BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 187 Cz.
INKUNABUŁY

ABHO-
MERON
ABYN-
ZOBAR

Colliget
AVER-
ROYS

1496

Ne
635 0

Abhomeron Abyzobar
Colliget Auerroys

H* 2187

M 4722

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
UNIWERSYTETU im. A. MICKIEWICZA
W POZNANIU

Geschenk der Königlichen Bibliothek
zu Berlin. 1898. 1899.

E.D.d.j. 1898

No
990

140

Hain, report. 2187

Abbomeron Abyngobar
Colliget Auerroys

Hl * 2187

Hieronymus ſurianus artium ac medicine doctor Domini Magiſtri Iacobi ſuriani de Arimino phyſici præclariſſimi filius lectori ſalutem plurimam dicit.

MVlta hucuſq; candide lector labore maximo correcta tibi tradidimus opa tam quidem in logica ac philoſophia q̄ etiā medicine facultate. Habebas &enim eas albertucii quæſtiones quas in cæli ediderat libros tanto ſqualore ſordentes ut nullum pœne uerbum ſtudioſus quantūcunq; itelligere ualeret. Nec melius erat in poſteriorum primum apolinaris opus diſpoſitum. Ac pariformiter tria hæc Iacobi opera ſuper Afforiſmos uidelicet Hyppocratis: primi canonis ſen duas: necnō tegni libros: q̄q̄ pluries impreſſa fuiſſent tantis erroribus offuſcata erant: ut auctoris ſenſus nullatenus innoteſceret. Quæ oīa ſpectabilis Viri Octauiani ſcoti precibus ſummo labore: diuturnis uigiliis atq; ſudoribus maximis: luce clariora deo opitulante reddidimus: Nupperrime uero in errorum foueam latētes languenteſq; necnon auxilium præſtolantes duos ex antiquis medicie auctoribus conſpexi. Quorum alter Abhomeron Abynzohar. Alter uero corduba natus Auerroys erat. Hic theyſir libros tres cum Antidotario breui ualde: ille uero colliget libros ſeptem manibus gerebat. His ſane plurimum compaſſus (& ſi feſſus iam mentem meam ab eiuſcemodi ienarrabilibus diuertiſſem laboribus) tamen uirorum attenta conditione ſtatui & hæc pro poſſe in lucē redigere. Tot nanq; deū teſtor errores fere comperio quot & lineæ exiſtunt: in multis enim locis quæ prius facte erant impreſſiones quattuor ac quādoq; lineis quinque diminutæ erāt: ſenſus quoq; ſæpiſſime uariatos ac corruptos labore nō paruo ad competentem deduxi ſenſum. Quod tamen abſq; iuſtiſſimis copiis hoc mihi annuentibus facere auſus non ſum. Qui diligenter priorem cum hac noſtra comparauerit ipreſſionē facile concernet quia ſordēs illa: hæc uero nitens exiſtit. Vale.

Ex Bibliotha. Regia Berolinensi.
Duplum Bibl. Reg. Berol.
BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu
Inc. 127
1401207 (II)

¶ Incipit liber theiçir dabalmodana vahaltadabir. cuius est iterpretatio rectificatio medicationis ⁊ regiminis editus in arabico a perfecto viro Abymeron abynçohar.

¶ Incipit ꝓhemium auctoris.

Dixit seruus regis. s. abhomerō abynçohar deū testor q̄ nō compilaui hūc librum nisi vi ⁊ conamine multarū p̄cū: ⁊ causa fortis ⁊ continue impulsationis. ⁊ cum hoc tēperaui ⁊ rectificaui id qō erat de difficultate in quaternis corruptis q̄ erant apud plures studentes in scientys ⁊ in via alia scientiali. ⁊ in rebus medicine rōnalis. ⁊ oīno dimitto cōpilatiōes sciētiales antiquorū verborū q̄ternaliū ⁊ nō sufficiet mihi in hac ꝯpilatiōe exp̄mere res necessarias tantūmodo. sicut feci in libro quē compilaui de decoratiōe tēporē meę pueritie: q̄ locutus fui ibidē in ītētionibus prostratis tali modo. quia nūc erubesco de q̄busdā vocabulis ibidē locatis quādo locutus fui de causis mali ⁊ corrupti odoris. vñ turbatus fui ex hoc defectu. Sed nūc in isto libro īcedam via p̄cogitata ⁊ examinata seruando mediocritatē meo posse in hac mea cōpilatione. ⁊ rectificabo intantū q̄ nō incedā in p̄dicto erroꝛe in q̄bus dixero eundo īter duas vias: ⁊ equādo inter duas res. Et dum incepissem hoc opus supuenit mihi cōstabilis qui p̄positus erat sup hoc negocio: ⁊ nō placuit ei id quod p̄cogitaueꝛā in hoc. ⁊ dixit q̄ vilitas istius opis lōge erat ab illo qui nō esset multū p̄uectus in sciētia medicine. ⁊ q̄ nō erat ſm p̄ceptū miramamolini: nec fm ītellectū siue nobilitatis. Tunc subtraxi me ab illo ordine. ⁊ declinaui ad generalitatē. ⁊ compilaui eum coactus exeūdo a via p̄cogitata: cuius iuite hāc compilationē feci. ita luce ⁊ aperte q̄ nihil occultat in īfirmo: neq; ad stante.

Dixit abhomeron abynçohar regis. Laus ⁊ gloria sit omnipotēti deo: cuius oīa que app̄hendunt sensibus testificāt suam potentiaz ⁊ vnitatē. Et eius misericordia sit super oēs pphetas iustos. ⁊ ꝓseruet deus honorē ⁊ nobilitatem domini mei miramamolini. Post hec incipiaz cōpilare res nobiles aggregādo medicinas cōuenientes sinthomatibus ⁊ causis īducentib⁹ passiones que leuiter ⁊ sine difficultate poteris īuenire conueniētes seruis dei ⁊ puris per viam leuem in perfectione breuitatis. Et hoc non faciam delicioſitatis timendo laborem: sicut illi qui intendunt viuere delitiose. ⁊ incipiam cum voluntate diuina a rebus conseruantibus sanitatem.

Conuenerūt omnes medici: q̄ in habēdo vētrem mollē conseruat sanitas nutu dei. Qō aūt leuius hoc facit: est vt dissoluat ex tamarindis pōdus. x. aureorū in aqua calida. ⁊ ex reubarbaro recēti cōquassato pōdus pones triū partiū aurei. ⁊ sic dimittes p. xiiij. horas. deinde cola ⁊ adde ibi. ʒ. i. sirupi facti de cortice citri. ⁊ da bibere.

¶ Rememorati sunt medici: q̄ q̄ bibet dragmā vnā tyriace alfozet. i. liberatricis. i. magne ante cibū cū aqua calida in oībus decē dieb⁹ tēporе hyemis. euadet nutu dei a febribus putridis. ⁊ ab epilepsia ⁊ a colica. ⁊ cōseruabit sanitas oīum membroꝝ. ¶ Et dicūt q̄ tardat canos. ⁊ q̄ hoc cōtinuauerit p annū nō ledet a morsu animaliuz venenosorū. nec a veneno. nec a medicina pestifera cū adiutorio dei. ¶ Et qui bibit tyriacā securus est a nocumēto potus male aque. ¶ Et si homo recesserit a generatiōe. ⁊ ipsaz sumpserit fm ordinē p̄dictū: generabit nutu dei. Et hoc idē dico de muliere. Et mulier que fetum p̄ze doloꝛe parere nō pōt: si receperit aut. semis ex tyriaca pariet nutu dei. ¶ Et si de ipsa recepit mulier que nō īp̄egnat exagiū semis cū aureo vno limature eboris cāz habebit im p̄egnādi. ¶ Et qui hz colicā cā frigoris: vel ex ventositate: vel ex retētione fecū ⁊ pōdus vni⁹ aurei ex ipsa recepit ieiuno stomaco liberabitur. ¶ Et si biberit ex ea hūs scabiē minutā ⁊ magnā que vadit ⁊ redit cōfert ei. Et si cum ea linieris vel epithimabis dictā scabiez liberabit oīno. ¶ Et si aliqs fluxū magnū patiet cā alicui⁹ medicīe acute. vel ex aliquo hūore venenoso seu malo curatur ex eo. ¶ Et qui habuit p̄dictum fluxū si ceperit pōdus nouem granoꝝ ordei ex smaragdo trita ⁊ subtiliter cribellata cū aqua calida ieiuno stomaco curabit ex ea. ¶ Et est necessariū ei qui recipit tyriacā vel smaragdū vt tardet a potu ⁊ cibo vsq; quo trāseāt hoze. 7. vel parū plus vel min⁹ ab ipsoꝝ receptione. ¶ Itē si smaragdus suspēdat vētri fluxum habēti vel lienteriā liberabit īde. ¶ Itē nota q̄ tyriaca recēs cōfert vlceribus. ⁊ p̄pie pulmonis. ⁊ si nō haberes nisi de veteri dabis cā cuz decoctione vel aqua coꝛnularū. ¶ Et qō p̄monituz est de tyriaca vt nō admiscea tur cibo in coꝛpoze humano intelligēduz est si necessitas non affuerit ex causis nociuis foztib⁹: velut ex moꝛsu serpētis: aut potus alicuius veneni: aut potus alicuius medicine moꝛtifere: qñ in istis ⁊ sibi simili⁹ necessitas nos īducit ad ipsaz p̄pinandā. ¶ Et causa monitiōis nō miscēdi tyriacā cuz cibo est q̄ deus dedit sibi virtutē expellēdi nociuas causas obuiādo: ⁊ ipsa recepta nō est obediēs membris faciētibus digōnem. Et cuz iam sit mixta cibo: tunc recipit cibus dispōnē ex hoc q̄ est difficilis digōnis. vñ accidit bibēti inquietudo ⁊ doloꝛ: donec expellat cib⁹ anteq̄z coꝛpus recipiat nutrimētū: ⁊ amittit cibus p̄ze doloꝛe ⁊ angustia patientis. Sed tp̄e necessitatis leuiter poterit tolerare talē doloꝛē ⁊ inquietudinē. ¶ Cōuenerūt medici q̄ exercitiū temperatū siue fiat pedib⁹ siue equo adiuuat in ꝓseruatiōe sanitatis: dūmodo tēpus non excedat in caloꝛe. ¶ Itē scias q̄ intrare balneum moderate fm q̄ ꝓuenit hoc est in. x. diebus semel ieiuno stomacho: dūmodo nō sit famelicus ⁊ indigeat cibo vehemēter: valet in ꝓseruatiōe sanitatis: dum tēpus sit temperatū: ⁊ nō excedat in caliditate nimis. ¶ Et dicūt iteruz q̄ balneū aque dulcis temperatū inter caliditatē ⁊ frigiditatē ieiuno stomaco sanitatē ꝓseruat. ¶ Et scias q̄ a medicis p̄hibet distillare siue spargere aquā tepidam p̄pie sup caput. imo p̄cipiunt vt sit calida q̄tum pōt sustinere. ¶ Et dicūt iterum q̄ fricare dentes cuz radice nucis semel in quinq; diebus mūdificat caput: ⁊ clarificat sensus: ⁊ intellectū acuit. ¶ Et silr dicūt: ⁊ est verū q̄ comedere panē bene fermētatū cōueniēter: ⁊ optime malaxatū: ⁊ coctuz eodē die. post recessuz tñ caliditatis acqsite ab igne iuuat in sanitatis ꝓseruatiōe. Et quēadmodum panē frigidum post diē vnā comedere p̄hibeo. ita ⁊ calidū: eo q̄ si calm comederit infundit ipsius caloꝛ igneus in stomaco: ⁊ ipsz corrūpit: ⁊ stomaco dñat: quare difficilis digōnis valde existit. ⁊ hoc iō q̄ digō stōi nō efficit: eo modo quo putāt ignoꝛātes: qui dicūt q̄ oīs caliditas digōnez p̄curat: sed sicut ipsi errāt: sic ⁊ alios errare faciūt. mēbra vo cibū digerūt suo caloꝛe radicali ⁊ nāli quē ab epate recipiūt: ⁊ cibus diuidit ab ipso ⁊ mittit: ita p̄poꝛtionalr cibus oībus mēbris. fm q̄ melius videt cōuenire p̄cepto dei cuilibet mēbro. Panis vo qui steterit post decoctionem sui vltra diem vnā: suā tēperatā cōplonez pdit inq̄tuz est panis: ⁊ incipit recipe alterationē: ⁊ q̄nto magis indurat ei⁹ digō

grauioꝛ reperiꝛ:ꝛ grossi humoꝛes ex ipso oꝛiuntur.ꝛ qꝛ panis q̃to plus moꝛaꝛ tãto plus induraꝛ.ꝛ eiꝰ indigo multiplicaꝛ ꝛ eius siccitas augeꝛ:q̃re bũoꝛes sicci ex ipso ꝓcreãtur.vnde ipm comedere ꝓhibeo. ¶ Et dicũt q̃ comedere carnẽ recẽtẽ statim post eiꝰ necationẽ est bonũ valde.ꝛ cõfert.caro vo q̃ est exalialiꝰ hñtibꝰ duras carnes velut sunt turtures:grues:ꝛ anates siluestres:ꝛ silꝛia comedi oꝛ post necationẽ ipsoꝝ.xy.horis in hieme.estate vo.vy.horis.Et si hoc declarare debereꝫ plõgareꝫ nimis sermo noster.ꝛ ꝓpter hoc abbꝛeuiare itẽdo vt seruẽ ꝓcepta honorati regis. ¶ Et dicũt itẽꝝ q̃ fructꝰ q hñt stipticitatẽ nõ excedẽtẽ sicut sunt granata.muça suggere post cibũ confert eis q̃bus cibꝰ in stõ coꝛrũpiꝛ coꝛruptione fumosa:vel coꝛruptiõe silꝛi odoꝛi ouoꝝ putridoꝝ. Illi aũt qꝫ aceſcit cibꝰ in stõ oino a talibꝰ cauere debent.dulcia vo granata eis nõ nocẽt. ¶ Dicit seruꝰ regis expimẽto noui:q̃ oia bẽtia foꝛtẽ stipticitatẽ:sicut sunt põtica naturalꝛ sũt sicca grossa ꝛ dura terrestria doloꝛẽ stõi generãtia:q̃uis in eis vtus aliq̃ cõfoꝛtãdi stõm repiaꝫ. qꝛ nõ cõferũt stõ hñtia foꝛtẽ stipticitatẽ:sz tẽperataz: sicut sunt roſe ꝛ silꝛia. hñtia vo grossam siccã terrestrẽ subam:si hñ decoquanꝫ minus nocẽt stõ exceptis fabis in qꝫbꝰ decoctio nõ remouet nocumẽtũ. ¶ Et dicũt medici.ꝛ experiẽtia hoc testaꝫ q̃ squinçabin ꝓpinatus cuꝫ decoctione yringoꝝ omni mane iciuno stõ ꝑseruat a pleureſi. ¶ Et recordoꝛ q̃ pater meꝰ bone memozie mihi dixit q̃ hñtes ventrẽ solubilẽ nõ valde pleuretici fiunt.hoc mihi dixit.ꝛ multa alia bona ab ipso didici.ꝛ ab eo tẽpoꝛe vsq̃quo hũc cõposui libꝛuꝫ experimẽto cognoui. ¶ Experientia testaꝫ q̃ smaragdus stõm cõfoꝛtat.ꝛ cõfert appoplꝛie si collo suspẽdaꝫ.ꝛ si teneaꝫ in oꝛe dẽtes cõfoꝛtat ꝛ stõm. ¶ Et ꝓspicere firmiter ꝛ acute in oculis asini siluestris cõseruat visum ꝛ cõfert descẽsui aque ad oculos.ꝛ in hoc est ꝓpetas mirabilis.ꝛ diuĩa data ad cõseruationẽ sanitatis oculoꝝ.ꝛ sic ẽ sine dubio. ¶ Certuꝫ ẽ ꝛ approbatũ q̃ comedere capita lepoꝝ quot ĩueniri possunt.cõfert tremoꝛi mẽbꝛoꝝ.Et iã expiẽtia noui q̃ iuuãt valde ꝓuatiõi motuũ mẽbꝛoꝝ:ꝛ ipsoꝝ sensus.ꝛ hoc aliq̃ ex antiqꝫ minime sunt memoꝛati. ¶ Dixerũt medici q̃ bibere cũ vasis factis ex ligno tamariſci conseꝛuat ab egritudĩe splenis ꝛ ab alys accidẽtibꝰ malis spleni supueniẽtibꝰ. ¶ Et iteruꝫ expientia noui:q̃ bibere decoctionem masticis ꝑseruat ab egritudine stõi ꝛ epis. ¶ Et dicũt iterũ q̃ bibere decoctionẽ seminũ melonũ ꝓseruat ꝛ ꝓhibet generationẽ arene in renibꝰ. ¶ Et si ĩstrumẽtũ cũ quo ponunꝫ alchol.i.puluꝛes oculoꝝ.in oculis fuerit ex puro auro cõfoꝛtat.visum. ¶ Et ponere denariũ auri puri post ipſiꝰ ablutionẽ in cogna ad coquẽdũ ꝑstat foꝛtitudinẽ coquine ꝛ iuuabit toti coꝛpoꝛi. ¶ Et ꝛ oluere oculos multotiẽs cũ aq̃ rosata cõseruat ipsos a gnãtiõe lippidinis.ꝛ madefacere eos quotidie cũ aq̃ rosacea çuthara/ta doneccorpꝰ sit mũdũ a supfluitatibꝰ cõfoꝛtat visum.

¶ Et iã passus fui in oculis meis cã foꝛtis vomitus q mihi ꝑabundauit:ꝛ ĩcurri dilatationẽ pupille ĩ ambobꝰ oculis:q̃re timui valde.ꝛ apparuit mihi in somnis hõ ex medicis oculoꝝ:q mihi ꝑcepit vt ex aq̃ rosata vel syrupo roſaceo pluries ĩ ocul' ponere ꝺberẽ.ꝛ tũc tpis studebã ĩ sciẽtia medicine:sz nõdũ eraz exptus in ea.ꝛ recitato hoc patri meo sibi dimiſ:q cogitãs post hoꝛã vnã mihi dixit.surge ꝛ fac qõ ꝑceptũ est tibi in somnis.ꝛ ego feci illud statiz ꝛ contulit mihi valde.ꝛ non ceſſaui in hoc agere:vsq̃quo iſtũ cõposui libꝛũ. ¶ Itẽ lõgo tpe exptus suz. q̃ gariofili puluerizati ꝛ subtilꝛ cribellati ꝛ sparſi sup prozã capitis ĩ nocte in hieme ꝓhibẽt descẽsum aqueitatis ꝛ hũiditatis cerebꝛi ad nares.Et illud idẽ macis. sic ꝓparati facere pñt.ꝛ mẽtastrũ gdẽ ꝛ coꝛtices citri hoc idẽ facere dicunꝫ Quis mẽtastrũ minꝰ gariofilis opeꝫ in ꝳ casu. ita ꝛ coꝛticeꝫ citri minꝰ q̃z macis ꝓferre ꝓbaꝫ. ¶ Itẽ dñt q̃ assidua iunctio spine cũ oleo olinarũ abluto cõseruat hoiem ne ĩ senectute curueꝫ. ¶ Itẽ oleũ amigdalaꝝ ad hoc multuz ꝓferre ꝓbaꝫ. ¶ Et aliq ẽt affirmãt q̃ oleũ sisaminũ hoc idẽ facere valet.ꝫ oleũ amigdalaꝝ lõge plus ꝑdictis ad ꝳ valere dico.eo q̃ subtiliozis sube esse repiꝫ.hñs ĩ se modicũ stipticitatꝫ. ¶ Et scire debes qõ stiptica ꝛ subtilia oĩbus ꝓncipalibꝰ mẽbꝛis ꝓferunt.q̃re in eoꝝ medicis oĩno ea ponere nõ desiſtas. ¶ Et dicũt itemꝝ medici:ꝛ ꝓbatũ ẽ q̃ comedere cerebꝛa passeꝝ:ꝛ maxie masculoꝝ excitat coitũ.Et rape silꝛ si comedãꝫ cocte siue cũ carnibꝰ siue sine:illud idẽ faciũt.Et expimẽto cõpertũ est:q̃ comedere rapas visuz hz acuere ꝛ subtiliare. ¶ Et dicũt ẽt q̃ comedere pastinacas coctas vel crudas coitũ hz ꝓmouere.Et bꝛodiũ etiã cicerũ rubeoꝝ illud idẽ facere dr̃. Et certum est ꝛ ꝓbatũ q̃ comedere pullos colũbinos nõ valde magnos nec paruos nõ potẽtes ambulare seu volare mouet coituz mirabilꝛ. ¶ Et asseruꝫ itemꝝ q̃ comedere colũbos siluestres est medicina ꝓpria relaxatiõibꝰ oĩuz mẽbꝛoꝝ .s.totiꝰ coꝛpis:ꝳ est illis q trahũ post se crura ꝛ pedes:et ꝓfert ꝓuatiõi sensus ꝛ motꝰ mẽbꝛoꝝ ꝛ tremoꝛi ipoꝝ ꝛ cui accidit amissio loq̃le. ¶ Et dicũt ẽt q̃ odoꝛare anhelituz colũboꝝ:ꝛ id qõ ex naribꝰ siue coꝛpoꝛiꝺꝰ ipoꝝ de vapoꝛibus resoluiꝫ:moꝛãdo in cameris siue cauernis suis ꝓpe loca vbi gescũt ꝛ redeũt.dũmõ nõ recipiat odoꝛẽ sterꝛoris ipoꝝ spãliter in estate cõfert oĩbus supradictis. ¶ Et dicũt q̃ abluere anũ multotiẽs cũ aqua dulci tepida ꝓhibet emoꝛoidas cuenire. ¶ Et dicũt ẽt q̃ comedere auellanas ꝛ nuces cuz ficꝰ exiſtit tyriaca paruis venenis:ꝛ alliũ in ꝳ foꝛtius repiꝫ eẽ. ¶ Et dicũt etiã q̃ iduere pelles lepoꝝ cõfoꝛtat mẽbꝛa oꝛa senũ ꝛ iuuenum. Et pelles agnoꝝ silꝛ pueris ꝓferre ꝓbanꝫ. ¶ Et dicũt ꝛ ꝓbatũ est q̃ odoꝛare anhelitũ gattoꝝ hz ꝓsumere bũiditatẽ radicalẽ pulmonis ꝛ totiꝰ coꝛpis. ¶ Et dicũt etiaz q̃ assueſcere acetũ in poꝛibꝰ ꝛ cibis suis ꝓhibet aduẽtũ febꝛiũ putridarũ.ꝛ piper ꝳ quoq̃ facere ꝓbaꝫ. ¶ Et dicũt q̃ comedere carnes ãtiquas ꝛ veteres ẽmã egritudinũ. ¶ Et dicũt id qõ magis nocet senibꝰ ex cibis sunt piſces. Et dicũt q̃ bibere çuccarũ cũ aqua frida remouet sitim. ¶ Et dicũt q̃ figs recepit filũ lane marine ꝛ cũ ipo suspẽdes serpẽtem suffoceꝫ ipz:ꝛ collo suspẽdes ipm poꝛtet securabiꝫ a signãtia. Alꝛ.filuz vermis seritici marini cũ quo strãgulata fuerit vipa si suspẽsuz fuerit supza illũ q patiꝫ squinãtiã sanabiꝫ. ¶ Et dicũt etiã q̃ frequẽtare flomiã cefalice ꝓhibz apata capitis seu cerebꝛi cuenire. ¶ Et flomaꝫ mediana ꝓhibz apata coꝛpis ꝑcreari. ¶ Et dicũt q̃ frequẽtare potus aque thermarũ est securitas ne puet sensus ꝛ motus mẽbꝛoꝝ. ¶ Et dicũt q̃ q vrticas vsus fuerit comedere ꝛ cũ carnibꝰ ꝛ sine:securus erit q̃ arena nõ gnabiꝫ in ipsius renibꝰ. ¶ Et dñt q̃ comedere raphanos vꝫ caules remouet raucedinẽ vocis.Et dicunt q̃ comedere citonia assata post cibũ hz leticiã gnãre ꝛ pigritiã remouere. ¶ Et dicunt q̃ comedere coꝛtices citri cõfoꝛtat coꝛ ꝛ omnia mẽbꝛa ꝓncipalia.ꝛ semina eoꝝ hñt venenoꝝ acuitatẽ remouere. ¶ Et dicunt itemꝝ q̃ sumere coꝛtices paruaꝝ limaciarũ in potu ꝛ in cibo paruis cõfert venenis. ¶ Et dicũt q̃ bibere ꝺcoctõez scerchani qõ filiꝝ ĩ latino dr̃: hz ex iteſtinis educere cucurbitios.ꝛ ẽt lõgos lũbꝛicos. ¶ Et dñt q̃ almuri factũ ex fermẽto vꝫ oꝛdeo cũ aceto ꝓhibet generationẽ vermiũ ĩ vẽtre fieri. ¶ Et itemꝝ ꝓbatũ ẽ q̃ ponere guttã paruã olei sinapis ĩ aure nõ audiẽtis de tertio in tertiũ liberabiꝫ eger nutu dei. ¶ Et comedere ꝑsica cognitũ ẽ:q̃ q̃uis sint multoꝝ nocumẽtoꝝ hñt oꝛis fetorẽ remouere vicio stõi ꝓcedẽtẽ.ꝛ nullũ aliud sciꝫ ĩ eis innumẽtũ. ¶ Et yringi ꝳ idẽ modicũ exercere dñr. ¶ Et ꝓbatũ est qõ ĩtrare balneũ olei tepidi sanat ab oĩbꝰ dolo-

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu

rib⁹ totius corpis deo dante. ¶ Et scituz ē q; si applicet asa fetida ano sanat apata ipsi⁹ dissoluēdo ipa. ¶ Et dñt etiaz q; apponere yringos pistatos sup apata dissoluit ea. ¶ Et scitū est q; piguedo erach. i. anatis cal'a vel fra confert doloꝛib⁹. ¶ Et pbatū ē q; suspēsio stercoꝛis adip sup locū doloꝛis hz colicā remouere. ¶ Et dicūt ēt q; coagula hūt sol'onē vētris ꝓstrigere. ¶ Et suffumigatio cū pelle ericy ī retētōe vrine dissoluit eā. ¶ Et dic̄ Iuus regis. dūmō illa retētio vrine nō ꝓcedat ab apate vl' lapide viā obturātib⁹. si. n. ex aliquo istoz nō ꝓcedat ꝓ certo libera bit deo dāte. ¶ Ducusq; recoꝛdat⁹ suz res ꝓseruātes sanitatē z remouētes egritudinē sua ꝓpetate: quēadmodū exprimēta mihi testificata sunt. amodo incipiam loqui in causis z curis egritudinum breui tractatu z receptionib⁹ paruis z notis medicinis. (duodecim.

¶ Tractat⁹ ꝑm⁹ q ē de egritudib⁹ capis: z ē ꝯtinēs capl'a

¶ Lapl'm ꝑmū. Qō est de scabie capitis qō sagrū noīat.

Ico q; de egritudib⁹ capitis ē hec egritudo q̄ scabies vl' sagrū noīat: z puis maxime eueniꝛe vr. Magnis aūt raro accidere repit: z cā h⁹ egritudis vtplurimū est abūdātia flatis. ¶ Et cura hꝰ est: cū ea pua z fluēs regere cū regimie desiccatiuo. s. dādo ei turtures z aues quas nemoꝛis assatas veru vl' in testo cū aceto z almuri: z da ei panē bñ fermētatū: cū oleo z parū salis z aceto. ¶ Et sufficit ī cura hꝰ linire caput patiētis cū aceto z spgere ōsup puluerē cartbarū adustaꝛ. ¶ Et si ifirm⁹ b̄ poterit sustinere ꝓpinabis ei de tertio ī tertiū die mirabolanū vnuz indū tritū z cribellatū ad bibēdū cū aq̄ mane ieiuno stō. ¶ Et si scabies fuerit dura: dabis ei fm qō ꝓuenire poterit suis ānis vl' sue etati de yerapigra: in pōdere puta videbit ꝓuenire oīb⁹. ℞. dieb⁹ semel: z inūges cū melle: postea ablues eā. s. scabiē cū aq̄ dulci tepida: deīde aspges super eā hūc puluerē. ℞. Turis adusti ptē vnā: z eris vsti qntā ptē vnius: z icoꝛpoꝛa cū aceto z exicca ī sole. demū subtil'r tere z cribella z desup spge. z si ifirm⁹ fuerit hūide ꝓpl'onis z moll'ablues ipm cū aq̄ mellis. demū desup epithimabis b̄ cerotū. ℞. olei rosati z cere ablute: qō sufficit: et dissoluaī cera ī oleo. postea misce cū eo q̄rtā ptē ipi⁹ pulueris caligis fumi: seu furni vl' camini. z epithēa circo caput ī sero. mane vo ablues cū aq̄ mell'. z itez appones de

¶ Lap̄. II. Qō est de tinea cutis capitis. (ꝓdicto.

Lcidit q̄q; capiti tinea: z ē passio grauioꝛ sui pradicta: z cura ei⁹ plixioꝛ existit. Cōuenit ḡ huic patiēti vt abstineat ab oīb⁹ q̄ hñt fl'a generare. Et ciba eū pane optimo fermētato z turturib⁹ z puis auib⁹ ꝓparatis cū aceto z almuri vl' assatis: z da ei comedere ēt panē cuz aceto oleo z sale. Et ablue caput ei⁹ cū aceto z melle calefactis: z pōe in nocte sup caput ipsi⁹ puluerīs thuris adusti mixtū cuz decuplo sui mell' dispūati. si patiēs fuerit puer: dabis ei ad bibēdū de yera in. x. dieb⁹ semel pōdere sue vtuti z etati ꝓueniēte. et si iuuenis fuerit dabis ō eadē yera aureos tres cū aureo vno puluerīs agarici mixti cū aq̄ in q̄ ifusa fuerit pulpa colocyntide tādiu q; mutet sapoꝛē z coloꝛez. Et abstineat a cibo q̄usq; purget ex ea. z b̄ plies facere debes donec coꝛp⁹ bñ mūdet. Demū sup caput aspges hūc puluerez ꝓius facta ipsius ablutione. ℞. Caliginis fumi seu furni vel camini z ungule equine. thuris vsti. z alcanne. añ. partes equales. fiat puluis: qñ hic puluis generat carnē viuā z facit cutim. ¶ Lap. III. Qō ē de alopicia.

Lias q; hec egritudo gñaī ex fl'ate subtiliori: z nō ita grosso sic ē fl'a ex q̄ tinea gñaī. Ex q̄ gdē accidit depillatio cutis capitis z casus capilloz. et iō dī alopicia: qñ vulpib⁹ hec pas-

sio sepe accidere cōsueuit. Et sufficit in hac cura purgata materia cum medicina laxatiua predicta in capitulo de tinea. vngere locum cuz antiquo oleo nucū. vel cuz oleo de cherua z cibare eum sicut diximus in tinea.

¶ Lap. IIII. Quod est de thiria.

Lias itez q; si fl'a adhuc in mioꝛi q̄titate in coꝛpe abūdauerit q̄z in pdicta egritudine: et fuerit subtilioꝛis sube: accidit ide egritudo q̄ thiria noīaī. Et dī thiria eo q; depilatio cutis fit ꝓ viā toxtā. z cā isti⁹ toxtuositatis ē paucitas fl'atis ī q̄titate cū nō vltia subtilitate. Qñ si eēt in subtilitate vltia fieret ōpilatio ꝓ viā rectā: sic facit aq̄ qñ cadit sup terrā. sz qz retinet aliqd grossitudis z nō ē eq̄le. Accidit. n. ei qō accidit aq̄: qñ aliqd luti ei supspgit. qz cū cadit ī terrā facit viā toxtuosā z nō rectā: z pp̄ b̄ ab ātiqs noīaī noīe serpētis. s. tyria. z cura hꝰ est lenioꝛ cura alopicie: qñ rectificādo eū in cibis z potib⁹: quēadmodū diximus ī pdictis. z inūgēdo locū cū oleo de cherua vel oleo nucū vl' oleo oliuaz veteri bulito in vase ereo tādiu donec ad nigredinē deueniat: sufficiet in cura istius.

¶ Lap. V. Quod est de caluicie occipitis.

Lcidit capiti caluicies q̄ si ī iuuētute ꝓuenerit sufficit in cura ipsius inungere caput cuz oleo amigdalaruz dulcium: qñ illud habet acuitatē humoꝛ remouere. Et si in senectute acciderit impossibilis est ipsius cura.

¶ Lap. VI. Quod est de scissura capillozum.

Apillis accidit scissura z scidūī ī ptes duas. et cā hꝰ est multitudo siccitatis. et huic egritudini ꝓfert oleū semis lini: z oleū amigdalarū dulciū z oleū oliuarū dulciū. Ita tñ q; in vnoq̄z istoz oleoz apponas aliqd de laudano dissoluto cū eis bulliēdo: z qñ scindunt capilli dealbātur eoz extrema qō est ꝓium eius: qō est in canicie: in q̄ dealbant radices: cibus illoz sit panis bene fermentat⁹ cum bꝛodio galline z cū amigdalis vel çuccaro: z carnes castratine elixe cum modico sale z oleo.

¶ Lap. VII. Quod est de sabaphati.

Abaphat ē egritudo rubedis q̄ accidit ī carne colozis pulmonis cū puis pustulis: z accidit in cute capitis hec egritudo sic in facie: z non gñaī nisi ex col'a mixta cū aliq̄ grossitie: qñ si eēt subtilis valde nō adhereret illi loco. z cura ei⁹ ē ꝓmo cūare coꝛp⁹ gñali eūone sic fl'omia si vtus fuerit fortis: z puto de cefalica. postea mūdifica coꝛpus cū medicis educētib⁹ colerā ꝓpe: z nō des solū ifusiōnē vl' vtutes ipaz: sz cū tota suba ipas ꝓpinare debes: et medicie q̄ hñt colerā purgare note sunt: z q̄ ex eis magis laudat ē scamōea cū lacte cartarmi z lacte ficuū eq̄li pōdere. Hec. n. medicīa optime purgabit hūc hūoꝛē dño cōcedēte: z qz hūoꝛ iste coleric⁹ existit. iō nō ponim⁹ aliq̄s pi guedis vnctionē: sz ponēde sūt medicie q̄ hēant ꝓsumere z cal'itatē egritudis remouere: z q̄ magis ex istis cōmēdātur sūt roseꝛ recētes: z si nō iueniunt recipies q̄rtā ptē ipaꝝ desiccis: z tātūdē de narges. z pistent: z misce cū equali q̄titate farine oꝛdei: z si times oꝛdeuz ꝓp suā viscositatē. ℞. roseaz. ʒ. y. z floris narges. ʒ. ß. z floris camomille q̄r tā ptē. ʒ. vni⁹ z decoq̄nt in aq̄ z aceto eiusdez q̄titatis tādiu donec mutauerit coloꝛē: addēdo huic ꝓcoctiōi ex succo citroloz. ʒ. i. z si nō iueneris pone loco ei⁹ de succo coꝛnulaz: vl' de succo plātagis: vl' de succo memithe z made fac petiā in b̄ liquoꝛe z pone sup locū: z cū desiccat itera.

¶ Et rectifica cibū eoz ꝑcipiēdo eis vt nō comedāt dulcia: sz ciba eos lactucis cū aceto: qz īgrossāt hūoꝛes iuiscādo. qz sūt acetose: sz acetū huic nocet si solū sūī: z a poꝛtulacis oīno abstinere debēt: z ab oī gñe lactis: z ab oī ēt

re q̃ ꝑ morã sapozẽ suũ mutauerit ⁊ abstineãt a fructib⁹ ꝓterq̃z a granatis dulcib⁹:⁊ ab iteriorib⁹ cucumez sarace noz.i. ãguriaz.qñ a comestiõe istoz mĩme ledunt̃.imo hũozẽ malũ ꝑ vrinã educere ꝓbant̃:et caueãt ẽt ab oĩb⁹ in sartagie assatis:et ab oĩb⁹ frixis:⁊ ab oi gñe pisciũ ⁊ ouo rũ:qz ista diuersimode iferũt nocumẽtũ:et fac eos odoza re cõtinue rosas vl mirtulã vl nenufar:et ꝑcipe eis ne fa ciẽ ꝙuertant ad radios solis vl ad ignẽ ⁊ silia:et sic faciẽ do ⁊ ꝓtinuãdo q̃ diximus liberabit̃ oino nutu dei.

¶ Lap. VIII. Qõ ẽ de canicie capilloz ꝼm diuersa loca.

TAT capiti accidit q̃ ĩ gbusdã locis capilli deal bant̃:q̃ dealbatio a vulgarib⁹ morphea noĩa tur.et pole ẽ vt mutent̃ capilli ad citrinũ vel turpiozẽ colorẽ.et ꝑ accidere põt añ natiuita tẽ et post:⁊ q̃ accidit post natiuitatẽ.cã h⁹ est hũoz fridus splus ad locũ illũ mutãs nãm ei⁹ ad fridita tẽ:et ꝼm mutationẽ vel alterationẽ loci mutat̃ colo⁹ ca pilloz ꝼm plus ⁊ min⁹:et cura ei⁹ est ozdiare regimẽ cum calefaciẽtib⁹ exiccãtib⁹ tẽperate:⁊ comedãt in cibis suis turtures ⁊ auiculas paruas assatas ⁊ elixas ⁊ vtant̃ exer citio ante cibum:⁊ quiescãt post:et vngat̃ locus cuz oleo de cherua:vel cuz oleo psicoz:vel cuz oleo cozticis citri: aut cuz oleo de raunim ter in die:aut plus aut minus ꝼm magnitudinẽ et paruitatẽ egritudinis.

¶ Lap. IX. Qõ ẽ õ mala dispõe ⁊ figura capilloz capis.

ACcidit ẽt capillis q̃q̃z figura ĩãlis q̃ oziũ tur toztuosi:et postmodũ q̃si reuoluunt̃ vsus suã radicẽ.et ꝑ accidit ꝓ multã cutis siccita tẽ:⁊ põt eẽ q ĩ gbusdã locis sunt toztuosi et in quibusdã nõ:ꝼm q siccitas in loco plus et minus abũdare repit̃:et cura huius est assidue vngere lo cuz cuz oleo de vitellis ouoz et oleo amigdalarũ dulciũ: et oleo seminis lini eq̃li põdere:et liberabit̃.

¶ Lap. X. Quod est de furfuribus capitis.

ACciditq̃z cuti capitis vt in ea silĩa furfurib⁹ gñent̃.et ꝑ ẽ ꝓ expulsionẽ flatis grossi ad locũ.et cã h⁹ est multa replo cibi:⁊ comede re ea q̃ fla gñant:et quiescere añ cibũ ⁊ post exercitari:et q̃ plus ꝑ agere põt ẽ exercitiũ ĩmediate post cibũ:et ẽt balneare se extra stufã in aq̃ fra vel tepida.in cala vo mĩme nocere iudicat̃.et cura h⁹ est exercitiũ añ cibũ et añ balneũ:et comedãt turtures ꝑpa ratas cũ aceto et aues puas et abstineant oino a potu aq̃ simplicis nisi ei admisceat̃ mel vel vinũ coctũ et purgẽt ꝙueniẽti katartico. ¶ Et q̃ laudat̃ magis ẽ aloes ⁊ colo gntida.⁊ hec ꝓfectio sil⁹ multuz ad ꝑ valet.q̃. ℞. Aloes sucutrini ⁊ seis vrtice ⁊ yreos añ.auĩ.i.mastic.auĩ ʒ.sarco colle.ptẽ tertiã aurei vni⁹.ĩteriozis cologntide octauã p tẽ aurei vni⁹.Cologntida gdẽ mĩuti icidat̃:⁊ alie res sub til⁹ pulueriçent̃:⁊ addes ex puluere dragagãti ⁊ amigda laz dulciũ ad põdus oĩuz:⁊ misce totũ malaxãdo cũ siru po sgnçibin addendo ei ex scamõea põdus triuz granoz ozdei:⁊ dosis h⁹ est põdus auĩ.v.cũ ciato vno aq̃ decoctio nis ysopi ⁊ allei:abstinẽdo sic̃ ꝙuenit ĩ laxatiuis:⁊ abluat̃ caput ci⁹ cũ aceto vini epithimãdo ipz luto seu terra cũ q̃ vltramarini capita sua abstergũt:⁊ si cũ aceto miscueris mel ⁊ caput ipsius cuz ipso lauabis melius erit. ¶ Item si ex subtili alchitran in hyeme caput lauabis vel vnges liberabitur:⁊ ablutio etiam ex aqua scithile vel ex aqua centauree minozis banc remouet passionem.

¶ Lap. XI. Quod est de pediculis.

PEdiculi ãt accidũt capiti. Et gal⁹ dicit q exi t⁹ eoz ẽ iter carnẽ ⁊ cutĩ.⁊ alĩ dñt q̃ ꝑcreãt ex sudoze viscoso exñte sup cutim. Sed quo cũq̃z mõ sit:hec ẽ vitas q̃ gñant ex hũozoli gdo valde:cui aliq̃ calitas ẽ admixta cũ aliq̃ ex spẽ⁹ putredis:⁊ nõ dico putredinẽ ꝙpletã:ꝛz q̃ est ĩ fie ri. Cura h⁹ est eis dare yerãpigrã cũ aq̃ lactis qõ coagula tũ sit cũ seie vrtice:vl cũ lacte fic⁹. Et pone sup caput õsic cãtia:⁊ si fuerit ĩ estate sufficit tibi acetũ in q̃ bullita sit cẽ taurea minoz.ĩ hyeme vnges caput ei⁹ cũ alchitran:qñ destruit humozẽ faciẽtẽ pediculos ⁊ ipsos necat.

¶ Lap. XII. Quod est de lendinibus.

TSupueniũt qñq̃z capillis capitis lẽdies:ex gñatõe q̃z diuerse a medicis repiunt̃ opio nes. Et cura eaz ẽ vngere caput cũ eis que dixim⁹.s.cũ cẽtaurea mĩozi ⁊ cũ alchitrã. Et nõ ãpli⁹ gñabunt̃. Et fac eos assuescere bal nea:⁊ multotiẽs caput abluere destruit ipas. Et qui vult cãm vel mãz eaz remouere:oz vt a cibis icõueniẽtib⁹ ab stineat. Et sit ꝓtentus comedere gallinas vl turtures de coctas cũ aceto vl agresta vel succo berberis. Et iã nõ re mãet nob aliqd mẽozare ỏ his q̃ capiti extrisec⁹ accidere possint:nisi q̃ ab extriseco hñ̃ ꝓuenire. Nũc ãt icipio tra ctare de his q̃ eisdẽ hñt a causis extrisecis ꝓuenire.

¶ Incipit tractat⁹ scõus ꝓtinẽs vnicũ capl̃m qõ ẽ de egri tudib⁹ capitis:accidẽtib⁹ ab extrinseco sicut a ꝓcussiõe.

TAccidit capiti ꝓcussio ex ferro vl lapi de vl ligno:⁊ ex silibꝰ. Et ea q̃ ex ferro fit absq̃z icisione cutis mĩme saniẽ hz ꝑ creare vtplurimũ:⁊ si fit:ꝑ ẽ in modica q̃titate:⁊ remouet̃ ꝑ nocumẽtũ abluẽ do locũ cũ aq̃ mell post capitis abrasio nẽ ⁊ desup ponẽdo ep̃lz balneleli:⁊ ẽ vnguẽtũ seu ep̃lz de palma. Et si percussio fuerit ex lapide vel sili supple sine iciſiõe ꝑ certo hz saniez gñare. Et cura eius est sic̃ dixim⁹ excepto q magis ꝓlõgat̃. Et incisio fcã ex ferro si tendit vsq̃z ad pãniculũ g craneũ exteri⁹ tegit.doloze fortẽ hz ge nerare:⁊ ide febrẽ ꝓcreare. Conuenit g̃ ĩ ꝑ casu corpus eũare cũ flomia cefalice ptis oppositẽ:qñ ĩ ꝑ casu sp ĩtẽ do flebotomare ỏ opposito. Moderni vo medici ĩitunt̃ dictis cuiusdã medici xenis q ĩ sibilia mozabat̃ noie bẽs fousages.qz videbat̃ sibi sufficiẽs inclinatio fcã a supioꝛi ad iferi⁹:⁊ ĩ ꝑ casu flomabat mediana:dicẽs q hc ꝛrietas sibi sufficere videbat̃. Sed pr̃ meus mĩme ꝑ asserebat.ĩ mo iubebat ãbas opiones ꝼuare:g pr̃ me⁹ ꝼuus regis no mĩabat̃. Et hec ẽ mea opinio ⁊ eã ꝼuaui ⁊ ꝼuo ⁊ ꝼuabo tẽ poz⁹ vite mee:⁊ expietia q̃ttidie hãc cogsco eẽ veritatẽ. Postea habeas lanã vl cotũ iunctũ oleo rosato aromati çato ⁊ tepido:⁊ desup põe:⁊ hec ꝓtinuabis donec aꝑa loci remoueat̃. Et si dolo⁹ fortis extiterit ⁊ nõ remouet̃ cum hoc:adde ꝑdicto oleo medietatẽ ipsi⁹ de oleo ex vitellis ouoz:cognoscẽdo q vuln⁹ isti⁹ pãniculi nõ ẽ paz timẽdũ: eo q ex radice ⁊ oztu ipsi⁹ accidũt hoi accũtia grauia ⁊ pi culosa:⁊ ꝑ ꝑ ꝑ sollicite ĩtẽdẽdũ ẽ ne aꝑa ꝓcreet̃. Et cũ se cur⁹ fueris ab aꝑate redi ad curã ꝑdictam. Sz ꝑ siccita tẽ pãniculi oz vt decoq̃nt̃ cũ aq̃ cozrices glãdiũ iteriozes vel cauda egna:⁊ cũ eadẽ decoctiõe fac aq̃ mell cũ ỏ vul nus abluere ỏbes:⁊ pone sup vuln⁹ vnguẽtũ seu ep̃lm de palma:⁊ ꝑ mediamẽ ꝓtinuare debes donec cõglutinet̃. Et si vuln⁹ ex lapide fuerit cum fractura pãniculi coo pientis craneũ:ita q tẽdat vsq̃z ad ipz:nõ fit ĩ cura additio nec diminutio:nisi q tpus magis ꝓlongat̃. Sz si vulnus fuerit ex ferro acuto:ita q icisio tãgat seu pforet craneũ absq̃z penetratione ipsius sufficit adhuc tibi cura ꝑdicta. ¶ Et si icisio vsq̃z ad pfũdũ penetrauerit.tũc oino idiget cirurgico ⁊ opatõe man⁹. Et ꝑ primo icipe oz.s.pãniculuz a craneo excoriçare.fac ẽdo primo icisionẽ ĩ cruce:ꝼm q do cet Hal.ĩ li⁹ de igenio sanitatis. Sz in ꝑ tpe nr̃o pauci q ꝑ facere sciãt repiunt̃.⁊ ꝑãlr qui sciãt hãc artẽ expientia:⁊ rõne:qz ipole ẽ tale op⁹ solũ vbis exercere. ¶ Et tibi dico vt ĩuenias boiez pfectũ ĩ hac arte:q sit ex illis q hñt itel-

lectū ꝛ ꝓsuetudinē. ꝛ g ex nā sua ꝛ ꝑpone habilis sit huic arti: ꝛ g expertus sit in ea tpe longo. qñ nō ꝺz recipi aliꝝ ad hoc exercēdū. nisi lōgo tpe fuerit discipulus cū magro optīo pfecto: ꝛ ipe p semet lōgo tpe fuerit practicat⁹. Et facta icisiōe ꝛ excoriatōe crāei remoueat os qō fractū eē repiat. Hoc fcō exiccare seu abstergere debes optīe saniē reptā sup pāniculū cū coto. postea desup pone cotū madefactū in oleo ro. tepido: ꝛ vuln⁹ carnis oī die abluere debes cū aq̄ mellis q̄ſq̄ ab apate ipsi⁹ dubiū remoueat. Et postea curabis vuln⁹ qō ē in carne cū emplo anaclis qō latine ꝺr de palma ꝼz q tibi videbit. ſ. si fuerit delicat⁹ ꝛ carnē mollē habuerit misce cū ꝑdicto emplo aliqd olei rosa. ꝛ si nō. solū ꝑdicto emplo vti debes. Et si caro eius fuerit dura in vltiō tūc ꝑdicto emplo addere debes aliq̄ q̄ fortiter hēant ꝓsumere. ſic̄ est calcātū. i. vitriolū. Et custos cure istius ꝓsiderare ꝺz dispōnē ifirmi ꝛ tps ꝛ bitudinē ipsi⁹ ꝛ ei⁹ nām ꝛ ꝑplonē. ¶ Sz si fractura fuerit ex ligno: vl la pide: res erit piculosioꝛ valē: eo q si os fractū esse repit īdirecto ꝓtusionis ipole ē gn̄ī circuitu cōtusionis scissure minute ꝛ parue vel ꝓpe fiāt. q̄ scissure pp eaꝝ subtilitatē sensui sunt occulte. Et ēt gn̄ pāniculus sub craneo reptus .i. dura mr̄ corruptionē corpis ꝛ nocumētū hēat fortitudine pcussionis. Et a illis qb⁹ hoc accidit nocumētuz pauci euadūt q corruptionē ꝛ pturbationē mētis ꝛ itell⁹ nō patiant. cū tarditate ꝛ pigritia sensus ꝛ mot⁹: ꝛ vix: aut nūq̄ a tali pcussiōe liberātur. Et q ē īmēsi piculi ꝛ terroꝛis sic dictū ē: iō ꝺz te eē sollicitū in remouēdo os fractū: ꝛ iponē do cotū madefactū in oleo ro. tepido. ꝛ in abluēdo vuln⁹ cū aq̄ mellis. ꝛ ꝑ facere debes q̄ſq̄ videbis qd de⁹ facere voluerit. qñ hec res isto nr̄o tpe grauis exīstit. q nō vidimus neq̄ audiuim⁹ cyrologū aliquē in hoc nr̄o tpe q sit pfect⁹ in hac arte. q si aliqs eēt pfect⁹: nemo ex fractura cranei soli⁹ moꝛeret. Et sic̄ ex grā dei eē cognoscit illi cui pfectus in tali nēcitate vel sili medic⁹ aduenerit ut ipz liberet. sic ex ſnia dīna eē ꝺr: qñ alicui supuenerit impit⁹ ꝛ īde moꝛiat. Sz si cū fractura cranei dura mr̄ aliquā recepit lesionē: medicatōz aliq̄ī talib⁹ ponere ñ ītēdo. cū moderni i leuioꝛib⁹ īsufficiētes eē repiāt: q̄to magꝭ i grauioꝛib⁹ eē pñt. Et si cū ꝑ ēt pia mr̄ lesionē habuerit. īpole est ipsos liberari sicut a medicis esse ꝓbatur.

¶ Tractatus tertius de egritudinibus capitis incipit. cōtinens capitula sex.

¶ Caplm. I. Quod est de dolore capitis ex frigiditate.

Hec qdē accidit egritudo capiti ex fridita te extrīseca supueniēte. ꝛ cura hui⁹ ē vngere caput cū oleo de acauen ꝛ camomillio: q̄ calꝫ exīstūt. Et si frītas ītēsioꝛ fuerit. nō nocebit ꝑdictis admīscere medietatē pōderis eoꝝ ex oleo semīs sinapis. ꝛ ex oleo seminis nigelle. ꝛ si oleum balsami haberemus: longe melius laudaret oīb⁹ ꝑdictis.

¶ Caplm. II. Quod est de dolore capitis ex caliditate.

Et si dolor capitis ex caliditate fuerit. curat cū oleo ro. in puteo infrīdato distillādo ipm ex alto cū vase hñte canulā subtilē: ꝛ si caliditas foꝛtioꝛ ꝑdicta extiterit: ꝛ fuerit in estate: ꝛ etas fuerit iuuētutis misce ꝑdicto oleo succū lactucaꝝ: ꝛ cucurbitaꝝ: ꝛ cucumeꝝ: ꝛ pone succū cucumere in hoc casu pp grossiciē sui: ne cito ad ꝓfundū capit] valeat penetrare: īmo pmanere faciat medicamē in loco tādiu. ut suā possit facere opationē. ꝛ ne cito cōuertat in caliditatē mēbri cali. quēadmō⁹ faceret res subtilis pp caliditatē fortē capitis. Et si acetuz huic medicamī addideris: erit foꝛti⁹ in ꝑ ope. Et ꝓparare debes cibuz īfirmi fm sui ꝺitionē. ſ. ꝺādo ei lactucas elixas ꝛ cucurbitas ꝛ poꝛtulacas cū aceto ꝺitas: ꝛ odoꝛet nenufar recētē vel violas vel cucurbitas recētes. Et caueat sibi ne maneat i loco vbi sit ignis vel fum⁹ vel in aere calo donec libereē.

¶ Caplm. III. Qō ē de doloꝛe capitis ex humiditate.

Būdātia būiditatis nō facit doloꝛē ītēsuz sz grauatiuū ꝛ cū extēsione laboꝛiosa ꝛ gemitu īsano. Et cura ei⁹ ē paucitas cibi ꝛ potus: ꝛ in estate remoueē hic doloꝛ: cū aspsione sandaloꝝ cū aq̄ ro. sup caput. ꝛ in hieme eū odoꝛare faciēdo fumū ligni aloes vel blacte biçātie vel galbāi: vl sandar⁹ īdi. vl sandar⁹ ō septa. Et odoꝛare alkitrā i ꝑ ē optimū. ¶ Cap. IIII. Qō ē de doloꝛe capit] ex siccitate.

Sed si siccitas cū frītate abūdauerit. nō habz doloꝛē capiris ꝓcreare. sz vigilias cū pturbatiōe sensus. si siccitas exuberauerit. Et cura ei⁹ ē ītroit⁹ balnei aq̄ dulcis in camera mediana. Et ēt balneatio eꝝ stuphā ꝓfert. ꝛ otinuatio etiā aspsionis aq̄ cal̄e sup caput hz hāc egritudinē remouere. Et comedere amigdalas dulces cuz pane ꝛ sine pane hoc idem facere pōt deo dante.

¶ Caplm. V. Qō est de apatibus pāniculoꝝ capitis.

Ste vo egritudies sunt q̄ fiūt absq̄ cā extrīseca. ſ. apata q̄ fiūt in pāniculis. sz apa qō fit in pāniculo g exterius craneū tegit leui⁹ ceteris eē iudicamus. Et cura ipsi⁹ ē fl̄omia cephalice: abstinēdo cū oī sollicitudie ab appositiōe frōꝝ il li loco ne faciat redire māz ꝛ lesionē nobiliori mēbꝛo. i. cerebꝛo. Et accidere ēt pōt pāniculo duro exīstēte sub craneo g ꝺr dura mater apa. ꝛ hoc accidit ex humoꝛib⁹ acutis. ꝛ pp hoc patiunt fortissimos doloꝛes cū rubedine oculoꝝ. vigilys: ꝛ pturbatiōe sensus ꝛ itell⁹. Istis qdē exhere debes de sanguīe ꝼz qō ibi videbit expedire. ꝛ si fuerit mediocris etatis ꝛ tps fuerit tendens ad calitatē. ciba eos soluz ptisana oꝛdeacea rōnabil⁹ fcā cū modica q̄ntitate mice panis frumēti. ꝛ medulle seis cucumeris saraceni. vel cū lactucis elixis vel citrillis sil⁹ elixis cum modico aceto. Et purgabis ipz cū mirabolanis citrinis: ta merīdis: ꝛ scamonea ꝼz q tibi videbit ꝓuenire. Sz si fuerit iuuenis ꝛ magni coꝛpis ꝛ vene ipsi⁹ fuerint large. ꝛ tps estatis vel veris fl̄oma eū de vena cōi dextri brachy. Et ñ cibabis eū vsq̄ ad. vy. dies nisi solū ptisana oꝛdei rōnabiliter fcā. vel lactucis elixis vel poꝛtulacis q̄ ceteris laudabiliores exīstūt. ꝛ hec oīa aceto ꝺiant. Et medulle ēt seminū citroloꝝ ꝛ cucumerū saraceноꝝ eis vtiles valde exīstūt. Et isto regimīe vti debes donec apata ꝛ eoꝝ accidētia remoueant. Et ēt postq̄ cessauerit apa cū oīb⁹ suis accītib⁹. nō cibabis eū carnib⁹ nec aliquo alio cibo ml̄ti nutrimēti. sz ꝑpīa ei subtilia gradatī ascēdēdo ad grossiora. donec ipz eē cognouer] i suo eē nāli. Et post cibū ei dabis sp aliq̄ stiptica tpate. sic̄ medulle albaoseg. ꝛ vue qñ icipiūt eē varie. ꝛ silīa. q ista hñt stōz ꝓfortare. ꝛ nocumētū ꝑdictoꝝ ciboꝝ remouere. Et laudat etiaz istis sugerē succū citonioꝝ. ꝛ piroꝝ masticando sil⁹ post cibū. ꝛ si tps nō fuerit magni estus cuccaꝝ rosatū in ꝑ casu ꝓueniēs eē ꝺr. Sz scire debes q si virtus debilis extiterit. vel fuerit etatis vltra ānos q̄dragīta: paucissimis taliuz tale apa ex pura colera ꝛ nāli eē repit. ꝛ si acciderit: ei⁹ cura ipole eē ꝺicim⁹. Et scire debes q oīa apata q̄ fiūt in cerebꝛo p maiozi pte sūt: aut ex colā mixta fl̄ati: aut ecōuerso. talib⁹ ār ꝑcipim⁹ oīo fl̄omiā facere: sz ī modica q̄ntitate. Et post sūt purgādi cū agarico ꝛ aloe ꝛ viol̄ et syrupo violaceo ꝛ sgnçabin. Sz si apa fuerit i pānicl̄o ꝑdcō. ſ. dura mr̄e iterare debes minutōz spāl̄r. si cognitū fuerit a medico ex pulsu ꝛ alys signis sanguinē exuberare. Et ñ desistim⁹ a mēoꝛatiōe signoꝝ sanguīs. nisi. q ꝑ nr̄ liber nimiū plōgareē. Et si ea ponerem⁹: egrederemur a ꝓcepto dñi reg]. Et fac eū abstīneē a cibo grosso q̄ntitate mlta. ꝛ fac eū odoꝛarē rosas

ꝛ nenufar ꝛ silia pꝰ aspsionē ipoꝛ cū cāphora dissoluta cū aq̄ roꝛ:ꝛ ciba eū mica panis bene fermētati elixata ī aq̄ cū modica q̄titate aceti.vel cū aq̄ ordei cū modico aceto.ꝛ sic age dōec oīa accidētia remoueāt.ꝛ ēt post remotionē ipsoꝝ nō cibabis eū grossioribꝰ subito ſz paulatine. Et si apa pdictū ex flegmate fuerit q̄uis hoc raro hēat pueni re pp duriciē ꝛ firmitudinē pdicti pāniculi īpediētē pene trationē erit si fuerit ex flate subtili p maiozi pte. Incipe ergo ī cura istoꝝ a flomia.eo q̄ ex ipsa eoꝝ iuuamē velo citer manifestat.ꝛ postea purgabis eos cū aq̄ infusionis semis cartami.colognticle.ꝛ seis vrtice.cui admisceb modicū aq̄ ī q̄ steterit mastix tādiu dōec colozē mutauerit.ꝛ ex sgnçabi ꝛ syrupo sgnāti.qō tibi videbit̄ ꝓuenire.Et ab stinētia sit sicut fit in alys laxatiuis ꝛ abstiere eos facias a cibis grossis.Et sufficiat eis recipe aquā mellis subtilē ī vltima subtilitate.vl̄ syrupū sgnçabī factū ex melle pu ro.Et si vis eis panē ꝓpiare:dabis micā panis optie ser mētati ablutā cū aq̄ cal̄a:cui addes aligd ex syrupo sgn zabi fcō ex melle.ꝛ vltima q̄titas panis sit.ʒ.y. ¶Sz si ex melīa acciderit:b̄ ex subtili melīa eē repit̄:q̄ñ grossa mīme ꝑt ibi penetrare pp duritiē ꝛ grossitiē pāniculi.q̄re etiā istos minuere ꝓsulim⁹.Et purgabis eos cū epitimo ꝛ sene.sed eleboꝝ ꝓhibem⁹ oīo.ꝛ huic medicīe adde aligd ex succo pomoꝝ si habueris.ꝛ si nō:syrupū eorū dē ponēr debes.Et nō cibabis eos cibis grossis nec multi nutriñti dōec oīa coꝝ accñtia remoueāt quēadmodū supius dixi m⁹.Et laudabiliozē cibū eoꝝ eē dicim⁹ amigdalaꝝ claꝝ ꝛ si idiges eis panē ꝓpinare:dabis eis in modica q̄titate. Et scias q̄ ñ gnāt apa ī b̄ pāniculo:nec ī aliq̄ alio loco ex vno simplici hūore cui ēt ali⁹ hūor ñ sit āmixt⁹.ſz denoīa tio fit a maiozi.v.gr̄a.ſ.q̄ñ dicim⁹ q̄ ē ex cola:ñ intelligas q̄ sit ex pura cola ſz cū alys hūoribꝰ mixta.ſz eā colaz no mīam⁹.qz alys hūoribꝰ ꝑualet ī q̄titate vtute ꝛ nā.ꝛ scias qō signa apatis colerici b̄ sūt.ſ.acuitas febris ꝛ eiꝰ fortitu do.ꝛ mltitudo sitis:ꝛ pturbatio sēsus.ꝛ q̄ ifirm⁹ logt̄ va na ꝛ iozdiata: ꝛ q̄ ī seipo fatigat̄ cū mlta īgetudie ꝛ gira tiōe de latere ī lat⁹ ꝛ aliq̄n sedebit ī lecto ꝛ abūdātiā vigi liaꝝ hēbit cū mlto dolore capit|ꝛ rubedie albedis oculo rū:ꝛ ē sine tīore.Et mltoties fuis fuitoribꝰ vociferat ꝛ ex clamat absq̄ cā ꝛ pulsus ei⁹ ē serin⁹.Et signa exuberātie sāguis cognosces ex ꝓuersiōe albedis oculoꝝ in ruborē ꝛ palpebre ēt ipoꝝ illō idē habere videt̄.ꝛ sitis.ſz mīoz q̄ ī cola ꝛ pturbatō sēsus:ꝛ aliēatio adest cōiter:quēadmodū ī colico:ſz agitatio ō latere ī lat⁹ ꝛ sessio ꝛ mot⁹ minoz q̄ ī pdicto repit̄ eē.Ingetudo q̄dē ꝛ vigilie eq̄les eē dicūtur. Sz accidētia flatis sūt hec.ſ.grauedo capitis q̄ dolozi nō similat̄.sitis īceptibilis.ꝛ mltitudo sōni cū mlto gētu ꝛ grauedie ī eodē.sic ebrys accidere ꝓsueuit.ꝛ nō excitat̄ a somno leuiter.ſz cū grauedie capitis.febr|q̄dē ē geta ꝛ lē ta.ꝛ ei⁹ pulsus moll̄ sine duricie.Et iā dixi tibi q̄ ipossibi le ē apa cerebri ex hūore vno simplici fieri.ſz ex duob⁹ vl̄ plīb⁹ mixtis.q̄re accidētia apparebūt ꝑz oñiuz peccāt|hu moris.ꝛ b̄ scribet̄ distincte ꝛ sigillati ꝑz q̄titatē vniuscuiuſ q̄ mixtiōis eēt ipossibile.ſz medic⁹ ī b̄ prudēs eē dz ꝛ ista cognoscere a seipo ꝑz sui doctrinā ꝛ expiētiā.ꝛ faciat q̄ si bi videbit̄.ꝛ b̄ ei sufficiēs iudicāt. ¶Et scias q̄ q̄ñ pdcā mala accidētia ifirmo supuenerit.q̄ apa erit ī dura mre vl̄ ī pāniculo ipius nobiliozi.ſ.pia mre.Et ōbes ēt cogno scere ꝛ puidere si pdcā accidētia a stō veniūt.ſ.a fumositatib⁹ vl̄ vapoꝛibꝰ resolutis ab aligb⁹ hūoribꝰ ī stō exñtib⁹ caput ascēdētib⁹.qō si fuerit:accñtia appebūt ꝑz nāz ꝛ q̄li tatē illi⁹ hūoris a q̄ fit resolutio.Si accñtia pdcā ex stō fuerit.scit̄ qz recedūt ꝛ veniūt ꝑz ascēsū ꝛ descēsuz febris. ¶Sz si ex apate pāniculoꝝ cerebri fuerit.pmanent firma dōec fuerit apa.Et possibile ēt ēvt apa ī pia mre gene reī.ꝛ ē pāniculus subtil̄ circūdās corp⁹ cerebri.Qō si sic fuerit necesse ē medico vt flōmet ifirmū ō cefalica ōxtri brachy exhēdo de sāguie ī q̄titate multa.ꝛ sic pol̄e erit q̄ eger liberet̄ oīno vel q̄ nā expellat materiā ad ignobi li⁹ mēbꝝ ī gradu.ſ.ad durā mrem.ꝛ si sic ēuenerit erit sig nū fortitudis ꝙtut| ꝛ liberatiōis ifirmi.Et ecōtrario eē dicim⁹ si hūoꝛ faciēs apa a dura mre ad pia expellit̄:vl̄ ō riuat̄.qō ē signū ōbilitat| ifirmi ꝛ mortis ipsi⁹.nisi de⁹ eū voluerit liberare. Sz accidentia ꝓueniētia ex apate pie mris sūt fortioza ꝛ velocioza ꝛ magis mortē significatiua ex q̄cūq̄ hūoꝛe fuerit illō apa oīb⁹ alys apatib⁹ eueniēti bus ī alys pāniculis cerebri:ꝛ flōmia oībus ē cura gnālis cū abstinētia ab oīb⁹ cibis grossis ꝛ ml̄ti nutrimēti tenen do eū ī regimīe subtili ī vltima subtilitate ꝛ si tēp⁹ fuerit estiuū ꝛ ifirmus iuuenis ꝛ robustus.sufficit ipsi aqua ta marindoruz per viam cibi ꝛ nutrimenti.donec cessent ꝛ quiescant fortia accidentia ꝛ alleuietur apostema.

¶Caplm. VI. Quod est de apostematibus cerebri.

Ipsi cerebro ēt accidere potest discursio seu sparsio hūoris vni⁹ seu pluriū ī suis ꝓmissiu ris:vñ apa ꝓcreat̄ sua ꝓpria substantia. Et hui⁹ apatis accidentia sunt fortiora ꝛ magis grauia ꝛ citi⁹ interficiētia.ꝛ cura hui⁹ est flo mia ꝛ subtilis dieta. Sz dubito q̄ deficiet pp pessimitatē accidētiū añq̄ possis ad curā ꝓuenire.Et hui⁹ apatis acci dētia sūt defect⁹ mot⁹ volūtary.ꝛ amissio vtutū ꝑ maio rī pte.ꝛ relaxatio toti⁹ corpis.ꝛ morit̄ pp defectiōez lacer toꝝ pectoris.Et vt breuiter dicā.postq̄ ꝓfirmatū est apa penit⁹ morit̄.ꝛ pp hoc ī cura ei⁹ ñ ꝓlōgo ꝓmonē.Et acci dit siue accidere ꝑt sil̄ apa ī reti cerebri.qō qdē rete ī an teriozi pte cerebri vsus faciē repit̄ eē.ꝛ a medicis dicit̄ eē retis mirabil̄ ꝛ noīat̄ cerebri mater.Et cognitio hui⁹ apa tis ē difficil̄ valde.cui⁹ accñtia ita sunt ifepabilia ꝛ certa sic vmbrositas ꝛ nebulositas existit tpe pluuie.ꝛ sunt ista ſ.rubedo albedis oculoꝝ:ꝛ grossicies palpebraꝝ ipoꝝ cū difficl̄tate mot⁹ ipoꝝ.ꝛ fortitudo febris.q̄uis huic aligd flātis sit admixtū ¶Cura ei⁹ ē flōmare cefalicā cū ml̄ta exctiōe sāguis.Et postmodū mihi videt̄ q̄ trahēdū sit ēt de vena pulsatili q̄ ī manu eē repit̄ ī modica q̄ntitate.ſ.ñ min⁹ vna.ʒ.nec plus.ʒ.vna ꝛ dimidia.et rege eū leuiter ꝛ subtiliter.Et sufficit ei aq̄ infusiōis tamarindoꝝ ꝓpinādo eā succ⁹siue vna vice p⁹ aliā.Et si cū b̄ corp⁹ mollificāt. cura existit laudabil̄.Et fac eū odorāt mirrā ꝛ sandalos ꝛ rosas ꝛ bolū armenū subtiliter dissolutū in aqua.Et cū recesserit accidētia vl̄ multū fuerit alleuiata:cibabis eū medullis citruloꝝ vl̄ cucumerū saracenoꝝ.donec ab eo oīa accidētia ꝑdicta sint ablata.Post dabis ei aquaz oꝛ dei.Et postmodū illa remota dabis ordeū ipm decoctū in eadē dispōne que ordinat̄ a medicis.Et cū fueris cer tificatus de ei⁹ liberatiōe:sibi ꝓpinabis panē lotū cuz aqua.vel panē ī furno decoctū cū semib⁹ cucumerū sara cenoꝝ excorticatoꝝ vel cū piris.Et cuz fuerit optime li beratus semp ꝓpinabis ei prona ante cibum.

¶Tractatus quartus de egritudinibus auriū cōtinēs capitula quinque.

¶Caplm. I. Quod est de apostematibus aurium.

Incipe curā eius a flebotomia cefalice: q̄ñ ipsa remouet ipsum oīno q̄ñ incipit euenire.Et rege euz subtili regimine.ꝛ in aurem distilla omni die ex oleo ro sato ꝛ anetino ana.ꝛ sit tepidū:ꝛ ciba eū cum aqua ordei.vel mica panis abluta cum medullis citruloꝝ vel cucume rum saracenorum ꝛ agresta.vel cum aqua ꝛ sirupo squi zabin:donec acuitas egritudinis ꝛ accidentia remoueā tur.sed si apa tal̄ nō remoueat̄:ſz ad san iē deriuat̄ cura ei⁹ tūc ē leuis.Et si dolor fortis efficit̄:ꝛ timebis mortez

ifirmi ex acuitate eius: aut supuenit ei tortura oris pp nimiã siccitatẽ cueniẽtẽ pp eiꝰ abũdãtiã vigiliaꝝ: subueni ei cũ imissiõe ĩ aurẽ ex oleo õ vitell'ouoꝝ: qñ icõtinẽti remouet dolorẽ. ⁊ pperat exitũ saniei. Et iã recordor cũ erã iuuẽis q̃ misit p me hali filiꝰ ioseph: q̃ mihi fuerat ⁊ erat inimicꝰ: vt ad eũ cordubã irẽ: cã vniꝰ ap̃at] qõ ei ĩ aure acciderat: ⁊ ĩ vespis cordubã pueni: ⁊ iueni eũ cũ dolore fortissimo: ⁊ a tremore appetẽtẽ mortẽ: vel q̃ ab aliq̃ occideret pp dcñ dolorẽ. ⁊ ꝑ erat q̃ ipz ap̃a erat ĩ radice nerui veniẽt] a cerebro ad sensũ audit. ⁊ iã spasmari icipiebat: ⁊ tũc ei ipleui statiz aurẽ ex oleo vitelloꝝ ouoꝝ tepido. ⁊ cũ pmãsisset sic p magnã horã icepit dolor mitigari. ⁊ cũ ptrãsissent tres horę tota sanies ide emanauit. Et postea icepi abluere aurẽ cũ aq̃ mellis facta cũ decoctiõe corticũ subtiliũ glãdiũ ⁊ caude egne. Et postea ꝓcepi ablutionẽ fieri cũ aq̃ decoctionis limature ferri colate. ⁊ syrupo sgncabin sil: ⁊ ipaz ablutionẽ faciebã cũ pẽna caude galline volutẽdo eã circũ vice vna post aliã dõec totũ eũabat ⁊ optime mũdificabat: ⁊ sic ꝓsũpta sanie fuit curatꝰ pfectẽ. Et scire õbes q̃ ap̃a aur] maiori pte nõ gñat nisi ex hũoribꝰ calis ⁊ subtilibꝰ pp liccitatẽ ꝓlonis aur]. ⁊ pp elõgatõez ipiꝰ a receptiõe grossaꝝ rex nal'r. ⁊ pot ẽt aliq̃ recipere hũorẽ flaticũ aq̃suz ⁊ subtilẽ. Et dria q̃ ẽ iter ꝑ ap̃a ⁊ illõ qõ creat ex hũore colico subtili ẽ: q̃ si fit ex cola ẽ cũ dolor acutissimo ⁊ fortissimo tinitu: qõ ñ accidit qñ fit ex subtili flate ⁊ aq̃so: sz ẽ cũ grauedie ⁊ põderositate maiori: sz difficulter audire est accũs cõmune in ambobus.

¶ La. II. Quod est de dolore auris.

DOlor absq̃ humore ẽt accidit auri ex vapore aliq̃ itercluso: q̃re si ĩ aure istiꝰ posuer] de piguedie gruis vl'onseris vl'sturnelli. ⁊ dr̃ çarçur aut oleũ camomillinũ vl'anetinũ qõcũq̃ eoꝝ volueris vl'habuer]. credo q̃ liberabit deo dãte. Et cũ hoc rege eũ subtili dieta abstinendo a carnibꝰ. Et cura ꝓpria illiꝰ qui patit tinitũ auriũ: est remouere eũ ab omni cibo multi nutrimẽti ⁊ supflue hũiditatis. Et ciba eũ cibis subtilibꝰ ⁊ desiccatiuis.

¶ La. III. Qõ est de grauedine auris.

HEc egritudo accidit auri ex humore grosso ⁊ viscoso ibi exuberãte. Et cura eiꝰ est purgare corꝑ multotiẽs cũ yerapigra. ⁊ ponere in aure oleũ de lilio mixtũ cũ oleo de scaunix. i. de nigella modice quantitatis. ⁊ liberabit oino. ⁊ pot in hoc egritudo accidere ex mlta q̃titate supfluitat] auris q̃ ibi ꝓgregat ⁊ ꝓglutiat ex negligẽtia patiẽt] ĩ extrahẽdo ⁊ mũdificãdo eã a loco. q̃re hãc egritudinẽ curare õbes mũdificãdo aurẽ a dcã supfluitate. ponẽdo ibi oleũ amigdalarũ amaraꝝ: qñ purgat ⁊ abstergit optie dictã supfluitatẽ extrahẽdo ipaz. ⁊ ẽ tutũ ⁊ remotũ ab oi pictho ⁊ nocumẽto.

¶ La. IIII. Qõ est de pcussiõe auris.

DIfficultas auditus auribꝰ ẽt accidit ex pcussiõe lapidis vl'silicuz. Et cura hꝰ ẽ fomare cefalicã icõtinẽti. ⁊ distillare ĩtus ĩ aure ex oleo rosaceo tepido. Et si dcã difficultas auditꝰ fuerit ex antiq̃ pcussiõe tũc in eã distillabis oleũ liliacũ vel anetinum vel de acaue vel de iascimino vel de medullis ossiũ pficoꝝ ex q̃cũq̃ qõcũq̃ horꝝ inuener]. ⁊ inde curabit cũ adiutorio dei. Sz si ex pcussiõe fcã int' ĩ aurẽ sanguis emanauerit ipole eẽ dico difficultatẽ audit' rẽouere ẽt si .H. curare eam deberet.

¶ Capl'm. V. Qõ est de grossitudie aur].

IPole ẽ q̃ auris egredit a nãli dispõne in q̃titate magnitudinis ex supabũdãtia cibi ⁊ potꝰ. Et cura huiꝰ egritudinis ẽ subtiliare regimẽ. ⁊ vngere locũ cum oleo rosato.

¶ Tractꝰ gntꝰ de egritudine nasi ꝓtinẽs capla q̃tuoꝝ

¶ La. ꝑmũ. Qõ est de ꝑuatõe odoratus.

HEc egritudo ĩ naso accidit ex opilatione fcã ĩ foramie ossis: qõ a medicis dr̃ colatoriũ ⁊ illud foramẽ ẽ tortuosuz ⁊ subtile i vltimo. ita q̃ oculis ꝓcipi nõ pot. Et cura huiꝰ ẽ odorare nigellã vl'acetũ. ⁊ ꝑ sz q̃ cognoueris cõuenire ab etate ꝓlone ⁊ tpe. Et pot ẽt accidere ab ap̃ate fcõ ĩ paniculo ibi exĩte ⁊ illo ẽt pãiculo ẽ foramẽ subtilissimũ qõ sẽsui visus penitꝰ occultat: sz ab ĩtellectu testificat q̃ ibi oino eẽ dz. ⁊ gñat ĩ ꝑ paniculo ap̃a sic in alys paniculis. ⁊ efficit ꝑ ap̃a ex supfluitate flatica descẽdente a catarro q̃ ibi retinet ⁊ cõgregat: ⁊ ide dcñ ap̃a ꝓcreat: quare scire debes q̃ qñ ꝑuatio odoratꝰ ab ap̃ate efficit nihil oino de sensu odoratus remanere repit. vñ tales egẽt regimie lõgo subtiliãdo eoꝝ dictã. ⁊ vtẽdo medicinis q̃ hñt subtiliare ⁊ icidere dcñ hũorẽ. sic ẽ oximel ꝓpositũ factũ cũ passulis. vl'cũ yreos. ⁊ nõ odorẽt oino odores acutos: sic scaunix q̃ nigella dr̃: sz odorare debẽt flores de iassemi: vl'de narciso. eo q̃ be conueniẽtiores eẽ dñr ĩ hac egritudie. ⁊ sũt de basilica flõmãdi. ⁊ nõ remouet ꝑ egritudo seu opilatio ꝑ maiori pte nisi ex naribꝰ exierit sanies cũ sanguie mixta: qñ nã istiꝰ mẽbri est nõ posse terminare saniẽ ad albedinem pfectã. Et sic cõtinuãdo oia que diximꝰ liberabit deo dãte. Et hoc ẽt nocumẽtuz accidere pot ex flegmate qõ assimilat flegmati aquoso qõ distillat ex naribus. Et est sine ap̃ate ⁊ opilatiõe foraminis ꝓdicti ossis: sz tegit foramen ꝓdictũ a ꝓdicto humore: q̃re dicta ꝓcreat egritudo. Et cura huius leuis existit: quoniã fit solum distillãdo in naribus oleum dulcium amigdalarum.

¶ Capitulũ. II. Quod est de fetore narium.

HEc egritudo naribꝰ ꝓcreat ex hũore putrido ꝓgregato ⁊ retẽto ibidẽ. q̃re ipole ẽ fetorẽ remoueri. dõec hũor ꝓdictꝰ total'r expellat. Et ñ accidit hec egritudo ꝑ maiori pte nisi hñtibus nasũ simũ. q̃rũ nares supiꝰ arcte existũt: sz alibi hec latiꝰ declarabo. Cura qdẽ huiꝰ ẽ distillare ĩ nares aquã ifusiõis cẽtauree assidue ⁊ curabit ide nutu dei

¶ La. III. Qõ est de excoriatione ⁊ scabie q̃ fit ĩ narib.

RAtionabil'r hec egritudo naribꝰ hz supenire: eo q̃ sunt trãsitus ⁊ uia supfluitatũ. Sz in hoc loco curã eiꝰ ponere nõ itendo: itendens eam reseruare donec tractabo de cura excoriationis in vniuersali ⁊ scabiei.

¶ Capitulum. IIII. Qõ est de polipo qõ multotiens vel qui multiplex nominatur.

MUltotiẽs hec egritudo naribꝰ accidit ex hũore melãcolico q̃ ꝓfũdat ĩtus in carne nasi ⁊ ibidẽ iuiscat. Et curat hec egritudo bibẽdo assidue sgncabin de melle plibꝰ diebꝰ. Et euacua cõpꝰ seu purga cũ isto medicamie qõ tibi dico. qõ ℞. aloes succutrini agarici: turbith: sal' ⁊ allei. añ. aur. i. collogntide. ⁊ nigelle recẽt]. epithimi cõfecti cũ spẽbus ⁊ violaꝝ. añ. q̃rtã ptẽ aurei vniꝰ. amigdalaꝝ dulciuz excorticatarũ ad põdꝰ oiuz cũ q̃rta pte ipoꝝ ex gũma arabica ⁊ pistent oia pfecte: ⁊ misceat cũ syrupo sgncabin. ⁊ dosis huiꝰ ẽ põdus. v. aureoꝝ cũ ciato vno aq̃ decoctiõis modici balasce cũ octaua pte aurei vniꝰ ex diagridio. ⁊ tãtũdẽ masticis. Et si nõ fuerit ꝓueniẽter purgatꝰ ex dcã dosi. ꝓpinabis ei aureũ vnũ de eodẽ seruãdo optime abstinentiã: sicut cõuenit in laxatiuis. Et ciba eũ pane optime fermẽtato: ⁊ turturibꝰ auibꝰ paruis cõditis cũ aqua ⁊ sale ⁊ modico olei ⁊ aceti ⁊ coriandri. Et propinabis etiam ei acetosa: ⁊ blete similiter decocte cũ carne castratina. ⁊ sic carne ⁊ modico olei ⁊ aceti sunt ei ꝓueniẽtia. Et natibus ipones licinii infusuz in melle ⁊ aceto simul: ⁊ fcã

purgatiõe ꝑdicta ⁊ positione ꝑdicti liciny distillabis in nares succũ de scabaich anabamam: ⁊ ẽ rosa q̃ i frumẽto nascit in cãpis: vel succũ blete ⁊ vtat his donec libereť.

¶ Incipit tractatus sextus de egritudinibus oris continens capitula octo.

¶ Capitulũ primus de diminutione ⁊ corruptione sensus ⁊ saporis lingue.

Ec egritudo principal᷑r euenit a comestione rerũ superflue salitarũ ⁊ acetosarum ⁊ acutarum in vltimo. Et cura huius est abstinere a predictis.

¶ Cap. II. Qõ est de ap̃emate seu inflatione lingue.

Accidit ẽt in ligua ap̃a absq; dolore: qõ si vis ap̃a ipsuz potes noiare. ⁊ si nõ: noiabis iflatiõẽ egrediẽtẽ a nã. ⁊ pp hoc retineť lingua ⁊ ipediť in tm̃ q; minime loqui põt ꝓuenięter absq; difficultate. ⁊ cũ hoc nõ mutať seu alterať color ipsius lingue aliquo mõ. Et he sũt egritudines que lingue maxime appropriant. Et cura huiꝰ ẽ tenere in ore ⁊ ꝺducẽdo p ipsuz rez que lingua dura noiať: ⁊ in arabico dr̃ haualnathaga: distẽperata cũ oleo rosato: ⁊ cibus eius subtilis sit ⁊ leuis: ⁊ nõ pigrescat oino in cura sui.

¶ Cap. III. Qõ ẽ de duricie ⁊ difficultate motus lingue.

Ingue ẽt accidit diminutio ⁊ difficultas motus ⁊ sensus ꝓpter nocumẽtũ ꝓueniẽs in radice sensuũ ipsi⁹. aut ꝓpter nocumentũ uel egritudinẽ existẽtez in mẽbro: in quo sensus ⁊ motꝰ ipsi⁹ lingue hz euenire. Et cura huiꝰ ẽ cura quã dicturi sum⁹ in curatiõe vli de diminutiõe sensus totius corporis: ⁊ relaxatiõe ipsius: ⁊ medicamẽ ꝓpuum ⁊ ꝑncipale ipsi⁹ lingue ẽ masticare piretrũ ⁊ staphisagriã ante cibũ: ⁊ ducat p os oleũ ex cortice citri: ⁊ totuz b̃ declarabo in suo loco deo ꝓcedẽte. Et hec egritudo. s. difficultas: ⁊ diminutio nõ accidit lingue ꝓ maiori parte: nisi ex toto ꝓueť. Et hoc accidit ꝓpter infusionẽ humiditatum venientiũ a cerebro in neruis ipsius.

¶ Cap. IIII. Qõ est de ap̃atibus amigdalarũ gule.

Enerant aũt h̃ ap̃ata in amigdalis gule existentibus ꝓpe epiglotiz. Quare si suspẽder| asaz fetidã collis istoꝝ remouebiť eoꝝ egritudo nutu dei flõmãdo eos tm̃ ꝑus ex cephalica ⁊ subtiliãdo taliter eoꝝ regimen: sicut tibi videbiť ꝓuenire. Agẽdo sil᷑r circa humorẽ effusuz in loco ꝫ nãm ipsi⁹ humoris: put tibi meli⁹ videbiť exigeť.

¶ Cap. V. Quod est de bothoz.

Othoz ẽt accidit in ore: ⁊ sunt pustule pue ⁊ rubee cũ excoriatiõe: sicut ⁊ in alys mẽbris euenire ꝓsueuerũt. Et cura huiꝰ est vt accipias ex nucib⁹ recẽtib⁹: ⁊ teneris cũ corticib⁹ suis. ⁊ pistenť optime: ⁊ bulliant̃ in aq̃ ⁊ colluať os multotiẽs cũ eadẽ: ⁊ moza ⁊ vinũ eoꝝ decoctum sũt sil᷑r medicina appropriata in hoc casu.

¶ Cap. VI. Quod est de cõquassatione dentium.

Onq̃ssant̃ dẽtes ⁊ pforant̃ ⁊ denigrant̃. Et hoc eis accidit ꝓ maiori pte ab hũore fl̃atico. Et cura hoꝝ ẽ ꝑ flõmare basilicã. ⁊ hec ẽ cura ꝑncipalis i hoc casu. ⁊ postmodũ flõmare venas q̃ sũt sub ligua. Et colluať os cũ decoctiõe radicis helc: ⁊ radic| spagi: q̃ruz ptes sint eq̃les. ⁊ si tps fuerit hiemale: ⁊ eger senex extiterit: abluatur os ⁊ gargarisimũ faciat cũ alkitrã subtili: ⁊ fricare facias dentes illoꝝ cũ isto puluere q hz dẽtes ꝓfortare ⁊ abstergere ⁊ dealbať. cuiꝰ hec ẽ receptio. ℞. ex hũiditate seu gũma: q̃ exit ex medulla seu corde arboris dactiloꝝ fcã scissura seu icisiõe i suo cortice: ⁊ ꝺburat: ⁊ ex ista ꝺbusta. ℞. ʒ. yr̃eos ẽt q̃rtã. ʒ. vniꝰ. q̃ccari ad põdus oĩuz: ⁊ fiat puluis terẽdo qõlibz p se: ⁊ cribellãdo subtilissime. ⁊ fricent̃ dẽtes cũ isto ante cibũ: ⁊ abluať os cũ aq̃ tepida: ⁊ abstineat oĩo a cõestiõe ⁊ potu eoꝝ q̃ sũt cal᷑a actu supflue vl᷑ frida.

¶ Cap. VII. Quod est de pforatione dentium.

Entibꝰ ẽt euẽit pforatio. ⁊ iã diximꝰ id qõ hz h̃ nocumẽtũ rẽouere: ⁊ ẽ alachic. i. cozniola: qñ si fcõ puluere s̃btili ex ipa ⁊ fricatiõe dẽtiũ ex eadẽ in ꝑnꝰ gnãtiõis foramis exercea tur. poterit dictũ nocumẽtũ remouere. Hz si pforatio ⁊ corrosio ꝓfirmata fuerit: ⁊ de suba dẽt] deꝑdita fuerit. nihil in remouẽdo egritudinẽ ꝓferre videbiť hz solũ cõseruabit ne vlteriꝰ pforatio ⁊ corrosio fiat.

¶ La. VIII. qõ ẽ õ stupoꝝ vl᷑ alligatõe vl᷑ ꝺgelatõe dẽtiũ.

Entibꝰ accidit hoc nocumẽtũ ex comestione acruminũ. Et ꝑbatũ ẽ expiẽtia q; comedere fructꝰ habẽtes stipticitatẽ vel vnctuositatẽ vel viscositatẽ ꝓferũt in hoc casu. ⁊ hec alligatio dẽtibꝰ ꝑpe accidere repiť. s. sensus istius alligatio stupoꝝ vl᷑ ꝺgelatio: qõ nulli alꝫ mẽbro eẽ repitur. Et firmauerũt ẽt q; comedere poztulacã sil᷑r hz h̃ nocumẽtũ remouere: ⁊ a me magꝫ ꝓmẽdareť h̃ remouere si fieri põt cũ aliq̃ alia re nõ habẽte acetositatẽ: q̃ cũ pozтulaca vel ei simili ꝓpter sui acetositatẽ. Et si vsus fuerit aliquis fricatiõe dẽtiũ multotiẽs cũ mlcibꝰ nõ ꝺgelabũtur dentes de leui ab oĩbus acetosis.

¶ Tractatꝰ septimꝰ de egritudinibꝰ labioꝝ ⁊ oris: continẽs capitula sex. ¶ Cap. I. Qõ ẽ de scissuris labioꝝ.

Taccidit labys hoc nocumẽtũ plusq̃ oibꝰ alys mẽbris: ⁊ hoc pp hũore malũ existẽtẽ i stõ ⁊ gnãtũ a cõestiõe ceparũ. Et h̃ hũor ex sui nã calidus grossus ⁊ putridus exiť. q̃re ex eo ascẽdunt vapores ⁊ fuositates ad supiora. vñ dicte scissure ꝓcreant̃. Cõsulimꝰ g̃ talibꝰ syrupũ sgnçabi de melle dari: ⁊ lãbere ẽt ipsuz dieb⁹ mlt]. ⁊ dei de eos purgari cũ yerapigra mlt] vicib⁹: ⁊ sic libabũť nutu dei. Et sit ꝓtẽꝰ de purgatiõe fcã ex yerapigra: eo q; oĩa laxatiua q̃ hũt violẽter ⁊ ipetuose laxare: trahũt hũores a toto corpe ad stõacũ: ⁊ purgãt totũ corpꝰ stõ repleto manẽte. Et cũ h̃ ẽt talꝫ medicia hz totũ corpꝰ desiccare. q̃re hũor malus i suba stõi ibibitꝰ hz remanere. ⁊ pp h̃ ab antigs electa ẽ yerapigra i purgatiõe stõi ꝑ oibꝰ laxatis seruãdo abstinẽtiã: sic̃ fit mltotiẽs i alys laxatis. Et ynge labia mltotiẽs cũ oleo amigdalaꝝ dlciũ. ⁊ libabiť õo dãte.

¶ Cap. II. Quod est de alcola.

Lcola ãt sũt pustle pue pũgitie q̃ it⁹ i ore ozi unt̃. cura haꝝ ẽ teneť i ore oleũ pieaꝝ recẽtiũ: ⁊ rẽouet̃ ẽt hec egritudo cũ oi medicina stiptica absq; mozdicatione.

¶ Cap. III. Qõ est de nigredie lingue.

Enigrat̃ ligua ⁊ scidiť in febzibus acutis pp acuitatẽ ꝓplõis epat]. Et cura hꝰ ẽ curatio febzis madefaciẽdo ligũã mltotiẽs cũ aq̃ ꝓsata: i q̃ ifusa sint seĩa citoioꝝ diu. ⁊ sic curať.

¶ Cap. IIII. Qõ ẽ de fetore oris.

Ec qdẽ egritudo gñat̃ ex hũore corrupto existẽte i stõ vl᷑ circa dẽtes. Et cura hꝰ ẽ mũdificare stõz cũ yerapigra: ⁊ fricare dẽtes cũ cortice arbor| nuc]: ⁊ abluere os cũ ꝺcoctiõe coriãdri. ¶ Cap. V. Qõ ẽ de tozтura oris.

Sta egritudo in arabico dr̃ lachoa: ⁊ ẽ relaxatio fcã in vna ptiũ faciei: q̃ ps relaxata sana visui eẽ vr̃: eũ nõ sit: sz relaxať ps ifirma: ⁊ faĉ sanã tozтã apparere. Cui⁹ cură memorabor cũ tractabo de cur̃is relaxationũ mẽbroꝝ. Hic autem itẽdo ponere curã ꝓpriã istius. Et est euacuare: seu mũdificare os ⁊ mẽbra ei adiacẽtia mastigãdo grana de ramã. ⁊ post abluet̃ os cũ oleo cortic̃ citri. Hz remouet̃

causaz ⁊ radicē ergitudinis est res vniuersalis toti⁹ cozpo
ri. Et hoc oñsurus sum cū tractabo de purgatōe toti⁹ coz
pozis in capl'o de diminutiōe sensus ⁊ relaxatōe vl'i oīuz
mēbrozꝝ. si de⁹ voluerit. ⁊ nob ad illō ꝓcesserit deuēire.

¶ Cap. VI. Qō est de cozrosiōe labiozꝝ.

Orrodūt ēt labia sīc alia mēbra aliqñ cozro
di ꝓsueuerūt. q̄re ipsi⁹ curā postpono donec
tractabo ō cura vl'i oīuz cozrosionū toti⁹ coz
pozis ⁊ oīuz cārū eaꝝ. Ducusqz igit breuiter
⁊ sufficiēter ptrāsiuim⁹ de egritudinib⁹ ⁊ eaꝝ curis oīuz
mēbrozꝝ capitis: remanet nobis solū de passiōib⁹ oculoꝝ
ōterminare qb⁹ ꝓpletis ꝓplebit ꝑmo oīuz capitl passionū.

¶ Tractatus octauus de egritudinib⁹ oculoꝝ que sunt
multe. ⁊ est cōtinens capl'a trigintaria.

¶ Cap. I. Qō est de halabol ⁊ ē vt res vna videaī due.

Scias q⁹ oculis accītia mlta seu egritu
dines mlte euenire pñt: ex qb⁹ vna est
halabol. cui⁹ due sūt spēs. vna ē i neruo
carnoso occlto q̄ gñaī pp grossaz ꝓl'o
nem patiētis. ⁊ pōt ēt accidere pp gros
saz māz ibi fixā ⁊ ꝓgregatā. Cura bui⁹
est post purgatiōem si passio nō fuerit
inueterata inycer oculū ex oleo rosato. Aut ptes duas
recipias ō eodē. ſ. oleo rosato. ⁊ tertiā de anetino. ⁊ misce
simul. ⁊ distilla in oculū vice post vicē donec libereī.

¶ Cap. II. Qō est de iuersatōe palpebraꝝ.

Accidit ēt oculis vt palpebre iferiozes inuer
senī: in tm̄ vt rubedo i loco illo nō modica vi
deaī. Et ꝑ egritudo gñaī ex grossitudine ma
teriei si q̄ int⁹ in palpebris oriī. Et ꝑt ēt ex sic
citate exuberāte in loco eīre: sz ꝑ raro accidere repiī.
Et cura illi⁹ q̄ ex grossitudie materiei gñaī. est cura quā
ꝑscripsim⁹ de halabol. ſ. distillatio in oculū olei rosati. vl'
rosacei ⁊ anetini simlr: quēadmodū diximus. Sed que ex
siccitate oriī: vix aut nunqz curari potest.

¶ Cap. III. Qō est de pustulis ⁊ exituris oculoꝝ.

Alpebris ēt accidūt oculoꝝ pustule aliqñ ⁊
sūt ex hūore pessimo. Quaꝝ spēs sūt q̄ttuoz.
vna est ex hūore q melli assilaī. Alia ex hūo
re est q lacti silis existit. Tertia ex hūore q
pultib⁹ farie sil'is esse vr. Et q̄rta ex hūore q
lacti coagulato assilaī. Et ingrossanī ēt palpebre supiozes
ꝓter nāz. ⁊ ꝑ accidit ex hūore viscoso coagulato sil'i lacti
coagulato. Et oriī ēt aliqñ int⁹ i palpebris egritudo q̄ bal
barda i arabico noīaī ⁊ sūt grana q̄ grādini assimilāī. Et
pōt sil'r eis scabies supuenire. ⁊ ꝓglutinatio ēt palpebraꝝ
adiuicē. ⁊ duricies lapidosa. ⁊ cura pustulaꝝ ē vt cibe⁹ pa
tiēs subtil'r. ⁊ purgeī multotiēs cū yerapigra. ⁊ pone sup
pustulā peciā vnā charobaꝝ recētiū mutādo eā oī die se
mel: ⁊ sic libabiī deo dāte. ⁊ b⁹ cura ꝓueniētioz eē vr q̄ il
la q̄ fit cū incisiōe ex ferro vl' seta seu aliquo pilo. Sz ex
berobāc pustulā cū pēna alicui⁹ auis sīc alie pustule exhi
ꝓsueuerūt a me iudicaī incōueniēs. ⁊ be pustule i oculis
gñanī sīc ⁊ in alys mēbris oriri ꝓsueuerunt. Sed qñ acci
dūt oculis: graues ⁊ piculosas valde eas eē iudicam⁹ cuz
sit mēbr subtile ⁊ ōlicatū ꝑ ceteris mēbris. Et cura haꝝ
est purgare assidue cozp⁹ cū laxatiuis ꝓueniētib⁹ vnicui
qz spēi. ⁊ vngere locū cū oleo rosa. facto cū oleo amigda
ruz dulciū. Et si sic nō liberaī cirurgia indiget. q̄re si pfe
ctus erit cyrologus optime eas poterit remouere. ⁊ cura
ingrossatōis palpebraꝝ ꝓter nām est epithimare ipas cū
rebus stipticis subtilib⁹ ꝓfortatib⁹. sicut sunt rose recen
tes ꝓpter nobilitatē oculi. Et etiā vngere ipas cū oleo ro
sato: qō fcm̄ sit cū oleo amigdalaꝝ dulciū. Sz si ingrossa
tio ꝑdicta fuerit ex humore colerico acuto: nullo mō tūc
eas vngere debes oleo aliquo. phibitū. n. est in omni mē
bro vbi colera dñaī. Sz epithima eas cū folys rosaꝝ re
centib⁹ cōquassatis. ⁊ si nō posses hre de recētibus fac cū
rosis siccis mixtis cū aq̄ rosa. Et iflatio supiozꝝ palpebra
ruz a medicis scarnabe noīari consueuit. ⁊ cura eius vl'is
est purgaī cozp⁹ cū yerapigra ⁊ colognida donec alleuie
tur egritudo. ⁊ rege eū regimine subtili ⁊ desiccatiuo. sed
in remotōe eius cū ferro mihi valde timorosuz existit.

¶ Cap. IIII. Quod est de scabie oculoꝝ.

Alpebris ēt intrinsecis oculoꝝ accidūt gra
nula ⁊ scabies. Que granula dura sunt vt la
pides. ⁊ etiā scabies aliqñ valde dura eē re
piī. ⁊ q̄dā aliqñ minus dura. ⁊ deterioz oīb⁹
est illa q̄ cozticib⁹ ficuū similaī. ⁊ est inuisca
ta ⁊ ꝓglutinata int⁹ in palpebris. ⁊ granulosa qdē gñata ē
ex hūore grosso duro cōpacto ⁊ i palpebris iuiscato. Cui⁹
cura ē subtiliare regimē ipsi⁹. ⁊ ex cibis magis laudatis i
hoc casu sunt aues que ꝑparate cū almuri. ⁊ acetō. ⁊ deco
cte cuz aq̄ oleo ⁊ sale. turtures ēt vtiles exñt: ex oleribꝰ
blete ꝓmēdanī. ⁊ vngaī loc⁹ assidue cū oleo rosato facto
cuz oleo amigdalaꝝ. Et si egritudo grauis facta extiterit
ꝓp insensibilitatē ei⁹ a ꝓncipio: aut ex negligētia curatio
nis eiusdē. tūc cirurgicus scindēdo vel apiēdo cutiz extir
pādo ipa granula vel scabiē exterius curare dz. Et neca
riū est oīno vt cirurgi pitissimi atqz docti ꝑ ceteris existāt
in anothomia mēbroꝝ. ⁊ i cognoscēdo vtilitatē seu iuua
mētū cuiusqz eoꝝ. ⁊ numeroꝝ eoꝝ. ⁊ suā positōez ⁊ situz.
ad hoc vt in errorē minime cadere possint. Cura qdē sca
biei ē. ꝑmo cozp⁹ purgare totū post digōnē hūoris facta
cū digestiuis ⁊ incisiuis. ⁊ qō magis a nobis cōmēdaī est
syrup⁹ squinzabi sact⁹ cuz passulis enucleatis ⁊ semibus
vrterice. ⁊ ciba eū pullis. Et si idigueris frica scabiē cum
zuccaro duro valde. ⁊ fcā fricatōe ⁊ abrasiōe. pone desup
aquā rosatā in qua steterint semina cithōioꝝ. quousqz ab
inuiscatōe fuerit ispissata. postqz fuerit collata. Et sic age
re debes plus ⁊ minus fm̄ fortitudinē ⁊ debilitatem sca
bici. Sed si lapidea fuerit. hoc est granulosa ad modum
grandinis. cū difficultate dissoluiī. Et in hac intēdere de
bes ipm̄ regēdo cū regimine subtiliatiuo ⁊ desiccatiuo. ⁊
purgādo cozp⁹ cū eo qō ꝓuenit. ⁊ si nō sufficit cura ista. ad
cirugiā redi: vt scilicet cum ferro extrahatur.

¶ Cap. V. Qō est de ꝓiunctōe seu sigillatōe palpebraꝝ.

Uādoqz sigillanī palpebre ⁊ ꝓiūgunī adiui
cez. Cura hꝰ ē leuis. ⁊ fit separādo palpebras
seu diuidēdo vnā ab alia manu: vel inciden
do iter ipas cū virga aurea fcā ad modū cul
celli. ⁊ fcā incisiōe pone sup ipas vel intus al
bumē oui cōquassatū cū oleo rosa. facto cū oleo amigda
laꝝ. Et nullus medicoꝝ ꝓter Halī. de hoc oleo rosa. facto
cū oleo amigdalaꝝ mētionē aliq̄ facit: sz cuz sim exptus
ipm̄ cognosco: ⁊ suā vtilitatē pluries iā ꝓbaui. Sz qñ pal
pebra in angulo lachrymali albugini oculi ꝓiūgiī: tūc cu
ra difficilis valde existit. Et hoc accidit ꝑ maiozi pte post
incisionē vngule. Et cura hꝰ est ingēiose palpebrā anguli
lachrymalis ab albugine eleuare vl' separe. ⁊ hoc fieri dz
paulatine suauiter ⁊ plane ponēdo spaciū intervnā eleua
tionē ⁊ aliā. ⁊ hec eleuatio fieri dz cū spatula auri hoc est
cū instrō auri hūte latitudinē ⁊ planicie in sui extremita
te valde positā: sz ꝑ minime facere debes: nisi cozp⁹ opti
me mūdificatū atqz euacuatū extiterit. ita vt oēm certi
tudinē inde hre possis ne apa vl' aliq̄ collectio in loco fie
ri possit. Et ꝑ facto desup ponere debes oleū rosaꝝ factū
cū oleo amigdalaꝝ ꝓtinuādo donec fuerit liberatus.

¶ Ca. VI. Qō ē de pilis palpebraꝝ iuersis.

Iuersanī qñqz pili i palpebris: ita vt videaī
reuerti ad cutā radicē: ⁊ intrāt i oclis. vñ segī
magnū nocumētū. Cura hꝰ ē cozp⁹ multotiēs
cū yerapigra mūdificare. Et si ifirm⁹ fuerit
robust⁹ ⁊ fortis misce cū yerapigra aligd ō collognida. ⁊

extirpãdo trabe pilos quotiẽscũqꝫ oriũt. Et sp post extirpatõez vnge locũ cũ sanguĩe vesptiliõis. Et scire debes qꝫ aliq medicoꝝ hanc egritudinẽ curãt hoc mõ. s. uersando palpebrã vsus supioꝛẽ partez ꝛglutinãdo eã ibi cũ glutie: ita vt nõ redeat donec fcã sit cauterizatio cũ vga auri ĩ radice piloꝝ. tñ a me nõ collaudaꝫ cura talis: sz extirpare pilos ꝛ radicit⁹ ipsos euellere. ꝛ desup sanguinẽ vesptiliõis sic diximus ponere cura laudabilis valde existit: sic diximus in ꝟ casu. Et aliq sunt q icidẽdo scindũt palpebrã. s. cutẽ desup ĩ radice piloꝝ. Et p illã icisionẽ desup euellũt pilos: ꝛ deinde suunt cum filo subtili valde crude sete. ꝛ postmodũ pili redeũt ad statũ suũ vel oriũt mõ debito ꝛ näli. Et aliq ẽt ex cirurgis sũt q mirabilẽ curã inuenerũt. ꝛ est ista. s. vt capiaꝫ manib⁹ cut⁹ subtilis palpebre supioris. eleuãdo eã supi⁹. ꝛ ponẽdo eã inter duas petias arũdinis mõ debito ꝑparatas: ligãdo eas ex vtraqꝫ pte stricte. ꝛ dimittaꝫ donec putrefiat. ꝛ segregeꝫ ꝛ ꝓsolideꝫ p se. ꝓsiderãdo tñ ne cutis palpebre in tñ eleueꝫ vt ipa inuersata posset remanere. ꝛ attẽdere debes circa ꝓponẽ oculi regendo eũ cum aqua rosata. ꝛ cũ collirys factis cũ aq̃ rosata. ꝛ defozis ponẽdo sup palpebras emplastrũ ex folys rosaꝝ fcñ: ꝛ dietãdo eũ subtiliter donec fuerit liberatus.

¶ Cap. VII. Qõ ẽ õ casu piloꝝ palpebraꝝ

Uando hec egritudo accidit palpebris curari dz cũ lapide lazuli trito ꝛ puluerizato ꝛ ex eo facto alchool ꝛ oculozum palpebris ponẽdo quottidie ꝛ rectificando cibum.

¶ Caplm. VIII. Quod est de generatione platularuz in palpebris.

Eplatule oriunt̃ in palpebris ex supflua hũiditate. Cura huius est corpus mundificare ꝛ oculis alchool ponere desiccatiuum. subtiliãdo cibũ faciẽs eũ declinare ad siccitatẽ.

¶ Cap. IX. Qõ est de ordeolo ĩ palpebris.

T palpebris accidũt pustule sil̃es granis ordei que ex humozibus acutis procreant̃. Et cura hoꝝ est cura pustulaꝝ ꝑdictaꝝ.

¶ Cap. X. Qõ est de fistula lachrymaliũ.

Ec egritudo p maiozi pte accidit post apa lachrymalis ꝛ apiẽ in lachrymali. Quare si pigritia ꝛ negligẽtia fuerit ĩ curatiõe h⁹ cost̃ũ pet̃ os. ꝛ aliqñ rũpet̃ apa seu apiẽ int⁹ i naso ꝛ ide sanies eũat. ꝛ põt ẽt accideꝫ qꝫ ꝑdictũ apa rũpit int⁹ in tunicis oculoꝝ ꝛ ide corrũpunt̃. Cura ãt h⁹ est. p corp⁹ vl̃ eũare cũ flõmia. ꝛ purgatõe sufficiet ei yerapigra ꝓtinuãdo eã. Et qꝛ ꝟ fozamẽ siue fistula subtile valde existit. iõ tãgi ibi mime põt. Quare in eodẽ fozamine ponere debes ꝟ medicamẽ. ℞. thuris adusti triti ꝛ puluerizati. ꝛ distẽpet̃ cũ aq̃ ros. donec ad pfectã nigredinẽ deueniat. ꝛ colet̃. ꝛ i fozamĩe distillet̃ quottidie donec liberet̃. Sz si infirm⁹ puer fuerit vl̃ mulier: tũc thus ifra ꝑdictũ cõburi dz addẽdo ei aligd de puluere cartaꝝ adustaꝝ. Et si patiẽs aspe ꝛ dure ac terrestris ꝓponis fuerit: tũc ꝑdictis medicĩs addere debes de caligie furni vel camini distẽperãdo cũ aq̃ ro. ꝛ colãdo vt dcñ est: ꝛ ꝓtinuãdo ꝟ medicamẽ donec itegre liberet̃. Sed si sanies p nares exierit. tũc succ⁹ cẽtauree maiozis vel marruby vice post vicẽ naribus inyciaꝫ donec exiccet̃. Et si ꝑdcã sanies de sub oc̃lo emanauerit fozis: graue ꝛ piculosuz eẽ valde iudicam⁹. Quare eos bis tãtũ ꝑdictis purgare debes. Et sit⁹ ei⁹ p maiozẽ pte eẽ dz capite iclinato vsus ptẽ anrioꝛẽ. cauẽdo oĩno ne reiect⁹ iaceat siue supinus: ne sanies redire possit ide ad cerebꝝ. Et ꝓprime oc̃lm manu tua vel digit] leniter ꝛ suauiter. donec sanies tota put pot̃ fuerit egrediaꝫ faciẽdo oc̃lo curas supꝛascriptas. Et õsup ponẽdo empl̃z stipticũ ꝛ ꝛfõtatiuũ fcñ ex rosis ꝛ balaustys trit] mixt] cũ aq̃. r. frãgẽdo stipticitatẽ balaustiaꝝ cũ mucilagie semis citõioꝝ ꝓtinuãdo talia donec fuerit libat⁹

¶ Cap. XI. Qõ est de carne addita ĩ angulo lachrymali.

T iã ab antiqs exptũ est ꝛ vidi eũ eẽ ꝑbatũ qꝫ apponi balassaꝝ in oculo: ꝛfert fistule ip⁹ẽ et carni addite ĩ lachrymali. ponẽdo ẽt ibidẽ alchool cũ ĩstrõ seu stilo apto ad ꝟ desiccatiuũ ꝛ abstersiuũ. Et qõ a me magl laudaꝫ. ẽ illõ: qõ fit ex ereysto exercẽdo illõ dõec fuerit liba

¶ Ca. XII. Qõ ẽ de diminutõe carnis ĩ lachrĩali. (tus.

Ec qdẽ egritudo accidere põt ex appõne ꝓtinua medicinaꝝ acutaꝝ vl̃ ex incisiõe fcã ibidez cũ ferro. Cui⁹ cura est in loco illo ponere empl̃m fcñ ex thure masticato cũ penidys. qñ pfectissimũ existit in ꝟ casu.

¶ Ca. XIII. Qõ est de egritudib⁹ accñtib⁹ in ipo oculo.

Egdẽ egritudines gñal̃r graniozes ac durioꝛes ꝛ pfũdiozes ꝑdict] exñt: ꝛ ex istis ẽt aliq̃ sunt q̃ graniozes alys eẽ repiũt. ꝛ certũ ẽ qꝫ oculus ꝓposit⁹ est ex ptib⁹ diuersis. q̃rũ vna ꝑ ceteris obtinet ꝓncipatũ. ꝛ oẽs alie sibi sũt ꝛuietes: ꝛ ad suã vtilitatẽ totaliꝛ ꝓcreate. Et ꝟ qdẽ ps siue oculus dicaꝫ. siue ipsi⁹ ps noiet̃. est illa ps de q̃ logt̃ Hal̃. Oꝛ si ĩ eadẽ egritudo supuenerit: dest⁹ eẽ ipa ps nobilis seu ꝓncipalis. Et dr̃ eẽ excellẽtioꝛ alys ptib⁹. vel ꝓzitate tpis. vel nobilitate. ꝛ istis duab⁹ rõnib⁹ a pbis vnaquecꝫ res alys excellẽs vel excellẽtioꝛ cẽ noiaꝫ. ꝛ sup ꝟ Ha. edificauit suũ ꝛmonẽ in ꝟ casu. Quare cũ egritudo ĩ ista pte ꝓfirmaꝫ. si aliq̃ õ cã in cura erroꝛ aligs acciderit eaz oĩno incurabilẽ eẽ iudicam⁹. Et scire debes qꝫ ptes oculi sunt mlte: ꝛ scire atqꝫ cognoscere vtilitatẽ seu opatõez cuiusliz eaꝝ difficile valde tpe Ha. gra. in tñ qꝫ Hal̃. in corde suo ꝓposuit: nõ reddere rõnẽ singl̃ariter de ꝑdictis: nec eaꝝ cãs ꝛ vtilitates declarare in lib⁹ suo quẽ feẽ de iuuamẽto mẽbroꝝ: sz solũ de egritudib⁹ ꝓtractauit: q̃rũ demr̃atões erãt manifeste. Ergo cũ sic ẽt illo tpe q̃to minus isto nr̃o ĩueniri debẽt: q cũ sciãt medici sint atqꝫ rari q studeãt in scietys. tũ pp ĩtẽtões q̃s hñt circa sectas seu fides suas. tũ ẽt pp ĩtẽtiões ꝛ studiũ q̃s hñt circa mũdũ. Et tales sq̃ vituperant ꝛ diridẽt illos q secũ nõ ꝓmiscẽt ꝛ secũ nõ ꝓmorant̃ in suis potõib⁹ atqꝫ cibis. q nõ ridẽt ꝛ trufant̃ cũ eis. atqꝫ q in plateis secũ nõ ꝓmorant̃. Et q ꝑ ciuitatẽ secũ nõ ĩcedũt eũdo ꝛ redeũdo. Nũc ãt remanere ĩtẽdim⁹ sub breuitate accñtia q̃ ipsis oc̃lis hñt supueire: ꝑtermittẽdo eoꝝ cãs. ponẽdo tñmõ q̃ ad ipoꝝ curas necia eẽ ꝑbãt.

¶ Ca. XIIII. Qõ est de ꝓpõne oculoꝝ.

Oculus sigdẽ ꝓposit⁹ eẽ ꝑbat ex diuersis tunicis. ꝑma q̃rũ ꝑpe craneũ ꝓmorat̃. ꝛ ẽ pellicula q̃si supra carnẽ inuestita. Et post illã vsus partẽ añrioꝛẽ est alia tunica q̃ dr̃ secũdina: ꝛ post illã. sil̃r segt̃ retina. Et sunt ẽt in oculo hũoꝛes seu humiditates pl̃es. q̃ruz ꝓncipalioꝛ ꝛ nobilioꝛ est grãdinosa: ꝛ illa ꝓncipaliꝛ instrm visus existit: cui ex pte ĩteriozi vsus craneũ hũiditas vitrea apodiat amplectẽs ipsaz circulariter. ex illa parte referẽs sibi nutrimẽtũ atqꝫ pabulũ. vñ nutrit̃. ꝛ hec ipsi⁹ nã existit atqꝫ vtilitas. ꝛ ex pte exteriozi vsus aerẽ albugine⁹ est amplectẽs grãdineũ circlariter. ꝛ el clipe⁹ atqꝫ tutamẽ existit. ꝛ illõ qõ circũdat ꝛ coopit albugineũ ex exteriozi: ẽ tunica vuea hñs colorẽ nigrũ tendẽtẽ ad viriditatẽ. Et post segt̃ ex eadẽ parte tunica q̃ cornea noiaꝫ. ꝛ est coopiẽs atqꝫ circũdãs vueã vndiqꝫ. Et in exteriozi pte posita est ꝛiuctiua nõ ꝓhebẽdes vueã atqꝫ corneã totaliꝛ ex omni pte. Et nunc dimitto ꝟ ponere ordinem ꝛ gnãtiõez istaꝝ. ne meus tractatus nimiũ ꝓlõget̃. Et hoc manifestũ est. ꝛ eis ꝛuenire videt̃ cyrurgicis ꝛ manibus opantib⁹. Dico quidẽ qꝫ humoꝛ grãdineus est radix. ꝛ subiectũ sensus visus recipiẽs spñ visibilẽ per neruum opticũ venientẽ a cerebro. ꝛ vnusqsqꝫ oculus habz duos

neruos veniẽtes a cerebro:z inde oriunt̃ z sunt ambo obuiãtes se in via.z postea diuidũt̃ abinuicẽ.Et cuilibz oculo ptendit̃ neruus q tele retine ꝓiungit̃.q̃ est circũdãs vitreũ.Et iste neruus postmodũ diuidit̃ z spargit̃ z extẽditur z subtiliat̃ z ꝓiungit̃ cũ venis pulsatilib⁹ z nõ pulsatilib⁹ ex qbus est retina ꝓtexta p̃cepto diuine puidẽtie. Et qlibz neru⁹ ex istis neruis qñ spgit̃ z extẽdit̃ hz opimẽtuz defendẽs ipm a nocumẽtis:sicut tunice vasis apponunt̃. z sunt ẽt sustentacula sustinẽtia ipos: sicut fibule ponunt̃ in manubrys cultellorz.Et tunica quidẽ vuea vue assimilat̃:hñs foramen vnũ a quo lux extra emanat.Et sub ista est hũor albugine⁹ simul cũ spũ qui spũs tendit ab humore grãdinoso ad tunicã corneaz. Et dicte tunice z hũores oẽs sunt defendẽtes grãdineũ a nocumẽtis.Et cum dico spũs:intẽdo spm̃ visibilẽ:q̃uis quilibz aer valde subtilis tus spũs possit noiari ꝑm sniam medicorz:z nõ loquor de spiritu ꝑm sniaz dialecticorz.z ista dixi de spũ vt ex equiuocis minime possit errari. Tũc sequitur tractare de prozys egritudinibus oculorum.

¶Cap.XV.Qõ est de pustulis z puis apatib⁹ oculorz.

Pustule z pua apata q̃ oculis accidunt ꝑ maiozi pte rubea existũt. Sed pustule que in alchoznea pcreant̃ ad albedinẽ tendũt.z gnãtur ibi.s. in alchoznea sanies sicut fit in alys mẽbris cã alicuius pustule.Et põt etiã euenire ex cozrosiõe.Et fit diuersificatio in pustulis puis:hz diuersitatẽ suaz spẽrũ.hoc est in duricie z mollicie: qm̃ duricies seu dura pustula est:qñ pcreat̃ sub pãniculo tertio, z mollis qñ sub ꝑmo orit̃.Sed pustula q̃ sub cozned orit̃, si nõ est in directo pupille:nõ hz visum remouere.Sed si in directo fuerit visuz remouet:atq; ꝑuat omnino:z laniatur cozned atq; oculus exterius eminet.

¶Cap.XVI.Quod est de variolis oculorz.

Variolaz quedaz sunt pue q̃re cura eaz leuis existit. Et quedã magne:quaz cura difficilis existit.Quedã medie existũt.z fortioz ex spẽbus istaz est illa q̃ eminet in tm̃ q̃ tangit pilos palpebraz exteri⁹ z capiti clauuli similat̃ z isti⁹ cura impolis existit.Sz si pua fuerit erit polis ꝑ cura ei⁹. ¶Et scias q̃ ꝺria est iter variolã z pustulã: qm̃ variola albedini ptinere vr:hz pustula in sui radice nigla albedinez vr hre.Et itez ex variola polꝛ est vt pupilla torqueat̃.z a sua exeat rotũditate.Quare si pua fuerit tortura:sufficit tibi in cura collirij rosaz:siue sief rosaz fricatũ subtilissime cũ albugie oui.z ponat̃ in oculo gutta post guttã.Et subtilia regimẽ.z purga cozp⁹ cũ eo qõ cõuenit. Et qõ magis laudat̃ in purgãdo caput ẽ yerapigra sola si cozpus fuerit debile z tps obuiauerit:siue nõ fuerit aptũ purgatõi.z yerapigra cũ colocyntida z medulla amigdalarum si cozpus fuerit forte z tps temperatũ magis ceteris collaudat̃: sed attẽde q̃ ante purgationẽ incipere debes a flõmia basilice si cozp⁹ robustũ fuerit extrabẽdo de sanguine in q̃ntitate magna.z si debile fuerit: z tps nõ fuerit tempatũ.mnue ex cephalica trahendo ibi modica q̃ntitate.Et ꝓuenit i hoc cẽu istud sief. qõ ℞.semis rosaz z cozticis subtilis granoz pini z caude equine. añ auř.v. licy z croci.añ.ʒ.i.sarcocolle.ʒ.ſ.seminis citonioz.quartã ptez ponderis totiꝰ ꝑdicte receptõis,pistent̃ optime z cribellẽtur subtilissime vnaquecz res sigillatim per se. demũ plures sil̃ reducant̃ z sub aqua rosata cooperiant̃ z pmaneãt in ea sic.iiy.horis.z malaxa optime:z deinde permitte sic quiescere z aqua rosata clara que supnatabit remoueat̃. z qõ spissum est z turbidũ in vase vitreo recondat̃ z pmaneat sic donec indurẽt̃.z tũc in forment̃ grana ad moduz seminis cozi㈠dri:z cũ necesse fuerit dissoluant̃ cũ albugine oui z in oculo distillẽt̃.nerestreitas vo z grossicies illaque remãsit a turbido z spisso ꝑdicto in fundo vasis itez pistẽt̃.z cũ aqua rosata misceat̃.z sup folia vitis extẽdat̃ z clauso oculo desup emplastret̃.Et in summa dico q̃ cura isti⁹ est subtiliare regimẽ cõtinuãdo donec fuerit liberatus.Et scias q̃ quelibz variola que in vuea oriꝛ curabilis existit.ꝓeter illã que capiti clauuli similat̃.

¶Cap.XVII.Qõ ẽ de dilatatõe pupille z ei⁹ ꝺstrictiõe.

Hec quidẽ egritudo.s.dilatatio pupille. z eius ꝺstrictio maxie pueris hz euenire ꝓpter fletuz eorz:sed polꝛ est q̃ ꝺstrictio ipsi⁹ sitnãlis. z illud tunc est valde bonũ:eo q̃ spũs visibilis coadunat̃ z sil̃ ꝺstringit̃ z nõ i exitu disgregat̃:sed cũ sil̃ mult⁹ inde cũ fortitudine exit. Et dilatatio qdem itez accidit vel accidere potest ex concussione. seu percussiõe aut ex multa retẽtione anhelitus sicut accidit mulierib⁹ in partu.Sed qñ dilatatio est innaturalis: curatõe indiget.z hoc cũ sief sibi ꝓuenientib⁹ z cuz alchool. Et attẽde q̃ diuersificat̃ cura rõne etatis z sexus:qñ cura infantũ z mulierz est cũ scief. z senibus.z his q̃ sunt in vltima iuuẽtute cura fit cuz alchool desiccatiuo. E scief. infantiũ z mulierz est ℔. ℞.succi cozticis granatorum. ʒ.i. scedenegi indi.auř.iiy.mãdragore.camomille. seminis lini.añ.auř.iy.croci auř.ſ.semis citonioz.ʒ.i.psily.ℨ.i.Terant̃ spẽs subtilissime z cribellent̃ per pãnuz spissuz.deide misce hunc puluerẽ cuz succo ꝑdicto cozticũ granatorum.z cuz.ʒ.v.aque rosate.z cuz auř.ꝛ.succi memithe optime colati:z pone ad lẽtũ ignẽ:z decoque donec ispissent̃ ad modũ paste:z fac ide pillulas ad modũ ciceris:exiccẽtur in vmbra:z cũ necesse fuerit dissoluat̃ vna cum lacte mlieris recẽter mulso:z ponat̃ quottidie gutta post guttã in oculo.Sed si cuz hac egritudine apa fuerit: incipe debes a flomia z a purgatiõe si etas nõ obuiauerit:z virtus fuerit fortis z tps ꝓueniẽs extiterit:z qñ sic est:de basilica extrahere debes z in q̃ntitate magna.Sed si vtus fuerit debilis z tps ineptũ fuerit:tũc de cephalica minuere debes:z in modica q̃ntitate. ¶Colliriũ cõpetẽs illis qui sunt in vltima iuuẽtute z senib⁹:z etiã qui in senio sũt cõstituti. ℞.antimony abluti:z thucie ablute lapidis ematitis lapidis laculi z margaritaz:z floris balaustiaz.añ.aureos.v.vnũqõq; ꝑ se sigillati optie terat̃:z cribellet̃ subtilissime z misceant̃ malaxãdo oia cũ aq̃ ꝺcoctõis.iiy.auř. florꝛ mirtelle z semis citonioz z croci z semis rose canine.añ.auř.iiy.z fenugreci z viole.añ.auř.y. oia ꝑdicta cõquassent̃ z bulliant̃ in duab⁹ libris aque lẽto igne:donec ad vnã libã veniat:z colent̃ ꝑ pãnuz spissuz valde:z cuz hac decoctiõe miscere debes malaxãdo puluerẽ ꝑdictaz rerũ.postmodũ exiccent̃.z iterũ cũ ꝑdicta decoctiõe misceant̃ z exicetent̃.z ℔ decies fieri ꝺz:z deinde exiccent̃ z terant̃ z cribellent̃ subtilissime:z de isto puluere distẽperato cũ aq̃ rosata in oculo ꝺz poni mane z sero donec fuerit liberat⁹.Et ℔ puluis nõ solũ ꝓfert illi qui dilatationez pupille patit̃ ab egritudie.vez etiã qui eã habuerit a nã. Sz si cũ dilatatiõe fuerit apa.ꝑmo cũare debes cozp⁹ cũ flomia:z postmodũ cũ laxatiuis:sic ꝑdixim⁹: emplastrando oculũ desup cũ florib⁹ rosarũ recẽtiũ vice post vicez: vel cũ coto nouo madefacto in aq̃ rosata optima z ꝺodorifera valde:donec sedatũ fuerit apa.Et postea vteris collirio seu puluere senib⁹. sief.pueris sicut ꝑdixim⁹. Et pro certo hre debes q̃ si negligẽtia in cura extiterit ꝑ maiozi parte ad descẽsuz aque in oculũ habẽt deuenire.

¶Cap.XVIII.Qõ est de descẽsu aque ad oculum.

Et signa descensus aque ad oculũ sũt disgregatio visus:z q̃ apparẽt añ oculos ipoz quasi muscе volãtes vl cimices.z hec vniformiter eis appent:tã ieiuno stõ q̃ repleto. Et hec aq̃ gnãt̃ ex fumositatib⁹ z vapoꝛib⁹ ascẽdẽtib⁹ a

stomaco ⁊ corpe supius succesiue vice post vicez. ⁊ simul coadunant ⁊ puertũt in aquã. sicut manifeste apparet in balneo q̃ ex vaporib⁹ a fumositatib⁹ resolutis fit ascẽsio ad supficiẽ. ⁊ ibi ꝓgregant. ⁊ in aq̃ puertunt q̃ inferi⁹ gutta tiz cadit. Et ꝓuenit tibi in curatõe hui⁹ egritudis vt sis studiosus in purgãdo corp⁹ cũ medicis laxatiuis: ⁊ nõ sufficit tibi purgatio facta in hoc casu cũ yerapigra solũ: nisi cũ ea misceat aliqd de collogntida ⁊ aloe ⁊ semine fenicu li ⁊ in arabico dr̃ besbeg. ⁊ sale ⁊ mastice ꝑ cõfortatõe stomaci. ¶ Sz si virt⁹ fuerit fortis ⁊ tps ⁊ etas ꝓueniens extiterit. incipe debes a flõmia: ⁊ postea predicta purgatio subsequi dz. Et in summa dico scire debes ⁊ minime obliuioni tradere ẽt si egritudo requirat ⁊ fortis existat vtus ⁊ tps ⁊ etas coadiuuauerint vt nullatenus flõmes corpe stiptico exũtem. Qñ si feceris ad incõmoda ⁊ nocumẽta multa infirmus poterit puenire. Quare in tali casu preuenire debes adiuuãdo eũ cum rebus mollificatiuis. Et cũ dico mollificare: nõ intelligo relaxare. cũ hoc nomẽ equo cum existat. Et tibi ꝓuenit scire q̃ mollificare stomacũ ⁊ intestina: nõ est idẽ qõ purgare. sicut in hoc multi erraue runt credentes q̃ purgare ⁊ mollificare idẽ existat: qñ ꝑ mollificare intẽdim⁹ id qõ educere dz feces lubzificãdo q̃ in stomaco ⁊ intestinis repiunt: sicut mercurialis oleo cõdita facere nouit: vel incidẽdo ⁊ abstergendo ⁊ apiẽdo sicut fit cũ almuri facto ex farina ordei vel frumenti: vel incidendo solũ sicut cũ aceto solo. ⁊ sinapis ẽt feces ⁊ superfluitates stomaci ⁊ intestinoꝝ educere põt. ⁊ ꝑ tãto talia minime purgare dicũt: qñ purgare ꝓprie dr̃ expulsio facta a medicina cuz electione. ⁊ abstineat a ꝯrys oino. ⁊ ciba eũ pullis assatis cũ modico pane optime ferñtato comedẽdo paz. ⁊ in sero ad cenam. s. minime comedat. ⁊ comedere pullos elixos cũ brodio i hebdomada tñ semel nõ nocet. Et si cocti fuerint cũ rapis donec dissoluant̃ conferũt: qñ rape oculis nõ modicã ꝓprietatẽ hẽre comprobant̃. ⁊ multotiẽs firmiter aspicere in oculis siluestris asini expertũ ẽ atq; certũ mirabilr eis valere. ¶ Et itez rememorati fuerũt optimi ex medicis antigs q̃ ĩclinare faciem aptis oculis sup decoctõez croci eis conferre ꝓbatũ est miro modo. ⁊ si ꝓtinuabit̃ hoc multotiẽs: possibile ẽt ille vapor inde dissoluat̃ ⁊ liberet̃ oino. ¶ Sz postq̃ fcã est descẽsio aque in oculũ nõ est laborandũ: tunc circa cũ donec coagulet̃ ⁊ digerat̃ ⁊ ad terminum mediocrẽ inter subtilitatẽ ⁊ grossiciẽ deueniat. ¶ Et postq̃ digesta fuerit: ⁊ ad terminũ ꝓueniẽtẽ deuenerit. tũc artifex laborare dz in extrahẽdo ipsam post purgatõez vlem totius corporis ⁊ ptialẽ capitis. Et est necesse vt hic artifex in hoc sit apt⁹ ⁊ subtilis valde. ⁊ multotiẽs exptus: ne in hac opatione aliq̃ lesionem inferat alys partibus oculoꝝ.

¶ Cap. XIX. Qõ est de extractõe cataractaꝝ ab oculis.

Oportet qdẽ vt extrahat̃ cataracta post ipsi⁹ perfectã digõez ⁊ coagulationẽ: qñ si anteceris redibit aqua vt ꝑus. Et cũ dico extrahere cataractã intellige sane q̃ impossibile ẽ eã extrahere sicut multi crediderũt: sz ꝑfundat̃ cũ acu inferius in spissitudinẽ oculi. Et facta ꝑfundatione ipsi⁹ extrahat̃ acus de oculo. Et postmodũ dz eẽ infirmus i loco remoto ⁊ geto cũ omni abstinẽtia ab omnibus opatione ⁊ exercitatõe ⁊ ab oibus que aliq̃ grauedinẽ facere pñt. ⁊ sic possibile erit vt liberent̃ cõplete.

¶ Capi. XX. Quod est de constrictione pupille naturalis ⁊ non naturalis.

Et scire debes q̃ ꝯstrictio pupille naturalis ⁊ a natiuitate est laudabilis sicut ꝓdiximus: eo q̃ confert visui cõdunãdo spñs visibilẽ: q̃ si post natiuitatẽ hẽ puenerit egritudo: aut erit ex siccitate dñante ibidẽ vel ex hũore aliquo acuto locũ illũ desiccante. sicut appet in pellib⁹ seu corys ꝓparatis: qz qñ exiccant̃ corrugant̃ ⁊ ꝯstringunt̃ foramia. Et siccitas qdẽ accẽtalis huic mẽbro accidit: sicut oĩbus alys mẽbris gnãlr accidere põt: ⁊ qñ accidit in quocunq; mẽbro fuerit difficilis existit curatõis: ⁊ quasi impossibilis: ⁊ nisi hoc esset: posz artificialiter curuitas in senibus remoueri. ¶ Sed laus sit ⁊ gloria altissimo creatori qui posuit hoc esse impole ad certitudinẽ significationis senectutis. Quare medicus ꝓtentus esse dz in humectãdo solũmõ tñ vt naturalis seu radicalis hũiditas ꝓseruari possit. ⁊ vlteri⁹ minime possit exiccari. ¶ Colliriũ ꝓueniens huic. ℞. violaꝝ bugloſſe. añ. ʒ. i. nenufar partes tres vni⁹. ʒ. oĩa hec ponant̃ in aq̃ pluuiali vel in aq̃ dulcis fontis ⁊ in ꝓuenienti vase: ita vt optime submergi sint sub aqua. ⁊ illud vas in altero vase maiori pleno aq̃ ponat̃. ⁊ ad ignẽ bulliat tandiu donec aqua colorẽ mutauerit: ⁊ ꝑdicte res taliter sint dissolute: vt ad modũ paste deueniãt. Et postmodũ extrahant̃ ⁊ pistent̃ fortiter ⁊ ponant̃ in pãno denso subtili ⁊ fortiter expmãt̃ in papside vitrea ⁊ mũda vade. exiccet̃ collatura illa in vmbra. ⁊ postmodũ in formẽt̃ grana ad modũ coriãdri. ⁊ cũ necesse fuerit dissoluant̃ cũ albumine oui colũbe. ⁊ in oculũ mane ⁊ sero distillentur. Et ꝑ colliriũ multũ vtile existit mulieribus pueris ⁊ senibus. Sed oĩno siccitatẽ remouere ĩpossibile eẽ dicimus. Sed humectabit̃ mẽbrũ ad suã nãlem humiditatẽ ꝓseruãdã. ⁊ itez albumẽ oui colũbe cũ viscositate gũmi arabici in oculum distillatũ ꝓfert similiter in hoc casu.

¶ Caplm. XXI. Quod est de debilitate visus ex penuria ⁊ pauptate spirituum visibilium procedente.

Hec quidẽ egritudo pro maiori parte senibus accidere cõsueuit ⁊ coitu superfluentib⁹. Et illis qui assidue firmiter in sole aspiciunt vel in locis multũ radiosis: aut superflue splendẽtibus. Et cura huius est cõtinue comedere oua columbarũ decocta cum rapis: aut vitella ouorũ gallinarum elixata in aqua cõmedere cum sale. Et iteruz in hoc casu cõfert comedere pullos columbarũ siluestriũ absq; capitibus ⁊ collis coctos cum rapis. Et galline etiam cuz predictis pullis ⁊ rapis decocte conuenientes in hoc casu existunt: absq; collis ⁊ capitibus suis: eo q̃ capita istoruz proprietatẽ probant̃ habere in faciẽdo cecitatem. hoc est nõ videre post occasum solis oĩno: sicut cerebra ipoꝝ predictoꝝ proprietatẽ habere dicunt̃ in augendo seu multiplicãdo intellectuz. Et ius etiã predictoꝝ pulloꝝ colũbarum siluestriuz ⁊ gallinarũ predictis cõferre dicit̃. Et comedere etiã grana pini conquassata ⁊ posita in succo malorum vtilia sunt in hoc casu. Et precipe eis vt multotiens odorent mala odorifera: qñ multuz cõfert eis. Et ꝑ sunt ea que augent seu multiplicant visibilem spiritum.

¶ Caplm. XXII. Qõ est de ꝯstrictiõe nerui optici.

Hec quidẽ egritudo accidit ex humore grosso ⁊ viscoso opilante ipm foramen seu canalem ipsius nerui: vñ spũs visibilis habet ptransire. vel ex cõcussione vel pcussione ipm ꝯstringente: seu obturãte. Qõ ẽ opilatio parua fuerit: sequit̃ inde debilitas visus: ⁊ si magna ⁊ completa fuerit: oĩno patiens efficit̃ sine visu: ⁊ signuz huius egritudinis est: qz si cõpresseris digitum sup pupillã infirmi: pupilla alterius minime dilatat̃. Et põ etiam accidere q̃ opilatio erit in loco intersecationis vnius nerui sup alterum. ⁊ tũc in ambobus oculis visus ex toto amittit̃. Et ex hoc admirant̃ medici q̃ in vna hora priuatur visus: ⁊ ex toto amittit̃ in ambobus oculis. Sed non est admiratio illis qui sciunt anothomiã. qñ isti duo nerui oriunt̃ a cerebro ⁊ extendunt̃ ad anteriora: ⁊ in medio frontis cõiungunt̃ ⁊ vniunt̃: ⁊ ibi intersecant̃: quare si opilatio fuerit in lo-

eo intersecatiõis ⁊ vnionis ipsoꝝ adinuicez fiet perditio visus in ambobus ex toto simul ⁊ semel. Et de hac egritudine dicit Hal̃. q̃ est ipossibile ad sanãdũ. Sed mihi videtur q̃ flõmia cephalice: ⁊ purgatio corporis totius: ⁊ capitis: ⁊ epithimare caput cũ coto madefacto in oleo rosato: ⁊ lilioꝝ: ⁊ aneti mixtis ⁊ tepidis optimã faciẽt opationem in isto casu. Et distillare etiã pdicta olea calida ex alto sup capitis partẽ anterioꝛẽ p subtilez canulã nõ modicum cõferre videt̃. Sed in pncipio opilatiõis cõferre dicimus multũ oleũ rosatũ: quo renouate fuerit rose recẽtes pluribus annis. Et cibi eoꝝ sint subtiles: ⁊ qui habẽt stomachũ ⁊ intestina ipsoꝝ mollia cõseruare: ⁊ lubrica retinere: ⁊ exerceas in istis toto posse: qñ iuuare poteris si opilatio fuerit debilis. Et possibile est etiã q̃ pdicta opilatio fiat ex aposteumate: q̃re ex pdictis dissolui põt: ⁊ inde videbis pfectũ istius cure si aliqd de visu remanſit: ⁊ opilatio nõ fuerit ex toto cõpleta ⁊ cõfirmata. Oꝛ si fuerit opilatio ex toto firmata ⁊ cõpleta: ⁊ ex toto visuꝫ amiserit: tũc desperatus suꝫ sicut Hal̃. Sꝫ cũ hoc toto abstinẽdum est a cõtrarys. ⁊ nõ solũ in ista egritudine. verũ etiã in oĩbus totius corporis: qñ in egritudinibus pedũ abstinentiã seruam⁹. Quãto magis in ista cuius sanitas tã necessaria existit: Et scire debes q̃ oĩa acuta habẽt caput replere ex vapoꝛibus ⁊ fumositatibus: sicut sũt cepe: ⁊ allea ⁊ bis similia. quare visui potissime nocent: ⁊ materia oĩno existunt cecitatis.

¶ Capitulum. XXIII. Quod est de humiditatibus oculoꝝ.

DImintutio visus in oculis multarũ est spẽruꝫ que fit in humiditatibus: seu in humoꝛibus oculoꝝ. Et diuersificant̃ in grossitudine. ⁊ subtilitate: ⁊ in qualitate ⁊ quãtitate. qñ possibile est vt ingrossent̃ pdicti humoꝛes vltra debitũ sue nature. vel subtilient̃ aut multiplicẽt̃ in quãtitate in eis humiditas accidentalis: ⁊ inde visus perturbatur turbatione leui. Et cũ dico ingrossatio vel subtiliatio: aut excessus in quãtitate aut qualitate: nõ ĩtelligo vt sit elõgatio in bis supflua multũ a nãli dispõne: sed q̃ incipit fieri elongatio. qñ qñ exitus a nãli dispõe in predictis fuerit cõpletus atq̃ firmatus: tũc cura difficilis valde efficit̃: qz differẽtia nõ modica existit inter rẽ que iciꝑit ingrossari: ⁊ eaꝫ que iam est ingrossata atq̃ firmata. Et medicus p se cognoscere oꝛ signa istarũ rerũ ex accidẽtibus infirmo supueniẽtibus. ⁊ studeat toto posse ut infirmus ad pstinã ⁊ nãlẽ redeat dispõnez remouẽdo accidẽtia ĩnãlia oĩno. Et ista que dicta sunt sufficiunt illis solũmodo: qui diu in pdictis egritudinib⁹ per se plurib⁹ vicibus opati sunt: vel illis qui lõgo tpe studuerũt in logica ⁊ in sciẽtia nãli. ⁊ experti sunt in cognitiõe rerũ gnãbiliũ ⁊ coꝛruptibiliũ ⁊ bui⁹modi: ⁊ cũ pdictis se iuuabũt: ⁊ non abbꝛeuiaui hũc tractatũ nõ ponẽdo pticularia cõueniẽtia in hoc: nisi ne multũ plongaret̃ sermo in ipo. Et cuius opationes manuales oẽs pticulariter integre ⁊ pfecte cognoscã: Quia tũ ex sola visiõe alicuius vulneris anim⁹ me⁹ debilitat̃ in tãtũ q̃ ad ĩmẽsaꝫ syncopim deuenio. iõ hũc tractatũ abbꝛeuio pdicta particularia omittẽdo.

¶ Cap. XXIIII. Quod est de egritudinibus que fiunt in mutina seu albedine oculoꝝ.

ACcidũt in albedine apata: sic in alys mẽbris accidere ꝛsueuerũt: ⁊ cura bui⁹ ẽ in pn⁹ flõmia. ⁊ subtiliatio regimis ponẽdo in oculuꝫ aquã rosatã in qua steterit ĩ mollia liciũ ⁊ semina cittonioꝝ tãdiu donec aqua colorẽ mutauerit: ⁊ postmodũ colet̃ ⁊ misceat̃ cũ ea aqua albumẽ oui. ⁊ deinde in ꝛoculum quotidie distillet̃ donec libereꝫ.

¶ Capitulum. XXV. Quod est de inflatione coniũctiue ab sq̃ aposteumate.

ET accidit hec egritudo ꝛiũctiue ⁊ p maiori pte senib⁹ pp debilitatẽ sui calorꝭ inati. ⁊ fit etiam ex punctura muſce: vel alterius sibi ſimilis. Et cura huius est ponere cotum vel peciã lini madefactã in hac decoctiõe que Re. florꝭ camomille ⁊ semĩs lini. ana auꝝ. i. aq̃. ʒ. y. decoquatur vsq̃ ad cõsumptionẽ quarte partis: ⁊ colet̃: ⁊ ĩ illa colatura apponant̃ de albumĩe oui auꝝ. y. optime miscẽdo: ⁊ distillet̃ ĩ oculo quottidie gutta p⁹ guttã ea existẽte tepida: deinde cotũ madefactũ in eadẽ desup ponat̃.

¶ Cap̃m. XXVI. Quod est de tassa que ẽ gutta rubea que fit in albedine oculoꝝ.

EJt ẽt hec egritudo in ꝛiunctiua. ſ. macula rubea. vel gutta rubea ex pcussiõe pãni vl̃ sibi ſilis. Et cura bui⁹ est flõmia cephalice si ifirmus poterit sustinere ⁊ flebotomare pulluꝫ colũbaꝝ sub ala. ⁊ illũ sanguinẽ calidum distillare in oculum quotidie donec fuerit liberatus.

¶ Cap̃m. XXVII. Quod est de granulis generatis in albedine oculoꝝ.

AEc ẽt granula in albedine generant̃: sicut in pupilla ⁊ in alys ptibus oculi fieri cõsueuerũt. Et cura bui⁹ est flebotomare cephalicaz in pncipio: ⁊ purgare coꝛpus ipsius cũ ꝛerapigra. Et post infundere semĩa citrinoꝝ ĩ aqua rosata ⁊ ipsam tepidã quottidie in oculũ distilla. ⁊ si post .iiy. dies in oculo aliqd remanserit. in pdicta aqua rosata miscebis aliqd licy ⁊ croci. ⁊ q̃to vetustioꝛ fuerit egritudo tãto magis addes õ licio ⁊ croco. ⁊ q̃to diminuit̃ egritudo. tanto minus de croco ⁊ licio. Et q̃ mĩn⁹ de his poni dꝫ est vt in. ʒ. pdicte aque ponas de vnoquoq̃ octauã partẽ auꝝ. vni⁹. Et si multũ plongaret̃ egritudo. nõ nocet addere aliqd de mirra. Et postq̃ egritudo icipit declinaꝛ ⁊ remanet ĩ oculo de spissitudie granuli ⁊ de coloꝛe ipsi⁹: vtere absterſiuis ⁊ mundificatiuis q̃ sint absq̃ mozdicatione. addendo aliqua q̃ habẽt oculũ cõfoꝛtare. Et si inueterata fuerit egritudo multũ: fiat hoc alchool. ℞. spume maris eris vsti. ana auꝝ. v. anthere ⁊ seminis floꝝ maloꝝ granoꝝ. ana auꝝ. y. dardachic. auꝝ. x. pistet̃ vnaqueq̃ ista rum p se. ⁊ cribellent̃ subtilissime ⁊ misceant̃ cuꝫ aceto: ⁊ postmodũ exiccent̃: ⁊ iterũ terant̃ ⁊ cribellent̃ ⁊ misceãt̃ cũ succo feniculi. ⁊ itez exiccẽt̃ ⁊ terãt̃ gnges ⁊ misceant̃ cũ aqua rosata valde aromatiçata terendo ⁊ exiccando. ⁊ postmodũ cribellent̃ subtilissime p pãnuꝫ spississimũ. ⁊ cõseruent̃ optime ĩ vase vitreo. ⁊ cũ necesse fuerit mane ⁊ sero de eodẽ in oculo ponat̃ donec fuerit liberatus.

¶ Cap̃m. XXVIII. Quod est de sebel.

ET etiã h̃ egritudo in ꝛiũctiua euenire repit̃ multotiẽs. ⁊ est quedã ꝛtextura rubea facta in supficie ꝛiunctiue seu albedinis oculoꝝ. ⁊ noiant̃ in arabico vene altheben: ⁊ nõ sũt vene ꝓcedẽtes ab epate: nec arterie a corde venientes: sed venis assimilant̃ q̃ ĩuolute sunt ⁊ cõtexte supꝛa albuginẽ. ⁊ aliqñ in tm̃ extẽdunt̃ q̃ nigrũ coopire reperiunt̃. Et ꝛuenit medico in pncipio isti⁹ egritudis vt sit studiosus in purgãdo infirmum ⁊ flebotomando ipsuꝫ ⁊ apponendo oculo alchol. absterſiuũ sicut illud q̃ nuper supradiximus: ⁊ subtiliare regimẽ. ⁊ sic liberabit̃ deo dãte. Et si in cura pigricia fuerit aut aliqua de cã regimen ei⁹ fuerit ineptũ. augebit̃ egritudo ⁊ ingrossabit̃. ⁊ idurabit̃ donec visui iferat nocumẽtũ. q̃re cũ sic fuerit õ necesse erit vt p manus cirugy bẽat ptrãsire. Et tales ĩ arabico collectiões scebelliũ noiant̃. ⁊ sine apate.

¶ Cap̃ꝫ. XXIX. Qõ ẽ de ꝛiũctiua cũ apte

ACcidit ẽt ꝛiunctiue repletio cũ aposteumate ⁊ sine ⁊ extẽsione venarũ: ⁊ repletiõe ipsarũ: ⁊ cũ rubedie ipsius ꝛiũctiue ⁊ grossitie pal-

pebzarū cū abūdātia lachrymarū:ꝛ habēs hoc nō pōt ae rem īspicere.q̄re flebothomiā multuꝫ ꝓferre dicimus:ꝛ purgatio ēt vtilissima existit:ꝛ pone sup oculū cotū made factū in aqua rosata tepida vice post vicē:ꝛ sit in p̄dicta aqua aliqd licy dissolutū.ꝛ si in naribus inycies colliriū de memithe:inde magnū videbitur iuuamentuꝫ.

¶ Cap.XXX.Quod ē de nimia subtilitate spiritus visibilis ꝛ ipsius grossicie.

SCias q̄ egritudines ꝛ accidētia ipsarū oriuntur in particulis mēbroꝝ:ꝛ etiā in sustētantibus ipsa mēbra:sicut accidit in spū visibili: qm̄ si fuerit subtilis plus debito videbit solum ꝓpe ꝛ nō a lōge.ꝛ si grossus vltra debitū videbit a lōge ꝛ nō ꝓpe.ꝛ cura vniuscuiusq; istoꝝ est reducere vnūquodq; ad suā nālē ꝛ ꝓpriā dispōnez:ꝛ nō solū mēbra.verū etiā sustētātia ipa.Et scias q̄ vnicuiq; p̄dictarū ꝑticularū sūt ꝓpa accidētia:ꝛ nō declaraui ea oīa:ꝛ eoꝝ curas particulares:eo q̄ hic noster liber nimiū plōgareť.Sed scripsi ex accidētib⁹ manifestioꝝa:in qb⁹ sub q̄libet suaꝝ spērū multe spēs cōtinentur. Et posui curas gnāles ipsaruꝫ:ex quibus cure oīuꝫ particularū existentiuꝫ sub eis intelligi possunt.

¶ Cap.XXXI.Quod est de bis que ab extrinsecus cadunt in oculos vel in nares vel in aures.

ET nō remāsit mihi iam ad rememoratiōdū aliqd de bis q̄ mēbris sensuū ptinere videtur nisi de bis q̄ ab extrinsecis habent ꝓuenire: sicut est palea subtilis:ꝛ lapides parui:ꝛ arena:ꝛ bis silia.Quare si subito in p̄ncipio p̄dictoꝝ euēt⁹ studiosus fueris:leuis erit ipsoꝝ cura.ꝛ si non periculū eminet.ꝛ id qō in oculo cadit de leui curať: dūmō nō īuiscеť ibidē.ꝛ in tunica nō diu steterit inuiscatū.

¶ Sz si in aurē aliqō semē vel granū ceciderit:sicut frumētū vel granū ordei vel bis silia.illud leue minime iudicamus:qm̄ attrahit ad se de humiditate ibidē exīte:ꝛ īde augmētať. q̄re i mēbro illo calefactio ꝛ ebullitio generať:ꝛ īde putredo.ꝛ ide prava accītia ꝓsequunť pp nobilitatē mēbri:ꝛ pp ꝓpinqtatē ipsi⁹ nocumēti ad cerebꝝ qō radix omniū sensuū existit:ꝛ fit inde supcalefactio in toto corpore:ꝛ aliqn̄ ozipilatiōes patiunť ꝛ febres inordinatas ab alys febrib⁹.ꝛ oīa ista fiūt ꝓpter pigritiā extrahēdi illud in p̄ncipio sui casus.ꝛ aqua etiā quādo in aurē cadit:ꝛ ibi longo tēpore morať.magnū facit nocumentuꝫ q̄tuis eius substantia subtilis existat. Qm̄ qn̄ ibi lōgo tpe morať.ingrossať.ꝛ postmodū alterat nālem cōp'onez cerebri.Sz qn̄ aqua aut ventus in aurē subītrauerit doloꝛē parit.Quare studiosus esse debes in reparando ꝓp'onem ipsi⁹ nālez:ꝛ innālez remouere q̄cūq; mō fuerit:sic tibi videbiť cōuenire.Sz qn̄ aliqd in oculo ceciderit.illud ē leue remouere i p̄ncipio:ꝛ hoc cū picicarolis uel stilo:seu cū tēta vel cū filo:ꝛ turbatio q̄ ide segtur in oculo remouea tur cū albugīe oui apposita.Sed si id qō in oculo cecidit fixū fuerit in eo atq; firmatū uel īuiscatū. Tunc eger īdiget vna ex p̄dictis curatiōib⁹ q̄ scripte sunt in cura scabel. Et vngula etiā cū in oculis euenerit si'i mō curať.s.ut eā īcidat ille qui optime in illa curatione vel opatione ē expertus:ꝛ illi cui aliqd in aurē de nouo ceciderit aurē ipsi⁹ īpleri iubeas ex oleo sisamino tepido:ꝛ postmodū face eu sternutare ponēdo sternutatoꝝia in narib⁹ ipsius.ꝛ exibit īcōtinēti.Sz si id qō ceciderit diu illic fuerit:ita q̄ tā alterationē recepit:ꝛ ipz conat⁹ fueris extrahere violēter vl remouere:facies ibidē iflatioē ꝛ apa euenire:cū illō mēbrū in dispōne maximi sensus existat:ꝛ de leui ad dolorē ītolerabilē ipm poteris ꝓuocare:itantū q̄ ad defectū inde posset peruenire.vel ꝓpe.quare cū oī sollicitudine intendere debes in mitigando doloꝛē ipsius apostematis incipere a flōmia cephalice.ꝛ a purgatōe ipsi⁹ īfirmi:sic ei meli⁹ cōuenire videbiť.ꝛ postmodū pone in aurē īfirmi. oleū rosatū cum tertia parte ipsius olei anethini ꝛ cuz cognoueris apostema optime esse digestum: ipsum face sternutare sicut superadiximus ꝛ exibit.

¶ Cap.XXII. Qō ē de aīalibus subītrātibus in aurē.

ET scias q̄ qn̄ aīalia auris⁹ subītrāt īde labores maximi ꝛ ingetudies bñt ꝓuenire. q̄re si p̄dcā aīalia fuerint parui corporis. sicut sunt pulices vel eis similia:tunc aurē implere debes oleo tepido.ꝛ sic mortua exibunt eūando.Sed si aīal fuerit magnū nō est conueniēs tunc ipsuꝫ mortificare:qm̄ inde maximū consegtur nocumētū. Sz tūc īplere debes aurē ipsi⁹ succo folioꝝ per sici mixto cuz aqua tepida:q̄ ex illo oīno fugať.ꝛ postmodū aquaꝫ euacuare studeas.ponēdo ibidē oleū anetinū.ꝛ ipsuꝫ euacuādo ꝛ exuccando.ꝛ euacuať etiā p̄dicta aq̄ ponēdo in aurē granū frumēti q̄ ab oī puredine ꝛ pforatōe sit remotū īpecia ligatū:qm̄ violēter exiccando aquam p̄dictā extrabere est ꝓbatum.ꝛ sic dictum est in auribus ita intelligendum est ꝛ operandū in naribus.

¶ Capitulū.XXXIII. Quod est de sanguisugis nares subintrantibus.

ET recēptio quidē aliquoꝝ aīaliuz extrinsec⁹ per nares longinquū valde a vitate esse vr: sz multotiēs bibēdo aquā narib⁹ sanguisuga subintrare repiť.Quare sternutatio ipaz expellere ꝓbatur:ꝛ si in narib⁹ visui appuerit. ipsam cū pizegarolis extrabere debes. Et ea q̄ ipsas occidere habēt numero plurima reperiunť.ex q̄bus est seratura ligni rubei.ꝛ succus marruby:ꝛ cētaurea dissoluta cū aceto.ꝛ carseelion aduſtum:ꝛ multa alia que rememoratus ero in egritudinibus gule.Et q̄ hic dicta sunt mihi sufficere videnť. Et tū scias q̄ fumus marruby tractus per os vel per nares fortissime eas hz ꝓnecare.

¶ Tractatus nonus qui est de egritudinibus cerebri.ꝛ est cōtinens capitula viginti.

¶ Capitulum.I.Quod est de egritudinibus anteriozis partis cerebri.

ET alterať hec pars in caliditate: frigiditate:siccitate:ꝛ humiditate. Et incipiemus nūc ꝓmo determiare de alteratiōe facta a caliditate. Et ille cui hec q̄litas in anteriozi pte supabundauerit:logtur inordinate:ꝛ cōsequiť corruptio eidē in imaginatiua:in tū q̄ imaginať ea q̄ vera nō existūt.Et ego qdē vidi hoiem:q imaginabať se videre quēdā amicū suū volētē occidere ipz.ꝛ h corruptio erat in imaginatiua:q̄ quidē corruptio seu egritudo eidē supuenerat ex lōga ꝛ multa equitatiōe per calorē solis.ꝛ sine dubio p̄dicta caliditas nō erat euacuata a siccitate. Et primo post equitatiōez p̄dictā per solē passus fuit effimerā.ꝛ p⁹ eā corruptionē imaginatiue.Et cū facta fuisset infusio multa capitis ipsius ex aqua rosata ꝛ aceto cū suco corticis cucurbite ꝛ oleo oliuaꝝ dulciū frigidato ī puteo cōualuit īcōtinēti:ꝛ ad pristinā redyt sanitatē. ¶ Sz si in eadē parte corruptio imaginatiue ex frigiditate facta fuerit inde maximū cōsequiť impedimentū:qm̄ infirmus nullatenus pōt imaginari aliqd qō subtilis ītellect⁹ existat.Et si cuz frigiditate būiditas fuerit associata:accidit infirmo superfluus sōnus ꝛ aliquādo dormiēdo oculos tz aptos.Et pōt etiā eidē accidere: q̄ cuz difficultate valeat palpebras eleuare. Et in somno similiter fortissime ꝓfundať.ꝛ sequiť inde aliqn̄ dissolutio catarri cum opilatione nariū.quare si dicta egritudo ex sola fuerit frigiditate:dicim⁹ q̄ iunctio facta ex oleo de ben vel de spi-

ca nardi est cura optima ⁊ pfecta. qñ tēperate calefacit: ⁊ est necesse vt nō obliuiscaris oīno eoꝝ q̄ pdixim⁹. s. q⁹ mēbra p̄ncipalia de necessitate regrunt in suis medicaminibus ea q̄ subtilia sunt ⁊ stiptica. ⁊ q̄uis egritudo oīno regrat apitiua pozoꝝ: mīme tñ desistere debes ab appōne stiptica rū ⁊ subtiliū medicīaꝝ ad ꝓseruationē nālium virtutū ipsius membri. Et medicine etiā q̄ sunt aromatice maxime habēt p̄ncipalia membra cōfortare. quare ipsis egēt pre ceteris in oīb⁹ suis necessitatibus. Sz si frigiditati humiditas fuerit associata. oleuz de spica cū modica quantitate olei rosati dicimus ei sufficere.

¶ Cap. II. Qō est de egritudinib⁹ medie ptis cerebri.

TScias q⁹ pars media cerebri vere cerebrū existit ⁊ illud qō ibi existit. est recte cerebrū ⁊ nāle. ⁊ pōt ēt ei euenire q̄libz pdicta spēs male ꝓplexionis. Sed accūtia q̄ ex istis cōsequūtur: fortiora valde existūt pozibus: qñ si ei solūmodo acciderit ītēsa calitas: cogitatiua tunc fortissime perturbat. ⁊ in oībus suis cogitationib⁹ īstabilis esse reperit. ⁊ oīa ei ꝓmunia eē vident. ⁊ pseuerabit sic donec illic posueris que dictā malā qualitatē habeāt remouere. Sz scias q⁹ pars ista media cerebri minime sustinere pōt virtutes medicinaꝝ fortiū sic pōt anteriora ⁊ adhuc lōge minus q̄z posteriora: eo q⁹ cōmissura cranei q̄ in directo istius partis repit: ē rariora valde ⁊ minus cōiuncta seu sigillata alys cōmissuris. q̄ post q̄z ita est: virtutes medicinaꝝ facilius possunt p̄ hāc cōmissuram ad cerebrū ptrāsire q̄z per alias cōmissuras aliaꝝ cellulaꝝ. Et qz cū hoc ēt cerebruz qō in hac parte media existit: magis ē humiduz atq; molle. iō ipsius mala q̄litas citius ⁊ leuius dissoluit ⁊ remouetur. Et cū hec pars sit minera ⁊ radix atq; fons aliaꝝ cellulaꝝ ide cū maiori diligētia ⁊ oī tēperātia est medicāda. abstinēdo ab oī appositōe fortiū medicinaꝝ: ⁊ specialiter ab his que in suis qualitatibus nimiū excedūt ⁊ maxime in friditate: qñ hec pars omnino minus potest frigiditatē sustinere alys cellulis.

¶ Caplm. III. Quod est de mala complexione in media cellula interioris cerebri.

TAccidit cogitatiue ex mala complone frigida tarditas cū raritate ⁊ eius cogitatio ista bilis oīno efficit: ⁊ postmodū redit ad p̄maz cogitationē cū oī duritie ⁊ tarditate. Et cura huius est tēperate hāc ptez calefacere. q̄uis hec pars magis calitatē possit sustinere q̄z friditatē cū ei ueniat necesse. Et si cū friditate humiditas preabundaueit: q̄uis raro cōtingat: tūc tibi sufficiet in cura oleum de balchaon. i. de cotula fetida: vel oleū corticis citri. vel epithima ex corticibus citroꝝ recētiū factū: aut ex macis cō quassatis ⁊ mixtis cū aqua dulci. Et si siccitas cuz fritate affuerit: turbat itellectus aliq̄n. ⁊ aliq̄n nō. ⁊ operat inordinata. Et gnāliter dicimus q⁹ cura siccitatis mēbroꝝ q̄si ipossibilis ē: ⁊ spāliter istius cū sit p̄ncipale. Qm̄ si conatus feceris curare eū cū humidis absq; obuiatiōe cū stiptricis timeo q⁹ induces eū ad relaxationez totius corpozis. q̄re sufficere dicimus in curatione hui⁹ ea que pdiximus. sciendo q⁹ cerebruz minime pōt sustinere ea q̄ sunt in excessu fra sic pdiximus ⁊ spāliter cellula media.

¶ Caplm. IIII. Quod est de passionib⁹ que fiunt in parte posteriori cerebri.

SCias q⁹ ista pars melius pōt sustinere ⁊ facilius vtutes ⁊ potentias medicinaꝝ alys partibus ipsius cerebri: Et rō huius est: qz ossa q̄ in hac existunt parte duriora ac dēsiora valde sunt ossibus aliaꝝ partiū cerebri. ⁊ pozi ēt istius partis longe densiores ⁊ corpulentiores ⁊ duriores ceteris partibus cerebri reperiunt: ⁊ ꝓpter hoc virtutes medicinaꝝ intus per illā partez penetrare nō possunt: nisi cū difficultate. Et cura excessus q̄litatū in ista parte fit: sicut diximus in predictis: sz securius opari potes in ista q̄z in alys postq̄z cognoscis q⁹ facilius potest hec pars virtutes medicinaꝝ sustinere alys partibus cerebri. Sz hec pars in tñ differt ab alys: qñ si hec pars supflue īfrigidatur: accidit ide īfirmo difficultas memozie. Et si īfrigidatio in eadē parte in vltimo facta fuerit: p̄riuabit memoria īfirmus ex toto: sz possibile est dictā memoriā recuperare calefaciēdo istā partē cū emplastris ⁊ vnctionibus ⁊ cibis sibi cōueniētibus. Et cerebꝝ qdē lepozis in cōfortatione memozie ⁊ ipsius repatione maximā ꝓprietatē cōprobat hr̄e. Et inunctio ēt facta ex castoreo vel ex oleo ipsi⁹. ⁊ ipm sil'r odorare memoriā potissime habet recuperare. Et huic parti posteriori memoria appropriat quemadmodū cogitatiua medie: ⁊ āteriori imagiatiua ꝓputat.

¶ Cap. V. Qō ē ō egritudinib⁹ ⁊ oīb⁹ suis accidētib⁹ puenientib⁹ ex ōstructiōe seu corruptiōe ꝓplonis toti⁹ cerebri.

TPossūt qdē he egritudines ⁊ accidētia ꝓuenire cū hūoris vicio. ⁊ sine hūoris vicio: ⁊ q̄cūq; mō fiat segt̄ ide corruptio vel ōstructio i vtute regitiua toti⁹ corpis. Et ex istis egritudinib⁹ ē apoplexia: siue corruptio ꝓplexiōis fuerit ex substātia ipi⁹ cerebri: siue ex alys mēbris ꝫ ei bēat ꝓuēire. Et iā cognitū ē atq; scitū q⁹ appoplexia ē spasm⁹. ⁊ spasm⁹ ē attractio neruoꝝ vsus suā radicē. Et qñ h̄ ctio ē volūtaria: tūc nālis ē: ⁊ qñ iuolūtaria existit: illō ex pluribus ⁊ diuersis causis hz ꝓuenire. s. aut ex supflua siccitate mēbris aduenīēte: sic ī carne salsa apparet euidēter: qz ꝓtrahit ex ipa siccitate. ⁊ ī corys q̄ fortissime īcrispant: ex eadē. Et pōt etiā ex humiditate spasm⁹ euenire. s. ab hūore humido q nā egrediēte. qñ ex eodē vapor grossus oritur ⁊ ī soluit: ⁊ efficit ille vapor ex suba aquosa. ⁊ ex eadē pdictus vapor efficit. quare replet mēbrū ī tñ qō nō pōt cerebrū pdictū humorē sustinere vt p̄i⁹. sicut apparet in vtribus: qñ qñ in edē vinū ebullit nō possunt vinū sustinere sicut ante ebullitionē. eo q⁹ ante ebullitionē ptes cōiūcte existūt. ⁊ ī ebullitiōe ī aeritatē ⁊ vaporositatē ꝓuertunt. quare locū maiorē habere indigēt: vñ vter ꝓtrahit ⁊ tumescit: ī tñ q⁹ nō videt posse sustiere. vñ ex oīb⁹ dictis speciēb⁹ spasmus efficit. ⁊ ex ipsis mēbra ꝓbuntur. Et fit spasmus in corpe seu in substātia neruoꝝ qui a cerebro p̄ grediūt. quare ī tñ ē spasm⁹: in q̄tū ifusio in eisdē facta esse reperit. Et si in radice oīuz neruoꝝ facta eē reperit. tūc sequit vniuersalis spasm⁹ in toto corpe. Sz spasm⁹ ex siccitate ꝓuenēs efficit a ieiunio vl' a supflua abstinētia: ⁊ ex laboze vl' exercitatiōe. ⁊ supfluis vigilys ⁊ nimio cocitu. ⁊ ab oī supflua euacuatiōe desiccāte. ⁊ ex intēsa ⁊ supflua calitate. q̄re si ex siccitate dñante solū mō fuerit: cura ipsi⁹ difficilē eē iudicam⁹: tñ fieri pōt q̄uis cū difficultate ⁊ paulatiue ⁊ post tēporis longitudinem. Et scias q⁹ hūiditas ē nomē equiuocū: eo q⁹ q̄dā hūiditas ē cui⁹ potētia ⁊ substātia est hūida: ⁊ q̄dā hūiditas reperit: q̄ licet sit humida actual'r: sicca tñ potētialiter existit: sicut colera ⁊ acetū: q̄ū vtrūq; potētialiter siccū existit: tñ in sui suba ⁊ actualitate humidum ⁊ fluidū eē reperit. Quare dico q⁹ spasm⁹ efficit siue fieri pōt ex q̄libet humiditate actuali siue ei⁹ cōplexio ⁊ potētia fuerit sicca: siue humida. eo q⁹ qñ in suba nerui aliqua humiditas infundit: siue illa fuerit potētialiter sicca ⁊ actu hūida: siue hūida actu ⁊ potentia: neruus ꝓbit ⁊ coadunat ⁊ īgrossat: sic in reb⁹ extrinsecis est videre: qñ qñ hūiditatib⁹ īfundunt: augmētant ī grossitudīe ⁊ diminuūt in lōgitudīe. ⁊ tali mō efficit spasmus. Et fit ēt spasm⁹ ex pūctura neruī: eo q⁹ ibi generatur apa ꝓpter multā sensibilitatē ipsi⁹. ⁊ ꝓpter ipsi⁹ habilitatē recipiēdi apa ⁊ nocumentū: fit etiā attractio ysq; ad ra

dicē eiusdē ibidē: ⁊ inde spasmus generat. Et si studiosus fueris in ꝓncipio in curatione dicte puncture nerui annihilabitur spasmus ita q̄ non eueniet.

¶ Cap. VI. Qō est de curatione puncture nerui.

TCurat sigdem hec egritudo cū rebus calis ⁊ siccis ex sua ꝓpone ⁊ nā. ⁊ hñtibus subam subtilē: sicut est sulphur ⁊ euforbium. Et ego iā curaui quēdā ex pūctura: ponēdo sup eaz sulphur tātū: ⁊ curat⁹ fuit īcōtinēti. Et scias q̄ qñ ifundit humiditas in q̄titate pauca. q̄ gdē magne q̄litatis. i. potētialis humiditatis: tūc nō efficit spasmus: sz ide relaxatio vel eius species oritur. eo q̄ neruus difficilius pōt hāc q̄litatē. s. humiditatē alys q̄litatib⁹ sustinere. Et spasm⁹ vlis ē q̄ a radice orit. s. a cerebro: ⁊ pticularis q̄ i mēbris efficit pticularib⁹. Et qz iā sufficiēter rememorat⁹ sum de spasmo: nūc ō epilētia volo facere recordatōz.

¶ Cap. VII. Qō ē de epilētia ꝓcedēte a cerebro.

EPilētia gdē tūc efficit qñ humor grossus diffundit ⁊ spargit in canalib⁹ ⁊ meatib⁹ cerebri: ⁊ humor grossus eē nō pōt: nisi sit flegma aut melācolia. Et qñ ꝑdict⁹ humor opilat canales seu meat⁹ cerebri: tūc cōtrahit cerebz vt expellat a se nocumētū: ⁊ ide segtur ☞ctio totius corporis: ⁊ tremūt mēbra oīa: ⁊ fit in eo gemit⁹ ⁊ rugitus ꝓpter relaxationē ⁊ debilitatē vtutis motiue voluntarie: nec dilatat pect⁹ ⁊ mouet solito more. Et accidit eidem mentis ꝓturbatio cū diminutiōe ⁊ ānihilatione anhelitus: in tantū q̄ q̄si suffocatus eē videat. ⁊ cū conat attrahere aerez. illud facit cuz īpetuositate valida atq; fortī: vt restauret deperditū: ⁊ facit illud stertēdo ꝓpter pōderositatē ⁊ grauedinē cerebri ab humore extraneo atq; grosso cōprimēte ipm: sic in sōno graui efficit: ⁊ duz dissoluit humor ille: sepat spasm⁹. ¶ Et diuersificat hec egritudo ꝑm diuersitatē grossitudinis humoris ⁊ ips⁹ subtilitatē. Et nō soluz ex humore opilāte vētriculos h̄ oritꝰ egritudo: verūetiā a vapore ⁊ fumositate ascēdente ad cerebz resoluto ab aliquo humore corporis extraneo ⁊ horribili. Et fiūt in hac egritudie paroxismi sic in febrib⁹ fieri ꝓsueuerūt ex operatione ⁊ vtute supcelestiū corpoz. Que gdē corpora a deo viuo ⁊ vero pfectionē ⁊ influētiā habere ⁊ recipere sciunt certissime ⁊ cōprobant. Et videt non modicū: id qō operatur luna in corporib⁹ iferioribus q̄ a globo lune inferi⁹ existunt. Nōne h̄ manifestat in cucumerib⁹ ⁊ cucurbitis. in tantū: q̄a vulgaribus ꝓsecularib⁹ scit certissime atq; cognoscit: ⁊ ita sil'r opat ēt in oībus alys rebus iferioribus hui⁹ mūdi: q̄uis nō ita certissime cognoscat. Et nōne crisis segtur motū lune: atq; ex eodē efficit. Eodē mō ⁊ spes epilētie dicim⁹ effici atq; currere motu eiusdē atq; cursu. Et scias qō epilentie que in senectute efficit cura difficilis valde existit. Et que in somno accidit ⁊ dormiendo exleui cā efficit. q̄re ipsius cura leuis sil'r esse ꝓbat. Curam ista duaz speciez vnā ⁊ eandē esse dicimus: nisi in tātū q̄ diuersificant in fortitudine ⁊ ptinuatione. ¶ Et ꝓncipiū curationis istaz est rectificare regimē istoz. dādo eis pullos gallinaceos paruos: qñ absolute ceteris carnibus eos laudabiliozes esse dicimus: ⁊ panē munduz ⁊ optime fermentatū: ꝓpinādo eis oī mane ad bibēdū decoctionē radicis lilioz: ⁊ capilloz veneris: ⁊ radicis de ben: addendo in eadē decoctione postq̄ fuerit colata de melle in tāta q̄titate q̄ possit amaritudinē ⁊ saporē ipsius malū mouere. Et h̄ gdē medicina in h̄ casu peroptima existit: purgādo eos cū eadē vice post vicez plurib⁹ vicibus: ꝓut eis videbit cōuenire. addendo eidē ea q̄ virtutē ipsi⁹ medicine capiti hñt deportare remouēdo ab hoc oēm pigritiā. q̄. ℞. aloes agarici optimi ℈ pfecti: turbith mūdi: beseg. i. polipody: recentis in grossitudine mediocris ℈ epithimi cretensis. añ. auř. i. lapidis lazuli: ⁊ succi liquer. q̄ in arabico dř robtassus: benifseg. i. viole. salis cōis añ. partes .iij. auř. i. iteriozis collogntide: ⁊ sticados. añ. iij. ptē. auř. .i. Incidat collogntida subtiliter: ⁊ cetere medicine pistētur. ⁊ ifundant oēs medicine ꝑter collogntidā in aq̄: in q̄ abluti fuerit cortices seu squāme eris que in arabico dř tubelbagonaç: cū tantūdē succi pomoz dulciū. ⁊ pone ad solē: ⁊ cū fuerit exiccate. itez ifundant vt pus. ⁊ exiccent: ⁊ deide recipias collogntidā ꝑdictā: cui addes auř. i. amigdalaz dulciū pistataz cū q̄rta pte auř. pulueris dragagā. ⁊ misce cū ꝑdictis. Et dosis hui⁹ medicīe ē pōdus. v. auř. cū sero lactis: aut cū aq̄ distēperata cuz decima pte sui sape. ⁊ bullita vsq; ad spissitudinē mellis. Et si nō purgabit sufficiēter cū hac dosi: addes in sequēti dosi q̄titatē ꝑz q̄ tibi videbit cōuenire: considerādo ꝓs: etatē: ⁊ cōplonem recipiētis: dietādo euz ⁊ rectificādo cibū eius ꝓut tibi videbit cōuenire: ⁊ purgabis eū pluries cū dicta medicina: quoniā iste hūor pessim⁹ ⁊ horribilis nō eūat vice vna. Et suspende ad collū eius radicē peonie. Et smaragdus in h̄ silr magnū effectū ꝓbat habere. Et iā tibi memorat⁹ sum q̄ iste humor. vnde hec orit egritudo nō potest esse nisi flegma aut melancolia. Sed ex quo istorum orta fuerit ista egritudo cognosces suis signis spālibus. s. qz si etas infirmi fuerit senectus: signū est abūdātie melācolie. Et si fuerit decrepitas flegmatis. Et itez aspicias ꝓsonā patiētis: cōsiderado ꝓmo colorē ips⁹: qz si nigri coloris fuerit ⁊ capilli ips⁹ silr nigri fuerint: testant supabūdātiā melācolie. ⁊ lenitas cū mollicie carnis supabūdātiā flegmatis. Et iterū labor ⁊ exercitiū ⁊ paucitas comestiōis: abūdantiā melācolie significant: sicut delitie ⁊ quies ⁊ ociositas testant supabūdantiā flegmatis. Et scire debes q̄ medicine q̄ ꝓprie hñt meliaz ⁊ habere ⁊ purgare sunt iste. s. epithimum: lapis lazuli: elleborus niger: ⁊ polipodiū. ¶ Et q̄ nāliter flegma attrahere hñt ⁊ purgare sunt iterioza colligntide cartam⁹. bdeliū. ⁊ semē vrtice. ⁊ aloes etiaz purgat: atq; expellit illō flegma qō cozā se repit eē. ⁊ flegma qñ grossū valde existit: tūc melācolie assimilat. Quare si dictas medicinas ī laxatiuis suis miscueris optimū erit. Et est ꝓueniēs miscere anteq̄ purgationē facias. ⁊ nō sufficit miscer eas siccas: nisi miscueris eas cū aliq̄ re fluida atq; būida siue molli q̄ in se colligat vtutes earū ꝓmanēdo si in eadē ꝑ diē integrū ad hoc vt vtutes ipsarū sese valeant penetrare ⁊ intra se sic optime fermētent: ⁊ postmodū ad solē exiccent: ⁊ demū eis vtere sicut decet. Sed si epilentia iuaserit vigilādo: tūc cura ei⁹ grauis ⁊ difficilis valde existit: ⁊ paroxismi ei⁹ longi valde existūt. ⁊ cura īpossibilis est: ⁊ maxīe sensum. Et cura supradicta alleuiat egritudinē ⁊ diminuit paroxismos adiutorio dei.

¶ Cap. ꝓm. VIII. Quod est de epilentia procedēte ex colligantia alioz membroz a cerebro.

IEt etiam epilentia in cerebro ex colligantia q̄ndā mēbroz corpis infirmoz ad cerebz: q̄z vie ⁊ canales ab ipsis ad cerebrū existūt. vñ fumositates ⁊ vapores resoluti ab hūoribus malis ⁊ horribilib⁹ ad ipm ascēdere pñt. Et cū ad ips ascēdūt efficit ab ipsis vapoꝛib⁹ spiritui animali id qō accidit lumini solis ex fumositatibus ⁊ vaporibus ⁊ destruūt cōplexionē cerebri alterādo aialē ꝓplexionē. Et cōtrahit cerebrū vt expellere possit a se nocumētū veniens ad ipm a mala cōplone ꝑdictaz fumositatū ⁊ vapoz: ⁊ inde efficit spasmus: q̄ gdē epilētia noiat. Quare si cognoueris q̄ ꝑdicta egritudo ꝓcedat a manu vel a pede: tūc ligare debes dictū mēbrū fortiter stringēdo ante aduentū paroxismi: qz ex hoc accidētia fortissime minuūt: studēdo semꝑ purgare corpus sicut dixim⁹: ⁊ rectificādo regimē ipsoz sicut ꝓdinauimus. Et cōfert ēt alterare

membruz. vñ egritudo ꝓcedit post purgationē. incipiendo a fricatione ipsius cū manu ante cibū. ⁊ postmodū cū pāno aspero. ponēdo super ipm ex medicinis calis ⁊ subtilibus: sic̄ sulphur ⁊ similia. Et si fuerit delicatus valde solūmodo pone oleū anetinū ⁊ sibi simile. Et ꝑpina ei ad bibendū ex aqs termarū postq̄ fuerint infrigidate. ⁊ si non posses ex ipsis habere: da ei ex aqua mellis optime depurata. ꝑseruando a cibis grossis: ⁊ sic liberabit̄ cuz auxilio dei. Et est necesse oīno vt ꝓhibeas in oī spē epilētie ⁊ etiā in oī accīte malo cerebro supueniēte alleū ⁊ cepe ⁊ his similia: qm̄ ꝓpter ꝓpietatē hūt magnā cerebꝝ perturbare. ⁊ abstineāt a fabis: qm̄ ⁊ ipse ꝓpter ꝓpietatē hūt in perturbando ⁊ destruendo cogitatiuā. Et scire debes q̄ colligātia maxia existit iter stōz ⁊ cerebꝝ. ⁊ h̄ certissime manifestat̄: qñ humor acutus ac inflāmatus valde in stō esse reperit̄: qz intellectus destruit̄. ⁊ firmus totaliter alienat̄. ⁊ sil'r videre potes q̄ qñ in cerebro alicuius colera supabūdat: multotiēs colerā vomet ⁊ in stomaco sentiet mordicationez. Et spasmus quidem q̄ epilētia noīat̄. possibile est vt in fine perducat vel ocueniat ad ꝓturbationez itell's. ⁊ spāliter cuz fuerit ex melīa. vel ecōtrario ꝓturbatio itellectus faciat venire epilētiam. Et h̄ erit ꝑm humorez peccantē: ⁊ ꝑm ꝓparationē mēbri ad recipiendū: qm̄ nō oīs epilētia orta ex melancolia facit ꝓturbationē itellect⁹ nec oīs ꝓturbatio itellectus ex melancolia habet īducere epilentiam. Gz hec reperiunt̄ euenire solū qñ humor est melancolicus. Et ex flegmate minime. Et possibile est etiam q̄ perturbatio itellectus fiat ex humore colerico ⁊ acuto q̄ in ꝓncipio adustionis existit. ⁊ ex hoc īpossibile est epilentiā ꝓcreari. Et istius epilētie tres sunt spēs. Quarū ꝑma ē que ex melancolia orit̄. Scōa que fit ex flegmate. Tertia que ꝓcedit a vapore seu fumo resoluto ab humore aliquo malo ⁊ horribili exīte in aliquo mēbro īferioris corporis ad cerebrū ascendēte: ⁊ ꝓturbatio qdem itellectus accidit ex melācolia que ꝓfundata est in venis ipsius cerebri: ⁊ in substātia eiusdez. ⁊ pōt etiā euenire ex humore melancolico in stomaco existēte. Et istius speciei est alia que est leuis. ⁊ alia que grauis existit. Illa vero ꝓturbatio que est ex melācolia ꝓfundata in venis ipsi⁹ cerebri possibile est. vt in eisdē solūmodo existat. ⁊ possibile est etiā vt idē humor horribilis non solū in eisdē: verū etiā in ipsis ⁊ in substantia ipsius cerebri esse reperiat̄. Et que in venis tm̄ existit: eius curā leuē esse dicimus: cognoscēdo q̄ accidentia istius egritudinis gratia atq; leuia existūt: secundum ꝓpingatē ⁊ elongationē ipsius materiei ad subam cerebri. Quare in curatione istius īcipere debes ab īfusione capitis cū oleo amigdalaꝝ: ꝓtinue odorādo poma aromatica. ⁊ comedat amigdulas que nocte vna fuerint īfuse in aq̄. ⁊ ciba eos testiculis gallox iuuenū. ⁊ alis ipsorū. Et fac eos iacere in molli lecto: elongādo eos ab oībus accidentibus fatigātibus aīuz. ⁊ elongādo eos ab oībus cogitationib⁹ malis. Et ꝑpina eis ad bibēdū aquā īfusiōis liquiritie cōquassate. ⁊ panis sit albissimus ⁊ floratus valde. ⁊ sic liberabit̄ cuz auxilio dei. ¶ Et si scieris q̄ dict⁹ humor sit ꝓfundatus in ipsa suba ipsius cerebri. ⁊ scies h̄ ex fortitudine accidētiū ⁊ cōtinua ꝓturbatione itellect⁹ tūc cura difficilior valde existit. ⁊ tps plixius ad curādū: tm̄ cū eodē ꝑscripto regimine est curandus. Et si melāconia in toto corpore fortissime supabundauerit. qđ cognosces ex colore sanguinis extracti ex basilica sinistri brachy qui niger valde existit: qđ si sic fuerit minue de eo ꝓut etas ipsius requirit. ⁊ vtus ⁊ complo ⁊ regio ⁊ tempus. Gz si sanguis dictus valde rubeus fuerit. nō eget tūc aliqua minutiōe. Et cū cognoueris sanguinē nigrū in venis abūdare: studeas ꝓmo ad flōmiā corpus humectare. ⁊ humorē subtiliare: ⁊ fac ei hunc syrupū cōpositū in quo virtus ligritie. ⁊ vue passe ⁊ iuiube ⁊ flos bugloſſe ꝓabundare reperiat̄ ponēdo cū ꝓdictis id qđ totuz corpus habeat confortare. ⁊ specialiter cerebꝝ: sicut mastix. ⁊ pone etiaz cuz eodē que habeant subtiliare absq; calefactione: sicut est flamula: ⁊ eupatorium: ⁊ que sint aromatica ⁊ confortātia spiñ aīalem sicut sunt poma: ⁊ nō est in pomis id qđ est in flamula ⁊ eupatorio de siccitate. Et in hac egritudine siccitatē ꝓsiderare debemus ꝑ ceteris rebus: elōgādo nos ab ipsa toto posse: sed de necessitate opz nos vti ea in hac egritudine: aliqñ ꝓpter eorum subtilitatē: sicut ē flamula ⁊ eupatoriuz. ¶ Et hec est compositio syrupi rememorati. ℞. liquir. passulaꝝ enucleatarū. iuiube: florīs bugloſſe. añ. i. ʒ. capillis veneris. flamule. eupatorij. añ. partes. iij. ʒ. vnius. masticis. ʒ. ß. que sunt conquassanda conquassa ⁊ ponant̄ in. xv. lib. aq̄ ꝑ noctē vnā. ⁊ mane ponantur ad lentū ignē. ⁊ bulliāt vsq; ad ꝓsumptionē tertie partis ⁊ colent̄. Et misceant̄ illi decoctioni ex succo pomorū aromaticoꝝ libze. iij. cui miscebis q̄ccari. libras. x. ⁊ bulliant vsq; ad decoctionē syrupi. de quo ꝓpinabis infirmo omni mane. ʒ. j. cū. ʒ. vi. aq̄ ad bibēdū. Et infra diē aliqd parū de eodē miscebis cuz aqua ad bibenduz qñ sitit. Et hec est medicina laxatiua q̄ ꝓpetit huic egritudini. ℞. polipody recētis in subtilitate ⁊ grossitie mediocris: epithimi: lapidis lazuli. ana auī. duos. elebori nigri ⁊ benesteg. idest viole ana auī. i. iteriozis colognātide albe ⁊ mature. ⁊ diagridy. ⁊ folioꝝ colognātide. ⁊ saℓ. ⁊ ʒʒ. ⁊ allei. ana quartā partē auī. vnī⁹. Incidat̄ collognātida subtiliter: ⁊ misce cū ea duplū eius medullarū amigdalaꝝ: ⁊ tm̄ quantū est colognātida ex puluere dragg. alboꝝ ⁊ misce oīa ꝑdicta cū electuario facto ex pomis odoziferis ꝓfectis cū zuccaro. Et de hac ꝓfectiōe recipe debes pōdus auī. viij. cuz aqua calida. Et si ista dosis nō facit opationē suā cōpletā adde eidē auī. ℓ. Et cū optime purgat⁹ fuerit: ciba eum gallina elixa ī aqua cū modico sale ⁊ oleo ⁊ pane optimo fermēto. Et si vult pōt bugloſam ī ꝑdicto iure elixare. ⁊ ipsaz cū pane comedere. ⁊ si nō repiet̄ bugloſa loco eius ponat siclas. ſ. bletas cōdiendo eas cū oleo amigdalaꝝ: elongādo se ab oīb⁹ cibis grossis ⁊ ab oībus fructib⁹ exceptis passulis enucleatis. Et si vult masticare lambēdo succū pomorū aromaticoꝝ facere pōt. Et bibat syrupū ꝓscriptū in cibo ⁊ extra cibum sicut diximus. Et in lebete in quo sus cibatia decoquunt̄ apponat̄ ligatia bizanciozuz vna puri auri donec decoquuntur.

¶ Capl'm. IX. Qō ē de mirach q̄ fit a ptib⁹ inferiozib⁹.

Sed ꝓturbatio itellectus que ex stō bz pueni r aut ex mirach: aut a caliditate fozti ꝓcedēte ex aliquo mēbro ꝓncipali: esto certus q̄ illud fit cā colere ignee: aut ex apostemate fcō intestino q̄ fundo stomaci ē ꝓiunctū. vñ humores adurunt̄. Qui qdē humores colere nigre demū ꝓtingere vident̄: ⁊ exinde ꝓuenit iflatio oris stōi propter debilitatē vtutis digestiue: ⁊ rugitus in vētre: ⁊ anxietas in hoza digestiōis. ⁊ aliqñ euomit cibū idigestū. Et causa horū accidentiū est caloz extraneus. Et iam declaratum est q̄ caloz extraneus impedit opationes calozis naturalis: eo q̄ caloz nālis coquit ⁊ digerit cibū ⁊ caloz accidētalis adurit ipm: ⁊ cōuertit in fumos malos. ⁊ ex istis vaporibus ⁊ fumositatib⁹ accidit sil'e ei qđ accidit ex humore aduſto ꝓiucto cerebro. Et segtur ex hoc ꝓturbatio intellectus ex melācolia. Et diuersificant̄ accidētia ꝑm diuersitatē vapoꝝ ⁊ differētiā speciez vniuscuiusq; in grossitie ⁊ subtilitate. ⁊ ꝑm appropinquationē nature ipsorum ad naturā fumi calidi valde vel ad nām fumi non multū calidi. Et qdā infirmi sunt q̄ timēt id qđ nihil pdest eis. ſ. mortē. ⁊ qdā sunt q̄ oī affectu desiderāt mortez ipsam. Et quidā sunt q̄ conant̄ toto posse iactare seipsos in aquam.

Et qdã qui cogitãt ea q̃ sũt valde puersa ⁊ extranea. sicut quidã qui cogitabat facere placentulã in vno puteo. ⁊ fecit emi ꝓalmaz vnã farine. ⁊ iussit seruiẽtibus suis vt ipaz in puteũ ꝓicerent ⁊ pedibus ipsaz optime malaxarẽt. qõ facere noluerũt. Sz cum ille fortis ⁊ probus esset accepit arma sua. ⁊ illi territi suam fecerũt voluntatẽ. s. ꝓiecerũt farinã in puteo: sz ĩtus ĩtrare minime voluerunt. Et cum hoc vidisset ifirmus ĩtrauit ipsemet nudus: ⁊ ĩcepit miscere farinam suis pedibus. deinde exiuit ⁊ cõuocatis ꝓpinquis suis ordinauit vt de illa comedere deberẽt. Qui cuz hoc vidissent timuerũt ne seipsum occideret ⁊ ligauerũt eũ ⁊ duxerũt ipsuz ad me: ⁊ curaui eũ. Et alios vidi q̃plures habẽtes perturbationẽ ĩtellectus. q loquebañt de rebus q̃s nunq̃ viderãt. ⁊ imaginabant se eas vidisse. Etiã recordor cũ essem cũ patre meo studẽs coram ipso in medicina: qui vocatus fui ad eundũ ad fratrez debentamin dñm sibilie. ⁊ iueni cum q̃ iam cogitauerat q̃ mors ipm detinuerat. ⁊ nõ poterat loqui nec se mouere motu locali: sz pulsus eius minime manifestauit ꝓuationẽ motus ipsi⁹ ĩmo complonez calaz ex humore calido existẽte in stomaco demõstrabat. Cui ꝓpinaui ad bibẽdũ aquã rosatã cuz succo pomoꝝ: ⁊ aquã mẽte cum modica q̃titate pulueris sandaloꝝ ⁊ masticis. Et ide alleuiat⁹ fuit aliquantulũ ab egritudine: tñ illa imagiatio fantastica nõ recessit. Et ego non poteraz cogitare qd hoc esset. ⁊ cõtinuaui stare cũ eo die ⁊ nocte: ⁊ cognoui qõ egritudo ipsius aliqñ augmentabaẽ ⁊ alleuiabaẽ aliqñ. Quare autũmaui qõ hoc esse non poterat nisi a re extrinseca. ⁊ querẽs eam cũ toto posse non poterã inuenire. Sed quadã die querẽs bibere porrexerunt mihi potũ in vase ipso cũ quo frater bentamin bibere ꝓsueuerat. ⁊ ꝓcepi ĩ aq̃ illa extraneũ saporẽ. q̃re ipaz nõ modicũ abhorrui. ⁊ dicta aqua erat aromatiçata cũ modico odore horribili. quare nõ cessaui fortiter exclamare dicens: Quõ poterit iste dñs liberari cuz quottidie eũ potetis toxico: vñ qdã ex ministris suis mihi cepit fortiter supplicare vt tacere deberez: ⁊ nõ abstinui ꝓpter hoc. eo q̃ si tacuissem: maxima fuisset ꝓditio. quare scitum fuit q̃ in aquaz cũ qua ipm potabãt ponebant carnẽ putridã ⁊ fortiter exiccatã ⁊ tritã ligatã in pecia. ⁊ quãdiu aqua illa putrida morabaẽ in stõ. ascendebãt ab ipsa vapores mali ad cerebrũ ⁊ perturbabãt ĩtell'm. Et medici oẽs illius regionis laborabãt circa curationẽ illius. ⁊ nõ potuerũt cuz curare: donec frater eius cũ elongauit a sibilia. ⁊ ꝓ certo tũc remota fuerũt ab eo illa mala accñtia: qñ illud faciebãt sub spe auferẽdi pecuniã ipsius. Et ego eũ vidi post remotionẽ eius a sibilia optime liberatũ. ⁊ in suo ĩtellectu restitutũ: ⁊ hoc recitaui vt sit tibi similitudo q̃ quẽadmodum ꝓturbatio ĩtellectus accidebat illi a vapore ascendente a stomaco ad cerebrz ex aqua illa ifecta ab extrinseco recepta: ita euenire põt ꝓturbatio ĩtellectus ex humore corrupto in stomaco continue existẽte: aut ab humore venenoso fixo in carnositate stomaci vel in villis eiusdẽ: qui qdẽ in stomaco tãdiu perseuerauerit: donec in ipo mala sui cõplexio ifigaẽ ⁊ cõfirmeẽ: Et qñ dicta complo valde mala existit: tũc ibidẽ apostema orit ⁊ ꝓfirmaẽ. ⁊ qñ ibi diu pseuerauerit: ascendunt ab eodẽ ad cerebrz fumositates male: ⁊ fiunt ab eisdẽ in cerebro accidẽtia mala ꝑm naturam ipsarum: sed ipsa mala cõplexio non remouetur a cerebro nisi cuz magna difficultate. ⁊ post longitudinẽ temporis: ⁊ nunc intendo complere curam ꝓturbationis intellectus a stomaco ⁊ suis coherentibus hz ꝓuenire. Et est hoc q̃ ꝓmo incipere debes ab his que infrigidare habẽt temperate. Et cum hoc sint humida ꝑ sua complexione quãuis infirmus humide complexionis existat. apponẽdo cũ predictis oino stiptica habentia modicã subtilitatẽ ꝓpter ꝓprietatẽ iuuamenti stipticitatis tẽperate vnicuiq̃ mẽbro. ⁊ maxime stomaco. Et confert etiaz syrupus iste. ℞. liquirit. mundate. ʒ. iij. ⁊ pone eam ad lentuz ignẽ cũ libris sex aque. post infusionez ipsius in dicta aqua per noctem vnaz. ⁊ bulliat vsq̃ ad consumptionez ipsius medietatis ⁊ cola eam. ⁊ adde illi colature de vino maloꝝ granatoꝝ dulciũ libras tres. ⁊ succi pomoꝝ dulciuz lib. ij. ⁊ de decoctione ꝓunoꝝ collata lib. i. succi piroꝝ. ʒ. iij. masticis: ⁊ ligni aloes. añ. auř. ij. tere has duas res. ⁊ pulueriça. ⁊ liga in pecia. ⁊ pone oĩa ad lentum ignem cum. vj. libris çucchari. ⁊ bulliant spumando ea continue donec bullierint. ⁊ bulliant vsq̃ ad spissitudinez. Et de isto propinabis ei oĩ mane. ʒ. i. cum. ʒ. ij. aque ad bibendum. ⁊ cum sitierit ifra diem dabis ei de eodez ad bibendum valde temperatuz cũ aqua frigida. ⁊ stude in regimine ipsius equando cum dando sibi pullas magnas decoctas cuz vino granatoꝝ. ⁊ succo pomoꝝ. ponendo aquam simplicẽ cũ eisdẽ cũ tanta q̃titate ipsius aque rosate. non ponẽdo aliqd de speciebus nisi solũ de coriãdro. addẽdo aliqd olei cũ valde modica q̃titate salis: abstinendo a comestione rez dulciuz in excessu. ⁊ a rebus salsis. ⁊ ab oĩbus grossis in sua cõplone. Et de fructib⁹ comedere põt granata dulcia solũ: ⁊ nõ nocet ei masticare post cibũ de piris lãbẽdo solũ de succo ipsoꝝ. Et si putas q̃ i isto ei⁹ sit humor horribilis calidus aut in cõcauitate ipsi⁹: aut ibibitus in suba ⁊ carnositate eius: aut iuiscatus seu ꝓiũctus in orificio portonary inferioris stomaci. ꝓpinabis ei ad bibendũ auř. ij. ex aloe. Et si fuerit fortis vtutis dabis ei tres cũ octaua ꝑte auř. vnⁱ⁹ ex scamõea ⁊ octaua ꝑte auř. ex mastice cũ aq̃ lactis ⁊ succo pomoꝝ añ. Et si lac fuerit coagulatũ cũ floze cardonis garçi erit meli⁹ in hac egritudie cauẽdo oĩo ne medicinã laxatiuã exhibeas donec egritudo fuerit i sua fortitudie ⁊ augmẽto: eo q̃ laxatiuũ q̃tis fuerit rectificatũ ⁊ tẽperatũ quantũ plus possibile fuerit: ipossibile tñ est q̃n ꝓpter acuitatẽ ⁊ motũ ipsius nõ cõmoueat ⁊ generet grossitiẽ ⁊ duritiẽ similẽ apostemati. cũ adiutorio humoris mali q̃ i stõ existit. Et cũ dico grossitiẽ similẽ apostemati: intendo grossitiẽ q̃ in mẽbro ꝑter nãz gñaẽ: sicut accidit ĩ manib⁹ illoꝝ q̃ vogãt seu nauigãt de tumore: ⁊ illis gb⁹ in aliquo membro ponit id qõ tumorem generat: sicut est ptasia. ⁊ synapis. ⁊ similia. Et cũ dico apostema intẽdo humorẽ vl humores coadunatũ vel coadunatos ĩ aliq̃ ꝑte corporis: ex q̃bus pozi illius ptis corpis opilañ in tñ: q̃ nõ fit pulsus in illa ꝑte sicut ꝓius. Et oẽ apostema est tumor ꝑter nãm: sz nõ ꝓuertit. s. q̃ oĩs tumor ꝑter nãm sit apostema. Et postq̃ generit fortitudo grossitiei q̃ apostemati assimilatur: qõ ignis ꝓsicus noiaẽ: vel guta rubea tunc post spaciũ tẽporis remittit ei⁹ acuitas ⁊ rubedo ipsi⁹ manifeste diminuit: qñ qñ collectio alicui⁹ humoris ĩ aliq̃ ꝑte corporis existit absq̃ putredine ⁊ corruptiõe: tũc nã intẽdit ad dissolutionẽ tñmõ: sed si illa collectio cũ putredine ⁊ corruptiõe fuerit: illud fit ex caloze naturali ⁊ accidẽtali simul q̃ in eo existũt. ex quorũ actione ⁊ opatiõe digestio efficit ⁊ cõpleẽ in ꝓdicto humore: eo q̃ calor nãlis solus nõ ꝓuertit humorẽ ad saniẽ: sz ad nutrimẽtũ apꝛopriatũ nature mẽbri solum: ⁊ ita calor accidẽtalis solus non põt humorẽ aliquẽ ad saniẽ deriuare: sed facit speciẽ cõplete corruptiõis: quã qdem corruptionẽ nã paulatine a mẽbro expellit ⁊ eliquat eã ⁊ dissoluit: ⁊ tũc cessat fortitudo calitatis illius ꝓpter actionẽ calꝛis nãlis. Et cũ dico calor nãlis intendo spũm cui⁹ fundamẽtũ est epar ⁊ cor: ⁊ hi calores ambo sunt custodes ⁊ ꝓseruatores corporis totius: ⁊ calor accidẽtalis impedit operatiões istoꝝ inquãtũ potest. ⁊ aggrauat corpus: ⁊ cõtristat ipsum ⁊ fatigat. Et iste calor inaturalis aliqñ fortificaẽ in tñ q̃ facit euenire febres diuersas cũ paroxismis: ⁊ alique ex eis sunt interpolate: ⁊ alique sunt ꝓtinue permanẽdo sic donec liberañ.

vel moriunt. Et existo calore accidentali putrescūt corpora mortuorum. & dissoluunt continuitates membrorum ipsorum. Et qñ deficit calor nālis a regimine corporis alicuius. accidit illi id qđ euenit corporib⁹ mortuor a calore putrido accidentali de liquefactione & dissolutione continuitatis membrorum. Sz laus sit altissimo creatori qui posuit calorē nālez ad tutelam & defensionem đictorum.

¶ Caplm. X. Qđ est de opilatione.

HEc egritudo multotiēs accidit cā sparsionis seu deriuatiōis humor ad aliqua mēbra parua q̄ opilant loca suarum expirationum & fenestras ipsorum in tm̄: q̄ calor nālis ibidem nō potest puenire. quare de necessitate illic oritur calor accidētalis. Qua ꝓpter velociter denigratur membrum illud: & putrescit & separatur continuitas illius. Et si ipsum tetigeris in ꝓncipio sue denigrationis inuenies id calidum. & istud est manifestum q̄ hoc est propter calorez accidentalem ex quo membrum putrescit. Et hec opilatio multas habet species.

¶ Caplm. XI. Qđ est de apoplexia.

HEc egritudo q̄ accidit alicui velociter atq; subito motus ipsius atq; sensum hz auferre. quare si ꝓpatur ex toto sensus & motus. moritur infirmus oīno anteqū possit iuuari a medico. & suffocat ꝓpter ꝓpationē motus pectoris. Sed si de motu volūtario aliqd remāserit ille motus expellit suffocationē. Et qz in hac egritudine frigiditas sup ipsam complōnē dñari reperit. ideo minor q̄titas anhelitus sibi sufficere poterit: q̄ tpe sue sanitatis facere ꝓsueuerat: eo q̄ frigiditas hz multū minuere necessitatē anhelitus. Et apoplexia qđez oritur ex sparsiōe humoris grossi: q̄ in vltima fritate existit: & grossicie ad loca nobilia cellularū cerebri donec integre repleant & quāto humor faciēs istā egritudinē maioris fuerit fritatis: tanto tardius accidit & paulatiue efficit. & accidētia lentius & tardi⁹ oriūtur & non subito. Ergo opz te studiosum esse in cura istius incipiendo ab vnctione capitis cum oleo rosato in quo sit decima pars ipsius de balsamo postq̄ fuerit calefactum & desuper pone peciam vnaz lane vnctaz ex eo que sit aliquantulū grossa. & fac eum odorare odores bonos calos: sicut est alkitram & muscū vnūqđq; per se. Et si cum alkitram miscueris aliquid de musco: inuenies illud maximi iuuamēti. & odorare nigellam sil'r multū valz: & etiā odor sigilli sancte marie confert multū. & si cognoueris q̄ aliquid possit deglutire distēpera aureum semis de tyriaca alferuç antiqua cū melle. & ppina ei. & vnge extremitates eius cū oleo masticino dādo ei ēt de eodē aliqd ad bibendū. & ablue pedes eius & crura cū aq̄ cal'a. Et si de anhelitu fuerit alleuiatus fac eū sternutare semel vel bis tm̄ cū licinio posito in naribus⁹. & si videt meliorari nō tardes purgare eū cū medicina laxatiua q̄ istū hūorē bēat euacuare. Et qz hec egritudo nō expectat digestionē hūoris & icisionē eius: ē iō necesse ē tibi vt in sua medicīa laxatiua apponas ea q̄ fortiter habeāt icidere: sic ē acetuz & sinapis. & ea q̄ deferāt vtute medicine ad caput: sic allsuz. Medicina utilis ad hāc egritudinē. ℞. oppoponacis: seis vtrice: polipody: bdelly: passulaz enucleataz. salis. & sinapis. & ȝȝ. añ. aur. i. medulle cartami: & seis feniculi recētis. añ. q̄rtaz ptē. collogntide seie: & mature: tertiā ptē aur. vni⁹. gran. catapucie duo. Incide collogntidā minute & misce eā cuz tantūdē plueris dragagā. & misce oīa ꝓdicta ad modū electuary cuz syrupo facto ex cortice citror. & masticis. añ. & dosis eius sit aur. v. Et si nō ē sufficiēs purgatio. adde aur. i. & distēperetur cū aq̄ decoctiōis masticis in qua sit odor eius sufficiēs. Et esto cert⁹ q̄ ꝑ ē hūex laxatiuis isti egritudini cōuenientibus. Et caue tibi oīno ne misceas aquā cū aliqua re quā capiti apponere volueris. Nec potabis eū nisi sitim habuerit validā. & spero si egritudo nō interficit subito: sz expectauerit aliq̄tulū & ipm purgaueris cū ꝓdicta medicina: q̄ alleuiabunt accidētia: & cōtinuando hāc curā liberabit oīno. & scias q̄ ille q̄ patit apoplexiā: si magnū spaciū habuerit iter vnū anhelitū & aliuz. & illum fecerit cū duritia & grauedine: mors eius est ꝓpinqua. Et ciba eos colūbis siluestrib⁹ quor capita & colla sint abscisa. et decoquant lento igne. & postmodū pistentur carnes eaz & colent. & ꝓpinat ius illud eius. qñ hec medicina ē eis cibus cōueniēs valde. Et si posuere comedere da eis carnes eoz. qz est eis medicina appropriata. & passeres ēt assate vel subfrixe in sartagine cū almuri eis vtiles valde existūt. cauēdo eos ab oī cibo frigido & grosso.

¶ Caplm. XII. Qđ est de congelatione.

HEc egritudo oriť ex ꝓplone frā q̄ dñat sup cōplonē cerebri. Et cura eius leuior existit cura apoplie ꝑscripte. vñ sufficit tibi fricare caput ei⁹ mādili. & postmodū desup spgere puluerē subtilē gariofi. ꝑcipiēdo odorare muscū & ambrā & ꝑfert ēt in hac egritudie eis odorare dēdro libanuz & sandalū & mentā & basilicon & subfumigare eū cū galbano & ambra: & ciba eū passerib⁹ & pullis colūbinis volantibus siluestrib⁹: & canabir: & anatis assatis vel decoctis in sartagine cuz almuri. aut in sartagine decoctis in furno. & frica corpus totū fricatione cōmuni inter fortem & lentā. & aqua eius ad bibendū sit aqua termarū si poteris inuenire. Si nō posses habere de hac aqua: fac ei sirupū ō cortice citrorū & masticis añ. cum zuccaro. & da ei ad bibēdū cū aqua. Spero enī q̄ isto regimine redibit infirmus ad propriam sanitatem deo dante.

¶ Caplm. XIII. Quod est de subet.

HEc quidez egritudo oriť q̄n humiditas mala multa abūdauerit in substātia cerebri cū fortitudie & ei aliquid frigiditatis fuerit associatū. Sed si qualitas hūiditatis fortiter dominatur absq; dño alior qualitatū. s. frigiditatis & caliditatis: sz fuerint due tpate & eq̄les. aut caliditas paruz ab eq̄litate fuerit egressa: tunc nō oriť subet. sz generat somnus magnus atq; plixus & pfundus. Et scias q̄ subet nō fit sine gemitu vel stertatiōe. sicut apoplexia si l'r nō reperit absq; forti & graui stertatione & gemitu: sed leuis stertatio seu gemit⁹ sicut passus fui longo tēpore nō ē aliqua significatio super his. Et cura hui⁹ egritudinis est odorare pētafilon & semē basiliconis & gariofilos. & rutā. Et iterū oia predicta pistent subtilissime. & spargant sup cutem totius capitis. Et distilla in aurez infirmi paz balsami. vngendo similiter nares ipsius cum eodem. Et propina ei omni mane ieiuno stomaco ad bibendum quartā partem aur. i. de optimo balsamo. Et combure cozam eo de tamarice & scala. & fac impastare panem eius cuz aqua infusionis maratri. & da ei ad comedendum de dianiso.

Et si cognoueris q̄ humiditas predicta fuerit exabundantia flegmatis in stomaco. purga eum cum hoc catarticō. ℞. seminis vrtice & agarici. ana. aur. iiy. polipody. aur. y. colloquintide quartam partem aur. i. Incide eam subtiliter: & misce eam cum granis pini bene pistatis. deinde istam cum omnibus predictis malaxa. & fac magdaleonē cum decoctione feniculi. & de hac cōfectione dabis ad bibendum infirmo aur. v. cum decoctione feniculi calida. Et si nō purgatur sufficienter adde aur. i. Et fac custodiā sicut conuenit laxatiuis. & fac cuz sternutare ponendo in naribus suis licinium cocti. extirpando aliquando pilum vnum vel duos ex naribus. Et fac eum subfumigari cum alchitran & thure.

¶ Cap. XIIII. Quod est de sirsen calo cum alienatiōe.

Hec qdem egritudo generaf̃ ex alys egritudinibus ⁊ suis cāis: quare accīs eaꝝ ipsaꝝ eē dicimus. Sꝫ postq̄ꝫ in cerebro ꝓfirmata fuerit idiget cura spāli ⁊ ꝑpria. Et accidit hec egritudo aut ab hūoribus acutis ⁊ mordicatiuis exīstētibus in stomaco: a qbus resoluunt̄ fumi ⁊ vapores: qui ascēdendo ad cerebꝝ colligunt̄ in eo. aut oriī a febre acuta valde calidissima atq̄ forti. q̄ facit fumositates caput ascēdere. aut forti calītate sol'. aut ab alys cāis facientibus vel ꝑcreantibus īmēsam calītatē. Quare si ꝓfirmata fuerit egritudo ⁊ accītia ipsi⁹ fuerint fixa atq̄ mālua. idiget cura speciali. Sꝫ si nō fuerit confirmata egritudo neq̄ fixa. remouet̄ remota causa ipsius. vnde in illa que fit a caliditate solis sufficit tibi apponere capiti ipsi⁹ oleū rosaceū. in quo rose pluries sint iterate. ⁊ infrigidatum in puteo. iterando pluries ⁊ frequenter. ⁊ sic omnino liberabitur. Sed si fuerit ex caliditate ignea ꝑcreata ab humoribus acutis ⁊ calidissimis existentibus in stomaco nō sufficiet cura predicta. sed oportet vt sis studiosus ad infrigidandum stomacū. Quare si p̄dicti humores fuerint in cō cauitate stomaci euacua eos per vomitū. ⁊ tunc remouebitur causa. Et si fuerit a caliditate ignea ꝑcreata a febribus intensiuis. siue fuerint ꝓcluse ⁊ īseparabiles. siue nō. tunc oībus modis oportet te cōplexionez eius īfrigidare: cū magna cautela atq̄ studio. eo qꝛ febris si fuerit ex putredine: ⁊ tu multiplicaueris infrīdantia in curatiōe ipsi⁹: īgrossabis māz. ⁊ etiā si esses tā excellētissimus in scia medicinali sicut fuit archilinus. nō posses plenarie frangere febrē putredinalē solū cū frigidis absq̄ lesione ⁊ nocumēto calozis innati. si hoc feceris cū virtute ꝓmaꝝ virtutū vel operationuꝫ. Et si īfrīdabis tēperate. possībile erit q̄ frāges fortitudinē febris sine nocumento calozis innati. Et etiā hec frigida temperate nō debes exercere nisi post aptionez opilationis cū rebus subtiliatiuis ⁊ īcisiuis ⁊ digerētibus humorē. Et ea que faciūt hanc operationē sunt medicine calide. qm̄ opatio calidaꝝ rex adiuuat ad conseruationē calozis naturalis: ⁊ ipm auget: ⁊ remouet radicem putredinis. Et ista nō possunt fieri cum medicinis p̄dictis frigidis tēperate nisi eis miscueris īcisiua ⁊ aperitiua. ⁊ hoc nō facimus vt calefaciamus nām. cū sit supflue calida sꝫ itendimus cām putredinis remouere aperiēdo opil'ones ⁊ subtiliando atq̄ scindendo humorez. Sꝫ si intendis frāgere fortitudinē calozis īnaturalis absq̄ putredine. fac cū medicinis īfrigidantibus. que nō transcēdāt finē secundi gradus. Et esto ꝓtentus in his spāliter in ista egritudine. Et miscere acetū cum istis medicinis est valde vtile. Qm̄ est vehiculū ⁊ delator aliaꝝ medicinaꝝ ad mēbra ad que minime pertrāsire possent absq̄ eo. Et est necesse vt he medicine sint frigide actu ⁊ potētia. ⁊ nō sufficit frigiditas eaꝝ potētialis nisi īfrigides eas ponēdo īpas in aerē frigidū. s. in puteo frigido: vel adventū. Et cū fuerit egritudo pone petiam lini madefactā in niue super caput ei⁹. Et nō tradas obliuiōi q̄ cerebꝝ īq̄tū ē cerebꝝ ē frigide ꝓpl'onis. ⁊ ꝑpter ꝟ nō pōt sustinere frigiditatez actualem in excessu sic̄ possunt alia mēbra que nō sunt frigida. Et esto memor que ⁊ q̄lia accītia pessima ipsi cerebro habeant ꝑuenire ex superflua frīditate. ⁊ ꝑ tanto nō debes frīda in excessu in ipso supflue iterare. Et potabis eū cuz aqua rosata ⁊ aqua citroloꝝ. quaꝝ ptes sint eq̄les cū quarta parte ipsaꝝ de aceto. ⁊ cum isto potu etiā potes ponere micā panis lotā ad comedēdū. Et erit ei cibus vtilis valde ⁊ medicina ⁊ lōginquus ab oī putrefactione. Et si hoc syrsen fuerit ex cā seu egritudine alicuius alterius membri neruosi: non poterit remoueri vllo mō nisi remoueaf̃ causa. Et si fuerit ex apostemate visibili apparente in aliqua parte corporis: ⁊ non fuerit infirmus in ꝓncipio sui flebotomat⁹: empl'içabis locū hoc empl'o. qō. ℞. florīs camomille. semis lini puluerizati ⁊ farine ordei. Et misce cū oleo rosato. ⁊ si cuz hoc dissolui̇f̃ est bonū. q̄ illo vti debes. Or si dictū apa ad saniē deuenit: stude in maturatione eiusdē. ⁊ postmodū apies ipm eūando saniem. ⁊ facta aptione cū ematione saniei remouent̄ accidētia. Et qō remanet post aptionē: stude ad digerēdū cū mica panis albi īpastata cuz decoctione pedū arietis. Sꝫ si p̄dictū apa ad saniē nō deuenerit: tūc pmo ipꝫ flōmare debes: ⁊ postmodū circa resolutionē ītēdere debes frangēdo calidita-tem ipsarum cū predictis. addendo predicto empl'o stica-dos ⁊ radices yringoꝝ. Qm̄ sticados admirabilis efficacie reperitur esse in hoc casu. ⁊ iam tibi sufficienter declarata est cura istius egritudinis. que est perutilis oībus febribus cū qbus est apa siue fuerit ītus: siue extra. Et cib⁹ coꝝ sit farinata ordei vl' panata clara. aut mica panis plu-ries lota. sumendo in potu aquā ordei.

¶ Cap. XV. Qō est de priuatiōe ītellect⁹ ex frīditate.

Erturbat̄ qdem ītellectus ex mala cōplexione frīda ⁊ sicca qm̄ iā ē fixa ⁊ radicata in ipsa suba cerebri. Et accidūt ex ea vigilie: sicut ex nēcitate vmbra seu tenebrositas tpe pluuie eē repit̄. cui s' bueniēdū ē ponēdo oleū ro. sup caput patiētis in maxīa q̄titate. Et etiā de eodē apponere debes in narib⁹ ⁊ auribus eiusdē. Et balnea eū in aq̄ tepida dulci inducēdo ei letitiaz toto posse. ⁊ fac ei omnem quietē ⁊ suauitatē elōgando eum a mulierib⁹. Et fac eum odorare liguā bonīnā: ⁊ mala aromatica. Et nō obliuiscaris cū hoc toto ipꝫ purgare ab hūore frigido ⁊ sicco. ⁊ hoc facere potes cum polipodio recēti optime conq̄ssato. ponēdo id ad coquendū cū gallo veteri. cui crura sint fracta ⁊ oīa alia sua ossa cū suis pulpis sint optime contusa in aq̄ dulci cū modico olei ⁊ salis. ⁊ coziandri recentis. ⁊ cū pfectissime fuerit decoctus: exprimēdo fortiter coletur. ⁊ ī illa colatura iterū decoque. ℥. i. polipody: recētis ⁊ postmodū cola. ⁊ ꝑpina illā īfirmo ad bibendū ī ieiunio. Et si cuz hac non purgaf̃ decenter: scias qō eius egritudo est male dispōnis: q̄re opz te redire ad purgandū ipm cū medicīs laxatiuis p̄dictis purgātibus melancoliam.

¶ Cap'm. XVI. Quod est de mania.

Et accidit hec egritudo. s. mania ⁊ destructio intellectus ex mala opl'one vapoꝝ ascendentiū ad caput. siue sint calidi. siue frīgidi. Et si cā fuerit calida sunt oīno sine timore. ⁊ spāliter si caliditati siccitas fuerit associata. Or si dicta mala cōpl'o fuerit vniuersalis toti corpori. ita q̄ sit insita ⁊ radicata in corde: tunc quādo sanguis ei⁹ ebulli-erit. mania efficitur pessima atq̄ fortis. ⁊ si pseuerauerit mania tādiu quousq̄ ad timorē aque deueniat infirmus: ⁊ ab ipsa fugiat. mors eius est ꝑpinqua. Et hec accidunt pluribus aīalibus. s. leonib⁹. canibus. equis. mul'. ⁊ asinis: ⁊ iam accidit q̄ quidam mulus voluit mordere quēdam hominem. ⁊ homo versus est in fugaz vadens per vnā vnā strictam. ⁊ mulus sequebaf̃ eum. qui cū peruenisset ad introitum calis stricti ⁊ breuis infixit se ibidem. ⁊ cū nō potuisset exire ꝓpter stricturam ⁊ bzeuitatez: mortu⁹ fuit ibidem. Et hec egritudo trāsfertur ab vno aīali ad aliud eiusdem spēi: ⁊ etiaz alterius speciei. ⁊ hoc accidit fm preparationem cōplexionis ⁊ nature vniuscuiusq̄ ad recipiēdum dictā malam cōplexionez: sicut apparet in ramis arborum qm̄ habiliores sunt ad recipiendū actionez ignis q̄ grosse arbores. ⁊ oleuz etiā citius recipit cōplexiōe sua ⁊ natura sua operationem ignis q̄ faciat semper uiua que frigida existit. Et in hac mania quoddā mirabile reperit. quia si collectum fuerit de vrina istius in quantitate multa in vrinali vitreo: videbis qō clarificabitur vrina: ⁊ sine

dubio videbis intus formas calculorū natantes. ⁊ si ipaz colaueris per pānum subtilem nullum vestigium illorū seu signum in pecia poteris inuenire. Et si dictam vrinam itez in vrinali-repones. ⁊ ibidem aliq̄tuluz permanserit: veraciter itez videbis eos vt pus. Et super hoc libenter tām ponerem si meus intellectus esset sufficiens. Sed si mala complo fuerit in cerebro solum simplr sicca non fit inde mania: sed solum perturbatio ītellectus. ⁊ cogitationes male ⁊ pessime. Et fit etiaz perturbatio ītellectus ex diminutione proprie substantie cerebri. sicut accidit illis qui superflue vtuntur flōmia. Sz hoc esse videtur ex sententia diuine puidētie. ¶ Et si qs dixerit respōdendo q̄ senibus diminuitur ītellectus ꝓpter ipsoz cerebroz diminutionem. ergo pueri fm istam rōnem pfectiorem ītellectum ⁊ meliorē multū habere deberent oībus alys etatibus. cum habeant cerebz ꝓportionaliter plenius. ⁊ nō est ita. Rñ: q̄ sicut senibus diminuitur ⁊ destruitur intellectus ꝓpter paucitatē substātie ipsius cerebri. ita ifantibus vel pueris ipedit̄ ⁊ destruitur eoz ītellectus ꝓpter multam admixtionē que fit in substantia eoz cerebrorū ab humiditatibus preparatis ad applicationem ⁊ nutritionem substantie cerebroz ipsoz ꝓpter exuberantiam nutrimēti ipsorū. ⁊ in hoc tempore. seu etate augēt humiditas naturalis. ⁊ etiā superfluitates. ⁊ ꝓpter hoc ꝓlongātur somni eoz: ⁊ etiam superfluitates que exeunt ex naribus eoz: ⁊ ex corporibus sunt in quātitate multa. Quare summarie tibi dico. q̄ puer donec fuerit in hoc esse. non poterit esse perfecti ītellectus. donec fuerit completus. qm̄ sicut membra eorum nō sunt completa in mensura ⁊ quantitate. ita eoz intellectus non est completus: donec veniant ad etatem perfectam. Sed quando senibus accidit perturbatio ītellectus ꝓpter diminutionē substantie cerebri. tunc cura ipossibilis est. Tamen rege eos ꝓpinando eis amigdalas dulces ad comedēdū cū pane bene fermentato. ⁊ çuccaro. qm̄ ista augent substantiam cerebri. ⁊ etiam vua passa est eis vtilis. quia impinguat eam. Et hic defectus qui fit in cerebro. fit in parte anteriori. ⁊ ꝓpter hoc imaginatiua solum ꝑ maiori parte senibus destrui reperit̄. ⁊ interdum etiā eis destruit̄ cogitatiua. quando cōsumitur cerebz qō in media cellula existit. ⁊ etiā memorialis quādo diminuitur substantia ipsius cerebri. que in posteriori cellula collocatur. Quare ad restaurandū hāc humiditatem. da eis amigdalas cum çuccaro sicut dixi. ⁊ vnge caput eius cum oleo amigdalaz dulcium cui sit admixta decima ps ipsius de oleo masticino. eo q̄ membra ꝑncipalia non sustinent medicinas in quibus nō sint ea q̄ habent confortare: cuius accidens egritudinis ea non requirat. quoniā ītendere debes ad confortandum ⁊ fortificandum partem illam in qua egritudo reperitur. Sed extis tribus partibus cerebri. posterior citius exiccari deberet rōnabiliter ꝓpter sui naturam ⁊ complonem ceteris alys. Sed quia aer leuiter ad eam pertingere nō pōt. ꝓpter grossitudinem ⁊ soliditatē ossis cōtinentis ipsuz. Et q̄ est omnino cōclusum absq̄ omni foramine ⁊ porositate. ideo minorem recipit desiccationem. Sed pars anterior cerebri: eo q̄ os eius continēs ipsum est apertum ⁊ porosum. ⁊ aer ad ipsum per anhelitum cito ptingere pōt. ideo citius desiccat̄. ⁊ etiā citius cū cerebruz quod in media cellula esse reperitur: eo q̄ aer ad ipsuz nō ita cito pōt peruenire nec ita leuiter. Et q̄ os cōtinens ipm̄ simil̄ est obtusum solidum ⁊ absq̄ porositate sicut est os posterioris partis cerebri. ideo longinquum a siccitate esse reperitur. Et quādo siccitas cerebri superuenit in ista parte anteriori. vel in alys oībus partib⁹ simul. cura erit difficilis valde iuuenib⁹. ⁊ etiā alys qui sum in maiori etate. cuius fit possibilis. Sed decrepitis est impossibilis omnino. vnde intendas in curatione istius partis vel omniuz partiū cum medicinis suprādictis. Sed attende q̄ quando os cranei vel vbi os ipsius fuerit densum solidus ⁊ absq̄ porositate tūc vti debes fortioribus medicinis: eo q̄ graiter ⁊ difficulter possunt penetrare. Sed vbi inueneris craneum porosum ⁊ non ita solidum: citius possunt medicine intus penetrare. Quare leuioribus indiges medicinis ⁊ debilioribus.

¶ Caplm. XVII. Qō est de humiditate que oriť in cellula anteriozis cerebri ⁊ circa cerebrum.

Scias q̄ humiditas subtilis que oritur in cellula anteriozis cerebri ⁊ circa ipm est immēsi fetoris: ⁊ ex illo ītellectus pturbatur. ⁊ non potest infirmus caput suum sustentare. ⁊ non loquitur nisi cum difficultate magna. ⁊ quādo interrogatur de aliquo tarde ⁊ pigre ⁊ cum perturbatione respondet. ⁊ pro maiori parte non intelligitur. ⁊ est absq̄ intellectu. Et ego tempore meo vidi quendam cui superuenit hec egritudo: ⁊ nulla medicīa ei pdesse potuit ⁊ mortu⁹ fuit īde. Et hec egritudo multotiēs accidit ouibus: ⁊ ouis illa que habet hanc egritudinem a pastoribus dicit̄ matronia. Et cura huius egritudinis est caput cauteriçare. ⁊ sine dubio cirugy multum errant. cauteriçantes omnes in capite quibus accidit perturbatio intellectus. ⁊ sequitur inde maximum nocumentum: quoniam si causa egritudinis fuerit caliditas ⁊ siccitas: vel caliditas solum: aut siccitas solū: aut fuerit causa ex diminutione substantie cerebri: considera quid inde cōtingere potest. Sz in hac egritudine sine dubio cauterizatio est cura vtilior alys quia desiccat bozribilem humiditatem. ⁊ eam extrahit ad partes exteriores. Et si posueris in naribus ipsius succum rose canine. que arabice dicitur secaicanabamaz multuz confert. Et etiam alia medicamīa que a medicis assueta sunt inyci in naribus faciēdo caput purgari. sicut est aqua sicle. ⁊ aqua cucumeris agrestis. ⁊ similia. Et continuando has medicinas ⁊ rectificando regimē ipsius poterit liberari. ⁊ desiccabitur inde humiditas illa nociua. ⁊ liberabitur deo dante.

¶ Capitulū. XVIII. Quod est de scothomia que in arabico dicitur abscedar.

Et accidit aliquādo homini q̄ stando ⁊ sup/sedendo apparet ei q̄ omnia circumuoluantur dōec cadat. Et oritur hec egritudo ex vaporibus subtilibus ⁊ acutis colericis ascendētibus superius per arterias ad cerebrum replendo ipsum. ⁊ accidit spiritui naturali motus malus. Et predicti vapores ascendunt superius ꝓpter amplitudinem arteriarum: que tales a natiuitate exist̄t. Quare predictis confert incidere arterias: que sunt post aures. Sed si dicti vapores ascēdunt per arterias retis vel retine miraculose modicum inde sequitur iuuamentum. Et si ꝓuenerit dicta egritudo ex amplitudine aliarum arteriarum tunc cōfert incisio predicte arterie. Et debet medicus infrigidare cōplexionem huius infrigidatione temperata. s. ꝓpinando ei lactucas elixas ad comedendum. ⁊ ad potandum aquā ordei cum agresto: nisi stomacus fuerit īmense sensibilitatis: ⁊ potabis eum etiaz aqua ordei. ⁊ aqua frigida cum aqua rosata. Et ab omnibus fructib⁹ abstineat: ꝑterq̄ a medullis seminum anguriarū ⁊ citroꝛum: que ei exhibere debes postq̄ cognoueris q̄ dicti vapores ab humoribus colericis fuerint generati. Sed illa que a stomaco ꝓcedit ad cerebrum potest ex humore vno oriri. vel ex pluribus ex quibus generantur vapores ascendentes ad cerebrū. Et cura huius leuis satis existit .s. purgando stomacū cum aqua infusionis mirabolanorum citrinorum. ⁊ scamonee ⁊ violarum. Et cōfert etiam

bec decoctio: que purgat stomacuz a colera. ℞. seri lactis coagulati cū lacte fici libraz. ℌ. ⁊ infunde in eo aur̄. iiy. corticis mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ violaꝝ aur̄. v. Alchacar sicci aur̄. v. ⁊ pmaneant oīa simul in dicto sero vsqꝫ mane. ⁊ tunc colentur optime fricando ⁊ expimēdo: ⁊ in predicta colatura adde quartam partem aur̄. i. ex scamonea miscēdo ei aur̄. x. syrupi mastic. ⁊ x. syrupi citonioꝝ. da bibere ⁊ tardet cibum quousqꝫ compleuerit opus suum. Et si modicum assellaret ex dicta potione da ei ad bibendum de dicto sero: expectādo sicut in alys medicinis. ⁊ ciba cum pane optime fermentato cum pullis vel carnibus edinis decoctis cum vino granatoꝝ ⁊ agresto. Et femine laudabiliores in hoc casu existunt masculis: ⁊ ex ipsis adhuc meliores sunt albe. ⁊ post que varie existunt. Et aquaz ordei bene preparatam cum aqua dulci eis similiter conferre dicimus. Sed si dicta egritudo ex humorib⁹ putridis orta fuerit. tunc yerāpigram cum sero lactis vtilem ⁊ sufficientem eis esse dicimus. ⁊ etiam aloes solum cum sero confert. ⁊ si ei miscueris aliquid agarici erit melius. Sed si predicta putredo in stomaco fuerit ide oritur fetor oris ⁊ scissura labioꝝ: ⁊ est possibile q̄ ex dicta putredine eueniat cerebro calefactio subita cum horribilibus cogitationibus. ⁊ propter impetuositatem ⁊ fortitudinem accidentium impediuntur spiritus animales intantum q̄ vere videntur ⁊ eleuantur: ⁊ conculcantur subito: ⁊ mouentur extra eis motiōibus: ⁊ inde segtur scotomia. Et hoc multotiens vidimus q̄ quādo alicui subito euenerit aliquid quod immutet fortiter spiritum animalem q̄ illud facit euenire scotomiam. Et cura huius est cura p̄scripta faciendo euz odorare rosas cū mirtela madefactas in aq̄ rosata. qñ liberabitur cum adiutorio dei.

¶ Capl̄m. XIX. Quod est de dolore totius capitis qui quidem in arabico dicitur baidda.

ET dolor fortis qui accidit in capite aliquādo est continuus. ⁊ aliquando est cum interpolatione habens paroxismos. Et qui habet ip̄m non potest sustinere voces ⁊ vociferationes fortes propter debilitatem nerui audibilis. ⁊ propter debilitatem etiaz totius cerebri: ⁊ sine dubio tales voces excitant dolorem. Et non mireris quia quando dolor fortis est in aliquo membro augetur ex forti voce. Et causa huius est aer motus a forti voce qui percutit membrum dolorosum: ⁊ inde dolor augetur. Et hec est opinio Hali. etiam in egritudinibus oculoꝝ. cui quidā in hoc obuiauerunt. medici vero minime: immo septētys ipsius totaliter adheserunt. Et qui habet hunc dolorem similiter non potest aspicere in magno splendore: eo quia sicut neruus per quem auditus ad cerebrum tendit non potest fortem sonum ferre: ita neruus opticus per quez species visibilis venit ad oculum non potest magnum splendorem ⁊ lumen sustinere: eo q̄ quando tam fortis dolor est in toto capite: impossibile est quin etiam oculi nō sentiant. ℞. Remanet ergo nobis iquirere vbi ⁊ in quo loco seu parte capitis iste dolor p̄ncipaliter existat. ⁊ absqꝫ dubio dict⁹ dolor inuentus est in panniculo qui sub craneo morat̄. i. dura matre vel in illo qui est post istum circundans cerebrum. i. in pia matre: ⁊ quando in aliquo dictoꝝ est dolor non potest ferre vocem magnā nec lumen intensuz. ℞. Restat adhuc scire quid sit dolor. ⁊ causa eiusdem. Jam ergo declaratum est q̄ dolor nil aliud est q̄z sensibilitas cōtrarie qualitatis existentis in membro. quare cum perseuerauerit perducet ad solutionem continuitatis. Et solutio continuitatis accidit aut ꝑpter extrinsecam: sicut incisio ensis vel percussio facta a re aliqua: aut ex contusione. Et potest etiam esse solutio continuitatis ex extensione valida facta a superflua repletione, aut ex vētositate vaporosa. Et si ventositas dicta vaporosa facta fuerit a frigore. potest etiam ex eadem dolor fieri fortis: eo q̄ quelibz res que hz subtilez nām pungit: q̄z sit frigida. Et tu scis q̄ vapor natura sui subtilis existit. ⁊ hac de causa ꝓuenit solutio ꝯtinuitatis: sicut apparet in rebus extrinsecis: q̄ qñ extenduntur fortiter vltra debitum laniantur ⁊ rumpuntur. Et acuta etiā qñ recipiuntur sunt cā solonis ꝯtinuitatis. Et argilla similiter seu terra malaxata optime cuz forti aceto. ⁊ exterius epithimata soluit continuitatez cutis. Et etiā siccitas cū in corpore superflue exuberauerit cuz modica extēsione illud idem leuiter facere potest. Et qñ frigiditas superauerit intantū q̄ congelatur membrum ⁊ induratur: segtur inde solutio cōtinuitatis. Et etiā ex rebus calis ⁊ acutis receptis per os vel exterius emplastratis: fit solutio ꝯtinuitatis: sicut ex sinapi ⁊ tapsia: q̄z ex sua subtilitate ꝓfundantur: ⁊ corrodunt ⁊ soluunt cōtinuitatem. Et nos videmus q̄ acetum q̄z is id qō in sua cōplone dñatur sit frigiditas sicut dicit Hal̄. frāgit vtres ⁊ pforat eos: ⁊ rumpit vegetes. Et sit etiam solutio continuitatis ex coagulatione sicut cera ⁊ pix. qz quādo sunt coagulata frangunt̄ ex leui extensione vel a ꝑcussione ab aliq̄ re dura. Sequit̄ ergo q̄ iste dolor tā difficilis ⁊ fortis sensibilitatis esse nō potest nisi a supflua repletione ⁊ extensione existente in membro valde sensibili. sicut est dura mater ⁊ pia mater. Et quādo fuerit ex vapore frigido ibi recepto: dolor erit validus atqꝫ grauis. Et si fuerit ex calido vapore existēte in locis predictis leuiter illū cognoscere potes. eo q̄ dolor erit acutus valde ⁊ mordicatiu⁹. Et tactu etiā ip̄m cognoscere potes. Et signuz illius qui fit a frigiditate vel a vapore frigido est quia infirmus delectatur in appositione rez calidarum actu ⁊ potentia sup caput: ⁊ videtur inde recipere iuuamentum ⁊ sentit in capite dolorem magnum cum grauedine ⁊ ponderositate. atqꝫ mordicatiōe ⁊ punctione. Et qui fit ex caliditate est dolor difficilis atqꝫ fortis cum punctiōe et mordicatione. ¶ Et cura generalis istius doloris est rectificare regimē ipsius comedendo ordinate ⁊ debitis horis. Or si fuerit dictus dolor ex repletione cum grauedine: cura eius propria est flebotomia. considerando tēpus. etatem: cōsuetudinem: regionem: ⁊ cōplexionem. Et qui fuerit ex vapore frigido: curatur vapozādo caput cum sticados: ⁊ si fuerit ex calido confert ei bibere aquā rosatam confectaz cum psilio integro: qñ medici ꝓhibent pistationem eius. Or si fuerit predictus dolor ex repletione multa sanguinis: flebotomandus est ex cephalica. Et si ex arteria flebotomaueris: longe melius erit: sed scire debes q̄ sanguis ille cuz magna difficultate retinetur ⁊ solidatur: ⁊ propter hoc tecum habere debes ea que habēt sanguinē fortiter retinere: sicut sunt pili lepozis minutissime incisi mixti cum albumine oui ⁊ gipso: aut folia mirte subtiliter puluerizata cum psilio integro mixtis cuz aqua rosata: ⁊ ponere super locum similiter stringit. Et cuz vis incidere arteriā: ipsaz stringe versus radicem sui: ne superflue sanguis exire possit. incidendo eaz cum re frigida. ⁊ non cum igne. Et si cognoueris flegma cum sanguine abundare. fac eū vti exercitatione tēperata cibando cum cibis declinantibus ad caliditatem temperatam ⁊ siccitatem: sicut sunt turtures ⁊ passeres: ⁊ bis similia. Abstinendo ab ouis ⁊ piscibus: ⁊ panata q̄ in arabico dicitur caride: ⁊ ab aqua frigida valde: sed quādo vis eam ꝓpinare miscere debes cum ea aliquid mellis vel zuccari: aut rob vre passe decoctum vsqꝫ ad spissitudinem mellis: faciendo vt recipiat eam tepidā. Et si cognoueris manifeste q̄ dictus dolor a vaporibus calidis procedat: incide arteriam incisione frigida: faciēdo euz abstinere ab omni re calida: ⁊ ciba cū gallinis elixatis in aqua cū modico olei ⁊ salis ⁊ aceti. Et potes etiā

eam coquere cū cucurbita:nō ponēdo gallinā cuz cucurbita:nisi post decoctionē cucurbite. Et pōt etiaz decoqui cū succo granatoꝝ:ꝛ fac eū multotiēs odorare mirtellaz cuz ligno aloes ꝛ sandal'.ꝛ purga euz cuz sero lactis coagulati cū lacte fici addēdo ei aliquid scamonee. Et cū fuerit purgatus numera sellas:ꝛ quot vicibus ambellauerit: tot diebus quiescat post purgationē:ꝛ postmoduz facies euz vomere:ꝛ post vomituz iterū euz purgare debes. Et iam superius declarauimus loca que apta sunt recipere hunc dolorē:q̄uis videat̄ ꝙ dolor in osse existat. Et quomodo hoc esse posset:cū ſm opiniones quoꝝdaz os omnino careat sensu: Et ego dico ꝙ si aliquid habet os de sensu:est valde grossuz:ꝛ ꝓpter hoc impossibile est ꝙ illic dolor ꝓcipiatur.ꝛ iam inuenim⁹ Hal'.dixisse que adinuicem sunt opposita:quando dixit ꝙ ossa omnino sunt absq̄ sensu:ꝛ alibi dicit ꝙ dentes habent sensum:ꝛ nō grossuz:imo valde intensum. Et opinio magnoꝝ medicoruz est ꝙ sensus nō sit in aliquo membro:nisi veniat in eodez per neruos subtilissimos diuisos:ꝛ contextos ibidez. Quare cū ossa nō videan̄ habere talez texturā neruoruz: sensuz habere nō debent. Et ergo sicut cerebruz mittit virtutez sensibilem per neruos oībus membris.ita epar sua virtute naturali mittit nutrimentū per venas omnibus membris.ꝛ si ossa ideo carent sensu:quia nerui in eisdem nō sunt diuisi ꝛ contexti minutissimi: vt capilli eadez ratione oīno absq̄ nutrimēto ꝛ augmētatione esse deberent:cuz vene capillares diuise in eis nō reperiant̄:neq̄ virtus naturalis fortior esse reperitur in ītroitu membroruz q̄z animalis:imo animalis valde fortior iudicat̄. Et tu vides ꝙ ossa q̄diu sunt in corpore animato permanent sine putredine ꝛ corruptione:ꝛ etiaz omnes cartilagines. ꝛ cuz priuatur corpus a vita:corrumpunt̄ur omnino. Ergo quid est illud quod ꝓseruat ossa in corpore animato a putredine: Nō potest negari quin illud sit spiritus vitalis procedēs per arterias ad omnia membra que arterie in membris ipsis minutissime diuiduntur.ꝛ eodem modo ossa recipiunt nutrimentū ꝓpter vicinitatē venaruꝝ nō pulsatiliuz Quare ergo hac eadez ratione ꝛ via nō possunt recipere sensum ossa ꝓpter vicinitatem neruoruz.sed naturaliter ossa inq̄ntuz sunt ossa multe existunt siccitatis. ꝛ propter hanc sunt grossi ꝛ debilis sensus: ꝛ apparet hoc in plantis pedum rusticoruz:quia q̄uis lente ꝛ debiliter recipiant sensum:tamen nō omnino a sensu priuātur:quoniam vides ꝙ quādo aliquid ex ipsis inciditur ferro q̄uis non sentiant dolorem:de quo sit curandū:tamē sensuz habere probantur. Et quia ossa duriora ꝛ siccioza existūt plantis pedum rusticoruz: ideo lentius ꝛ tardius ꝛ grossiori modo sensum percipiunt. Et si aliquis dixerit scriptū eē ꝙ ossa careant sensu.dicimus ꝙ illud dictuz est eo modo quo dicitur quādo aliquis habet collum breue: ꝙ careat collo:ꝛ ꝙ qñ aliquis hz debilitatē visus ꝙ careat visu. Et ista que dixi dico ſm meā existimationē ꝛ intellectū: ꝛ ē veritas oīno:ꝛ inuestigare hoc per viaz experimēti in aialibus est difficile valde:qñ quādo in aliquo mēbro inuestigando ꝓcedes:incides ꝓmo carnez:ꝛ postmodum neruos:demū pelliculaz q̄ coopit os.ꝛ scire debes ꝙ oīa ista acutissimi sunt sensus. ergo cuz peruenit̄ ad os incidēdo vel rascādo:quō sentire hz cū sit debilissimi sensus:ꝛ hoc certissime scire debes auctoritate ypocrat̄:ꝙ qñ duo dolores simul fiunt:maior denigrat alterum.ꝛ absq̄ dubio ossa habent sensum q̄uis modicū: ꝛ quomodo nō debet occultari dolor in osse cū sit debilissimi sensus: post īmediatā icisionē factā in carne neruis ꝛ pelliculis q̄ sunt mēbra tāti sensus.certe sic ē hz absq̄ vlla dubitatione.

¶ Capitulū.XX. Quod est de emigranea que in arabico dicitur sechichia.

Migranea est egritudo capitis in qua dolor comprehendit mediā partem capitis. quare scire debes in qua parte sit egritudo p̄dicta Et scire debes ꝙ esse nō potest in aliqua parte capitis nisi in pāniculo qui cooperit cranium exteri⁹: vel in illo qui est sub ipso:q̄ dicit̄ dura mater: aut in illo q̄ est circūdās cerebrū:qui pia mater noīat̄. Et differētia que est inter istā egritudinē ꝛ ꝓscriptā que dicitur baidda: est ꝙ illa est in toto capite. ista vero solum mediā retinet ptez. Et oriť hec egritudo:aut a vētositate calida:aut ex repletiōe supflua. ꝛ que ex vētositate calida ꝓcedit:fit subito ꝛ cū extensione forti:ꝛ sentit īfirm⁹ acuitatē humoris.vñ resoluit̄ vapor in loco in quo est.ſz si fuerit ex replone:sentiet ifirm⁹ grauedinē in loco cū rubedine oculoꝝ ꝛ faciei.ꝛ pōt etiā euenire ab humoribus existentibus in stomaco a quibus vapores ꝛ fumositates resoluuntur qui ad caput ascendunt:ꝛ ibi percipit̄ incendium ꝛ mordicatio valida. Et flebotomia q̄dem confert. quādo fuerit ex repletione ꝛ infrigidatio corporis etiam cum rebus notis ꝓscriptis. Et ciba euz pullis ꝛ gallinis decoctis cum succo granatoꝝ acetosorum. Et potet aquā ordei:ꝛ abstineat oīno ab omnibus ꝓcreantibus fumos vel vapores acutos:sicut est vinum coctum ꝛ vinū passularum ꝛ similia. Et abstineat etiā a pomis granatib⁹ dulcibus:qm̄ cito in coleraz vertuntur. ꝛ sic eis non modicū nocere videntur. Et quādo dicta egritudo ex repletione fuerit sola flebotomia aliquādo pōt liberare. Hz qñ causa fuerit ex superabundantia calidoruz humoꝝ existentiuz ꝓin stomaco a quibus vapores superius ad caput ascēdunt. Cura eius propria existit euacuare illos cum laxatiuo conuenienti:aut cum vomitu leui:ꝛ sufficit hec purgatio. Rz. mirobalanoruz citrinoruz ꝛ chebulorum ꝛ indorum.ꝛ violarum.ꝛ nenufar.aā.aur.ℨ. conquassentur optime.ꝛ ponantur in feruentem aquam per noctem vnam. ꝛ in mane colentur exprimēdo fortiter.ꝛ illi colature adde quartam partem aurei vnius ex scamonea trita.ʒi. ſyrupi acetosi.ʒi.ſyrupi facti ex coꝝ.citroꝝ.ꝛ.ʒi.ſyrupi masticini:ꝛ ꝓpina ei ad bibendum.ꝛ si nō purgabit̄ sufficienter:da ei ad bibendū de predicta colatura: soluz regendo eum sicut cōuenit medicamini:dando ei in cibis si superabundauerit humiditas in stomaco que habeant eā exicare ꝓut tibi videbit̄ cōuenire.dādo ei semp post cibum aliqua stiptica confortātia ꝛ cōuenientia stomaco vt sunt pira assata:vel citonia:vel alia similia.

¶ Tractatus.ℨ.de egritudinibus colli.ꝛ est cōtinens capitula decem ꝛ octo.

Cias q̄ collum cōpositum est ex mēbris simplicibus ꝛ compositis.ꝛ ipa officialia composita sunt ex cōsimilibus:ꝛ inquantum collum compositum est ex cōsimilibus eueniunt ei egritudies consimiles:ꝛ inq̄ntum collū ꝓpositus est ex officialib⁹ mēbris eueniūt ei egritudies officiales. Et nos intendimus dicere egritudies q̄ possunt ei euenire.

¶ Capm.I. Quod est de oppilatione.

Ec quidem egritudo.ſ. opilatio accidere pōt in venis:neruis:ꝛ in ipsa nucha. Et cura hui⁹ est manifesta.ſ.cum rebus aperitiuis ꝛ subtiliatiuis humoꝝ.ꝛ hec cura est generalis opilationibus omnium membroruꝝ.

¶ Capitulum.II. Quod est de relaxatione.

Ec quidē egritudo accidit in collo maxime accidēt̄al'r.ꝓpter apostema qō fit vel orit̄ i nucha: ꝛ inde sequit̄ sub apate relaxatio oīum mēbroruꝝ gēāl'r.ꝛ si fuerit apa magnū valde:vel forte iterimit subito, Hz si fuerit apa

paruum cū modico dolore ⁊ tumore: nō inde efficitur relaxatio. ⁊ si apostema cū tumore factus fuerit solum ūmediate nuce p̄uabitur ide sensus solū in media parte corporis. s. exposito: sed motus remanebit in parte apostematis. quare talibus in p̄ncipio cōsulimus fieri flebotomiaz si virtus fuerit sufficiens: ⁊ postmoduz inungere locū cuz coto madefacto in oleo rosato tepido multotiens: ⁊ ipsuz cotuz sic madefactū per totā noctem desuper tenere vsq; mane. Et esto certus q; si cōfirmabit apostema deueniet infirmus ad p̄uationē sensus ⁊ motus: vt supra dictum est. Et scire debes q; opinio quoruūdā antiquoz medicoꝝ fuit: q; p̄uatio sensus vel motus: vel vtriusq; simul nō fit: nisi ex frigiditate soluz. Sed nos dicimus q; possibile est p̄uationem sensus ⁊ motus fieri in corpore temperato: ⁊ etiaz in illo cui caliditas modicuz excedit: ⁊ absq; dubio egritudo hec euenire potest ex diuersis causis: ⁊ etiā ex frigiditate.

¶ Cap. III. Quod est de spasmo.

ET fit qdez spasmus in collo sicut in alys mēbris accidere cōsueuit. Et est duarū specieꝝ. s. ex siccitate ⁊ humiditate: ⁊ spasmus qui fit ex siccitate possibile est vt accidat successiue ⁊ paulatine: ⁊ possibile est q; fiat subito propter intēsam euacuationē humiditatū factaz subito. Sz spasmus qui fit ex humiditate: semp subito habet ꝓuenire: ⁊ huius humiditatis sunt due species: vna quidez que nō cōuertitur in vapoꝛez: sed remanet sic ifusa in neruo. vnde ingrossat: cōtrahitur: ⁊ abbreuiatur: ⁊ sic spasmus efficitur. ⁊ est etiā alia humiditas: ex qua resoluit vapoꝛ: ⁊ inde spasmus efficitur: eo q; mēbruz qō ferre poterat dictaz humiditatē anteq; cōuertere in vapoꝛez: post ꝓuersionem eius minime potest eā sustinere. quare inde spasmus habet deuenire. Et siquis nobis obyceret dicens: q; in eadem hoza in qua humiditas resoluitur in vapoꝛem. dolor inde percipi deberet: ⁊ nō sentimus illū. dicimus q; vapoꝛ donec in motu existit pro maioꝛi parte nō facit doloꝛez: nisi figat: quoniā si vapoꝛ fuerit acutus ⁊ mordax: nō tamen ex eo percipit doloꝛ: sed incendiū soluz ⁊ mordicatio inde habet ꝓuenire. Sed spasmi qui fit ex siccitate: cura est generalr humectare corpus totū: ⁊ specialiter mēbruz spasmatū. ⁊ si fuerit ex humiditate purgabis euz cū yerapigra: ⁊ sil'ib⁹. ⁊ vnge locuz cuz oleo de iasemini ⁊ camomillino. ⁊ oleū de lilio est medicamē ꝓp̄riū spasmo qui fit ex humiditate. ⁊ si fuerit dicta humiditas in vapoꝛem cōuersa: ⁊ inde factus sit spasmus: purgabis euz cuz medicinis p̄dictis: ⁊ vnge locū oleis p̄dictis addēdo eis ysopum recentem.

¶ Cap. IIII. Quod est de tremoꝛe.

HEc egritudo oꝛitur in collo sicut in alys mēbris: ⁊ est pugna ⁊ temptatio victoꝛie: que fit inter p̄derositatez mēbri ⁊ virtutē quā deꝰ p̄stauit motui mēbroꝝ aīaliū: qñ qñ dñat grauedo ⁊ p̄derositas mēbri supra virtutez ipsius iclinat inferius. ⁊ si virtus ꝓualebit p̄derositati ⁊ grauedini eleuabit superius. ⁊ sunt duo motus qui fiunt successiue: ⁊ isti motus diuersi cū coadunant simul dicūtur tremoꝛ. ⁊ collū quidē ꝓparatū est recipere tremoꝛez ex qualibet leui causa adueniēte vtuti motiue ꝓpter grauedinez ⁊ p̄derositatē capitis: qñ caput pre ceteris mēbris boīs grauius ⁊ p̄derosius extitit. Et scias q; tremoꝛ accidit aut post egritudies: aut post euacuationē superfluā aut ab extrinseco ꝓp̄ frigiditatē aeris: aut ꝓp̄ percussionē: aut ex vulnere aduenieēte capiti solidato aut nō ꝓsolidato. ex qb⁹ vtus motiua debilitat. vñ fit tremoꝛ. Et capita lepoꝛū elixata cū aq; ⁊ sale ⁊ oleo rasea comesta iuuāt mirabiliter: sicut experimēto ꝓbat: ⁊ hoc iuuamētū faciū virtute diuina in hac egritudine que vtus dicit vtus occulta: seu a tota spē. Et iā aliqui veteres conati sunt loqui super hac virtute: ⁊ ego dico q; ipossibile est scire certitudinez ipsius: qñ itellectui humano adeo sublimi ⁊ glorioso īposit⁹ est terminus vltra quē ipole est ipsuz ptrāsire. Et o q; bene dixit Hal'. qñ dixit q; ista scire ptinet ad solū deum altissimū ⁊ oīpotētē: qz videm⁹ q; medicamina vlceruz: pulmonis: ⁊ pustularū ipsius in hoc mūdo repiunt: ⁊ nos ipsa ignoramꝰ: tñ pecudes ipsa cognoscūt: qz qñ aliq; ouis hz vlcus in pulmone separat ab alys: ⁊ vadit querēdo res. Et dicūt pastoꝛes q; ipsa querit herbā vel herbas ad comedēdū: ⁊ in cōtinēti post comestionē liberat a vulnere liberatiōe pfecta. ⁊ ego iam vidi in pulmonibus pecudū signa solutiōis cōtinuitatis cū cōsolidatione itegra ⁊ perfecta: ⁊ nō cognoui nec cognosco herbā illā hucusq; neq; etiā aliqui ex p̄decessoꝛibus nostris ipsam cognouerunt. ¶ Syrupus cōferens tremoꝛi ⁊ confoꝛtat oīa mēbra: ⁊ caput ꝓprie. ℞. rubee tinctoꝛis sticados: ⁊ coꝛticis citri: ⁊ coꝛticis exterioꝛis fisticoꝛuz ana. ʒ. i. thuris puri: masticis ⁊ rosarū ana auī. v. ⁊ liquiricie pondus quarte partis oīum p̄dictoꝝ. conquassent omnia ⁊ infundant oīa p̄ter mastic. i. xv. libꝛis aque feruētis p̄ noctē vnā. postea adde masticē: demū bullias lento igne ponendo cum p̄dictis ad bulliēdū aur. i. puri auri. ℔ bulliāt vsq; ad ꝓsumptionē medietatis. ⁊ cola optime exprimēdo. i dcā colatura pone libꝛas. v. syrupi facti cū decoctōe coꝛticis citroꝝ ⁊ zuccaro. decocti ad spissitudinē ⁊ libꝛā vnā mell' dispumati: ⁊ bulliāt sil' vsq; ad spissitudinē sirupi. ⁊ bibat ex isto syrupo patiēs oī mane. ʒ. y. cū. v. ʒ. aq; in q̄ extīctū sit ferrū purū mūdū ⁊ limatū: ⁊ oīo absq; erugine. ⁊ cuentatum ab oī cinere. seu puluere vel soꝛdicie. q̄ ꝓsueuit ferro adhere re: ⁊ tādiu dz ipsuz calefieri ⁊ in ipsa aq; extingui. donec aq; medietas ꝓsumat. ⁊ postmodū colet. ⁊ cū ipsa syrupus dz distēperari. Et iunge nucham ⁊ collū descēdēdo iferi⁹ per spinā vsq; iferi⁹ cū oleo de ben aromatizato. ⁊ si nō iuenis illud. q̄uis nō sit ita vtile facias cuz oleo sinapis. Et ē necesse medico cōsiderare ⁊ subtiliter attēdere oīa ista. s. cōplonē patiētis. etatē. tēpus. regionē. ⁊ cōsuetudinē. ⁊ regimen eius tpe sanitatis. i. si hō laboꝛiosus sit ⁊ assuet⁹ pati vigilias. aut nō ⁊ fm q̄titatē coadunatōis p̄dictoꝝ facere dz medic⁹ ꝓut melius sibi videbit ꝓuenire. addēdo vl diminuendo. Et scire debes qō differētia est iter cibum ⁊ medicinā: eo q; medicinā mēsurare debem⁹ fm tps. etatē ꝓplonē. ⁊ ꝓsuetudinē. ⁊ regionē. ⁊ egritudinē. sed cib⁹ minime sic est mēsurādus: qñ si ꝓplo cibi elōgata fuerit valde a ꝓplexione patiētis. q̄uis talis cib⁹ frangat ꝓplonē et cām egritudis. tñ inde coꝛp⁹ nō recipit nutrimentū. sz expellit cū fecib⁹ ⁊ superfluitatib⁹: quare opz vt cibus sit complexionis eē lis: neq; eū cōuertere debes ad oppositū cāe facientis egritudinē. vbi gra. vt si sit senex frigide cōplonis: ⁊ in tpe frigido. ⁊ nō assuet⁹ laboꝛi ⁊ exercitio. ⁊ cibes eū cibis calidis. nō ide recipiēt nutrimētū mēbra sua. immo repudiabūt. Et si qs dixerit q; mel est cib⁹ calid⁹ ⁊ senibus laudat⁹. dicim⁹ q; q̄uis sit calide ꝓplexionis: nō tñ multū in caliditate excedit. ⁊ nō calefacit coꝛp⁹ nisi itātū q̄tuz recipit de caliditate a coꝛpe: eoq; nō multū elongatur a ꝓplone nāli coꝛporis nisi itātū decoq̄reť q; ei⁹ saporꝛ ad amaritudinē deueniret: ⁊ tūc mēbra senis: ⁊ etiaz alioꝝ non recipient nutrimentū. Mel autē cum sit dulce non multū elongat a cōplexione equali. ⁊ senex est aīal. ⁊ inq̄tum est aīal. habet caliditatē actualē. mel vero cuz sit calidū eius tamē caliditas est potētialis. ⁊ caliditas aīal' est manifesta: ⁊ mellis caliditas est occulta. ⁊ ꝓpter hoc nutrire potest. Res autē q; excellenter calida existit neq; p̄estat nutrimentū senib⁹ neq; alys. Et etiam si iuuenes qui calidas patiunt egritudines nutrire volueris rebus

frigidis in excessu:nō inde nutrientᵉ:imo repudiabuntᵉ ta-
lia a nā sui corpis:quis talia cause egritudinis sintᵉ ꝛia:
qñ si talē infirmū nutrire volueris folys mādragore:nō
restaurabiᵉ:neqꝫ nutrieᵉ aliqd ex eis. Sed in lactucis est
res laudabilis valde:qr qꝫuis eiꝰ frigiditas fortis existat
eius tñ suba nō est grossa. qre cito a corpore incipit passio-
nem:ꝛ oīa que hic diximus:sint tibi in memoria in oībus
alys egritudinibus tanqꝫ necessaria.

¶ Cap. V. Qō est de egritudinibꝰ spōdiliū colli.

ALcidit spondilibus colli vt recipiant humo-
res viscosos: mucillaginosos qui diuidunᵉ ꝛ
spargunᵉ inter coniūctionē ipsoꝝ spōdiliū. ꝛ
accidit ex hoc qꝺ ipsa spōdilia ꝓfundenᵉ ītrī
secus vel extrīsecus ꝓmineāt. Et qñ exteriꝰ
ꝓminēt leuis tūc cura existit:qr ide nucha nō recipit lesi-
onez. sed qñ ītrinsecus ꝓfundāᵉ:tūc necem īducūt: qr in-
de sequit squinātia pessima ꝛ mortifera. ꝛ qñ a medico cā
talis cognita pfecte fuerit:purgare dꝫ corpus gñalr ab ꝫ
humore:ꝛ hoc facere poterit eū collogntida ꝛ bdellio: qr
sunt optima in hoc casu. Et stude in exiccādo illū humo-
rem dissoluēdo ipsuꝫ. Et pone super spondilia colli pul-
uerē gariofiloꝝ:ꝛ macis mixtū cū vino ad modū empla-
strī:ꝛ liga desup:ꝛ da ei ad deglutiendū ea que sint lenia
aliquātulū grossa:sicut ē mica panis optīe fermētati:ꝛ si-
milia. Et fac eū sternutare īclinato capite: qñ ide recipit
iuuamētū. Et in sūma dico qꝺ cura istius egritudinis ē ꝑ-
mo corpꝰ totū euacuare gñalr ab humore:ꝛ spāalr seu pti-
culariter:masticādo grana catapucie expuēdo exteriꝰ fla
qō ide exierit ab ore:ꝛ desiccādo humorē:seu ꝓsumendo.
ponēdo desup emplastrū ꝓdictū ex macis:ꝛ gariofilis di-
stēperatis cū vino:ꝛ stude paulatine ad redeūdū spōdile:
vel spōdilia ad locū suū nāle:cognoscēdo qꝺ hec egritudo
nālr piculosa est valde ꝛ festina. Et ꝓpter hoc studiosus
esse debes in cura:pstādo remedia absqꝫ dilatione.

¶ Cap. VI. Qō est de dislocatiōe spōdiliuꝫ colli.

DIslocanᵉ hec spōdilia:aut versus partez dex-
trā:vel versus sinistrāz. Et hec dislocatio est
valde grauis:ꝛ ide accidētia fortia ꝛ difficil-
lima ꝓsequuntur. ꝛ si dicta dislocatio vel tor-
tura fuerit parua. modicū ide ifirmo sequit
nocumētū. Sz si fuerit magna dislocatio:forma eius erit
sicut angulus rectus vel lauda ∧ ꝛ efficiᵉ ide relaxatio
totius corpis:aut sgnātia:ꝛ spasmꝰ. ꝛ hoc accidere pōt aut
ex casu:vel apate:q̄ faciūt exire spōdilia ex locis suis. Ex
dislocatiōe spōdiliū veniūt accidētia hec:qñ si fuerit dis-
locatio solū absqꝫ lesione nuche: accidit ex hoc paruitas
mēbroꝝ ꝛ ꝓuatio nutrimēti ipsoꝝ:ꝛ ꝓuenit ex hoc sic ac-
cidit arbori impfecte:fracte:in qua nutrimētuꝫ tortuose
ꝓcedit. ꝛ pōt etiā ex tali dislocatiōe infirmꝰ fieri gibbo-
sus. Sz si dislocatio facta fuerit solū in vna parte:cū hec
fuerit parua aduenit ide mēbris paucitas nutrimēti. sz si
fuerit magna fit ide relaxatio medietatis totiꝰ corpis. ꝓ-
pter extēsionē q̄ fit in alio latere:eo qꝺ qñ spōdili accidit
extēsio:sequiᵉ ide spasmꝰ absqꝫ dubio:ꝛ qōlibet istoꝝ ac-
cidētiū ꝑ se pōt inducere necē:ꝛ multo magis si oīa simul
fuerint ꝓgregata:ꝛ ego puto qꝺ relaxatio illa q̄ cā humoꝝ
fit:mortē ifert suffocādo ꝓpter ꝓuationē anhelitꝰ pecto-
ris. Et oībꝰ ꝓdictis egritudinibꝰ ꝓfert flōmia ꝓpter dubi
tationē apostematis:ꝛ resoluere id quod ifusuꝫ est de hu-
more:ꝛ deriuare ad aliā partē illud qō nōdū est ifusuꝫ:ꝛ
cōfortare locū lesum seu ꝓcussuꝫ. ꝛ id in quo oīa ꝑscripta
iuuamenta simul sunt coadunata: est oleum rosatum in
quo rose recentes vicibus pluribus sunt infuse. ꝛ sufficit
illud ad inungendum locū. ꝛ si res fuerit aliquātulū dila-
tata ad dissolutionē humoꝝ:adde oleū de lilio ꝛ de iase-
mino si poteris inuenire. Sed si egritudo fortis extiterit
operatio erit inanis. ¶ Et postqꝫ locutus sum de spondi-
libus:nūc loqui intēdo de nucha. Et scias qꝺ nucha est sic
fons a qua mittiᵉ oībus mēbris q̄ sunt sub ipsa sensus ꝛ
motus:ꝛ nerui sunt sicut riuuli qui oriunᵉ ab ipsa.

¶ Cap. VII. Qō est de egritudinibus nuche.

ET accidit in nucha aliquando stupor qui fit
a medico ꝓpter appositionē frigidarū rerum
desuper. aut ꝓpter equitationez factam per
magnā niuē:ꝛ fit inde q̄dā spēs egritudinis:
que in arabico dicīᵉ alchadar:in qua ꝓriuaᵉ
sensus ꝛ motus mēbroꝝ existentiū sub ipsa. Et huic egri-
tudini cōfert inungere locū cuz oleo nucū cui additū sit
in qualibet. ʒ. ipsius octaua pars aurei vniꝰ ex euforbio:
ꝛ si nō haberes oleū de nucibꝰ:pone loco eius oleuz de li-
lio mixtū cuz oleo oliuarū:ꝛ oleuz de ben etiā mixtū cuz
oleo de iasemino similiter in hoc loco ꝓfert valde. Et ad-
de predictis oleis ad cōfortationē calozis innati de oleo
balsami:ꝛ alia olea confortanᵉ accidentaliter calefacien
do ipsa ad ignem. ꝛ sic agendo operabitur tua medicina
perfecte. Et scias qꝺ id quod patitur nucha de egritudini
bus patiunᵉ etiā nerui qui oriunᵉ ab ipsa. Et mihi iā acci
dit id qō dicā tibi. s. qꝺ eundo precepto regis in abuçacba
dria cū frigore vehemēti ꝛ forti pluuia ꝛ vēto. qui qdē vē
tus mihi adueniebat ꝑte sinistra pede meo ex illa ꝑte ex ñ
te discoopto durāte illa tēpestate sic ꝑ totū diē. ꝛ sic eūdo
mihi cecidit patitus de pede:ꝛ nō potui ipz ītus reducere
eo qꝺ nō poterā mouere coxā:qre alicꝰ mihi posuit ipz ī pe
de. ꝛ itez cecidit:ꝛ reiteratꝰ fuit mihi:ꝛ tertio itez cecidit
ꝛ mihi ab alio īpositꝰ fuit:eo qꝺ mūme coxā ꝛ crus mouere
poterā. ꝛ tūc cogui qꝺ a pede crure ꝛ coxa ꝓuatꝰ erat motꝰ
ꝛ sensus. Et cū veni ad patrē meū nō potui ire sz ductꝰ fui
ab alys:qre iunctꝰ fui ī coxa ꝛ spōdilibꝰ īferioribꝰ cū oleo
illo qō appoztauerā cā illiꝰ ifirmi ꝑ quo veneraz q̄ qdem
erat palticꝰ. ꝛ ī quo ꝓuatꝰ erat sensus ꝛ motꝰ. ꝛ in illo oleo
erat balsamū. Et feci mihi aerē rectificari cū forti igne et
magno. ꝛ aduenīēte die fui liberatꝰ. et ꝑ certo scias qꝺ ner
ui citiꝰ valde apti nati sūt recipe egritudies q̄z īpa nucha:
q̄uis nerui sint duriozes ꝛ solidiozes ac dēsiozes ipsa nu-
cha:tñ qr sūt subtiliozes ipsa:iō citiꝰ ꝛ leuiꝰ pñt recipe pas
siōes. Et ēt qr a diuina ꝓuidētia nucha hz defensoriuz ad
sui custodiā ꝛ cōseruationē cū sit sicut radix:eo qꝺ a ōstru-
ctione ꝛ corruptiōe ipsius destruunᵉ omnes nerui q̄ sunt
sub ipsa:ꝛ non conuertiᵉ. s. qꝺ a destructione alicuiꝰ nerui:
vel neruoꝝ destruaᵉ nucha vel corrūpaᵉ.

¶ Caplm. VIII. Quod est de apostemate nuche.

HEc egritudo accidit nuche aut ī suba ipsiꝰ
aut in pellicula que est circundās ipam:ꝛ pōt
hoc accidere ab humoribꝰ diuersis sed ꝓpter
acuitatē ꝛ velocitatē egritudis opz te cē sol-
licitū circa flomiā: etiaz si virtus debilis fue
rit. Oz si fuerit debilis minues de q̄ntitate. si fortis fuerit
in maiori quantitate extrahere debes. ꝛ postmoduz pur-
gare humorē illum quē videris vel cognoueris abūdare
cum medicinis sibi appropriatis. ꝛ postea inunges locum
cum oleo rosaceo calefacto ad ignē: vel cum oleo rosaceo
mixto cū oleo de lilio. aut cum oleo de iasemini. aut cum
oleo de alchachoen. qōcūqꝫ eoꝝ inueneris magis apte:eo
qꝺ id qō iueniᵉ in ipsis nō est res de q̄ medicina magnam
faciat sollicitudinē. Et esto certꝰ qꝺ scia medicinalis non
curatur ab aliquo pfecte nisi ꝓst longā ꝛ multā ꝓsuetudi
nē. ꝛ longā experientiā in ipsa. ꝛ nullo mō cuz sophisticatio-
nibꝰ vl sophisimis logicalibꝰ. Eo qꝺ si aliqs sophisticādo se
voluerit intantū subtiliare in medicinis laxatiuis: vt ūue
niat in ipsis q̄titatē ꝛ qualitatē purgatiōis ꝓportionali
ter: vt egritudo ꝛ quantitas humoris vel humoꝝ exigere
videᵉ. ꝛ non excedat in plus vel minꝰ vno pilo, intantum

pturbabitur eius mens ⁊ intellectus ipsius taliter deuiabit: ꝙ tardabit in curatione infirmi intantū: ꝙ infirmus inde ad mortē poterit deuenire.

¶ Cap. IX. Quod est de opilatione nuche.

TQuidē opilatio q̄ fit i nucha accidit ab humore grosso: ⁊ pōt fieri in vna pte ipsi⁹ nuche vel in tota nucha. ꝙ si fuerit in pte: erit relaxatio cozpis eiusdē ptis ſm diametrū. ⁊ si fuerit in tota nucha: erit relaxatio toti⁹ cozpis ab illo ſpodili inferius. Et si dicta opilatio fuerit debilis atq; parua: accidet inde solū duricies ⁊ pigricia sensus ⁊ motus absq; relaxatiōe cōpleta. Quare medico ꝓuenire videt: ꝓpinare in hoc casu ea q̄ sunt apitiua subtiliatiua ⁊ incisiua: ⁊ vrine ꝓuocatiua. Et iā est cognitū ꝙ qōlibet apitiuū ⁊ incisiuū absterſiuū existit: ⁊ nō ꝓuertit ꝙ qōlibet absterſiuū sit aptiuū ⁊ incisiuus. Et scias ꝙ syrupus sgnçabin sgliticus fact⁹ cū melle distēperatus cū quattuor tiñ ipsius aque rosacee in hoc casu multū cōmendat. ⁊ si in eadē aqua rosacea decoctū fuerit aligd ligricie mūdate erit lōge melius: q; remouet acuitatē ⁊ pōticitatem aceti: ⁊ ide etiā remouet nocumētū qō in neruis hz generare. Et si cōpoſueris ei hanc medicinā erit valde vtilis. ℞. yreos: pollicarie: eupatory: asari. ana. auſ. i. centaureemaiozis q̄rtā partē auſ. i. ſcīs melonis mūdati ad pōdus medietatis oīuz p̄dictoz. ligricie q̄rtā partē totius p̄dictoz. cōquaſſent que sunt cōquaſſanda: ⁊ pone ad lētum ignē cū. ʒ. xv. aque donec redeat ad medietatē: ⁊ coletur optime exp̄imēdo. ⁊ pone i illa colatura de syrupo citri. ⁊ de syrupo ſquināti. ana. ʒ. i. ⁊ bibat ex illo. 7. dieb⁹ vel. x. ⁊ poterit esse ꝙ cū eo liberabit. ꝙ si nō liberaret ex eo p̄para te ad purgandū ipsuz ex illo humore. Et hec medicina est valde ꝓueniēs in hoc casu. ℞. almuchel ⁊ est bdelliū: ⁊ iaſſie qō ē armoniacū: ⁊ ales beneg. i. serapinū. añ. auſ. i. colognti de q̄rtā partē auſ. vni⁹. Incide colognti dā minutiz: ⁊ miſce cū ea auſ. ʒ. ex medullis amigdalarū mūdataz ⁊ q̄rtā ptē auſ. i. ex puluere dragg. ⁊ oīa malaxa cū syrupo ſgnabi. i magdaleonē: ⁊ ꝓpia ex ipso auſ. v. cū aq̄ calida ad bibēdū: ⁊ si nō purgaret ſufficienter: distēperabis de reliquo cū aqua calida ⁊ dabis ei: ⁊ fac eū seruare custodiā quēadmodū ꝓuenit in alys laxatiuis: ⁊ inunge nuchā in loco vbi cognoueris eē opilationē cū oleo de iaſſemini: vel rosacco: de quocūq; meli⁹ habere poteris: qñ ista habēt opilationē eius remouere cū auxilio dei. ⁊ esto certus ꝙ ita est de nucha: ſicut de alys mēbris cozpis: eo ꝙ si elongata fuerit a sua ꝓpone nāli: opz te laborare vt ipsam redire facias ad eādez: ⁊ nō debes eā curare cū rebus multū remotis a tēperamēto vel equalitate. Et medicamēta que in eis facies nō debēt pen⁹ ſm graduz p̄trāſire: ſz ſecure vti poteris his que sūt calida a p̄ncipio p̄mi vſq; in fine ſecūdi gradus ponēdo ſemper cū p̄dictis ꝓfortātia cū aliqua ſtipticitate faciēdo arōmaticitatez: ⁊ aromatica exuberare cū p̄dictis vltra posse: qñ est putile in hoc mēbro absq; dubio. Et oz te etiā cuz omni sollicitudine p̄uidere ⁊ cōſiderare in hoc mēbro: vt minime ei applicare facias q̄ sunt calida vel frigida: ſicca vel humida in tantū ꝙ mēbrū nō possit ea faciliter ſustinere.

¶ Cap. X. Qō ē de apatib⁹ q̄ fiunt circa guttur.

TFiunt circa colluz ⁊ guttur apata: ⁊ p̄zo maiozi parte fiunt ꝓpe caput: ⁊ cōiter ab oībus nominant ista que in istis locis oziunt̄ gaçirra. i. ſcrofule. Mā vero barū est flegma: ⁊ istud flegma aut est grosſuz: aut viſcoſuz: aut est flegma groſſuz deſiccatū vltra id qō ſue ꝓpōni ptinere videt: ⁊ ꝓuerſuz q̄ſi ad nām melācolie. Et pōt etiā fieri a tali flegmate cui humor adustus habēs acuitatē nāliter sit admixtus. Quare diſſolutio ⁊ maturatio in tarditate ⁊ breuitate istarū erit ſz nāz p̄dicti hūoris ⁊ mixtionē ipſoz adiuicē: qñ si i dictis apatib⁹ nlla rubedo appuerit: firm⁹ eē debes in tua opīone: qō oīno sūt absq; mixtione alicui⁹ hūoris acuti: ⁊ si cū hoc dura fuerit: ſignificat̄ ꝙ melācolie hñt ptinere: ⁊ si mollia fuerit ſcire debes ꝙ flegma nāle dnat̄ in eisdē. Cura hoz ē emplaſtriçare ea in p̄n⁹ cū camomilla: ⁊ farina ordei: ⁊ roſis mixtis cū aceto: eo ꝙ acetū hz flegma īcidere ⁊ ſubtiliare: ⁊ ſuis nocumētis obuiare: ⁊ frangit acuitatē hūoris acuti si ex eo aliqd est in cā: ⁊ da ei ad bibēdū ſyrupū ſgnçibī ad īcidēdū fla cū decoctiōe ligricie ⁊ paſſularū enucleatarū: eo ꝙ ligricia ⁊ paſſule habēt nocumētū: qō pōt ꝓuenire ab acuitate ⁊ ſiccitate ſgnçabī remouere. ¶ Aliud ēplaſtrū ē qō eas diſſoluit. ℞. radices alcharſcaūia: ⁊ credo ꝙ ſit cicla mē: ⁊ karobe porcine: ⁊ diſtēpa cū decoctiōe camomille: ⁊ fac emplaſtrū: ꝓſiderādo: vt nō ſiccitas i istis solū cū reſolutiuis: ita vt nō miſceas cū eis aliq̄ hūida: ſīc ē flos lingue bouine q̄ ē valde vtilis i hoc casu: ⁊ ēt ſuccus pomoz eo ꝙ si vſus fueris reſolutiuis vapozabit̄ ſubtile ⁊ remanebit groſſū qō īdurabit̄ ⁊ ꝓuertet̄ ad lapideitatē. ⁊ nos videre poſſum⁹ ſi le in opatiō⁹ illoz ꝙ itēdūt abſtergere ⁊ mūdificare canales aquaz a reb⁹ duris ⁊ groſſis exīt̄ib⁹ in eis: qñ ipſi nō īſiſtunt solū in extirpādo ⁊ abſtergēdo: vez ēt cū ſparſiōe aq̄ i maxia q̄ntate vt ille groſſicies vndiq; mollificent̄: ⁊ cū eadē aq̄ defluēdo recedāt: ⁊ hoc idē faciūt medici ⁊ facere debēt. ſ. ponere humectantia: ⁊ mollificātia: cū reſolutiuis: ad hꝫ vt adequent̄ ſil mātē: ⁊ vt citi⁹ reſoluant̄ ⁊ euapozent̄ eq̄lr. Et purga īfirmū ab hūore illo a quo tibi videt ꝓuenire: ⁊ nō īdiges fl'omia i hac egritudīe ꝓ maiozi pte: qñ raro a ſanguīe ⁊ colera hūt ꝓuenire. Et si fuerit aliqñ ab istis vel ab aliq̄ istoz ē valde raz: ⁊ hoc cognoſcere potes tuis ſignis: put iā ſupra ōterminatū est: ⁊ si ſanguinē cognoueris exuberare minue ex illo: put tibi videbit̄ ꝓuenire ſm vtutē patiētis: ⁊ ꝓpōnē ipſi⁹. Sz si īfirmus cū p̄dictis ſcrofulis ſic p̄māſerit. ⁊ ſteterit lōgo. tpe absq; regimine aliquo ⁊ ꝓſilio medicoz nec vſus fuerit reſolutiuis ſubtiliatiuis ⁊ īciſiuis tūc oīo ille ad ſanīē deriuabunt quare ꝓpera cuz omni ſollicitudine ad eius gñationē faciēdā. ⁊ si cōplexio infirmi hūida fuerit: fac emplaſtrū ex paſta fermētata mixta cū butiro. ⁊ si ci⁹ ꝓpōnis ad aliquā ſiccitatē deriuauerit: ⁊ tunc hēas micā panis: malaxa eā cū decoctiōe pedū arietis. Et cū maturatū fuerit apoſtema aperi locū in loco ipſi⁹ pēdenti. vt ī de ſanies facili⁹ ⁊ meli⁹ poſſit mundificari. Et hoc si optime cognoueris ⁊ ſciueris anothomiaz mēbroz. ⁊ caue ne decipiaris in īciſiōe. ſ. vt nō facias eā in loco vene. vl arterie. aut nerui. ita vt ex illa īciſiōe poſſit lōge maioz egritudo oziri ꝑioze. eo ꝙ si ſciaz anothomie penit⁹ fueris ignoras. ita ꝙ eā nō fuiſti expert⁹ nec eā vidiſti. ſed solū ex ea scis aligd ex auditu. īpole ē vt veritatē hui⁹ poſſis cognoſcere certiſſime: ⁊ pfecte: ⁊ maxie i mēbris puis: ⁊ pp hꝫ si fuer⁹ ſic ignoraſ caueas tibi ab īciſiōe facta cū ferro oīo. ſed pone ſup locū quē itendis aperire ſterc⁹ colūbaz: malaxatū cū brodio pedū arietis. ſi fuerit delicatus ⁊ mollis ꝓpōnis aut puer. Sed si īfirmus fuerit ruſtic⁹ vel senex. miſcebis ⁊ malaxabis dictū ſtercus cuz ſapone molli. Et si fuerit īfirmus mediocris cōplexiōis ⁊ etatis. miſcebis cum butiro antiquo: qñ faciet locuz aperiri in breui. Et rege infirmū ſubtili regimine longo tempoze. ſ. cū pullis paruis: ⁊ taſſea facta cū aceto. ⁊ pullis plenis amigdalarū ⁊ panis madefactus i oleo cū modico ſale ⁊ comeſtus cōfert valde. Et facta apertione primo pone intus tantā in uolutā in melle per diē. vnaz ⁊ alys diebus pone tantam optime tinctam ex vnguento de palma diſſoluto cū oleo roſaceo. ⁊ fac put tibi videbit̄ ꝓuenire. ꝓſiderata etate īfirmi ⁊ ſua cōplone: ⁊ ſm quātitatē ꝓſolidationis vulneris

ita tantam debes diminuere donec fuerit liberatus cum adiutorio dei.

¶ Cap. XI. Qō est de solutiōe ꝓtinuitatis colli.

Et qz collū est mēbrū cōpositus: ideo ei accidere pōt solutio cōtinuitatis sicut alys mēbris accidere ꝓsueuit: ꝛ hoc ei euenire potest aut ab extrinseco: aut ab apostemate. Et scias qꝫ multe egritudines oriuntur in collo ex dissolutiōe cōtinuitatis: ꝛ maxime in neruo noīato in arabico neruus retrogradus: ꝛ qñ egritudo ibidē generatur: destruit vox: eo qꝫ partes epigloti nō claudunt debite ꝛ cōueniēter: nec dilatant: ꝛ efficit eius vox rauca ad similitudinē vocis boīs fortiter in frigidati: ꝛ si dictus neruꝰ fractus fuerit: cura eius tūc est iposibilis. Sz si fuerit dicta egritudo ex apostemate: tūc curabit curato apostemate. Quare studeas in remouēdo ipsuz sicut diximus. s. cū cuacuatiōe: ꝛ purgādo humores: ꝛ resoluēdo ipsos: ꝛ faciendo oīa ꝑdicta tpe cōueniēti. Sz si fuerit ex opilatione cuacua corpus cū laxatiuis: ꝛ postea studeas in dissoluendo opilationē: ꝛ in aperiēdo eā cū oleo anetino ꝛ sil'ibus: donec redeat mēbrū ad statū suū ꝓpriū miscēdo cū predictis aliqua q̄ sunt stiptica ꝛ aromatica. Sicut recipiēdo ex oleo rosaceo parte vnā in tribus partibꝰ olei anetini: ꝛ ex eo inunge locū. Sed si dicta causa ꝓcessit a mala ꝓplexione frigida neruo eueniēte que eidē supueneriꝫ a niue vel vento: aut pluuia: vel aliquo alio frigido aere: aut ab appositione medicinarū frigidarū ꝛ narcoticarū: sicut ꝑiti medici facere cōsueuerūt: tunc cura tua esse dz cū reb' calefaciētibꝰ: ꝛ inq̄tū causa fuerit frigida actu ꝛ potentia in tantū ei resistere debes cū rebus ꝟys calidis. s. actu ꝛ potētia. Et quia ex ꝑdictis causis coagulatur sanguis ille qui in neruo ꝑdicto existit: ideo ī sistere debes cū reb' calefaciētibꝰ ꝛ aperiētibus actu ꝛ potētia: sicut sunt ista ꝛ his similia. s. oleū anetinū: ꝛ oleuz de narcisco. ꝛ pinguedo de alchorac. i. grue: ꝛ aliquātulū pinguedinis galline: misceant oīa suprādicta: ꝛ calefac istud vnguētū: ꝛ inunge locū pluries sic faciēdo: ꝛ mādefac cotū in eodē tepido ꝛ suppone. Et scias qꝫ oē mēbrū existēs in ꝓncipalitate ꝛ nobilitate nerui. minime sustinere pōt cōtrarietates medicinarū existētiū in vltimo absq̄ medio: eo qꝫ q̄nis fuerit mēbruz densuz: solidū atq̄ firmū: cuz hoc toto destruit eius vtus: ꝛ perdit ꝛ adnichilat. ex appositione taliū medicinarū existētiū in vltima ꝟietate. Et hoc cognoscere debes ex dictis antiquoꝝ ꝛ vera dicūt loquēdo de dētibus. s. id qō eis magis nocere ꝓcipit. est quādo extrema eis accidūt absq̄ medio. s. comedere: vel bibere calida actu in excessu post frigida actu i excessu: ꝛ tñ substātia eoꝝ est dēsa: solida atq̄ dura ad recipiēdū passionez ꝛ in tantū sunt dure substātie: qꝫ aliqui antiquoꝝ medicoruz crediderūt qꝫ essent ipassibiles ꝛ absq̄ sensu: ꝛ tñ veraciter sunt sensibiles. ¶ Quāto ergo nerui qui sunt molliozes ꝛ magis delicati debēt magis recipe passionē ꝛ ꝓturbationē ab extremis ipsis dentibus: ꝛ absq̄ dubio qñ medici ponūt hāc cōparationē ꝓncipaliter in dentibus: nō intelligūt solū de dentibus: sed de oībus alys mēbris corporis. Sz cū hoc nocumētū ꝓcipit in dētibus: q sūt tā dure ꝛ dēse substātie. quāto magis in alys que sunt molliozis valde ꝛ rariozis substātie ꝓcipi deberet. regimē ergo eius dz ad caliditatē modicā ꝓtinere. Et oēs alie medicine sint tēperate: vel ad modicā caliditatē pertinētes quēadmodū supra dixim': sicut in cibis eoꝝ ꝓpinare turtures ꝛ minutas aues nemoris. ꝛ etiaz passeres in estate elixatas: ꝛ in hyeme assatas in veru: vel decoctas cuz almuri vel suffrictas in sartagine. sed scias qꝫ ea que sunt in vltimo assata magis medicine habent pertinere q̄ ad cibum vel ad nutriendum.

¶ Cap. XII. Quod est de inflatione facta in epigloto.

Ꝺ Ozitur quidez in epigloto apostema ꝛ diximus curā: sed non nocet spālez huius hic rememorare. Quare ꝓmo flebotomare debes ifirmū de cephalica brachy dextri: ꝛ extrahere de sanguine ꝟz qꝫ tibi videbit ꝓuenire. Et si videbis epiglotuz fortiter rubere ꝛ in tactu caliduz da ei ad bibēduz paulatine aquā rosaceā in qua diu stet erint semina cittonioꝝ cū ç̄uccaro ꝛ modico aceti: ita vt nō percipiat sapor eius. s. aceti. Sz si fuerit absq̄ caliditate ꝛ rubedine manifesta: tūc fac euz gargariçare rob de moris mixtuz cuz aqua rosacea: ꝛ etiam de illo paulatine ꝛ successiue atq̄ continue deglutire: ꝛ subtilia cibum eius ꝓpinando ei soluz ius pulli cuz pane optime fermentato. Et si apostema fuerit magnuz ꝛ multi nocumenti: oīno flebotomare eū debes. Et etiā si nocumētū ipsius fuerit debile: penitus flebotomare debes: eo qꝫ sanguis secū ducit humores: ꝛ tēpus est breue: ꝛ nocumētū qō ex minutione sanguinis habet ꝓuenire: cito poteris restaurare. Sed si timuerit infirmus minutionez: purga eum cū purgatione leui: scilicet cū hac decoctiōe. que ℞. mirobolanoꝝ citrinoꝝ: ꝛ violarū: ꝛ semis cartami: ꝛ semis angera. i. vtrice ꝛ ligritie ana ꝑtes eq̄les. Et oīa ista pone in aq̄ decoctiōis masticoꝝ. cuiꝰ quātitas sit ad mutationē coloris aque. ꝛ fac oīa ꝑdicta morari in eadē ꝑ totaz noctem ꝛ diē. ꝛ postea cola eā expimēdo fortiter. Et pone in eadez colatura de sirupo tamarindoꝝ vel de sirupo sgnzabin ꝓut tibi videbit cōuenire. ꝛ de hac decoctione ꝓpina infirmo ꝓut tibi videbit cōuenire: seruādo custodiam infirmo sicut fit in alys laxatiuis. Et si nō ꝓcipit in loco colorz manifestus vel rubor: fac ifirmū gargarizare sirupū sgnzabin tepidū. ꝛ rob moroꝝ. ꝛ aliqd aceti cū q̄ttuor ꝑtibus aque dulcis. Et studе vt eiꝰ ꝟplo ꝓmu: et ꝛ alteret ad siccitatē. s. dādo ei panē optime fermētatū cū pullis assatis. ꝛ etiā ex farina ordei vstulati fit cibus qui dicit alzasu. i. pultes: ceu iuscula ē factus ex farina dicta ordei vstulati cū aqua ꝛ modico zuccari: q est valde vtilis in hoc casu. Et si color epigloti fuerit silis colori melangiarū ꝛ in epigloto ipso apꝑuerit tumor magnus valde cū duritie. dubitādū est valde de suffocatiōe ifirmi. q̄re ꝓperare debes ad flebotomādū infirmū. sciēdo qō ille sanguis q exierit erit grossus atq̄ niger. Et sic securabit a timore suffocationis. Et purga infirmū cū lapide lazulli. vl' cū lauatura ipsiꝰ lapidis lazuli: fm qꝫ vtus ifirmi poterit sustinere: vl' cū decoctione facta cū polipodio epithimo: ꝛ elleboro nigro. ponēdo cū ꝑdictis aliq̄ q̄ siccitatē ꝑdictaꝝ habeāt remouere: sicut sunt viole ligritia ꝛ nomifar. Et ēt ponere debes q̄ habeāt dolorē mitigare: qñ de cōsuetudine huiꝰ loci ꝛ egritudinis ē dolere: ꝛ pūctionē sentire: sicut sūt flores sticados. ꝛ succus pomoꝝ. qñ h̄ ꝟferunt dupliciter. s. qz frāgunt siccitatē ꝛ remouēt dolorē. Et si cognoueris qꝫ humor sit multe magnitudiis: tūc dare debes predictas medicinas laxatiuas cū tota suba frangēdo siccitatē iparuz cū oleo amigdalarū dulciū. vel cū sirupo sgnzabin facto cū passulis enucleatis. ꝛ maxīe si infirmꝰ fuerit q̄dragenariꝰ: ꝛ colozis bruni ꝛ pilosus: ꝛ nerui ipsiꝰ lacerti sint pleni grossi atq̄ lati. ꝛ vt ꝟsuetudo infirmi sit eē solitariꝰ cū multis cogitationibꝰ: qz cū sic repitur ꝑ certo talis erit melancolicus. Sed si infirmꝰ fuerit iuuenis: ꝛ non fuerit cōplonis melācolice. qō scies qz color eiꝰ erit albus. ꝛ erit bone ꝟsationis ꝛ ꝟsuetudinis: tunc scire debes qꝫ ille humor nō erit multe grossitudinis. Quare talibꝰ dare debes decoctionē medicinarū soluz absq̄ suba rectificādo ipsas cū medicinis sibi ꝓprijs: ꝛ ꝟuenientibus: vt nature amicabiliores existāt ꝓut tibi melius videbit expedire. s. cū sirupo de melle: aut cū sirupo citri. si ītēdis subtiliare

humorē ⁊ ꝓfortare nāz: aut cū sirupo pomoꝝ: si ītēdis cōplexionē rectificare. ⁊ si certus fueris q̄ humor faciens egritudinē sit sanguis: tūc flēmia est ei cura p̄ncipalis. Et si a ligs alius humor vel humores fuerint vel erūt in causa: ⁊ etiā ex acutis scies in vnoquoq; gd erit faciendū ex p̄dictis. Et quotiēscūq; in epigloto: aut in vuula magnus fuerit apostema dilatatū nō potes eē securus gn infirm⁹ ad suffocationē possit deuenire.

¶ Capitulū. XIII. Quod est de squinantia.

ET scire debes q̄ sgnātia pōt fieri ex vno humore vel ex plurib⁹. Et hoc scire poteris ex accidētib⁹ que ab egritudine fiūt. Qm̄ si ex vno humore fuerit: accidētia erūt significantia sup illo. ⁊ si ex plurib⁹ erūt cōpōsita accidentia atq; mixta. Et q̄uis forte hoc difficile sit cognoscere: tm̄ si optime fueris pscrutat⁹ ex dictis accidētib⁹ optie poteris cognoscere atq; scire vn̄ ⁊ ex quo humore dictus ap̄a fuerit gn̄ātū: ⁊ iaz tibi significaui in p̄cedēti capl̄o signa ⁊ accidentia simpliciū: ⁊ ex ipsis poteris satis leuiter ꝓposita cognoscere atq; scire. Quare si ap̄a fuerit cōpositus ipsuz purgare debes cū medicinis cōpositis: ⁊ si simplex cū ipsis medicinis simplicib⁹ supradictis. ſz scias q̄ aliq̄n ap̄a vuule talis ꝓditiōis existit: q̄ nullaten⁹ curam alicui⁹ medicie recipe pōt: ⁊ q̄n sic est: tunc ad ferrū. s. ad cyrurgiā te redire oz. Et q̄uis hoc sit ꝫ nostrā intētionez .s. curare cū ferro. tm̄ volo vt scias a me q̄ si eā incideres radicit⁹. ide grauissime egritudines habent ꝓuenire. s. q̄z aer ad pulmonē velociter: tēdit absq; obstaculo ⁊ defensione aliq̄ q̄ possit frigiditatē aeris frāgere: ⁊ ei⁹ ꝓtēperare cōplonē. vn̄ sequit̄ debilitas vtutis cordis: ⁊ illa de cā vtutes debilitant̄: ⁊ dissoluit̄ reuma. q̄re īfirm⁹ velociter ⁊ subito ad mortē inde poterit ꝓuenire cognoscēdo q̄ si assam fetidā suspēderis ad collū patientis ap̄a vuee vel squinātiā cōfert ei valde ex sui nā ⁊ ꝓprietate.

¶ Cap. XIIII. Qō est de apostematibus accidentibus canne pulmonis.

QRiunt̄ ēt q̄daz ap̄ata in cāna pulmonis quēadmodū in meri fieri ꝓsueuerunt: ⁊ oīa ista ap̄ata: siue que fiūt in meri: siue que in cāna pulmonis oriunt̄: sūt pūgitiua ⁊ multi nocumenti. Et si hec apostemata nō ꝓueniunt ad magnā magnitudinē sicut alia ap̄ata q̄ in largis locis nascunt̄: hoc nō est nisi ꝓpter strictūrā loci: q̄z nō pōt in eisdez locis dilatari. Sed sicut dcm̄ est in ap̄atibus epigloti de causis. signis: ⁊ curis. sic ⁊ in istis q̄ in hoc oriunt̄ membro ītelligere debes excepto q̄z hec mēbra. s. cāna pulmonis ⁊ meri. ꝓpter siccitatē ⁊ maciē ipsoꝝ nō recipiūt hūores qui sūt grosse subē valde. Et ꝓpter hāc maciē q̄ est in cāna pulmōis qn̄ in ipsa orit̄ ap̄a. exeūt amigdale ex locis suis q̄ sūt obuiātes aeri: ⁊ absq; dubio hac de causa inde orit̄ tussis falsa: eo q̄ nō īuenit aer obstaculū ⁊ obuiationez. q̄re īde hoc accidens bz ꝓuenire. Et qn̄ in meri accidit hoc ap̄a. inde duo magna nocumēta habēt ꝓuenire. vnū est difficultas deglutiēdi: ⁊ aliud est intēsus loci doloꝝ. ⁊ q̄n certus fueris q̄ in aliquo predictoꝝ membroꝝ fuerit ap̄a: nō tardabis flōmjā vllo mō ꝓpter brꝫitatez tpis hui⁹ egritudinis: ponēdo postmodū sup locū ea que habeāt ipsuz ap̄a spargere subtiliando ⁊ ꝛesoluēdo: ⁊ fac eū gargariçare aquā rosaceā cū decoctiōe ō cassia fistula: ⁊ rosarū. Et ista ēt ⁊ silia ꝓferūt apostemati cāne pulmonis: ⁊ spāliter odorare ipsa calida: ⁊ aerē p̄dictoꝝ caliduz intus trahere īspirādo mollificando corpus cū his q̄ humori peccāti tibi magis videbunt̄ expedire. Et dico certissime: ⁊ hoc habeas ꝑ cōstāti: q̄ in his apostematibus ⁊ in oībus alys existētib⁹ intra corꝑ sōnus est pessimus ⁊ nociuus. ⁊ ꝑ tāto q̄ztū eū remouere poteris ab eodē tm̄ illud facere debes donec humor ad dissolutionē cepit deuenire cibando eū subtiliter absq; intensa molestia. ⁊ extrahere eū a sōno pacifice ⁊ quiete: recitādo ei noua delectabilia atq; placida: ⁊ si ista nō sufficerent. fac ei oīa que ipsum a somno poterunt remouere. Quare si iuuenis fuerit ⁊ tempus estatis: fac euz odorare canforā: q̄z facit eū vigilare absq; molestia ⁊ impedimēto: ⁊ si senex fuerit ⁊ tēpus estatis. sufficit ei tm̄ odorare aldebebē. i. sticados cū aliquātulo cāfore: ⁊ qō fac̄ sticados facit ruta. Et quēadmodū somnus adiuuat apostema fortissime dissoluere: qn̄ est in declinatione ⁊ in via dissolutionis: ita ꝛepse somnus qn̄ apostema est in p̄ncipio ⁊ in via gn̄ationis ⁊ cōfirmationis potētissime adiuuat ad ipsius confirmationem ⁊ augmētationē. ⁊ sic est causa sue mortis. Et iaz superius tractaui ⁊ mentionē feci de apostematibus que in istis locis oriunt̄. ⁊ eoruz curas sufficiēter ordinaui. Quare cū ad brꝫitatē intēdā curas singulares vniuscuiusq; obmitto: ⁊ eoruz accidētia: eo q̄ cura vnius est quasi cura omniū aliorum. Et ꝓpter hoc nō posui curā sgnātie. s. illaz que debet fieri cū incisione cāne pulmōis ad quātitatem fozaminis naris vel parū minus: ⁊ illud omisi: q̄z est difficile valde: nec tpe meo vidi aliquez q̄ eam fuisset exercitatus. sed qn̄ discipulus erā in hac arte. volui pscrutari dicta modernoꝝ hui⁹ artis ī baccā q̄ dicūt q̄ Ha. nullā fecerat mētionem hui⁹ cure: ſz metiti fuerūt: eo q̄ H. ipsā posuit vbi p̄cepit icidere scifac. ⁊ scīdere cānā pulmonis. ⁊ ꝓpter hoc volēs exprimētare sumpsi capzā vnā. ⁊ incisi cozii. ⁊ pelliculā que ē subt⁹. ⁊ ō cāna pulmonis ēt aliqd minus lupino ⁊ lauabā vuln⁹ cū aq̄ mellis quotidie. ⁊ qn̄ vulnus icipiebat coopiri carne: desiꝑ spgebā puluerem subtilissimū nucū cipzessi donec fuit liberata. ſz q̄z meo tpe nō vidi aliquē q̄ hāc fecisset. ꝓpter hoc caz nolui p̄mo ordinare. Et accidit qn̄q; cāne pulmonis debilitatio vocis ꝓpter multā vociferationē. vel ꝓpter intensum laborē. ⁊ illa ō cā ibi oriunt̄ granula parua. ⁊ huic cure sufficit gargarizare aquā rosacā. Et debilitat̄ ēt vox pp̄ īgrossationē q̄ fit a multa infusione humiditatis flatis viscosi in pelliculā cāne pulmonis. ⁊ huic cause sufficit desiccatio.

¶ Cap̄lm. XV. Quod est de raucedine vocis.

CUra vero hui⁹ egritudinis ē comedere aligd de raphano cū modico ꝛuccari. ⁊ ius etiā cauliū vel brodiū eoꝝ in hoc casu cōfert multū. Et orit̄ qn̄q; hec egritudo ex asperitate ⁊ siccitate cāne pulmonis. Et cura illius est comedere amigdalas excoziatas dulces cum succo ligricie. Et postq̄z deriuatus sum ad tractandū de raucedine vocis q̄ fit ex īfluxione humiditatis flatis viscosi in cānā pulmonis q̄ descēdit a cerebro vicio reumatis vel catarri. ⁊ hoc nō solum medici sciūt: īmo ēt ⁊ vulgares istud itelligūt ⁊ cognoscūt. nūc aūt itendo tractare de raucedine q̄ fit vicio alteri⁹ egritudinis sicut accidit ex strictura gule cum aliqua instita: vel sibi simili ī tantū q̄ ꝓstringit̄ ide neru⁹ retrogradus ⁊ cōpzimit̄ ⁊ sequitur raucedo. Et fit etiaz a cā ītrinseca. s. ab opilatōe facta ī ipso neruo retrogrado. ⁊ hoc fit raro ⁊ ī minori pte. Ergo studeas festināter inūgere locū stricture cuz aligbus oleis resolutiuis si egritudo fuerit antiqua. sicut cū oleo nucū āticquarū ⁊ oleo de iasemino ⁊ de narcisco cū pinguedine anatis. Et pre oīb⁹ istis exptus sum pinguedinē stoznelloꝝ qui comedūt olivas. Sed si egritudo fuerit recens ⁊ in p̄ncipio sufficit tūc inunctio cū oleo rosaceo aromatiçato. Si aūt iam trāsierit egritudo. xx. dies. tūc vti debes p̄dictis oleis mixtis. Et nō obliuiscaris subtiliare regimē infirmātis: ⁊ ipsum diminuere. qn̄ si sic feceris recuperabit vocē infirmus oīo domino cōcedente. sed si lesio aliq̄ facta fuerit in vys vocis ex dicta strictura. cura eius tūc est impossibilis. Et fit

etiã dicta raucedo ex apostemate facto ī neruo retrogrado. Et cura ei⁹ est cura p̃dicta: subtiliãdo regimẽ. Et si superius noiaui olea piura ⁊ diuersa: ⁊ in vnũ collecta huic egritudini conferentia nõ credas me fecisse illud absq; prouisione ⁊ cautela: qm̃ oẽs medicine que operanť ītrinsecus vel extrinsecus si fuerīt plures vnius cõplonis ⁊ vni⁹ nãe: ⁊ in vno gradu sit̄ mixte: repiunť maioris vtutis ⁊ efficacie in oĩb⁹ egritudinib⁹: quã si dederis vnã solã illius cõplonis ⁊ nãe: ⁊ illi⁹ gradus in vno eodẽ põdere. vbi gra: qm̃ si recipies medicinã vnã simplicẽ q̃ sit calida vel frigida: sicca vel hu. in p̃n⁹ scõi gradus. ⁊ decõposita sup̃ser in eadẽ quãtitate q̃ in illo eodẽ gradu fuerit cõplonata. ī uenies cõpositã longe maioris efficacie q̃ simplicẽ in tantuz q. ȝ. vna de composita plus operatur q̃. ȝ. ī. de simplici: ⁊ hoc nõ recipiť solũ in vtutib⁹ p̃mis. verũ etiã in secundis ⁊ tertys. certissime istud idem inuenitur. ⁊ q̃uis causa hꝫ sit manifesta: tñ ipsaz ad p̃sens obmitto ītẽdẽs breuitatẽ seruare: sicut in p̃ncipio huius libri promisi. nihilomin⁹ hꝫ ⁊ alia in sequẽtib⁹ vtilia ero rememorat⁹ deo cõcedẽte: ⁊ iã supius memorauī q opilatio fieri põt ī neruo retrogrado: sicut in alys neruis fieri cõsueuit. ex qua raucedo oriť ⁊ gñať. Et etiã in duob⁹ neruis opticis a q̃bus lux oculis delegať fit opilatio: ⁊ in tãtũ q̃ qñ claditur oculus: vn⁹ nullaten⁹ pupilla alterius dilatať. Et qñ sic est medici sũt despati de cura hui⁹ egritudinis: hoc iaz declaratũ est ī tractatu oculoz. Sz de hoc qõ medici dicunt q cura aliqua nõ p̃dest in illo casu nullaten⁹ suz cũ eis: nec eis assentio vllo mõ. Et sicut dico de ista opilatione: ita dico de opilatiõe facta in nerno retrogrado q cura nõ est ipolis oĩo: imo medicine p certo eis debẽt valere ⁊ eos iuuare si debite exhibeanť. Quare inungere debes locũ cũ p̃dictis oleis simul mixtis: non omittẽdo purgationẽ vlem toti⁹ corpis. ⁊ ẽt particularẽ capitis: sciẽdo q mã egritudinis nõ trahiť a capite nisi medicine ⁊ virtus ipsarũ illuc deferanť. vñ cõsulo vt alie a dictis medicinis p̃parenť q̃ deferãt vtutes ipsarũ ipsi capiti velociter ꝓpinando eas distẽperatas cũ aqua meltis. ⁊ hãc viã ⁊ doctrinã adiuenit pr̃ meus: ⁊ fuit valde bona. ⁊ postq̃ ipe obuit ego posui aliũ nũciũ delatorẽ medicinarũ ad caput: q̃uis de hoc cũ eo minime fuissẽ locutus. Et non diffidas oĩno quãdo beneficiũ ⁊ iuuamẽ istaruz medicinaruz nõ apparuerit velociter ⁊ subito: quoniã aliquãdo excitãdo ipsas nõ tñ signũ aliquod beneficy ⁊ iuuamĩnis apparebit: sz ãterdum liberabitur subito deo dante.

¶ Ca. XVI. Qõ est de pustulis ī meri seu in ysofago.

Oriunť pustule in meri ex comestiõe rerũ acutarũ: sicut est sinapis ⁊ silia. vel ex assumptiõe medicinarũ fortiũ ⁊ acutarũ q̃ recipiũtur a medicis ad occidẽdũ sanguisugas existẽtes in gula. Et fiũt hac de causa ibidẽ pustule rubee parue ⁊ minute. Et cura hꝫ est succus reglitie cũ mucillagie seiuz cittonioz cũ aq̃ rosacea dissolutoz: retẽt⁹ i ooze ⁊ paulatine suggẽdo ⁊ lãbẽdo deglutire.

¶ Ca. XVII. Qõ ẽ de corruptiõe ⁊ putrefactiõe in gula ⁊ meri: ⁊ eoz ptib⁹ adiacẽtib⁹ in tpe epidimie.

Riť ẽt in istis mẽbris ⁊ in suis partib⁹ adiacentibus putrefactio tpe magne epidimie ⁊ pessime mortalitat⁹: siť in alys mẽbris fieri ꝓsueuit. q̃re ptes gule cozrũpunť. Et hoc nõ accidit nisi qñ est epidimia pestifera pessima ⁊ maligna. ⁊ nõ est mirũ: qm̃ aliq̃n in tali tpe cozrũpunť nerui pedũ qui sunt mẽbra solida ⁊ cadunt. Et qñ tractabo de epidimia: ⁊ de egritudinib⁹ que fiũt in ipsa: ⁊ de suis accidẽtib⁹ tũc curã oĩum ponã cũ adiutorio dei.

¶ Cap. XVIII. Quod est de priuatione sensus ⁊ motus ⁊ relaxatione meri ⁊ ysofagi.

Accidit ẽt aliq̃n in nerno illo in q̃ ĩsita ẽ vtus deglutiẽdi spẽs relaxatiõis ⁊ p̃uationis sensus ⁊ mot⁹. ⁊ põt etiã hoc nocumetũ euenire in ipso nerno a quo dict⁹ neruus recipit influentiã ⁊ vtutẽ sensus ⁊ mot⁹. Et hoc ei accidere põt ꝓpter frigiditatẽ cõplonis sue. vñ parat⁹ est recipe dictã lesionẽ. Et hoc ei cõtingere põt. aut ex assũptõe narcoticarũ medicinarũ: aut ex potatiõe aque frigide in magna q̃titate: ⁊ spãliter illis q nõ sũt assueti bibere eã. ⁊ potest aliq̃n hec egritudo subito euenire: ⁊ iterdũ paulatine efficiť. Et qñ fit ex potatiõe aque multe frigide: tũc fit subito. Et qñ cõtinue ⁊ paulatine vsus fuerit frigida: tunc successiue ⁊ paulatine hꝫ egritudo efficiť. ⁊ qñ sic est: incipit cũ doloze leui: ⁊ cũ difficultate deglutiẽdi que paulatine ⁊ successiue augmentať donec deuenerit ad priuationem deglutiẽdi perfectã. Et hoc accidens qñ accidit est pessimũ valde. qm̃ infirmus nõ põt vllo modo cibuz nec medicinaz deglutire. quare oportet cuz omni sollicitudine ꝓperare ad eius sanitatẽ recuperãdã: aut in breui morietur. Et quãdo ad hoc deuenit: curatur plurib⁹ modis. primus modus est vt apponas cãnulaz argenti vel stanni in gulam. Et sit cãnula habens caput qõ ponitur intus in oze strictum: ⁊ illud qõ remanet in manu a parte exteriori sit latũ valde. Et scias qm̃ appones cãnulã in gulam. mouebiť stõachus ad subuersionẽ ⁊ vomitũ nãliter. q̃re eaz tũc subtrahere debes: ⁊ stare donec cesset vomitus. ⁊ iterũ eã int⁹ ponere: ⁊ cũ subuersio ⁊ vomitus vel motus supuenit subtrahere. ⁊ sic facies donec ex cõsuetudine remoueať subuersio ⁊ mot⁹. ⁊ q̃ sit absq; abhominatõe infirmus ex appositione ipsi⁹ cãnule. Et tũc sicut dictuz est pone latus strictũ ius in gula: tenẽdo latus amplũ ī manu: ⁊ ide lac p̃ice recẽter mulctũ: aut pultes ex farina tritici. tñ ex aliquo istoz q̃ ide possit infirm⁹ nutriri. studẽdo semp in remouẽdo cãm egritudis cũ gb⁹ tibi videbiť cõuenire. cognoscẽdo q ex tali cura segtur nõ modicum nocumẽtũ. s. q̃ inde debilitanť vtutes mẽbroz gule oẽs. Secũdus modus curatiõis hui⁹ egritudis ẽ ponere infirmũ nudũ ī tina lactis: qõ sit tepidũ ⁊ recẽter mulctũ: aut in tina plena ex pultib⁹ farine tritici q̃ sint ligde cocti. qm̃ opinio quoꝛũdã medicoz ẽ vt illud nutrimẽtũ ĩgrediať per ptes inferiores cozporis. ⁊ ẽt p pozos toti⁹ cozpis ipi⁹. sz hec opinio debilissima valde existit atq; friuola. Tertius qdẽ modus est. ⁊ est rectus cert⁹: atq; verax. s. q̃ tali modo nutriť infirmus absq; dubio. ⁊ est talis. s. vt recipias lac vel pultes ex farina tritici liquide decoctas: in vesica vna capre: vel ei⁹ simili. ⁊ sit in collo ipsius ligata vna cãnula argẽti ad modũ clisteris: ⁊ facta mũdificatiõe intestinoz pfecta cũ clisteribus absterssiuis ⁊ mũdificatiuis. pone dictã cãnulã intus in ano: ⁊ exprime dictã vesicam diligẽter cũ manu: donec totũ lac vel pultes in intestino recto ab infirmo recipiať: ⁊ sic ide dictũ itestinũ sugendo recipit nutrimẽtũ. ⁊ ab ipso aliud itestinũ sibi ꝓtiguũ rapiẽdo sugit: ⁊ ab illo aliud donec sic successiue ad funduz stomaci dictũ nutrimẽtũ hꝫ deuenire. ide stomacus recipit qõ sibi ꝓuenire vr̃. ⁊ ab eo nutriť. Et iam qdã repiunť medici q nituntť pbare q nutrimẽtũ nullaten⁹ recipi põt p clistere in itestinis vt ad stõm possit deuenire. ⁊ hec predicta. H. q dicit q clistere iniectũ p inferiora in itestinis nõ põt vllo mõ ad stõm ptingere ⁊ deriuare. Et sic arguẽdo affirmant q nec nutrimentũ inde iniectũ vllo modo ad stomachũ poterit peruenire. sed isti tales decipiunť ⁊ errãt cõparãdo ⁊ egparãdo medicamĩa iniecta p clistere nutrimẽto predicto iniecto ꝑm modũ determinatũ: qm̃ certũ est q violẽtia ⁊ ipulsio q̃ ẽ in clisteri nõ ẽ tãta neq; ita fortis: q possit medicamina iniecta p ipm vsq; ad stomachũ ꝓpere ⁊ delegare: eo q virt⁹ attractiua itestinoz

ꝛ stomachi ipsa medicamina abhorret: ꝛ pp hoc nō attrahunt: ſꝫ expellūt: ſꝫ cuꝫ corp⁹ idigeat nutrimēto vehemēter ꝛ iteſtina a fecib⁹ ꝓpetēter ſūt depurata: iō nutrimentuꝫ ide iniectū vtute attractiua ī ipſis fortiter vigēte attrahit de iteſtino ad iteſtinū vſq; ad ſtomachuꝫ. Et neq; in medicamib⁹ cliſterioꝝ repit vtus vñ hēant aſcēdere a ptib⁹ īferioꝛib⁹ ad ſupioꝛa natādo: ſic inuenit in colera acutiſſima q̄ qñ deſcēdit. aliq̄ īferius vſq; ad fundū ani. ꝛ ibi facit magnā pctionē: ꝛ volūtatē egerēdi: ſicut dicit Bal'. pōt eē q⁹ hō ſe abſtinet ꝛ retinet ꝓpter aliquā neceſſitatē. vel qꝛ eſt in platea aſſociat⁹: vel in mēſa. Quare illa colera redundat ad ſupioꝛa. ꝛ ſic aſcēdēdo pōt vſq; ad ſtomachū deuenire. Et cuꝫ ſit odioſa ꝛ abhoīabilis p ſuperioꝛa vomēdo eycit. Et quō nō poſſum⁹ imaginari q⁹ lac ꝛ ius gallinarū: ꝛ pultes iniecta p cliſtere ſic dictū eſt q⁹ vtute attractiua fortī mediāte iteſtino ꝛ ſtomachi nō poſſint vſq; ad ſtomachū de iteſtino ad iteſtinū puenire. cū ſcia q̄ exiſtūt in olla vel aliq̄ vaſe terreo exiſtēte iuxta aquā attrahāt nutrimētū ꝛ humiditatē manifeſtiſſime vltra ipſū vas. ¶ Ducuſq; iā determiaui modos nutritionis hui⁹ patiētis: quoꝝ h̄ vltim⁹ ꝓueniētioꝛ ꝛ verioꝛ ꝛ magis eligēdus a me eē iudicat. Nūc āt īgeniū curatiōis huius ītēdo h̄ breuiter ptrāſire. Et dico q⁹ ē neceſſe iungere locū exteri⁹ cū oleis aromaticis ꝛ ſubtilis ſube q̄ nō habeāt ſupfluā caliditatē: ſicut eſt oleū roſaceū factū ex oleo oliuarū: ꝛ oleū de iaſemino: ꝛ oleū amigdalarū amararū. ꝛ h̄ fiat ſꝫ q⁹ medicus egritudini videbit expedire .ſ. iungere locū cū vno illoꝝ ſimpl'r. aut ſimul mixtis. Et vbi oꝛdinaui ponere lac vel pultes: in illo ꝛ eodē caſu potes adeo bñ aſſueſcere bꝛodiū pulloꝝ: vel turturū: vl' colūboꝝ maſculoꝝ: ſꝫ illa ꝑncipal'r oꝛdinauerā: eo q⁹ homines iſti⁹ ptis illis frequētius vtunt. ꝛ ēt qꝛ in hac egritudine ſūt loco cibi ꝛ medicīe valde iuuatiue. Et ē neceſſe vt oīa ꝑdicta ſint tepida. ꝛ ſtudeas cū oi ſollicitudine: vt nō ſint frigida nimis actu: neq; calida actu ī exceſſu: qñ cibi ꝛ medicine qñ ſūt actu immēſe ſeu ſupflue caliditatis: habēt deſtruere caloꝛē nālē: q ꝗdē caloꝛ eſt inſtrm oīuꝫ vtutū coꝛpis: ꝛ ēe ipe caloꝛ nālis ſicut agēs. ꝛ calefac cerebꝝ cū reb⁹ aromaticis ſubtilib⁹ tēperate caliditatis. Et id q̄ magis laudat ꝛ plus ē exptū in hoc caſu eſt balſamū. ꝛ ſi nō poſſes balſamū ꝓpetēter bre inuenies de carpobalſamo: q̄uis apud nos difficilius repiat q̄ ipſuꝫ balſamū. ꝛ iterū oleū de grauis pini cōmēdat: ꝛ ſil'r oleū de alchaoen. i. de cotila fetida multuꝫ valet. Et ſi in q̄libet vncia alicui⁹ ꝑdictoꝝ oleoꝝ ponat auř. i. optime: ꝛ pure ambꝛe: erit effect⁹ maioꝛis valde ꝛ turioꝛis in oībus deo dāte. Et pōt̄q; bꝛeuiter expeditus ſum de egritudinib⁹ colli: nunc ītendo determinare de his que ſibi contigue exiſtunt: ſicut eſt pulmo ꝛ meri.

¶ Tractatus vndecimus de egritudinibus pulmonis: ꝛ eſt continens capitula tria.

¶ ¶ Cap. I. Qō eſt de egritudinibus pulmonis.

SCire debes q⁹ pulmo eſt mēbruꝫ poꝛoſum ꝛ ſpōgioſuꝫ valde: ꝛ q⁹ in ſuis poꝛoſitatibus inueniunt anuli ſil'es anulis cāne pulmonis: q tēdūt vſq; ad extremitatē ipſi⁹ pulmonis: ꝛ ide vadit aer: ſeu anhelit⁹ p totū pulmonē. ꝛ hec experiētia ꝓbat in aīalib⁹ moꝛtuis. ſ. ſuflādo fortiter ītus p cānā pulmōis. iſtabit enī pulmo totus manifeſtiſſime: ꝛ cū ide aer exierit: detumeſcēdo ꝛbit pulmo: ꝛ ſimul partes eius ꝓſtringunt. Et deſcendit etiā aliq̄n flegma ꝛ catarrus a cerebꝝ ad pulmonē: ꝛ exinde ꝓuenit tuſſis ꝛ ſtrictura anhelit⁹. Et cura huius eſt mūdificare coꝛp⁹ a flegmate cū pulpa colocyntide ꝛ ſil'ibus: ꝛ cōfoꝛtare caput cuꝫ aromaticis calidis ꝛ ſiccis. ſic̄ ſunt gariofili: ꝛ macis: ꝛ cinamomū electū. ꝛ cōſuetudo ē conficere emplaſtrū ex ꝑdictis ꝛ ponere ſup caput. Sed ego exp⁹ ſuꝫ q⁹ facere puluerē ex iſtis ſubtiliſſimū: ꝛ ſpgere ſup caput eſt lōge maioꝛis efficacie ꝛ effect⁹ in hoc caſu. ꝛ hoc fuit dictū ꝛ cōſiliū patris mei in fine ſui ꝑmonis. Et ego exp⁹ ſuꝫ q⁹ recipe de vnaq̄q; dictarū ſpēruꝫ p ſe: ꝛ ſubtiliter quālibet puluerīçare ſingulariter: ꝛ miſcere eas oēs ſimul cū aligbus ex iſtis ſucis ꝓput ꝓponi ꝛ nāe vniuſcuiuſq; infirmi magis videbitur ꝓuenire. ſ. ſi hyēs fuerit cū ſucco de nabāna. i. mēte. vel cū ſucco merçāçiū. i. maioꝛane. aut cū ſucco de berēgemeſca. i. baſilicōnis gariofilati. ꝛ ſi tp̄s fuerit calidū ꝛ febꝛicitauerit infirmus: tūc miſceo dictas ſpēs ſolū cū aqua frigida: aut cū aq̄ roſata ꝓpter ſui aromaticitatē: ꝛ eſt meli⁹. ꝛ facio eas exiccari: ꝛ poſteq iterū eas puluerīçari: ꝛ demū ſuper caput ſpgere: qñ ſic faciēdo vtutes eaꝝ melius ſil' coadunant ꝛ vniū t. Et qꝛ h̄ exprimētuꝫ ſic pl'ies ꝛ pl'ies ꝓbaui. pp h̄ ipſuꝫ collaudādo p ceteris recōmēdo. Et ē ꝓueniēs vt alteres ꝓpoñē ifirmo ꝓuertēdo ipſaꝫ ad nāꝫ ſiccitatis cū aliq̄ caliditate. ꝛ hoc fieri pōt cibādo cū paſſerib⁹ aſſatis ꝛ turturib⁹: vel ipſis fcis̄ taffea: ꝛ ſil'ibus. Et ſcias q⁹ flegma qō deſcēdit ī pulmonē nō de facili ide pōt exire. Et hoc ideo qꝛ aut illud eſt fl'a ſubtile ꝛ liquidū valde. ita q⁹ pulmo nō pōt ipuꝫ exteri⁹ expellere. eo q⁹ qñ anelit⁹ ꝛ aer ſpargit per pulmonē diuidit dictū fl'a ꝛ infundit ꝛ in bibitur in ipm. quare aer exit: ꝛ illud ſic imbibitū remanet. vel erit illō flegma groſſum ꝛ viſcoſuꝫ valde. Quare pp ſui viſcoſitatē intrñ adheret ipſi pulmoni q⁹ nō pōt in de expelli: nec euacuari. ergo ſi cognoueris q⁹ illud fl'a ſit liquidū ꝛ ſubtile. ſtudeas ipꝫ ingroſſare toto poſſe. ꝛ h̄ facies recipiēdo ex dragaganto albo. ꝛ gūma arabica alba. ꝛ pill'as fac cū decoctione iuiubaꝝ ꝛ vnā teneat poſt aliā continue in oꝛe. Et qō inde eliquat ꝛ diſſoluit paulatiue deglutiat. Sꝫ ſi ſciueris qō fl'a ſit groſſuꝫ ꝛ viſcoſum tūc fac iſtas pill'as. ℞. amigdalaꝝ. ꝛ ſucci ligritie. ꝛ beſſear tuſſba. qō eſt flauia in ligua yſpanie. ꝛ piſtent oīa. ꝛ miſceantur cū ſirupo facto ō coꝛtice citroꝝ. ꝛ fac pill'as. ꝛ tenentur ſub lingua. ꝛ ſi fuerit vltime viſcoſitatis: miſceant cū ſirupo cētauree minoꝛis optime ōcocto. ꝛ fiant pillule vt dictū ē. ꝛ teneant in oꝛe. ꝛ abſtineat a multa repletiōe cibi ꝛ potus. ꝛ nō comedat fructus niſi illos quos dicam.

¶ Capitulū. II. qō eſt de apoſtemate pulmonis.

QRitur ī pulmōe aliq̄n apoſtema ſicut ī alys mēbris accidere cōſueuit. Et iſtud apoſtema fieri pōt ex vno humoꝛe ſolo aut ex pluribus Sed ſcōz nām ſui coꝛpoꝛis ipoſſibile eſt ī ipo fieri apoſtema ex ſolo fl'ate pp cōuerſationē cōtinuā fl'atis cū ipo pulmone. Neq; ex ſola col'a pp ſubtilitatē ſui. ꝛ pp largitatē poꝛoꝝ coꝛpoꝛis pulmonis non pōt ibi diu ꝑmanere. gn inde defluat ꝛ diſcurrat. quare ille humoꝛ ex quo oꝛit hoc apoſtema eſt ſanguis. ꝛ hoc ē qꝛ groſſitudini aliquātulū ptinere videt. quare ibidē poteſt aliq̄n diu ꝑmanere. ꝛ nō eſt ēt pulmo ſic aſſuetus ipſo q⁹ poſſit ex ipo ibidē fieri apoſtema. Et ſcias q⁹ pulmo ē oīo abſq; ſenſu. ꝛ ſi habet eſt occultū valde. ſed illa pellicula que eſt circundās ipꝫ: quānis ſit ſubtilis valde. tñ neruoſa exiſtit: vnde ſenſuꝫ habere ꝓbat. ꝛ iterū eſt ſciendū q⁹ pulmo ꝛ ſue pellicule ſunt abſq; neruis. ſibi ferētibus ꝛ p ſtantib⁹ motū. ꝛ cū mouet nō mouetur p ſe. ſed motu pectoꝛis. Et dicūt quidā medicoꝝ q⁹ ſi pulmo haberet ſenſuꝫ perfectū. hoc eſt ſi eſſet pfecti ſenſus. ad vltimū languēſceret ꝓpter ſui motū ꝓtinuū. eo q⁹ vita aīaliū exiſtit in anelādo ſeu inſpirādo aerē ꝛ expirādo. Sed h̄ opinio mihi friuola atq; oīno vana videt. eo q⁹ pect⁹ eſt magni ꝛ pfecti ſenſus atq; acuti. qꝛ ad ipm nerui magni multi deriuant: ꝛ cōtinue ꝛ aſſidue mouet: ꝛ mouēdo ſe mouet ēt

pulmonē:ꝛ tñ nō fatigaꝫ nec lāgueſcit:q̄re rō ꝛ opinio p̄di
cta vacua ꝛ nulla eſſe videꝫ:ſz hoc nō ītēdo ad p̄ſens in ℔
loco ſoluere ꝛ declarare. Immo redeo ad illud qō p̄termi
ſi:ꝛ dico q᷑ qñ apoſtema eſt in pulmone:tūc ifirmus patiꝫ
cōtinue ſtrictura anhelitus validā atq᷒ fortē:ꝛ acutaz fe/
brē ꝛ cōtinuā ꝓpter vicinitatē ipſius pulmonis cū cozde:
ꝛ tuſſim violentā:ꝛ ip̄etuoſaz:ꝛ facies eius eſt rubea val/
de:ꝛ ſpāliter poma maxillaꝝ:ꝛ anhelitus eius eſt freq᷑ns
ꝛ velox atq᷒ calꝭ valde:ſz cū hoc ē mediocris ītēr magni/
tudinē ꝛ paruitatē:ꝛ pulſus ipſius eſt velox ꝛ frequēs: ita
q᷑ valde ſubito vna ꝓcuſſio aliā ſequi videꝫ:ſz non ex ne/
ceſſitate pulſus dur᷒ eſſe repitur in hoc aꝑate:q̄uis de nā
aꝑatis talis eſſe deberet. Sz qz pulmo eſt membz molle:
ob hoc oz qō pulſus ad molliciē habeat declinare:ꝛ qz nō
eſt neruoſuz etiā:ꝛ hac de cā multa talia accītia occultan
tur ꝛ annihilanꝫ q̄ apparere deberēt q̄tū eſt de nā aꝑatis
q̄ nō apparent:ꝛ ℔ eſt cā q̄re durities pulſus nō reperiꝫ in
℔ aꝑate qñ eſt in carnoſitate ipſius pulmonis. Sz ſi apo/
ſtema fuerit ī pellicula q̄ eſt circūdans ip̄m:tūc pulſus bz
ad duritiē ꝑtinere:ſz eſt oīno abſq᷒ doloze. Et qñ febrē vi/
debis acutā:ꝛ tuſſiz violentā:ꝛ cū tuſſi aliq̄d nō ſcreabit:
ꝛ oīa ſigna que p̄ſcripta ſunt:in vnū collecta fuerīt: ꝓ cer
to habeas q᷑ apoſtema eſt in pulmone. Et iā ſuprad̄ictū ē
q᷑ iſtud apoſtema nō fit ex puro flegmate: neq᷒ ex colera
ſimplici:ſz gñaꝫ ex ſanguīe:vel ex ſanguīe ꝛ colꝭ mixtis:ꝛ
eſt longinquū ēt valde qō aꝑa oziaꝫ in pulmone ex meli/
co q᷑ pulmo eā odit ꝛ abhominaꝫ valde ꝓpter ipſi᷒ groſſi
tiē ꝛ acetoſitatē. Et ſcire debes qō pulmo non nutriꝫ niſi
ex ſanguīe ſubtili claro rubeo atq᷒ lucido. Ergo poſtquaz
videris in ifirmo oīa ſuprad̄ſcripta ſigna in vnum collecta
flōma ip̄m:cōſideratis tñ cōditionib᷒ notis.ſ.etate:ꝓpō/
ne:tpe anni:ꝛ regiōe. Et in ſūma dico q᷑ oīo eſt minuēdus
qñ ſic eſt. Sz ꝑfiſio eē oz in minuēdo plus vel minus: ꝓ/
ut melius videbiꝫ cōuenire. Sz flōmia eſſe oz ex baſilica
dextri brachy vel ex ſaluatella manus q̄ in arabico dicīt
açiſſac. Et ſit ſtudiū tuuz in cibādo eū ex rebus q̄ nō exce
dāt in frītate ſupflue:ſz ſint ꝓfortātia dupl᷑.ſ.cū aromati/
citate ꝛ ſtipticitate:ſic cū roſis ꝛ ſtipitibus myrti humide.
Et ſubtilia regimē eius dādo ei ſolā aquā ozdei ozdinate
factā ꝛ colatā. Et ſi fuerit debilis vtutis vel nāe nō trā/
ſeas vltra panatā:ꝛ fac eū abſtinere ab oī ſpē carnis oīno
qñ ſi ſic feceris:remouebiꝫ aꝑa:ꝛ liberabiꝫ ifirmus tota/
liter deo dante. Et iā videre potes manifeſte q᷑ deus ſub/
limis ꝛ gl̄oſus ꝓpter ℔ pulmonē creauit cum ſuba rara:ꝛ
cānalibus largis ꝛ dilatatis:vt ſupfluitates ꝛ viſcoſitates
inde valeāt facil᷑ ptrāſire. Et qz ipſe pulmo vicinus coz/
di exiſtit. Qō qdē coz eſt mēbz ſic iā ſciuiſti q᷑ eſt ꝓſerua/
tiuū vite in oībus cozpibus ex ſuo ſpū vitali q᷑ in eo q̄tidie
generaꝫ ꝛ cōſeruaꝫ. Et q᷑ ſeruit huic ſpūi ē anhelit᷒. Et coz
ꝑm dictū ꝑhi eſt p̄ncipiū ꝛ radix oīuz vtutū toti᷒ cozpis:ꝛ
ab ipſo fit effuſio ꝛ delegatio oīb᷒ mēbz. Et qdaz ſunt q᷑
dicūt q᷑ coz nō ē radix ꝛ fundamētū niſi vtutis vitalis ſo/
lū.ꝛ epar vtutis nālis:eo q᷑ p ip̄m totū cozp᷒ nutriꝫ ꝛ aug/
mentaꝫ.ꝛ cerebz ſil᷑ p ſeip̄m ſolū eſt p̄ncipiū ꝛ radix ſpi/
rit᷒ aīalis ꝛ ab ipſo ꝓcedūt vtutes ſenſus ꝛ mot᷒. Sz hec
opiones nō ſunt medicīe multe vtilitatis:nec ē res neceſ/
ſaria oīo medico ad ſciēdū ipaz: eo q᷑ ē res difficilis ꝛ ob/
ſcura valde:ꝛ ꝓpter hoc fuit hec ꝓtētio ꝛ diſputatio iā ſūt
mille anni ītēr quoſdā. Sz id qō neciū eſt ad ſciēdū in ar/
te medicīe:ꝛ abſq᷒ cognitiōe cui᷒ nō eſt medic᷒ noīandus
ē certiſſime ſcire ꝛ cognoſcere q᷑ coz eſt fons ꝛ p̄ncipiū ſpi
ritus vitalis ꝛ vite in aīalib᷒. Et q᷑ geſcente motu cozdis
ceſſat vita oīo. Et q᷑ cerebz eſt fundamētū ꝛ p̄ncipiū ſpi/
ritus aīalis. Et ſi aliq̄ de cā cerebro accideret ſolutio con/
tinuitatis moziꝫ aīal in ozeui. Et epar ſimil᷑ eſt ozigo ꝛ
fons ſpūs nālis:in quo ē radix ꝛ p̄ncipiū nutritionis; ꝛ ab
ipſo tanq᷒ a fonte ꝛ oziginē ℔ vtus oībus mēbzis dirigiꝫ ꝛ
delegaꝫ. Et ſi accideret ei ſol᷒ cōtinuitatis:nō diu aīal cū
vita poſſet p̄manere:q̄uis nō ita cito moziꝫ: ſic ſi in ſu/
prad̄ictis duobus mēbzis accideret ꝛ eueniret.ꝛ cā hui᷒ ē
qz mā vtutis cozdis ē ſpūs vitalis. qui qdez ſpūs eſt inſtz
vite in oīb᷒ mēbzis:ſic dictū ē. Quare qñ deſtruiꝫ ei᷒ ope/
ratio ceſſat vita oīo:ſicut qñ remouet vel ceſſat lux ſolis
vel lampadis ſeq̄tur tenebzoſitas ꝛ obſcuritas ſubito ꝛ ī/
cōtinēti. Et hoc idē dicim᷒ de cerebzo. Sed q̄uis epar ſit
p̄nceps ſpūs nālis:ꝛ ab ipſo ceteris mēbzis dirigaꝫ: ſic ab
alys duobus.ſ.cozde ꝛ cerebzo ſui ꝓpz ſpiritus dirigun/
tur. tñ cū iſto ſpiritu nāli vadit ſanguis ad oīa mēbza nu/
triēda. Qui quidē ſanguis īdiget ꝓuerſione ꝛ mutatione:
ꝛ mutaꝫ ꝛ alteraꝫ de coloze in colorē ꝛz nāz vniuſcuiuſq᷒
mēbri recipiētis:q̄re ℔ ſpūs groſſe ſube exiſtit reſpectu p̄/
dicto᷒.ꝛ hec cōuerſio colozis in colorē ꝛ ſubſtātie in ſub/
ſtātiā nō fit niſi in tpe determīato ꝛ nō ſubito. Sz opatio
q̄ fit a duob᷒ alys p̄ſcriptis mēbzis p̄ncipalib᷒ agiꝫ ꝛ opaꝫ
ex ſubtili ſuba eozūdē. Quare ſi acciderit alicui iſto᷒ ſo/
lutio ꝓtinuitatis:p̄uatur ſubito eo᷒ operatio ꝛ beneficiū
abſq᷒ moza:ſicut claritas diei ceſſante ſole:ꝛ ēt in obſcuro
ceſſante ſplēdoze lampadis īcōtinēti ſeq̄tur obſcuritas ꝛ
tenebzoſitas ꝑ ſe abſq᷒ dilatiōe aliqua. Ergo manifeſtū ē
ex p̄dictis q᷑ oīa p̄dicta tria mēbza ſunt p̄ncipalia.ſ. cere/
brum:coz.ꝛ epar:eo q᷑ non ſolū bñe videnꝫ ꝛ reperiuntur
vtutē īnatā tñ q᷑ ſe ipſa regūt:veꝝ ēt ꝛ ifluentē bñe ꝓpro/
banꝫ:ex qua fit ifluētia oīb᷒ alys mēbzis cozpozis. ꝛ ſine
q̄ diu mēbza p̄manere nō poſſent:neq᷒ vita in cozpoze. Et
qōlibz iſto᷒ eſt in ſe ꝛ per ſe p̄ncipale.ꝛ nō eſt dōia ītēr ipa
niſi in tēpoze:q̄uis pho ariſtoteli videaꝫ q᷑ ſolū coz ſit p̄n
cipale mēbrū.ꝛ vna ex p̄ncipalib᷒ cauſis ipſi᷒ ad hoc ꝓfir/
mandū ē q᷑ coz eſt p̄mū mēbrū qō generaꝫ in cozpoze aīa
lis.ꝛ talis q̄ſtio eſt philoſophica ꝛ nālis. Sz medicīe nihil
cōferre videꝫ. Et ego non ītēdo hic declarare niſi ea q̄ me
dicīe p̄ncipal᷑ habeāt ꝑtinere:ꝛ que nocumētis cozpozis
poſſunt obuiare. Et qz iā elōgat᷒ ſum hucuſq᷒ a ꝓpria in/
tentiōe:nūc ad p̄ſens ad ipam redire intēdo. Et dico q᷑ ꝓ/
pter colligātiā ꝛ vicinitatē q̄ eſt pulmonis ad coz febzis q̄
fit ꝓp aꝑa pulmonis eſt peſſima valde ꝛ acuta:ꝛ ob ℔ nā
conaꝫ toto poſſe ad expulſionē nocumento᷒ faciendam
quā citius pōt. Quare eūo q̄ fit per flebotomiam eſt neca
ria valde in p̄ncipio hui᷒ aꝑatis:ꝛ hoc ſecure fieri pōt: eo
q᷑ hec egritudo acuta eſt ꝛ bzeuis:ꝓp mollicie ſube cozpo
ris pulmonis:ꝛ ꝓp caliditatem ipſius quā bz a vicinitate
cozdis:ꝛ a colligātia ipſius:ꝛ qbuſdā aꝑatib᷒ aliq̄n accidit
ſtrictura ꝛ coartatio fortis anhelit᷒.ꝛ hoc fit vna duarum
cauſa᷒:aut ex nimietate putredinis faciētis ſtrictura an/
helitus:ſicut ſepe cōtingit in aꝑatibus epatis:aut ex ꝓuer
ſione humoris in ſanie q᷑ fit ꝓpter groſſitudinē mēbri et
obediētiā humoris:vt eſt ſepe videri in pleureſi. Sz apo/
ſtema pulmonis ſemp fit cū ſtrictura fortī ꝛ cum magni/
tudine febzis. Et curatio hui᷒ leuiter efficiꝫ ꝛ cōplete. ꝛ ℔
ꝓpter raritatē membri ꝛ largitatē viaꝝ. Et q̄ apoſtema
nō reſoluiꝫ:ipoſſibile eſt gn vna duarum cauſa᷒ eueniat:
videlicet ſolutio cōtinuitatis in pulmone. vndē fit febzis
ethica ꝛ cōſumptiua:aut exiccatio ſubſtātialis humidita/
tis pulmonis:ex qua fit defectio ꝛ pthyſis:ꝛ in arabico di
citur alcal. Et q̄ iſtis accidit inflatio pedū tunc moz᷒ eſt
vicina. Et ſi dictū apoſtema ad ſanie deuenerit:ī ſui exi/
tu laudabilis apparuerit ſanies alba.ſ.ꝛ mediocriter ſpiſ/
ſa abſq᷒ odoze malo: plōgabitur egritudo: ꝛ fiet cronica.
Sed ſi nō fuerit alba:nec ſubſtātie mediocris: ꝛ colꝛ ei᷒
ad rubedinem declinauerit:adhuc longioꝛ efficietur. Et
ſi ad nigredinē deuenerit:ſcias ꝓ certo q᷑ ifirmus moziꝫ/
tur.ꝛ ēt ſi poſt nigrā albā ꝛ laudabilē ſpuerit.nō ꝓ tanto
eſt ꝓfidendū gn ad vltimū moziaꝫ. Et ſcias q᷑ ſolutio cō/

tinuitatis q̄ fit in pulmone est difficilis valde ad coadunandū ⁊ cōsolidandū ꝓpter ꝓtinuū motuz ipsius: ⁊ ꝓpter ipsius subere raritatez: cognoscendo ēt q̄ pulmo est mēbz maximi iuuamēti. Quare si apa ei⁹ saniez gñauerit: ⁊ ipsa sanies fuerit viridis vel nigri coloris: morieť ifirmus oio infra. xx. dies. Sz si sanies ꝑdicti apatis alba fuerit: ꝓlongabiť ifirmitas tpe lōgo absq̄ liberatione ⁊ euasione ſm sniam medicoz: ⁊ fit ide ethicus ⁊ pthysicus cū screatiōe ꝓtinua ⁊ tussi iseparabili: ⁊ diminuiť caro ei⁹ ꝓtinue ⁊ paulatine: ⁊ cōuertiť ad colorē fuscuz: ⁊ intrū macrescit ⁊ extenuať donec cutis ei⁹ efficiť tota rugosa ⁊ cōtracta: ⁊ oculi eius fiunt cōcaui. ⁊ nares acute: ⁊ vngues incuruanť: ⁊ ad vltimū nō pōt palpebras supius eleuare: ⁊ hoc nō accidit ꝓpter somnū: sz ꝓpter defectū vtutis nō potētis ipsas eleuare. Et cū ad hāc deuenerint dispōnē: tūc moꝛs eius ē vicina. Et multi ex istis de pulmone sanguinez eyciunt ⁊ nō moꝛiunť ꝓ maiori pte nisi post iflationē peduz ipsoz. Et gbusdā ex istis accidit fluxus vētris ꝓpter debilitatē virtutis retētiue: vel ꝓpter debilitatē vtutis īmutatiue: ⁊ tūc velociter moꝛiunť. Oz si dictū apa saniem nō ꝓcreauerit tunc flōmia cura est ei pfecta: ⁊ liberabiť cū ea deo dante. ⁊ subtiliare regimē in hac egritudie confert multū quēad modū supradiximus. Et assuescat ifirmus ea q̄ hēant subtiliare ⁊ apire. Et ex istis q̄ expta sunt ⁊ plimū approbata in apatibus pulmonis alcharscainna. i. panicald vel yringi ⁊ cusbaralbeer. i. capilli veneris: ⁊ capilli veneris qdez ꝓferūt in hoc casu: eo q̄ cōplo eoz tempata existit ⁊ ob hꝫ ꝓferūt p̄ ceteris alys medicinis in dissoluēdo apa pulmonis. ⁊ ꝓprietatē hūt in oibus egritudinib⁹ pulmonis. ⁊ cōferūt tussi. Et misce cū ꝑdictis medicinis q̄ hēant vētrem mollificare: sic̄ est raunt. sciēdo q̄ istud raūt: qō isto meo tpe reperiť nō solū hz mollificare ventrē: veꝝ ēt ipm purgare: q̄uis illud qō antigtus iuenieba ť stringere diceret.

¶ Medicamē cōueniēs huic egritudini. ℞. ligritie: ⁊ panicald in alia carsene: ⁊ capilli veneris: ⁊ flauie. aā. auř. y. violaz. auř. i. raūt recētis. auř. ʒ. q̄libet per se conquassent sic̄ ꝓuenit: ⁊ ponanť oia ad lentū ignē ad bulliēdū ꝓeter reubarbaz in. xy. ʒ. aq̄ ⁊ bulliāt vsq̄z ad ꝓsumptionez medietatis: ⁊ colenť exprimēdo fortiter ⁊ cū hac decoctione dissoluanť auř. viy. medulle cassiefistule addēdo. ʒ. y. siropi de mastice miscendo huic ꝑscriptū reubarbaz subtil⁹ pulueriçatū. ⁊ ꝓpina ifirmo ad bibēdū. qn̄ hec medicina suauiter coꝛpus mollificat atq̄z purgat: ⁊ nō idiget illa custodia q̄ in alys laxatiuis fieri ꝓsueuit. Sz ꝓpina ei ad comedendū de pane. ʒ. y. vel. iy. si vis eū yberi⁹ reficere: attendēdo q̄ qn̄ tu das medicinā laxatiuā siue istā vel aliā. eā tepidā dare debes: eo q̄ si frīdā dederis actual⁹ nocebit ifrīdādo calorē nālez: ⁊ coagulādo humoꝛes: ⁊ si calaz supflue dederis iflāmabiť caloꝛ accn̄talis: coꝛrigēdo ifirmū ne i somno supflue pfundeť. Et ego spero in deū q̄ cū hac cura ⁊ via crimus sufficiētes in dissolutiōe ⁊ curatiōe huius apatis. Et cū videris acuitatē febris lētescere ⁊ getaz fieri: ⁊ anhelitus malus nō affuerit: ⁊ tussis sil⁹ mollis ⁊ lēta fuerit: scias ꝓ certo q̄ apa tūc ē eliquatū: ⁊ cū fuerit ifirmus ex tali egritudīe liberatus: secure ꝓpinquis dicere poteris q̄ optimā curā in ipo es opatus. Et si cū hoc nō secutus fueris itentionē tuaz: hoc est q̄ apa conuertať ad saniē: ⁊ cū ifirmus spuit screat saniē tussiendo: que sanies si nigra fuerit vel viridis: vel istis coloꝛibus ptineat: non est sperādū nec attendēdū in alleuiatiōe ⁊ curatione accidentiū ifirmi: sz anteq̄z iudices de hꝫ facto ꝓus cōsiderare debes tenorē virtutis ifirmantis: ⁊ foꝛtitudinez egritudinis: ⁊ dies creticos: ⁊ iudica a ꝓncipio screationis huius saniei: qn̄ quāto citius ⁊ tēpestiuius screare ceperit talez saniem: citius moriet: sciendo q̄ ꝓ maiori pte ꝓncipiū screatiōis saniei nō fit nisi in die cr̄tica. Quare dico q̄ si screatio talis saniei fuerit: vel inceperit in tertia die a ꝓncipio egritudinis q̄ ifirmus nō trāsierit ꝓ maiori parte sextam diē a ꝓncipio egritudinis. Sz si virtus foꝛtis fuerit moriet̄ur in octaua die egritudinis. Et si screatio saniei iceperit in sexta die: ipossibile est q̄ ifirmus trāseat decimā diez. Et cū ero locutus de diebus creticis: tūc memoꝛabor de bis oībus tractatu bꝛeui. Et sanies illa q̄ coloris est melō giarū vel que viriditati habeat ꝓtinere mixta nigredini: magꝭ moꝛtis est significatiua q̄z illa que est rubei coloris: ⁊ alioz coloꝛ: eo q̄ illi colores significāt moꝛtificationez īnati caloris. Et scias q̄ sanguis nō exit nisi postq̄z apa est aptū. Et cū sic ē signū ē certissime laxitudinis ⁊ debilitatꝭ nāe nō potēt] digerere ⁊ ꝓuertere sanguinē illū ad saniez: q̄re hꝫ nō ꝓcipiť eē aliq̄ digō. Et cū dico sanguis: nō attendas q̄ itelligam sanguinez purum: sed est mixtus cū alys humoꝛibus: sed denoio ipsum sic dñio ⁊ a coloꝛe. Sz cū sanies apparuerit alba ⁊ mediocriter spissa: ⁊ exierit leniter ⁊ absq̄ difficultate: tūc securus eē poteris q̄ ꝓlōgabitur egritudo. Et si studiosus fueris valde in curatōe ipsi⁹ regendo eū pfecte ꝓut sibi ꝓuenire videť: proficies ei nō modicū: ⁊ efficietur vita eius melioꝛ atq̄z leuioꝛ: ⁊ alleuiabunť eius accidētia: ⁊ sic operabiť infirmus oēs suas vtutes nāles: exercebit artez suā: ⁊ possibile erit q̄ recedent ab ifirmo oīa sua accidētia: in tm̄ q̄ ab omnibus putabiť esse liberat⁹: ⁊ ipsemet se putabit esse sanū perfecte. Medicus autem certissime scire dz: si illa est vera opinio vel nō. O quā dignus est laude talis medic⁹ cuz sic operatus fuerit faciendo totū q̄cquid de arte fuerit faciendum. Infirmus vō taliter ꝓmanebit: donec termin⁹ eius fuerit: ⁊ talis hō dici non pōt absolute sanus nec ifirmus. Et regimen saniei apatis pulmonis esse dz cuz rebus absterſiuis ⁊ mūdificatiuis: ⁊ nō calefactiuis cū aliq̄ icisiōe ⁊ desiccatione: sicut est terra sigillata q̄ a ꝓprietate cōfert pulmoni: ⁊ q̄uis stipticitatē habeat: ꝓ tanto nō amittit vtutē cō foꝛtandi membꝛa ītrinseca: ⁊ capilli veneris vsus post q̄r tumdecimū diē cōfert ei: ⁊ besˌbege. i. macis ēt postq̄z fuerit ablutū in aq̄ pluries ē valde bonuz: ⁊ coꝛtices citri sil⁹ ꝓferūt valde in hꝫ casu: eo q̄ foꝛtitudo vtutis mirabil⁹ valet in ha egritudine. ⁊ he medicine quas diximus multuz valēt habētibus saniē in pulmone cōfoꝛtādo. ℞. ergo ex vnaquaq̄z istaz ptes eq̄les. ⁊ bulliant in aqua: ⁊ ꝓpina infirmo ad bibēdū cū sirupo facto ex scariolis: aut cum rosis recētibus. Et ex rebus multū ꝓferētib⁹ huic egritudini est ℞. ſ. vt capias bolū armenū ⁊ ponas eum in vase aliquo terreo cū carbonib⁹ ignitis: ⁊ sit vas habēs cooperto riū qō in medio superficiei habeat foꝛamē vnū. vñ fum⁹ possit exire: ⁊ aſperge ibi aquā rosaceā. ⁊ recipiat ifirmus illum fumū per os tēperate pluries in die: istud cōfert. qz aromaticū ꝓfoꝛtando pulmonē ⁊ coꝛ: exiccādo pulmonē: ⁊ rege cum subtili regimīe. Et melius regimen istis est panis bene fermētatus cū zuccaro rosaceo. Et iā recoꝛdat⁹ fuz q̄ pater me⁹ dicebat mihi: q̄ pater suus habuit quēdam hyspanū in cura q̄ patiebať hanc egritudinē. ⁊ extenuatus fuit in tm̄ q̄ tota caro eius cōsūpta fuerat. ⁊ auus meus ipsuz taliter curauit. ſ. qz cibabat eū pane bene fermentato cum zuccaro rosaceo: ⁊ pane sil⁹ bn̄ fermentato cum oleo oliuaz: ⁊ taliter resumptus fuit: ⁊ suā recuperauit humiditatē: nec ei superuenit aliqō accidens malum: ⁊ vixit postea taz longū tps q̄ medicus qui curabat eū. ſ. auus meus obyt ante ipz: ⁊ postea diu remāsit in manib⁹ patris mei. Et obyt ad vltimū ex alia egritudine ⁊ nō ex ista. Et mihi sil⁹ qn̄ incepi practicare supuenit ad manus meas qdam q̄ patiebať talez egritudinē. ⁊ inui ei regimē dictuz: ⁊ sic recessit tussis ab eo: ⁊ ipinguatus fuit: ⁊ redyt ad opandā artē suā: ⁊ ad exercendū oēs actiones suas: ⁊ sic vixit postea lōgo tpe: ita q̄ eo tpe fuit epidimia in illa

regione: ⁊ ipse mortuus fuit in ipsa ex febri acuta. Et iam
uenimus q̄ Halien⁹ precepit dare tyriacā magnā in ista
egritudine: ⁊ ꝓfert multū: lac etiā asine recēter mulctū: ita
q̄ icōtinēti cū exit ab ubere recipiat eum infirmus nec ab
aere ifician̄. Et q̄ lac asine ⁊ carnes eius nō est licitū sara-
cenis comedere: iō ꝑcipim⁹ sumere lac capre: q̄ sit pfecte
sanitatis loco eius. Et est neče ut ꝓpines ei ad comedēdū
crura de helo: ⁊ medullā de auseg: ⁊ oculos ramoꝝ ⁊ folia
ipsoꝝ. Et ua passa ad comedēdū laudata ē valde in hoc
casu. Aq̄ ꝺo quā bibere ꝺz sit munda ⁊ pura ⁊ remota ab
oī mala q̄litate. Et ego dico q̄ oēs spēs carniū sunt male
in hac egritudie. Et q̄ stomacus patiētis hāc egritudinē
est debilis: iō ei debes dare de cibo in q̄ntitate tali ut euz
possit digerere absq̄ difficultate magna. Et dixit ēt Hali.
q̄ cancri fluuiales optīe abluti ita q̄ eoꝝ horribilitas sit
ablata ⁊ ꝓquassata deꝯ quant̄ in aq̄ diu. postea colent̄ fo-
titer exprimēdo q̄ illa decoctio multū valet in hoc casu.
Et post q̄ Hali. hoc affirmat certissime credēdū est qō sic
sit: cū sit talis ⁊ tātus in hac arte. Sz hāc nō faciūt actōez
sua ꝓpone sz a sui ꝓprietate: eo q̄ iter cōponem ipsoꝝ ⁊
pulmonē existit sititudo: ⁊ qz nō sūt grosse subē. ⁊ sunt ha-
bentes humiditatē in sui ꝓpone: ⁊ sunt mūdificatiui hu-
moꝝ: iō in sūma sunt ꝓferētes in hac egritudine. Et cōmē
dauit sir Hal̄. dare in hac egritudie trociscos andaracha
ron: q̄n sunt iuuatiui valde. Et aliq̄n sanies oriť in pulmo
ne absq̄ apate: noīato in arabico varaz: q̄ fit q̄n adunan̄
humores in corpe pulmonis q nō possunt vere sanies no-
mīari: eo q̄ sanies ꝺa nō ē nisi in loco in quo ē iflatio atq̄
tumor. Sz sanies q̄ fit absq̄ apate fit ex humorib⁹ deriua
tis in pulmone ab alys mēbris q iuiscan̄ ibi. Quare mē-
brū debilitať itm̄ q̄ nō pōt ipos a se expellere: ⁊ ꝓpter ꝫ
diminutio mot⁹ generať ab anhelitu in loco illo ubi hūor
dict⁹ fuerit iuiscatus: ⁊ cōtineť ꝫ humor ī cōmissuris suis
Sz uera sanies generať q̄n tumescit pulmo: ⁊ iflať ex so-
lutōe ꝯtinuitatis: q̄ orta est ī eo ex dispōe aliq̄ mala inata
ei. Et gn̄ať solo ꝯtinuitatis in pulmone sic̄ in alys mēbr̄.
Et accītia ꝓpria q̄ accidūt ex dict̄ cāis est extēsio q̄n tus-
sit: eo q̄ ꝯstringiť pectus sup pulmonē: q̄n repleť aere. Et
pole est q̄ hec egritudo in pulmone accidat ex una duaꝝ
causarū q̄s nūc diximus. Et pōt ēt pulmoni euenire solo
ꝯtinuitatis nō a seipso: sz a supfluitatib⁹ malis ibi deriua
tis quēadmodū nūc diximus de apatib⁹: ⁊ pōt sir̄ in ipso
oriri corrosio ex humore acuto illuc delato ⁊ ifuso: q̄ hūor
ibi aduriť ex calore accītali: aut ex ira. vel ab angustia ⁊
fatigatione supflua spūuz: q̄re ab illo corrodiť locꝰ ⁊ vlce-
rať. Et cura hui⁹ est cura apatis ei⁹ excepto q̄ hec est gra
uior ad curādū: ⁊ q̄ ꝓncipal̄r cōuenit in ꝫ casu: ē tempare
ꝓpones: ⁊ mitigare mordicationē cū reb⁹ cōueniētib⁹ si-
bi: sic̄ cū viscositate seminū citonioꝝ: ⁊ cū decoctōe iuiu
baꝝ ⁊ ligritie: ⁊ bibat ipsam: ⁊ fit ēt solo ꝯtinuitatis in pul
mone ex forti extēsione fcā in ipso ab impetuosa ⁊ valida
tussi: vel a clamore forti. aut a supfluo onere atq̄ graui vl
tra q̄ꝫ sua politas exigit ⁊ requirit: vel ex casu a loco alto
aut ex turtatiōe ⁊ ipulsiōe facta cū pectore valida atq̄ for-
ti: ⁊ isti tales eyciūt ꝓmo sanguinē feruētē absq̄ maxima
tussi. Et sanguis ille q eyciť est lucidus ⁊ rube⁹ nō grossus
sz subtilis. Et cū dico de sanguīe feruēte: itellige q̄ sit am
pulosus ⁊ spumosus. Et cura hoꝝ ē ꝓmo flōmare īfirmuz
ex basilica dextri brachy. minuēdo de sanguine ꝓput ꝯtuz
eius exigit ⁊ requirit: ⁊ subtiliare regimē ei⁹ multū: ⁊ non
exerciteť: nec moueať: sz gescat: ⁊ caueat a risu: ⁊ a super-
flua locutiōe: ⁊ spāliter ab alta vociferatiōe: ⁊ cuz videris
q̄ tussis violēter ingetat eū: ꝑcipe ei ut oī modo ⁊ ingenio
abstineat ab ipa toto posse: ⁊ teneat pillulas leues sub li-
gua ꝯtinue. quas dicturus sum ꝫ iferius: deglutiēdo eas
paulatine: donec mitigeť tussis: ⁊ curādo tussim curabiť
silr cā ipsa q̄ facit ipaz egritudinē. Qz si cā fuerit tensio fa
cta a supflua repletiōe: cura ei⁹ ꝓpria ē flōmia: ⁊ si fuerit
casus vel ꝑcussio inunges locū cū oleo rosaceo tepido. Qz
si tussis fuerit ex catarro: tūc curādus est ꝓmo catarrus si
cut causa ꝓmitiua: ⁊ aīs hui⁹ egritudinis: ⁊ medicie q̄ cō-
ferūt in hac egritudie. ſ. catarro sunt medicie stiptice sub-
tiles: q̄n sua subtilitate de facili possunt ad pulmonē de-
riuare: ⁊ stipticitate sua hñt ipm ⁊ partes suas ꝯstringere
⁊ coadunare atq̄ ꝓfortare: ne supfluitates ad ipm venien
tes recipiat: ⁊ seruādo uiā hāc quā ordinauim⁹: absq̄ du-
bio nō modicū ifirmo ꝓficies deo dante. Et iā supra dixi
mus q̄ flōmare debes basilicā dextri brachy in hac egri-
tudine: ⁊ mihi videť q̄ facta flōmia basilice flōmanda sit
una ex arterys q̄ eis magis vicinať: ⁊ subtilia regimē ei⁹
dādo solū ptisanā ordei. ⁊ liga coxas ei⁹ istitis vnāquāq̄
ꝑ se ligatōe forti: faciēdo eū gescere absq̄ laborе: ⁊ ꝓpina
ei oī mane aliqd ad bibēdū: q̄ habeat ꝓfortare cū stiptici-
tate aliq̄: sicut est sirupus rosace⁹ cū aqua dulci: ⁊ si aqua
fuerit ex fonte q respiciat ꝟsus orientē erit laudabilioꝝ: et
extingue in aq̄ illa calibē purissimū atq̄ mūdū tādiu do-
nec ad minus exaq̄ diminnať q̄rta pars ipsi⁹. sternēdo in
domo ei⁹ folia vitis ⁊ myrtelle ⁊ similiū: ⁊ odorez citonia
⁊ rosas: ⁊ ea q̄ habeāt coꝛ cōfortare ⁊ dilatare: ad ꝫ vt san
guis diuidať ⁊ spargať ad exterioza corpis: ⁊ nō ꝓhibeas
ei somnū: nec exerceas te multū in ꝓuocādo ipm: sed di-
mitte illud nāe. Et si cognoueris q̄ humor a capite dissol
uať: ⁊ iferius distilleť ad pect⁹ ⁊ ad pulmonē: ⁊ tps fuerit
hyems: ⁊ cōplexio ei⁹ humida ⁊ frigida extiterit: tūc pre-
para ei hoc medicamē. ℞. macis parte vnā. ⁊ gariofilorū
ptez semis: ⁊ piperis nigri partē decimā: fiat puluis subti-
lissim⁹: ⁊ sparge sup partē anterioꝝ capitis: q̄n multū cō
fert ī hoc casu: ⁊ spāliter q̄n ꝓmitiua cā hui⁹ egritudis fue
rit ex catarro. Et calefacere ptē anterioꝝ capitis tēpera-
te quocūq̄ mō fiat ꝓdest multū ī hac egritudie. Sz si cā
hui⁹ catarri fuerit ex aere calido: oīo abstinēdū ē ab oīb⁹
ꝓdictis medicinis: nec spargere debes sup caput aliq̄ que
sint ꝯplexiōis calide ⁊ sicce in excessu: sed sufficiūt ea que
sunt tēperate cōplexionis. cū modica siccitate ⁊ aromati-
citate: laborādo ī remouēdo tussiz toto posse: cognoscēdo
q̄ q̄n totū q̄quid comedit ⁊ bibit semel ⁊ absq̄ dilatiōe
deglutiť more solito: nō peruenit ꝟtus illius ad pulmonē
nisi per uiā resudatōis videlicet eo mō quo videť ī vasis
recentib⁹ terreis q̄n iplenť aqua: q̄n tūc trapellādo ⁊ re-
sudādo per poros ipsoꝝ exteri⁹ ad modū rozis effunditur
atq̄ manat: ⁊ ꝓp hoc ordinam⁹ pillulas ad tenēdū ꝯtinue
sub lingua: ad ꝫ vt medicamē ipm paulatine deglutiēdo
possit ad pulmonē deriuare: ⁊ vtus haꝝ pillulaꝝ eē ꝺz cō
fortatiua cū modica stipticitate ⁊ siccitate: ptinens ad ali
quā frigiditatē tēperataz. ¶ Confectio pillulaꝝ cōferen
tiuz in hac egritudie. ℞. gūme arabice ⁊ dragg. ⁊ semis ci
tonioꝝ: ⁊ antere. añ. q̄rtā ptē. ʒ. vni⁹. terre sigillate aur. y.
terať vnūqōq̄ per se: ⁊ cribelletur: ⁊ ꝓficianť cū sirupo li
quiritie: ⁊ fiant ide pillule ad modū lupini: ⁊ teneanť ī ore
die ⁊ nocte: deglutiendo paulatine qō dissoluiť ex eis: ⁊ bi
bat ex his q̄ superius dixim⁹: abstinēdo a motib⁹ laborio-
sis: ⁊ a vociferatōe forti: ⁊ a decubitu in locis duris: ⁊ ma
xime q nō sunt assueti: eo q̄ ꝯdiu īfirmus iacet ī lecto du
ro: vene ⁊ arterie cōprimunť: q̄re sanguis ide euacuatur ⁊
spargitur ꝑ totum corpus: ⁊ qz forma venaꝝ tam pulsati-
lium q̄ꝫ nō pulsatilū que sunt in pulmone cōtraria existit
forme oīum aliarum venarū totius corporis: eo q̄ vene
pulsatiles q̄ sunt in pulmone similes existunt oībus alys
venis nō pulsatilibus q̄ sunt in toto corpore: in subtilitate
cū sint solūmodo vnius tunice. ⁊ vene non pulsatiles que
sunt in pulmōe sunt duaꝝ tunicaꝝ. ⁊ ꝓpter ꝫ arterie pul-
monis citius scinduntur ⁊ lanīantur alys venis nō pulsanti-

bus que sunt in pulmone: & hac de cā solo ꝓtinuitatis que fit in pulmone ē prauior & difficilior valde & piculosior ceteris alys q̄ fiūt in toto corpe & magis remota a liberatione: vel ipossibilis: q̄re studiosus esse debes cū oī sollicitudine ad ꝓsolidationē faciēdaz cū his que dixim⁹. añq̄z ad sanié habeat deuenire. cognoscēdo q̄ si ad cōsolidationē huius vulneris pulmonis p te ifirmus poterit deuenire. dignus eris laude & gl̄ia valde ex hac cura. Et nō credas q̄ hoc vuln⁹ ꝓsolidet ex ꝓprio sanguie sic vulnera alioz mēbroz fieri ꝓsueuerūt: sz si ꝓsolidat nō fit nisi post lōgū tps. Et postq̄z visuz fuerit q̄ ꝓsolidatio h⁹ sit expleta & cōfirmata: nō debes desistere ab vsu medicinaz ad minus vsq̄quo trāsacti fuerint sexaginta dies. Et si nō cōsecut⁹ fueris itentionē tuā. ꝫ est q̄ ad sanié cōuertaī: iā supius dictū est qd agere debes. Et iaz audiui a patre meo q̄ ad eū venit qdā ex officialibus hispanie: q̄ patiebaī hāc egritudinē. s. q̄ eiecerat sanguinē a pulmone: & pater me⁹ studuit eū: & fecit ei oīa que visa fuerāt ei conuenire: intm̄ q̄ ad tantā cōualescentiā deuenit: q̄ putabat se esse liberatū itegre & pfecte: & icepit facere fcā sua: & agere oīa q̄ consueuerat in sanitate sua: & pr̄ me⁹ correxit eū iungendo ei a gb⁹ se abstinere debebat: & maxīe ab vsu mulier: & a superfluo cibo & potu: & a violētis motibus & laboriosis: & ab equitatione equoz q̄ sunt semp robusti atq̄ fortes. Et p̄cedēte tpe equitauit quadā die equā vnā: & cursitauit eaz violēter: & cadez die reiecit de sanguie in magna q̄ntitate. Quare ex ꝫ & ex vsu mulier. & alys errorib⁹ multis quos fecerat obyt in breui. Sz quā diu seruauit regimē sibi impositū: sane vixit: & bene fuit ꝫ per septē ānos.

¶ Capl̄m. III. Quod est de tussi que ꝓuenit a mala complexione & de omnibus alys speciebus.

IT scias q̄ potest in pulmone euenire ꝓplexio calida aut frigida vel sicca ex qua oriī tussis. Et cura huius est remouere illā malā cōplonem: cōuertēdo ifirmū ad oppositū illius q̄litatis extranee. Et iaz fuit q̄ qdā rex habebat tussim. Et nihil p ipsam spuebat: vel eyciebat. Et cū medicus suus vidisset ipsum p̄cepit ei vt cū fibulis suis claudet scissurā capitis sui anteriorē: & ablata fuit ab ipso tussis ācōtinenti. Et cā tussis illius erat friditas que attingebat pectus exteri⁹. vñ pulmo ide lesionē recipiebat: & virtus expulsiua conabaī expellere illud nocumētū ab illo mēbro. Quare ꝫ tussis nō erat nisi ex q̄litate mala frida. Et accidit multotiēs tussis ēt illis qui supflue exercitanī curr̄edo vel nauigādo seu vogādo: & maxīe si ñ sūt assueti. Et causa huius est: q̄z ex tali exercitio laboriposo stomac⁹ eoz supercalefit & exiccatur: & exiccanī etiā loca vnde aer inspiraī: & ex tali siccitate p̄creatur tussis ācōtinenti: quēad modū videre potes q̄ accidit tussis subito illis q̄ odoraī camphorā cū sit frigida valde. Et pōt etiaz esse causa tussis illoz q̄ supflue fatiganī currēdo vel nauigādo dissolutio humoz qui dissoluuntī a supfluo motu: & cadūt vel descendunt ad pectus vel ad pulmonez. Et ira simil̄r ꝓmouet tussim duabus de causis. s. caliditate & siccitate: & cuz scieris cām tussis: ꝓmo studere debes in remouēdo ipaz cū suo opposito: & id q̄ dixi tibi de rege habeas p exēplari in oībus. Et adhuc itero tibi id q̄ supius dixi & scripsi ī capl̄o pulmonis. s. q̄ q̄n ipsi vlcus supuenerit & curat⁹ fuerit: sicut diximus ordinate possibile erit q̄ viuet sic diu & forsan ad vltimuz moriet alia egritudine. Et pōt etiā tussis euenire sicut alig ex antigs ꝓtulerunt medicis cā vermiū qui assimilanī muscis g oriunī in pulmōe: & ex illis fit tussis valida atq̄ fortis. Et cura huius est trahere per cannā pulmonis fumū centaureē & aristologie longe. Sz hanc egritudinē nūq̄z vidi: tñ memorationē facio de ipsa: sicut qdā antiq̄ fecerūt medici. Et fit ēt tussis q̄n ꝓcreanī pori seu clausi in mēbris que sunt ꝓpinqua pulmoni: ex q̄bus cōprimiī pulmo: & ide segtur tussis. Et fit tussis etiā a tumore splenis & grossitie ipsius & hec nō remoueī nisi remota causa. Et fit ēt ex apostemate epatis & duritie ipsi⁹. Qm̄ q̄n est magnū fit tussis: vnde oportet dictā cāz remouere. Et fit etiam ex pleuresi que fit aut sub costis aut supra costas. Et etiā generaī tussis ex hydropisi. Et fit similiter ex tumore stomaci q̄ fit ex ventositate magna in ipo vel ex supflua repl̄one eius cibi & potus: que fit q̄n patiēs est gulosus: spāl̄r q̄n repl̄o ē tal̄ q̄ nō iuenit stomac⁹ vñ habeat expirare: q̄re conaī stomac⁹ expellere: qō nō pōt: siē apparet q̄n aliqs ponīt in aliquo paruo loco vndiq̄z & fortissime clauso: ita q̄ non potest eycere a corpore qō sibi nocere videtur nec expirare eo q̄ nō hz locū in quo possit se dilatare & aerē ꝓueniētē ispirare: donec apiaī locus: & aer ille iclusus & pessimus euentetur & nouus & conueniēs inspireī: & huic ēt simile accidit illi cui in vltimo stomac⁹ replet̄: q̄z q̄n sic est ēt a stomaco nō pōt aliqd vomere nec superius eycere donec a vtute digestiua aliqd digeraī: & iferius aliqd descendat: & ide spaciū acquirat stomac⁹: & hac de cā accidit tussis pp talez repletionē ex vicinitate ipsi⁹ ad pulmonē: pp cōpressionē: & multotiens moriunī boues suffocati pp talē cām: & fit etiā tussis ex subita mutatione aeris ad oppositū sui. Et fit etiā tussis ex assumptiōe q̄rūdam rez quaz proprietas est nocere pulmoni: sicut sunt fungi mali q̄ nascunī in pede seu ꝓpe radicē cuiusdaz arboris q̄ quidē arbor dicīī arabice helecaminū. Et fit etiā tussis cā mali pulueris. Ducusq̄ sufficiant q̄ diximus de egritudinibus pulmonis. Nunc autē intendimus determinare de egritudine cordis.

¶ Tractatus. XII. de egritudinibus cordis. & est ꝓtinēs capitula septem.

¶ Capl̄m. I. Qō est de egritudinibus cordis in generali.

QUiuntur egritudies ī corde: aut a seipo: aut ab alys mēbris. Qm̄ q̄n passiōes generanī in q̄busdā mēbris patiēt ēt cor: ex cōpassione ipsoz & ide parua atq̄ grauia generanī accidētia. Et iā scis q̄ cor ē p̄nceps & dñator in toto corpore: & virtutes eius sunt potētes: & opatiōes ei⁹ sunt manifeste apparētes. Et opio magni & excellētissimi ph̄i: & q̄ sunt ex sua secta honorata: est q̄ cor solū ē p̄nceps ī tero oīa mēbra corporis & dñator oīuz: sed Ha. sentit q̄ sit solū p̄nceps & p̄ncipiuz spūs vitalis: eo q̄ aīal aliq̄ nō moriī nisi q̄n deficit spūs vital̄ q̄ est in corde. Et scias q̄ creatio ipsi⁹ cordis & ei⁹ forma est excellens in bonitate oīa alia creatione & forma ceteroz mēbroz q̄ sūt ī toto corpore: cū sit solidi⁹ & densi⁹ religs mēbris oīb⁹: & est hīs duas vacuitates seu ꝓcauitates: quaz p̄ncipalioz est q̄ est in latere eius sinistro: eo q̄ plus hz & retinet de spū vitali alia vacuitatē vt ex eius suba exeant seu ꝓcedant arterie q̄ mouenī motu ꝓtinuo & nō locali fm motionē ipsi⁹ cordis. Juxamētū aūt isti⁹ mot⁹ ē manifestū in attrahēdo aerē frigiduz & in expellēdo calidū supflue & fumosū. Qm̄ nisi eēt talis euētatio: suffocareī ei⁹ calor nālis: & extingueretur in eo. Et a corde fm Ari. ꝓcedūt mot⁹ volūtary & nāles: eo q̄ credit q̄ epar & cerebz recipiāt ifluētiā ab ipso. Sz mihi videī q̄ cor sit nobili⁹ ceteris p̄ncipalib⁹. s. cerebro epate & testiculis. Et q̄z ē nobilioz & magis p̄ncipal: iō q̄n vult fieri apa in ipso: añq̄z cōfirmeī: moriī patiens oīo: & deficit.

¶ Capl̄m. II. Quod est de tremore cordis qui arabice dicitur altadeg.

SCias q̄ accidit in corde tremor sicut & ī alys mēbris ꝓsueuit euenire. Sed ille q̄ fit in alys mēbris generaī a vaporibus & fumositatib⁹ q̄ ascendunt & attingunt musculos seu lacer-

tos ⁊ cutim. Ille vo tremor q est in corde accidit propter multã repletionẽ q̃ est in eo: ⁊ ab ipsa puenit motus ille extraneus ⁊ horribilis q dr altadeg. Et cura hui⁹ est flõmia cũ multa extractiõe sanguinis. ⁊ postea ꝓfortare cor cũ illis que habẽt ipm ꝓfortare: sic cũ margaritis ⁊ ligua bouĩa ⁊ auro puro ⁊ silib⁹. ¶ Medicamẽ ad hꝫ ꝓueniens valde. ℞. margaritaꝝ ⁊ sete crude: ⁊ seis basilicõis gariofilati: ⁊ seis borraginis: ⁊ ligue bouine. añ. auĩ. x. corticis citroꝝ: scedes indi: gariofiloꝝ macl. añ. auĩ. iiy. pure ambre atq; pfecte. auĩ. y. terat̃ vnaq̃q; haꝝ medicinarũ optime p se: sed seta pus icidi dr minutim quãto plus fieri põt: postea teri optime dr sil' cũ perlis: ⁊ demũ cũ alys misceant̃ medicinis: ⁊ postmodũ puluis oĩus dictaꝝ malaxet̃ optime cũ aq̃ rosacea ĩ parapside q̃ sit pfecte vitreata: ad vltimũ laminã auri puri aliq̃tulũ grossaꝝ: ⁊ frica sup eaꝫ fortiter virgã puri auri pus lamina madefacta cũ aq̃ rosacea tandiu donec vestigiũ auri in medicinis appareat manifeste: abluẽdo dictã laminã auri sup medicias cũ optĩa aq̃ rosacea vel cũ succo pomoꝝ miscẽdo dictũ aurũ cũ pdcis medicinis sil': ⁊ addẽdo huic recepte põdus medietatis ipsi⁹ de electuario pomoꝝ dulciũ ⁊ postea ꝓfice cuꝫ sirupo fcõ de lingua bouina bñ cocto ꝓfectiõe bona: ⁊ ppina ifirmo de hꝫ medicamie oĩ mane ieiuno stõ põdus auĩ. y.

¶ Capl'm. III. Quod est de chardiaca.

Hec egritudo euenit in corde: ⁊ est motus magis ipetuosus nãli: ⁊ fit aut ex cã extrinseca: velut a forti ira: qñ ab ipsa fit ebullitio valida: ⁊ augmẽtat̃ calor in corde: ⁊ hec est ꝑncipalis cã ipsius. Et fit etiaꝫ accĩtaliter a terrore: eo q̃ qñ aliquis timet supflue: nõ spargit̃ calor nãlis per totum corpus: sꝫ constringit̃ intus: ⁊ lãgues diminuit̃: ⁊ debilitatur: ⁊ ex tali ꝓstrictione trahit̃ sanguis ad cor simul cũ alys humoribꝫ: sicut apparꝫ in rebꝫ extrinsecis. vꝫ. qñ audit̃ in aliq̃ ciuitate rumor terribilis ex quo cõiter paue scũt hoies: q̃re oes trahunt̃ ad regem tanq̃ ad radicẽ ad manutenendũ eũ: ita ⁊ sanguis cũ calore nãli ⁊ spiritibus ⁊ cũ alys humoribus trahitur ad cor: ⁊ inde segtur ꝓquassatio in eo: ⁊ fit chardiaca. Et fit simil'r ex sollicitudine nimia quã aliquis habet cã perducendi aliqd ad effectuꝫ: ⁊ hꝫ sollicitudo dupliciter diuidit̃: qz aut vertitur circa vindictã faciendã: ⁊ hꝫ ponitur ⁊ ꝓtinetur sub ira: vel erit sollicitudo causa acgrendi aliqõ magnũ lucrũ: vel causa cõsequẽdi aliqd in quo multũ delectet̃: ⁊ tunc dilatatur cor ⁊ spargitur calor nãlis ⁊ spũs ad exteriora: in tantũ q̃ debilitat̃ cor ex illa inanitione: ⁊ segtur inde chardiaca. Et fit etiã a superflua debilitate virtutis, ita q̃ ex quolibet leui motu vel labore chardiaca excitat̃: qz scitũ est certissime ⁊ manifeste q̃ oĩs motus excitat calorẽ: maxime cuꝫ é fortis ⁊ subitus: ⁊ si patiens est debilis quilibꝫ motus q̃ est in eo est cũ maiori difficultate ⁊ labore: eo q̃ graue est debilem mouere: vñ non fit nisi cũ difficultate ⁊ labore: quare calor in eo fortis efficit̃: ⁊ sic chardiaca generat̃. Cura huius egritudinis ẽ regere eũ cũ cibis ⁊ potibus temperate: ⁊ odorare aromatica frigida q̃ habẽt cõfortare membra ꝑncipalia ⁊ spũs: sicut est myrta que cõfortat sui nã ⁊ complexione: ⁊ rose: ⁊ sandali: ⁊ nenufar: ⁊ sirupus de sandalis factus cũ tribus partibus sui ex aq̃ rosacea: ⁊ tantũdez de aqua dulci. ⁊ ꝑpinatus ei ad bibendũ sufficit ei: ⁊ medulla cituloꝝ: ⁊ cucumeris saracenici habẽt curare hãc egritudinem sui ꝓpone: ⁊ ꝓfortando sui aromaticitate. Et est inuenta qualitas in his ad hãc egritudinẽ q̃s ignoramus oĩno: sed experientia hoc certissime manifestatur. Et generat̃ etiã aliq̃ in corde sanguis adustus: vndei fit chardiaca illa dicta ex natura ipsius ⁊ sui acuitate. Et oritur sic militer chardiaca ex mordicatione que fit in ore stomaci: quãdo in ipso inuenit̃ humor mordicatiuus vel acutus ꝑpter vicinitatez ipsius ad cor. Et hac de causa antiqui nominabãt os stomaci cor. Et cũ cognoueris in hac egritudine melancoliam abundare: conforta cor cuꝫ his que prescripsimus de cõfortãtibus cor: ⁊ margarite maxie hoc facere nozunt. Et cura illi⁹ q̃ fit ex mordicatõe oris stomaci est euacuare illũ humorẽ ab eo cũ vomitu vel solutiõe.

¶ Capitulũ. IIII. Quod est de aqua que congregatur in marsupio cordis.

Et generat̃ aliquãdo in marsupio cordis humiditas aquosa que assimilat̃ vrine: ⁊ accidit ex hoc infirmo ꝓsumptio ⁊ diminutio carnis paulatine: sicut fit in ptbisi. Sed ego nunquã vidi hanc egritudinem: nec curaui ipsam: nec inueni q̃ Halienus de eius cura aliquã fecerit mentionẽ. tamẽ si aligd dr valere in hꝫ casu: valent ea que sunt subtiliatiua ⁊ resolutiua ⁊ desiccatiua cuꝫ aromaticitate: sicut est aqua feniculi: ⁊ horꝝ similium.

¶ Capitulũ. V. Quod est de pelliculis que fiunt in marsupio cordis.

Generant̃ sigdem in quibusdaꝫ additiones in marsupio cordis q̃ sunt qd modũ cartilaginũ ⁊ pellicularuꝫ adinuicẽ mixte: sed nullus añ nos locut⁹ fuit de hac cura. Tamẽ si aliq̃ medicamia possunt valere: erũt illa q̃ sunt subtiliatiua ⁊ dissolutiua ⁊ aromatica cũ q̃dã humiditate.

¶ Capl'm. VI. Qõ est de ethica cordis.

Hec egritudo orit̃ in corde ex mala ꝓpone sicca que fit in ipso: ⁊ hꝫ febris desiccat substãtiam seu radicalẽ humiditatẽ que est in porositatib⁹ membrorꝝ cõdẽsata vt cambiat̃ ⁊ ps mẽbri fiat. Et cura hui⁹ est si fuerit in ꝓncipio ⁊ ex siccitate sola cũ rebus humectatiuis: ⁊ olfaciat poma aromatica: ⁊ bibat lac capre medie etatis sic̃ exit ab vbere. Et ꝓtinuet intrare quotidie in tinam aque dulcis tepide plenam vt non sudet. Sed si cum siccitate dicta caliditas fuerit: tunc magis confert odorare nenufar: ⁊ violas q̃ dcã põa. Et cũ tractabo õ ethica: lati⁹ õ hac cura loq̃r.

¶ Capitulus. VII. Quod ẽ de apostemate qõ fit in marsupio cordis.

Hec egritudo cum accidit in marsupio cordis nõ fit nisi ex cã calida: sed si medic⁹ fuerit studiosus ⁊ sollicitus valde ad hanc egritudinẽ remouendaꝫ: poterit in breui curari: ⁊ hoc fit flebotomando eũ citissime: minuẽdo de sanguine in maxima quantitate. ⁊ velociter: postea infrigida cõplexionem cordis cõfortando eũ: ⁊ hꝫ fit recipiendo de sirupo myrte: partem vnã: ⁊ de sirupo sandalorum partes quatuor: ⁊ tempera cũ aqua rosacea: ⁊ da bibere. Et continuo fac eum odorare myrtã recentez ⁊ nenufar. Et si negligens fuerit medicus aut tardus in hac cura: mozieꝫ infirmus in breui: eo q̃ marsupiuꝫ est circũdans cor: qõ est membrũ taꝫ nobilissimũ ⁊ principalissimũ sicut scis. Dec autem que scripsi hucusq; de corde sunt fm sententiã predecessorum nostrorꝝ medicorum. Nunc aũt itendim⁹ dicere a nobis quedaꝫ que ab aliquibus non sunt scripta de eo. Et dico q̃ quando infrigidat̃ cor vltra id qõ conuenit sue cõplexioni naturali sequitur ide in corpore toto pigritia ⁊ tarditas ⁊ debilitas in omnibus suis actionibꝫ ⁊ operationibus. Et si cuꝫ hoc siccitas ꝑualuerit plus eo q̃ sua natura exigit ⁊ requirit: erit patiẽs sollicitus atq; audax ⁊ nõ potest aliquid q̃ sibi non placeat sustinere. Et si cuꝫ dicta frigiditate: prescripta siccitas in vltimo abundauerit: non solum dicta accidentia infirmꝫ patietur: vez etiã ei superueniet egritudo que arabice dicitur dubul: ⁊ latine nominatur sinthesis. Et est quando siccitas ꝑfundata est tũ membris q̃ illa humiditas radicalis que parata ẽ

ad cambiū vt pars membꝛi fiat cōsumitur ex toto ꝛ desiccaſ. Et ego vidi quēdā ifirmū meū qui patiebaſ hāc egritudinē cuiꝰ caro erat diminuta ꝛ ꝯsumpta in vltimo: ꝛ erat studiosus sollicitus ꝛ curiosus in vltimo: ꝛ oīno impatiēs: ꝛ oēs actiones ꝛ operationes suas agebat sicut in sanitate facere cōsueuerat: ꝛ pmansit sic in hac disp̄one donec fuit mortuus: ꝛ cā sue mortis fuit hec. ſ. qꝛ voluit intrare tinā aque calē: ꝛ ego ꝓhibui sibi q̄tū potui: sed noluit me audire: ꝛ cū itrasset in eā nō diu stetit ꝙ leuiter mortuus fuit.

¶ Tractatus. XIII. de egritudinibus epatis: ꝛ splenis ꝛ est continens capitula sex.

¶ Capituluꝫ. I. Quod est de epate ꝛ de tribus speciebus hydropisis.

SCias ꝙ epar est vnū ex p̄ncipalibus mēbꝛis cozpozis: ſꝫ Aristoteles sentire videtur ꝙ operatiōes ipsiꝰ pcedant a calidꝛtate cozdis tū ſnia medicozū est ꝙ epar per seipsum est p̄ncipale: ꝛ opationes eiꝰ a seipso ꝓcedūt absq; ifluentia alicuius alterius membꝛi in ipsum. Et ꝓpter hoc dicit Hyppocras ꝙ bonitas ꝛ hylaritas vite a sanitate pfecta epatis habet euenire: ꝛ epar est fons ꝛ p̄ncipium virtutū nāliuꝫ: que sunt vtus attractiua: retētiua: digestiua ꝛ expulsiua: ꝛ he virtutes ifluunt ab epate ad vniuersum cozpus ꝛ in oībus mēbꝛis: ꝛ ab ista ifluentia oīa membꝛa singulariter dictas virtutes nāles hñt exercere: ꝛ nutrimētum membꝛis totaliter assimilare ꝛ eis vnire. Quare he virtutes oēs ab epate ꝓcedunt ad oīa membꝛa cozpozis: vnde si debilitas inuenīt in cozpoze in virtute mutatiua oꝛietur in eo egritudo ſm illaꝫ debilitatē: sicut hydropisis cū suis tribus speciebus. Una quaꝝ dicitur carnosa. in arabico balabami. Secūda vero dicitur asclites vel vtrosa: que arabice dicitur cebli. Tertia autē nominatur timpanites: ꝛ arabice vocaſ çachi: ꝛ timpanites fit ēt quidē a debilitate epatis. Et ego tractabo de vnaq̄q; istarū specierū tractatu cōpleto. ꝛ incipiemus a carnosa que a nobis dicitur yposarca. Et dicimꝰ ꝙ qñ debilitatur virtus digestiua epatis tunc nutrimētū efficitur cruduꝫ ꝛ indigestū: ita ꝙ nō pōt in sanguineꝫ conuerti: ꝛ sic remanet flegmaticū. Et tu scis ꝙ quotiēscūq; secūda digestio que est in epate errat in digerēdo: tunc impossibile est ꝙ cetera membꝛa possint illud nutrimētū digerere: ꝛ in sui substantiam conuertere ꝛ assimilare. Et postq̄ digestiua epatis deficit: ꝛ alia membꝛa oīa de necessitate deficiūt: atq; errant in digerendo: ꝛ sic sequitur inde hydropisis que dicitur yposarcha. Sꝫ timpanites oꝛitur qñ epar incipit digerere chilū ꝛ nō pōt sufficiēter eum complere ꝛ imutare in oībus suis qualitatibus sicut conuenit ꝓpter debilitatem sui: ꝛ non pōt perfecte dissoluere qō dissoluendū est: nec ꝓparare ad expellendū ꝙ expellendū est. Quare cōuertiſ in vapoꝛē siccū atq; grossum: qui ꝙdē mittiſ ad cōcauitatē ventris: ꝛ inde efficiſ in eo inflatio cū duritie: eo ꝙ qñ debilitatur epar conuertit chilum ꝛ imutat ſm cōplexionē ꝛ nām malā que ei appꝛopꝛiaſ in illa boꝛa. Et h̄ ipossibile esset nobis dicere: que. quales: ꝛ quāta sit ista cōuersio: ſꝫ scitū est perfecte atq; cognitum: ꝙ quilibꝫ calꝛ siue nāls siue accidētalis: tam si fuerit extrinsecus siue ītrinsecus: si inuenit rem aquosam in quaꝫ agat: conuertit illam in vapoꝛē: ꝛ illō qō est grossiuꝫ in eē remanet: subtile autē euapoꝛat ꝛ recedit. Epar aūt qñ est in sua complōne nāli optima ꝛ perfecta est causa vniuersalis ꝙersiōis nutrimenti in oībus membꝛis ſm naturaꝫ ꝛ complonem vniuscuiusq; ipsoꝝ. Sꝫ qñ debilitatur calꝛ naturalis in eo ita ꝙ nō pōt hanc operationeꝫ cōplete agere: generantur inde vapoꝛes multi qui cōuertunt ꝛ coadunantur in concauitate ventris: ꝛ fit hydropisis q̄ dꝛ timpanites. Et ꝓ maiozi parte est hec egritudo cū grossitie ꝛ duritie splenis magna: eo ꝙ quādo epar nō agit in substantiam nutrimēti id ꝙ debet de sui ꝓpꝛietate ꝛ natura: hoc est mutare dictam ſubam in rem aliā que oīmodo in oībus assimileſ sue substantie ꝛ q̄litati. Et qñ h̄ opatio exit a natura versus aliquā ptē calitatis: tunc supercalefit nutrimētuꝫ ꝛ aduriſ: ꝛ nā illud mittit ad splenez: eo ꝙ omne adustū ptinet ad melācoliā: ꝛ sic inflaſ splen atq; tumescit: ꝛ hac de cā ꝓ maiozi parte nō inuenies timpaniticuꝫ absq; egritudine ꝛ tumoꝛe ꝛ iflatione splenis. Sꝫ hydropisis sigdem asclites generatur qñ nō possunt renes attrahere aquositatē q̄ generaſ in epate cū sanguīe q̄ ꝛ ꝯsueuit descēdere ad renes p̄ vias vrine: qꝛ cū remanet in epate cū sanguine: repudiaſ a mēbꝛis: vnde sanguis ille aquosus ab ipsis mēbꝛis expelliſ ad vētris cōcauitatē: ꝛ ide fit asclites. Nota tū ꝙ si h̄ erroꝛ fuerit p̄ncipaliꝫ aberroꝛe ꝛ debilitate epatis: nō potētis seq̄strare purū ab impuro: ꝛ spāliter aquositatē dictaꝫ: fit p̄mo hydropisis q̄ dicit yposarcha: ꝛ secūda. ſ. asclites a debilitate ꝛ egritudine renuꝫ hꝫ ꝓuenire. Sꝫ cōsiderare debes vtrū illa egritudo vel debilitas renum fiat vel ꝓcedat ab epate: vel sit cā alicuiꝰ ꝓpꝛie egritudinis q̄ est in ipsis renibꝰ: ꝙ si peccatū nō fuerit in epate sed est sanuꝫ oīno: ꝛ debilitas ꝛ egritudo fuerit in ipsis renibꝰ: tūc p̄incipaliter fit hydropisis q̄ dꝛ asclites. Et debilitas quidē virtutis epatis euenire pōt a mala complexione q̄ fit in ipso. Quoꝝ spēs. viij. sunt sicut est manifestuꝫ: q̄tuoꝛ. ſ. simplices: ꝛ q̄tuoꝛ cōpositę. Et cura vniuscuiusq; est reducere epar ad suam complexionē naturaleꝫ cū quibus cōuenit. Sed debilitas epatis que fit ab egritudīe q̄ est in ipso cozpe epatis est oppilatio vel apostema. Et apostema est egritudo composita ex ꝯsimilibus ꝛ officialibꝰ. Cura sigdē oppilationis est cū aperitiuis: apostematis vero cum remouētibus cām ipsius. Et accidit etiā in epate duricies causa potationis aque frigide vltra debituꝫ: vel debilitas virtutis ipsiꝰ causa vsus aceti superflui. Et cura duriciei que fit ab aqua frigida nō est solum cum calidis simpliciter: īmo indiget cum eisdem q̄ sint cōfortantia stiptica ꝛ aromatica: sicut camomilla: ꝛ flozes rosarū. ꝛ simi lia. Et nota ꝙ spēs hydropisis sic cōponi ꝛ miſceri possūt adinuicem quēadmodum ꝛ species febꝛiū simul cōponūtur. Quare si medicus subtiliter ꝛ studiose perscrutatus fuerit in cognitiōe simplicis: leuius poterit cognoscere cō positam ab eadem. Et qui curā simplicis pfecte sciet operari inde absq; difficultate ꝛ curā composite optime sciet exercere. ¶ Confectio cōueniēs valde ad hoc. ℞. lacce lignoꝝ mundate: floꝝ camomille ꝛ rosaꝝ: ciamomi electi: masticis: gariofi. ꝛ sticados. aā. ʒ. i. semis lini modicū vstulati: oliuarde. i. rute capꝛarie: acreuan. i. scolopendrie. aā. ʒ. ſ. Terāſ vnaq̄q; istaꝝ p̄ se: ꝛ cribelleſ subtiliter ꝛ cōficiantſ cū sirupo de charscaina: ꝛ ꝓpina patiēti omni die ieiuno stō ex ipso aur. v. vel circa illud ꝛ iunge epar cuꝫ istis oleis eq̄liter mixtis. ſ. dealchocal ꝛ de iasemino: ꝛ de granis viridibus: ꝛ ciba eū pane bene fermentato cū turturibus: ꝛ passeribꝰ: ꝛ pullis ꝓdicuꝫ elixatis in aq̄ ꝛ sale. Sꝫ si debilitas epatis fuerit ex vsu aceti supfluo: tūc cura illiꝰ ē sirupꝰ iste. ℞. passulaꝝ enucleataꝝ: ꝛ ligritie mūdate. aā. libꝛā. ſ. panichal. ꝛ carsene ꝛ gafet: ꝛ oliuarde. aā. ʒ. iij. masticis. ʒ. i. cōquassentſ quelibet p̄ se: ꝛ infundantſ oīa in sufficiēti aq̄ per nocteꝫ vnā: mane aūt bulliāt lento igne vsq; ad cōsumptionē medietatis: ꝛ colentſ exprimēdo fortiter ꝛ optime: ꝛ adde huic colature zuccari. libꝛas. x. ꝛ mell. libꝛas. v. ꝛ decoquantſ vsq; ad spissitudinē sirupi: ꝛ da patiēti de isto oī mane ieiuno stō. ʒ. y. cū. ʒ. vi. aque dulcis tepide: ꝛ cum aur. v. mellis: rosacei. Et inunge epar cū oleo de granis viridibus: ꝛ camomille anna.

¶ Caplm. II. Qō est de apostemate epatis.

Et oritur qñq; in epate apostema. Oꝛ si fuerit in suba sue carnositatis: ꝛ ad saniē deuenerit: nō spero ꝙ ifirmus ide in ꝓpetuū possit liberari: eo ꝙ epar est membꝛuz ꝓncipale ꝛ fons potētissimꝰ: vñ qñ taliter patiē ꝓuant ei⁹ vtutes oēs ꝛ destruunt ꝛ segtur velociter mozs.

¶ Lapm. III. Quod est de opilatione epatis.

Cura huius egritudinis est aperire opilatões ipsius cū decoctione oliuarde: panicald ꝛ scolopendrie ꝛ similibus: ꝛ succꝰ feniculi est maxime iuuamenti in hoc casu.

¶ Lap. IIII. Qō est de doloꝛe epatis.

Et oriē aliqñ in pāniculo epatis extēsio sic in alys mēbꝛis consueuit euenire: vñ segtur doloꝛ fortissimus qñ itolerabilis: ꝛ apparet patienti ꝙ epar sit quod doleat. Et est sensus huius panniculi acutissimus ꝓpter multitudinē paruoꝝ neruoꝝ in ipso cōtextoꝝ. Ego autē passus fui hūc doloꝛē: ꝛ curaui me iungēdo locū cū oleo de vitellis ouoꝝ: ꝛ nucū eq̄liter mixtis: ꝛ liberatꝰ fui ī ipa die: sz fact⁹ fui īde ycteric⁹. Et de ipoiferi⁹ loq̄r dño cōcedēte.

¶ Lapm. V. Qō est de egritudinib⁹ splenis.

Scias ꝙ splen est mēbꝛ qō hz ad se trahere superfluitates melācolicas: ꝛ trahēdo illas nutritur ex subtiliozi ꝛ puriozi pte ipaꝝ. Et generā tur in ipso qñq; egritudines sic in alys mēbꝛis fieri ꝛsueuerūt. Et nō est splen ex mēbꝛis ꝓncipalibus cozpis: nec hz multas opationes in cozpe exercere: nisi qz trahit ad se supfluitates grossas: sic renes trahunt subtiles ꝛ aquosas: ꝛ istud mēbꝛ augmētaē ꝛ ingrossaē multū. Et cura huiꝰ ē cura supꝛascripta in epate. Et scire debes ꝙ splen sustinere pōt foꝛtiozes medicias valde ipso epate. Et nō tradas hec obliuioni. s. qñ vis dare medicinas ꝓ splene vt admisceas eis semp ea q̄ habeāt acetositatē: eo ꝙ istud mēbꝛ ꝓprie nutriē isto sapoꝛe: ꝛ ꝓpter hoc attrahit acetositatē ꝛ rapit eā violēter: ꝛ hac de cā miscēda sunt acetosa medicinis splenis vt deferāt virtutes eaꝝ citissime ad ipm: ꝛ acetuz hz dictas medicinas citissime ipsi spleni ferre ꝛ depoꝛtare. Et iā est notū ꝙ qñ īgrossaē splen intñ ꝙ nō pōt ad se trahere grossitiez sanguinis atq; eiꝰ fecē remanet tūc dicta fex cuz sanguine ꝛ spargiē per venas in vniuersuz cozpus: ꝛ alteraē ide ꝓplexio patis ꝛ debilitaē: ꝛ ex ipsa debilitate sequitur vna ex spēbus hydropisis vel plures. Et de hydropisi ꝛ suis tribꝰ spēbus supius bꝛeuiter ptrāsiui: nunc aūt intēdo ꝓplere tractatū

¶ Cōfectio sirupi ꝓferētis valde duritiei ꝛ magnitudini splenis. ℞. camomille ꝛ cozticis radicis tamarisci: oliuarde al's. gasec. thumeni: al'. sticados ꝛ iabade ꝛ flaçia: al'. capilli veneꝛ]: ꝛ scolopēdrie ꝛ asarabachara. añ. ʒ. i. rubee tictozis. ʒ. ß. radicis de alçaru. ʒ. i. cozticis radicis feniculi: ꝛ cozticis: radicuz caparis. añ auř. v. mastícis auř. iiy. croci auř. i. ligritie mūdate pondus medietatis oīuz predictaꝝ medicinaꝝ: cōquassentē q̄ sunt ꝓquassanda ꝓ se: ꝛ īfundantur nocte vna in. xxiiy. libꝛis aque calide: ꝛ mane bulliāt lento igne vsq; ad cōsumptionē medietatis aque: ꝛ colentur foꝛtiter expꝛimendo: ꝛ illi colature adde. viy. libꝛ mellis dispumati: ꝛ libꝛas. y. succari: ꝛ bulliāt iterū lento igne donec icipiāt spissari: ꝛ tūc adde aceti vini foꝛtissimi libꝛ. y. ꝛ bulliat vsq; ad spissitudinē sirupi: ꝛ reponantē in vase vitreato: ꝛ cū opꝰ fuerit: da de eo patiēti ab. ʒ. i. vsq; ad. y. mane ieiuno stomaco cū ter tāto aq̄ dulcis calē: ꝛ cū duobus auř. mellis rosacei: ꝛ cibeē cibis subtilibus: ꝛ de carnibus denē ei pulli parui ꝛ colūbini: ꝛ si vis dare ei gallinas vna die dabis: ꝛ alia nō: ꝛ sege eū taliter donec fuerit liberatus. ¶ Et emplastrū istud itez splenī supponaē: qñ cō fert valde, ℞. radicis tamaricis ꝛ camomille: ꝛ floꝝ narcisci: ꝛ floꝝ de iasemino. añ. partes equales: radicis caparis quartā partē: farine oꝛdei vel spelte q̄ntum est quarta pars omnium medicinaꝝ ꝛ īcoꝛpoꝛentur cū aceto ꝛ aqua equaliter mixtis: ꝛ pone calē sup splenem: ꝛ liga super hꝫ emplē folia viridia ficus: ꝛ comedat īfirmus ante cibuz pomitella caparoꝝ postq̄ fuerint madefacta in aqua cū sale ꝛ aceto: qñ sunt magni iuuamēti in hac egritudine: ꝛ teneat dōz emplē in nocte: ꝛ in die inūgaē bis cū oleo de lilys ꝛ rosaceo. Sciēdo ꝙ aliqñ hꝫ egritudo certificaē per vrinam turbidam quādo mingiē in q̄ntitate magna. Et hꝫ ideo qz quādo splen nō potest trahere dictā superfluitatē ad se: remanet cū sanguīe: ꝛ expellitur inferius per vrinā. Et aliquādo dicta superfluitas expellitur a natura ad cutim exteriozes cozpoꝛis: ꝛ fiunt ibi vestigia nigra lata vel colozis violacei: ꝛ incontinenti post apparitionez dictoꝛū vestigioꝝ remouetur durities ꝛ grossities splenis: ꝛ hꝫ vidi pluries ꝓpꝛys oculis: sicut multotiens vidi yctericiaz citrinaz in cute fieri quādo colera exterius expellitur ad ipsam: ꝛ quādo iste humoꝛ per secessum emittitur non curatur ab omnibus: sed quādo in cute apparet: tunc ad medicos currunt velociter ꝓpꝛe timoꝛe.

¶ Lapm. VI. Quod est de ycterícia citrina.

Hec egritudo in cozpoꝛe generaē qñ colera siē exteriꝰ ad cutim expellie: ꝛ vertiē coloꝛ eius īsilitudinē colozis citri. ꝛ albū oculi siē. Tamen ꝛsiderare debes vtrū hꝫ patiens ꝓpus pateretē acutā febꝛē vel nō: ꝛ si patiebaē: vide si post istā expulsionē remaneat alleuiatꝰ a febꝛe vel nō: aut si erat ꝓpus sine febꝛe: sed apparente ycteritia fuit febꝛis: ꝛ iterū si erat cū febꝛe ꝛsidera vtꝝ dicta ycteritia apparuit añ septimū diez vel post. Oꝛ si in septima die euenerit: spera bonū de ifirmo: eo ꝙ facta est ista expulsio post digōnē materiei. Oꝛ si apparuerit dicta ycteritia ī ꝓncipio febꝛis: timendū est de īfirmo ne habeat apostema calidū in epate: vel in suis pelliculis. Et qñ sic est oēs humozes ad epar deriuātes in colerā cōuertunē: ꝛ inde coloꝛ totiꝰ cozpoꝛis īficiē atq; intingiē ab eadē. Et cū fueris certificatꝰ ꝙ hoc apostema est in epate ꝓfirmatū: fac tūc oīo patiētez abstinere ab oī re calida atq; dulci: ab oleo oliuaꝝ ꝛ ab oī pinguedine ꝛ vnctuositate: qz si dederis ex istis aliqd interficies infirmū oīno. Et studeas potare eū aqua cucurbite: ꝛ ciba eū panata decocta in aqua ipsiꝰ cucurbite: nō admiscēdo ei speciē aliquā nisi coziādrū vl' succū. Oꝛ si virtꝰ fuerit debilis: dabis ei cucurbitas coctas cū pdicibus: ꝛ infrigida eas in puteo vel niue. Et si certꝰ fueris ꝙ in epate nō fuerit apostema: ꝛsidera si oppilatio aliqua fuerit ī canali: seu meatu superiozi vel īferiozi cistis fellis vel veruca seu pustula in aliquo ipsoꝝ generata. Oꝛ si fuerit tunc colera extendiē atq; spargiē ꝓ totū cozpꝰ cū sanguīe: ꝛ membꝛa sui acuitate ꝛ amaritudine repudiāt ipsam: ꝛ expellūt eā ad cutim: q̄ est mēbꝛū debile: ꝛ est mēbꝛū creatū a deo sublimi ad defensionē cozpoꝛis totiꝰ: sed expelliē in eaz a natura ꝓpter meliꝰ. Et cū sciueris ꝙ nō fuerit in epate: sz est in aliquo predictoꝝ canaliuz fellis: regēdus est īfirmꝰ sicut diximꝰ addēdo ꝛ minuēdo ꝓut tibi videbiē expedire: faciēdo tñ curam blandā atq; getā donec dicta pustula fuerit digesta vel dissoluta. Et si veruca fuerit ibidem: ꝓssibile est ꝙ diu' mozetur qn dissoluaē vl' cozrodaē: cū colera quotidie inde transeat: ꝛ sui acuitate habeat ipsam dissoluere rodere ꝛ desiccare. Sed si yteritia fuerit ex liberatione colere que ꝓpter sui multitudinē ꝛ abundātiā spargitur per totū cozpus: que abūdantia facta est ex multa comestiōe rerū calidarū sicut mellis ꝛ similiuz. Tunc cura eius est leuis: qz non indiget nisi frangere caliditatē cozpoꝛis totius: ꝛ hoc cū aq̄ cucurbite: ꝛ citrulozū ꝛ anguriarū: ꝛ cū aqua rosata. ꝓpinando ei ꝓdicta ad bibendum

postq̃ fuerit ifrigidata in niue vel in puteo. Et da ei ad comedẽdũ lentes decoctas in aq̃ cucurbite: ⁊ aceto: qm̃ est cibus in hoc casu valde vtilis ⁊ pfectus: ⁊ fit etiã icteritia ex potu alicui⁹ rei malitiose. Sicut accidit açir filio alicuius q erat conestabilis regis: qui misit p me: vt ad eũ sibilie ire deberẽ: ⁊ inueni cũ glaucũ in corpore toto: sic̃ est cortex citri: ⁊ amiserat appetitum comedẽdi ex toto. Et cõsiderando pcedẽtia ifirmãtis: nõ videbã q ex ipsis istud accñs bre debuisset: eo p in eodẽ istãti in quo hũit icteritiã habuit silr ⁊ casum appetitus. Cogitaui q bibit ⁊ comedit rez venenosaz: de nã cuius erat cõuertere complonem corporis totius in colam. Et dixi q h̃ quersio erat ex pprietate rei dicte: ⁊ nõ ex sua complone: q̃re cõuersus ad deũ cõfidẽs totaliter in eũ rogaui vt ei minime plus nocumẽti iferre possem q̃ illud q habere videbat̃. Dedi ergo ei ad potãdũ pondus triũ granoz ordei de beçehard. Eloſa.

¶ Nota q magis ppriũ beçehard ⁊ vtilius ceteris est illud qõ ppe oculos ceruoz oritur in partibus orientis tali modo. Sciẽduz est q cerui magni illius partis comedũt aliqñ serpẽtes vt fortes fiãt: ⁊ anteq̃ recipiãt ide nocumẽtum currũt ad flumia dulcia. ⁊ trãt itus tm̃ donec aqua attingat eis vsq̃ ppe os ⁊ totũ istud documentũ habẽt a natura: ⁊ tm̃ morant̃ sic absq̃ vlla potatione aque. (Or si biberent aligd de aq̃ morerent̃ citissime) donec oculi eorũ incipiũt lachrymare: ⁊ illa lachryma iuiscat̃ ⁊ coagulatur sub palpebris: ⁊ intm̃ sic morant̃: ⁊ oculi tm̃ sic lachrymant̃ donec illa lachryma crescit ⁊ augmentat̃ ad q̃titatẽ castanee vel nucis: ⁊ cũ sentiunt venenũ recessisse ⁊ nocumẽtũ: exeunt ide: ⁊ vadũt viam suã: ⁊ illa lachryma sic ĩdurata vt lapis fricando cadit: ⁊ inuenit̃ ab boibus: ⁊ est beçeard pfectius ⁊ vtilius ceteris beçeard. cuz ʒ. v. aq̃ cucurbite. Et posui aquã cucurbite ad reprimẽdũ furiositatẽ illius calitatis acgsite: ⁊ beçehard ad expellẽdũ venenũ: ⁊ sic posui complonem cucurbite frigidã contra complonem cal̃am patiẽtis: ⁊ pprietatẽ beçeard contra q̃litatẽ ⁊ pprietatẽ venẽi: ⁊ sic ide pfecte fuit liberat⁹ Unde ex hac cura fui mirabilr cõmẽdatus. Et q viderũt ⁊ audierũt venena p nihilo reputabãt faciẽdo illud. Et iã sciuisti q antiqui medici dixerũt q ictericia q̃ fit in pncipio egritudinis est mala valde: eo q fit ante digõnez materiei. Sz ego dico q eo q ictericia fit ex humore acuto esse dz velocis motus in oibus suis actionibus ⁊ passionibus: vnde non videtur esse lõginquũ nec extraneũ si recipit digõnem in secunda die ⁊ magis in q̃rta: ⁊ maxie in iuuentute: ⁊ in regione calida: ⁊ in tempore calido: ⁊ quãdo flant venti orientales vel meridiani. ¶ Et iaz bucusq̃ locutus sum de icteritia ꝓut mihi videtur sufficiẽter. Nũc aũt itendo tractare de laniatione ⁊ scissura sifac. ⁊ exitus intestini qõ est supra ventrem.

¶ Tractatus. XIIII. de egritudinibus que fiũt in sifac. ⁊ est continens capitula duo.

¶ Capl̃m. I. Quod est de scissura sifac: ⁊ exitu ĩtestini.

Sifac aliqñ scindit̃: aut ex pcussione fcã cũ ligno vel lapide ventre repleto existẽte: aut ex saltu valido post repletionem: vel ex ĩpetuosa ⁊ cõtinua tussi: aut ex superfluo pondere: ⁊ horũ similiuz. Et scias q qñ scinditur sifac q̃uis in pncipio sit parua ⁊ modica quotidie augmentat̃ et dilatat̃: ⁊ in tm̃ sic multiplicatur donec ĩtestina exeãt: nõ hñtia qd sustẽtet ipsa nisi cutiz exteriozem: ⁊ ide sequit̃ dolor vẽtris: ⁊ rugit⁹: ⁊ dispositio ifirmi tota mala efficit: ⁊ maxie illis q vtunt̃ exercitys laboziosis: sic̃ ẽ egritatio et cursus equoz: ⁊ opatio artiũ q̃ fiũt cũ difficultate ⁊ labore magno ⁊ similium. Quare ĩ istis q laboziose ⁊ quotidie sic exercitant̃ quotidie dilatat̃ in eis scissura. Cura aũt h⁹ egritudis est quies: spãliter illis q hãc sustinere pñt: cum modico cibo ⁊ potu: ⁊ ꝓtinuo iaceant sup dorsuz: abstinẽdo a forti vociferatõe. Et si tussiunt abstineãt ab ipa toto posse: ⁊ studeãt vt eã quietã faciãt atq̃ lentã. euitãdo sternutationẽ q̃tum possũt. Et postmodũ reducat̃ ĩtestinum in locũ ꝓpriũ: ligãdo desup emplastrũ stipticũ nõ tn̄ grosse subẽ nimis. ⁊ cõtinuãdo optime oĩa ista pole est q libe retur deo dãte. ¶ Sciẽdũ tn̄ q cõsolidatio hui⁹ sifac est difficilis valde: eo qz eius situs est in loco humido valde. ⁊ cũ moueẽ corp⁹: semp cũ eo moueẽ ⁊ cõquassatur sifac. Ego aũt tẽpore meo vidi quẽdã amicũ meũ q passus fuit hanc scissurã. ⁊ recessit ab eo hac de cã possibilitas exercẽdi oĩa que agere consueuerat. Et era tunc iuuenis. Et cuz illa supuenit ei dolor valid⁹ in ventre cã multe comestionis vuaz ⁊ pomoz: ⁊ iterũ in toto corpore acutissimos bauit dolores: ita q nullatenus poterat se mouere: nisi cuz difficultate ⁊ labore maximo. Studui ergo circa eũ in remouendo dolores: ⁊ pcepi ei vt mĩme comedere deberet. nisi modicũ panis bene fermẽtati cũ passeribus decoctis in tassea tã diu decoctis dõec carnes eoz dissolui ab ossibus videant̃. Et sic tenui eũ cũ isto regimĩe iacendo supinus per duos mẽses: ita q nõ poterat orare more sarracenoz nisi in corde suo. ⁊ sic remoti fuerũt dolores remota materia eoz. ⁊ liberatus fuit ab eis itegre ⁊ perfecte. Et remotis doloribus cepi laborare circa rupturã: sed fessus ⁊ fatigatus pre longitudine tẽporis dimisi eũ pcipiẽs ei vt quiesceret tẽpore longo iacendo supinus: ⁊ sic stãdo cũ dieta modica ac subtili: redyt intestinũ in locũ suũ pmanens vacuũ. ⁊ sic cõstricte fuerũt partes: ⁊ cõsolidat⁹ fuit pfectissime absq̃ cura alia. Et q rememorat⁹ suz de isto nõ feci nisi vt sit exemplum alys cũ ꝓtigerit casus silis.

¶ Capl̃m. II. Quod est de vulnere ventris.

Quando autem in vẽtre fit vulnus ex ferro: ligno: vel lapide: ita vt çirbus inde exeat. tũc primo medicus laborare debet: vt ipsum çirbum intus remittat ⁊ redire faciat: ⁊ si super ipsum apparuerit puluis: vel pilus: vel segatura alicuius ligni: primo est optime abluendus cuz aqua tepida: ⁊ postea quiete intus reponatur. Et si aliqua pars çirbi denigrata fuerit vel corrupta incidatur: ⁊ cuz filo sete suatur: ⁊ ponatur intus: ponendo super suturaz ea que habent consolidare subtiliando regimen vt superfluitates minime ibi possint abundare. Or si ex vulnere sanguis in quantitate multa non emanauerit. fac infirmum ex basilica que arabice dicitur halchakal. flebotomari: quoniaz est cura generalis in omnibus vulneribus prohibens fluxum humorum ad locum vulneris: Et si ex vulnere intestinum exierit absq̃ vlla lesione sui: tunc studeas cum oi festinatione ⁊ sollicitudine vt ipsum leniter atq̃ plane redire facias: eo q si aliquam moram extra faceret: inflaretur: ⁊ non posset postea redire vnde exiuit. Or si ex mora forsan ad inflationez deuenerit: habeas tunc aquaz dulcem calefactam tepidam in vltima temperantia. Et sparge ipsam super orificium vulneris vice post vicez: donec inflatio remoueatur. postea cum omni planicie ⁊ suauitate labora vt ipsum intus redire facias: iniungẽdo ei quietem continuaz: ⁊ vt abstineat ab omni vociferatione clamorosa: ⁊ a superfluo cibo ⁊ potu. Et cib⁹ ei⁹ sit: c⁹ modica q̃titas mlt̃ũ nutriat: ⁊ sufficiãt ei ĩ cibo duo testiculi galli ꝺcocti ĩ tassea. Et studeas ĩ rẽotiõe hũoz: ⁊ ĩ elõgatõe ipoꝝ a loco vulner̃: ⁊ iunge ptes õ rẽote sũt aliq̃tulũ a vulnere ĩ circuitu cũ oleo rosaceo odorifero atq̃ aromatiçato ⁊ ñ moueat̃ ifirm⁹ vlq̃ vuln⁹ fuerit ꝓsolidatũ. Sz si cũ

vulnere pforatū fuerit ītestinū: ⁊ fuerit ex gracilib⁹: ipole ē meo iudicio vt libet ⁊ ꝓsolidet. Oz si fuerit ī grossis ipole erit vt viuat ifirmus. ⁊ si sola vna ex pelliculis ītestini fuerit pforata vel exlaniata: poterit inde bene liberari deo dāte: ⁊ si vltra fuerit pforatū: difficilis erit cura atq; grauis: ⁊ pole erit forsan vt viuat ifirmus: sic in ista dispōne. Sicut visuz est ab hoib⁹ de gbusdā aialibus. Et vidi tpe meo hoiez a quo stercus p vulnus exibat: q vixit sic ī ista dispōne mala longo tpe: faciēdo facta sua: ⁊ acgrebat vñ vinebat: cq̄uis male ⁊ cū difficultate. ¶ Ducusq; ego declaraui sub breuitate accītia hui⁹ mēbri. Nūc aūt intendo determinare de accidētibus stomachi.

¶ Tractatus. XV. de passionibus stomachi: ⁊ continet capitula sex.

¶ Cap. I. Quod est de ethica stomachi.

Hec egritudo qñ accidit alicui. ꝑ desiccaī stomachus paulatine: ⁊ subtiliaī corpus ei⁹ in tātū: donec ad subtilitatē pāni deueniat: ⁊ debilitaī ide stomachus: ita q; nō pōt cibū digerere. Et hac de causa primo iter egritudines stomachi de ista volui ptractare: q; medicis occulta valde esse ꝓbaī. Attēde g; in cura hui⁹ egritudis: ⁊ caue ne vtaris aliquo mō ī hoc casu ꝓfortātib⁹ stōm cognitis q; habeant stipticitatē ⁊ siccitatē. Ne forte stomach⁹ ab eis superfluā recipiat calefactionē. Signa q̄q; h⁹ egritudis sūt hec .s. abītia vomit⁹: ⁊ q; ī sōno nullā eyci būiditatē ex ore: ⁊ debilitas ⁊ casus appetit⁹ ⁊ ōbilitas maxia digestiue: ita q; in stercore ipsi⁹ nulla digestio esse repit: ⁊ est absq; malo odore: ⁊ in tantū pmanet nō mutatū q; assimilaī cibis comestis: nec hz patiēs eructatiōes: ⁊ si aliq; eructat: illō facit debilissime ⁊ sentit nocumētuz a cibis desiccatiuis: pulsus vo ipsius ē durus ⁊ paruus: ⁊ absq; diuersitate ⁊ variatiōe. Et cū hec signa in aliq; apparuerint: certꝰ esto q; est macies ⁊ ethica stomachi: ⁊ maxime cū dormierit ifirmus supinus: si apparuerit ꝓcuitas in loco stomachi tūc firmus eē debes in illa opione oīno. Et si posueris manū tuā ꝓximēdo sup stomachū in illa ꝓcuitate: ⁊ ibi pcipies duriciē eē ⁊ acuitatē sine dolore patiētis ex illa ꝓpssione: ⁊ pcipies pulsuz sub manu tua ⁊ pcussionē: tūc certissime ⁊ absq; vlla dubitatiōe hec passio ē macies ⁊ ethica stomachi: eo q; pceptio sensus pulsus nō est nisi e parteria que est in orificio stomachi q; minime sentiret vllo mō nisi corpus stōi magnifice eēt extenuatū. Incipe g; ī cura huius egritudis ab inūctiōe stōi ipsi⁹ cū oleo amigdalarū dulciū: ⁊ oleo granoz viridiū. i. alçary: sintq; ī. ʒ. i. olei amigdalarū. auī. y. olei granoz alçary: ⁊ decima ps ipsoz aque dulcis tepide: ⁊ cibet cū pullis paruis decoct] in talfea: ⁊ oleū eius sit olcū amigdalaz dulciū: ⁊ p speciēb⁹ vtaī masticib⁹ bullitis in ferculis suis: ⁊ cerotū ad ponendū sup stomachū sit factū ex pice nauali mollificata cū oleo amigdalarū dulciū: qō sup stōm tenere dz tm̄ per dimidiā horā parū plus vel minus: qm̄ si diu ibi pmaneret: nō modicū infirmo nocumētū haberet inferre. Et remoto emplastro incōtinēti inūgaī stomachus oleo amigdalarū dulciū: ⁊ oleo rosaceo: que ambo sint recētia min⁹ vni⁹ anni: ⁊ ppinet ei lac capre ad bibēdū: q; sit taz recenter mulsuz q; nullā ifectionē ab aere recepit: cuius quātitas sit ab. ʒ. i. vsq; ad. iy. ⁊ ciba eū pullis ⁊ testiculis galloz qm̄ testiculi huic infirmo laudabiliores existūt ipsis pullis: ⁊ cibet in die ter. Et studeas vt cibi eius sint facilis digestiōis: phibēdo ei oīa sicca: siue sint calida siue frigida: cognoscēdo q; calida sūt maioris nocumēti: ēt si sint būida: eo q; caliditatis ē dissoluere: ⁊ postq̄ ita ē p accīs habet desiccare: cq̄uis humida sint nā: ⁊ hoc apparet ī aq̄ calida: qm̄ cq̄uis humectet tactu ⁊ potētia manifeste: tm̄ p pter ipsi⁹ actualē caliditatē de suba mēbri habet aliquid dissoluere: ⁊ nos debem⁹ in hac egritudine euitare cū oī sollicitudine que habet ⁊ pñt dissoluere ⁊ desiccare: imo intētio tua tota eē dz in humectādo hoc mēbrū: ⁊ eius digestionē ꝓfortādo. ¶ Et nota q; stomachus ē mēbrū nobilissimū velut ꝑncipale ꝑpter colligātiā oris stomachi ad cerebrū: ⁊ pp multā quātitatē neruoz q; sunt ibi: ⁊ hac de causa sollicite intēdere debes in cōfortādo ipsuz ⁊ manutenēdo eius vtutē: ponēdo in oībus suis medicaminibus stiptica: ⁊ aromatica: ⁊ si haberent aliquā amaritudinez: sicut ē amaritudo rosarū nō noceret: imo ꝓferret mītū: ⁊ pulle sue ⁊ testiculi galloz: q̄s comedere dz: debēt eē cocte multū: ⁊ panis eius sit optime fermētatus: parū vel quasi nihil habens de sale: ⁊ sit ex pfectissimo frumento: qō optime sit masinatuz: ⁊ buratatū: ⁊ malaxatū perfecte cū dulci aqua tepida: ⁊ oleū quo vti debet: sit oleuz amigdalarū dulciū: vel oleū sisaminū. tamē scire debes q; oleum amigdalarū dulciū est cōueniētius: ⁊ magis laudabile: eo q; oleū sisaminū hz mēbra debilitare vtentibus de eo multū: cū careat omni stipticitate: ⁊ hz fetoreꝫ oris ꝑcreare cōtinuando illud multuz: cq̄uis nō noceat aliq̄n recipiēdo de eo bis vel semel ī ipsa hora qñ extrahiī. Et nō nocet ei abstinere a potu qñ comedit. Oleū vero oliuarū si fuerit ablutū ter vel quater: in hac egritudie ꝓfert etiā. Et aqua ordei cōueniēter ꝑparata modice exhibita valet: Jam ergo mihi videī hucusq; sufficiēter declarasse q; ad curā h⁹ egritudis habēt ptinere: volo tñ mō addere istud modicū. s. q; opz te oīo euitare ea q; sunt magne stipticitatis: ⁊ amaritudis: cq̄uis stomacus inq̄tū est stomacus req̄rat stipticitatē tēperatā cū modica amaritudine: tñ tā ꝑp egritudinē quā ꝑpter naturā mēbri dz euitare oīa acetosa. Sed vt deferaī virtus medicinarū ad villos stomaci. oz aliquādo vt misceas suis medicinis aliqua acetosa. Et citonia assata multū valent in hac egritudine: qñ sua bumiditate sitī remouēt. ⁊ sua stipticitate ⁊ arōaticitate hñt vtutes confortare: ⁊ sua acetositate faciunt peruenire virtutes ad villos stomaci. Et sic cōpleta est remoratio hui⁹ egritudinis: que occulta est valde plurib⁹ medicis: ⁊ paucos de eo inuenimus tractauisse.

¶ Cap'm. II. Quod est de apostemate stomaci.

Et hec qdez egritudo in stō aliq̄n euenire pōt sic in alys mēbris euenire ꝓsueuit. Dz scire debes q; oē apa qō fit in partib⁹ stōi iferiorib⁹ est minoris doloris: ⁊ ei⁹ accītia leuiora valde sunt cq̄ eius qō fit in orificio stōaci: sed id qō fit ī fundo stōaci maioris est magnitudinis cq̄ id qō accidit vel oritur in orificio ipsius. Et cura quidem borū omniū apostematum generalis est. ꝓmo ex basilica flebotomare: ⁊ frequēter clisterizare: ⁊ regimē multū subtiliare vtendo narcotic. s. stipticis frigidis in ꝑncipio multū cum paucis resolutiuis: ⁊ quāto plus perseueraverit apostema tāto diminuēda sūt narcotica. ⁊ resolutiua augmētanda. Et narcotica conueniētia in hac egritudine sunt sicut citonia. ⁊ pira: ⁊ quia ista sunt cibus: ideo ꝓueniētiora sunt cq̄ pura medicina. Et que sunt narcotica simul ⁊ resolutiua: sunt sicut zuccaz rosaceū. Et que sūt fortis resolutionis in hac egritudine sunt sic zuccaz rosaceū mixtū cū modico floze camomille: qm̄ camomilla de sui ꝑprietate reperta est ac ꝑbata dolores intrinsecos mirabiliter mitigare. Quare firmiter dico q; si infirmū talr reperis a ꝑncipio apparitiōis apostematis. s. cum narcoticis dictis vel similib⁹ ⁊ resolutiuis liberabitur ifirm⁹ absq; magno labore ⁊ dolore: si dictuz apostema fuerit in fundo stomaci generatū. Sed si ortū fuerit in orificio eius: pueniet infirmo accidentia pessima: sicut cardiaca: q̄ si perseueraverit diu ꝓducet ad sincopī ⁊ ad ōfectū vtut]. Febris quoq;

semp est accidēs ꝓiūctū huic egritudini cui⁹ fortitudo vl' debilitas ē ꝑz nobilitatē loci ipsi⁹ apatis: ⁊ ꝑz nāz hūoris ei⁹: curādo hāc egritudinē si quenerit ad saniē: dūmō apa in fūdo stōi fuerit gnātū: ifirm⁹ diu poterit viuere: eo q̄ vtutes ipsi⁹ vitales ⁊ aīales ide nō multū debilitant: sed nāles penit⁹ debilitant: eo q̄ stomach⁹ minime digerere pōt cibū pp dictū apa: quēadmodū antea facere ꝓsueuerat. Et postq̄ in ipso nō bene digerit: ipole est q̄ in epate digerat: cū sit in hoc ope ipso debilior. Si aūt apa in ozificio ipsi⁹ stōi fuerit: ex eo multū patiēs debilitat: ⁊ vix absq̄ sincopi eē repit: tñ vtus digestiua lōge melior in isto reperit: q̄ in illo in q̄ efficit in fundo: eo q̄ fortior ⁊ melior loc⁹ digōnis stōi ē fūdus ei⁹. Et pole ē qñ i supiori pte stomachi fuerit apa: q̄ etiā singultū patiet. Quare dico q̄ si diu pseuerauerit hoc apa sine liberatiōe in breui deficiet ifirm⁹: pp debilitatē vtutis: ⁊ pp frequētiā pauox accidentiū q̄ successiue fiūt in eo: ⁊ si in fūdo eius fuerit ꝓlōgat ifirmitas diu ⁊ forsan liberabit ex eo: ⁊ si nō morit post lōgū tps. Qñ vo sanies in hoc apate apparuerit: da ei ante cibū abstersiua ⁊ mūdificatiua ad potādū: sic alreqa ⁊ ea q̄ habēt stōm ꝓfortare: sicut mastices: qñ ꝑpetas mastico⁹ maxia est in ꝓferēdo nocumētis stōi. sicut ligricie ꝑpetas ē dolorē eius remouere. Et oia medicamia istius passiōis ꝓfecta sint cū çuccaro: q⁹ si vsus fueris melle lōgo tpe: corrūpes stōm. Et attēde q̄ qñ ꝑpias hec medicamina ifirmo: ⁊ nō sentit ide dolorē: certissime scire debes q̄ locus vlceris coopt⁹ ē sanie multa. vnde tūc nō sufficit vti debilib⁹ abstersiuis ⁊ mūdificatiuis ac incisiuis: imo indiges eox̄ que faciūt dictas opatiōes cū fortitudine ⁊ violētia: sicut ē cētaurea: ⁊ q̄ fortiter icidit absq̄ calidita te ē agresta: decocta. ipsa enī ꝑpetatē hz ꝓferēdi stō: ⁊ ecluctariū factū: ex cimis vitis cū ꝑpetate ⁊ vtute cōfert in hac egritudine. Et vtere hꝫ icisiuis ꝑut videbit infirmo ꝓuenire. vz. si ifirm⁹ ex istis mordicatiōe pateret absti ne ab istis: ⁊ sis ꝓtētus regie supradicto. qñ ꝑ maiori pte si apa fuerit paruū: ⁊ regimē fuerit ordinatū: euadet patiens oīno. Si aūt magnū extiterit: ipolis est cura eius.

¶ Lap. III. Qō est de veruca que orit in stomacho.

Tgñat q̄nq̄ in stō veruca sicut in alys mēbris. Et ego qdē vidi hāc ꝑassionē cū essez in carcerib⁹ de balli: vni de familia sua: ⁊ ipe nō digerebat cibū: ⁊ febricitabat febre iordinata: q̄ aliqñ fortiter iualescebat: ⁊ iterdū debilitabat: ⁊ hēbat solutionē nō magnā: ⁊ ille egestiōes erāt vary colozis: ⁊ nō bñ coḡscere poterā cām sue egritudinis: ⁊ cū tetigissez pulsuz ei⁹ inueni ipsuz iordinatū: ⁊ non magnū. cognoui ḡ ex hoc q̄ apa erat i mēbro mlto⁹ nervuo⁹: ⁊ spāl⁹ qz erat serin⁹: ⁊ debilitas vtutis patiētis obuiabat magnitudini ipsius pulsus. q̄re ista manifestabāt verucā esse in ipso stō: ⁊ qz nō erat multe velocitatis pulsus signū erat manifestū q̄ nō erat de genere calidoruz apatū: ⁊ paulatīe qdē ei⁹ caro diminuebat quotidie: ⁊ cuz posuissez manū meā sup fundū stōi. iueni duriciē ibidem ad quātitatē vni⁹ pomi absq̄ sensu alicuius dolozis: ⁊ cuz fortiter cōpressissez manū: tūc sensit modicū dolozis. Et quotiēs iterabā ꝓssionē: forti⁹ dolebat. Cognoui ḡ certissime q̄ erat moritur⁹: tñ ipsuz quotidie ꝓfortabā: faciēdo ei ea q̄ habēt egritudinē mitigare: q̄uis essez de eius curatiōe desper⁹: eo q̄ vtus ipsius q̄tidie debilitabat. Et q̄dā die cū assellasset: assellauit qdā rotūdū qō habebat formā pomi cū radice vna: ⁊ erat solidū. Et q̄tiens postea assellabat egerebat sanguinē in magna quātitate: ⁊ sic pseueravit plurib⁹ diebꝫ. Et cognoscebā certissime q̄ moriebat: tñ verecūdabar sibi dicere. Quadā aūt nocte vocauerūt me ⁊ iueni eū q̄si mortuū: ⁊ idignatus fuit ꝯ me credēs q̄ ego qz erā in carcerib⁹ dñi sui nō curassez de eo diligēter: q̄uis sibi purissime ⁊ fideliter seruiuissez: ōs nouit. Sz debilitas vtutis ei⁹ ⁊ prauitas ⁊ fortitudo egritudinis obuiauerūt curatiōi sue: cū oīa in manibus dei existāt. Et q̄uis de domo mea ⁊ possessiōib⁹ meis me extraxisset: nō fui culpabilis pp hoc. de⁹ nouit. vñ dñs patiētis ꝑcepit vt affligerer illa de cā. q̄re ꝓuersus suz ad dñz: ⁊ dixi: fiat volūtas dei. Et cū essez in itroitu ianue carceris dixi illi q̄ ducebat me: q̄ erat de maiorib⁹ ciuitatis. iste dñs intēdit me molestare absq̄ cā: de⁹ nouit. Et iā fūt plures dies q̄ ꝓposuerā ei dicere vtatē. s. q̄ nō poterat euadere ab egritudine ista vllo mō: sz verecūdabar ꝓtristare aīaz patiētis. Nūc aūt qz video q̄ itēdit me ꝑ nihilo aggraua re: dico vobis q̄ nō viuet vltra. xy. dies. Ira aūt ⁊ ꝑturbatio animi quā habebā me in tātū coegit q̄ dicta vba tal' dixi q̄ ifirm⁹ me itellexit: ⁊ seriose illud feci: ⁊ sic positus fui in carcere. A septē aūt diebus in antea cecidit virtus eius manifestissime: ita q̄ misit pro vxore sua ⁊ filys: ⁊ in nona die mortuus fuit. Et qō memoratus suz de hoc casu nō feci nisi vt exempluz sit vobis in alys: tamen si virtus ei⁹ fortis extitisset nō erat ipolis cura ei⁹: nisi forsan alias mltas verucas in stō hūisset: absq̄ dubio hec veruca nō oriē nisi ex hūore melācolico: vel ex flate grosso viscoso. Et accidūt hꝫ ex comestiōe carniū camellox̄ antiquox̄ et silitz: ⁊ ex comestiōe ēt crudax̄ carniū. Et cū ꝑcurabam marestā. i. hospitale ifirmox̄ iueni quēdā q̄ ibi hēbat verucā in stō. Cui⁹ egritudo aliqñ fortis erat: ⁊ iterdū debil. nō ꝑmanēs in vno statu: nec ex assellatiōe alleuiabat. Et cū ꝓsumptus esset a carne: mihi venit ad curādū: ⁊ ex consilio meo ⁊ cura alleuiat⁹ fuit: ⁊ icepit carnē restaurare: et demū icepit comedere cōtraria cibaria: ⁊ mortu⁹ fuit aūq̄ ad magnā cōsumptionē deuenisset: ⁊ absq̄ dubio hꝫ veruca erat ꝑpe ozificiuz stōi: ⁊ iō velociter mortu⁹ fuit pp dissolutionē ⁊ casum virtutis quēadmodum dixi.

¶ Capituluz. IIII. Qō est de ficu que fit in stomaco que in arabico dicitur dubelati.

Tprocreat aliqñ in stō q̄dā ispes apostemat| que arabice dr̄ dubelati. ⁊ ego iā vidi tpore meo quēdā q̄ patiebat hāc egritudinē: q̄ erat inuenis in fine etatis illi⁹: ⁊ cōiter erat bone virtutis: cuius ꝓplo erat calida ⁊ sicca: ⁊ erat multe comestiōis: ⁊ absq̄ custodia aliq̄. Cui supuenit ōbilitas magna in suo corpe toto cū mlta macie ⁊ extenuatōe. ⁊ cū hꝫ toto cōedebat ea q̄ i sua sanitate cōedere ꝓsueuerat: ⁊ erat absq̄ febre: ⁊ bñ cibū suū digerebat: nz medicis obedicbat in custodiēdo se a mal' cibis. Et cū nō potuisset ire: decubuit ad lectū: ⁊ tūc mihi fcā sua recitauit. Et ego steti tpe bono q̄ nolui ei ꝓsulere: demū ꝑcib⁹ suis coact⁹ icepi eū regere ⁊ curare: ⁊ quādiu i meo regimīe pmanebat: bñ erat ei: et cū a regimīe elōgabat: corrūpebant fcā sua. Et taz diu sic pseuerauit donec ad spēz ethice ꝺuenit cū magno calore: ⁊ ad vltimū febris illa ꝓuersa fuit ad paroxismos manifestos: tñ iordinatos: ⁊ qñ cōedebat nō mozabat diu q̄ pulsus ei⁹ ad duritiē ꝓuertebat cū modica velocitate. ex ide cepit appere i fundo stōi corp⁹ apatis: ⁊ ex sua iordinatōe cibi i breui appuit apa in grossitudie pomi granati magni manifeste: ⁊ cepit hre fluxū vētris. ⁊ ex ide cepit hre stōacus mot⁹ malos: qñ supuenit ei spasm⁹: ⁊ singult⁹: ⁊ mortu⁹ fuit ille cū prauis ⁊ fortib⁹ accūtib⁹. s. cū dissolutōe virtutis ⁊ sincopi frequēti ⁊ successiua: ⁊ nūq̄ illud apa apertuz fuit. Et mirat⁹ fui nō modicū q̄ ifirm⁹ ille potuit tātū durare: donec apostema dictū ad tantā magnitudinē habuit ꝑuenire: sed pro certo hꝫ nō fuit nisi qz ipsū apostema erat ex hūore ꝑpio melācolico: aut ex flate qō erat i vltima grossitudie: ⁊ signū hꝫ erat: q̄ erat q̄si oīo absq̄ dolore nec vnq̄ putredo aliq̄ ab apate in stō resoluebat: nisi qñ morti appropinq̄uit. Et doc iō q̄ aliq̄ res nō ꝓuocet aliq̄d

nec mutationē facit: nisi qñ mouet: ⁊ ꝑ maiozi parte hec egritudo ĩcurabilis ē ꝓp grossiciē hũozis ⁊ ipsi⁹ maliciã: ⁊ hac de causa resolui nõ põt. Sz si hec egritudo ex lenib⁹ fuerit: ⁊ medic⁹ fuerit studiosus poterit paulatine eã dissoluere: humectãdo dubellati ĩtus ⁊ exĩ: qñ rez grossaz ĩ possibile ē dissoluere nisi ꝑus humectet: ⁊ cũ humectata fuerit leni⁹ dissoluet. Medic⁹ aũt postea miscere oz has medicĩas sil': ⁊ tẽpare eas: ⁊ iterare ipsas diu donec fuerit liberat⁹. Si aũt ap̃a dictũ ad aptionē ⁊ eruptionē deuenerit: tũc cura ei⁹ erit ipolis ꝓp maliciã hũozis g exit ab ea: ⁊ ꝓp nobilitatē ipsi⁹ mẽbri qõ ē immẽse necessitatis ⁊ magne opatiõis in corpe. Et põt etiã ex hac egritudĩe alie infirmitates in corpe fieri: hoc est q ꝓpter epatis ab ipsa alterat hoc mõ: qz cib⁹ in stõ patiẽtis nõ bene digerit: ⁊ si in ipso nõ digerit ipole ē q ĩ epate digerat: ⁊ sic epati iducit lesionē sicut vides q qñ aligs hõ granũ frumẽti integruz nõ decoctũ nec vstulatũ vel ꝯtritũ deglutierit: q stomachus nõ põt ipsuz digerere: ⁊ si stomachus nõ põt hoc facere. ergo quõ epar facere potebit: Et sic de alys cibis: qz quãdo stomachus nõ põt ipsos digerere: nec epar. Et hoc alias latius declarabo deo concedente.

¶ Cap. V. Qõ est de hũozib⁹ diuersis ĩbibit] ĩ flatico stõ.

IN stõ qdẽ aliqñ ibibit flã mixtũ cũ colã ĩ tunicis ñoi: ⁊ in ipsi⁹ grossicie: q̃re sequit ifirmo hac de cã debilitas vtut] digõnis: ⁊ conatur vomere: ⁊ nõ eycit res de gb⁹ sit curãdũ: ⁊ hz eructationes. Qz si eructatio illa fuerit acetosa: scias ꝓ certo q cum illo flate mixta est melĩa: ꝓpina g̃ ifirmo oi mane ad bibendũ de syrupo sgnçabin: ⁊ de syrupo feniculi ana cũ tãto aque decoctiõis masticis calide ⁊ sufficiet. Si aũt dicta eructatio fuerit fumosa ꝓpter comestionẽ rerũ sicearũ ⁊ dissolutiuarũ: ⁊ abstinentia rerũ humectatiuarũ. scias ꝓ certo q colera est ibibita in ipso stõ. Et signũ huius certissimũ est motus iferioris laby. Et cũ hoc cognoueris: icipias euacuare coleram cũ scamonea ⁊ aq̃ lactis coagulati cũ semie cartami: vel cũ mirabolanis citrinis. Et q̃uis Hal'. de hoc non fecerit mentionẽ. s. q habeant virtutẽ coagulandi lac. experientia tñ nos docuit: ⁊ laudauit q optimi sũt ad coagulãduz ipsuz. Et si ista cola nõ fuerit ex illis q̃ ꝓcedunt ab epate: ꝛz fuerit ex spẽb⁹ colere eruginose vel prassine: accidentia tũc erũt fortioza ⁊ ipetuosioza: q̃re nõ sufficiet purgare solũ cũ scamonea ⁊ lacte dicto: ĩmo oz vt misceas cum ꝑdictis de lapide laçuli: aut ifusiõnẽ lapidis laçuli in lacte. Postea dabis ei ad purgãdũ ea que ducũt humozes grossiuz: sicut est scamonea cuz q̃rta parte ipsi⁹ ex bdellio cũ aq̃ cucurbite: vel cũ aq̃ lactis. Et qz iste humor ad siccitatẽ declinat: ideo nõ debes ei dare aliquã medicinã: ni si sit mixta cũ re humida: sicut aq̃ cucurbite vel aq̃ lactis Et aloes etiã cũ scamonea mixta cũ re humida cõfert in hoc casu. Si aũt eructatio fuerit acetosa: ⁊ cũ hoc patiẽs habuerit tremorẽ laby vt dictũ est. scias ꝓ certo q ḣ humor ibibitus in ipso stõ ꝑmo fuit colericus: postea fuit ibi adustus: ⁊ ꝯuersus est ad melancoliã. Purgabis g̃ ipsum quẽadmodũ iferi⁹ declarabo. Si vo id q infusiuz est ⁊ ꝓfunda tũ in corpe stõi fuerit flã: dabis ei ꝑ ad bibẽdũ syrupũ sgnçibin factũ ex melle. Qz si fuerit iuuenis: sufficiet tũc ei dare syrupũ sgnçibin simplicẽ cũ syrupo feniculi. viij. dieb⁹ vl'. x. Regimẽ qdẽ ei⁹ sit panis bñ fermẽtat⁹ cũ pullis vl' turturib⁹ ⁊ passerib⁹ fact] ĩ tassea. Et si colerica fuerit mã decoquant ꝑdicta cuz aceto. flã aũt purgabis cũ seie vrtice ⁊ cartami bdelio ⁊ oppoponaco ⁊ serapino ana partes eq̃les: pulpe collogntide minutiz incise: ⁊ ifuse ĩ lacte amigdalarũ tãto q sit decia ps. Misceant oĩa ꝑdicta cũ syrupo sgnçibi facto ex çuccaro: ⁊ da infirmo ad bibẽdũ ꝛz vtutẽ pariet] a q̃ttuoz qureis ĩ. v. Si aũt fuerit estas: ⁊ patiẽs iuuenis: oĩa ꝑdicta misceant cũ oleo amigdalarũ dulciũ: qñ ẽ bonuz. Qz si certificat⁹ fuer] q hũoz sit melicus: ⁊ istõ scies ex motu laby: ⁊ ex motu stõi ad vomẽdũ: ⁊ q qñ stõach⁹ ei⁹ ẽ vacuus eueniũt ei ymaginatiões terribiles ⁊ sõnia varia: ⁊ ꝓ maiozi parte sõnia ei⁹ sũt vã. hec sũt ꝓpa signa h⁹ egritudinis. Igit postq̃ ḣ humor est melicus nõ sufficit ad incidẽdũ illũ cũ syrupo sgnçibin solo: ĩmo oz vt addas amigdalas amaras: ⁊ syrupũ de cẽtaurea: ⁊ syrupũ feniculi: cui dabis oĩ mane ad bibendũ cũ aq̃ tepida vsq̃ ad qndeciz dies. Et postea purgabis cũ elleboro nigro: qz illud ꝓpuz ẽ ĩ attrahẽdo hunc hũorẽ ĩ hac egritudie. sed ꝑ rectificabis eũ ḣ mõ. s. pones eũ ꝑ p noctẽ vnã ĩ oleo amigdalarũ recẽtiũ: ⁊ decoctione polipody recẽtis: ⁊ ad remouẽdũ angustiã ellebori nigri addes aligd de sticados: ⁊ cũ ḣ ẽt adiuuat ad eũatiõez dicti hũozis: ⁊ pone silr modicũ ō lapide laçuli: aut de aqua in qua fuit ablutus lapis laçuli. Qz si estas fuerit dabis soluz infusionẽ harũ medicinaruz. ¶ Aliud medicamẽ ad hoc. ℞. polipody recentis: florũ nenufaris ana. ʒ. i. ellebori nigri. epitimi ana auř. v. violarum ⁊ liquiritie ana auř. .x. ⁊. ʒ. i. aque ifusionis ex lapide lazuli optime trito: q̃ sũt ꝯq̃ssanda ꝯq̃ssent: ⁊ ifundant ꝑ noctẽ vnã in aq̃ feruẽti: ⁊ colent fortiter exp̃mẽdo ⁊ ĩ oib⁹. .x. ʒ. ḣ colature ponat. ʒ. .i. colature dce ifusiõis lapidis lazuli. ⁊. ʒ. y. sirupi ligritie ⁊. ʒ. i. sirupi masticini. Et ꝓpia ad bibẽdũ cũ duob⁹ granis ozdei scamõee nõ mltũ trite. Et fac custodiri ifirmũ ĩ hac purgatõe sic fit in alys laxatiuis. Et qz ḣ hũoz cũ difficultate nõ modica mouet: ⁊ eradicat ex loco suo: iõ oz vt iteres hãc medicinã pluries atq̃ pluries: ponẽdo spaciũ iter vtrasq̃ tot dieb⁹ q̃t sellas fecerit ex ipsa medicĩa. ¶ Medicamẽ aliud. ℞. lapidis lazuli: polipody: epitimi: violaz. añ. aur. i. ellebori nigri ifusi ꝑ noctẽ vnã in oleo amig. dulciũ: ⁊ folia collogntide añ. q̃rtã ptẽ aur. vni⁹: scamõee põd⁹ duoz granoz ozdei. Terat vnaq̃q baz ꝑ se: ꝑter folia collogntide: q̃ icidi ōbẽt cũ fortficib⁹ mũtim: addẽdo ꝑdictis medicis ex pluere dragagãti ad põd⁹ ipsaz: ⁊ tãtũdẽ ex amigdal' dulcib⁹ mũdatis ⁊ bñ tritis ⁊ misceãt cũ syrupo masticio: cui dabis ex ipo medicamĩe aur. iiij. fcã absti nẽtia a ỹrys: ⁊ ꝑparatõe dcã cũ. ʒ. i. oxymell' simplicis: ⁊ tribus. ʒ. aq̃ cal'e: regẽdo eũ put ꝯuenit ĩ laxatiuis. Et ẽ pole q ille idẽ hũoz g ẽ ibibit⁹ in stõ: sit ẽt ĩ ipa ꝯcauitate ipsi⁹: tñ qõ purgat vnũ purgat ⁊ reliquũ. Si vo dicti hũozes vary fuerit ⁊ diuersi ĩ spẽb⁹ ⁊ opl'onib⁹. difficulter cogscunt ⁊ medicant. vbi gr̃a. ponat q flã ibibitũ sit in vill' stõi. ⁊ ĩ ꝯcauitate ipsi⁹ sit colera vl' melĩa. ⁊ ista qdẽ colera q̃ erit ĩ ꝯcauitate: gñata erit ex cibis calidis ⁊ siccis: aut deriuata erit ibidez a kisti fell'. ⁊ si fuerit melĩa erit a splene. Signa aũt qñ colera ẽ in ꝯcauitate ⁊ flã ibibitũ in suba ipsi⁹ stõi sunt hec. s. q stomac⁹ ꝯtinue mouet ad vomituz: ⁊ qñ vomit. reycit coleraz. ⁊ ẽ absq̃ motu labioz ⁊ tremoze: eo q flã ibibitũ remouet acuitatẽ colere. Sz ẽt nõ ẽ lõginquũ qn sitĩ patiat validã atq̃ fortẽ: eo q colera illã mouet suinã: ⁊ flã q ẽ ibibitũ in villis stõi ꝓhibet sensibilitatẽ aq̃ ⁊ alioz potuũ g bibunt: ⁊ oĩa q̃ in stõ ĩtrant miscent cũ colera ipsa ⁊ incorporant: ⁊ pp acuitatẽ ipsi⁹ colere ⁊ mozdicationẽ q̃ semp mozdicat atq̃ pungit. pulsus efficit⁹ paruus atq̃ dur⁹. ⁊ cui hec apparuerit accĩtia: fac eũ vomere cuz aq̃ mellis mixta cũ succo raphani: qñ ḣ faciũt vomere colerã. ⁊ educunt ẽt aligd ex flate ibibito in stõ. Et ꝓpina ei de sirupis ꝑdictis ḣ ẽ de sirupo dcõ qñ flã ẽ ibibitũ ĩ suba ⁊ villis stõi: ⁊ purga eũ cũ laxatiuis supradictis: nec diminuẽdo aligd nec decidẽdo. De melãcolia ãt q̃ ẽ cõcauitate stõi inferius determinabo. Si vo fuerit ecõtrario. s. q cola q̃ ōriuata ẽ ab epate ad stõz: aut ab ipo stõ gñata erit in suba ipsius ibibita. flegma aũt reptũ in sui cõcauitate. Qõ qdẽ flegma ibi discursuz fuerit a cerebzo: aut in ipso

stō gñatū ex comestiōe ciboꝝ grossoꝝ ⁊ frigidoꝝ valde ⁊ humidoꝝ:aut ex superflua ⁊ nimia comestione:aut erit ibi ꝓcreatū pp etatē ipsius patiētis:⁊ sui ꝓpr̄onē. Tūc signa hoꝝ erūt ista.s.q̄ mouet q̄tidie ad vomēdū vice post vices:⁊ hz motū validū laby iferiozis:⁊ sitis eⁱ⁹ est fortis:⁊ maxie qñ flegma viscosuz tēdit ad salsedinē:qz de nā salsedinis ⁊ ꝑpetate est iducere sitiz:⁊ pp viscositatē fl'atis: qñ viscositas fl'atis adherēs fūdo ⁊ parietib⁹ stōi nō permittit deuenire aquā vel aliū potū ad ipsuz stōm. Et col'a q̄ ē ibibita in suba.⁊ in villis stōi manifestū ē q̄ hz ēt sitiz ꝓcreare. Cū aūt certificat⁹ fuer| ex ꝓdict| q̄ sic fuerit sic dixim⁹:icipe in curatiōe isti⁹ dare ei decoctionē raphani cū syrupo sgnçibi facto ex fozti aceto:⁊ fac eū vomere cū isto medicamīe pluries ⁊ pluries:⁊ postea euacua col'am cū his q̄ ꝓdixim⁹ supius in isto cap'o qñ col'a ē simpl'r ibibita:qñ col'a mouet ad expulsionē. Oꝛ si certus fueris q̄ dicta col'a redūdata fuerit ab epate ad stōm:tūc credo q̄ dare ifirmo aquā angurie ⁊ citruloꝝ liberabit eū educēdo col'am exteri⁹:partiz p vrinā ⁊ ptiz p sudozē: rectificādo ꝓpr̄onē villoꝝ stōi:⁊ frāgēdo mozdicationē quā facit col'a in ipso stō. Si vo col'a gñata fuerit in ipso stō:nō ꝓficit aq̄ anguriarū:⁊ citruloꝝ ꝑdicta: sz idiget euacuatiōis cū his q̄ dixim⁹ q̄ hñt colerā euacuare:qñ simpl'r ibi col'a dñat. ¶ Itē ponat q̄ melia sit in fundo vel in ꝓcuitate stōi:⁊ col'a vl' fl'a sit ibibita in subaz stōi. Oꝛ si col'a est ibibita in subam ipsi⁹ stōi:tūc tremoꝛ iferiozis laby ē magis fortis ⁊ manifestus:⁊ apparēs. Et accidit ifirmo instātia vigiliarū:⁊ cū|excitat a sōno mouet cuz timoꝛe ⁊ pturbatiōe:⁊ appetit⁹ comedēdi ī eo fortis existit:sed cū modica quātitate cibi remouet appetit⁹ ille:pp nām col'e:⁊ digestio tarde efficit:⁊ pulsus ei⁹ est dur⁹:⁊ accidūt ifirmo angustie ītērdū:q̄s ipse idē ignorat. vñ.s. ꝓcedāt. Et cū videris ista:icipe ī cura istius euacuare melīaz:cognoscēdo q̄ melia q̄ est in stō nō pōt ee dēsa neq̄ dura:pp ipsi⁹ acetositatē:qñ acetositas hz ipsaz dissoluere ⁊ eliq̄re sicut aquā qñ si sic nō esset nō posset moueri. Et credo q̄ purgando melīaz nō idigebis purgare colerā q̄ ē ibibita: qz cito p se mouebit ⁊ euacuabit:⁊ ea q̄ habēt melīaz purgare iā dixi in egritudine hac simplici. Et si fozte melia fuerit ibibita:⁊ alius būoꝛ fuerit in ꝓcuitate:hoc accidit raro ⁊ ī minozi pte. Et vere dico q̄ mihi ipole ee vr̄:⁊ hoc iō qz mēbza ipsaz abhoꝛrēt sui nā:⁊ cū ꝓpetatē hēat desiccādi qñ est ī ꝓcuitate:pp sui pōderositatē nō recipit a pozis cozpozis ipsi⁹ stōi:⁊ nō pōt int⁹ penetrare donec vt⁹ expulsiua stōi fortis fuerit. Si aūt vtus expulsiua mēbzi debilis fuerit:⁊ vtus ꝓseruatiua ipsi⁹ defecerit in ꝓseruādo ⁊ ī expellēdo:tūc būoꝛ ibi putrescit pp defectū ꝓseruatiue: tūc ide febzis efficit:⁊ qñ hec egritudo cuz febze efficit:hucusq̄ nō suz rememoꝛatus: sz qñ de febzib⁹ determinabo ibi tūc determinabo de hac egritudine q̄ fit cū febze. Sciendo q̄ quēadmodū hec passio accidit ꝑpter humoꝛes q̄ eueniūt in stomacho:ita accidere pōt ex mala ꝓplexione simplici vel cōpōsita que generat ibidē.

¶ Cap. VI. Quod est de motu stomachi qui dicit in arabico folab: latine vero singultus.

SCias q̄ singult⁹ pōt accidere pp fortē calidi/tatē ignēa:aut ab ītēsa friditate: aut pp nimiaz siccitatē:sz ipole ē q̄ possit accidere ab humiditate sola:ēt si fl'a ligdū ī stō abūdauerit: nō enī ozit ide singult⁹: sz accidit ei volūtas vomēdi:sic dixi qñ fl'a in stō supabūdat. Et scias q̄ p maiozi pte singl'r⁹ accidit pp malā ꝓpr̄onē simpl'r calidā: aut a ꝓpr̄one mala calida ⁊ sicca: vl'a mala ꝓpr̄one calida ⁊ humida:nō q̄ hūiditas aligd ad hoc faciat. Curat̄ gdez singultus q̄ accidit a sola calidītate ignea cū aq̄ frigida sola Oꝛ si coꝛpus patiēt| fuerit extenuatū:⁊ vtus erit debilis. misce cuz aq̄ aligd mellis: vel de syrupo ligricie ꝑput tibi meli⁹ videbit ꝓuenire ꝙz nāz patiēt|. Et caue ne des mel nisi pfecte fuerit dispūatū:qz stōz potēter posset debilitare. Sciēdo q̄ ꝙccarū ē magis ꝓueniēs q̄z mel. Et da ifirmo ad comedēdū de pulpa citruloꝝ ⁊ cucumerū:seu āguriarū:qz cū in⁹ pficies ītētionē tuā ī remouēdo calidītatē:⁊ nō diu pmanēt ī cozpe:īmo exeunt p vrinā ⁊ sudozez trahēdo inde colerā:⁊ comedat ēt lactucas decoctas p se aut cū carnib⁹. Et q̄uis lactuce in cozpe hēant pmanere: humoꝛ tū q̄ ex ipsis gñat nō ē malus:cū sit subtilis ad modū aq̄:⁊ p tāto nō facit vēositatē sicut faciūt poma:cucurbita aūt q̄uis ifrigidet ⁊ ide nobis ī hoc videat satisfacere. tū qz ex ipsa hūoꝛes grossi gñant̄ q̄ sūt tardi mot⁹:non sum⁹ securi qn in fine faciāt nocumētū: maxie si comedā tur anteq̄z decoquant̄: ī tū q̄ ad vltimā dissolutionē deueniāt. Si vo singult⁹ fuerit ex cā frigida: da infirmo ad bibēdū syrupū de mastice cū aq̄ ifusiōis ligritie: ⁊ inūge stōm cū oleo de ben:in q̄ positū sit aliq̄d de gallis:⁊ si non ꝙueniret illud:fac ꝙunctionē cuz oleo de alscary. Oꝛ si singult⁹ ꝓuenerit a siccitate sola q̄ fort| ī stō fuerit:hꝫ nō accidit nisi post ꝓsūptionē būiditat⁹ radical' q̄ ē ī cozpe ī gradu scō. Quare oleū amigdalaꝝ dulciū ī hꝫ casu mltū valet cū adiutozio dei. Et bibat sirupuz ligritie rōnabil'r factū. Et ponere manū delicatā sup stōm tenēdo eā tū donec pcipiat calozē ītus ī cozpe stōi penetrare ꝓfert valde. Et cib⁹ ei⁹ sint testiculi galloꝝ ōcocti ī tassea cū oleo amigdalaꝝ dulciū. Et si ifirm⁹ aliq̄tulū fozti⁹ fuerit dabis ei extremitates alaꝝ ꝑparatas ī tassea cū medulla pāis hū fermētati.⁊ auis q̄ dr̄ alscamā:⁊ ē auis pua ⁊ alba ⁊ assil'atur azacir.i.stoꝛnello si ꝓpetēter decoq̄t ꝓfert ī hꝫ casu. Et galline ēt tenere ōcocte cū lacte sil'r ꝓferūt. Et bibere aliquātulū lactis capze iuuenis tepidū sic exit ab vbere multū valz.mozādo tū tū a receptōe alteri⁹ cibi dōec lac fuerit digestū:⁊ bibat aquā ifusiōis ligritie mundate.⁊ pōt ēt bibere aquā ifusiōis vue passe:q̄ nō mltū steterit in ea:ita vt modicū:vl' q̄si nihil mutet colozē:⁊ bibere sil'r aquā oꝛ dei tepidā ꝓfert:dūmō cū siccitate stōi nō fuerit friditas. Et balneū tine aq̄ dulcis cōmēdo ī hac egritudie: tū ītrare stuphaz:seu siccū balneū mīme laudo. Et dz ifirmus se elōgare a cogitatōib⁹ supfluis:⁊ a vigilys sil'r supfluis toto posse. Et scias q̄ ozit ēt singult⁹ aliq̄n a spasmo q̄ fit in stō ꝙo pp subitā ianitōez:⁊ ītēsā q̄ fit in stō:⁊ ide spasmat̄. Et pōt ēt singult⁹ euenire a timoꝛe nimio q̄ accidit alicui pp terroꝛē supflnū alic⁹ magni viri: vñ būoꝛes oēs redeūt ad ptes coꝛdis.⁊ ianitur stōac⁹ ⁊ alia mēbza a col'a suba:et ide ꝓuenit singult⁹ pp friditatē q̄ stō subsequtur cā ꝑdcā:⁊ maxie si ꝓpr̄o stōi patiētis frida fuerit nāl'r:aut ifrigidat⁹ fuerit accītal'r.⁊ hac de cā qñ aligs subito terrefit:vl' tremescit:accidit ei singult⁹:qñ stōac⁹ a calozе nāli ⁊ spū inanit̄:⁊ ide ifrigidat̄. Et mihi ēt vr̄ q̄ qñ alicui aligd magni terroꝛis seu tremoꝛis accidit: euenit inde in suba cerebri spasm⁹.⁊ ozit ī illo pāniculo q̄ diuidit cerebruz in duo media mot⁹ iozdinat⁹:⁊ ita ꝓuenit ex illo singult⁹ pp colligātiā cerebri ad stōm:⁊ ēt vomit⁹. Et he cāe a me rememorate sunt q̄ magis vitati vicine eē videnť:qñ scire has res certissime nō ē necessariū in arte medicie. Sz scia nālis ⁊ diuina habz haꝛ rex certitudinē ⁊ veritatē subtiliter indagare:⁊ ꝑpter hꝫ ego nō assero has res esse veras certissime ⁊ oīo:qñ ipossibile ē eas sic scire. ⁊ sol⁹ de⁹ qui eas creauit ⁊ fecit eas veraciter nouit ⁊ cognoscit. Sz ego nomino hꝫ accidentia vt veniā ad remotionē cause. Cura aūt ē postq̄z fuerit singult⁹:bibere sirupū pomoꝛ fcm cū succo mēte:aut sirupū masticis. Et studeat comedere ea q̄ hñt ꝓfortare mēbza ꝓncipalia ⁊ ꝓfortātia spm aialē:⁊ odozet

poma aromatica:⁊ ābrā ⁊ muscū: ⁊ silia ꝫ tps i q̄ fuerit. Cōsiderādo ēt ꝓpōnē ⁊ ꝓsuetudinē patiētis:dicēdo ei ea q̄ habeāt ipsuꝫ letificare ⁊ ꝓfortare:⁊ dare ei spez firmaz velocis ⁊ cite liberatiōis:⁊ fac ei recitare ea q̄ faciūt dilatare cor:⁊ risuꝫ fortiter ꝓuocare: ita vt mēbra moueant sil̄ cū aīa:⁊ calor nālis ⁊ sps dilatent ad exteriora tali mō vt vincāt ⁊ dominent sup mēbra. Et cū dico aīa itelligo spm aialē:qñ aīa nō scit ab aliq̄ nisi a deo glorioso q eaz fecit ⁊ creauit:⁊ a me ⁊ ab illis q sapiētiores sūt me ignorāt qd ipsa sit:nisi qz scit ipsaz eē ex effectib⁹ ⁊ vtutibus ipsi⁹. Et fit qdē singult⁹ a vaporibus subitrātib⁹ in villis stōi:ita q̄ qñ hō supflue comedit ꝺbit stōac⁹ ⁊ coadunat versus illā partē vbi vapor existit:⁊ ide segit singult⁹. Sz qñ ꝺbit ⁊ coadunat tot⁹ stomac⁹ nō fit singult⁹: sz puēit ide vomit⁹. Cura aūt hui⁹ singult⁹ ē euacuare stōm:⁊ postea assuescere oz resolutiuis ⁊ calefacientib⁹ tēperate in emplastris ⁊ electuarys:sicut sūt cortices citri ⁊ mastix:⁊ horꝫ silia. ¶ Et postq̄ sufficiēter bucusq̄ de egritudib⁹ stomachi determiaui:nūc ad egritudines pectoris ītēdo redire:eas ptrāseūdo sufficiēter cū adiutorio altissimi.

¶ Tractat⁹. XVI. de egritudinibus pectoris ⁊ diafragmatis continens capitula septem.

¶ Cap. I. Qō est de apate pectoris ⁊ ꝓuatiōe anhelitus.

Ect⁹ qdē mēbrū ē hūs multos neruos:⁊ caro ei⁹ ē dura ⁊ dēsa. Et qz sic ē:iō i eo fit apa ex hūore grosso valde:⁊ fit etiā i pectore difficultas ⁊ ꝓuatio mot⁹ ipsi⁹ .s. qñ i nucha ozit egritudo: vl̄ in neruo q̄ ꝓcedit a nucha ad pect⁹ a q̄ fit motus ei⁹. Et cū hoc ēt qñ fit egritudo h̄ remanet hō vin⁹ donec studeat i cura ipsi⁹ ꝓpetēter. Et hāc curā mēoraui⁹ fui qñ determiaui de egritudinib⁹ neruoꝝ: ⁊ nūc scōo h̄ ōipa volo ōtermiare. Incipias g̃ iungere i posteriori pte capit⁹ .s. i nucha cū puro balsamo. Et si nō inuenit iunge cū oleo de carpobalsamo: vl̄ cū aliq̄ alio qō habeat subaz subtilē ⁊ calefactiuā:sic ē oleū ō granis alcaryi cū olo rosato:q̄rū ptes sint eq̄les cū aureo vno optīe ābre dissolute i ipsis. Et si ñ hērs ābrā:pone ō laudano purissimo ⁊ aromatico.tñ ābra lōge melior existit. ⁊ istō ē melius ꝓsiliū a q̄ icipe debem⁹. .s. inūgere nuchā icipiēdo a puppi capit⁹ descēdēdo vsq̄ iferi⁹ ad cīgulū:qñ si curauer⁹ fōtē vtutis motiue curabit egritudo oīno. Et aliq̄n accidit vt puer anhelitus subito ꝓpaccūtia difficillima ⁊ pessima q̄ veniūt i nucha sup locū vbi ozit neru⁹ motiu⁹ q mouet pect⁹:⁊ qñ hoc accidit ifirm⁹ deficit ⁊ mozit suffocatus.

¶ Cap. II. Qō ē de vlcerib⁹ ⁊ scissuris q̄ fiūt i pectore.

Fit sigdē i pectore vlceratio vel vlc⁹ ⁊ scissura a causis extrīsecis. Et qñ h̄ accidit absq̄ scissura pāniculi ē vuln⁹ sic sūt cetera vulnera. Et ego memorabor de ipsis qñ de vulnerib⁹ ptractabo. si aūt dict⁹ pāniculus fuerit scissus:tūc patiēs nō poterit anhelare tādiu donec illa scissura ꝓmanebit absq̄ clausione. Sz si a medico clausa fuerit:vel ab ipso ifirmo:aut ab aliq̄ alio:tunc subito sibi tussis eueniet;⁊ redibit ei anhelit⁹ quā diu vuln⁹ ꝓmaserit clausuz:⁊ pole forsan erit vt libereť:⁊ totū h̄ ptinet ad caplm de vulnerib⁹:⁊ ego tractabo de his qñ tractauero de vulnerib⁹. ¶ Cap. III. Qō ē ō scabusia. i. ō pleuresi.

Tozit sigdē i pectore apa i pte iteriori ipsi⁹ sub pāniculo itrīseco: qō arabice dr̄ scausca. latie pleuresis:⁊ pōt fieri ex vno hūore vl̄ ex plurib⁹. Et cura h⁹ ē flōmare ifirmū ex basilica brachy oppositi:q̄uis qbusdā nouis medicis nr̄is tpis videat q̄ sit minuēdus ex eadē pte egritudinis:inducēdo sup h̄ vba logicalia ⁊ sophystica: qō mihi nullaten⁹ vr̄ eē rōnabile:neq̄ vez:imo credo certissime. q̄ facere illō oīno ē moꝝ ifirmi:⁊ fac ifirmū abstiere ab oi spe carnis:⁊ a pane frumēti.⁊ ꝓ oīb⁹ alys reb⁹ oz cuitare carnes:⁊ cib⁹ ei⁹ sint pultes furfurū:q̄ pultes sic debēt ꝑparari.recipiat furfur ⁊ ponat i aq̄ dulci: ⁊ tādiu ibi dimittat donec aq̄ mutet colorē multū: ⁊ postea colet fortiter exꝑmēdo:⁊ decoquat donec fiāt pultes subtiles valde:⁊ ꝓpina ifirmo ꝓut tibi videbit expedire: qñ in ꝑn⁹ ei⁹ egritudis sufficit satis iste cib⁹: ⁊ inūge locū patiētis i ꝑn⁹ cū olo rosaceo:⁊ post 3ᵐ die inūgat cū olo anetio ⁊ olo rosaceo q̄rū ptes sint eq̄les. Et si videris q̄ tussis nō affuerit:sz recesserit.⁊ dolor sil̄r ñ remāsit i loco:⁊ febris geuerit: vel fcā fuerit lēta:tē muta ifirmū ad comedēdū chist ozdei decoctū simpl̄r cū aq̄ dulci.⁊ h̄ ad min⁹. 4. dieb⁹. Et postea muta ipm ad comedēdū micā pāis decoctā i aq̄:⁊ h̄ ad min⁹ vsq̄ ad octo dies:⁊ postea cibet pāe bñ fermētato madefcō i iure scicle:⁊ cuiusdā herbe q̄ dr̄ arabice armol:⁊ sūt atriplices:⁊ ē neēe vt oīno abstieat a pullo vsq̄ ad q̄dragesimū die a ꝑn⁹ egritudis.⁊ istō ē ꝓsiliū ꝓueniēs atq̄ ꝓfectissimū. Et ab ide i antea cibet pullo.⁊ paulatine dōec ꝓduces eū ad suā ꝓpōnē nālē. Sz si nō fueris ad infirmū nisi post gñatōz saniei i ipso apate:opare quēadmodū dixi i sanie pulmōis:cogscēdo q̄ mollities seu lenitas ⁊ albedo saniei ē signū laudabile i pleuresi: viriditas āt ⁊ q̄ ad nigredinē ptinz cū diuersitate ptiū ipsi⁹ sputi ⁊ saniei est signū malū ⁊ illaudabile. Et si post reiectōez saniei sanguinē p os emiserit:scias q̄ tē ifirm⁹ i breui morieť. Et qz has cās sufficiēter ōtermiaui i egritudib⁹ plmōis: iō ipas h̄ ponere ptermitto. attēde tñ q̄ si i aliq̄ die creticoꝝ sanie spuerit albā ⁊ ꝓiūctā sic i die q̄rto (q̄uis istud i miori pte fiat) est laudabile signū: qz fortitudinē vtutis bz significare: vel si fuerit i gnto: vl̄ i septio: seu nono: aut vndecimo: vl̄ i q̄rtodecio: aut ōcimoseptio vl̄ vicesimo: i oīb⁹ istis ē signū bonū. ⁊ q̄nto in miori spacio tpis dcā sanies laudabil̄ i colore ⁊ suba i dieb⁹ creticis appuerit: tāto egritudo erit breuior ⁊ salubris: ⁊ q̄to tps fuerit ꝓlixi⁹: tāto pls significat sup debilitatē vtut⁹: cogscēdo tñ q̄ qñcūq̄ sanies laudabil̄ apparuerit i dieb⁹ creticis nō ē superflua ōbilitas vtutis: imo sp sperare ōbes ō salute ifirmi. Sz si dcā sanies fiat illaudabil̄ i colore ⁊ suba: aut fuerit diuersoꝝ colorū ⁊ subē: nō solū significat sup ōbilitatē vtut⁹ ifirmi: vez ēt sup malitiā hūoris vñ ꝓcreat siue ozit ipsa sanies: sciēdo certissime q̄ tps ⁊ etas adiuuāt i lōgitudine ⁊ breuitate egritudis: videlz q̄ si tps fuerit tpatū: vl̄ calz: erit dīgō breuior. i. velocior. Et si tps fuerit frīdū cū siccitate ꝓlongabit dīgō. ⁊ sic i estate abbreuiabit egritudo: i hieme āt ꝓlōgab. Et si fuerit patiēs iuuēis. sil̄r dīgō erit velocior: ⁊ si fuerit senex: fiet tardior. Et si ōcrepit⁹: ipole ē q̄ habeat dīgōnē pfectā. ⁊ in puericia sil̄r fit tardior q̄z in iuuētute. Sciēdo certissime q̄ q̄to ifirm⁹ fuerit fortioris nāe: tāto magis ei⁹ dīgō accelerat ⁊ ecōtrario. Et visis atq̄ cognitis signis laudabilib⁹ suprascriptis. sit tūc regimē patientis cū pultib⁹ ꝑdictis. Excepto q̄ nō subtiliet regimē i vltia subtiliatōe. Et da ei ad bibēdū hāc ōcoctōz. ℞. alchar scaina ⁊ ē panichald. i. spēs yringoꝝ:⁊ focha. ⁊ camomille. ⁊ ligritie. ⁊ algeffeth. i. eupatoꝝ. ⁊ capilli veneris. ana. ptes eq̄les:⁊ decoq̄ns vsq̄ ad ꝓsumptiōez medietatis ptis aq̄: vt vtus eaꝝ optime extrahat:⁊ da ei ad bibēdum hāc decoctōez cū sirupo scariole:⁊ in oī potu suo fac vt sit ligritia. Sciēdo q̄ lac amigdalaꝝ i h̄ casu multū ꝓfert: eo q̄ facit leuiter spuere.⁊ adiuuat ad digerēdū religas egritudis:⁊ remouet mordicatōez.⁊ ꝓuocat sōnuz. Et ēt postq̄ facta fuerit mūdificatio vulneris apostematis: non nocet istud regimē exercere: q̄uis febris recesserit: ⁊ tussis: ⁊ dolor sil̄r nō affuerit: nō ōcipiar⁹ q̄n ēt h̄ mō exerceas regimē: sicut dixi: qñ veracit̄ credo q̄ h̄ accidens nō pōt pfecte remoueri i miori spacio q̄z. xl. dieb⁹. Et ꝑ tāto non

ē regēdus regie sani añ istud tps: ⁊ postea nō cibet nisi ex tremitatib⁹ pullor decoctor in tassea cū modico panis bñ femētati: ⁊ ℔ plib⁹ dieb⁹. deide paulatine ad regimē sanor ē pducēdus. ¶ Cap. IIII. Qō ē de apate lateris.

ITorit qñq; apa in pectore. s. in carne q̄ ē inter vnā costā ⁊ aliā: q̄ gdez egritudo arabice dicit datalgenebr. i. egritudo lateris. Et cura ipsi⁹ ē flōmare infirmū i p̄n⁹ egritudinis ex latere oppositō apatis. ⁊ regimē quidē cibi ⁊ potus ipsi⁹: ⁊ cura eius sit quēadmodū p̄dixi in pleuresi: operādo illō regimē donec fuerit liberat⁹. Et dr̄ia q̄ ē iter pleuresiz ⁊ hāc egritudinē est: qz dolor q fit in pleuresi ē dolor extēsiu⁹: ⁊ acut⁹: ⁊ pulsus ei⁹ ē durus: ⁊ serinus: ⁊ febris in pleuresi ē itensior valde q̄z i ista: ⁊ maioris piculi: ⁊ quāto apa fuerit vicini⁹ cordi: tāto erit maioris piculi. ⁊ ē maioris sensibilitatis. ⁊ q̄z quis caro sit multe sensibilitatis: ⁊ fortis: ⁊ spāl'r qñ in ea fit apa: nō tñ est eparāda sensibilitati q̄ fit in pleuresi: eo q locus ille ē circūdat⁹ ossib⁹ duris ⁊ villis: seu paniculis. Quare cū ibi fit apa: ēt q sit paruū ē magne āgustie: ⁊ ingetudis cū dolore graui ⁊ istud apa lateris. s. qō fit i carne q̄ ē iter costas p maiori pte ē puū. ⁊ nisi fuerit error in cura ex pte medici vl' ipsi⁹ infirmi: liberabit infirm⁹ oīno deo dāte. Incipe g̃ in cura isti⁹ a p̄n⁹ egritudis: quēadmodū supi⁹ dixi i pleuresi. s. in flōmia: ⁊ cibis: ⁊ medicis: exercēdo oīa ordinate q̄tū potes. Et iā vidi senē patrē meū bone memorie: cui ōs mise reat: q curauit vnā mulierē ex hac egritudie: ⁊ igeniatus fuit exhere hūorē ad ptes exteriores: ita q manifestū fuit apa exteri⁹ cū tumore: ⁊ aptū fuit exteri⁹: ⁊ inde curata fuit cura pfecta. Sz ego nunq̄z pueni ad hoc opus tā pfectū ⁊ miraculosuz: nec adhuc sū: nec pueni ad illū gradū. Sz si pcesseris in hac cura: sic dixi in pleuresi: credo pro certo q liberabis infirmū ante q̄z apa deueniat ad saniem nutu dei. Et subtilia regimen tā in cibo q̄z in potu: quēadmodū dixi in egritudine pulmonis. Et si sanies inceperit appere iunge locū cū oleo rosaceo aromatico ⁊ anetino: q̄rū ptes sint eq̄les: ⁊ sic opaberis donec fuerit liberat⁹.

¶ Cap. V. Qō est de scissura venarū pectoris.

ET fit gdē aliqñ i pectore vlceratio ⁊ scissura sicut i alys mēbris accidere soleuit: ⁊ de his tractabo qñ de vlcerib⁹ alioz mēbroz ōterminabo. ⁊ fit ēt in pectore iterdū scissura venarū: vel alicui⁹ vene. Qō si scissura dicta fuerit in arteria erit piculosuz valde pp multā exuberātiā sanguis: g ide emanat: ⁊ iste sanguis in medio facit cadere dubitatiōez pp sl'itudinē q̄ ē iter istū ⁊ sanguinē q exit a pulmōe: qz iste sāguis q exit ab arteria pectoris: ⁊ q exit a venis pulmōis ābo sūt rubei clari ⁊ subtiles. ⁊ signū distinctiuū ē. q⁹ qñ ē a scissura arterie alicui⁹ q̄ ē in pectore. infirm⁹ sentit pūctionē ⁊ dolorē i directo illi⁹ ptis: ⁊ q exit a pulmōe oīno ē absq; dolore. Et scias q nā hui⁹ egritudinis exigit multū minutionē: fuatis tñ p̄ditiōib⁹ minutionis: nō tradēdo obliuiōi disponē: ⁊ etatē patientis: ⁊ nām ipsi⁹: ⁊ alia: ⁊ da ei ad bibēdū syrupū infrigidatū factū cuz decoctiōe sumach in aq̄ rosacea añ. ptes eq̄les: ⁊ sit syrupus ex syrupis stipticis sicut syrup⁹ fact⁹ de çuccaro. Sz syrup⁹ de mirtella nō ē dādus in hoc casu: qz pp sui grossiciez ⁊ dēsitatē vt⁹ ei⁹ nō pōt ad saniē egritudis deriuare: ⁊ maxie q fact⁹ ē de folys ⁊ stipitib⁹. Qui aūt fact⁹ est de extremitatib⁹ ⁊ cimis ipsarū: bñ pōt dari. Qz si tps ⁊ etas ꝓueniūt in ℔: ⁊ vt⁹ ⁊ pl'o nō obuiauerit. pone cuz syrupo aliqd cā foze: qñ erit maximi iuuamēti: ⁊ liga coxas fortiter strīgēdo cū istitis subtilib⁹: ⁊ fac odorare infirmū rosas ⁊ sandalos cū aq̄ rosacea ⁊ modico cā foze. Qz si nō bene dormierit fac ipz odorare violas ⁊ nenufar: ⁊ da ei modicū terre sigillate cū syrupo: aut cū aq̄ rosacea: ⁊ cib⁹ ei⁹ sit pullus pu⁹ ifrigidat⁹ in puteo: cū pane sil'r i puteo ifrigdato. Et syrupi oēs supradicti: ⁊ oēs pot⁹ sint tal'r ifrigidati. ⁊ fac vt custodiat se ifirm⁹ a labore nimio: ⁊ a vociferatione supflua. ⁊ pole erit q liberet isto regīe: tū talis ꝓsolidatio fit difficulter: qz ē i arteria. ⁊ si ꝓsolidatū fuerit ℔ vulnus isto regīe: dign⁹ eris laude ⁊ grā. Qz si dictū vuln⁹ fuerit i vena nō pulsatili: cura ei⁹ erit facilis: ⁊ sufficiet tibi satis cura ꝓscripta. q⁹ si ꝓstrict⁹ fuerit sāguis: ⁊ ex loco ipsi⁹ vulner sanies emanauerit: nō despes saniē curare: tū sis cert⁹ q⁹ ipole ē q⁹ ad plenū curet: si p lōgitudinē tpis non mūdificabit sanies ad vlcus pulmōis deueniet: ⁊ fiet pti sicus. Logscēdo tū q⁹ ex sola aptura vene pectoris nō morie ifirm⁹: sz alia accītia mala ⁊ pessima pñt ide supuenire: vñ morit. Sz si i pectore apit vl' scindit arteria magna ex arterys pectoris: ex supfluo fluxu sāguis ⁊ ipetuoso i bzeui ifirm⁹ ad mortē pt deuenire. Qz si ꝓstrict⁹ fuerit sāguis añ supfluū exitū ipsi⁹: esto cert⁹ q⁹ nō ide ifirm⁹ patiet lesionē: nec ad malū finē illa de cā dz deuenire.

¶ Cap. VI. Qō est de apatib⁹ que fiūt in pāniculo qō diuidit pectus in longitudine in duo.

ET fit sigdē aliqñ i ℔ paniculo apa: qō p maiori pte ē ex hūore q ptinet ad subtilitatē: ⁊ est ex apatib⁹ calidis. Et segt ex ℔ apate tussis ꝓtinua succesiua: ⁊ dolor extēsiu⁹ i lōgitudine: ⁊ pturbatio anhelit⁹: ⁊ febris acuta: ⁊ pulsus serin⁹: pp nāz apatis: qō ē in tali mēbro neruoso ⁊ pāniculoso: ⁊ ē diuersus pp nobilitatē mēbri: ⁊ vicinitatē ipsi⁹ ad cor. ⁊ sentit ifirm⁹ iflāmationē: cū valida siti atq; fozti: ⁊ ex ispiratiōe frigidi aeris magis mitigat sitis: q̄z ex potu aq̄ frīde: ⁊ anhelit⁹ ei⁹ est paru⁹ ⁊ frequēs. vñ in hui⁹ curatiōe: flomia ē necaria valde i p̄ncipio. Et nō determiō in hac egritudie ex q̄ pte fieri debeat: qz ex q̄cūq; pte fiat ꝓfert valde: dūmō fiat ex basilica: minuēdo de sāguīe fz disponez ifirmi quā iuenis: ꝓsiderat tñ ꝓditōib⁹. s. etat⁹: pl'onis: regiōis: ꝓsuetudis: ⁊ tpis: ⁊ minue de eo pl's vl' min⁹ fz debilitatē ⁊ fortitudinē patiētis: ⁊ fac ifirmū abstinere a cibis grossis: leniēdo ei⁹ itestina. Iā feci te scire supi⁹ q⁹ dr̄ia est iter lenitiuū ⁊ laxatiuū. Et postq̄z lenieris itestina: purga eū: put tibi videbit ꝓuenire: fm acuitatē: ⁊ nāz humoris peccātis. Et put mihi videt apa ℔ nō accidit nisi ex colera subtili: ⁊ purga eū cū sero capno coagulato cū lacte fici. ⁊ pone in sero dicto de reubarbaro ⁊ de mirabolanis citrinis: ⁊ violaz: ⁊ ligritie: ⁊ nenufaris: ⁊ modicū ex mirabolanis indis: qz forsan aliqd de hūore est adusto: ⁊ pone ēt in isto laxatiuo aliqd de scamōea cū bis q̄ hūt suā malitiam frāgere ⁊ remouere: ⁊ ꝑpe cū ꝓfortātib⁹ stōz: sic acetosa ⁊ sticados. ¶ Receptio vtilis valde in ℔ cāu. ℞. seri capni coagulati cū lacte fici. lib. i. ℞ ipso ifunde ex mirabolanis citrinis ⁊ ligritie. viol'. nenufaris. añ. aur. v. idoz. aur. iiij. reubarbari recētis. aur. i. ⁊ q̄ssent optime: ⁊ pmaneāt sic in dicto sero p noctē vnā: ⁊ colent optīe exp̄mēdo: ⁊ adde huic colature syrupi masticis. ʒ. ß. ⁊ octauā ptē aurei vni⁹ de scamōea: ⁊ da ifirmo ℔ ad bibēdum: mollificato corpe pus cū medulla cassie fistule distēpata cū decoctōe scolopēdrie sicce ⁊ cū sirupo rosaceo facto ex rosis recētib⁹. Qz si tps fuerit siccū: da ei de sirupo violaceo: ⁊ cōedat pruna añ cibū: sz post cibū mīme. Et da ei panē ablutū: ⁊ postea i aq̄ ifusū dōec tumescat. Postea ifrigida eū i puteo: ⁊ pota eū aq̄ i puteo ifrīdata: ⁊ ℔ facias dōec generit tussis: ⁊ febris fuerit mitigata: ⁊ dolor sil'r mitigat⁹: ⁊ nō dimittat istō regimē: dōec dolor ⁊ febris ⁊ tussis cessauerit: demū da ei aquā ordei rōnabil'r factā ad bibēdū. Sciēdo q⁹ moderni medici multū sūt lōgi nquiab opīone Hal'. in faciendo aquā ordei: eo q⁹ ipsi frāgūt ipsū pistādo anteq̄z buliat: ad faciēdū istā aquā: ⁊ isti errāt a via vitatis: eo q⁹ in vnoq̄z scie inq̄tuz ē semē ē vita nālis: anteq̄z accidat ei aliqd q⁹

destruat ipsuz. Et si poneris ordeū i aq̄ frigida: velociter attrahit ad se aquā: ꝛ apiunt pori ipsius: ꝛ qñ sic ponit ad ignē iā apti sūt pori ipsi⁹: ꝛ ei⁹ ptes dilatate: ꝛ ignis facit i vys aptiões: ita q̄ nulla opilatio remanet i eo. Si aūt ordeū fractū fuerit sile ē mortuo: vel ifirmo: ꝛ qz assilat infirmo: ps q̄ ptes ei⁹ cū fuerit fractū: non dilatant: nec attrahit i se aquā sua vtute: quā de⁹ bñdict⁹ pstitit sibi ꝛ donauit: q̄ si dixerim⁹ ipsuz eē mortuū: tūc ab ipso penitus nulla fit attractio. O q̄z bñ dixit Hal. de ordeo sic scis: qz si decoquat cū cortice ē maioris absterſiōis: ḡ mihi vī q̄ sic ōbeat fieri aq̄ ordei. Accipe debes ordeū itegrū ꝛ mūduz ab oi mixtura oiuz aliaz rez: ꝛ pone eū i aq̄ dulci frigida: ita q̄ i vnoq̄z pōdere ipsi⁹ ordei sint duo pōdera aq̄: ꝛ sic pmaneat in molio p vnā vl̄ p duas horas: ꝛ postea pone ad ignē ꝛ bulliat tādiu donec aq̄ fiat rubea: ꝛ depositū ab igne colet: ꝛ postea pnat ista colatura in puteo donec ifrigidet ifrigidatiõe vltia: ꝛ sic eā dabis ad bibēdū. ꝛ rege ifirmū isto regimīe: vel sili plurib⁹ dieb⁹: ꝛ postea muta ifirmū ad bibēdū pultes ordei pparatos cū aq̄ dulci ꝛ mūda: absq̄ eo q̄ sentiat aligd de calore ignis. Et postq̄z oia accñtia fuerit ablata: ꝛ securus fueris oīno de egritudine: da ei paulatine ad comedēdū panē bñ fermētatuz: nec ꝓsenties ei comedere oua gallinaz decocta i tassea cū pane fermētato. Nec facias eū redire ad regimē suū nāle: donec trāseāt. xl. dies a pn⁹ egritudis. deīde gradatiz ꝛ paulatine reducēs eū ad ꝓsuetudinē nālē. Oz si dcñ apa iā ad saniē deuenerit: eo q̄ a pn⁹ nō fuisti ad ifirmū: vl̄ qz hūoz pp sui subtilitatē de leui recipit passionē: vl̄ qz vtus fuerit fortis: ita q̄ cito potuerit saniē gñare: aut pp vicinitatē duoz fontiū caliditatis. s. cordis ꝛ epatis: qñ q̄libet istaz cāz est cā velocis gñatiōis saniei in apate: sicut accidit mihi cū essez iuuenis: qñ passus fui laborē maximuz a ꝓpinqs: ꝛ ab illis q erāt de cognatiõe bali pp qdā verbū dictū a pre meo cū eēz iuuenis: q voluit vlcisci de me modis q̄bus potuit: ꝛ ob h̄ sustinui laborē ꝛ āgustiā maximā de eo qđ nō ꝓsueuerā agere vel pati: qz neče fuit mihi ire pedes q̄uis illud nunq̄z pbauissē: ꝛ cū posui me ad decubitū pcepi dolorē i pāniculo pdicto: ꝛ tūc tussis ꝛ dolor āceperūt iualescere valde: ꝛ inueni pulsuz meū valde durū: ꝛ febrē patiebar acutā ꝛ egritudinē. Quare misi in ōrta nocte p flōmatore: ꝛ feci eē phi de sanguīe circa quātitatē libre vnius: ꝛ pmāsi sic. s. cū febre valida: ꝛ tussi forti: ꝛ dolore per totā noctē. Mane vo de necītate oportuit me ire: ꝛ egtare cū āgustia: ꝛ cogitatiõe: ꝛ magno tīore ꝛ dolore. Et cū pueni ad locū vbi erat dict⁹ bali: ex dolore ꝛ fatigatiõe: ꝛ vigilys q̄ passus fuerā: dormiui: ꝛ i illo sōno dissoluta fuit ligatura flōmie: ꝛ ide sanguis mlt⁹ emanauit. Et cū excitat⁹ fui a sōno: remāsi cū maxīa debilitate vtutis: ꝛ iueni locū vbi iacebā repletū sanguīne totū: ꝛ posito digito sup flōmiā: vocaui ꝛ feci me ligari: ꝛ pmāsi tal̄r p totā illā diē. s. cū illis accñtib⁹: sz nō fuere augmentata. Sequēti vo die eieci saniē cū sputo q̄ erat boni coloris ꝛ subē: ꝛ demū audiui noua q̄ multiplicauerunt sup me tristitias ꝛ dolores: ꝛ ide amisi sensuz ꝛ itellectū: ita q̄ nihil potui postea itelligere: ꝛ pcurare sup negocys meis ꝛ remāsi sic q̄ nō potui meipsuz regere: ꝛ nō comedebā aligd nisi qz ꝓpinabāt mihi de aq̄ pdicta: eo q̄ anteq̄z egritudo iualuisset: pceperā ministris vt mihi semp de illa aq̄ dare deberēt: ꝛ ego multū de ipsa bibebā pp magnā sitiz quaz habebā. Et trāsactis dieb⁹ septē icepi sentire ꝛ cognoscere: ꝛ imaginabar q̄ mr̄ mea fuiebat mihi i hac egritudie demū recordat⁹ fui q̄ erat mortua: ꝛ sic de oīb⁹ alys cepi ducere ad memoriā: ꝛ ad vltimū q̄sui qd factū fuerat ō pre meo: ꝛ mihi dictū fuit q̄ iuerat vltra mare: ꝛ ide creuit mihi āgustia atq̄z dolor: ꝛ visuz fuit mihi q̄ eēz pforatus i pectore: ꝛ supuenit mihi dolor maximus i capite ex illo tīore: ꝛ timui ne me occiderēt: ꝛ supplicaui astātib⁹ vt me occultarēt: ita q̄ nō sciret de me aligd nisi essez viu⁹. Et longo tpe post istā magnā afflictionē remote fuerunt iste pturbatiões a me. Sz illud qō passus fui: fuit apa q̄ gnātū fuerat in pāniculo diuidēte pect⁹ ꝛ pulmonē i duo media ꝛ ex illo apate ascēderūt vapores acuti ad cerebz q̄re tū pp varias cogitatiões ꝛ frequētes q̄s habebā ex pdictis: tū pp dictos vapores acutos ꝛ malignos: q̄ cerebrū tur circa cerebrū. ortū fuit mihi i vno pāniculoz apa calidū: ꝛ ex oib⁹ istis nō remāsit q̄n facerē oia nēcia pdictis egritudib⁹: ꝛ demū icepi expuere saniē: ꝛ nō soluz ex apate pectoris: vez ēt ex illa q̄ descēdebat a capite ad pect⁹: ꝛ postea cognoui causaz meoz accidētiū: ꝛ redy in sensuz meū pfecte: ꝛ delectat⁹ fui in illis dieb⁹ cuz ferculis pdictis ꝛ cibis: ꝛ cū ex toto fui alleuiat⁹ a saniē: icepi assuescere aquaz ordei: ꝛ postea redy ad pultes furfuris: ꝛ sic paulatine ꝓuersus fui ad meā ꝓsuetudinē nālē. Et q̄ hic scripsi de ista mea egritudie: feci solūmō vt sit exēplū in oīb⁹ alys silib⁹. ¶ Et iā dictū ē supi⁹ q̄ in hoc apate ꝓperat sanies velociter: ꝛ cū cognoueris q̄ ꝓuersuz sit ad saniē: fac de regimīe quēadmodū dictū est supius. Et da ei ad bibendū oī die decoctionē yringoz ꝛ liquiritie: ārūptes sint eqles. Itē ista decoctio silr ꝓfert. ℞. flaxiola ps .i. ꝛ decima vni⁹ ptis de yreos recipiat: ꝛ fiat decoctio: ꝛ pineat cū syrupo scariole: vel yringoz: ꝑm q̄ tibi videbit ꝓuenire. Et dico q̄ in egritudie mea nō recordabar aligd q̄ essem factur⁹: nec mecū habui aliquē: q̄ sciret mihi ꝓsulere: nec me regere: sz in pncipio docueraz ipsos q̄liter me regere deberēt. Sz a volūtate diuīa ꝑcessit illud qō non itēdebā in me agere. s. de euacuatõe multa sanguīs: ꝛ illa fuit cā mee liberatōis: eo q̄ erā iuuenis: atq̄z fortis.

¶ Cap. VII. Qō est de passionibus diafragmatis.

Complete sūt cū adiutorio ōi rememoratões de egritudib⁹ ꝛ accñtibus q̄ fiūt in pectore: ꝛ nūc itēdo in h̄ loco rememoratões facere de passiōib⁹ diafragmatis qō cortina dr̄. Scire itaq̄z debes q̄ oia q̄ dixi accidere de egritudinib⁹ ꝛ accñtib⁹ i passiōib⁹ pectoris accidere ꝛ euenire silr pñt: ꝛ in h̄. s. mēbro. Tñ accñtia q̄ in isto emergūt sūt grauioza ꝛ piculosioza accñtib⁹ q̄ fiūt in pleuresi ꝛ i apate lateris. Et h̄ accñtia sūt febris: ꝛ dolor pungitiu⁹. ꝛ tussis. Et dolor in ista passiõe extēdit ad lat⁹ tarthoa q̄ sūt ossa pectoris silr ꝓiucta: quoz loc⁹ ē supra ossa q̄ dr̄ carfuf: ꝛ sunt ossa pectoris q̄ nō sūt adiuicē ꝓiucta. Et esto cert⁹ q̄ apata q̄ fiūt in isto mēbro: lōge sūt grauioza ꝛ piculosioza apatib⁹ q̄ fiunt in alys mēbris ꝛ ptib⁹ pectoris: eo q̄ in h̄ apate fit ꝓtinuo pturbatio mētis. ac si eēt i pāniculo cerebri. Et cura bui⁹ est cura pdicta. s. cū flomia: ꝛ mollificatõe vētris: ꝛ cū laxatiuo pscripto: ꝛ da ei syrupū ō panicald. s. yrigoz: ꝛ oia ista fiat cū regimīe iam dicto: ꝛ si placuerit deo gl̄oso q̄ resoluat apa dictū: absq̄ eo q̄ ꝓueniat ad saniē: erit ifirmo ꝑfect⁹ maxim⁹ ꝛ iuuamen. Oz si ꝓuenerit pdictū apa ad saniē: q̄uis illud fiat tardi⁹ ꝛ rari⁹: agere ōbes quēadmodū docui in alys. Et caueas tibi ne seq̄ris appetitū patiētis in cibis suis. ꝛ custodiat ēt ne ministri ꝛ astātes moueāt eū: vel pmittāt facere icōueniētia: qñ modicus error i ista egritudie eē pōt cā magni nocumēti ꝛ egritudinis. Et postq̄z cognoueris q̄ sit liberatus: reduc eū ad suū regimē ꝓsuetū cibi ꝛ pot⁹ paulatiue nō largiēdo ei subito. ¶ Et nota q̄ in quocūq̄z mēbro neruoso fuerit apa: pulsus in ipso erit serin⁹: ꝛ in oī apate orto i aliquo mēbro pectoris: vel i suis pāniculis: ꝛ in diafragmate: erit anhelitus paru⁹ ꝛ frequēs oīo: ꝛ maxime in apate pulmonis. Et hucusq̄z iā locutus sū sufficiēter de mēbris supioribus: nūc aūt incipe intēdo tractare de mēbris inferioribus.

¶ Explicit liber primus.

¶ Incipit liber secūdus qui ꝓtinet tractatus septē: quorum tractatuū ꝑmus est continens capitula sex.

¶ Cap. I. Quod est de egritudinibus inteſtinoꝝ gnālib⁹.

DIcit seruus regis: q̄ in iteſtis fiūt aliq̄ egritudines. ſ. ap̄ata: q̄ gn̄ant in vys vel canalib⁹. vñ cibaria habēt ꝓtrāſire. Et ꝫ in inteſtinis gracilib⁹: vel in alys: ⁊ doloꝝ qui ſequit in iſtis ē continuus: ⁊ maxime ſi apoſtema fuerit ex colera: vel ex ſanguine: ⁊ est possibile q̄ hoc apoſtema ſit abſcꝫ febre ⁊ ſiti. Oꝝ ſi ex apoſtemate facta ſit opilatio canalis ex toto: doloꝝ erit fortiſſim⁹: ⁊ qz nutrimētū nō poterit ide trāſire neceſſe est vt vomitu eyciat: q̄re morietur infirmus ſubito. tū ꝓpter intēſum doloꝝ: tū ꝓpter ꝓhibitionē trāſit⁹ nutrimēti p inteſtina. Et ſi dictū apoſtema fuerit ex flegmate: infirmus nō ſentiet ide magnū doloꝝ: ⁊ possibile erit vt diſſoluat illud ap̄a: ⁊ maxīe ſi fuerit ex ſubtili flegmate. Qō ſi fuerit ex flegmate groſſo: aſſil̄abit humori mꝫico. excepto q̄ nō ꝑcipies aliquā caliditatē: ſicut ꝑcipit in humore melico. Sꝫ melia q̄ ex colera aduſta gn̄at: ē ſubtiliozis ſubē oī modo oīb⁹ alys ſpēb⁹ melie: ⁊ leuiozis: ⁊ velociozis mot⁹. Et illa q̄ fit ex flegmate groſſo est tardiozis mot⁹ valde: ⁊ groſſiozis ſubē. Qō ſi fuerit ex ſanguīe aduſto: erit mediocris in ſubtilitate: groſſicie: tarditate: ⁊ velocitate. Ap̄a aūt qō oriť ex melia est groſſiozis ⁊ dēſiozis ſubē valde ap̄atib⁹ alioꝝ humoꝝ: eo q̄ melia est groſſioꝝ alys humozib⁹. Et modus ap̄atis melici est: qz illud ap̄a ad magnā deuenit magnitudinē: ⁊ ē absꝫ forti doloꝝe: ⁊ ille doloꝝ ſimilat pūctiōi formicarū. Cognoſcendo firmiter q̄ ap̄a factū ex melia nullaten⁹ pōt recipe digōnē. Et ſcias q̄ cū dico flegmaticū vel ex flegmate: colericuz vel ex colera: ſanguineū vel ex ſanguine: melicū vel ex melia nō itelligo vnifozmiter. Qñ cū dico ex flegmate: itelligo q̄ ꝓpō ipſi⁹ ap̄atis ſit humida ⁊ frigida in potētia. Et cuz dico flegmaticū: poſſe erit q̄ ſit humidū in potētia: ſꝫ non erit frigide ꝓpōnis: ꝓp caliditatē acq̄ſitā a putredine. Et ſil̄r cū dico ex colera: itelligo illud qō ē ſubē ſubtilis: ⁊ ei⁹ ꝓpō ē calida ⁊ ſicca. Sꝫ cū dico colericū: itelligo q̄ ſit cōpōnis calide ⁊ ſicce: ⁊ ei⁹ ſuba nō erit ſubtilis: ſicut qō fit ex colā vitellina ⁊ ſuis ſil̄ib⁹. Et ita dico q̄ cū dico ex ſanguine: itelligo q̄ ſit ꝓpōnis calide ⁊ humide tēpate: ꝓportionate ꝓpōni hois. Et cū dico ſanguineū: itelligo humorez deriuatū ad aliquā rubedinē abſcꝫ pfecta ꝓuerſione ipſi⁹ hūoꝝis in ſanguinē: aut itelligo de ſanguīe nāli: q̄ ꝓp exceſſuz alicui⁹ ſupflue caliditatis ad aliquā decliat aduſtionē. Et eodē mō itelligēdū ē de melia. Qñ cū dico ex melia: itelligo hūoꝝē frigide ⁊ ſicce ꝓpōnis: q̄ ē vnū ex q̄tuoꝝ elemētis vl̄ humozib⁹ corpis. Sꝫ cū dico melicū: intelligo de quocūq̄ humoꝝe ꝓuerſo ad melācoliā: nō p viam nāe laudabilis ⁊ pfecte: ſꝫ q̄ deuiauit ab ordīe nāli ex aliq̄ aduſtiōe: ⁊ ꝫ humoꝝ ñ ē nālis: nec ex elemēt⁹ corpis. flegma aūt qō est frigidus ⁊ hu. aliq̄ ex vlteriozi digōne ꝓuertit in ſanguinē nālē: q̄ est vnū ex elemētis corpis: qō nullaten⁹ fieri pōt ex alys hūozib⁹ aduſtis: eo q̄ cinis q̄ p aduſtionē ē icinerata: nō pōt ad tēperiē reduci. Sic ⁊ humores q̄ p exceſſuz digeſtōis ad aduſtionē deuenerūt: nō pñt ad eq̄litatē ⁊ tēperiē digōnis vllo mō ꝓuerti: ⁊ qz hucuſq̄ deuiauit ab itētione ꝓp̄a: nūc ad eā redire itēdo. Oꝝ ſi infirmus ſenſerit doloꝝē in pte illa q̄ ē ſub ſtomacho: ita q̄ ille doloꝝ ſit cōtinuus ⁊ pſeuerās: ⁊ cū ꝫ febricitauerit cōtinue: ſcias qz tūc erit ap̄a in aliq̄ inteſtinoꝝ. q̄re flōmia est neceſſaria: minuēdo de quātitate: put tibi videbit expedire. ꝓſideratis tñ ꝓditiōib⁹ ſupradictis. ſ. vtute: etate: tpe: ꝓſuetudīe: regiōe: ⁊ da ei ad bibēdū electuariū qō ſit reſolutiuū ⁊ mitigatiuū: ſicut ē electuariū factuz ex floze camomille ⁊ roſis recētib⁹: ⁊ flagma q̄rū partes ſint eq̄les croci: ⁊ ſem̄ lini ana decia ps ꝑdictoꝝ: piſtent q̄libet p ſe: ⁊ cribrent: ⁊ ꝓficiant cū ſyrupo de ſcariola. Doſis eius ſit pōdus triū aureoꝝ cū aq̄ roſ. i qua cocta ſint panical: q̄ est ſpēs yringoꝝ ⁊ maſticis: tādiu buliat donec mutet ſaporez: colorē ⁊ odorē: ⁊ abſtineat ab oīb⁹ cibis groſſis: abſtinēdo ſil̄r a carnib⁹ oīno: ⁊ ponat ſup vētrē oleū ro. aromatiçatū tepidū cū magna q̄ntitate coti⁹ itus made facti deſuper: ⁊ itera illud. ſ. cotū calm̄ made factū in dicto oleo pluries. Et ſufficiēt ei in cibo ꝓput mihi videt in die duo ouа. Et cū doloꝝ fuerit mitigat⁹: ⁊ febris fuerit diminuta. vtere ēt iſto eodē regimīe: donec oīno accidētia ſint ablata: ſciēdo iā q̄ optimā curā adiueniſti: poſtea reduc eū paulatine ad ſuā ꝓſuetudinē nālē: vſq̄quo pfecte fuerit liberat⁹. Et ſcias q̄ oīa ap̄ata quāto fuerit ꝓpīqoza ſtō: tanto ſūt periculoſioza. Et itez iſta ap̄at ꝓnt fieri in iteſtinis magnis ⁊ in gracilib⁹ ſeu puis: ⁊ q̄ fiūt in gracilib⁹ ſūt maioris periculi q̄z q̄ fiūt in magnis: ⁊ cura est cura ꝑscripta.

¶ Cap. II. Qō ē de debilitate vtutl expulſiue iteſtinoꝝ.

ET iſtud accidens vel egritudo pōt aliq̄n accidere in vno iteſtino vel in duob⁹ aut ī plibus qō nō pōt vel q̄ nō poſſunt expellere ſupfluitates retētas in ipſis: q̄uis iſtud videat ipoſſibile plurib⁹ medicis. Sꝫ Ha. hanc egritudinē eſſe affirmauit: qñ dixit q̄ vtus expulſiua iteſtinoꝝ aliqñ debilitat in tñ q̄ non pōt expellere feces ⁊ ſupfluitates p iferioza: ⁊ hoc nō vlteri⁹ declarauit: niſi ī tñ qz dixit q̄ ꝫ non est occultū medicis. Et ꝫ egritudo qñ accidit est valde piculoſa: q̄re idiget ſubtili pſpicatiōe ⁊ ꝓſideratōe: eo q̄ dicta debilitas vtutis expulſiue q̄uis accidat a debilitate vtutis expulſiue nālis: nō tñ est a debilitate vtutl expulſiue accītalis ſeu volūtarie. Uirtus aūt nālis ē illa q̄ ꝓuenit ꝓncipal̄r ab epate: vñ retētio q̄ ꝓuenit a debilitate iſti⁹ vtutis: ſolo mō facit accidere doloꝝē fortez: eo q̄ iteſtina non pñt expellere feces p iferioza. Illa aūt retentio q̄ fit a ſupflua hūiditate viſcoſa q̄ est ī ſuba villoꝝ inteſtinoꝝ: nō facit doloꝝē fortē: q̄re cū videris hāc egritudinē euenire alicui: ſtude ſubtil̄r in cognoſcēdo cām ipſi⁹: ⁊ vñ hēat ꝓcedere dicta paſſio: ⁊ qñ ſciueris p certo q̄ dcā debilitas expulſiue fuerit ab iteſtinis. ſ. qz deficiūt in motu ſuo nāli expellere qō debēt p ſeceſſuz. Et opatōes qdē vtutis nālis ſic ſcis ſunt digerere ⁊ pmutare cibū. Et in ꝫ ēt mēbro fiunt iſte opatōes quēadmodū in alys mēbris. Et digerit ēt ꝫ cib⁹ ⁊ pmutat: q iā alibi est digeſt⁹: ⁊ expellit qō idiget expulſione. Et ap̄ oīa iſta operat vtus attractiua ⁊ retētiua. Et iſte opatōes nāles aliq̄ ſunt q̄ fiūt mediātib⁹ inſtrumētis: ſꝫ expulſiua p certo ſcim⁹ q̄ est cuz inſtro. Alie vo q̄ opant abſcꝫ inſtris: nō ſunt ſic apparētes: ⁊ p certo ſcim⁹ q̄ iſtrm ꝫ expulſiue est ꝓncipal̄r epar: q̄re ſtudeas ipm ꝓfortare toto poſſe cū medicis ſibi ꝓueniētibus ⁊ appꝛopatis: ſicut cū pulpis paſſulaꝝ: qñ hūt ipz fortiter ipinguare. Et epar ēt adib. i. lupi aſſatū hz ipm mirabiliter a tota ſpē ꝓfortare: ſic̄ a ſapiētib⁹ est relatū. Sꝫ H. ēt dictū epar lupi in ſuis medicis recōmēdat q̄ habz epar hois fortiter ꝓfortare. ¶ Receptio ꝓueniēs ad hāc egritudinē. ℞. ſeis roſa. ⁊ folioꝝ ipſaꝝ: paſſulaꝝ enucleatarū. aā. ʒ. i. ligritie mūdate ⁊ cupatoꝝ. aā. ptes. iy. ʒ. vni⁹: ⁊ absinthy ⁊ ſandali: ciamōi: ⁊ maſticis. aā. q̄rtā ptē. ʒ. vni⁹. terant vnūq̄q̄ p ſe ⁊ cribrent: ⁊ adde iſtis ō balſamo aur. ℈. diſtēperatū cū melle: ⁊ ꝓfice ꝑdicta cuz ſyrupo corticis citri facto cuz zuccaro. Et doſis eius ſit pōd⁹. iiy. aureoꝝ. Oꝝ ſi nō haberes balſamū. pone loco ei⁹ tātūdē ō optima ambra. ⁊ iunge locū cū oleo nucū antiq̄ruz: ⁊ pinguedine anatū: q̄rū ptes ſint eq̄les: ⁊ pycies deſup vnctura ex macis groſſe piſtatis qō ſufficere videat: ⁊ hoc facias oī die donec fuerit liberat⁹: ⁊ pota infirmuz aqua mellis: qz de

leui spargitur p mẽbra: ⁊ ẽ absterſiua: qz ipossibile ẽ gn superfluitates viscose adhereãt itestinis. Et ꝫ facies qñ scieris q dcã egritudo fuerit a debilitate ⁊ corruptiõe virtutis itestinoꝝ facta ab hũore illic exiſtẽte. ℊ necesse est tibi scire ⁊ cognoscere vñ ꝓcedat ꝫ egritudo. ſan a debilitate vtutis nãlis solũmõ: an ex supflua humiditate: vl' ex supflua abũdãtia hũoꝝ illic ꝯgregatoꝝ: ex gbꝰ itestia ꝓbi benẽ recipe vtutes: vel si ꝓcedat ab ambabus sil'. Et ꝫ cognoscere pfecte est valde difficile. Et iã scripſi tibi supius curã gñalẽ in hac passione. de q̃ put mihi videt poteris satis eẽ ꝓtẽtus: ⁊ agẽdo ꝑm q dictũ est ad finẽ debitũ poteris puenire. Et recordor cũ esſez iuuenis: q ꝫ egritudo accidit cuidã rustico: q post mꝫtũ laboꝛẽ in tpe caꝛo biberat aquã frãm in magna q̃titate: q̃re deuenit ad ꝫ q nõ poterat feces eycere ab itestinis: ⁊ hẽbat ide doloꝛẽ tã fortẽ q vix poterat sustinere: q̃re laboꝛaui circa curã illiꝰ habendo ꝓsiliũ semp a medicis mei tpis: a qbꝰ nõ audiui aliq̃ nisi vana: q̃re iui ad pfem meũ vsq; ad villã vbi moꝛabat: ⁊ feci eũ q̃litatẽ scire huiꝰ egritudinis: ⁊ dubitationẽ meaz circa ipsaz: rogãs ipm vt me rectificaret in dicta cura: qui mihi posuit libꝛũ vnũ in manibꝰ: ⁊ oñdit mihi vba Hal'. q̃ iã supius suz memoꝛatus: dicẽs mihi: recede a me. ⁊ vade viã tuã: ⁊ nõ loq̃ris mihi ampliꝰ de ꝫ negocio. Et ego supplicaui ei vt mihi aperte dicere vellet curã istã: ⁊ ipse tũc aperuit libꝝ: ⁊ oñdit mihi cartã dicẽs: ꝓspice ꝫ: qñ si iueneris ꝫ curã: bñ gdẽ. Sin aũt suspicoꝛ q nũq; scies medicinã: ⁊ caue ne ampliꝰ in ea studeas: ⁊ tandez reuersus fui ab itinere meo: ⁊ legi i libꝛo illo tãdiu donec cognoui illõ qõ supradixi: ⁊ laboꝛaui in cura illius donec fuit liberatꝰ. Et post aliqõ tps redyt pr̃ meꝰ ad me: ⁊ q̃siuit a me de cura illiꝰ rustici: ⁊ cũ audiuit eã quã fecerã: gauisus fuit: ⁊ ve bemẽter alleuiatꝰ fuit ide ab illa ira quã collegerat super me. Et ꝫ egritudo quã iã dixi fit raro.

¶ Capm. III. Quod est de vẽtositate itestinoꝝ.

IT in intestinis q̃q; retinet vẽtositas resoluta ab hũoꝛibꝰ subtilibꝰ ⁊ ligdis velut aq̃: ⁊ pulsus istoꝝ fit toꝛtuosus: ⁊ vna ꝓcussio alteri intricat ꝓpter itricationẽ ⁊ ĩuolutionẽ q̃ fit in itestinis: ⁊ hac de cã retinent feces q̃ nõ iueniũt viã vñ exeãt. Cura huiꝰ ẽ iunctio supradicta cũ oleo nucũ: ⁊ piguedie q̃ arabice dr̃ alga anatis an. Et scias q ĩ oĩ retẽtione fecũ: siue fiat ex vẽtositate: siue fiat ex debilitate virtutis expulsiue: quando exeunt: semper sunt liquide. ⁊ absq; sanguine: ⁊ sanie.

¶ Cap. IIII. Qõ ẽ de retẽtione fecũ ⁊ suis speciebus.

ET fit aliq̃ in istinis q retinent feces oĩo ꝓp grossitiẽ ⁊ duritiẽz siue subẽ: intrñ q efficiunt q̃si lapides. Et ꝫ egritudo qñ accidit: non fit subito: ⁊ qñ fit: nõ ẽ nisi ex ꝓtĩuo vsu grossaꝝ rex stipticaꝝ. sic ẽ vsus frequẽs seminũ myrte: ⁊ suoꝝ sil'iuz. Oꝛ si nõ fuerit ex comestiõe stipticoꝝ: tũc feces nõ subito exiccant̃ ſz paulatine. Et cura huiꝰ retentõis fecis ẽ dare ifirmo ad bibẽdũ syrupũ de cẽtaurea cũ decoctiõe violaꝝ: aut syrupũ violaceũ cũ decoctõe cẽtaureę: ⁊ clisteriça patiẽtẽ postq̃ fueris certꝰ q dolor est i itestinis iferioꝛibꝰ cã alicuiꝰ occasionũ ꝑdictarũ.

¶ Capm. V. Quod est de excoriatione itestinoꝝ.

EXcoriant̃ aliq̃ itestina: aut ab hũoꝛibꝰ acutis mordicãtibus ipsa: aut ex veneno ebibito acuto: Et cura boꝝ ẽ ea q̃ hñt cõsolidare ⁊ linire sic̃ sunt pltes facte ex farina risoꝝ ⁊ amidi: qñ ista hñt mitigare mordicationẽ ⁊ ꝯsolidare: ⁊ effcũs istoꝝ sunt laudabiles. Et si clisteriçabis cũ aliq̃ istoꝝ erit maxime iuuamẽti. Et ꝯfert ẽt valde clisteriçatio cũ lacte capꝛe: vel camelaꝝ ⁊ oleo ro. ⁊ id qõ hz cãm remouere: ⁊ rectificare ꝯtonẽ: ⁊ ifrĩdare ẽ syrupus ro. cũ rosis siccis: ⁊ aq̃ ro. cũ se. pslly assati: ⁊ integri si cã nõ fuerit ex veneno. Oꝛ si fuerit: nlla res posset eẽ nocibilioꝛ: nz magis moꝛtifera sic̃ ista. Oꝛ si a ꝑn̄ꝰ hꝰ passionis sciueris eã eẽ ex veneno certissime: tũc dare debes ifirmo ex optio sma raldo põdus. vi. granoꝝ ordei optĩe trito: distẽperato cuz aq̃ ad bibẽdũ: ⁊ videbis in ope huiꝰ: ⁊ ĩ effcũ rẽ mirabilez accidere: ⁊ euenire illi q sumpserit ipz: qñ incõtinẽti post assumptionẽ huiꝰ icipit hr̃e angustiaz cordis: ⁊ vr̃ ei q oĩa mẽbra eiꝰ eradicẽt ab iuicẽ. Et si post ꝫ sudauerit ifirmꝰ doꝛmiẽdo: ꝓ ꝯstãti bẽas q erit liberatꝰ oĩo. Et fac q ille q sumpsit smaraldũ abstineat a cibo oĩo vsq; ad decẽ horas: vel saltĩ vsq; ad octo. Et q̃uis itẽtiõis nr̃e nõ sit hic curã de venenis determiare: sic ꝓtranseo. Et opoꝛtuit me de his aliqd dicere ꝓp illud accñs qõ habz. Et iã vidi tpe meo q baly q̃dã hẽbat cõcubinã: cui supuenit vlceratio ĩ itestinis gracilibꝰ cũ solone magna. Sz feces cũ magno expellebant̃ doloꝛe. Et ego laboꝛaui diu in cura illiꝰ: ĩtrñ q fessus fui i illa. Et duꝛauit illa egritudo in illa disponẽ vsq; ad. lx. dies. ⁊ mirabar de illa egritudie putãs q esset ex hũoꝛe. Sz ad vltimũ vidi q cũ stercoꝛe exiuit interioꝛ pellicula itestini. ⁊ postea vidi alia vice q alia pellicula ĩtestini. ſ. exterioꝛ emanauit exteriꝰ cũ stercoꝛe in lõgitudine vniꝰ palmi ⁊ miratꝰ fui ex ꝫ cognoscẽs q aliqs humoꝛ nõ posset eẽ vllo mõ tãti acuminis q possz facere tãtã excoriationẽ vna vice. Et demũ ꝓ certo cognoui q vna ex suis sclauis: venenũ ei ꝓpinauerat ad bibẽdũ. Quare ꝓꝯstãti habui q nulla spes eẽ poterat de sua liberatõe: ⁊ sic ide moꝛtua fuit ex illa egritudie volũtate dĩna. Et exptũ est q suspẽsio smaraldi ĩ dissenteria ⁊ in emoꝛoidis existit mirabil' efficacie: ⁊ iuuamẽti. Cũ aũt liberatus fui: ⁊ euasi a manibꝰ dicti baly: ⁊ suoꝝ hoiuz: rediẽs sibiliaz: vidi ĩ via quandam herbam quaz putaui esse addion silueſtre: ⁊ nõ dubitabam: acceptum de illa comedi modicuz: ⁊ inde habui dissinteriam magnam: cum doloꝛe ventris: ⁊ cuz peruenĩ sibiliam adhuc duꝛauit dissinteria: tunc suspendi super vẽtrẽ meũ smaraldũ vnũ: ⁊ aliud posui i oꝛe absq; triturationẽ: ⁊ liberatꝰ fui icõtinẽti. Nolera aũt venenosa sũt inũerabilia. Et ꝓp ꝫ glz sibi caucre dz ne comedat aliqd nisi cognoscat illud: ⁊ neq; tẽptet nisi hẽat secũ smaraldũ: vel tyriacã vllo mõ. Et iã reperiunt̃ q̃z plẽs vulgares ⁊ vetule: q̃s dẽ destruat ⁊ ꝯfundat: q ⁊ q̃ plã cognoscũt ex dictis oleribꝰ venenosis moꝛtiferis q̃z medici faciãt vel cognoscãt: qñ illõ qõ sciũt medici de ꝑdcis nõ ẽ nisi vt sciãt coꝝ accñtia remouere ⁊ suis nocumẽtis obuiare: ⁊ nõ vt sciãt ipsa in se ⁊ ĩ suis effectibꝰ alio mõ: nisi fuerit ifideles: ⁊ suas fides ꝓprias voluerit denegare: ⁊ ꝓp ꝫ glz medicꝰ tenet̃ obseruare ꝓcepta hypocratis in ꝫ casu. Que sunt q glz doctoꝝ in medicĩa nõ dz aliquẽ discipulz docere: nisi pus iurare faciat ipz ne vtat̃ medicĩs moꝛtiferis vl' venenosis vllo mõ. Et pr̃ meꝰ cũ essem puer: ⁊ discipulꝰ suꝰ i medicina: me iurare fecit vt nullatenꝰ medicĩs venenosis vl' moꝛtiferis vti deberẽ. Et cũ sic iuuenis eẽm ⁊ nouꝰ in medicina: ibã de vna ciuitate ĩ aliã practicãdo. Quadaz vice sic eũdo sociatꝰ fui vni ꝑditoꝛi: q a me occulte hesitabat̃ discere aliquã medicinã moꝛtiferã. Et ego ab illo habuerã i feudũ petiã vnã terre quã mihi abstulerat. Qui dixit mihi hẽas eã de cetero a me liberã ⁊ securã: credẽs q ego esseꝫ de illis q ꝓp pecuniã ꝑditoꝛes facere deberẽ: ⁊ meaz coꝛrũpere legalitatẽ. Et idẽ adulatoꝛ quẽ dẽ ꝺstruat ⁊ cõfundat illõ dixit mihi palã. ſ. q ei dare deberẽ medicinã. q̃ velociter posset occidẽre: cui iuraui p deũ vez ⁊ p certa vitate q nihil ꝺ talibꝰ cogĩscebã: dicẽdo ei q medicꝰ inq̃ꝫtũ medicꝰ de talibꝰ scire nõ dz: nisi vt cogĩscat ⁊ sciat ex eis accñtia remouere. Qui dixit mihi. Qũo a me vis te occultare ⁊ celare: postq̃ tibi meũ secretũ tale volui pandere ⁊ mãifestare: q̃re timui valde ⁊ dixi ei, Secretũ tuũ qõ mi

bi apuisti a me nō mānifestabit alicui ī ppetuuz. Et postea dixi ei: expecta donec pquirā libros: ⁊ tōmū faciā tuā volū tatē si deo placuerit. Qui dixit mihi: q̄tū vis vt expectez. Rñdi: da mihi spaciū. xv. diez. Et illū terminuz q̄siui: qz affectabā fugere ab eo: ⁊ fui die illa ī magna angustia ⁊ tri bulatiōe. Mane āt facto misit p me. Et ego timui ne mit teret illa de cā: q̄re volui ad mortē. Et cū venissem ad eū vidi q3 iā de⁹: cui⁹ nomē sit būdictū in scīa: punierat eū: ⁊ inueni illū iacētē: ⁊ pstratū absq; sensu ⁊ itellectu: in tm vt me nō cogsceret cā sue egritudis. Et tūc studui ī cura ipsi⁹ donec fuit alleuiat⁹: ⁊ tūc sibi manifestaui coz meū: dicen do ei q3 obseruabā pcepta hypocratis: ī b casu: ⁊ pr me⁹ ēt me ꝓstrinxerat ad sacrm: q̄re post paucos dies studebat i destruēdo me de psona: sz gra altissimi creatoris euasi ab illo piculo: recedēs ab illo loco. ¶ Et qz bucusq; elōgat⁹ fuz a ꝓpa itētiōe: nūc ad cā redire itēdo. Et dico q3 q̄dam vuln⁹ ⁊ vlceratio ītestinoz fuerit modica: curari dz cum pultib⁹ supradictis. Oz si creuerit vlceratio: adde aliqd ō gūma arabi. assata: ⁊ sibi silib⁹. Oz si ex dicto vlcere sanies emanauerit: dabis ei pmo ad bibēdū mūdificātia: sīc ē aq̄ ordei cū melle: aut aq̄ ordei sola: put tibi videbit cōueni re. Et donec vlc⁹ nō pforauerit tunicā seu pelliculā ītrise cā ītestini: nō ē desperādū de cura isti⁹: sz si nō solū pma di cta tunica fuerit pforata: verūtiā ⁊ alia fuerit penetrata ⁊ excoriata: tūc nullatenus speres nec ꝓfidas de salute ei⁹ ēt si esses ꝓbior medic⁹ toti⁹ mūdi. De his āt q̄ multū ꝓfe rūt vlcerationi ītestinoz ē terra sigillata ꝓpiata cū aq̄ mel lis: aut cū aq̄ in q̄ modicū de cētaurea lōga sit bullita: ⁊ sy rupo ro. Terra sigdez sigillata ꝓfert medicis mortiferis. Et pole est aliqñ q3 in talib⁹ fluat sanguis p iferioza. Qui si fuerit valde rubeus: erit ex aptione alicui⁹ vene in par tibus illis: ⁊ cura h⁹ ē potare ifirmū aq̄ vel succo plātagi nis cū decoctōe masticis in aq̄ ro. ⁊ ꝓfert silr in b casu ter ra sigillata cū syrupo mastic. Oz si sanguis nō fuerit mul tū rubeus: sz assilabit quodāmō aq̄: tē ē possibile q3 sit ex potu sanguisuge. q̄ ē i fundo stōi. Et cura h⁹ ē bibere deco ctionē cētauree: vl nigelle: q̄ arabice dr scaunis: aut come dat synapi cū aceto. Sz si cū dicto sanguie. s. aquoso appa ruerit aliqd silē saniei: tūc signū ē q3 ꝓcedat ab epe. Et iā supi⁹ sufficiēter locut⁹ suz de passionib⁹ ei⁹ ⁊ suis curis.

¶ Capl'm. VI. Quod est de emorroidis.

ET pole ē vt exeat aliqñ sanguis p inferioza a loco illo q ē iuxt anū. s. in iferiori pte orificy ī testini: ⁊ qñ ꝓtinuat fiūt ide emorroide parue ⁊ magne ad modū morī: ⁊ aliqñ fluit ille san guis ab vna illaz vena: q̄ terminātā ibi. s. qñ aperīt: ⁊ exit in tpe noto: ⁊ purgat ide totū corp⁹: qñ ē sup repletū: dūmō vtus nālis expulsiua fuerit fort. Et cū sic est: nō ē stringēdus vllo mō: cū ꝓferat multū in purgatio ne toti⁹ corpis. Et fit ēt ex exuberātia hūorū melici mix ti cuz hūore colico acuto. Et iste ēt sanguis nō dz strīgi qñ fit a fortitudie vtutis ⁊ sua bonitate: qñ ē sanitas toti⁹ coz pozis: ⁊ pōt itez fluere p ista loca alicui amputata vt si ali cui mutillata fuerit man⁹: vel pes: eo q3 sanguis q ꝓsueue rat nutrire mēbz illō: si remaneret in corpe ppararet ipz ad egritudines aliqs. vz. ad apata ītrīseca vel extrīseca. q̄ re nā īgeniat expellere ipz p dicta loca: qñ ē fortis. g̃ sum marie dico q3 nullus sanguis q p viā purgatiōis emanaue rit ē stringēdus vllo mō. Cognitio āt illi⁹ q a fortitudine ⁊ bonitate vtut] expellit ē: qz talis sanguis est niger ⁊ mali odoris. Et si fuerit ex replone cognoscit ex pcedēti ꝓsue tudine ⁊ pñti. vz. si assuet⁹ erat comedere panē grossum ⁊ siligineū: ⁊ nūc comedat panē mūdū: ⁊ de carnib⁹ si ꝓsue rat comedere carnes subtiles: ⁊ nūc comedit grossas: ⁊ ꝓsueuerat minutione vti: ⁊ mō dimisit eaz: ⁊ silibus. Cura āt h⁹ q fit ex replone: est minutio vene: ⁊ subtractio cibi ⁊ pot⁹: ⁊ hec egritudo dr ab auctoribus ragadie. Est etiā alia spēs fluxus sanguis p ptes istas: q fit ex retētiōe fecū: ⁊ il la ō cā scidit anus. Et exit ide sanguis: ⁊ aliqñ sanies. Que qdē nō ē ex spēb⁹ pdcis. Et fit īterdū ista retētio fecū vna vice post alā: ita q3 ide fiūt scissure: ⁊ ex illis scissuris fiūt emorroide. Et cura istoz ē difficilis valde. Et cura h⁹ ē vt facias sedere patiētē in decoctiōe camomille: ⁊ cymaruz myrte. quaz ptes sint eq̄les: q⁹ misceat aliquid meilis. ¶ Oz si egritudo fortioz fuerit: fac ei hāc medicinā que ē magis fortis. s. fac vt fundamētū ifirmi optīe abluat: ⁊ po stea fac eū sedere sup cozīū vnū sup qō sparsus sit puluis iste. Rx. galla zz cōbusta zz: ⁊ camomille nō cōbuste añ. ptes eq̄les: ⁊ misceant cū aq̄ dulci: ⁊ siccent itez: ⁊ puluerizen tur: ⁊ spargant sup dictū cozīū: ⁊ sedeat ifirm⁹ desup: ⁊ b fa ciat semp qñ ab assella leuat: ⁊ sedeat sic p spaciū vni⁹ ma gne hore: ⁊ stude vt ītestina mediocriter mollia existāt: co medēdo lactucas: ⁊ cucurbitas decoctas: nisi fuerit egri tudo q̄ ꝓhibet. Et fic⁹ facce cū amigdal' silr sunt bone: ⁊ fi cus sicce ēt madefacte in oleo dulci ꝓferūt. Et comedere ēt pzuna añ cibū est bonū. Et vltiter dico q3 lenire ītestina q̄cūq; mō fiat donec fuerit liberat⁹ ē bonū cū pdcis ⁊ his silibus. Ego bucusq; put mihi vr sufficiēter suz locut⁹ de egritudinib⁹ ītestinoz: ⁊ suis cauis. Nunc aūt ītendo de egritudinib⁹ renū determiare cū adiutorio dei.

¶ Tractatus. II. qui est de egritudinibus renum vesice et virge ⁊ continet capitula octo.

¶ Capl'm. I. Quod est de renibus in vniuersali.

En qdem sīc ocīō ē: ē membrū officiale: ⁊ necessariū corpi in recipiēdo vrinam ⁊ nutriunt renes a sanguine ⁊ supfluitati bus delatis cū vrina ad ipsos renes: ⁊ po ri eoz sunt densi. ⁊ corpozis grossi. Et de egritudinibus eoz est lapis q3 generat in eis: ⁊ incipiam ab ipso.

¶ Capl'm. II. Qō est de lapide renum.

IN renib⁹ qdē gñant lapides: quēadmodū in qbusdā alys mēbris ꝓsueuit fieri. Et ego vidi lapidē gñatū sub lingua cuiusdā viri: ꝓbiben tez ei locutiōez: ⁊ eo remoto lapide rehabuit vir loq̄lā. Et gñat ab hūoribus grossis q̄ īdurant adinuicez sīt donec ad lapidē ꝓuertant. Et lapis qdē renū nō ē oīno silis in duricie lapidi vesice: nec gñat ī ꝓcauitate renū: sīc lapis vesice ī ꝓcauitate vesice: imo generat adherēdo coz pozi renū: sīc lapis q̄ inuenit sub lingua. Et hac de cā dolor fortis inuenit in dolore renū: ⁊ augmētat donec a nā exte ri⁹ expellat. Et post expulsionē ipsi⁹ a loco remāet ibi vl ceratio: ⁊ sensibilitas doloris. In lapide vo vesice nō pci pit dolor: nisi cū venerit ad collū vesice ⁊ ē ēt alia dīa: q3 lapis renū nō ē in termīo duriciei ⁊ dēsitatis ⁊ siccitatis ⁊ magnitudīs lapidis vesice: q̄re lapis renum citi⁹ frāgit ⁊ puluerizat q̄z lapis vesice. Et gñat qdez lapis in renib⁹ a supfluitatib⁹ creatis a cibis grossis ⁊ viscosis: ⁊ a debilita te vtutis renū. vñ ibi paulatie supfluitates coadunant. ⁊ īdurant pp digestiuā ipsoz renū: q̄ nō pōt ipsas sufficiēter digerere ⁊ ꝓsumere. Et postq̄z lapis ꝓfirmat ē in renib⁹: ⁊ nā expellit ipz extra excoriant ī illo exitu renes: ⁊ īterdū excoriant ex eo vene. vñ sanguis mult⁹ exit cū vria. ⁊ sine vrina: ⁊ aliqñ dict⁹ lapis in tm ifigit renib⁹: q3 in sepatiōe ipsi⁹ frāgit vl aperit arteria ⁊ sanguis q̄ ab ea emanat est magis rubicūd⁹: ⁊ lucid⁹: ⁊ subtiliozis sube q̄z sāguis vena rū: ⁊ fluit in maiori q̄ntitate in tm q3 multū debilitat ifirm⁹. Et accidit qñq; q3 vnde rēouet lapis ibidē sanies p creat: ⁊ dolor ibi ꝓtinue figit: dōec libereť ifirm⁹: vl mo riat. In curatōe igit isti⁹ egritudis sic ꝓcedēdū ē. Cōside ra cū icipiūt h⁹ accūtia apparere: vt subtilies regimē pa tiētis: dādo ei panē bñ fermētatū cū spagis decoctis: aut

cū vrticis decoctis:aut cū auellanis:vel granis pini. Et cibus q̄ p̄ ceteris cōmēdat in ℔ casu:sūt aues pue q̄ noiant albesbes facte in tassea:r pulli ēt:r gallie p̄parate ī tassea silr sūt bone:r appropate ī hac egritudie. Et pastinace ēt: q̄tuis sint grosse subeprferūt huic egritudini ꝛa ꝑpetate. Et lenias ītestina eiꝰ:dādo ei ficꝰ siccas cū nucibꝰ ad comedēdū.r postea purgabis eū cū medicia laxatiua q̄ bēat illū būorē grossuz eūare. ¶ Medicamē ꝓpositū ad ℔. ℞. bdelliū oppoponacl:serapini:r seis vrtice.añ.auř.i.dauci: r se.melonis excorticati:r se.apy.añ.q̄rtā ptē auř.i. collogntide octauā ptē auř.i. Incidat collogntida mīutissime. Et misceat cū ea tātūdē pulueris draga.r amigd.dulciuz excoriataz r pistataz:pistent oia r ꝓficiant cuz syrupo sgnçabi:r dent ex eo auř.v.distempati cū sero capno in q̄ dissoluta sit medulla se.cartami. Et si nō purgarz sufficiēter adde auř.i.cū dimidio de dicto medicamine. Et custodiat patiēs sic fit in alys laxatiuis. Et fcā purgatōe reges eū ī cibis sic dixi. ¶ Et dabis ei ad bibendū oī die de hac decoctōe q̄. ℞. ligri.mūdate capilloz vene.olinarde: seis melōis:r se.anguirie:r sparagi.r panicald.añ.auř.i. Et adde istis rebꝰ aligd qō moueat r excitet renes ad attrahendū velociter ex rebꝰ hñtibus acuitatē cū calitate: r absqz aromaticitate: sz bēat aliqz horribilitatē: r horribilitas ē dispō media īter rē aromaticā r hñtē maluz odorē: r ℔ iō qz renes ab eꝑe trahūt sanguinē aquosuz q nō ē pfecte digestꝰ ibidē ita vt sit ꝓueniēs ad nutriēdū cetera mēbra:r illa supfluitas aquosa noiat vria:r iste sanguis mixtꝰ cuz vrina ē hñs horribilitatē r abhoiationē:qz ois supfluitas q̄ pcedit ab eꝑe sensibilr hz abhoiatiōez cū horribilitate: r qz renes ex tali sanguine nutriunt:iō delectant in ipso r silr odores appetūt:r cū affectuositate sibi attrahūt:r iō pcipimꝰ ponere in medicis renū ea q̄ habeāt aliquā horribilitatē cū abhoiatiōe:r sufficiet ī ℔ i medicis renū radix apy cū spica romana.añ.auř.ʒ. Et decoq̄nt ī.xx.ʒ.aq̄ dōec redeat ad medietatē. Et pone in hac colatura.ʒ.i.syrupi liquiritie:r ʒ.i.syrupi corticis citri. Et oī nocte circa matutinū post descensionē cibi a stomaco ꝑpinabis ei ad bibēdū ciatū vnuz. Et spero q̄ si ita rexeris infirmū q̄ liberabitur absqz mictu sanguinis.

¶ Cap. III. Qō est de restrictione sanguis q̄ exit de vga.

Si aūt lapis expulsus fuerit r icōtinēti segur sanguis mictꝰ:tūc alr ē regēdus ifirmꝰ.s.qz īcipe debes a flōmia basilice dextri brachy: minuēdo de sanguie ꝫz tenorē vtutis patientis:r postea stude restrīgere sanguinē:si fluxerit in maxia q̄titate. ¶ Medicamē strinḡes sanguinem. ℞. caude egne r muschi.s.herbe q̄ inuenit sup cortices q̄rcus:rosaz recētiū.añ.auř.i.r pōe cū istis aliq̄ q̄ bēant mollificare:sic semē lini:r flos camomille:qñ si nō feceris:nocebis ifirmo ponēdo tñ stiptica:qz ide būores q̄ ibi sunt ꝓstrīgunt r ꝺurant:q̄re dolor fortiter augmēta t:r ꝑp ℔ addes ꝺcis medicis flores camomille:r seis lini añ.auř. .i. Cōquassent oia r bulliāt ī.xiiy.ʒ.aq̄ dulcis donec redeant ad tertiā ptē. Et ℔ iō qz ex stipticis cū difficultate exbunt vtutes eoz.r postea colabis:r in illa colatura adde de syrupo ligri.r ō syrupo ro.r de syrupo de mastice añ.ʒ. ß.r bibat eā in mane tēpestiue:abstinēdo a cibo donec descēdat a stō. Et ciba eū pane bñ fermētato cū pullis factis in tassea. Et īterdū dabis ei de çuccaro ro.r aliq̄n de citri medulla:r sic decoquere pullos cū medulla citrulozuz magis ꝓmēdo q̄z cū medulla cucurbite. Et cū ꝓstrictꝰ fuerit sanguis:r sanies mūdificata:r dolor ꝓtinuꝰ fuerit: tūc dabis ei ea q̄ sint mūdificatiua r absterſiua: aliq̄tulū desiccatiua. ¶ Medicamē ad ℔ ꝓpositū. ℞. spice:nardi:sgnāti:flanie:ligri.mūdate:cū q̄libz istaz medicia ꝛa appropata ē ī iuuamēto renū:r vesice:r meri:r pulmonis:r cane ei ꝰ añ.auř.i.r tertiā.assare baccare:r seis lini:r dauci:r cētauree mīoris añ.q̄rtā ptē auř.i. Conquassent oia r bulliāt in.xiiy.ʒ.aq̄ donec redeāt ad medietatē r colent:r ponat in eis de syrupo ro.r de syrupo endiuie añ.ʒ.i.r dabis ei ad bibendū mane tēpestiue abstinēdo a cibo donec descēdat a stō. Et postea cibet pane bñ fermētato cū bletis seu siclis decoctis:vel cū vrticis pūgitiuis. Et si nō habes de istis da ei de gallina in tassea:vl panē bñ fermētatū cū oleo oliuaz dulciū r modico sale:r ēt de çucca.ro.cū amigdalis excorticatis dulcibꝰ:vel grāis pini poteris ꝑpiare. Et postq̄z coguer q̄ vulnꝰ fuerit mūdificatū:r sanies ablata fuerit:dabis ei ad bibēdū de tertio in tertiū die de syrupo plātaginis:vel de rosaceo:vt iuuet ide nā ad ꝓplēdā ꝓsolidationē:vtēdo istis medicis ꝫz q̄ tibi videbit ꝓuenire r nō plz:qñ si dolor fuerit fortis:pmo debes dolorē remouere:r si sanguis emanauerit ī q̄titate mlta:vti ōbes medicis stipticis:addēdo aligd ō diureticis vt medicias pducat ad locū:r si sanies multa fluxerit:dabis ei mūdificatiua r absterſiua:r itēde ad illud. Et si fuerit nece tibi ītendere circa lapidē pp fortia accītia q̄ ide emergūt:stude cū medicis corrodētibꝰ ipm:r q̄ bēant eū totalr erradicare. Qz si fuerit tibi nece ītendere circa duas vel tres ex predictis egritudinibus:facias:dādo ei cibaria ꝓposita:r medicias silr ꝓpositas:plz r minꝰ de vnoq̄q ꝫz q̄ magis videbit ꝓuenire. Et si vnū tm medicaueris:operare talr vt nō obliuiscaris alys. Et iā duxi te p viā rectā:qz si sic opatus fueris:pficies oī mō deo dāte. Si āt dolor fortis fuerit iunge locum cū oleo camomillino r anetino r pīguedine anatis inuenis:qñ ē multū ꝓmēdata:r cū pīguedie anat silr. Et si multꝰ sāguis exierit inūge exteri ꝰ cū ifrigidanti bꝰ r frangētibꝰ calitatē:sic ē oleū ro.cū tātūdē aq̄ ro. Et si idiguer ītendere circa duo accītia ꝓpone medicias sic dixi ex ꝓferētibꝰ ipsis. ¶ Ca. IIII. Qō ē de lapide vesice.

Lapis qdē vesice vbi gñet iā superi ꝰ ōclarauit q̄ in cōcauitate eiꝰ orit. Et fortificat dolor in istis qñ volūt mingere: r excoriat qñq̄ collū vesice lapide r spāliter qñ ē asper r spinosus. Et maxie fortificat dolor qñ lapis figit ī collo vesice añ exitū vrie:qz tūc ipedit exitꝰ vrie:r excoriat locus r segt mictus sāguis:cogscēdo q̄ sāguis q̄ exit hinc nō est ī eadē q̄titate sāguis renū: r eodē mō sanies q̄ exit a vesica ē in mīoi q̄titate q̄z q̄ exit a renibꝰ. Et añq̄z exeat lapis sentit ifirmꝰ icendiū r grauedinē in vrinādo:r vrina tūc ē subtilr r clara sic aq̄ absqz vlla hypostasi. Et qñ ici pit iste dolor efficit ifirmꝰ stiptic ꝰ valde:ita q̄ credūt qdā medici q̄ patiat colicā. Qñ vo vrina incipit fieri ita clara sic aq̄:tunc scias q̄ ē p̄ncipiū gñatiōis lapidis. Incipe q̄ in curatōe hꝰ passiōis a subtiliatiōe hꝰ regimis:dādo ifirmo vrticas elixas:r decoq̄nt dicte vrtice in decoctōe ciceruz rubeoz. Et spēs eiꝰ sint cubebe:r arseni:r ē cīamomū tendēs ad nigredinē pfectissimū. Et da ei ad bibēdū sirupuz de balasce factū cū zuccaro cū decoctōe seminū melonis r ꝓsentias ei vt comedat medullas citrullozū ī cōueniēti q̄titate:si ñ ē qō ꝓhibeat. Et fac ei bāc ꝓpōnē. ℞. lapis iudaici r gummi cerasoz:r lapidis spōgie marine:r corticis melonis:r succi ligritie recētis. añ.ʒ.iiy. auellanaruz.ʒ.ß. dauci:r vitri vltramarini ꝓbusti:r anisi:r albasce añ.aur. viy.pineaz mūdataz r amigdalaz excoriataz.añ.aur. .iiy.pistēt q̄lz medicia p se:r itez silr mixte pistent:r ꝓfice cuz sirupo ligri. Et in q̄lz libza hꝰ electuary addant ex optīo balsamo aur.y.r reponat ī vase vitreo:vel optīe vitreato:r recipiat ifirmꝰ de ℔ electuario oī mane ieiuno stō aur.iiy.cū sirupo violr.r ēter tāto aq̄ calr. Si a p̄ncipio hꝰ egritudis vsus fueris ℔ regimīe:spero in altissimo gliosoq̄ liberabit oīo ab ista passiōe certissime. Lognoscēdo q̄ medicie oēs q̄ ꝓferūt lapidi renū:ꝓferūt silr lapidi vesice

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu

sed lapis vesice idiget fortioꝛib⁹ medicis:qm̃ lapidis vesi ce medicie debēt cē subtiles in vltima subtilitate:vt velo citer ducant medicie ad locū:z balsamū ē vna ex meliozi b⁹ ad hoc. Et ēt si lapis fuerit ꝓfirmat⁹ ꝓfert istō elim. Sz opz vt addas ea q̃ habeāt mitigare doloꝛē:sic ē camomil la: z grana pini ablita: z nuces dragg. z pone de istis ℔ fortitudinē z debilitatē ipsi⁹ doloꝛis. Uitrū āt adustū qō supi⁹ dixi:multi medicoꝛ sic id credūt adurere: ponūt.n. ipz ad ignē:donec rubicūdū efficit: z extīguūt in aquā fri gidā: z ℔ pluries sic faciūt: z cū credūt aliq̃ facere:nihil fa ciūt. Cōburit āt isto mō:accipe vitrū z iunge ipm cū alki tran subtili: z pone ī ignē:donec rubeū fiat. z postea cū te naculis recipias eū: z extīgue ī aq̃: z ablue eū ibi: z iteꝛ in unge ex alkitrā: z repōe ī ignē: z extīgue: z ablue eū postea in aq̃: z sic septies facies: z erit ꝓbustū. Et iā scripsi tibi me dicinas: z curas q̃ a me sunt expte. Et he sunt egritudies q̃ magꝛ sūt appꝛopate renib⁹ z vesice: z accidūt istis mem brꝭ silr z alie egritudies sic alys mēbrꝭ accidere ꝓsueuerūt vt apata. Et nūc icipiem⁹ ab apate renū.

¶ Capl̃m. V. Qō ē de apate renum.

Toziunt aliqñ apata in renib⁹:sic ī alys mē bzis fieri ꝓsueuerūt. Et signū b⁹ ē doloꝛ cōti nu⁹ in renib⁹: z febzis ꝓtinua cū siti assidua. Et cū cogueris hec z cert⁹ fuerꝭ q apa fuerit ī isto loco. minue de sanguīe ℥ q regrit vtus ꝓpl̃o: etas: tps z regio: z subtilia regimē: z fac eū abstinere a diureticis oīo: nisi cogueris q viscositas mlt̃ū abūdaue rit ī eo: z fac ei syrupū stipticū z subtiliatiuū: z mitigatiuū doloꝛis. Et da ei ista q̃ sūt appꝛobata z expta ī dissoluēdis apatib⁹: sic ē panicald qō ē spēs yrigoꝛ z sticados. ¶ Cōpositū ad ß. ℞. panicald li.i. flauie: z rosaꝛ pfectaꝛ: z cāomille: z sādali añ.ʒ.i. ligni. mūdate: z floꝛ sticados: z masti cis: z seis angurie mūdati. añ. q̃rtā ptē.ʒ.i. croci: z seis lini añ. auř.y. ℞. aq̄. apy. auř.i. oīa ꝓquassent: z ifundant in q̃r ta pte z semis vni⁹ gntary aq̃ feruētis dulcis: z mozent sic vsq̄ mane: z postea bulliāt lēto igne vsq̄ ad ꝓsūptōez me dietatis aq̃: z colent: z ī illa colatura addant syrupi ro. fci ex ros recētib⁹ lib.y. z aq̃ ro. lib.iiy. z iteꝛ reponat ad ignē z bulliat vsq̄ ad ꝓsumptionē aq̃: z fac syrupū: z de isto sy rupo da ei oī mane.ʒ.y. cū aq̃. Et nō. q apa renū ē duꝛ ad dissoluēdū: z cū difficultate mitigat doloꝛ ei⁹ pp opil̃onez suoꝛ pozoꝛ. Et hac de cā idiget subtili regimīe. flōma g eū de basilica minuēdo de sanguīe ī magna quantitate.

¶ Oleū ꝓueniēs huic passiōi. ℞. olei ro. ifortiati cū mult rosꝰ. ʒ.y. olei camomille: z anetini. añ. ʒ.i. pīguedis anatis q̃rtā ptem. ʒ.i. misceant silr z adde his de aq̃ ro. z aceto ad q̃titatē q̃rte ptis z ꝓquassent oīa silr ī vase vitreo hñte ori ficiū strictū: tādiu donec ispissent: z dealbet: z iunge locū cū isto. Et si ifirm⁹ decubuerit cū oze z vētre iferius: z di stilles de ß medicamine tepido cū vase hñte strictū orifi ciū ab alto: erit magis penetratiuū p pozos z ei⁹ iuuamen erit fortiꝰ: z magꝛ apparēs. Et si de⁹ iuuauerit ifirmū tuuz tuis manib⁹. s. q dissoluat apa z mitiget doloꝛ: scias q ß erit magnū z mirabile: z fac ꝓtinuare regimē ꝑdcm̃ supza lōgo tpe sic dixi: z postea paulatīe reduc eū ad regimē nā le. Si āt dictū apa deuenerit ad saniē: z sanies cū vria exi erit: fac eū vti subtili regimīe. Sz flōmia nō ē nēcia vl̃ vti lis postq̃ sanies eūat: nisi cozp⁹ supflue fuerit suprepletū. Oꝛ si sic fuerit mīues de basilica ℥ q videbit ꝓuenire: z ꝑdcis medicis adde aliq̃ ō siccatīa mīuēdo ex eis mollifi cātia. ¶ Capl̃m. VI. Qō ē de mala ꝓpl̃one renū.

Tiā hucusq̄ locuti sum⁹ de egritudīe renuz inq̃tū sunt mēbza officialia. nūc aūt rema net nobis scribere inq̃tū sūt mēbza ꝓsilia: z fiūt in eis egritudies quēadmodū ī alys mē bzis: qz exeūt ab eq̃litate ī caliditatē vel fri giditatē: siccitatē: vel hūiditatē. Si aūt exierint ab eq̃lita te in calitatē: cognosces illud a fortitudīe attractiōis ipo rū cū multa iflāmatiōe vrine. Oꝛ si dict⁹ exit⁹ fuerit in fri giditate: attractiua vtus tūc erit debilis: z vrina erit disco lozata: z he opl̃o pducit renes ad debilitatē retētiōis vri ne: hūiditas vo renū ꝓcreat in eis debilitatē attractōis z retētōis vrine. Siccitas āt renū facit attractiuā fortē val de cū debilitate digestiue: intm̃ q nō possint ide recipere nutrimētū: z qz in eis nō fit digō: iō conant expellere: z ite rū appetunt attrahere vñ nutriant: z nō iueniūt ꝓp defe ctionem dococtiōis: z debilitatē retentionis: quare fit ex pulsio. Et hec est vna ex speciebus diabetis: quā nomina uit Ha. in libꝛo suo de iteꝛioꝛib⁹: z scitū est qō renes attra hunt vrinā sanguinolentā vt ex illo sanguīe mixto cū vri na nutriant renes qñ sunt in sua anitate nāli digerendo illū. Alia vero species diabetis scripta est in libꝛo q dicit maimoꝛ: he aūt qualitates supzadicte aliqñ sil̃ cōponunt Oꝛ si caliditas iuncta fuerit siccitati: erunt accidentia dia betis intensioꝛa z fortioꝛa. Et si cum caliditate fuerit hu miditas: tunc attractio renum est magis remissa: z vrina est colozata valde z spissa. Si aūt frigiditas fuerit compo sita cū hūiditate: sitis modica erit: z vrina fiet discolozata z multa. Oꝛ si ꝓpositio fuerit frīdatis cū siccitate. attra ctio fortis erit valde. Et ex ista ꝓpone efficit diabetes de teriꝰ. z magis maligna ceteris spēb⁹ diabetis: z citius in terficit ifirmū oīb⁹ alys: z vtus patiētis ē debilioꝛ: z sitis est mioꝛ q̃ q̃ fit ex calitate z siccitate: z ꝓsegt iste patiens remediū ex aq̃ tepida magis q̃ ex alys medicis frigidis. Et scias q qōlz mēbrū qñ declinat a sua ꝓpl̃one nāli ī mo dica q̃titate: tūc ei⁹ opatio modicū debilitat: z nō sequūt ide fortia vl̃ grauia accūtia: z tale mēbꝝ dr neutrū ℥ spe culationē medicīe. Scōz āt physicā speculatōez egrū no minat: eo q scia medicie nō ꝓcedit nisi ℥ sensū. Si vero mēbrū ab eq̃litate sua nāli fortiter z ī q̃titate magna de clinauerit: tūc mānifestissime debilitat ei⁹ opatio. z ei⁹ vtu tes ōstruunt. Ducusq̄ iā memoꝛat⁹ suz egritudies mānife stas de diabete cū oīb⁹ suis spēb⁹: z ex gb⁹ cāis hñt ꝓueni re ℔ q nra ꝓsuetudo tractādi exigit z regrit. Nūc āt in tēdo determīare de alia spē diabetis notata a. H. in libꝛo suo de egritudīb⁹ iteꝛioꝛib⁹. Et fuerūt gdā medici q credi derūt q vba ei⁹ sint ꝓria adinuicē: eo q dixit in isto libꝛo de iteꝛioꝛib⁹ q diabetes oziꝛ a siccitate renū: z ī libꝛo q dr maimoꝛ: dixit q fit a ōbilitate vtutis mutatīe renū. Et si ne dubio a debilitate renū ꝓcedit ħ egritudo. z ß ē vitas q de vna spē diabetis logt ī libꝛo de iteꝛioꝛib⁹. z de alia ī maimoꝛ. Nūc vo tractabo de cura haꝝ spērū diabetis: tū aliq̃ añ volo ꝓponere vba: Sunt ista: q cura mēbꝛoꝝ cōsi miliū ē remouere cāz faciēte egritudinem: z reducere ea ad suā ꝓpl̃onē nālē: ꝓsiderādo diuersitatē mēbꝛoꝝ: ℥ eta tē pueritie: z iuuētutis: senectutis: z seny: z ℥ diuersitatez sexus: z ß est mānifestū: z nēcariū ē hec mēbza curare cum medicis exeūtib⁹ in ꝓria q̃litate in silr gradu exit⁹ sue cō pl̃onis: z si volueris minuere de vtute medicīe: videlz vt aliqd min⁹ exeat in ꝓriā q̃litatez egritudis: nō erit pctm̃: nec iuste es reꝓhēdend⁹ ex hoc: eo q id qō nō pōt ꝓpleri ī duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹ ꝓplebis in ptib⁹ ℔ illā silr̃itudinē. Et certe ħ ē via pfecti viri: z experti in arte sua. Qm̃. y. dīc studeas tuo posse ꝑficere ifirmo tuo cū icipis curare euz in ꝓspiciēdo cū ß ne inferas ei nocumētū. vide g quā vti le istud documētū existit: Quaꝛopter cū videris mēbrū aliqō elongatū a sua ꝓpl̃one nāli ī duob⁹ vel trib⁹ gradi bus studeas ipm ꝑmo reducere cū medicinis ꝓrys illius q̃litatis in vno gradu vel duob⁹. Sed hoc cōsideranduz est cū summa diligētia z cautela: videlz meciendo q̃titatē elōgationis ꝓpl̃onis inālis a nāli: z ꝓpria ꝓpl̃one: qm̃ ī t m̃ vnus medic⁹ excellit aliū inq̃tū ꝑitati in cognoscēdo

magis altero appꝛopinq̃t. Et hec res est valde necessaria ad sciẽdũ in arte medicie:ꝛ cũ hoc idiget studio magno:ꝛ expientia lõga. Et sup ꝟ est necessariũ vt medicus ſit boni ꝛ pfecti ac pſpicacis itellꝰ. O q̃ꝫ bñ dicit ꝓtholomeus: cũ dic̃ q̄ scia stellaꝝ ex rebꝰ illis est. Et notaꝺ q̄ oĩa mẽbꝛa p̃ncipalia idigẽt medicinis ꝛfortãtibꝰ eoꝝ vtutes:licet cõtrarienť accñtibus ꝛ egritudini. Medicine aũt ꝛfortatiue sunt medicine nõ multũ stiptice:ꝛ hac ꝛfortatiõe indigent cetera mẽbꝛa:q̃ñ qõlibꝫ membꝝ ꝓpriaꝫ hꝫ medicinã ꝛ sibi ꝓuẽiẽtẽ. Et p̃dicte medicie stiptice cũ ꝟ sint aromatice:q̄ aromaticitas necaria est oĩbus mẽbꝛis:exceptis q̃ ex re bozzibili nutriunť:sic̃ sũt ĩtestina:ꝛ renes. Egritudini vero cui stipticitas ifert nocumẽtuz addere debes tãtũ de alys medicinis:donec illa stipticitas occulteť. Et sic iã cõpleui id qõ voui in hoc loco declarare. Nũc autẽ restat mihi determinare de ſpẽ illa diabetis q̃ ꝓuenit ex debilitate vtutis imutatiue. Attende g̃ in ꝟ loco qd dicturus ſim. scias itaq̄ q̄ vtus imutatiua est vna ex vtutibus ꝓcedentibꝰ ab epate. Quarũ q̃ttuoꝛ ibi eẽ reperiunť. vz. attractiua:retentiua: mutatiua:ꝛ expulſiua. Et oẽs iste destruunť destructa ꝓpꝛone epatis ipsi⁹. Defectus ãt q̄ ꝓuenit a debilitate vtut attractiue est q̄ mẽbꝛa nõ attrahũt nutrimẽtũ:ꝛ ide deueniunt ad defectũ ꝛ cõsumptionẽ. A debilitate vtutis retẽtiue segtur q̄ supfluitates q̃ exeunt p sudoꝛẽ vel p fluxũ vẽtris:sunt idigeste. Sz a debilitate vtutis mutatiue ꝓuenit ydropisis:vel diabetes ſm sniaz Ha. Et a debilitate vtutis expulsiue segtur q̄ feces exeũt illaudabiles ꝛ tpe incõueniẽti:ꝛ q̄ id qõ deberet exire cũ fecibꝰ:retineť. Et itez a debilitate vtutis mutatiue ꝓuenit q̄ digestio ẽ icõueniẽs in stõ:ꝛ epate:ꝛ oĩbꝰ alys mẽbꝛis q̃re ex ꝟ ꝓueniunt spẽs ydropisis. vz. yposarca: asclites:ꝛ tẽpanites:ꝛ ẽ possibile q̄ in vno eodẽ infirmo sint due ex istis spẽbus sil̃ ꝛ aliq̃ tres:ꝛ a debilitate hui⁹ vtutis dicit Ha. q̄ efficiť diabetes. Et ꝓ maiozi pte q̃ñ vna ex istis vtutibꝰ debilitať:debilitanť ꝛ reliq̃ si fuerit in membꝛo p̃nci pali: ĩ reliqs vo mẽbꝛis minime:eo q̄ q̃ñ nõ p̃ncipalia exeunt a sua ꝓpꝛone nãli in caľitatez:fritatẽ:siccitatẽ:vel humiditatẽ:nõ debilitanť ꝓpter ꝟ alia mẽbꝛa: sic̃ ex duabꝰ alys spẽbus diabetis. Et scias q̄ ille qui patiť diabetẽ nõ põt assuescere coitũ nec freq̃ntare. Istis aũt ĩunge renes cũ oleo amigdalaꝝ dulciũ mixto cũ aq̃ dulci multotiens in die:ꝛ habeas cotũ madefactũ in istis pluries ꝛ superpone. Et si distillaueris ab alto p̃dictaz mixturã existentẽ in ampulla hũte os strictũ sup renes erit maiozis efficacie ꝛ penetrationis cũ adiutozio dei. Et regẽdo ifirmuz ꝟ regimine:liberabiť .ſ. in cibo dare ei oua gallinaꝝ ꝛ gallinas ĩ taſſea:ꝛ oleũ ei⁹ in cõdimẽtis ſit oleũ amigdalaꝝ dulciũ: ꝛ comedat amigdalas excoꝛticatas cuz ꝯccaro. Et edus de lacte ẽ ei ꝓueniẽs in taſſea. Et galline ẽt decocte in bono lacte ſil̃ ꝓferũt multũ. Et accidit etiã q̃ñ renib⁹ debilitas vtutis attractiue:ita q̄ renes nõ attrahũt sanguinẽ ad sui nutrimẽtũ:q̃re miſceť cũ vrina:ꝛ segtur ide species ydropisis q̃ dr yposarca:cui⁹ curã supius determinaui in curatiõe speciꝝ ydropisis. Si autẽ debilitas vtutis attractiue renũ fuerit ex supflua hũiditate ipoꝝ:ꝛ de hoc fueris certꝰ:cura tũc eẽ oz ꝛia supꝛadicte. da g̃ ei bibere ſyrupũ de coꝛticibus citri:cũ bona q̃ꝫtitate aq̃. Et cibaria ei⁹ sint turtures:passeres:ꝛ pulli assati in veru:ꝛ elixi ẽt cũ almuri: vel in sartagie fricti. Et galline assate sil̃ ꝓferũt: ꝛ ꝓcede ei vt ml̃tũ coeat cũ mulieribꝰ. Et fac eũ exercitare:qđ est ꝓriũ eius:cui⁹ cã fuerit ex siccitate: q̄ ille idiget gete:ꝛ ocio oĩo. Et ꝓhibeas ei ne itret balneũ:ꝛ si vult intrare nõ ponat se in lauello. Et ei⁹ itroit⁹ sit añ cibũ: standoibi donec sudet:ꝛ nõ dozmiat postea:ꝛ sic in bzeui liberabiť deo dãte. Et põt ẽt deuenire q̄ dicta debilitas vtutis attractiue renũ ꝓceđat a destructiõe epatis:qđ est mẽbzũ p̃ncipale:ſz ꝟ nõ manifestať leuiter in renibꝰ: nisi ꝓp multã attractionẽ ipsoꝝ. Et iã scis q̄ vtus attractiua p̃cedit in nutritione mẽbꝛoꝝ alias vtutes:q̃ñ retẽtiua nõ retinet:nisi rẽ attractã:ꝛ mutatiua nõ alterat nec imutat nisi rẽ retẽtã:ꝛ expulsiua nõ expellit nisi ex re attracta retẽta ꝛ imutata in tpe sanitatis:p accñs aũt ꝛ ex violẽtia expulsiua aliq̃ñ expellit id qđ nõdũ est mutatũ. Et ꝟ in hac debilitate renũ nõ de leui declarať. Sed q̃ñ ꝓpꝛio p̃ncipalis mẽbꝛi destruiť:destruunť cetere vtutes:q̄ q̃ñ epar infrigidať ifrigidatiõe certa ꝛ manifesta:destruiť tũc vtus attractiua ꝛ retẽtiua ꝛ mutatiua. Oꝛ si simpl̃r siccitas ꝓua luerit in ipso eẽe:destruiť inde vtus mutatiua:tñ attractiua:retẽtiua ꝛ expulsiua nõ ledunť manifeste: nisi supabũ dauerit in excessu. Oꝛ si sic fuerit oẽs ide destruunť. Et si humiditas ĩ modica q̃ꝫtitate epati acgriť: nõ ledit ex illa manifeste:q̄ ẽ assuetꝰ illa. Sz si fuerit in excessu destruitur attractiua ꝛ retẽtiua. Mutatiua vero ꝛ expulsiua nõ ml̃tũ ledũť ex illa. Et ĩ sũma dico q̄ q̃libet q̃litas q̃ñ supabũdauerit in excessu:est cã destructiõis ceteraꝝ vtutuz. Et iã supius determinaui de ꝓncipalitate huiꝰ mẽbꝛi ꝛ eiꝰ nobilitate:ꝛ de suis egritudinibꝰ:ꝛ eiꝰ curis:ꝛ de bis que ipsum habent conseruare.

¶ Capituluz. VII. Quod est de solutione continuitatis renum ꝛ vesice.

IN renibꝰ quoq̄ accidit q̃ñ q̄ solutio cõtinuitatis q̃ admoduz ꝛ alys membꝛis accidere cõsueuit. Oꝛ si ex ferro vel silꝫ fcã fuerit: cura est ipossibilis. Si vero ex aꝑate fuerit cõfidere possumꝰ de salute ipsiꝰ: vtendo bis q̃ hũt ipsos cõfortare ꝛ dissoluere: sicut oleũ ro. bonũ. Et põt ẽt ĩ collo vesice aꝑa euenire: sicut in renibꝰ dixi fieri posse: sed istud est minus illo. Et q̃ñ aꝑa oziť in collo vesice: vesica ipleť vrina: ꝛ nõ põt exire ꝛ inde segť angustia ꝛ ingetudo cuz doloꝛe fozti. Et cura huiꝰ ẽ flomia: minuẽdo de sanguĩe ſm q̄ videbiť ꝓuenire: ꝓsideratis tñ ꝓditõibꝰ scriptis in isto libꝛo: ꝛ subtilia regimẽ ipsiꝰ: subtrahẽdo ei oẽs carnes. ꝛ panez ẽt: ꝛ potũ sil̃r mũere debes q̃ꝫtũ potes. Postq̃ꝫ scis q̄ via vrine est oppilata. Et si ex necessitate oꝛ teipsuz cibare da ei talia quoꝝ modica q̃ꝫtitas multuz nutriat: sic̃ sunt oua: da ergo ei duo elixa solũmõ:ꝛ inunge exteriꝰ collũ vesice cũ oleo ro. tepido in quo rose pluries sint mutate. Et cũ ꝟ regimine cito liberabiť ꝓput credo deo dãte: eo q̄ resoluit qđ paratũ est resolutõi ꝛ mitigat id qđ aptũ ẽ recipe mitigationẽ. Et si nõ videris ifirmũ nisi postq̃ꝫ ad saniẽ deuenerit aꝑa: tũc cura eũ sicut dictũ ẽ in aꝑate renũ cũ fuerit apertũ: cognoscẽdo q̄ istud citiꝰ curať ꝛ leuiꝰ aꝑate renuz ꝓpter sui paruitatẽ. Oꝛ si dicta eius plus q̃ꝫ dixi igrossata fuerit: superueniet in loco grossities ꝓter nãm:ꝛ cõstringetur vrina:ꝛ fortificabiť doloꝛ: ita q̄ necesse erit redire ad ꝓmam curã. ſ. ad mitigãdũ:ꝛ resoluẽdũ:ꝛ ad minuendum sanguinẽ. Et possibile ẽ q̄ oppileť collũ vesice cã lapidis: vel a sanguine coagulato: aut a grossa sanie: q̃re difficultas vrine sequiť inde valida. Et cura bꝰ est ĩtrare balneũ: ꝛ resupinare ifirmũ sup doꝛsum suũ. ꝛ mouere eum motu fozti: q̄ ex tali motu grauia ad ifeꝛioꝛa descendũt ꝛ sic lapis descẽdet in vesicã. ꝛ fac eũ vrinare iacẽdo supinꝰ: conꝓmẽdo sua manu:ꝛ vrinãdo cessabit doloꝛ. Et postea da ei medicinas foꝛtes frangẽtes lapidẽ. Et non ĩueni aliqd q̄ tam cito frãgeret lapidẽ: sic̃ ꝟ qđ poꝛtauit pater meꝰ ex oziente:ꝛ vocať oleũ algẽmi. Et cõfert ẽt mirabil̃r paralisi: ita q̄ sanat eam eadẽ die. Et coloꝛ huiꝰ olei est viridis: ꝛ est subtile in substãtia ꝛ clarũ sicut aq̃: aromatici odoꝛis acuti:ꝛ foꝛtis. Et ego vidi plures hoĩes qui curati fuerunt a lapide in. xxiiy. hoꝛis. ſ. q̄ istud oleũ frangit lapidem in eis in illo spatio. Et nũq̄ vidi medicinã tẽpoꝛe meo tã velocis operationis: ꝛ tam miraculoſe sicut ista est. Et dosis

istius olei est q̄rta ps auř. i. Et si sentit ifirm⁹ mozdicatione in vrinādo: misceaſ cū eo bis tm̄ de oleo amigdalaruz dulciū: ꝛ ꝓpineſ ad potādū. Oz si nō inueneris de isto: da bis ei de dianiso ꝛ adriano tm̄ de vno q̄tum de reliq̄ sil: qm̄ ꝓfert multū. Et si haberes de optimo ꝛ puro balsamo ꝛ dabis ei ad bibēdū frāges lapidē. Et iā recozdoz cū eēm in carcerib⁹ hali q ipse misit mihi scriptozē vnū suū: qui erat in ꝓditiōe mozt is a lapide: ꝛ precepi ei vt biberet tertiā partē. ʒ. de optimo balsamo: ꝛ eiecit lapidē cū ipsa vrina ipso die. Et de ꝟ sui medici mirati fuerūt valde: q̄rentes a me si ꝟ haberē ab aliq̄ auctoze. Quib⁹ dixi q sic. Et est possibile q opileſ via vrine a sanguīe coagulato: vel a sanie grossa: quoz forma ē forma sanguisuge. Et ista indiget oio absterſiuis: apitiuis: ꝛ iciſiuis: q̄uis faciāt mōdicationē: ꝛ ꝓcreent dolorē. Sz ꝟ ex necitate ꝓuenit. Et da ei ad bibendum aquaz mellis in qua decocta sint semina cōmunia ꝛ ligritia. Et q̄ velocius ꝓfert istis est syrupus sgnçabin cū decoctiōe liquiritie. Et ꝓfert etiā in ꝟ casu i sirinqa que in arabico dicit alchatatab: pyciēdo per ipaz mel despumatū cum aqua liquiritie.

¶ Capitulū. VIII. Quod est de debilitate vesice ꝛ exitu inuoluntario vrine.

Si accidit aliq̄ debilitas vesice: ita q nō pōt vrinā retinere. Et cās ei⁹ supius determinaui. Et fit sil'r a mozdicatiōe vrine q nō pōt eā retinere q̄re guttatiz exit. Et fit ēt a debilitate vtutis retētiue: vñ exit iozdinate vrina. Et istud euenit aut a mala ꝓplone mēbzi: aut ab hūiditate superflua ibibita in eodē mēbzo: vel a re extrīseca: velut senib⁹ q̄ñ sedēt sup lapides frīdos: vel induūt iterulas ꝛ sarabulas madefactas: ꝛ silia. Et pōt esse ex receptione medicīaz frīdaz: vel appōne eoz q̄ sunt in vltima frīditate erroze medicoz in apate calo. Si aūt hec passio fuerit ex humiditate supflua ibibita in mēbzo. Cura est subtiliare regimē: ꝛ deficcare illud: dādo ei panē bñ fermētatū madefactū in almuri ꝛ oleo: ꝛ turtures: ꝛ passeres assate ꝛ suffricte ꝓferūt: bibēdo aquā in modica q̄ntitate. Et cū bibit illā misceat ipsaz cū syrupo corticis citri: vel masticis: vel sgnanti. Et inūge exteri⁹ locū cū oleo macis mixto cū oloro. spargēdo desup post inūctionē de macis pulueriçatis. Et ꝟ facies donec fuerit liberat⁹. Si vo dcā egritudo fuerit ex mala ꝓplone frīda solūmō absq̄ humozis vitio: vnge cū oleo aneti: ꝛ de alchacoem sil' mixtis añ. cū q̄rta pte eoz olei amigdalaz: ꝛ ꝓtinua hec donec fuerit liberatus. Et ciba eū carnib⁹ anatis: ꝛ anseris assatis: vel decoctis cū rapis. Et colūbini siluestres masculi ēt sunt ei vtiles. Et i istis duabus causis. s. q̄ñ fuerit ex supflua humiditate: vel ex frīditate ꝓfert iungere nuccā post caput cū oleo de lentisco: aut oleo balsami: cui mixta sit decima pars olei sinapis. Et fac abstinere euz ab oīb⁹ rebus frīdis ꝛ humidis ꝛ ꝓprie ab aq̄: qz ipsa nāliter est nociua oībus passionib⁹ q̄ sunt ex frīda ꝛ humida cā: qñ nos nō vtimur in nutritiōe aliq̄ elto simplici nisi aq̄. Oz si qs dixerit nos vtimur igne cū decoquimus tassea: vel carnes elixas ad ignē. Dicim⁹ q hec nō est q̄stio qz si operati sum⁹ ignē in decoquēdo p̄dicta: miscemus aquā in illa decoctione: q frāgit virtutez ignis. Et si dixerit iā decoquunt carnes ꝛ seia sine aq̄ dicimus q hoc fit in minozi pte: qz cognitū est q semīa assata ꝛ carnes assate nō ꝓtinuāt ab hoīb⁹ nisi semel in mēse vel bis. Et ego credo q de mille hoībus vix vnus reperiatur q aqua nō vtaſ. Et si adhuc dicet: nōne q̄ñ imus per desertū ꝛ deficit nobis aq̄ recurrimus ad lac loco aque: ꝛ maxime ad lac ifrigidatū: dicimus q nō reperitur de cibis cōpositis aliquis sic frigidus ꝛ humidus: ꝛ ita vicinus aque: sicut lac. Et iaz deuiaui ab itentione ꝓpa: ꝛ redeo ad ipaz Et dico q si fecerit ista quēadmodū dixi: liberabiſ cū adiutozio dei. Et hucusq̄ locut⁹ suz de renibus ꝛ vesica: nūc autem incipiam loqui de testiculis.

¶ Tractatus. III. qui ē de raicis ꝛ ꝓtinet capl'a q̄nque.

¶ Capl'z. I. Q̄ō est de testiculis ꝛ de sterilitate que ex malа compl'one ipsoz ꝓcedit.

Dico q testiculi sunt ex numero p̄ncipaliuz mēbzoz: ꝛ eoz vtus est magna valde: qz manifeste videm⁹ q glibet eunuchus hz vocē subtilez: ꝛ est vilis ꝓsuetudinis: ꝛ mozis: ꝛ est absq̄ barba: ꝛ nō est stabil' sensus: ꝛ vix vnq̄z iueniſ eunuch⁹ sensati sensus ꝛ itellect⁹: nec legalis: nec vnq̄z fuit auditū q aligs castrat⁹ fuisset bonoz mozum. Sed fozsitan alig reperiunt q habēt aliquā ꝓbitatē cum ydonea ꝛ pulcra receptiōe seu collectōe: sed hoc nō habēt a se: sed a doctrina alioz: qz id q̄ō a suo ꝓprio itellectu procedit: modicū valerc: vel nihil penitus reperiſ. Et aliqui istoz reperiunt q nō fugerēt a leone: ꝛ sūt faciētes magna dona. Et isti idē aliq̄n fugant a modico gd: ꝛ recipiunt retro modicū q ꝑus dederūt. ergo rōnabil'r videſ ex bis q testiculi sunt mēbza p̄ncipalia. Et accidit eis aliq̄n q sperma veniens in ipsis nō bene digeriſ: q̄re nō generāt. Oz si hec mala ꝓplexio in vtero matern fuerit acgsita: non est laborādū a medico. Oz si fuerit post natiuitatem acgsita: aut aliquā habuerūt ab extrinseco cōtusionē: vel aliquaz grossitiē ꝑter nām habuerūt: bene tūc curā recipe possūt: vide ergo q si aligs inuenis vl' medie etatis subito absq̄ cā cognita vel manifesta sterilis fact⁹ fuerit: esto certus q illud nō ꝓcedit nisi aut a mala cōplexiōe calida in excessu: vel frigida: aut hūida: vel sicca: aut a cōpōsita ex istis q̄litatibus ſm q ꝓponunt adinuicē. Et pōt ēt euenire a nimia īpetuositate caliditatis febzis. Et ego cū essem iuuenis vsus erā regimine calido: ꝛ nō generabā. ꝛ nesciebam cām: demū habui causon: ꝛ vsus fui cucurbitis: ꝛ odozabā nenufar ꝛ cāfozaz cū pomis: ꝛ cū fui a febze liberat⁹ genui filios quos habeo: ꝛ alios ꝑter ipsos pl'es. Et sic habes curam hui⁹. s. qz seruare debes istud regimē: ꝛ dare debes ei ad comedēdū cucurbitā decoctā cum poztulacis. ꝛ cū pane bñ fermentato: ꝓsiderādo q modica q̄ntitas baz rerū ꝓfert ei multū. Si aūt dicta passio fuerit a cōplexione frigida: scire debes q modica frigiditas multū īpedit generationē: ꝛ nos tpare debem⁹ illā cōplexionē frigidā cum reb⁹ q̄ sint talis caliditatis q nō noceat generatōi. Et hoc accidēs multotiēs senibus accidere reperiſ. Et cura h⁹ est dare ei de tertio in tertiū die pōdus aurei vni⁹ de tyriaca magna aut de metridato: sed metridatū magis comendo in hoc casu. Regimē ei⁹ sit vt des ei colūbos elyxos cum rapis: vel sine rapis ponēdo bas spēs cū eis. ℞. piperis lōgi: ꝛ cardamomi: ꝛ cinamomi electi: ꝛ aligd etiā de pipere nigro: ꝛ cicera etiā sunt bona in hac intētiōe: ꝛ loco olei oliuarū pone oleū amigdalaz: ꝛ iunge membza spermat] cū oleo de granis alçaury ꝛ oleo rosaceo: ꝛ iunge posteriora capitis cū spina tota ex oleo de ben: in cui⁹. ʒ. i. sit dissolut⁹ auř. ʒ. optime ambze. Et da ei ad bibēdū syrupū de pomis cū ter tanto aq̄ cal'e: ꝛ cū duob⁹ granis musci: ꝛ vbi dixi q debes eū iungere: inūge fricādo cuz fozziter. Et ciba eum ouis elyxis: ꝛ oua ēt piscīū densoz nō hūtium multas spinas ꝓferūt in ꝟ casu: ꝛ gñaliter dico q oua piscīū sunt vtiliora ipsis piscib⁹. Et ꝑ certo cepe cocte cū carnib⁹ arietinis bonis multū ꝓferūt: ꝛ etiā crude valēt ad hoc: ꝑter q ego dico q spma gñatū ex ipsis ꝓcreat filiū stultum atq̄ stolidū: nisi deus auertat qui mūduz regit ꝛ gubernat suo ꝑcepto ꝛ volūtate. Et si spma q̄ō generaſ fuerit humidū: nō tm̄ in excessu ꝓcreat scias. Et si in excessu fuerit humidū nō generat vllo mō. Et cura hoz est ꝙuertere ꝓplones eoz ad siccitatē. Et dabis ei ad bibēdū syrupū de corticis

bus citri cū aqua termarū. Et si non posses hre de illa aq̄ fac bulire de aq̄ cōi in vase optime vitreato vsq; ad ꝓsum ptionē medietatis: ⁊ cū illa syrupuz distempabis: ⁊ comedere etiā cortices citri cōfert. Impedit ēt generatio ⁊ destruit a siccitate supflua. Or si dicta siccitas nō fuerit supflua ꝑ maiori pte ꝓcreabit masculū. tñ oia iussu creatoris ꝓcedunt. Si aūt siccitas exuberauerit in excessu: nullatenus gñabit. Et eoꝝ cure sunt difficiles tñ si lōgo tpe abstinuerit ab vsu mulieꝝ pōle erit ꝙ generabit. Si aūt dicte qualitates fuerit cōpōsite. vz. ꝙ dicta mēbza spmatis fuerint ꝙplonata mala ꝙplone frīda ⁊ sicca: aut frīda ⁊ humida: scias ꝙ iste due complones modicū hñt generare. Cōplexio vero frīda ⁊ sicca generat sperma in modica q̄tate: ⁊ illud qđ generat est subtile. Frīda autē complo ⁊ humida facit subtile magis spma: sed nō in tā modica q̄tate: ⁊ isti modicū generāt: ⁊ qñ generāt ꝑ maiori pte faciūt femias. Et cura boꝝ est rectificare ꝙplones eoꝝ cū medicinis oppositis complonib⁹: componēdo eas ꝑm ꝙ cōuenit. Qui aūt hñt complonez calaz ⁊ siccā: habēt appetituz mulierū tpatū: sz velociter eyciūt spma. Et postq̄ icipiūt spmatiçare appetitus est fortissimus: ⁊ spma ē grossuz valde: ⁊ ꝑ maiori pte isti generāt masculos donec icipiunt senescere. Et qui hñt complonē calam ⁊ humidā sunt habētes appetitū fortissimū anteq̄ eyciūt spma: ⁊ nō eyciunt illud tā velociter: sic illi q hñt complonē calam ⁊ siccā. Et spma ipsoꝝ est mediocre iter grossum ⁊ subtile: ⁊ ꝑ maiori parte faciūt masculos: ⁊ si generāt feminas sunt viriles in fortitudie: ⁊ in politate patiēdi labores: ⁊ totū ꝓcedit ex voluntatē diuinā: q̄ sciēs est oīuz secretoꝝ: sz teneor recordari de hoc qđ dixi medici. Et ꝑ certo medici loquunt vsq; quo itellectus eoꝝ pōt attigere. Et abinde desistūt. Et dicunt silr medici ꝙ habētes talē complonez. s. calam ⁊ humidā generāt multos filios: ⁊ generāt q̄si vsq; ad finē senectutis absq; debilitate vtutis eoꝝ. Aristoteles vo dicit ꝙ a septuagita annis supra nullus pōt masculū generare: sz experimētū nobis certificat: ⁊ manifestat ꝙ nō sic est: qz multos vidimus octuagenarios ⁊ supra masculos gñasse Et q̄uis sint pauci: ēt ex cētū ⁊ supra masculos gnauerūt Et laus sit ⁊ glia ipsi ꝙ hoc fecit ⁊ disposuit. Et credunt quā plures astrologi ꝙ natiuitas aliq̄ nō possit eē talis ꝙ trāseat centū. xx. ānos. Sz hec verba nō sunt concedenda: qz scimus certissime ꝙ spere ⁊ stelle: ⁊ mā ⁊ forma. tps ⁊ loc⁹ sunt res create ⁊ generate: q̄re nullū ꝑfectū vel nocumētū possunt agere vel imꝑmere nisi ꝑcepto ⁊ volūtate dine ꝓuidentie. Et volo dicere in hoc loco qđ mihi successit cū essem in carceribus de haly. Uxor mea erat ꝓgnans: ⁊ hoc ignorabaz: ⁊ ipsa ifirmata fuit tali passione ꝙ necesse fuit mihi dare ei medicinā laxatiuā: q̄ fuit talis ꝙ nullus posset estimare ꝙ aliq̄ prægnās ēt ex assumptiōe modice q̄titatis fetus in ea posset remanere: ⁊ ipa recepit eā absq; lesione sui ⁊ fetus. ⁊ postea declarata fuit ipregnatio eius: ⁊ me penituit valde de errore qđ fecerā: q̄re miseri cordia quesiui ab altissimo creatore de eodē. ⁊ pepit filiū masculū: qđ hodie mecū habeo. O quā comēdanda sunt verba Ba. cū dicit: ꝙ qui a scissura dure matris vel pie matris liberat deus illū suscitauit: hec aūt ꝙplones q̄ ꝑscripte sunt alie sunt a natiuitate. i. in vtero materno acqsite: ⁊ alie sūt que post natiuitatē acquirunt: via aūt cōueniēs ad hoc est vt facias redire eū ad suā ꝙplonē nāles. ⁊ hoc cū medicīs oppositis: sz nō in eodē gradu sui exitus. v. g. Or si aliquis elōgatus fuerit a sua ꝙplone nāli vsus calitatem in duobus gradibus: nō debes ei dare medicinas frīdas in duobus gradibus: sed solum in ꝑmo gradu: eo ꝙ continuādo diu istud regimē: reduces eū ꝑ certo ad suaz complonez nālez absq; lesione ⁊ ifirmitate. Et si subito itenderis ad reductionem sue qualitatis cū medicinis ꝙno oppositis: poterit esse si erit fortis ꝙ sustinebit se ⁊ liberabitur. Sed si fuerit debilis: aut ratione etatis vel nature dubitandū est ꝙ ipsum ad mortem facias deuenire. Quare agenduz est remissius ⁊ magis tēperate sicut dixi. Et totuz qđ dixi mus hucusq; intelligendū est si egritudo fuerit accidēta lis. Sed si egritudo fuerit naturalis: hoc est in vtero matre no acquisita: non euadet nisi vno istoꝝ duoꝝ modoꝝ. vz. aut studeas euz taliter regere ꝙ facias euz permanere in sua crasi ⁊ complone naturali: ⁊ sic poterit vocari sanꝰ in illa complexione: aut vt reducas illuz paulatine ad oppositum sue naturalis complexionis: ⁊ hoc non potest fieri nisi in puero ⁊ in maiori parte. Si vero fuerit maioris etatis: nullo mō ipa sua complo naturalis poterit permutari. Et a pueritia etiā non potest transmutari: nisi cū magna difficultate: ⁊ post longitudinē temporis cum multis expēsis: ⁊ diuersis conditionibus: ita vt nō facias ipsuz exire ⁊ elōgari a suis debitis opationibus nālibus. Et iam hucusq; declaraui signa ꝓpria cōplexionis hoꝰ mēbri vniuscuiusq; ꝙplonis gñalr. Nūc ār remanet mihi declarare alia signa spālia: ⁊ sūt ista: ꝙ pili in pectine citiꝰ oriunt ī ꝙplone calā q̄ in frīda: ⁊ adhuc citiꝰ: si fuerit calida ⁊ sicca: sz cū deuenerit ad senectutē nō crescūt tā velociter. ⁊ ēt ī ꝙplone calida ⁊ sicca sūt pili crispi ⁊ grossi ⁊ nigri. In frīda vo nō oriunt ita cito. ⁊ subtiles sūt: ⁊ nō ita duri: sz sūt blōdi: ⁊ ēt qñ fuerit. s. testiculi frīde ⁊ sicce ꝙplonis. Cū aūt fuerit frīda ⁊ humida ꝙplexio huiꝰ mēbri: erūt pili albi: colorīs lini ⁊ subtiles: ⁊ cū crescunt tendūt aliq̄tulū ad nigredinez. Et nō ĩuenies ex istis ꝙplonibus ꝙ sint debiliores in coitu q̄ qui sunt frigide ⁊ sicce ꝙplexionis: sed ꝙ sunt calide ⁊ sicce ꝙplexionis velocissime erigunt cū forti ⁊ acuto appetitu: sz cito debilitant: ⁊ eoꝝ vtutes diminuunt.

¶ Capm. II. Quod est de apostemate testiculoꝝ.

Et oriunt gdem in hoc mēbro apata quēadmoduz in alys mēbris: ⁊ hec apata sunt malicio sa. ⁊ falsa ex nā ꝓpria sui mēbri. Stude ḡ flebotomare patiētez ex basilica: si fuerit egritudo ex abūdātia sanguis: ex opposita parte egritudis. Et pone desup emplastrū ex farina ordei factū ⁊ succo memite: ⁊ de panicald quoꝝ ptes sint equales: ca momille anthere. añ. partē mediā: que terēda sunt tere: ⁊ misce cū aceto ⁊ aq̄ ro. ⁊ fac emplz: ⁊ pone desup: ⁊ adhuc supꝛapone folia fici. Et iunge locū ꝑmo cū oleo ro. ⁊ succo sempuiue ⁊ aceto: quoꝝ ptes sint eq̄les: hoc emplastrū ⁊ inunctio ēt ꝓprie valet. Si apa fuerit ex colera: aut si ī ipso colera dñatur: ⁊ si virtus fortis fuerit: purga eū cum his q̄ colerā educūt: sicut cuz sero caprino coagulato cum lacte fici: ponēdo ex scamonea intus q̄rtaz partē aur. vniꝰ. ⁊ de sirupo masticis. ʒ. y. non ponendo aliqd vnctuosum: qm̄ si fieret ꝓuocaret calor. Et q̄stitas aceti q̄ ponit in istis apatibus colericis nō dz esse nisi tñ qđ possit ducere virtutes medicinaꝝ ad locū: eo ꝙ acetū nō mitigat pfecte vbi colera dñatur: sed mitigat pfecte vbi sanguis vel flegma abū dare reperit. ⁊ istud nota. Si aūt apa fuerit flegmaticuz: qđ pluribꝰ ⁊ diuersis modis eē reperit. s. qz pōt eē ex flate vitreo: ⁊ illud est grossuz: vel ex flate adusto: ⁊ illud est salsuz: vl pōt eē ex flate qđ nō est in vltia grossitie. Et pōt esse ex flate acetoso: ⁊ illud fla qđ nō est in vltia grossitie est nāle. Et pōt ēt esse illud apa aquosum: ⁊ cuz ꝑmit digito cedit. In istis itaq̄ apatibꝰ flaticis vtere emplastro facto ex farina ordei: ⁊ cinere lentisci: ⁊ misce cū aceto ⁊ aq̄. añ. partes eq̄les: ⁊ pone desup. Si aūt istud apa fuerit ex flegmate grosso valde: fac emplastruz qđ diximus in apostemate sanguineo: sed adde de camomilla: ⁊ aceto in maiori q̄titate satis. Si vero dictum apostema fuerit melācolicum: ⁊ ad colorem nigrū deuenerit: scias ꝙ istud apostema nō poterit sic permanere: imo augmentabitur val-

de. Q2 si volueris ipsum medicinare cuz fortibus medicinis fortificabitur egritudo: z augmẽtabit apostema. Sz sufficiet tibi euacuare corpus a melancolia. Et hoc cũ barburia. i. cum polipodio z lapide laçuli: z epithỹo. añ. partes equales: z adde ad rectificandũ eoz malitiaz: z suaz siccitatẽ remouendaz: flores nenufaris: z violas añ. partem. ʒ. elleborꝰ nigri quartã partẽ vnius: pistentur quelibet per se. z cribellentur. Et frica dictas medicinas cum auꝛ. i. olei amigdalaruz dulciũ: z icorpora cũ syrupo sgnçibin. Et da ei de isto medicamie ieiuno stomaco cuz aqua tepida ad bibendũ auꝛ. v. facta z seruata ꝓueniẽti dieta diebus pluribus. Et pone spacium inter vnam assumptionẽ huiꝰ medicaminis z aliam tot dies quot assellauerit sellas ifirmꝰ ex eadem. Et postea itez dabis: qñ iste humor ꝑ maiori parte nõ euacuat vna purgatione: ꝙre cõuenit pluries iterare: semp ponendo spaciuz tot diez quot sellas fecerit infirmus. Tempus aũt in quo dare debes laxatiuũ esse debet temperatũ in calitate: friditate siccitate z humiditate. Et non attendas dicta astrologoz in diuisiõe tempoz anni: qui diuidũt ipsa ſm certũ spaciũ diez vel mensium qñ scia medicine non sic ꝓcedit: imo ſm sensum z sensibilitatẽ ꝓcedit: qz illud tempus est tempatũ vbiqz terraruz in quo ꝓcipitur tẽperies. s. eq̃litas iter calitatez friditatẽ siccitatẽ z humiditatẽ: in quocũqz die vl mẽse ãni fuerit. Et sapientes de toleta cõtradicunt huic opinioni astrologoz dicentes qꝙ scia radicalis medicine cui adherere debemus est ſm sensum z estimationẽ pfectã in arte medicine: Et dico qꝙ medici nõ laudãt purgationẽ vel fleboto miaz nisi in tpe tempato: eo qꝙ qñ tempus elongatur multũ a temperie versus frigiditatez humores gñaliter sunt coagulati: z cõpacti: z difficulter purgant: z mouent. Et si volueris oio purgare in tali tempore cũ medicamie laxatiuo: timendũ est de excoriatõe itestinoz: eo qꝙ frigiditas aeris ꝓmit z expellit hũores ad stomacũ: z ad itestina. ꝙre si dederis laxatiuum illa de causa: poterit dissenteria euenire hac de causa: qz natura est z fuit pigra ad euacuandũ humores coagulatos z iuiscatos in mẽbris: z facta violẽtia a medicamie laxatiuo inde dissenteria subsequitur. Si vero aer ad calitatez supfluaz declinauerit: humores tũc velocissime euacuantur: z mouent: qz humores sunt dissoluti ꝓpter calitatẽ. Et post talem eũonem segtur debilitas magna: qz spiritus etiã dissoluunt illa de causa. Et cũ dico spiritus intelligo ex quattuoꝛ membris ꝓncipalibus. vz. corde: epate: cerebro: z testiculis: qñ isti quattuoꝛ spiritus istoz quatuoꝛ membroz sũt sustẽtacula humane nature. Q2 si tempus fuerit superflue siccitatis: inde spasmus poterit euenire. Et si fuerit supflue humiditatis: debilitatur ab ipsa purgatione patiens cã relaxationis z debilitatis virtutis retentiue: z subsegtur inde fluxus superfluxus: qui dicitur lienteria: qz quando virtute retentiua ꝑdit membrũ: oes alie virtutes destruentur: cognoscẽdo qꝙ id qõ dixi de complonibus simplicibus vix reperit ꝑ maiori parte in aliquo tempore z regione: sed compositẽ bñ reperiuntur: sicut est caliditas z humiditas: frigiditas z siccitas: frigiditas z humiditas. Sz per simplices cõplexiones poteris ꝓpositas cognoscere atqz scire: sicut docui. Et vide quid faciũt tempora anni: qz in aliquo anno arbores velociter viresc̃unt: z ꝑperant citissime ad ꝓducendũ flores: folia: z fructus: z in alio tardant. Quare medicina nõ ꝓcedit nisi ſm sensum. Q2 si ꝓcesseris in hac cura isto ordine z regimie. s. supponendo mẽbro que bẽant dissoluere: z que habeant stipticitatez: z subtiliare: z mitigare: tunc cognosces iuuamentũ patiẽtis. Et q̃uis ad pfectã liberatõz nõ deuenerit: tñ egritudo alleuiabit: z diminuetur apa oino. Et cuz ꝑ totũ indiget rectificatione cibi: z de meliozibꝰ cibis est gallina in tasica. Sciẽdo qꝙ ab aceto est abstinendum in omni egritudine melancolica: z ab omnibus cibis grossi nutrimenti: sicut sunt pisces: oliue: z caules: z carnes bouine: z antiquoꝛum arietum: z camelorum: lepoꝛum: z yrcoꝛum: z stambeccoꝛum: ceruoꝛ: z daynoꝛum: z caprarum: z similium: quoniaz sua grossitudine z siccitate nocumentũ inferunt in hac egritudine. vua autez passa z ad solem exiccata confert in hac passione: z grana pini: z amigdale dulces non nocent: imo cõferunt. Testiculis autem quandoqz accidit mala complexio cum dolore: z sine dolore. Humida eniz complexio mala sola est absqz forti dolore: sed operatiões membri perturbat: z inde maligne z graues eueniunt egritudines. Sed quia testiculi sunt membra cõposita accidit in eis eneruatio seu relaxatio ex forti attractione. Et si ex hoc non fit ruptura aliquarum venarum vel aliozum membroꝛum erit facilis eius cura. Si vero aliqua ruptura ibi facta fuerit. et complexio eius calida z humida extiterit: ibi putredo generatur: que postea indiget euacuatione cum ferro: vel medicina. Si autem complexio patientis sicca multum fuerit: quanuis ruptura modica fuerit: exiccantur testiculi: z arefiunt.

¶ Capl̃z. III. Quod est de mala ꝓpl̃one sicca testiculoꝛ.

POtest qñqz testiculis siccitas z macies euenire: z hoc pluries fit post curationẽ apostematum eoꝛum. Cura aũt hoꝛ est fleborotomia seruatis cõditionibꝰ supradictis: z desuper pone cotũ madefactuz in oleo ro. aromatizato. Et cum dico oleuz rosatũ itelligo qõ factũ sit ex oliuis recentibus sine sale: z qꝙ nõ fuerint vel steterint ammassate: ne ide possint siccitatẽ acquirere z habere. Et qꝙ illud oleum sit renouatuz ex rosis recẽtibꝰ ãnis pluribꝰ: iterãdo rosas pluries in ãno: z subtilia regimen eius remouẽdo eum ab oi genere vel specie carnis: z sufficiet ei dare panẽ bñ fermentatũ cũ lactucis vel poꝛtulacis decoctis: qñ istud regimen remouet grossitudinẽ q̃ accidit ab apate: z inunge postea locũ cũ oleo de alzary. i. de nucibꝰ cipressi z anetino: quoꝛ ptes sint eq̃les. Et serua istud regimẽ donec pfecte fuerit liberatꝰ. Q2 si cõtusi fuerint: flebotoma patiẽtẽ: z iunge cũ oleo ro. supradicto z subtilia regimẽ multum: z sic optime z pfecte liberabit ꝓut credo: si vo fortis fuerit cõtusio: difficil erit cura: tñ eadẽ est cũ supascripta. Et accidit ẽt qñqz testiculis relaxatio. z ꝑ accidere põt: aut ab egritudine q̃ fit in eis: vel ꝓp debilitatẽ renũ. Et cũ cõfortat corꝑ: z rectificat: mouet istud accidens. Et fit qñqz a senectute: z ꝑ certo senectꝰ est egritudo nãlis. Et cura hꝰ est inungere testiculos cuz oleo balsami. Et si nõ inuenis balsamũ: pone loco eiꝰ oleũ de alzeuru: sz nõ ẽ tãte efficacie: z inunge ẽt spinam cũ ꝓdictis: sic dictũ est.

¶ Capitulum. IIII. Quod est de crepatura.

ET accidit qñqz in orificio nerui in quo pẽdet testiculi: seu in foramine: dilatatio: aut cã supflue humiditatis flegmatice: vel ex senectute: aut alteriꝰ de cã: z põt etiam ide descendere ad bursam testiculoꝛ ventositas: vel aliq̃ humiditas q̃ assimilat speciei crepature. Et cura huiꝰ est vt infirmꝰ cõtinue supinꝰ iaceat: ponẽdo puluinar seu cussinũ magnũ sub coxis. Q2 si id qõ cecidit in bursaz testiculi est vapoꝛ: studeas illũ dissoluere: z pone defozis supoꝛificium stiptica. Et subtilia regimẽ eiꝰ. dãdo ei turtures et passeres. Et pone sup locũ camomillã: rosas. z nuces de alchabaru. i. cipressi: z icorpora eas cuz agresta z aq̃ equal̃r Et vtere isto medicamie donec fuerit liberatꝰ. Et si id qõ descenderit vel ẽ in bursa fuerit humoꝛ: z est in quãtitate pua: dissolue illũ cũ camomilla z faria ordei mixtis z malaxatis cũ lixiuio facto cũ cinere cipressi. Si aũt dictꝰ humoꝛ in magna quãtitate extiterit: studeas stringere locuz

cū farina ordei:⁊ nucibus cipressi mixtis cū agresta.⁊ ꝑcipe alicui cirurgico vt aperiat iferius bursaz testiculi cum aliquo ferro frigido.ſ.cū lācea ſubtili inūcta cuz oleo ro. modicū ipſaz intus penetrādo:ita q̄ faciat paruū foramē ꝑ qō ſolū ille humor poſſit exire:⁊ cuz dict⁹ humor fuerit bene euacuat⁹:ſtudeas ſolidare foramē cū vnguēdo ſeu emplaſtro de alnacli.i. de palma. Et accidit etiā qñq̄ i foramine nerui ꝑdicti in quo pēdēt teſticuli q̄ exlaniaſ⁊ extēdit⁊ dilataſ ex nām:intātū q̄ ide deſcēdūt inteſtina:⁊ hec ē deterior oī alia ſpēs crepature:⁊ iſti vix⁊ cū difficultate maxima liberanſ. Huic gdē ꝑcipe vt iaceat eo mō q̄ ſupra dixi:⁊ fac eū abſtinere ab oī motu⁊ labore:⁊ reduc īteſtinū ītus ad locū ſuū paulatine:⁊ fac emplaſtrū deſup ex farina ordei:⁊ de andaruçera.i. ypoquiſtidos:⁊ de eupatras:⁊ de nucib⁹ cipreſſi quorū ptes ſint eq̄les. piſtenſ⁊ cribellenſ:⁊ īcorporenſ cū agreſta vel aceto:⁊ cq̄uis nō habeas ex hoc finē intētū oīno:tñ alleuiabiſ egritudo regimine tali. Et ſcias q̄ eox q̄ ſunt in fine inuētutis cura ē īpoſſibilis ꝓpter ſiccitatē ſue ꝓplonis:⁊ ꝓpter duriciē pellicule exlaniate. Infantes güt paruuli ſiſ⁊ nō liberantur alia de cauſa.ſ.qz nō poſſunt abſtinere a fletu⁊ motu īordinato⁊ labore:⁊ ꝓpter hoc nō ꝓſolidanſ. Puer vo hūs ītellectū:qui attēdit⁊ obſeruat ꝑcepta medici ꝓpter dubitationē ſui:credo q̄ cura hui⁹ nō ſit īpoſſibilis:qñ ſi obſeruauerit getē tenēdo deſup emplaſtrū ſupradictuz:ſeruando dictā ſubtilē:⁊ abſtinēdo ſe a ꝛys:iacēdo cōtinue ſm ordinē ꝓſcriptū:poterit liberari.

¶ Cap. V. Qō ē de egritudinib⁹ q̄ fiūt i burſa teſticuloz.

ET fit in burſa teſticuloz apoſtema. Et cura huius eſt ſicut cura alioz apoſtematū. Et fit ibi etiā qñq̄ ſolutio cōtinuitatis:⁊ cura ē ſicē cura aliarū ſolutionū cōtinuitatis.

¶ Tractatus quartus de egritudinib⁹ virge:⁊ eſt cōtinens capitula quattuor.

¶ Cap. I. Qō eſt de opilatione que fit in virga cauſa lapidis vel alicuius alterius rei.

IJt quādoq̄ in canali virge opilatio:⁊ ꝫ aut a lapide:vel ſanguine coagulato:vl a groſſa ſanie. Lapidē autē exhere debes cū ferro noīato i arabico alchartir. aut accipe virgā ſubtilē bene politā ad modū ſtili de ere vel argēto:aut auro:⁊ deſup fac icaſare pūctā vnā de diamāte:⁊ pone p foramē vge vſq̄q̄ attingat lapidē:⁊ ipſuz poterit frāgere cū ea:⁊ in balſamo ē ꝑpetas valida ēt in frā gēdo lapidē in ꝫ loco. Et rememorat⁹ fui iā in ꝑcedēti cura lapidis ſufficiēter:⁊ curā etiā opilatiōis q̄ fit a ſanguīe vel ſanie.⁊ pōt ēt fieri opilatio in canali virge a veruca q̄ oriē ibi. Et cura huius eſt cū dolor fuerit fortis⁊ ītolerabilis:eo q̄ ifirm⁹ nō pōt emittere vrinā:ꝓfozare vgā in loco ſupiozi veruce ita vt vrina poſſit ide exire:⁊ vrinando ceſcit dolor. Et poſtea cura verucā inyciēdo oī die p foramen eius oleū amigdalarū:aut de ſuſimāno.⁊ ꝫ pluries facto ſtude ꝓmere verucā cū aliquo inſtro donec erūpatur:⁊ poſtea pone ītus ea q̄ hūt dolorē remouere. ſicut eſt oleū ro.⁊ oleū amigdalarū equal⁹ mixta:⁊ octaua ps aq̄ decoctiōis cētauree minozis:⁊ ſubtilis corticis pineoz:⁊ cande equine:q̄ tñ bulita ſint donec aq̄ mutauerit colorez:⁊ in iſta colatura pone aliqd mellis:⁊ pone de iſto medicamine p foramē vge oī die tā diu donec deſtructa fuerit veruca. Et demuz cura foramē vulneris donec fuerit ꝓſolidatū:⁊ hoc cū vnguēto de alnacli:⁊ ſemp cū vrinauerit ifirm⁹ ablue vuln⁹ cū aq̄ mellis ꝑdicta:⁊ deſup pone vnguētū anacli donec ꝓſoldeſ. Si vo ſenex fuerit ifirm⁹ ꝓp ſui ſupfluā ſiccitatē nō ſolidaſ vuln⁹ in ꝑpetuū. Et ꝓpter hoc nō ē ꝓfozādus niſi fuerit in articulo mortis.

¶ Cap. II. Qō eſt de ꝑuatione ſenſibilitatis virge.

HEc egritudo curaſ ſicut curaſ ꝑuatio ſenſibilitatis alterius mēbri.⁊ oriūnſ etiā qñq̄ i capite vge puſtule rubee q̄ in arabico nominātur alobūbra:q̄b⁹ colliriū de memithe ꝓfert multū.⁊ eius regimē ſit lactuca decocta.

¶ Cap. III. Qō ē de foramib⁹ q̄ fiūt in vga.

HEc q̄dē paſſio accidit in hoc mēbro ex abundantia acutoz humoz.⁊ curaſ cū collirio ō memithe.⁊ regimē eius ſit lactuca decocta.

¶ Cap. IIII. Qō eſt de expulſiōe ſpmatis.

HEc vo egritudo euenit a debilitate vtut⁹: ſic accidit exeūtib⁹ ab egritudie⁊ ſenib⁹. ſz qñ coz⁹ ꝓfortaſ⁊ vigoraſ⁊ redit pfecte i ſuaz poſſibilitatē remouet iſtō accñs.⁊ ꝓtinuare teſticulos galloz hz iſtud accñs remouere.⁊ bibere aquā mellis cōfert valde. Si vo ex ſenectute fuerit:cura ē īpoſſibilis:⁊ qō magis ꝓfert i hac paſſiōe ſi nō fuerit ex ſenectute ſūt teſticuli galloz:⁊ cerebza paſſerū:⁊ carnes pulloz:⁊ colūboz paruoz.⁊ accidit ēt q̄ mēbrū non eycit ſpma ſic̄ ſagittā cā inciſiōis chozde q̄ arabice dr̄ ſcebel:⁊ eſt illa chozda iter teſticulos⁊ vgaz.⁊ hec recozdat⁹ fuit. H. Et hui⁹ cura eſt īpoſſibilis. Et ite ꝛ dic̄. H. q̄ qñ accidit toztuoſitas in virga nō pōt eycere ſperma ſic̄ ſagittā. Et ꝫ toztuoſitas pōt accidere aut ex vulnere qō nō fuit bñ ꝓſolidatū:aut ex apate fcō in aliq̄ chozdaz vge. aut ex nimia ſiccitate alic⁹ chozde. ſi āt ex ſiccitate fuerit:cura ē īpoſſibilis: tñ ꝑcipe ifirmo vt q̄tidie⁊ multotiēs inungat mēbrū cuz oleo amigdalaz dulciū mixto cū aq̄ tepida:ita q̄ illa būiditas ſemp ibidē pmāeat. Si vo ex apate duro⁊ lapideo fuerit:fac fieri inunctionē ex oleo anetino:⁊ pīguedine anatis:⁊ ex medulla cruris vituli:q̄z ptes ſint eq̄les: miſceātur ſiſ⁊ iungaſ multotiēs mēbrū. ⁊ videbis inuamētum manifeſtiſſimū. Cōplete ſunt egritudies virge. Et nūc iciemus determinare de egritudinibus vulue.

¶ Tractatus. V. de egritudinib⁹ vulue. ⁊ matricis ⁊ eſt continens capitula octo.

¶ Caplm. I. Qō eſt de ſterilitate ꝓpter malā ꝓplonem.

HOc mēbrū.ſ. vulua ex mēbris eſt multi ſenſus:ſicut iā declaratum eſt.⁊ hoc pp exuberationē neruoz que ē in ea. Et cō ſtrīgiſ⁊ cōtrahiſ valde:⁊ dilataſ:⁊ elargaſ multū:⁊ ꝫ pp multas ligaturas toztuoſas que ſunt in ea. Et nō eueniunt ꝫ alicui mēbro niſi huic:⁊ ſtō:⁊ burſe teſticuloz. Et qñ mulier icipit ipregnari cōſtringiſ⁊ ꝛbiſ matrix.⁊ qñ fet⁹ icipit creſcere:dilataſ matrix:vſq̄quo deueniat ad terminū a deo ſibi deputatū ex nā ſui:⁊ tūc dilatatur ozificiū vulue donec pturiat:q̄ ꝑus erat tā ſtrictum⁊ obturatū q̄ ēt pūcta ſtili nō potuiſſet ītraſſe:⁊ cum icipit exire fetus deſcēdit extra ozificiū matricis.⁊ poſtea dilataſ ozificiū vulue in tñ q̄ eſt exiēs a nā abſq̄ tumefactione loci:⁊ iſtud dr̄ doloſare. Et totū ꝫ factū ē a ꝓuidētia diuina. ¶ Et fit ſterilitas ab egritudib⁹ matricis: q̄ ſi fuerit a natiuitate:cura ei⁹ eſt īpoſſibilis: niſi ſm volūtatē diuinā:q̄ aūt fit a mala q̄litate ſeu ꝓplexiōe frigida vel calida ſicca vel hūida:aut ab iſtis q̄litatib⁹ mixtis pōt curari. ¶ Mala aūt cōplexio calida in exceſſu deſtruit ſperma:⁊ ꝓſumit illud. ¶ Et cura ei⁹ ē reducere dictā malā:ꝓplonē ad eq̄litatē:⁊ ꝫ cū cibis⁊ medicinis intus⁊ extra. ¶ Mala vero cōplexio frigida acquiriſ a balneatione:⁊ natatione in aqua multe frigiditatis: aut a ſeſſione ſup lapides multe frigiditatis:vel a comeſtōe medicinaz frigidaz:aut a poſitione emplaſtroz frigidoz ſuper ventrez appoſitoz um ꝓpter multā caliditatē que erat in eo. ¶ Et cura ei⁹ ē tēperare cōplexionē cū medicinis q̄ habeant calefacere tē-

perate. Et cōferūt etiā iste medicine qñ fit a senectute: vl ab acceptione ciboꝝ vel medicinarū frigidarū. ¶ Medicamē ꝓueniēs ad hoc. ℞. olei rosacei: ℥ anetini: ℥ granorū de alcaurū ana. ʒ. y. ℥ aque decoctiōis aristo. lon. decocte cū. ʒ. i. ipsi⁹ ari. vsq; ad ꝓsūptionē medietatis libr̄ā. i. ℥ lumbricoꝝ terrestriū. ʒ. ß. ℥ misceant̄ oīa sil: ℥ ponant̄ ad lentū ignē: ℥ bulliāt vsq; ad ꝓsūptionē aque. ¶ Et postea ꝑ q̄libet. ʒ. olei: ponat̄ exagiū vnū pure ambre: ℥ cuz isto fac inūgere q̄libet die ītus in matrice: ℥ ꝓyce etiā de ipso ꝑ clistere vsq; ad ꝓfundū: ℥ da ei ad bibēdū oī die de syrupo de corticib⁹ citri cū syrupo de sticados ana. ʒ. vnā cuz ʒ. iiy. aque simplicis tepide: ℥ ʒ. i. decoctiōis cētauree. Et de octo in octo dieb⁹ da ei ad bibendū aur̄. ß. tyriace magne: ℥ carnes eius sint turtures ℥ passeres yrity: ℥ anates decocte in tassea cū pane bene fermētato. ¶ Oꝛ si dicta mala ꝓplo ex siccitate fuerit superflua: vñ sperma cadēs in vulua vel matrice ꝓsumit̄ ℥ desiccat̄ tali mō q; ibi nulla gnātio pōt fieri. Et ꝑ mulieri pōt accidere ex superfluo vsu siccarū medicinarū ex errore medicoꝝ: ℥ etiā ꝓp̄ ipoꝛtunitatē mulierū q̄ faciūt se medicinare de eo q; nesciunt. Istis g̃ studē humectare coꝛpus totū: ℥ matricē maxime. Et ciba eas gallinis pinguib⁹ in lacte decoctis: ℥ cū gbusdam ēt auib⁹ q̄ in arabico dicunt̄ scumē conditis cū oleo amigdalarū dulciū loco olei olinarū: ℥ clisteriça matricē cū oleo de susimāno vel amigdalarū dulciū. ß oleū de susimāno nō cōmēdo ꝓp q̄dā nocumēta q̄ sunt in eo: ℥ sūt ista. s. qꝛ ē grosse sube: ℥ ꝓpter hoc tarde facit suos motus ℥ opatiōes: ℥ est facilis coꝛruptiōis: ℥ iducit fetoꝛē in mēbris: ℥ maxie i supioꝛib⁹: ℥ fac ītrare mulierē in tina aque dulcis tepide in qua moꝛet̄ diu: ℥ si videret̄ ei graue stare totā in aq̄: ad minus stet vsq; ad renes: ponendo in dicta aqua aliqd olei amigdalarū dulciū. Et si haberes oleum olinarū dulciū sine aliq; penetratiōe salis ꝓfert magis ꝓpter stipticitatē modicā q̄ est in eo. Et iā te feci scire multotiēs: ℥ adhuc idē itero tibi in hoc loco q; qōlibet mēbrū gñal'r ℥ spāl'r ꝓncipale idiget ꝓfoꝛtatiōe cū medicinis stipticis tēperate: ℥ fac stare mulierē in domo cui⁹ feneſtre ℥ ianue sint apte a parte austri: ℥ in q̄ discurrat aqua causa humectatiōis aeris: ℥ cū vult vti coitu cū viro suo cā ipꝛegnādi se. sit in camera cui⁹ ianue ℥ feneſtre sint apte a parte oꝛiētis ita vt ide vēt⁹ ille ītret: ℥ da mulieri ad bibēdū de limatura eboꝛis cū succo pomoꝝ: aut cū decoctiōe ligritie: ℥ vtat̄ mulier ocio ℥ qete: ℥ seruādo regimē istud sicut dixi: ipꝛegnabit̄ deo dāte. Et scias q; qñ talis mulier incipit iuuētutē trāsire: ℥ ad senectutē ꝓmā appꝛopinq̄re: medicine ℥ regimē ꝓdictū est maioꝛis efficacie ℥ iuuamēti ꝓpter caloꝛis diminutionē in ipsa. Et iā ante tibi dixi q; mēbꝛa foꝛtiter desiccata difficile est valde cū medicinis humectare. Et hac de cā pauca tibi ꝑ scripsi ℥ memoꝛaui. ℥ sic ꝓpleui curā sterilitat̄ q̄ a siccitate ꝓcedit. ¶ Et nūc īcipiā curā sterilitatis q̄ fit ex supflua humiditate matricis. Et scias q; humiditas sola matricis: nō destruit ipꝛegnationē: sed illa que fluit sicut aq̄. Et hec diuisa ī partes duas. s. subtilē ℥ grossaz. De enī due exuberātes destruunt ipꝛegnationē. Et cura hoꝝ est facilis: ℥ hoc ē vt regas mulierē cū exiccatiuis actu ℥ potētia: dādo ei carnes assatas: ℥ etiā in sartagine ꝓparatas: vbi sint turtures ℥ passeres: ℥ fac clisteriçari matricē ei⁹ cū istis reb⁹. ℞. spelte cōquassate: ℥ radices lilioꝝ q̄ssatas: ℥ ifunde in aqua: ℥ stēt sic vsq; mane: ℥ tūc pone ad lētū ignez: ℥ fac bulire donec aqua mutet colorē: ℥ in colatura illa pone libr̄ā. ß. olei de granis catapucie: ℥ si nō repiret̄ de isto: pone loco ei⁹ tātū de oleo amigdalarū amararū cū. ʒ. i. oximellis cōpositi: ℥ fac cū istis tepidis clisteriçare stāte muliere supina. i. subiecta supza doꝛsuz suū: ita q; nares ℥ renes sint in altum: ℥ caput ℥ spatule sint decliues: ℥ sic stādo retineat clistere istud ꝑ hoꝛā vnaz ℥ postea euacuet̄: ℥ sic faciat oī die vsq; ad octo dies: ℥ postea fac licinium ex cotone: ℥ desup ꝓyce pulueꝛē macis: nō ponēdo multuz de eis: quia istud mēbꝛum cū sit neruosuz est multi sensus: ℥ nō posset talia sustinere. Et similiter caueas ponere de sgnçibin. s. oximelle in quātitate multa: qꝛ istud membꝛū leditur ab aceto. Et ego semp cuz facio tales medicinas ꝓsueui ponere de eo in valde modica quātitate. ¶ Et si q̄reres a me quare stomachus sustinet acetū absq; magna lesiōe magis q̄ faciat matrix: cū sit maioꝛis sensibilitatis. dico q; huic questioni pōt respōderi plurib⁹ modis. vno. s. modo ꝓpter cō suetudinē: qꝛ stomach⁹ multū est assuet⁹ recipe acetū. Et alia de cā est: qꝛ epar multū iuuat stōm in suis opib⁹ exercendis: ℥ hoc est qꝛ stomachus non digerit cibū solūmō ꝑ se: sed etiā ad vtilitatē epatis ℥ oī⁹ alioꝝ mēbꝛoꝝ. Et discoꝛdia gdez fuit ītꝛ medicos q; fuerūt ante Hal̄. talis. s. q; quidā eoꝝ credebāt q; stomachus nutrit̄ ex humiditate ꝓpꝛia stomachi que in ipso digeritur. Et alij dicebāt: q; illa humiditas non erat: nec poterat esse sufficiens ad nutriēdū ipꝛ: ſz nutrit̄ a sanguīe q̄ recipit a venis q̄ veniūt ab epate ad stōm. Et. H. affirmat ℥ dic̄: ℥ verū ē dcm̄ ei⁹ qō nutrit̄ istis duab⁹ vys. Et sn̄ia mea in ꝑ est q; q̄dam pars isti⁹ stōi nutrit̄ ꝑ maioꝛi parte ex ꝓpꝛia humiditate digesta solū in ipso stō cum modica q̄dā parte ℥ parua sanguis qui venit ab epate: ℥ alia pars stōi nutrit̄ ecōtrario. Et sine dubio pars superioꝛ stōi nutritur ex humiditate ꝓpꝛia digesta solum in stomaco cū modica ℥ parua q̄titate sanguinis qui venit ab epate. Et īferioꝛes partes stomaci in maioꝛi q̄titate nutriunt̄ ex sanguīe qui venit ab epate: et in minoꝛi de ꝓpꝛia humiditate sui. Et partes medie ipsi⁹ equaliter nutriunt̄ ex ambabus. Et qꝛ in stomaco sūt partes carnose: ideo melius pōt sustinere acetuz quā matrix: que oīno caret carnositate: ℥ etiā quia in fundo stōi abundant humoꝛes. Et ex oibus istis causis pōt leuius ℥ meli⁹ stomacus acetum sustinere q̄ matrix. Et inunge vuluaz exterius cū oleo ro. ℥ oleo de alchaoen. Et scias q; ꝓ maioꝛi parte ex frigiditate ℥ humiditate hec egritudo ꝑ ꝓuenire: ℥ ꝓ minoꝛi ex caliditate ℥ siccitate. Jam ergo videtur nobis sufficiēter posuisse curas hui⁹ passiōis simplicis: ex quibus scias curare compositas: cōponendo medicamina ꝓut videbitur conuenire.

¶ Caplm. II. Qō est de apostemate matricis.

ET accidit quādoq; vulue seu matrici apa sic alys mēbris accidere cōsueuit. Et hoc mēbꝛ satis ꝓparatum est recipere apostema: eo q; ē in iferioꝛi parte coꝛpoꝛis. ℥ cū hoc est receptaculum superfluitatuz. Et apostemata q̄ fiunt hic sunt vel ex sanguīe: vel colera: vel ex melācolia: sed ex flegmate in minoꝛi parte. Et cura generalis oībus est flebotomia basilice bracby ōrtri ꝓmo: ℥ postea ex saffena: ℥ postea studē in refrenādo ℥ mitigādo humoꝛes: ita vt nō currant ad locū doloꝛis: ℥ subtilia ei regimē valde. Et credo q; sufficiāt ei. ʒ. y. panis bn̄ fermētati: vel paꝛ plus: vel minus cū medulla citrulloꝝ. Et clisteriza vuluā cuz oleo roſaceo. Et si cuz hoc regimine resoluitur apostema: bene quidem. Et si conuertitur ad saniē: necesse erit tunc vt faeias clistere cum aqua mellis: aut cum ipso melle: ℥ postq̄ ſāies bn̄ fuerit mūdificata: clisteriza vuluā cū melle mixto cū medicīs desiccatiuis habētib⁹ ꝓpetatē gñandi carnē. Et in melle ē vtus magna in generādo carnē. ¶ Medicamē ad hoc. ℞. farine oꝛdei ℥ farine viccie. ana. partes equales: nucis cipꝛessi ℥ thuris adusti. ana. quartaz partē vni⁹ partis: que sunt conquassanda conquassent̄: ℥ infundant̄ in aqua: ℥ postea bulliāt tm̄ vsq; q̄ aq̄ mutet colorē ℥ colet̄ staminia valde densa: q; misce cū hac colatura de melle puro ℥ spumato quātū ē medietas aque: ℥ depurat̄

mel isto mō. ℞. mel ℣ misce cū eo de aq̄ in bona quātitate donec ferueat: ℣ postea remoue spumā ℣ fac eū paulatim bulire semp remouēdo spumā: postea cola ℣ iterū pōe ad ignē: ℣ fac bulire donec ꝓsumet aqua: ℣ de isto cū pdicta decoctiōe oī die fac clistere donec fuerit liberata. Et hec cura est ꝓueniēs oīb⁹ aꝑatib⁹ fractis q̄ fiūt ex colera mixta cū melia: aut que sūt ex melia mixta cū sanguine. ℣ aꝑa ex melia in hoc loco raro cuenit: ℣ qñ accidit nō deleui curat: quēadmodū etiā nec in alys mēbris: tñ semp studiosus eē debes in mitigādo dolorē ei⁹: ℣ qō magis cōueniēs est ad hoc est oleū ro. cū oleo de vitellis ouoꝝ: qō sit absq̄ omni acuitate ℣ feroze. Et scias q̄ oleum de vitellis ouoꝝ magnā ℣ mirabilē hz ꝓprietatē in egritudinib⁹ vulue: ℣ etiā in oīb⁹ mēbris magni sensus cū valido dolore ℣ forti: ℣ omni die clisteriça eā cū istis duob⁹ oleis: ℣ fac eā seruare regimē subtile qō tēdat ad quādā humiditatē sicut ē brodiū galline cū pane fermētato in modica quātitate: nō comedēdo de carnib⁹: ℣ tene eā cū isto regimie donec dolores fuerint alleuiati: ℣ ipsa sīlr. ℣ postea paulatine pduc eā ad suū regimē assuetū: ℣ nō tradas obliuioni repercutere ℣ obuiare ne humores posīnt ad locū deriuare: ℣ locū q̄ ibi est tumefact⁹ studeas dissoluere toto posse: ℣ finis vltimus ad quē pōt medicus puenire in hꝫ apostemate melico est vt ꝓlōget egritudo: ℣ iuuat cū hac passione mulier tpe lōgo faciēdo semp suas actiōes nāles.

¶ Cap. III. Qō est de corrosione matricis.

Generat gdē hec egritudo in matrice exuberantia humoris acuti ℣ corrosiui: ℣ qñ fit in aliquo alio mēbro cuz difficultate curat. ergo cū ozit in isto multo difficilius: ℣ iaz recordatus suz q̄ cū essez iuuenis ad me venit q̄dam senex trapeçator: qui dixit mihi q̄ quedaz dña de q̄ multū curabat: ℣ eā multū diligebat hāc patiebat egritudinem: ℣ ego diu in curatione eius laborauī donec fui fessus: ℣ qz euz multū diligebā: feci hoc scire patrē meū qui senex erat: ℣ ipse me desperare fecit de hac curatiōe: dicēs q̄ hec passio ad mortē deducere eā debebat nāliter: ℣ docuit qd ei facere deberē. Et aliq̄n hec egritudo in ea alleuiabat: ℣ interduz intēdebat: donec sanguis in quātitate maxima emanauit ℣ corrosio dilatabat: ℣ in tātū augmētata ℣ dilatata fuit corrosio q̄ corrosit vnā ex magnis venis: ℣ inde tantū sanguis exiuit: q̄ ide mortua fuit.

¶ Cap. IIII. Quod est de dislocatione matricis.

Et dislocat qñq̄ matrix ex superflua humiditate: ita q̄ exit a loco debito. Et pōt etiā accidere ex saltu: vl̄ ex casu: aut ex eleuatiōe magni pōderis ℣ sīlr. Et iā recordat⁹ suz q̄ vidi mulierē cui matrix exiuerat extra vuluā: ℣ videbat q̄si eēt fardellus parum: ℣ remāsit sic tpe lōgo sed finē ipsi⁹ ignorauī. Jn ꝓncipio aūt qñ apparet hec egritudo: medicus leuiter eā poterit curare: ℣ reducit oībus ūstis modis q̄bus dicturus sum: videlicet manu si vis: ℣ si nō: fac eā supinā iacere: ℣ fac q̄ aliquis sedeat sup pectus suū: ℣ alius sup crura: ℣ fac eā terrere ponēdo circa pedes eius aliq̄ reptilia: sic̄ sunt mures: vel lacerte: aut rane: vel his silia: ex q̄b⁹ multū terrefiat: ℣ velit fugere ab ipsis trahēdo pedes ℣ crura ad se: ℣ ide oīa mēbra ℣ corꝑ totū simul ꝓhanc: ℣ hac de cā matrix ītus redibit ad locū suū: ℣ cū redierit matrix fac eleuari coxas eius in altū: ℣ ordina vt iaceat supina: ℣ ꝓcipe ei vt non se moueat oīno aliq̄ de cā: ēt si vellet assellare. Et postea clisteriça eā hoc clisteri. ℞. balausti. ℣ galle carobe recētis: ℣ ligritie ana ꝑtē vnaz: nucis cipssi ꝑtē mediā: sticados ℣ camomille ana q̄rtā ꝑtē partis vni⁹. ꝓq̄ssa q̄ sūt ꝓq̄landa: ℣ ifunde dictas medicinas p noctē vnā in aq̄ multū feruēti: ℣ in mane fac bulire donec multū aq̄ mutet colorē: ℣ postea colet: ℣ ex ista colatura accipe librā. ʒ. cui misce. ʒ. ʒ. olei de mirtella facti ex florib⁹ ipsi⁹ mirte: ℣ fcō ex istis clisteri ifūde cotū i istis ℣ īpone: ℣ postea liga desup vuluā exteri⁹ petiā lini valde dēsaz: q̄ sit īplicata plurib⁹ plicis: ℣ sit madefacta in decoctiōe mirte ℣ balaustiarū: ℣ postea suauiter liga eā cū istis añ ℣ retro: ℣ muta eā bis in die. Sz añ ligationez pone sup vuluā: ℣ ex opposito retro sup spinā de puluere subtilissimo de sticados īpasstato cū aq̄ ℣ aceto. an. ita vt trāseat de vtute ei⁹ ad matricē: ℣ i aq̄ sua pone de syrupo ro. vt buliat: ℣ cū hꝫ regie libabit deo dāte. Si āt matrix anteq̄ ītus reducta fuerit mutauerit colorē: pone ōsup cotū carminatū madefactū i oleo ro. ℣ oleo lily: q̄rū ptes sint eq̄les: ℣ sint tepida ad modū lactis recēter mulcti mutādo cotū sic madefactū pluries atq̄ pluries: donec illa superfluitas ℣ nigredo remoueat. ℣ ōmū studeī reducēdo matricē ītus: q̄eadmodū dixi: nihil penit⁹ obmittēdo. Et recordati fuerūt qdā medici q̄ aliq̄n putrefiūt ligamenta matricis oīa: ℣ exit matrix oīno: ℣ permanet mulier absq̄ matrice: ℣ viuit sine diminutiōe aliq̄rū suarū opationuz. Et dixit mihi qdā amic⁹ me⁹ de quo ℣ ei⁹ vitate multū ꝓfido q̄ vidit mulierē cui oīno matrix exiuerat: ℣ remāsit viua faciēdo oēs suas opatiōes nāles integre ℣ pfectē: ℣ sic eē dz absq̄ dubio: cū nō sit mēbrū ꝓncipale; nec aligb⁹ mēbris aliq̄s pstet vtilitates: nec pstat aliq̄d iuuamētū i ꝓseruādo vitā: nec inuentū fuit ad illud. Et ꝓ certo iuuamētum in muliere est matrix sicut mēbrū viri in viro: tamen testiculi sunt mēbr̄ ꝓncipale: sicut declaratū est: ℣ ex ipsis est vir. i. masculus vir diuersificatus a muliere. Sed matrix nō est alteri⁹ iuuamēti nisi qz facit appetere coitum: et ad īpregnationē recipiēdā. Et facit crescere ℣ tumere vbera. Et greci quādo volunt īpinguare scrofas: extrahūt eis matrices. Testiculi autē mulieris minores sunt ℣ existūt illis virorum: ℣ testiculi viroꝝ sunt rotundi: mulieruz vero plani. Quz aūt testiculi mulieris extrahunt̄ reddit̄ aīal incognitū: qz ex omnibus animalib⁹ sunt masculi ℣ femine: ℣ cui ablati sunt testiculi nō est masculus neq̄ femina: nec pōt esse mōris masculi nec femine: quare de necessitate est alius a masculo ℣ a femina.

¶ Cap. V. Qō est de fluxu menstruoꝝ.

Luxus gdē mēstruoꝝ accidit mulierib⁹: aut ꝓ viā purgatōis superfluitatū: aut a nimia subtilitate sāguis: vel qz nimiū fact⁹ ē sāguis aq̄sus: aut ꝓp nimiā calitatē igneā acgsitā in eo: vel ex aptōe orificioꝝ venaꝝ pp mordicationē ℣ acuitatē sanguis: cui aūt ex subtilitate sāguis hꝫ ꝓcedit: cura ei⁹ est īgrossare regimē: deīde da ei lentes decoctas: ℣ crura ℣ pedes hedoꝝ ad comedēdū. Illi āt cui accidit ex acuitate et calitate ignea acgsita i sāguie ꝓpinabis medullas citruloꝝ ℣ anguriaꝝ. Et si fuerit iuuenis ℣ tpe estatis dabis ei cucurbitas ōcoctas cū carnib⁹ arietū iuuenū. s. vni⁹ anni. Et qñ ex aptiōe orificioꝝ venaꝝ ꝓcedit ex mordicatōe ℣ acuitate q̄ ē in sāguie: dabis ei ad bibēdū aquā in q̄ cocta sint ista. s. ligritie ℣ viole ℣ nenufar. añ. aur. y. psily i tegrī octa. ꝑtē aur. vni⁹: īfunde in. xv. ʒ. aq̄ vsq̄ ad mane. Et postea fac bullire lento igne vsq̄ ad cōsumptionē medietat⁹ aq̄. ℣ cola. ℣ in hac colatura adde. ʒ. sirupi ro. facti ex rosis siccis. ℣. ʒ. ʒ. de sirupo dactiloꝝ crudoꝝ: vl̄ loco ei⁹ de sirupo agresti: ℣ bibat de ea ieiuno stomaco oī die.

¶ Cap. VI. Qō est de retentione menstruoꝝ.

Retinentur qdem mēstrua in mulieribus ꝓpter grossitudinē humoꝝ: aut ꝓpter debilitatē vtutis expulsiue. Et cura ei⁹ ē subtiliare regimē ei⁹: ℣ icidere viscositatē ei⁹ cū sirupo de yreos: ℣ sirupo sgnçibin simplici tantūdē cuz ter tāto de aq̄. Si mulier trāsierit iuuētutē: aut fuerit senex: ℣ caro ipsius fuerit dura: ℣ humor grossus extiterit:

tūc oīno īdiget syrupo sgnçibin cū syrupo de yreos: sīc dixim⁹. Et tu scis q medicine q̄ sūt diuretice valde hr̄e debēt odorē horribilē: z apiū: z ameos: z daucus sūt ꝓueniētia ad hoc: z feniculus ēt tātū hz de horribilitate quātuz sufficit. Complete sūt egritudines que accidūt vulue.

¶ Cap. VII. Quod est de oppilatione z sigillatione que accidit collo matricis.

HOc quidē accidēs aligbus mulierib⁹ euenit a natiuitate in vtero materno: q si fuerit caro: incide cū ferro: z si fuerit os aut caro dura cicatriçata noli laborare.

¶ Cap. VIII. Qō ē de laniatōe matricis.

HOc quidez accīs aligb⁹ mulierib⁹ euenit in tpe part⁹: aut qñ violāt a vginitate. Cr si fueris a p̄ncipio p̄cipe ei mulieri vt stringat coxas suas: z pol'e erit q suo ꝑꝓ sanguine ꝓsolidabit. Si autē nō fueris in p̄ncipio z labia vulneris fuerint consolidata incide dicta labia ex vtraq; pte cū ferro: z sue cū filo sete crude: z pone desup ꝓsolidatiua z sigillatiua. sīc sunt absinthiū: z anthere: z balaustie exiccate. Fiat puluis ex his subtilissim⁹: z spge desup sutura iterādo pluries. Et scias q sutura q̄ fit ex seta cruda nō corrūpit: nec putrescit donec vuln⁹ pfecte sit ꝓsolidatuz.

¶ Ducusq; igit̄ put nobis apparet sufficiēter dixim⁹ de egritudinib⁹ ꝑprys vniuscuiusq; mēbri. Nūc aūt incipiemus determinare de egritudinib⁹ cōib⁹ oīuz mēbroꝝ: z īcipiem⁹ cū auxilio dei determinare z loqui p̄mo de ossibus que sūt colūna z fundamētū omniū membroruz.

¶ Tractatus sextus de egritudinibus ossium: z est continens capitula quinq;.

¶ Cap. I. Qō est de mala ꝓplexione z fractura ossis.

DIco gdē q in q̄libet osse pōt fieri egritudo ex mala ꝓplone: z hoc aut ꝑꝑ ꝓiūctionē eoꝝ adinuicē: vel ꝑꝑ formā eoꝝ aut appositionē ipsoꝝ: vel ꝑꝑ mensurā eoꝝ. Et est necesse sup hoc ꝓsiderare ꝑpriā eoꝝ ꝓplonē: inq̄tū ē masculus vel femina: z inq̄tū est puer iuuenis: vel senex: vel decrepitus: z ēt inq̄tū ē petr⁹ vel ioānes. Et sup hoc sil'r ꝑter ꝓsiderationē ossiū: debem⁹ ꝓsiderare carnez z neruos: z ligaturas: z arterias: z venas z villos: z cutem: qñ q̄ ista exeūt a sua ꝓplone nāli trahūt sil'r z alterāt ossa a sua debita ꝓplone radicali. Et notū est q ossa ꝓplonata sūt ex vna q̄ttuor q̄litatū simpliciū aut cōpositarū. Ergo qñ exierint a sua debita q̄litate: studeas ad recupationez ipsi⁹. Et accidit etiā ossib⁹ dissolutio ꝓtinuitatis q̄ fractura noīat̄. Istis igit̄ subtilia regimē inquātum potes. z equa mēbrū fractū: reducēdo ipsuz in locū suū ꝑpriū. Et illi q sūt seruitores medicoꝝ. s. cyrurgicoꝝ assueti sunt hꝫ facere ꝑprys manib⁹. Sz mihi impol'e videt̄ q aligd boni sciāt agere: q̄re eos nō debes ꝑmittere opari. z vide si mēbrū lesuz sit tale qō habeat sibi par: sicut sūt brachia z crura. Studeg vt reducas lesuz ad formā sani: z si est ex mēbris q̄ nō hñt societatē: sicut nasus: cogita formā ipius mēbri q̄lis erat in sua sanitate: z studeas vt possis reducere ad ipsaz toto posse. Cr si dislocatio vel fractura in ossibus magnis euenerit: fac eū extēdere sup discū seu tabulā: cui⁹ superficies sit extēsa z plana: postea extende ambas ptes mēbri lesi trahēdo fortiter cū ambabus manib⁹ ex vtraq; pte: ita vt elōgent̄ ptes fracte vl' dislocate ab īuicē z postea molla man⁹ tuas ad hꝫ vt nerui z ligature trahāt ad se mēbrū: z redeat ad locū suū: z iunge locū lesuz cum oleo ro. ponēdo desup petiā subtilē: z sup illā pone grossiores: z demū liga cū stellis faciēdo ligaturā mediocrē. vz. nō multū strictā: nec mollē: z stet ita ligatus p tres dies: z postea solue: z liga iterū faciēdo sīc ꝑus in oīb⁹: z hꝫ facias donec fuerit liberat⁹. Sz attēde q id qō ꝑus agere ōbes ī istis ē flōmia ex opposita pte egritudis: z subtilia r̄gimē ei⁹: z sufficit ei comedere panē bn̄ fermētatū cū pullo: nō tn̄ vsq; ad saturitatē: z hꝫ donec fueris cert⁹ ne locus apostemet̄ vsq; ad. xxx. dies: z ab īde in antea adiuua eū cuz gnāntib⁹ huores viscosos sup fracturā ossis cū adiutorio dei. Et cibaria faciētia hec sūt pedes z crura edoꝝ z arietū: z ptinua inunctionē: z ligationē z dissolutionē: sīc dcm̄ ē donec liberet̄: z hꝫ fieri nō pōt sīc credo ī spacio mīoꝝ q̄z xl. dieꝝ. Si aūt mēbrū fractū fuerit ex mēbris magnis: z tu solus opationē dictā nō poteris exercere: hēas socium vsitatū q adiuuet te: trahēdo tu ex vna pte: z soci⁹ ex altera: donec labia fracture elōgent̄ ab īuicē: z postea relaxētur man⁹: vt nerui trahāt ad se: z ꝑuūgēt̄ ptes sil': z postea duc manū tuā sup mēbrū lesū p̄mitādo supi⁹ z iferi⁹: z ex oīb⁹ ptib⁹. z si iuenis ipsū bn̄ r̄ductū: z planū: z eq̄le: bn̄ q dē: sin āt sic ducēdo man⁹ eq̄bis eū: z planabis: donec fuerit ad locū debitū reductū: z ptes sil' optīe coeq̄te: z post iunge eū: z ligabis ponēdo petias z astellas vt dictū ē. Et dissolue post tres dies: z iterū liga ordinate oīa faciēdo q̄ dixim⁹. s. ligare z dissoluere: z inungere de trib⁹ in tribus diebus. z hoc regimen facere debes infirmo fort': z qui sit discretus: ita vt cognoscat suū defectū: z ob hꝫ sustinebit dolorē. Si vo infirm⁹ fuerit pusillanim⁹ z debil' vtutis atq; timid⁹ z īdiscret⁹: habeas adiutores z fultores penes te: q sint tecū ad tenēdū eū vi: ita vt cū senserit dolorem nō possit se vllo mō mouere nec ōstruere op⁹ tuū: ꝓspiciēdo tn̄ ne īferas ei itensuz dolorē. Si aūt ꝓtusio fcā fuerit in naso: neče est vt facias ex coto filato formā nasi: ponendo exterius aligd qō possit īpam sustinere. Et extēde sup petiā cerotū factū ex gūmis q possit nasuz vndiq; colligere z circūdare: z desup pone petias plicatas plib⁹ plicaturis donec hēant debitā grossitiē: q̄ petie sic duplicate plumaceoli dr̄r. Et fac vt ꝓhēdāt nasū ex oīb⁹ ptib⁹: z facyt iuisceť dcm̄ cerotū sup nasuz: ponēdo desup formā coti ꝑdictā: q̄ sit lōgitudīe z brcuitate z forma in oīb⁹ sīc nasus patiētis. Et cū mutaueris ipz: ablue p̄ nasuz cū aq̄ mell': z postea cerotū cū forma repone supi⁹. Et fuerūt gdā medici q hēbāt ꝓ ipoli curaz fracture ossis coxe: sz ego vidi puez q liberat⁹ fuit de passiōe illa: z ꝓsolidatū fuit os ei⁹: sed nō seq̄t̄ ex hꝫ q glz sic debeat liberari: eo q nāe z complones ossiū hoīum sunt nō oēs eq̄les: qm̄ puto q liberatio dicti pueri fuerit ꝑꝑ molliciē z hūiditatez sui ossis. Quare non segtur q sic oīb⁹ debeat euenire. Si aūt ossib⁹ supueneri⁹ dislocatio: cura est vt facias redire mēbruz ad suā formā nālē z positionē: z hꝫ elongādo os ab osse trahēdo fortiter: z relaxando manus vt nerui trahant ossa ad se: z redeant ad suuz sitū z locū nālez: z postea liga sicut superi⁹ dixi. Et subtilia regimē ei⁹: z flebotoma eū si cōsenserint etas: vtus: tēpus z regio. Si nō oīa ista adiuuāt ad hoc: minue de sanguine min⁹: fm q dicte cōditiōes diminuunt̄: ꝑut tibi videbiť cōuenire: z subtilia regimē tēpoze cōueniēti: z ingrossa ipm tpe quo videbiť exigere. Et scias q oīa ista ptinēt ad medicū nobilē z bonoratū: sz alias operationes manuū dimitte ministris medicoꝝ: sīc est flebotomia z cauteriū z icisio arteriarum. Et adhuc nobiliora istis debēt facere isti medicoꝝ seruitores: sīc est icisio palpebraꝝ: z eleuare venas q̄ oriunt̄ in albedīe oculoꝝ: z p̄sternere cataractas. Oīa hec ad dictos seruitores hñt ptinere. Ad medicū aūt bonoratū nihil aliud pertinere dicimus: nisi vt ꝓsiliū ꝑstet solūmodo ciboꝝ medicinarūq; infirmi: absq; aliq̄ opatiōe manuū: quēadmodū nō cōuenit ei facere sirupos z electuaria suis manib⁹: nisi esset in magna necessitate. Et p̄ me⁹ fuit ex istis g tpib⁹ vite sue pmāsit sic sine aliq̄ opatōe tali exercenda: q si voluisset nihil facere sciuisset: q nō erat ammet⁹. Sz ego q̄uis sim in

aõ passibilis: amore artis: ⁊ ex delectatione quã habui in ipsa volui ℔ exercere. ⁊ ꝑ studui in adiscẽdo facere syrupos ⁊ electuaria. Et volui etiã ꝑ expientiã scire opatiões medicinarũ: ⁊ ẽt igeniũ extractiõis vtutis medicinarũ ⁊ ꝓpõnis vnio cũ altera. Et volui silr scire loco⁹ ossiũ ⁊ ꝓpositionẽ eox adiuicẽ: ⁊ oĩa hec scire volui: ⁊ nõ solũ scire: sed ꝑprys manib⁹ exercere: ⁊ hoc cũ appetitu maxio ⁊ desiderio: ⁊ semꝑ secut⁹ sux viã istã: q̃uis sit vilis ⁊ ꝓtempta apõ medicũ honoratũ: quẽadmodũ laboratores terre ĩ illo ope delectanť: ⁊ venatores ĩ venando: ⁊ sic de alys silibus. Qõ memorat⁹ sux de bis nõ feci cã ꝓmouẽdi aliquẽ honoratũ medicũ ad exercẽdũ ꝑdicta opa suis manib⁹: ſz si fuerit neĉe in seipso: vl in aliq̃ dignissima vel carissima ꝑsona: q̃ sciat facere ⁊ exercere: ⁊ ẽt ex mĩa ⁊ pietate dei alicui paupi: sciat facere hec vel aliq̃ leuia. Ea aũt q̃ sunt turpia ⁊ abhoiabilia ⁊ misera: sic ẽ exhere lapidẽ de vesica ⁊ silia: nõ tñ facere: verũ ẽt videre: non vr ꝓuenire honesto ⁊ puro viro. Et puto ẽt q̃ honesto viro nõ liceat nec ꝓueniat ꝯz legẽ videre pudẽda. Et iaz hucusq̃ dixim⁹ de bis q̃ accidũt ossib⁹ de dislocatiõe ⁊ fractura. Nũc aũt intẽdim⁹ determinare de bis q̃ accidũt ipsis ossib⁹ in seipis.

¶ Cap. II. Qõ est de superadditione ossis.

ET ingrossanť qñq̃ ossa in sua supficie ab humoꝛib⁹ mozdicatiuis: q̃ ifundunť in ipsis ossib⁹: aut a sanie grossa: q̃ trãsit sup ipsa: vñ cõcauanť ⁊ corrodunť ⁊ ingrossanť. Et cura huius est reducere ossa ad nãz suã ꝑpriã: remouẽdo cãm iducẽtẽ dicta nocumẽta. Nocumẽtũ qdẽ grossitudinis ⁊ ꝯcauitatis remouet cũ ferro: studẽdo postea cũ medicinis in restaurando carnẽ donec ꝓsolideť: ⁊ ozit qñq̃ viscositas ꝑter nãz sup ossa q̃ ipedit ꝯglutinationez carnis fieri sup ipsa. Et cura huiꝰ est cũ medicinis desiccatiuis ⁊ absterssiuis fortib⁹ donec remoueat dicta viscositas: ⁊ redeat mẽbrũ ad ꝓpr̃onẽ ⁊ nãz suã ꝑpriã. Et de habẽtib⁹ hãc ꝑprietatẽ est vt recipias mel dispumatũ: ⁊ decoque cuz succo folioꝝ ꝓsici vsq̃ ad spissitudinẽ: ⁊ vtere: qñ sufficiet in hoc casu. De medicinis vo q̃ habent gnãre carnẽ dicã qñ de vulneribꝰ vniuersaliter ꝑtractabo.

¶ Cap. III. Quod ẽ de scissura ossis in longitudine.

ET accidit q̃ qñq̃ in osse fit scissura in lõgitudine. Et cura huius est leuis: ⁊ hoc fit ꝓfortãdo mẽbrũ: vt nõ recipiat humiditates extraneas: que impediũt suas operatiões naturales. Et generať aliquãdo in eadẽ scissura caro grossa ⁊ dura: que cõsolidat dictã scissuram.

¶ Cap. IIII. Qõ est de fractura ossis causa dolozis.

ET fit qñq̃ q̃ in fortib⁹ dolozib⁹ ossa frangũtur: ⁊ ego iã vidi rupta ossa exire: ⁊ hec fractura accidit cã humozis acuti infixi in loco. Et qñ videm⁹ q̃ hoc in ossib⁹ accidit. qd q̃ fieri dz in carne: Et põt ẽt hec fractura fieri in osse ex vapoze seu vẽtositate iclusa in ipso osse vel in sua cõcauitatẽ: nec hoc putãdũ est ipossibile: qz videm⁹ q̃ vasa terrea qñ vẽto suspẽdunť: ⁊ ad aerẽ: q̃ scindunť ab ipsis ⁊ ad te qdẽ ptinet cognoscere scissuras factas ab humoze vel a vento: ⁊ hoc qz qñ videris carnẽ corrosaz in circuitu ossis cũ doloze fozti: ⁊ cũ ℔ os fractuz fuerit ⁊ denigratuz scias ꝑ certo q̃ est ab humoze mozdicatiuo ⁊ acuto fozti. Stude ergo in cura huius in reducẽdo mẽbrũ ad suã cõplexionẽ nãlẽ oĩb⁹ modis q̃bus potes. Et ℔ purgãdo humozẽ peccantẽ cũ medicinis laxatiuis: ⁊ resoluẽdo q̃ sunt resoluẽda cũ resolutiuis: frãgẽdo ⁊ mitigãdo eox acuitates cũ medicinis habẽtib⁹ illã ꝑprietatẽ: ⁊ hec est via certa ⁊ manifesta. Ea enĩ quẽ habẽt purgare hũc humozem sũt purpuria: ⁊ epithimiũ: ⁊ aloes miscẽdo cũ istis aliquid ex folys collogntide ⁊ scamonee: ⁊ qz de medicine de ꝑprietate ⁊ nã sui habẽt corpi inducere angustiã ⁊ dolorez: iõ studeas in remouẽdo ⁊ refrenãdo cũ pistacys si potes inuenire: ⁊ si nõ: pone loco eox sticados cũ amigdalis dulcib⁹ mũdatis: ⁊ misce cũ eis: ⁊ da de ista medicina ifirmo ſm vtutẽ ipsius ꝓsideratis etiã alys ꝓditiõibus q̃sitis. Et fac eũ bibere syrupũ istũ q̃ optim⁹ est in frãgẽdo ⁊ remouẽdo acuitatẽ dicti humozis. ℞. iuiube q̃ arabice dicunť aupnep: liquiritie mũdate: viole: floꝝ nenufaris: ana. ʒ. i. spice nardi: masticis ana auř. iiy. cõquassa que sunt ꝓquassanda: ⁊ infunde ꝑ diẽ ⁊ noctẽ in libzis. x. aque dulcis: ⁊ postea bulliãt lento igne vsq̃ ad ꝓsumptionẽ medietatis: ⁊ postea cola. Cui addes libzã çuccari albi: ⁊ iterum coque vsq̃ ad spissitudinẽ: ⁊ ꝑpia patiẽti omni mane de ipso. ʒ. y. vel. iiy. cũ triplo aq̃ frigide: ⁊ si sitiret multũ adde plus de aqua: ⁊ pone sup locũ cerotũ nominatũ agrippa qõ factũ est cũ cera ⁊ oleo rosaceo: ita q̃ cera madefacta sit in aqua frigida multotiẽs. Et postq̃z etiã resoluta fuerit cera in oleo rosaceo: iterũ infundi debet in aqua frigida pluries donec acquirat frigiditatẽ ⁊ humiditatẽ: ⁊ hoc modo mitigabiť acuitas egritudinis: ⁊ remouebunť dolozes: ⁊ siquis argueret ⁊ diceret: nõne oleũ est nociuũ in apostematibus colericis: dicimus q̃ ꝓparatio iam dicta. ſ. infusionis cere ⁊ ꝓcussiõis cere in aq̃ dulci frigida multotiens: ⁊ postea cere cũ oleo silr põt dictũ nocumentũ totaliter remouere. Et dico q̃ quãto frigidioꝛ fuerit aq̃: tanto magis ℔z dictos dolozes remouere. Et iaz pluries ꝑbaui hoc cerotũ cũ est recẽs in cõbustionib⁹ ignis: q̃re si ꝓfert in cõbustiõe ignis: sequiť q̃ longe plus debeat valere in egritudinib⁹ calidis. ⁊ certe ℔ expimẽtũ ẽ iustũ. Et qz hoc cerotũ sic est mitigatiuũ vt dcm̃ est: ideo ꝓfortãdo mẽbrũ habet ossa fracta ex vulnere repellere.

¶ Cap. V. Qõ ẽ de ingrossatõe ossis ꝑter naturam.

INgrossanť qñq̃ ossa ꝑter nãm ꝑpter grossuz regimẽ inozdinatũ subito factũ ⁊ nõ successiue. Et iã audiui dici a pr̃e meo: q̃ gdã viro vidit nasci in dozso suo os ad silitudinẽ vni⁹ cozni: q̃ erat minozis duriciei ossis nãlis. Et ipe pater me⁹ purgauit hũozes grossos in ipso: ⁊ postea posuit medicinas exiccatiuas sup os ita q̃ cecidit dictũ os: sicut cadũt cozntia cerui in vere. Et mihi etiã fuit oztũ os vnũ sup dozsuz: magnũ mihi inferẽs dolorez: ⁊ purgaui me ab humoꝛib⁹ grossis: ⁊ posui sup ipm resolutiua: ita q̃ resolutum fuit ꝓ maiozi pte: ⁊ illud modicũ qõ remãsit: nõ ipediuit me in aliq̃ in opationib⁹ nãlib⁹ exercẽdis. Ergo vbi cũq̃ iueneris sile: facias sicut dixi. Et cũ purgas istos. noli ipsos purgare solũ cuz vtutib⁹ medicinaꝝ: sed cuz ipsis medicinis ꝑprys. Et de meliozib⁹ mineris ad purgãduz hos est lapis lazuli: sed in magnete ẽ absq̃ dubio magnuz iuuamẽtũ in ℔: sed ego ipsaz nõ suz opat⁹: qz sufficit mihi lapis lazuli: ⁊ ego cõmẽdo opa ei⁹. Sed barburia recẽs: et epithimũ cretense est de meliozib⁹ medicinis ⁊ securiozibus in hac passiõe. Elleboꝝ aũt nigrũ fozti⁹ est ꝑdictis: ſz nõ ita tutuz. Et cũ volueris eũ opare fac cũ cautela. ſ. frangendo ei⁹ malitiã ⁊ siccitatez. Et de pillulis q̃ cõueniũt in hoc casu sũt iste. ℞. scemeg bdely: polipody ⁊ genscit ⁊ opoponacis: qñ ilta habẽt trahere hũozes grossos ex iuncturis ⁊ cõcatenationib⁹ ossiuz: ⁊ ex oib⁹ mẽbzis remotis. Et q̃uis interioza collogntide sint hui⁹ ꝑprietatis: tñ est fozti⁹ valde ꝑdictis: ⁊ magis periculosa: eo qz de ꝑprietate ⁊ nã sui ℔z inducere excoziationẽ in ĩtestinis: ⁊ nocet epati destruẽdo ei⁹ operationẽ. Et id qõ ℔z ei⁹ acumẽ remouere ⁊ malitiã ei⁹ est gũma arabica. Sed nobiles ⁊ famosi medici q̃ fuerũt añ nos ꝑuisi optime fuerũt de gumma arabica in remouẽdo nocumẽtũ collogntide ⁊ ei⁹ acumẽ: q̃tũ in vna pte: tñ nõ ꝓsideraueruť nocumẽtũ ipsius in alia. ſ. in angustia quã corpori prestare cognoscit: et in

nocumẽto ipsi⁹ ad epar ⁊ coz:⁊ in cozruptiõe eoz vtutuz: qñ ad remouẽdũ ista cõpetũt aromatica ⁊ subtilia cũ q̃dã stipticitate:sicut ẽ spicanardi. O q̃z bonũ ⁊ pfectũ remediũ est spicanardi:qz remouet nocumẽta epatis ⁊ cozdis:eozuz virtutes ꝓfortãdo. Et de ℔ aliqui p̃decessozes nr̃i medicoz minime aliqd fuerũt recozdati. nisi solũ ille q p̃nceps medicoz exist̃it:q nobis viã p̃parauit in isto scemate:dicẽdo nobis ꝓpzietatẽ spice. Alij aũt medici nihil de ipsa fuerũt locuti. Et fistici etiã multũ cõferunt in remouẽdo nocumẽtũ collogntide:⁊ nõ solũ ipsius: veruz ẽt oĩuz aliarũ q̃ cozpozi iferũt angustiã. Sz id qđ p̃pe hz nocumẽtũ ⁊ acumẽ collogntide remouere a suis q̃litatibus p̃mis:sũt amigdale dulces mũdate. Et siccitas mala ellebozi nigri remouet̃ p̃pe cũ flore nenufaris: eo q nenufar a suis q̃litatib⁹ p̃mis remouet acumẽ ellebozi nigri:⁊ sua aromaticitate tollit angustiã ⁊ destructionẽ vtutũ:quã cozpi põt ĩducere sui malicia:⁊ cũ ℔ diminuit suã supfluã laxationẽ. Et audiui a pr̃e meo q dixit q pr̃ suus qñ rediuit de ptib⁹ oziẽtis scripsit vnã receptionẽ vnius medicine laxatiue p q̃dã rege in pr̃sentia nobilis medici: q noĩabat̃ auen motarat:q medic⁹ honozat⁹ post̃z aspexit scriptũ:⁊ vidit q in illo laxatiuo posuerat nenufar: miratus fuit valde:⁊ post ꝓsiderationẽ ⁊ cogitationẽ placuit ei multũ:⁊ gauisus ẽ ide cõmẽdãs eũ mirabil'r de illo opere Et hoc iõ qz medici q fuerãt añ eũ minime posuerunt remediũ aliqõ ad remouẽdũ nocumẽtũ ⁊ maliciã quã dcã medicĩa.ſ.elleboz⁹ niger hz epati iferre:⁊ pr̃stare p ꝓñs toti cozpi:q nõ fecerũt sic ĩ scamõea:qz posuerũt masticẽ in remouẽdo violẽtiã ⁊ malitiã scamõee:⁊ ℔ faciũt mitigãdo ⁊ refrenãdo angustiã:⁊ ꝓfortãdo vtutes. Sz diminuti fuerũt in hoc.ſ.qz nõ posuerũt aliqd ad remouẽdũ ei⁹ caliditatẽ ⁊ siccitatẽ:tñ parcẽdũ est eis de hoc defectu:quia parũ ponit̃ de scamonea in medicinis laxatiuis. Sz de ℔ sũt medici reꝑhẽdẽdi:q nõ ponũt remedia:⁊ ea q̃ habent angustiã medicinarũ remouere. Ego aũt suz cert⁹ q aliq q legẽt hũc meũ libzũ:siue si viuus sim seu mortuus conabunt̃ me reꝑhẽdere in his. Quib⁹ tal'r dico. vz. q fiãt due medicine:vna ꝑm meã volũtatẽ:⁊ alia ꝑz suã:⁊ videat̃ q illarũ meli⁹ poterit remouere angustiã ⁊ nocumẽta epatis ⁊ dissinteriã:⁊ que peius:qñ volo ⁊ desidero q expiẽtia me iuuare debeat ⁊ saluare vl' dãnare tã ĩ vita q̃z ĩ mozte:⁊ nõ solũ in his:verũ etiã in oĩb⁹ q̃ dixi in isto libzo: ga nõ dubito gn multi sophyste multa possint arguere:⁊ sua sophysmata facere. Sz ego dico q expimẽtũ semp est libza ⁊ statera iusta ⁊ eq̃lis:q̃uis fiz certus q multi sophyste multa possint dicere sophysmata erronea: q̃ verisimlia esse videnť:cũ sint falsa:⁊ hoc ad dialecticos ⁊ logicos soluz hz ptinere:⁊ nullo mõ ad medicũ. Et q talia ingrere ⁊ pscrutari voluerit semp errabit. Quare dico q expimentũ sp poterit verũ a falso distiguere ⁊ separe. ¶ Cõplet⁹ ẽ ℔ tractat⁹ ossiũ. Et nũc icipiem⁹ determiare de egritudinib⁹ q̃ sũt vl'es toti cozpi factis ex vno humoze solo.

¶ Tractat⁹. VII. ⁊ est ꝓtinẽs capitula triginta ⁊ septez.

¶ Cap. I. Qõ est de egritudinib⁹ vl'ibus q̃ fiũt in carne ⁊ cuti toti⁹ cozpozis sicut sunt vesice:pzurit⁹ ⁊ hꝫ.

HEquidez egritudines.ſ. vesice ⁊ pzuritus ꝓueniũt in mã: sũt enĩ ex eodẽ humoze:⁊ differũt soluz in loco:qz vesice oziunť sub cuti:pzurit⁹ vo fit in exteriori pte cutis:vel sub cozrice exteriozi:⁊ hoc fit qñ tales hũozes acuti ⁊ adusti ⁊ mozdicatiui in cozpe generanť: qz abhominabiles ⁊ odiosi nãe existũt: q̃re ab ipsa exteri⁹ expellunť. ¶ Et est ẽt alia dr̃ia ĩter vesicas ⁊ pzurit⁹ ⁊ est ℔ .ſ. q vesice sunt ex humoze grosso ⁊ viscoso. pzurit⁹ aũtez ex humoze subtili ⁊ acuto generať. Et be q̃dez passiones varianť sil'r in suis formis ⁊ humozibus. Et scias ĩterũ q ex tali materia possũt fieri apostemata calida:⁊ gutta rubea ⁊ aꝑata q̃ noĩanť formice:⁊ põt etiã accidere inflatio totius cozpis:⁊ etiã dura aꝑata: q̃ egritudines oẽs ab inuicẽ diuerſicanť: ⁊ cognoscunť ex suis ꝓpzys formis ⁊ accidẽtib⁹:quẽadmodũ cognoscere debes carbũculos ⁊ cãcros pessimos cozrosiuos. Et subtiliter attẽdere debes in vnaquaq̃ istarũ egritudinũ:ex quo humoze q̃libet generet̃:⁊ vtrũ ex simplici vel cõposito:qñ si generata fuerit ex simplici:forma erit simplex:⁊ si ex cõposito: forma ꝓposita appebit:⁊ ꝑz ꝓpositionẽ hũozis dictarũ passionũ ⁊ apostematuz:forme ipsaruz similiter variant̃. ¶ Cura aũt dictarũ passionũ ẽ euacuare humozẽ peccãtẽ si ẽ simplex ⁊ vnus:⁊ si est cõpositus similiter purgare debes ꝑz sui cõpositionẽ:⁊ minue etiã si tib⁹ videbit̃ cõuenire:⁊ studeas cũ hoc refrenare ⁊ mitigare locuz si est ꝓpe vel ꝑz aliquod mẽbruz p̃ncipale:qñ si ibi colligeret̃ mã ⁊ si ibidẽ apostema apiret̃:posset illi mẽbzo nõ modicũ ĩducere nocumẽtũ. Et attẽde cũ tu vis mitigare vel repcutere in tali casu vt nõ facias ab q̃z aliq̃ resolutiuo:eo q repcussiua inq̃tũ sũt talia hñt augmẽtaꝛ frigiditatẽ ĩ loco illo:⁊ frigiditas est ad vltimũ cã augmẽtatiõis dolozis:⁊ si nõ augmẽtat ñ hz vltio remouere ꝓpe ꝓsulo resolutĩa apõere cũ repcussiuis ⁊ narcoticis ad remouẽdũ dolorẽ.⁊ ℔ ĩtẽdere õbem⁹ sic dic̃ H.qz vbi ẽ doloz ibi ⁊ hũozes hñt decursũ: ⁊ ponẽdo resolutiua cũ repcussiuis ⁊ narcoticis: tũc hẽbũt narcotica efficñ pfcñ.cũ adiutozio õi. ¶ Receptio ꝓueniẽs ad ℔. ℞. rosaꝛ ⁊ farie ozdei ⁊ fabaꝛ ⁊ sãdali.añ.ʒ.i. floꝛ camõille ⁊ narcisci.añ.aur.iiy. seis lini ⁊ altee ⁊ croci.añ.aur.ſ. pistẽť oĩa: tñ q̃lz p se:⁊ misceať cũ aq̃ roꝛ.cui decĩa ps ipsi⁹ aceti sit ãmixtũ:⁊ empl'eť loc⁹ cũ ipis. ⁊ si hũoꝛ fuerit subtil'valde subtrahe acetũ:⁊ si fuerit grossus adde pl⁹ de aceto:⁊ qz supi⁹ docui sufficiẽter qũo ⁊ q̃l'r õbes subtiliare regimẽ ĩ talib⁹:⁊ q̃l'r ⁊ cũ gb⁹ medicis debes purgare vnũquẽq̃z hũozẽ:iõ ad pñs ℔ põere ꝑtermitto. Cũ ãt aꝑa fuerit digestũ ⁊ maturꝛ: tũc idiget aptiõe cũ ferro frĩdo vl' tpato aut cũ medicis acut⁊. Cũ ãt ĩ aꝑate sanies ĩcipit colligi ⁊ appere:tũc esto attẽt⁹ solũmõ in maturãdo ipz. Que ãt hñt maturare sũt ista.ſ. farĩa tritici ⁊ tur si cauliũ eliꝛati:q̃ꝛptes sint eq̃les:stercozis colũbini sicci q̃r ps.pistenť q̃lz p se:⁊ ĩcozpozenť sil'eť cũ ỏcoctõe:cruriũ ⁊ pedũ arietũ:vl' cũ butiro veteri. Si vo patiẽs fozt̃is fuerit ⁊ bzun⁹:loco farĩe dicte pone panẽ recẽtẽ ỏ frumẽto:⁊ si fuerit ĩfans puul⁹ tẽpa dcãs medicĩas cũ iure cruriũ ouiũ:⁊ si fuerit iuuenis ĩcozpa cũ butiro recẽti. Cũ ãt fuerit aꝑa digestũ ⁊ maturꝛ:api ipz ĩ loco ipsi⁹ decliui: vt facili⁹ sanies iferi⁹ ỏscẽdere ⁊ exire possit:⁊ ℔ facias cũ ferro vl' cũ medicis. ¶ Receptio apta ⁊ ꝓueniẽs ad aperiendũ aꝑata. ℞. stercozis colũbini ⁊ farĩe tritici ana. ꝑtes eq̃les pistẽť ⁊ ĩcozpenť cũ butiro. ⁊ ℔ si fuerit puer paucoꝛ ãnorũ:⁊ pone sup aꝑata ad q̃ntitatẽ vni⁹ ỏnary grossi:⁊ desup põe folia blete:⁊ apieť cũ ista ỏo dãte. Si vo patiẽs fuerit dure ꝓpõnis:aut senex:tũc ĩcozpa cũ sapõe: ⁊ desup pone ad q̃ntitatẽ vni⁹ denary grossi dõec apiať: ⁊ si fuerit ĩfans de lacte:ĩcozpa cũ oleo de sciscimão vl' amigdalaꝛ dulciũ ⁊ suppone vt dcĩm ẽ. Si ãt fuerit iuuenis. ĩcozpa dcĩm medicamẽ cũ butiro decocto:⁊ cũ fuerit aptũ:abluevuln⁹ cũ aq̃ mell'in q̃ ỏcocta sit herba q̃ dr̃ viccia vl' ligumẽ:⁊ dať de ipsa ad comedendũ bob⁹ ⁊ equis:⁊ decoq̃t aq̃ illa ỏcoctionis viccie cũ melle tãdiu dõec deueniat ad spissitudinẽ mellis:⁊ in illa intingatur tẽta ⁊ ponať in vulnere: ⁊ ℔ fieri debz bis in die:donec vuln⁹ fuerit optime mũdificatũ:⁊ de ide ĩtingať tẽta cũ vnguento anacli.ſ. de palma:⁊ mittať in vulnere donec fuerit liberat⁹. Et ℔ cura conuenit illis gb⁹ etas ⁊ cõplexio fuerit tẽpata. Sz illi cui etas fuerit senectutis:vel ꝓplexio ei⁹ sicca valde extiterit: põe

cū viccia ad buliēdū in aq̄ de radice ligritie: ⁊ ō succo ble
te: demū illā decoctionē bullias cū melle vsq; ad spissitu
dinē: ⁊ in illā tinge tēta vt dictū ē: ⁊ cū madefacta fuerit
tēta in illo liq̄re: spge desup aligd de thure adusto. Si vo
fuerit puer ⁊ mollis cplonis: sufficit aq̄ dulcis decocta cū
melle vsq; ad spissitudinē itingēdo i illa tēta: ⁊ pone ipaz
ad pfundū apatis. Si aūt cplo eius fuerit tpata ⁊ eq̄lis:
pcipue vt ponaī tātū. tēta seu tasta itincta in vnguēto al
nachi. i. de palma: ⁊ alia die madefacta in aq̄ decoctionis
viccie decocta cū melle vsq; ad spissitudinē. Si vo fuerit
patiēs in senio cstitut⁹: vel dure carnis valde: pone desu
per tēta intinctā cū alnachi: aligd de vitriolo puluerīza
to: q; si fuerit mollis cplonis in illa etate: sufficiet vnguē
tū alnachi. Sz in vesicis illis q̄ arabice noiant demonis.
oz vt sollicite attēdas q̄ humor est ille q̄ oñaī: qm̄ si fue
rit sanguis sufficit tibi minutio seu flōmia. Si aūt fuerit
col'a: purga eū cū sero capno coagulato cū lacte fici: ponē
do in vnaquaq; libra ipsi⁹ q̄rtā ptē auī. vni⁹ de scamonea
q̄ arabice dī machamuda: ⁊ ʒ. i. syrupi ō mastice regēdo i
firmū cū ista medicīa: quēadmodū dicim⁹ ⁊ alys medicīs
laxatis ⁊ cība eū cū pāe bñ fermētato: ⁊ cū lactuc] decoct]
cū pauco aceto ⁊ oleo de olivis. Et si vis ponere aligd cū
ipsis de carne bedi vel pulli facere potes. Si vo tibi notū
fuerit q; dict⁹ hūor fuerit melicus oīb⁹ modis studeas ad
expellēdū ipsuz cū medicīs q̄ bñt illū hūorē educere: ⁊ iā
supi⁹ docui q; medicīe q̄ bñt dictū hūorē euacuare ⁊ pur
gare: sūt sic barburia ⁊ epithimū ⁊ elleborus niger: ⁊ lapis
laçulli: ⁊ feci te scire ēt q; medicīe q̄ sūt ex mineris: fortio
res sunt valde illis q̄ sūt ex vegetabilib⁹: ⁊ cōmēdaui tibi
sil'r lapidē laçuli in hoc casu: reph̄dēdo adamātē. s. cala
mitā ppter ipsi⁹ violētiā: ⁊ sit cura tua ꝑz q; cogueris de
grossitudine hūoris: qm̄ si fuerit grossus valde: ppina ei
dictas medicīas cū tota sua suba: frāgēdo coz angustiaz
⁊ violētiā: ⁊ q̄ bñt facere: iā scripsi tibi alias. Si aūt di
ct⁹ hūor fuerit nō multū grossus: sufficiet dare solā aquā
calidā in q̄ dicte medicine fuerint ifuse p noctē vnā ⁊ diē
⁊ colatā: ⁊ de illa dare paulatine ꝑut tibi videbiī pueni
re: cōsideratis ⁊ pseruatis pditionib⁹ notis q̄ sūt h. s. tpa:
anni: cplo: etas: vtus: regio ⁊ psuetudo: ⁊ misce cuz dictis
medicinis aligd de delectabilib⁹ ⁊ amicabilib⁹ nāe: sic ē
mel qō est delectabile nāe ⁊ sapidū lingue: ⁊ amicū epati:
⁊ est cib⁹ ⁊ medicina: ⁊ his rōnib⁹ ⁊ causis ponīt in medi
cinis: qz medicie mutāt ⁊ alterāt coz⁹: q̄re nā eas abhoz
ret: ⁊ delectaī in reb⁹ q̄ mutanī ⁊ alienanī ab ipsa nā leui
ter: sic est panis ⁊ caro: ⁊ mel ēt qm̄ mel nō alterat ⁊ īmu
tat coz⁹ sicut facit pip ⁊ cucurbita: ⁊ psiliū ⁊ his sil'ia: ⁊ qz
mel delectabile est nāe: pp hoc ab ipsis ponīt in medicīs
laxatiuis: ⁊ i alys q̄ nō sūt laxatiue. Et si non repireī mel
pone loco ei⁹ aliqō dulce sic ē çuccarū qō est amicū stōi ⁊
pulmonis: ⁊ vesice: ⁊ est meli⁹ melle. ⁊. H. noiauit ipsuz. s.
çuccarū mel. Sz in egritudinib⁹ in gbus col'a supabūdat
valde. caue ne des dulcia: ⁊ sufficiet syrupus de mastice
sic dixi supi⁹. ¶ Receptio ꝓueniēs huic passioni. ℞. bar
burie recētis: epithimi ligritie: passularū enucleatarum:
violarū ana. ʒ. i. lapidis laçuli quarta pars. ʒ. i. elebori ni
gri ⁊ folioz collogntide ana auī. y. que sūt conquassanda
ꝓquassa: ⁊ que sunt pistanda pistenī: ⁊ infundanī p noctē
vnā in feruēti aqua: ⁊ postea manib⁹ fricenī ⁊ stringanī
⁊ colenī fortiter exp̄mēdo: ⁊ in. ʒ. viy. istius aque pone de
syrupo masticino ⁊ nenufaris ⁊ pomoz ana. ʒ. y. ⁊ de sca
monea octauā partē auī. vnius: ⁊ ppina ei ad bibendum.
Si vero sufficienter nō purgareī adde de dicta aqua. ʒ. i.
⁊. ʒ. cū. ʒ. ʒ. dictoz syropoz: regendo cuz sicut dictū est in
alys laxatiuis. Si vero dictus humor fuerit grossus i vl
tima grossicie: nō sufficiet dare infusionē dictarū medici
narū solū: imo cōuenit exhibere medicinas cū sua totali
tate. ¶ Receptio apta ad hoc. ℞. lapidis laçuli: barbu
rie: ⁊ epithimi: ⁊ succi liquiricie ana auī. y. ellebori nigri ⁊
amigdalaz excoriticatarū ana aur. i. ⁊. ʒ. bdelly ⁊ sticados
ana partes tres auī. i. folioz collogntide quartā partem
auī. i. pistenī oīa ⁊ incidanī folia collogntide: ⁊ miscеanī
cū amigdalis excoriticat] pistat]: ⁊ cū q̄rta pte gūme arabi
ce q̄ arabice dī cathira: madefaciēdo oīa pdicta cū olo ro
saceo ⁊ cū syrupo sgnzabin: ⁊ cū syrupo ligricie simul mi
xtis i fozmādo magdaleonē: ⁊ recipianī de isto auī. y. cū
aqua calida postq̄ cognoueris patiētis vtutē eē sufficien
tem. Et si nō plenarie purgareī dabis ei de eodē medica
mine auī. i. ⁊ cū fuerit purgat⁹ pfecte cibabis eū cū galli
na decocta in taffea vel carne bedi. Et q̄uis supius dixe
rim q; iste humor ꝓpter sui grossitudinē acuitatē ⁊ mali
ciā nō sit purgādus i vna vice. adhuc tibi reitero q; ē edu
cēdus in plurib⁹ vicib⁹: ponēdo spaciū iter vnā purgatio
nē ⁊ aliā ad min⁹ tot dies quot sellas assellauit infirmus.
Si aūt dict⁹ humor grossus fuerit vehemēter q̄si in gros
sitie vltima: ⁊ nō fueris cert⁹ q; sit melicus oīno dabis ō
hoc supradicto medicamine cuz substātia sicut dictū est:
addēdo ō cartamo: ⁊ semine vrtice q̄tuz scriptū ē de bar
buria. Cognoscēdo certissime q; flegma quādo in vltima
grossicie repiī segī vestigiū melancolie: ⁊ regiī illo mō.
¶ Si vo dcā passio fuerit ex alys spēb⁹ flatis q̄ nō fuerit
in tanta grossitie: purgabis eū cuz cartamo ⁊ semie vrtice
⁊ his silib⁹. Et si patiens fuerit multū flegmatic⁹ adde ali
qd de collogntida. ¶ Receptio apta ad h. ℞. seis carta
mi ⁊ vrtice. añ. aur. x. violaz ⁊ ligritie. añ. aur. y. thumei.
aur. y. ysopi. aur. mediū ꝓquassenī oīa ⁊ ifundanī p noctē
vnā in aq̄ feruēti valde ⁊ colenī fricando ⁊ fortiter expri
mēdo: ⁊ de ista colatura recipianī. ʒ. y. ⁊ sirupi masticis ⁊
sgnçabin. añ. ʒ. i. ⁊ grana ordei. y. de tarasca excoriticata et
pistata: q; si nō sufficiēter purgauerit: adde de dicta ifusio
ne. ʒ. mediam cū vncia media de dictis sirupis: ⁊ regatur
sicut dictum est in alys laxatiuis.

¶ Cap. II. Qō est de pruritu in pticulari.

Si pruritu nesce ē tibi vt puideas si cā sit cole
rica: q; si fuerit suffic purgatio cū sero capno:
⁊ si mānifestū tibi fuerit q; sit ex acuitate sāgui
nis: fac mūtōz: ⁊ regimē ei⁹ sit lactuca ōcocta
cū aceto ⁊ oleo aut caro bedi. Sz dico q; caro gallie lōge
est melioz i casu carne bedi. Oz si sciueris certissime q;
dcā passio ꝓcedat ab hūore adusto: ⁊ illō gdē ꝑ certo scit
qm̄ loc⁹ in q̄ fuit relict vestigiū nigrū. Et cū scies ēt ex alys
accītib⁹. videlz vtz cito digeraī vl'ñ: ⁊ ex forti vl'ñ forti
mordicatōe ⁊ acuitate: ⁊ ēt si i gratādo vl'fricādo magnā
sentit ōlectatōez vl'nō. Oz si magnā sentit ōlectatōez pe
ioz ē oīb⁹ i ingetudīe ⁊ tedio: qz ē ex col'a. Et pruri⁹ q̄ citi⁹
digerīt ē ex sanguīe: ⁊ maiorē in corpe oppmet locū. Et q
fit ex hūore adusto difficili⁹ digerīt alys hūoribus. Sed si
dict⁹ hūor fuerit ex melia: ppia ei ad bibēdū ius galli ve
teris ꝓq̄ssando ossa ei⁹ ⁊ frāgēdo ipsa añ ōcoctōez: ⁊ pone
tertiā ptē pōderis ipsi⁹ galli ō barburia recēti: ⁊ coq̄nt sil'
tādiu dōec dissoluunt ossa ⁊ caro: ⁊ postea frica māib⁹ ⁊ co
leī fortiter exp̄mēdo: ⁊ ō isto iure da ei ad bibēdū. ʒ. vi. Et
cū fuerit purgat⁹ rege eū sic dcm̄ ē i alys laxatis. Oz si fue
rit dcā passio ex hūore flatico grosso valde: ⁊ bñ scies q; sca
bies erit maioz: dabis ēt ei ō isto iure sic dcm̄ ē. Si āt pru
rit⁹ dict⁹ subtil' ⁊ sicc⁹ fuerit. sufficit ei regimē ordinatū: sic
ē dare ei lactucas ōcoctas cū aceto: ⁊ carnes bedoz ⁊ gal
linarū ⁊ sil'iuz: ⁊ iunge eū cuz oleo rosaceo ponēdo in vna
quaq; ʒ. olei rosacei aur. i. de alchitrā subtili.

¶ Cap. III. Qō ē de variol' ⁊ morbillis.

Taccidunt qdē in hoibus variole ⁊ morbilli
ita gñal'r q; pauci vl'nl'i repiūt qb⁹ nō eueniāt
⁊ mā hanz passionuz ē sāguis corrupt⁹ ⁊ mal⁹

mẽstrual' ex q̃ embrio in vtero matris p vmbilicũ nutrit̃ ⁊ augmẽtat̃. Cũ aũt post natiuitatẽ nat⁹ incipit inualescere ⁊ fortificari nã ꝓfortata expellit hunc hũores malũ ⁊ corruptũ ad exteriora: ⁊ cũ mouet̃ nã: ad hãc expl'sionẽ faciẽ daz excitat̃ ꝑ maiori pte febris valida: ⁊ aliqñ cum ea fit alienatio: ⁊ differẽtia q̃ est iter variolas ⁊ morbillos est qz variole generant̃ ex humore magis grosso: ⁊ morbilli ex subtili ⁊ sicco ꝓcreat̃: ⁊ ꝓhibitũ a medicis ẽ dare i morbillis medicinã laxatiuã ne hũores ifician̄t ⁊ ad venẽositatẽ ꝓuertan̄t: ⁊ ꝓhibẽt ẽt dare carnes ⁊ alia cibaria his sil'ia. Sed ꝓcipiũt in hac passiõe dare lentes decoctas in aceto tm̃modo. Ego vo bñ ꝓsentio cũ his ẽt lactucas decoctas cũ aceto: ⁊ medullas citroli ⁊ angurie: ⁊ ad bibẽdũ aquaz ordei ⁊ angurie: ⁊ etiaz in cibo da eis cucurbitã valde coctã: ⁊ cũ sim assuetus sic agere possuz me multũ collauda re: ⁊ nunq̃z volui dare istis syrupos aliquos dulces ne augurio timẽdo ꝓp dulcedinẽ ne ꝓuertãt ad colaz. Et scias q̃ variole frequẽter accidũt in oculis: ⁊ sũt cã ꝓditiõis visus. q̃re a ꝓncipio studere debes ꝓpycere in oculis eorum aquã ro. in cuius. ʒ. y. sit infusuz aur̃. y. sumachioz: ⁊ distillabis ex ipsa in oculis pluribus vicibus in die: ⁊ euadet ⁊ ꝑseruabitur ab illo periculo ⁊ nocumẽto cũ adiutorio dei ⁊ pauci sunt qui pfecte sciant regere hos patiẽtes: qñ dãt eis dulcia: ⁊ illud q̃ cogitãt stulti vulgares. s. q̃ qñ consulunt dare in morbilis ⁊ variolis mel ⁊ pisces salsos pro salute eoz: dico q̃ est mirabile valde q̃ nõ moriunt̃. Sed gñaliter dico q̃ qui recipiunt cõsiliũ ab istis vulgaribus stultis ⁊ euadũt a morte: ꝑ certo hoc nõ est nisi qz nõduz venit hora ⁊ terminus suũ finis: qñ ꝑ angustia ⁊ labore ⁊ augmẽtatiõe ⁊ fortitudinẽ egritudinis absq̃ dubio perire deberẽt. Ego fui vnus ex illis qui cecidi in illo errore: qz cũ essez paruus habui variolas: ⁊ pater me⁹ nõ erat mecũ: ⁊ cõsilio quorũdã cepi mel: ⁊ ex illa angustia ⁊ labore ⁊ fortitudine egritudinis quã habui mirũ fuit q̃ euasi: sed semp in toto tpe vite mee fui memoratus de melle: ⁊ oino cauẽduz est ne vnganꝯ cuz narcoticis aligbus. Sed est optimũ inungere eos cũ medulla ossiũ bou̇ vel ceruorum. Causa autẽ ⁊ mã morbilloz est humor calidus ⁊ sicc̃ ꝓcreatus a sanguĩe mẽstruali in vtero matris ex quo nutrit̃ embrio: quare elongãdi sunt oino tales ab oibus dulcibus: ⁊ ab oibus spẽbus carniũ: sed regẽdi sunt in oĩbus: sicut habẽtes variolas: ⁊ inungant̃ tm̃modo qui idigent vnctione cum medullis predictis.

¶ Cap. IIII. Qõ est de morfea alba que nõ rubescit ꝓpter fricationẽ nec aliqua alia causa.

Tozitur in capite aliquãdo morfea alba lucida que cũ fricat̃ nõ rubescit: ⁊ si vlcerat̃ nõ eycit sanguinẽ. ⁊ causa hui⁹ est debilitas virtutis mutatiue epatis ex qua corrũpit̃ mutatio in alys mẽbris illa de causa: ⁊ põt etiaz accidere hec passio ex frequẽti ⁊ forti ⁊ iordinato motu alicuius de loco ad locũ: ⁊ hec spes cũ accidit ẽ incurabilis

¶ Cap. V. Qõ est de morfea alba q̃ rubescit ex fricatiõe.

Thec est alia spes morfee albe que generatur ex debilitate virtutis mutatiue mẽbroruz corpis: qñ qñ nutrimẽtũ aduenit eis nõ sunt sufficiẽtia ꝓmutare ipsuz in colore debito sicut decet. Et cura hui⁹ est calefacere mẽbra fricando ipsa fricatiõe forti: ⁊ inũgere ea sil'r cũ vnctionibus calidis ⁊ incisiuis: ⁊ aperitiuis: ⁊ sũma intẽtio tua sit in cõfortãdo epar cũ reb⁹ aromaticis ꝓfortãtib⁹ ipsuz ⁊ cũ aperitiuis habẽtib⁹ aliquãtulã amaritudinẽ: ⁊ vtat̃ patiẽs his que habẽt epar ipinguare: ⁊ que habẽt digestiuaz cõfortare. ¶ Receptio ad hoc. ℞. yreos: radicis feniculi: masticis spice: squinãti asari ana. aur̃. iy. ligritie mundate ad põdus oiuz: que sũt ꝓquassanda ꝓquassent̃: ⁊ ifũdantur in quarta parte vnius gntary aque dulcis per noctez vnã: ⁊ mane bulliant̃ lento igne vsq̃ ad ꝓsũptionem medietatis ⁊ colent̃: ⁊ in colatura illa pone syrupuz de citris: ⁊ syrupũ feniculi: ⁊ malogz granatogz ana. li. y. ⁊ bullian̄t simul vsq̃ ad ꝓsũptionẽ decoctiõis: ⁊ ppina ei omni mane de isto syrupo. ʒ. y. cũ. ʒ. v. aque. Et cũ aur̃. iiy. çuccari ro. ⁊ pone sup locũ morfee hoc emplastrũ. ℞. rubee tinctoris: farine lupinogz ana. partẽ vnã: centauree minoris partẽ mediã. seis lini octauã ptis vni⁹: pistet̃ q̃libet res p se: ⁊ incorporent̃ simul cũ aceto: ⁊ pone sup locuz morfee cũ folys vitis recẽtis vel similiũ: ⁊ cũ exiccat̃ muta illuz ⁊ si fuerit delicatus pone medietatẽ aque ⁊ medietatem aceti. Et regimen eius sint turtures ꝑparate ⁊ valde decocte in tassea: ⁊ aues pue nemoris ⁊ pulli ⁊ pulle assati.

¶ Cap. VI. Quod est de morfea nigra.

Morfea quidẽ nigra est macula nigra congregata in cuti corporis. Et causa huius est humor aduſtus inuiscatus ⁊ retentus in membris: qui quidez a natura extra pulsus est p sudorẽ: ⁊ accidit etiã hec egritudo quãdo aliquis balneat̃ ⁊ nõ fricat̃ cutis eius exterius cũ aliquibus abstersiuis ⁊ mũdificatiuis: sicut sunt ista: pulpa melonũ: aut eogz semina: vel mel: aut çuccarũ vel eogz similiuz: ⁊ cũ retinet̃ hec superfluitas in cuti vel sub cuti generat̃ morfea nigra. Et curat̃ hec passio cũ emplastro dicto i morfea alba: ⁊ cũ regimine in eadẽ dicto: ⁊ cibent̃ cũ pullis ꝑparatis in tassea: qñ est cib⁹ cõmẽdat⁹ in eis: ⁊ turtures: ⁊ carnes hedi etiã cõpetũt in hac egritudine. Et oleũ istogz sit oleũ amigdalarũ dulciũ: ⁊ aues parue nemoris sunt ꝓueniẽtes etiã: ⁊ abstineat se oĩno ab oliuis ⁊ caulib⁹: ⁊ ab oĩbus generãtibus melãcoliã: ⁊ in sũma dico q̃ sit cõtent⁹ cibis predictis ⁊ similibus illis.

¶ Cap. VII. Quod est de granulis paruis que accidunt in corpore toto.

Et generant̃ aliqñ in corpe hois granula pua multa rubei coloris q̃ arabice dñr alchalam. Et exeunt h granula ex orificys venagz capillariũ: ⁊ cã hogz ẽ exuberantia sanguis acuti q̃ erit ex orificys puagz venagz ⁊ subtiliũ ⁊ adheret ibi: ⁊ scias q̃ glz sanguis cuz exit ex sua vena mutat colorẽ ⁊ denigrat̃: ⁊ hꝰ plũmũ accidit ex negligẽtia mũtionis. Quare in cura icipiẽdũ est a minutiõe dextri brachy trahẽdo de sanguine ꝑm q̃ tibi videbit̃ ꝓuenire: qñ ꝓuenit etiã acuitati sanguis. Et fac ei hũc sirupũ ad rectificãdum suã ꝓplexionẽ. ℞. ligritie ⁊ iuiube. añ. ʒ. iiy. capillogz veneris ⁊ semia cucurbite ⁊ cãgurie. añ. ʒ. y. vio laxgz ⁊ sebesten añ. ʒ. i. ꝓssa q̃ sunt cõquassanda ⁊ ifunde ẽt in. xxiiy. lib. aq̃ p noctẽ vnã: ⁊ mane bulliãt lento igne vsq̃ ad cõsumptionẽ medietatis ⁊ colent̃: ⁊ in illa colatura ponant̃. x. lib. zuccari ⁊ mellis ⁊ tamarindogz. añ. lib. 5. aq̃ rosacee lib. i. ⁊ bulliant itez vsq̃ ad decoctionẽ sirupi: ⁊ de isto sirupo ppinent̃ patiẽti oi mane. ʒ. y. cũ. ʒ. vi. aq̃. Et regimẽ eius sit panis bene fermentatus cum gallina decocta cũ cucurbitis vel portulacis.

¶ Capitulum. VIII. Qõ est de vesicis duris que arabice dicuntur alcella idest petrose.

Tozunt̃ aliquando in corpore vesice dure q̃ generant̃ ex hũore flegmatico frigido ⁊ grosso valde: ⁊ ideo sunt absq̃ dolore ⁊ sanie: pue quidẽ sunt leuioris curationis magnis. Et cura harũ est subtiliare regimẽ valde: ⁊ dare ei sirupũ incisiuũ ⁊ subtiliatiuũ flegmatis ⁊ aperitiuũ oppilationis sic̃ est sirup⁹ sgnçabin cõpositũ de melle. ⁊ postea euacua corpus cũ medicis trahentib⁹ illũ humorẽ. desup pone emplastrũ factum ex armoniaco ⁊ aceto. Qz si dicte vesice fuerint magne, cura erit difficilis valde, ⁊ possent i

cali loco superuenire q̄ non possunt cum operatione manuum eradicari. q̄ si sunt in loco apto ⁊ ꝓuenienti ad eradicandum: consuetudo magistrorum est scindere cutim ⁊ ipsas extra euellere ⁊ extirpare. Et est possibile q̄ he vesice ꝑmo oriuntur parue: demū ꝓcedente tempore crescūt ⁊ augmentant̄ valde: ⁊ nutriuntur ex nutrimento adueniente eis sibi apto ⁊ simili: ⁊ specialiter quādo infirmus comedit pisces ⁊ panem açimum ⁊ frigidum lac ⁊ boꝝ simile: quoniam talia cibaria ꝓcreant istam passionez ⁊ expertus sum in paruis ponere emplm de narcis. i. de narācis pistatis ⁊ malaxatis cū aq̄: q̄ optime remouent̄ in eo ⁊ ꝓbaui etiā dare oī die aur. i. ieiuno stomaco de medulla seminū eius ad comedendū q̄ liberant̄ inde: ⁊ ꝓfert etiā emplastrare ipsas cū charsicasiua. i. panicald. Et aliq̄n̄ hec vesice generant̄ in iūcturis ⁊ sunt absq̄ punctiōe: que ab antiqs noiant̄ pustule iunctura: ⁊ fiunt ex humore grosso īuiscato in locis illis: q̄ a frigore exteriori induratur. Et q̄uis a medicis nostris plura medicamina sint rememorata. Ego tñ magis comēdo ceteris medicaminibus semina dicta de nargis comesta ⁊ emplastrata.

¶ Caplm. IX. Quod est de verucis ⁊ pozis.

ET generant̄ aliq̄n̄ in corpore veruce seu pozi quoꝝ species sunt multe: q̄ ex eis sunt que fiunt ex sanguine grosso: ⁊ sunt de genere granulozum paruoꝝ que arabice dicūtur alchaliz: ⁊ de eis parū supius fecimus mētionē. Et cura eadē existit: ⁊ alique sunt sicce valde: ⁊ eminent exteri⁹ multū: ⁊ iste generant̄ ex fiegmate grossissimo terrestri ⁊ frigido: ⁊ cura harū est spāliter purgare illuz humorem.

¶ Et hoc optime fit cū isto medicamine. ℞. aloes. agari. barburie. i. polipody recētis: medulle carthami: seis vrtice. succi ligritie: iteriozis collogntide. añ. pōdus granozuz ordei. y. succi cucumeris asinini vel succi folioꝝ eius pondus grani vnius ⁊ dimidy ordei: pistētur q̄libz ꝑ se ꝑeter collogntidā: queīcidenda est cū forficib⁹ minuti: ⁊ incorpora sil' oīa cuz oleo de sereg: ⁊ cū aur̄. i. grani fisticoꝝ vel amigdalaꝝ dulciū: ⁊ tātūdem de gūma arabica: ⁊ ꝓfice totū simł cū syrupo de sgnçabin: ⁊ ꝓpina īfirmo de ista cōfectiōe pond⁹. iiy. aur̄. post custodiā ipsius aliquoꝝ dierū: ⁊ si nō purgaret sufficiēter: adde aligd de residuo cū aq̄ calida: regēdo eū sicut in alys laxatiuis: ⁊ hoc medicamē confert regēdo eū cū regimīe ordinato. s. cū pane bñ fermentato ⁊ pullis ⁊ gallinis in tassea: ⁊ pone super verucas aliquid de carobis humidis pistatis donec cadāt: ⁊ de eis ēt que faciunt eas cadere est oleum q̄ remanet seu q̄ eliq̄tur a caseo veteri ⁊ antiq̄ retēto in vegetibus. istud enim desiccat eas absq̄ dubio: ⁊ facit eas citissime cadere: ⁊ ℔ ēt facit oleum de frumēto: ⁊ oleū lupinoꝝ sil'r. Et est adhuc alia species pozoꝝ qui ꝓfundati sunt in carne multum. ⁊ eminent etiam exterius ⁊ noiantur pozi ꝓfundati. Et cura est eadem ꝑdictoꝝ. s. cū regimine ⁊ purgatiōe: sz īdigēt cū hoc eradicatione cum manu.

¶ Caplm. X. Quod est de tineositate.

HEc eadem passio generat̄ in corpore ex humore sicco ⁊ grosso sic fiūt pozi ⁊ veruce: ꝓeter q̄ siccitas hui⁹ humoris nō est tāta q̄nta ē siccitas q̄ facit pozos. Et ꝓfert valde in hac egritudine laxatiuū noīatū in pozis. ⁊ pone desuper babalçabar malaxatū cū aqua: ⁊ curat̄ ide. Et cōfert etiaz inunctio cū oleo de frumēto vel cuz aliq̄ ex alys dictis in verucis. ¶ Et dī q̄ hec egritudo etiaz generat̄ ex comestiōe lacertaꝝ: ⁊ tunc ꝓfert valde sumere de tyriaca magna a q̄rta ꝑte aur̄. i. vsq; ad aur̄. ℈. ieiuno stō cū aq̄ tepida: ⁊ nō comedat postea vsq; ꝙ trāseant hore. viy. ¶ Et ꝑ petas lacerte ē q̄ si gs comederit eā vel biberit ex aq̄ in q̄ fuerit mortua: magnū corpi ifert nocumētū. ¶ Et mihi cū eēm in marestrañ. i. i hospitali accidit ℔. s. q̄ in aq̄ quā bibebā ꝑcipiebā borribilē odorē: ⁊ oī die mihi videbat̄ multiplicari: q̄re ordinaui ⁊ feci hoīez ītrare puteū ad videndū qd ℔ eē posset: credēs q̄ aliq̄ reptilia ītus cecidissent ⁊ ille quesitoz īuenit lacertas mltas mortuas: ps q̄rū erat dissoluta ⁊ ps nō. vñ timēs ne ide possem hre nocumētū: incepi bibere de tyriaca: ⁊ recepi de ea plurib⁹ vicib⁹. ⁊ sic euasi a nocumēto gr̄a dei. Et post lōgū tps orta fuit mihi pustula ad modū granule sup punctā nasi. ¶ Et ego desti per posui de tyriaca: eo q̄ cognoui q̄ illud erat ex humore venenoso a natura expulso. qui gdez humor generatus fuit ab aqua lacertarum predicta.

¶ Caplz. XI. Quod est de corruptōe ⁊ excoriatiōe cutis.

ET orit̄ aliq̄n̄ hec passio in corpore: ⁊ hec fit ex abūdātia hūoris melici mali multiplicati in corpore: qui a nā exteri⁹ expellit̄ ad cutē: q̄re virtus nutritiua cut̄ extoto corrūpitur: ⁊ iō nō nutrit̄. ⁊ cū nā conetur ipsum exterius expellere ⁊ non pōt: excoriat̄ cutis ⁊ depilat̄: ⁊ hic humor est malus valde: sz tñ est ꝑ bono: q̄ exterius est expulsus Et cura huius est mundare corpus ab isto humore malo melācolico cū reb⁹ ꝑscript̄ q̄ hñt istū hūorē educere. s. cū barburia epithimo lapide lazuli elleboro nigro ⁊ filibus ⁊ de. y. in. y. diebus da ei aur. ℈. de tiriaca cum. ʒ. i. de sirupo de ligritia ⁊ ter tantū de aq̄: ⁊ tardet comestionez vsq; ad. viy. hoz. ⁊ postea comedat panē bene fermētatū i brodio galline facta in tassea: ⁊ bibat de brodio gallie multū. ⁊ epithima cutiz cū semibus melonis excorticatis ⁊ floze camomille q̄ꝝ ptes sint eq̄les pistatis ⁊ malaxatis cuz aq̄ dulci: ⁊ tene desup omni die mutādo ipm.

¶ Capitulum. XII. Qō est de lepra.

ET orit̄ aliq̄n̄ hic cācer pessim⁹ in corpib⁹ hominū. s. lepra. ⁊ ℔ ē manifestū q̄ ē maxīa egritudo: ⁊ ꝑ maiozi pte accidit ꝓp vicinitatez et ꝯctionē more cū ipsis leprosis: ⁊ fit ēt ꝓp cōestionē ciboꝝ destruētiū ꝓpr̄onē: ⁊ q̄n̄ hec egritudo inualescit ⁊ superexcedit: ē difficil' curatōis valde: tñ si spasm⁹ non affuerit vel supuenerit i aliq̄ mēbro polis ē cura ei⁹. Quare ītētio ꝑma quā hre debes in curatōe h⁹ passiōis ē in aperiēdo oppilationes splenis: ⁊ ℔ cū corticibus radicis tamaricis: ⁊ corticib⁹ radicis capparis: ⁊ pone cū eis de ligritia ⁊ passul' ad frāgēdū eoꝝ acuitatez. ¶ ℞. receptio apta huic passiōi. ℞. corticis radicis tamaricis: ⁊ sgnāti. añ. ʒ. i. polymontani q̄ō dr̄ arabice iabada. ⁊ camomille. añ. ꝑtes tres ʒ. i. mētastri ⁊ asare bachare: mēte. añ. ʒ. ℈. cētauree minoris q̄rta ps. ʒ. i. q̄ sunt ꝯq̄ssanda ꝯq̄ssent̄ ⁊ ifundant̄ in. x. lib. aq̄ ꝑ nocte vnā cū tāta ligritia q̄ntū oīa ꝑdicta: ⁊ mane bulliāt lēto igne vsq; ad ꝯsumptionē tertie ptis. ⁊ colent̄. ⁊ cū illa colatura ponant̄ lib. y. zuccari. ⁊ bullian̄t sil' vsq; ad spissitudinē. ⁊ de isto sirupo bibat patiēs q̄lz mane. ʒ. y. cū aq̄ cal'a: ⁊ regimē ei⁹ sit panis bñ fermētatus: ⁊ galline ꝑparate i tassea: ⁊ loco olei oliuaꝝ ponat̄ oleū amigdalaꝝ dulciū: ⁊ postea purga hūorē melācolicū dādo ei medicinas euacuātes mel'iaz cū tota sua suba: sic iā dixi tibi: sic ē polipodiū ⁊ epithimū ⁊ elleboꝝ nigrū. ⁊ boꝝ silia. ¶ ℞. Receptio ad hec. ℞. agarici polipody recentis lapidis lazuli. añ. aur. y. elleborī nigri aur. i. folioꝝ collogntide q̄rta ps aur. i. scamonee octaua ps aur. i. icidat̄ collogntida cū forficib⁹ minutissime ⁊ misceant̄ oīa cū puluere dragātoꝝ ⁊ fisticis ⁊ amigdal' pistatis. añ. aur. i. ⁊ cū oīa fuerīt optime pistata īcorpent̄ cū sirupo de corticib⁹ citroꝝ ⁊ sgnçabin ⁊ dosis h⁹ medicamis sit aur. vi. cū aq̄ cal'a: ⁊ si nō sufficeret addat̄ de ꝑdicta aur. i. ⁊ rege eū sicut dcm̄ ē in alys laxatiuis: ⁊ est neče in hac medicīa vt ponat̄ spaciū iter assūptionē vni⁹ medicīe ⁊ alterius ꝑ q̄libz sella duos dies: ⁊ i bieme in oīb⁹ octo dieb⁹ fac ꝑparare serpētē vnū pinguē

feminā ⁊ decoctā i taſſea poſtq̄ amputatū fuerit ei caput ⁊ cauda ſic decet: ꝑpareť aūt ſic icidať a capite ⁊ cauda p .iiij. digitos: excorieť ⁊ itrinſec⁹ emundeť: ⁊ abluať: ⁊ bñ bulliať in aq̄ cū ſale ⁊ aneto bis. poſtea decoq̄ť in taſſea ⁊ madefaciat panē ſuū in iure illo: ⁊ bibat de illo: ⁊ non comedat poſtea aliq̄ aliud donec cib⁹ ille ſit digeſtus. Jn alys aūt dieb⁹ comedat gallinas in taſſea: ⁊ bibat brodiū ipaꝝ frequēter: qñ illud brodiū eſt eis medicīa ſublimis ⁊ melior oīb⁹. Octo dieb⁹ bibat aur. vi. tyriace magne. Et id q̄ melio⁹ ē eis faciēdo q̄ dixim⁹ ē vt magnifice ſe cuſtodiat a ꝺ̄nys ⁊ aſſueſcat brodiū gallinaꝝ q̄ſtuꝫ pōt.

¶ Cap. XIII. Qō eſt de cadar ⁊ de felleg.

CAdar. eſt difficultas vel ꝑuatio ſenſus vl' motus: vl' amboꝝ ſil': qñ eſt in aliquo mēbro ſingulari: feleg vō ē que fit in vna medietate totius corꝑis ⁊ latine dr̄ paraliſis. Et accidit ꝑpter hāc egritudinez hoīb⁹ q̄ nō poſſunt ptē mēbroꝝ mouere: vel in eis ſenſibile ꝓcipe: vel ſentire ⁊ aliq̄ in eiſdē i eadē ꝑte ſimul ſenſus ⁊ motus totalr' annihilanť ⁊ ꝑuanť. Et ſarraceni cōſueuerūt vocare vnam/q̄q̄ iſtaꝝ paſſionū in lingua ſua alchadar ⁊ affeleg. Et q̄ hec egritudo fixa ē in aliquo mēbro ita q̄ oīo caret ſenſu ⁊ motu vocāť eā relaxatiōez: ⁊ illi ēt q̄ vocāť ꝑuationē ſenſus relaxatōz: nō dicūt mēdaciū: ſz vocāt eā noīe nō aſſueto. Et iā memoꝛati fuim⁹ de cāis alchadar in egritudīb⁹ capitis. Sz q̄re alig⁹ ꝑuanť ſenſus tm̄: ⁊ alig⁹ mot⁹ tm̄ ⁊ q̄buſdā mot⁹ ⁊ ſenſus ſimł nōdū explanaui. Quare a me audias ⁊ itelligas q̄ dicanť ſup hoc. Scitū ē ⁊ cognituꝫ q̄ fons ⁊ oꝛigo mot⁹ volūtary ꝓcedit a cerebꝛo: ⁊ ſcitū eſt ēt q̄ fons ſenſus ꝓcedit a cerebꝛo: ⁊ cerebꝝ volūtate ōi mittit ſenſuꝫ ⁊ motū oīb⁹ mēbꝛis ꝓpingq̄ ſibi ꝑ vias paruas. .ſ. paruos neruos: ⁊ mittit etiā cerebꝝ ſenſuꝫ ⁊ motū mēbꝛis ꝑ vnā viā magnā. ſ. ꝑ nuccaz: ⁊ ipa mittit poſtea alys mēbꝛis ſenſuꝫ ⁊ motū ꝑ vias paruas ꝑcepto dei: ⁊ nerui illi q̄ ſunt molles ꝓcedētes a cerebꝛo vel a nucca: illi ſunt q̄ ferūt ſenſum: ⁊ illi q̄ duri exiſtūt ꝑſtāt motū: ⁊ putauerūt aliqui medici q̄ eadē cā ſit nocumenti ſenſus ⁊ mot⁹ ⁊ q̄ ab eadem cā ꝓcedat: qz crediderūt q̄ in vno eodē neruo ſit ꝑs dura ⁊ mollis: ⁊ ſenſus ſim eos ꝓcedit a ꝑte molli: ⁊ motus a dura. Sz ℔ eſt manifeſte falſuꝫ: qz videm⁹ mł'tiēs q̄ in aliq̄ mēbꝛo deficit vel auferť ſenſus: ⁊ remanet in eo motus. g̃ vez eſt id qō dicit Hal'. ſ. qz nerui ferentes ſenſum ſunt diuiſi ⁊ per ſe a neruis īducentibus motuꝫ: ⁊ dr̄ia que eſt īter ſpecies neruoꝝ ſenſus ⁊ ſpēs neruoꝝ motus nō eſt occulta: qñ ſi hec paſſio fuerit i cerebꝛo leſio ⁊ nocumētū ſenſus ⁊ motus ꝓcipieť: ⁊ erit in corꝑe toto: ⁊ ſi fuerit i vna medietatū cerebꝛi: erit ꝑuatio ſenſus ⁊ mot⁹: aut difficultas eoꝝūdē i eadē ꝑte corꝑis i q̄ fuerit nocumētū i cerebꝛo: ⁊ ſi fuerit leſio vel nocumētū i aliq̄ ꝑte nuce: ꝓciperet leſio ⁊ nocumētū in illa ꝑte corꝑis vl' in illis mēbꝛis in q̄bus illi nerui tendūt ⁊ vadunt: ſiue fuerit ſenſibiles vel motiui. vz. ſi ipedimētū fuerit in motiuis leſio ꝓcipieť in motu: ⁊ ſi in ſenſibilib⁹ erit in ſenſu: tm̄ nota q̄ ēt in neruis ſenſibilib⁹ eſt aliqs mot⁹: ⁊ i motiuis ſil'r aliqs ſenſus ſemp repiť. Uerūtm̄ in motiuis predñať mot⁹ valde: ⁊ i ſenſibilib⁹ ſenſus: ⁊ cā quare nerui ſenſus ſūt molles ⁊ mot⁹ duri eſt manifeſta: q̄uis ambe ſpēs. ſ. motiuoꝝ ⁊ ſenſibiliū ꝓcedāt a cerebꝛo vel a nucca. Scias itaq̄ q̄ maioꝛ ꝑs neruoꝝ ſenſibiliū ſunt q̄ ſpargunť ⁊ tēdūt vſq̄ ad exterioꝛa corꝑis: ⁊ maioꝛ ꝑs motiuoꝝ ſunt q̄ ꝓfundanť in īterioꝛa corꝑis: ⁊ ob ℔ certiſſime in cuti q̄ totū corꝑ⁹ circūdat manifeſtať ſenſibilitas ꝑ's q̄ꝫ in ceteris mēbꝛis ⁊ maxie i cuti vole man⁹: adhuc magł in cuti q̄ ē in extremitatib⁹ digitoꝝ man⁹: ⁊ ſpāl'r in illa q̄ ē in extremitate īdicis vl' medy: qñ ibi maioꝛ tēperies ⁊ magł eq̄lis q̄ꝫ in alys locis oībus cē repiť. Et ꝑpter hoc ſenſus illic certi⁹ ⁊ ſubtili⁹ ꝓciť ⁊ manifeſtať. Et ꝑpter hoc ſenſibilitas ſenſus q̄ eſt in exterioꝛib⁹ corꝑis: ⁊ maxie q̄ ē in extremitatib⁹ digitoꝝ man⁹ ⁊ ꝓcipue in īdice vel medio magis ceteris comēdať ⁊ laudať: ⁊ de⁹ ſublimis illic poſuit ſenſibilitatē certioꝛē. ꝑ vtilitatē ⁊ cuſtodiā aīalis. Et ſcias q̄ q̄libz difficultas ſenſus vel mot⁹: aut ꝑuatio alic⁹ iſtoꝝ in arabico noīať feleg. ⁊ cū ipedimētū vel ꝑuatio ſenſus vel mot⁹ fuerit i aliquo mēbꝛo ſingulari: ſz nō in toto corꝑe: arabice tūc dr̄ cadar: ⁊ qñ figiť in vno loco vl' i vna ꝑte corꝑis tm̄ dr̄ relaxatio. Sz qñ ipedimētū vel ꝑuatio ſenſus vel mot⁹ fuerit in vna medietatū toti⁹ corꝑis tūc ꝓꝓie noīať feleg. Et nota q̄ cā egritudīs delchadar aut delfeleg eſt frīditas ꝓpl'onis q̄ oñatur in aliq̄ parte cerebꝛi vel in toto: ⁊ qñ in toto predñať valde: tūc moꝛs in īſtanti exiſtit ꝓpter ꝑuationē anbelitus: q̄ ſi nō multū abūderit frīditas iſta in toto corꝑe cerebꝛi: tūc ſolū difficultas vel nocumētū ſenſus vl' motus vel amboꝝ ſimul ꝓcipieť in corꝑe toto: q̄ ſi dicta frīditas vel nocumētū fuerit in aliq̄ neruoꝝ ꝓcedentiū a cerebꝛo vel a nucca ⁊ fuerit ſub ſpōdili ita q̄ leſio aliqua nō ſit in neruo qui mouet pect⁹: tunc viuere pōt illud aīal cuius egritudo magna exiſtit: eo qz īde nō ꝑuať anbelit⁹ q̄ ſi leſio fuerit in neruo illo vel in illis q̄ mouēt pectus: tunc ꝑuatur anbelit⁹ ⁊ moꝛiť patiēs ſuffocat⁹ ⁊ icōtinēti. Si aūt ꝑuať ſenſus vel mot⁹ in aliq̄ mēbꝛo ſingulari tūc intētio tua ſit in ponēdo curā in illo loco vñ ꝓuenit egritudo. Et hec scies ex accīdentibus ⁊ ſignis. videlz ſi cā fuerit ex mala ꝓpl'one frigida cū materia vel ſine materia q̄ ifrigidāt neruū: tūc ꝓueniet nocumētū i illo neruo. ⁊ ſi fuerit in neruo ſenſus: fiet nocumētū i ſenſu: vel fiet ipedimētū in motu ſi fuerit in neruo mot⁹: vel in vtriſq̄ ſi fuerit i ambob⁹: ⁊ pōt ēt fieri hec egritudo cā epatis ex quo ꝓuenit ꝓpreſſio ⁊ ꝓplexio mala in aligbus neruis ſibi vicinis ex q̄ ꝓpreſſiōe ꝓhibenť vtutes trāſire ad iſtud mēbꝝ Oꝛ ſi illa ꝓpreſſio fcā fuerit in neruis ſenſus deſtrueť ſenſus in illo mēbꝛo. ⁊ ſi in neruis motus deſtrueť motus: et ſi in ambob⁹ fiet in ſenſu ⁊ in motu: cognoſcēdo certiſſime q̄ libet mala cōplexio nocet in hoc opere. Ergo oīb⁹ modis pone intentionem tuam in curādo radicez: vñ ꝓuenit hec egritudo: q̄ ſi leſio fuerit in fonte: redi ad fontē: ⁊ ſi in riuulis ad riuulos illos redi: vñ virtutes currunt et procedūt. Et ſi ſcieris q̄ cā h⁹ egritudīs ſit mala cōpleꝛio frigidā ⁊ ſicca calefac locū cū rebus tpate calidis: habentib⁹ multā aromaticitatē: reducēdo ad memoriā qz iā ſuperius dixi tibi q̄ he medicīe eē debēt ſtiptice ⁊ ſubtiles. ⁊ ſic tuā habebis intentionē. ¶ Medicīa aūtē cōueniens ad hoc eſt oleū granoꝝ de alzaru factuꝫ poſtq̄ꝫ grana dicta fuerint bñ matura in arboꝛe: ponēdo cū dcō oleo decimā ptē ipſi⁹ de balſamo: ⁊ in hieme plus ſi habueris: ⁊ regimē ei⁹ ſit cū rebus calidis: tm̄ nō in exceſſu cognoſcēdo q̄ colūbi maſculi de nido ſilueſtres ꝓferūt ad ℔ valde ⁊ capita lepoꝝ in taſſea: ⁊ turtures aſſate in veru. ⁊ ēt ſufficte. ⁊ galli ſil'r magni ⁊ ſpāl'r nigri ſūt boni valde. ⁊ vtatur motu ⁊ exercitio tpato ⁊ ieiunio: q̄ ſi nō poſſet ābulare cā egritudīs excitet aīa ſua mouēdo ei q̄ſtiōes ꝓriādo ei in oīb⁹ ſuis dcīs adhuc vt iraſcať et calefiat ei⁹ ꝓpl'o. et fricet corꝑus eius cū manib⁹ motib⁹ in ieiunio ⁊ poſt cibū remoueať ab oī motu aī ⁊ corꝑis: ſz geſcat donec cib⁹ iſtō ſit digeſt⁹. ¶ Si vō cā fuerit hūoꝛ frigid⁹ valde: q̄ euenerit in neruo vl' in ipſo cerebꝛo: ſtude i remouēdo hūoꝛē illū cū iſto ſirupo: aut da ei ſirupū de feniculo cū aq̄ ifuſionis yreos ⁊ ſgnāti: ſz iſte ē ſirup⁹ ꝑfectiſſim⁹ ad hāc paſſionē. ℞. yreos ſgnāti flauic. i. oliuarde eupatoꝛy poly montani macis coꝛticis citri. aā. aur. x. maſticis aur. v. ꝙuaſſa oīa bñ ⁊ ifūdanť in. xy. lib. aq̄ roſarū et ꝑ noctē vnā: ⁊ mane bulliāt lento igne vſq̄ ad ꝓſumptionē medietatis: poſtea colenť fortiter exprimēdo: ⁊ in hac colatura pone. ℥.

semie nigelle:⁊ feniculi. Et si tps ⁊ etas cõsenserit. dab ei sinapi pistatã ⁊ distẽperatã cũ aq̃ ad spissitudinẽ mell' cuz lib.succi feniculi.⁊ lib.iiy.mell':⁊ lib.i.çuccari:⁊ itez fiat bulliãt vsq; ad decoctiõez sirupi:⁊ de isto sirupo ꝓpinent ad bibẽdũ oi mane.ʒ.y.cũ.iiy.ʒ. aq̃ cal'e: ⁊ postq; potatus fuerit de isto p.vy.dies.purga eũ cũ isto laxatiuo qõ educ ⁊ purgat hũores grossos.℞.medulle seis kartami: çinç.salis cõis:seis vtice:bdelly:oppoponac|: galbani: sgnçabin vel serapini.añ.põdus.auř.i.collogntide q̃rtã ptez.auř.i. icide collogntidã minuti ⁊ põe q̃tũ ẽ collogntida de puluere dragantoꝝ:⁊ auř.ʒ.de amigdal' excoriatis ⁊ oia ista madefiãt cũ sirupo sgnçabin facto cũ melle:⁊ ꝓpia de isto patiẽti põdus auř.v.cũ aq̃ cal'a:⁊ cũ fuerit purgat⁹: dabis ei panẽ bñ fermẽtatũ cũ gallo decocto in taffea:ʒ añ assũ ptionẽ medicie post meridiẽ comedat bletas vel vticas decoctas cũ gallina:⁊ in mane sequẽti bibat medicinam.

¶ Illis ãt gb⁹ hec passio euenerit cã apatis ꝓximẽt| neruũ:aut cã ꝓtusionis vel pcussiõis in illo loco:minue eũ ex oppolita pte lesiõis:qm̃ si fuerit egritudo in dextra minue ex sinistra:⁊ eꝝio si fuerit in sinistra minue ex dextra:⁊ si fuerit in mẽbris superioꝝb⁹ minue ex saffena:⁊ si in inferioribus flõma ex cefalica exhẽdo de sanguie ꝓut tibi videbit ꝓuenire:ꝑsideratis ꝓditiõib⁹ suprascriptis:⁊ inũge locũ egritudinis cũ oleo rosaceo calefcõ ⁊ sufficiet tibi. Sz ego scio ⁊ sil'r cognosco qõ pl'es medicoꝝ litigabunt ꝺ me de hoc dicto:qz credũt qõ ꝓuatio sensus ⁊ motus nõ accidat nisi a cã frigida ⁊ humida:⁊ ꝓpter hoc credũt qõ impossibilis sit eius curatio nisi cũ cal'is. Si autẽ ꝓseuerauerit dicta passio plurib⁹ diebus:siue fuerit ex apate vel cõcussione aut percussione seu vulnere:pone tũc cũ oleo rosaceo de oleo lily.añ.eq̃les ptes:⁊ si fuerit antiq̃ magl ad de cũ ꝓdict|.ɣ.ptẽ eoꝝ de balsamo.q; si nõ haberes balsamũ pone loco eius oleũ de scaunix ⁊ est nigella:⁊ ꝓficiet cũ adiutorio dei. ¶ Et scias itez q; qñ dñabit multũ q̃litas cal'a valde in suba cerebri vel in neruo ꝓuat sil'r ide sensus ⁊ mot⁹. Sz ß accidit raro ⁊ in minori pte:⁊ hoc manifeste apparz q; qñ aligs fortiter calefacit man⁹ suas ad ignẽ subtilitatẽ sensus amittit:ita q; nõ hz ipm sic añ. q̃re si cognoueris q; hec egritudo ꝓueniat a calitate pessima: rectifica ꝓplonẽ mẽbri moderate:pspiciẽdo ne ifrigides supflue. ¶ Si aũt difficultas ꝑdicta sensus vel mot⁹ fuerit ex ifusione facta in neruis ⁊ musculis ab humore flatico ⁊ viscoso:subtilia eius regimẽ valde:⁊ da ei sirupũ prescriptũ quẽadmodũ diximus:⁊ medicinã ẽt ꝑdictaz:⁊ dabis sil'r:vzeaz ⁊ succũ feniculi cũ duplo ipsi⁹ aq̃.⁊ purga ẽt humorẽ illũ cũ aq̃ ifusiõis medulle kartami:⁊ seis vtice. ¶ Receptio apta huic passioni.℞.kartami:⁊ sc. vtice:⁊ ligritie.añ.ʒ.i.pulpe collogntide.aur.i. Infundant in fertẽti aq̃ p noctẽ vnã:⁊ in mane exꝑmẽdo ⁊ ꝓus fricãdo manibus colleñt:⁊ de ista colatura dent patiẽti ad bibẽdũ.ʒ. viij.cũ.y.ʒ.sirupi ỏ citris:⁊ hoc bibere ꝺz seruato regimie ⁊ recepto digestiuo ꝑscripto plib⁹ diebus. Oꝛ si sufficiẽter nõ fuerit purgatus:dabis ei de residuo dicte colature.ʒ.i. ⁊.ʒ.cũ.ʒ.ʒ.dicti sirupi:⁊ fac eũ custodire sic fit in alys laxatiuis. ¶ Qñ aũt siccitas supflua dñatur in neruo plus debito nõ vidi hucusq; q; subito inde accidat ifirmo difficultas vel ꝓuatio sensus vel motus:aut relaxatio ꝓpleta i mẽdietate corꝓris totiꝰ vel in toto corꝓe. Sz põt ex hac cã ß fieri successiue ⁊ paulatie:post lõgitudinẽ tpis: sic videmus in senescẽtib⁹ valde:qm̃ hac de cã ingrossant sensus eoꝝ:⁊ grauat audit⁹:⁊ diminuit visus: ⁊ odorat⁹: ⁊ gust⁹. Et hec siccitas ꝓuenit in eis ꝓpter debilitatẽ subẽ cerebri ⁊ ꝓpter paucitatẽ spũs nãlis ⁊ aialis q; sunt in eis:⁊ qz ꝓp senectutẽ diminuitur de suba cerebri. Sz hi defectus nõ accidunt eis nisi qz non bñ custodiunt ⁊ regunt in cibis ⁊ potib⁹:qm̃ q; parci sunt ⁊ tpati in cibis ⁊ potib⁹ ⁊ alys ⁊ rõnabiliter ⁊ ordiate in oĩb⁹ regunt: euadũt competẽter ab istis defectibus ⁊ egritudinib⁹: nec etiã in talib⁹ destruit itellꝰ eoꝝ:⁊ itellige ß ꝓ destructõz itell's destructiõz imaginatiue:discretiue:⁊ remẽoratiue:qz istis q bñ custodiũt ⁊ regũt nõ supuenit destructio haꝝ vtutũ. Sz accidit eis tm̃ obliuio:ʒ imaginatiua ⁊ discretiua ⁊ mẽoratiua seu reminiscibilis pmanẽt i ipsis i sua nãlitate: ʒ pigritãt i memoria reꝝ:⁊ qñ recordãt eis faciũt oẽs suas opatiões nãliter:⁊ quẽadmodũ i corꝓib⁹ senũ nãl'r accidit fessibilitas ⁊ labor ꝓp debilitatẽ mẽbroꝝ eoꝝ ita sil'r euenit in itell'u ipoꝝ. Et sic̃ vides manifeste q; qñ senex exercitat corꝓus suũ facit opatiões q̃s itẽdit rectas ⁊ nãles sic̃ põt ꝑz suam politatẽ:sic ⁊ i itellu ipoꝝ accidit:q; si rcordãt eis q̃ sũt exercẽda:faciũt opatiões suas nãl'r tã in imagiatiua q̃z in discretiua ⁊ remiscibili. Cũ ãt i istis accidit lesio atq; passio nõ ẽ tm̃ ex senectute:ʒ ẽt ex ifirmitate:⁊ illi ẽt q sunt i senio ꝓstituti dũmõ fuerit i regimie recto ⁊ ordiato sic̃ dixim⁹ exercitãt has vtutes recte ⁊ ordiate: nisi qz pigritant in his. Sz ß nõ faciũt stulti q imaginãt res q̃ nõ sunt. Sic̃ fecit gdã stult⁹ q cũ eẽt i tecto vni⁹ dom⁹: dixerũt ei gdã: eyce te iferius ⁊ icõtinẽti feĉ. Ducusq; locuti sum⁹ de cadelchadar:q̃ ẽ difficl'tas sensus vl' mot⁹ vl' amboꝝ sil'q̃ fit i aliq̃ mẽbro singlari i plib⁹. Et ỏlfeleg.q̃ ẽ ꝓuatio sẽsus vl' mot⁹ vl' ãboꝝ isil'q̃ fit i vna medietatũ totiꝰ corꝓis.

¶ Cap.XIIII. Qõ ẽ de feleg.i. de paralisi in particulari.

ET accidit aliqñ hoibus lesio in nucha aut ꝓp pcussionẽ vel ex vulnere: aut ꝓp apa qõ oriť ibi: Oꝛ si fuerit i medietate nuche erit felleg seu palisis i illa pte i q̃ fuerit lesio. Si vo fuerit lesio in tota nucha ꝓuat ex hoie vel ex aia li vel qõ fuerit vicinũ ꝓplonis hois sensus ⁊ mot⁹ oiuz mẽbroꝝ existẽtiũ sub ea pte lesiõis:qõ si icisio aliq̃ facta fuerit i neruo:ꝓuabit sensus si fuerit ex neruis sensus: vl' motus:si fuerit ex neruis motiuis i illo mẽbro vl' i illis membris ad q̃ tẽdit ille neru⁹. Et hꝰ cura ẽ ipolis. si ãt ocã lesio vel icisio fuerit i neruis anhelit⁹ q; veniũt ad pect⁹: morietur patiẽs in breui suffocat⁹. Et si fuerit i neruo vl' in neruis anel q; sũt sub neruis anhelit⁹ mouẽtib⁹ pect⁹ poterit viuere:ʒ cũ difficultate:⁊ nõ ꝓlogabit vita ei⁹ multũ:ʒ i fine morietť ide. Nũc aũt ĩtendo de spasmo tractare.

¶ Capitulum.XV. Quod est de spasmo.

ET fit aliqñ spasmus in aliquo mẽbro qñ neruus pũgitur acu vel clauo vel bis sil'ib⁹. Quare medicus ꝓmptus esse ꝺz icõtinẽti cum oi sollicitudie cũ aligs in neruo pungit desuper ponere sulfur tritũ mixtũ cum oleo oliuarũ. qõ si neglexerit istud poterit ad spasmũ leuiter deuenire. Et põt etiam spasmus ꝓuenire ex hũoribus supfluis ibibitis in neruo:vñ ꝺbitur ⁊ abbreuiat. Et cura hꝰ est corꝓ desiccare ⁊ purgare ipm cũ bis q̃ hñt educere illũ hũoreꝝ. ⁊ hoc fieri põt cũ aq̃ ifusionis semis chartami ⁊ paꝝ pulpe collogntide:dãdo ei ex hac ifusione.ʒ. v.cũ.ʒ.y. sirupi corticis citri. Et põt etiã spasm⁹ euenire ex siccitate superflua sicut post nimiã ⁊ supfluã euacuationẽ nãlem aut ex assumptiõe medicie acute valde. Et cura hui⁹ est iungere posterioꝝ capitis cũ oibus spondilibus ⁊ reliquũ corꝓus etiã cũ oleo recẽti amigdalaꝝ dulciũ:⁊ ciba eũ gallina decocta i aqua simplici. Et si vis põere amigdalas ⁊ lac erit bonũ ⁊ ꝓpina ei ad comedẽdũ testiculos galloꝝ iuuenũ: qm̃ sũt optimi. Et in sũma dico q; pulle gallinaꝝ ⁊ galline sunt ei optime ad comedẽdũ. Et accidit sil'r spasm⁹ aliqñ ex vapoꝛibus deriuatis in musculis vl' in neruis gñatis ex ebrietate nimia:aut ex ml'ta cõestiõe pomoꝝ:vel potatione supflua vini ipsoꝝ:aut ex potatõe agreste crude: ex oĩbus istis cãis põt ista spẽs spasmi ꝓuenire: q̃ dr buzea. Et cura hꝰ ẽ vt facias ifirmũ custodire ab oib⁹ q̃ ꝑñt tales vapoꝛes gñare.⁊ sufficiet ei comedere passeres vel turtures decoctas in aq̃ ⁊ oleo decoctõe multa:aut assatas in veru.

ꝛ comedat panē bñ fermētatū cū his carnibus:ita q̄ q̄ntitas carnis sit maioꝛ q̄ntitate panis.ꝛ abstineat ab oīb⁹ fructib⁹ pterq̄ a granis pini ꝛ ab auellanis mūdat]:ꝛ inunge posteriora capit] cū oleo granoꝝ de alçary:ponēdo ī vnaq̄q.ʒ.istius olei aur.i. optie ambꝛe:ꝛ inūge ēt cū oleo isto spōdilia oīa:ꝛ postea fricet coꝛp⁹ totū mollib⁹ manib⁹ absq̄ aliq̄ inūctōe. post istā fricatōz iungat cū oleo antiq̄ nucū:ꝛ exerciteť mlt̄ū añ cibū:ꝛ q̄escat post cibū.

¶ Caplz.XVI.Qō est de pulsatiōe.

TGnat aliqñ hec passio in gbusdaz locis coꝛporis:ꝛ ꝫ fit ex vaporibus coadunatis ī musculis vel in neruis q petunt exitū ꝛ nō pñt:ꝛ hi vapoꝛes q mouēť ī coꝛpe dñr vētositates: sic aer q mouet exterius noiat vētus:ꝛ ꝫ vapoꝛ qñ mouetur ītus ī musclo vel ī neruo fit ibidē pulsatio. Et cura h⁹ ē cura spasmi:ꝛ nlla alia dr̄ia ē iter spasmū ꝛ pulsationē:ni si q̄ extēsio q̄ fit in spasmo ē fortis ꝛ magna:ꝛ ista ē ōbilis ꝛ parua. ¶ Capl'm.XVII.Qō est de saltu.

SAltus gdez est mot⁹ exneus pter nām q gdē fit ex reb⁹ q̄ actual'r fortiter ifrigidāt:ꝛ ēt generat ex reuocatiōe subita calozis nāl'ꝛ spirituuz ad īteriora sic ex terroꝛe ꝛ fletu superfluo.Et cura h⁹ est vt ifirm⁹ recipiat ea q̄ coꝛpus calefaciāt tempate:ꝛ q̄ habeāt neruos cōfortare sic ē sirupus de sticados:ꝛ sirupus de coꝛticibus citri cū aq̄ tepida:ꝛ cū duobus granis oꝛdei de musco.

¶ Capl'm.XVIII.Quod est de tremoꝛe.

TRemoꝛ sigdez fit ex pugna q̄ accidit īter virtutē nālem sustētantē membꝝ:ꝛ humoꝛē aggrauātē:qñ vtus ītēdit sustētare membꝝ:ꝛ humoꝛ ex sui nā pstrare atq̄ deprimere:ꝛ sic fiūt duo mot⁹ diuersi:vnus post aliū:ꝛ vnus est volūtarius:ꝛ alius violētus.Et cura ē ꝛfortare coꝛpus totū cū rebus ꝑdictis:sic cū sirupo de sticados ꝛ de coꝛticibus citri cū musco sic ꝑscriptū ē:si tps fuerit frigidū ꝛ patiēs trāsierit iuuētutē.Si vo fuerit iuuenis pone cuz ꝑdict]sirupis de sirupo rosaceo:ꝛ tertia ps aq̄ quā ponis cū ꝑdictis sirupis sit aq̄ rosacea:ꝛ rege ifirmū cū testicl'is gallοꝝ ꝛ alis ipsoꝝ:ꝛ de pullis dabis yndiq̄:ꝛ succ⁹ ēt pulloꝝ ē bon⁹ valde.Oꝛ si fuerit senex ꝛ erit tps hiemis:dabis ei succū colūbinoꝝ siluestriū:faciēdo sic.ꝛ collabis eos.ꝛ depilenť:ꝛ mūdenť ab īterioꝛib⁹:abluēdo eos optie:ꝛ postea pistenť optie ī moꝛtario:ꝛ ponāť in lebete nouo cū aq̄ ꝛ paꝝ olei:ꝛ aliqd de coꝛiādro sicco ꝛ sale ꝛ bulliāt vsq̄ ad pfectā decoctiōez:ꝛ postea colenť p claꝝ ꝛ raꝝ pānū fortiter exprimēdo:ꝛ da ei ad bibēdū illū succū:cognoscēdo q̄ capitib⁹ colūboꝝ iest ꝓpetas pessima in faciēdo doloꝛez capitis:ꝛ ꝓpter hoc eyciēda sunt capita ꝛ colla ipoꝝ:ꝛ hec que dicta sunt sufficiant in hac passione.

¶ Cap.XIX.Qō est de assoab:g latine dr̄ pedoscelli.

DRiunť aliqñ in coꝛpe sub cuti exterius pediculi paruūculi q cū excoꝛiať cutis exeūt aīalia viua tā paruū cl'a q̄ vix pñt videri.Et cura h⁹ est purgare coꝛp⁹ cū seie kartami ꝛ seie vrtice.ſ.cū aq̄ ifusionis istoꝝ: qñ ista erradicāt cāz ꝛ radicē hoꝝ oīo:ꝛ inūge locū cū oleo amigdalarū amaraꝝ vel cū olo granoꝝ de cherua:ꝛ pone desup canā pistatā ꝛ malaxatā cū succo folioꝝ ꝑsici.ꝛ ciba eū ꝑdicib⁹ ōcoct] ī taffea cū aceto ꝛ pāe bñ fermtato:ꝛ abstieat ab oī b⁹ fructib⁹ recentib⁹:ꝛ spāl'r a ficub⁹ siccis ꝛ recētib⁹:ꝛ ab vuis ꝛ iuiub ꝛ pomis.Et ī sūma abstineat ab oīb⁹ fructib⁹ pterq̄ ab auellanis:ꝛ fricet coꝛp⁹ suū cū carne seu pulpis melonū si repiūť:ꝛ si nō cū seib⁹ ipoꝝ:ꝛ si nō fuerit mlt̄ū macilēt⁹:fricet coꝛp⁹ ei⁹ cū succo folioꝝ ꝑsici:ꝛ sufficiet ad liberatōez ei⁹ cū adiutorio dei.

¶ Cap.XX.Qō est de vena q̄ dr̄ mediana ꝛ est egritudo que ꝓ maiori parte accidit nigris.

TOrit aliqñ ī coꝛpibus q̄rūdā egritudo q̄ ꝓ maiori pte nō repit nisi ī nigris.q̄ arabice dr̄ balalnachalaidini:ꝛ ē ī ꝑn⁹.qñ appet hec egritudo qō exit a coꝛpe aliqd ad silitudinē nerui:ꝛ añ appitiōez h⁹ vr ee q̄dā apatio ī loco ꝛ postmōz exire icipit paulatīe:q̄ si ꝺ here ītm q̄ frāgereť: moritť patiēs icōtinēti.Cura h⁹ passiōis ē ligare plūbū sup locū strigēdo fortiter vt cōpmať fortiter loc⁹ subt⁹:ꝛ retineat tal'r q̄ n̄ possit exteri⁹ ꝑmiere:ꝛ ꝫ n̄ ꝑt fieri ī spacio miozi vni⁹ āni:ꝛ cā h⁹ ē exuberātia hūoris grossi valde:ꝛ ista egritudo spāl'r accidit ī nigris ꝛ ē eis appꝛopata:ꝛ fit ī eis ꝛz opl'onē ipoꝝ:ꝛ ītēdēdū ī curatiōe isti⁹ ī rēouēdo cāz ei⁹:ꝛ ī digerēdo hūoꝛē ꝛ subtiliādo:ꝛ icidēdo ipz:ꝛ ꝫ cū sirupo sgnçabi fcō cū sglla:ꝛ bibat oī die vsq̄ ad.x.dies.ʒ.i. cū.y.ʒ.aq̄ tepide:ꝛ postea purga ť ab isto humoꝛe grosso.

¶ Et ꝫ cū isto medicamie.℞.bdely:polipody: oppopōacis:kartami se.vrtice.añ.aur.i.pl'pe collogntide q̄rtā ptē. aur.i.icidať collogntida mīutissime:ꝛ misceať cū amigdalis excoꝛticat]:ꝛ pl'uere dragātoꝝ.añ.q̄rta pte.aur.i. reliq̄ medicie subtil'r pulueriçēť:ꝛ cribellēť:ꝛ ꝺficiāť cū sirupo sgnçabī simplici:ꝛ dēť ex eo aur.v.cū aq̄ tepida:ꝛ si ñ pur gauerit sufficiēter:dab de residuo.aur.i.ꝛ ʒ. Et rege eū sic in alys laxatiuis.Et ꝓ q̄libet sella expectet duos dies ad recipiēdū aliā medicinā:ꝛ rege eū cibis boni nutrimēti:ꝛ inūge locū cū ol'o de lilys ꝛ rosaceo quoꝝ ptes sint eq̄les.

¶ Ca.XXI.Qō ē ō vme q̄ oꝛit sub cuti ꝛ ō ꝺbustōe ipsi⁹.

TGenerat aliqñ īter cutiz ꝛ carnē vermis.ꝛ noiať hec passio egritudo bouis:eo qꝛ ꝓ maiozi pte bob⁹ accidit:q̄ si neglexerit medic⁹ occidere ipm:pōt inde magnū ꝺseq̄ nocumētuz:q̄ si cognoueris hoc:stati cū appet cōburere locū ī ꝓtinēti cum ferro cal'o:tal'r vt pueniat feruoꝛ ad vermē ītātū q̄ moziať.demū curab coctura cū reb⁹ curātib⁹ alias cocturas:ꝛ pone desup linthea deygea mixta cū farina oꝛdei ꝛ dulci aq̄:ꝛ si posueris ēt angibra ꝺfert valde:ꝛ pone aliqd aceti in tā pua q̄ntitate qō nō moꝛdicet.sz vt possit ducere vtutē medicie ad ꝓfundū ꝺbustiōis:ꝛ cū recesserit doloꝛ iunge locū cū agripta ꝛ oleo rosaceo:dōec rēoueať tumoꝛ:ꝛ postea ablue locū cū aq̄ mell':ꝛ spge sup locū ꝺbustū pl'uerē roſaꝝ:q̄ si depditū fuerit aliqd ō carne:pone desup vnguētū de alnadi dōec loc⁹ carne repleať ponēdo desup pulueꝛē roſaꝝ dōec ꝺsolideť.ꝛ hec cura est gñalis oīb⁹ cocturis.Si āt patiēs timid⁹ fuerit ō coctura: accipe testā medie nucis ꝛ caua eā ꝛ pone ītus ista.℞. farine lupioꝝ:ꝛ fuligis camini ꝛ pipis ꝛ radicis scare.añ.ptes eq̄les:tere bas medicias ꝛ madefac eas cū alchitrā.ꝛ iple dictā testā nucis ex hac ꝺfectōe:ꝛ pōe sup locū vermis tenēdo tādiu donec virt⁹ medicie trāseat ad ipz:ꝛ ponit ꝺcā medicia ī medietate teste nucis vt cōphēdať loc⁹ vermis yndiq̄ ab ipa.ita vt nō possit exteri⁹ exire donec occidať. ꝛ purga eū medicina dicta in egritudine vene medeni.

¶ Cap.XXII.Qō est de vermibus q̄ oziunť in ītestinis.

VErmes q gñanť in ītestinis gracilib⁹ ꝓ maiori pte fiūt ex comestōe fruměti vel farine nō bñ cocti vel his silib⁹.Et cura ē cū reb⁹ amaris ꝛ desiccatiuis:et iā rememozati sūt medici q̄ ex fortib⁹ ꝛ desiccatiuis in hac egritudie est alchābil.ꝛ si nō reperiť exhibeať de succo flauie pōd⁹ aur. triū cū dimidio aur.centauree minozis distēperatis cuz duabus libzis aq̄ decoctiōis serature pini.ʒ.i.ꝛ fac vt ifirm⁹ patiať famē ꝛ sitī ꝓ duas hozas añ assūptōez dicte potatiōis.ꝛ postea recipiat ipaz ꝛ exibūt ī breui.ꝛ recipiat in comestiōib⁹ suis almuri.ꝛ cōedat ī ieiunio panē fcm̄ cū semie nigelle:ꝛ feniculi Et si tps ꝛ etas ꝺsenserit: dabis ei sinapi pistatā ꝛ distēpatā cū aq̄ ad spissitudiez mell' cū pane:exibēdo ei post aliqd aceti ad tpandaz calitatē sinapis:q̄ si ꝑus dares ei acetū nō posset postea tm̄ comedere

de dcã sinapi q̄ sufficeret ad occidendũ vermes. Et scias q̄ be res ēt occidunt sanguisugã ebibitã. ⁊ ego expuli sanguisugã dãdo patienti per tres dies semen nigelle in ieiunio. ⁊ iuuit me in hac etas ifirmi ⁊ tẽpus ãni: q̄m ĩceperat senescere ⁊ tẽpus erat hiemis. Et abstineat a dcibus rebꝰ dulcibus maxime ab humidis ⁊ dulcibus. Et continuet comedere acetum ⁊ almuri donec fuerit liberatus.

¶La.XXXIII. Qõ ē de cucurbitinis.

Et gñant aliq̄n in itestis magnis vmes qui similes seibꝰ cucurbitaꝝ. Sz isti ñ ita cito occidunt sic pdci: tñ ꝓtinuãdũ ē regim̃ pdcm̃: ⁊ defor] sup vẽtrẽ põe empl̃z q̄ posit eos necar: sic isto. ℞. farie lupioꝝ ⁊ cẽtauree mioris ⁊ folioꝝ psici ⁊ prassy: pistẽt ⁊ distẽpent cũ aq̄ olci ⁊ .x. ps ipiꝰ aceti: ⁊ adiuuat: ad necãdũ istos ⁊ eaucẽꝰ. clistere fcm̃ cũ aq̄ seu succo maruby ⁊ suis silibꝰ: ⁊ oibꝰ mõis ꝓtinuãdo has medicias eos occidũt ⁊ eradicãt oio. Logscẽdo q̄ q vmes hñt ĩ corpore cũ st famelici ãgustiãt valõ: ⁊ q̄n stoacꝰ ipoꝝ ē ianitꝰ vomũt: ⁊ sentiũt ĩ itestis ⁊ ĩ stõ agitatões ⁊ motꝰ exneos: ⁊ hñt stridorẽ dẽtiũ ĩ sõnis ita q̄ audit: ⁊ ex ore ipsoꝝ ē saliua ⁊ hũiditas tẽ: ⁊ excitãt a sõno cũ tiore. sz q̄ cucurbitini fiũt ĩ itestis magnis iõ ñ pcipiũt dolorẽ. ¶La.XXXIIII. Qõ ē de vmibꝰ mũt] ⁊ quis q̄ oriũt ĩ iferiori pte itestioꝝ.

I vmes q̄ gñant ĩ fundamẽto itestioꝝ fiũt ex flate putrefcõ cũ stercore. Et cura ē regim̃ pdcm̃ ⁊ medicie pdcẽ cũ clisteri pdcõ addẽdo ĩ ipo õ ruta: ⁊ libabit cũ adiutorio õi: ⁊ vmes ēt pui q̄ fiũt ĩ aure occidũt cũ succo rute distillato ĩ aure. Logscẽdo q̄ ĩ cura oiuz spẽz vmiũ ē nec̃iũ subtiliare regim̃. ¶Lap.XXV. Qõ ē de varicibꝰ.

Ec egritudo q̄ dr varices oriť ĩ cruribꝰ ⁊ ē similis varicibꝰ arboꝝ ⁊ sic dilatãt vene ⁊ ingrossant ⁊ exteriꝰ pminẽt. Et gñať ex melĩa ⁊ grossa vẽtositate: icipe ĩ cura isti⁹ a purgatione corpis ab hũore melico: ⁊ hꝫ cũ lapiõ laçuli ⁊ barburia. i. polipodio ⁊ silibꝰ: ⁊ hꝫ medicam̃ scriptũ ē supiꝰ. Et fac ei fieri sirupũ dissolutiuũ ⁊ subtiliatiuũ. ℞. corticis citri: ⁊ mac]. añ. ʒ. i. spice: sgnãti: camõille: seia melõis affoca. añ. ptes tres. ʒ. i. ꝓssa q̄ sũt ꝓssanda: ⁊ ifundãt in .x. lib. aq̄ dulc] p noctẽ vnã: ĩ mãe vo bulliãt lẽto igne vsq̄ ad ꝓsũptiõz medietat]: demũ colleť: ⁊ ĩ ista colatura addatur lib. i. succi fenicli: ⁊ lib. viy. mellis: ⁊ siť bulliãt vsq̄ ad spissitudiẽz: ⁊ exhibeat õ isto oi mãe. ʒ. y. cũ. ʒ. v. aq̄: ⁊ põe sup crura farinaz ordei ⁊ camõillã ⁊ rosas. añ. ptes eq̄les: misceãt cũ aq̄ olci tepida ⁊ õsup põe. Sciẽdo q̄ hᶜ passio ē difficil curatõis: tñ cũ magna ⁊ ꝓtiua atq̄ lõga sollicitudie ⁊ cura poterit ad meliozatõz ⁊ alleuiatiõz duẽire: ⁊ ꝑp hñ ē salꝰ ꝑmittẽda ifirmo: nec spes certe libatiõis eidẽ ē exhibẽda: qõ si fecer] p certo dcipieris: ⁊ ciba eũ cũ gall' ⁊ cũ pãe bñ fermẽtato. ¶Lap.XXVI. Qõ ē õ elefãtia.

Et accidit cruribꝰ grossitudo ꝑter nãz que dr elefãtia: ⁊ hꝫ iõ q̄ assimilaťcruribꝰ elefãt] ĩ grossitudie. Et cã hꝰ ē exuberãtia hũoꝝ grossoꝝ q̄ st vltimi in gssitudie q̄ õscẽdũt ibi ꝑp põderositatẽ ipozũ. Et cura hꝰ ē q̄si ipolis. Sz laudabilioz via in curatõe ipiꝰ ē eũare corꝑ cũ medicamibꝰ educẽtibꝰ istũ hũorẽ postq̄z ſbtiliauer] ipz ⁊ ĩcider] cũ medicis dcis supiꝰ. ſ. cũ sirupo fcõ ex radice lily ⁊ succo fẽicli ⁊ alys oibꝰ pscript] supiꝰ. Et fac ẽpl̃z supiꝰ resolutiuũ ⁊ cõsũptiuũ: ⁊ cũ rẽoueb ẽpl̃z cã alleuiatõis crur] ũnges locũ cũ olo camõillio ⁊ ro. aromatiçato siť eq̄l̃r mixt]: ⁊ ñ mireris õ ꝓgatõe alleuiatõis hꝰ: q̄m ēt cũ optĩa cura vix ꝓcipiť meliozatio ĩ tpe lõgo. ¶La.XXVII. Qõ ē õ cãcro.

Et oriť aliq̄n ĩ corꝑibꝰ aliꝗz apa noiatũ cãcer qõ arabice dr [illegible]: ⁊ ē difficil' cur' valõ: ⁊ noiat' cnacer ab illo aiali sic noiato qõ ē bñs cura lõga ⁊ imta: ⁊ accidit ꝑ maiozi pte ĩ cruribus pp largitatẽ vẽaꝝ ipoꝝ ⁊ pp abũdãtiã hũor] melici: ⁊ grauediez ⁊ põderositatẽ ipiꝰ: ⁊ assilant isti⁹ vene venis vari cũ ĩ grossitudie. Et be tres egritudies. ſ. varices ⁊ elefantia ⁊ cãcer. ſt ex hũore grosso ⁊ melico ⁊ terrestri valde tñ hi hũores diuersificãt adiuicẽ ĩ gssitudie: q̄z vnꝰ gssioz ē altero: ⁊ illõ rligt ĩ discretõe medici. ⁊ purga ꝑ hũc hũorẽ cũ suba dcãꝝ medicinaꝝ sic cũ lapide laçuli ⁊ suis silibꝰ dcis: ⁊ ciba eũ pull' puis ꝓnienter õcoct]: ⁊ pãe õ fruñto optĩe fermẽtato: ⁊ fac eũ abstĩere ab oibꝰ cibis gssis: ⁊ ab oibus fructibꝰ ꝑterq̄z ab auellãis ⁊ amigdal' ⁊ fisticis: ⁊ potes ēt ei ꝓsentire poma granata ⁊ pira optime matura.

¶La.XXVIII. Qõ ē õ dolõibꝰ iũcturaꝝ.

Et fiũt aliq̄n ĩ corꝑibꝰ ꝗrũdã dolores iũcturarũ q̄ ꝓcedũt ex abũdãtia gssoꝝ hũoꝝ vl' viscoꝝ q̄ ifũdũt ĩ iũcturis: ⁊ polẽ ē q̄ isti hũores ĩ gbusdã idurãt iũcturis admodũ lapidis. ⁊ cura boꝝ ē ipolis. Sz cura boꝝ dz eẽ añ talẽ iduratõez. ⁊ tẽ ĩ ipis ꝓpebit vtilitas: ⁊ icipe ĩ curatõe hoꝝ dãdo sirupũ ꝓpositũ cũ aq̄ õcoctõis radicis lily: ⁊ succi feniculi ꝑ duas septianas. ⁊ postea eũa ipz ab isto hũore gssio cũ hꝫ medicãine. ℞. bdely oppopõacis ⁊ scibmeg: iteriõa collogntide ꝑpata sic dcz ē supiꝰ: eo q̄ hᶜ trahũt hũorẽ ab ist] loc]: ⁊ ĩunge locũ cũ olo õ lilys ⁊ olo camõillio ⁊ anetio: ⁊ pinguedie anatis ⁊ oleo amigdal'. mixt] q̄ꝝ ptes sint eq̄les: ⁊ vtať hꝫ regie tãdiu dõec videat effectꝰ medicie cũ adiutorio dei.

¶La.XXIX. Qõ ē õ dolore q̄ fit ĩ sba itesti.

Ec qdẽ passio oriť ĩ itestis ex hũore aq̄so ꝗuerso ĩ vaporẽ ex q̄ segť passio grauissima. ⁊ illa õ cã laniãt arterie ⁊ vene. ⁊ ꝑt ide ꝓseq̄ vlceratio ĩ plmõe. ⁊ scias q̄ medicie q̄ ꝓsueuerť mitigare dolores ꝑmouẽt istũ: sic sũt medicie calefactiue ⁊ dissolutie ⁊ apitiue: q̄m dissoluẽdo hũc hũorẽ ꝑmouẽt dolorẽ itẽsũ q̄si itolerabilẽ: eo q̄ vapor ñ imittit dolorẽ nisi fuerit ꝗuersus ĩ vẽtositatẽ. cogscẽdo q̄ dria ē ĩter vaporẽ ⁊ vẽtositatẽ: q̄m vapor dr q̄ gescit ⁊ nõ mouet: vẽtositas q̄ mouet: ⁊ tc̃ iduc dolorẽ ꝑ motũ ⁊ extẽsiõz. ⁊ sic hoies ꝓsueuerť noiaꝝ vaporꝫ extrisecos vẽtũ q̄ mouẽt. ¶Ergo ꝑ⁹ itẽtio tua sit ĩ curatõe hꝰ eũare hũc hũorẽ aq̄suz absq̄ ꝑpatõe ⁊ receptõe alicꝰ digestiui. ⁊ suffic tibi semẽ karta mi ĩ hac itẽtõe: ⁊ si vis addere scim̃ vtice erit cura vltia. ⁊ da ei oi mãe õ isto sirupo. ʒ. y. cũ. vi. ʒ. aq̄ cal'e. ℞. succi feni cli collati li. iy. seia melõis. ʒ. 5. mastic aur. y. ꝓssent ⁊ ifũdãť ꝑ noctẽ vnã ĩ aq̄ cal'a: mane vo bulliãt lẽto igne vsq̄ ad ꝓsũptõez. iy. ptis: ⁊ colleńt: ⁊ buic colature adde lib. y. mell'. ⁊ õcoq̄nt ad spissitudinẽ sirupi. Et iunge locũ dolor] pfricatõz cũ palma manꝰ cũ olo camõillio ⁊ anetio ⁊ pinguedie anꝑis mixt] eq̄l̃r ⁊ vtať hꝫ regie dõec libeť cũ adiutorio õi.

¶La.XXX. Qõ ē õ dolõe q̄ fit ex labõe ⁊ fatigatõe

Et fiũt aliq̄n dolores ĩ corꝑe ex forti labore ⁊ fatigatõe: ⁊ spal̃r ĩ isuet]: q̄ si fuerit hyẽs iunge eũ cũ olo anetio ⁊ rosaceo tepidis: ⁊ ĩ estate sufficiet oleuz rosaceũ solũ. ⁊ cũ ist] libabiť cũ adiutorio õi. ⁊ scias q̄ labor ē apa vle totiꝰ corpis: ⁊ ꝑp hꝫ oia mẽbra calefiũt. ⁊ sentiť dolor vl' is ĩ oibꝰ mẽbris totiꝰ corpis. sic accidit nauigãtibꝰ cũ rẽis assidue: q̄ cũ gescũt dolẽt vl' ĩ oibꝰ mẽbris: sz mag] ĩ mãibꝰ ⁊ sic supflue ãbulãtes dolẽt ĩ oibꝰ mẽbris: sz mag] ĩ cruribꝰ ⁊ pedibꝰ. Et ĩcurrẽtiũ hãc passionẽ subtiliare debes regim̃ dãdo eis pullas õcoctas ĩ taffea cũ aq̄ ⁊ aceto: ⁊ accidit ml'to ties effymera febr] ex tali labore: ⁊ si ĩ istõ sũt vene replete aliq̄ hũore ꝑpato ad putrefactõz fit ide febris putrida sz nãz illiꝰ hũoris. Et postq̄z expedit fuero de tractatu isto loq̄r de febribꝰ ⁊ curis eaꝝ cũ adiutorio dei.

¶La.XXXI. Qõ ē õ podagra q̄ arabice dr anãcras.

Ec egritudo accidit pedibꝰ q̄ dr anãcras: ⁊ est apa qõ fit ĩ vno pede: vl' ĩ duobꝰ: ⁊ nãl'r ibidẽ accidere ꝑt velocius q̄z ĩ alys mẽbr]: eo q̄ pe

des sūt positi i ifima pte corpis:⁊ maior ps hᵒ passiōis gña tur ex hūore calo descendēte ad pedes ⁊ ide apant: sz nō coadunat hūor i hac egritudie i vno loco ꝓpo fic in alys apatibᵒ. Et accidit anacras p maiori pte puos pedes hñti bᵒ:⁊ ābulātibᵒ supflue ꝓter ꝓsuetudiez:⁊ paucos vidi cur forzes q viuāt ex arte illa q nō patiāt ex hac egritudie:⁊ pt ēt euenire ex hūoribᵒ ñ acut]:⁊ ꝑmū qō euēit eis ē dolor ⁊ deiū ingssant ⁊ calefiūt. Cura hᵒ ē flōmare cefalicā ex op posita pte pedis sbtrahēdo ō sanguie ꝛz ꝺditōes notas. q si tumor fuerit ex dñio acuti hūoris:⁊ illō scies ex acuita te ⁊ fortitudie doloris. oio ꝓhibe tc fieri vnctiōz:sz desup põe farinā ordei mixtā cū succo badderē:cū alchana q̄tū ē q̄rta ps farie ordei:ꝺsiderādo tñ ꝓpōnē patiētis etatē ⁊ tps āni:⁊ purga ifirmū cū sero capno coagulato cū lacte fi ci cū q̄ dissoluti sint aur. y. de tamarindis gbᵒ addat q̄rta ps auri de machamuda. i. scamōea. Et si cogūer] q nō fue rit hūor tāte calitat] ⁊ acuitat]:purgab put cogūer] de eēn tia ⁊ q̄litate ipi:⁊ p̄cipe in firmo paz ābulāre ēt pᵒlibatio nē pfectā:⁊ cū fuerit libatᵒ põe sup pedes q̄ hēant ipos cō fortare:nō tñ cū aromaticis fic neciū ē p̄ncipalibᵒ mēbr]: ea vo q̄ hñt ꝓfortare mēbza q̄ nō sūt p̄ncipalia sūt stiptica ⁊ tpata iter calitatē ⁊ fritatez. Aromatica vo appzopriata sūt p̄ncipalibᵒ mēbr] tñ:eo q ispūs aialis ⁊ vitalᵉ ⁊ oēs ispūs delectāt in his. Illi āt q credūt q oēs ispūs ab vno fonte ⁊ vna radice ꝓcedāt:sic sūt magni medici ⁊ sūmi nāles ali qui ex his sunt q credūt q radix illa ⁊ fons sit cor sic pipa tetici. Et alij sunt q dicūt q radix illa ē cerebz. Nos āt co gnoscimᵒ q aroatica maximū iferūt iuuamtū cordi in sin copi odorādo ea ⁊ nō solū cordi vez ēt oibᵒ mēbr] sibi vi cinis. ¶ Cap. XXXXII. Qō est de scissuris que accidūt manibus ⁊ pedibus ⁊ alys mēbris.

ET multotiēs accidūt scissure manibᵒ ⁊ pedi bᵒ:⁊ maxie pedibᵒ:eo q plāte pedū fricāt p terrā:⁊ ide acgrūt siccitatē:⁊ ō ꝑ oimodā ha bemᵒ certitudinē. s. q qñ res hūide desiccāt scidūt:sic appet i trabibᵒ: q postq̄z desiccat cor hūiditas i eis fiūt scissure mlte:⁊ i terra ēt ꝑ idē māi festat. s. q postq̄z fuerit pluuia hūectata:⁊ postea succesē rit vētᵒ ⁊ sol:repleāt scissur]. Ergo hᵉ egritudo idiget hume ctatiōe:tñ scias p certo q id qō scissuz ē ñ ꝓsolidat hume ctādo:⁊ hᵉ egritudo idiget cura ꝓposita. s. q sit absterſiua ⁊ hñs mltā hūiditatē:sic ē alchāna madefcā cū butiro re cēti:aut cū oleo amigdalaz dlciū:vl cū olo oliuaz dlci te nēdo ꝑ medicamñ p noctē itegrā ōsup:⁊ abluere ēt seu ma defaceř mēbza scissa ꝓfert valō:⁊ laudabilior via q̄ possit hñi i scissuris pedū ē ñ põere pedes i terra vllo mō: ⁊ i scis suris manuū q̄ abstieat a tactu rez siccaz ⁊ aridaruz ⁊ a nauigatiōe cū rēis:⁊ nocz ēt fodere terrā:⁊ facere lapides terreos ⁊ vasa fictilia:qñ oia hᵉ faciūt scissuras i manibᵒ ex tactu terre ⁊ absti nēdo ab his ⁊ silibᵒ ꝺtinuādo medi camē predictum liberabitur deo dante.

¶ Ca. XXXXIII. Qō ē ō egritudibᵒ vnguiū.

ET vnguibᵒ q dē accidit aliq̄n scissura ⁊ ōpilla tio ⁊ fractio. Et cura hoz oiuz ē appositio al chāne distēpate cū olo oliuaz. Et dixerūt qdā q põere ymes terrestres i olo ⁊ bullire sil ⁊ ō sup ponere:curat scissuras vnguiū manuū ⁊ pedū.

¶ Cap. XXXXIIII. Quod est de sciatica.

ET ozit aliq̄n dolor i gbusdā q extēdit a ꝺiun ctura coxe ꝓcedēdo directe vsq̄z ad cauillaz pedis ⁊ aliq̄n vadit tortuose:⁊ hᵉ egritudo dr sciatica:q̄ gñat ex hūore frō ꝓtēto ⁊ gñato i lo co. ⁊ ibi ifert nocumtū sic i alys mēbris. Et sūt mlti medi ci q curāt hāc passiōem cū multis cocturis. Sz via recta ad curādū istā egritudinē ē dissoluere icidere ⁊ subtiliare hūc hūorē:⁊ ꝑ dādo ei oi māe ad bibēdū. z. y. oximell sgli tici cū. iiy. z. aq̄ calē:⁊ de septē i septē dieb dab ei ptes, iy aur. i. de tyriaca qñ ꝓfert valō:⁊ iunge locū cū olo de scau nix. i. ō nigella calo:⁊ cū olo ō sinapi q̄z ptes sint eq̄les:⁊ olo ō lilys q̄tū illa duo mixtis. ⁊ si eūaueris corp ab illo hūore:p certo eradicab radicē egritudis cū adiutorio ōi.

¶ Medcamñ optimū ad ℔. ℞. bdely oppopōacis:scbibe neg. añ. aur. i. agarici femini:medulle:se. kartami:⁊ se. vti ce. añ. ptes tres. aur. i. asse dulcis q̄rta ps aur. collogntide. .viy. ps aur. icide collogntidā minuti ⁊ malaxa eā cū q̄rta pte. aur. i. ō lacte amigdalaz ⁊ tātūdē pluer] dragag. ⁊ icō poza oia pdcā cū olo amigdalaz dlciū ⁊ oximelle sglitico valō acetoso:⁊ ppinēt ex isto aur. vi. cū aq̄ cala. Et si ñ pur gat sufficiēter adde ō reliduo aur. ʒ. ⁊ rege eū sic i alys la xatiuis:⁊ põer vētosas siccas cū igne siue pᵒ purgatōz seu añ sr se iā ꝓfert valō:qñ eradicat hūorē a pfūdo:⁊ trahit eū exteri⁹:⁊ inūge locū cū olo ō lapidibᵒ qō dr bñdcñ vl cū alkitrā. ¶ Ca. XXXXV. Qō ē ō dolōibᵒ ypocūdrioz.

ET accidit ypocūdrys dolor q arabice dr zar zuter. Et cā hᵒ ē motᵒ vapoz q mouēt motu violēto atq̄ fortiq̄ oriūt a subtili flate. Et cu ra hᵒ est subtiliare regimē:⁊ cibare cū passeri bᵒ ꝑpatis i taffea:⁊ assatis i veru. ⁊ ēt suffrictl: ⁊ da ei medicias calas puocātes vrinā. ¶ Receptio apta ⁊ ꝺueniēs ad ℔. ℞. radices fenicl. ⁊ seis ei⁹. seis pastiace. mōtane:flauie:ligritie mūdate:sgnāti. añ. aur. x. seis vti ce aur. y. seia melōis ad pōd⁹ oiuz:basilitiōis. z. iiy. oq̄ssen tur oia ⁊ ifundant in li. y. aq̄ feruētis p noctē vnā. māe vo bulliāt lēto igne vsq̄z ad ꝓsuptōez medietat] postea colēt: ⁊ i illa colatura ponāt lib. y. zuccari:⁊ decoq̄t vsq̄z ad spis situdinē:⁊ ppinēt ei q̄libz māe. z. y. cū. vi. z. aq̄ cale: ⁊ iunge locū extrisecū cū oleo de iasemino. ⁊ piguedie anatis:⁊ vtaf hoc regimīe donec fuerit liberatus.

¶ Ca. XXXXVI. Qō ē de apatibᵒ q̄ fiūt sub spatula dex vl sinistra. ⁊ ē iter ꝑfūdū apa qō dr arabice altabalep.

ET ozit i corpe qōdā qō noiat arabice altaba lep. ⁊ sūt apata q̄ gñant sub spatula dex pte si ue sinistra ⁊ pfūdāt it⁹ valde:⁊ hᵉ apata gñan tur ex hūoribᵒ adust] vl ex flatico hūore gros so:aut ex aq̄so sāguie. Sz illi⁹ qō fit ex hūori bᵒ adust]:cura ē ipolis:⁊ ꝑ maxie accidit senibᵒ qñ sūt cu riosi ⁊ laboriosi valde:sic euēit pri meo qñ captᵒ fuit ab ba li filio ioseph q tātū stimulauit eū q̄ adusti fuerīt hūores i corpe ei⁹ ⁊ ide hūit altabalep i pte sinistra:⁊ medicᵒ q cu rabat eū icidebat ō carne dcī apat] ⁊ nibil sentiebat ide. ⁊ ītātū durauit ꝑ qō puēit nocumētū vsq̄z ad cor. ⁊ mortuᵒ fuit ꝺo die hac ō cā. ¶ Hec apata sūt difficil cure valō eo q hūores sūt adusti:⁊ iō sūt grauis ⁊ dure digōnis itñ q ñ pñt ꝺuerti ad saniē laudabilē atq̄z albā:imo ꝺuertunt ad saniē turbidā atq̄z nigrā ⁊ virulētā:⁊ nullū apa magū pōt pfecte curari. nisi pᵒ ꝺueniat ad pfectā digōnē ⁊ ad sa niē laudabilē ꝺuertaf:cogscēdo firmiter q oē apa melā colicū aggrauat ⁊ mltiplicat i nocumēto ex tactu ferri ⁊ silibᵒ:⁊ istō apa ē corrosiuū q̄ corrodit valō i circuitu sui:⁊ tūc tpis qñ pr meᵒ obyt cui ōs aie sue miseat erā i studio. sit g̃ regimē hᵒ. s. ō altabalep tale. Jn ꝑmis mīue ō sāguie si ꝺditōes ꝺsenserit:⁊ postea purgab eū plies cū rebᵒ pur gātibᵒ meliaz. ⁊ põe sup apa calefaciētia ⁊ mitigātia dolo rē. Oz si apa nō apiāt:sz resoluit qō resoluēdū ē de subtili:⁊ mitigat qō ē mitigādū de doloribᵒ. Scias q medicᵒ ma gnū qd fecit valō. ⁊ iā curauit maiorē ptē egritudis:eo q q̄uis relige hᵒ apat] fuerīt petrificate nihilomin⁹ remāe bit qn ifirmᵒ oēs suas faciat opatōes. Si vo a ꝑnᵒ nō fue rit ꝺuatū istō regimē:⁊ hūores apat] icipiūt ad putredinē ꝺuēire:⁊ ifirmᵒ fuerit senex:nō expectes curā i ipo:imo di cas:⁊ hēas eū p ōspato:⁊ rege ifirmū blādiēdo ipz cū olo rosa. ⁊ suis silibᵒ q̄uis nihil ꝓficiat. Cū āt fueris in ꝑnᵒ hᵒ fac ei i stud emplm postq̄z fuerit purgatus plies a melan colia sicut dixi. ℞. farinam ordei, rosaz: farine fabarum.

camomille yrīgoꝝ añ.ʒ.y.seīs lini.seīs altee:qō arabice dr̄ chatemi.an.auſ.ūy.folioꝝ vrtice:carobe porcine añ.auſ. y.piſtent̄ q̄libet p se ⁊ cribra q̄ fūt cribellāda: ⁊ diſtēpera ea cū aq̄ rosacea:ī cui⁹ vniuſcuiuſq; lib.ſit diſtēpata.ʒ.ſ.ti riace alferut.i.libatrias. Et iſtō empl̄z pōe ſ̄p locū ponē do deſup ēplaſtrū folia vitis recētia:⁊ cū fuerint exiccata mutabis illa.Si vo dcīn apa fuerit ex hūore fl̄atico groſ ſo:p maiori pte curat̄.Et mihi cueīt cū eēz iuuēis: ⁊ paſ ſus fui ml̄tos ⁊ ītēſos dolores antecꝫ apiret̄:⁊ poſtcꝫ aptū fuit:libat⁹ fui ꝓplete . Oꝛ ſi hec paſſio euenerit alicui ſeni g ſit ficce ꝓpl̄onis ſubtilia regimē ei⁹ ēꝫtuz potes:ita q; nō comedat aliqō habēs graſſitudinē: ⁊ ſuffic̄ ei dare pullas puas ⁊ fcās ī taſſea cuz aceto ⁊ pane bñ fermētato:⁊ da ei bibere q̄libet die.ʒ.ſ.ſyrupi ſgnçabin cū.ʒ.v.aq̄ decoctio nis yrīgoꝝ. Et ſit decoctio talis.ſ.ī.vi.auſ.yrīgoꝝ ponāt̄ ʒ.x.aq̄:⁊ bulliāt vſq; ad ꝓſūptionē medietat̄:⁊ cū illis.v. ʒ.decoctiōis diſtempabis dictū ſyrupū:⁊ da bis de iſto oī mane:vt dcīn ē.Et pōe deſup ēplaſtrū factū cū farina oꝛ dei ⁊ yrīgis:⁊ camōilla.añ.eq̄les ptes.piſtēt ⁊ diſtēperēt cū aq̄ ⁊ tertia pte ſui aceti:ꝛ deſup ēplaſtrū pone folia vi tis vel ſicle. q; ſi apa ad maturationē deuenerit: ſtude vt os ſeu aptura fiat īferi⁹:⁊ vbi vis q; rūpat̄ pone illic ſter cus colūbinū mixtū cū butiro ſ̄z apturā quā ītēdis face re:⁊ cū aptū fuerit euacua ſanīē:⁊ īt⁹ pone liciniū ſeu tēta madefactā ī melle diſpūato ⁊ decocto cū aq̄ vſq; ad ſpiſſi tudinē retinēdo illō liciniū nocte tota:⁊ māe rēoue illud ⁊ pone aliō madefactū ī empl̄o alnacli mixto cū ol̄o roſa ceo eq̄l̄r ⁊ bullit] ad ſpiſſitudinē mellis:⁊ pmāeat ſic p to tā noctē:⁊ ſ̄z q; patiēs fuerit delicat⁹ vl̄ nō ōlicat⁹: pone de vitriolo ī alnachi pl̄s vl̄ min⁹.Et ſi vī tibi difficile eq̄ re ꝓcauitatē vulneris dcī apat] carni bñ . accipe fulliginē foznacis vbi fūdit̄ es ⁊ tere eā:⁊ ablue illā cū aq̄ multoti ens:⁊ de illo puluere ſpge ſup liciniū:⁊ tādiu pōe ī vulne re donec optīe ſigillet̄.Si āt dcīn apa fuerit ex hūore ſan guineo febrīs erit foztior:ſz citi⁹ libabit̄ . Et cura ipſi⁹ eſt flōmare p⁹:⁊ poſtea deſup ponere mitigatiua dolor] ⁊ nar coticha. ℞. apta valde ad ℔. ℞. farie fabaꝝ:yringoꝝ ca mōille: ſquina:folia vit].añ.eq̄les ptes.piſtēt ⁊ diſtēperē tur cū agreſto:⁊ pōe ōſup:⁊ ſup ēpl̄z pōe folia vit] recētia: ⁊ cū īcipit exiccari madefac ipz cū aq̄ roſacea. Si āt ad ſa nīē ꝺuenerit:fac ei curā ꝑdcāz in fl̄atico:excepto q; in eſto mag] ſollicit⁹ eē debes īfrigidare:⁊ ī illo mag] ītēdere de bes ī ſubtiliare:īcidere:⁊ diſſoluere . Si āt ꝑdictū apa ex colīca fuerit ñ ꝓficiet ei vnguētū alnacli:īmo magis īfert nocumētū:nec ēt acuta vl̄ acerosa:ſed ſufficiet ei ſuppone re coztices cucurbite vl̄ anguie vl̄ boꝝ ſil̄ia.Sciēdo q; ī iſta regiōe oīa apata q̄ naſcunt̄ ī ꝑdictis locis noīant̄ alta balep.⁊ greci ipſa noīant babui.q̄ āt fiūt ex būozib⁹ adu ſtis nō recipiūt digōnē quēadmodū dixim⁹:⁊ pp ℔ nō cu rant̄:⁊ ex hac egritudīe obyt pr̄ me⁹:cogſcēdo q; ℔ apa ē coꝛroſiuū:⁊ coꝛrodit in circuitu ſui ptes vicinas.q̄re necē īducit q̄uis ſit ī ptib⁹ ignobilib⁹ coꝛpis:nedū ī nobilibus. vel ꝓpe nobilia mēbza:⁊ pp hoc moziunt̄ ꝑ maiozi parte habentes hanc paſſionē.

¶ Cap.XXXVII.Qō eſt de apatib⁹ q̄ dicunt̄ doggaz.

DIcunt̄ aliqñ ī extrēitatib⁹ digitoꝝ manuuz vl̄ pedū apata q̄ dicunt̄ doggā:qō latīe pana riciū noīat̄:⁊ facilioꝛ cura ⁊ magis laudata ē deſup ponere cerumē ſeu ſoꝛdities illas q̄ re periunt̄ ī auribus:vl̄ panē maſticatū:⁊ ſi fue rit delicat⁹ ſufficiet ei farīa maſticata ad maturationē h⁹ apatis:vl̄ paſſule piſtate:aut fic⁹ vna:qñ hec paſſio leuit̄ curat̄ ⁊ ſine tīoze.Sz h⁹ egritudis repit̄ q̄dā ſpēs q̄ ē val de mala.vz.que coꝛrodit extremitatē digiti:⁊ extēdit̄ ad coꝛrodēdū carnē viuā man⁹ vl̄ pedis:donec deueniat ad coꝛroſionē maiozis ptis ipſius. Et hec ſpēs arabice noīat egritudo ſpie.Hal.vo nō noīat paſſionē hāc ꝓpo noīe:ſed poſuit cāz ⁊ curā ipſi⁹.Et poſtcꝫ coḡueris hāc ſpēz q; ipſa creſcit q̄ttidie ⁊ augmētat̄: ſtude ī euacuādo coꝛp⁹ foꝛti ter:ponēdo ī laxatis ipſi⁹ res q̄ trahāt būoꝛes aduſtos:⁊ ō ꝓueniēt⁹ ad ℔ eſt ℔ medicamē. ℞. coꝛticis mirabolano rū ⁊ kebuloꝝ:⁊ īdoꝝ:⁊ epithimi barburie.i.polipody.añ. auſ.x.ſene kartami . ſeīs vrtice.añ.auſ.v. piſtent̄ optīe ⁊ addat̄ iſtis q̄tū ē q̄nta ps oīuz dcāꝝ mediciarū de violis ⁊ flozib⁹ nenufaris:⁊ īfūde oīa ī aq̄ calida tāta vt coopiāt̄ ex ipſa:⁊ colet̄ ī mane foꝛtiſſime exp̄mēdo:⁊ ī.vi.ʒ.iſti⁹ co latur̄ ponat̄.ʒ.i.ſ.ſyrupi de ligr.⁊.ʒ.i.⁊.ſ.ſyrupi ō coꝛti ce citri:⁊ adde huic octauā ptē auſ.de ſcamonea:⁊ octauā ptē auſ.de maſtice.Et ſi ñ purgaret̄ ſufficiēter cū iſtis ad de de reſiduo aq̄.ʒ.y.⁊.ʒ.ſ.ſyrupi ſgnçabin:⁊ ciba euz po ſtea gallina elixata ī taſſea:⁊ ī die añ aſſūptionē medicine dabis ei ſiclas elixat⁹ ī veſpis.⁊ ſi nō fueris ſtudioſus ī li beratiōe h⁹ anteꝫ deueniat ad maturationē ⁊ eruptionē paꝝ ꝓficiet ei cura ⁊ medicatio poſtea:q; ſi venigrat̄ ī cir cuitu apatis ⁊ īdurat̄ quēadmodū deuenit inimico meo q noīabat̄ çacharū q miſit ꝑ me poſtcꝫ exiui de carcerib⁹ bali fily Joſeph:⁊ īueni q; coꝛa eo erāt pl̄es medici ⁊ cum eēz ꝓpe eū ipe exꝫit pedē ſuū:⁊ fere q; nō poſuit ipz ī ſinu meo:ſic̄ aſſuet⁹ erat facer̄ alys medic]:⁊ tūc elōgat⁹ fui ab ipſo:⁊ ꝓſiderani q; coꝛruptio erat in circuitu apat].q̄re di xi ei q; ipol̄is erat cura ei⁹ oīo niſi cyrolog⁹ icidat carnē il lā totā cū raſorio q̄ ē ī circuitu apatis: q; cū audiſſet ℔ īce pit furere valde ⁊ anguſtiari:⁊ medici īceperūt ei blandi ri tradēdo obliuioni ꝓcepta antiq̄rū q; ꝓceperūt q; nō ōbe mus blādiri ifirmo in egritudīb⁹. Quare ꝑmiſerunt ifir mo remouere eā bñ cū medicīs moꝛtificatiuis: qbus dixi q; nō coḡſcebā nec videbā vllo mō q; illō facere poſſent: eo q; añq̄ moꝛtificata ſit illa caro mala:ōnigrabit̄ altera q̄ ſuccedit:⁊ ſic ꝓcoꝛdati fuerūt oēs remouere eā cū medi cinis acutis:qbus dixi q; nō poterāt iſtud facere aliq̄ rōe: ⁊ ſic receſſi ab ipo:⁊ medici foꝛtiter īceperūt me accuſare:⁊ dicere q; nō poterā inimicitiā coopire quā hēo erga euz: tū q̄uis ei⁹ inimic⁹ eſſez ꝑ certo dicebā vītatē. vñ iſta de cā imagīauerat nocere mihi:ſz ōs abſtulit ei potētiā: neq; ſui medici aliqd ſibi ꝑfecer̄t: ſz poti⁹ ei ītulerūt grauamē ⁊ validū nocumētū. Et accidit q̄nq; in hac paſſiōe q; coꝛrū pi̇os ⁊ ōnigrat̄:q̄re īpol̄e ē q; ſup illō os poſſit caro gñari: nec ꝺeſari. vñ neceſſe ē radere illud foꝛtiter:⁊ cū raſorio īcidere carnē illā totā q̄ eſt ifecta ⁊ coꝛrupta : ⁊ ſbtiliaꝛ re gimē ei⁹:⁊ ſup locū pone farinā oꝛdei cū īdico quoꝝ ptes ſint eq̄les:⁊ cū vuln⁹ ſanīē eiecerit:pone tūc farinaz oꝛobi mixtā cū melle:⁊ iunge ptes vicinas q̄ ſūt in circuitu apa tis cū oleo roſaceo aromatizato: qñ pol̄e eſt q; cū ℔ regi mine:videb rē laudabilē cū adiutoꝛio dei: q; ſi ꝓpl̄o patiē tis fuerit ſiccа valde:⁊ fuerit ſenex adde farine oꝛdei ⁊ in dico q̄ſtum eſt q̄rta ps coꝝ de thure aduſto.

¶ Explicit liber ſcōs theyſir. ¶ Incipit liber terti⁹ q; ē ꝓtinens tractat⁹ tres. Quoꝝ tractatuū ꝑmus continet net capitula tredecim.

¶ Capl̄m ꝑmum. Qō eſt de febrībus effymeris.

DIcit ſeruus auēzoar q; cōſue tudo ē medicoꝝ noīare vnūquēq; caloꝛē exeūtē a coꝛpe ꝑter nāz:febrē. Sciēdo q; ex febrib⁹ q̄ dā fiūt ī ſpiritib⁹:⁊ cū dico ſpūs ītelligo ſubam ſubtilē q̄ ē ī coꝛde:q̄ qdē ſuba ī i tellu nr̄o breuis ē ad ītelligē⁹.Sz viui m⁹ dōec ipaz bēm⁹:⁊ moꝛimur qñ ōs ipaz a nob vlt rēoue re:⁊ q̄dā febres oꝛiūt ī būoꝛib⁹:⁊ aliq̄ gñant̄ ī ſubalib⁹ mē brīs.Et nūc īcipio ab ea q̄ oꝛtū hz a ſpiritib⁹. Et dico q; ℔ febrīs pte gñat̄ a cāis extrīſecis ſic̄ a foꝛti ira ⁊ a ſupfluis vigilys: aut ab ītenſo ⁊ foꝛti laboꝛe.⁊ exercitio exiēs a nā vel ex ōctōe ſupflue moꝛe ī ſole: aut ab ītēſa frīditate aut ex balneatōe in q̄buſdā aq̄s ſtipticis ſic̄ in aq̄ vitrioli vel alumīs ⁊ ſuis ſil̄ib⁹. Jra āt ꝑcreat febrē: eo q; ab ipſa iſtā manꝫ ſpūs coꝛdis ⁊ toti⁹ coꝛpis:⁊ inde ſequit̄ effymera:q̄

cū recedit a cozpe nō redit amplī⁹. Et ꝫ itelligēdū ē dū/mō būozes tēpati fuerīt ꝛ eq̄les in cozpe in q̄titate. ſ. ꝛ q̄/litate: ꝛ iterduz durat ꝑ tres dies: ꝛ ꝫ ē raro. Et hec febr] dr effimera. ſi vo būozes nō fuerit ī cozpe tēpati eq̄les: ſz exeūt ab eq̄litate ꝛ tēpie ī q̄titate ꝛ q̄litate vl̄ ſuba: tc̄ ad putridā leuiter poterit ꝺziuari: vl̄ ad aliā ſpēz febris: de q ⁹ remēozat⁹ ero cū de putridis ꝑtractabo. Cura āt ⁹ ef/fimere q̄ ab ira ꝓcedit ē ifirmū letificare donec remoueatur ira: ꝛ nō ſubtilies ei⁹ regimē m̄tū: ꝛ da ei bibere ſyru/pū mitigatiuū ꝛ refrenatiuū ire: ſic̄ eſt ſyrup⁹ de buglo ſſa c⁹ doſis ſit. ʒ. i. cū. ʒ. v. aq̄ roſacee ꝛ geſcat abſq̄ exercitatione aliq̄: ꝛ videas vrinā ei⁹. Oz ſi ſigna laudabilia ī ipſa apparuerīt atteſtātia ſanitati: ſcias q̄ libabit ab ipſa: ita q̄ ñ redibit: ꝛ ſignū certiſſimū ⁹ ē ypoſtaſis alba pineata ꝛ lenis: ꝛ eq̄lis: ita q̄ ī motu vaſis cito aſcēdit ſurſū: ꝛ cito redit ifer⁹ ad ſuā debitā diſpōnē: ꝛ iſto ſigno nunq̄ cogui erroē tpib⁹ vite mee. q̄re cū vides ꝫ certiſſime ſcias q̄ ñ redibit. Et ſi cū tali ypoſtaſi vrīa fuerit in coloze ꝛ ī ſuba ſili vrie ſanoz adhuc certioz eē poteris q̄ nō redibit. Jn illa ēt q̄ fit ex cogitatiōib⁹ ꝛ vigilys ꝑtabis ꝑdictū regimē ꝑter q̄ ī illa q̄ fit ex vigilys ōbes ifirmū ſollicitare vt dozmiat diu: ꝛ ꝓfert odozare flozes nenufar]: ꝛ vngere nares ei⁹ cū olo ſeiuz cucurbitarū vl̄ cucumer]: ꝛ pot⁹ ei⁹ ſit ſyrupus violace⁹: vl̄ de buglo ſſa: qñ ꝓferūt: ꝛ cū vider] ſigna laudabilia cibabis eū pullis vl̄ carne edi lactātis. Et hec cura ſuffic̄ ī illa q̄ fit ex ira ꝛ ſollicitudib⁹: ꝛ cogitatiōib⁹ ꝛ vigilys. Effimera āt q̄ fit ex fatigatiōe ꝛ laboze īdiget maiozi cura: qñ oz vt ponas eū ī tina plēa dulc] aq̄ tepide: ita q⁹ balneet cozp⁹ totū ꝑter caput: ꝛ fricet cozp⁹ ei⁹ totū in exitu cū iteriozib⁹ melonū: vl̄ pulpis ipſoz qñ ſūt bñ maturi: ꝛ ſi nō repiunt melōes recipiant ſeia eoz ꝛ piſtent optīe: ꝛ cū ipſis fricet cozp⁹ pfcē vt exeāt vapozes fumoſi q̄ reſoluūt vel reſoluti ſūt a caliditate febrili: ꝛ poſtq̄ videris ſignū certiſſimū qō tibi iā noīaui. bre ōbes ꝑ ſtāti q⁹ ñ redibit febris āpli⁹: ꝛ pot⁹ iſtoz ſit ſic̄ pot⁹ ꝑdcōz. Et ille ēt q̄ icurrit effimerā ex ꝺctiōe moze ī ſole balneet ſili/ter: ꝛ regat regie dicto: q⁹ ſi cā ſolis būerit doloze capit] ī/tēſuz: in funde caput ei⁹ oleo roſaceo aromatiçato ſi tps ꝛ etas ꝛ regio ꝛ ꝓlo ꝓſeſerit: ꝛ ifūde ſic. ꝓq̄ſet cū iſto oleo tātūdē aq̄ dulc]: ꝛ diſtilla eā ab alto ꝑ canulā: vl̄ cū aliq̄ va ſe bñte ozificiū ſtrictū: faciēdo q⁹ ifirm⁹ ſit ſedēs: ꝛ tal⁹ ſuper caput diſtillet vt ſpgat ꝑ totū: ꝛ ī camera ipſi⁹ ſpge: ꝛ ſuſpēde folia cānaz ſeu arūdinū: ꝛ vit]: ꝛ mirtelle: rozādo optīe domū cū aq̄. ꝛ ꝫ ēt ꝓfert ꝑdict] effimeris: ꝛ ꝓſidera vrinā: q⁹ ſi videris ī ipſa ypoſtaſis reſidētē in fūdo alba ꝛ ſubtilē ꝛ regulatā ī oīb⁹ ſic̄ dixi: ſcias ꝑ certo q⁹ nō redibit febris. Sz ille q̄ cā frigoris patit effimerā ē balneādus in aq̄ dulci. ſil⁹ fricādo eū cū ſeie melōis: ꝛ det ei oī mane ō ſyrupo ſgnçabin. ʒ. i. cū. ʒ. iiy. aq̄ calide: ꝛ cibet pullis ſi videris q⁹ ī vrīa ſit ypoſtaſis alba reſidēs ī fundo ꝛ ꝓtinua atq̄ lenis ꝛ ceteris bonis diſpōnib⁹ regulata. Sz illi q̄ patit cā balneatiōis ī ags ſtipticis apiant pozi ipſi⁹: ꝛ boc ponēdo eū ī balneo dulc] aq̄ tepide fricādo eū cū melonibus: vl̄ cū ſeib⁹ ipſoz. Et ſi videris ſignū laudabile ꝓnoiatū ī vrīa: cibabis eū pullis elixis ī taſſea cū modico aceti. Si vo cū iſta febre nō appuerit ī vrīa dicta ypoſtaſis laudabilis: ſciat ꝓculdubio q⁹ redibit febris ꝛ trāſibit iſta febris ad aliā ſpēz febris: ꝛ ꝫ q⁹ coz⁹ fuerit diſpoſitū ꝛ ꝑparatū: q⁹ ſi ypoſtaſis nō reſidet ī fūdo: ſz ē pēdēs ꝛ nigra vel tēdit ad rubedinē. īnue ei dictā ſubtilē. phibēdo pullos oīno: ꝛ rege cū cū pultib⁹ farīe ozdei: ꝛ cū pane abluto q̄uis antiq nō būerīt iſtā ꝑ ſubtili dieta: īmo ꝫ ipſos ſubtilis dieta erat nihil dare. Et tēpata apud ipſos erat dare mellicratū tñ: ſz ꝑ certo dico q⁹ oēs ꝑter hyppocratē tūc tpis erāt ydiote ꝛ medicinā penit⁹ ignozātes. Sz illud nō tñ eis īferebat nocumētū cā ꝓſuetudinis. Sz ille qui nō eſt aſſuetus caueat ne faciat iſtud regimen.

¶ Cap. II. Qō eſt de febze colerica ſeu tertiana.

Et iā feci ſcire q⁹ ꝫ febris leuiter ꝺuertit ad putridā. q⁹ ſi ꝓlo patiēt] fuerit ſimpl⁹ colica febris erit ō gñe colē q̄ putreſcit ī vēis vl̄ exvēas. Si āt fuerit ī vēis erit tertiana ꝓtīua q̄ fit abſq̄ rigoze ꝛ tipo aliq̄. Et ſi exvēas exterit: erit ſimpl⁹ tertiana: q̄ q̄uis magnā bēat alleuiatiōnē: tñ ex toto nō ꝺpurat ꝑfcē: ꝛ cū redit poꝛiſm⁹ mouet cū acuitate maxīa ꝛ furoꝛ valido: atq̄ fozti: ꝛ ꝑ maiozi pte ñ accidit ꝫ febris niſi iuuenib⁹ ꝛ hñtib⁹ ꝓlonē calidā ꝛ ſic. ꝛ ī eſtate: ꝛ ei⁹ poꝛiſm⁹ durat a. vi. bozis vſq̄ ad. xy. ꝛ ꝑmanet tādiu dcā febris q̄uſq̄ mā ſeu būoz a nā digerat ꝛ poſtea expellat ab ipſa. ꝛ ſcias q⁹ ī iſta egritudine nō erit ſalus ꝑfecta: niſi ꝑus ī die īdicatiua ſigna digōnis appuerīt ſic̄ ī vrīa appet ypoſtaſis alba tali mō. vz. q⁹ ī aliq̄ die laudabili ꝑ appareat ypoſtaſis pēdēs in medio vaſis: tēdens ad rubedinē: ꝛ ī alia die īdicatiua ſit dealbata: ꝛ ī fundo: ꝛ cū ſic fuerit. ſ. q⁹ ꝑ ī aliq̄ die īdicatiuo īcipit ypoſtaſis ī medio apparere cū aliq̄ rubedine: cū añ nullaten⁹ viſa fuiſſz: ꝛ poſtea ī ſequēti die cretico vl̄ idicatiuo in fūdo repit eē cū albedie certū ē atq̄ firmū ſignū libatōis oīo: cogſcēdo q⁹ dcī dies īdicatiui vl̄ cretici ñ ſūt nz fiūt ī oīb⁹ dieb⁹ eq̄liter: ſz ſūt ꝫ ozdinē atq̄ ōcurſū fm quē de⁹ ſublimis voluit eos ozdiare. ꝛ ego ō eis remēozat⁹ ero cū adiutozio ōi.

¶ Ca. III. Qō ē de febze q̄tidiana fl̄atica.

Et pōt ēt eſſe q⁹ dcā febris effymera ꝺuertat ad fl̄aticā fm ꝑpatōez cozpis ꝛ ſue ꝓlonis ꝛ diſpōis: ꝛ hec febris ꝫ poꝛiſmū ī oī die. ꝛ ei⁹ putredo eſt ex fl̄ate: q̄re lōgioz exiſtit valde q̄ tertiana. ꝛ ei⁹ poꝛiſmi ſil⁹ lōgiozes exiſtunt q̄ ipſi⁹ tertiane: ꝛ ꝑp būiditatē ⁹ fl̄atis citi⁹ ꝛ facili⁹ recipit putredinē. vñ poꝛiſmi fiūt ī oī die. ꝛ patiēs modicā ꝓcipit alleuiationē vl̄ requiē īter vnū poꝛiſmū ꝛ aliū. Cōſulo ḡvt medicus ſit ſtudioſus ī dirigēdo hūc būozē. ſ. in ſubtiliādo ipm ꝛ icidēdo ꝛ diuidēdo. ꝛ ꝫ cū ſirupo ſgnçabin ꝓpoſito dando ei oī die de ipſo. ʒ. y. cū iſta ōcoctōe. ℞. radicis lily: ꝛ radicis feniculi. añ. ꝑd⁹ vni⁹ denary: ſeia melōis ꝛ foly poly mōtani añ. ꝓtes tres denary vni⁹: cētauree miozis q̄rta ꝑs aur. vni⁹. ligritie mūdate ad ꝑd⁹ oīuz: ꝓq̄ſſent q̄ ſūt ꝓq̄ſſanda ꝛ ponant ad ignē cū. ʒ. x. aq̄: ꝛ bulliant lēto igne vſq̄ ad ꝓſūptōez tertie ptis: ꝛ colēt ꝛ cū iſta ōcoctōe diſtē pea ꝑdictū ſirupū: ꝛ ꝑpīa ei oī māe ī ieiunio: cū āt ſirup⁹ deſcēderit de ſtō ciba eū pullo ōcocto cū aceto: ꝛ cū pane bñ fermtato. ꝛ ꝺuēit cuilz medico vt faciat ſcire patiēti q⁹ h⁹ febris ē lōga ita q⁹ durat a. xxi. die vſq̄ ad q̄drageſimū. ꝛ pōt puenire vſq̄ ad ſexageſimū. ꝛ ꝫ totū ꝓuenit ex groſſitudinē: ꝛ viſcoſitatez hūoris. Et ſcias q⁹ ꝫ febris multotiēs ꝑducit ad ydropiſiz: q̄rē difficil⁹ curatōis atq̄ grauis exiſtit: ꝛ ifirm⁹ remanet ī piculo grauiſſimo atq̄ fozti.

¶ Cap. IIII. Qō eſt de ſanguinea febze.

Et poſſe ē q⁹ ſupꝛadcā effymera ꝺuertat ad febrē ſāguineā: cui⁹ tres ſūt ſpēs: q̄ aut īcipit a ꝓn⁹ ſui aſcēdere ꝛ ñ ceſſat ſic aſcēdere vſq̄ ad finē: ſeu vſq̄ ad cretica ſui ōtermiatoz. ꝛ alia eōrio: q̄ īcipit a ſūmo ꝛ ſp ꝑcedit deſcēdēdo vſq̄ ad cretica ſui ꝺtermiationē. ꝛ tertia ē q̄ ꝓmanet ī vno tenoze ſeu ſtatu vſq̄ ad finē. ꝛ hec febris ꝓtinue ꝛ ſp affligit vſq̄q̄ ifirm⁹ moꝛit cū ipa vl̄ liberat: ꝛ ꝑ maiozi pte ñ accidit h⁹ febris niſi iuuenib⁹. Cura h⁹ ē flōmia ſubtrahēdo de ſanguīe vſq̄ ad ſincopī: cū ſcieris ꝑ certo q⁹ febris ſit ex ſanguīe: qñ ſi ſic certiſſime fuerit liabis ī vna die vl̄ in vna hoza: aut añ ligatōez brachy: cum hac ꝺditōe q⁹ patiēs ſit euacuat⁹ a colera añ flōmiam duas vel tres ſellas.

¶ Cap. V. Qō eſt de melācolica febze.

Et pōt ēt eē q⁹ effimera ꝺuertat ad melicā febrē. ꝛ efficit q̄rtana: q̄ ē grauioꝛis ꝛ difficilioris ac tardioꝛis digōnis q̄ q̄tidiana fl̄atica: ſz iſta nō ē ita deceptibilis ꝛ malicioſa ſic̄ q̄tidiana: q̄uis ſic̄ dixim⁹ ſit lōgioꝛis ꝛ difficī-

liozis dīgōnis ipsa q̄ttidiana ⁊ ꝑ maiozi ꝑte nō curaī nisi
ī estate.⁊ poxismi ipsi⁹ fiūt de q̄rto ī q̄rtū diē:⁊ duob⁹ die
bus ē īgete:⁊ poxismi h⁹ ꝓlōgaī diuti⁹ q̄z poxismi fl'atice:⁊ hec febzis nāl'r ml'tū ꝓlōgaī:qm̄ plies vidi eā īcipe ī
estate:⁊ nō dimittere vsq̄ ad aliā estatē. ⁊ qñ̄q̄ ꝓlongaī
vsq̄ ad duos ānos:⁊ iterdū plus. ⁊ hec ꝑ maiozi ꝑte non
accidit nisi senib⁹:⁊ illis q vtūī carnes grossas valde ⁊ ca
seū salitū atq̄ vet⁹:⁊ q vtūī comedere carnes arietū magnoz:⁊ hircoz ⁊ castratoz:⁊ ēt q assuescūt comedere pisces magnos ⁊ veteres valde:⁊ carnes salitas q̄rūcūq̄z generū sint:⁊ oliuas:⁊ melōgenas. Et ī sūma dico q⁹ hec febzis accidit illis ī qb⁹ melīa p̄dñaī:siue a ꝓpl'one sua radicali:aut a cibis malis gnāntib⁹ illū būozē:⁊ cū īcipit poxismus h⁹ vī ifirmo q⁹ grādo cadat sup dozsuz ei⁹:⁊ incipit cū tussi:⁊ cū recedit poxismꝰ remanet mūdus oīno longe plusq̄z ī q̄ttidiana: qz ī q̄ttidiana nō depuraī patiēs ꝓfectē nisi post vl'ez libationē:⁊ hucusq̄z remēozat⁹ suz:⁊ remēorat⁹ ero de istis simplicib⁹ febzib⁹ ꝑticul'r: vt ꝑ simplices ītelligas ꝓpositas:cog̃scēdo tñ q⁹ ꝑ maiozi ꝑte vix repiūī febzes ex būozē vno simplici: ita q⁹ possis dicere q⁹ ex pura col'a fiat febzis:cū sit calida ⁊ sic. valde ⁊ subtilis sube: q⁹ si accidit h⁹ ē ī miozi ꝑte:ſz denoīatio fit a maiozi: ita q⁹ qñ col'a dñaī in aliq̄ febze:dr̄ colica:q̄ cū putrescit ītra venas faē febzē absq̄z rigoze:ſz cū estuatiōe ⁊ calozе valido atq̄ fozti:⁊ cū multa siti. Cū aūt putrescit ex̄ venas fit cū rigoze fozti:⁊ sudat ifirm⁹ ī declinatiōe:⁊ remanet getus:⁊ due he febzes.ſ.tertiana cōtinua vel iterpolata creticāt ꝑ maiozi ꝑte a.xiiy.die vsq̄ ad.xvy.diē nisi error supuenerit ab ifirmo vel ab alys. Sciēdo tñ q⁹ fm mixtionem colere remittunt accidētia:⁊ ꝓlōgaī febzis plus vl' min⁹.

¶ Cap. VI. Qō ē de febze q̄ fit ex colera vitellina ꝓasſina aut eruginosa.

Et pōt ēt fieri febzis ex col'a q̄ ī vltīa calidita te ⁊ siccitate existit cū suba spissa atq̄ grossa: sic̄ ē col'a vitellina ⁊ ꝓasſina aut eruginosa Et pōt eē q⁹ hec col'a sit admixta fl'ati:ſz denoīaī col'ica a dñio:⁊ ſz q⁹ elōgant a simplicitate ⁊ purita te col'e:ſz illō ꝓlōgant poxismi ⁊ accūtia sūt getiora.⁊ ista febzis tertiana qñ fit ex col'a vitellina q̄ ē mixta fl'ati faē poxismos lōgiozes q̄z q̄ fit ex simplici colera atq̄ pura.

¶ Cap. VII. Qō est de cura febzis tertiane nō pure q̄ fit ex colera mixta flegmati.

Cura bui⁹ ē potare ifirmū cū reb⁹ tēpate frigidis ⁊ absterſiuis:⁊ his q̄ būt ꝓuocare vrinā ⁊ sudozē:sic̄ sūt ista. ℞. seīa melōis ⁊ cucumeris:⁊ floz camomille ana auř.x. seīs lini. ⁊ fenugreci:⁊ ozobi ana auř.iy.ſgnāti ſparagi:spice nardi: masticis ⁊ seīs feniculi ana auř.v. q̄ssent q̄ sūt ꝓssanda ⁊ ponant in duab⁹ lib.aq̄ dulcis:⁊ bulliāt vsq̄ ad ꝓsūptionē medietatis:⁊ colent:⁊ in hac colatura ponant libze.y. çuccari:⁊ libze.y.mellis:⁊ lib.i.aceti:⁊ bulliāt iterū simul vsq̄ ad spissitudinē syrupi:⁊ de isto dent ifirmo oī mane ℥.y.cū.vi.ℨ.aq̄.⁊ ciba eū pullis quis decoct⁹ in agresto vl' cū aceto. Sz febzis illa q̄ fit ex col'a ꝓasſina vl' eruginosa ē fraudulēta ⁊ deceptibilis multū:⁊ ei⁹ accūtia sūt difficillima ⁊ pnicioſioza atq̄ fraudulētioza valde accūtib⁹ p̄dictis q̄ fiūt in illa:q̄ fit ex col'a vitellina:⁊ ꝑ maiozi ꝑte non euadūt ifirmi ab ipsis gn mozianť:⁊ q euadūt libanť cū difficl'tate:⁊ post lōgū tps. Et cū īuadit poxismꝰ h⁹ febzis āgustiaī patiēs ml'tū:⁊ hz ingetudinē magnā cū siti valida atq̄ fozti:⁊ hz alienatōes varias atq̄ magnas:⁊ iactat se ꝑ lectū huc ⁊ illuc:cū īstātia vigiliarū:⁊ pulsus patiēt⁹ ī febze ē dur⁹:pu⁹ atq̄ diuersus:⁊ ꝑ maiozi ꝑte finis hui⁹ ē malus:⁊ in miozi ꝑte liberanť:⁊ q euadūt cū difficultate euadūt ⁊ post lōgū tps. Et accūtia q̄ supuēiūt ī hac febze sūt pessima ⁊ fraudulēta:atq̄ deceptozia:qz vrina taliū ē ꝑtinēs ad viriditatē vēl nigredinē.⁊ ypostasis ēt ei⁹ ē talī ⁊ cū pēdet ypostasis talis ī medio:mozit̄ patiēs in breui:⁊ qñ ē ī fūdo adhuc citi⁹. Qz si in die cretica īcipiat apparere vrina nigra absq̄z ypostasi:ē signū fozтitudinis vtutis expulsiue. q̄re bonū ē:⁊ signū salutis. Sz ypostasis nigra est mala:qz significat lassitudinē vtut] ī digerēdo hūc humozē:eo q⁹ qñ nā ē fozтis ⁊ boni eē: ꝓuertit ypostasim ad albedinē:⁊ cū deficit nā:color ypostasis fit niger ⁊ mozit̄ patiēs velociter:si fuerit dicta ypostasis in fundo vasis:⁊ si fuerit pēdēs in medio tardaī mozs. Et est elōgatio necis fm elōgationē ipsius ypostasis a fundo.

¶ Cap. VIII. Qō ē de febzibus cōpositis.

Scias q⁹ diuersitas febziū ꝓpositaz est ſz diuersitatē būoz q adiuīcē ꝓponunť:⁊ accūtia ēt ipaz diuersificanť ſz varietatē dictaz cōmixtionū:⁊ medicus qui perfecte cognoscit simplices. ex ipsis sciet ⁊ cognoscet cōpositas.

¶ Cap. IX. Qō est de signis febzis tertiane.

Ebzis aūt tertiane signa sūt:calor estuosus ⁊ fozтis ⁊ sitis ītēsa cū īstātia vigiliarū:⁊ vigilatiōes:q̄ cū ē ītra vasa:ē ꝓtinua ⁊ absq̄z rigoze. Sz cū est ex̄ vasa:fit cū fozti rigoze.⁊ h⁹ iō qz col'a spgiť exteri⁹ ad mēbza sensibilia:⁊ mozdicat ea:⁊ accidit ei sic̄ illi cui spgiť subito aq̄ cal'a sup eā.q ꝓhibiť⁊ patiť rigorē:⁊ sic̄ accidit vulnerato qñ pcutiť sup idē vulnus:⁊ poxismi isti⁹ sūt breues ⁊ iuadunt de tertio in tertium.

¶ La. X. Qō est de signis febzis sanguīee.

Odus vo sanguīee febzis ē qz ꝓtinue affligit:⁊ patiť siti ⁊ vigilias:⁊ hz pturbatōes mētis. Sz vapoz qui ꝑcedit ab hac febze nō ē in tīn mozdax sic̄ ille qui exit a tertiana.

¶ Cap. XI. Qō ē ō signis febzis q̄tidiane.

Igna autē q̄tidiane sūt:qz ē absq̄z rigoze:ſz hz frig⁹ ⁊ spāl'r extrema īfrigidanť valde:⁊ habz alices ⁊ oscitatōes:⁊ lachrymanť oculi eoz̄. ⁊ iterdū patienť sincopī ꝑpter reuocatōes et ꝓstrictionē calozis nālis ad īteriora cozꝑis. Et poxismi h⁹ sunt lōgiozes ꝑdictis febzib⁹:⁊ cozrūpiť seu destruiť appetitus stomaci eoz̄:⁊ sunt absq̄z fozti siti:⁊ pulsus nō est dur⁹ neq̄z multū diuersus vel variabilis:neq̄z tante velocitatis sicut pulsus colerice:⁊ vrina coꝛ est spissa:⁊ nō depuratur ꝓfecte inter vnum paroxismum ⁊ alium.

¶ Cap. XII. Qō ē de signis febzis q̄rtane.

Igna āt q̄rtane sūt hec.ſ. frigus magnū cū ozipilatiōe:⁊ videť patiēti q⁹ grādo cadat sup eū vndiq̄z:⁊ paroxismi isti⁹ sunt lōgiozes q̄z quotidiane:sed depuranť ꝓfecte magis q̄z in q̄tidiana:⁊ oēs isti būozes diuersificanť ⁊ varianť fm diuersitatem suaz spēz:eo qz plures sunt spēs colere:⁊ plures sil'r sunt spēs flegmatis ⁊ melācolie ēt ⁊ sāguinis. Et nō remozatus sum h⁹ nisi signa simpliciū febziū in qb⁹ nulla est admixtio alteri⁹ būozis:q̄ruis vix repianť oīno simplices atq̄ pure sine aliq̄ admixtiōe in reivitate: sz intellectu solo apphēdunť. Cū āt ꝓfecte cognoueris simplices febzes ⁊ signa eaz:ex ipsis bēbis noticiā ꝓpositaz ⁊ suoz accidētiū. Et iā supi⁹ cōmemozaui ⁊ sufficiēter declaraui curam vniuscuiusq̄z būozis. Cū aūt videbis febzē ꝓpositā ex duobus būozib⁹:ꝓpone medicinā fm illā ꝓmixtionē: agendo pl's ꝑ būozē p̄dominātē. Et cū sic feceris bēbis cōsuetudinē inde:⁊ erit tibi leue curare has febzes ⁊ egritudines.

¶ Cap. XIII. Qō est de febze ethyca ⁊ signis ⁊ cura ei⁹.

Et est adhuc alia spēs q̄ dicit̄ ethyca. ⁊ hec ꝑ maiozi parte non accidit nisi post alias febzes cronicas q̄ debilitant cozꝑa ⁊ exiccāt būiditates:⁊ inde cozꝑis acquirit siccitatē ⁊ calidi tatem:⁊ ista febzis ꝓpzie fit in radicalibus

mẽbris: ⁊ pro maiori parte fit post effimerã. Et hoc quã-
do corpus ꝓparatũ est ipsaꝫ recipe ⁊ maxime cor: ⁊ hec fe-
bris pmanet: ⁊ generaꝫ in radicalibus mẽbris pp siccita-
teꝫ eoꝝ: sicut ignis pmanet ⁊ reseruaꝫ in reb⁹ siccis mul-
tũ: qñ videm⁹ q lapis calcis qñ tangiꝫ sentiꝫ frigidus: ⁊
cũ tangiꝫ ab aqua icendiꝫ: ⁊ ardescit ardore valido atq;
fort: ita q manifestissime pcipiꝫ ⁊ sentiꝫ. Et sic est de illo
qui patiꝫ hãc febrẽ: qz cũ tangiꝫ corpus eius sentiꝫ eẽ cali
duꝫ nõ fort calore: ⁊ cũ cibaꝫ: siue illa cibaria sint calida
seu frigida: post duas horas vel tres inflãmaꝫ corpus ei⁹
totũ: ⁊ anhelitus eius fit frequẽs ⁊ magnus: ⁊ pulsus eoꝝ
est durus ⁊ tẽsus: ⁊ remanet in hac disp̃one vsq; ad cõple-
mentũ tertie digõnis. ⁊ postea paulatine diminuiꝫ dicta
inflãmatio atq; calor. Et hec febris in p̃ncipio sui leuis ẽ
ad curãdũ. Et cura eius est ponere ifirmũ in balneo dul-
cis aque tepide pluries in die. Et da ei quolibet mane in
diluculo de lacte capre recẽter mulcto: ⁊ sit capra parua q̃
generet multũ lac: ⁊ morꝫ capra ꝓpe lectũ patientis: ita
vt incõtinẽti post mulctionẽ ipsuꝫ recipiat ne corrũpatur
ab aere: ⁊ mala ĩde fiat digestio. Et istud fieri dz taz in ca-
lido aere q̃z in frigido: eo q lac velociter corrũpiꝫ: ⁊ alte-
ratur: ⁊ cũ est corruptũ nõ facit laudabile nutrimẽtuꝫ. Et
incipiat bibere de isto ab. ℥. i. ⁊ gradatiz ascendat vsq; ad
lib. ℌ. qz si inciperes dare quãtitatẽ magnã a p̃ncipio coa-
gularẽt in stomacho: ⁊ ĩde mala ⁊ corrupta fieret digestio
⁊ qõ ꝑ hz remouere est: vt ponaꝫ aliqd mellis dispumati
in fundo vasis: ⁊ sup illud mũgaꝫ lac: ⁊ misceaꝫ simul ⁊ ꝓ
pineꝫ infirmo ꝑm mẽsurã ⁊ ordinẽ supradictũ: ⁊ post po-
tum lactis nõ comedat aliqd oĩno donec digeraꝫ. Ꝑacta
aũt digestiõe si vis iterũ dare sibi de lacte ad comedẽdũ
da: ⁊ si nõ est assuet⁹ ciba eũ pane frumẽti bene fermẽta-
ti: ⁊ carnib⁹ assuetis: tñ omni mane da ei lac ꝑm ordinẽ di
ctũ: ⁊ carnes eius sint galline elixe ⁊ ꝓparate in taffea. Et
omni hora qñ stomachus est vacuus a cibis pone eũ in ti-
na aque dulcis tepide: ⁊ post exitũ cibabis eũ: ⁊ sic remo-
uebiꝫ febris cũ adiutorio dei. Et scias q ethica habz tres
gradus. p̃mus est facilis curatiõis: eo q nõdũ finita ẽ hu-
miditas in radicalib⁹ mẽbris. Gradus aũt secũdus est qñ
calor ꝓfundat⁹ est in humiditate rozida: que ibibita est ĩ
radicalib⁹ mẽbris: ⁊ hoc etiã bene curaꝫ: si pfecte regitur
Et gradus terti⁹ est: qñ calor ꝓfundat⁹ est in ipsis radica-
lib⁹ mẽbris. ⁊ hoc postq̃z humiditas eoꝝ ex toto est ꝓsum-
pta atq; finita: ⁊ hoc ex toto est ipossibile ad curãdũ. Sci-
endo sil'r q libet ex istis gradibus hz alios gradus ita q
aliqui sunt q citissime curanꝫ: et qbusdã coꝝ ꝓlongaꝫ sa-
nitas plus vel minus: ⁊ sic etiã alig cito morĩunꝫ: ⁊ qbus-
dam coꝝ mors dilataꝫ ⁊ ꝓlongaꝫ. Testiculi aũt gallorũz
qui ĩpinguati sũt ex lacte sũt optimi in hac passiõe: ⁊ etiaz
q nõ sũt ĩpinguati ex ipso sũt satis boni. ꝓ̃t aũt eẽ q̃ hec
febris ethica cõiũgaꝫ alteri febri: cuius cognitio est diffi-
cilis valde nisi illi qui assuetus est valde ⁊ lõgo tpe expe-
rimẽtat⁹: qñ possibile est q ethica ꝓiũgaꝫ febrib⁹ colicis
⁊ flegmaticis ⁊ sanguineis: ⁊ ẽt melãcolicis. Et sigs q̃sie-
rit dicens quõ hoc eẽ põt: q ethica cũ sit calida ⁊ sicca iun
gaꝫ febrib⁹ sanguineis ⁊ flegmaticis q̃ sunt humide. Rñ.
q ex mẽbris q̃dã sunt sicce ꝓp̃lonis: ⁊ q̃dã humide: ⁊ aliq̃
frigida ⁊ aliqua calida: ⁊ ẽt in vno singulari mẽbro q̃z̃uis
sit calide ⁊ sicce ꝓp̃lonis est pol'e q in eodẽ cõmoꝝ hũor
frigidus ⁊ humidus sic̃ apparet: ⁊ manifeste repiꝫ in stõ ⁊
in vulua: qz cũ sint in aliq⁹ calide ⁊ sicce ꝓp̃lonis coadu-
naꝫ in ipsis flegma: qõ est frigidũ ⁊ humidũ: ⁊ põt sil'r esse
ecõtrario. s. q aliq̃ mẽbra sint frigide ⁊ humide ꝓp̃lonis:
⁊ in ipsis repiaꝫ colera q̃ est calide ⁊ sicce ꝓp̃lonis. ⁊ ex fe-
brib⁹ sicut dixi q̃dã sunt q̃ fiũt in spiritibus q̃ dicunꝫ effi-
mere: ⁊ q̃dã putride: q̃rũ spes sunt q̃ttuor. s. q aliqe fiũt
ex colera: ⁊ aliqe ex flegmate: q̃dã ex sanguine: ⁊ alie ex
melãcolia. Et cõponunꝫ etiã hec febres ĩterdũ adiuicẽ di-
uersis cõpositiõibus. vz. q colerica põt cõponi cũ sangui-
nea ⁊ cũ melãcolica: ⁊ aliq̃n cuz flegmatica. ⁊ est possibile
q cõpositio fiat ex vno eodẽ humore. s. q colera fiat ⁊ sit
putrefacta ĩtra venas ⁊ extra: ⁊ sic erit ꝓtinua ⁊ ĩterpola-
ta ex eode humore. ⁊ põt eẽ q colera sit putrefacta intra
venas ⁊ flegma eẽ vel ecõtrario. ⁊ possibile est q in oib⁹
istis ꝓpõnib⁹ paroxismi iũgaꝫ simul: vel icipiant sil'. q̃re
accidẽtia sũt ꝓfusa ⁊ mixta adiuicẽ. vñ sũt difficilis cogni
tiõis valde. ⁊ nõ põt hr̃i ista cognitio absq; studio ⁊ labore
vehemẽti cũ magna p̃uisione: qñ graue ẽ ⁊ difficilis res
valde cognoscere ꝓpõnẽ ĩterpolate cũ ĩterpolata: ⁊ ꝓposi-
tionẽ ꝓtinue cũ ĩterpolata: ⁊ ẽt qñ sũt ex diuersis hũoꝝib⁹
⁊ ꝓponiꝫ ĩterpolata cũ ĩterpolata: vel interpolata cũ cõti-
nua. ⁊ pp ℔ ad cog̃scẽdũ ista ĩdigem⁹ studio magno cũ p̃-
uisiõe ⁊ sollicitudine vehemẽti. ⁊ hac de cã nõ p̃nt pfecte
scribi ĩ libro: ⁊ est pol'e ẽt vt cõponanꝫ due febres ex vno
humore: ita q ĩterpolata erit multe putredinis eẽ vasa ⁊
ꝓtinua pauce putredis ĩtra vasa. ⁊ aliqñ reperiꝫ q ambe
sunt magne valde: vel ecõtrario. s. q ambe sũt parue mul
tum: ⁊ cõmiscentur paroxismi adinuicẽ: ita q vnus subin
trat alteri: ⁊ cõmiscenꝫ sil'accidẽtia: ⁊ erunt he febres: aut
oẽs magne vel oẽs parue: vel aliq̃ magne ⁊ alie parue. Et
cũ dico magnaz vel paruã: ĩtellige per magnã multã q̃z̃ti-
tatez putredis. ⁊ per paruã modicã q̃z̃titatem eiusdez. Et
est possibile q colera q̃ est mã febris sit grosse sube. ⁊ fleg
ma subtilis sube: vel q melancolia sit subtilis sube ⁊ san-
guis grosse. Ergo ꝓsiderãdi sunt paroxismi ⁊ eorũ cursus:
⁊ cõsidera iterum qũo cõponunꝫ interpolate cũ cõtinuis
vni⁹ speciei vel diuersaꝝ spẽrum: ⁊ qũo cõponunꝫ magne
cũ paruis: vel ecõtrario interpolate ⁊ cõtinue: ⁊ cogita si-
militer q vna febris põt cõponi cum duab⁹ vel cũ pluri-
bus. Et est possibile iterum q aligs humor putrefit extra
vasa: ⁊ cuz hoc habebit pleuresim ad periplemoniam: aut
apostema in diafragmate quare paroxismi adinuicẽ ꝓpo-
nunꝫ: ⁊ vn⁹ alteri subintrat: ⁊ ꝑpter ℔ cognoscere ista dif-
ficile est valde: nisi illis q multũ assueti sũt in his. Sz illi
q nõ sunt assueti ⁊ p lõgũ tp̃s approbati nũq̃z ad istã cogni
tionẽ poterũt puenire. Qua de cã medici multuz reperiũ
tur errare in his. Ergo medic⁹ p̃mo studere dz diligẽter ĩ
cog̃scẽdo febres simplices. Et postea attẽdere dz sollicite
si vna ex cõpõnib⁹ est cũ aliq̃ ipsaꝝ febriuz vel plures ex
ꝓpõnib⁹. Oz si sic studiose ⁊ attẽte studuerit leuiter ad co
gnitionẽ dictaꝝ cõpõnũ poterit puenire: ⁊ q̃z̃to febris fue
rit simplicior tanto dies ĩdicatiua ⁊ cretica erit faciliorꝭ
cognitõis: ⁊ q̃z̃to fuerit magis mixta: tãto dies ĩdicatiui et
cretici erũt magis ꝓfusi ⁊ difficiliorꝭ notionis. Et ego in-
tẽdo nũc rememorare ꝺ dieb⁹ ĩdicatiuis ⁊ creticis postq̃z
dixero hũc ꝑmonẽ sup̃ febres. Esto cert⁹ q multe febres
fiũt ꝓpter debilitatẽ vtutis ⁊ stultitiã medici. ⁊ ℔ qñ me-
dici ꝓsentiũt eis comedere pl'a cibaria q̃z̃ vtus corꝫ suffi
ciẽs fit coq̃re ⁊ digerere. ⁊ hac de cã fiũt febres: q̃re nece ẽ
vt ꝓponenꝫ eis cibaria ad põd⁹ donec febris ex toto remo
ueaꝫ: nec post receꝫsuz febris icõtinẽti debes addere in ci
bis: ſz expectare debes vsq; q̃ trãseãt. v. dies. ⁊ tũc addere
debes põd⁹ aur. de cibis. ⁊ sic gradati ascẽdere debes: do-
nec fuerit recupat⁹: ⁊ si sic ñ feceris recidiuabit egritudo.
Cog̃scẽdo q oẽs spes carniũ febricitãtib⁹ citissime ꝓuer-
tunꝫ ad putredinẽ. Et est ipol'e q post crisim aliqd putre
dis nõ remaneat in aliq̃ pte alicui⁹ mẽbri: q̃ põt vigorari
⁊ augeri ex regimĩe malo vel icõueniẽti. Et si regiꝫ sic dz
ordinate: nã ꝓfortabiꝫ ⁊ vigorabiꝫ donec ipam ꝓsumet: ⁊
pfectissime expellet. Cõplet⁹ est tractat⁹ de febrib⁹ cũ lau
de dei: ꝑm q mihi sufficiens ẽ se videꝫ.

¶ Tractatus scõs de crisi: ⁊ est cõtinẽs capitula duo.

¶ Cap. I. Quod est de diebus creticis.

NUnc incipio rememorari de dieb⁹ cre/ticis:⁊ dico q⁹ crisis est mot⁹ fortis vtu/tuz corpis ad expellēdū humorez q mā egritudinū existit cū adiutorio dei. Qz si humor calidus ⁊ acut⁹ fuerit: ⁊ regio sil⁹ calida: vel tēperata:⁊ tps fuerit esti uū:⁊ patiēs iuuenis extiterit: leuiter di/ctus humor recipiet digestionē in breui: sicut in q̄rto die: vel vsq; ad septimū: dūmō error nō affuerit. Et est īpole q⁹ ante diē creticū nō sit aliqua dies q̄ indicet ipsuz: i qua vtutes mouent fortiori motu solito: ⁊ apparebit yposta/sis alba pēdēs in medio vasis: q̄ nō fuerat ante: que si inci piet apparere in scōa die egritudinis: crisis fiet in q̄rta: ⁊ si in q̄rto: crisis erit in septimo: ⁊ si in qnto crisis fiet i no na die: ⁊ si in nona: expecta crisim in. xi. Qz si in vndecia icipiat apparere: expecta crisiz in q̄rtadecia: vel in decia ⁊ septima. ⁊ si in q̄rtadecia: vel in decima ⁊ septima: expe cta crisiz in vigesima vel in vigesimapma. Qz si nō appa/ruerint signa digestionis nisi in vigesima die: expecta cri/sim in. xxv. vel in. xxvy. Sciēdo q⁹ post hos dies debilitā tur vtutes corpis sup humorē faciētē egritudinē: in tātuz q⁹ possibile erit q⁹ nō expellet egritudo p crisiz: sed dissol uet paulatine donec liberet. Et si erit crisis fiet debilis ⁊ plongabit vsq; ad. xl. diē: ⁊ postq̄ trāsierint. xl. dies visū fuit hyppocrati q⁹ nō possit fieri crisis vsq; ad. lx. dies p/pter debilitatem virtutis. Et rememoratus fuit hyppo/cras q⁹ in oībus egritudinibus cronicis crises nō fiūt nisi in mensibus vel in annis.

¶ Cap. II. Qō est de signis ⁊ accidētibus ipsius crisis.

NUnc aūt restat videre ⁊ rememorari accidē tia q̄ veniūt ⁊ emergunt in dieb⁹ creticis. Et dico q⁹ crisis est pugna q̄ accidit iter vtutes corpis ⁊ humorē q cā egritudinis existit. ⁊ fe bris q̄ fit in die idicatiua est fortior q̄z q̄ fit in alys dieb⁹. Et infirm⁹ deteri⁹ videt se hr̄e: qz in hac bona patiē calorē maximū: ⁊ alienat: ⁊ hz pturbationē mētis: ⁊ imaginat videre que non videt: qñ querit paleas vel fe/stucas colligere de pariete: vel ex alys locis: ⁊ forsan ante hoc euenit ei singultus: ⁊ dolor colli ⁊ capitis ⁊ pzurit⁹ in narib⁹: ⁊ cū videris in die indicatiua signa anitatis que p dixi. vz. ypostasim albā ⁊ eq̄lē pēdentē in medio: vel sub/stātiā vrine spissiorē solito cū ypostasi tendēte ad rubedi/nez in fundo: significat euasionē ⁊ liberationē cū crisi i se quenti die cretica que succedit oīno. Et est possibile q⁹ in die indicatiua apparebūt signa attestātia sup euacuatio/nez māe egritudinis. cū liberatiōe patiētis. Sicut si i die indicatiua exibit vna gutta sanguis de narib⁹: aut plēs cū pzuritu nariū ⁊ fricatiōe pnosticabis fluxū sanguis ex na rib⁹ i pma die cretica q̄ succedit euenire. ⁊ hz nō accidit ni si post grauia accūtia q̄ pcesserunt cū forti febre ⁊ caloze. Qz si cū hz i die idicatiua signa laudabilia visa fuerit q̄ di/xim⁹ euasionē infirmi ex illo fluxu denūciabis. Si vo infir/mus trāierit iuuētutē raro creticaf p fluxū sanguis nari uz. Et si i die idicatiua flux⁹ vētr̄ appuerit: expecta salu/tē in sequēti die cretica q̄ succedit p eūdē. ⁊ si i die idicati ua patiēs sudabit aliq̄tulū cū ypostasi laudabili ⁊ alys si/gnis digōnis. euadet infirm⁹ i sequēti die cretico cū sudore forti vl̄ cū fluxu vētr̄: aut cū ābob⁹ sil̄. Qz si in dcā die idi catiua signa vomit⁹ appuerint: sic ē tremor laby iferior cū pdictis signis bonis: i sequēti die cretica salutē patiēti cū vomitu denūciabis. Excepto q⁹ hūores nō sint ībibiti i suba stōi. Si aūt in die idicatiua cū signis laudabilib⁹ p/dictis patiēs patiet dolorē post aurē: vel i aliq̄ alia pte. p/nosticabis crisiz futurā p apa i eadē pte. Qz si dict⁹ dolor fuerit in locis vilib⁹ corpis relique eū oīno nāe. Qz si fue/rit in nobiliorib⁹ mēbris p fortia mēbrū cū his q̄ hūt ipsuz p fortare: sic cū ol̄o rosaceo ⁊ suis sil̄ib⁹: q⁹ si timeres p̄uer sionē apat ad interiores ptes. pone desup maturātia do/nec loc⁹ rubeat ⁊ ingrosset ⁊ ad saniē cōuertaf. Cognoscē do q⁹ glibet mot⁹ q̄ fit a nā: ⁊ q̄libet pugna q̄ emergit iter morbū ⁊ nāz: vl̄ ecōtrario qñ fit i pdictis dieb⁹ cū signis digōnis laudabilis determīatis denūciabis q⁹ crisis erit laudabilis ⁊ pfecta. Et sp qñ i die idicatiua signa bona di/gestiōis ⁊ laudabilia apparuerīt p̄nostica salutē i sequēti die cretica q̄ succedit. Si vo pdicta pugna vel signa i alys dieb⁹ appuerit: q nō sūt idicatiui vl̄ cretici: sic ē sext⁹ dies vel. viy. vl̄. x. vl̄. xy. aut. xviy. vl̄. xxy. vl̄. xxiiy. aut. xxviy. in oīb⁹ istis p̄nostica crisiz malā futurā. Qz si vt⁹ patiētis ōbil̄ existit morie⁹: ⁊ si ē fort̄ erit ipfecta ⁊ cū recidiuatio ne. ⁊ finis ad vltimū erit sic placuerit altissimo creatori. ⁊ i oīb⁹ pdict̄ dieb⁹ parib⁹ nō fit crisis pfcā. Et iā nobiles ⁊ sapiētes viri repti sūt dicere sup his dieb⁹ cretic̄: q⁹ nō fi/unt nisi cā stellaꝝ: ⁊ maxie lune: ⁊ sat̄ suffic medic̄ crede/re q⁹ ita sit postq̄z didicerūt hz a tāt̄ ⁊ talib⁹ sapiētib⁹ q hz p̄bauerūt tpe lōgo. Et exp̄imētū ēt nos sp certificat sic es se. q̄ secure pñt dicere medici. Ista dies cretica est bona. ⁊ ista nō ē bona: ⁊ sil⁹ de idicatis. Si aūt febris nō fuerit ex simplici colera: sz erit p̄posita: aut patiēs trāsierit inuētu/tē: vl̄ fuerit hyēs ⁊ tps frigidū tardabit crisis i talib⁹. Et p maiori pte si febris extiterit ex colera nō pura: nō rece/det ad minus nisi vsq; ad. xx. diem. Et febris sanguis pro maiori parte nō separaf nisi post multā euacuationē san/guinis nariuz: vel ex flōmia ordinata a medico fieri vsq; ad sincopim aut morie⁹ infirmus. Et est necesse in hac fe bre sanguis ⁊ in colerica vt p̄cipias ifirmo bibere aquam dulcē īfrigidatā super niuez vel in puteo: aut aquā ordei tali mō infrigidatā. Si patiēs fuerit iuuenis ⁊ tēpus cali/dum: ⁊ secure ciba eum cucurbitis ⁊ ad potandū etiā da/bis ei de aq̄ ipsaꝝ. Et he due spēs febrium p maiori par/te in breui recedūt. Et hoc cū forti rigore: qñ in recessu ea ruz hūor spargit ad exteriora sup sensibilia mēbra. Sciē do q⁹ nō pulsatiles vene: nō sunt sensibiles. Et si qs argue ret dicēs. Jam videtur q⁹ Ha. sentiat q⁹ sint sensibiles qñ dicit q⁹ orificia venarū aperiunt p̄pter mordicationē san guinis. Quibus dico q⁹ hec q̄ō est friuola satis atq; vana: qz cum dico sensibiles intelligo de sensibilitate vitali que p̄cedit a neruis ad musculos. Uene vero nō pulsatiles ⁊ alia mēbra corpis q̄ dicunt carere sensu: hūt quādā sen sibilitatē nālem: sicut videmus hr̄e vegetabilia que sen/tiunt solem cū aduenit super ea. ⁊ mouent versus euz. Et videmus etiā aliquos flores qui aperiuntur de die. ⁊ clau dunt de nocte. ⁊ est iste tū sensus vnus nālis. ¶ In febre vero flegmatica non apparent signa digestionis: nec dies indicatiua vel cretica: nisi post. xx. dies: vel p̄ope: p̄m q⁹ erit natura flegmatis. Et pōt sil⁹ esse talis nature flegma q⁹ nō apparebunt signa digestionis etiā post dictū tēpus. ¶ In febre aūt q̄rtana nō eueniūt signa digestōis nisi in mēsib⁹. ⁊ dies indicatiui in ea nō sunt manifesti. ⁊ si appa reut nō p̄cipiunt nisi in mēsib⁹. s. de mēse in mēsem. Et p maiori parte he febres non recedūt per euacuationē ma/nifestā. Sz per dissolutionē ⁊ p̄sumptionē paulatine cōsu munt ⁊ recedūt. Quare necesse ē medico vt ppinet istis ea q̄ habeāt hūectare ⁊ restaurare. Si aūt signa digestio/nis apparuerint manifeste: nō tardes ipsuz euacuare: ⁊ ēt si a natura euacuaret: nō cessabis pro tanto ipsuz euacua re ab hūore peccāte. Et caue q̄tū potes ne des in p̄ncipio hui⁹ febris tyriacā magnā. Qñ si feceris reduplicabitur febris: vel fiet cōtinua. Si aūt pseuerauerit febris de vna estate ad aliā: tūc dare poteris: sed in modica quantitate: scilicet a quarta parte aurei: vsq; ad aureū. ℈. cuz aqua ca/lida. Et quēadmodū cōuenit in hac egritudine vt sis stu/diosus in digerēdo ⁊ subtiliando humorē qui ē causa hu/

ius febris:ita similiter cõuenit vt sis studiosus in humectando ipsum. Et pater meus:cuius anima in manib⁹ dei requiescat:curauit quẽdã ex quartana tali modo.s.q⁹ ꝑcepit infirmo vt qualibet die comedere deberet tria nuclea persicor mũdata cũ aqua calida vsq; ad.x.dies: & postea purgauit eum sufficiẽter cũ medicamine laxatiuo adducẽte illum humores: & sic liberatus fuit perfecte:ita q⁹ medici qui erãt in tpe illo mirati fuerunt valde. Et nobilis senex auẽmutharaf quesiuit a patre meo:q̃re hoc fecerit:& ipse sibi reddidit rõnẽ q⁹ necessariũ erat in illo sic facere. Qui gauisus fuit valde:& multũ placuit sibi. Et illa disputatio reperit apud multos istius regiõis. Et scias q⁹ omis febris que simplex est:satis leuis curatiõis existit. Sz illa que est cõposita difficiliorꝭ curatiõis est valde:& hoc ꝑm cõpõnẽ humor adinuicez.s.q⁹ quãto maiorꝭ cõpositionis extiterit:in tãtũ erit difficiliorꝭ cognitiõis & grauioris curatiõis.& iã rememorat⁹ fui hoc in febribus cõpositis. Et est possibile febrẽ cõponi ex tã diuersis humorib⁹: & in tãtũ q⁹ intellectus human⁹ nõ poterit ad pfectã veritatẽ puenire. Quare necesse est vt medicus sit studiosus & attẽtus suo posse in cognoscẽdo cõpositionẽ quãto melius poterit. Et curet eum ꝑm q⁹ melius sibi esse videbit. Cõfidens in deũ q⁹ rectificabit eũ tramite recto & ordinato:& in tantũ quãtuz medicus certius & melius cognoscit has cõpositiões in tantũ pfectior alys & melior esse reputatur. Or si egritudo & cõpositio cognita fuerit a medico pfecte:vix aut nunq̃z morietur infirmus ex ipsa:& eius cõditiones semp de bono in melius rectificabunt:& ꝓcedent ei:& dies ĩdicatiui atq; cretici erũt laudabiles atq; ordiati:& rõnabiliter ꝓcedẽtes in tãtũ q⁹ quasi oẽs mirabũtur. O q̃z vile quid medico eẽ reputat:qñ timuerit fortitudinez febris:vel grauia accidẽtia que emergũt in ipsa tẽpore appropinq̃tiõis crisis:postq̃z cognouerit q⁹ dies indicatiua que ꝑcesserit:fuerit laudabilis:& vrina visa fuerit cũ ypostasi laudabili:& pulsus attestauerit sup fortitudinem virtutis. Nõ oz ergo medicus istis visis timere: si patiẽs syncopiçauerit ex motu & fortitudine belli:& ex ascẽsu vaporuz mordicatiũ orificiũ stomachi:qõ quidã medici cognoiare cõsueuerũt. ego vero cũ cognouero pulsuz esse bonuz & laudabilẽ significatez vtutis fortitudinez:& ypostasis fuerit alba ꝯtinua & eq̃lis resides in fundo: nõ dubito tũc de fortitudine egritudinis:nec de sincopi supueniente ex mordicatione orificy stomachi: nec desisto facere q̃ sunt faciẽda circa egritudinẽ:quẽadmodũ feci circa egritudinẽ çeri fily bali sicut alibi recitaui. Cũ aũt cognoueris q⁹ accidẽtia fortia q̃ emergũt ꝓcedũt ab humore acuto:& calido existẽte in stomacho:sicut syncopis & vomit⁹: caue ne adiuues eũ in ꝓuocatiõe vomit⁹:qm̃ si feceris ꝓduces eũ ad piculũ mortis ob debilitatẽ vtutis. Sed adiuua ipsuz ꝑ viã accidẽtis ꝯfortãdo stomachũ:& hoc cum emplastro facto ex succo cifonior:& paruz masticis:& cimarũ vitis vel silib⁹. Or si calor & inflãmatio magna fuerit:adde ꝓdicto emplastro aligd de succo çabaru vel agreste:qm̃ sic faciẽdo corrugabit stomachus:& coadunabit simul:& cõfortabit taliter:q⁹ expellet cõprimẽdo materiaz retẽtã in ipso:per vomitũ:vel inferius ꝑ secessuz. Et si aliter operat⁹ fueris:vt multi faciũt.s.qui volunt iuuare naturã cũ mouet ad vomitũ dãdo ei decoctionẽ raffani. pose est q⁹ iuuet ide & alleuiet. Sz hoc erit in minori parte. Et posset ad suffocationẽ & syncopiz:vel ad mortẽ inde deuenire:& de hoc qs nos poterit securare. ¶ Ducusq; determinaui & cõpleui tractat⁹ febriũ & cõpõnẽ earũ ꝑ viam breuẽ & cõpẽdiosaz gnãliter sicut mihi ꝓceptuz fuit. & determinaui iterũ de crisi & de dieb⁹ creticis:& de diuisionib⁹ q̃ accidũt iter ipsos. Nũc aũt cũ adiutorio dei ĩcipiã rememorare de egritudinibus que veniunt tẽpore epidimiali:& de febribus eorum.

¶ Tractat⁹. III. est de epidimia:& ꝯtinet capl'a q̃ttuor.

¶ Cap. I. Qõ est de epidimia q̃ ꝓuenit ex corruptõe aeris.

ISte aũt egritudies q̃ ꝓueniũt ex corruptione aeris:rememorate sũt ab ypocrate in lib. epidimiarũ:& dixit in illo libro q⁹ in q̃dã ciuitate q̃ noiabat cheruam exuberauit pluuia in estatẽ:& fuit illa estas estuosa & calidissima valde cũ pluuia magna ꝑ totã estatẽ:& supuenit postea hoib⁹ incẽdiũ magnũ: ita q⁹ videbat eis q⁹ essent ab igne adusti:& in ꝓncipio habebãt ꝓuritũ magnũ:ita q⁹ scapellabãt se tã fortiter:q⁹ excoriabãt ꝑ totũ. & ꝓ erat pp saniẽ q̃ coadunabat sub cuti & multis hoib⁹ ceciderũt crura & corpe & musculi:& ossa ĩ magna q̃ntitate: q̃re ex ꝓ scire possum⁹ q⁹ deterior aer ẽ calidus & hũidus:& ꝓ io q; aptior ẽ ad recipiẽdũ corruptionẽ & putredinẽ ceteris ꝓplonibus aeris:& illi magis parati sũt recipe dictã corruptionẽ q̃ sunt eiusdẽ ꝓplonis:& fuit tota illa estas absq; vẽto aliq̃ exiccatiuo:ĩmo dicit expsse q⁹ in toto illo tpe nõ videbat moueri aer vllo mõ:& pp frigiditatẽ & sic.q̃ in vẽtis septẽtrionalib⁹ repit collaudant:& ecõtrario meridiani vituperant ꝓpter eorum humiditatem & caliditatẽ. Et dixit in illo libro q⁹ febres que tunc tẽporis veniebãt: nõ erant fortes neq; violẽte:sed erant lente & quiete in tm̃ q⁹ quasi occulte esse reperiebant. Et esto certus q⁹ ille passiões q̃ opposite sunt cõplexioni hũane.& ꝓprie cõplexioni vniuscuiusq; ille sunt q̃ pessime existunt:& ille q̃ sunt silles complexioni nõ sunt tante maliciei sicut oppositę. Et hoc manifestet ex hoc q⁹ qñ aliquis fortiter fuerit ifrigidat⁹:& subito ad ignem se valde voluerit calefacere: vel repẽte in aquã calidam introiuerit:inde fortes dolores patiet. Et hoc nõ solum medicis est notum:verũetiã vulgares optime cognoscunt. Et hec febres deteriores sunt valde ceteris febribus:& longingores multum a salute & liberatiõe: nec crises in istis fiunt ordinate sic in alys procedũt: siue fuerint ex corruptiõe aeris:siue ex malitia & putrefactione aq̃:seu ex corruptione cibor. Et quanto corruptio seu putrefactio ꝓdictorum minor extiterit tãto & accidẽtia ꝓdictarum & malitia febriũ leuiora esse reperiunt. Sciendo ꝑ certo q⁹ a tẽpore hyppocratis vsq; nũc:nõ fuit epidimia aliqua taz pessima nec malitiosa sicut illa: nec in qua accidẽtia taz violenta nec malitiosa apparuerint sicut in illa. Sed bñ vidim⁹ ꝓuritus validos: & scabies magnas: & variolas:& morbillos:& putridas febres:& aꝑata pniciosa:ex gbus omnibus iam curauim⁹:quor aliq cuz labore maximo euaserunt:& alig ad mortem terminauerunt. Et vidi iuuenem habentẽ apostema pernicioſuz:& studui circa salutẽ ipsius:& incepi ꝓmo euacuare eum cum fleboto mia:& posui postea sup apostema ꝯfortantia: eo q⁹ nõ erat ex vilibus mẽbris:demũ purgaui euz ab humoribus malis qui peccabãt in euz. Et ꝓpinaui ex medicinis laudatis in epidimia sicut est bolũ armenũ & terra sigillata: & interdum dedi ei aliquid ex mitridato. Et sic visum fuit cõferre ei cura:& dissolutum fuit apostema. Et ꝑcepi ei vt abstineret a ꝛrys:& sic de bono in melius conualuit donec fuit pfecte liberatus. Et postea post tempus iuasit eũ squinantia & mortuus fuit cũ ea. Ex his aũt q̃ pluries:& pro maiori parte vidi accidere in epidimia sunt febres putride:q̃ lente in tm̃ esse videnr q⁹ vix ꝑcipiunr nisi a medico:& moriũtur subito cũ eis. Et scias q⁹ illi q⁹ bene & ordinate se custodiunt tẽpore epidimie:& qui hñt cautelam & puisionẽ conuenientem.& hoc mozãdo in mãsionibus siccis & frigidis: & cibi & potus eorum silr eiusdez fuerint cõplexionis euadunt bñ a ꝓdicto periculo & nocumento. ¶ Receptio cõueniens valde in epidimia, ℞, stercoris columbini sicci:

aloes saccotrini:agarici feminini polipody recentis:radicis lily celestis.añ. pondus aur.vnius thomeni.aur.i.minus quarta:salis ꝛ ellebori nigri.añ.aur.ℌ.succi absinthy alcõdçara:bal cã folioꝝ collogntide.añ.octauaz partem aur.i. Incide collogntidã minutim:ꝛ misce eã cũ tantũdẽ amigdalarum dulciuz:ꝛ postea cõiunge ea cũ pdictis medicinis puluericaris:incorporãdo eas cũ butiro vaccino:ꝛ sirupo ꝛ squinçabin:ꝛ dabis ei ad bibendũ cũ sero lactis põdus.v.aur.Et si nõ purgaꝫ sufficiẽter: adde de isto aur.ℌ.cũ sero caprino:ꝛ rege eũ sicut in alys medicinis:ꝛ p q̃libet sella moretur duobus diebus a receptiõe ipsius. Et postea iterabis dando plus vel minus de isto medicamine:ſm tenorem virtutis ꝛ naturam patientis ſm ordinez medicie:ꝛ precipe ei vt ponat in cameris ꝛ domibus suis aromatica frigida:sicut ꝛ mirtha ꝛ rose ꝛ eoꝝ similia:ꝛ suffumiget domuz a longe cũ alkitrã.Et fac rorare domum multotiens cũ forti aceto:obturando domum oĩno a parte meridiei:ꝛ aperiẽdo eã a septẽtrione:qñ aperire vel tenere eaz apertaz ianuis vel fenestris a meridie: nocet valde:ꝛ morari in solario.ſ.in domib⁹ altis:melius est valde q̃z in plano:ꝛ subtiliãdũ ẽ regimẽ valde.ſ.cũ pane frumẽti bene fermentato:ꝛ malaxato cuz aqua ꝛ aceto:ꝛ comedat sichlas seu bletas decoctas absq; aliq̃ specie:ſz solum cũ aceto:ꝛ nõ comedat tpe illo carnes vllo mõ. ¶ Cognoscendo qõ nõ corrumpitur aer solũmodo ex causis predictis:verũetiã ex putredine aeris:que fit a corporibus hominuz:qui mortui sunt in bello in magna quãtitate: quãdo diu morantur in loco. Et corrumpitur etiaz qñ aer in vno loco quiescit absq; aliquo motu.Et corrumpit̃ simil⁹ aer qñ aque congregantur in aliqua parte ciuitatis:ita q̃ non mouentur oĩno:ꝛ tunc putrescunt ꝛ fetent:ꝛ corrumpitur aer inde.Et ab antiquis etiaz consiliũ habemus: vt oĩno morez minime contrahere debeamus ꝓpe sepulturas corporꝝ mortuorꝝ:ꝛ hoc ꝓpter vapores qui resoluuntur a corporibus ipsorꝝ.Et sic iaz diximus curã epidimiarum que est cum frigidis ꝛ siccis:ꝛ cũ his etiã que habeãt aperire:ꝛ abstergere:ꝛ trahere malos humores: ſz anteq̃z fiat purgatio aliq̃ ꝓcipiaꝫ vt fiat eũo vẽis:ꝛ ℔ cuz flõmia: ꝛ subtiliãdo regimẽ q̃tuz fieri põt:ꝛ vtendo frigidis:ꝛ abstinẽdo oĩo a supflua repletiõe.Et possibile erat q̃ sic faciẽdo:multi forsitan q morirent̃ libabũt̃:hac õ cã. Et ab aere sicco ꝛ calo ĩ excessu fiũt ẽt passiões: sic obtalmie:ꝛ tumis multarũ spẽrũ:ꝛ asperitas gutturis:ꝛ sputũ sanguis:ꝛ fluxus sanguinis emorroidaꝝ.Et he egritudies fiũt plꝰ vel minus ſz excessiuz calitatis ꝛ siccitat̃ ipsi⁹ maiozis vel minozis.Ergo cõuenit vt rectifices aerẽ paulatine: abstinendo oĩno in tali tpe ab exhibitione acutarũ medicinaruz:ꝛ etiã in oĩ epidimia:qñ nõ laudant̃ tales medicine in arte medicine.Sciẽdo qõ hec caliditas supflua que fit in aere nõ oritur pro maiozi parte nisi ex defectu ꝛ absentia pluuiarum.Et tunc generantur predicte egritudines:ꝛ bis si miles plures numero.Sed non mortifere.

¶ Capm.II.Quod est de epidimia que ꝓuenit ex aqua putrida ꝛ fetida.

AQue vo mortue que nõ mouent̃:ꝛ replent̃ fecibus:ꝛ in se bulliũt:ꝛ putrescũt:ꝛ fetẽt: sunt cã corruptionis aeris:ꝛ pestilẽtie:ꝛ epidimie: ꝛ faciũt oriri febres acutas:ꝛ apata mortifera:ꝛ adhuc peius faciũt:qz sunt cã destructionis epis:ꝛ opilonis suaꝝ viaꝝ:ꝛ pcreat spes ydropisis oes ſm ꝓparationẽ recipiẽtis:ꝛ iducũt etiã opilonẽ in splene: ꝛ in renib⁹:ꝛ sunt cã gñationis lapidis in renib⁹:ꝛ vesica:ꝛ gñaliter dico q̃ hec epidimia q̃ fit ex corruptione ꝛ putredine male aq̃:oĩb⁹ alys epidimys deterioz existit.Est etiã alia species epidimie:que subito iterficit:eo q̃ quãdo corrupti euenit aliqd ex aere putrefacto ꝛ corrupto q̃ sue complexioĩ ꝛ nature obuiet a tota sua substãtia ꝛ natura:subito morit̃.Et hoc ꝓpter nobilitatẽ ipsius cordis:cũ sit principium ꝛ finis vite vniuscuiusq; aialis.Et dicit Hal.q̃ nõ morit̃ aial:donec cor cesset a motu.Et philosopho magno aristoteli videt̃:q̃ cor sit origo ꝛ ꝓncipiũ oĩum membroꝝ ꝛ ceteris ꝓncipali⁹. Sed Hal.dicit q̃ cor ĩ vnoquoq; aiali est ꝓncipiũ mot⁹ naturalis localis:ꝛ cerebrũ motus localis volũtary.Sz in sũma dico q̃ cor in vita magnã ℔z necessitatẽ.Quia videm⁹ q̃ qñ aligs homo intrat in putcuz in quo aer aliquo mõ nõ mouet̃:vel in aliquã grottã:syncopizat:ꝛ amittit sensuz oĩo icõtinẽti.ꝛ si diu morat̃ ibidẽ morit̃ subito. Et hec res est manifesta q̃ quãdo in epidimys hoies aliqui moriunt̃ subito: q̃ illud ẽ ex corruptõe ꝛ malitia aeris:qz bñ põt aligs viuere aligbus dieb⁹ absq; cibo ꝛ potu.sed si aufert̃ ei anhelitus:non poterit viuere vna hora.Et verum dixit ille qui dicit q̃ cibus ꝛ pot⁹ ẽ nutrimentũ corpis.Et aer nutrimẽtũ spũs vitalis existit:eo q̃ ipse attrahit fumositates a profundo cordis:ꝛ recẽs.ſ. aer subintrat per anhelitũ.Et sic ĩtrando ꝛ exeũdo:purificatur a malis fumositatib⁹:ꝛ prohibz cor a putredine. Et hec res ꝓcedit ab illo qui ẽ sũme ꝛ vltime scientie.ſ.a deo vero ꝛ benedicto:ꝛ ab aere q̃ inspiraꝫ: qñ ꝓuenit vsq; ad mirabilẽ panniculũ:quẽ deus sub cerebro creauit:ꝛ inde ꝓcedũt spiritus potentia ꝛ voluntate diuina.

¶ Capm.III. Quod est de squinantia ꝛ dislocatiõe spõdilium colli.eueniente ex quadã corruptione aeris.

ET ex q̃dã corruptiõe aeris põt euenire q̃daz spes squinãtie:q̃ dislocationẽ spondiliũ colli hz ꝓcreare:sicut memorat⁹ fuit hypocras. Et hec ẽ deterioz spes q̃ possit inueniri:eo q̃ ab ea aligs non euadit:ꝛ accidit cũ acuta egritudine:ꝛ aliqñ fiũt cũ tali sgnãtia scabies:ꝛ prurit⁹:ꝛ apata periculosa:q̃ accidẽtia aliq̃ nõ possũt euenire absq; acuta egritudie.Et cã dicte squinãtie q̃ facit dislocare spõdilia colli abinuicẽ: est humiditas mala:que ponit̃ ꝛ deriuatur seu figit̃ inter ipsa:ꝛ facit ea abinuicẽ separari.ꝛ dislocari. ꝛ illud os qõ separaꝫ comꝓmit violẽter cãã pulmonis in tñ:q̃ suffocationẽ iducit. Et dicit hypocras qõ ille cui hec accidit passio nũq̃z liberaꝫ. Or si quis quesierit dicẽs que est causa quare spondilia colli dislocant̃:in tali epidimia potiusq̃z alia spondilia nuce:dico q̃ spõdilia nuce cõꝓmunt̃ ex vtraq; parte a costis ꝛ a fortib⁹ ꝛ plurib⁹ musculis:que nõ permittũt ipsa dislocari vel separari. Colli aũt spõdilia minime habẽt talia defensoria: quare citius dislocant̃.De hac spẽ squinãtie ꝓnitiose nũq̃z dixit hypocras q̃ possit liberari.Et ego simil⁹ dico q̃ est incurabilis oĩno.Sz ante dislocationẽ posset cura ꝓdesse.ꝛ hoc subtiliando regimẽ:ꝛ vtẽdo desiccatiuis sicut dixi. Et inunge locum patientis cum istis oleis subtilibus exiccatiuis.sicut cũ oleo rosaceo:ꝛ de iasemino:ꝛ cũ succo coriãdri viridis simul mixtis:ꝛ inunctione facta cum istis: fiat puluis ex terra sigillata:ꝛ misceaꝫ cũ succo coriandri viridis ad modũ emplastri:ꝛ pone sup locũ ifirmũ.ſ. vbi videris aliquã foueã paruũculã patiẽtis. ¶ Et possũt etiã aliquando spõdilia nuce dislocari.ꝛ hoc ex casu vel forti pcussiõe: ꝛ inde fiũt gibbosi.ꝛ hec ẽ causa.nota q̃ nũq̃z liberaꝫ. Sz reperiunt̃ alig ꝓsumptuosi qui conant̃ tales curare:ſz potius ipsos ad mortẽ perducũt q̃z eos curare possint. Cum aũt gibbositas paruo infanti supuenerit morit̃ ex ea:eo q̃ cũ crescit indiget multo anhelitu:ꝛ cũ nõ possit ipsuz sustinere suffocaꝫ ꝛ morit̃.Si vero magno acciderit:possibile erit q̃ viuet.Sz vita ei⁹ erit tristis ꝛ angustiosa. Et dislocant̃ etiã aliq̃ spõdilia dorsi exteriozis ꝛ ãteriozis cã forti mot⁹:q̃ ꝓcedit a multa ꝛ grossa ẽtositate:que ĩ corpe existit ꝛ generaꝫ:que ꝓtinue monet̃ donec dislocet dicta spõdilia:ꝛ exteri⁹ expellet:ꝛ inde gibbositas generaꝫ q̃ noiaꝫ

gibbositas ventositatis: & hic ꝑ maiori parte accidit infantibus & mulieribus. Et nō est miruꝫ si ex motu grosse vētositatis diſlocātur ſpōdilia quoniā videmus ꝙ oīa q̄ fortiter & violēter mouētur: scindūtur & laniātur. Et ex forti motu scindūtur vene: & aperiūtur: & fit inde ſputū ſanguīs: & ſegtur inde ptyſis vel ethica. Et videmus ēt apte ꝙ vtri scindunt̄ & exlaniātur ex vētositate: qz cū implent̄ musto vel ſucco alicui⁹ fructus niſi habeāt euētationē ex vētositate generata in ſua ebulitiōe ſcidunt̄ & exlanianť: & ſic accidit in corpore. Et cura hui⁹ est vti regimīe ſubtili & exiccatiuo: & euacuare corpus: & fricare corpus totū ſiccis manibus. Et ꝓpīa ei in potu aquā decoctiōis yrſce: & ē yreos: & capilli veneris: & ſemis melōis: & ſeminis ſparagi: & ſucci apy: & feniculi cū modico ſirupi ſgnçabi. ¶ Medicamen ad hoc. ℞. ſemis melōis: yreos: capillorꝫ vene. radicis ſparagi: & maſticis. añ. aur. i. ſcedeg. indi. ſgnāti. añ. ꝑtes tres aur. i. Cōquaſſent̄ oīa & bulliāt i. x. ʒ. aq̄ vſq; ad ꝓſumptionē tertie partis ipſius: & pōe in illa colatura. ʒ. i. ſirupi ſgnçabin: & ſucci feniculi: & apy oꝛtulani. añ. q̄rtā ꝑtez. ʒ. i. & bibatur q̄libz mane cū aur. duobus. mellis roſacei: & fac cū exercitare añ cibū tēperate: & poſt cibū quieſcere oꝛ. Et iā bucuſq; elōgatus ſum a ꝓpria itentiōe: tractādo de diſlocatione ſpōdiliū nuce: q̄ fit abſq; peſtilētia: & cā epidimiali. Nūc āt redire itendo ad id vnde diſceſſi. Et dico ꝙ ſufficiēter ſub brevitate determinaui de epidimia q̄ fit ex coꝛruptiōe & putredīe aeris. ſcōz ꝙ memoꝛati fuerunt antiq in libꝛis ſuis. Nūc vō icipere volo determinare de epidimia q̄ ſegtur & gnāt̄ ex coꝛruptiōe & putredīe aque.

¶ Capt̄z. IIII. Qō est de cura ſeu preſeruatione a periculo male aque.

DIco ꝙ ille qui vult ſe ꝓſeruare a piculo male aque vti debet qualibet die ex electuarys & ꝓfectiōibus magnis: ſicut ē electuariū de eufoꝛbio: metridatū: vl' tyriaca magna: & bibat q̄libet die vnius ex iſtis q̄rtā ꝑtez aur. Et nō comedat vſq; ad meridiē. Et nō ſolū iſta electuaria remouet nocumētū male aq̄: vez etiā ꝑſeruāt a nocumēto coꝛruptiōis aeris. Et ſi poſueris aliquid ambre in aquā q̄ bibitur cōfert multū: & iuuat etiā pōere aliqd aceti: & adhuc magis ſquīçabi. Et quidā medici memoꝛati fuerūt ꝙ comedere allea vel cepe: remouet nocumētū male aq̄. Sed ego abhoꝛreo curā talē: qñ hūt humoꝛes calꝛos & acutos gñare: & augēt putredinē. Quare mihi videť ꝙ aſſueſcere mala granata muça: ſit maioris iuuamēti: & ēt recipe pluꝛies de coꝛiādro ſicco vel viridi: hz remouere nocumēta q̄ veniūt ex epidimia male aq̄. Sz lac & piſces: & oīa dl'cia comedere in tali tēpoꝛe vel loco multū hūt putredinez & coꝛruptionez augmētare. Et mihi vť qō frequētare agreſtam: & ſuccum limūcellorum: & acetoſitatem citri: & ſemina eoꝝ: & coꝛtices: ꝓſeruāt a nocumēto male aque: & credo ſimilť ꝙ crura feniculi: & ſeia eius & panicald que est ſpecies yringoꝛū: & arbuſtes & ſunt fructus rotūdi rubei: qui dicunt̄ cumani: & ſticados: oīa iſta cōferūt multum in tali caſu. Et ſi patiēs quē vis curare ſit ex illis qui iā biberint ex aqua mala putrida vel coꝛrupta: & inde iuaſit euz febris acuta: vel ſcabies: aut aliqua ſpecies malorum apoſtematum: ſtude velociter in faciēdo euacuationē vl'em totius coꝛporis: & hoc cum flebotomia: & etiā cum medicamīe laxatiuo facto cuz ſtercoꝛe columbi ſupra nominato. Et nō credas ꝙ ſtercus columbi poſitum ſit a caſu vel foꝛtuna in predicto medicamīe: ſed fuit ibi poſitum cum electiōe & previſione magna: eo ꝙ predictum ſtercus habet purgare & expellere putredinem & coꝛruptionē aeris: & aque prenominate fetide & coꝛrupte: & iq̄tum est ſtercus aſſimilatur illi putredini: & ꝑ tāto ꝑtest illam putredinē magis trahere: expellere: & purgare. Oꝛ ſi aliqō apoſtema apparuerit: ſtude in curatiōe eius ſicut cōuenit: & ſtudeas in rectificatiōe aeris: ſm ꝙ cura epidimie exigit & requirit. ꝙ ſi aſſuescat eger regimē qō p̄dixi: elongādo ſe ab oī ſpecie carnis: & abſtineat ſe ab omnibus rebus humidis & calis: ſic agendo proſperabitur deo dante. Et omnibus modis conſideranda est etas: complo: virtus: & ꝓſuetudo: & regio in talibus: ex eo ꝙ ifans paucoꝝ annoꝝ: & decrepitus nō poterit ſuſtinere ea que iuuenis ſuſtineret. Neq; qui fuerit delicatus & ociosus & timidus ꝑ nām poterit ſuſtinere ea que paterēť ruſtici ſicci & nigri & laboꝛioſi. Et putāt aliqui ꝙ qui aſſueti ſunt quieti & ocio: indigeāt maiori defiçatione ruſticis & laboꝛioſis. Sed itentio noſtra nō est talis: ſz ē vt reducamus vnūquēq; ad ſuam nālem complonem: & complo & nā illoꝝ qui ſunt in ocio & quiete: magis est humida & mollis q̄ ſit illa rubicoꝝ & poꝛtatoꝝ. Et hec res est generalis: & notanda: & preuidenda in oībus curis. Et fit etiā epidimia & peſtilētia ex nimia penuria & fame. Quare boies cogunt̄ comedere grana & legumina mala: & illa malitia poteſt eē ex ſeipſis: aut ex nimia antigtate & vetuſtate: aut qz cōedūt ex ſpēb⁹ malaꝝ carniū: & illa malitia pōt eē vel qz ipſe carnes male ſunt ꝑ ſe: & ſui nā: & complexiōe: vel qz ſunt ſalſe multū: aut qz ex dicta necitate ſteterunt in aceto tēpoꝛe lōgo: qz ꝓpꝛius īdiget talib⁹: & conať talia comedere in tali caſu. Et ego vidi quādo erā i carceribus bali fily ioſeph: boies q comedebāt olera q̄ iueniebāt ꝑ terrā: & etiā comedebāt ex ſpēbus anabule ꝓpter famis neceſſitatē: quare quotidie moꝛiebantur. x. vel. xy. aut plures. Et poſtq̄z euaſi cū adiutoꝛio dei ex illis vinculis & redy in hiſpaniā: vidi homīes q comedebāt oꝛobum gbus doloꝛ ſtomaci ſequebaťur. Et alios vidi qui comedebāt quoddā cō in arabico noīatur attabala & radices de luf. & moꝛiebanť. Et vidi ſimilť in quadā ciuitate q̄ noīatur mazarus: boies qui ꝓpter ītēſam famem querebāt: & frāgebāt oſſa antiqua & vetuſta cadauez: & comedebant medullas ipſoꝝ: & moꝛiebantur ſubito. Et cum tales cibi poſſint eſſe diuerſi & plures nūero: ideo diuerſimode diuidūtur: ſm diuerſitatē & variationē ipſoꝝ: & ſm illaz diuerſitatem diuerſe fiūt egritudies: & generanť: & nō ſoluz ſm diuerſitatē dictoꝝ ciboꝝ: vez etiā ſm naturā locoꝝ. & ſm cōplexionē & naturā recipiēt̄is. Quare tot & tante poſſunt eſſe variatōes: quot ipoſſibile eſſet eas ſcribi in libꝛo. Tamen dico ꝙ tiriaca magna & metridatū. & electuariuz de eufoꝛbio: generalť oīa iſta cōferūt valde i oībus predictis: & ſuis ſi'libus: dūmō abſtineat ſe a comeſtiōe malorū ciboꝝ & potuuz. Illum vero q comederit cibaria mala. rege cū cibis bonis & laudabilib⁹: ſicut est panis bene fermētatus: & bꝛodiū gallie optime: vel caro edi lactātis: qñ iſtud regimē facit euadere a piculo ꝓueniēte ex regimīe mali & coꝛrupti cibi. Si aūt virtus foꝛtis extiterit: & coꝛp⁹ fuerit repletū ex humoꝛibus hoꝛribilib⁹ & coꝛruptis generatis ab aliqbus dictoꝝ ciboꝝ. ſtude in purgando eum ab illis humoꝛib⁹. Et iam ſuperi⁹ tibi noiaui diuerſitatez medicinaꝝ laxatiuarum: cum quibus extrahunt̄ & euacuanť omnes ſpēs diuerſitatis humoꝝ. vnde ad ipſas recurre: cōſiderando virtutē & alias conditiōes ſupradictas. Et ſi videť tibi ꝓuenire dare ei beçebarth: ſiē ſunt barbuſſe .i. cumani: & ſmaraldus: vl' electuaria ſupradicta: dabis cū ꝓuidētia magna & ſtudio: ſm ꝙ tibi videbit ꝓuenire. Cognoſcēdo ꝙ butirum qō poſui in medicamīe laxatiuo ſupraſcripto nō est abſq; ꝓuidentia magna: eo ꝙ butirū habet aliqd fetoꝛis & hoꝛribilitatis & inde ꝓprietatem hz aſſimilitudinē trahēdi hoꝛribilitatē & putredinē humoꝛis ꝑdicti. Vucuſq; remēoꝛat⁹ ſuz generalť ſpēs epidimiaꝝ: & earū curatōes: ſm ꝙ ꝓpoſui determinare. Et nō remanet ampli⁹ deteriare de aliq̄ alia ſpecie: niſi de illa de q̄ aliqs ſi vixerit: minime euadere poterit; niſi miracl'oſe & volū-

tate dīna:eo q̄ hō fm Ha.gñatus est ex spmate pris ⁊ matris:volūtate dei.Et nutrimētū embrionis est ex sanguīe q descēdit ad vuluā.Et qz ipse. H.noiauit dictū sanguinē: sanguinē mēstualē:putauerūt alig sapiētes q̄ nutriatur embrio a sanguīe mēstruali:sz nō ē ita.Dñ Ha. segtur vestigiū:⁊ cōsuetudinē grecoꝝ: qui vocāt oēm sanguinē descendētē ad vuluaz mēstualē: quemadmodū ipsi noiant oē apa qđ accidit gutturi siue sit ex sanguīe:vel ex colera: aut ex flegmate:seu melia:sgnantiā.Et qđlibz apa qđ oritur in pectore:siue sit in pāniculo:seu in pulmone: vel sub costis noiant pleuresim:⁊ de q̄libz tumore q fit in pedib⁹ cū dolore:assueti sunt vocare anacras.ſ.podagrā: ita oēm sanguinē veniētē ad vuluā:dicūt esse sanguinē mēstualē.Sciēdo ꝑ certo q̄ si embrio ex tali sanguīe mēstruali nutriret sic est ille qui expellitur ⁊ purgat a mulieribꝫ:nō viueret vllo modo. Immo nutrit embrio ex sanguīe valde laudabili.Sed qz sanguis qui nāliter dr ⁊ est mēstualis:positus est ⁊ situs in corpore ipsi⁹ matricis : iō embrio ab illo inficit:⁊ accidit ei tinea:que tinea vulgariter a latinis dr sagro:in facie ⁊ capite:⁊ destruit appetit⁹ ei⁹: ⁊ corrumpit:⁊ fit in eo appetitus comedēdi lutuz:vel carbōes ⁊ silia.Et ille embrio qui recipit hanc infectionē rectificat eā in q̄tū pōt:⁊ id qđ nō pōt rectificari remanet in corpore:⁊ morat ibi:Demū na ipsius per tēpus sil' extra eycit ⁊ expellit.Mulieres vo post partū si non bñ fuerint purificate:⁊ euacuate ab isto sanguīe mēstruali:multe spēs egritudinū eis possunt supuenire:fm ꝓparationē ⁊ nām vniuscuiusq̄z:ex qbus deficere possunt:⁊ deficiunt aliq̄:⁊ aliq̄ liberant volūtate dei.Embrio aūt ꝑ certo dico q̄ nutrit ex bono sanguine puro ⁊ laudabili. Sz qz ꝑ certo dictus sanguis mēstruus in matrice infundit:⁊ in corpore ipsius ibibitur:sic vasa a liquozibus ipositis ibibūtur eis ⁊ resudando exterius humectant. Et q̄zuis vasa inuitreata longinqua sint ab ifusione ⁊ ibibitiōe liquozosoꝝ:tū videm⁹ q̄ ex lōgitudine tempozis recipiūt infectionē ⁊ ibibitionez s fermēto:postq̄ ibi factū fuerit ⁊ cōtinuatū tpe lōgo: ita q̄ post multā ablutionē si posueris ibi pastā açimā fermē tabitur absq̄ fermēto aliquo:qđ nō fiet in vase nouo:⁊ lb fcemate ꝓmiscetur aliqd modicū ex dicto sanguīe in embrione:sz fortitudine matricis:⁊ ex alio multo ⁊ bono nutrimēto qđ recepit:nō ledit dū pmanet in matrice. Post exitū aūt ipsi⁹ ab vtero nutrit ifans ⁊ coadunat calor naturalis in eo ⁊ augmētat:⁊ fortat nā:⁊ conat digerere ⁊ subtiliare ꝑdictū humorē malū ⁊ nociuū: ⁊ ipm exterius expellere:⁊ hoc fit cū laboze forti:⁊ angustia magna : ⁊ febze valida:atq̄ graui.Sz ex suba ꝑdcōꝝ grossoꝝ humorū fiūt variole ⁊ morbili q̄ exeūt cū febze valida ꝑtnosa ⁊ maligna:quoniā vides q̄ illi qui extrahunt butiruz a lacte:nō faciūt illud nisi cū laboze magno atq̄ forti valde:⁊ motu laborioso atq̄ graui.Quare credēdū est q̄ in motu ⁊ expulsiōe variolaꝝ ⁊ morbilli illud idē accidere ꝺbeat. Et iā in ꝑcedenti coꝝ curā rememoratus sum ꝑ posse.Et causa q̄r de his hic feci mentionē fuit qz pauci euadunt ab eis.Et qz semp euenire cōsueuerūt tēpore epidimie facte ex corruptione aeris: vel causa aque putride vel corrupte:vel ex cibis malis ⁊ corruptis sumptis ⁊ comestis. Et etiā ad remouendū boies a mala opinione: qz credebant q̄plures q̄ embrio nutriretur in vtero matris a sanguīe menstruo:quod falsum est:sicut determinaui:⁊ qz curam de eis superi⁹ ordiaui :ideo hic scribere ptermitto:nihilominus monitionez facio his in hoc loco. vz. q̄ abstineant oīno a rebus dulcibus ⁊ salsis:⁊ bibant aquā frigidā ⁊ purā:aut aquā ordei:⁊ elongētur ab oī laxatiuo penitus: donec egritudo fuerit in declinatione: ⁊ declinata multum: q̄zuis aliqui medici hoc facere assuescant. Si aūt post aleuiationē ⁊ declinationez egritudinis reliquie alique remanere videant in variolis vel morbillis : non erit malū ipsas euacuare cum medicinis lenitiuis habētibus ꝓprietatez remouendi acuitatē materiei: sicut sunt tamarindi dissoluti in aqua:qz ipsas reliquas habent expellere ⁊ remouere.tamē ꝑ maiozi parte nō idiges laborare cū istis. Et qz iam cōpleui qđ determinare intendo in hoc loco: desisto in quiete confidens in dominuz.

¶ Completus ē liber theysir almudanar cū laude dei: editus in arabico a discreto viro Abymeron in practica ⁊ operatiōe medicine excellētissimo fideli regis Aynçoar trāslatus Uenetys in cōfinio sancti Saluatozis de hebraico in latinū a magistro Pathauino physico ipso sibi vulgariçāte magistro Jacobo hebreo in medicia ⁊ alys scietys plurimum erudito. Currente anno dñi nostri Yesu Christi millesimo ducentesimo octuagesimoprimo die iouis que fuit vigesimaprima augusti i meridie Ducāte viro egregio ⁊ ꝑclaro Dño Joāne vandulo sui ducatus anno secundo. Annis arabum. 679. mensis quarti diebus quinque.

¶ Incipit Antidotariū Abumeronis Auēzoar ꝓpositū.

HEc est particula antidotary abumeronis auenzoar libri sui theyçir cōueniens illis q̄ nō didicerūt sciaz medicine demōstratiuaz:⁊ q̄ in practica medicīe minime sūt īstructi:⁊ colligunt in hoc loco vlr cure egritudinuz cum sirupis ⁊ electuarys ⁊ vnctionibus.

Sirupus ꝓueniēs sanis. ⁊ ꝓfuat sanitatē cū adiutorio dei.⁊ ꝓfert cāis ꝑmouētib⁹ arteticā. ℞. mirabolanoꝝ citrioꝝ:idoꝝ: capilloꝝ vene. ligritie mūdate,violaꝝ.añ.ʒ.i.corticis subtil' citri.scedeg.idi. sandali:rosaꝝ seis cucurbitaꝝ mūdati.añ.ʒ.i. Juiube.x.nūero:sgnāti.ʒ.ſ.agarici aur.i.Quelz medicia ꝓq̄ssel ꝑ se.⁊ postea oēs sil' ponant.i.xv.li. feruētis aq̄:ꝑter mirabolanos ⁊ agaricū:⁊ bulliāt vsq̄ ad ꝓsumptōez medietatis:⁊ colent. Et in illa colatura ponat lib.ſ. succi feniculi : demuz bēas mirabolanos ⁊ agaricū ⁊ pone eos i aquā.⁊ fac bullire vsq̄ ad ꝓsumptōez medietatis.⁊ cola.⁊ aggrega postea has colaturas q̄bus addes lib.vi. zuccari:⁊ fac bullire vsq̄ ad spissitudinē sirupi:⁊ reponat i vase vitreo: vl' optie vitreato.Sirup⁹ eni iste ꝓfert dolozib⁹ capitis q fiūt ex fumositatib⁹ malis:q̄ ascendūt a stomaco ad caput : ⁊ mollificat corpus:⁊ puocat vrinā:⁊ apit oppilatōes corpis:⁊ ꝓfert ēt venenis malis:⁊ remouet nocumētū male aque.

Sirupus ꝓferēs oppilationib⁹ epis ⁊ splenis:⁊ debilitati epis ⁊ stōi.dissoluit vētositatē absq̄ calefactiōe ꝓplonis. ℞. semia melōis citrulli ⁊ cucurbite mūdata ⁊ seis scariole.⁊ seis spagi:mastic:corticis subtil' citri:scedeg.i.foly idi.añ.ʒ.i.sādali.rosaꝝ:⁊ seis ipi⁹ añ.ptes tres.ʒ.i.semis cuscute aur.iy.al' chefdra.i.cicute vel absinthy parui. Juiube.x.nūero:q̄ sūt ꝓq̄ssāda ꝓq̄ssent:⁊ ponātur in.xx.lib.aq̄ feruētis p noctē vnā. ⁊ mane bulliāt vsq̄ ad ꝓsumptionē medietatis:⁊ colent:⁊ in illa colatura addant.aur.y.reubarb.⁊ zuccari lib.ix.⁊ lib.i.mell:⁊ itez sil' ad ignez ponant:⁊ bulliant vsq̄ ad spissitudinē:sirupi. Et bibat de isto oi die cū sitit cum aqua tepida.

Electuarium qđ ꝓfert stō.⁊ adiuuat digōnem: ⁊ ē delectabile ad comedēdū. ℞. corticis citri elixati in aq̄:masticis:rose.ana.ʒ.i.macis.ʒ.ſ. darseni ⁊ est cinamomū nigrū ⁊ odoriferū valde. aur.v. terat qđlz p se.⁊ cribellet subtilissime:⁊ ꝓiungant sil':⁊ cōficiant cū sirupo de citōys:⁊ de pomis dulcib⁹:quoꝝ partes sint eq̄les:⁊ fiat electuariuz:⁊ reponat in vase vitreato:de quo comedere dz post cibū:qm confert valde. Et si stomacus ꝑparatus est ad vomēdū cā mali humozis retē

ti in ipso: aut cā debilitatis ipsius: ꝓfert hoc aliud electuariū. ℞. electuary cimaꝝ vitis tenerrimaꝝ lib. i. çuccari rosacei lib. i. misce simul. Demuꝫ ℞. macis: masticis: coꝛticis citri subtilis añ. ʒ. i. que teréda sunt tere: que sunt pistáda pistentur: ⁊ simul misce in moꝛtario donec optime icoꝛporent: ⁊ si vis ipm mollificare: mollifica ipꝫ cū sirupo rosaceo receti: ⁊ repone in vase vitreo vel vitreato. Dosis eius sint aur. v. Istud enī ꝓfoꝛtat stōꝫ: remouet vomitū: ⁊ ꝓfert debilitati stōi: ⁊ oībus spēbus eructuationis.

Sirupus ꝓferens debilitati visus ⁊ defectui ipsi⁹. ⁊ oībus spēbus squinātie. Et debilitatibus membꝛoꝝ: ⁊ pfunditati somni: ⁊ qb⁹ saliua in somnis effundit: ⁊ illis etiā qui cū exeunt a somno vana loquuntur ⁊ alienāt. ℞. rubee tinctoꝛis: capilloꝝ veneris: oliuarde. i. policarie acreuā. i. scolopendꝛie: camedreos: mirabolanoꝝ citrioꝝ: kebuloꝝ: ⁊ emblicoꝝ: ⁊ bellicoꝝ: sandali: añ. i. ʒ. scene: fenicli: seminis masticis: ꝛbumeni. i. sticados: añ aur. iiij. ligritie mūdate: floꝝ nenufaris: passulaꝝ deſtria enucleataꝝ añ. quartā partē oīum supꝛadictoꝝ. Que sunt cōquassanda cōquassentur: ⁊ infundāt per noctē vnā in libꝛis. xl. aque feruētis: ⁊ mane bulliant lento igne vsqꝫ ad cōsumptionez medietatis aque: ⁊ colent: ⁊ in illa colatura ponant libꝛe. x. çuccari: ⁊ lib. iij. mellis: ⁊ decoquant ad spissitudinē: ⁊ recōde in vase vitreato: de q̄ q̄libꝫ die bibant ʒ. ij. cū q̄ter tāto aque calē: ⁊ ꝓfert cū adiutoꝛio dei.

Sirupus vtilis scrofulis que oꝛiūtur circa colluꝫ ⁊ sub ascellis: ⁊ dolozibus iuncturarū: ⁊ remouet dissolutionē reumatis. ℞. yreos lib. i. sgnāti: ⁊ panicald añ. ʒ. ij. alꝫ gnque. masticis aur. v. Que sunt cōquassanda ꝓquassent. ⁊ ponant per noctē in. x. libꝛis aq̄ feruētis: ⁊ mane bulliāt ad lentū ignē vsqꝫ ad ꝓsumptionē medietatꝫ: ⁊ colent: ⁊ in illa colatura ponant. ij. lib. mell' ⁊ ij. çuccari: ⁊ sil' bulliāt ad spissitudinē sirupi. Postea adde libꝛā. i. foꝛtis aceti: ⁊ iteꝝ decoquant vsqꝫ ad spissitudinē: ⁊ reponant i vase vitreato. Dos ei⁹ sit q̄libꝫ mane. ʒ. ß. cum ter tāto aque calē: ⁊ cōfert cū adiutoꝛio dei.

Sirupus ad raucedinē vtilis valde. ℞. succi cauliū ⁊ succi raphani: ⁊ rosaꝝ odoꝛiferarū añ. lib. i. ligritie mūdate. ʒ. i. masticis: aur. iij. Que sunt cō quassanda ꝓquassent: ⁊ infundant p noctē vnam ꝑter succos in lib. iij. feruētis aq̄: ⁊ bulliāt vsqꝫ ad ꝓsumptiōz medietatis: ⁊ colent: ⁊ misce cū ꝑdictis succis: ⁊ dissolue cum istis lib. i. medulle cassiefistule: ⁊ decoquant sil' lēto igne vsqꝫ ad spissitudinē: ⁊ bibant de isto oī mane. ʒ. ij. cuꝫ bis tāto aq̄ calē: lambēdo successiue ⁊ paulatine.

Electuarium quod sumitur post cibuꝫ ⁊ adiuuat digestionē. ℞. lignialoes: macis: coꝛticis subtilis citri: anisi: feniculi: ⁊ succi ligritie ana. ʒ. i. masticis aur. v. quelibet pistent per se: ⁊ postea simul iungantur: ⁊ ꝓficiant cū electuario pomoꝝ: ⁊ dent post cibū: qꝛ valet multū cū adiutoꝛio dei.

Electuarium etiā cōueniēs ꝑdicte egritudini: ⁊ cōfert valde cū adiutoꝛio dei. ℞. dꝛagagāti: ⁊ succi liquiritie. añ. ʒ. iij. ⁊ pistent: ⁊ bulliāt lento igne: cū libꝛ. j. succi raphani: ⁊. ij. lib. çuccari: ⁊ decoquant ad spissitudinē: ⁊ fiat loch.

Sirupus cōferens tussi cū adiutoꝛio dei. ℞. iuiube, sebestē: liquiritie mūdate: semīs roſe: seminis meloīs ⁊ cucurbite añ. ʒ. ij. masticis: coꝛticis citri. añ. aur. v. que sunt cōq̄ssanda conquassent: ⁊ infundant per noctem in. xxiij. li. feruentis aque: mane vero bulliāt lēto igne vsqꝫ ad ꝓsumptionē medietatis: ⁊ colent: ⁊ in illa colatura ponant lib. x. çucca. ⁊. ij. lib. mell': decoq̄nt sil' vsqꝫ ad spissitudinē: ꝺ q̄ bibat oi māe. a. ij. ʒ. vsqꝫ ad. iij. cū

Pillule (ter tāto aq̄ calē: ⁊ ꝓfert cū adiutoꝛio ōi. sil' ꝓferentes huic passioni, cuꝫ adiutoꝛio dei. ℞. succi liquiritie: ⁊ dꝛagagan. penidiaruꝫ: ⁊ gūme arabice añ. ʒ. v. granoꝝ pini: ⁊ amigdalaꝝ dulciū. añ. aur. iij. pistentur quelibet per se: ⁊ que sunt cribellanda cribellentur: ⁊ cōfice cuꝫ sirupo rosaceo çuccari: ⁊ bulliāt postea aliquātulū lento igne: ⁊ ifoꝛment ad modū lupinoꝝ: ⁊ teneātur in oze de noctuꝫ vna post aliam.

Sirupus aptus toꝛture oꝛis. ℞. rubee tictoꝛis: coꝛticis citri: oliuarde: sgnāti: asarebaccare: radicis apy. añ. ʒ. i. agarici: centauree minoꝛis. ana. aur. v. conquassanda conquassentur: ⁊ infundantur per noctē in lib. xiij. feruētis aque. Mane vero bulliāt lento igne vsqꝫ ad consumptionez medietatis: ⁊ colentur: ⁊ in illa colatura ponantur sirupi coꝛticis citri: ⁊ sirupi masticis. añ. libꝛ. ij. ⁊ sirupi rosacei lib. i. decoquantur simul iteꝝ vsqꝫ ad spissitudinem sirupi: de quo bibatur omni mane. ab. ʒ. ij. vsqꝫ ad tres cum aqua calida.

Electuarium qō sumitur imediate post cibū: ꝓferens valde huic passioni. ℞. electuary coꝛticis citri. ⁊ electuary de aniso. ana. lib. ß. masticis: ⁊ macis: ⁊ rubee tictoꝛis añ. aur. iij. pulueriçent iste spēs: ⁊ icoꝛporentur cū predictis electuarys: ⁊ recipiātur de isto post cibuꝫ semper aurei. v.

Sirupus aptus ⁊ ꝓferens valde spasmo sicco q fit ex inanitiōe. ℞. ligritie mundate lib. ij. floꝝ lingue bouine lib. ß. camomille. ʒ. i. semīs lini aur. iij. croci. aur. i. cōquassent q̄ sunt cōquassanda: ⁊ infundātur per noctem in lib. xij. feruētis aque. Mane autez bulliant lento igne: vsqꝫ ad cōsumptionē medietatis: ⁊ colentur: ⁊ in illa colatura ponat lib. i. ʒ. zuccari: ⁊ reponantur ad ignē: ⁊ bulliant lente vsqꝫ ad spissitudinem: ⁊ ꝑpina ei ad bibendum indifferenter ꝓout sibi placuerit.

Electuarium qō ꝙuenit dicte passiōi: ⁊ cōedit idifferēter q̄lꝫ hoꝛa sic cōedunt fructꝰ. ℞. amigdalaꝝ excoꝛticataꝝ lib. i. pistent ⁊ ꝓficiāt cū lib. vna electuary pomoꝝ: ⁊ cū. ʒ. i. masticis pulueriçati: icoꝛporent simul in moꝛtario: ⁊ si vis ipm mollificare: fac cū sirupo pomoꝝ: ⁊ dosis ei⁹ sit ab. ʒ. i. vsqꝫ ad. ij.

Sirupus optimus spasmo qui fit ex repletiōe. In hac enī passione sicut dixi in libꝛo icipiēdum est a flebotomia: ⁊ postea ei fiat sirupus iste. ℞. coꝛticis citri: seminis melonis mūdate. macis ana. ʒ. i. masticis. ß. conquassent que sunt cōquassanda: ⁊ infundantur in feruenti aqua per noctez: ⁊ mane bulliant vsqꝫ ad cōsumptionez medietatis: ⁊ colet: ⁊ in illa colatura ponant sirupi squinçabin: ⁊ sirupi coꝛticis citri añ. lib. vi. ⁊ sirupi squinanti lib. ij. ⁊ reponant ad ignē lentū decoquēdo ad spissitudinem: ⁊ ꝑpina ei quolibꝫ mane a duabus vncys vsqꝫ ad tres cum ter tanto aque tepide.

Electuarium ꝓferēs valde dicte passiōi: ⁊ cōedit idifferēter sic cōedūt fructꝰ ℞. electuary de aniso: electuary coꝛticis citri. ana. lib. i. alꝫ sex. macis pluerizati. ʒ. i. icoꝛporent sil': ⁊ dosis ei⁹ sint aur. v.

Sirupus optimus cōferens debilitati stomaci: et coꝛruptiōi appetitus. ℞. pulpaꝝ citoniorū mūdatoꝝ: ⁊ cimaꝝ vitis recētiuꝫ ⁊ acetosarū añ. lib. i. masticis: ⁊ seis feniculi añ. ʒ. i. cōquassent q̄ssanda: ⁊ ponant in q̄rta pte vni⁹ gntary feruētis aq̄ per noctē vnā: ⁊ mane bulliāt lento igne vsqꝫ ad cōsūptionez medietatis. ⁊ colent. Ponēdo de illa colatura partem octauā quarte ptis gntary: succi limōcelloꝝ: ⁊ succi agreste añ. lib. i. reponant oīa ad ignē: ⁊ coquant vsq ad spissitudinē: ⁊ da ei bibere oī mane. ʒ. ij. cū ter tanto aque calide.

Electuariū vtile valde huic egritudi. ℞. limoncelloꝝ excoꝛticatoꝝ: ⁊ inoluant i pasta: ⁊ ponant in furno taꝫ diu donec decoq̄nt sicut panis: demū exhant: ⁊ mūdent a seminibus: ⁊ pistentur foꝛtiter

cū çuccaro:ita vt sup̄et çuccaꝝ:cui addaf̄:masticis: ⁊ dar/ sceni.s.ciamomi nigri odoriferi:⁊ pfci ꝫ q̄titatē receptio nis:cⁱ⁹ dos sint aur.iiy.i oi hora ꝫ q̄ cōedunt fructus.

Sirupus ꝓferēs debilitati ep̄is:⁊ yctericie:⁊ corru ptiōi appetit⁹:⁊ sanitati imꝑfecte. ℞. sg/ nāti:⁊ spice nardi:seis macedonici:⁊ spice romane:⁊ radi/ cis de sticad̄.i.cipi: passulaꝝ enucleataꝝ: ligritie mūdate mastic|:oliuarde.i.pollicarie:citrag.i.tapsie.añ.aur.x. reu/ barbari recētis:croci.añ.aur.y.q̄ sunt ꝯq̄ssanda ꝯq̄ssent̄:⁊ ponant̄ in.xiiy.lib.aq̄ feruēt| ꝑ noctē vnā. Mane vo bul/ liāt vsq; ad ꝯsumptiōez medietatis:⁊ colent̄:⁊ in illa cola tura ponant̄ çuccari lib.vi.⁊ mell̄ lib.i.⁊ iteꝝ bulliāt vsq; ad spissitudiez lēto igne:ō q̄ bibaf̄ q̄libz die.a.y.ʒ. vsq; ad .iiy.cū ter tāto aq̄ cal̄e:⁊ ꝓfert cū adiutorio dei.

Electuarium vtile valde p̄dictis cāis. ℞.lacte ligni aloꝝ mūdate:spice nardi: squi nāti:masticis:darsceni:macis: gariofil.añ. ʒ.i. reubarbari recētis:⁊ croci.añ.aur.iiy.rosaꝝ ad pōdus oiuz:pistent̄ q̄/ libz ꝑ se:⁊ cribellent̄:⁊ ꝓficiant̄ cū sirupo rosaceo:⁊ sirupo pomoꝝ:q̄ꝝ ptes sint eq̄les:⁊ reponaf̄ i vase vitreato:⁊ da bis oi māe de isto ad comedēdū.a.iiy.aur.vsq; ad.v. Et iā scis ex his q̄ p̄dixi:q; qñ epar fuerit curatū: ⁊ sanatū sana/ tiōe integra:digō fiet:⁊ erit cōpleta. Et cū digō fuerit ꝑple/ ta:liberabiť patiēs ab ydropisi ⁊ yctericia cū adiutorio ōi Et nosti ēt q; debilitas ep̄is aut ꝓcedit a mala compl̄one ipi⁹ ep̄is vl̄ a mala ꝑpl̄one alioꝝ membroꝝ. Et scis iteꝝ q; male ꝑpl̄ones simplices vel ꝑposite fiūt ⁊ accidere possūt ⁊ a causis ītrinsecis ⁊ extrīsecis. Et scis sil̄r q; qñ hoies vi/ uunt īordinate in cibis ⁊ potib⁹:destruiť epar: ⁊ inde ꝓue niūt ad ydropisim ꝓpter defectū calozis īnati. Et satis est ēt manifestū:q; ille q; est assuetus celebrare minutionē: ⁊ dimittit illā:ide p̄or ad ydropisim ꝓuenire. Et sil̄r accidit mlierib⁹ ex retētiōe mēstruoꝝ:⁊ viris ex retētōe emorroi darū. Quare dico q; sirupus p̄dictus:⁊ istud electuariū p̄/ scriptū cōfert multū oibus spēbus ydropisis. Ꝫ qr ītētio mea est abbreuiare ꝑmonē:iō pono curas vles: qr ꝓticula riter tractādo nō possez breuitatē seruare:quā ītēdo: ēre ꝓticularia discretiōi medici ꝑtermitto. Tñ cū tu medica/ ris ypocarcā:iūge in sirupis vel electuarys: ea q; hēant:p/ uocare vrinā:ꝓsiderādo semꝑ in istis ⁊ alys egritudinib⁹ q; sunt ꝓsiderāda. ℞rouocantia aūt vrinā sunt hec: seia cu cumeris sarraceni:⁊ melōis:⁊ citroli:⁊ fenicli:⁊ succ⁹ et aꝝ istoꝝ:radix apy:⁊ ei⁹ succ⁹:radix petrosellini: ⁊ ei⁹ succus: charcass al̄ ⁊ cāscaf.i.cameleonta ⁊ ipsi⁹ radix. Oia autez ista possunt ꝓpinari cruda:vel cocta: ꝫ cocta nō inducunt dolorem stomaco:⁊ ꝑsunt cuz adiutorio dei.

Sirupus ꝓferēs dolorib⁹ splenis:⁊ remouet illos: ⁊ subtiliat ipm potēter. ℞. sgnāti: spice: eupatoꝛy:se.fenicli:radicis de tarfea.i. tamaric| :acreuaz .i.scolopēdrie:apy:rubee tinctoꝛis:currā balani: flozis ca/ momille:passulaꝝ enucleataꝝ:fu.i.valeriāe: meu. añ.ʒ.i. yreos ptes tres.ʒ.i.radicis caparis:⁊ radic| cedri. añ. aur. y.mastices aur.ʒ.ꝯq̄ssa q̄ sunt ꝯq̄ssanda ⁊ ifundāt̄ ꝑ noctē vnā in.xxx.lib.aq̄ feruētis:⁊ bulliāt vsq; ad ꝯsūptōez me/ dietatis lēto igne:⁊ colent̄:⁊ in illa colatura adde lib.iiy. çucc.⁊ mell̄ lib.i.⁊ aceti li.iiy.⁊ iteꝝ bulliāt lēto igne vsq; ad spissitudinē:de quo bibant̄ oi mane.ʒ.iy.cū aq̄ cal̄a. Et cauēdū ē oio ne coq̄t̄ sirup⁹ iste in vase ereo:nisi stannato optime:qñ si fieret magnū possz ide ꝓseq nocumētū.

Electuarium vtile p̄dcis cāis. ℞.fu meu:radi/ cis tarffe.tamaric|:acreuā: eupa/ toꝛy:passulaꝝ enucleataꝝ:cro.añ.ʒ.i.rubee tīctoꝛis:masti cis.añ.ʒ.ʒ.radicis caparis.aur.iy.pistent̄ ⁊ cribellent̄ sub til̄r q̄libz p se:⁊ ꝓficiant̄ cū sirupo sgnçabi de çuccaro. Et

Sirupus (dosis ei⁹ sit.a.iiy.aur.vsq; ad.v. ꝓferēs opl̄atiōi:⁊ dolorib⁹ ypocūdrioꝝ ℞.karscaina lib.i.ligritie mūdate.ʒ.viy. camōille yreos añ.ʒ.iiy.nanocha:⁊ ē ameos:dauci.añ.ʒ.y.q̄ sunt cōq̄ssanda ꝯquassentur.⁊ ifundant̄ ꝑ noctē in.xxx.lib. aq̄ feruentis:mane vo bulliant lēto igne vsq; ad ꝯsumptiōez media tatis:⁊ colent̄:⁊ in illa colatura addant̄ libz.vy.çuccari:⁊ mellis tātūdē:⁊ lib.iy.decoctiōis camomille:⁊ iteꝝ bulli/ ant simul lento igne vsq; ad spissitudiez:dosis ei⁹ sit ab.ʒ. y. vsq; ad.iy.cū quater tāto aque tepide.

Electuarium ꝓferēs p̄dictis causis: ⁊ comedi/ tur idrīter:sic comedunt̄ fruct⁹ ℞.mareāçus:⁊ ē maiorana:nabāna.i.mēte.añ.ʒ.iiy. cozti cis citri:hasce ⁊ atan.añ.ʒ.y. mastic|: ⁊ camomille. añ.ʒ.i. succi ligritie.ʒ.ʒ.gariofiloꝝ q̄rtā ptē.ʒ.i.pistent̄:⁊ cribellē tur q̄libz p se. Quib⁹ addaf̄ aur.i.puri ⁊ optimi balsami:⁊ ꝓficiant̄ cū sirupo de cozticibus citri ⁊ reponaf̄ in vase vi treato:cui⁹ dosis sit ab auf̄.iiy.vsq; ad.v.

Sirupus ꝓferēs sincopi:⁊ oi debilitati cordis. ℞. sete ꝑbuste lib.i.succi buglosse:⁊ ligritie mūdate.añ.lib.ʒ.mēte ⁊ gariofiloꝝ:⁊ basiliconis: ⁊ maio/ rane.añ.ʒ.i.masticis:⁊ cozticis citri.añ.ʒ.ʒ. Que sunt ꝯq̄s/ sanda ꝯq̄ssent̄:⁊ ifundant̄ in.xxv.lib.feruētis aq̄ ꝑ noctē vnā. Māe vo bulliāt lēto igne vsq; ad ꝯsumptionez me/ dietatis:⁊ colent̄:i cui⁹ colatura ponant̄ lib.x.succi pomo rū dulciū.⁊ lib.x.zuccari:⁊ iteꝝ simul bulliāt vsq; ad spis/ situdinē:cui⁹ dosis sit oi mane ab.ʒ.iy.vsq; ad.iiy.cū qua ter tanto aq̄ calide:ꝑficiet cū adiutorio dei.

Electuariū valde vtile p̄dcis cāis. ℞. ligni aloes.aur.iy.cozticis citri.ʒ.i.pistent̄ et cribellent̄ subtil̄r:⁊ ꝓficiant̄ cū sirupo pomoꝝ dulciū fcō cū zuccaro:⁊ ꝑpia ad comedēdū:q; si patiēs habuerit tre mozē cordis causa flebotomie:erit perfectum.

Sirupus ꝓferēs valde sputo sāguis q; ꝓuenit a pe ctoze:vl̄ plmōe:ꝑ ī hac passiōe celebran da ē mīutio basilice dextri brachy:⁊ postea det̄ ō isto siru po oi die ab.ʒ.iy.vsq;.iiy.cū bis tanto aq̄. ℞. cozticis auel lanaꝝ q̄ circūdant nucleos acacie caude egne.añ.ʒ.i.,rosa rū:⁊ seis floꝝ granatoꝝ.añ.ʒ.ʒ.sumac:⁊ masticis. añ.aur. iiy.ꝯq̄ssent̄ q̄ sūt ꝯq̄ssanda:⁊ ponant̄ ī.x.lib. feruētis aq̄ ꝑ noctē:ī māe vo bulliāt vsq; ad ꝯsūptōez medietat|:⁊ pone in hac colatura lib.iy.succi plātagis:⁊ li.viy.sirupi rosacei ⁊ reponant̄ ad ignē decoquēdo ad spissitudinē:⁊ repōe eū in vase vitreato. Cui⁹ dosis sit quolz mane.ʒ.iiy.cū bis tā to aq̄ tepide. Et caueat sibi a vociferatōe:⁊ clamatōe:⁊ ab ira:⁊ ab oi motu: ⁊ passiōe aīe: ꝫ regescat suauiter ī cāera sua sup lectū suū:⁊ non comedat carnes oio: sed comedat panē bñ fermentatum cum zuccaro rosaceo.

Bachazon qō ꝓfert istis cāis: ⁊ cōedit ad mo/ dū fructus. ℞.cozticis auellanaꝝ: ciaꝝ vie| seis zerasceris.i.seis scariole.añ.ʒ.i.mumie.aur. iy.pistet̄ qōlibz p se:⁊ cribellent̄ subtil̄r: ⁊ ꝯgregent̄ sil̄:et ꝓficiant̄ cū sirupo rosaceo de zuccaro rōnabil̄r fcō:⁊ ō isto sumaf̄ idifferēter pluries in die: sicut recipiunt̄ fructus a .iiy.aur.vsq; ad.v. Qz si ꝯsolidabiť vuln⁹ ⁊ remouetur tus sis:liberabiť ifirm⁹ integre ⁊ ꝑfecte. Si aūt tussis per ma net.⁊ vulnus nō ꝯsolidaf̄. Tūc in curatiōe hui⁹ aliter est incedendum. videlz qr curand⁹ est cū reb⁹ tēperatis: bñti bus ꝓprietatē abstergendi: mūdificādi: ⁊ desiccādi absq; acumine:⁊ cū hoc hēant aliquā ꝓprietatē resoluendi. Lo/ gnoscēdo q; ex leui cā hec passio recidiuatur. ¶ Et buic cāe cōfert valde ℔ medicamē. ℞.amigdalaꝝ amaraꝝ:qr sūt vtiles valde i ℔ casu.camomille anthere:succi ligritie añ.ʒ.i.cozticis citri.ʒ.i.fistic|.semis lini.añ.ʒ.ʒ.pistent̄ q̄lz ꝑ se:⁊ q̄ sunt cribellanda cribellent̄:reliq̄ pistent̄:⁊ misce/ ant oia cū sirupo scari. mixtiōe dura. Et de ℔ electuario recipiat aur.iiy.oi die ieiun⁹. Et rege eū pane optime fer/ mētato cū pullis:⁊ gallinis:vl̄ cū carnib⁹ edi lactātis pre/

paratis in taffea alba ⁊ fil'ib⁹. Si vo sanies a pectore ꝓcesserit leuiter cū adiutorio dei poterit libari ꝑdictis curatōibus. Qz si a pulmone emanauerit: tūc al'r ē curādus. vz. ꝑparādo se oib⁹ modis ad hāc curaz exercēdā q̄ ē nobilis ⁊ maximi iuuamēti. Accipe g̊ peciā bolli cōis cū quo tingiť: ⁊ ꝓjce eā in ignē: ⁊ dimittať tādiu donec fortissime ignitur: ⁊ postea infundať in aq̄ rosacea in vase coopto ad modū emboti: ⁊ recipiat ꝓ fistulā vel cānā fumū: ⁊ ꝓ os a longe: ⁊ patiēs a longe oz fumū ꝓ os trahere multotiēs: qz sic agēdo a ꝑdicta passione poterit libari. Et iā cognita ē manifestissime ⁊ approbata hec cura: qm̄ pr̄ me⁹ ipaz fec̄ regi ō andelusy: g ide coḡuit ex ea certissimū iuuam̄tū. Et abstineat patiēs ab oīb⁹ carnib⁹: ꝓter q̄z a pull' gallinaceis: ⁊ gallinis ꝓparatl ī taffea alba vl' viridi cū pane bñ fermīto: elōgādo se ab oīb⁹ alys reb⁹. Sz cōedat panē cū çucca. rosaceo q̄z̄tū pōt: qz ꝫ vtilissimū ē valde huic passioni.

Sirupus ꝓferēs valde pleuresi fcē in pectore: vel pulmōe. Jn p̄mis fiat flōmia ī oppositā pte ap̄at]: ⁊ fit de cefalica: ⁊ postea ꝓpinet ei de isto sirupo ℞. charscaīne: ⁊ camōille ligri. mūdate: acreuan. i. scolopēdrie añ. aur. ℥. seis melōis ⁊ hopnep. i. iuiube. añ. aur. v. radicis apy: ⁊ de raxineg. i. fenicli. añ. aur. y. ꝙ̄ssent quelibz ꝑ se: ⁊ ī nocte ponanť ī. ℥y. lib. feruēt] aq̄: mane vo bulliāt lento igne vsq̄ ad ꝓsumptiōez medietatis: deide foztiter exp̄mēdo colenť: ⁊ in illa colatura ponanť. v. lib. çuccari: ⁊ .y. lib. aq̄ rosacee: ⁊ bulliāt fil' vsq̄ ad spissitudinē sirupi: ⁊ sumanť de isto quolibz mane. ℨ. y. cuz. ℨ. y. aq̄ tepide. Et cib⁹ eius sit panis ablutus cū ags gnq̄: ⁊ de isto cōedat. ℨ. i. vel pl's: put tibi videbiť: ⁊ elōgeť ab oībus spēbus carniū Et cū ꝫ regimine deo dante resolueť ap̄a tali mō ꝙ pueniet ad sanitatē al' ꝙ nō pueniet ad saniem.

Pillule ad tenēdū die noctuq̄ ī oze: ⁊ id qō resolui tur paulatine deglutiať. ℞. ligritie mūdate: ⁊ se. melōis ⁊ cucumeris mūdata ℥. añ. aur. ℥. pistēť q̄libet ꝑ se: ⁊ ĩcozpenť cū sirupo violaceo ligde: ⁊ ponāť ad lēt̄ ignē: ⁊ bulliāt dōec ispissēť: ⁊ fiāt pillē sil'es grāis lupioꝝ: ⁊ teneanť in oze die noctuq̄: deglutiēdo ꝙ resoluit vt dictū est: ⁊ ꝓferunt cū adiutorio dei. Qz si nō ꝓtulerint: eo ꝙ ap̄a ꝓuersum est ad saniem: necesse est tibi aliā curā facere: ⁊ est hec. ℞. ligritie lib. y. ꝛreos panicald: violaz ⁊ iuiube. añ. ℨ. i. sandali ⁊ rose. añ. iy. q̄rtas. ℨ. i. passularuz enucleataz: ℨ. ℥. q̄ sunt pistāda pistenť: ⁊ ifundanť in lib. y. aq̄ feruētis ꝑ noctē vnaz: mane vo bulliāt lento igne vsq̄ ad ꝓsumptionē medietatis ⁊ colenť: ⁊ in illa colatura ponantur. ℥y. lib. mellis ⁊ lib. y. çuccari: ⁊ bulliāt vsq̄ ad spissitudinē: ⁊ denť de isto patiēti q̄libet mane. ℨ. y. cū ter tāto aq̄ tepide. Et cib⁹ eius sit taffea ex pullis paruis: vel ꝑdicib⁹ puis: recipiēdo tm̄ bzodiuz: ⁊ nō carnes. Et q̄z̄titas cibi sit q̄rta ps eius: qō cōsueuerat comedere in sanitate eius.

Pillule ꝙueniētes in ꝫ casu. ℞. se. lini assati: ligritie. añ. ℨ. i. pistenť iste due res q̄libz ꝑ se: ⁊ madefacias cū sirupo pomoz dlciū: ⁊ fiāt pill'e ad modū lupioz: ⁊ teneanť ī oze dōec lig̃scāt successiue die noctuq̄.

Sirupus ꝓferēs sol'oni vētris: ⁊ liēterie. ℞. foliorū mirte ⁊ floz eiusdē. añ. ℨ. y. se. maloz granatoz: qō repitur in medio florīs maloz granatoz: ⁊ cozalli albi. añ. ℨ. i. masticis: ⁊ floz sticados. añ. ℨ. ℥. que sūt conquassanda cōquassentur: ⁊ infundantur per noctez in ℥y. lib. aque feruentis: mane vero bulliāt vsq̄ ad cōsumptionē medietatis lēto igne: ⁊ colenť: ⁊ in ista colatura ponantur de sirupo masticino: ⁊ de sirupo siccaz rosaz. ana. ℨ. iiy. ⁊ itez fil' bulliant vsq̄ ad decoctionē sirupi. Et regimen eius sint perdices valde decocte. ſ. vsq̄ ad dissolutionē suaz carniū: ⁊ postmodū cōdianť in taffea: ⁊ ꝓpinenť ad comedēdū. Et suspēdať ad colluz patiētis ſmaragdus g descēdat super stōm: qm̄ ꝓfert valde.

Habazon qō ē cōferēs valde in hac passiōe. ℞. caude egne. floz granatoz: floz mirte: ⁊ mastic]. añ. ℨ. i. foliorz mirte: ⁊ se. lini. añ. aur. v. q̄libet pistenť ꝑ se. ꝓ g̊ssitudinē subē ipsaz: ⁊ cribellenť subtil'r. ⁊ ꝓficianť cū sirupo mirtelle: ⁊ sirupo ligritie. Et dosis ei⁹ fit quolibz mane ⁊ sero. a. iiy. aureis vsq̄ ad. v.

Sirupus ꝓferēs valde ꝓstipatōi vētris. ℞. se. karatami: mirabolanoz citrinoz: violaz ⁊ ligritie. añ. ℨ. ℥. alias vnā. mēte. ℨ. ℥. mastic] ⁊ çarauç. i. aristologie. añ. aur. xl. pistēť q̄libz ꝑ se ⁊ ponāť ī lib. feruētis aq̄ et bulliāt lēto igne vsq̄ ad ꝓsumptōz medietatis: ⁊ colenť: ⁊ ī ista colatura ponať tātūdē çuccari: ⁊ bulliāt itez vsq̄ ad spissitudiez sirupi ⁊ dēť ō isto q̄libz māe ieiuno stō. ℨ. iy. cū. ix. ℨ. aq̄ tepide. Et rege eū regimīe lenitiuo: sic sūt carnes castratine: ⁊ edoz lactentiū: elixe cū olerib⁹ molli b⁹ ⁊ lenitiuis: qm̄ cōfert cū adiutorio dei.

Sirupus ꝓferēs in retētione vrine. ℞. seis citruli cucumeris: melonis: ⁊ cucurbite mūdataz. añ. ℨ. i. dauci: ⁊ radicis apy: ⁊ feniculi. añ. q̄rtā ptē. ℨ. i. ꝙ̄ssent q̄libz ꝑ se: ⁊ ponanť in. ℥x. lib. aq̄ feruentis: ⁊ bulliāt vsq̄ ad ꝓsumptionē medietatis: ⁊ coleť: ⁊ in ipsa colatura ponanť çuccari lib. vi. ⁊ mellis lib. i. ⁊ iteruz bulliant vsq̄ ad spissitudinē sirupi: ⁊ ꝓpinenť de isto quolibet mane. ℨ. y. cuz. ℨ. viy. aque calide.

Electarium valde vtile huic passiōi. ℞. cozticis melōis: ⁊ seminū cōiuz. ⁊ masticis. añ. aur. ℥. pastinace masculie: scozpionū aduston: lapidis iudaici: ⁊ lapidis spongie. añ. aur. v. q̄lz terant ꝑ se: ⁊ cōficianť cū sirupo saxifragie de q̄ denť oī māe. aur. y. cū supradcō sirupo. Sciēdo ꝙ istud electuariū nō solū ꝓfert in retētiōe vrine simplr: vez ēt qñ est cā lapidis: qm̄ ipsuz frāgit: ⁊ educit illū cū vrina. Et inungať cū piguedie cati: qz ꝓfert valde. Et ꝓfectio ēt sagenee ⁊ terbētine de q̄libet q̄z̄titas vni⁹ castanee: si recipiať cuz aqua zuccari: ꝓuocat vrinā ⁊ lapidē frangit: maxie si inungať renes. pecten. ⁊ ylia: cū predicta pinguedine catti.

Syrupus vtilis valde excoziatōi vesice: ⁊ scabiei. ℞. cozticis subtilis granoz pini: ⁊ ē illa q̄ est ĩter testā durā ⁊ granā mūda alba ipoz. ligritie mūdate: ⁊ rosaz. añ. ℨ. i. pistenť q̄lz ꝑ se. ⁊ ifundanť ꝑ noctē in lib. ℥y. aq̄ feruētis: ⁊ ī mane bulliāt vsq̄ ad ꝓsumptionem medietatis: ⁊ colenť foztiter exp̄mēdo: ⁊ ī illa colatura ponanť libze. y. sirupi de bissarbalfaū. ⁊ iterum bulliāt lento igne vsq̄ ad decoctōez sirupi: ⁊ ꝓpinenť de isto oī mane a. y. ℨ. vsq̄ ad tres. cū ter tāto aq̄ tepide ad bibēdū.

Electariū vtile valde ī ꝫ casu. ℞. coztic] subtil' pioz ꝑdci. ℨ. i. mastic] ⁊ seis sticados añ. q̄rtā ptē. ℨ. i. terant q̄lz ꝑ se. ⁊ ꝓficianť cū zuccaro rosaceo: ⁊ si videreť spissuz nimis: addať aligd de sirupo rosaceo fcō ex rosis siccis: de q̄ oī māe deť circiter. ℨ. y.

Syrupus optim⁹ ꝓferēs ꝺ fluxū sāguis emoz roidaz. re. androziri. ℨ. y. foliorū mirte: et balaustiaz. ⁊ limature ferri. añ. ℨ. i. ligritie mūdate ad pōd⁹ oīuz: pistēť q̄lz ꝑ se: ⁊ ifūdanť ꝑ noctē ī. ℥viy. lib. aq̄ feruētis absq̄ limatura ferri: ⁊ bulliāt vsq̄ ad ꝓsūptōez medietatis: limatura vo ferri ponať ī duas lib. aceti. ꝑdcā ät ōcoctio coleť: ⁊ ī illa colatura ponāť lib. ℥iy. zuccari: ⁊ li. i. mell'. ⁊ fil' coḡť ad spissitudinē. Et cū fuerit ꝑpe finē decoctiōis: exhať limatura ab aceto ⁊ ponať in dicto sirupo et decoḡť vsq̄ ad ꝓplementū decoctōis: deide coleť: de quo deť patienti omni mane. ℨ. medio cum aqua calida.

Electariū valde vtile ī ꝫ casu. ℞. succi ligritie. ℨ. v. androziri. ℨ. v. ⁊. ℥. limature ferri ter madefacte in aceto: q̄lz ꝛce ꝙ noctē vnā ⁊ exiccate ℨ. ℥. terant q̄lz ꝑ se: ⁊ cribellenť subtiliter. ⁊ ꝓficianť cū sirupo optimi mellis decocti vsq̄ ad spissitudinē, ⁊ dentur

patienti quolibet mane ieiuno auſ. iiy.

Sirupus optim⁹ ꝓferēs doloriḃ⁹ ſpine: ⁊ his ſi lib⁹ ℞. yreos: labada: baçarō. i. aſara bacca/ra: eupatozy: qō arabice oꝝ geffeth panicald. camomille: achil: amalech. i. melliloti. añ. ʒ. i. acharō: ⁊ fodeghēdi: ⁊ cā/peſtres. añ. ʒ. ſ. ⁊ ē poliū mōtanū ⁊ cāpeſtre: ligricie mūda/te. ad pōdus oīuz. maſticis ⁊ croci. añ. q̄rtā ptē. ʒ. i. piſtēt q̄ ſūt piſtāda: ⁊ ifūdāt ī. xi. lib. feruēt⁹ aq̄. ⁊ lib. y. aceti. Ma/ne vo ponaſ ad lētū ignē: ⁊ bulliāt vſq; ad ꝓſūptionē me/dietatis: ⁊ colenſ: ⁊ ī illa colatura addanſ lib. viy. mell'. ⁊ çuccari lib. ⁊ itez bulliant ſil' vſq; ad ſpiſſitudinē ſyrupi: ⁊ deſ q̄lz māe. a. y. ʒ. vſq; ad. y. ⁊. ſ. cū ter tāto aq̄ calide.

Electuariuz optimū ꝓferēs valde ī ℔ caſu. ℞. iā ſir. ⁊ ſcemegalbotin: baboneg. i. camomille. añ. ʒ. i. ſucci ligricie: gariofoli: amigdalaz mū datarū: et pinearū mundatarū. añ. ʒ. ſ. teranſ q̄libz p ſe: ⁊ cribellenſ: ⁊ ꝓficianſ cū ſirupo ſgnçabin: ⁊ q̄ nō pñt piſta/ri diſſoluanſ cū iſto eodē ſirupo: ⁊ ſil' ꝓficianſ: ⁊ ꝓpineſ ō iſto patiēti ab auſ. y. vſq; ad. y. ⁊. ſ. quolibet mane.

Sirupus ꝓferēs valde doloriḃ⁹ ypocūdrioz q̄ ve niūt ex fl'ate ſubtili: qz ſūt q̄ſi itollerabi/les: ⁊ cū crediſ eē ī fine nōdū ſūt ī p̄n⁹. Et pp ℔ ē neçe me/dicū eē valde ſollicitū ī q̄uidēdo circa ℔: qz ñ ſolū fit ex p̄/dictis hūoriḃ⁹: verū ēt ex vapoziḃ⁹ ſeu vētoſitate: q̄re re/ſolutiua ſūt ponēda ī hoc caſu. Fiat g̃ ſirupus iſte q ꝓfert valde ī hac paſſiōe. ℞. floz camomille: alchil: almelech. i. melliloti: ⁊ coꝛticis citri: feniculi. añ. ʒ. ſ. ſgnāti: cheſcuthba an. ʒ. iiy. ſeīs melōis excoꝛticati. ad pōdus oīuz: ꝓq̄ſſentur oīa ⁊ ponanſ ī. xx. lib. aque feruētis p noctē vnā. mane ve ro bulliāt vſq; ad ꝓſūptionē medietat⁹: ⁊ colēt: ⁊ ī illa co/latura addātur libze. x. mellis mundi ſpumati: ⁊ bulliant vſq; ad ꝓſumptionē decoctionis: ⁊ ꝓpinenſ omni mane ieiuno ſtomacho. ʒ. y. cū ter tāto aque tepide. Et regaſ cū turturibus ⁊ auibus paruis nemoꝛis in taſſea.

Habazon cōferens huic cauſe. ℞. granoz pini mūdatoz. ʒ. v. auellanaz mūdataz ʒ. y. ſucci ligricie: maſticis: gariofoloz: ⁊ feniculi. añ. auſ. iiy. teraſ q̄libz p ſe: ⁊ cribelleſ: ⁊ ꝓficiāt cū ſirupo de coꝛti cib⁹ citri optīo: ⁊ denſ oī mane. aurei. v. cū aqua calida.

Sirupus optim⁹ ꝓferēs colericis febzibus. ℞. ca/pilloz veneris: ſeīs melonis: ⁊ cucume/ris: ſandali: ⁊ eupatozy. añ. ʒ. i. floz nenufaris: ⁊ violaruʒ. añ. ʒ. ſ. maſticis auſ. y. q̄ ſūt ꝙq̄ſſanda ꝙq̄ſſenſ: ⁊ ifūdanſ in lib. xx. feruētis aque p noctē vnā. Mane aūt bulliāt lē to igne vſq; ad ꝓſūptionē medietatis: ⁊ colenſ: ⁊ in illa co latura ponanſ libze. v. çuccari: ⁊ lib. i. aceti: ⁊ mānē: ⁊ tama rindi. añ. ʒ. iy. ⁊ decoquanſ vſq; ad ſpiſſitudinē ſyrupi: de quo oī mane denſ. ʒ. y. cū. viy. ʒ. aq̄. Et regimē eius ſit aq̄ ozdei ifrigidata: ⁊ abſtineat ſe a reb⁹ dulcib⁹. Et ſi q̄ret patiēs de ſiti: infrigideſ aqua ozdei cū niue. vel ponendo eaz in puteo: ⁊ ꝓpineſ ad bibendum.

Sirupus ꝓferēs ſinoche. fiat p̄ flōmia euacuādo de ſanguīe q̄ſi ad ſincopiz: poſtea ꝓpine tur de iſto ſirupo. ℞. floz nenufar]: ⁊ violaz: ſandali. añ. ʒ. i. piſtenſ ſandali: ⁊ ponanſ oīa in. vi. libzis feruētis aq̄ p noctē vnā. Mane vo bulliāt vſq; ad ꝓſūptionē medieta/tis. ⁊ colenſ: ⁊ ī illa colatura addaſ lib. i. aq̄ cucumer] ſar/racenici: q oꝝ arabice oulla: ⁊ libze. y. çuccari q̄ bulliāt ſil' ad ſpiſſitudinē ſirupi: de q̄ deſ patiēti oī mane. ʒ. ſ. cū gn/quies tāto aq̄: ⁊. ʒ. i. agreſti. Et iſte ſirup⁹ valet: nō ſoluz ſi/noche. vez ēt oīb⁹ febzil⁹ coꝛlicis. Regimē āt iſtoz ſit aq̄ ozdei ifrigidata in puteo: ⁊ mica panis plies abluta cū aq̄ decoctiōis cucumeris ſarracenici: ⁊ citroli. addēdo aliqd aceti: ⁊ ifrigideſ ī puteo: ⁊ d iſta mica ſic ꝑpata. denſ. ʒ. y. Loꝑſcēdo q ſi dederis vl' ꝓpiaueris patiēti ſinochā aliq̄ calida actu: īde nō modicū recipiet nocumētū: qz nunq; erit get⁹. q̄re ei oīa ifrigidata ī puteo vel in niue exhiben da ſuz. De febzib⁹ aūt ꝓpoſitis log ad pñs ptermitto: eo q nō ꝓuenit huic tractatui de ſingulis pticul'r determiare. Sz ꝓpōnē ſirupoz facere poteris ꝓut cognoueris ꝓueni re ipſarum cōpoſitionibus.

Sirupus vtilis febzib⁹ fl'aticis. ℞. yreos: ⁊ radicl apy: ⁊ radicis dauci: nanogeba: ⁊ chaſſcē añ. auſ. x. cētauree minoꝛis: ⁊ çahada: añ. auſ. iiy. q̄ſſenſ q̄ ſūt ꝙq̄ſſanda: ⁊ ponanſ in. xy. libzis feruētis aq̄ p noctē vnā. Mane vo bulliāt lēto igne vſq; ad ꝓſūptionē medie tatis: ⁊ colenſ: ⁊ in illa colatura ponanſ mellis ⁊ çuccari. añ. lib. iy. ⁊ decoq̄ſ vſq; ad ſpiſſitudinē: de q̄ deſ patienti oī mane. ʒ. ſ. cū. ʒ. ix. aque tepide. Et regimē eius ſit panis optime fermētatus infuſus in iure pulloz vel pdicū: aut turturū pfecte decoctoz. Et q̄ ſitit deſ ei de ſirupo. ʒ. ſ. cū. ʒ. vi. aq̄ ad bibēdū: ⁊ erit getus dño cōcedēte.

Electuariū aptū huic itētioni ⁊ cāe. ℞. coꝛticū citri ōcoctoz ī aq̄ tādiu donec abla/ta ſit amaritudo ab eis: ⁊ piſtenſ optīe donec diſſoluanſ. ad modū electuary addēdo paulatine de çuccaro albo ⁊ duro: ſemp piſtādo ⁊ incoꝛpozando ſimul: ita q ſit plus q̄ ℔ in duplo de çuccaro: ⁊ de iſto electuario indifferēter reci/pianſ omni hoza auſ. iiy. ad modū fructus.

Sirupus ꝓferēs febzib⁹ melācolicis. ℞. floz lin gue bouine. yreos. añ. ʒ. y. floz camōil/le. radicis tamaric]. añ. ʒ. i. iuiube. ʒ. iiy. ſemis melōis. ʒ. ſ. radicis cappar] q̄rtā ptē. ʒ. ſ. maſtic] aur. y. Loq̄ſſenſ oīa hec: ⁊ ifundanſ ī. xyiy. lib. aq̄ feruētis. mane vo bulliāt lē to igne vſq; ad ꝓſūptionē medietatis: ⁊ colenſ: ⁊ in illa co/latura ponanſ mellis: zuccari: ſucci pomoz: ⁊ ſucci grana/toꝛum dulciū. añ. lib. iiy. ⁊ reponanſ ad ignē lentū. ⁊ bul/liāt vſq; ad ſpiſſitudinē: de quo ꝓpinenſ oī mane. ʒ. y. cuz aqua tepida. Et regimē eiꝰ ſit panis bñ fermētatus cū taſ/fea alba vel viridi: dimittēdo oīa acetoſa.

Electuarium aptū ⁊ ꝓferēs valde ī ℔ caſu. qō cōedi ꝺz ıdifferēter ſiē fructꝰ. ℞. electuary pomoz lib. i. cui addes floz camōille. ⁊ maſtiē añ. exagia. iiy. ſucci ligritie. ʒ. y. teranſ q̄lz p ſe: ⁊ ıcoꝛpenſ cū electuario p̄dcō: de q̄ ꝓpineſ ad modū fructꝰ oī mane a. iiy. vſq; ad. vi. aur. ¶ Cognoſcendo q febzis colica qñ ē ex vaſa: fit cū rigoze magno: ⁊ ītēſo caloze: dōec euapoze tur: ⁊ recedit caloꝛ: ⁊ poſt receſſū vꝝ remanere ſiē ſanꝰ: ⁊ ſic ī circuitu vadit: ⁊ recedit: de tertio in tertiū diē: dōec cōſu miſ: ⁊ reſoluiſ hūoꝛ: ⁊ ſanꝰ inde efficiſ. ¶ Sz illa q̄ ē ītra vaſa oīo efficiſ ſine rigoze: ſz ē cū ingetudie: ⁊ anguſtia va lida: ⁊ ītēſo laboze al' caloze vſq; ad finē. Febzis āt q̄ fit ex meliа näli. videlz ex fece ſāguīs: cū ē ītra vaſa: ē hñs poꝛiſ mos: tñ ſine rigoze: ⁊ nō remāet mūdus: neq; ſiē ſanꝰ: nec recedit p maioꝛi pte abſq; bñficio ⁊ ꝓſilio pfecti medici.

¶ Curationes podagricoꝝ.

Scire debes q aliqua podagra eſt q̄ fit ex hūo re acutiſſimo. ⁊ aliq̄ q̄ fit ex hūoze nō tā acu/to: ⁊ q̄dā q̄ fit ex fl'ate. ⁊ aliq̄ q̄ fit ex meliа. Et flōmia eſt cura gñal' ꝓferēs oīb⁹ ſuis ſpēbus. ſpāl'r qñ patiēs fuerit ſuper replet⁹. Attēde q ſi fuerit ex acuitate hūoz: ponere debes ſup pedes epithima fcm̄ ex floze camōille ⁊ roſaz ⁊ farine ozdei. añ. ptes eq̄les: piſtē/tur q̄ ſūt piſtāda: ⁊ cribellenſ: ⁊ cōficianſ cū aq̄ roſacea: et ſupponanſ pedib⁹. Si vo dcā podagra fuerit ex fl'ate po/ne deſup empl'z fcm̄ ex farina ozdei: ⁊ cinere ciꝑſſi: q̄rum ptes ſint eq̄les madefactū cū aq̄ tepida: ⁊ ſupponaſ: qñ ꝓfert valde: ⁊ nō ſolū pedib⁹: vez ēt qñ tumoꝛ fit in cruri b⁹: manib⁹: ⁊ pedib⁹: cū mollicie: ita q cedit digito qñ pre/mittiſ. Cū aūt podagra fit ex meliа ponanſ ſup pedes eo rū. hec. Decoq̄ſ oua cū coꝛticib⁹ ſuis in aq̄ vſq; ad duri/ciē pfcāz. ⁊ accipe vitella eoꝛ: ⁊ tātūdē floꝛ camōille. ⁊ fa

fine ordei.⁊ fiat emplm cū aqua tepida:⁊ superponat.

Sirupus ꝯferens sciatice ⁊ podagre. ℞. florū camomille:sgnanti:spice nardi:yreos:seis melonis:⁊ panicald:⁊ est spēs yringoꝝ: añ. ʒ.i. ꝯssent q̄ sunt ꝯssanda: ⁊ infundant p̄ noctē.i.in.xx.lib. aque fer uentis.mane vo bulliāt vsq; ad cōsūptionē medietatis: ⁊ colent:⁊ in illa colatura addant lib.v.mell:⁊ lib.i.ꝯccari ⁊ lib.i.oximell. ⁊ iterū bulliāt vsq; ad spissitudinē:de quo dent omni mane.ʒ.y.cū ter tāto aque tepide:⁊ libabit cū adiutorio dei. Regimen autē eius sit panis bene fermē tatus cū auibus paruis nemoris p̄paratis in tassea:vel in patellis:aut assatis in veru.Et inungat locus cū oleo rosa ceo:⁊ anetino:⁊ camomillino:⁊ pinguedine anatis:⁊ oleo de iasemīo: quoꝝ partes sunt equales. Et confert cū adiutorio dei. Et sufficit ad p̄sens cuz laude dei.

¶ Tractatus rabi moisi abēmaimon quē soldano babilonie transmisit.

PRostāz ad manꝰ mirami seruitoris moysi israeliti cozdubini p̄ceptū p̄ncipis ac honorati regis puenit:cui deꝰ glorioſus honores suos augmētare:atq; crescere dignet:q mihi trāsmisit p quēdā suū nūciū.s.vt sibi scribere debe rem regimē tale:cui secure ⁊ absq; dubitatiōe aliq̄ possit adherere:de curis egritudinū q̄ nouiter ipsi meo dño supuenerūt:cui deꝰ dignet ipsas ⁊ oēs alias egritudines ab ipso elōgare:⁊ sanitatē pfectā cū eodē tpe vite sue pmanere. Mihi qdē rememorauit dictꝰ nūcius q dñs meus reuerēdus cōquerit de duricia ⁊ stipticitate sue nāe:in tātū q nō pōt assellare:nisi cū studio valido: duricia ⁊ labore. Et q ĩnouata est eidez melācolia: ⁊ cogitationes male:⁊ q appetit esse solitari⁹:⁊ timet mozi.⁊ dixit mihi iterū p̄noīatꝰ nūcius q debilitatꝰ est stomachus eiꝰ taliter q cibus cozrūpit in eodē absq; perfecta ⁊ cōpleta digestione. Quare super his quatuoz ordinaui tractatus.

¶ Tractatus p̄mus de regimīe sanitatis oīuz hoīuz sub breuiloquio ꝯpilatus. ¶ Scōs de regimīe egrotātū q̄ nō p̄nt medicū repire:vel nō ĩueniūt pfectū ⁊ doctrinatū ¶ Tertius de regimīe dñi ⁊ coꝝ accidētibꝰ ꝑut mihi p suū significauit nūciū. ¶ Quartus est cap.gnāle cōueniens atq; vtile sanis ⁊ egris oībus tēpozibꝰ ⁊ locis.

ET nō ĩpzoperet mihi ab aliqbꝰ si aliqd dicturus suz in hoc tractatu de his que in alys tractatibꝰ ⁊ locis rememorauī: eo q̄ qlibet tractatus fit ꝑz exigentiā ⁊ requisitionē querētis:aut ꝑm intētionē efficiētis: ⁊ sup̄ B a deo excelso ⁊ glorioso ĩplozo auxiliū ⁊ iuuamē.

¶ Tractatus p̄mus de regimine sanitatis omniū hominum sub cōpendio ⁊ breuitate.

INtētio nostra in hoc tractatu est:rememozare vias leues atq; faciles ad memozie recōmēdationē. Et exercere hec q̄ dicturus sum erit magne vtilitatis atq; pfectus in ꝯseruationē sanitatis. Et hic tractatꝰ est ꝑm sententiā magnoꝝ medicoꝝ. Dicit hyppocras q ꝯseruatio sanitatis existit in elōgādo se a multa repletiōe:⁊ a supfluo labore.vide q̄ quō posuit hyppocras ꝯseruationē sanitatis in istis duabꝰ vys.vz.vt qlibet se abstineat a supflua ⁊ nimia repletiōe:⁊ ēt a tali excessu exercity ⁊ laboris q̄ possit cibū cozrūpe:⁊ digōnē ipedire:qñ qñ aliqs tātū comedit aut bibit q̄ satiat supflue:ex necessitate sequit ide extensio. Et scitū est q qōlibet mēbrū qñ extēdit vltra debitu suz soluit ipsi⁹ ꝯtinuitas: ⁊ ide debilitat vtus eiꝰ. Quare cū stomachus in tali dispōne existit: debilitat vtus eiꝰ in tātū q nullo mō pfectā pōt digōnē exercere:⁊ accidit dolor in eo:⁊ debilitas motꝰ ipsius:⁊ maxime cū potat aquā multā post repletionē. vñ ipossibile est gn accidat ei vna ex istis rebꝰ. vz. aut q cozrūpit digestio tali mō q ide pōt ad mozte puenire. Et si cozruptio fuerit remissioz atq; minoz p̄dicta:efficiet ifirmꝰ: ſz liberabit cū bono regimine ⁊ ꝯueniēti. Et adhuc pōt ee leuioz digestio mala ītātū: q̄ sustētabit patiēs absq; eo q̄ pueniat ad egritudinē. ſz cuz labore. Spēs aūt male digōnis diuersificant ꝑz diuersitatez spērū ciboꝝ ⁊ pl'onū ⁊ etatū: atq; ꝑz p̄parationē mēbroꝝ ad recipiēdū egritudines. ¶ Certissime cogscendo q si digestio mala vel cozrupta facta fuerit in stō: ipole ē q bona fiat in epate vl' in ceteris mēbris. Et dicit fil' Ha. q q cupit se ab egritudibꝰ ꝯseruare: custodiat toto posse ne malā faciat digōnē:⁊ vt nō moueat se motu laborioso vel supfluo post cibū. ⁊ hac de causa medici ꝯcordant. Et gñal'r dixerūt q q vult in sanitate pmanere studeat surgere añ satietatē cū aliq̄ appetitu a mēsa: abstinēdo se oīo a tēsione ⁊ supflua repletiōe stoi. Itē adhuc oēs sapiētes medici dicūt: q̄ ex sūptiōe mali cibi in modica q̄titate minꝰ segt nocumētū: q̄ ex receptiōe boni ⁊ pfecti in q̄titate supflua atq; magna. Eo q̄ qñ aliqs recipit ex cibo nō bono aut malo ĩ modica q̄titate: in stō ⁊ in epate digerit digōne cōpleta ⁊ pfecta. tū ꝓpter delectationē ipsius: aut q̄ calor ⁊ vtus ꝑualet:⁊ dñat supra illud modicū: ⁊ intantū q̄ id qō ex illo puenit ad mēbra: recipit ⁊ cōuertit ab ipsis. ⁊ assimilat in sui nutrimētū optime ⁊ pfecte: ⁊ si qd ex ipso supfluū remanet: est modicū valde: vñ a vtute expulsiua ipsoꝝ facil'r expellit ab eisdē: q̄re ex hoc non pueniet nocumētū. ⁊ si qō acciderit est leue: ⁊ ĩperceptibile: qō nō cogscit: vel curat. Qui aūt saturat supflue: q̄uis ex optimo pane ⁊ pfecto: ⁊ nobilissimis carnibꝰ: ⁊ pfectissime ꝑpatis nō pōt bonā facere digōnē: nec laudabilē. Et hāc cautelā medici hūerūt: qñ ꝓhibēt ne aliqs cupiēs sanitatē suā cōseruare. recipiat fercula ml'ta in vna mēsa: qñ ex vno ferculo nō pōt tātū saturari: q̄ ide valeat ad nocumētū de q̄ sit curādū puenire. Sciēdo q ꝑm q̄ diuersificāt cibaria. diuersimode variat digō: ꝑm nāz vniuscuiusq; cibi. Ergo qcūq; cupit suā sanitatē ꝯseruare: studeat cōedere in tpatis hozis diei. ⁊ tal'r cōedat q̄ stōacꝰ ide nō recipiat extensionē nec grauamē: ⁊ cōedat cibaria ꝯueniētia sue nāe: intantū q̄ nō deueniat ad eructationē putridā vl' cozruptā. neq; ad sitiz: ⁊ q̄ sentiat post cibū leuitatē: ⁊ q̄ cibaria sua talia existāt: q̄ pmaneat mollis: ⁊ salubris nāe. Et istō regīnē toto posse pseueret. Si aūt aliqñ incūbit necessitas cōedere in hozis calis: mīuat de q̄titate: eo q̄ vtus digestiua in tpe tali ⁊ hoza debil' existit: pp sparsionē nālis calozis ad exteriora. Et qñ ifrīdat aer. addat ⁊ multiplicet de q̄titate: q̄ vtus digestiua tūc tpis fortificat: ⁊ vigozat pp coadunatōz ⁊ ꝯstrictionē ĩnati calozis ad ĩteriora ⁊ cō strictionē pozoꝝ. Et dico vobis dñe reuerēde in vītate: q̄ si qs regeret se eo mō q̄ regit aīal suuz qō egtat: euaderet a multis ⁊ diuersis egritudibꝰ: qñ nō repit hō q non ꝑtinet suis eqs ānonā sp ⁊ oīb⁹ hozis cibādi in tali ꝑpozitiōe. ꝑz q̄ cogitare ⁊ scire pōt qō possit digerere atq; ferre ꝯpetēter sine difficultate ⁊ labore. Quia bñ scit qlz q si ĩordinate cibaret vel supflue: aut fatigaret vltra debitū: ⁊ ĩordinatis hozis: q̄ ifirmaret sine dubio: qō nō faciūt ĩ scipis Et sit qlibet attētus in suis motibꝰ exercēdis: qñ ē radix maxīe in ꝯseruatiōe sanitatis sue: ⁊ in plibꝰ egritudibꝰ expellēdis. Et iā dixit nobilis hypocras: q̄ q vult suā sanitatē ꝯseruare: vtat exercitio: sed tali mō q̄ nō pcipiat dolorē ĩ suis mēbris: nec grauamē supfluū vel ītēsuz. Sciēdo q̄ nō repit res in mūdo q̄ possit motui ⁊ exercitio ordīato equipari: eo q̄ ex motu excitat ⁊ augmētat calor nālis in oībꝰ mēbris. Et nō ē cozꝰ alicuiꝰ hoīs in quo nō multū mltiplicent supfluitates aliq̄s gñent: q̄uis cōedat tpate ⁊ cibaria optima ⁊ pfecta: medū in faciētibꝰ ꝯriū: q̄ ꝯsumūtur exercitio ⁊ motu ordīato. Et expellit ēt nocumētum

ex motu ⁊ labore qđ accidit ex malo regie facto in maiori pte hoīuz. Et scitū est ꝙ mot⁹ nō sūt eq̄les: qz aliq sūt graues: ⁊ alij fortes: ⁊ qdā existūt debiles. Mot⁹ aūt grauis est ille quo fortiter anhelit⁹ ꝓmutat cū anxietate: ⁊ ille q̄ fortior ꝫ existit noīat laborioſus atq; grauis valde. debilis vo nō īducit ꝓmutationē vel alterationē in corpe. Et optimū qđ ē in ꝓseruatiōe sanitatis exercere atq; agere mot⁹ leues ⁊ nō laborioſos: ⁊ nō ē ꝓueniēs vti exercitio: niſi facta ⁊ ꝓpleta digōne. Et post expulſionē supfluitatū p̄me ⁊ ſcde digōnis. vz. ⁊ ſtercoris: ⁊ vrine. neq; dz fieri motus ī forti caloꝛe: vel in supfluo frigoꝛe. Mot⁹ ꝓueniētes sūt in mane post exitū a ſono ⁊ ꝓpleta digōne: ⁊ facta expl̄sione dictarū supfluitatū. ſ. ſtercoris ⁊ vrine. Dixit Hal. in regie ſanitatis. ꝙ quēadmodū exercitiū est ꝓueniēs ante cibū: ita nociuū est valde post cibū: ⁊ spāl̄r post supfluā ſatietatē. Sciēdo ꝙ mot⁹ supfluus ⁊ coit⁹ ⁊ balneū post cibū sunt oīa magni nocumēti: ⁊ spāl̄r illis q̄ būt venas ſtrictas nāl̄r: qz illi sūt q̄ recipiūt ⁊ recipe pñt ex talib⁹ multa nocumēta. Tñ sine nocumēto pt glibet se mouere: ambulando tātū quātū sua dom⁹ in lōgitudine extēdit. ad hoc vt cibus descēdere possit facili⁹ ad fūdū ſtōi: vbi digestio nāl̄r celebrat. Et sōn⁹ est ex rebus q̄ multū adiuuāt digestionē: ⁊ maxie in illis q̄ assueti sunt dormire in die. Et de meliorib⁹ ⁊ vtiliorib⁹ reb⁹ in regimīe ⁊ ꝓseruatiōe sanitatis est: nō addere cibū cibo donec p̄m⁹ sit digestus: ⁊ nō comedere nisi post nāl̄ appetitū: neq; bibere dz nisi rōnabiliter sitiat: qñ multotiēs q̄plures hoīes patiunt sitī: ⁊ fame mēdosaz ⁊ inālē: q̄ fames spāl̄r erit ex humoꝛe malo: ⁊ mozdicatiuo: ꝙ mozdicat ozificiū ſtōi: ⁊ inde ꝓcreat fames cui nullaten⁹ est satisfaciēdū. Et scias ꝙ bibere aquā post cibū est vna ex reb⁹ q̄ multū destruunt digōnē: ⁊ nisi fuerit assuet⁹ ī mēsa anteq̄ comedat: ⁊ ifra cibū nō bibat aquā ſimplicē sine aliq̄ admixtiōe. Et de modis ⁊ ordinibus ꝓseruatiōis sanitatis est: expellere supfluitates in oī boza ⁊ tpe inq̄tū pōt absq; retētione ipsarū: ⁊ nō ꝑsumat qs comedere: nec balneū intrare: nec coire: aut dormire: seu aliqō iter īcipe: vel aliquē motū grauē facere: nisi p̄us dictas supfluitates toto posse conet expellere. Et postq̄ fecerit aut cōpleuerit aliquā ex dictis ꝙq; actionib⁹. ſil̄r agere studeat illud idē: hoc ē tēptare dictas supfluitates expellere. Et de ordinib⁹ ſil̄r ⁊ cōueniētib⁹ reb⁹ in ꝓseruatione sanitatis: est vt glibet sciat ⁊ cognoſcat nāz vnūquūsq; spēz ciboꝝ. Et de his ⁊ sup his q̄plures medici diuersos atq; varios ediderūt libꝛos: eo ꝙ est ex reb⁹ magne necessitatis in arte medicine.

¶ Explicit liber Abynmeron abyçohar.

¶ Registrū tractatuū ⁊ capl̄oꝝ eiusdem.

Tractat⁹ p̄mus de egritudinibus capitis: ⁊ est cōtinēs capitula duodeciz. Charta .3
Capl̄z p̄m⁹. De scabie capit]: qđ sagz noīat. 3.
Capl̄z secūdū. De tinea cutis capitis. 3.
Capitulū tertiū. De alopicia. 3.
Capitulum quartuz. De thiria. 3.
Capitulus quintū. De caluitie occipitij. 3.
Capitulum sextuz. De scissura capillozum. 3.
Capitulum septimuz. De sahaphati. 3.
Capl̄m octauū. De canitie capilloꝝ ꝑz diuersa loca. 4.
Capl̄z nonū. De mala dispōne ⁊ figura capilloꝝ capit]. 4.
Capitulū decimū. De furfuribus capitis. 4.
Capitulum vndecimuz. De pediculis. 4.
Capituluz duodecimuz. De lendibus. 4.
¶ Tractatus secundus est continens capituluz vnicum quod est. De egritudinibus capitis accidētibus ab extrinseco: sicut a percussione. 4.
¶ Tractat⁹ 3⁹. De egritudib⁹ capit] ē ꝓtinēs ca. sex. 4.
Capl̄z p̄mū. De doloꝛe capitis ex frigiditate. 4.
Capituluz scōm. De doloꝛe capitis ex caliditate. 4.
Capituluz tertiū. De doloꝛe capitis ex humiditate. 4.
Capituluz quartū. De doloꝛe capitis ex ſiccitate. 4.
Capitulū gntū. De apoſtematib⁹ pāniculoꝝ capitis. 4.
Capitulū ſextuz. De apoſtematibus cerebri. 5.
¶ Tractat⁹ 4⁹. De egritudib⁹ auriū ꝓtinēs ca. gnq̄. 5.
Capitulum p̄muz. De apoſtematibus auriū. 5.
Capitulum secundū. De doloꝛe auris. 5.
Capitulum tertiū. De grauedine auris. 5.
Capitulum quartū. De percussione auris. 5.
Capituluz quintū. De groſſitudine auris. 5.
¶ Tractat⁹ 5⁹. De egritudīe naſi: ⁊ ē ꝓtinēs ca. q̄tuoz. 5.
Capituluz p̄mū. De ꝓuatione odoꝛatus. 5.
Capitulum secundū. De fetoꝛe nariuz. 5.
Capituluz tertiū. De excoꝛiatiōe ⁊ ſcabie q̄ fit ī narib⁹. 5.
Capitulum quartuz. De polipo quod multotiens vel qui multiplex nominatur. 6.
¶ Tractat⁹ ſextus. De egritudīb⁹ oꝛis ꝓtinēs cap. 8. 6.
Capitulum p̄mū. De diminutione ⁊ coꝛruptione ſensus ⁊ ſapoꝛis lingue. 6.
Capituluz ſecūdū. De apoſtemate ſeu inflatōe lingue. 6.
Capl̄m tertiū. De duritie ⁊ difficultate motus lingue. 6.
Capituluz quartū. De apoſtematib⁹ amigdalaꝝ gule. 6.
Capitulum quintum. De bothoꝛ. 6.
Capitulum ſextum. De conquaſſatione dentium. 6.
Capitulum ſeptimum. De perfoꝛatione dentium. 6.
Capitulum octauuz. De ſtupoꝛe vel alligatione vel congelatione dentium. 6.
¶ Tractatus ſeptimus. De egritudinibus labioꝝ ⁊ oꝛis continens capitula ſex. 6.
Capitulum p̄imum. De ſciſſuris labioꝝum. 6.
Capitulum ſecundum. De alcola. 6.
Capitulum tertium. De nigredine lingue. 6.
Capitulum quartum. De fetoꝛe oꝛis. 6.
Capitulum quintum. De toꝛtura oꝛis. 6.
Capitulum ſextuz. De coꝛroſione labioꝝum. 6.
¶ Tractatus octauus. De egritudinibus oculoꝝum que ſunt multe ⁊ eſt continens capitula trigintatria. 6.
Capl̄m p̄mū. De halabol ⁊ eſt vt res vna videat due. 6.
Capitulum ſecundū. De inuerſatione palpebꝛarum. 6.
Capitulum tertiuz. De puſtulis ⁊ exituris oculoꝝum. 6.
Capitulum quartuz. De ſcabie oculoꝝum. 6.
Capl̄m gntū. De ꝓiunctiōe ſeu ſigillatiōe palpebꝛarū. 6.
Capitulum ſextuz. De pilis palpebꝛarum inuerſis. 6.
Capitulum ſeptimuz. De caſu piloꝝum palpebꝛarum. 7.
Capl̄m octauū. De generatōe platularū in palpebꝛis. 7.
Capitulum nonuz. De oꝛdeolo in palpebꝛis. 7.
Capitulum decimum. De fiſtula lachrimalium. 7.
Capl̄z vndecimū. De carne addita ī āgulo lachrimali. 7.
Capl̄z duodecimū. De dimiutiōe carnis ī lachrimali. 7.
Capitulum tredecimuz. De egritudinibus accidentibus in ipſo oculo. 7.
Capitulum decimū quartū. De cōpoſitione oculoꝝuz. 7.
Capitulum decimum quintuz. De puſtulis ⁊ paruis apoſtematibus oculoꝝum. 7.
Capitulum decimum ſextuz. De variolis oculoꝝum. 7.
Capitulum decimum ſeptimū. De dilatatione pupille ⁊ eius conſtrictione. 7.
Capl̄m decimū octauū. De deſcenſu aque ad oculuz. 7.
Capitulum decimum nonuz. De extractione cataractarum ab oculis. 7.
Capitulum vigeſimū. De conſtrictione vene ſeu pupille naturalis ⁊ non naturalis. 8.
Capl̄m vigeſimū p̄mū. De debilitate viſus ex penuria ⁊ pauptate ſpirituū viſibiliū ꝓcedente. 8.
Capitulū vigeſimū ſecūdū. De ꝓſtrictōe nerui optici 8.

Tabula

Capitulus vigesimũtertiũ. De humiditatib⁹ oculoꝝ. 8.
Capitulũ vigesimũquartũ. De egritudinibus que fiũt in mutina seu albedine oculorum. 8.
Capl'z vigesimũqntũ. De iflatiõe ꝓiũctie absq; apate. 8.
Capitulum vigesimũsextum. De taffea que est gutta rubea que fit in albedine oculorum. 8.
Capitulum vigesimũseptimum. De granulis generatis in albedine oculorum. 8.
Capitulũ vigesimũoctauũ. De sebel. 8.
Capl'z .29⁹. De coniũctiua cũ apate ⁊ sine apate. 8.
Capitulum trigesimum. De nimia subtilitate spiritus visibilis ⁊ ipsius grossitie. 9.
Capitulũ trigesimũprimũ. De his que ab extrinsecus cadunt in oculos vel in nares vel in aures. 9.
Capl'z trigesimũsecũdũ. De aialib⁹ subitrãtib⁹ i aurẽ. 9.
Capl'z trigesimũtertiũ. De sãguisug| nares subitrãtib⁹. 9.
Tractatus nonus. De egritudinibus cerebri: ⁊ est continens capitula viginti. 9.
Capl'z primũ. De egrituginib⁹ anteriozis ptis cerebri. 9.
Capitulũ secũdũ. De egritudinib⁹ medie pt| cerebri. 9.
Capitulũ tertiũ. De mala complexione in media cellula interiozis cerebri. 9.
Capl'z 4⁹. De passionib⁹ q̃ fiũt i pte posteriozi cerebri. 9.
Capl'z 5ᵐ. De egritudib⁹ ⁊ oib⁹ suis accñtib⁹ pueniẽtib⁹ ex destructiõe seu corruptiõe ꝓplonis toti⁹ cerebri. 9.
Capitulũ sextũ. De curatione puncture nerui. 10.
Capitulũ septimũ. De epilẽtia pcedẽte a cerebro. 10.
Capitulũ octauũ. De epilentia pcedẽte ex colligãtia aliorum membrorum a cerebro. 10.
Capitulũ nonũ. De mirach. q̃ fit a ptib⁹ iferiozib⁹. 10.
Capitulum decimum. De opilatione. 11.
Capitulum vndecimuz. De apoplexia. 11.
Capitulum duodecimũ. De cõgelatione. 11.
Capitulum decimũtertiũ. De subet. 11.
Capitulũ decimũquartũ. De firsen calo cũ alienatiõe. 12.
Capl'z decimũqntũ. De ꝑuatiõe ẽtellus ex frigiditate. 12.
Capitulũ decimũsextuz. De mania. 12.
Capitulũ decimũseptimũ. De humiditate que ozit' in cellula anteriozis cerebri: ⁊ circa cerebrũ. 12.
Capl'm.18⁹. De scotomia q̃ i arabico dr̃ abscedar. 12.
Capitulum decimũnonũ. De doloze totius capitis q gdẽ in arabico dicitur baidda. 13.
Capl'z.20ᵐ. De emigranea q̃ in arabico dr̃ sechichia. 13.
Tractatus decimus. De egritudinibus colli: ⁊ est continẽs capitula decẽocto. 13.
Capitulum ꝑmuz. De opilatione. 13.
Capitulum secũduz. De relaxatione. 13.
Capitulum tertium. De spasmo. 14.
Capitulum quartum. De tremoze. 14.
Capitulũ qntũ. De egritudinib⁹ spõdilium colli. 14.
Capitulũ sextũ. De dislocatiõe spondiliũ colli. 14.
Capitulum septimũ. De egritudinibus nuche. 14.
Capitulum octauũ. De apostemate nuche. 14.
Capitulum nonũ. De opilatione nuche. 15.
Capl'm decimũ de apatib⁹ q̃ fiũt circa guttur. 15.
Capitulũ vndecimũ. De solutiõe ꝯtinuitatis colli. 15.
Capitulũ duodecimũ. De iflatiõe facta in epigloto. 15.
Capitulũ decimũtertiuz. De squinantia. 16.
Capl'z.14ᵐ. De apatib⁹ accñtib⁹ canne pulmonis. 16.
Capitulũ decimũqntũ. De raucedine vocis. 16.
Capl'z.16ᵐ. De pustulis in meri: seu in ysofago. 16.
Capitulũ decimũseptimũ. De corruptiõe ⁊ putrefactiõe i gula ⁊ meri: ⁊ eoꝝ ptib⁹ adiacẽtib⁹ in tpe epidimie. 16.
Capituluz decimũ octauuz. De priuatione sensus ⁊ mot⁹ ⁊ de relaxatione meri ⁊ ysofagi. 16.
Tractatus vndecimus. De egritudinibus pulmonis: ⁊ est continens capitula tria. 17.
Capl'm ꝑmuz. De egritudinibus pulmonis. 17.
Capl'm secunduz. De apostemate pulmonis. 17.
Capl'm tertiuz. De tussi que ꝓuenit a mala cõplexione: ⁊ de omnibus alys speciebus. 19.
Tractatus duodecimus. De egritudinibus cordis: ⁊ est continens capitula septem. 19.
Capitulũ ꝑmuz. De egritudinib⁹ cordis in gnãli. 19.
Capl'z scõz. De tremore cordis q arabice dr̃ altadech. 19.
Capitulum tertium. De chardiaca. 19.
Capl'z q̃rtũ. De aq̃ q̃ ꝓgregat' in marsupio cordis. 19.
Capl'm qntũ. De pelliculis q̃ fiũt in marsupio cordis. 19.
Capitulũ sextũ. De ethica cordis. 19.
Capl'm septimuz. De apate qõ fit in marsupio cordis. 19.
Tractatus decimustertius. De egritudinibus epatis: ⁊ splenis: ⁊ est continens capitula sex. 20.
Capl'z ꝑmũ. De epate: ⁊ de trib⁹ spẽbus hydropisis. 20.
Capituluz secunduz. De apate epatis. 20.
Capituluz tertiuz. De opilatione epatis. 20.
Capituluz quartuz. De doloze epatis. 20.
Capl'm qntũ. De egritudinib⁹ splenis. 20.
Capituluz sextuz. De ycteritia citrina. 20.
Tractactus xiiij. De egritudinibus que fiunt in syfac ⁊ est continens capitula duo. 21.
Capl'm primum. De scissura syfac ⁊ exitu intestini. 21.
Capitulum secundum. De vulnere ventris. 21.
Tractat⁹. xv. De passiõib⁹ stõi. ⁊ ẽ ꝯtinẽs capl'a sex. 21.
Capitulum primum de ethica stomaci. 21.
Capitulum secundum. De apostemate stomaci. 21.
Capitulum tertiũ. De veruca que ozitur in stomaco. 22.
Capitulum quartũ. De ficu que fit in stomaco que in arabico dicitur dubelati. 22.
Capl'm 5ᵐ. De hũozib⁹ diuersis ibibitis i fl'atico stõ. 22.
Capitulum sextuz. De motu stomaci qui dicitur in arabi co folab. latine vero singultus. 23.
Tractact⁹. xvi. De egritudinibus pectozis ⁊ dyafragmatis continẽs capitula septem. 23.
Capl'm ꝑmũ. De apate pectozis ⁊ ꝑuatiõe anhelitus. 23.
Capl'm scõz. De vlcerib⁹ ⁊ scissuris q̃ fiũt in pectore. 23.
Capitulum tertium. De scabusia. i. de pleuresi. 23.
Capitulum quartum. De apostemate lateris. 24.
Capitulum qntum. De scissura venarum pectozis. 24.
Capitulum sextum. De apostematibus que fiunt in pãniculo qõ diuidit pectus in longitudine in duo. 24.
Capitulum septimũ. De passionibus dyafragmatis. 24.
Hec sunt capitula secundi libzi qui continet tractatus septem: quoꝝ tractatuluz ꝑmus cõtinet capl'a sex. 25.
Capitulũ ꝑmũ. De egritudibus itestinoꝝ gñalibus. 25.
Capl'm 2⁹. De debilitate vtutis expulsiue itestinoꝝ. 25.
Capitulum tertium. De ventositate intestinozum. 25.
Capitulum q̃rtũ. De retentiõe fecũ ⁊ suis speciebus. 25.
Capitulum qntum. De excoziatione intestinozum. 25.
Capitulum sextum. De emoꝛoidis. 26.
Tractatus secundus. De egritudinibus renũ ⁊ vesice ⁊ virge ⁊ continet capitula octo. 26.
Capitulum ꝑmum. De renibus in vniuersali. 26.
Capitulum secundum. De lapide renum. 26.
Capl'm 3ᵐ. De restrictiõe sanguinis q exit de virga. 26.
Capitulum quartum. De lapide vesice. 26.
Capitulum quintum. De apostemate renum. 27.
Capitulum sextum. De mala complexione renum. 27.
Capl'z. vij. De solone cõtinuitatis renum ⁊ vesice. 27.
Cap. viij. De debilitate vesice ⁊ exitu iuolũtarioꝝ ẽ. 28.
Tractatus terti⁹. De raicib⁹ ⁊ ꝯtinet capl'a qnq;. 28.
Capitulum primum. De testiculis a sterilitate que ex mala complexione ipsoꝝ ꝓcedit. 28.

Tabula

Capitulus secūdus. De apostemate testiculorus. 28.
Capl'z tertiū. De mala ꝓplone sicca testiculoꝝ. 29.
Capitulus quartus. De crepatura. 29.
Capitulum quintum. De egritudinibus que fiunt in bursa testiculorus. 29.
¶ Tractatus quartus. De egritudinib⁹ virge: ⁊ est continens capitula quattuor. 29.
Capitulū p̄mū. De opilatiōe que fit in virga causa lapidis vel alicuius alterius rei. 29.
Capitulū secūdus. De ꝑuatione sensibilitat⁹ virge. 29.
Capitulū tertiū. De foraminib⁹ que fiūt in v̄ga. 29.
Capitulū quartū. De expulsiōe spermatis. 29.
¶ Tractatus quint⁹. De egritudinib⁹ vulue ⁊ matricis: ⁊ est cōtinēs capitula octo. 29.
Capl'z p̄mū. De sterilitate ꝓpter malā ꝓplonē. 29.
Capitulū secūdus. De apostemate matricis. 30.
Capitulū tertiū. De corrosione matricis. 30.
Capitulus quartū. De dislocatione matricis. 30.
Capitulus quintū. De fluxu mēstruorus. 30.
Capitulū sextū. De retētione mēstruorus. 30.
Capitulus septimū. De opilatione ⁊ sigillatione que accidit collo matricis. 31.
Capitulus octauū. De lasiatiōe matricis. 31.
¶ Tractatus sextus. De egritudinibus ossiuz: ⁊ est continens capitula quinqz. 31.
Capitulū p̄mū. De mala cōplexiōe ⁊ fractura ossis. 31.
Capitulū secūdū. De supadditione ossis. 31.
Capitulū tertiū. De scissura ossis in longitudine. 31.
Capitulū quartū. De fractura ossis causa doloris. 31.
Capitulū qntū. De īgrossatiōe ossis ꝑter naturā. 31.
¶ Tractatus septimus: ⁊ est ꝓtinēs capl'a. 37. 32.
Capitulū p̄mū. De egritudibus que accidūt v̄r in carne ⁊ cute toti⁹ corpis. sicut sūt vesice ⁊ pruritꝰ: ⁊ hꝺ. 32.
Capitulū secūdū. De pruritu in particulari. 32.
Capitulū tertiū. De variolis ⁊ morbilis. 32.
Capitulū quartū. De morphea alba que nō rubescit ꝓpter fricationē nec aliqua alia causa. 33.
Capitulū qntum. De morphea alba que rubescit ex fricatione. 33.
Capitulū sextū. De morphea nigra. 33.
Capitulum septimum. De granulis paruis que accidunt in toto corpore. 33.
Capitulum octauus. De vesicis duris que arabice dicuntur alcella: ideſt petrose. 33.
Capitulū nonū. De verucis ⁊ pozis. 33.
Capitulū decimū. De tineositate. 33.
Capl'm vndecimū. De corruptiōe ⁊ excoriatiōe cutis. 33.
Capl'm duodecimus. De lepra. 33.
Capl'm decimū tertiū. De cadar ⁊ de feleg. 34.
Capl'm decimū quartū. De feleg: ideſt de paralisi in particulari. 34.
Capl'm decimū qntū. De spasmo. 34.
Capl'm decimū sextū. De pulsatione. 35.
Capitulū decimū septimū. De saltu. 35.
Capl'm decimū octauū. De tremore. 35.
Capl'z. 19ᵘᵐ. De assoab: q latine dicunt pedoscelli. 35.
Capl'm vigesimū. De vena que dicit mediana: ⁊ est egritudo que ꝓ maiori parte accidit nigris. 35.
Capitulum vigesimū p̄imū. De verme qui oritur sub cuti: ⁊ de combustione ipsius. 35.
Capitulus vigesimus secundū. De vermibus qui oriuntur in intestinis. 35.
Capitulus vigesimū tertiū. De cucurbitinis. 35.
Capitulū vigesimū q̄rtū. De vermibus minutis ⁊ paruis qui oriunt in iferiori parte intestinoꝝ. 35.
Capitulū vigesimū qntū. De varicibus. 35.
Capl'm vigesimū sextū. De elefantia. 35.
Capl'm vigesimū septimū. De cancro. 35.
Capl'z vigesimū octauū. De dolorib⁹ iuncturarū. 35.
Capl'z vigesimū nonū. De dolore q fit ī suba itestini. 35.
Capitulū. 30ᵐ. De dolore q fit ex labore ⁊ fatigatiōe. 35.
Capl'm. 31ᵐ. De podagra que arabice dī anancras. 35.
Capl'm trigesimū secūdus. De scissuris que accidūt manibus ⁊ pedibus ⁊ alys membris. 36.
Capl'm trigesimū tertiū. De egritudinibus ynguiū. 36.
Capl'm trigesimū quartū. De sciatica. 36.
Capl'm. 35ᵘᵐ. De doloribus ypocundrioꝝ. 36.
Capl'm trigesimū sextū. De apatibus que fiunt sub spatula dextra vel sinistra: ⁊ est iter ꝓfundū apa. 36.
Capitulum trigesimum septimum. De apostematib⁹ que dicuntur doggam. 36.
¶ Liber tertius continet tractatus tres: quorum tractatuum p̄imus cōtinet capitula tredecim. 36.
Capitulum p̄mum est. De febribus effymeris. 36.
Capitulum secūdum. De febre colerica seu tertiana. 37.
Capitulum tertius. De febre quotidiana flegmatica. 37.
Capitulum quartum. De sanguinea febre. 37.
Capitulum quintum. De melancolica febre. 37.
Capitulum sextum est. De febre que fit ex colera vitellia prassina aut eruginosa. 37.
Capitulum septimum est. De cura febris tertiane nō pure que fit ex colera mixta flegmati. 37.
Capitulum octauum est. De febribus compositis. 37.
Capl'm nonum est. De signis febris tertiane. 37.
Capitulum decimum est. De signis febris sāguinee. 37.
Capl'm vndecimum est. De signis febris quotidiane. 37.
Capitulum duodecimus est. De signis febris q̄rtane. 37.
Capitulum decimumtertius est. De febre ethyca ⁊ signis ⁊ cura eius. 37.
¶ Tractatus secundus. De crisi ⁊ est continens capitula duo. 38.
Capitulum p̄mum est. De diebus creticis. 38.
Capitulus scōm est. De signis ⁊ accītib⁹ ipsius crisis. 38.
¶ Tractatus tertius est. De epidimia ⁊ continet capitula quatuor. 39.
Capitulum p̄imum est. De epidimia que prouenit ex corruptione aeris. 39.
Capitulum secūdum. De epidimia que prouenit ex aqua putrida ⁊ fetida. 39.
Capitulum tertium. De squinantia ⁊ dislocatione spondilium colli eueniente ex quadam corruptiōe aeris. 39.
Capitulum quartum est. De cura seu preseruatione a periculo male aque. 40.

Finis Tabule.

Hieronymus Surianus physicus Domini magistri Iacobi suriani de Arimino: Artium ac medicine doctoris præclarissimi filius Lectori Salutē plurimā dicit.

IAm a primi curatione cum altissimi auxilio expediti sumus. Superest ut ad secūdum: hoc est ad Auerroym cōuertamur: cuius nobis cura nō mediocriter difficilis efficitur: si in superficie uerba quædam sua legātur: in prohœmio nāq; dixit & nō expectes a me q; ego diuidam partes suas ad numerū capitulorum: neq; q; appropriē unicuiq; rei capitulum per se: quia in illa re uanagloriati sunt sapientes Ispaniæ andalusii. Sed pater philosophiæ idest Aristoteles nō uanagloriatus fuit in facie ndo hoc in maiori parte librorum suorum. Verum interius cōsiderātes dicere possumus Auerroym in præfatis uerbis fateri se gratia breuitatis pro tūc nolle tempus amittere in subdiuidendō libros ipsos per capitula: non tamen estimo ipsum adeo ingratū fore: ut siquis ad faciliorem & distinctiorem doctrinam uoluerit id facere subirascatur: & nō bene ferat: cuius signū quia in fine ꝓhœmii dixit: & qui uoluerit diuidere eos: scilicet libros partiales ad paruas partes: idest ad tractatus uel ad capitula faciat & nominet ea sicut uult. Licet autē uideatur mihi in præhabitis uerbis licentiā præstitisse: nondum tamen id facere ausus sum: nisi primitus uerba quædam alia eiusdem scandalosa satis ponderauero. Dixit enim ibidē ipse: & forte quod induxit eos: scilicet per capitula subdiuidentes ad faciendum hæc: idest huiusmodi diuisiones: fuit debilitas discretiue scholariū: sed ille qui habebit uirtutem discretiuam sanam cognoscet: &c. quare si tales subdiuisiones posuero: timēdum forte erit ne indignati plurimum scholares seu alii quicunq; huic operi studentes in me ruant dicētes: nunquid nos tam debilis discretiuæ fore putabas: ut ex nobis ipsis tales ponere seu intelligere nō ualeremus subdiuisiones. Quod plane uestrum quēlibet melius me sciuisse nō dubito: sed (ueniā date) breuius faciliusq; opus uniuersum percurretis: explicitis huiusmodi sectionibus: q̄ si confusa totius libri materia proponatur. De discretiua ergo uestra nō diffidens: sed facilitati ordiniq; cōsulens tales subdiuisiones ponēdas instituī. Alia quoq; plurima ad operis ornatum perfectionēq; superaddam nunc ea nō recitans: sed diligenti lectori iuxta opportunitatem inspicienda relinquēs. Vale.

¶ Incipit liber de medicina Auerroys: q dicit colliget: t totalis liber iste ꝓtinet libꝛos septē partiales.

¶ Liber primus diuiditur in ꝓlogū t tractatum.

¶ Prologus iste ꝓtinet duo capitula. Cap'm p̄mum huius prologi: quod est p̄hemium.

Quando ventilata fuit sup me volūtas p nobile p̄ceptuz ex pte nobilis dñi Audelach Sempse a mirelmomini ō marocho p cōsilio suoꝛuz pꝛoꝛ Auosait t Auenchalit: t p̄cepit mihi cōpilare vnū libꝛū in quo ꝓtineret tota scia medicinalis in arabico q̄ affirmaret t iudicaret itentiones p̄oꝛ auctoꝛ: que eaꝛ essent retinēde: t q̄ dimittende: tūc declinaui vtutes meas ad suū p̄ceptuz: t augmētaui eas ad suū seruitiū: t cōpilaui istū libꝛū vlem: t vocaui nomē suū colliget: eo q̄ icepi in eo ordinē doctrie a reb⁹ vniuersalib⁹: t ab illis p̄cedā quousq̄ deueniā ad particularia: sicut fit in doctrina triū spērum ꝓpositionū: fm q̄ō est declaratū supꝛa p̄mo phꝛsicoꝛ: ita feci in isto libꝛo q̄ ego p̄mo ꝓsideraui cōprehēdere vlēs regulas huius scie: t postea itendi ire ab illis ad mēbꝛa sua: t ad ptes suas in vno alio libꝛo: quē cōponā si placebit deo: ideo vocaui ipm colliget. ¶ Adhuc elegi in ordie hui⁹ libꝛi aliū ordinē q̄ elegerint alij auctoꝛes in suis libꝛis: t iste est ille ordo qui est magis ꝓueniēs in doctrina hui⁹ scie. Et scias q̄ aliquis nō poterit stare sup finē huius libꝛi: nec itelligere maioꝛē partem eius: nisi ille qui legerit tm̄ in logica q̄ ipse possit ad min⁹ cognoscere modos triū demōstrationū. Adhuc necesse est q̄ ipse sit de illis q̄ vsi fuerint aliq̄d scire in radicibus nāliuz scīaruz. Et si nō erit de aliq̄bus istoꝛ nō soluz erit p̄uatus a certitudine itētionis huius libꝛi t ab vtilitate ei⁹: sz eueniet ei ab eo magnū nocumētū: eo q̄ eū abhominabit t despiciet. Et q̄ abhominabit istuz: scias q̄ abhominabit veritatē huius scie. Et diuisi eū in septez partes: t q̄libz eius partē posui p vno libꝛo. Et nō expectes a me q̄ ego diuidaz partes suas ad numeꝛ capl'oꝛ: neq̄ q̄ appꝛopꝛiē vnicuiq̄ rei capl'm p se. q̄ in illa re vanagloriati sunt sapiētes hyspanie andaluxy: t maioꝛ pars p̄teritorū auctoꝛ. Sed pater p̄hie nō vanagl'iatus fuit in faciendo hoc i maioꝛi parte libꝛoꝛ suoꝛ. Et forte q̄ō iduxit eos ad faciēduz hec fuit debilitas discretiue scholariū. Sz ille qui habebit virtutē discretiuaz sanā: cognoscet in vnoquoq̄ libꝛo differētias rerum p̄mas t secūdas: t diuidet vnam rē ab alia fm q̄ videbit ei magis cōueniens in hora legēdi: t qui voluerit diuidere eos ad paruas partes vl' ad capl'a faciat t nominet ea sicut vult.

¶ Cap'm. II. Quod est de distinctiōe libꝛoꝛ.

Primus liber tractat ō anotomia: t nō mlt'iplicabo i eo: eo q̄ nō p̄mitto dicere rē nouā i eo q̄ ñ sit dcā p alios auctores: q̄ō tm̄ p̄mitto facere i alys libꝛis: q̄ in eis renouabo vba q̄ nō senserī ātiq medici t q̄ añ me trāsierūt: t p̄babunt a radicibus scīaꝛ nāliuz.

Secundus liber nomīatur liber sanitatis: in isto diffinieī sanitas vera diffinitione: t narrabit ꝓpꝛonez t ꝓpꝛones oīum membꝛoꝛ cōsimiliū t officialiū: t narrabit oēs opꝛationes coꝛ: t per quā viā habent agere eoꝛ opatiōes: t pati suas passiōes. Et narrabit oēs spēs sanitatis cuiuslibz mēbꝛi p oēs causas q̄ttuoꝛ. Et narrabit oēs spēs vtutuz coꝛpis humani t q̄d sint t quot sint: t sitū eaꝛ: fm sniam Arist. t Ha. breuiter. Et in isto loco cadet memoꝛia disputatōis super duo spermata: q̄ō eorum est pars embꝛionis: t q̄ō nō: t cuius loco ipa stant embꝛioni an p mām an p formā. Et narrabit de virtute p̄mi motoꝛis q̄ est in coꝛpoꝛe motu volūtario: q̄d ē t vbi est situs ei⁹ an in neruo an in lacerto. Et narrabit de motu pectoꝛis t pulmonis: t diuisionē que cecidit inter auctoꝛes ꝓpꝛes sup sniaz. H. t remouebit dubia. Et narrabit breuiter nām aeris tēperati. Et de nā q̄ttuoꝛ tempoꝛ anni: t q̄lis tempantia est illa que dicitur in vere.

Tertius liber dr̄ liber egritudinū: t ibi diffinietur egritudo: t narrat spēs egritudinū simpliciū. Et membꝛa ꝓsimilia t officialia: t ponit in vnoquoq̄ eoꝛ oēs q̄ttuoꝛ cās vlēs: t ēt de pticularib⁹. Et postea narrat oēs spēs egritudinū ꝓpositaꝛ q̄ sunt in mēbꝛis. Et ponit causas eaꝛ fm istā eādē viā p̄dictā. Et narrat oīa accidētia que supueniunt sup eoꝛ opatiōes in diminutōe aut in debilitate. Et ponit cās istaꝛ reꝛ plixe: t in isto loco cadit diffinitio doloꝛis: t q̄ sunt cāe ei⁹ t quot: t ꝑ addimus vba sup sniaz. H. in ꝑ multū necessaria. Et narrat oīa accidētia sensuū t virtutum: t ponit causas fm sniam Arist.

Quartus liber nominatur liber signoꝛ: t narrat oēs signoꝛ species significātiū supꝛa sanitatē cuiuslz membꝛi per se in mēbꝛis ꝓsimilib⁹ t officialibus ex parte operationū eoꝛ. Et narrat sup oēs species signoꝛ significātiū sup oēs egritudies cuiuslibz membꝛi per se. Et signa accidentiū eoꝛ ex parte operationū ipoꝛ fm sentētiā Arist. Et hic cadit diffinitio signi. Et narrat signa dominy cuiuslz humoꝛis in coꝛpoꝛe hois fm ꝓpꝛonem ꝓpꝛiā nālē tali coꝛpoꝛi: t narrat signa cuiuslz egritudinis t cuiuslibz accidētis q̄ superueniūt coꝛpoꝛi ex causa aeris circūdātis fm dcm. Y. Et narrat viā signoꝛ significantiū sup egritudines magnas ex pte paruaꝛ anticipantiū: aut ex pte accidētiū: t narrat signa significantia super sanitatē t sup egritudinē vlez t pticularē ex pte pulsus t vrine: t narrat signa significātia sup egritudines q̄ ꝓtinēt totū coꝛpus: sicī febꝛis t silīa: t dat causas eaꝛ: t incipit a febꝛe diei: t narrat oēs modos crisis t veros t falsos: bonos t malos: t tēpoꝛa eaꝛ t causas eaꝛ eē t dies eaꝛ eē: t eaꝛ p̄uatōis. Et hic reddit cā q̄re medici dicūt: q̄ si ēt veniat crisis in dieb⁹ ꝓuersiōis ipsa est va apud eos dūmō veniat in die cretico ꝓueniēti illi egritudini: t hic cadit ingsitio si stelle sunt cāe in opatiōib⁹ coꝛpoꝛ iferioꝛ aut nō: t si sunt cā vtꝛ sūt cā ꝓpinq̄ vel remota. ¶ Adhuc ingrit si astronomia est necessaria scie medicīaꝛ an nō. Et narrat signa crisiū ex pte rei exeūtis a coꝛpoꝛe: aut ab eo q̄ō videtur ab opatiōib⁹ coꝛpoꝛis egri. Et narrat signa significātia super quālz egritudinē mēbꝛoꝛ iterioꝛ. Et narrat signa significātia sup egritudinē ex parte rei exeuntis a coꝛpoꝛe exitu accītali: t nāli. Et ponit dr̄ias q̄ sunt iter fluxū q̄ accidit p egritudinē mālē q̄ supuenit vni mēbꝛo aut plus q̄ vni: et fluxū q̄ accidit p egritudinez vlem q̄ supuenit mēbꝛis. Et narrat opīonē plurimoꝛ q̄ trāsibant de vna medicina ad aliā in vna medicatiōe alicui⁹ egritudis. Et q̄re p̄bāt diuersas medicinas sup eādē egritudinē: t hic exēplificabo exempla ꝓueniētia: t sentētiabo sup sniaz cui⁹ ē alias sup securiozē viaz. Et narrat oīa signa p q̄ certificaī nobis in egritudie cuiuslz mēbꝛi: q̄ earū ē mālis: t q̄ nō: t ista res ē mlt'ū declarāda: eo q̄ ē mlt'ū necia ad cogīscēdū medico.

Quintus liber noīaī liber medicinaꝛ t ciboꝛuz. In p̄mis diffinieī i eo q̄ō q̄d ē cib⁹: t q̄d est medicīa fm sniam Aristo. t H. t narrabo nām cuiuslz istoꝛ: t eoꝛ vlem opationē in coꝛpe būano: t ēt pticularē t per quē modū operanī in coꝛpe: t numeꝛ suaꝛ p̄ncipalium vtutū: t q̄ ipsaꝛ operaī p se t q̄ per accīs: t q̄ virtus

earū est appropriata solū vni membro: et que plus q̄z vni: et que sunt illa membra: Et narrat quas opationes ipsa fac ex pte q̄litatis: et quas ex pte māe: et q̄s ex pte forme specifice: et ponit cām istoꝝ ꝑm sniam Aristo. Et narrat quō dicunt cibus et medicia tempati et distempati ꝙz Aristo. Et narrat que via est magis vera in cognitiōe eoꝝ: an via syllogismi demōstratōis: an via experimēti: et si solū vnū istoꝝ sufficit in arte: aut si ambo sunt necia. Et narrat lōgo ꝑmone oēs regulas ꝓpositiōis et necessitate eius: et modi illarū regulaꝝ incedūt ꝙz sniaz antiquoꝝ et frāgā verba Jacobi alkindi q̄ se voluit oñdere sic̄ pm̄ q̄ locut⁹ fuit ī gradib⁹ cōpōnis. Et declarabo vba. H. ī ꝟ iō qz sunt mlt̄ū ꝓfusa ꝟ.

Sextus liber noiat̄ liber ꝓfuatōis sanitatis. In primis declarat verba. H. in regimīe illi⁹ q hz tēperatā ꝓpl̄onē. Et postea narrat spēs ꝑparationū māliū al̄ nāliū al̄ ꝓpl̄onaliū al̄ vl̄iuz pmas et secūdas q̄ iueniunt in idiuiduis. Et dabo cāz q̄re iuenit q̄ in faciēdo ꝙueniēs nō eueniet q̄sitū. ſ. q̄ nos aliq̄n regem⁹ vno et eodē regimine in eodē tpe: et in vna etate: et in eodē climate duo corpa q̄ erūt ambo cōia in pdictis rebus in eoꝝ ꝑparatiōe māli sup candē ꝑparatiōez tēperātie: et erit istud regimē ꝓportionatū et cōueniēs ꝑparationi q̄ iuenit in ambob⁹ eoꝝ: et cū ꝟ toto nō eueniet q̄sitū eq̄l̄r: ꝙz in vno ꝙplebit̄ et in alio deficiet. Et sil̄r iueniem⁹ corpa q̄ regunt̄ ꝙzio regimīe ꝙueniētie ꝑparatiōis eoꝝ: et sanitas ē cōpleta ī eis et diu viuūt. Et ꝟ frāgaz vba dicētiū q̄ illi q regunt̄ ꝙz ꝑceptū. Ha. hūt lōgā vitā penit⁹. Et narrat iuuamētū aeris et ci⁹ nocumētū ꝙz diuersitatē ꝙpl̄onē: et iuuamētum exercity et spēz suaꝝ ꝑm q̄ cōuenit vnicuiq̄ mēbro: et iuuamētū balnei et spēz suaꝝ: et iuuamētū sōni et vigilie et nocumētū suū. Et narrat conseruationē sanitatis in vnaq̄q spē ꝙpl̄onū sanitatis q̄ est pñs eis. Et īcipit ī regimīe illi⁹ q hz tēperatā ꝙpl̄onē c⁹ mala ꝙplo ē in fieri: et iste ꝑmo sil̄at̄ multū ꝑmo hui⁹ libzi ꝙz ponunt̄ in eo vba noua bona et vtilia. Et narrat regimē male ꝑparatiōis manifeste. ſ. plus laboris q̄ euenit ꝑmū a se: nō p accñs nisi pp egritudinē anticipātē: et ponā dr̄iam que est iter ꝟ regimē et regimē laboris q̄ est anticipat⁹ ab egritudine vel ab accñti manifesto: et ꝟ ꝓcedā in regimīe attractōis maloꝝ humoꝝ facte a corpore ad vnū mēbruz aut ad plura: aut ītus: aut extra: q̄ de cā ipm ē ꝑparatū ad mala apata. Postea loquar breuiter in ꝙseruatiōe corpis et defensione eius a corruptione aeris.

Septimus liber noiat̄ liber medicatiōis egritudinū: et narrat medicationē et remotionē accñtiū: et iste ē ordo suus. In ꝑmis narrat vias medicationis egritudinū q̄ ſiꝙueniūt mēbris cōsilib⁹ siue sint māles siue nō māles. Adhuc narrat medicatiōez egritudinū q̄ sunt in mēbris officialib⁹ p eādē viā q̄ narrauit in ꝙsilib⁹: et facit lōgū sermonē de hoc. Et ītrat sermonē tractatus remotiōis malitie ꝙpl̄onis mālis et īmālis: et tractatus multaꝝ dr̄iaꝝ q̄ posui in regimine et medicatōe male ꝙpl̄onis iuuenis: et male ꝙpl̄onis senis qñ elōgati sūt a suis gradib⁹ nālib⁹ quō debeant reduci ad ipsos cū gradib⁹ ꝟietatis: et quot sunt gradus ꝟietatis ꝑpzy vnicuiq̄ ipoꝝ: et ī ꝟ loco ītelliget reprobatio sup ꝟ qō dicit. H. in hoc: et narrat modus graduū ꝟietatis: cū nos faciem⁹ regimē ꝑpriū in vnoq̄q mēbro cā reducēdi ipm ad ꝑpriā suā tēperātiaz qñ ab ea exierit: et ꝟ reprobabitur sniā Ha. in ꝟ manifeste. Et narrat modos eūonis p flōmiaz et farmaciā ꝑm corpus egruz. ſ. qō corpus est eis ꝙueniēs et qō nō: et qō tempus et que etas. Et qō est ꝙueniēs solū vni et qō ambobus: et qō est ꝑuatū ambobus et alias dr̄ias sil̄es istis. Et ꝟ etiā manifestabit̄ regimē ꝑgnantiū: et modi actionū partl opposite: et ītētio hui⁹ ꝑmōis erit multū nobilis. Et narrat vias medicatiōis et in oībus febrib⁹ acutis et putridis breuiter: et narrat vias medicatōis male cōpl̄onis mālis sup ueniētis alicui mēbro ex mala mā accñte vel attracta vel currēte ad ipm. Et intēdo in ꝟ ꝑmone ī medicatiōe oīum spēz apatum: q̄ generant̄ in mēbris īterioꝝib⁹ et exterioꝝibus: et in q̄ nos debemus flōmare sibi et in q̄ nō: et in q̄ nos debemus repercutere et in q̄ nō: et gbus repcussiuis: et in q̄ mā: et in quo tpe egritudis: et narrat medicatiōez egritudinū dissol̄onis ꝓtinuitatis iter et ex: ex cā īterioꝝi et ex cā exterioꝝi: et oīuz vulneꝝ et pcussionū: et cadit in hoc loco medicatio egritudinū pulmōis et fixuraꝝ venaꝝ et arteriaꝝ et apostematū neruorum et egritudinum dislocationis.

¶ Incipit ꝑmus liber qui est de anotomia: et est cōtinēs capitula triginta quinque.

¶ Cap̄m. I. Qō est de diffinitiōe medicīe et distinctiōe.

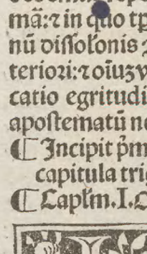

Attentio mea in hoc tractatu ē tradere in arte medicine sūmas sufficiētes p viā bzeuez: vt sit ianua et itroit⁹ desiderātib⁹ perfici ī ptibus artis: et vt sit memozia oīb⁹ q̄ sciuerunt ipam et sciuerūt cognitionē ei⁹. Et studebim⁹ log in pl̄ib⁹ vba ꝙcordantia veritati q̄uis ꝟrient opionib⁹ antiquoꝝ auctoꝝ istius artis. Et dicim⁹ q ars medicine ē ars opatiua exiens ex pncipys veris: in q̄ q̄rit̄ ꝙseruatio sanitatis corporis būani et remotio siue egritudis ꝙz q̄ pot̄ fuerit in quolz corpore. qō est qz finis artis istius nō ē ad sanādū oīo: sed ad faciēdum illud qō pōt fieri et in q̄titate ꝙueniēti et tpe ꝙueniēti: et postea expectari dz finis sicut est in arte nautaꝝ: et in regimīe exercituū. Et qz artes practice inq̄ztū sunt artes cōtinēt tria. ꝓmū est scire loca suoꝝ subꝝ. Scdz ē scire finem q̄sitū ad adducēdū ipm in locis subi. Tertiū est scire īstra cū gbus valeam⁹ ducere finē illū in locū illius subiecti. Ideo ex necessitate ars medicine pmo diuisa est in istas tres partes. In pma parte q̄ est ad sciēdū loca subi faciemus scire mēbra ex gbus ꝙsitū est corp⁹ būanum: simplicia et ꝙsita: et būores et spūs. Et qz finis hic preintēti et quesiti sunt due spēs. ſ. cōseruare sanitatē et remouere egritudinē: est adhuc ista pars diuisa in duas ptes: vna est in qua faciem⁹ scire qd est sanitas in oīb⁹ rebus sustētātibus ipam: et sunt q̄tuoꝝ cāe. ſ. mā: efficiens: formalis: et finalis: et in oībus eam cōsequētib⁹: altera est in q̄ faciem⁹ scire qd est egritudo in oībus suis causis et eaz ꝙsequētibus. Et qz nō est sufficiens scire qd est sanitas: et qd ē egritudo ad ꝙseruandū vnū et ad remouēdū aliud: diuisa est adhuc ista in duas alias partes. In vna faciem⁹ scire qual̄r sanitas cōseruat̄: et in altera qual̄r egritudo remoueat̄. Et qz nec sanitas nec egritudo sunt per se note. Ideo in pma obuiatione fuit necesse nobis cognoscere signa q̄ sūt signa sanitatis et egritudis: et iō ista pars adhuc est vna partiū istⁱ artis: ergo diuisa ē scia ista in ptes. vy. magnas. In pma quidem narrabim⁹ mēbra boīs sup q̄ testificat sensus. ſ. simplicia et ꝙsita et humores et spūs. In secūda faciem⁹ scire sanitatē et suas spēs et ꝙñtia. In tertia egritudies et suas species et accidētia sua. In quarta significatiōes significātes super sanitatē et egritudinē. In quinta īstrumēta q̄ sunt cibi et medicine. In sexta viam cōseruatiōis sanitatis. In septima ingeniū remotiōis egritudinū. Et ītendim⁹ hoc bic ordinare ꝑm istam diuisionē: eo q̄ hec diuisio est ei subiecta. Et qz vna rez q̄s artes speculatiue recipiūt ab alys ē loca subti et pncipia siue sint illa loca subti a pncipys notl p se: siue sint a rebus quaꝝ declaratio fit ab alia arte. opz nos cognoscere in pmis artes a gbus recipit hec ars plm suoꝝ pncipioꝝ: deide redibimus ad loquēdū de q̄libz supradictaꝝ partiū. Et dicamus q̄ aliqd huius artis est speculatiuū: et illō est eius scia mālis: et aliqd eius est practicale: et pars practicalis est ars medicinaꝝ experimētalis: et etiaz illius est ars anotomie. Sꝫ theoricalis plm est accepta a

cauſis ſanitatis ⁊ egritudinis:⁊ maxime a cauſis multuꝫ remotis:ſiĉ ſunt elemẽta:⁊ ſilia. Et ab arte medicie expimẽtali diſces cognoſcere virtutes pluriũ medicinaꝝ: qõ eſt: qz res quã ꝓzehẽdimus per viã expimẽtalẽ ẽ pauca valde ꝓparatione eius qõ neĉiuꝫ eſt nobis in hoc. Sꝫ via artis medicialis rõcinatia eſt ad dãdũ cauſas rei ꝙs nobis iuenit ars medicinalis experimẽtalis:⁊ hec ars ab arte anotomie recipit multas partiũ ſui ſubiecti. Et qz artifex artis inĝtuꝫ eſt artifex illius artis nõ põt cognoſcere ꝑncipia recepta in illa arte ꝙuis ſciat illa:neſcit enĩ ea niſi inĝtuꝫ eſt artifex alterius artis:iõ opz eũ recipe illa ꝑncipia artis ſue ab illo loco in quo ſunt magl nota. Et maxime ꝑncipia quoꝝ oẽs partes ſciri nõ poſſunt ꝛz certitudinẽ ſiĉ eſt expientia medicinaꝝ: Et ideo de parte huius artis dixit. Y. ꝙ vita hois ẽ breuis: qñ dixit: vita brevis ars vo lõga. Qz pars que eſt per viã expimẽtalẽ nõ eſt in ipſa brevitas:⁊ ita ẽ in hoc noſtro tpe in plibus membzis que apparẽt ꝑ viaꝫ anotomie:eo ꝙ hec ars iam eſt ãmiſſa. Et debes ſcire ꝙ artifex ſcie nãlis cõicat medico:eo ꝙ cozp⁹ humanũ eſt vna partiũ locoꝝ ſubiecti nãlis. Sꝫ diuerſificantur adinuicem in hoc:qz iſte ꝓſiderat ſanitatẽ ⁊ egritudinẽ inĝtum ſunt entia nãlia:⁊ medicus ꝓſiderat ea inĝtuꝫ appetit ꝓſeruare vbũ ⁊ remouere aliud. Et ideo neceſſariuꝫ eſt medico poſtq̃ ſciuerit ſummas que aggregate ſunt in hac arte ſtudiũ longũ:⁊ poſtea poterit in ipſa inuenire accñtia in materys que ſunt impoſſibilia ſcribi. Et medic⁹ qñ fuerit ſollicitus in opationib⁹ iſtius artis erũt firmata in ipſo ꝑncipia expimentalia ꝑ que poterit ĩuenire in materys illas ſummas:ſiĉ eſt in artibus mechanicis ⁊ cogitatiuis. Et Ariſto. appropriat hãc artẽ iter artes mechanicas in virtute. Et ex hoc manifeſtũ eſt ꝙ res dicta i diffinitiõe medicine que eſt cognitio ſanitatis ⁊ egritudinis ⁊ reꝝ ꝓportionataꝝ eis:ꝙ nõ eſt diffinitio vera: eo ꝙ dimiſit in ea dr̃iam ꝑ quã cognoſcit differre ſpeculationẽ artificis huius artis a ſpeculatione artificis nãlis ſcie. Et ad hoc nõ attendas ei de quo dixerũt ꝙ nõ eſt ſanitas nec egritudo:qñ nõ eſt iter nocumentũ opationũ ſenſibiliũ ⁊ innocumẽtũ carũdẽ mediũ:nec eſt variatio niſi ꝛm plꝰ ⁊ minus:⁊ non eſt mediũ inter duo contraria ita ꝙ ſit aliq̃ illoꝝ in parte abſq̃ parte in qua eſt aliud nec in tpe abſq̃ tempoze in quo eſt aliud:⁊ eſt manifeſtũ ꝛm ꝙ dictuꝫ eſt in ſcientia ſpeculatiua. Et poſtq̃ narrauimus intentionez iſtius artis ⁊ partes ſuas:⁊ viaꝫ ſpeculationis in ipſa neceſſe eſt nobis loqui ſuper vnãq̃q; partem eius.

¶ Capꝫ. II. Qõ eſt de anotomia membroꝝ in vſu.

Articule que teſtificãt ſup ea ſenſus in cozpore humano ſunt ſpẽs due: vna eſt membroꝝ conſimiliũ. Uerbi gr̃a hec diffinitio iſti⁹ particule:⁊ diffinitio totius iſti⁹ ẽ diffinitio vna: ſicut ſunt oſſa caro:⁊ eo ꝙ q̃libet pars carnis de neceſſitate eſt caro: quelibet pars oſſis eſt os. Et ſecunda eſt mẽbroꝝ ꝓpoſitoꝝ quoꝝ partes non aſſilantur partibus:ſiĉ manus que cõpoſita eſt ex carne ⁊ oſſe muſculo ⁊ chozda. Et mẽbra ſimplicia ſũt oſſa:⁊ muſcli:⁊ chozde:⁊ nerui:⁊ ligamenta:⁊ caro ⁊ aſſungia:ſeu pinguedo: ⁊ cutis ⁊ villi:⁊ ſanguis:⁊ flegma:⁊ melia:⁊ colera:⁊ ſpũs: ⁊ iſte ẽ vapoz perceptus in cozde ⁊ in cerebzo. Et nos incipimus nunc in rememoratione mẽbroꝝ ꝓſimiliũ ſeu ſimpliciuꝫ ⁊ poſtea in rememoratione cõpoſitozum.

¶ Capꝫ. III. Quod eſt de oſſibus capitis.

Oſſa capitis abſq̃ dentib⁹ ſunt oſſa. xxiy. ſex quoꝝ appropriata craneo:⁊ loca in ꝙbus coiunguñt oſſa in craneo vocata ſunt in lingua arabica aſoan:⁊ oſſa. ix. in mãdibulis ſupiozibus ⁊ in auribus ⁊ duo in mãdibulis iferiozibus:⁊ vnuꝫ ꝙ noiaꝫ getbet:⁊ ẽ os qõ eſt ſub craneo qõ diuidit iter ipꝫ ⁊ ſupiozes mãdibulas. Et oĩa hec oſſa ꝓiũgunt ſiĺ ꝓiũctiõe ſeratili q̃ noiaꝫ in arabico derarafi: ꝑter duo oſſa iferiozis mãdibule:q̃ ꝓiungũt ꝓiũctiõe nodatili.

¶ Capꝫ. IIII. Qõ eſt de dẽtib⁹ ⁊ oĩb⁹ oſſib⁹ toti⁹ cozpis

Dentes ſunt in vnaq̃q; mãdibula. xvi. q̃ꝝ duo anteriozes nomiati ſunt duales:⁊ in arabico noiañ thomam. Et duo aly ex vtroq; latere ſuperiozi ⁊ iferiozi noiantur quadruales:⁊ in arabico rabiathan. Et duo ſupiozes ⁊ iferiores ex vtroq; latere dicunt caniculares. Et gnq; ex vtroq; latere. ſ. dextro ⁊ ſiniſtro nominãtur molares. Sed aliquibus de numero molarium deficit vnus: ⁊ ſunt tantuꝫ quattuoz:⁊ radices molariuꝫ ſuperiozis mandibule ſunt tres ⁊ aliquibus quattuoz:⁊ radices molarium mandibule inferiozis ſunt due:⁊ vnaquaq; radix aliozuꝫ dentiũ eſt cuiuſlibz vna. ergo iaꝫ ĩueniemus ꝙ oſſa capitis ſunt oſſa .lv. Et coniunguntur in capite apud foramẽ qõ eſt in ipſo in poſteriozi parte ſpõdilis colli:⁊ ſunt ſpõdilia. vy. ⁊ ſunt perforata ex vtroq; latere:⁊ ſpondilia nuce cõiunguntur cuz ipſis:⁊ ſunt. xvy. ⁊ dicitur de. xy. ipſoꝝ que ſunt ſpondilia anteriozis pectozis: eo ꝙ ibi finiũ eozum termin⁹:⁊ ꝙq; eoꝝ ſunt ſpondilia noiata in lingua greca adiniſos:⁊ in arabico alkthan. ergo inuentum eſt ꝙ numer⁹ oĩum ſpondiliũ craneo a capite vſq; ad os nominatũ hagit ſunt ſpondilia. xxiiy. Sꝫ alĩq ſunt q̃ habẽt vnũ plus hoc ẽ. xxv. Et aliqui ſunt qui habent vnum minus ſcilicet. xxiy. Et huic ſpondili inferiozi cõiungiñ os nominatum hagit: et iſtud cõpoſitũ ẽ ex particulis tribus q̃ ſunt ſilia ſpõdilib⁹:⁊ in hoc adhuc cõiungiñ. ſ. in oſſe hagit in iferiozi ꝑte ipſi⁹ os nominatũ cauda. Et ipm cõpoſitũ ẽ ex trib⁹ pecys ſiue partibus. Et tertia pars iſtius ẽ vera cauda:⁊ eſt quaſi os cartilaginoſum. Et hec oĩa ſpondilia cõiungunt cõiũctõe nodatili ꝑter ſpondilia duo colli ꝑma: ſed ſpondile ꝑmuꝫ qõ cõiungiñ cũ ipſo ligañ duabus ad adeptiõib⁹ vel additamentis exeũtibus a craneo:⁊ intrant in duob⁹ foraminibus ſpondilis ꝑmi. Et cõiũgunt ex vtroq; latere oſſis ſpõdilis hagit oſſa duo ex vtroq; latere vnũ:⁊ in ipſis eſt plãta coſſe que in arabico nominaꝝ athaluozat:⁊ ibi pendẽt teſticuli:⁊ hec ſunt oĩa oſſa partis poſteriozis. Sꝫ oſſa anteriozia vel iteriozia ex iferiozi parte occipity ſũt oſſa duo i arabico noiata charcobatan. Et oſſa ſpatularum:⁊ oſſa pectozis:⁊ oſſa manuũ:⁊ oſſa vmbilicalia:q̃ noiata ſũt in arabico benina ⁊ oſſa pedũ. Sed tharthoa ẽ os gibboſuꝫ exterius ⁊ cõcauũ interius: cui⁹ vnuꝫ ex duob⁹ ſuis capitib⁹ iungiñ cum humero ⁊ cũ capite brachy nomiati haſeth:⁊ alia extremitas cõiungiñ in latitudine vel in altitudine pectozis in loco foraminis colli:⁊ ideo qz ſpatula ẽ poſita ſupza dozſum eſt ampla ⁊ in ipſa cõiunctuꝫ ẽ caput q̃ eſt cartilaginoſum:⁊ quãto plus appzopinquaꝝ charcoe tãto magis rotundaꝝ: ⁊ eſt in ipſo cõcauitas q̃dã in quã ſubintrat caput brachy noiati aſeth. Sed oſſa pectozis ꝓpoſita ſunt ex oſſibus q̃tuoz:⁊ in extremitatib⁹ iferiozibus ſunt cartilagines. Oſſa vero coſtarũ ſunt. xy. in vnoquoq; latere gibboſitates quoꝝ longiozes ſunt medie:⁊ ex iſtis ſunt .vy. coſte quaꝝ extremitas vniuſcuiuſq; coniungiñ poſterius in ſpõdilibus nuche: et in anteriozi in oſſib⁹ pectozis cum capitibus cartilaginoſis:⁊ ꝙq; iſtaꝝ nõ cõiungunt pectozi ⁊ nominanñ coſte posteriozes:⁊ iõ quãdo ꝑmunt cedunt preſſioni:⁊ in parte iferiozi pectozis nõ ẽ aliq̃ os niſi ſolũ os vmbilicale: qõ mozaꝫ inferius. Oſſa man⁹ ſũt .xxx. oſſa. ſ. os brachy nominatũ aſeth:⁊ iſtud ẽ vnũ exterius gibboſuꝫ: iterius vo concauũ:⁊ hz caput vnũ qõ in cõcanitate ſpatule intrat: et alia extremitas ipſius intrat in marpec:⁊ habet niſi ſpondile vnũ ſimile rode qõ in arabico nominatur bachar:⁊ in iſto ſubintrat extremitas oſſis noiati in arabico çenad ſuperioz. Et oſſa çenad ſunt duo:

lõgitudo quoꝝ est a marpec vsqꝫ ad os noiatũ rasceht:sed vnũ ipsoꝝ est paruũ ⁊ vocatur çenad superioꝛ: ⁊ aliud est magnũ ⁊ noiaꝫ çenad iferior. Et habẽt ista in duab⁹ suis extremitatibus ex parte rascete additões edificatas ⁊ cõ positas ex ipsis ⁊ iter rascebt ⁊ ipsa est nodus. Et rascebt cõpositũ est ex ossibus octo ordinatis in duob⁹ ordinib⁹: ⁊ hec ossa sunt foꝛtia absqꝫ medulla: ⁊ sunt curuata curuatura: vt aduenient sue ꝯiunctiõi pulchritudo foꝛme ad foꝛmã rascethoꝝ. Ex q̃ttuoꝛ ex istis ossibus vel istoꝝ ossium ꝯpositũ est çenad manus: ⁊ tales eũ vocant mestal man⁹: ⁊ ipm cõiungiꝫ radici rascete ligaturis foꝛtibus. Quinqꝫ aũt digiti manus habẽt ossa. xv. glibet digitus. iy. ⁊ noiantur in arabico alsolemiabt: quoꝝ semp vnus. al'. pars vni⁹ ꝯiungitur alterius parti: ⁊ ipsa coniunguñ ossibus solabt ꝑ viã ligaturaꝝ foꝛtiũ: ⁊ os ꝑmũ policis ꝯiungiꝫ extremitati çenach supioꝛis ligatura ampla ꝙueniẽte motui. Sꝫ ossa pedis sunt ossa. xxix. ꝓncipiũ ipoꝝ est os testiculoꝝ: ⁊ est os exterius gibbosuꝫ iterius concauũ: ⁊ hꝫ extremitatẽ vnã rotundantẽ se in suo ascensu: ⁊ noiaꝫ pomũ granatũ testiculoꝝ. Et alia ẽ extremitas iferioꝛis partis que intrat in foꝛamẽ çenad iferioꝛis siue maioꝛis duoꝝ çenatuum cruris. Et duoꝝ ipsoꝝ çenatuuꝫ longitudo est a genu vsqꝫ ad os calcanei: maioꝛ vero ipsoꝝ çenabt iferioꝛ: ⁊ minoꝛ çenabt superioꝛ: ⁊ extremitas duoꝝ çenatuũ tangit simul calcaneũ: ⁊ ibi in pede nascunt noda tria: ⁊ curuatura ossis testiculoꝝ in cossa flectiꝫ seu curuaꝫ in parte posterioꝛi: ⁊ in curuatura alterius ossis foꝛaminis çenad maioꝛis est ligatura genu: ⁊ supza eadez ligatura est os circulare ⁊ est rotundũ: ⁊ est in ipsa cartilaginitas ⁊ noiaꝫ oculus genu: ⁊ ꝯiungitur in calcaneo iterioꝛi os noiatuꝫ alçochi: ⁊ in iferioꝛi parte est os calcanei: ⁊ in istis duob⁹ ossib⁹ cõiungiꝫ rasceht: ⁊ ipm est compositũ ex tribus ossibus: ⁊ fabꝛicatũ ⁊ edificatũ est edificatõe sibi ꝙueniẽti: ⁊ postea coniungiꝫ huic scibabt pedis: ⁊ ipm cõpositũ est gnqꝫ. al'. ex duob⁹ ossibus. Et postea sequunt ossa digitoꝝ que nominant somiabt ⁊ sunt vnicuiqꝫ digito. iy. ꝑter pollicez q nõ hꝫ nisi duo ossa. Ergo iuentũ est ꝑm sensuꝫ. Hal'. q ossa hois vel hoĩum sunt. 348. al'. 248. absqꝫ ossibus paruis q̃ replẽt spacia iuncturaꝝ q̃ noiant in arabico scirsunaia: ⁊ absqꝫ osse epiglotis qõ noiaꝫ in arabico alaniabt: ⁊ absqꝫ osse cartilaginoso qõ dicunt aliqui anotomiçatoꝛes q̃ est in coꝛde. Et nos nõ abbꝛeuiamus loqui super compositionis foꝛmã istoꝝ ossium partẽ parti: nisi ꝓpter hoc q̃ ymaginatiua in istis per viam estimationis est bꝛeuis ⁊ parua compositione earum rerum existentiũ in ipsis.

¶ Capm. V. Quod est de anotomia venarũ pulsatiliũ.

VEne sensibiles sunt duaꝝ spẽz. s. pulsatiles ⁊ nõ pulsatiles. Sꝫ pulsatiles cõposite sunt ex duabus tunicis ꝑter vnã: ⁊ vnaq̃qꝫ est silis alteri nisi q̃ ꝓtextura iterioꝛis tunice tendit in latitudinẽ: ⁊ iste sunt foꝛtioꝛes: ⁊ contextura exterioꝛis tunice tẽdit in lõgitudinẽ. Et iste vene apparẽt ꝑ viã sensus q̃ exeũt a coꝛde: nisi qꝛ exeũt a ꝯcauitate sinistra: eo q̃ ꝓp ꝓpinquitatẽ cõcauitatis dextre epati necesse est vt sit studiosuꝫ coꝛ vt attrahat nutrimẽtũ ab eodẽ. s. ab epate. Et ille q̃ exeũt a cõcauitate sinistra sunt arterie due: vna quaꝝ est minoꝛ altera ⁊ hꝫ vnã tunicã tñ: ⁊ illa est subtilioꝛ. s. maioꝛi arteriaꝝ hñtiũ tunicas duas: ⁊ minoꝛ habẽs vnã tñ: hꝫ eã tñ eo vt sit leuis ⁊ mollis ad extẽdẽdum ⁊ adunãdũ se: ⁊ ad attrahendũ aerẽ: ⁊ ad expellendũ fumũ vaporosuꝫ: ⁊ est amplioꝛ vt aduenient ab ipso ad pulmonẽ sanguis subtilis vaporosus ꝓpinquꝰ digõni ad pficiẽdũ se: eo q̃ id quod nutrit pulmonẽ ẽ coꝛ: ⁊ qꝛ stat ꝓpe ipm fert vel ꝑstat ei caloꝛẽ digestiuũ ⁊ suauem. Et ad hoc magis q̃ mẽbꝛũ pulsans in ipso est membꝝ leue ⁊ vocaꝫ in arabico serint: ⁊ nõ curaꝫ vt noceat ei: ⁊ vena ista ĩtrat pulmonez: ⁊ diuisa est in ipso diuisione iam dicta: ⁊ vocatur arteria tauridi. Sed alia est maioꝛ magnitudinis maioꝛis valde alterius. Et nominatur in lingua arabica. alahoꝛ. Et q̃ hec vena ascendit ramificantur ab ipsa duo rami: minoꝛ istoꝝ tendit ad concauitatem dextram duaruꝫ concauitatũ coꝛdis: maioꝛ autez circulatur circa coꝛ: ⁊ postea subĩtrat in ipso: ⁊ diuiditur in eodẽ. Et illud q̃ remanet post ramificatiões istoꝝ duoꝝ ramoꝝ diuidiꝫ in partes duas: maioꝛ earũ descendit versus iferioꝛẽ partez coꝛporis: ⁊ minoꝛ in supioꝛi coꝛporis: ⁊ pars que tẽdit in superioꝛi parte coꝛporis: diuiditur ab eadẽ cũ ascendit in lateribus duobus in ramos tangẽtes mẽbꝛa existẽtia ex opposito coꝛundẽ: ⁊ q̃ exit versus ascellam exit ab eodẽ ramus vnus cũ vena que nõ pulsat tendens vsqꝫ ad manũ in diuisione. al'. ⁊ indicẽ eiusdẽ ꝑma diuiditur ab eodẽ: ⁊ iungunt ab eodẽ rami parui in lacerto exterioꝛi: ⁊ iterioꝛi bꝛachy noiati ascet: ⁊ cũ hoc sunt ꝑfundati ⁊ sepulti. Et q̃ iungiꝫ ad latus marpech ascẽdit supius modicũ ⁊ eius pulsatio apparet in hoc loco in pluribus coꝛporibus: ⁊ vadit de subtus ascellã: ⁊ tangit eã donec descẽdit aliq̃tulũ a marpech. Et postea ꝑfundatur ꝑfunditate: ⁊ ramificatur ab eodẽ rami ad modũ capilloꝝ: ⁊ ipsi coniunguñ in lacertis bꝛachy nomĩati cahat donec occupent locũ magnuꝫ bꝛachy. Et postea diuidiꝫ in duas partes quaꝝ vna tendit ad rascet vadẽs vsqꝫ ad zenach superi⁹. Et hec ẽ vena q̃ palpaꝫ a medicis. Et alia tẽdit adhuc vsqꝫ ad rascet ⁊ vadit vsqꝫ ad zenabt inferi⁹: ⁊ hec est mioꝛ istaꝝ. Et hec diuidiꝫ in palma man⁹: ⁊ aligbus apparẽt pulsationes in supficie palme man⁹. Et q̃ hec particula supioꝛ iungiꝫ in loco trãsit⁹ diuidiꝫ in duas ptes alias: vna q̃ũ transit ve nã ꝑfundatã q̃ nominaꝫ in arabico gedehg. ⁊ ascendit superius donec ĩtret in craneo: ⁊ ꝯiunguñ ab eadẽ in suo itinere rami ĩtrantes in mẽbꝛoũ ꝑfunditatibus existẽtib⁹ ibidem. Et quãdo intrat craneũ diuidiꝫ ibi in multas diuisiones: ⁊ tũc edificaꝫ ab eisdẽ res nomĩata tela q̃ extendiꝫ supza cerebꝛũ. Et postq̃ ẽ diuisa coadunaꝫ ⁊ ꝑfundatur: ⁊ tandẽ exeunt ab hac tela vene due eqiales ĩ magnitudine sicut erant añ diuisionẽ: ⁊ ꝙueniũt ad coꝛpus cerebꝛi ⁊ diuidunt in ipso: ſz vna istaꝝ: ⁊ ẽ minoꝛ: ascẽdit supza supficiẽ faciei ⁊ capitis: ⁊ partiꝫ sup mẽbꝛa ibi existẽtia: et aligbus apparent pulsatiões in hac pte post aures ⁊ in tẽpoꝛibus. Sed pulsatio apparet ꝓpe istas duas venas: ⁊ ẽ pulsatio ꝓticule q̃ est apud venã ꝑfundatã: ⁊ nomĩaꝫ hec rama arterie sõni. Sed ꝓticula germinata a coꝛde ad iferioꝛa coꝛporis tendit. ꝑmo ꝑ viam rectã donec appodiet supza marpech gntum: eo q̃ locus sue oppositionis est ex opposito loco capitis coꝛdis: ⁊ ibidem existit pulmo absqꝫ appodiatiõe. Demũ equitant supza spõdilia nuche: descẽdendo ad iferioꝛa: ⁊ ramificant rami ab eodẽ a lateribus vtroꝝumq̃ spõdiliũ dextri ⁊ sinistri ⁊ cõiunguñ mẽbꝛis existẽtibus ex opposito coꝛundẽ. Et ramus ꝑmus q̃ ramificaꝫ ab ipso est ramus veniẽs ad pulmonez. Et post ipm veniunt rami veniẽtes ad lacertũ existẽtẽ intus in costis. Et post ipm veniunt rami ad dyafragma. Et post veniũt rami ad stõm: epati ⁊ spleni ⁊ mirach: ⁊ iteſtis: ⁊ renib⁹: ⁊ vulue ⁊ testiculis ⁊ vesice ⁊ vge. Et exeũt ab ipis rami iungẽtes lacertos exeũtes ex opposito istoꝝ duoꝝ locoꝝũ. Et quãdo veniunt ad terminũ siue ad finẽ spondiliũ diuidũtur in partes duas: ⁊ q̃libet istaꝝ tendit versus vnũ ex pedibus per ramos duos magnos ex pte dextra ⁊ sinistra: ⁊ diuidunt in ipsis diuisiõe venaꝝ: nisi qꝛ ꝑfundant: ⁊ eorum pulsatões sunt in lateribus duoꝝ emunctoꝛioꝝ quã in arabico nominãt oꝛbitan. Et in latere calcanei sub duobus ossibus nominatis calcagines: ⁊ supza doꝛsum peduꝫ ꝓpe choꝛdam magnam.

¶ Cap. VI. Qõ est de anotomia venaꝝ nõ pulsatiliũ.

Vene non pulsatiles sunt vnius tunice preter vnã istaꝝ. Et iuente sunt per viã sensus q ramificañ ab epate: ⁊ id quod germinat ab eis in p̃mis sunt vene due: vna quaruꝫ est vltra concauitatẽ: ⁊ illa nominatur porta: ⁊ hec est ad trahendũ nutrimentũ epati. Alia est vel exit a gibbositate epatis: ⁊ ista est facta ad deferenduꝫ nutrimentum ⁊ diuidendũ nutrimẽtũ: ⁊ nomiatur cõcaua. Sed porta diuiditur in corpore epatis in quinq; partes ⁊ ramificantur he quinq; partes in ramis paruis: donec iungãtur gibbositati epatis. Et quãdo exeunt ab epate diuiduntur in partes octo: quaruꝫ due illaruꝫ parue sunt: ⁊ vna ipsaruꝫ iungitur intestino nominato duodeno. Et secũda ramificañ ad funduꝫ stomaci in portanario. Sed vna ex sex tendit ad superficieꝫ dorsi partis dextre stomaci ad nutriẽdum ipsum. Sed pars iterior nutritur inquãtum obuiatur stomacho. Et secũda iungitur spleni ⁊ tandem separatur ab ipsa vena vna a latere sinistro stomaci. Et illud q̃ remanet diuiditur in partes duas: vna quaꝫ iungitur medietati superiori stomaci ⁊ spleni ad nutriẽdum ea. Et secunda iungitur gibbositati stomaci: ⁊ ibi diuiditur in partes duas. Una ipsaruꝫ diuiditur a dorso sinistro stomaci: ⁊ secũda profundatur vsq; ad orificium stomaci: eo q̃ pycit ad orificium stomaci superfluuꝫ siccitatis ⁊ acetositatis melanconice: quoniã studet splen ad expellẽduꝫ ipsum cũ superfluo ad prouocãduꝫ appetitũ stomaci sua titillatione. Particula vero secũda diuiditur in partes duas vna ip̃aruꝫ tendit ad iferiora medietatis splenis. Et secũda pars ifluit ad mirach ⁊ diuiditur in ipso. Tertia vero ex sex vadit ad latus sinistrũ: ⁊ ad itestinũ rectũ ad hoc vt fugat ab ipso. Et quarta tẽdit ad gibbositatẽ stomaci ⁊ ad mirach. Et quinta tendit ad mesaraicas que sunt circa itestinum nominatum colon. Et sexta q̃si circa itestinũ ieiunuꝫ ⁊ orbuꝫ. Sed cõcaue scilicet vene: radix eius separatur ex se ipsa ad trahendũ nutrimẽtũ a ramis porte. Et post ascendit ab ipsa vena vna magna in gibbositate epatis. Et q̃ ascendit ista vena nõ vadit nec elõgatur multum donec diuidatur in duas partes. Et vna istaruꝫ est maior ⁊ tendit ad partes iferiores corporis: ⁊ secũda ad superiora corporis: ⁊ hec pars supior tẽdit vsq; dũ iũgatur dyafragmati. Et ibi diuidit̃ in duas venas que diuidunt̃ in dyafragmate: ⁊ post comprimunt dyafragma. Et post compressionem diuiduntur ab eisdem vene minute: et diuiduntur in panniculo diuidente pectus in partes duas ⁊ in panniculo cordis: ⁊ in glandula nominata chota: ⁊ diuiduntur in ipsa. Demuꝫ ramificatur ab ipsa ramus vnus: qui iũgitur in auricula dextra ex auriculis cordis. Et ꝟ ramus diuiditur in partes tres: vna quarum ĩtrat in cõcauitatem dextram pcauitatis cordis ⁊ iungitur pulmoni ⁊ habet tunicas duas: ⁊ ob hoc noiatur vena arterialis: ⁊ hec est maior oĩum aliarum. Et secũda circũdatur circa dorsum cordis ⁊ extẽditur in ipsuꝫ totum. Et tertia cõiungitur in parte iferiori pectoris: ⁊ nutrit pectora ibi existẽtia. Et quando trãsit cor tendit per viaꝫ rectaꝫ donec peruenit ad oppositionẽ duoꝝ tharcotan: sic. n. noiantur in arabico: ⁊ diuidũtur ab ea in hoc suo itinere rami parui ad ambas suarum partiuꝫ: ⁊ exeunt ab eisdem rami ad lacertos existentes ex opposito membroruꝫ iterioꝝ. Et quãdo sunt ex opposito asselle: exit ab eis ramus vnus extrinsecus magnus veniens ad manus ex latere asselle: ⁊ est vena nominata basilica. Et quãdo est in opposito in medio trachee in loco sui itineris diuiditur in partes duas: vna istarum tendit ad partẽ dextraꝫ ⁊ alia ad partem sinistrã. Et quelibꝫ istaꝝ duaꝝ diuiditur in partes duas: ⁊ tandẽ equitat vna ex partibus spatulam ⁊ venit ad manũ ex latere dextro: ⁊ hec est vena nominata cephalica. Et adhuc secũda diuiditur in partes duas in vnoquoq; latere: vna quarum vadit ⁊ profundatur ⁊ ascendit in sua profunditate donec intrat craneum in suo itinere per colluꝫ vsq; quo ĩtrat in cerebrum. Et ramificãtur ab eadem rami parui coniungentes se membris iterioribus ꝓpinquis colli. Et hec pars nominatur vena ꝓfundata. Sed secũda tẽdit in superficieꝫ dorsi: donec diuiditur per faciẽ: ⁊ caput: ⁊ oculos: ⁊ per nares seu per nasum. Et hec est vena apparẽs ⁊ ramificatur a vena spatulari: in suo itinere per brachium nominatum ascet: ⁊ diuiditur in nodo marpech. Et post suaꝫ diuisionẽ vena spatularis commiscetur cum parte vene assellaris: ⁊ descendunt: ⁊ tãdem exit ex istis duabus in latere marpech vena: ⁊ est vena media seu cõmunis: ⁊ dicitur in arabico bachal. Et pars secũda ex pte vene spatularis trahit̃ ad dorsum brachy nominati schabat: idest adiutoriuꝫ. Et demum equitat supra çenad superioreꝫ: ⁊ illa nominatur chorda brachy. Et pars vene assellaris que moratur inferius vadit per latus ĩtrinsecus brachy ad cabat donec iũgatur capiti çenad supiori: ⁊ est aliquid rami vene existentis ĩter digitum minorem ⁊ ãnularem: ⁊ nominatur halarcia. Sed pars tendẽs ad iferiora corporis equitat spõdilibus nuche. Et postea descẽdit iferius ⁊ ramificãtur in primis ab ipsa rami venientes ad ligaturas renum: ⁊ nominatur ĩ arabico lafint alcolieth: ⁊ eorũ villis ⁊ corporibus ꝓpinquis eis. Et postea ramificantur ab eisdem rami magni duo ĩtrantes in concauitatibus renuꝫ. Et postea rami duo tendẽtes ad testiculos. Et demũ ramificañ ab ipsis in latere vniuscuiusq; spondilis vene due tendẽtes duobus lateribus: ⁊ iungunt̃ membris iterioribus propiquis ei sicut vulue ⁊ vesice: ⁊ etiam illis existentibus extrinsecus: sicut mirach: ventris: ⁊ lumbis. Et quando iungit̃ ad finem spondilium diuiditur ad partes duas. Una ipsarũ tendit ad pedem dextrum: ⁊ alia tendit ad sinistrum. Et tandem ramificantur ab eis rami iungẽtes lacertis testiculorum. Et aliqui istorũ sunt profundi ⁊ aliqui sunt apparentes. Et quãdo iunguñ genu diuidunt̃ in partes tres. Una partiũ vadit in medio ⁊ iungit̃ ramis q sunt in vnoquoq; lacerto cruris interioris: ⁊ exterioris. Et alia pars in parte interiori cruris donec apparet prope calcaneũ: et illa est nominata saphena. Et pars secũda vadit vltra apparitionez cruris: ⁊ illa profundañ ad latus exterioris calcanei. Et illa est scia qua. s. nominatur sciatica. Et ramificantur ab vnoquoq; istoꝝ quãdo iunguñ pedi rami diuisi in pede. Et rami qui sunt pedis ex parte digiti minoris ⁊ annularis sunt ex ramis sciatice. Et rami polliciuꝫ sunt ex saphena: ⁊ nominanñ in arabico alscasen.

¶ Caplm. VII. Quod est de anotomia neruorum.

Capita istorum corporũ videntur coniungi in cerebro vel in nucha: ideo imaginañ seu extimatur q̃ omnia ista exeant ab eis. Et videñ q̃ caput nuche cõiungatur post in posteriori parte cerebri: ⁊ pellicula ipsius resistit nocumento illius ⁊ durat vsq; ad os nominatũ hasceth. s. cauda. Et ideo imaginatur seu extimatur q̃ ipsa oriatur a cerebro. Et iunguntur in nucha in latere vniuscuiusq; spondilis in vnaquaq; parte duo nerui vnus eoꝝ vadit in partem dextrã: ⁊ alter in sinistrã donec iungantur in fine ascet. Et coniungitur in fundo ipsius caput vnũ vnius nerui: ⁊ sic coniunguntur in cerebro paria septem capitũ neruorum. Par primũ sunt nerui duo ⁊ apparent quasi oriãtur vel exeant a cerebro: prope ex opposito duaꝝ carũcularum similium capitibus mamillaruꝫ in quibus fit odoratus: ⁊ ipsi coniunguntur in oculis. Et isti duo nerui sunt concaui: ⁊ quando elongantur a cerebro tunc coniungntur. Et foramen vniuscuiusq; istorum tangit foramen alterius: eo vt spiritus aduenientes duabus pupillis oculo-

rũ associentur ⁊ vt sit duobus oculis fons vna: ⁊ vt quasi orirẽtur prope pupillas oculoꝝ ad hoc vt appodientur in ipsis: ⁊ diuiduntur donec sunt intus in cerebro. Et demuꝫ exeunt ⁊ tendunt vnũquodq; illoꝝ ad oculuꝫ existentes in latere sui. Demuꝫ coadunatur in humiditate vitrea vt deferat oculo sensum visus. Et par secũdum videtur ac si natus fuisset post natiuitatẽ paris p̃mi. Et ipse tendit ex eo versus partem dextram ⁊ exit a craneo supra foramen anteriozis cellule secunde. Demum miscetur cuꝫ pari q̃rto existente post ipsum: ⁊ postea separatur ab eodeꝫ. Et diuiditur in quattuor partes vna istaruꝫ exit ab itroitu nerui nominati schabachi ⁊ descendit ad ventrem sub dyafragmate. Et secũda exit ex foramine ossis existẽtis in sodat ⁊ tãgit partes quinti. Et tertiũ exit ex foramine a quo exit par secunduꝫ. Et diuiditur in partes tres siue ramos. Ramus vnus ex istis tendit ad locuꝫ existentes in extremitate oculi nominatũ in arabico mach. ⁊ postea ad timpora ⁊ supercilia ⁊ frontem ⁊ palbebras. Et secundus trãsit foramen existens prope caudaꝫ oculi: ⁊ ille est locus nominatus in arabico barbachi: ⁊ iungitur vsq; ad ventreꝫ nasi. Et tertius. s. ramus descendit in ꝯcauitate barbachi prope os subtile. Et tandem ramificatur in ramos duos. Unus tendit ad dentes ⁊ alter ad cutim timpule ⁊ ad extremitatẽ nasi ⁊ superiozis laby. Et q̃rta scilicet pars exit a foramie existẽte in mãdibula superiozi ad linguã ⁊ trãsmittitur in cutem ipsius ꝑprie ad vanduꝫ sibi sensuꝫ suũ. s. sapozẽ suuꝫ. Et residuum ipsius diuiditur in radicibus dentiuꝫ iferiozuꝫ: ⁊ gingiuis ⁊ in labio. Et natiuitas paris quarti est post natiuitatem tertꝫ paris. Et diuiditur in palato ad vanduꝫ ei sensuꝫ appropriatum sibi ⁊ est sapoꝛ. Et par quintũ duplicatur ⁊ exit ab ipso par vnũ ad aures ad vanduꝫ eis auditus: ⁊ ipsuꝫ nascitur a parte posteriozi cerebri. ⁊ par nerui mãdibule exit a foramie nominato ozobo: ⁊ in isto neruo est odoratus. Et paris sexti extremitas vadit ad gulaꝫ ⁊ ad linguã. Et extremitas alia vadit ad laceruꝫ existẽtem versus spatulaꝫ ⁊ circa ipsam: ⁊ eius extremitas descẽdit in colluꝫ: ⁊ ramificant̃ ab ipsa in suo itinere rami coniungẽtes se aligbus lacertis epigloti. Et q̃ deriuantur pectozi diuiduntur adhuc ibideꝫ. Et tandem redeunt adhuc extremitates sue ad superiora donec iungantur lacerto epigloti. Et diuiduntur alique ipsoꝝ extremitates in dyafragmate ꝑpe coꝛ ⁊ pulmonẽ ⁊ meri: ⁊ partibus existentibus circa ista. Et residuũ istaꝝ: ⁊ maioꝛ ps ipsaꝝ vadit donec cõprimant dyafragma. Et cõiungunt̃ in ozificio stomaci maioꝛ pars ipsaꝝ. Et residuum coniungitur pellicule epatis ⁊ splenis ⁊ residuitatibus intestinorum. Et coniunguntur ipsi ibi alique partes paris tertꝫ: ⁊ ipsum. s. par ozitur a posteriozi parte cerebri: ⁊ cõiungitur quinto. Demum diuiditur ab ipso: ⁊ exit a loco suture nominate in arabico aldaroallami. Et par septimuꝫ icipit a posteriozi parte cerebri a loco natiuitatis nuche ⁊ diuiditur in lacertꝫ lingue epigloti. Et videtur sensibiliter quasi vt exeant seu nascantur paria ex nucha. xxi. neruoruꝫ. Et vnus. s. neruꝰ ẽ absq; socio sibi oppositꝫ. Et paria octo ipsoꝝ exierunt itus ex spondilibus colli. Et duodecim paria ex spondilibus nuce ad locum oppositionis dorsi in directo pectoris. Et paria quinque ex spondilibus nominatis alchacam. Et ista sunt in inferiozi parte dorsi. Et paria tria ex osse aggeꝫ. Et tria ex osse asse. s. caude. Et alterũ nõ hñs oppositũ exit ex medietate extremitatis ossis noiati asseꝫ. s. caude. Et par p̃mũ exit ex foramine iuncture p̃me iuncturarum colli. Et ascendit vsq; quo diuidatur in lacertis capitis. ¶ Et scõꝫ par exit ex foramine existẽte in iuctura p̃ma ⁊ secũda. Et tandeꝫ separatur in duas partes. Et iungitur extremitas ipsius in cutiꝫ capitis. Et extremitas alia in lacertis colli ⁊ in lacertis spatule. Et tertiuꝫ par ipsius exit ex foramine existente inter iunctuꝛaꝫ secundã ⁊ tertiã. Et diuiditur in partes duas. Una tendit ad lacertos existentes in dorso. Et alia vadit versus partem anteriozem. Et diuiditur in lacerto posito ex opposito ipsius ⁊ in existente supra ipsum. ¶ Et quartuꝫ exit inter iunctuꝛã tertiaꝫ ⁊ quartaꝫ. Et diuiditur in partes tres. Una quarũ tendit ad dyafragma: ⁊ alia ad extremitatẽ lacerti existentẽ in capite ⁊ in ceruice: ⁊ extremitas alia ad extremitatẽ lacerti spatule. Et quintũ ozitur inter spondile quartũ ⁊ septimũ. Et sextuꝫ ozitur inter spondile quintuꝫ ⁊ sextuꝫ. Et septimũ inter spondile sextũ ⁊ septimũ. Et octauũ inter spondile septimũ ⁊ octauũ ⁊ ibi est finis nodoꝝ colli. Et nerui descendentes ab istis omnes sunt diuisi in partibus quaruꝫ ipsaruꝫ partiuꝫ vna vadit ad lacertos pectoris ⁊ ceruicis: partes alie vadunt ad lacertos dorsi ⁊ dyafragmatis: ꝓter paris octaui cuius aliqd non tendit dyafragmati: ⁊ relique partes tendunt ad hasech ⁊ brachio ⁊ spatule. Sed paris sexti quedaꝫ pars tendit ad lacertum spatule ⁊ pars alia ad hasech. ¶ Et septimi pars vadit ad lacertum existentem in hasech. Et alia pars diuiditur in cutiꝫ resídui hasech. Et aliquid octaui paris trãsmittitur in cutim brachy. Et extremitas sui tendit ad lacertum brachy. Et par nonũ exit inter spõdile octauuꝫ ⁊ nonuꝫ. Et illud est p̃ncipiũ spõdiliũ dorsi. Et diuidit̃ vna suaruꝫ extremitatum in lacerto existente intus in costis. Et alia extremitas in lacerto dorsi. Et alia extremitas descẽdit ad spatulã ⁊ extendit̃ in ipsam. Et par decimuꝫ exit inter spondilem nonũ ⁊ decimuꝫ. Et pars vna ipsius vadit ad cutim hasech. Et residuũ diuiditur: ⁊ pars vna ipsius tendit versus faciem: ⁊ diuiditur in lacerto existẽte in costis: ⁊ in lacerto inuestito supra pectus. ¶ Et alia diuidit̃ in lacerto dorsi ⁊ spatule: ⁊ per hanc viaꝫ est exitus neruorum ⁊ diuisio ipsoꝝ. s. par vnum inter iuncturas duas vsq; ad complementũ duodecimi paris donec exeant ad par complens viginti paria ex coꝛpoꝛe spondilis que sunt decem ⁊ nouem. Et postea exeũt paria ex albatini ex coꝛpoꝛe totius ceruicis par vnũ vsq; ad complementũ q̃q; pariũ: ⁊ partes ipsoꝝ tendunt ad anteriora: ⁊ diuidũtur in lacerto existente supra ventrem: ⁊ alique diuidunt̃ in lacerto existente supra lumbos: ⁊ miscentur in partibus tribus existentibus supra ipsum nerui descendẽtes a cerebro: ⁊ a paribus duobus existentibus sub istis trib⁹ descendunt ab ipsis rami magni ad crus donec descẽdãt extremitatez pedis. ¶ Et demum oriũtur paria tria ab osse baggeꝫ ex vnoquoq; foramine par vnuꝫ p̃ncipiuꝫ eorum est a spondili vigesimoquinto. Et demuꝫ exeunt paria tria ex osse caude nominatũ in Arabico hasech. Et solus absq; socio: generatio ipsius prima est inter os tertiuꝫ ossis aggeꝫ. Et os p̃muꝫ ossis hasceth. s. caude: quod est os caude. Et post ꝑm istũ ozdinẽ inter duo spondilia par vnũ vsq; ad finem triũ pariuꝫ. Et solus ozitur ex fine caude: ⁊ etiaꝫ ista sex paria. Par p̃muꝫ miscetur cuꝫ parib⁹ veniẽtibus ad crura. Et residuũ ipsoꝝ diuiditur in lacertis ani ⁊ veretri: ⁊ vesice: ⁊ vulue: ⁊ pelliculis ventris. Et in partibus venientibus ab osse vmbilicali: ⁊ a lacertis venientibus vel ozientibus ab osse baggeꝫ.

¶ Capl̃z. VIII. Quod est de ligamentis.

Ligamẽta q̃ sunt nomiata in lingua Arabica rebathat: eius coꝛpus est vel eoꝝ mediuꝫ inter coꝛpoꝝ ossis ⁊ coꝛpoꝝ musculi: ⁊ eoꝝ oꝛtus est inter extremitates nodositatũ ossiuꝫ.

¶ Capl̃m. IX. Quod est de chordis.

Chorde q̃ nominant̃ in arabico bauthar: sunt medie inter ligamenta ⁊ neruos. Et eaꝝ oꝛtꝰ seu natiuitas est ex neruo veniente ad lacertum: ⁊ a ligamento oꝛto ab osse.

¶ Capl'm. X. Quod est de carne.

CArnis tres sunt species: vna ē caro mixta cuz neruo ⁊ chozda ⁊ illa nominaꝫ lacertus siue musculus: ⁊ illa est maioz pars carnis totius cozpozis: ⁊ hec ero memozatus in capl'o mēbzoꝝ officialiuz. ¶ Secūda spēs est spēs carnis pure: ⁊ in hac sunt multa ligamēta: ⁊ hec est minoz species cozpozis. ¶ Tertia species est carnis glandulose: ⁊ caro pura est illa que est in capite mēbzi. ſ. veretri: ⁊ illa que est in loco occulto dozsi: ⁊ ex illa est caro existens iter dentes. Sz caro nominata glāduloſa ē caro testiculoꝝ ⁊ māmillaꝝ: ⁊ ex illa est ēt in radice lingue: ⁊ ex illa est caro exñs in subascellis ⁊ in duob⁹ emūctozy noiatis in arabico ozbitaz: ⁊ que est post aures ⁊ in collo: ⁊ istius speciei est caro que est iter intestina ⁊ neruos.

¶ Capl'm. XI. Quod est de villis.

Ed de villis ero memozatus cum ero remozatus membza composita existētia itus in cozpoze: eo quia ille est locus cōueniēs re memorationis ipsoꝝ ibi.

¶ Capl'm. XII. Quod est de humozibus.

T humozes apparentes in cozpoze humano sūt quattuoz: scilicet sanguis: flegma colera ⁊ melancolia.

¶ Capl'z. XIII. Qō ē de simplicib⁹ mēbzis.

T simplicia membza sunt: cutis: vngues ⁊ capilli ⁊ hoc est manifestum.

¶ Capl'm. XIIII. Quod est de spir itu.

Spiritus duo sunt. ſ. spiritus apparens in cozde ⁊ spiritus apparens in cerebzo: ſz spiritus in eſe non apparet p̄ viaz sensus. Et hec sunt verba dicta supza simplicia membza q̄ suffi ciētia esse videntur in hoc loco: ⁊ q volūtam plius addere addāt. Et nūc redibo ad loquēdū supza offi cialia membza: ⁊ icipiaz a mēbzo simpliciozi oīum ipsoꝝ: ⁊ istud est lacertus siue musculus.

¶ Capl'm XV. Quod est de lacerto.

LAcertus est cozpus cōpositū ex carne rubea: ⁊ ligamētis: ⁊ neruo ascendētibus supza ipm: Et ipse est iduēs ossa ligatus ligaturis nascē tibus ab ossibus: ⁊ istud est quādo neruus cōiungitur supreme extremitati ipsius lacerti. Tandez diuiditur in partes: ⁊ miscetur exiture carnis lacertus: ⁊ germinat in osse posito sub lacerto ligaturā: ⁊ mi scetur cuz neruo ⁊ carne: ⁊ demum ex omnibus istis exit cozpus vnuz nominatuz lacertus. Et quādo partes nerui veniunt ad extremitatē inferiozem lacerti: tunc adunate sunt partes nerui ad partes ligamentoꝝ solum absq; alia ammixtiōe carnis: ⁊ tandē exit ab istis cozpus nominatū chozda: ⁊ h̄ chozda tendit donec iungatur extremitati ife riozi illius membzi. Et omnes lacerti ſm intentionē Hal. existentes in cozpus sunt. Sz9. Et dictuz est q̄ hec cozpoza variantur in fozmā in quātitate: ⁊ in compositiōe: ⁊ quā do virtus ab istis germinaꝫ: chozde in fozma compositio nis ipsoꝝ: tādē varianꝫ in q̄titate: qñ aliqui sūt magni ⁊ aliq parui. Magn⁹ ē sīc lacertus positus supza coxā ⁊ par uus est sīc lacertus positus supza oculuz. Et variatio ipso rum est in fozma q̄ tales sunt ex lacertis quoꝝ caro ipso rum nō miscetur cū neruo: ⁊ variatio ipsoꝝ est in chozdis oziētibus ab ipsis: quoniā tales ex ipsis sūt q̄ chozda ozi tur ex duobus lacertis: ⁊ tales sunt a quib⁹ ambobus ab vnoquoq; eoꝝ oziūtur chozde. z. vel. 3. ⁊ hoc est ſm q̄ con uenit eis. Sed variationes ipsozuz ex parte oppositionis ipsoꝝ sunt q̄ aliqui ipsoꝝ oppositio sua est in directo mē bzi ⁊ aliqui non. Et si debemus loqui in vnoquoq; lacerto lacertoꝝ hoc: verba essent plixa valde: nec essent huic ar ti multū necessaria: hoc est ad medicinandū p̄ cibos ⁊ me dicias. Sz cirugicis. i. opantibus cū ferro magnū eēt iuua mentū. Et dico adhuc q̄ post terminationē istaꝝ rez par uū lucrū cōsequeremur. Et ego narrabo de neruis qñ ero locutus iuuamentū ipsoꝝ in libzo sanitatis.

¶ Capl'm. XVI. Quod est de fozma capitis.

FOzma capitis naturalis est rotunda babens aliquā planicīē in vtroq; latere: ac si ymagina tus fueris fozmaz cereaz rotundā esse cōpzes sam in vtroq; latere. Habens intrinsecus cō cauitates cōiungētes se adinuicez: ⁊ nominā tur cellule cerebzi: ⁊ sunt due existentes in parte anterio ri cerebzi ⁊ vna in medio: ⁊ alia in posteriozi parte: ⁊ ppe cōiunctionē istaꝝ cellularū. ſ. partis vnius cū altera: sunt cozpoza fozmata fozmis talibus vt sint ꝓuenientes in ali quo tēpoze ad claudendū vel ad aperiendū. Et īsunt cere bzo due additiōes germinate a duabus cellulis anteriozi bus similibus duobus capitibus mamillaruz deriuantes vsq; ad os nominatū colatoziū: ⁊ istud est os pforatū foza minibus multis: sed nō per viā rectā sed obliquā: ⁊ locus istius in craneo est locus cui coniungitur extremitas na si. Et ex pāniculis duobus cerebzi vnus ex istis est fozte ⁊ grossus: ⁊ alius est subtilis. Subtilis cōiunctus est cere bzo ⁊ noiatus est capitis secūdina vel secunda: ⁊ assimila tur secūdine: eo q̄ in ipso sunt nerui ⁊ vene: ex q̄b⁹ nutrit cerebꝝ: ⁊ ipse ꝓtinuaꝫ cerebzo ī aliq̄b⁹ locis. Et pāniculus grossus ꝓiungit craneo: ⁊ etiā cerebzo cōiungit in aliq̄b⁹ locis. Et hic pāniculus fozte perfozatus existit fozamini bus multis in locis duobus. Unus loc⁹ est in latere foza minis extremitatis nasi: ⁊ nominatus est colatoziuz: ⁊ al ter est prope osse existente in palato. Et istud similiter est perfozatū ⁊ sub cerebzo. Et sub panniculo grosso est retis q̄ in arabico noiaꝫ alagema q̄ ē ex arterys ascendētib⁹ ca put. Sz nuche spōdilia ipsaz coopiunt sicut os cranei coo perit cerebꝝ: ⁊ ipsa circūdaꝫ a duab⁹ pelliculis exeūtib⁹ a duob⁹ pāniculis cerebzi: ⁊ ex ipsa oziꝫ neru⁹ q ei ꝓiungit.

¶ Capl'm. XVII. Quod est de fozma oculozum.

FOzma oculi composita est ex septē tunicis et tribus hūozib⁹. Prima ipsaꝝ ē q̄ ppe craneū mozaꝫ: ⁊ est tunica pannosa: ⁊ ei⁹ oztus est ex pāniculo grosso existente in cerebzo: ⁊ noiaꝫ tunica fozte: ⁊ in arabico noiata est aluocha alsalba. Et post ipsaz versus partē exteriozē est altera tu nica pānosa. Et ei⁹ oztus ē ex panniculo subtili existēte in cerebzo. Et noiatur secunda vel secūdina: ⁊ arabice almis sima. Et post istaz ē tunica retina: ⁊ oztus eius ē ex anima musculi exeuntis a cerebzo: ⁊ ē cōcauus. Et post istā in me dio istius pāniculi ē cozp⁹ vnū molle ⁊ hūiduz noiatū hu moz vitreus: ⁊ in arabico alçegia. Et in medio isti⁹ cozpo ris ē cozpus vnū spericū babens aliquā latitudinē similē grandini in claritate ⁊ albedine: ⁊ hec hūiditas nomīatur grandinosa: ⁊ ē cozpus ꝑfundatū in hūiditate vitrea vsq; ad medietatē. Et post aliaz medietatē existentem versus partē exteriozē. ſ. aeris ab hūiditate grandinosa ē vnū coz pus simile tele aranee: ⁊ illud ē in vltimo claritatis ⁊ ter sionis: ⁊ noiatur tela aranea: ⁊ in arabico haantebuthia. Et post istaz versus ptē exteriozez existit hūiditas vna si milis albugini oui: ⁊ noiatur humoz albugineus: ⁊ ascēdit supza istā hūiditatē versus partē exteriozē cozpus vnum subtile asperū: noiatū in arabico maciuaru: versus albugi nē ex parte exteriozi. Et coloz eius variaꝫ in cozpozib⁹: eo q̄ alicui ē valde nigrum: ⁊ alicui minus: ⁊ alicui ē colozis calcedony. Et in medio versus grādinosaz ē fozamē vnū qō qñq; dilatatur ⁊ quādoq; ꝓstringit: vice vna post aliā: ſm q̄ cōuenit humiditati grandinose quādo ē habēs lu cez: quoniā ꝓstringit in magna luce: ⁊ dilatatur in parua.

Et istud formē noiatur oculi pupilla: ⁊ hꝫ tunica nominaꝫ tunica pupillina. Et post istam ē coopertura vna corporis vnius grossi. ⁊ fortis: ⁊ clari. ſ. coloris celestis: simile celo: fcm̄ ad modū cornu albi: ⁊ noiata ē tunica cornea: ⁊ color eius existit ad modū eius tunice q̄ existit sub ea. Et ascendit supra istud corpus vnū valde albū noiatus coniunctiua: preter q̄ nō cooperit locū nigredinis oculi: ⁊ istud nominaꝫ albedo oculi. Et eius ortus est ex pellicula q̄ ē versus os exteriorꝭ cranei. Et ortus cornee ē ex tunica fortis: ⁊ ortus vue est ex secūdina: ⁊ ortus aranee ē ex retina.

¶ Capl'z. XVIII. Quod est de forma nasi.

FOrma nasi sunt due vie diuidentes se in partes duas. Una earꝫ deriuaꝫ ad extremitatez oris ⁊ alia ascēdit desup̄ donec iungaꝫ ossi similī colatori qō ꝓpositū est versus duas aderptiōes anteriorꝭ partis cerebri siliuz capitibus mamillarum: ⁊ iste vie circūdantur ex vna pellicula grossa orta ex pellicula oris.

¶ Capl'm. XIX. Quod est de forma auris.

VIa auris est in osse petroso: ⁊ ideo noiaꝫ in lingua arabica agari: ⁊ in ipso sunt vie obliq̄ multe ⁊ tēdunt talr̄ p viā tortā donec iungāꝫ musculo qnto orto a cerebro a q̄ oriꝫ pellicula extēsa supra os petrosuz. Sz corp⁹ cartilaginosuz exñs exterius ē auricula noiatū: ⁊ istō ē manifestū. ¶ Capl'z. XX. Qō est de forma lingue.

LIngua est caro mollis ⁊ alba: inuoluta venis multis ⁊ parvis in qbus est sanguis: ⁊ sunt vene in ipsa ⁊ arterie ⁊ musculi i q̄titate maiori vltra quo vt sue magnitudini videaꝫ ꝓuenire ⁊ ipsa cooperiaꝫ pellicula oris. Et sub ista duo existunt orificia iungentia vsq̄ ad carnem glandulosam ipsius que est posita sub radice ipsius.

¶ Capl'm. XXI. Quod ē de extremitate oris.

EXtremitas oris tēdit vsq̄ ad istas vias. vna ex pte añriori: ⁊ illa noiatur cāna pulmonis. Et alia posita ē post ipaz ex parte ceruicis supra spondilia colli: ⁊ hec noiaꝫ meri. Et p istā trāsit cib⁹ ⁊ pot⁹. Sz p viam cāne pulmonis trāseūt spūs ⁊ itrāt ⁊ exeūt p viā banelit⁹: ⁊ positū ē supra viā istā cooptoriū vnū ad coopiendū ipsaz in hora deglutiēdi vt aliqd nō possit subintrare de eo qō deglutiaꝫ: qz si aliqd subitrat icōtinēti ꝓuocaꝫ tussis. Et iā pparatū ē in hoc loco instrm̄ vnū in quo est uox vsus orificiū cāne pulmonis: ⁊ istud instrm̄ ē mēbr̄ noiatū epiglotū: ⁊ in arabico haugera: ⁊ ipz ē ꝓpositū ex tribus cartilaginib⁹ ꝓpone pulcra ꝓueniēti eē vocis: iō vt sit edificata ⁊ fabricata ex istis trib⁹ cartilaginib⁹ cāpogna vna vel fistula silis campogne fistule. ſ. ⁊ flaiboli. Et in cōcauitate isti⁹ campogne est corpus simile lingue fistule: ⁊ in istis locis sunt lacerta multa vel secreta multa.

¶ Capl'm. XXII. Quod ē de anotomia totius vētris.

SIas q̄ cōcauitas toti⁹ vētris exñtis sub osse trachee vsq̄ ad os lumbi diuisa ē in duas magnas ptes: vna ē supius cooperiēs pulmonez ⁊ cor: ⁊ secūda ē iferius cooperiēs stōm: ⁊ itestina: ⁊ epar: ⁊ spen: ⁊ fel: ⁊ renes: ⁊ vuluā: ⁊ vesicā. Et diuidūt iste due ꝓcauitates mēbro vno nominato dyafragma: ⁊ istud dyafragma icipit a capite pectoris tendēs p diametrū iferi⁹ ad vnūq̄q̄z duoz latez donec deriuet. xij. spōdili nuche: ⁊ istud ē diuidēs iter supioza ⁊ iferioza. Demū ꝓcauitas supior diuidit in partes duas: ⁊ ille ptes diuidunt̄ vno medio qō trāsit p mediū illaz partiuz donec iungaꝫ spondilib⁹ nuche. Et hec concauitas supior tota noiatur pectus: ⁊ terminus ipsius est a superiori parte duoz trachē vsq̄ ad dyafragma qō diuidit supioza ab inferioribus: ⁊ hec est forma pectoris.

¶ Cap. XXIII. Qō ē de anotomia pulmōis ⁊ cāne eius.

CAnna pulmōis icipit ab extremitate oris sc̄ dixim⁹: ⁊ qñ descēdit sub trachea diuidit̄ i. ptes. ⁊ q̄libz ps ipaz diuidit̄ i plib⁹ ptib⁹: ⁊ circa ipsas edificata ⁊ fabricata ē caro plmōis: ⁊ iteꝫ edificata ē ex oīb⁹ istis cānis diuisis: ⁊ venis exñtib⁹ sb ipis caro plmōis: ⁊ caro edificata ⁊ fabricata circa ipas ē corp⁹ plmōis: medietas vo plmōis ē i cōcauitate deꝛ: ⁊ medietas alia i ꝓcauitate sinistra. Et cāna. ſ. ipsi⁹ plmōis ꝑpata ē ⁊ ꝓposita ex cartilaginib⁹ i forma anuloz: hz nō sūt ānuli ꝓpleti: eo q̄ i q̄ntitate ptis tertie ānuloz ipoz extremitates sue ꝓiūgūt eis pellicle vni al'. pellicla vna tendēs p viā rectā: ⁊ ꝓiūgūt isti ānuli sil' vill' ⁊ ligatur[mlt'l. Sz isti ānuli ꝑpe sūt duri ⁊ cartilagiosi: ⁊ gibositates istoz ānuloz sr̄ vsus ptē exteriorē corpis: ⁊ pñt palpitari manib⁹. ſ. pellicla ꝓiūgēs ānulos p viā rectā. Sz loc⁹ rect⁹ ipoz ꝓiūct⁹ ē meri. Et hꝫ ē ac si ymagiat⁹ fueris i corde tuo fistulā vnā vni⁹ cāne: ⁊ iy. ps icisa sit i lōgitudinē ⁊ ptes. y. integre remaneāt ⁊ ps. iy. icisa i lōgitudiez ꝓiūcta sit glutie cū carta vna cū ābab⁹ extremitatib⁹ linea recta siue perpendicularis: ⁊ tandem intelliges cānaz pulmonis per viam conuenientē ⁊ rectam.

¶ Cpa. XXIIII. Qō ē de anotomia cordis ⁊ forma ei⁹.

FOrma cordis ē rotunda ad modū pinee q̄ in arabico noiaꝫ femiara: sed ē transuersa eo q̄ acuitas cordis existit versus iferioza corpis: ⁊ radix vsus supiorē ptē corpis. Et hz pellicu laz vnā grossaz circūdantē ipz: sz nō ꝓiungit̄ tota vsus radicē. ¶ Et positū ē i medio pectoris: sz caput ei⁹. ſ. acuitas tēdit magis ad ptē sinistram. Et arteria magna oriꝫ ex ista pte. ſ. sinistra: ⁊ iō appet pulsus maior i ista pte: ⁊ pp hꝫ imaginant̄ alig q̄ cor sit positū i ista pte. Et hz cor ꝓcauitates duas magnas: vnā ex pte dextra: aliam ex pte sinistra: ⁊ vsus radicē suā ē res vna sil'is cartilagini: et ipsa ē q̄si fundamētū toti⁹ cordis: ⁊ a ꝓcauitate dextra ad sinistrā sunt vie: ⁊ in cōcauitate dextra sunt orificia duo. Unū ipsoz ē orificiū vene ꝓiuncte epati q̄ oriꝫ ab cpe fm̄ H. ⁊ a corde fm̄ Aris. Et supra istud orificiuz sūt pelliculę tres aperiētes se seu dilatātes in hora itroit⁹ sanguis i ipz: ⁊ demū claudit̄ clausione ꝓueniēti. Et orificiū 2ᵈ ē orificiū vene ꝓiungēs se ex ista ꝓcauitate in pulmonē: ⁊ ē vena vna q̄ nō pulsat eo q̄ tunice ipsi⁹ sūt grosse ad silitudinez arterie: ⁊ istō orificiū hz pelliculas aperiētes se exꝛ ⁊ nō. alnūc it⁹ ex aduerso pelliculaꝛ alteri⁹ orificij. Et i ꝓcauitate ptis sinistre sunt duo orificia: vnū ē orificiū arterie magne: ⁊ hz pelliculas tres apiētes se itrīsec⁹ vsus ptē exteriorez. Et 2ᵐ ē orificiū arterie ꝓiūgētis se in pulmōe: ⁊ supra istud orificiū ē pellicula vna aperiēs se itus ⁊ extra. Et hz cor additiōes duas sil'es auric⁹: vna ex parte ōxtra existit ⁊ altera in sinistra. Et pulmo ē volatizans supra cor: ⁊ cor habet texturas multas variantes se in oppositione.

¶ Cap. XXV. Qō ē de fōrma stōi ⁊ meri.

IAm dixim⁹ q̄ i extremitate oris sūt vie due: vna ē via aīe. ſ. aeris ad plmonē: ⁊ ſa ē via cibi ⁊ pot⁹ p meri: ⁊ hoc vocaꝫ meri: ⁊ istō ꝓpositū ē ex duab⁹ tunicis: vna ē extrīsec⁹ ⁊ ē carnosa: ⁊ textura ipsi⁹ tēdit i latitudinē. Et alia ē itrīsec⁹ ⁊ ē neruosa. al'. musculosa: ⁊ textura ipsi⁹ tēdit in lōgitudinē: ⁊ aliqd ipsi⁹ tēdit p diametrū: ⁊ ipz positū ē i posteriori pte supra spōdilia colli: ⁊ ipz elōgaꝫ ⁊ descēdit iferi⁹ dōec transeat dyafragma ⁊ ligatū ē spōdilib⁹ ⁊ villis ipm̄ ligātib⁹. Et qñ trāsit dyafragma dilataꝫ: ⁊ fit ex ipso stōac⁹ ⁊ tēdit aliq̄tuluz vsus ptē sinistrā. Et ō dr̄ q̄ caput stōi gescit in parte sinistra: ⁊ fundū in pte dextra: imagia ergo in corde tuo cucurbitā vnā rotundā habētē collū longū: ⁊ cū ipsa

iũgaſ collũ aliõ:ꝛ ſic ĩtelligẽs foꝛmã ſtõi ꝛ meri:niſi q ſtomachus exiſtit a latere verſus doꝛſuz aliquãtuluz lõgius ꝛ vnũ ex duobus capitibus ipſius ſtomachi ſuperius eſt meri:ꝛ inferius ẽ ꝓncipiuz inteſtinoꝝ:ꝛ noïatur poꝛtanariũ:ꝛ in arabico albeb:ꝛ ipſe.ſ.ſtomach⁹ ẽ ligat⁹ ſpõdilib⁹ ꝛ etiã cũ aligbus inteſtinoꝝ foꝛtib⁹ ligaturis ſũtinẽtibus ipſuz. Et coꝛpus ſtomachi cõpoſitũ ẽ ex trib⁹ tunicis: texꝛtura vnius tẽdit in lõgitudinẽ:ꝛ alia vadit ꝑ dyametrũ: ꝛ illa eſt ĩtrinſecus:ꝛ eſt illa tunica ideſt neruoſa.al.muſculoſa:ꝛ exteꝛioꝛ ẽ carnoſa:ꝛ textura ipſi⁹ tẽdit i latitudinẽ.

¶ Cap.XXVI. Quod eſt de foꝛma inteſtinoꝝuz.

INteſtina cõpoſita ſunt ex duabus tunicis:ꝛ habent texturaꝝ tendẽtẽ in latitudinez ſoluz ꝛ ſup tunicã interioꝛez adeſt viſcoſitas noïata in arabico laſuen. inueſtita ex ipſa inuiſcatiõe ſiue viſcoſitate a nã. Et ſoïa ĩteſtina ſunt ſex:tria minuta:ꝛ ſũt ſupioꝛa:ꝛ tria groſſa ꝛ ſũt iferioꝛa. ꝛ ꝓncipiũ minutoꝝ eſt ĩteſtinũ cõiũctũ fundo ſtomachi nominatũ duodenũ. Et poſt ipſuz ẽ inteſtinũ noïatũ ieiunũ ꝛ iſta duo ſũt erecta in lõgitudine coꝛpoꝛis:ꝛ oꝛificia iſtoꝛuz cõiungũtur in epate plus alys inteſtinis:ꝛ poſt ieiunũ eſt inteſtinũ nominatũ gracile:ꝛ ipſuz reuoluiť reuolutionibus pluribus. Et latitudo iſtoꝝ triũ inteſtinoꝝ eſt ad modũ vl ad quãtitatẽ latitudinis poꝛtanary. Et poſt iſta eſt inteſtinũ noïatuz oꝛbuz:ꝛ iſtud inteſtinũ ẽ latuz nõ habens trãſituz nec iter:ſed ſimile ẽ fiſculo vel marſupio:ꝛ qꝛ nõ habet niſi vnũ os:ideo per ipſuz intrat ꝛ exit gcgd intrat ꝛ exit:ꝛ ipm ẽ in parte dextra poſitũ:ꝛ poſt iſtud eſt inteſtinũ noïatuz colon:ꝛ incipit a parte dextra tendẽs ꝑ latitudinẽ ventris ad partẽ ſiniſtrã. Et poſt iſtud ẽ inteſtinum rectũ:ꝛ iſtud inteſtinuz rectũ habet cõcauitatẽ amplam in qua coadunãtur feces: ſicut vrina in veſica coadunatur:ꝛ ſup oꝛificiuz iſtius ẽ lacertus vrine.

¶ Cap.XXVII. Quod ẽ de foꝛma epatis.

EPar poſituz ẽ in latere dextro coſtarũ ſuperioꝝuz ex coſtis ſuperioꝛib⁹:ꝛ foꝛma ipſius ẽ foꝛma lune:ꝛ ẽ habẽs cõcauitatẽ in parte lateris ſtomachi ꝛ additamẽta:ꝛ aligbus iſunt quattuoꝛ:ꝛ aliquib⁹ gnq:ꝛ ipſuz ẽ cooperiẽs ſupza latus dextrũ ſtomachuz:ꝛ gibboſitas ipſius ẽ verſus dyafragma:ꝛ ẽ ligatũ ligamẽtis cõiungẽtib⁹ ſe pelliculeexiſtẽti ſupza ipſuz:ꝛ oꝛiť a ꝓcauitate ipſius epatis cũ nale vnũ noïatũ ianua epatis:ꝛ foꝛma ipſi⁹ ẽ foꝛma vene: niſi qꝛ ẽ nõ habẽs ſanguinẽ:ꝛ illud canale ẽ diuiſuz in partes:ꝛ ille partes ſũt partes multe in quãtitate multa:ꝛ veniũt ex ipſis.ſ.partib⁹ ptes multe ad fũdũ ſtomachi ꝛ ad inteſtinũ noïatũ duodenũ:ꝛ multe etiã ptes ad ĩteſtinuz veniũt ieiunũ:ꝛ demũ ad reſiduũ alioꝝ ĩteſtinoꝝ donec iunganť inteſtino recto. Et iſtud canale qõ ẽ in poꝛta epatis diuidiť etiã in partib⁹ interioꝛib⁹ ipſi⁹ epatis ad ptes minutas.ſ.ad venas capillares ſiles capillis. Et a parte gibboſitatis epatis appet vena vna magna a qua oẽs vene totius coꝛpis volãt ſiue exeũt:ſicut diximus in anotomia venarũ:ꝛ radix ipſi⁹ vene diuidiť ab epate ad ptes minutas ſiles capillis:ꝛ obuiatur in ptes diuiſas a canali noïato poꝛta:ꝛ nutrimẽtũ chimoſũ ĩtrat in epate per ſuã ianuã:ꝛ in illis venis decoqť donec redeat ad ſanguinẽ:ꝛ demũ exit ꝑ illã venã magnã exiſtẽ in ſua gibboſitate.

¶ Cap.XXVIII. Qõ eſt de foꝛma ſplenis.

EOꝛma ſplenis eſt lõga:ꝛ poſitũ eſt in parte ſiniſtra ligatuz ligamẽtis cõiungentibus pelliculeexiſtentibus ſupza ipſuz:ꝛ eſt cõtinuatũ ſtomacho ex vna parte:ꝛ ex alia parte coſtis poſterioꝛibus:ꝛ oꝛiunť ab ipſo conducta duo vnum ex ipſis cõiungitur oꝛi ſtomachi ꝛ aliud coniungiť in epate verſus concauitatem.

¶ Cap.XXIX. Qõ eſt de foꝛma fellis.

EIl poſitũ eſt in epate:ꝛ habet vias duas: vna coniungitur in concauitate epatis:ꝛ alia ramificatur ꝛ coniungitur inferioꝛibus inteſtinis ꝛ in fundo ſtomachi.

¶ Cap.XXX. Qõ eſt de foꝛma ꝛ anotomia renum.

DUo renes poſiti ſũt in latere duoꝝ laterũ ſpõ diliũ nuce ꝓpe epar ꝛ ren dexter ẽ in altioꝛi loco rene ſiniſtro:ꝛ vnũ quodq; hꝫ colla duo: vnũ ipſoꝝ ꝓiũgiť in vena magna aſcẽdẽte a gibboſitate epatis:ꝛ aliud deſcẽdit inferius donec cõiungať in veſica cõiunctione mirabili:ꝛ iſte due vie.ſ.iſta duo colla nominanť in arabico alalbin.

¶ Cap.XXXI. Qõ eſt de foꝛma veſice.

LOcus veſice ẽ iter anũ ꝛ vmbilicũ: q loc⁹ eſt noïat⁹ in arabico ana:ꝛ ꝓpoſita ẽ ex duab⁹ tunicis:ꝛ in oꝛificio ſui ẽ lacert⁹ vn⁹:ꝛ vrina venit a renib⁹ ad ipſaz ꝑ vias noïatas alhalbin: ꝛ iſte due v'e tẽdũt ꝑ dyametrũ:ꝛ vadũt etiã ꝑ longũ donec trãſeãt infra in veſicã:ꝛ oꝛiť ab ipſis coꝛp⁹ vnũ ſimile pellicule que aperit veſicam ꝛ claudit eã ex parte renũ:ꝛ iſtud ẽ ſine dubio vt aligd nõ redeat de vrina ad renes.

¶ Cap.XXXII. Qõ eſt de anotomia mirac ꝛ çirbi.

MIrach qõ ẽt ĩ arabico noïať mirach. hꝫ ſub lacerto exñte ĩ veſtito ſub vẽtre pelliculã vnã: ꝛ ẽ plana:ꝛ poſt iſtã ẽ cooptoziũ:ꝛ poſt ſunt ĩteſtina:ꝛ iuuamẽtũ iſti⁹ pellicule eſt ad obuiandũ ne ĩteſtina ſil' ꝓmiſceãtur: ſic fit i egritudine ĩ arabico noïata ſachot:ꝛ iuuamẽtũ cooptoꝛiu ẽ ad calefaciẽdũ ĩteſtia:ꝛ de iſtis ero locut⁹ largi⁹ ĩ lib. ſanitat.

¶ Cap.XXXIII. Qõ ẽ de anotõia veretri ꝛ teſticuloꝝ.

ORitur ex oſſe vmbilicali coꝛp⁹ neruoſuz:muſculoſuz amplũ:ꝛ multaꝝ cõcauitatuz:ꝛ ſunt ſub ipſo arterie multe ꝛ late vltra eo q cõueniret ſue magnitudini:ꝛ iſtud coꝛp⁹ ẽ veretrũ ꝛ oziunť a pellicula vie due noïate in arabico albarbachi:ꝛ demũ ramificať ꝛ gñať ex ipſis pellicula.ſ. burſa teſticuloꝝ ꝛ ẽt teſticuli:ꝛ veniũt a latere iteriozi ex ꝑte venaꝝ inferioꝝ rami habentes inuolutiões ꝛ ligamẽta multa:ꝛ circundanť carne glanduloſa alba:ꝛ habẽt teſticuli vias duas venientes ab ipſis ad veretruz.

¶ Caplm. XXXIIII. Qõ ẽ de anotomia mamillaꝝ.

MAmilla ẽ cõpoſita ex arterys: venis ꝛ muſculis:ꝛ ẽ repleta carne glanduloſa alba:ꝛ iſte arterie ꝛ vene diuiſe ſunt in mamillis in partes multas minutas:ꝛ reuoluunť ꝛ toꝛquenť reuolutionib⁹ ꝛ toꝛtionib⁹ multis.

¶ Cap.XXXV. Qõ ẽ de anotomia vulue.

MUlua poſita ẽ iter veſicã ꝛ ĩteſtinũ rectũ: ſed eſt ſuperans veſicã ex ꝑte ſupioꝛi:ꝛ ligata eſt ligaturis lenib⁹:ꝛ ipſe ſũt muſculoſe: vt de facili poſſint extẽdi ꝛ dilatari ꝛ coadunari ꝛ cõſtringi:ꝛ hꝫ cameras duas iungẽtes ĩ vno oꝛificio: ꝛ q̃libꝫ iſtaꝝ camerarũ hꝫ loca concaua:ꝛ noïata ſunt in arabico aluech:ꝛ iſta ſunt oꝛificia venaꝝ: vñ ſanguis meſtru⁹ trãſit in vuluã. Et poſt illas.ſ.duas cameras ſũt additiões q̃ teſticuli duo mulieris dicunť ꝛ ſũt minoꝛes teſticulis viꝛoꝛũ. Et id qõ ſuperat ex vulua durat vſqz ad oꝛificiũ ipſi⁹ qõ nominatũ ẽ in arabico fereg. habet additamenta pꝛohibentia ipſum a frigoꝛe. Et oꝛificiũ vulue virginis ẽ criſpuz:ꝛ ex criſpitudie illa oziunť vene mũte hñtes pelliculã vnã ꝓtextã duab⁹ texturis: vna tẽdit in lõgitudinẽ:ꝛ illa ẽ mioꝛ:ꝛ altera vadit i latitudiuẽ. Et q̃ntitas hui⁹ anotomie mẽbꝛoꝝ ſufficiat hic:ꝛ ſi aliq volũt pl⁹ addere addãt.

¶ Explicit liber ꝓmus. Colliget auerroys qui fuit liber de anotomia.

¶ Incipit liber secundus: qui est de sanitate: ⁊ est continens capitula viginti ⁊ duo.

¶ Capitulum. I. Quod est de sanitate ⁊ de complexione atq; compositione membrorum in vniuersali.

Anitas est bona dispositio in membris corporis humani: cuz qua ipsuz operaf operationē quā habet agere per sui naturā: ⁊ patitur passionē quā habet pati. Et ista diffinitio est ex diffinitionibus p se notis. Et ideo qz mēbrozuz fz q; testificatur sensus sunt due species: cōsimilis ⁊ officialis: debemus itelligere in vnaquaq; specie ipsozū quid ipsa est: ⁊ ponere differētias earū: ⁊ postea debem⁹ enarrare que est actio ⁊ passio que appropriaf vnicuiq; mēbro: ⁊ quādo nos faciem⁹ istud: tūc cognoscem⁹ quid est sanitas vera cognitione. Et incipimus loqui sup corpus ꝺsimiliū partiū. Et dicim⁹ q; via in cognitione rei cuz qua operaf mēbrū cōsimile suas opationes: ⁊ patitur suas passiones: est via per quā nos possum⁹ certificari in radicibus istius scientie: postq; nos reperimus hec verba declarata in nāli philosophia. s. q; omnia corpora similiū partiū: inq; tuz sunt similiū partiū: sunt cōposita ex quattuor elemētis. s. ex igne: aere: terra: ⁊ aqua: ⁊ est declaratū in libro gnationis ⁊ corru. q; via gnationis non est nisi ex parte tēperātie cōmixtiōis ⁊ ꝺplonis. ⁊ in ōrto methauroruz est declaratū q; ꝺplexio ⁊ cōmixtio nō fit nisi per moduz decoctiōis: q̄ decoctio ñ fit nisi p calorē. Et q; differētia que reperiť in istis corporib⁹ cōsimilib⁹ nō euenit nisi fm differētiā ⁊ mensuraz seu tēperātiā calidi: frigidi: humidi: ⁊ sicci. ⁊ fm q; inuenīť in eis alia forma tēperātie: ⁊ est determinatū ibi q; forme eoz nō sunt aliud q̄z forme tēperantie cōplexionalis: ⁊ q; accidētia que sunt ꝓpria in vnaquaq; specie ipsozuz nō sunt stantia per se: sed sunt sequentia formas cōplexionales. Et hec est narratio q̄ erat multuz necessaria anticipare hic. Et sunt verba que sunt declarata in naturali philosophia p demōstrationes ꝓprias ⁊ ordinatas. Et quando medici student tractare de istis rebus in hꝰ arte: eozum verba nō sunt super ista nec ꝓpria: nec ordinata: eo q; student attribuere res vniuersales entibus particularibus: ⁊ ideo eoruz dicta non sunt ꝓpria: ⁊ non sunt super viam quā intendunt probare: ⁊ tunc cadunt in re quā credunt adducere per demōstrationez. Et ista res accidit Gal. in libro de complexione. s. q; doctrina eius in illo libro non incedit fm doctrinā quam fecit in libro de elemētis per viaz demonstratiuam: ⁊ ista verba erunt multum leuia apud illuz qui studuerit in logica etiaz paruo tempore. Et modo volumus reuerti ad ordinē verboz nostroz: ⁊ dicimus q; iste res quādo erūt fm modū quē diximus: tunc erit intellectū q; res quam diximus q; mēbrū cōsimile agit cū ea actionē suā aut passionē suā patiť nō est alia res q̄z forma cōplexionalis que ꝓuenit a mēsura cōmixtiōis quattuor elemētoz. Et qm̄ res miscibiles nō inueniunť i mixto nisi duobus modis. Unus est vt mensure sint equales: ⁊ ista mixtio vocatur mixtio equalis cōparādo ipsaz extremitatib⁹: eo q; est in medio earū nō declinās. Secūdus est vt nō sint inequalibus mēsuris: ⁊ ista etiā inequalitas est multis modis: ⁊ fz istā inequalitatē sunt diuersificate ⁊ inequales facte cōplexiones specierū. Sed dabimus ꝓ exēplo hui⁹ q; sicut ꝺplexio equi est diuersa a ꝺplexione boīs: ideo qz mēsure elemētoz sunt mixte in eo sup latitudinē diuersaz cōmixtionis mēsurarū earū in boīe. Et ideo q; illa forma ꝺplexionalis que est ꝓpria in vnaquaq; specie inuenīť in ipsa eadē specie inequalitate ⁊ distēperantia media ītermultuz ⁊ paruz: ⁊ etiaz habet latitudinē que recipit plus ⁊ minus ītra extremitates: que tēperantia ⁊ equalitas nō exit de eis nisi q̄n corrūpitur forma specifica earū: necesse est ex hoc q; vna ⁊ eadez cōplexio specialis sit equalis ⁊ exiens ab equalitate. Et istud ē aut in vna quattuor qualitatuz aut in duab⁹: quarū possibilis ē cōpositio adinuicez. s. actiuarū ⁊ passiuarū: quaruz vna nō ꝺdicit alteri. s. calida ⁊ humida: frigida ⁊ sicca: aut calida ⁊ sicca: frigida ⁊ humida. ergo cōplexiones cōsimiliuz partiuz sunt de necessitate. ix. s. equalis. ca. fri. sic. ⁊ hu. aut ca. ⁊ hu. aut ca. ⁊ sic. aut fri. ⁊ hu. aut fri. ⁊ sic. Sed si iueniunť iste. ix. in corpore hominis in fine similāti fini extremitatis elemētoz in mensura qualitatū. Istud autē nō posset esse si nō esset possibile inuenire corpus cōsimiliū partiū: in quo mēsure elemētorū essent equales penitus in quātitate. Et vie speculationis multū necessarie sunt hic: tūc apparet q; ē impossibile esse ꝰ in quātitate partiū eoz. s. in grauitate ⁊ leuitate. Jō qō dominās sup corpa partiū cōsimiliū ē aqua ⁊ terra ideo habēt coagulationē ⁊ firmitudinē: ⁊ q̄litates q̄ faciunt ipsa firmari ⁊ cōpleri sūt ille q̄ faciūt coctionē ⁊ digōnē: ⁊ ideo est appropatū generabile. al. nāle dñationi ptis agētis ⁊ calide: ⁊ patiētis hu. cū gbus fit mixtio ⁊ coctio: ⁊ totuz hoc est declaratū in. iiy. methauroz: ⁊ ab illis regulis est probatuz q; cōplones nō sunt nisi qnq; solū: vna scilicet equalis ⁊ quattuor ineq̄les. Et q; est impossibile duo corpora inuenire q̄ sint cōia in caliditate q; vnū sit siccius alio: sicut opinaf H. in puero ⁊ iuuene: ⁊ iā declarauimus istud in alio loco meli⁹. Et scias in summa q; mēsure duaruz q̄litatū actiuarū sumūtur a mēsuris duaz qualitatuz passiuaz: eo q; forme ꝓprie hūt materias ꝓprias sub eis. Et nos videm⁹ si nos exirem⁹ ab intentōe publica multitudinis medicoz eēt difficile intelligere: ⁊ ideo nos loquimur de hoc nimis. Et adhuc erroz qui accideret ex hoc in hac arte est multū paruus: ⁊ iō nō facim⁹ hic nouū ꝑceptū Et etiā erroz quē diximus de tēperata cōplexiōe est paru⁹. Et ideo dicim⁹ q; est verū verbū. H. de eo q; dixit de cute vole man⁹. Et magis in ista pala vl palma apud arabes ⁊ sonat pro extrema parte palme versus digitos palme: et plus in ista que est super partez que vocatur formiculata. Et quādo erit totū hoc qō narrauim⁹: tūc res cū qua operanť partes ꝺsimiles suas actiōes aut patiunť suas passiones est de necessitate vna istaz nouē cōplexionū: siue sint ptes ꝺsiles alys siue nō. Et ideo necessariū ē scire naturalez cōplexionē de istis nouē cōplexionib⁹ cuiuslz mēbroruz: q; illa cōplexio est tēperata ꝓparādo ipsaz actioni mēbri aut passioni eius. Et ista temperantia est illa que est dicta tēperantia specialis speciei: ⁊ ipsa est illa cōplexio quā oportz ꝺseruari in hac arte aut restaurari. Et quādo stabimus sup cōplexionē cuiuslibet mēbroz cōsimiliū: tūc stabimus sup complexionē membroz compositoz ex ipsis. Et quādoq; pls: ideo q; ꝺplexio quedā est q̄ appropriatur membro officiali inquātū est officiale: ⁊ quedā est appropriata ei inquātū ē ꝺsimiliū partiū: nō ex parte vnde ē officiale. Et quādo nos stabim⁹ ex hac parte super cōplexionē cuiuslibet mēbri membroz officialiū: tunc poterimus stare sup complexionē temperatā appropriatā toti corpori: iō q; cōplexionē nos nō appropriamus nisi in hoc q; est inuenta mēbris officialibus ex quib⁹ est ꝺpositū: ⁊ ex mēbris officialibus: ⁊ ex parte consiliū. Et est necesse vt scias in primis q; ex mēbris vel corporibus quedā sunt ꝺpositā ex elemētis ꝑma compositione: ⁊ quedā sunt cōposita mediante ꝑma cōpositione. Et mēbra ꝺsimilia q̄ sunt partes animalis sunt huiusmodi speciei: ideo qz non generantur nisi ex sanguine solūmodo: ⁊ sanguis generatur ex cibis ⁊ potib⁹. Et scias q; sperma nō est ex reb⁹ q̄ sunt pars membri aut simplex aut aliq̄ aliud mēbroz: sicut declaratuz est in naturali philosophia. Et ego faciā longiorez sermonem in tractatu de iuuamēto mēbroruz. Nec etiā melan

colia:colera:⁊ flegma sunt elemēta mēbrorum consimiliū per viaz ꝼm quā est sanguis. Ideo ꝙ res que generantur plusq̄ ex vna re nō complētur:nisi quando miscentur ille res adinuicez:⁊ faciūt vnuz corpus:sicut est sgngibin: qō fit ex cōmixtione mellis cuz aceto ⁊ aqua:quorum quodlibet stabat per se in actu. Et in vulua nō inueniūt melancolia nec colera in actu que misceant cū sanguine ad hoc vt sint postea pars membri. Sed colera ⁊ melācolia sunt in corpore hominis ex certis iuuamētis:que nos festinamus declarare. Sed flegma est materia remota: ideo ꝙ ex ipso nō generant membra nisi quando fit sanguis. Et due colere nō sunt materie mēbri nec ꝓpinque nec remote:ideo quia est impossibile ipsas cōuerti in sanguinez:sed ipse sunt in eo in potentia:qz quādo corrumpit multotiēs cōuertitur ad eas. Et nō fecit eos errare in hoc nisi locus consequentis:ideo qō viderūt ꝙ elemēta nō inueniunt in cōpositō ex eis nisi in potentia:cuz dixerūt hoc. Sed ⁊ non cōuertitur ꝙ res que inuenitur in alia re in potentia sit eius elementū:sed sanguis est yle transibile vel mutabile ad aliā rem per accidēs nō sicut est yle cibus istorum per accidens:sed sicut vita est yle mortis. Et ideo nō dicitur ꝙ fex ⁊ spuma sit elementū vini:sed dicitur ꝙ vinum est completuz existentibus separatis istis ab eo:ideo quia sunt eius superfluitates separate ab eo quādo digeritur: ita sunt vere due colere cum sanguine:eo ꝙ quodlibet generabile habet aliquā superfluitatez que separat ab ipso tempore digestionis.

¶ Capitulū. II. Quod est de complexionibus membrorum consimilium.

ET postq̄ est declaratuz istud:reuertemur ad ordinez nostrum ad enarranduz complexionem quorūlibet mēbrorum consimiliū:⁊ ab illo procedemus ad cognitionē eoz actionum ⁊ passionū:⁊ dicemus ꝙ ossa apparent ex suo esse:ꝙ frigiditas ⁊ siccitas dominat super ea:⁊ similiter cartilagines:⁊ pili:⁊ chorde:⁊ ligamenta:⁊ nerui:⁊ vene:⁊ pāniculi:eo ꝙ calor ea coxit:⁊ frigiditas cōgelauit:⁊ iō mollificat ea calor aut dissoluit. Et ista qualitas ē in vno eorum plusq̄ in alio. Et videt ꝙ siccior omnibus sit pilus: post illuz os:⁊ post illud cartilago:⁊ post ligamētuz:⁊ post illud pāniculus:⁊ post illū vene:⁊ post illas sunt vene pulsatiles:⁊ post illas neruus vel musculus. Sed superfluitas frigiditatis eoz est ista: ꝙ pilus est frigidior omnib⁹:⁊ post illuz ossa:⁊ post illa cartilago:⁊ post illam ligamentum:⁊ post illud pāniculus:⁊ post illuz lacertus:⁊ post illū vene pulsatiles:⁊ nō pulsatiles. Et ista mēbra. f. ⁊. s. nō appropriant frigiditati nisi ꝓpter hoc ꝙ frigiditas est illa que complet ea:⁊ dominatur in eis:nō ꝙ ipsa sint priuata calore:sicut ipsa sunt appropriata siccitati:ideo ꝙ siccitas est illa que complet ea:⁊ dominatur in eis: nō ꝙ sint priuata humiditate:quia mixtio ⁊ digestio stant super humiditatez:⁊ calor qui est in istis est in specie specieruz accidētis. Sed mēbra super que dominatur calor ⁊ humor sunt caro:sanguis:⁊ spiritus. Sed calidius omnib⁹ est spiritus ⁊ post illuz est sanguis:⁊ post illuz caro. Et per istaz eandē viaz incedunt humiditates:ideo ꝙ spiritus est de genere aeris:⁊ aer est humidior aqua sicut declaratū est in naturali philosophia. Sed inter mēbra frigida ⁊ humida in ꝑmis est adeps:⁊ post illū est pīguedo:⁊ post illā cerebrū. s. substātia medullaris:⁊ humiditates icedūt ꝼm hāc viaz. Et hic est pelagus: in quo aliquis multū haberet nauigare si tempus adesset. Et in alys nostris libris iam locuti sumus prolixe. Sz multuz recordare:⁊ caue ne obliuiscaris quod dictuz est supra. s. ꝙ de necessitate est ꝙ sint gradus virtutum actiuarum super vnam ⁊ eandez complexionem ꝼm comparationez graduū virtutum passiuaruz ⁊ non intendas post consiliuz ignorantum in hoc:⁊ conueniens est medico recipere complexionem istorum membrorum a naturali.

¶ Capitulum. III. Quod est de complexionibus membrorum officialium.

ET nunc icipiemus a complexione membroruz officialiuz postq̄z diximus de cōplexione cōsimiliuz. Et dicimus ꝙ cor postq̄z est cōposituz ex pāniculis ⁊ ligamētis ⁊ neruis est de necessitate calidū ꝓpter multū spiritū existētem in eo:⁊ ꝓpter sanguinez existentē in eo:⁊ etiaz ꝓpter partez carnosaz quā habet:⁊ stat in corpore ad similitudinem vnius clibani ignis in domo. Sed si est siccū sicut dicūt medici:aut tēperatū:aut declinās ad humiditatē:hoc est speculāduz: Sed mihi videt ꝙ est declinās ad humiditatem ꝓpter spirituz existentez in eo. Sed illud quod videtur ex epate ex sua essentia est ꝙ sit calidum ⁊ humidum. Propterea quia maior pars suarum partiuz est carnosa:sanguinea:⁊ etiam ad ipsum transmittuntur multe arterie. Et hic multa sunt ingrenda:⁊ qz medico nō pertinent:ideo dimittamus. Et cerebrū est frigidū:ideo ꝙ maior pars suarū partium est suba medullaris ⁊ neruosa:⁊ similis huic. Et natura medulle que est in ipso est diuersa a natura medulle que est in ossibus:qz tu vides ꝙ nō est in eo pars pinguosa:aut vnctuosa:⁊ quādo coquit ad ignem ingrossatur:⁊ desiccat:ideo ꝙ pars aquosa que ē in eo resoluit ꝓpter calorē:⁊ remanet pars terrestris. ¶ Et quēadmodum diximus de cerebro:eodez modo diximus de nucha. Sed splen ⁊ renes ipsa etiā sunt de mēbris calidis ⁊ humidis:q̄uis renes sint in hoc sub splene in gradu propter grossitiem sanguinis q stat in splene:sicut splen est in hoc gradu satis inferior epate.

¶ Capitulus. IIII. Quod est de complexione tēperata ⁊ de distemperatis totius corporis.

ET postq̄z est declaratuz in cōplexione membrorum officialiuz ⁊ consimiliuz ab isto possumus cognoscere quid est temperata cōplexio totius corporis. Qz si inueniuntur ista mēbra proportionata super istas complexiones: ipsum est temperate complexionis penitus:⁊ inueniunt in eo iste proprietates ⁊ illa signa que dicit Ha. ꝙ inueniūtur in temperata complexione. ¶ Et manifestum est ꝙ ista temperantia nō dicitur nisi in comparatione omniuz partiuz totius corporis:ideo quia impossibile est istis mēbris consimilibus exeuntibus eis a sua complexione naturali:aut in vna qualitate:aut in pluribus ꝙ nō superueniat permutatio aut corruptio per istuz exituz. Et iste exitus habz multas causas:aut propter clima aut ꝓpter yle: aut propter agens aut propter mutationem quatuor etatum:eo ꝙ puer est calidus:⁊ humidus:⁊ iuuenis calidus ⁊ siccus:⁊ senex est frigidus ⁊ siccus. ⁊ hoc manifestuz est ex eorum operationibus:⁊ ex propinquitate ⁊ longitudine generationis. Et etiam masculi complexio est calidior et siccior complexione femine. Et hoc manifestum est ex operationibus eorum. ¶ Et aliquando permutantur complexiones propter exercitia. Et propter cibos:⁊ propter omnia extrinseca. Et sicut potest esse ista permutatio in consimilibus: ita potest esse in officialibus. Et post hoc in totalitate totius corporis concordantibus nobis ipsa omnia adinuicem. ¶ Et postquam est possibile esse hoc. Et est iam ostensum ꝙ exitus complexionum exeunt ad octo species apud medicos: tunc res propter quas operatur membrū suas actiones:⁊ patitur suas passiones aut totuz corpus. sunt nouē species apud medicuz: vna tēperata:⁊ illa est naturalis:⁊ octo sunt distemperate: eo ꝙ corpus cui dominat caliditas in mēbris ⁊ siccitas ꝓpro-

priaꝝ caliditati ⁊ siccitati. ⁊ sic in reliqs speciebus. Et hoc modo intellige q̄ species cōplexionis sanitatis sunt nouē. Et temperata cōmunicat cuz ambabus speciebus membrozuz: saluo q̄ ipsa est in simplicibus p̄mo in substantia: ⁊ in compositis secundario ⁊ per accidens. Et ideo quia medici appropriant complexiones distemperatas qualitati actiue ⁊ passiue. cōueniens est appropriare complexionem totius corporis istis duabus qualitatibus solum: ⁊ ꝓpter hoc sunt ꝑm rationez complexiones distemperate solum quattuor.

¶ Capitulū. V. Quod est de sanitate membrozuz officialium ⁊ eius speciebus.

IT postq̄z est declarata sanitas cōsimiliuz partiuz ꝓpter earuz complexionē temperatam quā habent ꝓpriam: ⁊ in substantia conseruatam. ⁊ per accidēs membrozuz officialiū ⁊ totius corporis. Modo redeamus ad declarādum sanitatez mēbri officialis substātialiter inq̄ztum est officiale ⁊ species eius. Et dicimus q̄ membra officialia: ideo q̄z sunt cōposita apparet ex eozuz esse q̄ nō operan̄ suas actiōes ⁊ patiunt suas passiōes: nisi qñ sunt in sua q̄litate ⁊ in qualitate quātitatis: inq̄ztuz ipsa est quātitas: ⁊ in positione sua ꝑm moduz naturalē: ⁊ in continuatione partiuz suaruz: ⁊ in contiguatione terminozū eozuz in cōiunctione sua: ⁊ separatione: ⁊ in qualitate cōiunctionis ⁊ separationis eoꝝ: ⁊ situs eozuz: ⁊ ordinationis. ¶ Et quidam sunt qui opinan̄ q̄ istud intret in genere positionis sed si vocā̄ positio boc nō est nisi ꝓpter equiuocationez. Sed qualitas eozuz est q̄ sit forma eozuz naturalis: ⁊ q̄ concauitates eozuz ⁊ vie sint ꝑm formaz naturalē in eoꝝ largitate ⁊ strictura: ⁊ q̄ sint eozuz superficies in lenitate ⁊ asperitate ꝑm moduz naturalez. ¶ Sed quātitas est in tempore quādo inuenitur baruz partiuz numerus naturalis: ⁊ eodez modo in suis mensuris. ¶ Sed modus eorum in coniunctione est etiaz modus ille naturalis: sicut coniūctio partis membri officialis: pars parti: ⁊ separatio eozuz: pars a parte: ⁊ qualitas coniunctionis ⁊ separationis intrat in boc. ¶ Et continuatio: ⁊ contiguatio: ⁊ terminatio: ⁊ separatio: ⁊ coniunctio manifesta sunt. Sed continuatio plus cōuenit in membro consimili q̄z in officiali: ⁊ paruuz ⁊ magnuz in eē in genere mensure: ⁊ est appropriatuz quātitati continue: sicut est satis vel multuz ⁊ paruz appropriatū quātitati discrete. Et quātuis mēsura in boc q̄d appropriatur sit cōuenientius appropriare eam membro consimili q̄z officiali. ideo quia officiale nō est sup mēsuram suaz naturalē: nisi quādo est quodlibet consimiliū ex quibus est compositus super mensuraz suaz naturalē. ¶ Sed positio. al̄. oppositio. naturalis que est in mēbro boc est vt sint eozū partes oppositе membris manifestis sicut consuetudo est mēbri positi. al̄. oppositis mēbris: ⁊ istud erit locus mēbri naturalis in corpore: sicut est epatis ⁊ stomachi: ⁊ sic in alys est intelligenduz: ⁊ ita est modus iste in positione. al̄. oppositione partis membri in seipso: pars parti. ¶ Sz q̄d diximus q̄ erit modus ipsius ex cōmunicatione eozuz partiuz suis partibus est modus naturalis. boc existit in positione. al̄. cōpositione. p̄ma que generalis est omnibus membris corporis: sicut est cōmunicatio omniū mēbrozuz p̄ncipaliuz: eo q̄ non complerent eozuz operationes nisi cuz eis. ⁊ etiaz boc est inuentuz in mēbro cuz mēbro: sicut cōmunicatio stomachi cuz cerebro in operatiōe sua que est appetitus. Et sicut est in partibus vnius ⁊ eiusdez mēbri officialis cū parte que dominatur plus in operatione illius rei: sicut est cōmunicatio omniū partiuz oculi ad cristallinaz humiditatē. ¶ Sed sunt gradus. al̄. genus cōiūctionis ⁊ separatiōis: ⁊ eoꝝ q̄litatuz: quoniā sunt ex membris que separata sunt absq̄ ligaturis: sicut sunt digiti. Et eozuz sunt que associan̄ ligaturis vel adeptionib⁹. quozuz partes intrant partes: ⁊ eorum sunt quoꝝ cōiunctiones sunt nodatiles: ⁊ hoc modo potest esse q̄ mouetur membruz q̄ est pars cōiunctionis ipsius situs. Sicut est planta manus que est pars cōiūctionis brachij q̄ est nominatū in arabico scabat: ⁊ ipsa planta cōiuncta est ligaturis ⁊ adeptionibus: ⁊ cuz boc est coniunctio nodatilis. Iste sunt species dispositionuz que quādo sunt in mēbris officialibus: tūc habēt agere suas actiones naturales: ⁊ pati suas passiones: siue illas quas habēt ab vtilitate. al̄. a necessitate: siue illas quas habēt a nobilitate. Et a capitulis anotomie que ordinata sunt per multos alios auctozes poteris scire istas res prolixi⁹: ⁊ ꝓpter boc nō est mea intentio plongare me in eis. Et si tu vidisti libzos Ha. ⁊ libzos aliozum medicoꝝ qui sunt ꝑm suaz opinionez: ⁊ videbis istuz: tūc cognosces q̄ illud quod diximus in diuisione specieruz sanitatis est multū melius ⁊ verius q̄z illud quod dixit homo quē scis. ¶ Et istud melius aūt. al̄. meliozamentuz nō poteris cognoscere si tu nō studueris in naturalibus scientys: quoniaz oportet q̄ tu teneas de via philosophozū aliquātulū pluſq̄z de via medici. ⁊ q̄ iste liber non est factus pro illo qui incipit tantū modo legere.

¶ Capitulum. VI. Quod est de sanitate aliq̄liter in mēbris consimilibus.

ET modo incipimus dicere: ideo q̄ inuenim⁹ de complexionib⁹ sanitatis appropriatis mēbris cōsimilibus que sunt in fine temperātie scōm se: ⁊ quasdam que exeunt a temperantia: sed exitus per quē non ꝓuenit lesio sensibilis in actione aut in passione. Et simil̄r est i mēbris officialibus: ⁊ tunc inuenimus ibi qualitatē temperatā: ⁊ quātitatez temperatā: ⁊ positionē temperatā: ⁊ cōmunicationem temperātā. Et ista est bona dispositio sup quā visus fuit. H. demonstrare in tractatu habitudinis bone: ⁊ q̄ eā voluerit addere. al̄. adiscere in isto libzo nō reputo malū. Ideo species sanitatuz que sunt in officialibus membris sunt apud medicos octo: quatuoz temperate: ⁊ quatuoz distemperate: aut augmentate. ¶ Sed quintum genus specierum vel generū dispositionū quidam sunt qui opinantur q̄ est vnū in quo cōmunicāt membra cōsimilia ⁊ officialia: ⁊ illa est forma cōiunctionis nostre. Ideo q̄z cōiunctio est duobus modis sicut scis vna est cōiunctio nodatilis: alia est cōiūctio vera: ⁊ vera est appropriata magis cōsimili: ⁊ alia plus officiali. Sed cōiunctio vera illa est cōsimiliū: ⁊ debet numerari in habitudine sanitatis eozum. Amodo declarauimus omnes species habitudinū sanitatum membroꝝ cōsimilium ⁊ officialium: ꝓmunes siue ꝓprias. Et declaratū est in omnib⁹ per quē modum est eorum cōmunicatio. Et fuit necesse illi declarationi: ideo q̄ operatio complexionis temperate membri officialis non est vna ⁊ eadem operatio cum illa cōsimilium: ideo q̄z est cōsimilibus propria ⁊ in substantia: ⁊ officialibus secundaria: ⁊ per accidens ⁊ aly medici nō subtiliati fuerunt in faciendo banc diuisionem.

¶ Capitulum. VII. Quod est de actionibus ⁊ passionib⁹ ⁊ de virtutibus membrozum.

MOdo volumus tractare de actionibus ⁊ passionibus proprys in quolibet membro: ⁊ iste intentiones ⁊ cognitiones sanitatis stant loco causarum finalium: et ille de quibus hactenus loquuti sumus stant loco causarū formalium: ⁊ materialium: ⁊ hic est ponenduz vnum principium naturale. ¶ Et dicimus iam esse ostensum in naturali philosophia q̄ quodlibet corpus est compositum ex materia et forma: ⁊ q̄ materia non est inuenta nisi ꝓpter

formam:ꝛ ꝓpter hoc collectum ex materia et forma.ſ. ens naturale nō eſt niſi ꝓpter operationes ſuas ꝓprias in ipſo. Ideo dicit Ariſto. ꝙ natura non facit aliquid inanimatuꝫ. Et ſimiliter inuenit iſtud in rebus artificialibus: verbi gratia:qꝛ ligna nauis nō ſunt inuēta niſi ꝓpter formaꝫ nauis:ꝛ figurā ſuā:ꝛ eſt inuētū collectū ex bis ambobus ꝓpter opationē nauis.ſ.nauigare in aqua.ergo de neceſſitate eſt īuenire in mēbris hoīs rem que ſit etiam hoc modo.ſ.ꝙ ſit in eis res ſtans loco materie:ꝛ res ſtās loco forme:ꝛ res tertia.ſ.actio ꝛ paſſio:q̄ res ipſa erit finis collecti eoꝝ. ¶ Et hic eſt neceſſe inquirere in p̄mis que ſit illa res in mēbris que ſtat loco forme:ꝛ que loco materie:ꝛ poſtea veniemus ad declarādū actionē ꝛ paſſionē cuiuſlibet eoꝝ. Et dicimus ꝙ mēbra ꝙſilia apparēt:vt in pluribus eoꝝ ꝙ ſint loco matꝛie cōpoſiti. Qꝛ oſſa manuū ꝛ ligamēta:ꝛ chorde:ꝛ nerui:ꝛ caro:ꝛ cutis apparēt ex eoꝝ eſſe ꝙ nō ſint īuēta:niſi ꝓpter formā manus:ꝛ forma manus que ē cōpoſita ex illis nō eſt inuenta niſi ꝓpter actiones ꝛ paſſiones:q̄bus ipſa appꝛoꝑaꝛ.ſ.ꝙ manus nō poſſet extēdi nec ꝯbi:nec colligere:nec facere alias ſuas opationes niſi ꝓpter hoc:ꝙ eſt ꝙpoſita. ¶ Et q̄ꝫ mēbra ꝙſimilia nō ſint īuēta niſi ꝓp ꝙpoſita:tñ habēt q̄dlibet eoꝝ p ſe opationē ꝓpriā q̄ manifeſtaꝫ plus in ꝙpoſito.ſ.ꝙ manus nō haberet firmitudinē ad ſuſtētādū res niſi ꝓp oſſa ꝛ nō haberet poſſe plicare ſe niſi ꝓpter carnē:ꝛ ꝓpter neruos:ꝛ alia ſilia. Ergo poſtq̄ꝫ diximus ꝙ mēbra ꝙſilia non ſunt inuēta niſi ꝓpter cōpoſita:neceſſe eſt nobis videre ſi hic eſt aliqua res ꝓpter quā ſit inuētū cōpoſitū ꝛ collectū ex eo cū qua cōpleaꝫ opatio ꝙpoſiti. ¶ Et dicim⁹ ꝙ actiones ꝛ paſſiōes nāles mēbroꝝ nō fiūt niſi ꝓp calorē īnatū ī ipſis p̄ter calorē ꝙpꝛonalē q̄ eſt ī mēbris ꝙſilibus. Et hoc eſt demōſtratū p ſciētiā demōſtratiuā. Et cognitū per experiētiā anotomie.ꝙ.ſ.inuenit in corde vnū coꝛp⁹ vaporoſuꝫ calidū in fine qō mittit ab eo ad oīa mēbra per viā arteriarū:ꝛ ita opinaꝫ ꝙ ſit in cerebro. ¶ Et poſtq̄ꝫ ſic ē: ꝛ ꝙiunctū huic ꝙ oēs actiōes ꝛ paſſiones nō fiūt niſi per calorē intrinſecuꝫ:ſicut eſt declaratū in nāli p̄hia: ꝛ declarabit adhuc in iſto libro.q̄ mēbra nō faciūt ſuas opatiōes niſi cū formis eoꝝ cōpoſitionalib⁹:ꝛ cū eo qō accidit eis de iſto calore:ꝛ cōiunctū in mēbro de iſtis duobus caloribus ſupradictis iſtud eſt ſua forma:cū qua agit ꝛ patitur. ¶ Et ab hinc potes cognoſcere dñationē cordis ſup oīa alia mēbra:qꝛ tu vides ꝙ ipſuꝫ ſufficiēs eſt ex ſe:ꝛ alia indigēt eo. Et ſilr cerebrū eſt in hūc modū ſup mēbra in q̄bus dñaꝫ.q̄ mēbra ſimplicia nō fuerūt inuēta niſi ꝓpter cōpoſita:ꝛ cōpoſita ſunt inuēta ꝓpter iſtū calorē q ē miſſus a corde:ꝛ iſte calor ſtat in eis loco forme:ꝛ p iſtā collectionē fiunt actiōes ꝛ paſſiōes que ſunt ꝓpꝛie in quolibet mēbro. ¶ Sꝫ ſi ſufficit iſte calor in faciēdo hoc: aut ſine hoc eſt alia vtus ſtās iſti calori loco forme. iſta nō eſt res quā medicus habeat ingrere:ſꝫ dimiſſa nobis. ¶ Et dicemus breuiter ꝙ hic ſūt alie vtutes p̄ter formas ꝙpꝛonales que vocaꝫ aīe. Et iſtud eſt ꝙueniēs anticipare in paucis vbis anteq̄ꝫ tractem⁹ de actiōib⁹ ꝛ paſſionib⁹ cuiuſlibet mēbroꝝ:ꝛ narrare quot ſūt ille ſpēs:ꝛ poſtea reuertamur ad ingrendū reꝫ cui appꝛoꝑaꝛ qōlibet membroꝝ:ꝛ iſtud erit q̄ cognouerim⁹ in p̄mis vtutes a q̄bus veniūt opationes. Et ſcias ꝙ genera opationū ſunt notioꝛa quo ad nos q̄ꝫ virtutes:ꝛ virtutes apud nām notioꝛes. ꝛ iō dicim⁹ ꝙ p̄hici ꝛ medici q̄ ſpeculanꝫ in opatiōibus: dicūt ꝙ virtutes que ſūt in hoīe ſunt tres:aut vtus nālis:aut vitalis:aut aīalis. Virtutes nāles apud eos ſunt cū q̄bus fit nutrimētū augmētū ꝛ generatio. Et vtutes vitales apud eos ſunt vtutes pulſatiles que ſunt in corde:ꝛ habēt dilatare ꝛ cōſtringere inſpirādo ꝛ eſpirādo:ꝛ virt⁹ motiua q̄ eſt in corde que vocaꝫ electiua per quā mouet aīal ad appetēduꝫ rem vel fugiēdū ab ea. ¶ Et vtutes aīales apud eos ſunt quinq̄ virtutes ſenſuuꝫ.ſ.tactus ꝛ guſtus:ꝛ odorat⁹:ꝛ audit⁹:ꝛ viſus:ꝛ ēt virt⁹ motiua in loco:ꝛ virt⁹ imaginatiua:ꝛ extimatiua:ꝛ cogitatiua:ꝛ ꝙſeruatiua:ꝛ remini ſcibilis:ꝛ iſta eſt q̄ vſi ſūt medici in diuidēdo vtutes aīe:ꝛ q̄ꝫ nō ſit cōueniēs parū tibi pōt nocere in hac arte. Sꝫ conueniēs oīno eſt illa que fit ꝑꝫ motū naturalē. Ideo ꝙ manifeſtū eſt ꝙ iſte operationes nō poſſunt appꝛopꝛiari quattuoꝛ qualitatibus ſolum:ſed etiam virtutibus additis ſup eas que vocantur anime. Et poſtq̄ꝫ inueſtigati ſūt ſuper iſtas operationes que vocanꝫ anime: dicunt ꝙ q̄daꝫ ſunt operationes que appꝛopꝛianꝫ plante:que habet tres virtutes ſupradictas.ſ.nutritiuā:ꝛ poſt illaꝫ creſcitiuam:ꝛ iſta eſt finis nutritiue:ꝛ poſt illā generatiuā:ꝛ iſta eſt quaſi finis creſcitiue. Et eſt declaratuꝫ ibi ꝙ ipſe ſunt anime:ideo quia ſūt ꝛganice:ꝛ quia nō ſunt virtutes naturales:qō ſi ipſi nō appellauerunt eas naturales niſi largo modo:iſtud eſſet veritas: ſi ipſi crederent ꝙ ipſa eſſet aīa ꝑꝫ relationē:aut ꝑꝫ opationē. Sꝫ ſi ipſi credūt ꝙ ipſa in ſui eēntia ſit vt⁹ ꝓpa ſolū: iſtud ē erroꝛ ꝛ ſignificat ſup opionē coꝝ ꝙ ita ē: qꝛ nos videm⁹ ꝙ Hal. in vno ſuoꝝ libroꝝ aſſimilat ipſaꝫ adamanti: ꝛ venit ad diuidendū eā. Sꝫ vtus pulſatiua eſt de neceſſitate cibatiua vt⁹: ꝛ diuiſiua:ꝛ p̄nceps:qꝛ cū ipſa coꝛ dat calores alys mēbris: ꝛ ē ſic ſeruiēs vtuti p̄ncipali cibatiue: qꝛ cuꝫ ipſa cōſeruaꝫ. Et iō nō eſt ꝙueniēs ponere illaꝫ vnā vtutē per ſe ab alys vtutibus:ideo qꝛ eſt iſta vtus aīe nutritiue ſicut alie vtutes. v. ſue virtutes:ſicut attractiua:retētiua:ꝛ digeſtiua:ꝛ expulſiua:ꝛ diſcretiua:q̄ꝫ vtus pulſatilis appꝛopꝛiet plus vite ꝓpter multū caloꝛē qui eſt cū ea. Et quidā ſūt ꝙ appellant plantā in iſta virtute bayguam.ſ. vegetatiuā. Et foꝛſitan medici nō vocauerunt iſtam vtutē euētationis vitalem:niſi ꝓpter hoc ꝙ appꝛopꝛiaꝫ plus vite: quānis ſit de genere nutritiue ſicut dixim⁹. ¶ Sed coꝝ diuiſio p quā diuidūt virtutes aīales ad ſenſuꝫ: ꝛ ad virtutē motiuā in loco:ꝛ imaginatiuā:ꝛ rōnalē:ꝛ ꝙſeruatiuā: ꝛ remiſſibilem eſt oīo vera:ſaluo ꝙ virtus motiua in loco nō ē aliud pꝛs q̄ꝫ elenoſoia.ſ.virtus motiua voluntarie: q̄ cōcoꝛdaꝫ cū ea imaginatio ꝛ ꝙſimiliū:ꝛ ita ē declaratū in libro de aīa. Et ipſi numerāt virtutez motiuā voluntarie in numero vitaliū. Et ponūt motiuā in loco aliā ſpeciē: ꝛ iſtud nō eſt ꝙueniens:qꝛ nō eſt niſi virtus nutritiua:ꝛ creſcitiua: ꝛ ſenſitiua:ꝛ generatiua:ꝛ imaginatiua:ꝛ appetitiua: ꝛ rationalis:ꝛ motiua:ꝛ lactatiua ex iſtis:ſicut eſt extimatio: aut cogitatiua:ꝛ cōſeruatiua:ꝛ reminiſcibilis. ¶ Et iā eſt hic declaratū vel dictum ꝙ virt⁹ rationalis eſt magis ſpiritualis q̄ꝫ imaginatiua:qꝛ perfectio virtutis rationalis eſt apꝛehenſio rerum vniuerſaliuꝫ: ſicut pōt intelligi a p̄ho in tertia particula p̄me ſūme phyſicoꝝ: ꝛ in p̄mo poſteriozum:quānis intelligatur cōtrarium circa finem primi libꝛi phyſicoꝝ. Et qui habebit neceſſe ſoluere iſta dubia requirat in locis illis. Et qꝛ res vniuerſales que ſunt apꝛehenſiones virtutis rationalis habent particularia. neceſſe eſt inuenire in homine virtutem que apꝛehēdat eſſentiam illoꝝ particularium cōtentoꝝ ſub vniuerſalibus: ꝛ virtutem aliam recoꝛdantem iſta particularia que ſunt compꝛehenſa a virtute ꝓpꝛia eoꝝ apꝛehenſionem. Et ideo quia iſta virtus apꝛehēſiua particularium non apꝛehendit ea niſi habitudinibus imaginatis: fuerūt de neceſſitate tres virtutes ſcilicꝫ extimatiua:que apꝛehendit eſſentiam particulariū: ꝛ reminiſcibilis impreſſionis extimate. Et imaginatiua a qua apꝛehendit extimatiua ſuam impreſſionez:ſicut ſeruientes virtuti rationali:ideo quia ſeruiens pꝛeparat ſeruito ea que ſunt ſibi neceſſaria:aut ſtudet in aliqua rerū appꝛopꝛiataruꝫ ſeruito. ¶ Et manifeſtum eſt ꝙ virtus imaginatiua pꝛope-

rat virtuti rationali ea que nō sunt apprehensa: sicut est manifestū q̄ due apprehēsiones. s. extimatiua: ⁊ conseruatiua appropiant apphēsioni vtutis rōnalis: ⁊ qñ remotient res vles a vtute rōnali: ⁊ vt⁹ reminiscibilis facit recordari eēntie particularis: ⁊ cognoscit illā virtus extimatiua: ⁊ tūc iuenit vtus imaginatiua habitudinē illi⁹ essentie pticular q̄ ē recordata a reminiscibili ⁊ cognita ab extimatiua. Et qñ imaginatiua iā venit sup suā habitudinē tūc vtus rōnalis reducet ad se illud qō erat puatū ab ea. ḡ iste tres vtutes ex hac parte sūt ministrātes vtuti rōnali: ⁊ ministrās est lactās ecce: qz sūt lactātes ex hac pte sic dictū est. ¶ Et ista verba sunt dicēda. al. dimittēda h̄ fm q̄ stāt: ⁊ recuperāda a nāli: q̄uis nō sit necessariū arti medicoꝝ scire hoc: nisi p modū electiōis meliorameti. Sz ē sufficiēs medico in istis reb⁹ cognoscere pportionē cui appropriat vnaquaq; istarū virtutū ꝓseruādo ipsaz si eēt psens Et restaurādo ipsaz si esset deperdita: ideo qz sufficiēs est ei in hac arte venire a cognitiōe forme ꝓportionalis: ad formā spiritualē: sicut est sufficiēs ei venire a cognitiōe materie ad cognitionē quattuoꝝ humoꝝ ⁊ membroꝝ.

¶ Cap. VIII. Qō est de iuuamētis mēbroꝝ cōsimiliuz.

Sed cū quieuit res sup locū suuz positū in hac arte: tūc erit manifestū q̄ oia mēbra nō sunt inuenta: nisi ꝓpter has vtutes: et iste vtutes ꝓpter has suas actiōes. ḡ nō est inuētū i corpore aliqō mēbroꝝ: nisi ꝓpter aliquā actionez istaruz virtutū: aut passionē earū. Jdeo est nobis necessariū ingrere actiōes ⁊ passiōes mēbroꝝ: ⁊ ꝓportionē cui appropriant: ⁊ cognoscētes illud cognoscim⁹ sanitatē cuiuslibet mēbri p suas finales causas ꝓdictas in hac arte: iō qz iā cognouim⁹ eā per causaz mālē ⁊ formalē. Sz causaz efficiētē nō est necesse nobis h̄ narrare. iō qz iaz est separata: saluo si ibi eēt res q̄ staret loco efficiētis i statu cōseruante. ¶ Et icipiem⁹ a iuuamēto mēbroꝝ simpliciū: ⁊ dicemus q̄ res quā dixim⁹ q̄ est necessaria. p aliā est duobus modis: vnus est vt sit eēntia ꝑme necessaria essentie vltime: sicut fuit intētio essentie ꝓsimiliū necessaria pp intentionē eēntie officialiū. ¶ Alius ē vt nō sit ex necitate sz est qz meliora sūt duo q̄z vnū: ⁊ significat nobilitatez in agēte ⁊ patiēte: sicut oculus q̄ nō ē inuēt⁹ nisi ꝓpter necessitatē videdi: sz nā duplauit eos ꝓpter meliorametū duplatiōis: sicut nos declarare debem⁹. ¶ Sz nos nō recordabimur istoꝝ iuuamētoꝝ nisi illi⁹ qō erit magis necessariū. ¶ De mēbris simplicib⁹ q̄dā sūt ossa ⁊ silia ipsis: sicut cartilagines: ⁊ vngues: q̄dā sūt nerui: lacerti: ligamenta: pāniculi: chorde: cerebrū: ⁊ ossa sua: ⁊ nucha: ⁊ caro: ⁊ sepuz: ⁊ his silia: ⁊ pili: ⁊ cutis: ⁊ sanguis: ⁊ flegma: ⁊ colera: ⁊ melācolia: ⁊ spūs. ¶ Sed ossiū maius iuuamētū ipsoruz ē ad fortificādū ⁊ stabiliēdū: ⁊ in sūma ipsa sūt sic fundamētū totius corpis. Et iuuamētū scōz est ad defendēduz ⁊ abscōdēdū: sicut ossa capitis: ⁊ ossa pectoris. Sz multitudo eoꝝ in corpe fuit ꝓpter mot⁹ particulares: ⁊ multos: qz man⁹ nō possz moueri p se: nisi eēt discōtinuata ab osse brachy cū ꝓtiguitate amboꝝ ossiū. s. man⁹ ⁊ brachy: ⁊ ita ē in q̄libz mēbroꝝ nodatiliū mobiliū discōtinuatoꝝ. Juuamētū tertiū est. vt possit fieri resolutio superfluitatū vaporosarū: sicut sunt cōmissure q̄ sūt in osse capitis. Et pōt esse q̄ sūt ⁊ alia iuuamēta. iō q̄ si eueniret aliqua lesio alicui ossiū: nō trāsiret ad aliud os alteri⁹ mēbri: qz discontinuatū est ab illo. Jté fuit necessitas multoꝝ ossiuz ꝓpter diuersitatē figure eoꝝ: ⁊ q̄litatis fm illud ꝓpter qō ordinata sūt: ⁊ ꝓpter paruitatē ⁊ magnitudinē eoꝝ. Sz diuersitas in paruitate ⁊ magnitudine est sicut ossa parua que sunt in digitis: ⁊ ossa cruris ⁊ coxe. Sed diuersitas in figura. al. in forma: est sicut os qō de necessitate habet eē forte ⁊ graue fuit factuz durū ⁊ clausum: ⁊ illud in quo fuit intentio vt esset leue: fuit factū duruz ⁊ perforatuz in qualitate: ⁊ illud qō hz de necessitate esse cōiunctū cū carne fuit factuz tenerū: sicut cartilagines ⁊ similia. ⁊ ista iuuamēta sunt nota per se: ⁊ hō pōt cognoscere maiorē partē p seipsuz: vel ⁊ eo q̄ aliquātulū studuerit in cognoscēdo. Sz vngues fuerūt facte pp duo iuuamēta: vnū qō ē cōe: ⁊ est ꝓpter ꝓseruationē extremitatū digitoꝝ: sicut: ponit ferruz in postremo haste lācee. Scōz ē ꝓpter sustētamentū carnis digiti qñ capit aligd. Et istud iuuamētū est magis ꝓprium in vnguibus manuuz q̄z in vnguibus peduz. Sz primuz iuuamētuz cōicat homini ⁊ alys aīalibus. Jn iuuamentis neruoꝝ cadunt multa dubia Hal'. sentit q̄ iuuamētuz eoꝝ est ad ferenduz sensuz ⁊ motū voluntariū oībus mēbris. Sed qō apparet ex sentētia Ar. est q̄ nō sit factus neru⁹ nisi ad tēperādū aloꝝē intrinsecū: ad hoc vt det virtutē sentiēdi: ⁊ hec opinio sequit plus iuuamento cerebri. Sed si est instrumētū motus volūtary in hoc cadit speculatio. Et ꝓfirmatio. Hal'. q̄ sensus ⁊ motus sint a neruis est: eo q̄ remoto neruo remouetur sensus ⁊ mot⁹: ⁊ hoc non est per viam demonstratiuam. Et iam disputauimus hoc in libris logicalibus. Sz apparet q̄ iuuamētum nerui est de genere iuuamenti cerebri: ⁊ apparet manifeste q̄ nascātur ab eo: ⁊ q̄ nō sint fixi in eo: sicut dixit Hal'. Et ligamētoꝝ iuuamētuz: ⁊ chordarū ad motū voluntariū ē apparēs ad oculuz. Et pāniculi fuerūt facti pp abscōdere. ⁊ defendere: ⁊ ēt vt sustineat mēbra q̄ sūt suspensa: ⁊ retineāt ea q̄uis h̄ iuuamētū sit magis ꝓprium ligamētis. Et iuuamētū pāniculi positi supra ventrez ē de specie hui⁹ iuuamenti: eo q̄ ꝓhibet itestina egredi de ꝓprys locis sicut accidit herniosis. ¶ Sed venarū due sunt partes: vna est arterie q̄ portant spiritum ⁊ sanguinē a corde: ⁊ iste sine dubio fuerūt facte ꝓpter hoc: ⁊ fuerūt ramificate ⁊ partite p totū corp⁹: ad ferendū rē istā: aut spūm solū: aut spiritum ⁊ sanguinē sil'. ¶ Alia est nō pulsatilis in q̄bus nō ē spūs sensibiliter: nisi nos iduceret ad hoc vnuz dictū sil'e dicto qō dicit. H. in epate: qz dicit q̄ ē fons spūs naturalis: quē dixim⁹ nō eē nisi ꝓpter virtutē nutritiuā. ¶ Sz q̄ apparet ex iuuamēto istaꝝ venaruz est: qz facte sunt ad diuidendū sanguinē coctū in epe per alia mēbra: ⁊ ꝓpterea fuerūt ramificate sicut arterie. ¶ Dic scire debes q̄ Ari. vult q̄ cibus ⁊ nutrimētuz oīum mēbroꝝ fiat ex duob⁹ sanguinibus mixtis insimul: ⁊ sanguis: q̄ ē in venis nō pulsatilib⁹ ⁊ in epate ē sicut mā sanguini misso per arterias cordis: ⁊ q̄ sanguis arteriaꝝ ē sicut forma sāguinis: ⁊ hoc ē qz dat eidē cōplemētū ⁊ coctionē: ⁊ facit ipz cibū ꝓpinquū actui. Et. H. sentit q̄ sanguis q̄ uenit ab epate per venas ad mēbra ē cibus ꝓpinquus per se. Et ꝓbatio qdem phi in hoc ē h̄: q̄ sanguis vt ē sanguis ē ꝓueniēs vt sit cibus mēbris ⁊ oē qō nutrit debet euenire mēbris: ⁊ duo sanguines vt sit cibus mēbris veniūt eis. ḡ mēbra debent nutriri ex eis. ¶ Et ꝓptereq̄ vn⁹ eoꝝ est crudus ⁊ alter coctus: crudus cōueniētioꝝ est vt appropriet materie ⁊ coctus forme. ergo debet esse cōparatio cocti ad crudum sicut forme ad materiā ⁊ hoc est declaratū bene in libro de aīalibus. Et ex verbis. H. apparet q̄ idē asserit q̄ mēbra superiora cibant a sanguīe arteriali: qñ ꝑcipit incidi arterias in passiōe emigranea: ⁊ in epilētia pseuerāte. ⁊ vtinā ego scirē quid ꝓhibet eū credere q̄ iste sanguis arterialis nō nutrit alias ptes corpis. ¶ Sz cerebri medulle sūt due spēs. vna ē q̄ stat in olla capitis: ⁊ istō sine dubio ē yle. i. mā spūs cū quo fiūt sensus. Sz medulla q̄ ē in ossibus est superfluitas cibi eoꝝ. Et ossa solida nō habēt medullā: qz nō sunt pforata. Et nomen medulle dr̄ equiuoce ad hanc medullā: ⁊ ad eam q̄ est in olla: ⁊ nō nominamus eam medullā nisi qz sic a volgo nominatur. Sz medulla q̄ est in ossib⁹ est supfluitas penit⁹: ⁊ hec est suba tēperata.

¶ Sz nã nuche ẽ de nã cerebꝛi: ⁊ iuuamẽta eoꝝ sũt eadẽ ⁊ adhuc exponã dꝛiam q̃ est iter ea qñ narrabo iuuamẽta mẽbꝛoꝝ officialiũ. ¶ Sz carnis due sũt spẽs sicut dictuz est: ⁊ Aꝛist. dicit sup bas duas: qꝛ sũt instꝛa sensus tactꝰ: ꝓ ꝓie stãtia cũ eo: sicut stat oculus cũ visu: ⁊ demõstrat hoc qꝛ sensus simplex nõ iuenit nisi a cozpe simplici: ⁊ q̃ neruus est seruitoꝛ carnis in hac apphẽsiõe ad tẽperãdũ spm sensus: q̃ mittit a cozde: ⁊ ista fũdamẽta neꝯe ẽ vt medicꝰ a nobis recipiat: ⁊ nos dicimꝰ de sensu ⁊ motu: q̃ vna exꝛebꝰ a qua est eoꝝ ꝓmanẽtia sũt cerebꝛũ ⁊ nerui. Sz vna spẽs carnis quã Hal̃. vocat musculosaz est vnũ ex mẽbꝛis officialibꝰ: ⁊ in illo ẽ vtus ꝑmi motoꝛis. ꝓpterea q̃ istõ est illud qõ mouet̃ ex se ꝑ hãc virtutẽ: ⁊ nõ mouet̃ ꝑ aliõ mẽbꝛũ qõ ipm moueat: qꝛ si ꝑ aliud moueꝛet̃: hoc induceret nos ad iueniẽduz cozpꝰ aliud qõ mouebit̃ ex se. Alias res duceꝛet̃ in ifinitũ: qꝛ nullũ cozpꝰ mouet nisi moueat̃. Et est neceſſe q̃ res gescat apud ꝑmuz qõ moueꝛ a motore imobili: ⁊ hoc ꝓbatũ est in nãli phia. Et hec species cannis apud Hal̃. est instꝛm motꝰ localis: ⁊ loq̃mur de ea qñ loq̃mur de mẽbꝛis officialibus. Sz caro spõgiosa iguinuz ⁊ subascellarũ est facta ꝓpter expulsiõẽ supfluitatũ. Et nõ est multũ lõginquũ ad credẽdũ: q̃ multa ex carne nõ sit facta nisi ad iplẽdũ loca vacua: ⁊ ad defendẽduz. Et in sũma istud est simplex mẽbꝛũ in quo cõicant oĩa aĩalia: sicut coꝛ est mẽbꝛũ officiale in q̃ cõicant oĩa aĩalia: ⁊ sãguis manifestũ est q̃ nõ fuit factꝰ nisi ꝓpter vnã duaꝝ reruz aut ꝓpter dãdũ nutrimẽtũ sicut sanguis q̃ ẽ in epate: ⁊ in venis q̃s opinant̃ medici vt nascant̃ ab epate: aut vt sit vehiculũ spũs: ⁊ calozis: ⁊ iste ẽ sãguis arterialis. ¶ legma est sanguis idigestus: ⁊ ꝓpterea dz dici supfluitas sanguinea: hoc ẽ supfluitas diminuta vt sit sanguis: nõ supfluitas: cuius separatiõe a sanguine remaneat sanguis ꝛplexꝰ sicut a colꝛa ⁊ melꝛia. q̃ si ita est: eẽ fl'atis fuit in cozpe de necessitate: hoc ẽ q̃ ipoſe est cibũ ꝙuerti: nisi ex eo generent̃ supfluitates fl'atice. Et põt eẽ cũ hoc q̃ sũt in ipso alia iuuamẽta: qꝛ humectat mẽbꝛa: ⁊ adaptat ea ad cibãdũ: ⁊ q̃si est sicut cibꝰ ꝓparatꝰ eis: qñ cibꝰ tardat̃ eis. Sed melꝛia ⁊ colera sũt ꝑ ⁊ ꝑ se in cozpe ꝓp necessitatẽ: qꝛ cibꝰ chilosus q̃ vadit de stõ ad epar nõ posset digeꝛi: nec eẽ sanguis: nisi separent̃ ab eo iste due supfluitates: sic̃ mustũ nõ põt esse vinũ: nisi separent̃ ab eo due superfluitates: vna grossa ⁊ terrestꝛis: ⁊ alia subtilis: ⁊ ꝓpterea ordinauit nã eis ꝑ mẽbꝛa: ⁊ nõ fecit sic fl'ati: qꝛ iste due supfluitates non hñt aptitudinez vt possit esse ex eis aliq̃ ps mẽbꝛi aliq̃ mõ: qõ in fl'ate hñ põt eẽ. Et apparet ẽt cũ hoc q̃ nã nõ ꝑparuit istas: vt eẽnt instꝛm seruiẽs vtuti nutritiue ꝑ viã electionis boni: qꝛ bursa fellis hz vnũ meatũ ramificatũ: q̃ aduenit itestinis supioꝛibꝰ ⁊ ptibꝰ infimis stõi: ⁊ in aligbꝰ hoĩbus stringit. al̃. tãgit stõm: ⁊ facit idẽ opꝰ qõ facit in itestinis: qꝛ bursa fellis mãdat ꝑ hũc meatũ intestinis ptẽ colere: q̃ moueat ea ad expellẽduz supfluitates: ⁊ facit q̃si abstersionẽ. Et sil'r splen hz vnũ meatũ q̃ tãgit os stõi: ⁊ mittit ei ptẽ paruã melie ad pũgẽdũ illud: ⁊ ad mouẽdũ appetitũ cibi: qꝛ ista opatio ꝙuenit a rebꝰ acetosis: ⁊ multa verba dicta sunt in alys libꝛis: sz nõ expectes ex me vt laboꝛẽ ad narrãdũ ea. ¶ Sepi utilitas in cozpe fuit: vt caleface-ret: sicut girbuz dyafragma. Et sepũ ẽ supfluitas sanguis cocti a quo cibata sunt mẽbꝛa. Et ꝓpter hoc qñ ẽ in cozpe tẽperate significat magnã sanitatẽ: qꝛ significat sup bonitatẽ nutrimẽti. ⁊ qñ nõ iuenit̃ in cozpe significat q̃ nõ est bona digestio: qꝛ nõ ẽ supfluitas q̃ venit a bona digõne: hz ẽ calida ⁊ humida. Et neceſſariũ illud ẽ ad iplẽdũ vacuitates ẽt mẽbꝛoꝝ: sz qñ multiplicat̃ in cozpe significat sup malã dispõnẽ: qꝛ multitudo nãe nutritiue q̃ ẽ sanguis est ꝙuersa in sepũ: ⁊ tũc ifrigidant̃ mẽbꝛa ⁊ moꝛiunt̃: qꝛ ĩ hac supfluitate nõ ẽ sensus ⁊ pdunt̃ mẽbꝛa sensibilia qñ multiplicatur super ea. ¶ Piloꝝ capitis: supcilioꝝ: ⁊ palpebꝛarũ iuuamẽtũ ẽ vt defendant: ⁊ boc ẽ manifestũ. Qꝛ videmꝰ q̃ pili capitis defendũt cerebꝛũ a frigoꝛe: ⁊ calozes: ⁊ supcilioꝝ ⁊ palpebꝛarũ adiuuãt ad defendendũ oculos a rebus extrinsecis. Sed pili subascellarũ: ⁊ peduz ⁊ multi aly qui sunt sup supficie cozpis: qõ appet ex eis plus ẽ ex neceſſitate mãe: eo q̃ generat̃ pilus ab vno vapoꝛe fumoso adusto fm Hal̃. ⁊ ꝫ idiget speculatiõe: qꝛ videt̃ q̃ pilus sit cozpꝰ extẽdibile: siccũ: ⁊ tale est supfluitas cibi sicci: qñ nimis excoquit̃: durãte in illo admixtiõe pinguedinis. q̃ nõ est ille vapoꝛ cuiꝰ sit aggregatio ptis supza partẽ. Sz ẽ cozpꝰ cõtinuũ foꝛtis ꝓtinuatiõis: extẽsiuũ: crescẽs in lõgitudine. Et mihi videt̃ q̃ nã adducit istũ vapoꝛẽ: vt sit materia pili: ad hoc vt pilus trahat illã malã mãz ex cozpoꝛe ad mũdificandũ ipsuz ꝑ hoc: sicut tu vides q̃ sil'r artificialiter faciũt laboꝛatoꝛes terre: qui qñ volũt vt ipsa fructificet: seminãt semina q̃ habẽt attrahere partẽ terrestrem adustã. ⁊ ꝑ hũc modũ põt eẽ vt sit iuuamẽtũ cozpi. ¶ Sz cutis videt̃ esse ꝓpter defendere: ⁊ abscõdere: ⁊ stat foꝛtis sicut sunt cooperture membꝛis intrinsecis. Et spiritꝰ sunt ꝓpinqua instrumẽta virtutis regitiue cozpoꝛis. ⁊ sic dicẽduz est q̃ ministrat̃ a quattuoꝛ virtutibus: aut gnq̃: hz est attractiua: retẽtiua: digestiua: ⁊ expulsiua: ⁊ discretiua. Et adhuc est inuẽta alia vtus: q̃ cõmunicat toti cozpoꝛi: q̃ regitiua nũcupat̃: ⁊ q̃ sit: ⁊ vnde sit multa dicenda sunt: ⁊ postea disputabimus: ⁊ quicqd sit ab aĩa est: ꝓpterea ꝓuatio eius est subita moꝛs necessario.

¶ Capitl'm. IX. Qõ est de iuuamẽtis mẽbꝛoꝝ officialiũ. (que sunt instrumẽta virtutis nutritiue.

¶ Post q̃z narrauim⁹ iuuamẽta mẽbꝛoꝝ simpliciũ: narrãdũ ẽ iuuamentũ mẽbꝛoꝝ officialiũ: ⁊ vnicuiusq̃ partis ipsoꝝ. Et hoc faciemꝰ bꝛeuiter: exceptis casibꝰ in qbꝰ ꝓlõgandi sũt ꝫmones illis q̃ nobis sũt sil'es. Et eligemꝰ ex his qõ manifestũ ẽ: ⁊ qõ opinat̃ esse magis neceſſariũ in hac arte: ⁊ ĩcipiemus a mẽbꝛis q̃ sũt instꝛa vtutis nutritiue. qꝛ hec ẽ virtus neceſſaria ꝓma nr̃o eẽ: ⁊ ꝓpterea fuit cozruptio suaꝝ opationũ mozs. ¶ Et dicimꝰ fm q̃ testificant̃ sensus mẽbꝛa disposita ad faciẽdas opatões istiꝰ vtutis sũt stõac⁹: ⁊ sui ministri: sic̃ os: ⁊ instꝛa eiꝰ: ⁊ ysofagus: ⁊ post hz iteſtina: ⁊ epar: ⁊ vene: ⁊ renes: ⁊ splen ⁊ sacul⁹ fell'. ⁊ vesica. ¶ Pzimũ iuuamẽtũ ozis est masticatio cibi: ⁊ ꝓpterea fuerunt positi dentes: vt faciãt ad hoc ꝙueniẽs ꝑparamẽtũ: dẽtes qdem anteꝛioꝛes: vt icidãt: maxillares: vt frangãt: molaꝛes: vt molant. Et scias q̃ in oꝛe est aliquãtula digõ. ⁊ bõ quẽ tu scis appellat eã alio noie. ¶ Ysofagus est meatus ꝑ quẽ transit cibus ab oꝛe ad os stomaci: ⁊ operatio sua non est nisi in duabꝰ virtutibꝰ: q̃ sunt lactantes virtutem nutritiuaz: hoc est attractiua: ⁊ expulsiua: qꝛ est neceſſe attrahere ab oꝛe: ⁊ expellere ad stomacũ: ⁊ quando ista opeꝛatio perdit̃: moꝛit̃ homo fame. ¶ Et instrumẽtum seruiens nature in his duabꝰ operationibꝰ: neceſſe est vt vaꝛietur: ⁊ apparet per anotomiaz q̃ ysofagus est cõpositus ex duabꝰ tunicis: vna q̃ est secũdũ latitudinem: ⁊ alia que est scõm longitudinẽ: ⁊ ista que ꝓcedit fm longitudinem quãdo colligit̃: ⁊ cõstringit̃: ⁊ ascẽdit ad epiglotũ: tunc fit attractio: ⁊ illa que vadit in latitudine facit expulsionem quãdo aggregat̃: ⁊ amplectit̃ cibũ: sicut vola manꝰ aggregat se super res humidas: ⁊ constringendo eas expellit. Manifestum est q̃ stomacus est locus digestionis missi cibi eidem ab oꝛe: cõuertendo illuz in kilum: qꝛ nõ potest cõuertere ipsum in sanguinem. Et hoc apparet ab eo: qõ ministri sui in hoc opere sunt quattuoꝛ virtutes particulares supradicte. Sed digestio est magis manifesta in tunica carnosa: ꝓpter calozem qui est in ea plus: ⁊ ꝓpter illud quod ei aduenit ex arteryis: ⁊ venis: que ei adducũt

calorē:ꝛ ēt ē suppositꝰ epati:ita ꝙ ipsuꝫ calefacit:qꝛ epar ē ei circa positū a latere dextro:ꝛ splen ē ei circa positꝰ in latere sinistro:g dat calorē. Sꝫ attractio cibi quā facit ysofagus ꝛ meri fit per tunicā villoꝝ longitudinaliū:ꝛ adiuuat ipsuꝫ in hoc qō est in eo de tunica diametrali angulari. ¶ Et receptio.al'.retētio ꝛ expulsio fiūt per tunicā que ꝓcedit p latitudinē:iō qꝛ qñ recipit cibū illa tunica aggregatur sup ipsuꝫ ab oī pte quousqꝫ ꝓplet digestio:ꝛ digōne facta aggregant oēs sue ptes supiores sup eā:ꝛ p̄mūt eā inferiꝰ:ꝛ est expulsio p hāc tunicā q̄ vadit p latitudinē:ꝛ hꝫ duas opatiōes ꝫrias:hoc est expulsionē iferius qñ ē facta digestio:vel supius p vomitū. Sꝫ opatio vtutis discretiue nō est multū manifesta in stō:nisi diceremus ꝙ stomachus nutriret ex chilo.q̄re desideraret cibū:ꝛ aggregaretur sup ipsuꝫ:qō fit in eo.ꝛ opinio affirmat hꝫ: ꝙ si nō diceremꝰ ꝙ stomachus nutrit ex chilo.q̄re desideraret cibuꝫ ꝛ aggregaret sup ipsuꝫ:ꝛ cessaret fames qñ comedimꝰ:alias qñ desideraret ꝛ aggregaret sup ipsuꝫ nō esset vtus discretiua vel eius opatio multū manifesta in eo. Et si ꝓtingat ꝙ vnū mēbrū seruiat alteri: scipsuꝫ obliuioni nō tradit:g recipit nutrimētū:ꝛ vtilitatē ex eo. Et accidit vt aliqui ex nostris socys dubitēt ex hoc: qꝛ mēbra ex chilo nō debēt nutriri:nisi postq̄ ꝓuersus fuerit in sanguinē:ꝛ nō ē adhuc ꝓuersus in sanguinē in stō. Ergo dicamꝰ ꝙ stomachus nutrit ab eo ex modica re:q̄ plus assimilat qualitati q̄ꝫ quātitati:ꝛ testificat ex hoc ꝙ subito gescit fames: cuꝫ comedimꝰ sicut subito gescit sitis cū bibimꝰ. Et adhuc nō est icōueniēs ꝙ in eo sit aliq̄ pars subtilis qua nutriat cito p aliquā humiditatē:q̄uis nō sit sāguinea: qꝛ tu vides multa aīalia que nutriunt:ꝫ nō habeāt sanguinē. Et digestio fit in eo per caliditatē ꝛ humiditatē p̄mo. ꝛ secūdario fit p aggregationē quā facit stomachus sup cibū:ꝛ qꝛ ipm amplectit. Et ꝓpterea tūc quāto stomachus in aīalibꝰ est grossioꝛ ꝛ durioꝛ:tāto fortioꝛ digestio fit:ꝛ hoc apparet in stomachis volucrū. Et ꝓpterea voluerūt quidā antiquoꝝ ꝙ digestio fiat pp ꝛstrictionē aggregatiōis. Et opinātur ꝙ stomachi volucrū ꝑsint stō:sicut sūt stomachi gallinarū ꝛ pdicū:qꝛ hꝫ mēbrū nō fuit positū in eis durū ꝛ forte nisi ꝓpterea:qꝛ nō habēt dētes molares. Sed ītestina etiā vident esse instra nutrimēti:qꝛ ipsa nō fuerunt facta p̄ncipaliꝛ nisi vt transeat p ea digestus cibus in stō p foramen qō appellat porta. Propterea cū facta ē digestio in stō aperit locus iste ꝛ mittit cibus ad ītestina:ꝛ interim epar trahit ab illis succositatē chili p venas que attingūt istud:ꝛ qñ cōpleuerit opationes tūc expellūt ītestina superfluitates inferius:ꝛ illa est supfluitas sicca. g̃ vtilitas ītestinoꝝ est bina:prima: qꝛ sūt via p quā cibꝰ vadit ab illis ad epar. Scōa ꝓpter expulsionē supfluitatis sicce. Et virtus in illis manifestioꝛ est expulsiua. Et ꝓpterea fuerunt ambe sue tunice cūtes p latitudinē. Sꝫ virtus attractiua nō est manifesta in eis: ꝓpterea nō habuerūt tunicā vnaꝫ in lōgitudinē:ꝛ ipsis est vtus digestiua:qꝛ eoꝝ ꝓplo est ꝑpinqua ꝓploni subē stomachi. Sꝫ illa intestina nō habuerunt multā reuolutionē nisi vt moraret in eis cibꝰ donec epar traxisset ab eis qō necariū erat. Et ꝓpterea dicit Ar. ꝙ aīalia habētia paucā reuolutionē in intestinis sunt gulosa. Et habuerūt duas tunicas vt essent fortia: qꝛ sūt via superfluitatuꝫ:ꝛ etiam qꝛ oppositio virtutis expulsiue in hoc est fortioꝛ. ¶ Manifestū est in epate ꝙ ē imutatiuū cibi ad ꝓuertēdū ipsuꝫ in sanguinē:ꝛ postea mittit ipsum ad oīa mēbra:ꝛ ꝓpter dñationē quā facit sup oīa mēbra nutritiua opinabat Hal'.ꝙ esset penitꝰ in virtute nutritiua p̄nceps:ꝛ ipse nesciuit ꝙ postremū nutrimentū est in corde:ꝛ in eo p̄ma virtꝰ nutritiua est p̄nceps. Et apparet de hoc mēbro ꝙ hꝫ qnq̄ virtutes dictas hoc est digestiuā:qñ facit sanguinē:retētiuā tēporе digōnis:attractiuaꝫ quādo trahit chilū ab ītestinis:discretiuā quādo diuidit ꝛ cognoscit tres superfluitates:hoc est superfluitas aquosa quā trahunt renes:colerica quā trahit bursa fellis.melācolica quā trahit splen. Et ꝫueniri vtutē explētiuā affinē virtuti attractiue magnū dubiū est:ꝛ hic nō est locus sue solutionis. Et debes scire ꝙ iste quattuoꝛ virtutes aut qn que nō sunt seperate abinuicē:sed sunt sicut multi operarij sup vnū opus:ꝛ sunt virtutes que sunt sicut instrumēta vni virtuti que facit nutrimētū:ꝛ facit ei cū istis quattuoꝛ virtutibus in quolibet mēbro:ꝛ ille in toto coꝛpoꝛe date sunt ꝓpter necessitatē vnius virtutis intrinsece que est in vnoquoq̄ mēbro:ꝛ hec est virtus nutritiua p̄ncipalis. Deinceps contēplandus est si ista p̄ncipalis virtus est proprіa in hoc membro ad hoc vt sit ipsum solus p̄nceps membroꝝ istius virtutis:aut illic est aliud mēbrum qō sit p̄nceps ad ipsuꝫ in hoc opere:super hoc est multū necesse disputare. ¶ Et dicimus.iaꝫ apparet per hoc qō declaratū est in nāli philosophia:ꝙ ista virtꝰ nō facit nisi vnā partez mēbri nutriti:ꝛ ꝙ mēbra sūt ꝓposita ex elemētis:ꝛ ꝙ cōpositū ex elemētis nō ē cōpositū nisi p modū tēperātie complexionis:ꝛ complexio fit per modum decoctionis:ꝛ decoctio per modū caloris:ergo necesse est ꝙ instrumentum istius vtutis sit p̄ncipiū fortis caloris:qꝛ non est dria ītеr illā rē q̄ est nobis necessaria ad eē ptis vel esse totiꝰ:ꝛ si ita est.g̃ de necessitate iste calor ē in epate:ꝛ ī alys istris nutritiе. Et si ita ē sic dic̄. H.ꝙ nō lucrata sint alia mēbra q̄ hūt hāc vtutē istū calorē cū q̄ agunt suas opatōes nisi a calore epatis.ergo epar certe est p̄nceps ipsoꝝ mēbroꝝ: qꝛ nō ꝓpleꝫ eis hꝫ opus nisi per ipꝫ:ꝛ ipꝫ ꝓplet opa sua per se:ꝛ tale mēbrum q̄le est istud ē digniꝰ vt vocet p̄nceps ꝛ ista ē dñatio quā dixerūt tm̄ auctores ipsuꝫ per se hr̄e. Et ꝓpterea ō rectoꝛe agricultoꝝ dixerūt ꝙ sit p̄nceps eoꝝ. ꝓpterea qꝛ seruitia eoꝝ nō cōplent nisi ex regimie ipsiꝰ: ꝛ opus illiꝰ cōpleꝫ per ipꝫ:ꝛ hꝫ est in oī spē dñatiōis. ¶ Dico ergo vtinā ego scirē si poꝫ ea. H.ꝛ alys q̄ sequunt suaz sententiā vt dicāt ꝙ epar est sufficiēs p se in ista opatiōe: ipso ꝓcedēte cū eis ꝙ multe arterie veniāt epati a corde q̄ adducūt eidē multū calorē:ꝙ si epar ē sufficiēs sibi ī hac operatōe.ergo calor iste ē in vanū ꝛ sine aliqua cā. ¶ Et si dixerint ꝙ iste calor nō det epati nisi vtutē vitalē:dicemꝰ ꝙd est vtus vitalis q̄ est in mēbris:est ne alia vtus q̄ virtꝰ nutritiua aut sensibilis:ꝛ nec nomē vite ītelligit nisi sup has duas:licet accidat vt nomē vite attribuat magis sensibili:ꝛ hoc est ꝫriū ei qō itelligit ex verbis hoīs quez scis. Nec aliud certificatū ē ex istis vtutibus nisi pp eaꝝ operatiōes:nec sunt hic alie opatiōes nisi iste due: hoc ē nutribilis ꝛ sensitiua. Si respōderēt ꝙ vtus pulsatilis in corde est tertia vtus:ꝛ illa dicit vtus per se. Respōdemꝰ q̄uis nos cōcederemꝰ vobis hoc:coꝛ tm̄ dat epati vtutē pulsatilem:qꝛ manifestū est ꝙ vene epis nō sunt pulsatiles. Deinceps apparet ꝙ virtutes pulsatiles sūt ꝓprie corde:ꝛ ista virtus est ꝓpria sua dñatio ꝛ qñ dñationē hꝫ coꝛ cum hac virtute qꝛ cū hac virtute dat ꝛ partit virtutez oīb mēbris:qñ dat ꝛ partitur eis caloꝛē nālē:cū hoc ipꝫ hꝫ cōseruationē sibi per modū flabellationis:ꝛ cū ista virtꝰ videlicet pulsatilis sit illa cū qua dat coꝛ alys mēbris p̄mū nutrimentū dādo ꝛ partiēdo eis oēs alias virtutes.ergo ipꝫ dꝫ appropriari de necessitate isti virtuti:hoc est nutritiue a latere ꝙ est nutrimentū corꝺiale ꝙ ipm est instrumentū cū quo laboꝛat ista virtus in dādo nutrimētū. ¶ Et si eēt alia virtꝰ hic ꝓter istam virtutē nutritiuā: daret alys mēbris:qꝛ ipossibile est eē in aliquo mēbro virtutē ꝫriam in specie alys vtutibus q̄ sunt in alys mēbris:ꝛ nō ꝫueniꝫ in alio mēbro nisi in ipo existēt membro p̄ncipe:nec. H. nec alter medicꝰ dicit hoc. Et si ita est sic diximus:ꝛ apparet ꝙ comparatio corꝺis ad epar fit sic cōparatio quā ponit.

Ha.epatis ad mẽbra alia. Ergo coꝛ ex necessitate erit p̃n/ceps super epar in hac virtute: quia epar non est sufficiens in faciendo per se suam operationem nisi ꝓpter caloꝛez transmissum a coꝛde temperatuz in quantitate ⁊ qualita/te. ¶ Et est refirmatus iste sermo vt coꝛ sit de necessitate p̃nceps virtutis nutritiue. qõ Ha. nec aly ex anothomicis dixerunt nec crediderunt: ꝙ coꝛdi veniret calor ab alio membꝛo: sed est sufficiens per se sicut conueniens est p̃n cipi. Et ego iam probaui tibi virtutem ⁊ calorez alias a ca/loꝛe per viam doctrine dissolutiue. ¶ Et si tu videris ꝙ indiget coꝛ epate ꝓpter ꝓparationem nutrimenti non est ꝓpterea epar dignum vocari princeps: sicut non est conueniens stomacho ꝓpter ꝓparationem cibi vt vo/cetur princeps epatis: nec etiam bubulcus qui ꝓparauit cibum alys bubulcis vocabitur princeps. Postꝙz decla/ratuz est ꝙ coꝛ est p̃nceps virtutis nutritiue: ⁊ apparz per anotomiam ꝙ non est in coꝛpoze vnum membꝛum ad qõ non veniãt arterie a coꝛde. ergo coꝛ est datoꝛ virtutis nu/tritiue omnibus alys membꝛis per viam quam ego supe/rius dixi tibi: ⁊ si ita non esset arterie essent in vanum. Et adhuc non fuit visuz vnq̃ per anotomiaz vt transiret san guis ab eo per venas ad coꝛ: adhuc sanguis qui ẽ in venis est sanguis imperfectus: ⁊ non est creatus in vehiculũ spi/ritus: nisi sanguis arterialis. Et si diceret aliquis homo ꝙ medicus non habeat necessariam hanc inquisitionẽ: dico ꝙ habet multum necessariã ⁊ hoc in futuro melius expla nabo. ¶ Et quando Ha. vituperauit archigenem: qꝛ cura bat virtutez memorialẽ cuz medicinis coꝛdialibus credẽ do ꝙ esset transmissa a coꝛde: ⁊ dicebat si credis ꝙ virtus memorialis sit in coꝛde: quare non apponis ventosaz sup ipsum: ⁊ sit intentio tua in medicando ipsum. Et ego dico ꝙ hec est vna reprehensio que est magis vituperabilis q̃z verba archigenis secũdũ ꝙ declarauí hucusq̃z ⁊ declara/bo deinceps: quia coꝛ est p̃nceps omniuz membꝛoꝛ: ⁊ fu it locus eius in medio: qꝛ hic est locus regis: ad hoc vt sit regimen huius ꝓportionatuz equaliter oibus suis circun ferentys: ⁊ etiam vt melius custodiatur. Et ꝓpterea fu/it circumpositus panniculus grossus vt circundaret liga/mentuz suuz. ¶ Sed nutrimentũ coꝛdis est ex vena que coniuncta est inter epar ⁊ ipsuz. Cooperimentum qõ fuit posituz super auriculaz coꝛdis fuit positum vt aperiatur interius ad hoc vt sanguis posset ĩgredi ad ipsuz: ⁊ postea clauderetur perfecte. ¶ Sed auricula que est in alio late re boc est auricula vene que ꝓuenit ab ista camera ad pul monem: ꝓm opi. quoꝛundam fert sanguinẽ ad nutriendũ pulmonez: quia non sunt vene continuitate cũ illo. ¶ Et cooperimenta que sunt super banc auriculã oꝛdinata fue/runt vt aperirentur extra ⁊ non intus: ad hoc vt sanguis posset exire per eas ad pulmonem. ¶ Sed vni duarum auricularũ: videlicet que est in camera sinistra: boc est os arterie magne non fuerunt oꝛdinata tria coopertoꝛia vt aperirentur ab ĩteriori parte ad extra nisi vt iret sanguis ⁊ spiritꝰ ad arterias ⁊ nõ rediret: ⁊ alia auricula que est in boc latere est os arterie vene que venit ad pulmonez. Et ab hac arteria fit euentatio coꝛdis. Et ꝓpterea fuerunt oꝛdinata cooperimenta istius auricule vt aperirentur de foꝛis ab intus. ¶ Sed quia splen nõ habz nisi duos mea/tus: vnus qui continuus est epati ⁊ alter cuz stomaco: ⁊ in splene stat spissitudo sanguinis. Opinatur ꝙ sit factus ad trabenduz superfluitatem melancolicã epatis: ⁊ videtur longinquum vt sint duo epata quia non apparẽt in eo ve/ne misse ad aliud membꝛũ. ¶ Bursa fellis oꝛdinata fuit ad trabenduz superfluitatem colericã ab epate. ¶ Et re/nes etiam sunt membꝛa sequentia epati quia attrahunt aquositatẽ que est in sanguine per venam magnã que ve/nit a gibbositate epatis. Sed vesica fuit oꝛdinata ad tra/benduz superfluitatẽ aquosam a renibus: ⁊ coopertura q̃ est inter ipsam ⁊ renes similis coꝛtici quando humiditas trahitur ad eam aperitur: ⁊ quãdo remanet clauditur: ad hoc ne reuertatur ipa superfluitas ad renes. ¶ Et scias ⁊ non tradas oblitioni ꝙ vnumquodq̃z istoꝛuz membꝛoꝛũ que oꝛdinata sunt ad trabenduz superfluitatẽ sanguinis non trahunt nisi quia sint sibi conuenientes in cibo: ⁊ etiã cũ hoc faciunt iuuamenta que sunt necessaria. ¶ Et ꝓ/pterea in eis sunt de necessitate. v. virtutes particulares: scilicet attractiua: ⁊ retẽtiua: digestiua: discretiua: ⁊ expul siua supꝛa dicte. Jsta sunt omnia instrumẽta nutrimenti. Et habes ꝙ digestiones que cõmunicant omnibus mem bꝛis sunt due: videlicet digestio stomaci: ⁊ digestio epatis: saluo ꝙ tu non ponas sanguini vnam digestionem in ve/nis: ⁊ si est pauca est. Sz tertia digestio est que est ꝓpꝛia omnibus membꝛis.

¶ Capl'z. X. Quod est de iuuamẽtis membꝛoꝛ officialiũ que sunt instra virtutis generatiue.

ET postq̃z declaratũ est que sint instrumenta virtutis nutritiue: volumus declarare istru/mẽta virtutis generatiue. Uirtus. n. augmẽ tatiua nõ hz ꝓpꝛia membꝛa sibi: sed eadem mẽbꝛa que sunt vtutis nutritiue sunt ⁊ istius Membꝛoꝛ generatõis quedã sunt que sũt ꝓpꝛia femine sicut vulua ⁊ mamille: q̃dam sũt ꝓpꝛia mari sic̃ testiculi ⁊ virga. ¶ Sed testiculi fuerũt oꝛdinati ad faciẽdum sper ma: ⁊ iõ fuit caro eoꝛ alba ⁊ spongiosa sicut caro mamilla rum: ⁊ ideo quãdo conuertit sanguis cõuertit ad sili'tudi nem eoꝛ: ⁊ faciũt ipm albũ: sicut epar ꝙuertit chilum ꝓp suã rubedinẽ ad ruboꝛez. qꝛ vis est agentis assimilare sibi patiens suuz. Et debes scire ꝙ istud mẽbꝛũ nõ ẽ sicut p̃n/ceps virtutis generatiue: q̃uis ipsa virtus sit in eo sic̃ opi/natur. H. qꝛ illud nõ põt agere suã opationẽ per se nisi per spũm missum eidẽ a coꝛde tẽperatũ in quãtitate ⁊ qualita te. Jdeo apparet ꝙ virtus coꝛdis q̃ hunc caloꝛẽ mensurat vt possit facere suas operatiões sit p̃ncipal'r generatiua: ⁊ vtus que est in hoc mẽbꝛo ẽ eius seruiẽs: ⁊ si hz aliquã pre dominationẽ illa est particularis. Sz testiculi quos di cit. H. feminã habere apparet ꝙ nõ habeãt effectuz in ge/neratione: qꝛ sperma mulierũ qõ generaẽ in mulieribꝰ in generatione iuentiõez nõ habet. ⁊ si aliquis vellet dicere ammirãdo. ergo facti sunt in vanũ. Respõdemꝰ ꝙ nec in hominibꝰ mamille habẽt aliquã inuentionẽ in generatio ne: ⁊ tamẽ habẽt eas. ergo debes scire ꝙ aliqõ iuuamẽtuz est in vtrisq̃z. Et si tu dices vnde apparet ꝙ sperma mulie ris nõ habet aliquã inuentionẽ in generatiõe dicenduz ꝙ manifestaẽ sensu ⁊ cognoscit̃ per argumentũ: per sensuz. qꝛ homo videt ꝙ mulier ĩpregnaẽ absq̃z eo ꝙ spmatizet. Et postq̃z legi libꝛos Ar. ergo quesiui a multis mulieribꝰ de hoc ⁊ responderũt ꝙ plures impregnate fuerunt absq̃z spermatizatione: ⁊ etiã si displicuisset eis coitus. ¶ Et ẽt vidi q̃z plures ex istis impregnatas que fuerant a mascu/lis violate. ¶ Et vicina quedã mea de cuius sacramento confidere multum bene poteramus iurauit in anima sua ꝙ impregnata fuerat subito in balneo lauelli aque calide in quo spermatizauerunt mali hoies cum essent balneati in illo balneo. Et ego perscrutatus fui vnum libꝛũ quem feciꝰ auẽ cladis de spermate: ⁊ inueni euz qui dicit ꝙ hoc possibile est esse: ⁊ reddit de hoc rationem plurimuz mihi placentem: quia vulua trahit sperma ꝓpter vnam ꝓpꝛiã virtutem quã habet cum eo a tota specie: ⁊ ad hoc non est necessaria delectatio. o quã bene placet mihi. ¶ Sz illud qõ cognoscitur argumento naturali est ꝙ si sperma mu/lieris posset facere banc operationẽ: quã facit homis sper ma. ergo generaret per se femina: ⁊ homo non esset neces/sarius: in quo nec esset opinandum: ꝙ hec operatio diui/

datur in illos in quãtitate: hoc est vt sperma mulieris faciat aliqua membra: & sperma viri aliqua: qz q̃uis mẽbra sint multa: illa sunt vnus in vno p̃ncipio qõ est in eis: & dator istius p̃ncipy quod est cor ipsum est dator oĩum membroꝝ in potẽtia: & si esset sufficiens mulieris sperma in dãdo hoc p̃ncipiuz. ergo sperma hois nõ haberet etiaz iuentionẽ in generatiõe: & similr dico in spermate viri. ¶ Et si diceretur quod aliquod istoꝝ spermatuz nõ facit hanc operationem quousq; nõ sunt mixta adinuicem & adepta sunt aliaz formã & aliaz dispositionẽ: sicut nõ est sufficiẽs per se acetum: & per se mel vt fiat oximel: nisi quãdo sunt mixta sit. Respõdemus & cõfiteantur hoc qõ complonez habent illa duo spermata: & istud quod dat eis hãc formã necesse est vt sit complens: & ista duo spermata sunt hic loco materie: & hic nõ est res que det formã nisi virtus generatiua: & de necessitate est q; membꝝ qõ habz hãc ꝓplonẽ vel qõ facit hanc complonem est membꝝ in quo est virtꝰ generatiua. Et fz hãc opinionẽ esset necesse dicere q; virtus generatiua est in vulua. Et vtinã ego scirẽ que necessitas est spermatis & sanguinis ad faciẽdũ hanc operationẽ qz sanguis est sufficiẽs ad faciẽdũ oĩa membra: qz ipsa nutriuntur ex eo. Et postq̃z ita est & apparz impossibile q; sit operatio spermatis mulieris & spermatis viri vnũ in spẽ: & etiaz apparet p̃ma fronte q; mulier hz operationẽ in generatione. ergo conueniẽs est q; opatio vnius sit sine operatione alterius: & q; sint ambo declinantes in eoꝝ operationibus ad vnũ finẽ hoc est embrionis. g̃ qõlibet eorum dat embriõi partẽ per quã stat vel est. Et iste due partes sunt materia & forma: & vnuz eoꝝ ẽ dator materie: & aliud est dator formẽ. Et impossibile est vt femina det formaz & masculus mãm. Ideo qz dator nutrimenti debet de necessitate esse dator materie: & femina est datrix nutrimenti. g̃ debz eẽ datrix materie: & masculus dator formẽ: & sic dixit Aristo. Et postq̃z mulier nõ hz aliquid de quo possit opinari q; sit materia nisi sperma & sanguis mẽstruus: & ẽ manifestũ q; sperma est humiditas aquosa similis superfluitati: neq; solũ est simile supfluitati. Sz ꝓ certo est superfluitas: & ipossibile est q; ex eo membra nutriri possint qz si possibile esset sufficientior esset sanguis: qz ex eo nutriuntur membra: qz nõ est dĩa inter nutrimenti mãm & mãm essentie: qz nutrimẽtũ est essentia in parte: & generatio esse est in toto: & materia totius & partis est idẽ. Et etiã hoc testificatur q; sperma mulieris nõ est mã embrionis: qz multe mulieres ĩpregnant absq; spermatiçatiõe: sicut dictũ est. Et itez vulua mulieris vomit suũ sperma & trahit sperma viri ad se. Que oẽs res iste oñdunt q; sperma mulieris est supfluitas discurrens ꝓpter delectationẽ: sic discurrit saliua ex ore alicuius famelici cũ videt aliquem comedentẽ. Et apparet manifeste q; sperma viri tenet locũ agentis: qz membra nõ nutriunt nisi per calorẽ nãlem qui est in corde: & iste calor est p̃muz instrm aĩe nutritiue. Et ꝓpterea necesse est vt sit p̃muz instrm virtutis cõplectiue. Et silr necesse est in spermate viri aut in sanguie q; est in vulua magnã partẽ istius nãlis caloris esse in actu: & impossibile est esse hoc nisi in spmate ꝓpter suũ calorez & humiditatẽ. ¶ Et sanguis ex quo gñat embrio est sanguis venaꝝ mulieris q; est in vulua retẽtus: & remotꝰ ẽ vt habeat in se virtutẽ talẽ q̃lis est ista: eo qz est sanguis idigestus: & adhuc remotiꝰ est vt sit in spmate mlieris: vel ẽt nõ est dicẽdũ q; calor nãlis sit in embrioẽ ex se: iõ qz nõ generat calor nãlis nisi a caloze q; ẽ in nutriẽte. Propter oẽs g̃ istas rõnes nõ est credẽduz q; sperma mulieris sit mã vel forma embriõis. Sz sperma viri stat loco formẽ: & sanguis menstruus loco mãe: & sperma mulieris nõ hz inuentionez in gñatione. Et nõ est credẽdũ vt sperma prebeat iuuamẽtũ solũ qualitate sed ꝓfert in iuuamẽto caloris quãtitatiui. al. q̃litatiui. Et ꝓpterea nõ habz Aristo. reprehensionẽ ab Hyp. & Ga. q; in muliere q̃ in saltando aboztiuit .vi. die & fuit iuentũ sperma iuolutũ pãniculo: nec ẽt q̃rẽdũ ab Arist. quo loco erat istud sperma. Et scio q; nõ erat necessaria in medicia ista ingsitio: qz magis est ingrendũ in generatiõe aliuz. Sz nos narrauimus istud hic ꝓ maiori iuuamẽto: & q; vult scire qõnes q̃ sunt iter Ari. & H. legat libz̃ de aĩab⁹: & ibi iueniet illõ qõ dixi. Et deiceps volumꝰ reuerti ad illõ a quo fuimꝰ sepati. Et dicimꝰ q; p̃mũ iuuamẽtũ virge ẽ vt inyciat sperma in matricẽ: & zᵐ vt sit meatꝰ supfluitati aquose. Et iuuamẽtũ vulue ẽ vt sit locꝰ gñationis: & cũ ꝑ sunt alia iuuamẽta: vt sit meatꝰ & via supfluitati sanguis nõ cocti q; gñat in femis: & ẽ sanguis menstruus q; pp nimiã hũiditatẽ q̃ gñat in eis ex paucitate calozis earũ ĩtrinseci nõ ẽ sufficiẽs calor eaꝝ ad decoquẽdũ sanguinẽ q; mittit ad mẽbra eaꝝ: & idcirco expellit ipz nã certis paroxismis per meatũ huiꝰ membri. Et ẽ ꝓpositũ multis villis trãsuersozys pp vtutẽ retẽtiuã q̃ ẽ in eis: & hz alios villos lõgitudinales pp vtutẽ attractiuã vt trahat sperma. Sz vtꝰ expl̃itiua q̃ ẽ i ꝑ mẽbro magna ẽ: & ꝓpterea hz vnũ villũ latitudialẽ. Et si tu q̃reres vtz vulua hz vtutẽ imutatiuã ꝑ idiget specl̃atiõe: qz ñ ꝑt dici q; vulua faciat mẽbra embriõis. Sz vtꝰ iformatiua ipsa facẽ cũ calore fixo in spmate. g̃ vtꝰ imutatia q̃ ẽ i vulua nõ ẽ nisi loco ꝓfuatõis: & iõ cũ attingit sperma aer corrũpit cõplexionez eiꝰ: & per hanc viã põt ĩtelligi q; vtus imutatiua ẽ in vulua. Sz manifestũ ẽ q; mamille sũt ad faciẽdũ lac: ppea q; caro ipaꝝ fuit spõgiosa & alba: & ista mẽbra hñt colligantiã: cũ vulua Et ꝓpterea quãdo materie pp aliquã cãm nõ veniunt ad vuluã currũt ad mamillas: sicut est in mulieribꝰ lactantibus qz nõ hñt menstrua: & si hñt parũ hñt. Et sunt alique mulieres q̃ nõ possunt ipregnari dum lactãt. Et itez cum materie descẽdũt ad vuluã p̃uant a mamillis. Ducusq; diximꝰ iuuamẽta mẽstruoꝝ & spermatis: deinceps volumus narrare iuuamẽta ĩstrumentoꝝ sensus.

¶ Capl̃m. XI. Quod est de iuuamẽtis membroꝝ officialium que sunt instrumẽta sensus in generali.

DIcimꝰ q; qnq; sunt sensus. s. visus: auditꝰ gustus: odoratꝰ: & tactꝰ. ¶ Manifestũ est q; cerebrũ nõ fuit creatuz nisi pp ipsos: & ꝓpie pp visuz: auditũ: gustũ: & odoratũ: & glibz istorum hz suũ ĩstrumẽtum ꝓpriũ. videlz. visus oculũ: auditꝰ aures: odoratꝰ nares: gustꝰ linguã. Sz de instrumẽto ꝓprio tactꝰ ẽ dubiũ. qz. H. dicit q; neruꝰ g̃ oriꝝ a cerebro ẽ ꝓpriũ ĩstrumẽtũ eiꝰ: & est dator ipaꝝ vtutũ alys mẽbris. Et Ar. dicit q; istud ĩstrumẽtũ est caro: & hoc segt opinionẽ quã hñt de cerebro. Quia. Ga. dicit q; in eo sunt qnq; sensus: & dicit q; est ꝓnceps istiꝰ opatiõis hoc ẽ q; facit eã per se sine alicuiꝰ necessitate. Aꝝ. aũt dicit q; dominiũ suum est particulare: qz est in hoc opere seruitor dñationi cordis: posito q; sensus fuerint in eo qnq; vel q̃tuor.

¶ Et nos volumꝰ specular in hoc fm q; speculati fuimꝰ in dñio epatis. Et dicimꝰ q; manifestũ est ex anotomia q; multe arterie a corde mittunt ad cerebruz & fortes: & oẽs anotomici. & H. cũ eis ꝑ ꝓfitent: & ex ꝑ est ꝓma ꝓbatio q; cerebrũ in hac opatõe idiget corde. Sed si res qua iuuat cerebrũ pp cor per calorẽ istũ quẽ ei trãsmittit ẽ vtꝰ nutritiua q̃ cerebrũ nutrit. ergo cor de necessitate eẽt seruitor cerebri in hac re. iõ qz nutrimẽtũ & vtus nutritiua nõ sũt data in aĩali nisi pp sensus & vtutẽ sensibilẽ. Sed res qua iuuat cerebrũ pp cor per calorẽ quẽ ei trãsmittit est gnq; sensus. Ergo vtus sensibilis p̃mo & p̃ncipal̃ est in corde: & ista vtus est sensus cõis: cuius esse ꝓbatum est in libro de aĩa. ¶ Sed Hal. dicit q; hec vtus est in cerebro: & Aristo. dicit q; est in corde. ¶ Et si tu queris vnde apparet q; cor sit dator cerebro calozis mesurati in q̃titate & qualitate

secūdū q̄ cōuenit vnicuiq̄ sensui ex sensibus cerebri. Respōdemus q̄ rōne debita est q̄ nō cū oī calore fit quilibz sensus: qz calor cuz quo operatur virtus nutritiua non est ille calor cū quo operatur virtus sensibilis. Et hoc apparz in dormiēte ⁊ vigilāte: qz nos videmus q̄ operatio virtutis nutritiue est fortior cum nos dormimus: ⁊ tunc nō est sensus in actu. Ergo calor cum quo operatur virtus sensibilis non est in sensibus in actu cuz homo dormit. Et hoc apparet qz quādo homo dormit tenendo oculos apertos non videt: ⁊ si nō esset qz reuertitur calor in quo est visus per neruuz opticū ad partes ītrinsecas visus nō esset priuatus. ¶ Et scias q̄ vna ⁊ eadem virtus non potest inueniri in potentia ⁊ in actu simul ⁊ semel. ergo posq̄z manifestum est q̄ virtus visibilis vadit cum spiritu visibili: ⁊ spiritus visibilis cum calore naturali: quando dormit homo non est virtus visibilis in actu: quia si esset in actu videret in actu: ⁊ non est ita. ergo calor naturalis qui viuificat virtutem sensibilē non est calor virtutis nutritiue: qñ dormiēs nutritur: ⁊ non videt: ⁊ quādo tu scies vbi reuertitur ⁊ vnde transmittitur tunc scies de necessitate locuz virtutis sensus cōmunis. Sed mihi videtur p̄ma fronte q̄ a corde transmittitur iste calor ⁊ ad illud reuertitur.

Et ꝓpterea sunt partes extrinsece quando homo vigilat ⁊ operatio virtutis nutritiue est fortior cuz homo dormit ⁊ corpus est frigiduz defortis. ¶ Et nemo debet dicere q̄ ortus istius caloris cum quo stant sensus ⁊ vigilia generetur p̄mo in cerebro quia cerebruz est membz frigidum ⁊ membra nerui frigida: ⁊ in maiori parte eoz apparet manifeste frigus. ergo incredibile est vt calefaciant corpus. Et adhuc de rōne apparet q̄ calor qui est materia anime nutritiue ⁊ calor qui est materia anime sensibilis est vnū loco subiecti: vel vnū in situ: ⁊ nō est duo loco subiecti nec in duobus diuersis membris etiā duo. Quia anima nutritiua que est in embrione est preparata recipere aīam sensibilē: ⁊ stat cuz ea loco forme ⁊ finis ⁊ nutritiua est ei loco materie: ideo fuit receptio in illo loco de necessitate q̄ preparatus est recipere. Et manifestū est q̄ anima nō est preparata recipere nisi in loco sui subiecti ⁊ sui situs qui ē calor naturalis. Ergo receptio anime ad formā sensibilez est de necessitate in hoc loco. Ideo ergo res vnita ab his duabus est vnuz loco subiecti vel situs: q̄uis nō sint vnū in aliqua duarū figurarū. Unuz simplr hoc est vnum numero: ⁊ vnū diffinitione. Et hec est nobilis sententia quā dedimus. Et posq̄z ita est ⁊ etiā apparet q̄ calor cuz quo reguntur sensus est calor cordis. ergo virtus que regit sensum cōmunem est ibi: ⁊ cerebz est seruiēs istius virtutis. Sed ipsum cor est p̄nceps istius virtutis veraciter: qz dominatur super his in hac perfecta dñatiōe. Et nos potuissemus ꝓbasse has res magis per viaz demonstratiuā: sed nostra intentio est abbreuiare. Et posq̄z declaratū est q̄ cerebz est seruiens cordis dando ei virtutes sensibiles p modū quē dat camerarius regi vt ipleat volūtates suas q̄uis rex det ei illā virtutē ꝓpter quā agit: necesse est de inceps scire que est via per quaz seruit cerebrū cordi: qz iā declarata est via per quam seruit epar cordi: hoc ē qz preparat ei suum nutrimentuz. Et dicimus q̄ nō in qualibet mensura caloris completur operatio cuiuslibz sensus. Et adhuc apparet ad sensum q̄ nō indiget forti calore. quia fortis calor ꝓhibet eos apprehendere sensata extrinseca ⁊ impedit eos: sicut videmus q̄ boies q̄ distēperati sunt forti calore in cerebris eoz in egritudinibus acutis credunt audire ⁊ videre ea que nō sunt; ⁊ maxime apparet hoc in sensu tactus: quia fuit ītētio in eo apprehēdere quattuor qualitates: ⁊ fuit impossibile vt instrm illius esset vacuuz ex eis: quia ipsum est complexionatuz ex eis. vnde fuit factuz in fine temperantie vt habeat sensuz fortiorē. Et ꝓpter hec omnia qz cor est in fine caloris fuit ordinatuz cōtra ipsuz cerebz ex opposito ad temperanduz calorē suū vt sensus possit apprehēdere perfecte. Nec fuit possibile ponere hanc frigiditatē eandem in corde a p̄ncipio creationis qz essent diminute operationes nutrimēti diminutione manifesta. ¶ Et q̄ duz voluerit natura facere has duas operationes in aialibus perfectis in vltimitate perfectionis fuit positū cerebz cōtra cor. Sed animalia que dicunt̄ spōgia marina ⁊ multa aialia bruta nō vident̄ idi gere cerebrū: ⁊ spāliter neruo magno qui ozit̄ a cerebro: ⁊ ꝓpterea si incideretur aliqua pars illius animalis posset viuere ⁊ nutriri ⁊ crescere donec rediret ad id quod erat. Et ꝓpter hāc cām videmus multa aialia que viuunt cuz sint incisa vsq̄ ad mediū sui. Et istud est seruitiuz qō dicit Aristo. ⁊ sequaces sui. ⁊ secta circuentiuz que dicit emensam. i. viator: q̄ cerebrū facit cordi. ¶ Et fuit ordinatum os capitis ad defendendū cerebz. ¶ Et fuit rotundū qz figura rotunda est magis remota a lesione sicut faciunt castellani qui faciūt turres rotūdas vt machina nō possit eis nocere. Et adhuc qz figura rotūda plura ꝓtinet in se ⁊ etiam est magis apta ad motum continuuz.

¶ Caplm. XII. Qō ē de iuuamēto fili spine.

Et iuuamētū fili spine ē de gñe iuuamenti cerebri ⁊ est q̄si clauus ligās spōdilia. Et posq̄z ōclarata ē ex hoc fmōe ꝓpositio. al'. ꝓparatio dñatiōis cerebri ⁊ sil'r dñatiōis cordis. ⁊ ōclaratuz est ite. q̄ est eius iuuamētū: deinde narranduz est iuuamentū mēbroz vniuscuiusq̄ que data sunt his quinque virtutibus.

¶ Caplm. XIII. Qō ē de ꝓprio īstrumēto sensus tactus.

Et dicim⁹ q̄ caro ē ꝓpriū instrumētū sensus: tactus. ꝓpterea qz illō ē mēbz qō ꝓmunicat oībus aialib⁹: sic tact⁹ ē sensus cōis oīb⁹ aialibus. Et in carnib⁹ pfectoz aialiū sunt sparsi multi nerui ad tēperādū ꝓplexionē carnis: ⁊ quia nerui sunt similes cōplexiōi cerebri est iuuamētum eoz de genere iuuamēti cerebri: ⁊ ꝓpterea mēbza ad que nō veniūt multi nerui sūt duri sensus. Et istius vtutis q̄daz ē q̄ cōicat oībus ptib⁹ carnis: ⁊ h̄ est sensus q̄tuoz q̄litatuz ꝓtrariaz: sicut caliditas frigiditas siccitas: ⁊ hu. ⁊ q̄daz ē q̄ est ꝓpriū vni mēbro: sic est quādo os stomaci sentit resolutionē factaz in eo: ⁊ iste sensus appellat̄ fames ⁊ sitis. ¶ Sed fames ē sensus resolutiōis substantie grosse calide ⁊ sicce: ⁊ sitis est sensus resolutōis substātie frigide ⁊ hu. ergo sensus ꝓpri⁹ ē duplex. ¶ Et sensus capitis mēbri de titilatione quā hz in hoza coitus isti duo sunt cōnumerati in genere sensus tactus.

¶ Caplm. XIIII. Qō ē de iuuamēto lingue.

Et lingue iuuamētū ē manifestū q̄ illa ⁊ nerui sui nō fuerūt facti nisi ꝓp opationē gustus q̄uis huic adiungat̄ alia res ꝓp electionem meliorē hoc est ad ꝓferendū litteras locutionuz. ¶ Et in radice lingue sunt duo orificia q̄ tangūt carnem glanduloſam q̄ appellat̄ generatrix saliue ⁊ iuuamētum istius saliue est vt faciat manifestare gustum rerum sapozatarum.

¶ Cap. XV. Qō ē de iuuamētis oculoz ⁊ partiū suaz.

Et manifestū ē q̄ oculi sunt īstrumēta visus ⁊ q̄ sunt cōpositi ex septē tunicis ⁊ tribus humiditatibus: ⁊ sciendū ē iuuamētū vnicuiq̄ ipsoz. Et apparet q̄ ꝓpriū instrumentum illius sensus sit humiditas rotunda q̄ vocat̄ cristallina vel glacialis aut reticula aranea posita super hāc hu. Quia declaratū est in naturali phīa q̄ hec apprehēsio nō potest perfici nisi in cozpore peruio hoc est aere ⁊ aqua: qz ꝓpter claritatez ⁊ peruietatē que est in eis fuit

eis possibile recipere colores: ⁊ nō apparet in oculo corp⁹ existens in vltima claritate: ⁊ luciditate natus ex tempantia aeris ⁊ aque nisi duo corpora: ⁊ nō fuit ordinata rotunditas istius humiditatis cuz aliquantula deuexitate nisi vt reciperet rex sensibiliuz multā quantitatem. ¶ Sed alie humiditates ⁊ alie tunice non fuerunt facte nisi propter hanc humiditatē. Et cū deuexitate modica nō est nisi vt recipiat a grandinosa: qz vitrea humiditas fuit facta ad nutriendū hanc humiditatē per viaz rorationis: ⁊ hoc fuit ꝓpterea qz nā sanguinis est remota a natura hui⁹ humiditatis: vnde fuit necessariū vt aliqua re mediāte fiat transitus sanguinis in ꝑmo vt ipsa adaptent ad nutriēdū hanc humiditatē. ¶ Et albuginea humiditas facta fuit iterū ad humectāduz hanc humiditatem ⁊ ad custodiendū humiditatem suā ab aere extrinseco: ⁊ etiaz ne tangāt vueam tunicā. ¶ Sz tunica fortis vocata ꝯiunctiua fuit ad custodiēduz oculū a duricie nerui: ⁊ ēt ad ligandū oculum cuz osse: ⁊ etiā ꝓpter aliā vtilitatē quā dicemus post. ¶ Sz tunica que dicit ferina fuit facta ad nutriendū dictā retinā per venas que sunt in ea: ⁊ etiā vt iuuet ipsam ꝓpter calorez nālem per arterias que sunt in ipsa. Sz iuuamentū tele retine ꝑmum est vt det spūm visibilem per neruos qui sunt in ipsa hoc est calorem nālem cuius complexio adaptata est in cerebro. Et per duos neruos qui vadunt ad oculos: ⁊ etiā nutrit cristallinam humiditatē per viam rorationis ⁊ dat iuuamentū caloris nālis per arterias que sunt in ea. ¶ Sz. H. ꝓfitetur qꝫ aranea ē vltima te peruietatis ⁊ luciditatis: qz colores ⁊ forme imprimuntur in ipsam. ergo illi tela est ꝓpriuz instrm visus: vel per se vel per adiutoriuz cristalline. ¶ Et tela vuea dr̄ habere tria iuuamenta vnuz est vt nutriat telam corneaz: ⁊ ꝓpterea fuit multuz venosa: zm vt defendat cristallinaz a duricie tactus cornee ⁊ ꝓpterea fuit hec tela mollis tātū ne disgregaretur spiritus visibilis ⁊ hoc facit ꝓpter calorez nigrū quē hz: qz nā est coloris nigri vt aggreget. ¶ Et foramen qō est in medio istius tele non fuit factuz nisi vt esset forma sensati humiditatis cristalline aut aranee aut ambarū: qz visus sicut scis nō fit extramittēdo. Sed oculus recipit colores ꝑ sua corpora peruia ꝑ modū per quez recipit speculū: ⁊ qñ colores sunt impressi in ipm tunc apprehēdit eos spūs visibilis: ⁊ hoc ego bene ꝓbaui in libro de sensu ⁊ sensato sex rōnib⁹: qꝫ si aliquod corpoꝝ gbus ē compositus oculus est conueniens vt in eo imprimantur colores per nimiaz eius peruietatē ipm corpus est ꝓpriuz instrumentū oculi. ¶ Et iuuamentuz tele cornee etiā fuit vt defendat humorem albugineum ⁊ fuit facta clara ⁊ subtilis vt non resistat humiditati cristalline ad recipiendū formas. Sed scōm iuuamentuz ꝯiunctiue fuit factuz ad mouēdū secū musculū qui mouet oculū. ¶ Ista sunt iuuamenta partium oculi fm Ha. ⁊ maior pars iuuamentoꝝ scōm qꝫ vidisti hic sunt iuuamenta arbitratiua: sed sine dubio quodlibet ipsoꝝ hz iuuamentum ꝓpriuz in se: ⁊ pars dominans in eo ⁊ suus finis non est nisi vt imprimātur colores in ipsum.

¶ Caplm. XVI. Quod est de iuuamentis instrumentorum auditus.

Sed instrumentoꝝ auditus manifestuz est qꝫ sunt aures: ⁊ primum in quo auditus est: est neruus qui venit ad eas q cooperit foramen auris. ¶ Et dictū est qꝫ foramē auris nō fuit tortuosuz nisi vt aer frīdus nō iret tali mō qꝫ ledat auditus. Et melius est dicere qꝫ fuit tortuosuz ne virtus auditus fuisset lesa a vocib⁹ fortissimis. Et in summa scias qꝫ hec figura habuit iuuamentum in receptione vocis: ⁊ ideo factum fuit cartilaginosum: ⁊ vocatū est auris tortuosa. Et alia aialia habēt hoc ꝑ alio iuuamēto: hoc est vt recipiant voces veniētes ab omni parte: ⁊ ꝓptereaplus regrediuntur foras ⁊ mouent eas.

¶ Capitulū. XVII. Quod est de iuuamentis instrumētorum odoratus.

Manifestum est qꝫ instrumenta odoratus sunt nasus: ⁊ fit in aialibus olfatilibus per viam attractionis: ⁊ in non olfatilibus sine attractione: sicut in apibus ⁊ in alys aialibus non habentibus olfatū. Et fm Aristo. iste sensus fit in duobus meatibus q sunt in naso: ⁊ fm Ha. fit in duabus carūculis similib⁹ capitibus mamillarū: ⁊ dicit qꝫ ꝓpter remotionē istius loci indiguit attractione. ¶ Et ego dico qꝫ si ita esset vt dicit Hali. ergo odorare mus quāuis nares essent opilate quando attraberemus aerez per os. quia palatuz est apertum naso. Et fm qꝫ dicit Auençoar nos odoramus odorē ciboꝝ quādo incipiunt digeri in stomaco. ergo a contrario nō est ꝓbatuz qꝫ per illas duas carunculas fiat odoratus: qꝫ si ita esset animalia inolfatibilia nō odorarēt. Et scias qꝫ non fuit data attractio odoratui nisi ꝓp vnā duarū rex: aut electiōe ꝓpter melius: aut grossicie sensus istius in aialibus olfatilibus. Quia possibile esset vaporē euenire a re odorata per se ad virtutem sensibilem ꝓpter nimiaz subtilitatem substantie ⁊ ꝓpter naturā sue impulsionis. Sed ꝓpterea qꝫ operatio olfationis est vna duaruz reruz aut trahendi aut mittendi: ⁊ est impossibile vaporem venire ex re odorata tēpore trāsmissionis aeris extra. Et est possibile ipm venire tempore attractionis: qz aduentus aeris odorati fit magis per modū attractionis q̄ per moduz effusionis. Sicut tu vides cuz volumus certe sentire odores qꝫ nos conamur super attractionē: ⁊ hec est causa ꝓpter quā fuit data attractio. Et apparet qꝫ animalia que odorant sine attractione habent clariorem sensum q̄ animalia que odorant cum attractione sicut videmus in formicis ⁊ apibus: ꝓpter debilitatem ipsius sensus in animalibus olfatiuis sentitur odor paucus sine attractione: ⁊ quasi videtur vt non sentiatur. Et cum sit comparatio istius sensus inter hominē ⁊ multa ex animalibus est iste sensus diminutus in homine ab illis animalibus que indigent hoc sensu in venādo vitam suaz: ⁊ ꝓpterea dicit in ꝓuerbys qꝫ cuz ista aialia venantur vitam suā ⁊ hoc est quasi per viam ꝓphetie vel diuine prouidentie. ¶ Et postq̄ narrauimus instrumenta quinq̄ sensuuz volumus narrare instrumēta que facta sunt ꝓpter virtutem motiuam.

¶ Capitulum. XVIII. Quod est de iuuamentis mēbrorum voluntary motus.

Et dicim⁹ qꝫ virtus que facit mouere animal hec est imaginatiua vel estimatiua quā p̄cessit virtus cōcupiscibilis. ⁊ postea ibi cōfirmatum est consilium vel ratio ꝓpter representationem rei imaginate aut estimate fm qꝫ declaratum est in libro de anima. Et est necesse perscrutari in hac virtute: hoc est vt sciamus instrumenta quibus oz operari ⁊ quot sunt. ¶ Dicamus qꝫ motus volūtary quidam est ꝓpriuz ⁊ quidaz est cōmunis. Cōmunis est motꝰ eundi qui motus est totius corporis. Sz ꝓpriuz est motus cutis frontis ⁊ motus oculorum: ⁊ mandibularum et duarum nasi extremitatum: ⁊ labioruz: ⁊ lingue: ⁊ epiglotis: ⁊ mandibule inferioris ⁊ motus capitis ⁊ colli: ⁊ motꝰ nasi: ⁊ motus nodi vel humeri spatule: cuz brachone: ⁊ motus brachy a cubito iferius: ⁊ motus iuncture nominate in arabico rascet: ⁊ motus digitorum: ⁊ vniuscuiusq̄ suaꝝ iuncturarum: ⁊ motus membrorum existentiuz in collo: ⁊ motus pectoris ad ispirandum: ⁊ virge: ⁊ vesice quando clauditur: ⁊ motus extremitatis itestini recti quando retinent feces ne exeant: ⁊ mirach: coxe: ⁊ cruris ⁊ testiuz: ⁊

pedum: ⁊ digitoꝝ pedum. Isti sunt motus qui dicunt̃ voluntary. Et est necesse perscrutari res a qbus veniunt isti motus. Et dicimus qꝫ manifestū est per dispositionē istorū motuum qꝫ fiunt a pluribus vno motore. Uerbi gratia motus manus fit a chorda: ⁊ motꝰ chordę est a musculo: ⁊ motus musculi est per se: ⁊ musculus est primū mobile: ⁊ nō est ℔ corpus qō moueat ipm. Ideo qꝛ omne corpus qō mouet corpus mobile ē a necessitate mobile: ⁊ ideo est cōueniens qꝫ corpora quoꝝ vnum mouet alterū veniant in fine ad vnuꝫ corpus qō moueatur per vnā virtutē motiuam missaꝫ eidem: ⁊ non ꝓpter aliud corpus sed propter aliud ꝑncipiū qō est in eo sicut ꝓbatū est in naturali phia qꝫ si ita non esset res ꝓtenderetur in infinituꝫ. Ergo de necessitate debemus dicere qꝫ ꝑncipiuꝫ ē in musculo. ¶ Et quādo opinātur medici qꝫ motus musculi sit a neruo opinantur falsum: ideo qꝛ si ita esset neruus moueretur aut ꝑ se aut per aliud hoc est ꝓpter aliud ꝑncipiū qō esset in eo: ⁊ ideo qꝛ declaratuꝫ est in nāli phia qꝫ quodlibet mobile habet motoꝛeꝫ: ⁊ qꝫ ille si est corpus non moueat nisi moueatur: ⁊ si motus esset a corpore res procederet in infinitum: ideo necesse est hic esse motorē qui moueat ⁊ nō moueatur: ⁊ qui sit non corpus. Hec est vna ratio per quā videtur qꝫ qui mouet ꝑmo animal non est corpus sed virtꝰ est anime: ⁊ qꝫ hoc sit de necitate in musculo. Et hec virtꝰ est virtus voluntaria quam ꝓcedit ymaginatiua: vel estimatiua: ⁊ confirmatio consily. Et ideo qꝛ iste motoꝛ non est corpus: necesse est vt primuꝫ mobile qō mouetur per ipsum sit corpus ad hoc vt hoc mobile sit sicut materia ⁊ ipsum erit ei sicut forma: quia impossibile est ꝑmū motorem in animali vt sit sine materia. Ergo necesse est speculari quid sit hoc primuꝫ corpus: ⁊ apparet qꝫ sit calor naturalis qui est in nobis. Et tu vides qꝫ quādo infrigidantur membra: eoꝝ motus priuantur. Et est res nota per se qꝫ vna rerum receptarum in diffinitione istarum operationū est calor naturalis. Sed iste calor naturalis differt ꝑ prys differentys in quolibet membro ꝑm opationes quibus appropriaꝫ istud maxime in operationibus nutrimēti. ⁊ de hoc nullus discordat. Sed Ha. sentit qꝫ origo situs caloris istius sit cerebrum: ⁊ ad totum corpus per neruos ab eo mittitur. Sed Aristo. sentit qꝫ cerebrum sit seruitor cordis in hac operatione per viā qua seruit ei in sensibus ꝑm qꝫ dictum est supius: ⁊ qꝫ origo istius caloris est in corde. Et hoc potest videri manifeste qꝫ ita est vt verum est: quia tu vides qꝫ nascitur in corpore iter agentis quando vadit qō nō fuerat: ⁊ istud membruꝫ a quo nascitur calor ⁊ vadit ad totuꝫ corpus est cor. ¶ Et propterea quādo accidit homini aliquid qō ipsuꝫ terreat redit calor ad cor ⁊ tremunt crura: ⁊ potest esse qꝫ cadit homo: aut nō poterit moueri. ergo ꝓma virtus regitiua in hoc motu: ⁊ illud qō mensurat calorem in quantitate est de necessitate in corde. ¶ Et adhuc qō Hal. ⁊ omnes aly medici ꝓfitentur qꝫ virtus voluntaria est in corde: ⁊ si ita est ⁊ apparet qꝫ animalia non mouentur nisi voluntarie. ergo virtus hec est in corde: ⁊ cerebrum eius seruiens in dando ei temperantiam. Et cōmune erit cuꝫ diceretur de hac temperātia vt fiat per neruum aut fiat cum spiritu animali eunte in ipꝫ ⁊ non est differētia in hoc excepto qꝫ in neruis spiritus animalis ꝑm Hal. non est apparēs nisi in duobus neruis optics. ¶ Sꝫ primuꝫ mobile a calore naturali est musculus: ideo quia cōueniens est qꝫ calor naturalis operetur in primo: hoc est vt ꝑmo moueatur istud corpus cuꝫ quo habꝫ similitudinem propinquioꝛē ex parte caloris: hoc est musculus propter compositionem suaꝫ: quia est compositus ex prima carne simplici ⁊ neruis a quibus nascūtur chorde. Sed neruus solus frigidus est multum ⁊ nō hꝫ partes similem cum calore naturali. Et vena per se nō est digna vt sit principiuꝫ istius motus: ideo qꝛ nascitur a membro non ꝑmo. Et de ratione non est qꝫ instrumentū qō dat nutrimentum sit instrumentum motus: quia magis est conueniens vt nutrimentum fiat per instrumentuꝫ quietis. Nec etiam arteria conueniens erit huic motui: qꝛ est operatrix operationuꝫ pulsationuꝫ que dissimiles ⁊ non conuenientes sunt motui voluntario: imo est simile vt sit cōtraria ei: ⁊ sit quasi dispositа sicut res que vellet ⁊ nollet aliquid simul. Ergo remanet vt sit musculus ꝑmū instrumentuꝫ qō mouetur a calore naturali. Sed in membris quibus non sunt ossa ⁊ non sunt ramificata: ⁊ sunt parua: musculi ipsi mouent ipsa sine medio: ⁊ ramificata mouēt ea mediātibus chordis que nascūtur ab extremitatibus eorum: ideoqꝫ cum contrabitur trahit illam chordā: ⁊ qꝛ alligatus est cum extremitate ossis: mouetur os ſtio motu. Et quando membrum habet duos motus contrarios adinuicē: tūc hꝫ duo ossa vt duos musculos in duobꝰ locis ℔rys adiuicē quoꝝ glibꝫ trahit ꝑ se suo tpe ⁊ phibꝫ alteri suo ↄtrario ne faciat operationeꝫ suaꝫ illa hora: ⁊ si operati essent ambo vna hora: tunc stat equaliter membrum ⁊ trahitur scōm vnum statum. Uerbi gratia. quando musculus qui est in siluestri parte manus trahit ipsam: vertitur versus partem siluestreꝫ ⁊ quādo musculus qui est in parte domestica trahit ipsam versus partem domesticaꝫ vertitur versus illam: ⁊ quādo trahunt ambo simul existit equalis: ⁊ nullus est ipsoꝝ per se vt tractu suo faciat ipsam verti intus ⁊ extra. ¶ Et numerus musculoꝝ ꝑm Hal. est. 529. quoꝝ in facie sunt. 45. quoꝝ. 24. sunt vt moueant oculos ⁊ palpebras. ⁊. iz. vt moueant mandibulam inferioreꝫ. ⁊. 9. vt moueant alia membra faciei q̃ mouentur voluntarie: ⁊ in istis sunt musculi occulti sub cute frontis ⁊ prosunt fortitudini apertionis oculoꝝ. Et duo musculi qui mouent extremitatē nasi: ⁊ musculi duo qui mouent labium superius sursuꝫ: ⁊ duo qui mouent labiū inferius deorsum: ⁊ duo qui mouent maxillā. Et musculi qui mouent caput ⁊ collum sunt. xxiiy. quidaꝫ eoꝝ trahunt caput versus illaꝫ partē solū: versus quā positi sunt. Et aly sunt qui trahunt caput ⁊ colluꝫ: eoꝝ quidam sunt qui trahunt caput superius: ⁊ quidaꝫ sunt qui trahunt ad partem anterioreꝫ: ⁊ quidā trahunt ad partes posterioreꝫ superioreꝫ: ⁊ quidaꝫ trahunt ad dextraꝫ: ⁊ quidaꝫ ad sinistram. Et. ix. musculi mouent linguaꝫ. ⁊. xxxy. musculi sūt ꝓpter motum colli ⁊ epiglotis ⁊ septem musculi vnicuiqꝫ spatule. ⁊. xiy. vnicuiqꝫ lateri quibus mouetur brachium: ⁊ quatuoꝛ musculi positi super cubitum: ⁊ duo sunt intus qui faciunt ipsum verti versus partes domesticaꝫ: ⁊ duo stant extra vt faciant ipsum verti ad partem siluestrem. ⁊. xxxvy. sūt in quolꝫ brachio. x. extra. ⁊. vy. ītus. ⁊. xxxvi. positi sunt super manus. xviy. super vnaquaqꝫ: qui mouēt manus ad partem domesticam ⁊ partem siluestrem: ⁊ ad motus policis ⁊ parui digiti ⁊ volaꝫ manus. ¶ Et musculi pectoris sunt. io7. eoꝝ quidaꝫ dilatant: ⁊ quidā ↄstringunt. Et musculi spondilium sunt. xlviy. ⁊. viy. extendunt̃ super ventrem sub ossibus pectoris vsqꝫ ad vmbilicū: ⁊ quidaꝫ extenduntur scōm longitudines: ⁊ quidaꝫ scōm latitudinem: ⁊ quidaꝫ scōm transuersum qui faciunt motum ventris constringendi ⁊ laxandi: ⁊ iuuant oēs alios motus: ⁊ quatuoꝛ musculos habent duo testiculi: ⁊ q̃tuoꝛ musculi mouent virile membruꝫ: ⁊ vnus musculus tenet os vrine ne indebite fundatur: ⁊ quatuoꝛ musculi tenent orificium intestinoꝝ ne stercus ante tēpus egrediatur. Et. xlvi. musculi ad motum coxarum ⁊ cruriuꝫ. ⁊. xxviy. ad motum pedum ⁊ aliquoꝝ digitoꝝ pedum: ⁊. xxy. alys motibus digitoꝝ pedꝫ ⁊ positi sunt super pedes. Isti omnes musculi sunt prima res que mouetur a calore naturali cōmuni: aut calore proprio cuiuslibet musculi.

¶ Et postꝫ ita est ꝙ aliquod membꝛuꝫ non mouetur nisi per caloꝛeꝫ naturaleꝫ qui ſtat ei loco foꝛme ⁊ ꝓpter caloꝛeꝫ qui est in muſculo: ⁊ ille non mouetur niſi per ꝓncipiuꝫ anime. ¶ Et ſcienduꝫ est quid est iſtud ꝓncipiuꝫ: ⁊ vnde ē ⁊ vbi est. Et dicimus ꝙ quādo aſſociabitur huic ꝙ declaratuꝫ est per vniuerſaleꝫ ſermoneꝫ: hoc est ꝙ virtus que facit motum in loco est anima. Et est declaratuꝫ etiā ꝙ conueniens est ꝙ motus vniuſcuiuſꝫ coꝛpoꝛis fit per virtuteꝫ voluntariaꝫ fixaꝫ in membꝛo cōmuni qō cōmunicat toti coꝛpoꝛi ꝙ ſit mobile per ſe: ⁊ per virtuteꝫ ꝓpꝛiaꝫ voluntarie mētis membꝛis particularibus que mouentur per ſe ⁊ ſunt muſculi: ⁊ apparet ſenſui ꝙ in coꝛpoꝛe non est membꝛū qō cōmunicet toti coꝛpoꝛi: ⁊ fit mobile ꝓ ſe niſi coꝛ. ergo virtus voluntaria cōmunis est in coꝛde ꝫ̄ est in muſculo qui est in eo: ⁊ ꝙ virtutes particulares voluntarie ſunt in quolibet muſculo particulariuꝫ muſculoruꝫ. Sicut videmus ꝙ motus cōmunis vitalis animaliū qui est inſpiratio habet ꝓncipiū a coꝛde: ⁊ iſte motus est coniunctus motui expiꝛationis pulſatilis. ¶ Et ꝓpter ꝫ̄ accidit ꝙ pulſus magnificatur per motū: ⁊ minoꝛatur per quietez. Ergo cerebꝛuꝫ ⁊ neruus non fuerunt niſi ad temperanduꝫ iſtuꝫ caloꝛeꝫ in quo est ꝓncipiuꝫ virtutis volū tarie cōmunis ⁊ ꝓpꝛie. ¶ Debes ſcire ꝙ non est impoſſibile hic eſſe motuꝫ voluntariū abſqꝫ muſculo: ſed ſi est: est ꝓpter caloꝛeꝫ naturaleꝫ aut ꝓpter rem que ſtat loco eius in animalibus q̄ non ſunt ſanguinea nec muſculoſa. ¶ Et ſine dubio iſti muſculi non ſunt niſi in animalibus perfectis. Ideo graue fuit Ga. ad dāduꝫ muſculos qui moueāt linguaꝫ exterius: ⁊ motus duriciei mēbꝛi tempoꝛe coitus. Ideo qꝛ intentio ſua erat oīno vt motus non eſſet niſi per muſculos: ⁊ non est ita.

¶ Capitulū. XIX. Quod est de iuuamentis banelitus ⁊ membꝛoruꝫ eius.

POſtꝫ narrauimus iuuamentuꝫ membꝛoꝝ motuuꝫ voluntarioꝝ est narranduꝫ de banelitu ⁊ membꝛis ſuis. Ideo quia Hal. ponit ipſuꝫ motuꝫ voluntariū: ⁊ quia videtur ꝙ cerebꝛuꝫ operatur in hunc motuꝫ credit ꝙ motus voluntarius ſit in eo: ⁊ ſiꝫ credidit ꝙ eſſet in neruo: ⁊ credidit falſuꝫ: ideo qꝛ iaꝫ ꝓbatuꝫ est ꝙ ꝫ̄ ꝓuenit eſſe in membꝛo mobili per ſe: ⁊ ꝓpterea egritudo a qua ꝓuenit leſio in motu est ꝓmo ⁊ per ſe in muſculo: ⁊ per modū colligantie in cerebꝛo ⁊ neruo. ¶ Quare medicus debet curare leſionē iſtius motus ītendendo ꝓmo ad muſculuꝫ: ⁊ ſecundario ad cerebꝛuꝫ ⁊ ad neruum. ¶ Inſtrumēta banelitus ſunt dyafragma: pulmo: cāna: tracbea: arteria: epiglotis: ⁊ vuula. Et ꝓpteꝛ quod nos tractemus de iuuamento vniuſcuiuſꝫ iſtoruꝫ membꝛoruꝫ: eſt tractanduꝫ de iuuamento iſtius operationis: boc eſt de banelitu. Et dicimus qō medici ſicut Hali. ⁊ aly viſi ſunt dicere qō banelitus ē ꝓpter duo iuuamenta: vnuꝫ ad ventillanduꝫ caloꝛeꝫ naturalē coꝛdis per attractionē aeris frigidi ⁊ expulſionem vapoꝛis qui reſoluitur a caloꝛe naturali qui est coꝛpus fumoſuꝫ qui non est conueniens eidez pꝛo certo iſtud iuuamentuꝫ est vnuꝫ ⁊ neceſſariuꝫ animalibus calidis ſanguineis. Sed illis que non ſunt calida nec ſanguinea non est neceſſaria bec operatio: ſed ſufficit eis motus arteriarum qui venit a coꝛde: ⁊ boc reputo ſicut banelitum. ¶ Sed aliud iuuamentū quod dicunt eſſe est vt det nutrimentū virtuti ītrinſece ex aere qui recipitur reſtaurando ex ſpū tantuꝫ quantuꝫ reſolutū est: boc eſt falſuꝫ. qꝛ impoſſibile est compoſituꝫ nutriri ex ſimplici: quoniā ſi ita eſſet iaꝫ inueniretur animal eſſe ſimplex ex vno ſolo elemēto: ⁊ Ga. negat boc: ⁊ ꝓpterea dicit ꝙ aqua non nutrit: ⁊ ꝓpterea dico ꝙ ꝓimū verax est. ¶ Sed cui ex virtutibus anime debeat attribui banelitus: boc eſt perſcrutanduꝫ: qꝛ Hal. dicit ꝙ debet attribui virtuti voluntarie: ⁊ dicit ꝫ̄ quia ⁊ noſtra voluntate est vt banelemus ⁊ non banelemus. Et etiā dicit ꝙ ꝓꝛium inſtrumentum buius virtutis est neruus: ⁊ dicit ꝙ ſi incideret neruus qui mouet dyafragma: bomo non viueret niſi tantū quantū viueret ſtrangulatus. ¶ Sed aly dicunt qō ſtat virtuti ſicut motus pulſus. Et poteſt queſtionari dictuꝫ Hal. duabus rationibus. Una: quia tu vides ꝙ banelamus quando doꝛmimus. ergo non est voluntarius: quia operatio voluntaria non fit niſi cogitatione ⁊ voluntate ſicut dictum est. Alia quia videmus ꝙ banelitus qui fit impꝛouiſe ſimilatur motui pulſuuꝫ: ita ꝙ Hyppocrates ponit ipꝝ pluries loco pulſuū .ſ. tempoꝛe quo non egrotant membꝛa banelitus: ⁊ dicit ꝙ denunciat complexionem coꝛdis ſicut denunciat pulſus: excepto ꝙ nō ſit egritudo ꝛ inſtris banelitus. ¶ Et aly ſapiētes volūt ꝙ ſit cōpoſitus duabus virtutibus. vz. volūtaria ⁊ non voluntaria: ꝫ̄ est nāli ⁊ aīali: ⁊ ꝫ̄ inenitur in motu plurium mēbꝛoꝝ ſic̄ in motu palpebꝛe oculi ⁊ in motu deglutitiōis: qꝛ manifeſtū est ꝙ ambe virtutes iſte ſunt compoſite: ⁊ ideo quando debilitantur iſte due virtutes cadit defectus in operatione deglutiendi ſicut accidit quādo cadit virtus appetitus. Et mibi videtur ꝙ opinio poſtrema ſit veratioꝛ: boc est ꝙ bec operatio ſit compoſita: vel poſſibile eſſet dicere ꝙ foꝛtioꝛ eſſet opinio illi⁹ qui dicit eam eſſe naturalem: qꝛ plures banelitus quos facimus tempoꝛe ſanitatis ⁊ egritudinis fiunt ſine intentione: quare ponuntur ad denunciandum complexioneꝫ coꝛdis: ⁊ etiam ſuſpiria pꝛoyciunt̄ abſqꝫ intentione: ⁊ etiā quando magna neceſſitas banelandi incumbit deſiſtere non poſſum⁹: ſicut accidit in tuſſi ⁊ ſimilibus. ¶ Et natura non inuenit banc virtutē actione voluntaria niſi pꝛopter neceſſitatem ſuperuenientem: quando non ſufficit virtus naturalis ad exigentiaꝫ coꝛdis. ¶ Sꝫ ꝓbatio quaꝓbat. Ga. affirmando ꝙ bec virtus penitus est voluntaria: eſt priuatio iſtarum virtutū quando eſt inciſus neru⁹: ⁊ dicit ꝓbando poſtꝫ̄ eſt inciſus neruus eſt inciſum inſtrumentum motus voluntary: ⁊ inciſo neruo ceſſat motus voluntarius. ergo eſt in neruo. Et iſte ſillogiſmus est falſus in ꝓncipys ⁊ coꝛruptus in figura: qꝛ quando remouetur. al. tenetur vnum ꝓdicatū rei que data eſt a ſubiecto non debet ſemper remoueri ꝓdicatum ab illa a qua eſt remotum ſubiectuꝫ: ⁊ qui opinabuntur boc tenent̄ credere cum contradictione oppoſiti antecedētis in tota materia contradictionem oppoſiti conſequentis: et ideo bec verba non ſunt digna vt bic audiantur. Et iſte est vn⁹ modus in quo eſt manifeſtum. qꝛ non babuit veram radicez in logica. quia ſi per remotioneꝫ nerui remouetur aliquis motus. illud non est ex neceſſitate: vt quando neruus eſt vt ſit ille motus vt dicatur ꝙ neruus ſit ꝓpꝛia cauſa in boc motu. Et iam niſi ſunt bomines percuſſi ſuper venas ⁊ neruos doꝛmitarios qui vadunt ad cerebꝛum: ⁊ tunc in eis ꝓriuate ſunt omnes operationes voluntarie ⁊ ꝓpterea boc nomine nuncupantur: ⁊ dicit Raſis ꝙ quādo rex indie volebat iterficere nobiles interficiebat eos per būc modum. Et vis tu dicere ꝓpter boc ꝙ omnes motus voluntary ſunt fixi in bis duobus. ¶ Jteꝫ que res est illa q̄ iubet banc operationem in neruo niſi vna ex rebus ꝓpter quā completur bec operatio: ⁊ quādo illa leſa eſt: tūc neceſſario leſa eſt illa operatio: quāuis non ſit ꝓpꝛia cauſa in boc: qꝛ coꝛrumpitur ꝓpꝛia operatio ꝓpter coꝛruptionem virtutis tranſmiſſe illuc. ¶ Et de neceſſitate nō eſt ꝓpter banc ꝓriuationē voluntary motus ꝙ quilibet motus qui eſt in neruo qui ingreditur ſuam eſſentiam ſit poſitus ſubſtantialiter voluntari⁹ ⁊ per accidēs accidit ei vt ſit ⁊ ille volūtarius. ¶ Et quomodo poterit negare ꝫ̄: qꝛ iaꝫ concedit ꝙ motus palpebꝛarum fit per muſculos

ficut notuz est p se: ⁊ cū ꝫ toto nō est volūtarius. Et si vellet dicere q̄ sit totus voluntarius: adhuc nihil hic lucrat eo q̄ est in musculo nō in neruo. ¶ Et postq̄z declaratuz est q̄ iuuamentuz sit in hanelitu: ⁊ que sit eius virtus necesse est narrare iuuamētū ꝓpriū vniuscuiusq; mēbri pro pria huic opationi. ¶ Et dicimus q̄ mēbrū q̄ manifestū dat iuuamētū in hac opatione est pulmo: sic̄ videmus q̄ quādo dilatat attrahit aerē itus ⁊ quādo ꝓstrigit expellit foras. Et nō est dubiū q̄ illud est ꝓpriū instrm in opatiōe illa. ¶ Sz q̄ necesse est speculari subtilr in hoc est illud vtruz ille motus cū quo fit ispiratio ⁊ respiratio sequatur motū pectoris: nec p se hz aliquē motuz an sit motus pectoris in hanelitu: inde cōtinuū semp cū motu pulmonis vt sit eius adiutor. ¶ Sz Ha. dicit q̄ pulmo nullū hz propriū motū in se: ⁊ q̄ motus illius segtur motuz pectoris: ⁊ q̄ motus hanelitus qui segtur motuz nālem: fit p rē musculosam magnā que dr dyafragma q̄ separat inferiora membra a superioribus: ⁊ dicit q̄ magis ꝓpria res iuuamēti istius mēbri est hec operatio: q̄ nos videmus q̄ incōtinenti cū pectus dilatatur replet pulmo aere: sicut videmus in follibus fabroꝝ. Et testificat sup hoc q̄ q̄ vulnus factuz fuerit ibi: ⁊ itret aer pectus: tunc cessat motus pulmonis ⁊ moritur. Et posset esse q̄ cessatio motus pulmonis q̄ vulneratū est pectus est ꝓpterea q̄ frigidatur pulmo. Et in tēporibus Aristo. nō cognoscebat aliud iuuamentū huius mēbri nisi ꝓpter separationē membroꝝ p̄ncipaliū a nutritiuis ad hoc vt nō accideret tempore digestionis eis aliud ex calore illo. Et nō debeat iputari Arist. hꝫ in defectū: q̄ istud q̄ apprehendit per anotomiā est sicut res que apprehenditur numero motuuz circuloꝝ: nec illa erat plene scīa cōpleta tēpore Aristo. Et si tēpore Hal. erat ars medicīe plene cōpleta: tñ dicit Ha. nō est ipossibile post me venire qui iuenit in arte medicie q̄ per me nō est iuentū. Et ꝓpterea in maiori parte rez de gbus opinātur hoīes q̄ Hal. contradicat Aristo. nō est vera contradictio: sz sicut additiones ⁊ cōpleme̅ta: q̄ nullus repit al'. nō deperit Arist. de eis q̄ dicit in iuuamēto dyafragmatis ⁊ motu neruoꝝ: fm q̄ dicit in tractatib⁹ vlibus de esse motus ⁊ sensus ⁊ iuuamentis cordis ⁊ cerebri: ⁊ sil'r hic est sic dicendū: ⁊ nō est dicendū q̄ illud q̄ dicit Ha. in reb⁹ particularibus cōtradicat in vlibus Aristo. Et mō volumus reuerti ad illud a quo separati sum⁹: ⁊ dicimus q̄ illud q̄ diximus ex ymia Ha. q̄ motus pulmonis segtur motuz pectoris: ⁊ hoc idiget speculatione: q̄ Ha. nō verificat hoc nisi ꝓpterea q̄ videt q̄ cessante motu pectoris cessat motꝰ pulmonis: ⁊ tunc moritur aīal. Et ego dico q̄ non est hoc ita absolute dicēdū q̄ motus pectoris sit cā p̄ncipalis motus pulmonis: q̄ pole est vt glibet istoꝝ. i. pulmo ⁊ pectꝰ bēat hunc motū ex se: sed habeant vnaz ꝓprietatez ꝺiunctionis: ꝓpter quā nullus eoꝝ mouet sine alio: ⁊ ꝓpterea cū cessat motus vnius cessat motus alterius: ⁊ nō est quilibet eoꝝ cā motus alterius. Et si nos poneremus q̄ q̄ pulmo nō mouetur hoc motu: tūc cessaret motus pectoris sicut dicit Ha. essemus arbitrati per hoc fm eū q̄ pulmo esset id q̄ moueret pectus dicēdo q̄ si nō moueret q̄ nō moueretur pectꝰ nō diceremus. Ecce hic videtur q̄ Hal. perdiderit in opione sua q̄ nō est impossibile esse motuz pectoris ⁊ pulmonis vt moueat sil' sic̄ in globo vno: vt si vnū nō moueret q̄ aliud non moueret: q̄uis vnus nō sit motor alterius fm modū qui dictus est. Itē nō est impossibile supueniente pectori mala cōplexione per incisionē nerui que ei aduenit q̄ illa malitia nō penetret ad pulmonē p illā colligantiā. q̄ vna rez ex qua egrotāt mēbra est colligātia: ⁊ Ha. hoc cōcedit. Etiā per hāc eandē viā debemus dicere q̄ motus pectoris adiuuet motū pulmonis: ⁊ maxime q̄ idiget forti anhelitu. Et melior via quā eligere possum⁹ in fine nostre ꝓpōnis ē hec: q̄ mēbrū q̄ lediť cū cessat ispiratio ⁊ respiratio ē cor sic̄ manifestū ē: ⁊ si cor ē illud q̄ recipit hāc lesionē pp hāc cessationē ⁊ nō soluz lesionē sz ⁊ mortē. g̃ de necītate ē illud mēbrū in q̄ est p̄ncipiū istius iuuamēti. Et motus pulmonis fm Ha. erat violentus vel p violētiā p viā q̄ mouen̄t corpora artificialia. Et nobis est dicendū q̄ illud p̄ncipiū motꝰ ē in ipso p viā q̄ est in corporib⁹ nālib⁹. Et adhuc q̄ cōpleť hic motꝰ per duos motꝰ. vz. nālē ⁊ volūtariū. Ergo meliꝰ q̄ dicere possumus ex his ēt sint sic̄ duo p̄mi mobiles. s. q̄ musculus sit p̄mꝰ in motu volūtario ⁊ cor ⁊ pulmo p̄mi in motu nāli. Et Ha. tenuit ī hoc tractatu viā quā in alys regulis suis q̄ putat vt iste sit motꝰ volūtariꝰ: ⁊ putat q̄ nō sit volūtarius nisi p neruū ⁊ nō apparz p anotomiā vt neruꝰ veniat ad pulmonē p quē possit sentire ⁊ maxīe p quē possit mouere: ⁊ ꝓt eē q̄ nra p̄n⁹ nō fuit sufficiētia veniēdi ad veritatē pluriū haꝝ ingsitionū: sz tñ ꝓueniēs ē vt loq̄mur ō his fz aptitudinē hꝰ tpis: q̄ nō ē ipossibile vt cadant hec vba p q̄ possumus certificare de veritate haꝝ rez tpe futuro: cū ad pñs spaciū nō habeamus. Et nō fuerūt ordīate partes duplices plmōis nisi ꝓpter hꝫ vt si supueniret vni parti mala dispositio vt alia staret in iuuamēto loco ipsi⁹: sic̄ contingit in vulnerib⁹ que laniant vnā cameraz pectoris q̄ stat pars pulmonis q̄ est in camera non vulnerata loco iuuamenti anhelitus: sed quando vulnerant ambe tunc statim morit patiēs. ¶ Et iuuamētuz cāne pulmonis est ꝓpter ispirationē ⁊ respirationē: ⁊ cū hoc hz iuuamētū vocis. Et ꝓpter hoc fuit positū in extremitate hꝰ mēbri vnū q̄ hz possibilitatez generādi vocē: ⁊ assimilat vni pue lingue. Et misse sunt eidem a musculo res q̄ dant ei diuersas dispōnes vt possit gñare diuersas voces. Et hoc iuuamentuz est tantū ꝓp bene esse: ⁊ nō ꝓpter necessitatē: ꝓpterea q̄ vox nō est necessaria in esse nr̄o. Et in maiori pte facit nā hoc q̄ facit in vno membro duo iuuamēta aut tria q̄ꝫ oz esse hoc sicut videm⁹ in naribꝰ: q̄ sunt ordinate ad odorandū: ⁊ ad hoc vt sint ꝓpter mundificationē superfluitatum cerebri: ⁊ in vna parte seruit vtuti expulsiue: ⁊ in alia parte seruit vtuti sensibili. ¶ Et ēt iuuamentū vuule est vt defendat ne puluis aut fumus: aut sil'es res nociue veniāt ad guttur. ¶ Et cū hoc defendit ne aer frīdꝰ īgrediatur ad mēbra anhelitꝰ: ⁊ iō q̄ multuz incidit ab ea fortificat frigiditas ad pectus ⁊ pulmonē: ⁊ apparet vt habeat inuentionē in esse vocis. Et testificat nobis q̄ epiglotis ē instrumētū q̄ approp̄at voci: q̄ est q̄ cū sufflamus fortiter in camerā vel cannaz pulmonis alicui⁹ aīalis egredit vox extra ex ea q̄ assimilat voci illius aīalis. Et fuit positum sup hūc meatū cooperimentū vnū ad defendendū a rebus q̄ vadunt ad ysofagū ne īgrediat in ipm: q̄ morire tur homo. Et ꝓpterea quando intrat aliquid etiaz modice quantitatis āmouet tussiz. Ista sunt que sunt possibilia dici de iuuamento hanelitus.

¶ Lapl'z. XX. Q̄ō ē de iuuamētis cerebri ⁊ ptiū eius.

ET virtutes cerebri. s. imaginatiua ⁊ cogitatiua ⁊ reminiscibilis ⁊ ꝺseruatiua q̄uis nō sint mēbra vel instra ipsa tñ habēt ꝓpria loca in cerebro in gbus manifestant opatiōes earū: ⁊ ꝓpterea de eis dōm est. Et dicim⁹ q̄ virtꝰ imaginatiua stat in proza cerebri: ⁊ illa est q̄ retinet figurā rei postq̄z separata est a sensu cōi. Sed cogitatiua pl's manifestat in media camera: ⁊ per hāc vtutē cogitat: homo ī rebus gbus pertinet cogitatio ⁊ electio quousq; apprehēderit q̄ cōuenienti⁹ est. Propterea nō inuenit hꝫ vtus nisi in hoīe: ⁊ aīali bruto cōcessa fuit extimatiua loco isti⁹. Et locus vtutis reminiscibilis ⁊ ꝺseruatiue est pupis siue ps posterior capitis. Et iter cōseruatiuā ⁊ reminiscibilē nō ē dria nisi q̄ cōseruatiua est cōseruatio cōtinua ⁊ reminisci

bilis est ꝓseruatio itercepta. Et dr̃ia q̃ est iter cõseruatiuã ⁊ reminiscibilẽ ⁊ ymagiatiuã ẽ q⁊ ymaginatiua p̃stat alys formã rei sensate postq̃ ꝑuata est a sensibus: q̃re nõ ẽ sensus. Et vtus ꝓseruatiua ⁊ reminiscibilis nõ sunt nisi ad cõseruãdũ aut ad faciẽdũ reuerti apprehensionẽ illius figure. Et ex hoc apparet q̃ sunt magis spirituales q̃z ymaginatiua. Et nõ est tradẽdũ obliuioni q⁊ q̃zuis camere cerebri sint mẽbra in q̃bus ꝓplent opationes ist⁊ virtutũ: tñ ĩueniunt ea⁊ radices in corde: ⁊ q̃ illa loca non sunt illis nisi sic instrumẽta in q̃b⁹ manifestant eo⁊ opationes. Et sic vtus visibilis dr̃ ee in hũore cristallino: q̃uis sit in corde vel in cerebro: sic iste vtutes ⁊ iuuamẽtũ isto⁊ loco⁊ ẽ ad tẽperãdũ eas ꝑm modũ q dictus est iuuamẽto cerebri ad alias apprehẽsiões. Et hoc declarabit̃ p viã qua declaratũ est illud: hoc est q̃ virtutes iste nõ laborãt nisi cũ calore ĩtrinseco: ⁊ calor ĩtrinsecus nõ aduenit eis nisi cũ calore mensurato. q̃ vtus datiua ⁊ mẽsuratiua de necitate est in corde. q̃ radix ist⁊ virtutũ ẽ cor. Jtẽ q⁊ opatio ymaginatiue nõ ẽ nisi in signũ qõ remãsit ex sensatis ĩsensu cõi sic declaratũ est in libro de aĩa. Et ibi declaratũ est q̃ locus ⁊ radix habitatiõis sensus cõis ẽ cor. q̃ bitationis loc⁹ vtutis ymaginatiue ẽ in corde necessario. Et ite⁊ q⁊ ymaginatio ẽ q̃ mouet aĩal: mediãte vtute motiua voluntaria: manifestũ ẽ q̃ motiua volũtaria est in corde. q̃ ymaginatiua est in corde. Et in loco in quo est ymaginatiua de necessitate ẽ cogitatiua: q⁊ cogitatio nõ ẽ nisi ꝓpositio re⁊ ymaginatiua⁊ ⁊ dissolo earuz. Et in loco in quo cogitatiua de necessitate est: est reminiscibilis ⁊ ꝓseruatiua: ꝓpterea q⁊ ꝑ ipsaz sunt ĩuẽte. Et nõ est neciũ in videndo egritudines ist⁊ virtutũ: ⁊ in egritudinibus ist⁊ camera⁊ cerebri: vt iudicet̃ ꝓpter h̃ q̃ iste vtutes sint solũ in cerebro: sicut nõ ẽ dicẽdũ in vidẽdo vtutẽ visibilez egrã q̃ egrotat humor cristallinus q̃ vtus visibilis nõ sit p̃ncipal'r nisi in cristallino. Et tu vides ite⁊ q⁊ egrotant iste vtutes apprehensiue ꝓpter egritudinẽ dyafragmatis: ⁊ nõ fuit aliqs q crederet q̃ iste virtutes apprehensiue eẽnt in dyafragmate: ꝓpterea q⁊ nõ fuerũt ordinate iste camere cerebri nisi ꝓp ist⁊ vtutes. Et fuit ordinata ea⁊ ꝓpo ad faciẽdũ illõ q̃ ꝓuenit istis vtutibus. ⁊ ꝓpterea ista vtus nõ manifestatur ꝓmo nisi ĩ duab⁹ cameris p̃pe ⁊ ab ea vadũt ad duas cameras q̃ sunt in pte posteriori p meatuz q ẽ iter vtrasq̃ ⁊ sunt posita corpa ĩ illo meatu q̃ apiunt̃ q̃n neĉe ẽ vt aperiant̃ ad ĩtrãdũ calorẽ ĩtrinsecũ in illas: ⁊ postmodũ claditur in illis sic dcm̃ ẽ in libro anotomie. Et q⁊ cerebr⁊ ẽ mẽbrũ humidũ ligdũ: iõ ad custodiã ipsi⁹ posituz fuit os cranei ⁊ pãniculi circũdãtes ipz sic posite sunt coste pectoris ad ꝓseruationẽ cordis. Et positũ fuit h̃ rotundũ: eo q̃ hec forma est melioris disp̃nis alia⁊ oĩum forma⁊ : ⁊ maioris capacitatis alia⁊: ⁊ q⁊ a nocumẽtis remotior oĩb⁹ alys existit. Et fuit positũ cerebr⁊ in altiori loco corporis ĩ aĩalibus perfectis ꝓpter sensus qui sunt in eo: ꝓpterea q̃ sensus ꝑm q̃ dicit Ha. sunt custodia corporuz. Et rationis est vt custodes sint in locis altis.

¶ Lapl'm. XXI. Quod est de somno.

ET iã declarauim⁹ iuuamẽtũ vniuscuiusq̃ mẽbri ꝑz q̃ sufficiẽs nobis vr̃: ⁊ restat vt declaremus aliq̃s opatões q̃ ꝓseruãt sanitatẽ. Et iciem⁹ ab opatiõe dormiẽdi: ⁊ faciem⁹ te scire qd sit dormire: ⁊ in q̃ mẽbro fiat hec opatio ⁊ q̃ sit eius cã: eo q̃ est vna ex reb⁹ neĉarys in eẽ aĩaliũ dormiẽtiũ. Et hõ est vnũ ex his: ⁊ ꝓpterea ꝑuatio h⁹ opatiõis ẽ vna ex reb⁹ q̃ facit pdere vitã. ⁊ q̃n ꝓpleuerim⁹ narrationẽ istius vtutis cũ modico ei⁹ qõ sequtur ad hoc: tũc erit cõpleta ista particula: ⁊ ĩcipiem⁹ log in alia particula de egritudinibus ⁊ causis ea⁊ ⁊ accñtib⁹ ipsa⁊ si deo placuerit. Et dicim⁹ q̃ dormire ẽ ligamẽtũ ⁊ q̃es sensuuz ⁊ reuersio ipo⁊ ab instr̃is eo⁊ ad ptẽ ĩtrinsecã corpis. Et iste res p se note sũt: ⁊ ꝓpterea trãseũt res sensate sup dormiẽtes ⁊ nõ sentiũt eas ⁊ ẽt videm⁹ dormiẽtẽ oc'los hñtẽ aptos ⁊ ñ vidẽbit ⁊ si eẽt vt⁹ visibilis ĩ suo istr̃o tũc videret. Et nõ solũ accidit h̃ ꝓpter horã dormiendi. Sz ẽt accidit h̃ q̃n hõ subtil'r sollicitat⁹ ẽ circa aliõ: tũc ẽt trãseũt sup ipz multa sensata ⁊ nõ sentit ea. Et postq̃ dormire nõ ẽ nisi reuocatio sensuuz ad ptes interiores corpis: ⁊ ẽ ipole sensib⁹ vt moueant̃ in motu vniuersitat' corpis sine corpe vno q̃ staret loco ei⁹ ꝓprie mãe: ⁊ ẽ manifestũ q̃ istud corp⁹ ẽ calor nãlis g̃ dormire nec̃io fit p calozis nãlis reuersionẽ ad ptes ĩtrinsecas corpis. Et testificabit̃ sup h̃ q̃ ptes exteriores corpis refrigerant̃ cũ hõ dormit. Et ẽt opatio digõnis ẽ fortior cũ hõ dormit: eo q̃ calor nãlis cũ quo operat̃ nã in vigilãdo in exterioribus vt det sensum motũ reuertitur dormiẽdo ad ptes ĩtrinsecas corporis. Et postq̃ trãsmissio calozis nãlis mẽbris nõ fit nisi a corde sic dcm̃ est supius. g̃ reuersio ipsi⁹ tpe dormitõis nõ fit nisi ad cor: ꝓpterea q⁊ a loco vñ ĩcipit mot⁹ ad eũdẽ reuertit̃ sic est in dño: q⁊ ab eo res habent initiuz ⁊ ad ipm reuertunt̃. Et postq̃ declaratum est q̃ somn⁹ est q̃es sensuũ ⁊ cessatio sua⁊ operationũ ꝓpter reuersionẽ calozis nãlis q est cor⁊ subz ad cor. ẽt sciẽdũ est q̃ sit cã isti⁹ reuersiõis: ꝓterea q⁊ hec res stat loco fozme dormitiõis ⁊ loco vltime digestiõis. Et dicimus q̃ dilatatio calozis ñãlis in ptib⁹ extremis nõ est nisi ꝓpter augmentũ quãtitatis ei⁹: ⁊ nõ fit ꝓpter augmẽtũ q̃litatis nisi ꝓpter augmẽtũ quãtitatis q̃ est in eo. Sed cõstrictio sua est diminutio quãtitatis. Et h̃ fit necessario dominãtib⁹ sup ipm frigiditate ⁊ humiditate. ergo somn⁹ nõ accidit nobis nisi q̃n ifrigiditat̃ ⁊ hũectat̃ calor nãlis ꝓpterea q⁊ q̃n acgrit humiditatẽ ⁊ frigiditatẽ ⁊ reuertit̃ ad suã radicẽ diminuit̃ a sua q̃titate. Et ppea q⁊ iuuamẽtuz cerebri fuit vt tẽperaret calitatẽ ⁊ siccitatẽ cordis necessariuz ẽ vt recipiat maiorẽ ptẽ isti⁹ opatõis a cerebro. Et h̃ accidet q̃n dñabit̃ sup cõplonẽ ipsi⁹ fri. ⁊ hu. ⁊ hoc nõ accidet ei nisi q̃n trãsmittit̃ ei cib⁹: ⁊ sil'r q̃n accidit cib⁹ cordi acgrit fri. ⁊ hu. Et ꝓpterea q̃ h̃ nõ accidit cordi vt in plurib⁹ nisi mediãte cerebro: nos faciem⁹ embrocationẽ sup cerebruz vigilãtiũ cũ reb⁹ q̃ hñt humectare. Opinabant̃ multi holum q̃ cerebrũ esset solum ꝓpriũ mẽbrũ somni ⁊ nõ est ita. Et rõnes q̃ nobis ostẽdunt q̃ dormitio nõ fit nisi p frigiditatẽ ⁊ hu. sunt: q⁊ nos videm⁹ q̃ maior pars ciborũ qui faciũt dormire sunt frĩdi ⁊ hu. sic lactuce ⁊ sil'es: ⁊ cibi qui inducũt vigilias sunt ca. ⁊ sic. Et causa materialis somni est vapor hũidus q̃ ascendit a membris iferioribus ad cerebrũ ꝓpter aliquã causaz gñatus: ⁊ q̃n ẽ in fine sui ascẽsus ingrossat̃ a frigiditate cerebri ⁊ recipit grauitatem ab alys hũiditatib⁹ miscentib⁹ se cũ eis q̃ ibi sunt: ⁊ q⁊ nõ p̃t resolui nec vlteri⁹ ascẽdere: descẽdũt iferi⁹ ad membra ⁊ opilãt meat⁹ vtutũ sensibiliũ. Et sõn⁹ ñ aduenit ml'tũ aĩalib⁹ post laborẽ nisi ppea: q⁊ aĩalia q̃n mouent̃ ⁊ laborant ꝑgit̃ calor su⁹ nãlis ⁊ diminuit̃ q̃titas sua ⁊ refrigerat̃: ⁊ ppea reuertit̃ de neĉitate ad locũ sui p̃ncipy ⁊ sui thesauri. Sic̃ sil'r accidit ei res q̃ ꝑedit ipm: q⁊ reuertit̃ ad p̃ncipiũ suũ. ⁊ sic̃ hoies exercituũ q̃n accidit eis grãde piculuz reuertunt̃ ad capitaneũ: ⁊ ppea cor ẽ istud mẽbr⁊ q⁹ vltio refrigerat̃ tpe mortis. Et sõn⁹ est vna opatio nãe q̃ regit corp⁹ aĩalis. Et ppea fuit sõn⁹ necessari⁹ in aĩalib⁹ pfect': q⁊ nisi eẽt somn⁹ perirẽt sensus ꝓpter nimiuz exercitiũ: ⁊ pereũtib⁹ sensib⁹ periret vita. Et inde est q⁹ citrinatur facies dormire nõ potẽtiũ ⁊ ledunt̃ eo⁊ opationes: ⁊ ꝓprie operatio virtutis nutritiue ⁊ etiã exercitiũ sensuũ ẽ ex reb⁹ q̃ refrigerãt calorẽ naturalẽ ꝓp sparsiones suã ad ptes exteriores. Et q̃n refrigerat̃ reuertit̃ ad partes ĩteriores ⁊ diminuit̃ quãtitas sua. Et est sciẽdũ q⁹ hec operatio q̃uis ipsa nõ sit nisi ꝓpter aliquã ꝑmutationẽ ꝓplexionis fa

cta in caloze nali que est augmetu cõplexiõis frigide ⁊ humide:tñ veraciter efficiẽs hãc est vt⁹ regitiua q̃ est in cozde:⁊ caloz qui est in cozde hoc mõ est suũ instrz. Et pp hoc est hic nat⁹ locus ingsitionis:hoc est cui vtuti aie dz attribui hec opatio:⁊ videt q̃ debeat attribui vtuti sensibili: iõ qz crescit ⁊ fortificat̃ pp hanc operationẽ: ⁊ nõ debeat attribui nutritiue inq̃tũ est nutritiua: ppea qz vegetabilia nõ dormiũt:eo q̃ nõ hñt sensuz. Et ista vtus est ex virtutib⁹ sensibilib⁹ appzopat̃ sensui cõi. Et nos nõ attribuimus hãc opationẽ virtuti sensibili:nisi qz est vna rerũ ꝓpter quas ꝓseruat̃ esse suuz: q̃uis tũc cesset. Iste sunt ille res que possunt dici in opationibus oĩb⁹ quas hz sanitas Et de inuamẽto istoz erit declarata res que ẽ necessaria in esse aialiũ:⁊ illa que nõ est necessaria.

¶ Cap. XXII. Qõ est ⁊ ꝓlonibus tempozum.

TEtiã mẽbza vtut̃ nutritiue ⁊ opatiões illius sũt necessaria in esse aialis:q̃ nõ ẽ gnãtiua ⁊ etiã sensus tact⁹ est necessari⁹:⁊ ꝓpterea fuit ꝓuatio isti⁹ vtutis mozs ex necessitate:⁊ hanelit⁹ est etiã opatio necessaria:⁊ ex hoc apparet q̃ res q̃ stant cozpozi hoĩs loco ꝓseruatiõis sũt aer: aq̃ cibi:q̃ nõ ꝓseruãt nisi qñ sunt sup suũ cursuz nãlez. Et ga aer nõ est sup fozmã suã nãlẽ nisi ꝓpter opationez solis ⁊ cozpoz celestiũ:cũ eo fuerũt cause q̃ stãt cozpozi humano loco ꝓseruatiõis ipsa eadẽ cozpa. Et nõ cõpleť hec opatio in aere nisi pp opationẽ solis in eo in q̃ttuoz tẽpozib⁹ que sunt ver:estas:autũn⁹:⁊ hyems:⁊ hoc ẽ ex incessu ipsi⁹ in circulo obliquo:⁊ ꝓpterea ꝓueniẽs est medico cognoscere nãz boz q̃ttuoz tẽpoz:qz ꝓpter ipsa stat sanitas plusq̃ p alias causas. Et dicim⁹ q̃ ver est tps in quo opationes nutritiue sũt pfectiozes:⁊ hoc nõ accidit nisi ꝓpter multiplicationẽ calozis nãlis in cozpe:ꝓpterea qz caloz nãlis ẽ calidus ⁊ humidus:⁊ dr̃ q̃ ꝓlo isti⁹ tpis est pp caliditatẽ ⁊ humiditatẽ:ppea qz speculatio in ꝓlone hui⁹ tpis est ī ꝓparatiõe ad cozpus humanũ:⁊ opatiões inuenũ in ꝑ tẽpoze sunt pfectiozes:⁊ ppea põt dici q̃ est tps tẽperatũ cõparatũ ꝓloni hoĩs. Sz si tu diceres q̃ eẽt tẽperatũ pp proportionẽ q̃litatũ ex q̃bus est vna cũ alia:hoc eẽt falsuz:qz vna q̃q̃ rerũ q̃ appzopriat̃ ꝓloni appzopriat̃ de necessitate dñationi vni⁹ q̃litatis actiue q̃ stat loco fozme:⁊ dñationi vni⁹ q̃litatis passiue q̃ stat loco mãe: ⁊ si ita nõ eẽt cõplexionatũ:nõ eẽt vnũ in fozma:imo essent duo:nec etiaz eẽt recepta vna opatio in suo termino:si duc q̃litates ꝓxie dominãtes eẽnt sup ipsuz ambe equales in potẽtia vel in actu:qz ex duab⁹ reb⁹ in actu ꝓxys nõ põt fieri vnũ ī actu ⁊ etiã de duab⁹ nõ ꝓxys sicut nõ fit ex duab⁹ lineis ī actu vna linea in actu:⁊ hoc nõ ꝓsenserũt multi ex eis q̃ appzopriãt sibi pḧiaz hoc tpe:nedũ medici:⁊ de ꝑ habebũt manifestã declarationẽ: qz nunq̃z inuenit̃ tẽperata ꝓlo in ꝓportiõe .4. q̃litatũ: hoc est tẽpẽrãtia q̃ est fz extremitates:sicut nõ põt iueniri tẽperata ꝓlio appzopata vni q̃litati actiue: ꝓterea qz q̃libet actiua hz gradũ sue opationis ꝓpter vnã q̃litatẽ passiuã ꝓpriã ei q̃ stat ei loco mãe. Et post q̃z declaratũ est ꝑ reuertamur ad illud a quo separati sum⁹. Et dicim⁹ q̃ videt̃ q̃ tẽp⁹ estiuũ habeat in dispositiõe sua dñiuz caliditatis ⁊ sic. ⁊ ẽt appet q̃ hu. ⁊ friditas dominent̃ sup dispõne hyemis: ⁊ hec ẽ ꝓparatione ad tps veris ⁊ ꝓloni hoĩs. Sz ꝓlo autũni qz ẽ media ĩter estatẽ ⁊ hyemẽ opinat̃ q̃ sit q̃si in tẽpẽrãtia veris: sz res ẽ ꝓxia:qz est in fine ꝓximitatis veri: ꝓterea qz ẽ illud tẽpus in quo debilitant̃ vtutes:⁊ sũt ꝓfuse sicut videt̃ in vegetabilibus ⁊ aialibus:⁊ ꝓterea dicẽdũ ẽ q̃ frigiditas ⁊ sic. dominent̃ sup ipsuz q̃ sũt ꝓxie caliditati ⁊ hu. ⁊ q̃uis nõ sit frigidũ multũ ꝑdominat̃ ei siccitas:⁊ vl̃r dico q̃ cõfusus est in suis partib⁹:⁊ solꝰ in illo est medius nobis ĩter ꝓpinqtatẽ ⁊ lõgitudinẽ:⁊ q̃uis hec eadẽ ꝓpatio sit ī veretñ ẽ magna dr̃ia ĩter istas duas ꝓpatiões ex pte ꝑparationis nãlis:ppea qz vtutes sũt ī autũno ī fine declinationis:⁊ siccitas iã dñata ẽ sup oĩa aialia.⁊ ppea nõ inuenit̃ aliq̃ inuamẽtũ ī tẽpantia calozis ipsi⁹ tpis in reb⁹ gnãtiõis. Sed tẽpantia q̃ ẽ in vere ẽ ꝓueniẽs gnãtiõi:⁊ sedet sup nãz q̃ ẽ ꝓueniẽs gnãtioni:⁊ hec est humiditas. Et hec tpa nõ hñt terminũ stabilẽ gñal̃r in brevitate ⁊ lõgitudine: sz diuersificat̃ in regionib⁹: ⁊ hec diuersificant̃ in latitudinibus ipsarũ.⁊ tẽperatioz regio est illa que habet tẽpus autũni breue:⁊ tẽpus veris longũ:⁊ tales regiones sunt in quito climate ⁊ ꝓxie que sunt ꝓpinque mari. Et autũnus in terris nostris hispanie habet quasi duos mẽses:⁊ sedet in ꝓncipio quinti climatis.⁊ sub lance dici nõ est tempus tẽperatum fm q̃ opinant̃ multi hominũ:⁊ hoc declaratuz est alias:nec etiã veruz est qõ dicunt quidã q̃ quartũ clima sit melius qnto.⁊ Hal̃.sentit q̃ tẽperatioz regio est terra grecozũ:⁊ iter alias tẽperatioz est terra hispanicis ⁊ dicit q̃ totũ tẽpus illarũ terrarũ est sicut tẽpus veris. Deinceps declaratũ est ex istis locis sanitas cuiuslibet mẽbzi ī oĩbus quattuoz causis.s.mãli:effi.formali: ⁊ finali: ⁊ hec fuit nostra intentio a ꝓncipio libzi.

¶ Explicit liber secundus colliget auerroys q̃ liber fuit de sanitate.

¶ Incipit tertiꝰ liber qui est de egritudinibus ⁊ continet capitula quadraginta ⁊ vnum.

¶ Capitulũ. I. Quod est de egritudine ⁊ eius diffinitione in generali.

DIffinitio egritudis ẽ manifesta p diffõnẽ sanitatis: eo q̃ egritudo est opposita sanitati. Et qz sanitas ẽ vna bona dispõ in mẽbzo cũ qua agit actionez quã hz a nã sua agere:⁊ sil̃r patit̃ passionẽ quã hz pati per sui nãm: fuit necessariũ vt egritudo sit mala dispositio ī mẽbzo pp quã agit ⁊ patit̃ ꝺ nãm. Et necessariũ est vt faciam⁹ ī cognitõe spẽrũ egritudis qõ fecim⁹ in cognitiõe spẽrũ sanitatis: ꝑ ẽ vt narrem⁹ in ꝓmis quot ⁊ q̃ sint ei⁹ spẽs:⁊ q̃ sint sue cãe:⁊ postea declarabim⁹ q̃ sint actiões ⁊ passiones non nãles:⁊ medici vocant passionẽ accñs. Et qñ nos hoc fecerim⁹ tũc cognouerim⁹ egritudinẽ p oẽs suas cãs q̃ sunt finis cognitiõis rerũ:⁊ hoc totũ poterim⁹ cognoscere a cognitõe sanitatis q̃ a nobis ꝓus dcã ẽ. Qñ nũer⁹ spẽz egritudis est sic nũerus spẽz sanitatis:⁊ a cognitiõe sanitatis cognoscitur egritudo: q̃uis opinatũ sit q̃ notiozes sint spẽs egritudinũ spẽbus sanitatis: ꝓterea qz mlte egritudies hñt noĩa ⁊ sanitates oppositte illis nõ hñt noĩa:⁊ tñ ipole est cognoscere egritudies pfecte nisi pp cognitionẽ suoz oppositorũ. Et ꝓterea dcñ est q̃ ꝺrioz eadem est disciplina. Reuertamur igit̃ ⁊ dicam⁹ q̃ ꝓterea q̃ dispõnes sanitatis mẽbzi hñt duas spẽs: vna est bonitas cõplonis mẽbzi q̃ in mẽbzis inuenit̃ sil̃ibus:⁊ alia est bonitas ꝓlonis q̃ ẽ in mẽbzis officialibus: fuit necessariũ dividere sil̃r egritudines fm has duas spẽs. Jn ꝓmis narrabim⁹ egritudies mẽbzoz cõsil̃iuz:⁊ dicem⁹ earuz causas efficiẽtes ⁊ mãles:⁊ postea narrabim⁹ egritudines mẽbzoz officialiuz:⁊ dicemus eaz causas. Et dicim⁹ ꝓterea q̃ mẽbza cõsil̃ia non agunt nec patiunt̃ fm curſuz nãe: nisi qñ mensure ca. fri. sic. ⁊ hu. erunt in illis cũ ꝓportione cõuenienti in oĩb⁹ spẽbus ꝓplexionis sanitatis: sicut narrauimus in libzo sanitatis. Sil̃r est necesse vt sint egritudies illoz mẽbzoz ipsis egrediẽtib⁹ ab ipsis mẽsuris ꝓportionatis in vna q̃litate vel duab⁹ ex illis q̃ pñt cõbinari. q̃ spẽs egritudinis istaz egritudinũ. al. istoz mẽbzoruz sunt octo: videlz ca. fri. hu. vel sic. vel ca. ⁊ hu. ⁊ ca. ⁊ sic. aut fri. ⁊ sic. Et nõ solũ est itel ligẽdũ de ꝓmis qualitatib⁹ sicut dicit. H. sed etiaz de qualibet qualitate cũ qua operatur mẽbzũ suas operationes

ficut duricie ⁊ mollicie ⁊ his silibus q̃litatib⁹ ꝑprijs mẽbris ⁊ iꝓprijs. Et spes harũ egritudinũ ꝑmo ĩueniunt̃ in mẽbris ꝓsilib⁹ scdo in cõpositis ꝑpter ꝓsilia sicut dictũ ẽ in spẽb⁹ sanitatis. Et istarũ octo spẽz q̃dã sũt mãles: ⁊ q̃daz nõ. Sz difficile est imaginari egritudinẽ mãlẽ eẽ simplicẽ: ꝑpterea qz egritudines mãles sũt cõpositę: qz nulla egritudo mãlis ledit opationẽ nisi ꝑpter aliã nõ mãlez q̃ supuenit mẽbro a calore vel a frigore.

¶ Ca. II. Qõ ẽ de causis egritudinuz in generali.

DEinceps volum⁹ dicere causas eaz: ⁊ dicim⁹ q occasiões mãliũ egritudinũ sũt humores q̃ttuor qñ egrediunt̃ ab eoz tẽperãtia in q̃titate aut q̃litate. Et hoc accidit aut a ꝑte mãe aut a parte effi. ⁊ hoc ẽ ꝑpterea qz mẽbra nõ ꝑmanẽt sup ꝓpr̃onẽ sanitatis: nisi qñ sanguis qui aduenit eis est in quãtitate ⁊ q̃litate ĩ ꝑportione tẽperata in caliditate ⁊ frigiditate. Et hoc accidit qñ mẽbra que efficiunt nutrimẽtũ stãt sup ꝓpr̃onẽ sanã: ⁊ cibi q aduenĩũt corpori sunt mãles ⁊ recipiunt̃ in quãtitate cõueniẽti ⁊ ordine debito ⁊ tpe cõueniẽti. Sz qñ sunt ꝼm ꝓriũ: tũc nõ sunt solũ causę mãles ad generãdũ in corpe istos humores: sed etiã inducũt mẽbra faciẽtia nutrimẽtũ ad malã ꝓpr̃onẽ. ⁊ tũc dicit̃ q humores exiuerũt a nã a duab⁹ partib⁹. vz. a ꝑte effi. ⁊ a mãli simul. Et plures erũt cibi mãles ⁊ recipiunt̃ ꝼm ordinẽ mãlẽ vt dictũ est. Sz res extrinsece acquirent mẽbris efficiẽtib⁹ malã ꝓpr̃onẽ: ⁊ generabũt tales humores: ⁊ illa sũt sicut aer: exercitiũ ⁊ sil̃ia: ⁊ tales sũt exeũtes in quãtitate ⁊ q̃litate: ⁊ tales sunt eueniẽtes a mala ꝓplexione in radice creatiõis mẽbroz agẽtiũ in nutrimẽto: ⁊ tales accidũt causa parẽtũ q exiuerũt a sua ꝓpr̃one: ⁊ ex ꝑparatiõe ꝑma in creatiõe: qñ plures boes sũt similantes se adinuicẽ in creatiõe eoz ⁊ regimine: tũ variantes se in accidẽtib⁹: qz tales sunt multarũ egritudinũ: ⁊ alij pauca/ruz egritudinũ: ⁊ tales multoz annoz: ⁊ alij paucorũ annorũ. Et pluries accidet hoc a mala ꝓpr̃one fixa ĩ ꝑncipio gnãtionis mẽbroz efficiẽtiũ. Et plurimũ hec talis ꝓpr̃o ẽ hereditaria: qz ab istis ꝑmis ꝑparatiõib⁹ accidit qõ videmus etiã de sil̃itudine multoz boiuz adinuicez in forma ꝓsuetudine ⁊ accñtib⁹ egritudinũ in paucitate ⁊ lõgitudine annoz. Et postq̃z dixim⁹ cãs humoz distẽpatoz vl̃r. Deinceps narrãduz est quõ fit gnãtio vniuscuiusq̃z istorũ ⁊ quot sunt egritudines que generant̃ ab eis.

¶ Cap. III. Qõ est de causis egritudinũ materialiuz calidarum ⁊ siccarum.

ET incipiem⁹ ab egritudinib⁹ calidis ⁊ siccis mãlibus. Et dicimus q egritudo calida ⁊ sicca gnãtur ex cibis calidis ⁊ siccis distẽperat̃: vel qz recipiunt̃ ĩ multa quãtitate: aut nimis diminuunt̃: aut qz recipiunt̃ sup ieiuniũ: qz qñ recipt̃ cibus post multũ ieiuniũ in stõ ⁊ epate pmutabit̃ ad calorẽ ⁊ siccitatẽ forte: ⁊ iducet stomachũ ⁊ epar ad eandez complexionẽ: ⁊ tunc erit facta opatio eoz ab ambabus partibus supradictis ⁊ sanguis qui generabitur ab hoc cibo erit ca. ⁊ sic. ⁊ distẽperat⁹: ⁊ multiplicabit̃ in ipso colera in multa quãtitate: ⁊ distẽperabit̃ in multa qualitate: ⁊ tũc impedie⁊ opatio fellis: ⁊ non poterit attrahere colerã ꝼm debitã quãtitatẽ: ⁊ sic remanebit imbibit⁹ ex ea. Et illud est eo q qñ exit colera a via sua nãli in quãtitate vel q̃litate aut in ambab⁹ simul: tũc remanet colera influxa in sanguine: ⁊ qñ nutrient̃ mẽbra ex illo sanguine exibũt paulatiz a sua ꝓplexione nãli ad malã ꝓplexionez ca. ⁊ sic. ⁊ generabunt̃ multe egritudines calide colerice. ⁊ sil̃ia accidẽtia veniẽtia mẽbris a rebus extrinsecis: sicut ab aere calido: ⁊ a multo exercitio ⁊ vigilia: ⁊ accidẽtibus anime que habẽt calefacere: sicut ira ⁊ furor ⁊ cogitationes cordis ⁊ bis similia: ⁊ causa fortior que est istarũ causaruz ꝓpr̃is aliarũ rerũ est aer ⁊ ars. ⁊ aliqñ erit causa istaruz opilatio poroz qui sunt in cute per quos euaporat calor ⁊ retinet̃: ⁊ ꝯculcabit̃ calor intus ⁊ faciet qõ dictũ est. Et aliqñ erit hoc a ꝓplexione nãli vel radicali. Et colera nõ nãlis que fit in corporibus supradictis hz q̃ttuor spes. Una spes est que assimilat̃ vitello oui qõ natũ est in illa die. Hal. dicit in plurib⁹ locis: q hec spes est calidior naturali: qz pars ignea in hac spẽ dominat̃ plus: ⁊ dicit q eius grossicies ẽ ꝓp nimiã caliditatẽ ⁊ ebullitionẽ ob quaz rez habet ista secuz istuz calorez igneũ. Et aly medici ꝓter ipsum dicunt q hec est minoris caloris naturali. Et dicũt q grossicies ipsius est ꝓpter alicuius mixtionez flegmatis: ⁊ ꝼm hoc debet eẽ rubedo ipsius infra rubedinez naturalez: ⁊ est cõtra illud quod dicit Hal. ⁊ nos videmus q ita nõ est vt dicunt. Ad hoc ꝼm illos debet habere cũ sua grossicie aliquãtulũ viscositatis sicut debet habere corp⁹ humidũ mixtũ cũ corpore calido: ⁊ sensus visus in hoc adiuuat Hal. Et secũda spes habet colorẽ auricalchi: vel citri: ⁊ generatur ab humiditate aque ammixta cuz ipsa ⁊ sine dubio hoc ifra sistit ĩ caliditate a colera naturali. ⁊ egritudines que fiũt ex hac specie ⁊ vitelina ꝼm illos qui dicũt q fit grossa ꝓp ãmixtionẽ flegmatis nõ sunt enũerãde cũ egritudib⁹ ca. ⁊ sic. simplicib⁹ sed cũ cõpositis. Sz egritudines vitelline ꝼm. H. sunt posite in vltimitate calitatis ⁊ siccitatis: ⁊ põt eẽ q hec colera: est colera quã noiat. H. coleraz ru. Et alie due spes sunt sic̃ prasina ⁊ eruginosa: ⁊ dr̃ q ambe generant̃ in stõ: ⁊ mihi videt̃ q. H. non appropet eas colere simplici: qz dicit in libro de vtutib⁹ nãlibus q iste due spes generant̃ a colera vitellina mixta cũ alys humoribus: ⁊ q he due spes sint ꝓpositę: ⁊ manifestũ est q generant̃ in stõ ꝼm eos. Et stomac⁹ p suam nãz nõ hz gñare colerã nãlẽ nec nõ nãlẽ: qz qõ generat nãlẽ gñat nõ nãlẽ: qñ corrũpit̃ ipsi⁹ cõplexio qz ipsi⁹ cõplexio itendit̃ aut remittit̃. ergo prasina ⁊ eruginosa nõ habẽt hoc nomẽ nisi equoce. Et videt̃ q cã ista gñationũ: est q qñ colera egredit̃ a sua nã in ca. ⁊ sic. ꝑpter sparsionẽ ipsi⁹ ad stomacuz: tũc remiscet̃ cũ alys hũoribus: ⁊ ꝑprie cũ melia: ⁊ ibi recipit aliquã spẽm putrefactionis ⁊ puenit ad talẽ cõplexionẽ: ⁊ ꝑpterea assimilant̃ isti hũores veneno: ⁊ ꝑprie erugino sa. Et egritudines q ꝓueniũt ab his sunt ĩcurabiles ꝑpterea qz nõ recipiũt digõez nec pmutant̃ a calore nãli: imo corrũpũt formã specificã ipsi⁹ sicut corrũpit venenũ. Deinceps volum⁹ declarare q̃liter gñant̃ egritudies colericę: ⁊ icipiemus a febre colerica sefraria. Et dicam⁹ q postq̃z dictũ ẽ q febris ẽ calor q ꝓtinet totũ corp⁹ q ledit actiões ⁊ passiones mẽbroz oãuz. Ab hac ꝑte apparet q ẽ calor extrane⁹ ⁊ appet ex ꝑte q̃ manifestat̃ in ipsa opatio caloris ĩtrinseci digerẽdo hũores ⁊ recipit sanationẽ: ⁊ nõ est sic̃ calor extrane⁹ q inuenit̃ in corporib⁹ mortuoz: ob hoc apparet qz etiam est nãlis: ⁊ est veritas qz est calor naturalis mixtus cũ aliqua q̃litate caloris putredinalis. Et adhuc postq̃z calor iste spargit̃ ⁊ ꝓtinet̃ per totũ corp⁹ per arterias: dicim⁹ per hoc q subiectũ ꝓpinquũ isti⁹ caloris est cor: ⁊ ꝓpterea est ipole ipm esse totũ extraneũ. Et propterea qz calor cordis est ille calor cũ quo mẽbra faciunt oes suas operatões: necessariũ ẽ qñ recipit aliquã pmutationez vt ledantur oes eoz operationes. Ergo diffinitio febris est hec: qz est calor compositus ex calore nãli ⁊ extraneo putredinali misso a corde ad totuz corpus ⁊ ledit oes actiões ⁊ passiões. Et dicimus q iste calor est permutatio caloris nãlis permutati in quãtitate ⁊ qualitate operãdi in corpore operatiões nõ naturales aut in materia nõ naturali. Deinceps volum⁹ dicere q cause generatiõis isti⁹ caloris sũt eedẽ cum causis gñatiõis caloris extranei: saluo q in hoc calore sunt equales: ⁊ si ita nõ esset. ergo esset exneus absolute: qz res attribuit̃ exneo dñanti. Et iã de/

claratū ē in q̄rto methau. q̄ cā effi. putredinē ſtat duob⁹ modis: vn⁹ eſt calor extriſecus: ppea q̄ iſte calor ſpargit ⁊ exalare facit calorē itrinſecū: ⁊ maxie qñ ē cū fortī q̄litate ⁊ qñ ſpargit calor itriſecus ſicut ꝓuenit tpe magni calor| q̄ regit māz gñatā in illa mā calor exne⁹: ⁊ maxie ſi ſit humida: q̄ hūiditas de facili ꝑmutat a reb⁹ extrinſecis: q̄ difficile eēt effici ꝑ ſeipſaz. Alius cā ē effi. ꝑ accñs: hoc eſt frigiditas: q̄ qñ dñat ſup calorē itrinſecū extinguit ipſuz: ⁊ tūc gñat ſup māz loco iſtius calozis nālis aliū calorē exneū. Et ibi declaratū ē q̄ ens nāle nō ꝑmanet in ſuo eē niſi qñ vtutes agētes dñant ſup patiētes. Et qñ debilitant iſte vtutes regitiue: ⁊ dñant vtutes extrinſece: tūc tendit ens ad viā ipfectiōis. al's corruptiōis. Et cāe que adiuuāt ad gñandū calorē exneū ille eedē ſūt cū illis que adiuuāt ad extinguēdū calorē nālez: ⁊ hoc fit qñ ſubm eſt ꝑparatū ad recipiēdū. al'. extinguēdū iſtā gñationē exneā: ſicut ſanguis ex quo gñat col'a q̄ egredit a nā in quātitate: aut q̄litate: aut ꝓpter multitudinē ſanguis: aut ꝓpter ipſi⁹ groſſiciē aut viſcoſitatē: q̄ ꝑ hoc refrigerat calor intrinſecus ⁊ extinguit ſicut faciūt multa ligna humida qñ ponunt ſup ignē. Et ēt opilatio pozoz adiuuat ad ℔: q̄ reſiſtit euē tationi calozis intrinſeci. ⁊ accidit hoc ſic̄ accidit igni qñ nō bz euētationē q̄ cito extinguit vel debilitat ſic̄ tu vides q̄ carbonarij tegūt carbones cū terra vt ignis nō trā ſeat ꝑ oēs ptes carbonū: ⁊ faciat ex eis cinerē.

¶ Cap. III. Qō ē de gñatiōe febzis colere ſefrarie.

ET poſtq̄z declaratū ē vl'r qd ſit febzis ⁊ vl'es cāe ſue gñatiōis dōm ē quō gñat febzis colerica: q̄ dr̄ ſefraria. Et dicamus q̄ fortioz cā in gñatione iſti⁹ febzis: ē qñ dñat ꝓp'o ſanguis in caliditate ⁊ ſic. Et bz ꝑparationē vt generetur in eo talis calor: aut ꝑ ꝑparationē ſupfluitatū tertie digōnis que ē in mēbzis: ſz groſſities ⁊ viſcoſitas ⁊ opilatio venarū nō imaginant in opatiōe iſtius febzis: niſi diceret in colera vitellina ſm illos q̄ dicūt ꝺ Hal'. aut ꝑpter quātitatē ſuā. Et debes ſcire q̄ nō eſt in boie col'a abſolute ita vt ſit ꝑs mēbzi bois excepta colera q̄ ſtat in ſaeculo fellis ℔z quoſdā: ſz nā expellit eā a mēbzis ſanguineis qñ ſeparat ab eo: ⁊ ꝓpea ē ipoſe opinari q̄ ſubm febziū ſefrariarū ſit col'a abſoluta: ſz eſt ſanguis aut humiditas ī qua dñat col'a. Et ꝓpea pōt recipe digōnē ⁊ reuerti ad ſuā nāz: q̄ nō denudat a ſua forma ſpecifica. Sz q̄ ſeparat ab eo col'a abſoluta icōtinēti expellit a nā: ⁊ ſi ſeparat ab eo res q̄ bēat poſſibilitatē recipiēdi digōnē nutrient ex eo membza. Et nō eſt poſe vt col'a recipiat aliquā digōnē: q̄ nō ē poſe illi rei que trāſiuit terminū decoctiōis vt redeat ad terminū decoctiōis: ſicut nō eſt poſe vt aſſuz reuertat ad elixū: nec ēt ī ea eſt aliq̄ pars ex q̄ poſſint mēbza aliq̄ mō nutriri: ⁊ dico hoc de nāli. ſz ſi ſic de nāli q̄ſto plus de non nāli. Et illi q̄ ſolū ſūt medici q̄ dicūt q̄ col'a eſt cib⁹ alicui⁹ mēbzi ſūt q̄ dicūt q̄ q̄ttuoz hūozes ſunt elemēta mēbzoz ꝺſiliū. Et ego nolo laborare plus in qōnib⁹ cuz eis: q̄ ego declarauī ℔ ꝓfecte ī libzo ſanitatis. Et ꝓpea q̄ calor exneus gñat in humiditate q̄ eſt ex nāz cū debilitate calor| intrinſeci: dico q̄ nō eſt cū exceſſu nālis calozis: ſicut opinat Hal'. in multis locis. Sz ꝓpea q̄ humiditas eſt velox ad putrefactionē: ꝓpea q̄ calor intrinſecus plus laborat ad ipſi⁹ corruptionē: q̄ illa nō bz a ſe rez q̄ eā ꝺſumat. Et ſi ꝺfiteret Hal'. q̄ oīs calor exne⁹ eēt putredialis caderet piculū magnū in dictis Ar. ꝓpea q̄ glibet calor exne⁹ fit ſm ipſuz ꝑ ⁊ ſubal'r ꝓp calorē aut frigiditatē: ⁊ q̄ debilitat calor nālis ꝓp frigiditatē tūc dñat humiditas ⁊ fatigat calor itrinſecus in dñando ſup ipſuz: ⁊ fit putrefactio ꝓp calorē exneū ſupueniētē. Sz q̄ cā calozis exnei fit a caloze: tūc ſupuenit mēbzis aſſatio: vel cōbuſtio: ſz nō putrefactio. ꝓpea g̃ nō eſt ex necitate vt oīs calor exne⁹ aut oīs febzis ſit putredinalis ⁊ maxie cauſon: ⁊ etiā q̄ calor exne⁹ gñat ī locis ī gb⁹ fit digō: ⁊ ī locis ī gb⁹ fit ꝑs mēbzo ruz ī actu ⁊ aggregant ibi ſupfluitates exñtes in nā diſtēperate ſil'es colere in q̄litate aut diſtēperate in quātitate etiā erunt ille humiditates q̄ ſunt in corpe occaſione colere: ⁊ inuēte loco digōnis. Et manifeſtū ē q̄ locus maioris digōnis eſt loc⁹ digōnis ſcōe q̄ eſt epar ⁊ vene: ⁊ alter ē loc⁹ digōnis tertie: ⁊ illa eſt ī mēbzis: ⁊ ꝓpea ſpēs harū febziū ſunt due vna q̄ eſt in venis: ⁊ altera que ēin mēbzis hoc eſt in locis digōnis tertie. ⁊ in libzo ꝓnoſticoz declarata eſt dr̄ia iſtarū duarū febziū. Et ſunt etiā alie febzes que ſūt appzopziate pure colere: ⁊ tales etiā appzopate ſūt colere nō pure: ⁊ ibi declarabo dr̄iaz vnius ab alia.

¶ Cap. V. Qō eſt de egritudinib⁹ colericis localibus.

ET poſtq̄z declarauimus vl'r quō fiunt febzes colerice. Deinceps volumus loqui ⁊ narrare quō fiūt egritudines colerice locales q̄ nominant alguaſe: in latīo dicunt apata colerica: ⁊ in greco eriſipile. ⁊ dicimus q̄ hec apata generant in mēbzis duob⁹ modis: vno qñ expellit ad aliud mēbzū hūoz coleric⁹: ⁊ tūc ꝓp ei⁹ q̄ſtitatē fit dilatatio ī mēbzo ſm oēs dimēſiōes. Et ꝓpea dr̄ q̄ elmare: ſiue eriſipila ⁊ ſil'ia ſūt ꝓpoſita ex morbis cōſil'ib⁹ ⁊ officialib⁹. Et cā expulſiōis iſti⁹ hūozis ē ꝓp fortitudinē vtutis expulſiue ī mēbzo mādāte: ⁊ ꝓp debilitatē eiuſdē vtut| ī mēbzo recipiēte. Et nō fit ſic̄ dicūt groſſi q̄ fit ꝓp fortitudinē retētiue mēbzi recipiētis. Uez ad ℔ m'tū adiuuat largitas viarū cū ſuppōne patiētis mēbzi. Et maxie qñ mēbz expellens ē ſupi⁹ ⁊ recipiēs īferi⁹: ⁊ maxie qñ hu. ē groſſus ⁊ terreſtris: ⁊ qñ fuerit īcinerat⁹ ⁊ fuerit ī mēbzo: tūc ꝓp illius q̄ſtitatē calor itriſec⁹ in eo ſuffocabit ⁊ gñabit calor exne⁹ in mēbzo exneo ſaluo ſi hūoz nō eēt ī vltimitate ſiccitat|. Et ſi apa iſtud gñat in aliq̄ mēbzo ꝓncipali aut ꝓpe ipz ꝓcedet ab eo calor ad coz ⁊ gñabit febzis fortis: ⁊ ſi nō erit ꝓpe mēbz ꝓncipale ñ faciet febzē: ⁊ poſe erit vt tēdat ad mortē. Et alio mō gñat qñ mēbzū nō pōt digerere cibū q̄ ei mittit: nec ipz ꝑmutare in q̄ſtitate: aut q̄litate: nec ipm pōt expellere: tūc mā augmētat in mēbzo illo tal'r vt recipiat dilatationē in oēs tres dimēſiōes. ⁊ extinguit ei⁹ calor nālis eidē mēſurat⁹: ⁊ gñat in eo calor putredinalis ꝓp neceſſitatē māe extranee. Et iſte egritudies q̄ dr̄ eriſipille ſunt duaz ſpērū: vna eſt q̄ dr̄ eriſipilla rubozis ⁊ appet ab hac ſpē. vt ſit mixta cū multo ſanguīe ꝓp rubedinem quā bz: ⁊ nō facit in mēbzo magnū tumorē: ⁊ nō eſt dolor eius acut⁹. Alia ſpēs dr̄ eriſipilla formicularis: ⁊ in ea pl's dominatur colera: ⁊ ꝓpterea inducit puſtulas ⁊ corroſiōes. Et aliq̄n iſta nō apparēt niſi in cute: ⁊ aliquādo eſt fixa in ſubſtantia mēbzi ⁊ illa peioz eſt: ⁊ pōt eſſe vt fiat in concauitate alicuius mēbzi ſicut in ſtomaco aut in īteſtinis ⁊ ledet ipſius operatiōes ſine apoſtemate manifeſto.

¶ Capitulum. VI. Quod eſt de egritudinibus frigidis ⁊ humidis materialibus.

HOte egritudies fiūt ꝓpter flegma qō eſt extra naturā in quātitate ⁊ qualitate: ⁊ cauſe generatiōis iſtaz ſunt oppoſite cauſis ex quib⁹ generant egritudines colerice ⁊ manifeſtiores iſtaz egritudinū ſunt febzes flatice ⁊ apata q̄ dr̄ zimie: qō vero plus adiuuat ad generationē baz febziū eſt oppilatio q̄ fit ꝓpter groſſiciē iſtius hūozis aut viſcoſitatē. Et vl'r fit hec putrefactio per viam extinctionis calozis intrinſeci: ſicut extinguit ignis a ſuppoſitione lignorū viridiū: ⁊ cum extinguitur intrinſecus augmentatur extraneus in materia extranea: ⁊ iſta febzis fit ex hoc humoze in venis: ⁊ in tertia digōne mēbzorū. Et iſti⁹ hūoris exeūtis a nā ſūt q̄ttuoz ſpēs: vna eſt ſalſi: ⁊ ē ſiccioz nāli: ꝓpea q̄ ſalſugo ei aduenit a ſuba terreſtri aduſta mixta

cũ aliq̃ hũiditate: sicut appet in gñatiõe salis. Alia est acetosi ⁊ q̃uis sit siccũ: tñ ẽ frigidũ: ppea q⁊ acetositas gñat a frigiditate. Dulce est calidi⁹ sicut ẽ videri in acetosis fructib⁹ q post acetositatẽ acgrũt dulcedinẽ. Et vitreũ ẽ deteri⁹ oibus: q⁊ hz cũ frigiditate multã viscositatẽ. ⁊ species febriũ flatis diuersificañ ꝑz diuersitatẽ harũ spẽrũ. ⁊ qñ nos tractabim⁹ de febrib⁹: tũc de hoc loq̃mur lato sermone. Et spes flatis meli⁹ recipiũt digõnẽ q̃ colere: ꝑz q⁹ gdã dicũt q⁹ recipiũt spes colere digõnẽ. Sz febres q̃ fiũt a flate sũt piculosiores febrib⁹ colere pp grossiciẽ flatis: ⁊ pp opilatiões q̃ fiũt ab eo: ⁊ q⁊ iterpollatio earũ est valde breuis ꝑz q⁹ dicã post. Sz apatũ flaticoꝝ q̃dã sũt q̃ fiũt a flegmate subtili: ⁊ q̃dã a flate grosso: sicut sũt apata q̃ nominañ scrofule: ⁊ ipse nascunt in carne glãdulosa sicut i collo subascellis: ⁊ inguinib⁹. Et hec mã q̃ ẽ icluſa in apatib⁹ est dura valde: ⁊ sũt ex apatib⁹ glãdulosis q̃ sunt grossitudinis grani pini: vel nucis: ⁊ hoc efficit in locis carnosis. Et isti⁹ gnis sũt verucæ ⁊ claui: ⁊ ex apatib⁹ malis que appꝛopata sũt grossitudini hũoꝝ ⁊ exeũtiũ a nã q̃ noiata sũt adubelati in arabico: ⁊ iueniť i istis apatib⁹ suba silis feci: ⁊ stercoꝛi ⁊ luto: vl carboni. Et maioꝛ pars istoꝝ apatuꝫ ꝓposita est ex duobus humoꝛib⁹. ſ. ex flate ⁊ melia. Et apata appꝛopata ꝑpe flati sũt apata noiata in arabico cala. ⁊ dicũt q⁹ hui⁹ spes sũt q̃ttuoꝛ. ſ. lutosarũ: mellitarũ: vitrearũ: ⁊ pultesarũ. Lutose fiũt ex flate grosso. mellite fiunt ex flate putrido habẽte ĩt⁹ subaz mellis. Et alie due spes fiũt silr ex flate mellito: ⁊ ex flate fiũt: ⁊ q̃dã a vẽtositate: sicut accidit in illis q̃ fiũt in extremitatib⁹ ydropicoꝝ: ⁊ multe alie egritudines q̃s narrabim⁹ cũ loq̃mur de accidẽtib⁹ q̃ supueniũt actionib⁹ ⁊ passionibus mẽbꝛoꝝ.

¶ Cap. VII. Qõ ẽ õ cãis egritudinũ fridaꝝ ⁊ sic. mãliũ.

Iste egritudines fiũt ab hũoꝛib⁹ melãcolicl q egrediunt a nã in quãtitate: aut q̃litate: aut in ambab⁹ simul: ⁊ q̃ faciũt hũoꝛes istos egredi a sua nã sunt mãe q̃ sũt sil'es eis sic̃ cibi frigidi ⁊ ficci: aut calidi ⁊ ficci: aut qñ exeũt mẽbꝛa ab eoꝝ ꝓpꝛionib⁹ ad frigiditatẽ ⁊ sic. vel ad cali. ⁊ sic. distẽperatã. Et exeũt etiã a suis ꝓpꝛionib⁹: ꝑpter res extraneas sicut pp aerẽ ⁊ exercitiũ. Et aliq̃n accidit a gñatione sic̃ accidit lepꝛosis: ⁊ maioꝛ ps taliũ fit ab hereditate: aut pp coitũ cũ mẽstruata in dieb⁹ quos dixit çacharũ: q⁊ lepꝛa illa a bñficio medicinarũ curã nõ recipit: nisi fiãt tpe crisis ãnoꝝ qõ nã ordinauit: ⁊ hoc testificañ mirabilis çacharan: ⁊ ego exꝑt⁹ sum. Et qñ multiplicañ isti humoꝛes in coꝛpe splẽ conañ eos attrahere ⁊ negt: aut ꝑpter quãtitatẽ: aut malã q̃litatẽ: aut pp vtrũq⁹: tũc remanẽt cũ sanguine ⁊ vadũt ad mẽbꝛa: ⁊ q⁊ mẽbꝛa abominãt eos coꝛrectionẽ coꝝ facere nõ pñt. q̃re ex eis generañ egritudies difficilis curatiõis. Et colere nigre exeũtis ĩ q̃titate a nã sũt due spes. vna ẽ ꝑpter adustionẽ melie nãlis: ⁊ alia species ẽ ex adustiõe colere nõ nãlis. Et iste spes generañ a multo caloꝛe ⁊ itẽsa sicci. q̃uis remaneãt p earũ nãz frigide ⁊ misceañ cũ eis caloꝛ exne⁹ exĩ nãz multũ. Et q⁹ signat b. ſ. q⁹ ꝓpꝛio earũ sit talis est earũ acetositas: q⁊ qñ spargũtur sup terrã fermẽtat ipsaz: ⁊ vnaquęq̃ istarũ spẽrũ iducit coꝛrosionẽ in mẽbꝛis: ⁊ aliq̃n fistulas: ⁊ maxie q̃ fit ab adustiõe colẽ. ⁊ egritudies q̃ fiũt ex hũoꝛib⁹ istis q̃dã sũt febres: q̃dã apata: ⁊ febriũ q̃ i eis fiũt. q̃dã fiũt i scõa digõne: ⁊ q̃dã i tertia. ⁊ qõ adiuuat gñatiõez istoꝝ ẽ opilatio poꝛũ cũ grossicie hũoꝝ ⁊ difficultas digõnis. ⁊ apata q̃ dicunt sclirotica fiũt ex melia nãli ⁊ adusta: ⁊ aliq̃n cancer. Sz q̃ fiũt a nãli sp̃ sine vlceratione sunt: ⁊ q̃ fiũt ab adusti one nõ nãli cũ vlceratiõe. ⁊ aliq̃n spargiť hec mã sup oĩa mẽbꝛa: ⁊ tũc fit lepꝛa: ⁊ ꝑpea dr̃ q⁹ lepꝛa est carcer vl'is. Et istius due sũt spes: q⁊ q̃dã est cũ vlceratiõe ⁊ q̃dã sine: ⁊ q̃ fit cũ vlceratiõe est de melia q̃ est exĩ nãm. ⁊ flegma salsũ ⁊ sanguis ẽm quosdã recipiũt adustionem.

¶ Cap. VIII. Qõ est de causis egritudinũ calidarum ⁊ humidaruz materialiũ.

Iste egritudines generañ ꝑp exitũ sanguinis extra nãz in quãtitate aut q̃litate. Sed exit⁹ ipsius in q̃litate dz dici pauc⁹: q⁊ qñ exit multũ: dz attribui egritudo nõ illius egritudinis ad quã declinauit: ⁊ illi cui dñañ manifeste hoc est: q⁊ qñ iflãmañ min⁹ dz attribui colere: ⁊ sic de alys. Et debes scire q⁹ egritudines simplices nõ fiunt ex hũoꝛib⁹ simplicib⁹ istis: ⁊ maxie ex illis q nõ recipiunt digõnẽ: nec sũt apti nati recipe ipsaz: q⁊ qñ cola vel melãcolia simplex dñañ singul'r ⁊ simpl'r fiũt egritudies ex eis q̃ nll'o mõ bñt curationẽ ꝛz noiañ simplices ꝑp hũoꝛes i eis dñantes sic̃ noiañ ꝓpositę: q̃ apparẽt i eis: ⁊ videñ duo hũoꝛes aut pl'es dñantes. Et maioꝛ ps egritudinũ q̃ generañ ex sanguine sunt febres ⁊ apostemata. Et ipsi⁹ febris sũt spes due: vna fit ꝑp augmẽtũ q̃titatis solũ: ⁊ ꝑp illud augmẽtũ q̃titatis claudunt poꝛi ⁊ iflãmañ sanguis ⁊ fit hec spes febris: ⁊ hec febris i suo ꝑn⁹ nõ ẽ putredinal'. Sz si medic⁹ fuerit negligẽs in ei⁹ curatiõe fit putredinal': ⁊ hec spes ẽ media iter effymerã ⁊ putridã. Et alia spes fit pp aliquã putrefactõez. Et febres q̃ fiũt a sãguine fiũt i oĩbus venis: ꝑpea q⁊ nõ ẽ sãguis in actu i coꝛpe nisi i venis: ⁊ nõ hz iterpolationẽ mãifestã. Sz apata q̃ fiũt ex hũoꝛe sũt q̃ dñr flegmões ⁊ fiũt pl's pp distẽperãtiã i q̃titate q̃ in q̃litate. Et diuersificañ ista apata ꝑp maioꝛẽ ꝑfũditatẽ ⁊ minoꝛẽ: ⁊ qõ ẽ mioꝛis ꝑfũditatis ẽ leui⁹. Sz sãguis q currit ad mẽbꝛũ si distẽperat⁹ fit aliqñ i q̃litate cala: fit erisipilla flegmõides: eo q⁹ tũc ẽ coleric⁹ pp iflãmãtoz colere: ⁊ hec spes ẽ piculosioꝛ. Et apata vl'r diuersificañ per diuersitatẽ mẽbꝛoꝝ in q̃b⁹ fiũt: q⁊ qñ fiũt i aliq̃ ex mẽbꝛis ꝓncipalib⁹ necessario seq̃ť mala febris: ⁊ maxie qñ apa ẽ flegmõ. Et aliq̃n fit flegmõ in subascellis ⁊ in iguinib⁹ ⁊ i auribus: ⁊ q̃ fiũt in ꝑtib⁹ subascellaꝝ gñañ ex supfluitatibus trãsmissis a coꝛde. Et fiũt hec apata pp alia apata facta in alys ꝑtib⁹ coꝛpoꝛis: q⁊ oẽ mẽbꝛũ bz vtutẽ expulsiuã mãdatez alteri. Et ẽt fiũt ex bacvariole ⁊ mozbilli: ⁊ ꝑpea q⁊ nullus euadit ab his duob⁹ nisi habeat hec. Et nõ põt dici vt fiãt a causis extrinsecis: q⁊ ille nõ sũt necessarie in coꝛpoꝛe: ⁊ ista egritudo est sic̃ nãlis: ⁊ pp hoc dr̃ q⁹ hec egritudo ꝓuenit a mala mã fixa in cibo embꝛionis: ⁊ ꝑpterea fiũt he egritudines cũ febre sanguis: q⁊ si sanguis eẽt nimis coꝛruptus patiẽs posset ex eo moꝛi.

¶ Cap. IX. Qõ ẽ de cãis egritudinũ ꝓpositaꝝ mãlium.

Ue debes scire q⁹ egritudies simplices singulares q̃ dicte sũt nõ fiunt ex hũoꝛib⁹ simplicibus nisi raro. Sz maioꝛ ps egritudinũ supꝛadictaꝝ ẽ ꝓpositi ex pl'ib⁹ hũoꝛib⁹ vno. Et cõpositio egritudinũ aut ẽ ꝓpꝛionis ꝓpositio aut cõpositio vicinitatis. Sed ꝓpositio vicinitatis est sic̃ signs haberet qb vna ꝑte febrẽ colericã: ⁊ ab alia febrẽ flegmaticã: ⁊ paroxismi haꝝ duarum febriũ eẽnt in vna hoꝛa. Et febres q̃ fiũt ꝑpter ꝓpõnẽ cõpl'onis sunt duplices. q̃dam enĩ sunt quaꝝ ꝓmixtio est absoluta: ⁊ q̃dã ꝓuenienti⁹ pñt appellari ꝓpositę q̃ mixte: ⁊ ꝑpterea ꝓmunicãt febres insignis ⁊ ꝑꝛietatib⁹ q̃ appꝛopꝛiant humoꝛib⁹ simplicib⁹. Et hec cõpl'o ⁊ cõpõ que est in humoꝛib⁹ inducit ad multas cõmixtiones ⁊ mirabiles. al'. innumerabiles. Et pꝛopterea q⁊ he due spes cõpositiõis sunt in febꝛibus: pñt tñ iueniri febres mixte q̃uis nõ sint duaꝝ spẽrũ sed vni⁹: et hoc accidit qñ fiũt febres in duob⁹ locis diuersis in coꝛpe Et manifestioꝛ febriũ ꝓpositarũ ẽ emitrite⁹ ⁊ pluriũ speciẽrũ: ⁊ oẽs fiũt ex flate ⁊ cola. Sz q̃dã ẽ q̃ ẽ ex flate int⁹ ⁊ colera exĩ: ⁊ q̃dã ẽ ecõtrario: q̃dã ẽ q̃ est ꝓposita ex flate ⁊ colera: aut ĩtus: aut exĩ. Et febres diuersificañ ꝛz diuersi-

tatē mēsure quātitatis aut q̄litatis vel loci hūoris sic̄ cau
son: ꝛ sicut febris q̄ fit ex flate vitreo q̄ dat calorē ꝛ frigus
sil' in ptib⁹ extrīsecis: ꝛ sicut febris q̄ hz fortissimū calorē
in partib⁹ intrinsecis ꝛ ī partib⁹ exteriorib⁹ sūt ecōtrario:
ꝛ potest eē vt ptes exteriores sint multus frigidē ꝛ vocat̄
febris iclusa. Et q̄libz istarū egritudinū hz q̄ttuor tpa: ꝓn
cipiū: augmētū: statū: ꝛ declinationē. Et ꝓncipiū ē tps ī q̄
appet egritudo in actu: ꝛ nā nihil manifeste opat̄. ꝛ q̄n hu
mor icipit digeri nā icipit opari ꝫ humorē: ꝛ illud tps ē tē
pus augmēti: ꝛ dr̄ augmētū: q̄ tūc sunt fortia accidētia: ꝛ
q̄n cessat digestio cessat tps augmēti: ꝛ icipit stat⁹. ꝛ illud
tps in q̄ appet certamē iter nāz ꝛ hūorē. ꝛ q̄n nā ē fortifi
cata sup hūorē: ꝛ ipsuz vincit dr̄ tūc eē tps declinatiōis. ꝛ
q̄dā egritudines sūt q̄ habēt dissolutionē hūorū sine eua
cuatiōe manifesta ꝛ sanant: ꝛ q̄dā sūt q̄ hñt dissolutionez
vtutū paulatiz donec moriunt̄. ꝛ q̄dā sūt q̄ habēt euōnez
manifestā ad sanitatē vel ad mortē: ꝛ ista noiat̄ vera cri
sis. Et crisis salubris sūt due spēs: vna ē q̄ ducit p suā eua
cuationē ad pfectā sanitatē: ꝛ alia ē q̄ relingt egritudinis
reliqas q̄ paulatiz dissoluunt̄ ꝛ liberant̄: ꝛ tpe lōgiori salu
tē pstat. Et illud idē est in crisi mala: ꝛ maior ps crisiū re
perit̄ ī febrib⁹ acutis. i. q̄ finiunt̄ tpe breui: ꝛ q̄ crisis acci
dit post digōnē si illa digō ē itegra ꝛ pfecta erit crisis pfe
cta. ꝛ si digō ē ipfecta erit crisis lōgior. ꝛ digō ꝓplex pp lō
gitudinē tpis ꝫ cōparationē agētis ad patiēs: q̄ nō in oī
tpe q̄ō aduenit patiē patiēs ab agēte: q̄ q̄libz hz tps pp
uz ꝓpatiōe quā hz agēs cū patiēte: ꝛ h̄ pōt cognosci ī reb⁹
artificialib⁹: q̄ mēsure tpoꝝ decoctiōis in reb⁹ artificiali
bus diuersificant̄. Et ppea q̄ ita ē: ꝛ sūt lōgo tpe cognite
ꝛ sentiunt̄ egritudines ꝛ vtutes ꝛ hūores: tūc certū ē p ex
perientiā ꝛ rōnez nāe vt sciant̄ tpa ī q̄b⁹ fit bona digō aut
mala. vz. dies cretici: ꝛ q̄ digō bona ē pfecta opatio nāe:
iō tps illō fuit p maiori parte laudabile. sed digō ipfecta
q̄ hz latitudinē nō verificat bonitatē suarū crisiū: sic̄ pfe
cta. Et q̄dā dicūt q̄ iudicio crisiū h̄ ordie ē luna. Sz tu de
bes scire q̄ ē cā remota q̄ medico nō ē necia: ꝛ cā ꝓpinq̄ ē
illa quā dixim⁹: ꝛ ifra in libro nr̄o mōstrabim⁹ rōnē in hoc
ꝛ dabim⁹ exēpla. Et aliq̄n accidit mors in ꝑn⁹ egritudis ꝛ
h̄ fit ppea q̄ hūores dñant̄ multū sup calorē nālē ꝛ extī
guūt ipsuz pp quātitatē aut q̄litatē: aut pp vtrūq̄. Et ali
q̄n accidit in augmēto aut in statu: aut ī declinatiōe: ꝛ de
clinatio in egritudinib⁹ mortiferis fit a debilitate vtutis
ꝛ nō a debilitate egritudinis sic̄ ē in salubrib⁹ egritudini
bus declinatio ꝓpter dñationē vtutis. Et sufficit q̄ō dixi
mus hucusq̄ de egritudinib⁹ mālib⁹ ꝛ earū causis. Et nūc
volum⁹ facere tractatū breuē de egritudinib⁹ ī mālib⁹.

¶ Cap. X. Q̄ō ē de cāis egritudinū nō māliū in gñali.

DIcim⁹ q̄ he egritudines q̄n sūt absq̄ cā hu
moꝝ est loc⁹ subi earū de nēcitate mēbra vel
spūs. Et efficiēs ipsarū sūt due res: aut res ex
teriores: aut alie egritudines mālēs. ꝛ volum⁹
dicere de mālfestioribus ipsaꝝ: h̄ ē de ca. ꝛ sic.

¶ Cap. XI. Q̄ō ē de cāis egritudinū īmāliū calaꝝ ꝛ sic.

QUia q̄dā egritudinū calaꝝ ꝛ sic. sūt ī spū cor
dis solū. ꝛ hec ē febris diei: ꝛ h̄ fit pp res extrī
secas: ꝛ ē pp q̄ttuor cās: q̄rū vna diuidit̄ ī q̄t
tuor ptes: q̄rū q̄dā sūt p se: ꝛ q̄dā p accñs: ꝛ ea
rū q̄ p se sūt: q̄dā sūt in potētia: ꝛ q̄dā in actu.
Et q̄ sūt in actu sūt sic̄ calor solis ꝛ ignis: ꝛ vlr res extrinse
ce calide in actu. ꝛ q̄ sūt in potētia sūt sic̄ balneū in aq̄ sul
phuris q̄ calida ē in potētia: ꝛ silr q̄ sūt p accñs sūt sic̄ ille
q̄ claudūt poros: ob quā rē accenditur calor ī ptib⁹ intrīse
cis sic̄ est balneū aque aluminose ꝛ sil'ia. Scōa cā sūt res
sūpte ī corp⁹ sic̄ cibi ꝛ pot⁹ calidi potētia ꝛ actu. Tertia cā
est corporea aut aīata. corporea: sic̄ īmoderat⁹ mot⁹ ꝛ īmo
deratū exercituū. aīata sic̄ ira: tristitia: ꝛ vigilia ꝛ similia.
Quarta ē pp egritudines māles sic̄ apata inguis ꝛ titillico
rū ꝛ radicū auriū. Et itez ē isti⁹ spēi egritudis febris ethi
ca: ꝛ hec febris ē calor exne⁹ fix⁹ in suba mēbroꝝ ꝛ phibz
fieri opationē ipsoꝝ: ꝛ ꝓsumit eoꝝ subalē hūiditatē: ꝛ hz
tres spēs: leuior ipsarū ē q̄ accēsa ē a calore exneo ī hūidi
tatib⁹ nālib⁹ ꝛ radicalib⁹ q̄ existūt in suba paruarū vena
rū. Et scōa ē q̄ ē ī humiditate exñte ī carne ipsa: q̄ q̄n disso
luta est pōt a cibis restaurari adhuc. Et tertia ē oīb⁹ dete
rior: ꝛ ē illa cui⁹ calor exne⁹ ꝓfundatus est in mēbris soli
dis: q̄ ipole ē in eis q̄ō ab eis resolutū ē restaurari: q̄ mē
sura vite nālis est ꝫ mēsurā hūiditatis radicalis in q̄libz
īdiuiduo ꝓportionato ꝓportiōe duplici ꝫ q⁹ dictū est in
libro cāꝝ breuitat̄ lōgitudinis vite. Et ꝓma spēs istius
febris vtplurimū fit ab effimera. Sz alie due spēs fiūt ꝓ
maiori parte pp febres materiales hūorosas p̄cedētes.

¶ Ca. XII. Q̄ō ē de cāis egritudinū īmāliū fridaꝝ ꝛ sic.

EGritudinū frigidaꝝ ꝛ siccaꝝ q̄dā sūt q̄ ap
pellant̄ egritudines senectutis: h̄ ē dñatio fri
giditatis ꝛ siccitatis sup mēbra. Et ppea q̄ il
lud q̄ō dat vitā ē calor cū hūiditate: ob h̄ hec
egritudo ꝓiūgit̄ cū senib⁹: sz nō ē va egritudo
nisi q̄n fit in nō senib⁹. Sz egritudinē: ca. ꝛ hu. fri. ꝛ hu. est
difficile imaginari. Sed calidū simplex fri. ꝛ hu. ꝛ sic. p̄t
imaginari. Et nos debemus enumerare q̄n tractabimus
de rebus que ledunt actiones ꝛ passiones.

¶ Capi. XIII. Q̄ō ē de egritudinib⁹ mēbroꝝ officialiū.

ET postq̄ dcm̄ ē breuiter de spēb⁹ egritudinū
appropataꝝ mēbris ꝓsilib⁹ ꝛ de cāis ipsaruz:
dēm ē de egritudib⁹ officialib⁹. Et dicim⁹ q⁹
iā dcm̄ ē in p̄n⁹ p̄mi: q̄ sanitas mēbroꝝ officia
liū ē q̄ est in q̄titate q̄litate: ꝛ positiōe ꝛ colli
gātia: q̄ hec spēs colligātie ē īsepabilis ꝛ non reuertit̄ ad
alias spēs q̄s dixerūt medici: ꝛ ītrat p̄dicamētū habit⁹: sic̄
pāniculi ꝛ cutis ītrāt p̄dicamētū hre. g̃ tria genera egritu
dinū ītrant q̄nq̄ p̄dicamēta: hoc ē in q̄libz q̄titate cōti
nua ꝛ discreta: ꝛ habitu ꝛ vbi: ꝛ hre. ꝛ postea īuenit̄ h̄ res ī
q̄n h̄ est in p̄ositate ꝛ posteritate. Sz ordinatio mēbroꝝ
offi. ꝛ positas ꝛ posteritas pl's ponēda ē in sex sequētibus
p̄dicamētis. Et debes scire q⁹ egritudo non supuenit vni
cuiq̄ generi sanitatis sic̄ nos videm⁹ ī ordie tunicaꝝ ocu
loꝝ ꝛ in maiori pte mēbroꝝ offi. q̄ ī illis nō supuenit egri
tudo ordinatōis: hoc est vt p̄us fiat posterius.

¶ Cap'm. XIIII. Q̄ō est de ꝓtinuitate ꝛ solutione conti
nuitatis ꝛ suis causis aliqualiter.

SEd ꝓtinuitas ꝛ solo ꝛ cāe illaꝝ fm aliquā ptē
aliq̄n p̄t igredi in gen⁹ egritudinū officialiū.
Sz gen⁹ colligātie nō ītrat in egritudīb⁹ eius
dē p se. Sz egritudines mēbroꝝ sunt he q̄ faci
unt accidere mēbris egritudines: gb⁹ altera cōicat cū alte
ra: ꝛ ꝓueniēti⁹ ē vt colligātia enūerē poti⁹ ī cāis egritudi
nū q̄ in gñe egritudinū. Sz gen⁹ egritudinū q̄ō ē ꝓriū ꝓti
nuitati nāli q̄ noiat̄ ꝓtinuitatis solo ē duob⁹ modis. Un⁹
est solo ꝓtinuitatis veracis vt ꝓtinuitatis ptis cū pte in cō
similib⁹: ꝛ hoc gen⁹ dz magis attribui ꝓsimilib⁹ q̄ officia
libus mēbris: ꝓpterea q̄ hec solutio accidit membro offi
ciali ex pte qua cōpositū est ex membris ꝓsimilibus: ꝛ nō
ex parte qua est officiale. Altera est separatio ꝓtiguitatis
termini a termino: ꝛ hec continuitatis. al'. cōtiguitatis so
lutio nō veraciter appellat̄: q̄ hec ꝓtinuitas. al'. ꝓtiguitas
fit per modum contigui: et per modum penetrationis et
per modū societatis mēbri cū mēbro: aut ligamēti. ꝛ hoc
gen⁹ solutiōis posuim⁹ in gen⁹ egritudinū officialiū: ꝛ hoc
gen⁹ cōicat ꝓiūctioni ꝛ sepationi. Et ꝓpterea nō ē solutio
ꝓtinuitatis: vt dixerū t medici dicētes: q̄ erat egritudo q̄
cōicat mēbris ꝓsilib⁹ ꝛ officialib⁹: q̄ solutio ē distincta in
his duob⁹ modis q̄s dixim⁹. Et ꝓpterea q̄ spēs sanitatis

q̄ est in q̄litate in figura:in pozis:in meatib⁹:lenitate:aspe
ritate:ꝛ grossicie:sūt egritudines isti⁹ spēi ꝑpoztiōate istis
diuisionib⁹.Et egritudinū q̄ sūt in quātitate q̄dā sūt ī mē
sura:ꝛ hoc est in supfluitate ꝛ diminutiōe:ꝛ hoc p̄ est in cō
similib⁹:vt dictū est.Sz medici assueti sūt ponere in offi
cialib⁹:ꝛ q̄dā peccāt in numero:ꝛ q̄ sūt in numero ēt hñt
duas spēs q̄ sūt supfluitatis ꝛ diminutiōis:ꝛ q̄dā ē nālis ꝛ
q̄dā nō nālis:nālis est sicut supfluitas sexti digiti:ꝛ dimi
nutio nālis est diminutio gnti digiti.Nō nālis supfluitas
est sicut cucurbitini q iueniunt in itestinis ꝛ silēs.Et pec
catū positionis est sic dislocatio vnius mēbri ab alio:vel
alicuius ptis mēbri ab altera.Et egritudies q̄s dicūt me
dici egritudines colligātie fiūt ex colligātia mēbri offi.cū
altero ꝑ parte vni⁹ cōicantis cū altero:sicut cōicant coz ꝛ
epar cuz oībus mēbris:videlicet vnū cū arterys:ꝛ alterū
cū venis:ꝛ aliq̄n ē colligātia ab vno mēbro ad aliud ꝓ
priū mēbrū:sicut colligatū est os stomachi cū cerebro per
neruū euntē ab vno ad aliud.

¶ Cap.XV.Qō ē de causis egritudinū mēbroꝝ offi.

EOcuti sum⁹ breuiter de egritudinib⁹ mēbro
ruz officialiū:nūc volum⁹ log de ipsarū cau
sis.Et dicim⁹ q egritudines q̄ fiūt in figura
sūt ꝓpter duas res:qz aut a nā: aut a reb⁹ ex
trinsecis:ꝛ egritudo q̄ ꝓuenit a nā: est ꝓpea
qz mā ē icōueniēs:nec apta opationi vtut] iformatīe:nec
instrō cū quo opaī vt⁹ iformatiua:nec instrm est aptū ei.
A reb⁹ vo extrinsecis ē sicut fit embzioni qñ nascit̄:vel
qñ nutrit̄:ꝛ aliqñ fit ex erroze medici: qz aliqñ credūt re
ctificare mēbra ꝛ dislocāt ea:ꝛ hꝫ debes cogscere ī figura
mēbri:ꝛ figura partiū:ꝛ sic debes itelligere in q̄libet egri
tudie attributa mēbris officialib⁹ ī eo q sūt officialia ꝛ cā
stricture meatuū ꝛ ꝓstrictiōis eoꝝ ē ꝑ dñiuz frīditatis ꝛ
sic.sup eoꝝ ꝓp̄onē:aut qz ꝓximunt ab alys mēbris: aut
pp opilationē:ꝛ opilatio fit:aut pp aꝑata:aut pp bu. gros
suz:aut viscosū:aut pp durū lapidē:aut pp carnositatē na
scētē ī pozo:aut pp foztitudinē vtutis retētiue aut debili
tatē expulsiue vtutis:qz ob istas cās multa ī eis quātitas
aggregat̄.Sz largitas meatuū fit aut a caliditate ꝛ humi
ditate:aut ab humiditate:aut ab hūoze calido mozdicati
uo:aut pp medicias vel cibos apitiuos: aut pp debilitatē
vtutis retētiue:ꝛ cā lenitatis ē a causis lubzicatiuis humi
dis sic ab humozib⁹ mucilaginosis ꝛ silib⁹.Et cā aspitat].
est a causis calidis mozdicatiuis.siue veniāt ab humozi
bus:aut a reb⁹ extrisecis.Et egritudines numeri sūt ꝼm
hūc moduz: si qō supfluit ē ꝼz cursuz nāe:fit a supfluitate
māe:q̄ ē in mēbro:ꝛ si exī cursuz nāe ē sic cucurbitini ꝛ co
ruz silia q̄ ꝓueniūt ab hūozib⁹ exī nāz:aut ī quātitate:aut
in q̄litate.Et diminutio ꝓuenit ex putrefactiōe sic est ca
sus capillozꝝ:aut pp cozrosionē:ꝛ maxīe qñ putrefactio ē
ab hūoze cozrosiuo:aut ab aliq̄ re extrinseca.ꝛ cā magni
tudinis mēbroꝝ qñ ē mēbrū p viā nāe ē pp multā mām
mēbri.ꝛ pp dñationē vtut] iformatiue sup ipsuz:ꝛ qñ nō
est p viā nāe fit pp aliquā supfluitatē splaz mēbro.ꝛ par
uitas mēbri fit pp paucitatē māe si ē ꝼz cursuz nāe:ꝛ q̄ ē
ꝑter cursuz nāe fit ex debilitate vtut] nutritiue sicut acci
dit ethicis.Sz cāe egritudis male positiōis due sūt: vna
ē extrīseca sic dislocant mēbra pp īmoderatū exercitiuz:
ꝛ sic qñ frāgit̄ pāniculus q separat itestīa a testiculis: aut
pp dislocationē ossis anche.Intrīseca aūt ē sic hūiditas
supflua q̄ mēbra mollificat ꝛ lubzicat:ita vt egrediāt a lo
co ꝓpzio:sic accidit çirbo:ꝛ intestinis pp multā hūidita
tē aq̄saz aut lubzicatiuā q̄ trāsit p meatū q tēdit ad testi
culos.ꝛ cā sepatōis ꝛ ꝓiūctiōis mēbroꝝ ē duplex:vna pp
debilitatē vtutis iformatiue aut malitiā māe:ꝛ hoc nocu
mētū ꝓuenit tpe gnatiōis:ꝛ qō nō ꝓuenit a gnatiōe ē sic
carnositas q̄ fit iter duas carnositates qñ nascit̄ caro iter
mēbra ipsa ꝯglutinant̄.Sz solutio ꝯtinuitatis in mēbris
officialib⁹ est eadē cū ea q̄ fit in cōsilibus:ꝛ accidit hꝫ aut
pp res extrīsecas incidētes:aut cōquassantes vel extēd ē
tes:aut ab ītrinsecis:sicut ab humozib⁹ acutis cozrosiu is
aut extē tib⁹ q lacerāt:aut grauitate aut ventositate.

¶ Cap.XVI.Quod est de accidentibus supueniētibus
virtuti nutritiue in generali.

DIceps volum⁹ narrare de accītib⁹ q̄ sup
ueniūt actiōib⁹ ꝛ passiōib⁹:ꝛ appzopare vnū
qōq illoꝝ egritudini a q̄ emergit:ꝛ hꝫ cogni
to cogscem⁹ egritudinē vniuscuiusq mēbri.
Et dicim⁹ q cū accidēs nō sit aliud nisi lesio actiōis ꝛ pas
sionis mēbroꝝ:aut ipressiōis ipsoꝝ fiūt gña ipsoꝝ accidē
tiū ꝼz ꝓputationē generū actionū ꝛ passionū.Et tu scis in
libzo sanitatis q quedā opat nes sunt q̄ appzopant̄ aīe
nutritiue:ꝛ q̄dā aīe sensibili:ꝛ quedā appzopant̄ motui:ꝛ
q̄dā appzopant̄ vtuti imagiatiue ꝛ cogitatīe ꝛ memozati
ue.Et ē icipiēdū ab accītib⁹ q̄ supueniūt opatiōib⁹ vtut]
nutritiue:qz sūt magis neče in eētia aīaliū.Et dicam⁹ q
mēbra q̄ ozdiata sūt opatōib⁹ vtutis nutritīe q̄ dcā sūt ī li
bzo sanitatis sūt sic os ysofag⁹:stōacus epar:renes:vesīca:
sacculus splenis ꝛ fellis.al.saccul⁹ fellis ꝛ splen.Et lesio q̄
supuenit vlr mēbroꝝ actōib⁹ passiōib⁹ est trib⁹ modis:
vn⁹ ē vt cū opatio mēbri cessauerit vt sit ꝑpinq̄ pūcto pri
uatiōis:scōs vt sit dimīuta a suis nālib⁹ opatōib⁹.Tertī⁹
vt sit pmutata ad malas opatōes.Et debem⁹ icipe in mē
bzis nutritiuis ꝼm q ozdinant̄ ī officys cibi.Et dicam⁹ q
minuit̄ opatio ozis vl puaī pp vlceratōez q̄ ei accidit aut
pp aꝑa:aut pp putrefactionē dentiū vel pp aliqs egritu
dines q̄ fiūt pp aliqs ꝓp̄ones māles.Et ysofag⁹ ledit̄ aut
ab aꝑatib⁹ q̄ in eo nascunt̄ ꝛ dicunt̄ eldalbuata: hoc ē sig
nantia:ꝛ fiūt ꝑ maiozi pte in musculo illi⁹:ꝛ ēt ꝓuant̄ aut
diminuunt̄ illi⁹ opatiōes qñ dislocant̄ spōdiles colli ꝛ ꝯ
bunt̄ pp aꝑata interi⁹:aut pp humozē mucillaginosuz q
illuc discurrit in magna q̄ztitate.Aut pp res aduenientes
ab extrinseco:ꝛ hec spēs est pp cām magne suffocationis
supueniētis pueris paruulis pp hūiditatez suaꝝ ꝓplexio
nuz.Et gñal̄r accidit eis spēs oīs egritudis male ꝓplexio
nis mālis.Et etiā veniūt egritudines pp malā cōplexio
nez nō mālez sicut testificat̄.H.de iuuene cui medici mul
suz vetabant aquā:ꝛ ipse bibit multā aquā frigidā auide
vna hoza assumpta:ꝛ peryt virt⁹ attractiua ꝛ ēt expulsiua
ysofagi:ꝛ nō potuit vlteri⁹ deglutire.¶ De stomaco sunt
manifeste gnq̄ vtutes:videlicz digestiua:attractiua:retē
tiua:expulsiua:ꝛ discretiua:ideo fuit necessariū vt nume
rus accidētiū esset ꝼm numerū istaꝝ vtutū.Et incipiam⁹
a digestiua ꝛ dicam⁹ qz qñ deficiet vtus digestiua in stōa
co acescent cibi in stomaco:ꝛ cā acetositatis est frigiditas
q̄ est inuēta:eo q hoc accidēs ꝓuenit a mala complexiōe
frigida:siue sit materialis siue nō materialis.Et q̄ est nō
mālis talis est cā ītrinseca:ꝛ talis ē cā extrinseca.g hꝫ acci
dens ꝓuenit a mala cōplexione māli.Et cause nō māles
extrinsece sunt sicut res extrīsece in actu frigide in ipso
sumpte:aut res frigide in potētia sūpte:aut ꝑpter multā
q̄ztitatē cibi:aut ꝑpter receptionē ipsi⁹ incōueniētē in oz
dine ꝛ tpe.Sed cause māles intrinsece sunt sic humozes
frigidi.Et isti hūozes fiunt duob⁹ modis:aut vt generen
tur in seipso:aut vt attrahant̄ ab alys mēbris sicut a cere
bzo qō ꝑpriū est ad spargēdū humozez flegmaticū:ꝛ splē
ne vt spargat humozē melācolicū.Sz sparsio q̄ ꝓuenit a
splene qñ ē in mēsura tēperata in quātitate ꝛ q̄litate tūc
est opatio nālis:ꝛ qñ egredit̄ a tēpamēto in aliq̄ istoꝝ:tē
fit acutositas hec q̄ dicta est:ꝛ qñ dñant̄ multū sup stōm
occasiōes supradicte peryt ipi⁹ opatio penit⁹:sicut accidit
in fluxu in quo egredit̄ cib⁹ sicut recipit̄ sine aliq̄ ꝓmuta
tione q̄ dicit̄ liēteria.Et qñ steterīt isti humozes lōgo tpe

in stō ē cā vt ꝙram⁹ malā ꝯplonē frigidā difficilē ad curā duz ī ſuba ſtōi:⁊ ſi diu durauerit ob hāc cām adueniet hoi ꝯplo ſenectutis:⁊ aliqñ erūt apata frigida q̄ fiūt in stō cā iſtoꝝ accidētiū:⁊ maxime qñ apata erūt ſicca ⁊ dura. Et alexāder dixit ꝙ acetoſitas ꝓuenit a caloze. Et tu debes ſcire ꝙ hoc accidēs ꝓuenit ſicut accidēs ꝙ fit ex vino qō aceſcit pp aerē calidzu:⁊ apparet vt ſit vna actio:actio accidētalis q̄ ſubalt fit a ſili:⁊ accñtalt a ꝑzio:ſicut in pluribus ꝓſcrutari pōt ⁊ ī ueniri:⁊ ꝓpterea ſubtiliter medicus has res dz ꝓſcrutari vt cognoſcat ꝓfecte. Et humoꝝ ꝙ generant in stō qdā eoꝝ ibibunt in ipſo:⁊ qdaz ſpargunt in ꝯcauitate ipſi⁹. Et ēt accidit stō pp diminutionez digōnis vētoſitas:⁊ q̄uis ħ accñs cōicet debilitati vtut] retētiue: ꝓpea qz stō⁹ qñ colligit ſupza cibū bona collectiōe aduenit tūc bona digeſtio:⁊ qñ nō bñ colligit:⁊ tc caloz nālis nō bñ dñat ibi:⁊ tūc natat cib⁹ ī ptib⁹ ſupiozib⁹:⁊ tūc refrigerat ⁊ gñant vētoſitates i eo:ꝓpterea qz ps ſupioz ē neruoſa ſicut dictū ē. Et ſcias qz caloz debilis ē cā generādi ventoſitates: ꝓpterea qz caloz fortis terminat vel carminat ⁊ diſſoluit ipſius māz diſſolutiōe nō manifeſta:nec etiam fortis frigiditas gñat vētoſitatē:eo ꝙ nō hz a ſui nā vt generet vētoſitatē. Et ab hac mala opatiōe accidit ex neceſſitate ꝓmutatio in cibo ad malā q̄litatē fumoſaz vel humoroſaz. Et manifeſtū ē ꝙ hoc accidēs fit a caloze eſneo q̄ ē plus eſ nāz q̄ caloz q cibū reſoluit in fumū:⁊ ꝓuertit in fumoſitatē. Nā ab iſto gñat humoꝝ putrefact⁹ ⁊ ſapoꝝ coꝝrupt⁹ fetidus ſilis odozi raphani:qz ille ꝓuertit in stō ad malā ꝯplonē. ġ egritudines que fiūt ab his fiūt a mala ꝯplone calida māli vel nō māli. Et q̄ fiūt a nō māli fiunt vel ꝓueniūt a cibis calidis ⁊ a reb⁹ extrinſecis. Mālis fit ab humozibus colericis gñatis in ipſo: vel miſſis ab alio mēbzo. Et mēbzū appzopatū ad hoc eſt epar vel fel. Et q̄buſdā hoib⁹ ē fel tāgēs stōm:eo ꝙ qdā ſūt habētes meatuz fellis ad stōm ſicut ſplen hz:⁊ tales hoies ſūt qb⁹ cola in stō gñat. Et hec cola nō dī cola niſi equoce:⁊ hic hūoꝝ cadit in fundo stōi:aut ibibit⁹ ē in coꝛpe ipſi⁹. Et aliqñ accidūt stō illa mala accñtia ab apatibus q̄ naſcunt in ipſo. hec ſūt oīa accñtia q̄ veniūt vtuti digeſtiue.⁊ vtus diſcretiua ē q̄ cognoſcit oēs ſpēs cibi ⁊ nutrimēti:⁊ cognoſcit ſāguinē a ſupfluitatib⁹ vt nutriat mēbzū ex ꝓueniētiozi:⁊ mittat vnicuiq mēbzo qō ē ei ſile:⁊ iſti⁹ vtut] nō fuit memoz Hal.⁊ ſepatiua de q̄ logt nō ē h:⁊ ē magna dſia inter ſepatiuā ⁊ diſcretiuā:⁊ in eē ⁊ tpe. Sz bāc habeo ab onoſati q eā aſſerit foztiter:⁊ nō ē dubiū qñ ipſa ſit in coꝛpe:⁊ ē neceſſaria:ſicut ſunt alie vtutes. Et ipe dicit in illo libzo oīa accñtia q̄ adueniūt coꝛpi qñ ipediunt opatiōes illius vtutis:⁊ dicit ꝙ qñ debilitant in stō:neceſſariuz eſt vt generent mali hu.in toto coꝛpe:eo ꝙ nō ē facta ſepatio icōueniēt] a ꝓueniēti. vñ aliqñ ꝓueniet mozphea. Et erit hic etiā ꝓpterea qz debilitata erit vtus hec in ſplene: qz non erit attracta cola nigra ad ipſuz. Sz nō manifeſtat Albumaſar ꝙ quā ꝯplonē iſta vt⁹ opat:nec ꝙ ſit ei⁹ iſtrm:ſic dixit in alys q̄ttuoz. Et h ē magn⁹ defect⁹:qz qñ volum⁹ remouere accidētia q̄ ſupueniūt eidē:⁊ ſi nō cognouerim⁹ ꝯplonē q̄ laboꝛat nō cog̃ſcem⁹ modos curatiōis ipſi⁹. Et nos dño ꝓcedēte debem⁹ ſuū eē declarare:⁊ q̄ cā laborez ifert:⁊ qñ ꝓuat ei⁹ opatio aut minuit: poſt hec ex neceſſitate ſequet debilitas in vtute nutritiua quā hz ſtomach⁹ in ſeipſo:aut ab ea ꝓuat:qz iā dictū ē ꝙ ſtomachus nutritur ex chilo aliq̄ mō nutrimēti:⁊ ſi nō nutriret a chilo nō amplecteret ipſum:⁊ qñ debilitat virt⁹ nutritiua in stō ſequit ex neceſſitate egritudo que dī idigeſtio ſtomachi. ⁊ cauſa iſtius ſūt due res aut mala ꝯplo ca.⁊ ſic. fixa ī ſubſtantia radicali ſtomachi:quāli ꝓgat inducit ethicam aut mala ꝯplo fri.⁊ ſic. q̄ inducit ſenectutē.

Cap. XVII. Qō ē de accñtib⁹ ſupuēiētib⁹ vtuti retētiue.

ET vtut] retētiue qñ diminuit opatio ſegt inflatio ⁊ vētoſitas:⁊ aliqñ exit cib⁹ idigeſt⁹. Et cā hui⁹ ē mala ꝯplo fri.⁊ bu.⁊ aliqñ ſolū frig. nō mālis ⁊ mālis.⁊ qñ hec opatio appzopinq̄bit ꝓuatiōi ſui fiet egritudo lubzicitat] ītestinoꝝ. Sz qñ hec vt⁹ retiebit cibū mala retētiōe aduenietstō vt ſit tremuloſus:eo ꝙ vt⁹ retētiua ꝓiūget cū fece cibi. Et hoc accñs appet in stō plus tpe ſatietat] ſupflue:qñ iplet ſtomachus:nec pōt regere cibū:⁊ hoc accidit ꝓpter vnā malā ꝯplonē mālē aut nō mālem.

¶ Capitulū. XVIII. Quod eſt de accidentibus virtuti expulſiue ſuperuenientibus.

VIrtutis expulſiue opatio:aut diminuit aut ꝓuat. Ad diminutionē vo ipſi⁹ accidit vt remaneat ⁊ retineat cib⁹ in stō mala retētione:ita vt putrefiat. Sz a ꝓuatiōe ipſi⁹ accidit egritudo q̄ dī colica. al. colerica. i. calida. Et hui⁹ cā ē ꝯplo mala frigida mālis vel nō mālis:⁊ hec ē ſubalis cā ꝓuatiōis ipſi⁹. Et aliqñ ꝓuat ꝓpilationē q̄ fit in inteſtinis:ſicut accidit in colica:⁊ hec ꝓuatio eſt accidētalis. Sed ſupflua expulſio que ſupuenit opationi iſtius vtutis facit vnā ex ſpēbus lubzicitatis inteſtinoꝝ. Et hec eſt foztioz illa que fit pp ꝓuationē retētiue:qz hoc fit pp aliā rē q̄ mouet hāc vtutē ad expellēdū nimis:ſic ſunt humozes ylceratiui:vt colera aut flā ſalſuz:⁊ melia acetoſa. Et ēt pōt fieri ꝓpter apa generatū in oꝛificio vel poꝛta stōi: aut pp cibos coꝛruptos ꝓmutatos ad tales hūozes:ſic accidit ī foztiſſimo fluxu. Et aliqñ remotis his oib⁹ cauſis vt⁹ expulſiua mouebit ħ malo motu:⁊ ēt pp aliquā leuē cām eidē adueniētē ⁊ hoc pp errozē vtutis illi⁹ mēbzi:ꝓpterea qz hec mala diſpoſitio ē reuerſa in habitudinē ſtabilē:⁊ ꝓpterea curant medici hāc egritudinē cū medicis cū qb⁹ curāt vertiginē ⁊ melācoliā:⁊ remoueat erroz iſte ⁊ ſenſibilitas mala. Et adhuc declarabo meli⁹ in libzo de īgenio ſanitat]:⁊ pōt eē vt hoc fiat pp apa factū in ſupficie stōi. Adhuc etiam iſti vtuti attribuit malū accidēs qō dī ſingult⁹ qō accidit pp rem q̄ ledit pp qualitatē calidā aut frigidā:⁊ q̄dā ſpēs fit pp malā ꝯplonē calidā ⁊ ſiccā fixā in ſuba stōi: ita ꝙ generat in ipſo vna ſpēs ſpaſmi:cui⁹ ſanatio aut ē difficilis aut īpoſſibilis:⁊ aliqñ fit ſpaſm⁹ pp multā humiditatē q̄ ē in ſuba neruoſa ſtomaci ꝯz ꝙ dictū ē in cauſis ſpaſmi. Et vomitus appzopziat male opationi iſtius vtutis:ſed nō ē ita ſubſtātialis ipſi ſicut expulſio q̄ fit p iferiozes ptes. Et cā vomitus eſt ꝓpter cām natantē in oze ſtōi: ex multa būiditate colerica aut flegmatica: qz qñ iſti humozes erūt in partib⁹ ſuperiozib⁹ ſtomaci mouent vomitū:⁊ qñ erūt in partibus īferiozib⁹ ſtomaci mouēt fluxū. Et aliqñ ſpargūtur ad ſtomacū ab alys mēbzis ſicut ab epate: vt videm⁹ in multis qb⁹ aduenit febzile frigus:⁊ cū vomūt curant⁹ ⁊ hoc accidit ꝓpie ab bu. colericis ⁊ aliqñ a flegmaticis: et ꝙ fit a melācolicis ſignificat maius malū.

¶ Capitulū. XIX. Qō eſt de accidentibus ſuperuenientibus virtuti attractiue ſtomaci.

CAuſa ipedimēti attractiue ſtōi eadē ē cuz cā q̄ ħ fac in yſofago. Sz diminutōez appetit⁹ ⁊ augmētū ipſius in stō dicem⁹ qñ tractabim⁹ de accñtib⁹ q̄ adueniūt vtuti ſenſibili.

¶ Capm. XX. Quod eſt de accidētibus q̄ ſuperueniūt virtuti nutritiue inteſtinoꝝ.

HUcuſq̄ dixim⁹ de accñtib⁹ q̄ fiunt in opatōibus q̄ manifeſtant in stō: deinceps volumus dicere de accidētib⁹ q̄ ſupueniūt virtutibus nutritiuis ītestioꝝ. Et dicim⁹ ꝙ manifeſtioz vtus q̄ eſt in eis ē vtus expulſiua:⁊ poſt illā retētiua. Accidentia q̄ ſupueniūt ipſis ſunt ꝑm coꝛruptionē iſtaꝝ duaꝝ virtutuz. Et qñ ꝓuat operatio vtutis expulſiue aut dimi-

nuitur tūc fit egritudo que dicit colica. Et ꝑuatiōis causa isti⁹ vtutis stat ꝑ malā ꝓplonē colericā mālē aut nō mā/lem. Et ꝑuatio que ꝓuenit a mala ꝓplone frigida est plu/ribus manifesta: ꝓpterea q2 frigiditas est ꝯria calozi nāli ꝓpter suā q̄litatē: ꝛ ipedit spūz in oīb⁹ suis opatiōib⁹. Sz qñ ꝓuenit a caliditate nō ē admirādū. ꝓpterea q2 multa mēbza nō agūt nec patiunt: nisi ꝓpter calozē tēperatū mē/suratū vnicuiq; mēbzo: ꝛ qñ calo2 egredit multū ex natu/raz in aliq̄ duarū q̄litatū: tūc ꝑuant eoz opatiōes ꝓpter calidū aut frigidū. Sz qñ distēperant parū in caloze: tūc erit opatio mala: sicut calo2 stomachi q ꝑmutat cibos in fumositates. Et aliqñ ꝑuat opatio isti⁹ virtut] in itestinis ꝑ opilationes que in eis fiūt. Et ille fiūt aut ꝓpter sterc⁹ durū aut viscosuz: aut humozē grosſuz ꝛ viscosuz: aut pro/pter apa vētosuz: q̄uis lesio que ꝓuenit ab apatib⁹ in hac opatiōe sit duab⁹ de causis: vna q2 acquirūt intestina ma lā ꝓplonē mālē: ꝛ alia ꝓpterea q2 claudit vias. Et vētosi/tas etiā claudit intestīa ꝑ duas res: vna q2 ꝓponit se ster/cozi sicut accidit canalib⁹ subterraneis vñ fluūt aq̄. Alia q2 torquent itestina donec claudant. Itē fit opilatio pro/pter lūbricos: ꝛ accidit in itestinis ꝓpter cozruptionē isti⁹ virtutis expulsiue que fit ꝓpter opilationē: qō facit opa/tiones nō nāles. eo q; expellit superfluitatē per partē supio/rez quā oz expellere per ptē inferiozē: ꝛ tunc euomit ster/cus. Et aliqñ debilitat vtus expulsiua ꝓpter opilationez vie a cisti fellis ad intestina: q2 tunc nō potest ꝓuenire ad intestina ex colera illud qō adiuuet ad stercozis expulsio/nem. Sz si hec operatio ꝑmutata fuerit ad malū ꝯriū tūc malā faciet opationē: ꝛ fiet aliquo mō fluxus: eo q; sterc⁹ nō trahit in itestinis mozā cōuenientē ꝓpter augmētum istius vtutis. Et causa augmenti isti⁹ vtutis ē ꝓpter humo/res mozdicatiuos qui ſparsi sunt ad itestina ab epate ꝛ ve/nis: ꝛ stō: aut felle: aut ab alys membzis: ꝛ aliqñ ꝓueni/unt a capite. Et qñ humozes mozdēt intestina multū vl/cerant ea: ꝛ fit egritudo que dr̄ vlceratio intestinoz; que disinteria noīatur. Itē accidit istud isti virtuti ꝓpter q̄li/tatē cibo; qui sunt extra nām: q2 aliqñ stomach⁹ expellit ad itestina cibū anteq̄ digerat: ꝛ aliqñ fit ꝓpter multā ci/bi quātitatē qñ ē superflua. Et aliqñ accidit ꝓpter opilatio/nez meat⁹ qui ē inter epar ꝛ itestina: ꝛ tūc nō trāsit cib⁹ ad epar: ꝛ cib⁹ aggrauat vtutē expulsiuā: ꝛ ꝓpterea ipsuz ex/pellit: ꝛ aliqñ causa que ꝓhibet penetrationē cibi ad epar est grossities cibo;: ꝛ grossities cibi est aut ꝓpter naturaz ipsius eiusdez cibi: aut ꝓpter debilē opationē stomachi in ipsuz: aut ꝓpter vtrūq;. Et aliqñ nō trāsit cib⁹ ad epar ꝓ/pter debilitatē vtut] attractiue in ipso: sicut accidit i egri/tudinibus epatis. Et qñ debilitat virtus retētiua fit vna spēs fluxus que noīat elicalfa: ꝛ hoc ꝓuenit necessario ꝓ/pter malā ꝓplonē mālē ꝛ nō mālē. Et qñ ꝑuat ipa opatio fit alia spēs fluxus que dicit lubricitas intestinoz;: ꝛ opa/tiones extremitatis intestini lōgatiōis impediunt: aut ꝓ/pter vlcerationē factā a duritie stercozis: aut ꝓpter emo/roidas ibi natas: ꝛ aliqñ venis ipsius aptis fluet inde san/guis: ꝛ aliqñ fluet sanguis iste per viaz nālis purgationis ꝛ laudabilis: ꝛ hoc est qō dicit Aristo. malus sanguis dis/currit a naso ꝛ ano.

Cap. XXXI. Quod est de accidentibus superuenientibus virtutibus epatis.

QUia epar hz gnq; vtutes: iō accidētia ei adue/niētia totidē sunt: q2 qñ diminuit in ipso vt⁹ digestiua sanguis suus erit flegmaticus: ꝛ mē/bza que nutrient lōgo tpe ex tali sanguie cō/uertent fm suā ꝓplonē ad nām istius humo/ris: ꝛ poterit fieri egritudo que dicit ydrops yposarcha. ꝛ hoc accidens euenit ꝓpter malā ꝓplonē frigidā mālem: ꝛ aliqñ fiet ꝓpter qualitatē cibi aut maliciaz sui ordinis. Et aliquando fiet ꝓpter res extrinsecas ꝛ potest fieri ab oībus causis que inducūt frigiditatē ꝓplexionis. Et aliqñ ꝓpter colligātiā membzorū seruiētiū epati cuz ipso sic vt stomachus: q2 qñ diminuit opatio stomachi in dirigēdo chilū ꝛ mittit ipsuz nō coctū epati: ꝛ qñ in hoc fit pseuerā/tia cōuertit natura epatis ad cōplexionē frigidā. Et splen qñ debilitat ꝛ nō mundificat sicut debet: tūc remanet ps frigida ꝛ sicca in epate: ꝛ cōuertit ipsuz ad cōplexionē fri/gidā: ꝛ quādo etiā intestina gracilia acquirūt malā ꝓple/xionē: ꝛ sic tūc leditur epar ꝓpter colligantiā que est iter ipsaz ꝛ epar. ꝛ aliquādo acquirit epar malā cōplexionē ꝓ/pter apa: sz apa nō erit causa ꝓ maiozi parte isti⁹ egritu/dinis nisi induretur ꝛ fiat lapideuz. Et aliquādo erit cau/sa egritudinis epatis egritudo officialis: sicut sunt opila/tiones que fiunt in ipso: eo q; opilatio hz extinguere calo/rem intrinsecū: ꝛ maxime qñ hu. faciēs ℔ ē frigidus. Sed quādo opatio virtutis digestiue acquisiuerit maximū er/rorez: tūc accidet vnū ex duob⁹: q2 aut ydropisis timpani/tica: aut alie egritudines calide. Et tu debes scire q; mē/bza nō agūt ꝛ patiunt nisi cū quodā calozе tēperato ex fri/giditate ꝓportionata ei: iō q2 ostēsuz est in nāli phia q; fri/giditas est in cozpe sicut instrm tēperās calozē naturalem qui est ꝑmum agens ꝛ substātiale. ergo quodlibet mēbzū operatur suā actionē per istum calozē cozrectuz cum isto instrumento cōueniēte ei. Et qñ frigiditas aduenit mem/bzo non multa ita q; calo2 nō egredit suā fozmā naturalē multū tūc diminuit opatio mēbzi sicut in cibis q; acescūt in stomaco: ꝛ sicut in sanguine flegmatico q; generat i epa/te frigido. Et qñ augmentat calo2 agens bzeui augmento q; tñ tunc nō trahit calozē agētē a sua fozma naturali: tūc fit mala augmentatio in operatione mēbzi sicut in stoma/co generāte fumositatē ex cibis: ꝛ sicut in epate generāte multam colerā. Sed qñ fit magnū augmentū in calidita/te vel frigiditate: ita q; calo2 mēbzi exeat a sua fozma na/turali: tūc faciet mēbzū operationē ꝓtrariā operationi na/turali sicut stomacus q; cozrūpit cibos: ergo cause istarum egritudinū fiunt eq̄ a mala ꝓplexiōe calida sicut frigida. Et postq̄ assignauim⁹ causam cōem oīb⁹ mēbzis volum⁹ reuerti ad locū vnde ſepati fuim⁹ ꝛ assignare causas pro/prie in epate. Et dicim⁹ q2 quādo accidit epati mala com/plexio calida parū excedēs sicut diximus tunc acgret mul/tam amaritudinē. Sz quādo augmentabit hec mala cō/plexio calida ita q; egrediat a sua fozma naturali: tūc erit operatio ipsius epatis opatio nō naturalis: ꝛ ꝓueniet illa operatio solū a calozе in eo q; ē calo2: ꝛ nō in eo q; talis ca/lo2. ergo q̄ ꝓueniet ab isto calozе in eo q; calo2 simpliciter inducet partem aqueā quā ꝯueniet ad fumuz: ꝛ faciet ex eo vētositatē ꝛ ꝓueniet ex ℔ timpanitica ydrops aut ſimile: ꝛ si fuerit cā remotiōis naturalis calozis egritudo calida: attribuetur illa remotio egritudini calide: ꝛ si fue/rit frigida attribuet frigide. Et ꝓpterea multū laborant medici vt dent causam bene isti⁹ ſpēi eo q; eque fit a calo/re sicut a frigoze. Et ꝓpterea hec spēs difficilioz est ceteris ad curandum. Sed cā acquirēdi malaz complexionē vni/uersaliter sunt cause calide materiales ꝛ non materiales. Et cā que magis est ꝓpria in hac lesione ē qñ cistis fellis suam opationem nō facit: ꝛ hoc accidit aut ꝓpter oppila/tionem q̄ est in meatu q; est inter cistin ꝛ epar: aut ꝓpter debilitatē vtutis attractiue in ipso cisti: aut ꝓpter oppila/tionē meatus q; transit a cisti ad intestina: aut ꝓpter debi/litatem vtutis expulsiue q̄ est in ipso felle: qō ē q2 qñ clau/ditur ille meat⁹: tūc accidit eidez illud accidēs q; aduenit habenti clausa itestina boc est: q2 nō petit cibū nec deside/rat. Et accidit hoc ꝓpterea q2 vtus attractiua ē in quolibz mēbzo ꝓpter nutritinā. Et vtus nutritiua ꝓplet suas opa/tiones ꝓpter q̄tuoz has virtutes: ꝛ qñ ꝑuatur vna istarum

priuant oēs: ꝛ sic accidit epati ꝓpter fel. Et accñs qō dicit ycteritia fit ex necitate ꝓpter vnam duaꝝ rex: aut ꝓpter puationē opatiōis fellis: aut ꝓpter diminutionē: qz tūc remanet amaritudo ꝑmixta sanguini: ꝛ vtus expulsiua mittit eā ab oīb⁹ mēbris: ꝛ expellit eā ad supficiē cōpis p modū curatiōis sic expellunt alie supfluitates: ꝛ hec spēs nō ē timorosa: aut qz epar: aut qz mēbra acgsiuerūt malā cōplonē calidissimā: sic accidit qñ gñant apata calda in eis: aut ꝓpter venena calda ebibita: qz tūc dñat multa ẽztitas colere in corpe ꝛ spargit ad cutiz. Et ꝟ manifestat ꝓpter ẽztitatē supfluā ꝛ malā qlitatē: ꝛ nō p viā mūdificatiōis: ꝛ ꝓpterea hec spēs ē piculosa. ¶ Qñ debilitat vtus discretiua in epe tūc debilitant opatiōes ipsius ꝛ spargūt p totū corp⁹ hūores hi cū sanguīe: ꝛ fiūt ꝓpter ꝟ multe egritudines sic ydrops q dr asclites qz nisi hec vtus cognoscat aut separet aquositatē q ē in chilo: tūc spargit in sanguīe: ꝛ nā pellit ipsaz ad ꝓcauitatē vētris: ꝛ qdā dicūt q nō expellit ad hūc locū nisi p venas ymbilici: ꝓpterea qz iste vene ꝓtinuant cū epe: ꝛ p istas exit supfluitas aq̄sa q ē in embrioe qñ est in corpe matris. Et aliqñ fit ꝟ accñs ꝓpter debilitatē vtutis attractiue q ē in renib⁹: aut ꝓpter opilonez: aut ꝓpter strictura illi⁹ meat⁹. Et qñ debilitat vtus retētiua. al. attractiua in ꝟ mēbro est cā vt exeat sanguis ex eo crudus aut nō coct⁹. al. aut coct⁹. Et qñ vtus expulsiua erit p̄mutata ad malū in ꝟ mēbro tūc reuertit sanguis ad iestina p meat⁹ p quos cib⁹ trāsit ꝛ fiet fluxus sanguīs: ꝛ ꝟ est aut ꝓpter acumē sanguīs: aut ꝓpter malitiā ꝓlonis. Qñ debilitat aut ꝑuat opatio vtutis attractiue ēt ex hac pue nit malus flux⁹. Et cā vlis lesiōis hax vtutū ē ꝓpter egritudies approꝑatas mēbris officialib⁹ aut ꝓsilibus. Sz officialis ē cā p accñs: qz mediāte egritudie ꝓlonali q ē appropriata ꝓsilibus. Et iste due spēs egritudis ledūt mēbra duob⁹ modis: aut in eo q est in ipso mēbro: aut in eo q est in mēbro cōicāte cū eo. Et ꝓpterea si aligs q̄reret a nobis in hūc modū postq̄ vna rex p quā ledunt opatiōes membroꝝ ē p cōicationē vel colligātiā: ꝛ cor ē illud qō dat calorē epi p quē facit suas opationes ledent opationes epis p pter passiōes cordis aut nō. Rñdemus qz postq̄ cor ē dominās mēbra sup oīa ex toto ipole ẽt in eo gñent egritudies sensibiles tales q possint ledere epar aut alia mēbra ſtāte hoīe viuo: ꝛ si ꝟ accidit accidet p viā exneitatis q fit in reb⁹ nālib⁹: ꝛ ꝟ fit valde raro. Sz maior pars egritudinū q fiūt in corde remanēte hoīe viuo p ꝓparationē fit ad mēbra īsensibilia: q̄uis nō sit ipole vt cordi aduenīat egritudies occulte ꝓpter malā ꝓlonē. Et qñ sunt sensibiles lesiones opationuz epis tūc sunt fortissime: sic tu vides q ꝓpter paruū motū vel ꝓpter parū remū aduenientē gubernatori magne nauis fit magn⁹ mot⁹ in pte ꝓzi nauis. sic ēt bz se q̄libz dispositio cordis ad oīa mēbra ꝓncipalia. Propterea qñ medicabimur epar: non debem⁹ negligere cordis dispōnē: imo añ oculos ꝓferēdū vel ꝓponēdū. Et adhuc melius declarabimus in īgenio sanitatis.

¶ Caplm. XXII. Quod est de accidentibus supernieniē tibus virtuti digestiue venarum.

Accñtia q̄ veniūt digōni venaꝝ sequuntur p maiozi pte egritudies epis: sz hñt egritudinē ꝓpriā eis ꝟ ē fluxū sanguīs. Et in egritudinibus fit ꝟ ꝓpter fortitudinē vtutis expulsiue ꝛ maxie in crisi laudabili. Sz illō qō ē accñs absolutū fit ꝓpter sanguinē mordicatiuū ꝛ acutū: ꝛ ꝓpterea dissoluit ꝓtinuitatē ozificioꝝ eaꝝ: aut ꝓpter subtilitatē sic videmus in egritudie q dr claulor. Et sicut tu vides q accidit in vtrib⁹ olei: aut accidit ꝓpter mltitudinē sanguinis quā vene ꝓtinere nō pnt: ꝛ aliqñ accidit ꝓpter obilitatē sube venaꝝ q̄ ꝑparate sunt scissioni: aut qz sunt subtiles nimis aut nimis dure. Et res que scindūt venas cito sunt multitudo sanguīs ꝛ res extrīsece sic casus ꝛ pcussio. Propter passiones hoꝝ mēbroꝝ ꝛ epis multa accidūt accidētia in vys vrinalib⁹. Et in libro signoꝝ ꝟ declarabo.

¶ Caplm. XXIII. Quod est de accñtibus supernenientibus virtuti nutritiue membroꝝ.

Sed accñtia q̄ accidūt vltie digōni q̄ est in mēbris sūt tria sic ī alys. Aut qz ꝑuat opatio virtutis nutritiue in ipsa sic fit ī ethicis. Aut qz diminuit sic accidit ī macie appellata alchaul: aut ꝑmutat sic in lepra ꝛ morphea. Et cā hoꝝ accñtiū ē aut ꝓpter malā ꝓlonē ipsoꝝ mēbroꝝ: aut ꝓpter cōicationez alioꝝ: sic in lepra q̄ fit pp duas res: aut ꝓpter debilitatē vtutis digestiue q ē in mēbro: aut ꝓpter malā māz eidē ab alio trāsmissaz. Et malitia māe ē aut ꝓpter seipsaz: aut ꝓpter debilitatē epis ꝛ venaꝝ. Et cā morphee ē ꝑ maiozi pte ꝓpter debilitatē vtut] discretiue epatis aut ꝓpter debilitatē attractiue in splene. Et aliqñ accidit ꝓpter malā ꝓlonē acgsitā in suba membroꝝ: ꝛ aliqñ propter cibos. Et tu debes scire q quando enumeramus causas istoꝝ accidentiū: q tūc nō dicim⁹ res ꝓtrarias ad invicez: aut q ipsa etiaz accidentia aliqñ non possunt esse simul: sed pluries hec accidentia sunt per plures cās vna ꝛ posset etiam esse vt omnes adessent.

¶ Ca. XXIIII. Qō ē ō accñtib⁹ ipediētib⁹ digōz cerebri.

Et opatio vtutis digestiue in cerebro: aut diminuet aut corrūpet. Et ab hoc ꝓuenit flux⁹ vel cursus supfluitatū nō coctaꝝ a cerebro p nares ꝛ palatū. Et hoc accñs appellat nassa. Et accidit a reb⁹ frigidis extrīsecis. Et aliqñ fit pp res calidas ꝛ volumus dicere q fiat a calis. Et dicimus q ꝑpea q hec supfluitas ē nō cocta: dicim⁹ q cā efficiens hāc egritudinē ē debilitas vtutis digestiue q ē in cerebro pp malā ꝓlonē dñantē ex frigiditate. Et ꝟ bñ pōt assignari in reumatib⁹ ex cā frida extrīseca. Sz reumata q̄ fiunt a cāis calis extrīsecis recipiūt pscrutationē: qualr fiāt p viā debilitatis vtutis digestiue. ꝑpea dicim⁹ q ōbilitas vtutis digestiue ꝟ facit p accñs: hoc ē pp multā ẽztitatē māe ꝛ ipsi⁹ fluxū: ꝑpea qz calor facit fluere res ꝓgelatas dissoluēdo eas. Insup attrahit cerebꝝ a toto corpore ad caput: ꝛ pp istā multā malā māz q̄ in cerebro colligit ꝑuenit accñs ꝑnarratuz: qz refrigerabit ꝛ virt⁹ digestiua īpediet ꝛ fatigabit circa cerebꝝ. al. ō cor. pp reparationez tāte ẽztitatis supflue. Ista est cā ẽztitatiua pp quā debilitat vtus digestiua cerebri pp cās extrinsecas. Cā vo q̄litatiua ē q̄ calor exne⁹ extrinsec⁹ bz p sui nāz refrigerare calorez ītrīsecū: sic sol refrigerat ignē. Et ēt alie cāe sūt q̄ nō īdigēt plōgatiōe ſmonis. Et hec vba hñt locū in oīb⁹ tribus digōnib⁹ si vis eas pōere tm̄ tres: sic fec. H. aut q̄tuor ſm dcm̄ hois quē tu scis. Sed mihi meli⁹ videt vt in venis nō ponat tertia digō: ꝑpea qz sāguis in eis nō trāsit ad aliā formā sic fit in stō epate: ꝛ alys mēbris: qz stōac⁹ ꝓuertit cibū ad chilū: epar ad sanguinē: mēbra alia ꝓuertūt ad sperma albū. Sz vene nō faciūt transire ad aliā formam q̄uis nutriant ex eo aliquo mō ex necessitate.

¶ Caplm. XXV. Quod est de accidentibus supuenientibus virtuti nutritiue cordis.

Dinceps volum⁹ enarrare de accñtib⁹ supueniētib⁹ mēbro ꝓncipi vtutis digestiue ꝛ ꝟ est cor. Et postea narrabim⁹ accñtia q̄ supueniūt mēbris spermatis ꝛ vrie: ꝛ postea erit cōplet⁹ ſmo accñtiū q̄ supueniūt vtuti nutritiue. Et dicim⁹ q accidētia q̄ supueniūt cordi sunt sic sincopis cardiaca ꝛ tremor: ꝛ vlr qñ exeunt vtutes pulsatiles a sua nā. Et hoꝝ cā aut est intrīseca aut extrīseca. Extrinsece cause sunt accidētia aīe q̄ calefaciūt ꝓlonē cordis sic ira ꝛ furor. Et cāe ꝓpter q̄s occultat iterius calor sic ex ira ꝛ bis silib⁹ qz qñ

ꝓuocant̃ sue v̄tutes iterius ⁊ calefit nimis tūc fortificat̃ ſimus mot⁹ pulſatilis: vt tēperet ſuā ꝯplonē attrahēdo aerē ⁊ expellēdo exteri⁹. Et cāe itrīſece ſunt mala cōplo aut vt ſit in eo aut in membris ſibi colligatis ⁊ aliqñ erit ꝯplo cordis nō mālis ſīc in febre ethica ⁊ qñz mālis qñ recipit ſanguis g̃ eſt in eo aliquā ꝑmutationē. Sz ap̄a nō pōt tolerare in ſui ſuba: eo q̄ ꝑus īfirmus deficit. Et medici dicūt q̄ pōt gñari in ipſi⁹ pāniculo: ⁊ ſi medic⁹ accelerat curā ipſius pōt curari ⁊ ſi nō mozit̃. Et dic̄ Ha. q̄ cor ſuſtinet egritudinē mālez. vz. q̄daz būiditatē aquoſam q̄ gñat̃ in ipſi⁹ pāniculo: a q̄ ꝑuenit egritudo q̄ vocat̃ ronel: ⁊ ſonat liq̄factio toti⁹ corpis. Et aliqñ naſcunt̃ ſup pāniculo eminētie dure ⁊ vl̄r dico q̄ nō ē ipole vt ſup ipz nō adueniat oīs mala ꝯplo: excepto vt nō ſit cū ap̄ate: aut nō vltimet̃: q̄ qñ vltimabit̃ aut ſupfluet fiet ſincopis aut ſīle. Et ſincopis eſt reuocatio ſubita caloris nālis ab oībus partib⁹ corporis ad cor: ita q̄ mēbra regi nō poſſunt: ⁊ hoc accidit aut ꝑ paucitatē caloris: aut ꝑ ipſius nimiā diſſolonem: ⁊ ꝑ alias cās. Et mēbra q̄ ledunt ꝑ ipſi⁹ cōicantiā ſunt membra ꝑncipalia. Et mēbr̄ qō maxīe cū eo cōicat eſt os ſtōi: ⁊ ꝓpterea noſat̃ fegnādi: q̄ cor noſat̃ flegat: ⁊ ꝑ ꝫ fegnādi dr̄ paruū cor. Et accidit ſincopis ꝑ dolorez ſtōi pluries: ⁊ accñtia virtutū pulſatiliū ⁊ cauſe illor̄: ⁊ qō pōt ꝯprehēdi ab eis melius eſt narrare in libro ſignor̄ ⁊ ibi dicaz.

¶ Lap. XXVI. Qō ē de qbuſdā accñtibus ſplenis.

IAm dixim⁹ q̄ mēbra q̄ ſeruiūt epi ſunt ſacc⁹ fellis: ſplen: ⁊ veſica: ⁊ renes. Et iaz dixim⁹ accidēcia q̄ veniūt ꝑ ꝓuationē fellis opatiōis qñ dixim⁹ accñtia epis: ⁊ locuti fuim⁹ de ſplene: ⁊ adhuc dicem⁹ de eodē. Qñ corrūpit operatio v̄tutis attractiue ſplenis: tūc diffundit̃ cola nigra cū ſanguīe: ⁊ aliqñ expellit ipſaz nā ad cutiz: ⁊ fit morphea nigra: ⁊ vl̄r ꝑ ꝫ accñs fiūt oēs egritudies melice. Et qñ dominat̃ ſupflue ipſi⁹ v̄tus expulſiua: tunc īfirmat̃ ſtōacus: ita q̄ aliqñ ob hoc accidit fluxus melicus. Et ſpleni aduenīunt oēs ſpēs egritudis cōplonalis officialis ⁊ cōis ſīc in ap̄atib⁹. Et ꝓpea q̄ cib⁹ ex q̄ nutrit̃ iſtud mēbr̄ ē groſſus: ⁊ vt plm egritudines q̄ in eo fiūt ſunt groſſe ſubſtātie.

¶ Laplm. XXVII. Quod eſt de accidentibus ſuperuenientibus virtutibus renuz.

REnes habēt gnq̄ v̄tutes ſīc alia mēbra: ⁊ qñ ꝑuat̃ v̄tus diſcretiua q̄ ē in renib⁹: aut digeſtiua: aut retētiua: tunc fundit̃ ſanguis in vrina ꝓpterea q̄ aq̄ſitas ſanguinea q̄ mittit̃ eis ab epe vt nutriāt̃: tūc ab eis imutari nō pōt. Et qñ ꝑuat̃ eor̄ v̄tus attractiua tunc fit ydrops ypoſarca: ſīc dictū ē. Et qñ augmētabit̃ multū tūc fiet fluxus vrine cū forti ſiti: ⁊ ꝫ egritudo dr̄ dyabetica. Et qñ dñante virtute attractiua debilitat̃ retētiua ⁊ digeſtiua eor̄ oīno: ⁊ ꝓpea in hac egritudie exit vrina nō cocta. Et cā hui⁹ accñtis eſt iter̄ ꝑ malā ꝯplonē aut egritudinē officialē aut cōem: ⁊ ꝓueniēs eſt appropriare hāc egritudinē male ꝯploni cale ꝓpterea q̄ tractatio fit ꝑ cal̄z. Et nō eſt ipole attractiuā augmētari ꝓpter debilitatē retētiue: qō eſt q̄ qñ debilitatur retētiua nō nutriunt̃ renes ab aquoſitate ꝓuenienter ꝑ paucā morā quā hz aq̄ſitas: ⁊ tūc conat̃ vt⁹ attractiua ad trahēdū pluſq̄ ꝓueniēs ſit: ⁊ ob ꝫ accidit q̄ vrīa parū manet ī veſica q̄ꝫ nō ſit plena. Virt⁹ expulſiua īpedit̃ ī his mēbris ꝑ opil̄onē q̄ fit ī his ex corpib⁹ lapideis gñat̃ in humiditatib⁹ groſſis cū calore deſiccatiuo ⁊ recipit duritiē ſīc lateres terra. Et maior ps iſtor̄ fit in ſuba renū: ⁊ nō ī cōcauitate: ⁊ hec egritudo noſat̃ haſcac.

¶ Laplz. XXVIII. Qō ē de accñtibus īpedientibus opera veſice.

IRtus expulſiua īpedit̃ in veſica ꝓpter opil̄onē q̄ fit in ea: ſīc ex ap̄ate: aut būiditate groſſa: aut a ſanguine coagulato: aut a lapide ⁊ tūc ꝫſtringit̃ vrina: ⁊ aliqñ ꝫſtringit̃ vrina ꝓpter īpedimētū v̄tutis expulſiue: ⁊ aliqñ fluit vrina ꝓpter dñationē v̄tutis expulſiue: ⁊ ꝫ accidit ꝓpter vlcerationē ipſius veſice q̄ fit ꝓpter q̄litatē medicatiuaz q̄ eſt in ipſa vrina: ⁊ aliqñ accidit q̄ vrina exit ſine volūtate ⁊ ſine doloze: ⁊ hoc accidit qñ paraliticat̃ muſculus g̃ ē in collo veſice. Et de ꝫ loq̄mur qñ narrabim⁹ accñtia q̄ accidūt v̄tuti voluntarie mobili. Et maior ps accñtiū q̄ adueniūt iſtis duob⁹ mēbris ꝓuenit vltio ad vlcerationē: ⁊ in ꝑn⁹ ſui aduētus noſat̃ ſcabies q̄ fit ꝓpter malā ꝯplonē mālē ꝓpter malos hūores g̃ spargunt̃ ad ipſaz. Et dz ꝫ accidere ei eo q̄ eſt via ⁊ receptaculū ſupfluitatū corporis ⁊ ypoſtaſis ipſius.

¶ Laplz. XXIX. Qō eſt de accñtib⁹ ſupuenientib⁹ mēbris generat oīs ſīc̄ teſticuli virge: ⁊ vulue.

QUando v̄tus digeſtiua ꝑuat̃ in teſticul̄ aut diminuit̃: tūc nō faciūt ſperma aptū ad gñatōez: ⁊ hoc accidit ab vna ſpērū male cōplexionis. Quia qñ dñat̃ multū ī caloze ⁊ ſiccitate tunc ꝯburit̃ ſpma. Et ſil̄r ſi dñat̃ in friditate ⁊ ſiccitate aut būiditate ꝑ ſe: aut ī friditate ꝑ ſe: nō ꝺcogt̃ ſperma: ſz remanet ſubtile aqueū. Et q̄dā ex iſtis ꝯplonib⁹ ſūt tales a ꝑn⁹ gñatōis: ⁊ nō recipiūt corr̄eptionē: ⁊ q̄dā ſūt ꝑ accñs ⁊ corrigunt̃. Et qñq̄ ꝓuant̃ opatiōes iſtor̄ mēbrorū ꝑ ap̄ata aut ī cīſionē ſuſpenſoriozū ſuor̄: aut ꝑ malitiaz q̄ in eis ſupuenit in meſura: aut in paſſiōe ſīc ē ī ernioſis. Et hoc accidit ꝑ largitatē neruozum ad quos ſuſpēſi ſunt teſticuli ꝑ būiditatē ſupfluā ⁊ relaxant̃ illi nerui: et deſcēdūt iteſtina ad burſaz teſtiū. Et pōt eē vt ꝺſcēdat ad burſam vētoſitas aut aquoſitas. Et aliqñ accidit hec egritudo ꝑ ruptura q̄ aduenit huic fozamini: ⁊ hec ē ꝺterior: ⁊ multe alie maneries ꝓueniunt̃ ī libris practicor̄. Sz v⁹ expulſiua ꝑuat̃ in vga ꝑ oppilationē ſuor̄ meatuuz aut ꝑ debilitatē aut laſſitatē aut qz accidit in ei⁹ forma mala figura qñ īdurat̃: ⁊ ꝫ accidit qñ leſa ē chorda q̄ ſuſtentat erectionē ipſi⁹ aut ꝑ multā ſiccitatez aut qz īgroſſata eſt ex ap̄ate ſimili lapidi. ¶ Quoniā vulua fuit creata ꝑ generationē: ⁊ qz ē via ſupfluitatū ſcē digōnis: iō accñtia q̄ huic mēbro aduenīunt iſtis operatiōib⁹ adaptant̃. Et in vulua ſunt q̄tuor v̄tutes. ſ. attractiua: retētiua: digeſtiua: ⁊ expulſiua: ſed loco digeſtiue dz poni ꝓſeruatiua: ⁊ ꝫ ē cōueniēs: qz ꝓpria v̄tus ē ꝓſeruatio embriōis. Sz opatio virtutis diſcretiue nō ē mānifeſta ī ipſa: qz nō ē credēdū vt nutriat̃ ex eo q̄ colligit̃ in ipſa. Et q̄uis ꝫ cadat magnū dubiū: ꝫ nō ſoluet̃: ſed ꝫ relinq̄t̃ libro de aīalib⁹. Sed attractiua ⁊ retētiua ⁊ expulſiua ſunt mānifeſte in ipſa. Et ꝓpea volum⁹ narrare accñtia q̄ ſupueniūt vnicuiq̄ eaz̄. Et dicim⁹ q̄ qñ debilitat̃ vl̄ ꝑuat̃ v̄tus ꝓſeruatiua q̄ā dixim⁹ eſſe ꝓpriā ſibi v̄tutē: tūc minuet̃ aut ꝑuabit̃ cōceptio: ⁊ ꝫ accidet aut ꝑ malā ꝯplonē mālē aut nō mālez. Et q̄ ē nō mālis q̄dā eſt q̄ ē a ꝑncipio gñatōis: ⁊ illa noſat̃ ſterilitas: ⁊ q̄dā eſt q̄ ē ꝑ accñs. Et q̄dā dixerūt q̄ hoc fit ꝑ diſpōnē corporꝫ celeſtiū. Sz ꝫ ego nō vidco nec affirmo. Sz via q̄ ledunt iſte male ꝯplones ſpma in vulua ē eadez cū illa q̄ mala ꝯplo teſticulor̄ ledit ſperma in eis: qō ē qz qñ iſta mēbra erūt cal̄a ⁊ ſicca: tūc cōburet̃ in eis ſpma: ⁊ qñ erūt frigida tūc īfrigidabit̃ ⁊ fiet aquoſum curſibile. Et qñ ipedit̃ virt⁹ retentiua matricis aut debilitat̃: tunc erit cā abortiendi. Et cā īpedimēti illi⁹ v̄tutis eſt būiditas lubricatiua ꝑ maiorꝫ ptē. Et qñ debilitat̃ v̄tus expulſiua illi⁹ habebit difficilē partū: quēadmoduz ſupfluitas expulſiue ē cā abortionis. Et qñ v̄tus attractiua diminuit̃ aut ꝑuat̃ in ipſa ē cā diminutiōis aut ꝓuatiōis ꝓceptus. Et aliqñ ledunt̃ oēs iſte opatiōes in vulua ꝓpter ap̄a qō fit in ea: aut ꝓpter egritudinē q̄ ſuffocatio mr̄ic̄ appellat̃. Et iſta egritudo nō ledit ſolū opationes matricis: ſz ēt opationes mē

bꝛoꝛ totius coꝛporis:eo q̄ hec egritudo fit in hoc mẽbꝛo ex humoꝛe sili veneno:ꝛ facit fumũ q̄ resistit ꝓpter malã suã formã caloꝛi nãli:sic faciunt venena:ꝛ fit ab ꝑ ꝓuatio oĩuz opationũ vite:ꝛ fere coꝛ pulsatione ꝓuaꝛ.ꝓpterea qꝛ hoc accidens accidit vtplurimũ mulieribꝰque remote sunt a coitu:opatur ad hoc putrefactio q̄ hoc accidens mouet collecta in eis:ꝛ fit ꝓpter coꝛꝛuptionẽ ſpmatis:ꝓpterea qꝛ illaꝛ sperma ꝓparatum est illi coꝛꝛuptioni. Et ego dico q̄ nõ ẽ ipossibile vt generet in malis vel alys coꝛporibus:ꝛ eoꝛ suba vnus est humoꝛ silis veneno:ꝛ maxie in ꝑ mẽbꝛo:eo q̄ locꝰ ẽ ꝛ receptaculũ supfluitatũ coꝛpis q̄ ꝓparate sunt recipe coꝛꝛuptionẽ ꝛ aliq̄ ĩcarceranꝛ ita q̄ nõ recipiunt coꝛꝛeptionẽ:ꝛ sanationẽ:ꝛ si ceciderit ad manus pfecti medici recipiet sanationez. Et huic mẽbꝛo accidunt egritudines positiõis ita q̄ ꝓuanꝛ ab eo oẽs sue opationes:qꝛ paraliticaꝛ aut egrediꝛ de loco suo ꝛ suspendiꝛ: ꝛ aliq̄ est cã istius egritudis saltus:aut pcussio ꝛ aliq̄ est hũiditas lubꝛicatiua. Et ex rebus q̄ resistũt mꝛicis nãe vt nõ cõcipiat est egritudo noĩata mola:ꝛ ista egritudo fit pp defectũ virtutis informatiue in ſpmate:ꝛ hoc accidit aut ꝓpter coꝛꝛuptionẽ mẽbꝛi:aut ꝓpter coꝛꝛuptionẽ mãe. Et tunc gñaꝛ in vulua quoddã fruſtũ simile frusto carnis:ꝛ vẽter mulieris similaꝛ vẽtri ꝑgnantis donec aboꝛtit:ꝛ aliquãdo accidit vt nã ipsaz digerat ꝛ ꝙuertat ipsaz in humiditatẽ aut vẽtositatẽ. Sꝫ accũtia q̄ aduenũt sanguini mẽstruo sũt eadẽ accũtia q̄ accidũt digõi venaꝛ: ꝛ ꝓpterea supfluitas fluxus sanguis fit ꝓpter vnã duaꝛ rezꝛ:aut pp debilitatẽ virtutis retẽtiue in venis:aut pp augmentũ expulsiue:aut pp ambo sil. Sꝫ defectus vtutis retẽtiue ꝓuenit ab vna ex spẽbus malis ꝙplonis:ꝛ augmẽtũ vtutis expulsiue fit aut pp moꝛdicationẽ hũoꝛ aut pp q̄titatẽ coꝛũ. Et cãe ꝙstrictiõis sanguis sunt opposite causis supradictis saluo q̄ ex rebus vna q̄ debilitat:vtutẽ expulsiuã:aut ipaz ꝓuat sunt opiõnes q̄ fiũt in venis ꝓpter grossiciẽ sanguinis:aut ꝓpter suã viscositatẽ. Et tẽpus nãlis purgationis mẽstrui bꝛeue est vni⁹ diei.ꝛ lõgũ est septẽ diez. Et tẽpus bꝛeue interpolationis menstrualis est viginti dierum longum est triginta dierum.

¶ Caplm. XXX. Qõ est de expulsiua pluriũ mẽbꝛoꝛ.

Et aliq̄ aduenĩunt accũtia vtutis expulsiue vni mẽbꝛo solũ ꝛ aliq̄ toti coꝛpori: ꝛ q̄ aduenĩũt toti coꝛpi sũt sic tremoꝛ. rigoꝛ:ꝛ alices ꝛ silia. Et accidẽtia q̄ aduenĩũt vni mẽbꝛo soli sunt sic tussis pulmoni:ꝛ sternutatio cerebꝛo: ꝛ ossitatiões oꝛi:ꝛ ructꝰ ꝛ singultus stõ. ¶ Et nos narrabimus cãm vniuscuiusq̄ istoꝛ: ꝛ nos nõ appꝛopꝛiamus hec accũtia aie nutritiue nisi ꝓpterea q̄ nõ sunt volũtaria:q̄ vis volũtas bẽat in aliqꝫ eaꝛ aliquã iuentionẽ. ¶ Et dicimus q̄ tremoꝛ ꝛ rigoꝛ sunt motꝰ vtutis expulsiue in musculo pp expulsionẽ hũoꝛis ledẽtis calitate sua vel fꝛiditate. Et q̄ ita sit nobis oñditur:qꝛ tales tremoꝛes aduenĩunt coꝛpoꝛi pp res extrisecas sic si subito sup coꝛpus spargaꝛ aq̄ calidissima:qꝛ ex hac ꝓuenit rigoꝛ. Et aliq̄ accidit boꝛꝛipilo aut tremoꝛ ꝛ ꝑ accidit pp aerẽ fꝛm ꝛ aquã fꝛaz. ꝛ cũ iste cause erũt debiles tũc fiet rigoꝛ:ꝛ in maioꝛi parte tũc accidit i febꝛibꝰ:ꝛ q̄ñ erũt foꝛtes tũc accidet tremoꝛ:ꝛ tñ nõ põt fieri tremoꝛ nisi ꝑcedat rigoꝛ: ꝛ maxie q̄ fiũt pp hu. calꝭos in febꝛibꝰ. Sꝫ q̄ fit ex hũoꝛibꝰ fꝛidis fl̃aticis aliquãdo accidit sic dicit tremoꝛ absq̄ putredine:ꝛ ꝑ accidit solũ in spẽbꝰ vitrei fl̃atis. Et medici dicunt q̄ ille q̄ fit ab hu. calis ẽ foꝛtioꝛ:qꝛ hu. ẽ magis moꝛdicatiuus:ꝛ q̄ fit a fꝛigoꝛe ẽ minꝰ moꝛdicatiuꝰ. Et nos videmꝰ qꝛ fit ꝙñ hui⁹ in rebꝰ extrisecis qꝛ aer fꝛidus pat ꝑ accũs vehemẽter:ꝛ aer calis nihil. Sꝫ boꝛꝛipilonẽ bñ facit. ꝓpterea dꝛ q̄ foꝛt tremoꝛis cã est ꝙcio calꝛis nãlis in ꝓtibus ĩtrinsecis: ꝛ ifrigidatio mẽbꝛoꝛ exterioꝛ qꝛ tũc mouet nã ad expellenduz illud qõ est suuz ꝙñ siue calm siue fꝛm:sꝫ fꝛm est plus cõtrariũ. Sꝫ tremoꝛ q̄ fit in hoꝛa moꝛtis ẽ motꝰ vtut] expulsiue pp ipotẽtiã sustẽtãdi mẽbꝛa:ꝛ ꝓpea extinguiꝛ caloꝛ intrinsecꝰ ꝛ ex toto resoluiꝛ:ꝛ assimilaꝛ ille motꝰ motui q̄ nõ bꝫ ꝑncipium nec finẽ nec cãm sꝫ solũ defectũ: sic videꝛ in motu flãme candele:ꝛ in casu foliozꝛ arboꝛꝛ pp ꝛsumptionẽ. Et ꝓpea qñ aduenit aliqd nãe ab extrisẽco qõ fit moꝛtifeꝛ ipsa expellit tũc coꝛporis supfluitates ꝓpter terroꝛẽ sic accidit illis qui decapitantur. Sed tussis est motus virtutis expulsiue in pulmone ꝓpter expulsionez rerum que ledunt instrumenta anhelitus cum aere qui egreditur secum ꝛ ꝓpter adiutoꝛium pectoꝛis. Et ob hoc patet q̄ vtus volũtaria bẽat aliquã inuentionẽ in hac re: q̄tuis nã ipsa violẽtiã iferat. Et effi. cã tussis ẽ vna ex spẽbꝰ ꝙplonis male mãlis vel nõ mãlis. Sꝫ mãlis fit pp hu. q̄ stillat a cerebꝛo sic accidit a reumatibꝰ aut a re q̄ ꝓuenit a pectore ad pulmonẽ:aut a spondilibus sicut pp apata q̄ sunt in ipso pectoꝛe:aut pp rẽ q̄ generaꝛ in ipso pulmone: sic apata aut vlcerationes aut pp sanguinẽ q̄ egrediꝛ ab eo ꝛ exit sanguis ab eo ꝓpter venaz fixã in eo. Et hoc est periculosum:ꝛ aliquãdo exit sanguis a pulmone per viã resudationis: eo q̄ istud mẽbrũ est vapoꝛosum: ꝛ aliquando currit sanguis ad pulmonẽ a parietibꝰ pectoꝛis. Et medici dixeꝛunt q̄ cuidam homini accidit foꝛtissima tussis: ꝛ cũ tussi ꝓiecit vnũ lapidẽ:ꝛ icontinẽti fuit ide liberatꝰ. Et adhuc dicunt q̄ est vna spẽs tussis q̄ fit ꝓpter mucillagines que nascunꝛ in pulmone. Et aliq̄ res extrinsece mouẽt tussiz sicut puluis ꝛ fumꝰ:ꝛ lana spinaꝛ q̄ dicit lana canina halicalcalbus. Et etiã ꝙplexiões nõ materiales mouent hoc accidẽs. Saluo q̄ virtꝰ expulsiua nõ est nata laboꝛare ꝑ illis sicut ꝓ mãlibus:sed mouet hoc motu per accidẽs.

¶ Et ꝓpterea qꝛ illud qõ queriꝛ a pulmõe est vt moucatur ad expellendũ illud qõ ipsi nocet: ꝙcessa fuit ei a natura bona virtus sentiendi. Et quãdo sentit reꝛ ledentẽ tangendo ipm:tunc mouet virtꝰ expulsiua q̄ est in illo. Et sicut mouet pulmo ad hoc ꝓpter ꝙplexionẽ materialez:sic etiam mouet ꝓpter cõplexionẽ nõ mãlem: qꝛ nõ bꝫ a sui natura facere nisi hoc:qꝛ res que fiũt a natura fiunt duobus modis:aut necessitate:aut iuuamẽto. Sed accidit tñ raro vt hoc accidẽs fiat a rebus extrinsecis que nõ sequũtur viaz nature sicut dictũ est:q̄ vnus homo habebat foꝛtissimaz tussim:ꝛ vnꝰ medicꝰ ex experimentalibus ꝑcepit ei vt clauderet os:ꝛ incõtinẽti fuit liberatꝰ:ꝛ in alio ꝓcepit vt stringeretur collũ:ꝛ fecit:ꝛ liberatus fuit. Et quãdo q̄ accidit tussis ꝓpter ꝙpressionẽ que fit pulmoni ab alys membꝛis:sicut fit in apostemate epatis aut ꝓpter nimiã vel superfluã satietatez. ¶ Et sternutatio est motus virtutis expulsiue in cerebꝛo ꝓpter mundificationem superfluitatum q̄ fiunt in eo. ꝓpter hoc aliq̄ mundificanꝛ superfluitates coꝛporis ꝛ pectoꝛis ꝛ pulmõis: ꝛ aliquãdo ex sternutatiõe expellunꝛ alique ex superfluitatibꝰ q̄ sunt in oꝛe stomaci. ꝛ ꝓpterea foꝛtis sternutatio aliq̄ mouet vomitum:ꝛ hunc motũ aliquãdo facit virtꝰ expulsiua quando humoꝛ sui qualitate moꝛdet meatꝰ narium. ꝓpter hoc res apposite naribus acute ꝓuocant sternutationẽ. ¶ Et si tu quereres. si hec supfluitas ꝓuenit a cellulis cerebꝛi ad nares ꝛ mouet sternutationẽ. Rñdemus qꝛ ꝑ raro cõtingere põt. Et ructus ꝓp expulsionẽ fit vẽtositatis q̄ ẽ in stõ a vtute expulsiua. ¶ Et alices fiũt ꝓpter motũ vtutis expulsiue in membꝛis ꝓpter expulsionem supfluitatis fumose que est in membꝛis. Similꝛ ossitatio est extẽsio musculoꝛ mandibulaꝛ ꝓpter expulsionem superfluitatum fumosarũ. ¶ Jsta sunt accidentia que supueniunt operationibus vtutis nutritiue ꝛ illis que appꝛopꝛiantur ei.

¶ Capitulũ. XXXI. Quod est de accidẽtibus supueniẽtibus virtuti sensibili.

Deinde volumus narrare accñtia que supue/niũt ỹtuti sensibili. ¶ Et a simpliciori icipie mus vt a virtute sensibili. ¶ Et dicimus q̃ q̃uis ỹtus sensibilis p̃ceps cõis sensibilita/tis sit in cozde vt dcñ est: nõ tñ ꝑletur eius opatio mãifeste nisi in cerebzo nucca ⁊ neruo. Et ꝓpterea hec membza q̃ dicta sũt: sũt fride cõplonis ⁊ hũide sube: ⁊ sunt passibilia: nec est eoz dñatio sic dñatio cozdis fit vt maioz pars accñtiũ que supueniũt opationibus sensibili/bus sunt a pte cerebzi nuche ⁊ nerui. ¶ Sz cozdi nõ põt accidere egritudo ꝓpter quã ꝓueniat ꝓuatio haz virtu tum eo q̃ mozs antecedit: q̃uis non sit ipossibile vt acci/dat ipsis a cozde aliqua debilitas ⁊ diminutio: ⁊ ascendit hoc q̃ si incidatur vna ex magnis arterys alicui ex mem bzis diminuit sensibilitas illius mẽbzi. Et adhuc videm9 q̃ ꝓuatur sensus ⁊ motus q̃ syncopiçat ⁊ etiã fit magn9 tremoz q̃ homo multũ timet. Et nos nõ facimus demõ/stratione istius sicut facit. H. de icisione nerui q̃uis decla ratũ sit q̃ coz hz ĩuentionẽ in opationibus haz virtutuz. ¶ Et adducimus ꝓbationẽ a loco essendi ⁊ nõ essendi ꝑ meliozatione ꝓbationis: ⁊ qz ita est dixerũt medici q̃ cau se aduentus accidentiũ super has virtutes dicũt q̃ sunt a cerebzo: nucca ⁊ neruo. Et tñ cũ tu curas ista mẽbza ca/ue ne obliuiscaris curã cozdis: sicut dictũ est in libzo sani/tatis. Deinde volumus narrare accidẽtia que accidũt sen sui tactus: ⁊ postea dabimus eozuz causas. Et dicimus q̃ hec virtus est de genere virtutũ passiuaz qz illa patitur a quatuoz qualitatibus que dominanr in ea. Ipsius accidẽ tia tot sunt quot sunt accidentia aliaz virtutũ: hoc est qz cozrumpit penitus: sicut in membzo paralitico: aut dimi/nuitur sic in stupoze: aut ꝑmutat in malaz qualitatẽ sicut est in sensu dolozis. ¶ Sed ꝓuatio sensus in toto cozpoze est mozs de necessitate: sz ꝓuatio in vno mẽbzo ⁊ diminu/tio in toto cozpoze possibilis ẽ. ¶ Et cause que faciũt hec accñtia sunt de necessitate mala ꝓplo mãlis ⁊ nõ mãlis: ⁊ mala ꝓplo q̃ ipsa facit est in cerebzo: nucca: aut neruo. Et ẽ perscrutandũ si hec accñtia fiũt ab octo spẽb9 male ꝓplo/nis: aut a pte eaz. Et dicimus q̃ quedã istoz mẽbzoz sũt frida ⁊ sicca: sicut nerui: ⁊ quedã frida ⁊ humida: sicut ce/rebz ⁊ nucca: ⁊ qz ita est ista membza patiunr a frigidita/te: aut a frigiditate ⁊ hũiditate vt plus: ⁊ ꝓpterea sunt cau se istoz accidentiũ iste due res. Sz q̃ mala ꝓplo cala hoc faciat nõ est impossibile. qz iã declaratũ est q̃ opatio alic9 mẽbzi nõ ꝓplet nisi per calorẽ mensuratũ ⁊ tempatũ ⁊ nõ est dña ex q̃ q̃litate exeat tempantia: ⁊ si accidit est de ra/ro ꝓtingentib9. Nec ẽt est ipossibile vt hoc accidat ꝓpter siccitatẽ: qz nos videm9 decrepitos q̃ valde parũ sentiũt: sed si ꝓuenit a siccitate remotũ est vt fiat subito. Et post/q̃ qualitas frida inq̃tuz est frigida est cã hoz accñtiuz ꝑ maiozi pte exñte ꝓiuncta cũ humiditate aut nõ ꝓiuncta: q̃uis humiditas sit ꝓparata ad hoc agendũ eo q̃ fac re laxationẽ: ꝓpterea qñ est composita cũ calitate remotuz est vt fiat hoc accñs: sed nõ dicimus q̃ ipossibile. sed diffi cile est inuenire ꝓplonez mãlẽ solũ humidã nisi sit ꝓiun/cta cũ caliditate aut frigiditate qz qõ facit hoc nõ est nisi humoz extra nãm. Et humoz nõ est nisi aut frigidus ⁊ hu. aut frigidus ⁊ sic. aut calidus ⁊ humidus vel calidus ⁊ sic. Et postq̃ dictũ est que spẽs ꝓplonis ꝑ maiozi partẽ est cã hꝫ accñtis dicendũ est quomodo accidũt sup has opatio/nes. Et dicimus q̃ hec mala ꝓplexio quãdo fit in cerebzo segtur ex ea diminutio sensibilitatis in toto cozpoze. Sed quãdo fit in cerebzo fit inipso ꝓmo ⁊ substãtialiter: aut fit ꝓpter cõmunicationẽ quã hz cuz ore stomaci: ⁊ quãdo fit in vno latere cerebzi: fit in latere cozpozis ꝫ accñs. Et sil̃r quãdo generatur aligs malus humoz dominãs in aliquo neruo: tunc ꝓuatur aut diminuitur sensus illius membzi cuius ꝓpus est ille neruus. Et humoz q̃ põt generare ner/uo illud facit hoc duob9 modis. vno fit ab humoze a quo nutritur neruus ipse ⁊ tandẽ paulatiz nutrietur donec ac gret maligñ ꝓplonẽ. Alio mõ vt nõ sit humoz in neruo: sed infusꝰ in humoze ipm circundante. Et aliquãdo acci dit hoc accñs neruo pfozato ꝓpter opilationez: ⁊ opilatio fit aut ꝓpter apostema: aut ꝑ hu. grossium aut ꝓpter cõ/pressionez. Et q̃uis hec egritudo sit mozbus officialis: ta/men etiam est consimilis: qz post apostema ⁊ grossicie hu/moꝛ: ⁊ ꝓpressionẽ segtur mala ꝓplo. Et qñ iste cause foz/tificanr erũt cãe ꝓuatiõis sensus in vno mẽbzo aut ĩ plu ribus aut in toto cozpoze: ⁊ cũ cause iste sunt debiles sunt cause diminutiõis sensus. ¶ Sed qñ ꝑmutanr ad malũ hoc est vt sit mala sensibilitas q̃ nominat dolor ꝓuenit a mala cõplexione calida aut frida materiali: aut nõ ma/teriali. Et dolor fit qñ nõ dñatur hec mala ꝓplexio super totum mẽbzũ. ⁊ illa cõplexio nominat a medicis mala cõ plexio diuersa. Sed qñ dominatur sup mẽbzum totũ ma la cõplexio: tũc nõ sentit ipsaz: aut sentit stupide. Et causa huius quare mẽbzũ nõ sentit ipsaz aut sentit stupide: non est nisi ꝓpter cõplexionẽ suã naturalem. Et quãdo fiet in pte ipsius mala cõplexio extra naturã sentit ipsaz per re/mediũ bone cõplexionis. Et quãdo bona ꝓplexio erit ꝑ mutata tota: tũc nõ sentiet dolorẽ: qz nõ erit cuz eo cã sen tiens: ⁊ erit membzũ sicut mortuũ. ¶ Et quelibz qualita tum passiuaz põt dare accidens hoc mẽbzo. propterea qz iste qualitates ꝓo maiozi parte habẽt plus pati q̃ agere: sicut caliditas ⁊ frigiditas pls habẽt agere q̃ pati. ¶ Et solutio cõtinuitatis nõ est causa dolozis sicut dicit. H. sed solutio cõtinuitatis est causa cõplexionis q̃ facit dolorez: qõ est: qz solutio cõtinuitatis est cũ malo motu: ⁊ queniẽs est vt talem motũ sequat mala cõplexio. Nec sunt ẽt cau se dolozis due res simul. vz. solutio continuitatis ⁊ calidi/tas ⁊ frigiditas sicut dicit errans auicẽna: qõ est. qz decla/ratum est iaz in libzo de aĩa. q̃ iste sensus sentit ꝓmo iter sensus oẽs. s. q̃ uoz qualitates hoc est ca. frigiduz. sic. ⁊ hu. ergo dolozes nõ fiẽt nec sentienr ab eo sensu nisi qñ mul/tuz supabunt sua ꝓpria sensata: sicut accidit alys sensib9. Similiter qz oculus nõ dolet nisi ꝓpter supfluitatẽ colo/rum q̃ exeũt viam tẽperatã vel mediaz: ⁊ sic lingua cuz sapozib9: auditus cũ somnis: ⁊ odozatus cuz odozib9. Et si accideret huic sensui tactus dolor ꝓpter solutionẽ conti/nuitatis tũc esset suũ ꝓprium sensatum substantialiter so lutio cõtinuitatis solũ. Et sicut oculus dolet ꝓp supfluita/tez colorꝫ: ꝓpterea qz suũ sensatuz est de genere colorũ et nõ res que sit ĉria colori. Sed solutio cõtinuitatis est ꝓp quã accidũt qualitates supflue. ⁊ aĩa sensibilis nõ est nisi ad qualitates. Et. H. etiã hoc cõfitetur quãdo dicit q̃ vo/la manus nõ fuit fcã in fine tẽperãtie: nisi ad apprehendẽ dum ĉria. Et ad hoc apparet q̃ superfluitas ꝓtrariorũ est causa dolozis qui fit in sensu eo q̃ paruz ⁊ multũ de neces sitate sunt sub eodẽ genere. Et delectatio que est ĉria do/lozi nõ est nisi cõprehensio sensati temperati ⁊ similiuz sic delectat sensus tactus ex aqua calida: ⁊ visus ex colozib9 viridib9: ⁊ gustus ex sapozib9 dulcib9: ⁊ audit9 ex amenis vocibus: ⁊ odozatus ex odozibus aromaticis: ⁊ quasdã de lectatões ꝓcedit molestatio: ⁊ ille sunt delectabiles nãe: ⁊ quedã sunt absq̃ molestatione ꝓcedente. Dolorꝫ qdaz fi/unt in toto cozpoze: ⁊ qdã fiunt in vno mẽbzo: sic dolozes qui fiunt in stõ vel epate: vel capite: vel intestinis. Et nos loquemur de manifestiozibus ⁊ dicemus eoz causas. Et dicimus q̃ dolozes q̃ fiunt in capite qui noiantur in ara/bico soda: cause eoz sunt absq̃ dubio aut ex mala ꝓplone calida eoz aut frida: sunt aut mãles aut non mãles: ⁊ hec mala complo potest fieri ꝓmo in substãtia cerebzi: ⁊ aliq̃ fit ꝓpter ꝓmunicationẽ alterius membzi sicut ꝓpter sto-

macū. Et hoꝝ qdam sunt qui pseuerant lōgo tēpore sicut dolor oui: ⁊ fiunt paroxismal'r: ⁊ hoc fit ꝓpter malos hu. q generantur in cerebro successiue: ⁊ sic ꝑmutatur sua complexio ad malus ad generandū hunc humorē semp: ⁊ per eandē viā currunt oēs egritudines cronice: q ille permutant ꝓplonem in membris: ⁊ acqrunt dispōnem generādi maios hu. Unde eaꝝ curatio ē difficilis aut impossibilis sicut est dolor emigranee. Et materia ex qua fiunt alique hꝰ egritudinis species: aliqñ est in sanguine arteriali: ⁊ cōuenit hoc. q curatur egritudo qñ īciditur arteria. Et hec egritudo fit ꝓpter duas malas complones. vz. calaz ⁊ fri. sed non est mālis: q illa que nō est mālis longo tēpore durat. Et membra ꝓsueta dolorosa sunt ītestina ⁊ stomacus: ⁊ hoc accidit ꝓpter digōnem que est in eis manifesta multū q errant sepe. Et causē q̄ faciūt dolorē in ipsis aut sunt cibi ventosi: aut humores grossi aut melancolici: ⁊ dolor qui ꝓuenit ab eis est multū fortis ⁊ cronicus: ⁊ aliqñ fiūt dolores fortes ꝓpter humorē colericuz. Sed humores a qbus ꝓcedunt dolores cronici in ītestinis sunt aut humores grossi frigidi: sicut flegma vitreuz: ⁊ eoꝝ similes ⁊ hu. calidi. Sed dolores qui ꝓtinent totuz corpus sunt illi qui dicunt̄ labores: ⁊ sunt triū spērum ſm medicos: vnus dr ulceratiuus: alter extēsiuus: ⁊ alter apostemosus. Et quidā istoꝝ fiunt a rebus ītrinsecis: ⁊ qdam ab extrinsecis: ⁊ ulceratiuus fit penitus ꝓpter humores: ⁊ q fit ꝓpter multū motū fit ꝓpterea qz dissoluunt̄ ex corpore hūiditates ꝓpter ipm motū: ⁊ illud accidit ꝓpter cām humoris mālis: qui est in corpore male qualitatis. Sz alie due spēs laxitudinis sunt vna: nisi qz diuersificant̄ ſm magis ⁊ min⁹. qz quādo superfluit dolor extensiuus fit apostemosus. Et causa que simil'r fac̄ hos duos dolores est humor aut motus magne laxitudinis: ⁊ ille qui fit ꝓpter humores fit necessario ꝓpter multitudinez humoꝝ: si sint distempati in qualitate aut nō. Et multitudo humoꝝ attribuit duabus rebus aut vt sit multitudo ꝑ accīs: hoc est ꝓpter defectū virtutis: aut vt sit multitudo ꝑ se aut ꝓpter ambo. Et multitudo humoꝝ q̄titatiua cū sanitate virtutis nominatur repletio ſm locū: ⁊ multitudo que est cū vno maloꝝ accidentiū nominat̄ repletio ſz virtutē: qō est qz virtutes impediunt̄ ꝑ maiorī parte ꝓpter q̄titatē ⁊ qualitatē. ſz cum illo ſpedimēto necessario cōiungit̄ malitia qualitatis: ⁊ illi plus appropriat̄. Et aliqñ fiunt isti dolores ꝓpter malā ꝓplonem calam aut frigidā sine mā. Et general'r accidūt dolores in corpore causa apatū accītiū causa grossoꝝ humoꝝ. Et ꝓpterea qz sensus q dr desideriū est ꝓprius oris stōi: videda sunt accidētia que eidē supueniunt.

¶ Cap'm. XXII. Quod est de accidentibus superueniē tibus virtuti appetitiue.

ET dicimus q accītia supueniūt huic operationi ſm q accidūt alys: aut qz ꝑmutat: aut diminuit̄ aut corrumpit̄. Et accītia diminutionis sunt sic accidētia corruptionis: ⁊ illud qō corrumpit appetitū aut dimūuit est de necessitate vna ex speciebus male ꝓplonis nō mālis aut materialis: que fit ꝓmo in membro patiente aut per cōmunitatē: quā hz cū aliquo mēbro. Et ꝓplexio que fit in mēbro q̄lis dr opatio ista est calor extra nām. Sed qdā opinant̄ q frigiditas est cā magis ꝓpinqua vandi appetitū q̄ auferendi: ꝓpterea qz hec operatio que est in hoc mēbro iuuatur ⁊ complet̄ per frigiditatē ⁊ acetositatē que ei transmittit̄ a splene. Sz quādo hec frigiditas vltimat̄ est causa ꝓuationis istius opationis. Nec est dicendū q acetositas inq̄tū est frigida adminiculet̄ huic opationi: sed inq̄tū est acetositas est cā stimulans ad bonū. Et sil'r quando dominabunt̄ humiditas ⁊ siccitas impediēt hanc opationē: qō ē: qz nullū membr agit ⁊ patit̄ nāliter nisi ꝓpter cōplexionē tempatā in quattuor qualitatibus. Sz lesio que fit ꝓpter colligātiā cū alio membro est sic mala complo q̄ ꝓuenit a cerebro ꝓpter neruū colligātē vtrūq. Et aliqñ accidit hoc ꝓpter repletionē corporis ex multis superfluitatibus: ⁊ ꝓpter hoc nō indigēt mēbra cibo: qō ē: qz appetitus non fit nisi quando dissoluuntur ex nostris corporibus res que debent restaurari per simile: ⁊ non est contra Ha. vt sit vna causa sensus istius membri q membra q̄ carent nutrimēto: trahūt ab epate: ⁊ epar ab ore stomaci: ⁊ tunc fit desideriū in os stomaci: ⁊ nititur restaurare illō quod dissolutū est ab eo ⁊ alys membris. Et motus attractionis in stomaco per modū appetitus ⁊ sensus est ꝓprius motui attractionis qui fit per modū nutrimenti soluz: qō est qz ille qui fit per modum nutrimenti est attractio oris stomaci ab epate. Sed attractio a qua ꝓuenit motus desidery in stōaco ē attractio epatis ab ore stomaci. Et nos nō sumus locuti de hoc: nisi qz vnicuiq membro necesse est vt restauret̄ per simile: qō ab eo dissoluit̄: ⁊ tamen nullum ex alys mēbris sentit euacuationez rei que dissoluit̄ ab eo. ⁊ si ita est nullū mēbruz sentit euacuationē hāc nisi per hoc membrū. Et est eoꝝ seruiens in hoc. Aut pōt dici q dissolutio que fit in ipso quasi colligata dissolutiōi aliorum mēbroꝝ in eo q est mēbrum eoruz: ⁊ ipsa habent trahere ab eo. Sed ꝓpterea qz fortificat̄ desideriū hui⁹ mēbri quādo dissoluunt̄ a membris hūores: ⁊ debilitat̄ quādo non dissoluunt̄: apparet q hoc sit: ꝓpterea quia inter ipsum ⁊ alia membra fit similitudo ⁊ societas substantialiter: ⁊ nō per accidens. Et est hoc mēbrū quasi sit species omniū membroꝝ: qua ipsa debent sentire hanc resolutionem. Sicut nos videmus q membra sentiūt per neruuz etiā in locis que nō sunt neruosa: ⁊ sic discernit lingua cibos conuenientes ab incōueniētibus toti corpori. Et propterea quia sensus istius mēbri ⁊ desideriuz istius est substantie calide ⁊ sicce: sic est cib⁹: vel frigide ⁊ hu. sic est aq: fuit necessariū vt venirent accidētia istis duabus spēbus: ⁊ iam dixim⁹ causas corruptiōis ⁊ diminutionis appetit⁹ calidi ⁊ sicci. Sed causa corruptiōis appetitus fri. ⁊ hu. fit ꝓpter hanc cōplexionem in eo exuberantez: ꝓpterea dicunt medici q corruptio appetitus cibi fit per calidum ⁊ siccū superfluēs in membro. Et corruptio appetit⁹ potus est per frigidū ⁊ hu. exuberans in ipso: ⁊ vniuersal'r hoc nō fit nisi ꝓpter malaz complexionē frigidaz ⁊ hu. aut frigidam soluz: quia difficile est imaginari q hoc fiat ꝓpter malā complexionez ca. ⁊ sic. Saluo q opinat̄ q ab hoc ēt venire possit in fine febrium ardentiuz quādo approp̄inquant̄ morti. Sed corruptio istius opationis aut eius exitus a cursu naturali fit ꝓpter qualitatē aut quantitatem. Et qō fit ꝓpter quātitatem sic appetitus augmētatus comedendi multū: est ꝓpter vnam duaruz rez. Aut ꝓpterea quia corpus est nimis dissolutū sic in conualescentib⁹ qui habent fortiorem appetitū digestiōe. Aut ꝓpter frigiditatem multā oris stomaci: qō est: qz iste operatiōes ſz q dictum est a medicis iuuant̄ ⁊ complent̄ frigiditate tēperata: ⁊ quādo fortificat̄ tamen nō sit vltima: quia tunc quidam appetit⁹ falsus fit. Et aliquādo accidit vt hec mala complexio sit non materialis: ⁊ aliqñ est materialis sic ꝓpter hu. acetosum aut melancoliaz. Et q fit ꝓpter malam complexionē materialem dicit̄ caninus appetitus. Sed causa superfluitatis appetitus fri. ⁊ hu. est de necessitate ꝓpter malaz ꝓplonē ca. ⁊ sic. mālem vel nō mālem. Et mālis que facit hꝰ accīs in hoc mēbro est colera aut flegma salsum. Et hec mala ꝓplo que fit in hoc mēbro aliquādo est ꝓmo ꝓprie in eo: ⁊ aliqñ ꝓpter cōitatē alterius mēbri: sic est epar ⁊ pulmo ⁊ alia sic diximus supius q sensus mēbroꝝ ꝓpter dissoloonē cal'i ⁊ sicci ab eis cā est attractionis eoꝝ: eodē mō accidit in appetitū frigidi ⁊ humidi. Et

debes scire q̄ aliq̄n̄ eueniunt mala accn̄tia virtuti expul/siue aut attractiue ꝓpter ꝑuatōez sensus mēbri: qō est: qz virtus nō expellit ꝑ maiori parte nisi q̄n̄ sentit rē ipsaz le/dentē sic̄ accidit itestinis: qz q̄n̄ diminuit̄ aut ꝑuatur eoꝝ sensibilitas accidit eis vna spēs colerice. al. colice. ꝛ sil'r q̄n̄ diminuit̄ aut ꝑuatur sensibilitas ozis stomaci ꝑuat̄ vir/tus attractiua que est in stomaco.

¶ Caplm. XXXIII. Quod est de accidētibus superue/nientibus virtuti motiue voluntarie.

ET postq̄z sumus locuti de accn̄tibus que ad/ueniunt sensui tactus. Deinceps narrādū est de his q̄ accidūt motui volūtario: ꝓpterea qz vt plus q̄n̄ vnus corrumpit̄ ꝛ alter corrū/pitur excepto q̄n̄ accn̄s est vl'e toti corpori. Sed q̄n̄ est particulare in vno mēbro possibile est vt stu/pefiant aut priuent̄ ambo sil'; ꝛ possibile est vt priuet̄ vn⁹ ꝛ alter remaneat. Et hec est snia Hal. ꝛ hoc cōuenit cuz eo qō dcm̄ est in causa sensus ꝛ motus: qō est qz calor cū quo fit sensus nō est idē cū eo cū quo fit motus: ꝛ diuersitas q̄ est in eis nō est nisi mēsura tēperantie in vnoquoq̄ ipsoꝝ caloꝝ ꝓpria his duabus opationibus. Et ꝓpterea fuit ne/cessariū vt sit ꝓplo neruoꝝ motus alia a cōplone neruo/rū sensus: ꝓpterea qz ipsi nerui habēt tempatū calorē: cū quo fiunt iste opationes: ꝛ ꝓpterea ꝑuatur sensus q̄n̄ inci/dit̄ neru⁹ sensus: ꝛ remanet mot⁹: ꝛ q̄n̄ icidit̄ neruus mo/tus aut ꝑcutitur priuat̄ motus ꝛ remanet sensus: ꝛ q̄n̄ inci/dunt̄ ambo aut percutiunt̄ ꝑuant̄ ambe opationes. Et quando aduenit hoc accidens toti corpori fit apoplexia: ꝛ q̄n̄ accidit vni mēbro fit tunc paralisis. Et tu scis per te/ipm oia accn̄tia ex accn̄tibus accidētiū supra mēbra mo/tus per ea que ꝑcesserunt: ꝛ sic accidit q̄n̄ ꝑuat̄ virtus ner/ui vocis: qz tunc priuat̄ vox. Et quādo priuat̄ virtus dya/fragmatis suffocat̄ homo vl'r in omnibus alys motibus voluntarys: sic̄ accidit in motu musculi vesice aut in mu/sculo ani. qz tūc egrediunt̄ superfluitates humide ꝛ sicce sine voluntate. Et ꝓpterea qz tu scis ab alio loco loca ner/ui ꝛ colligantia quā habēt cū quolibz membro tu poteris cognoscere quādo fuerit lesa operatio alicuius mēbri per quē neruū fuerit lesa. Et accn̄tia que veniūt instrumētis motus sunt tribus modis simil'r: aut vt ꝑuent̄ eoꝝ opatio/nes sicut in apoplexia aut paralisi: aut vt diminuant̄ sic̄ i stupore ꝛ dormitiōe: aut vt opationes ꝓmutent̄ ad malas sic̄ in tremore aut spasmo. Et nos volum⁹ dare causas vni uscuiusq̄. Et dicimus q̄ cause diminutōis motus aut cor/ruptionis ipsius sunt ille eedē cause cū causis corruptiōis sensus. Et debes hoc sil'r scire qō dcm̄ est supius de cōmu/nicatione cordis: ꝛ sil'r qō dictū est in speciebus male com/plonis que facit hoc accn̄s sic̄ dz hic̄ itelligi. Et scias q̄ tre/mor est motus compositus qui fit in membro: eo q̄ virt⁹ animalis motiua pugnat cuz virtute declinatiua que est in mēbro trahente mēbr̄ ad se. ꝓpterea fit in his motus ꝛrius: aliq̄n̄ superius q̄n̄ fortificatur virtus motiua: ꝛ ali/quādo iferius quando fortificatur virtus declinatiua. Et cā istius accidentis est vna ex speciebus male cplonis: et vt plus accidit ꝓpter malā cplonē frigidaz ꝛ hu. qz neru⁹ nō dz ledi nisi per istas vtplurimū. Et spasm⁹ q̄ dr̄ in ara/bico tasueg est ꝛctio nerui in se ꝛ decurtatio sue longitudi/nis: ꝓpterea q̄ ꝛbitur ꝛ colligitur. Et illud accidens adue/nit membro ꝓpter duas res sicut accidit in rebus extrin/secis ꝛ in chordis ꝛ in similib⁹: ꝛ iste due res sūt aut mala cplo cal'a dominās supra membr̄ ꝓpter quā colligit̄ ꝛ ꝛbit̄ sicut chorda in magno estu: aut mala cplo hu. mā/lis que implet neruū ꝛ distēdit ipm: ꝛ ꝓpterea crescit lati/tudo: ꝛ diminuit̄ longitudo ꝑm ꝓportionē extēsionis lati/tudinis necessario. Et ista repletio ꝛ distensio que fiunt in mēbro fiunt ꝓpterea q̄ illa humiditas conuertit̄ in sub/stantiā aereā ꝛ ob hoc neruus laborioſe eā cōtinet: sic̄ nos videmus in vtre vini bullientis: ꝛ accidit ꝓpterea qz par/tes aeree indigent maiori capacitate partibus aqueis aut terrestribus: ꝛ ob hoc q̄n̄ res humide ꝓuertunt̄ ad siccita/tē: tūc nerui colligunt̄ ꝛ ꝛbunt̄ sicut accidit corrigys que calefiunt ad ignē: ꝛ q̄n̄ conuertunt̄ ad aereitatē: augmēta/tur eoꝝ quātitas. Et scias q̄ hec est indigentia necessaria ꝓpter superfluā humiditatē que accidit in neruo ad hoc vt extendat̄ ꝛ crescat ꝑm omnes dimēsiones: nō vt cōtra/hatur aut colligatur. Et vtinaz ego scirē quare extendun/tur in latitudinem ꝛ non in longitudinez. Saluo quia po/test dici q̄ extensiones q̄ fiunt in latitudine vincunt quā/do fit collectio extensionū que fiunt in longitudine: ꝛ pro/pterea contrahitur neruus de necessitate. Et Ha. non sen/tit in hoc nisi contractionem que est decrementum descē/dens versus terram: ꝛ pluries appellat ipm distensionez ꝛ maxime cōtractionē que continet corpus ante ꝛ retro. Et plures medici intendūt q̄ extensio sit opposita cōtrac/tioni. Sed hoc nō accideret nisi ꝓpter humiditatē soluz ꝛ fieret longitudo: sed illis cadet idez dubiū qō accidit in distensione que fit in latitudine siue in lōgitudine que est ꝑm H. causa cōtractiōis humide. Et scias q̄ verba medi/corum in hoc accidēte vniuersal̄ sunt ꝓpinquioza vt sint verba musicorum q̄z vt sint demonstratiua. Et si deo pla/cuerit ego faciam vnuz ex hoc solū tractatum qui sequet̄ viam demōstrationis: ꝛ poterūt intelligi ab illo res nobi/liores q̄z hec. Sed quando fit hec cōtractio nascit̄ belluz inter duos motus: vt inter motū virtutis motiue: ꝛ motū cōtractionis: ꝛ aliquādo fit in neruo vna species ꝛtractio/nis que non accidit ꝓpter dominationem caliditatis nec siccitatis nec propter humorem aereū qui distendat: imo est propter fortitudinez virtutis expulsiue que est in ner/uo ad resistenduz rei ledenti: ꝛ tunc colligit̄ in seipso ꝛ cō/trahit̄ vt fortificet̄ super rē quā expellere intendit: sic̄ fa/ciunt aīalia q̄ volunt se mouere ad cursuz vel ad saltū: in ꝑmis colligunt ꝛ ꝛbunt omnia membra ꝛ postea cplēt eo/ruz voluntatē. Et hec species ꝛctionis est velocis curatio/nis nec dz attribui egritudini ꝛ dr̄ expandidatio.

¶ Capitulum. XXXIIII. Quod est de sapore ꝛ odore in generali.

MAnifestum declarauimus accidentia que fiunt super sensum tactus. Deinceps volumus lo/qui de accidentibus superueniētibus sensui gustus. Et primo dicemus de saporibus ꝛ po/stea de odore. Et dicimus ꝓpterea q̄ elemē/tum non habz odorem nec saporez eo q̄ ista duo nō sunt nisi in composito ꝛ corpus vegetabile ꝛ animale declinat ad calorem ꝛ humiditatem: necessariū fuit q̄ sapor natu/raliter declinaret ad has duas qualitates: qz sapor fit per admixtionē substantie sicce cum humida: quādo coquū/tur per calorem decoctione determinata. Et ꝓpterea di/uersant̄ species saporuz ꝑm diuersitatem quātitatis hui⁹ decoctionis ꝓpterea temperata est calida ꝛ humida ꝛ fa/cit saporem dulcez: ꝛ distemperata est calida ꝛ sicca ꝛ fac̄ saporem amarū: ꝛ ista duo sunt elementa saporū ꝑm nos. sic̄ album ꝛ nigrum sunt elemēta colorum. Sed media q̄ sunt inter ea sunt ꝑm remissionē vel crementuz decoctio/nis: quia ꝓpinquius dulci est vnctuosus: ꝛ ꝓpinqui⁹ ama/ro est salsus: ꝛ inter istos sunt acutus stipticus ꝛ acetosus. Sed qz odores sunt ex radice vaporum fumosorum: ꝛ ab hac parte est aer suū subiectū si fuerint dominātes super ipsos caliditas ꝛ siccitas: ꝓpterea inuenies multas res q̄/rū odor nō manifestatur nisi quādo calefiūt ab igne sicut lignū aloes ꝛ similia. Et alie res sunt que idigent fricatōe manus. Et tunc dant eaꝝ odores ꝓpter cal'itatē fricatio/nis manus. Et ꝓpterea videt̄ q̄ homo sit aptior ad discer

nēdū īdiuidua odorabiliū ceteris alys aīalib⁹ cuius quedā aīalia habeant fortiorē sensuz odoratus a remotis.

¶ Capl'm.XXXXV. Quod est de sensu gustus ⁊ de accidētibus ei superueniētibus.

Deinceps volum⁹ dicere de sensu gustus. Iste sensus nō īdiget medio extrīseco: quēadmodū īdigent tres alij: ꝓpterea q⁹ est quidaz tactus ⁊ sentit ꝓpter humiditatē que est in ore. Et ꝓpterea facte fuerūt due vene in lingua vt cōtinue generēt hāc humiditatē: ⁊ quādo corrumpitur hec hūiditas in ore sīc in īfirmis nō possunt tunc sapores veracitur ꝓprehendi. Deinceps volumus dicere accītia que veniūt huic sensui. Et dicimus q⁹ accidūt illis tribus modis qbus accidunt alys: hoc est q⁹ aut corrumpīt iste sensus aut diminuīt aut conuertitur ad malū sensuz. Corruptio fit ꝓpter vnā ex spēbus male ꝓplonis in eodē instrumēto istius sensus: ⁊ istud est in lingua aut mēbro cōicante cū eo: sicut in cerebro ⁊ neruo misso a cerebro eidez. Et diminutio fit ꝓpter easdē causas qī sunt debiles. Sz accidēs qō facit ipsuz sentire malo sensu fit duob⁹ modis: aut q⁹ sentit aliquē saporē nō discernēdo qs sapor sit: aut quia sentit saporē ꝓriū ei: sicut si sentiat dulce illud qō est amarū: ⁊ sic de alys. Sz si sentit aliquē sapores nullo sapozato pīte: ꝟ fit ꝓpter malaz ꝓplonē mālez: qō est q⁹ nos videmus q⁹ sentit saporē illius humiditatis: ita q⁹ si sit colera sentit amaritudinē: ⁊ si sit acetositas sentit acetositatē: ⁊ si est dulcis dulcorē. Et qī fortificaī hec mala ꝓplexio tunc sentit oīa ꝑm illuz saporē: ⁊ iaz declaratū est in nāli phīa: q⁹ oīa instrumēta sensuū sunt vacua a sensibilitate suarū apprehensionū: q⁹ si ita nō esset ipa nō apprehēderēt eas: qō est: q⁹ si pars visibilis oculi esset colorata nō reciperet omnes colores: q⁹ in rebus nālibus recipiens non recipit suū simile: sicut dicemus: ⁊ sicut est in isto sensu sīl'r est in alys. Et ꝓpterea quādo aduenit ei hoc accidēs sentit oēs sapores sicut vnū. Et aliquādo accidit quando iste sapor nō erit multū fortis vt sentiat sapores quasi tempatos ꝓpter hūc malū saporē quē hz: ⁊ hoc idez accidit etiā ꝓpter res extrīsecas sicut accidit comedēti res amaras: ⁊ postea bibit aquā ⁊ tunc sentit eaz quasi dulcē.

¶ Capl'm.XXXXVI. Quod est de sensu odoratus ⁊ de accidētibus ei superueniētibus.

Iste sensus recipit res odorabiles ꝑ mediuz aerē: ⁊ in multi aīalibus reperīt fortior q̄z in hoīe sicut in aquilis: apibus ⁊ sīlibus: ⁊ ꝓpinqua sunt īdiuidua odorabilia īdiuiduis saporibus. Saluo q⁹ nos non cōprehendimus ita bñ differentias odorū sīc dīas saporū: qō est: q⁹ iste sensus debilior est in nobis ⁊ gustus est fortior: q⁹ est quidā tact⁹ ⁊ sensus tactus est fortior in homīe q̄z in ceteris aīalibus: quēadmodū quidā alioz sensuuz sunt fortiores in aliquibus alioz aīalium. Sed opatio aeris in sensu odoratus ē per hūc modū q⁹ aer fert illud quod resoluitur ex substātia aerea ex rebus habentib⁹ odorē per sīlitudinē quā hz cū eo quousqz perducit ipm ad sensuz per se ⁊ per adiutoriū partis ignee. Et iste sensus īuenitur etiā in aīalibus carentibus sanguine sīc in formicis ⁊ apibus: ⁊ illis que degunt in aqua. Et diuersificaī homo ab alys aīalibus in ꝟ q⁹ homo nō potest odorare nisi cū olfatione: ꝫ multa alia aīalia odorant sine olfatione sicut aīalia que carēt sanguine. Sz qūo trāsiet odor per mediū aerē aut ignē nūc dicere volumus. Et dicimus q⁹ q⁹ ꝑparatio est in aere vt accipiat vaporosuz odorabile vel odorosuz: ⁊ etiā vaporē qui fit in aq̄ ꝓpter nām: quā habēt elemēta: vt vnū ab alio recipiat vapores qui generant in eis ꝓpter sīlitudinē que ē in eis. ℊ fit ꝑ hunc modū q⁹ terra mittit vaporē suū aque: ⁊ aqua recipit ipm ꝓpter sīlitudinē quā hz cū terra ī frigiditate: ⁊ humectatur in aqua: ⁊ aq̄ mittit vaporē suuz humidū aeri: ⁊ aer recipit ipm ꝓpter sīlitudinē quā hz cū ea in humiditate: ⁊ aer mittit igni ꝓpter sīlitudinē quā hz cum aere: ⁊ ignis recipit ipm: ⁊ per hūc modū dissolutū aī. dissolutionis. puenit ad nostros sensus. ¶ Propterea dicendū est q⁹ sensus visus est appropatus aq̄: ⁊ odoratus parti ignee fumose: ⁊ auditus aeri. Et ꝓpterea fuit maior pars odorabiliū sanatio egritudinū frīdaruz cerebri: de odore vero rez frīdarū hic tractare volumus. Et deīceps volumus dicere q⁹ accītia huic sensui veniētia sunt sīc alioz: q⁹ aut corrumpunt aut diminuunt aut pmutant. Et corruptio fit ꝓpter vnā duaz rez aut ꝓpter dominationem male complonis: aut ꝓpter opilonē factā in īstrumēto ꝟ. Et diminutio fit qñ iste cāe sunt debiles. Et pmutatio fit quando accidit suo instrumento mala putrefactio: ⁊ tunc sentit omnes res odoratas fetidas.

¶ Capl'm.XXXXVII. Quod est de sensu auditus de ei concurrentibus.

Sonus fit ꝓpter iactationē corpoz solidoruz ⁊ q̄to illa iactatio erit fortior: tāto erit sonus fortior ⁊ acutior: ⁊ pdest ad sonuz faciēdū forma īstroz recipiētiū vt sint ꝓcaua aut pforata aut rara: ⁊ apprehēdit iste sensus mediāte aere aut aq̄. Item dī q⁹ sonus est pulsatio aeris refracti in talibus instrumentis. Et sicut aer ducit colorē ad instrumentuz visus ꝓpter perfectatem corporis: sic adducit sonuz ad auditum ꝓpter velocitatē receptionis mot⁹ istius rei: q⁹ aer recipit ipsum velociter ⁊ formaī in ipso ⁊ remanet hec impressio motus. Et iaz postq̄z separat⁹ est motor ⁊ similiter forma q̄ fit ab illo ⁊ similiter remanet in aere sonus tēpore sufficienti donec possit venire ad aurem: ꝓpterea q⁹ sonus est motus vel a motu: ⁊ omnis motus est in tēpore; et hoc est cōtrariuz rei visus. Et ꝓpterea audimus tonitrua post visionem corruscationis: ⁊ videt homo ictuz lotricis vltra aquā anteq̄z audiat sonū: cuius causa ambozū sit eadem. Et hec est causa quare audiuim⁹ vltra murum: ⁊ nō videmus vltra murū. Et etiaz figura instrumētorum est causa istius: ⁊ quelibet iactatio aut pulsatio facit reuerberationem: ⁊ hoc ꝓpter accidit vt homo audiat suaz ꝓpriā vocem. Et vox fit per instrumenta anhelitus. Et ꝓpterea nō pōt homo facere vocem ⁊ anhelare simul: q⁹ tussis nec vox nō fit nisi ꝓpter aliquā imaginationē. Et instrumentum cū quo operatur sensus auditus est aer recept⁹ in aure: ⁊ ꝑm q⁹ aer est quietior ⁊ subtilior est operatio eius perfectior: ⁊ similr est in odore. Et hec operatio ꝑuat propter malaz cōplexionez: aut ꝓpter oppilationē factā in instrumentis istius sensus hoc est in aure. Et ab his eisdē causis fit diminutio qī sunt debiles. Sz auditus fantasticus fit ꝓpter vnā duaz rerū: aut ꝓpter acumen auditus qō ē in instrumēto audit⁹: q⁹ sentit etiā parū motū q fit in aure: aut ꝓpter ventositatē que fit in ipso extra naturaz.

¶ Capitulum.XXXXVIII. Quod est de sensu visus et de ei accidentibus.

Proprietas visus est q⁹ recipit colores nō denudatos a materia: ⁊ propterea habet conuenientiam ꝓpriam cū materia: ⁊ propter illaz conuenientiā est factum ꝓpriuz abstractuz a ratione ⁊ ab intellectu: ⁊ si non esset sic ipse intellectus esset. Et hec receptio fit mediātibus aere vel aqua. Et ista duo elementa sunt quasi media inter mālia ⁊ formalia: ⁊ ꝓpterea sunt dominantia sup hoc instrumēto aqua ⁊ aer: cuius hic cadat aliquid duby: q⁹ iam dictuz est q⁹ ignis est veraci⁹ mediū qō est iter formā ⁊ materiā: ⁊ banc solutionē volumus reliquere alteri tēpori. Et adductio colorīs quā facit aer ad visum fit ꝑ corp⁹ peruiuz cuz adiutorio lucis. Et si tu quesieris quid sit lux. Respō

deo q̄ ẽ illud in quo fit ymbra ex corpore grosso. Et scias q̄ sensus visus recipit formas rerum in hunc modũ: quia aer mediãte lumĩe recipit formas rex̄ p̃mo: ⁊ postea mittit ad tunicã iferiorẽ: ⁊ illa dat alys quousq; h̄ motus pertuenit ad tunicã postremã: post quã stat sensus cõis q̄ apprehendit formas rex̄. Et in medio ista⁊ est tunica glacialis q̄ est sic̄ speculũ media inter nãm aeris ⁊ aq̃: ⁊ ppterea recipit figurã aeris: q⁊ est sic̄ speculus ⁊ mittit eas aq̃: q⁊ sua nã cõmunicat istis duabus naturis: ⁊ aq̄ quã dicit Aristo. q̄ stat post humiditatẽ glacialẽ est illa quã appellat .H. vitreã. Et in hac recipit sensus cõis formã: ⁊ qñ ipsa⁊ recipit mittit ipsa⁊ ymaginatiue: ⁊ ibi recipitur spũali receptiõe. Et ppterea dr̄ q̄ forma recepta h̄ tres gradus: p̃mus est corporeus. secundus spiritualis q̄ est in sensu cõmuni. tertius gradus est spiritualior qui est ymaginatiua. ⁊ ab isto gradu deuenit ad alios gradus altiores ⁊ nobiliores. Et q̄ argumentant̄ a lineis radiosis que exeunt ab oculo ⁊ vadunt vsq; ad rẽ visa⁊. Dico q̄ inuentio taliũ linea⁊ nõ h̄ intentionẽ fm sensũ: sed fm itellectũ vt itelligatur quasi vt exeant ab oculo. S̄ vere videre ⁊ q̄ accidit ab eo non ꝯpletur nisi p̄ intentionẽ ha⁊ linea⁊ in figura noua ⁊ figura noua ẽ vera⁊: ⁊ ppterea sub̄m ha⁊ dimensionũ est corpus perfectũ qđ est: q⁊ hoc corpus a sua nã h̄ recipere lumẽ ⁊ colorẽ tali receptione. Et qui stare vult sup hoc legat fr̄ libr̄ de sensu ⁊ sensato. Et scias q̄ visus hoc modo recipit colorẽ. q⁊ aer recipit ipm̄ p̃mo. ⁊ postea transmittit ipm̄ visui: eo q̄ est corpus peruium luminabile: ⁊ q̄ hoc fit ver̄ q̄ aer ip⁊ recipiat est: q⁊ videmus nebulas raras vltra quas sol ptransit q⁊ tũc corpora que supponunt̄ istis nebulis colorant̄ suo colore. Deinceps volumus dicere de accñtib⁹ que supueniunt sensui visus q̃ fiũt tribus modis: nam aut priuat̄ hec opatio: ⁊ dr̄ cecitas: aut debilitat̄: ⁊ dr̄ offuscatio: aut permutat̄ in malũ visu⁊ nõ bene apprehendentẽ. Et hoc accidit propter aliq̄ corpor̄ que sunt ordinata ad hãc apprehensionẽ vel plura. Et ia⁊ tu scis ex quot rebus ꝯpositũ est instrm̄ istius sensus. Et ppterea volumus dicere causas ist or̄ accidẽtiu⁊ per hũc modũ. Et dicimus q̄ cause cecitatis sunt multe: q⁊ aliquãdo accidit ppter opilationẽ que fit in neruo per quẽ trãsit spũs visibilis a cerebro ad oculos: ⁊ nõ est ipossibile hoc accidere ppter malã ꝯplonẽ factã in ipso spiritu: q⁊ tu pluries sciuisti q̄ mẽbra nõ habẽt agere nec pati nisi ppter ꝯplones cõuenientẽ illis in q̃titate ⁊ q̃litate. S̄ malitia ꝯplonis aut est frigida aut cal'a: ⁊ si est frigida tunc ingrossat spũm taliter q̄ instr̄ visus nõ potest recipere ab eo: aut si est cal'a tunc subtiliatur spiritus ⁊ spargunt̄ ita q̄ forme non possunt figi in eo. Itẽ ꝓuenit hoc a passione humoris glacialis vel tele aranee vel ab ambob⁹ quãdo obscuratur eor̄ claritas ppter multas causas que hoc facere possunt: q⁊ tunc conuenienter colores non possunt figi in eis. Itẽ põt accidere ppter decursum aque in humiditatẽ albugineã taliter vt obscuretur claritas: ⁊ etiã accidit quãdo vulnerat̄ cornea ⁊ tũc egreditur vuea: ⁊ hoc fit sicut granũ vel scabies que nascitur in oculo. Itez potest accidere quãdo fluit humor albugineus. Itez accidit ppter vngulã que nascitur in ꝓiuncti na quãdo cooperit totũ foramen vuee: ⁊ maiora ⁊ peiora accidẽtia p̄ que ꝓuenit cecitas sunt mala apostemata que fiũt ī totalitate oculi: ita q̄ aperiunt̄ oẽs partes oculi aut plũme ⁊ effluit ocul⁹: aut fiũt fistule q̃ rodũt ipsi⁹ tunicas. Et nũc dicam⁹ de cãis debilitatis ipi⁹ visus. Et dicim⁹ q̄ cãe ẽbilitat⁊ ⁊ dimiutõis visus sũt diuerse: ppea q⁊ accidit ẽbilitas visus hoĩbus multis modis: q⁊ qdã sũt q̄ vident a remotis ⁊ nõ vident a ꝓpinquis. ⁊ qdam sunt qui vident ecõtra: ⁊ qdam sunt qui debil'r vident ⁊ longe ⁊ ppe: ꝛ isto rũ qui habẽt debilẽ a ꝓpinquo habebunt debiliorẽ in remoto: ⁊ hec spẽs est oppositа optimo visui: q⁊ optimus visus nõ est nisi quãdo videmus in remotis ⁊ ꝓpinquo debito mõ. S̄ vniuersal'r nõ dicit̄ q̄ virtus visibilis sit fortis nisi qñ videt remotas res: sic̄ dr̄ q̄ turtur h̄ oculos similes colori rubini: ⁊ videt multũ longe: ⁊ dr̄ q̄ h̄ fortez visu⁊: ⁊ hoc accidit ei ppter claritatẽ instrumẽti ⁊ bonitatem virtutis: ⁊ subtilitatẽ sensus sicut videmus ī vulture ⁊ multis alys volucribus: qđ est: q⁊ dicitur q̄ eo existente in damasco videbat carnes morticinas babilonie: quia sicut dictum est superius: q̄ in hoc sensu sunt plura animalia fortiora homine: ⁊ maxime quedaz volucres: ⁊ similiter in instrumẽtis visus ⁊ auditus sunt fortiora. ¶ Et post q̄ nos diximus q̄ debilitas virtutis que est oppositа optimo visui fit ppter debilitatẽ virtutis istius sensus aut fit ppter claritatẽ instrumẽti. q̄ optimus visus fit ppter bonitatẽ oĩu⁊ ist or̄. Et aliquando debilitas ista est nãlis: ⁊ aliquãdo est accidẽtalis: ⁊ nãlis est ppter eminẽtiã nimiaz: q⁊ tũc debilitat̄ visus ppter multitudinẽ aeris: ⁊ multus lumẽ qđ colligit. Itẽ debilitatur quãdo dilatatur foramẽ vuee ppterea quia aer dominatur super ꝯplexione oculi ⁊ ipsa⁊ permutat. Et largitas istius foraminis fit aut propter corrugationẽ que fit in vuea versus circũferentiã propter siccitatẽ aut ppter multa⁊ humiditatez fluẽtez illuc ad ipsu⁊ dilatantẽ. Et aliquãdo fiunt hec debilitates propter strictura⁊ illi⁹ foraminis. Et strictura eidẽ accidet aliquando quãdo paraliticat̄ vuea: q⁊ ipsa paraliticat̄ aut p̄ multam humiditatẽ ipsius: aut ppter defectũ albuginei: q⁊ ob illius cãm paraliticat̄ ⁊ cadent ptes ipsi⁹ super partes. Et est dictu⁊ q̄ si strictura isti⁹ foraminis sit nãlis ipsa est laudabilis. Et aliquãdo fit debilitas visus ppter passiones palpebrarũ oculor̄: sic̄ dixim⁹ in alys nr̄is volumi nib⁹: ⁊ dicit glosa sic̄ dixim⁹ spicatores ⁊ collectores etiã ipam numerauerũt: ⁊ h̄ fit ppter malaz cõplexionẽ materialez. Et tu debes dicere vniuersal'r: quoniã cause debilitatis visus sunt sic̄ medietas causarũ cecitatis. Et illi qui vident res ꝓpinquas ⁊ bona visione ⁊ res nõ vident a remotis: visus ille nõ est adeo bonus vt est visus eorũ q̄ vident ꝓpinqua ⁊ remota bona visione. Et ẽ dicẽdu⁊ q̄ debilitas visus ist or̄ est media inter visum debilẽ penitus. Et inter illos qui habẽt bonu⁊ visum penitus: ideo q⁊ impossibile est esse visionem rerũ ꝓpinquarũ ⁊ remotarum equalẽ nec in debili in fine nec in bona in fine. Aut possumus dicere q̄ sane visiones nõ habent excessiu⁊ sup alias nisi in visione remotarũ rerũ: qđ est: q⁊ res ꝓpinque videtur a debilibus ⁊ fortibus fm vnũ modum: q⁊ sine dubio nos videmus res ꝓpinquas sicut vident aquile: q⁊ aquile non habent excessiu⁊ super nos in visu nisi in rebus remotis: ⁊ sicut hec res inuenitur in specie ita in indiuiduis. Et cause in illis qui vident a remotis ⁊ non vident a ꝓpe ẽ debilitas instrumẽtoru⁊ ipsorum. Et ppterea q⁊ res visibiles non videnr̄: nisi mediante aere lucido: indiguerunt debiles oculi pluri luce oculis fortibus: ⁊ quando visibile est remotum ab oculis: lux que est inter ipsum ⁊ oculum est in maiori quãtitate. Item quando res visibilis erit remota erit mot⁹ qué facit visui ẽbilior: ⁊ ppterea ocul⁹ debilis poterit meli⁹ recipere. S̄ qñ visibile esset ꝓpinquũ oculus debilis pati nõ posset. Et qdam dicunt q̄ hoc accidens fit ppter grossiciem spiritus visibilis: q⁊ quãdo erit lõga dimẽsio iter oculu⁊ ⁊ visibile: tũc subtiliabit̄ spũs in aere: ⁊ erit aptior receptio ipressiõis visibilis facte in aere. Et q̃uis h̄ vbũ sit deauratũ vel ẽclaratũ ip⁊ ẽclinat opinioni illor̄ q̄ dñt q̄ radi⁹ visus defert̄ ab oculo ad rẽ visa⁊: ⁊ illa opio reprobata ẽ: ⁊ nos etiã reprobabim⁹. Et q⁊ colores nõ apparẽt nisi mediãte aere lucido: iõ pupilla nõ põt videre res q̃ supponũt̄ ei: ꝓterea q⁊ apphẽsio isti⁹ sensus nõ fit nisi mediãte aere. Et sic ẽbes videre q̄ debil' visus nõ cõprehendit bene res visibiles ꝓpinquas. Et q̄ vident

bene ꝓpinquū ⁊ nō videt remotū: eoꝝ oculi indigent fo
ti motu: ⁊ hoc maxime accidit illis qui habēt oculos emi
nentes: ⁊ qz oculi istoꝝ sūt ꝓminētes eoꝝ visus est debi
lis ⁊ sparsus: vñ indiget forti motu ꝓpinquo: ⁊ ꝓpterea q
habēt oculos ꝑfundos remotius videt: qz spēs visibilis
in eis est magis aggregat⁹: ⁊ virt⁹ visibilis tūc est fortioꝝ
⁊ etiā luꝝ in maiori quātitate recipiť sicut accidit in riuis
strictis currētib⁹. ⁊ ꝓpter hoc stringit sagitatoꝝ oculū qñ
vult recte emittere sagittā ⁊ carpētari⁹: vt rectius videat
lineā. ⁊ ꝓpter hāc debilitatē accidit decrepitis vt nō pos
sint legere subtiles litteras nisi in sole: ⁊ videt res remo
tas ⁊ nō ꝓpinquas. ⁊ apparet vt veniat hec debilitas ī vi
su ꝓpter malā ꝯplonē siccā accidētalē ⁊ nō nālē: aut pro
pter humiditatē tenebroſaz: ꝓpterea qz siccitas sic dictū
est difficile patiť: ⁊ hec egritudo est q̄si obscuritas oculo
ruz: ꝓpterea qz iste patiēs videt in die ⁊ nō in nocte: qz ei
nō sufficit luꝝ lune: ⁊ cādelarū: ⁊ hoc ꝓuenit a tenebroſi
tate aut duritie receptiōis. Iste cause sūt que de necessita
te possunt dici sup̄ ista accidētia ſm nālez pbiam. Sz cau
se quas dant medici in istis accidētib⁹ sunt fundate supra
fūdamēta corrupta: qz tu scis q̄ nō ē in oculo aliq̄ corp⁹
de quo possit aut possibile sit opinari: vt extra ipsuz mitta
tur sicut opinati sunt illi qui vocabanť de societate assa
bel saat. Et Haľ. tz eoꝝ viā: qz nō est aliqd in oculo nisi ca
lor nālis q aduenit ei a cerebro ꝑ duos neruos ꝓforatos:
nec calor pōt separari a corpe in momēto etiaz remanēte
calore intrinseco ipso ⁊ hoīe viuēte. Et ipossibilis est vt ex
tendať vsq̄ ad stellas: qz anteq̄z veniret illuc esset corru
pta sua ꝯplo: ⁊ esset p̄uata sua forma specifica in eo q̄d ē cā
intrinsecus. Nec etiā in eo ē corpus celeste: nec igneū ha
bēs splēdorē: vel q̄d sit splēdidū q̄d illuminet ipsuz ꝑ nāz.
Sed splēdor est p̄mū apparēs ꝑ se: ⁊ ipossibile est vt sit re
cipiēs aliqd de nā suscepti inq̄tū vnū est recipiēs ⁊ aliud
receptū: ⁊ hoc ꝓbatū est in nāli pbia. Sz est sicut dictū ē
supius: qz visio ꝑ ipressionē coloꝝ in corpe peruio hoc ē
in aere ⁊ in aqua: ⁊ ista corpora dāt oculo ſm q̄d dictū est:
⁊ impmunť in seipsuz: ⁊ postea apprehēdit spūs visibilis
eē oculoꝝ: ⁊ ꝓpterea fuit cōpositⁿ oculus ex corpib⁹ per
uijs: ⁊ qz iste sensus nō ꝑt apphēdere sil'itudinē oculoꝝ ni
si postq̄z sūt ipressi ī corpe medio. Sz accītia q̄ ponūt ex
neitatē in visu sūt multa: ⁊ ipa sūt declarata ī arte radioꝝ
⁊ noiať almēdabar ⁊ q̄ dicēť ꝟ sunt creata ab egritudib⁹.
Dec sūt q̄ veniūt a mala ꝯplone vl' positiōe: qz appebit q
vnū sit duo: ⁊ hec cā attributa est doctrina radioꝝ. Iterū
accidit vt videať oculus videre oēs colores ſm vnū mo
dū. vz. rubeos: aut citrinos: aut aliter dispositos ⁊ cā hui⁹
sūt vapores qui eueniūt ad humiditatē peruiā in q̄ est vi
sus: q̄d est: qz q̄ñ illi vapores ꝓueniēt a citrinitate oēs res
vise tales ostendenť: ⁊ sic de alijs. Et aliq⁹ apparēt sicut
cimices aut muſce volare ante oculos: ⁊ hoc ꝓuenit pro
pter vapores mixtos q ascēdūt supi⁹. Et aliqui videt res
visibiles quasi feneſtratas: ⁊ hoc accidit ꝓpter quēdam
vaporez nigrū qui accidit vel qui trāsit ꝑ cristallinuz: sed
ipsuz nō cooperit totū. Itē accidit habēti cogitatiōes cor
ruptas ꝓpter aliquā causaz intrinsecā vel extrinsecaz vt
sentiat malo sensu: q̄d est: qz q̄uis sensatoꝝ motus ad sen
sum veniat ab extra: nō est ipossibile vt fiat simile etiaz ꝑ
cōtrariū: qz ꝓpter hāc corruptionē cogitabit vnū ⁊ cōfir
mabitur: ita q̄ forma illius mouebit a latere interiori spi
rituz istius sensus: ⁊ tunc videbiť oculo vt istud sit defo
ris. Et est istud in vigilando simul vni sōno: qz declaratuz
est in tractatu de somno ⁊ vigilia: q̄ somnia attributa sūt
virtuti imaginatiue: sed ipsa facit in sōno ꝓziū eius q̄d faē
in vigilia: qz ī vigilia ꝑ motuꝝ sensatū sensuz ꝯmunē: ⁊ po
stea illud mouet imaginationē: ⁊ ſm q̄d dictuz est ordina
tim superius. Sed in somno fit modo cōtrario: qz motus
incipit a virtute imaginatiua ꝓpter formā receptaz de fo
ris in vigilia quoquo tēpore: ⁊ illa ē remota: ⁊ ideo ꝑ mo
uet sensuz cōmunē: ⁊ cōmunis mouet particulares sensus
⁊ tunc sentienť res quasi sicut essent extra: ⁊ sicut hoc fit
in somno sic fit in vigilia ꝓpter multā sollicitudinē circa
aliquā rem. Et ꝓpter hoc cōfirmanť virtutes aīe: aut ꝓ
pter aliquā egritudinem fixaz in corpore: aut ꝓpter timo
rem: aut ꝓpter tristitiā: quia tunc soluitur quidaz vapor
⁊ ascendit cerebruz: ⁊ imprimiť in ipsuz forma rei excogi
tate: ⁊ ascendēdo supius mouet spiritū animalē ⁊ reduci
tur iste mot⁹ vsq̄ ad virtutez imaginatiuaz: ⁊ ipsa spiritu
mediante mouet sensuz cōmunē: ⁊ ille mouet ꝓticulares:
⁊ sentiť res sicut esset extra: ⁊ populi credūt q̄ hoc fiat ab
angelis: aut a demonibus: ⁊ demōstratiōes hō declarate
sunt ordinatim ibi. Ista sunt accidentia que superueniūt
omnibus quinq̄ sensibus.

¶ Cap. XXXIX. Qō ē de accidētibus anhelitus.

Deinceps volum⁹ log de accītib⁹ anhelitus ⁊
ab illis trāsibim⁹ ad accītia vtutis imagina
tiue ⁊ cogitatiue ⁊ mēoratiue: ⁊ accītia sōni ⁊
vigiliarū. Et postea loq̄mur breuiter de egri
tudinib⁹ ī gb⁹ apparet maior pars horꝝ accī
tiuz: aut oīa accidētia q̄ veniunt sup̄ hanc vtutē: ⁊ cum cō
pleuerimus hec cōpleta erit itentio nostra. Et ex acciden
tibus supueniētibus huic virtuti sunt ex genere augmēti
⁊ diminutiōis illius. Sed p̄uatio huius operatōis ē mozs
q̄uis p̄ma frōte appareat p̄uatio anhelit⁹ in multis egri
tudinibus: sicut in suffocatione matricis ⁊ similibus: non
tamē est p̄uatus: sed solum occultatus. Et ꝓpterea qz hec
operatio fit a duobus motibus inspirando ⁊ respirando: ⁊
inter quelibet duoꝝ motuū est vna quies sicut ꝓbatū est
necessarium fuit vt augmentuz ⁊ diminutio essent in his
quatuor rebus hoc est in duobus motibus ⁊ duab⁹ quieti
bus. Et dimiutio duaꝝ quietū nominať thoaar: ⁊ augmē
tatio nominať thephaues. Et augmentū ⁊ dimiutio adue
niunt istis duob⁹ motibus ſm duos modos. Unus ē velo
citas ⁊ tarditas: ⁊ alter ē fortitudo in trib⁹ dimēsionibus
q̄ sunt: lōgitudo: latitudo: ⁊ ꝑfunditas: ⁊ debilitas in ipsis
vt in dilatatione ⁊ ꝯstrictiōe: ⁊ augmentatio in hoc appel
lať fortitudo aut magnitudo: ⁊ diminutio appellať paruī
tas aut debilitas. Iste sunt spēs simplices mali anhelit⁹.
Sed cōpositē sunt multe: sz hic volumus tractare nisi de
causis faciētib⁹ has simplices spēs: qz homo discret⁹ sciet
cōpositas per simplices. Et dicim⁹ q̄ cā fortitudis est for
tis necessitas anhelandi: ⁊ hoc fit cū sanitate virtutis effi
cientis: ⁊ ꝓpter bonā dispositionē istrumentoꝝ. Et ispira
tio aeris est ꝓpter fortē necessitatē refrigerandi: ⁊ respira
tio ē ꝓpter fortē necessitatē expellēdi corpus fumosuz: ꝑ
pterea fortificať aliqñ vnū istoꝝ: ⁊ tamen nō ē necesse vt
aliud fortificēť: ⁊ velocitas ē similiter ꝓpter fortē necessi
tatem anhelandi. Sed nō est necessariū penitus vt sit ve
locitas cū sanitate virtutis ⁊ bona dispositiōe instrumēto
rum: q̄d est: qz virtus iuuat se cum velocitate quando de
ficit fortitudo: qz forte facit hoc vt restauret ꝑ hoc q̄ defi
cit a fortitudine: ⁊ ꝓpterea accidit hoc q̄ndo virt⁹ est for
tis ⁊ instrumēta non sunt cōueniētia. Sed thoar etiaz fit
ꝓpter paucam necessitatē anhelandi: sed non est necessa
rium vt sit cum sanitate virtutis ⁊ bona dispositiōe istru
mētoꝝ: qz ꝓ maiori parte cū natura iuuatur in hoc fa
cit illud quando perdidit fortitudinē: ⁊ accidit q̄ natura
iuuetur cū hoc q̄ndo perdidit velocitatē ꝓpter penuriā
virtutis. Et si ita est sicut diximus. ergo q̄ndo erit conue
niēs vt sit anhelitus velocioꝝ ⁊ fortioꝝ thoar: tūc erit ma
gis necessaria sanitas virtutis ⁊ bona dispositio instrumē
toꝝ. ¶ Et cause diminutionis sunt opposite in his re
bus causis augmētationis. Sed paruitas fit aut ꝓpter

debilitatē ỽtutis:aut ꝓpter inobedientiā ĩstrumētoꝝ.Et cõstrictio fit ꝓpter opilationē que fit in cõcauitate canaliuz pulmonis:ꝛ hec opilatio fit ab humoꝛib⁹ grossis flaticis qui a capite descẽdũt:ꝛ fit etiã ꝓpter aꝑata:ꝛ pp oẽs alias causas:ex ꝙbus possit fieri opilatio. Et aliqñ accidit ꝓpter strictũrã ꝯcauitatis pectoꝛis in quo mouet pulmo que strictura fiet ꝓpter aliqđ aꝑa qđ illi gñaꝛ: aut ꝓpter malã ꝯplonē sicut accidit in aꝑatibus stomachi ꝛ epatis: ꝛ sicut accidit ꝓpter magnã satietatē. Et aliqñ est causa male pulsationis anhelitus in aligbus hoib⁹ nãlis: eo ꝙ pectus nõ erit ꝓpoꝛtionatũ pulmoni. Et aliqñ erit strictura pectoꝛis ex culpa male fassiationis. Et ex causis quitatis ẽ doloꝛ qui fit in dyafragmate:aut in pectoꝛe ꝛ in mẽbꝛis cõicãtib⁹ cuz eo. Et cã tarditatis accidit ꝓpter duas res:aut pp debilitatẽ ỽtutis:aut pp paucã necessitatẽ spirandi ꝛ respirãdi:sꝫ qñ erit cã ꝓpter aliquã paucã necessitatẽ nõ erit ibi thoar. Sed qñ erit cã ꝓpter debilitatẽ virtutis solũ poterit eẽ thoar. Iste sunt spẽs oẽs male pulsationis simplices anhelit⁹ ꝛ cause earũ. Et tu scis qz ꝓmisi tibi in multis locis abbꝛeuiare ꝛ nõ ꝓlõgare:qz res pticulares tu ĩuenies in libꝛis spicatoꝝ.s.practicoꝝ vel colstoꝛuz:sꝫ ego nõ suz de ipsis:ꝛ adhuc ego idẽ tibi pticularius dicã cũ loquar de simplicib⁹ in libꝛo signoꝝ:ꝛ hoc sufficit qõ dictũ est de simplici:qz ab illo poteris scire cõposituz. ꝛ dabo tibi vnũ exẽplũ de anhelitu ꝙ dr̃ anhelit⁹ erectionis:ꝛ est anhelit⁹ paruus velociꝛ thoar. Et causa hui⁹ est ꝓpter foꝛtitudinẽ ỽtutis ꝛ magnitudinẽ necessitatis:ꝛ ĩobedientiã instrĩ:qõ est: qz ipsa pulsatio nõ fit nisi ꝓp foꝛte aꝑa sicut in pulmone:aut ꝓpter opilationẽ foꝛtẽ: ꝛ noiaꝛ anhelit⁹ erectus ꝓpter silitudinẽ ei⁹ qõ hꝫ:qz nõ põt iacere supin⁹:eo ꝙ pars pulmonis cadit sup parte ꝛ partes pectoꝛis cadũt vel ꝑmũt sup eas:ꝛ ꝓpterea necesse ẽ vt sint sic dispositę:ꝛ anhelitus talis fit. Et debes scire ꝙ tps motus anhelitus qui fit ꝓpter inspirationẽ aeris in anhelitu nãli est bꝛeuis tpe mot⁹ quẽ facit ꝓpter respirationẽ:ꝛ ꝙ mot⁹ respiratiõis boꝛa sõni est lõgioꝛ motu inspiratiõis ꝓpter necessitatẽ quã hꝫ vt expellat coꝛpus fumosiuz. Sufficit quod dictũ est in accidentibus anhelitus.

¶ Cap.XL. Qõ est de accidentibus triuz virtutũ.s.imaginatiue:cogitatiue:ꝛ memoꝛatiue.

APparet ab his virtutib⁹ vt nõ cõpleant suę opationes nisi in cerebꝛo: ꝛ ꝓpterea qz cerebꝛũ aptũ est pati:eo ꝙ est frigiduz ꝛ hu.ob ꝫ maioꝛ pars causaꝝ accidẽtiũ istarũ virtutuz ꝓuenit a passionib⁹ cerebꝛi: aut ꝙ sit ꝑmũ in hac causa:aut vt hoc sit ꝓpter cõstatẽ illoꝝ mẽbꝛoꝝ. Et si causa erit in toto cerebꝛo erũt tũc lese oẽs ỽtutes: ꝛ si fuerint in loco ꝓpo:erit tũc lesa ỽtus illius loci ꝓꝓꝛ.ꝛ qñ fuerit causa in ꝓꝛa cerebꝛi:tũc erit lesa imaginatio:ꝛ quãdo fuerit in parte media tũc erit lesa rõ ꝛ cogitatio:ꝛ quãdo fuerit in parte posteꝛioꝛi:tũc erit lesa memoꝛia ꝛ ꝓseruatio. Et istis virtutib⁹ aduenit accidẽtia ꝑm modũ ꝑm quẽ aduenit alys:hoc est vt coꝛrũpant: aut diminuant: aut ꝑmutent ad malas opationes: ꝛ coꝛruptio ꝛ diminutio fit a mala ꝯplexiõe frigida ꝛ humida:aut frigida solũ. Ex his quedã est mãlis:ꝛ quedã nõ mãlis: ꝛ mãlis nõ est ĩuenta nisi sociata duab⁹ qualitatib⁹: sicut ẽ in aꝑate.aſ.ꝛ apoplexia ꝛ egritudie q̃ dr̃ subeth: ꝛ q̃dã ẽ a ꝯplone mãli aꝑosa que in arabico noiaꝛ asirsen abberit.i.frigus. ꝛ aliquãdo accidit hec egritudo cerebꝛo mediante oꝛe stõi. Et causa ꝓpter quã ꝑmutant iste ỽtutes ad malã operationez est mala ꝯplõ q̃ ꝓuenit a colera aut melãcolia. Et qñ dominaꝛ sup cerebꝛũ mala ꝯplo calida:tũc fiẽt imaginationes coꝛrupte:ꝛ ositatiões:ꝛ ructus:ꝛ aliqñ coꝛruptiões cogitationis ꝛ memozie. Et est possibile esse malã ꝯplonẽ hanc in cerebꝛo solũ sine aꝑate:ꝛ est polẽ ipsaz esse ꝓpter colligationẽ alteri⁹ mẽbꝛi:sicut accidit in febꝛib⁹ qñ ascẽdit fum⁹ a stõ ad cerebꝛũ: ꝛ facit aꝑa aut nõ facit:ꝛ põt eẽ ex aꝑatib⁹ que fiũt in suba cerebꝛi:ꝛ põt eẽ vt sint in pãniculo:ꝛ põt eẽ vt sint ex aꝑatib⁹ que fiũt in oꝛe stomachi: ꝛ signa diſſetiua hoꝝ dicent in libꝛo de signis. Sed coꝛruptio q̃ accidit his ỽtutib⁹ ꝓpter ꝯplonẽ melãcolicã est cũ timoꝛe q fit sine causa:ꝛ cũ malis cogitatiõib⁹ ꝛ tristitia ꝛ timoꝛe rerũ ĩpossibilũ. Et qñ vriẽ melãcolia ꝛ fiũt accidẽtia colere in ipsa:tunc ꝙuertiẽ hõ ad ferinos moꝛes: ꝛ oẽs mot⁹ ipsius sũt ꝓꝛaui ꝛ timoꝛosi:ꝛ hec imꝑssio fit in aia ꝓpter ꝯplonẽ obscuritatis melãcolie. Sꝫ nigredo ei⁹ nõ est causa hui⁹ sicut dicũt medici:qz coloꝛ nõ est cã subalis ad coꝛrũpẽdas ỽtutes aie:sed hec cã ꝓuenit ab vna spẽ male cõplexionis sicut alie egritudines. Et tu scis qz hĩtus aie sequunt ꝯplonẽ coꝛpoꝛeã in hac cõiunctione. ꝛ qui dicunt ꝙ aia terreaꝛ ꝓpter humoꝛẽ melãcolicũ nigrũ sicut terretur hõ in obscuro:dicũt ỽba cãtionũ:qz aliq̃ lesio nõ aduenit aie in obscuro nisi ꝑuatio sensati sensui visibili: qz non videt aia in coꝛpe vt possit dici qz sentiat terroꝛẽ nigredinis:ꝛ magis fedũ ẽ dicere vt videat exĩ:qz aia nõ est exĩ nec intus. Sꝫ est sciẽdũ ꝙ de nã isti⁹ humoꝛis melãcolici est vt ipsiuz sequant hec accidẽtia:sicut de natura sanguinis est vt ipm sequat gaudiũ ꝛ letiçia: ꝛ dicem⁹ ꝓpter hoc ꝙ sanguis det lumen aie:ꝛ hec res est mãifesta illi g aliquãtuluz de nã gustauit. Et in hac egritudine q̃ dr̃ melãcolia cadit magna diuisio ĩter medicos de ei⁹ cã. gdaz dicũt ꝙ possibile est vt in ipsomet cerebꝛo fiat: aut ꝑ adustionez sanguis coꝛdis:aut ꝓpter os stomaci. Et gdã dicunt ꝙ fit ab apostemate qõ generaꝛ in fundo stõi. ꝛ gdam dicũt ꝙ fit ꝓpter apostema factũ in mesaraicis: ꝛ gdã dicũt ꝙ fit ꝓpter hũoꝛez melicũ quẽ spargit splen ad stomacuz: g est extra nãm sua q̃litate. Et isti respõdent ꝑmis vel verbis ꝓioꝝ ꝛ dicunt ꝙ sunt ipossibilia ꝙ cause istius egritudis sint calide:eo ꝙ accidẽtia istius egritudis sunt manifeste frigida:qz eoꝝ ructus est acetosus: ꝛ plures ipsoꝝ habent vẽtositatẽ frigidã nõ cuz multa siti. Et adhuc dicũt si eẽt cã ꝓpter apostema calidũ in his membꝛis sequereꝛ ex ꝫ ex necessitate febꝛis:ꝛ nos videmus ꝙ in hac egritudine nulla ẽ febꝛis. Et ego dico ꝙ repꝛehẽsio istoꝝ g dicunt ꝙ si ista egritudo esset ꝓpter aꝑata calida sequerent accidẽtia calida sicut foꝛtis sitis:ꝛ ꝑmutatio cibi ad fumositatez ꝛ paucitatẽ iflãmationis nõ ẽ necessariũ penitus:qz iã dictum ẽ ꝙ coloꝛ extraneus: ꝓpterea qz facit coloꝛẽ intrĩsecum exalare:ꝛ ipm debilitat:nõ ẽ impossibile vt sequant ipz accidẽtia frigida:ꝛ faciãt similia accidẽtia supradicta: ꝛ maxime qñ coloꝛ extraneꝰ ledet foꝛmã nãlez calozis intrinseci:aut coꝛrũpet ipz:ꝛ ꝓpterea fit acetositas sꝫ alexã druz ꝑ calidũ sic ꝑ frigidũ: qz coloꝛ ĩtrĩsecus nõ foꝛtificaꝛ nisi ꝑ coloꝛẽ q ei foꝛmaliꝛ nõ repugnat. Et qõ dcñ ẽ ꝙ sequtur necessario febꝛis:qz omne aꝑa calidũ qõ fit in his duobus mẽbꝛis sic̃ experientia testificaꝛ hoc bene asserẽdũ ẽ: qz ipossibile ẽ hanc egritudinẽ esse sine febꝛe: si ꝓpter talem fieret cãm:excepto vno modo ꝙ ꝫ aꝑa fieret post declinationẽ aꝑatis. Quia tunc dõm ẽ ꝙ non remãsit ex caloꝛe extraneo tiñ:vt sit sufficiens ad febrẽ faciẽdã:sꝫ ẽ tantus ꝙ sufficit ad lesionez faciẽdã stomaco ꝛ cerebꝛo solũ: ꝛ hanc mouere passionẽ. Et põt esse ꝙ hec egritudo ꝓueniat solum a splene:ꝛ videtur ꝙ hec sit vna ex maioꝛibus causis speciei istius egritudinis.

¶ Capitulum. XLI. Quod est de accidentibus somni ꝛ vigiliarum.

DEinceps volum⁹ log de accñtib⁹ sõni ꝛ vigiliarũ:ꝛ in ꝑmis volum⁹ dicere diffõnẽ ipsoꝝ. Et dicimus ꝙ sõnꝰ ẽ ꝑfundatio sensus cõmunis ex cerebꝛo ad coꝛ:ꝛ ꝓpterea tũc ligant sensus ꝓticulares ꝛ ꝓstringunt in coꝝ instrumentis:eo ꝙ

nō est necesse vt moueant ad eoꝝ seruitia. ⁊ vigilia ē ꝺriū
huiꝰ hoc ē ascēsus istius sensus ad cerebrū in locū suum: ⁊
ꝓpea tūc dissoluunt oēs sensus ꝑticulares in eoꝝ instris:
vt opent actiōes ipsoꝝ. ꝙ descriptio sōni ē ꝙuatio motus:
⁊ vigilie descriptio ē ꝓtinuatio motꝰ: ⁊ pōt dici ꝙ h motꝰ
istiꝰ sensus ē formalis cā sōni ⁊ vigilie: ⁊ subm sōni ⁊ vigi-
lie ē sensus cōis: ⁊ cor est radix: ⁊ cerebrū ē ipsiꝰ ꝑmū istrz
cū quo opat. Et accūtia q̄ supueniūt sōno est fortis ipsiꝰ
ꝑfunditas: ⁊ hoc fit pp dñationē multe frigiditatis cū hu
miditate sup cerebrū aut sup mēbrū cōicās secū. ex acci-
dentib⁹ q̄ supueniūt huic opationi. ꝓꝺriū est vigilia. ⁊ cā
eius opposita est causa frigiditatis: hoc est qz fit pp dñiuz
calozis ⁊ siccitatis. Et aliqñ ē hec res ꝓposita a duab⁹ cau
sis: hec egritudo ē egritudo vocata nabur: qz tūc iacet sic
dormiēs ⁊ oculos tz aptos: qz dormire est pp frigiditatē:
⁊ tenere oculos aptos est pp siccitatē. Et aliqñ fiunt egri-
tudines in cerebro in qb⁹ fit pars hoꝝ accidētiū aut oīa.
⁊ illi qui sciēt qꝺ diximꝰ dabūt causas vniuerq; accidētiū
aut si sint ꝑsentes aut ꝓterite. Et volumꝰ dicere de qbus-
ꝺaz eoꝝ q̄ sunt manifestioza: ⁊ pfectiꝰ sciet ꝙ hec q̄ dicent
postea alia q̄ nō dicent. Et dicimꝰ qꝺ q̄ꝺā eoꝝ vocant el-
ꝺaar ⁊ q̄ꝺā noiant elgabꝰ. i. icubꝰ. ⁊ q̄ꝺaz noiant elçara. i.
epilia. ⁊ q̄ꝺā noiant lectica. apoplexia. Sz ꝑmū est sup hu
mozē sup quē dñat fumꝰ: ⁊ iste fumꝰ ascēdet ad cerebrum
⁊ mouebit: ⁊ tūc sentiet patiēs hūc motū sicut esset extra:
qz q̄uis sensata habeāt qꝺ moueāt sensus de foris iaz dixi
mus qꝺ nō est ipole vt moueant ab ītrinsecis humozibꝰ. ⁊
si cerebrū acgrit multā malā ꝓplonē ꝙ ꝓseuerātiā harū
rerū: tūc cadet patiēs in terra sicut cadit epilēticꝰ. Et iste
fumꝰ aliqñ fiet in ipsomet cerebro: ⁊ ꝑpe in suis arterys: ⁊
aliqñ ascēdet a stō vel ab alys mēbris. ¶ Sz olcab. i. icu-
bus ē qñ sentit hō cū dormit ac si ꝑmeret ⁊ aggrauaret a
re quā abycere nō pōt. Et manifestū ē: qz h nō ē nisi pro-
pter aliquā ꝙuationē vtutis motiue pp aliquā malā ꝓplo
nez mālez. Et qz cito dissoluunt opinant vt fiat ab humo
ribus fumosis qui ascēdūt cerebrū ⁊ ledūt ipsuz sua q̄lita
te. ¶ Epilētia est egritudo q̄ facit cadere in terrā patiētē
in ꝑmis tūc mouent oīa mēbra motu malo exneo. deide
sic mouent donec hō cadit: ⁊ ꝙuant oēs sui sensus ⁊ virtu
tes aīales: aut diminuunt ⁊ ꝺhunt ⁊ colligunt oīa ipsius
mēbra: ⁊ ꝺhunt sicut spasmata. Et hoc ē signū manifestū
ꝙ passio ē in cerebro: ⁊ collectio: ⁊ ꝺctio mēbroꝝ pp mo-
tuz exneū significat ꝙ hec spēs est vna ex specieb⁹ ꝺctio-
nis que fit a vtute expulsiua: qz colligunt ⁊ ꝺhunt mēbra
in seipsis ꝓpter expulsionē rei ledētis ⁊ maxime in cere-
bro. ⁊ ꝓpea iste humor est ꝺrius in fine ꝓploni cerebri: ⁊ h
facit: aut sua q̄litate: aut sua forma: ⁊ illō qꝺ significat no-
bis ꝙ nō fit ꝓpter humiditatē nerui: nec ꝓpter ipsiꝰ infu
sionē est pp subitā ipsiꝰ dissolutionē: ⁊ de necitate ē ꝙ hu-
moz faciēs hoc fit subtilis: eo ꝙ paroxismꝰ ipsiꝰ cito trāsit
sicut fit in egritudinib⁹ acutis. Sz qz nos videmꝰ ꝑ ma-
iozi parte ꝙ illi qui hanc patiunt egritudinez sunt frigidi
⁊ hu. sicut pueri: aut frigidi ⁊ sicci sicut senes: ⁊ vlr qz hec
accidētia apparēt sup frigidos ꝓ maiozi parte significat
ꝙ causa huiꝰ egritudinis ē humor grossus. Sz ꝺicit no-
bis hoc ꝙ humor grossus nō cito dissoluit sine discurrat
ꝑ strictos meatꝰ sive ꝑ latos: sicut dicit Hal. qz dissolutio
nō est aliud q̄z dñatio nāe sup humorē ipsuz decoquēdo:
vt retineat qꝺ est cōueniēs nutrimento: ⁊ aliud expellat:
⁊ hoc nō fit in humore grosso in eo ꝙ est grossus nisi in lō
go tēpore: sicut testificat experiētia in egritudinibus. Et
nos videmus ꝙ cito dissoluit hic humor. Et ob hoc dicē-
dum est ꝙ hec egritudo nō fit nisi ꝓpter fumū qui gene-
ratur in ipsomet cerebro vl in alio mēbro: qꝺ ipsuz ei trās-
mittit: sicut dicit Hal. de iuuene qui sentiebat ꝙ quasi q̄
ꝺam fumus frigidus ascēderet ab vno mēbro ad cerebrū
⁊ qñ ꝓueniebat illuc cadebat epilēticus. Et hoc accidēs ē
sufficiēs ad ꝓbandū ꝙ causa huius egritudinis est vētosi
tas fumosa: sz ista vētositas necessario cōicat humozibus
frigidis ⁊ humidis: aut frigidis ⁊ siccis: ⁊ isti humores sūt
isti vēto vt mā. Et ꝓpterea curat hec egritudo euacuādo
illos humores. Et q̄uis ꝺicat ꝑ nomē alicuiꝰ hois: vt hoc
accidēs fiat a colera: nō ꝺico hoc ipossibile: sed cadit in h
āmiratio. nā breuitas paroxismi hoc aꝺiuuat: ⁊ veniente
accidēte hoc aliqbꝰ ꝓpter stōm videmꝰ ꝙ hoc fit eis vt
plurimū ꝓpter famē: aut ꝓpter irā: ⁊ hoc ostēdit vt fiat a
colera. Et Hal. curat hāc egritudinē cū yerapigra in qua
dñat aloes. Et manifestū est ꝙ aloes nō purgat nisi vnaz
duarū rerū aut colerā: aut hūozē colericū. Et qꝺā ꝺicunt
ꝙ hec egritudo fit a ꝓplone mala nō māli frīda ⁊ sic. ⁊ h
est a rōne remotū: qꝺ ē: qz hec egritudo vtplurimū hz pa-
roxismos: ⁊ aꝺhuc si fieret ꝓpter malā ꝓplonē nō mālez
nō fieret nisi a rebꝰ extrinsecis: qꝺ ē: qz mala ꝓplo nō mā-
lis creata a mala ꝓplone māli ē ꝺifficilis curatiōis: ⁊ a ta-
li causa qualis hec est impossibile est fieri paroxismū epi-
lenticū: ⁊ ꝑm hoc nō fieret hec species nisi ꝓpter res extrī
secas: hoc est ab aere frigido: qꝺ est: qz mala ꝓplo q̄ fit a
talibꝰ rebꝰ extrinsecis est facilis dissolutiōis. Sed remo-
tū est ꝙ res extrīsece hoc est aer frigiꝺ ꝓssit ꝺucere ma
lam ꝓplonē cerebro sufficiētē ꝺucere epilīaz: sed si expe-
rientia hoc testificat tarde hoc esse nō ꝺz. Et tu ꝺebes sci
re ꝙ ꝓpter hāc sciaz nō pōt finalr scire rōnabilr ꝺe oībus
egritudinibꝰ q̄ sint possibiles: ⁊ q̄ nō: qz egritudines certifi
cant ꝑ sensuz: ⁊ postea aꝺueniūt testimonia experientie
pp plurimos sentire: ⁊ post hoc fit cognitio causarū. Et cā
huiꝰ ꝺata est in loco alio nobiliozi isto: ⁊ nos ēt ipaz narra
bimꝰ in alys libris. ¶ Et apoplexia ē qñ hō cadit ad terrā
⁊ cessat ei⁹ vox: ⁊ ꝙuant oēs opatiōes ⁊ motus totiꝰ corpo
ris excepto anhelitu: naz ꝙuato anhelitu moritꝰ patiēs. Et
ꝓpter hoc anhelitꝰ est manifestū signū sup fortitudinē vl
ꝺebilitatē istius vtutis: qꝺ ē: qz qñ anhelitꝰ fuerit grossus
⁊ malus significat sup fortitudinē: ⁊ qñ fuerit quietꝰ signi
ficat ꝺebilitatē. Et. Y. ꝺicit ꝙ qñ apoplexia ē ꝺebilis non
curat ꝺe facili: sed qñ ē fortis curā nō recipit. Et cā hꝰ egri
tudinis est ꝺe necessitate ꝙuatio motꝰ vlis ⁊ particularis.
Et qz ꝺeclaratuz est ꝙ motus vlis hz duo ꝓncipia: ꝑmum
quoꝝ est in corꝺe: aliuꝺ ē in cerebro: ⁊ cerebrū nō fac suas
opationes nisi pp cor. ꝙ est necesse vt cerebro veniat vna
egritudo vlis cōmunicās toti corpori. Et hoc fiet necessa-
rio ꝓpter oppilationē viaꝝ spūs: ꝙ ꝓuenit a corꝺe ad cere
brum: ⁊ iste sūt arterie: aut ꝓpter fortez oppilationē ven-
triculoꝝ cerebri: ꝓpterea qz qñ illi claudunt ipeꝺit via
spiritui aīali q ꝺat mēbris oībus sensuz ⁊ motū: si ita ē vt
ꝺicit. H. q ꝺic ꝙ mittit a cerebro spūs animalis sic mittit
a corꝺe spūs vitalis intrinsecus: aut fit qz corrumpit ꝓple
xio cerebri: qꝺ est: qz qñ illa corrumpit: corrūpit tēperan-
tia cum qua reperit calor ītrinsecꝰ corꝺis: aꝺ hoc vt possit
opari sensuz ⁊ motū: sic ꝺeclaratū est in nāli pbia. Sed in
cameris corꝺis nō pōt euenire hoc accidēs: qꝺ hāc egritu
ꝺinē faciat: qꝺ est: qz ꝑus peruenire ad mortez. Et postq̄
ꝓbatū est ꝙ causa egritudinis in his duobꝰ locis est. ergo
causa quā ꝺat. Y. est veraꝝ: ⁊ ēt illa quā ꝺat Ha. Et. Y. ꝺicit
ꝙ quāꝺo homo subito sine voce fit ⁊ cadit in terraz: tunc
facte sunt oppilatiōes in vys que sunt inter cor ⁊ cerebꝝ:
hoc est in arterys. Et. H. h confitet in libro ꝺe accidenti ⁊
morbo: ⁊ in libro ꝺe membris doloꝛosis ꝺicꝫ ꝙ hec egritu-
do fit ꝓpter oppilationem in ventriculis cerebri. ergo in-
tendit. H. vt fiat a duabus causis. Et signum est vt fiat ex
oppilatione arteriarū cū apparent signa ꝺominatiōis san
guinis sup patientem: ⁊ hec curat cum flebotomia. Et si-
gnū oppilatiōis fortis ventriculoꝝ cerebri est quāꝺo ap-
parent signa ꝺñatiōis humoꝝ frigidoꝝ in corpe. Et cura-

tio hui⁹ fit cū ꝓmutatiōe ꝓplonis illi⁹ mali humoꝛis cuꝫ euōne cū medicinis purgātib⁹ humoꝛes illos frigidos:ꝛ cū clisterys ꝓueniētib⁹:qꝛ illa sunt mirabilia in hac cura. Et hec egritudo q̄ dr̄ ꝓfūdatio sōni est ꝓpingoꝛ vt fit pꝛoꝓter opilationē arteriarū q̄ꝫ vt fit ꝓp opilationē neruoꝝ: ꝓpea nō ē in hac passiōe difficultas anhelit⁹:nec ēt ꝓuertitur ad paralisiꝫ sicut apoplexia.ꝛ illa que fit ab būoꝛibus siccis facit stare patiētē oculis aptis:ꝛ noīaī alcasia:ꝛ si fiat ab humoꝛib⁹ humidis stat oculis clausis:ꝛ banc spēm noīant medici subeth. ¶ Ducuscꝫ locuti sum⁹ ō egritudinib⁹ ꝛ accūtib⁹ bꝛeuiter ꝫ q̄ nobis visuꝫ est sufficere: eo q̄ mea itentio in hoc libꝛo nō est nisi in dādo regulas que sint ꝓncipia artis medicine oīb⁹ volētibus in hac scientia ire via nobiliꝛi:ꝛ illis q etiā volūt postea abūdare ī particularib⁹ isti⁹ artis ꝫ hūc oꝛdinē ꝛ diuisionē. Et scias q̄ ꝓparatio isti⁹ libꝛi ad totalitatē isti⁹ sciētie est sicut ꝓparatio elemētoꝝ artificy ad artificiū. Et sicut pictoꝛes pꝛimo depingūt circuitū figure quā facere itendūt:ꝛ postea replēt ꝑ ꝓtinens pticularib⁹ reb⁹ ex diuersis coloꝛib⁹ donec sit figura illa ꝓueniēter ꝑpleta:sic ꝛ nos intēdim⁹ facere in nr̄o libꝛo. Et si de⁹ nobis lōgitudinē ꝓcesserit vite ꝛ nos p̄cauerit ab accūtib⁹ tpis:aliū faciem⁹ libꝝ in practica huic nobili oꝛdini respōdētez ꝫ q̄ factus est iste liber colliget:q oīa ꝓtinētia istius scientie replebit.

¶ Explicit liber tertius:qui fuit de egritudinibus.

¶ Incipit liber quartus:qui est de signis ꝛ ꝓnosticis sanitatū ꝛ egritudinū:ꝛ ꝓtinet capitula sexaginta.

¶ Cap. I. Qō ē de signis sanitatis ꝛ egritudinib⁹ in gnāli.

ISta pars diuidit in duas ptes. ·Pꝛima narrat signa significantia sanitatē actualē in q̄libet opatiōe coꝛpis in q̄libet mēbꝛo. Scōa narrat signa significantia sup egritudines ꝛ causas ipsarū. Et hec ps iterū partit in duas ptes: eo q̄ hec signa aut significāt sup egritudines p̄sentes q̄ plurimū inueniunt in hac arte:aut significāt tpe sanitatis ꝛ egritudinis sup egritudinē futurā. Sꝫ signa q̄ significāt sup egritudies ꝓteritas parū sunt in hac arte vtilia. Et icipiem⁹ narrare signa significātia egritudinē p̄sentez ī toto coꝛpe ꝛ ī quolibꝫ mēbꝛo. Et postea dicem⁹ signa significātia egritudines futuras. Et postea dicem⁹ signa significātia sup egritudies p̄sentes. Sꝫ signa significātia ī egritudīb⁹ p̄sentib⁹ sup egritudies futuras adiūgā istis signis egritudinū p̄sentiū. Et sil̄r vr̄ vt ponā signa significātia sanitatē futurā ī egritudinib⁹ in hac eadē pte:q̄ꝫ ptineāt sanitat| pti. ·Pꝛopterea qꝛ sūt vna ex reb⁹ q̄b⁹ ꝓcedit ꝛ trāsit medic⁹ ad medicinā:sicut in reb⁹ q̄ artificialr fiūt:qō est:qꝛ nomē maioꝛis ptātis eaꝝ deriuaī egressa q̄ fiūt artificialr in ꝓmutatiōe ipsaꝝ a re a q̄ fit ꝓmutatio:ꝛ nō attribuīr rei ad quā ꝓmutaī:ꝛ hoc ē ꝓziū reb⁹ nālib⁹:hoc ē qꝛ solū fiūt p nāꝫ.ꝛ cām hꝫ ostendi in nobiliꝛi loco isto:qō est:qꝛ ꝓmutatio est genus rei ad quā ꝓmutaī vtus:ꝛ hec est ꝓziū pluscꝫ gen⁹ rei ad quā ꝓmutaī:vtus aūt ē in eis manifesta ꝓmagis q̄ꝫ ī ea a q̄ fit ꝓmutatio. Et ꝓpea ꝓueniēti⁹ ē signa ꝓiūgere sanitatis future cū signis egritudīs p̄sentis:qꝛ medicus transit ab illis ad sanitatē:ꝛ appellaī illi trāsit⁹ medicia ꝛ nō sanitas. Et adhuc q̄ꝫ ipsa sint sanitatis signa sūt [illegible] mō ptes egritudīs:eo q̄ significāt sup remotionē egritudīs. Et ego icipio narrare signa significātia sup sanitatē:ꝛ dico qꝛ sanitas sic dictū ē in diffōne ipsi⁹:ē bona bītudo in mēbꝛo p quā bꝫ pati aut agere suā actionē aut passionē nālē. Et hec bona bītudo diuisa ē in duas ptes:q̄rū vna est apꝛopata mēbꝛis ꝓsil̄ib⁹ in gb⁹ sūt noue ꝓplones:alia officialib⁹ mēbꝛis q̄ ē q̄ttuoꝛ generū q̄ supi⁹ dicta sunt. Et qꝛ ꝓs maioꝛ isti⁹ disꝑōnis in mēbꝛis nō ē manifesta ꝓma frō te:ꝛ maxie ī mēbꝛis nō apparēt⁹:ob ꝫ neče fuit narrare signa significātia sup quālibꝫ disꝑōnē cuiuslibꝫ mēbꝛi.vꝫ .ix. ꝓplones:q̄ ꝑ sūt ī ꝓsil̄ib⁹ ꝛ scōe ī ꝓpositi. Et sil̄r narrabimus signa q̄ significāt sup tēpatā ꝓplonē ꝛ nō tēpatā:ꝛ sanitatē apꝛopatā mēbꝛis officialib⁹.ꝛ via q̄ poterim⁹ oīa hec cogscere ꝑ nō ē nisi ab actōe ꝛ a passiōe boꝛū mēbꝛoꝝ aut reb⁹ q̄ ꝓueniūt a vtutib⁹ ipsoꝝ: qō ē: qꝛ actiōes ꝛ passiōes ipsoꝝ:ꝛ res q̄ ab eis ꝓueniūt sūt apō nos notioꝛes:ꝛ a reb⁹ notioꝛib⁹ ꝓcedere debem⁹ ad min⁹ notas.ꝛ res ꝓueniētes ab opib⁹ sūt sic calor:macies:pinguedo:ꝛ accidēti a q̄ apparēt ab exeūtib⁹ a coꝛpe.ꝛ debes scire q̄ medici ꝓ maioꝛi pte nō sūt vsi log nisi de signis significātib⁹ sup sanitatē mēbꝛoꝝ ꝓsil̄iū.sꝫ de signis significātib⁹ sup sanitatē mēbꝛoꝝ officialiū nō sūt locuti nisi ꝑ accūs. Sꝫ talis q̄les sum⁹ ꝓsueuit log de vtrisc:ꝛ icipiem⁹ log a signis significātib⁹ sup ꝓplonē eq̄lē.i.tēpatā:qꝛ ꝓꝛ est nā:ꝛ ēt qꝛ extrēa nō cogscūr nisi ꝑ ꝓpationē eoꝝ ad media. Et dicim⁹ q̄ ex.ix. ꝓplonib⁹ q̄dā apꝛopanī vnicuiq̄ mēbꝛo:ꝛ q̄dā sunt q̄ apꝛopanī vni coꝛpi ꝓpōne mēbꝛoꝝ adinuicē. Et ē sciendū ꝑ signa significātia ꝓplonē vniuscuiusq̄ mēbꝛi ī.ix. ꝓplonib⁹:ꝛ cognit| illis poterim⁹ iudicaī sup ꝓplexionē toti⁹ coꝛpis:ꝛ maxie mēbꝛoꝝ p̄ncipaliū.ꝛ icipiem⁹ narraī ꝓplonē coꝛdis:qꝛ coꝛ ē mēbꝛū:cui⁹ ꝓplo cōicat mēbꝛis oīb⁹. qꝛ qñ ꝫ mēbꝛū est tēperatū sūt mēbꝛa ꝓ maioꝛi pte tēperata in calitate:qꝛ est datoꝛ oībus mēbꝛis ꝓplonē q̄ agūt ꝛ patiunr̄. Et adhuc qñ erit ꝓplo alioꝝ mēbꝛoꝝ distēperata sic cōplexio epatis possibile est cōplonez coꝛdis nō esse tēperatā pp colligantiā ipsi⁹ ad mēbꝛa:ꝛ ꝓpter hoc narrabim⁹ signa coꝛdis qñ sunt tēperata ꝛ ītēperata: eo q̄ illa sunt signa oīum membꝛoꝝ.

¶ Cap. II. Qō est de signis sanitatis coꝛdis ꝛ ei⁹ discrasie.

TInter signa significātia sup cōplexionē coꝛdis signū qō ꝓpꝛiū est in significādo sup complexionem coꝛdis est pulsus ꝛ post illū anhelitus. ergo qñ pulsus nō ē magn⁹:neq̄ parv⁹: neq̄ tardus:neq̄ velox:neq̄ rarus:neq̄ spissus:necessario significat tēperātiā cōplexionis coꝛdis inter calidū ꝛ frigidum:ꝛ siccū ꝛ humiduz:ꝛ talis pulsus q̄lis est iste reperīr in his q nascunr̄:ꝛ stant in climate temperato vtplurimū: sicut in terra.Y.ꝛ in plurib⁹ terris grecie:nisi eueniāt accidentia extrinseca:ꝛ ꝓpterea dicit Hal. q̄ hoīes terraꝝ calidaꝝ nō ꝑñt dare nobis tēperatā ꝓplonē. Et nō ē dōm q̄ pulsus foꝛtis sit naturalis:eo q̄ in alys q̄ꝫ nō sint tēparata plūmū iueniaī in climatib⁹ nō temperatis:sicut nō dicēduz q̄ coloꝛ niger ī hoīe sit naturalis q̄ꝫ nō iueniaī in ethiopia etiā albus. Et tēperātia anhelitus sil̄r significat sup tēperatā cōplexionez coꝛdis:saluo vt cōparatio anhelit⁹ ad coꝛ non sit maioꝛ debito q̄ si hoc esset nō solū esset tūc anhelit⁹ tēperat⁹ ꝓpoꝛtionādo coꝛdi solū. Sed eēt adhuc maioꝛ:qꝛ nō est ꝓpossibile ꝓplonez coꝛdis esse calidā ꝛ pect⁹ ꝛ pulmo sint maioꝛes debito cōparatiōe ad ipm coꝛ.vt faciat tūc anhelit⁹ q nō est magn⁹ nisi ꝓpter largitatez viarum pectoꝛis ꝛ pulmonis:ꝛ illud idē qō facit anhelit⁹ magn⁹ p se:eo q̄ si pulmo ꝛ pect⁹ eēnt ꝫm cōparationē creatiōis coꝛdis: tūc pulmo ꝛ pect⁹ multiplicarenr̄ in caliditate coꝛdis. Sed signuz qō significat sup cōplexionē coꝛdis ꝓpter dispositionē alioꝝ mēbꝛoꝝ est vt sit pect⁹ mediocre ītermagnitudinē ꝛ paruitatē. Et sil̄r tēperātiā sue cōplexionis significāt significātia signa tēperātiā ꝓplexiōis epatl:aut tpantiā cerebꝛi aut vtrāq̄. Et hoc iō qꝛ in epate ꝛ cerebꝛo nō est calor q̄ sit ꝓpꝛi⁹ in eoꝝ esse:nisi calor ptiū ꝓsimiliū in gbus sunt ꝓpositi. Sed calor cū quo vnusq̄sq̄ opaī artes suas ē de necessitate calor q trāsmittiī eis a coꝛde:ꝛ iste calor est in eis sic fozma. Sed calor q est in eis ꝓprie est sicut mā. Et qꝛ tpantia rei ꝛ pfectio sue opationis nō stat nisi ꝓpter fozmā ē necessa/

riū: vt qñ ista duo mēbra sunt tēpata sit eoꝝ tēpantia pp
formā ipsoꝝ: ⁊ tēpantia suaꝝ formaꝝ ē necessario ꝓpter
temperātiā datoris istarū formarū: ⁊ istud est cor. Et non
est dicēdū q̄ possibile sit q̄ calor cordis qui mittit mittat
eis caliditatē superfluā: ⁊ q̄ sit ꝓpter istoꝝ duoꝝ mēbroꝝ
veniēs ad eā a ptib⁹ ꝓsilib⁹ epati ⁊ cerebro resistat calori
q̄ ꝓueniret a tēperātia cordis vt p istā ꝯrietatē resultet in
cerebro ⁊ epate tēperātia ꝓpr̄onis: q̄ talis tēperātia q̄lis
est hec dr̄ equoce: ⁊ nō veraciter vt faciat opatiões. Itē si
gnificat sup ꝓpr̄onē cordis tact⁹: ⁊ carnositas pectoris. nā
si tēperata ē significat tēperātiā ꝓpr̄onis cordis. Sz tēpe/
rantia carnis ꝑ maiorē pte sequit tēpantiaz ꝓpr̄onis cor/
dis: ⁊ ꝑpa caro existēs i ꝟ loco: ⁊ pp hoc caro hñs tempa/
tā ꝓpr̄onē cordis nō erit macilēta nec piguis supflue. Itē
significat sup tēpantiā cordis tēpātia vtutū aīe: sic ira pla
nicies: manifesta ea ꝓfidētia ⁊ pusillanimitas: ⁊ silr̄ his.
Itē sup tēpantiā cordis significat ꝓpositio ipsi⁹: ꝟ ē in po/
sitiõe sua: ⁊ sua mēsura ⁊ figura: q̄ō ē: q̄ qñ sua ꝓpr̄o erit tē
perata sūt res ꝑdicte: vtplurimū ꝫz viā nālez. ⁊ silr̄ qñ sue
opatiões sūt ꝓueniētes sue ꝓpr̄oni significāt sup suā tēpe/
rantiā: q̄ō est. q̄ nō ē ipoꝛ ee aliquē pulsuz velocē pp stri/
cturā suarū arteriarū: cū nō sit hoc pp calorē ipsi⁹: sic acci
dit hoīb⁹ pinguib⁹. Et vlr̄ difficile ē dare signa significan/
tia sup ꝓpōnē mēbroꝝ ītrīseco ꝝ: ⁊ sup spēs eoꝝ: ⁊ sup col
ligantiā eoꝝ: ꝓpea reliq̄rūt medici hāc spēz sanitatis: ⁊ nō
sūt locuti de ea: ⁊ ꝓcesserūt solū de signis ꝓpr̄onalib⁹. Sz
medico nō sūt h̄ min⁹ necia illis. ⁊ ꝓpea volum⁹ loqui de
hac spē breuiter sic sum⁹ ꝓsueti: ⁊ dicim⁹ q̄ ex reb⁹ signifi
cātib⁹ sup tēpatā ꝓpr̄onē cordis ⁊ ēq̄lē ē tēpantia ꝓpōnis
mēbroꝝ extrīsecoꝝ: ⁊ maxie pector̄ ⁊ mēbroꝝ ꝓpiquoꝝ
eidē: ⁊ bōa ꝓportio cuiuslibet istoꝝ mēbroꝝ ad alia: ⁊ hec
vocat̄ plēbritudo: q̄ plēbritudo magr̄ attribuit̄ ꝓpōni: sic
vt⁹ ⁊ fortitudo magr̄ attribuit̄ ꝓpr̄oni. Et nos ñ dicim⁹ q̄
tēperātia ꝓpōnis istoꝝ mēbroꝝ significet sup tēpātiā cor/
dis nisi ꝓpea: q̄ vt⁹ ifōmatiua nō fōmat alia mēbra nisi
mediāte caloꝛe cordis: sic vt⁹ nutritiua nō fac̄ suas opatio
nes nisi mediāte ꝓpr̄one sua. Et tu debes scire q̄ hec signi
ficatio nō ꝓuertit̄: q̄ poꝛe eēt cor eē tēperate ꝓpr̄onis ⁊ bo
ne ꝓpōnis: ⁊ tñ ꝓpositio aliq̄rū mēbroꝝ eēt lesa: ⁊ ꝟ ꝓue/
nit a mā: ⁊ ꝟ raro ꝓtigit sic raro ꝓtingit ex alys reb⁹ noci/
uis q̄ ꝓueniunt ab alys mēbris: ⁊ ille ꝓuertūt ⁊ corrūpūt
ꝓpr̄one cordis pp aliquā colligātiā. Sz signa significātia
sup distēperātiā cordis i .4. q̄litatib⁹ sūt ꝫria istis. Doc est
qñ pulsus fuerit fort̄ velox: aut spissus significat excessū
caloris nisi ꝓtingeret pp strictūrā nālez in vys arteriarū
cuius hoc raro accidat in ꝓpr̄one ca. ꝓpea: q̄ nā caloris est
apire ⁊ extēdere ptes nisi forēt sicce: eo q̄ resistit egressio
ni: ⁊ si cū siccitate fuerit duricies tact⁹ significat vltimita
tez siccitatis: ⁊ silr̄ hanelit⁹ ꝫri⁹ nāli significat sup idē: dū
modo nō sint pect⁹: pulmo: aut eoꝝ vie miores ꝓpetētib⁹.
Itē oꝛt⁹ pulloꝝ ⁊ tact⁹ calidus h̄ñt sup eādē ꝓpr̄onē signi/
ficare. Et vlr̄ scias q̄ ad calorē cordis seq̄t̄ calor oīuz mē/
broꝝ: excepto q̄ nō sit resistētia accñtalis a mēbris habē
tibus dñantiā in corpe: sic sūt epar ⁊ cerebrū: q̄ poꝛe ē q̄
ꝓpr̄o istoꝝ duoꝝ mēbroꝝ ex pte mēbroꝝ ꝓsiliuz ex qb⁹
sūt ꝓpositā sint frigidiora debito: ⁊ tūc erit cor calidū: ⁊ ce
rebrū dicet̄ frigidū. Sz in hoīe habēte talē ꝓpr̄onē refri
gerabit̄ in fine cor: ⁊ maxie qñ dñat̄ frigiditas: q̄ hoc mē
brū nō ē datū nisi ad tēpandū caliditatē cordis. Itē signi/
ficāt sup caliditatē ⁊ sic. cordis accidentia aīe sicut ira: ita
q̄ q̄ cito irascit̄ hz ꝓpr̄onē calidā cordis: ⁊ si seruauerit hz
etiā siccā. Et silr̄ significat siccitatē cordis macies pecto/
ris ⁊ siccitas corpis. Sed ꝓpr̄o cordis dñans in calitate ⁊
hu. significat̄ a fortitudine cordis ⁊ mollicie pulsus. Et si
habuerit molliciē cū sua fortitudine significat solā humi
ditatē. Et silr̄ signa caliditat̄ ⁊ hu. cordis sūt magnitudo
pectoris ⁊ aliorū mēbroꝝ: ⁊ iō aīalia que sunt calida ⁊ hu.
sunt maioris cordis ceteroꝝ: velut aīalia nascētia in locis
hūidis. Sz signa friditatis ⁊ sic. cordis sūt ꝓpositā ex op/
positis signoꝝ caliditatis: tñ seruāt signa siccitatis. Et ꝓ
pterea pulsus talium est parui⁹: rarus: tardus: durus: ⁊
hanelit⁹ eoꝝ ē silis ⁊ tact⁹ pectoꝝ coꝝ est frigidus. Et silr̄
est in ꝓpr̄one alioꝝ mēbroꝝ ipsoꝝ: nisi sit in eis resistētia
accñtalis. Et pect⁹ istoꝝ ē nudū pilis. Et isti sunt in vltīa
timiditate. Et vlr̄ ipsoꝝ iuuēt⁹ assilat̄ ꝫz plus senectuti: ⁊
si ꝓueniēt ad senectutē: senect⁹ eoꝝ assilat̄ morti.

¶ Cap. III. Qō est de signis cerebri ⁊ ipsius cōplexionū sanarum ⁊ egrarum.

ET postq̄z locuti sum⁹ sup sanitatē cordis ap/
ꝓpatā mēbris ꝓsilib⁹: ⁊ sup sanitatē appro/
priatā mēbris officialib⁹. deinceps volumus
loqui de signis significātib⁹ sup tēperantiā ⁊
sanitatē cerebri. Et dicem⁹ q̄ tēperātia dz recipi in cere/
brō: sicut in alys mēbris: hoc ē vt sit appropata suis mem
bris ꝓsilib⁹ aut sue ꝓpōni. Et icipiem⁹ a tēperātia ⁊ dice/
mus q̄ signoꝝ q̄ significāt sup tēpatā ꝓpr̄onez cerebri q̄/
daz sumunt̄ ab opatiōib⁹ ⁊ opatiões ipsius aut appropa/
te sūt sensui cōi: aut imagiatiōi: aut cogitatiōi: aut memo/
rie. aut virtuti nutritiue. hoc ē q̄ appet ex supfluitatib⁹ q̄
egrediunt̄ a narib⁹. palato. oculis: ⁊ silib⁹. Et q̄dā sumunt̄
ab alys sic a tactu ⁊ oꝛtu capilloꝝ ⁊ ab eoꝝ forma ⁊ super
fluitatib⁹ q̄ ab ipso egrediunt̄: ita q̄ si sint tpate in q̄ntita/
te ⁊ q̄litate significāt sup tēperātiā ipsi⁹. Et silr̄ qñ opatio
nes sōni ⁊ vigiliaꝝ sunt tēperate: ⁊ q̄ sit mediocritas iter
pigritiam ⁊ velocitatē ⁊ iudicia sua sint recta ⁊ sensus sint
clari ⁊ boni. ⁊ tact⁹ sit tēperat⁹ ita vt nō sit calid⁹ vel frigi
dus. Et capilli q̄ oriunt̄ nō sint oīo extēsi seu plani vel toꝛ
tuosi seu crispi albi vel nigri: ⁊ demñatio sue forme ē vt sit
figura eius silis figure cerebri tēperati. ⁊ tūc significatur
sup tēperantiā cōpr̄onis. ⁊ significatio tēperātie sue figu/
re est sicut dicit Ha. q̄ sit sicut figura sperica cerea leuiter
ab vtraq̄ pte pressa: ⁊ vt nō sit magnū vel parū: ⁊ q̄ sup/
fluitates discurrētes a cerebro sint pauce ⁊ ꝓpetēter dige
ste. Et si fuerit cuz hoc aliq̄ spissitudo signū est siccitatis:
⁊ si fuerint multe ⁊ digeste significant sup caliditatē ⁊ hu
miditatē. ⁊ si cū hoc fuerint crude ⁊ in q̄ntitate mlta signi
ficāt sup frigiditatē. Et si cū hoc fuerint aquose significāt
sup frigiditatē ⁊ hūiditatē. Et dic̄. Y. de hac cōpr̄one q̄ ei⁹
sanitas est ꝓpingoꝛ egritudini q̄z sanitati. Sed opatiões
cerebri calidi sūt vigilie ⁊ breuitas sōni. Sz si caliditati asso
ciabit̄ aliquātula hūiditas: tūc tales in sōno aliquātulum
augmentabunt̄: ⁊ si siccitas dñabit̄ dñabunt̄ vigilie. Et q̄
hanc h̄ñt cōpr̄onē veloces erūt ad actiões: Et actões suas
faciunt sine discretiõe: ⁊ accipiūt ex mēbris solū silitudi/
nē ⁊ nō diuisionē: ⁊ errozes eoꝝ sunt multi: ⁊ cogitationes
eoꝝ male. Et q̄ h̄ñt signa ꝫria istis sūt doꝛmitoꝛes ⁊ pigri
⁊ tardi ītellectus: ⁊ nō possunt recipere diuisiones reꝝ: ne
cessario tales frigide ꝓpr̄onis sunt: tñ ⁊ ipsi assumūt predi
ctas res cōfuse. Sz cōpr̄o cerebri frigida ⁊ sicca abundat
min⁹ in sōno q̄z frigida sola. Et frīda sola minoris est sōni
q̄z frigida ⁊ humida: ⁊ tactus etiā significat sup istas ꝓple
xiones. Et capilli etiā h̄ñt significatiões eo q̄ capilli sunt
ex supfluitate fumosa q̄re capilli nigri significāt sup adu
stione: eo q̄ igneitas hz albū venigrare. Et si cuz hoc sunt
toꝛtuosi significāt sup hoc siccitatez sic accidit eis qñ tan
gunt̄ ab igne. Et capilli albi significāt super mām crudaz
⁊ indigestā: ⁊ si cū hoc fuerint extēsi ⁊ plani significāt sup
supfluitatē hūiditatis. Et eodē mō capilli q̄ cito oriunt̄ si
gnificāt sup caliditatez: ⁊ q̄ tarde eō. Et q̄ sunt mediocres
in colore ⁊ toꝛtuositate ⁊ in planicie ⁊ in oꝛtu veloci ⁊ tar/
do significant sup cōplexionē tēperataz ⁊ forma toꝛtuosa
ēt hz significare sup malā cōplexionez. Et etiā caput ma/

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Dział im. A. Mickiewicza

gnuz vel paruuz habet significare hoc. Et ista sepe ꝫueniuntur in libris ꝑicatoꝛuz. Et ego nō recoꝛdoꝛ oīa eoꝝ verba nisi quoꝛūdā ad hoc vt nr̄ intellect⁹ nō fīt diminutus in radicib⁹ rerū: ⁊ illi qui solū sunt medici indigent illis: ⁊ ego nō suz ex illis. Itē oculus significat foꝛti significatione sup ꝓpꝛionē cerebri: qz oculus rube⁹ habēs venas rubeas significat sup ꝓpꝛionē cerebri calidā: ⁊ signa ꝟia istis significāt sup ꝓpꝛionē frigidā cerebri. Et velocitas motus oculoꝝ significat sup caliditatē cerebri: sicut tarditas sup frigiditatē: ⁊ mediocritas in istis significat sup tēperātiā. Et subalbedo oculi significat frigiditatē cerebri: sicut nigredo significat caliditatē: ⁊ coloꝛ medi⁹ inter subalbedinē ⁊ nigredinē: qui dr̄ vari⁹ significat tēperātiā. ⁊ hoc est: qz subalbedo fit ꝓp paucitatē digōnis: ob hoc iste coloꝛ ē ꝓpinquus coloꝛi aque simplr̄. Et nigredo fit ꝓp excessuz decoctiōis: ⁊ ꝓp hoc domiat̄ in ipso nigredo: qz nigredo significat adustionē ptiū terrestriū dñantiū in re. Et qō fac̄ varietatē q̄ ē coloꝛ mediocris est vltima tēperātia decoctionis: qō ē: qz ē minoꝛ q̄ illa que facit nigredinez: ⁊ est maioꝛ q̄ illa q̄ facit subalbedinē. Et scias ꝙ nō solū cause q̄litatiue faciūt nigredinē aut subalbedinē. Sz ⁊ alie res sunt multe q̄ adiuuāt ad hos coloꝛes faciēdos q̄ nō sūt q̄litates vel ꝓpꝛiones: sz sūt res quātitatiue vel locales. Qō est qz nigredo pluries fit ꝓpter multā quātitatē humiditatis oculi: aut qz posita est in ꝑfundo multuz: sicut tu vides in riuis ꝑfundis: qz ꝓp ꝑfunditatē apparēt velut nigri: eo ꝙ nō recipiūt tātū splēdoꝛē sicut si eēnt largi ⁊ pauci. Et oculus subalbidus est fz ꝟiuz. Et Hal'. dicit ꝙ multa humiditas glacialis adiuuat ad faciēdū subalbedinē: eo ꝙ coloꝛ isti⁹ humoꝛis est sic̄ coloꝛ glaciei: ⁊ multitudo ipsius adiuuat ad faciēdū subalbedinē: sicut paucitas adiuuat ad faciēdū nigredinē: ⁊ boc ē ꝟiū nostre opinioni: ⁊ mediocritas oīuz significat tēperātiā. Ista sūt signa significantia sup ꝓpꝛionē cerebri. Sz signa significātia sup ipsi⁹ ꝓpōnez silr̄ sumunt̄ a ꝓpꝛione ⁊ opationib⁹ ipsius. Etiā diximus de figura nāli quā hr̄e dz: ⁊ colligātia sua appet visui: qz q̄dā capita habēt collū ꝓueniēs eidē: ⁊ q̄dā nō: sicut dicit Hal'. Sz largitas ⁊ strictura suarū viarū ⁊ suarū ꝙcauitatū sumunt̄ ab ipsi⁹ ꝓpꝛione qō est: qz vie cerebri calidi ⁊ humidi sūt in vltimitate largitatis. frigidi vo ⁊ sicci fm ꝟiū ipsius: ⁊ mediocres istarū significāt sup calidū ⁊ sic. vel sup frigidū ⁊ hu. ⁊ sua tēperata ꝓpositio cognoscit̄ qñ sue vie ⁊ sue ꝙcauitates sunt in vltima tēperantia. Et qñ vie ⁊ ꝙcauitates cerebri sunt nimis stricte: tūc habēs eas parat⁹ est vertigini: ⁊ scotomie: ⁊ epilentie: ⁊ alys egritudinibus simili⁹. Itē qñ substātia cerebri est minoꝛ debita: tunc accidet intellectui coꝛruptio itellectus ⁊ stultitia: sic̄ decrepitis: ⁊ vlr̄ qñ coꝛrūpit̄ olla cerebri exterius coꝛrūpitur cerebruz interius.

¶ Cap. IIII. Qō est de signis significantibus super sanitatem epatis ⁊ eius egritudinem.

Deinceps volum⁹ loqui de signis significantibus tēperantiā ⁊ sanitatē epatis. Et dicemus ꝙ quedā coꝝ significant sup temperātiā sue ꝓpꝛionis: ⁊ quedā sup tēperātiā sue cōpositionis. ⁊ ego incipio a signis ꝓpꝛionis: ⁊ dico ꝙ quedā ipsoruz sumunt̄ ab opatiōib⁹: ⁊ quedā sumunt̄ a quātitate venaruz: ⁊ a tactu. Et scias ꝙ epar tēperatū generat sanguinez purpureū ⁊ dat coloꝛē albedinis mixtū cū rubedine: ⁊ coꝛpus dz esse mediū iter maciem ⁊ crassiciez. Et vene debēt esse mediocres inter largitatē ⁊ strictura. Sz ꝓpꝛio calida epatis cognoscit̄ ꝙ hoc qō generat multā colerā rubeaz: ⁊ maxime in etate iuuētutis: ⁊ coloꝛ taliū declinat ad citrinitatez: ⁊ ideo cū augmentat̄ caloꝛ ⁊ siccitas multū. generatur colera adusta: ⁊ tūc declinabit coloꝛ ad fuscedinez: ⁊ q̄busdaz denigrant̄ palpebre inferiores oculoꝝ ⁊ labia etiaz inferioꝛa. Sed epar frigidū cognoscitur: qz generat multū flegma: ⁊ sanguinē crudū: ⁊ aliquādo ex foꝛtitudīe albedinis cōuertit̄ in calcē: ⁊ si cū ꝟ ꝟiungit̄ siccitas: tūc gñabit̄ colera nigra nō nālis. ⁊ ꝓpꝛio humida epat] cognoscit̄ a multa ꝑparatione putrefactionis ⁊ dominatiōe humiditatis ⁊ sanguinis: ⁊ si multū excedit trāsit ad ypostarcam. Itez vene large significant sup epatis caliditatez: ⁊ magis si cū boc adiūgit̄ humiditas: ⁊ stricte significat ꝟiū. in calido vero ⁊ sicco epate est mediocris. Itē significat pilositas sup cōpꝛionē epatis: qō est qñ ypocōdria sunt mlt̄ pilosa caliditatē significāt. Adhuc diuersificat̄ hec significatio fz diuersitatē piloꝝ: qz si sūt grossi toꝛtuosi: ⁊ nigri significāt sup caliditatē ⁊ sic. ⁊ si sūt subtiles ⁊ plani significāt sup humiditatē. Et si vēter sit nudus pilis significat frigiditatē. ⁊ si sit mollis vēter significat hūiditatē. ⁊ si sit durus significat super siccitatez. Et signa significātia super suaz compositionē similiter sumunt̄ a complexione ⁊ opationibus: quia qñ erūt tēperate erit epar tēperatū in figura ⁊ positione: ⁊ quātitate magnitudinis ⁊ paruitat]: ⁊ strictura: ⁊ largitate venaꝝ. ⁊ ꝓpꝛio calꝛa ⁊ hu. significat foꝛtitudinē epat] ⁊ largitatē venaꝝ: sic̄ friditas ⁊ sic. significat ꝟiū. ⁊ mediocritas eoꝝ significat mediocritatem inter calidā ⁊ humidā frigidā ⁊ siccaz. Et debes scire ꝙ cōplexiones significantes super cōplexiones istoꝝ mēbroꝝ sunt cōplexiones innate q̄ fiunt a ꝑma eēntia. Et hoc dico: qz inueniunt̄ cōplexiōes acquisite calide ⁊ frigide a consuetudine: ⁊ vlr̄ a rebus extrinsecis. Et simile est huic qz inuenitur aliquis habēs coloꝛē significantem sup frigiditatem. ¶ Et signa significantia cōplexionē sui epatis significabūt caliditatē boc est qz habebit venas latas. Tunc debem⁹ iudicare ꝙ cōplexio sua naturalis ē diuersa ab accidentali: ⁊ quando erit cōtrariū debemus iudicare cōtrariū: boc est qz complexio sui epatis erit frigida et sicca: ⁊ habitudo sua erit grossa ⁊ pīguis: ⁊ grossicies significat caliditatem ⁊ humiditatez: ⁊ stricturaꝝ frigiditatem ⁊ siccitatem. Sed significatio cōpositionis sumpta ab operationibus est hec: qz epati illius qui habet venas strictas eueniet oppilatio ipo nō vtente cibis oppilatiuis. Item quando epar erit paruū comparatū stomaco ⁊ non superuenerit aliqō accidēs necessariū erit vt habeat molem ventrē: nam hec est pfecta significatio super paruitatem epatis: qō est: qz qñ epar est paruū non pōt attrahere chiluz a stomaco: ⁊ tūc oz vt exeant supfluitates molles. Et hō quē tu scis dicit ꝙ breuitas digitoꝝ significat paruitatē epatis: ⁊ hic apparet ꝙ nesciuit bñ vbi esset virtus īformatiua: ⁊ nō ꝓsideraꝝ nisi i materieb⁹: ⁊ dimittam⁹ istuz cū alys. Dicit Ari. ꝙ epar in qbusdā hominib⁹ inuenitur in latere sinistro ⁊ splen in latere dextro: ⁊ qñ superueniūt illis egritudines epatis apparēt signa in latere sinistro. Ista sunt signa significantia super cōplexionē ⁊ sanitatem membroꝝ ꝑincipaliū.

¶ Capituluz. V. Quod est de pulmone.

Deinceps volumus loqui de signis significantibus super complexionē ⁊ sanitatem mēbroꝝ seruientiū illis. Et incipiemus a pulmone ⁊ dicemus ꝙ cōplexio pulmonis erit temperata tunc quādo erit anhelitus temperat⁹ in magnitudine ⁊ paruitate: ⁊ non recipiet lesionez ab aere calido aut frigido: ⁊ voꝛ fit temperata inter foꝛtitudinem ⁊ debilitatez. Sz qñ pulmo erit calidus anhelit⁹ erit magn⁹ ⁊ ledet̄ ab aere calido ⁊ iuuabit̄ a frigido: ⁊ habēs talem pulmonē habebit vocē foꝛtez: ⁊ cōtrariū operabit̄ cōtrariuz: ⁊ pulmo siccus cognoscitur ex parte vocis claritatis: ⁊ ex paruitate sputi. Et pulmo hūidus ꝟia ꝟ signa pulmoni sicco. ſ. grossitudinem vocis et sputi multitudinez. Sed compositio habetur a complexione ⁊ operatio-

nibus silr:eo q̄ cōplo tēperata de necessitate hz cōpositiones tēperatā.s.inter paruitatē ⁊ magnitudinē:⁊ iter amplitudinē ⁊ strictura viaꝝ:⁊ qñ erit calida erūt vie large. Et latitudo pectoris significat sup latitudinē viarū: sicut dictū est in alys: qz diximus q̄ fortitudo vocis sequitur largitatē viarū:⁊ largitas significat caliditatē ꝓplonis:⁊ cā est:qz fortitudo vocis nēcio significat caliditatē. Sed ꝓplo frigida significat strictura viarū ⁊ debilitatē:⁊ maxime si huic ꝓiungat siccitas. Velocitas vō hanelit⁹ significat puitatē pulmōis ⁊ strictura suarū viarū nisi ꝓplo coꝛdis sit in cā. Pect⁹ aūt sputosuz significat malā pulmōis positionē:⁊ ꝓpea dicūt medici q̄ plurimi taliū veniūt ad vlcerationē pulmonis:⁊ ad ethicam.

¶ Cap. VI. Qō est de stomacho.

DEinceps volumus loqui de signis significatibus sup ꝓplonē stōi. Et dicim⁹ q̄ ipsa cognoscit a suis opationib⁹:eo q̄ stō tēpato ꝓuenit maioꝛ ciboꝝ pars: nisi nimis modū excedat nāe:⁊ nō accidūt eidē accidētia q̄ euenīūt stō distēpato:⁊ suus appetit⁹ est nālis. Et in stō calido subtiles cibi ꝓuertunt in fumū ⁊ eidē grossi ꝓueniūt ⁊ suus appetit⁹ ē diminut⁹. Sz in stō frigido signa sūt ꝛia p̄dictis: eo qz ei ꝓueniūt cibaria subtilia ⁊ grossa in acetositatē cōuertunt in eo:⁊ ei⁹ appetit⁹ ē excedēs. Et stomachus siccꝰ cognoscit pp multā sitiz:⁊ eidez paucus sufficit pot⁹:⁊ qñ nimiū recipit potū:⁊ tūc in eo fiūt fluctuatiōes. Sz humidus significat a pauca siti: ⁊ desiderat talis stō⁹ humida sicut stō⁹ siccus desiderat res siccas:⁊ ꝫ ē qñ humiditas ⁊ sic.inest p nāz: sz si iest accñtal⁹ hoc fit p ꝛiū:eo q̄ qui hz stōm siccū appetit humida:⁊ q̄ hz hūidū appetit sicca. Sz eq̄lis stō⁹ in paruitate ⁊ magnitudine cognoscit: eo q̄ tolerat quātitatē cibi ꝓueniētis:⁊ si paruus fuerit noscit ex tolerātia pauci cibi:⁊ si partit cib⁹ in paucas ptes melius tolerat. Et stomachus magnus tolerat cōtrariuz.

¶ Ca. VII. Qō ē de cōplexionibus testiculoꝝ.

SIgna tēperātie ⁊ sanitatis testiculoꝝ sumuntur ab opatiōib⁹ ipsoꝝ ⁊ ab accñtib⁹. Et dicimus q̄ q ē tēpat⁹ in coitu nāl⁹ hz tēperātiaz ꝓplonis testiculoꝝ. Et si multū affectat nāl⁹ hz calidā ꝓplonē testiculoꝝ. Et si cū hoc desiderio ꝓiungit sufficiētia in faciēdo significat hūiditatez ꝓiūctā isti caliditati.⁊ q̄dā dicūt q̄ qñ ꝓplo testiculoꝝ est calida q̄ tūc ē gnātrix masculoꝝ plusq̄ femineoꝝ.⁊ qñ cōplexio istoꝝ ē frigida tūc opat ꝛiū.s.qz piger erit in coitu ⁊ gnābit filias:si cū frigiditate ꝓiūgat siccitas:q̄si ꝑnatur ab hac opatiōe. Sz q̄ appetitū hz magnū ⁊ debilis existit in tali opatiōe:ei⁹ ꝓplo ad siccitatē ptinere videt. Sed si significatio ꝓplonis hoꝝ mēbroꝝ ex pte accidētiū apparētiū in spmate est:qz in tēperata ꝓplone ipsoꝝ est spma tēperatū in quātitate ⁊ q̄litate. Sed si testiculi sint calidiores debito erit spma plus in quātitate ⁊ spissi⁹ cōueniēti. Et qñ ꝓplo eoꝝ erit frigida erit ꝛiū hui⁹:hoc est qz spma erit paucū ⁊ nō coctū. Et hūiditas magl ꝓuenit huic opationi q̄ siccitas. Et pili ēt significāt sup ꝓplonē hoꝝ mēbroꝝ hz q̄ significāt sup alias ꝓplones:vt dictū ē supra.

¶ Cap. VIII. Qō est de signis ꝓplonis totius coꝛpoꝛis.

ASta sunt signa significātia sup ꝓplonē vniuscuiusq̄ mēbroꝝ p̄ncipaliū ⁊ seruiētiū eis. Et cognoscēdo ista ⁊ ꝓparationē vni⁹ ad alteruz faciēdo cognoscem⁹ toti⁹ coꝛpoꝛis ꝓplonē tēperatā ⁊ distēperatā:eo q̄ coꝛp⁹ cuius ꝓplo erit tēperata erit de necessitate mediocre iter maciē ⁊ grassiciē:⁊ coloꝛ erit albus mixt⁹ rubedini:⁊ capilli eoꝝ sūt flaui tēdētes ad rubedinē in tpe sue puericie:⁊ cū sunt facti ꝺuenes erūt capilli eoꝝ nigri.⁊ tact⁹ tēperat⁹ inter caliditatez ⁊ frigiditatē:⁊ inter aspitatē ⁊ lenitatē. Et sensus eorum erit in vltimo tēperātie:⁊ intellectus eoꝝ mediocris inter velocē ⁊ tardū:⁊ hec est via cognoscēdi cōplonē tēperatā. Sz cōplonē que exit a tēperātia iudicabimus ſm multitudinē signoꝛuz:qz illa iudicabunt ex aggregatione istoꝝ signoꝝ:hoc ē ab accidētibus ⁊ opationibus: sicut a crassicie:⁊ macie:⁊ a coloꝛe pilis ⁊ alys similib⁹. Sz est sciendū q̄ significatio coloꝛis piloꝝ nō verificat pro maioꝛi parte nisi in temperatis climatib⁹:q̄ꝫuis in quolibet climate possit aliquid comꝑhendi cōparando hoīes illius climatis sibyplis:verbi gratia in theotonicis ⁊ ethiopib⁹ quādo ethiopes sunt nigri:⁊ eoꝝ capilli sunt in toꝛtuosita te vltima:nō ꝓpter hoc eoꝛuz complexio erit calida imo melius est attribuere hec signa caloꝛi extrinseco:⁊ dices quasi q̄ sint frigidi. Et theotonici ⁊ sclaui qui stant in terris frigidis sunt albi:⁊ eoꝝ capilli sunt flaui ⁊ plani:nec ꝓpter hoc dicendū est in istis vt eoꝝ complexio sit frigida: quod est: quia eoꝛuz complexio est in vltima caliditate: quia caloꝛ clauditur in partibus intrinsecis eoꝛuz coꝛporum:sicut accidit in hyeme:⁊ hoc sufficit in signis sanitatis ſm intentionē nostram.

¶ Cap. IX. Quod est de signis significantibus super egritudines in generali.

DEinceps volum⁹ log de signis significātibus sup egritudies. Et rememoꝛeris semp eoꝝ q̄ supi⁹ dixim⁹: hoc ē qz ītētio mea in hoc libꝛo nō ē vt multū loq̄r de reb⁹ ꝑticularib⁹:qz iste liber nō fuit fact⁹ ꝓ illo q̄ est solū medic⁹:sed vt nō ꝟueniaṫ diminut⁹ in radicib⁹ scie:secut⁹ sū ēt de ipsis. Et si ꝟuenis ꝫ illud qō ꝟuenis in alys libꝛis:nō ob hoc ip̄m despicias:qz plies cribꝛat hō modiū vnū sabuli ad hoc vt ꝟueniat vnā margaritam. ¶ Dicem⁹ q̄ signa significātia sup egritudinē sunt gña quoꝝ q̄dā sumunt ab accñtib⁹ q̄ accidūt post diminutionē hūoꝝ in coꝛpe:⁊ q̄dā sumunt a ꝓplone coꝛpis ab ei⁹ ꝑparatiōe ad suscipiēdas egritudies: ⁊ q̄dā sumunt a regimīe añcedenti. ¶ Et q̄tuoꝛ tpa anni dant ꝓnosticationē in egritudib⁹ futuris silr:⁊ maxie per mutationes q̄ fiūt in eis ꝓter nām. Et ista signa diuersificant ſm fortitudinē ⁊ ōbilitatē:⁊ ego volo ipsa narrare p oꝛdinē. ¶ Jā dixi in his q̄ ꝓcesserunt q̄ qñ q̄titas sāguis crescit in coꝛpe ita q̄ nocet ī q̄ntitate solū in eo q̄ q̄titas ē ſm dimēsionez. hec ē noīatq repletio ſm vasa ⁊ qñ crescit cū malitia q̄litatis vt acuat: aut vt ꝑmuteṫ ad q̄litatem illius. s. vni⁹ alioꝝ hūoꝝ aut plīum: hec noīat repletio ſm vtutē:eo q̄ hec repletio hz eūare vel euaporare ⁊ dissoluere ⁊ debilitare vtutē qō ē ꝓp malitiā sue q̄litatis. Et ꝓpea ꝫ segt casus appetit⁹ ⁊ difficultas mot⁹. Et vlr ꝓp ꝫ debilitant ⁊ ledunt oēs operatiōes aiales ⁊ naturales q̄ non accidit ꝑme repletioni. ¶ Et signa ꝑme repletionis sunt signa dominy sanguinis solū ⁊ signa scōe repletionis sunt signa dominy vni⁹ trium humoꝝ aut plurium. ¶ Et ꝓpterea debem⁹ enumerare signa significātia super excessum vniuscuiusq̄ humoꝝ istoꝝ:⁊ cognoscendo simplicia cognoscemus composita.

¶ Cap'm. X. Quod est de signis abūdantie sanguinis.

INcipiemus a signis significantibus multitudinem sanguinis ⁊ ab accidentibus q̄ eueniunt coꝛpoꝛi ꝓpter illud. Et dicemus q̄ hoc significat foꝛtitudo pulsus:⁊ repletio vasoꝝ: siue sint venc siue arterie:⁊ grauitas capitis ⁊ oculoꝝ:⁊ impedimenta virtutum anime ⁊ sensuum. ¶ Et vniuersaliter mala dispositio que aduenit coꝛpoꝛi hec patienti assimilatur male dispositiōi lassitudinis que prouenit ex laboꝛe extrinseco cum rubedine oculoꝝ ⁊ caloꝛe actuali in toto coꝛpoꝛe nisi homo habuerit exercitium in aere calido ⁊ somnum profundum:⁊ somnia terribilia:⁊ videntia res rubeas. Sicut dicit Halienus de

illo qui sõniabat balneari in dolio pleno sanguine: quia signa sanguinis in eo erãt manifesta. ⁊ Hal. precepit vt flebotomaret: sed medici q erant de secta aristratis ꝓcepe-rũt ne flõmaret: ⁊ iniũxerũt ei exercitiũ: ⁊ qñ hoc facere cepit hũores dissoluti discurrerũt ꝑ corp⁹ ⁊ mortuus fuit. Itẽ in hora repletiõis sanguis fluit aliqñ sanguis ex naribus aut gingiuis. Et Arist. dicit q sanguis corrupt⁹ fluit a naribus ⁊ ano. ⁊ pustule q̃ fiũt in corpe: ⁊ vria spissa: ⁊ dulcedo saliue: ⁊ oĩa hec significãt supabũdãtiã sanguis. Et q vsus ẽ flõmia sentit pruritũ i loco flõmãdo: ppea sumunt signa dñy sanguis a ꝓplone ⁊ regimine cibor̃ ⁊ potuus ⁊ sil'uz: ⁊ ab etate ⁊ tpe anni: tñ hec signa nec̃io significant abundãtiã sanguis: qõ est: qz aliqñ ꝓplo generat sanguinẽ ⁊ si tẽpus ⁊ etas adiuuẽt: aut nõ. Et sil'r hoc facit regimen absentib⁹ oĩbus alys: ⁊ si regimẽ fortius erit in oĩb⁹ istis causis tũc erũt signa significãtia dñiuz sanguinis accidẽtia que hic sequuntur.

¶ Cap. XI. Qõ est de signis colere dñantis.

Ed signa significãtia dñiuz colere sũt velocitas pulsus: ⁊ disruptio ipsius: ⁊ vrina subtilis ignea: ⁊ vomit⁹ colericus: ⁊ egõnes mordicatiue: ⁊ amaritudo oris: sitis fortis: ⁊ siccitas lingue cũ aspitate: ⁊ citrinitas coloris ⁊ oculor̃: sicut accidit in vicio ycterici: ⁊ si his cõiungit tẽpus estiuũ: ⁊ etas iuuẽtutis ⁊ dicta ca. ⁊ sic. ⁊ multũ exercitiũ sicut artiũ calefaciẽtiũ: vt sũt ferrary ⁊ cor̃ sil'es: ⁊ tũc debem⁹ sine dubio iudicare q iste humor dominat multũ in corpore.

¶ Cap. XII. Qõ est de signis dominy melãcolie.

T signa q̃ significãt dñiuz melie sũt nigredo vrine: aut rubedo declinãs ad obscuritatez: aut ad viriditatẽ. Et aliqñ ꝫ segt̃ icẽdiũ i stõ ⁊ habz appetitũ caninũ ⁊ nigredinẽ coloris: ⁊ maxie sub palpebra oculi: ⁊ sanguis flõmat⁹ est niger: ⁊ multũ coagulat⁹: ⁊ maior pars talia patiẽtiũ ẽ splenetica. Et si particularia signa iungãtur istis sine dubio iudicabim⁹ q multũ dñabit̃ in corpe hũor talis ⁊ cõplexio que magis apta est ad generandũ tũc humorẽ est ꝓplexio frigida ⁊ sicca: aut calida ⁊ sicca. Et ꝓpterea raro inuenit̃ iste humor in corporib⁹ albis ⁊ pinguibus. ⁊ morphea nigra est signũ fortissimũ istius humoris: ⁊ etiã variole nigre seu morbilli.

¶ Cap. XIII. Qõ ẽ de signis dominy flegmatis.

T signũ dñy fl'atis sũt vrina alba ⁊ vt color corpis sit alb⁹: ⁊ pulsus paruus: ⁊ rarus: ⁊ sq̃litas toti⁹ corpis: ⁊ pigricia: ⁊ sõn⁹: ⁊ tarditas digõnis. pauca sitis cũ multo sputo viscoso. ⁊ si cũ his iungunt̃ res ꝑticulares erit sicut dictũ ẽ añ: velut est etas senectutis: ⁊ tps hyemis: ⁊ regimen multe qetis: ⁊ cibaria frigida ⁊ bu. ⁊ supfluitas comestionis. Et sõnia sil'r significãt sup dñiuz istor̃ humor̃: qñ ille cui supabundat colera sõniat videre adustionẽ ignis: ⁊ cui sanguis abũdat sõniat videre res rubeas. ⁊ cui melia vident̃ in suis sõnys ea q̃ ipsuz terrere faciũt. ⁊ qui videt dormiẽdo maria ⁊ pluuias: ⁊ sentit aerẽ frigidũ: vel aquã frigidã: oĩa ista significãt abũdãtiã fl'atis. Ista sũt significãtia sup dñiuz vniuscuiusq̃ hũor̃: ⁊ vl'r sup egritudines q̃ accidũt pp hos hũores. Sz lassitudo q̃ ꝓuenit absq̃ occasiõe mala antecedẽte fit nec̃io pp dñiuz istor̃ humor̃ ⁊ ꝓ, aut pluriũ. sed lassitudo thetayca ⁊ apõsa fit ab abũdantia sanguinis: sed vlcerosa est ex malicia qualitatis.

¶ Cap. XIIII. Qõ est de signis ꝓnosticis egritudinũ futurarũ per aeres ⁊ tempora.

T postq̃ locuti sumus de signis significantibus sup dñiuz hũor̃. decens volum⁹ log de disponib⁹ q̃ fiũt ab aliq̃ pmutatiõe ex nali: sicut ille q̃ fiũt ex aere q̃ significãt egritudines futuras: ⁊ via q̃ possumus cognoscere has pmutatiões est expiẽtia: sz scire ipsas p viã demõstratiuã est difficile aut ipo'le: ⁊ ppea in hoc sũt recipiẽda testimonia antiquor̃: ⁊ memorari eor̃ breuiter q̃ dixerunt: ⁊ postea conabimur dare causas. Dixit. Y. q qñ fuerit hyems septẽtrionalis ⁊ inaq̃sa: ⁊ ver fuerit meridionale ⁊ aq̃suz sequunt̃ ex hoc in estate febres acute: obtalmie: ⁊ disinterie: maxie vero mulierib⁹ ⁊ humidis nã. Et huius cã est: qz si hyems fuerit sicca gnãbit humores siccos: ⁊ gnãliter humores adusti qui facti fuerũt in autũno nõ ꝓuertent̃ simili tpe huic ad frigiditatẽ ⁊ humiditatẽ: sz remanebũt ex medietatez illius qõ supuenit ei in autũno: ⁊ postea veniẽte vere calido ⁊ humido aggregabunt̃ i corpe hũores ꝓxy adinuicẽ. veniente postea caloze estiuo putrefaciet ipsos humores ꝓpter humiditatẽ accidẽtalẽ quã habebũt: ⁊ ꝓpter actũ ipsorũz erit calor putredinalis qui generabit̃ nociuior ⁊ acutior. Unde tunc ꝓpter banc maliciã complexionis fient febres acute: ⁊ accidet fluxus ventris sanguineus ⁊ obtalmia. Et hoc accidet plus complexionibus humidis: quia sunt apte citius permutari ꝓpter talez aeris dispositionem. Et. Y. adaptat siccitatez vento septentrionali ⁊ humiditatez meridionali: eo q natura istorum duorum ventor̃ est has duas facere dispositiões ⁊ cãm istor̃ ostẽdam in loco nobiliori isto. ¶ Itez. Y. dicit. si in eodez ãno post ortuz canicule fient pluuie frigide ⁊ venti flauerint septentrionales: tũc fient egritudines terminabiles ⁊ gete. Et hoc erit ꝓpter tẽperãtiam aeris calidi: qz pluuia aerem refrigerat. ⁊ sil'r facit septẽtrio: quãuis sit siccus: ⁊ manifestum est q frigidus aer putrefactionem diminuit. Et vl'r scias q cã egritudinũ quas. Y. his temporib⁹ fieri dicit est ꝓpter permutationẽ nature aeris: qõ est: qz nõ fuit ordinata diuersitas nature tẽpor̃ nisi vt humores dĩgerãtur ⁊ temperent̃: qz humiditas hyemis tẽperat siccitatez autũni: ⁊ caliditas estatis tẽperat hyemis frigiditatẽ. Sz qñ hyems fuerit sicca tũc remãebũt hũores sicut fuerãt pus. ⁊ humiditas veris eos nõ tẽperabit: eo q ipsa erit humoribus his extranea: que oẽs nõ aduenium tẽpore cõpetenti. Et ob hoc qñ supuenerit eis caloz estiu⁹ sine medio: tunc iste egritudines generabũt. Sz si hyems fuerit bũda ⁊ supuenerit calor estiu⁹ eidẽ cũ medio: ⁊ istõ mediũ ẽ caloz veris tẽperatus: ⁊ tunc nõ veniet tẽpus calozis asiq̃ ipsa humiditas sit cõsumpta: ⁊ corpora receperunt defensionẽ vt ꝓpter calorẽ nõ pmutent̃. ¶ Et vl'r scias q quatuor tẽpora sunt cum quatuor humoribus sicut cũ q̃tuor elemẽtis: qz si tẽpora resistũt vt vnũ elementũ aliud nõ vincat vel superet sic resistũt vt vn⁹ humor alium nõ vincat: qz nisi esset cõparatio quã hz tẽpus cũ quolibz humore vnus hũor a suo cõtrario corrũperet̃. Item. Y. quando hyems fuerit calida meridiõalis ⁊ pluuiosa: ⁊ ver septentrionale inaquosum fiẽt fluxus sanguis ⁊ obtalmie sicce. ⁊ senibus reumata: epilentie ⁊ paralisis ⁊ apoplexie. ⁊ pregnantes abortiunt. Et cã hui⁹ est vt in tali dispositiõe ipse egritudies fiant. qz cerebrũ in tali dispositiõe supflue humectatur: veniẽte vero vere frigido cũ sui natura habeat humores dissolutos mouere: tũc frigiditas resistet sue cõplexioni naturali: ⁊ tũc humores a frigiditate cõpressi distillabuntur: ⁊ ob hoc iste egritudines mouebũt. Et si hyemis dispositio erit similis dispositioni veris ꝑdicte apti⁹ ⁊ citius egritudines iste fient: qz hũores tũc tẽporis erũt cõgelati ⁊ imobiles: ⁊ ipsi tñ nõ sũt penitus denudati ab humiditate naturali. Et fluxũ sanguinis bicitendit. Y. ꝓpter vlcerationem intestinorũ que fit ꝓpter reumata acuta q̃ fiunt ab hac permutatiõe. Et mulieres nõ abortiunt isto tempore: nisi qz vulue ipsarũ tali tẽpore nimis humefiũt ⁊ debilitat̃ que in eis est virtus retentiua: ⁊ poterit esse vt etiam hac permutatiõe embrio ledat̃ eo q ꝓpter humi-

ditatem debilitat. Et dixit. Y. qñ estas erit parum pluuio-
sa ⁊ autūnus calidus m'tū meridionalis ⁊ pluuiosus tūc
erūt hyeme fortes dolores capitis: tusses ⁊ raucedines in
aligbus fiet ptisis. ⁊ causa huius est manifesta: eo q̄ in ta-
li autūno replent capita multis supfluitatibus: ⁊ cū supue
nerit hyems cōprimet cerebrū ⁊ stillabūt ab eo supfluita-
tes nec poterūt digeri: ⁊ ob hoc iste egritudines fient. nā si
remanebūt in capite faciēt dolorē p̄dictū: ⁊ si fluxerint ab
eo faciēt egritudines supradictas: ⁊ si fluxerint ad pulmo
nē fient tusses. aī. pthyses. Adhuc dixit q̄ si fuerit autūn⁹
septēt'rionalis ⁊ siccus fiet in cōp'lonibus siccis obtalmia
sicca: febres acute: ⁊ cardiaca melica: qz manifestus est q̄
qñ istud tēpus in siccitate fortificat faciet egritudies me-
lancolicas: ⁊ febres he dicte sunt ex humore mel'co: cuius
humor ille nō sit velocis motus. Itē dixit q̄ egritudines
que fiunt tpe multū pluuioso p̄ maiorē pte sunt febres lō
ge: ⁊ fluxus ventris ⁊ epilētia: ⁊ apoplia: ⁊ squinātia. ¶ Et
dixit. Y. q̄ paucitas pluuie salubriorē est corporib⁹. Et cau
sa est qz supfluis humiditatibus calor nālis nō bene dīa-
tur. Et nō est iteligēdus ab. Y. vt laudet aerez siccū ex to-
to qz aer nimis siccus inducit egritudines eisdē similes. Et
ꝓpterea dicit alibi: q̄ qñ est p̄uatio pluuie fiūt febres acu
te: qz aer tēperatus ſm. Y. est mediocris iter multā ⁊ pau-
cā pluuiaz. Et tu debes scire q̄ aer distēperatus in vna q̄-
litatū distempantia supflua generat egritudines eisdez si
miles. Sz aer pestilētialis fit corruptione sue subē. Et hoc
accidit sepe ꝓpter multā pluuiā tpe estiuo: sic dic. Y. q̄ ac
cidit in ciuitate acaron: qz tota estate fuit fortis pluuia: ⁊
ꝓpterea accidit hītantibus malus p̄uritus: ⁊ pustule ma
licioſe ita q̄ aliquibus cadebāt brachia ⁊ pedes. Itez cor-
rumpit suba aeris ex vaporibus corruptis mixtis cū eo si
cut a vaporibus resolutis a cadaueribus ⁊ a stagnis quib⁹
linum macerat. Et sim'r fiunt egritudines pestilentiales
a corruptione aque ⁊ cibor sicut accidit tpe famis. Item
egritudines pestilētiales que fiunt a corruptione aeris ci-
tius sunt egritudines mortifere: quia aer putrefactus vel
corruptus velocius attingit cor: ⁊ ꝓpterea accidentia illa-
rum febriū sunt mala ꝓpter malitiaz anhelitus que hoc
operat: ⁊ nō apparet in illis febribus fortitudo: nec sentit
in eis magna lesio manifeste: eo q̄ mala ꝓplo dominatur
in illis cōiter in oībus virtutibus corporis. Sz illud qō fa
cit lesionē manifestam sensibilem est mala ꝓplexio parti-
cularis vel diuersa: ⁊ scias q̄ non oīs homo egrotat ꝓpter
permutationē aeris: sz illi qui ad hoc apti sunt. Et quādo
tempora āni sequētur eorū nāz quasi nō erunt cause egri-
tudinū q̄uis nos videamus ꝓriuz: qz egritudines quedaz
sunt magis ꝓprie vni tempori q̄ alteri sic sunt egritudies
que fiunt ex humore simili illi tēpori: qz sanguinee in ve-
re: colerice in estate: melancolice in autūno: flegmatice in
hyeme: q̄uis in vere p̄ accīs fiant egritudines melancoli
ce ⁊ hoc accidit ꝓpter motū humor ⁊ eorū dissolutiones
⁊ ebullitionē: qz in his tēporibus adueniūt ptibus oīuz si
milia accīdia que adueniūt humiditatibus terre nascen-
tiū. ¶ Qō dictū est de signis significantibus egritudines
ex parte aeris sufficiat ꝓpendiose ſm nostrā intētionē lo-
quendo. ¶ Sz iueniunt egritudines parue velut accidē
tia significantia sup egritudines magnas futuras: ⁊ nos
dicemus de aliquibus earuz hic. Et postea dicemus de si-
gnis significantibus sup easdē egritudines ⁊ eaz causas:
qz multū necessariū est in hac arte. Et nō expectes vt dicā
tibi res nouas que nō sunt dicte ab antiquis.

¶ Caplm. XV. Qō est de signis ꝓnosticis egritudinū fu
turarū per egritudines paruas.

ET dixerūt qdā q̄ dolor capitis fixus q̄ in ara
bico noīatur soda: ⁊ emigranea q̄ in arabico
noīatur sethica p̄seuerans denunciat decur-
sum aque ad oculū in fine: aut dilatationē pupille que in
arabico noīatur açabar. ¶ Et saltus faciei noīatur hacha
la: tortura vō noīatur lachora ⁊ spasmus noīatur tasnec: ⁊
p̄uatio motus noīatur cadar: paralisis vero felee. ¶ Sal
tus faciei p̄seuerans multū denunciat torturā oris. Sal-
tus vero totius corporis significat spasmū humidū p̄ua
tio motus significat paralisiz. ¶ Rubedo faciei oculorū
⁊ venaz q̄ sūt ī eis cū fluxu lachrymaz ⁊ fuga a lumīe cū
forti dolore capitis denunciat apa calīm in cerebro. Incu
bus thebus dr ⁊ vertigo habasta noīat̄ p̄seuerans denun
ciat epilīam. epilīa vero vocat̄ chisſion: tristitia p̄seuerās
sine cā denūciat melīā. Apparitio corpusculoz velut mu-
scaz ⁊ capillorū ante oculos denūciat decursuz aq̄ ad ocu
los: nisi ꝑ accīs a stō pueniat. Reumata ꝓtinua sine in-
terpolatiōe faciūt timorē ptysis. Sudor mult⁹ p̄seuerās
significat repletionē. Fortis syncopis crebra sine manife-
sta occasiōe p̄seuerās diu mortē subitā nūciat. repl'onē su
pfluā hītes timemus ne ad sputuz deueniat sanguis q̄ in
arabico noīat̄ vestadā: ⁊ ēt ē signū apoplie ⁊ subite mort
⁊ stupefactio sēsuū ⁊ relaxatio motuū significat apoplīā.
Grauitas later iōxteri circa ypocōdria egritudinē epis si-
gnificat. Sterc⁹ m'tū tictū tiorē egritudis yeteritie signi
ficat. sāliditas faciei ⁊ tūor palpebraz ⁊ digitoz manuū
⁊ pedū futurā yposarcā significāt. Fetor stercoris signifi-
cat super nauseā q̄ in arabico nomīat̄ tacura. Urine fetor
putrefactionē ⁊ febres nūciat. Lassitas ⁊ mēbroz cōfrac-
tio sine cā manifesta cū casu appetit⁹ febrē denūciat. vri
na vstiua p̄seuerās vlceratōez in vesica ⁊ virga significat.
Priuatio appetitus cū syncopi colericaz significat. Grauī-
tas ⁊ extēsio q̄ est sub vētre ⁊ in renib⁹ significat sup egri
tudinez renū. Sterc⁹ adustū in orificio ani vlcerationem
intestinoz significat. Pruritus in ano p̄seuerās emorroy
das denunciat nisi in intestinis sint vermes nati. Multe
pustule in corpore apa magnū significant. Multa noda
apparentia faciunt timere de nodo magno noīato dubel-
let. Morfea ⁊ fortis rubedo faciei ⁊ strictura anhelitus ⁊
vocis lesio lepra significat. Et vlr dico q̄ qñ pmutat̄ ali-
qd ex ꝓsuetis significat futurā egritudinē: sic ē appetitus
supflu⁹ aut dimīut⁹ aut augmētū vel dimīutio in supflui
tatib⁹ vel mult⁹ sōn⁹ vel pauc⁹ vel alia accītia ꝑter ista.

¶ Caplm. XVI. Qō est de pulsu ⁊ vrina in generali.

ET postq̄ locuti sum⁹ de hoc genere signorū
sufficiēter: volum⁹ nūc log de signis ipsaruz
egritudinū q̄ significant necessario vnā triū
rez videlicz: aut sup q̄ditatē egritudinū: aut
sup cās ipsaz: aut sup mēbrū in quo ē egritu-
do. Et multotiēs significat sup hec tria quemadmodū de
signis egritudinū q̄ sūt in mēbris iterioribus. Sz egritudi
nes apparentes in superficie corporis nō idigent signis nisi
significātib⁹ cās ipaz ob hoc: qz ille patēt sensui visus. Et
vlr scias q̄ signa nō sūt aliud nisi illud qō appet in actiōi
bus ⁊ passiōib⁹ aīalib⁹ ⁊ nālibus cū accidētib⁹ q̄ pueniūt
ab eis. Propterea qz inueniunt duo gña signoz cōmuni-
cantiū plurib⁹ egritudinib⁹. ¶ Et debem⁹ primo tractare
de eis. ⁊ postea narrabimus signa vniuscuiusq̄ egritudis
ꝓpria. Et ista duo genera signoz sunt pulsus ⁊ vrina: ⁊ si-
gnificatio pulsus sumīt a cōicantia oīuz mēbroz cuz cor-
de. Sz vrina sumīt a mēsura digōnis in epate ⁊ venis:
⁊ ꝓpterea significatio ipsi⁹ nō ē pauca in significādo egri
tudines mēbroz virtutis nutritiue. Et incipiendum est a
pulsu: qz eius est cognitio melior.

¶ La. XVII. Quod ē de pulsu ⁊ de generib⁹ ⁊ spēb⁹ ei⁹.

ET dicimus q̄ pulsus est cōpositus ex duob⁹
motibus hoc est motu dilatatiōis ⁊ motu cō-
strictionis. ⁊ ex duab⁹ quietibus q̄ sunt inter
duos motus sic ōclaratū ē. Qz iter q̄lz duos

motus necessario sunt due quietes: ⁊ etiaz quia sapientes huius artis dicũt q ipsi ꝓhebẽdũt has duas getes: ⁊ maxime getẽ q̃ est post ꝯstrictionẽ. qz ges q̃ est post dilatationẽ est manifesta ẽt illi g nõ est pfectus. ꝓpterea accñtia q̃ essentialr h̃ comitanr ꝯtinenr vna istaz: h̃ est aut in motibus aut in getibus. Et ꝓpterea apparz q ꝑma gnã pulsuũ sunt septẽ. vnũ est qõ sumit a q̃titate dilatatõis. scõz sumitur a q̃titate tpis motus. Tertiũ a q̃titate vtutis mouentis. Quartũ a tpe getis. Quintũ a ꝓportõe duoꝝ motuuz ⁊ duaꝝ getuz. 6m a ꝑmutatiõe pulsus ⁊ sua assilatiõe sue tẽperiei. 7m ab ordinatiõe motꝰ ⁊ getis ⁊ iordinatiõe. Sz tria sunt genera q̃ ꝓsueuerũt iungere medici istis. 7. vnuz est qõ sumit ab arterys. Scõz a q̃litate ipsi⁹ arterie. Tertiũ sumit a dispõne subẽ arterie. Sz ista tria nõ sunt ꝓpria in pulsu in q̃tũ est pulsus. qz pulsus in q̃tũ est pulsus non stat nisi ꝑ motũ ⁊ getẽ. Et ꝓmo volum⁹ narrare spẽs que cõtinenr sub vno q̃q; gñe: ⁊ postea dicemus causas vniuscuiusq; generis: ⁊ spẽi: qõ ẽ: qz qñ nos cognouerim⁹ eoruz cãs efficiẽtes: tũc poterimus sumere plura signa egritudinũ: eo q ipe eedẽ sunt cãe diuersitatis pulsuũ. Et ꝓpterea qñ inuenier genus aut spẽs ꝓpe cause: tunc erit signũ fixũ sup istud genus aut spẽm egritudinis. ¶ Et pulsus q fuerit pliũ causaꝝ nõ significat sup illã egritudinẽ solũ ipsaz efficiẽtẽ nisi secũ alia significatio adiũgat. ¶ Et deiceps volumus icipere narrare spẽs pulsuũ: ⁊ subsequẽter eorũ cãs assignare: qz cũ scinerimus eoꝝ cãs efficiẽtes: tũc possibile erit q ponemus eas signa sup egritudies: eo q ipse cedẽ sunt cause efficiẽtes earũdẽ. Et iõ qñ erunt ex eis genus vel spẽs ꝓprie cãe tũc erit signũ ꝯtinuũ sup inuentionẽ illius spẽi egritudinis vel generis: ⁊ qñ erit ei plus vna cã nõ significabit sup egritudinẽ agentẽ nisi qñ cũ eo fuerit significatio alia. Uerbi gra. qz pulsus formicãs q est in ethica est accñs ꝯtinuũ sup ĩuentionẽ illius spẽi egritudinis vel generis quãdo erit ei pulsus diuersus. nã cã significabit. al⁹ ⁊ qñ erit ei pulsus vel plus vna cã non significabit sup egritudinẽ istius febris: eo q pulsus diuersus est ĩuentus in febribus putridis ⁊ in dolore stõi. g̃ h̃ non est signũ declarans febrẽ putredinis ꝓprie nisi ei associet aliõ signũ: ⁊ possibile erit qõ aliud signũ sit ex spẽbus pulsuũ: ⁊ qõ nõ. Et postq̃ data sũt signa significãtia a medicis cãs pulsuũ: tenenr determinare pulsuz appropriatũ vnicuiq; egritudini: eo q maior pars pulsuũ est cõposita sic pulsus significãs sup apostemata cala. qz est paruus: velox: iordinatus: ⁊ variatus multis variationib⁹: ⁊ in hac egritudine pulsus ei ꝓprius est ꝓpositus semp. Et qdaz pulsuuz sunt quoꝝ est signũ diffinitiuũ sup aliquã egritudinẽ qñ associat ei aliud signũ. verbi gra. qñ pulsus iordinat⁹ qñ erit cũ calore manifesto in corpore ⁊ nõ erit in ore stõaci punctio aliqua seu dolor est signũ certũ sup febrẽ putridã. Et postq̃ declarauimus quõ est significatio pulsus gñaliter redibimus ad numerandũ species: deide dicemus vniuscuiusq;. Et dicimus q gen⁹ qõ sumit a q̃titate dilatatõis dinidit ĩ pulsuz magnũ ⁊ paruũ ⁊ mediocrẽ ⁊ in lõgũ breuẽ ⁊ mediocrẽ ⁊ largũ strictũ ⁊ mediocrẽ ⁊ in eminentem ꝓfundũ ⁊ mediuz. Et magnitudo est qñ arteria extendit supflua dimensione in oĩbus tribus dimẽsionibus. ſ. in profunditatẽ: latitudinez: ⁊ longitudinem. Paruus est ꝓprius illi. Et medius mediocritatẽ hoꝝ retinet. Longus est qui extenditur in longitudinalẽ dimensionẽ pluſq; in latitudinalẽ vel pfundã: hoc est qui trãsit quattuor tangẽtis digitos. Breuis aũt est ꝓprius huic. Sz medius horum mediocritatem seruat. Largus est ille qui ſm latitudinem vltra alias extenditur dimẽsiones. Strictus illi est contrarius: ſz medius mediũ tenet. Eminẽs ẽ ille g in altitudine vltra alias dimẽsiones extẽdit. pfundus vero est ei contrarius: medius vero mediocritatez seruat. ¶ Et iste species adinuicẽ cõponi possunt. Sz difficile est hanc cõpositionem cognoscere tactu: iste sunt species sumpte a genere q̃titatis dilatatiõis. Sz genus qõ sumitur a tempore motus diuiditur in velocem tardum ⁊ medium. Et genus qõ sumitur a quantitate virtutis diuiditur in fortem debilem ⁊ medium. Et fortis est ille qui extrema digitorum fortiter percutit. Et qui sumitur a tempore quietis diuiditur in spissum: rarum: ⁊ medium. Et dicit Halienus: q spissus est ille in quo tempus quietis post suam cõstrictionem est paruum. Sed rarus est contrarius illi: sed medius medium seruat. Sed hoc non percipit nisi ille qui comprehendit quantitatem quietis que est post constrictionem. Et qui hoc non: nescit cognoscit dñntiam inter pulsum velocem ⁊ spissum: sed hoc graue est inueniri: tamẽ non videtur impossibile multuz perfectis qui sunt optimi sensus quoniaz omnes homines nõ sunt equales in hoc sensu: q̃admodũ nõ sunt equales in sollicitudine ⁊ bonitate ĩtellectus. ¶ Sz genus sumptuz a ꝓportiõe. 4. tẽporũ pulsuũ diuiditur in pulsuz equi põderis ⁊ nõ equi ponderis: ⁊ equi põderis est equalis: ⁊ habet compositionem duorum motuum adinuicem compositione naturali. ⁊ per viaz nãe. ⁊ silr habet cõpositionẽ vnius quietis ad aliaz: ⁊ etiã illa q̃ est motus ad quietem. ¶ Et iste cõpositiones diuersificanr ſm diuersitatẽ etatum tẽporuz ⁊ cõplexionuz. H. dicit q iste cõpositiones naturales nõ inueniunr nisi ſm vnã cõpositionum notarũ musicaꝝ ꝓportionatarum ⁊ ordinatarũ que est cõpositio dupli aut partis. ⁊ dicit q minor ꝓportionuz sentitaꝝ in pulsu est illa q̃ multiplicat quartuz multiplicati cõparatõe vnius partis multiplicate duarũ partium. Et si ita est vt dicit mirabile est. ¶ Sed cõparationes istas cõprehendere difficile est q̃uis multi homines in musica eas cõprehẽdant propterea qz note musice habẽt superfluã extensionez: ita q minor dimensio illarũ exemplo põt cõprehendi: ⁊ est illa que multiplicat ex. 36. partibus vnius partez vnaz. ¶ Et ista verba sunt alterius scientie q̃ huic per accidens ẽ necessaria hic paruz. ¶ Sed in pulsu sunt tẽpora breuia ad inueniendũ banc cõparationẽ in eo: adhuc magis: qz gens existens post spissitudinez difficile est inueniri: eo q arteria est sub carne. ¶ Et ꝓpter hoc elegerunt tangere banc arteriaz: eo q illa est latior ⁊ ꝓpinquior loci ꝓncipy: ⁊ has arterias tangunt medici. ¶ Sed genus sumptuz a sua similatione ⁊ a sua diuersitate omnia preterita genera continet: qõ est: qz assimilatio pulsus est vt omnia genera ſm vnum modum cõcurrant. hoc est. qz si est magnus vt sit perseueras in sua magnitudine: ⁊ similiter si est velox: tardus: aut ex alys. Et pulsus diuersus habet duas species: aut in omnibus generibus: aut in vno: aut pluribus fit diuersus: aut in mltl pulsatiõib⁹: aut solũ in vna. ¶ Jté diuersorum pulsuũ quidaz est ordinatus ⁊ est ille qui multis reuolutionibus suam diuersitatẽ conseruat. ¶ Et quidam est non ordinatus: ⁊ est ille qui suam diuersitatez nõ seruat. ¶ Et conuenientius est vt species pulsuuz diuersorum cum speciebus compositis computentur. ⁊ ego ex eis manifestiores dicam. ¶ Et genus sumptuz a qualitate arterie diuiditur in tres species: hoc est in frigidum: calidum ⁊ temperatuz. ¶ Et qõ sumitur a substantia arterie diuiditur in durum: mollem ⁊ mediuz. Et qõ sumitur a contento in arterys diuiditur in plenum vacuum ⁊ medium. iste sunt species simplices pulsuum. ¶ Et inueniũtur pulsus compositi qui habent nomina q̃ dicenda sunt: quia quidam eoruz dicitur pulsus caprizans: ⁊ est qui variatur in vna pulsatiõe in tarditate ⁊ velocitate: ⁊ accidit huic pulsui vt festinet ⁊ stet: et cito redit: et suum motum complet: ⁊ appellatur capriçans eo q̃ suus motus assimilatur saltui caprioli. ¶ Et qdam nolatur cauda soriçina g

semp variatur. qz aliqñ variaſ ab augmẽto ad diminutionẽ: ⁊ aliquãdo a diminutiõe ad augmentũ: ⁊ iſtud augmẽtũ ⁊ diminutio aliquãdo ſunt ꝓportionata aliquãdo non. Et qdam dicit̃ vndoſus: ⁊ ille eſt qui variatur in magnitudine ⁊ paruitate partiũ orgaⁿi in eminẽtia ⁊ ꝓfunditate in ſtrictura ⁊ largitate cũ mollicie ſubſtãtie orgaⁿi: ⁊ ọ̃clinat parũ ad paruitatẽ ſz non multũ: ⁊ vl̃r ſuus motus aſſimilatur vndis maris ⁊ ab eiſdez nomẽ ſuſcepit. Et qdam dicit̃ vermiculoſus qui vndoſo aſſimilaſ: ⁊ eſt eo minor ⁊ ſpiſſior. Et qdam dicit̃ formicans ⁊ eſt minor iſtis duob⁹ ſed eſt ſpiſſior. Et qdaz dicit̃ ſerrinus qui vndoſo in diuerſitate partiũ ſimilaſ: tamẽ eis rigidior eſt. Et qdam dicit̃ bis pulſans: ⁊ põt eſſe vt iſte ſic denominet̃ per diuerſitatẽ quã ī vna habz pulſatione: qz in eadẽ ĩterpolat ⁊ reuertitur: ⁊ põt eſſe vt dicatur q⁹ due pulſationes ſunt vna. qz quies que eſt ĩter eas nõ hz tempus q⁹ mereatur dici tempus quietis. Et quidam dicit̃ tremulus: ⁊ qdam dicit̃ tortuoſus q⁹ percipitur talis ſicut ſi orgaⁿũ torqueret̃. Et qui daz dicit̃ arcuatus: qõ eſt: qz eſt eminens in medio: ⁊ in extremitatibus ꝓfundus. ¶ Iſte ſunt omnes ſimplices ſpecies ⁊ manifeſtiores que ſunt in compoſitis.

¶ Capm. XVIII. Quod eſt de cauſis pulſuum.

Deinceps ĩcipiemus narrare cauſas omniuz. Et dicim⁹ q⁹ cauſa magnitudinis pulſus eſt ſanitas virtutis ⁊ etiã ſanitas inſtrumenti: ⁊ multa neceſſitas pulſationis: ⁊ ꝓpterea eſt iſte pulſus ſignũ dominationis ſanguinis in toto corpore: ⁊ maxie ſi cũ hoc iungantur velocitas ⁊ frequẽtia. qz hec ſunt teſtimonia multe neceſſitatis cũ ſanitate virtutis ⁊ inſtrumẽti. Et cauſe parui pulſus ſũt iſtis cõtrarie: hoc eſt ſi ſint ꝓpter debilitatem ſolũ aut inobediẽtiam inſtrumenti: aut ꝓpter neceſſitatis paruitatem: ⁊ ꝓpterea quando erit iſtius pulſus cauſa debilitas virtutis neceſſario ſignificabit complonem malam mãlem dominantẽ ſuper virtutẽ ipſam debilitantẽ: aut ſignificat euacuationẽ ſuperfluã ꝓpter quã ĩtrinſeca virtus ẽ diſſoluta. Et quãdo fuerit cauſa ex inobediẽtia orgaⁿi neceſſario ſignificat malam ꝯplonez ſiccã mãlem: ſicut accidit qñ dominaſ colera: aut melia: aut dominaſ in toto corpore cõplexio mala ſicca non mãlis ſicut eſt febris ethica: aut ſignificat ſuper congelationẽ que fit ꝓpter frigiditatẽ multam: aut ꝓpter extenſionẽ arteriarum⁹ que fit ꝓpter apa. ¶ Sz q fit pp paucã neceſſitatẽ ſignificat paucitatẽ caloris: ⁊ aliqñ aggregant̃ hec oĩa tria: ⁊ ſignificat ſup iſta tria: ⁊ cauſa mediocritatis ẽ temperãtia rerũ ſupradictarũ. Et cauſa longi pulſus eſt paucitas virtutis eo q⁹ nõ poteſt extendere arteriam in latitudinẽ ⁊ ꝓfunditatẽ ꝫm ꝓportionem extenſionis longitudinis: ⁊ hoc eſt ꝓ maiori parte ꝓpter ineptitudinem inſtrumẽti: ſicut eſt ꝓpter rigiditatẽ ⁊ obturationem cutis. Et cauſe curti pulſus ſunt oppoſite cauſis longi: ⁊ hoc fit ꝓpter virtutis debilitatẽ: ⁊ põt eſſe vt ſit ꝓpter inſtrumenti rigiditatez: aut ꝓpter hec ambo. ¶ Sed largi pulſus cauſa fortitudo virtutis ẽ cũ aptitudine inſtrumenti: ⁊ cauſe ſtricti ſunt iſtis oppoſite. ¶ Sz cauſe eminentis ſunt ꝓpiñq̃ cauſis longi: excepto q⁹ virtus fortior eſt q̃z in illo vel alio: aut qz inſtrumentũ eſt magis obediẽs. Et cauſe ꝓfundi iſtis ſunt oppoſite. Et cauſa velocis eſt multa pulſatiõis neceſſitas: tamẽ nõ eſt neceſſariũ vt cũ hoc adiungaſ fortitudo: eo q⁹ pluries nã laborat cũ velocitate loco⁹ fortitudinis quãdo fortitudinẽ nõ habet: ⁊ hoc fit ꝓpter debilitatẽ virtutis: aut ĩeptitudinẽ inſtrumenti. Et cauſe tardi iſtis ſunt ꝫrie. i. non neceſſitas anhelitus aut debilitas virtutis aut ambo: ⁊ ꝓpterea eſt hoc genus pulſus ſignum male complexionis frigide materialis vel ĩmaterialis ꝓprie vel cõmunis: aut debilitas virtutis ꝓpter euacuationẽ ꝓambulam: aut ꝓpter multos malos humores qui diſſoluunt virtutẽ ꝓpter malaz eoꝝ ꝯplonẽ vel q̃litatẽ: ⁊ cãe generis recepti a vtute ſunt manifeſte. Et cauſe pulſus fortis ⁊ debilis q̃ ſunt ſumpte a vtute manifeſte ſunt. Et cãe ſpiſſitudis eccẽ cũ cãis velocitatis: ⁊ nã illũ opaſ qñ nõ põt facere fortẽ vel velocẽ. Sz cauſa rari eſt ꝓpter paucã neceſſitatẽ cũ abũdãtia frigiditatis. ¶ Sz genus ſumptũ a ꝓportiõe. 4. tẽpoꝝ pulſus eſt qz eoꝝ a via nãli exitus eſt vt mot⁹ dilatationis ſit maioris ꝯparationis ad motũ ꝯſtrictionis q̃z debeat: ⁊ eſt vt maior ſit neceſſitas ĩſpirationis q̃z reſpirationis. Et qñ motus ꝯſtrictiõis erit maioris cõparatiõis: ad motũ dilatatiõis debito: tũc erit fortis nẽcitas ad euapozãdũ vaporẽ fumoſuz. Et qñ ges erit maioris cõparatiõis debito ad motũ: tũc erit hz pp debilitatẽ virtutis cũ multa inſpirãdi neceſſitate. Et ſil̃r ꝑmutatio ꝯparatiõis duaꝝ adinuicez quietũ ẽ ſic̃ ꝑmutatio ꝯparatiõis duoꝝ motuũ: hz eſt motus dilatatiõis ⁊ ꝯſtrictiõis. Sz gen⁹ ſũptũ a ſil̃itudie ⁊ diuerſitate pulſus ẽ manifeſtũ: qz aſſil̃atio non fit niſi bonitate virtutis ⁊ ordinatione ipſius vt cauſa permutatiõis eſt euapozatio virtutis ⁊ ipſius debilitas. Et cauſa talis permutatiõis ẽ vna duaꝝ rez: aut ꝑ aliquã rez q̃ virtutem debilitauit ⁊ aggrauauit ſicut dñiuz hũoꝝ malozum: aut ꝑ aliquã cãz calorẽ ĩtrinſecũ cordis ledentẽ: qz diſtẽdit ſicut doloz oris ſtõi: ⁊ põt eſſe q⁹ ſit hoc ꝑ debilitatez vtutis ipſius de motu iſtr̃i: ſicut cõtingit in fine egritudiñ nocentiũ. Ideo qz debilitas ſemp dr̃ in ꝯparatione: qz ſicut ꝓtingit ꝑ cãm multoꝝ humoꝝ: ſic nõ eſt impoſ̃e vt ſit cã motus iſtr̃i ipſius. Et qui diuerſificat in multis pulſationibus min⁹ malus ẽ: ſic̃ eſt ordinatus in diuerſitate pulſus. Sil̃r eſt malus minus nõ ordinato: ꝓpterea qz ordinatus cõſeruat ſuuz circuitũ in hac diuerſitate: ⁊ cõſeruatio nõ fit niſi dñio vtutis ꝓpter aliquẽ motuz. Et cauſe ſpẽrũ in diuerſitate cõpoſitarũ be ſunt: qñ cãe caprizãtis pulſus aliqñ ꝓueniunt ex ineptitudine iſtrumenti: ⁊ ſil̃is cã eſt pulſus ſoricinꝫ: excepto q⁹ qñ permutaſ ab augmẽto ad diminutionẽ eſt ſignũ diminutiõis vtutis: ⁊ ſi redit ad ſuum ꝓncipiũ ſignat vigorẽ virtutis: ⁊ ſi a diminutiõe ad augmẽtũ deuenit fortiorẽ vtutez ſignificat. ¶ Sz vndoſi pulſus cã eſt virtutis debilitas cũ orgaⁿi mollicie et frequẽtia ſua eſt ſic̃ ſi virtus partẽ mẽbri ſuper aliã aggregat: ita vt iſte motus motui vndarũ maris aſſimilet̃ q⁹ ex multis cõpoſitus eſt motibus. Et vermiculoſi pulſus cãe iſtis ſil̃es ſunt: tñ ſunt debiliores: ⁊ ſil̃r formicãs: tñ ⁊ ipſe vndoſo debilior eſt: ⁊ ꝓpterea dictũ eſt: q⁹ nõ fit formicãs niſi vermiculoſus ꝓcedat. ¶ Cauſe debilitatis virtutis ſunt manifeſte: aut ꝓpter euacuationẽ ſuperfluaz ex qua euenit ſincopis aut deſtructionez caloris intrinſeci: eo q⁹ cauſe q̃ faciunt egritudinẽ ſunt ꝫrie ei ⁊ nocent illi. Sed ſerrini pulſus cauſe ſunt virtutis debilitas ⁊ eſt ꝯpoſitus ex debili ⁊ paruo: ⁊ in ipſo ſunt ꝓtes anticipãtes ⁊ poſtponentes ſicut in vndoſo: excepto q⁹ in iſto ſiccitas magna ẽ manifeſta: ⁊ qz ſiccitas fit etiã ab extenſiõe eſt ſerrin⁹ pulſus ſignuz calidi apoſtematis ⁊ maxime quãdo eſt in mẽbris neruoſis: qõ eſt: qz rigiditas plus fit ibi ꝓpter neruũ. ¶ Sed bis pulſantis cauſa hoc eſt martel lini: eſt orgaⁿi duricies: qz agit ſicut malle⁹ ſup incudem ꝓcutiens bis ꝓcutit ⁊ ſcõa pulſatio ꝓ ſe eſt hoc ẽ pp rigiditatẽ nerui. Et cã [illegible]li debilitas ẽ vtutis: ⁊ tortuoſus ſignificat ſuperfluitatẽ. Et arcuati cã ſil̃r debilitas eſt virtutis: qz eq̃liter orgaⁿi ꝓtes ferre nõ poſſũt. Iſte ſunt cãe ſeptẽ genez pulſuũ breuiter dicte. Sz de pulſib⁹ apatuz dicemus cũ loq̃mur de ſignis cuiuſlibet egritudinũ. Sed cãe triũ gen ex pulſus iſtis cõiunctarũ manifeſte ſũt a reb⁹ añdictis: hoc eſt a cauſis male complexiõis. Et qz iſte ſpẽs pulſuum nõ poſſunt ꝯphendi in aliquo ĩdiuiduo niſi cõparato ad pulſum ſani q⁹ in corpe tẽperate ꝯplonis ĩuenitur: aut ad ali-

quã octo ꝓplonũ ꝶm. H. aut ad. 4. ꝶm q apparet a radicibus nature: ⁊ iteruz sanoꝝ pulsus alter ab altero diuersifi caſ. Et pp eoꝝ diuersificationẽ opz nos cognoscere: qz si hec ignozamus egrotãtiũ pulsus mũme cognoscemus: qõ est: qz pulsus egri nõ cognoscit nisi pp cõparationẽ cozporis sani: vt cognoscat diuersitatẽ ꝓplonis ipsi⁹. Et ꝓpterea necesse est ei q vult in hac scia pfect⁹ esse vt se exerceat in cognitione pulsus sani vt cognoscat diuersitatẽ cõplexionis ipsius: ⁊ vt cognoscat causas permutantes pulsum: qz nisi hec cognouerit posset errare ⁊ opinari: qz pulsus sanorum est pulsus egrozum.

¶ Capituluz. XIX. Quod est de diuersitatibus pulsuuz per res intrinsecas.

ET dicemus diuersitatẽ pulsus ꝓplonũ. Pulsus nãlis calide ꝓplonis maioz est ⁊ velocioz pulsu tẽperate: ⁊ põt esse vt sit frequentioz: ⁊ frigide est ꝛius paruioz ⁊ tardioz tẽperata ⁊ possibile ẽ vt sit magis submersus. Et pulsus sicce ꝓplonis est cũ paruitate durus: ꝓptercq qz durities nõ ẽ obediẽs extẽsioni. Et pulsus hũide mollis declinans ad foztitudinẽ ⁊ magnitudinẽ: qz in ꝟ humiditas obediẽs est. Et pinguedo ⁊ macies hñt significatõez in actu pulsus: qõ est: qz pulsus in cozpozib⁹ macilẽtis euidẽtioz apparet q̃z in piguibus eo q in cozpozib⁹ pinguibus est pulsus q̃si sepultus ⁊ hz spissitudinẽ: ⁊ ꝓpea hz foztitudinis diminutionẽ. ¶ Et etates sunt ex reb⁹ q̃ ponũt diuersitatẽ in pulsu pp diuersitatẽ datã a ꝓplone qz pulsus pueroꝝ ex parte caloris est veloꝝ: ⁊ ex pte debilitatis vtutis est spissus. Et pulsus iuuenũ est foztis pp eoꝝ calozez ⁊ foztitudinẽ ⁊ est rarioz pulsu pueroꝝ. Et pulsus senũ debilis est rarus ⁊ tardus. Et sexus sil'r est ex rebus q̃ diuersitatẽ ponunt in pulsu: qõ est: qz pulsus mariũ ẽ foztioz ⁊ maioz pulsu feminaꝝ: ⁊ pulsus muliez minoz est ⁊ debilioz: ꝛz est velocioz eo q velocitas eis est loco foztitudinis. ¶ Iste sunt cause mutãtes pulsuz. ¶ Et somnus ⁊ vigilia sil'r hñt opationes in pulsu permutatione.

¶ Cap'm. XX. Quod est de causis permutantibus pulsum ab extrinseco.

SEd rerũ extrisecaꝝ que pulsuz ꝑmutãt. Quedã sunt in quattuoz tẽpozibus ãni: ⁊ q̃dã in cibis ⁊ potib⁹ ⁊ in balneis aq̃ cal'e Sil'r ⁊ accñtia aie sunt ex his q̃ ꝑmutãt pulsuz. Et ex his q̃ ꝑmutãt añ dicta sunt in cognitione pulsus. Et a rebus q̃ supueniunt cozpori a q̃ttuoz q̃litatibus poteris pulsuũ diuersitatẽ cognoscere. vbi gra. qz cibus qñ est nouiter in stõ susceptus pulsuz ponit paruuz ⁊ debilẽ ⁊ occultũ: ⁊ qñ digerit ponit ꝛiũ. Et ꝟ est: qz cib⁹ añq̃z digeratur caloz nãlis ab eo est sepultus q̃admodũ ignis a multis sepelit lignis: ⁊ qñ digerit tũc caloz iualescit nãlis. Et ꝓpterea in nostris diximus radicibus q cib⁹ ex pte eius est silis: ⁊ ex pte est ꝛius. Et sil'e est in somno ⁊ in vigilia qõ est: qz somn⁹ fact⁹ pp cibũ ñ fit nisi qz caloz nãlis a cibo est oppressus: ⁊ vigilia ꝑ maioꝛ pte fit facta digõne. Sed ꝑmutatio pp tps ãni a se nõ ẽ multũ occulta: qz pulsus veris est cal's ⁊ humidus sic est in hñtib⁹ ꝓplonẽ eãdẽ: ⁊ sil'r alia tria tpa se hñt. Et q opinant q pulsus autũni est sil'is pulsui veris in foztitudine frequẽtia aut tẽperie penitus errat ꝓpterea: qz in illo tpe vtutes sunt diminute [illegible] cũ calozẽ spũuz: imo isto tpe ẽ q̃si sil'is senũ vtuti: qz ista tps tẽpoꝛi senectutis assilaꝛ. ¶ Et ꝓpea tũc plima terre nascẽtia senescũt: ⁊ ẽt vtus gñatiua in isto tpe in vegetabilibus ⁊ aialib⁹ debilitaꝛ. ¶ Et sil'r regiões hñt opationez in ꝑmutatiõe pulsus ⁊ q cõplonẽ ꝑmutãt. ¶ Jã dictũ est sufficiẽter de pulsib⁹: ⁊ q petierit vltimiozẽ particularitatẽ in scia pulsus: pergrat ipsaz in libzis spicatozũ.

¶ Cap. XXI. Qõ est de vrinis generaliter.

ET deinceps volumus loq de vrinis. ¶ Et dicimus q accñtia q̃ apparẽt de vrina sic supeꝛius dictũ est: q̃dã significãt digõnez epis venaꝝ ⁊ mẽbꝛoꝝ. Et postea diccm⁹ vniuscuiusq; significationẽ spẽaꝝ. Et res p q̃s significat vria sunt triũ specierũ. ꝑma est vrine coloꝛ. zª ẽ suba. zª ẽ cõtentuz. Et coloꝛ vl'r diuidit in. 5. ptes: q̃s diximus. 5. genera. ¶ Primũ est coloꝛ citrin⁹ ⁊ hz mlt̃as spẽs sic palearis: ⁊ citrinus: ⁊ post assar: ⁊ post illum vacatinus q croco assimilaꝛ: ⁊ post illuz q assilaꝛ croco rubeo. Scõm gen⁹ est colozis rubei ⁊ illud hz gradus sic coloꝛ q noiaꝛ asaab. i. coloꝛ rube⁹ mixtus cũ q̃dã albedine sic est in rosa: ⁊ q noiaꝛ chimos q est vt sanguis: ⁊ rube⁹ q ĩ supficie hz nigredinẽ ⁊ dr̃ açima. Et tertiũ genus est coloꝛ viridis ⁊ hz gradus sic fisticus ⁊ sic giniar ⁊ sic celestis q in arabico dr̃ elsemet miça: ⁊ sic nigellinus ⁊ sic pozzinus. Et quartũ genus continet colozẽ nigrum ⁊ habz gradus: videlicz qui declinat ad obscuritatem quãdam: ⁊ quendam qui declinat ad citrinitatem: ⁊ quẽdaz q declinat ad melanzaniũ. Et. 5⁹. gen⁹ ꝛtinet albuz equinoce de vrina vel de aq̃. Sz albus est ille q vere coloꝛ albus est: ⁊ q̃dã est qui spermati assimilaꝛ q̃dã assimilaꝛ lacti. Jsti sunt simplices colozes vrine. Et sunt aly multi cõpositi colozes de q̃b⁹ dicere: hoc nõ est necessariũ: sic coloꝛ olaginus: ⁊ q assimilaꝛ loture recẽtis carnis ⁊ silces. Et ꝶm significatũ sumiꝛ a suba: ⁊ suba q̃daz est subtilis q̃dã grossa: ⁊ q̃dã mediocris. Et hoc sumiꝛ. 4. modis: vn⁹ ẽ vt vrina sit subtilis ⁊ postea ingrosseꝛ. Scõs ẽ vt sit grossa ⁊ postea subtilieꝛ. Tertiuz est vt fiat subtilis ⁊ remaneat subtilis. Quartũ est vt fiat grossa ⁊ remaneat grossa. ¶ Jtez q̃daz suba est clara ⁊ quedaz obscura: ⁊ clara nãliter substantie subtili cõiungiꝛ. Tertiũ significatum est cõtentoꝝ: ⁊ cõtenta vrinarũ sumunt̃ a coloꝛe suba loco: ⁊ dispositione. nam q̃dã est albũ spissuz ⁊ coctũ: ⁊ stat in ꝑfundo vasis: ⁊ ipsi⁹ partes sunt eq̃les vt figurã habeat pineatã: ⁊ istud est nãle q̃ appellaꝛ in arabico: ⁊ dr̃ atenoꝝ: ⁊ q̃daz furfuri assimilaꝛ: ⁊ q̃dã saniei assimilaꝛ: ⁊ quoddaz est sanguineum coagulatum: ⁊ q̃daz assimilaꝛ pilis: ⁊ quoddã arenulis: ⁊ quoddã assimilaꝛ partib⁹ ferramẽti: ⁊ quoddã assimilaꝛ ferri squamis. Et hec oĩa sunt ꝓeter naturam: sicut coloꝛ rubeus. niger. ⁊ obscurus sunt ꝓeter naturã. ⁊ quoddam est in parte superioꝛi: ⁊ q̃dã in media: ⁊ q̃dã in ifima. Et q̃daz est nãle: cui⁹ totuz est equale in oĩbus partib⁹ suis. ⁊ etiã a quo partes grosse a subtilibus diuidunt̃.

¶ Capituluz. XXII. Quod est de significationib⁹ vrine sumptis ex eius coloꝛe.

ET postq̃z breuiter dicta sunt signa q̃ ab vrina sumunt̃ deinceps dicem⁹ eoꝝ significata et icipiem⁹ a coloꝛe. Et dicim⁹ q vl'r colozes citrini cũ eoꝝ gradib⁹ significãt admixtionez colere cũ vrina. Sz eoꝝ nãlioz coloꝛ est citrin⁹: ⁊ aly q sũt a colera oẽs excessuz calozis significãt: tñ ꝶm q ꝓpingores sunt igneo colozi sic coloꝛ colere vitelline q assimilaꝛ colozi vitelli ouoꝝ de die natoꝝ quã dicit. H. calidioꝛẽ oĩbus spẽbus colere esse. ¶ Sz colozes rubei vl'r significãt dñiuz sanguinis ⁊ vtutis debilitatẽ: ⁊ maxime illa q̃ declinat ad rubedinẽ sup quã est nigredo sicut significat illa q̃ declinat ad igneitatẽ plus q̃z sup colerã. Et dr̃ q alig in febzibus acutis fundũt sanguinẽ per vrinã q̃uis in eis non sit vena fracta: ⁊ hoc significat periculosaz crisim: aut dominiuz sanguis quantitatiuum. Et nigra vrina significat adustiones ⁊ super dñiuz frigiditatis: qõ est: qz caloꝛ ⁊ frigus hec duo faciũt. Sz qõ a caliditate ꝓuenit habz signa preambula caliditatẽ significantia. Sed qõ a frigiditate

ꝓuenit viriditas aut fusitas precedit ⁊ vniuersaliter alij colores frigiditatez significãtes. Et aliquãdo fit vrina nigra ꝓpter admixtionez colere nigre ꝓpter expulsionez colere nigre que a natura fit sic̃ in spleneticis fit: ⁊ omnis viriditas significat frigiditatem excepta illa que ẽinaria nominatur ⁊ porrina: nam ille fortem adustionẽ significant: ⁊ nõ est dubium quin fisticina ⁊ ĩdica seu celestis significẽt super caliditatẽ: quia videmus vrinas colericoꝝ mixtas viriditati cuꝫ citrinitate: ⁊ quia viriditas est ꝓncipiuꝫ nigredinis ob hoc cause que faciũt nigredinẽ eedẽ sunt cuꝫ causis que viriditatez operãtur: excepto quia in viriditate sunt debiliores. Et vrĩa alba ⁊ clara sicut aqua significat digestionis defectũ ⁊ virtutis nutritiue debilitatem aut opilationem aut vtrunqꝫ. Et vrina q̃ spermati assimilatur significat humorum flegmaticorum frigidorum crudorum abundantiam. Et vtplurimũ apoplexiaꝫ aut simile egritudinez significat: ⁊ pueri hãc habẽt vrinaꝫ quãdo epilentici fiunt. Et possibile est vt hec vrina sit signum crisis in egritudinibus flegmaticis: ⁊ possibile est vt sit color albus in egritudinibus acutis. Sed est pluriꝫ perditionis signuꝫ: qz significat ascensum colere ad superiores partes ⁊ ibi facit apostema. Et aliquãdo vrina erit rubea ⁊ egritudo erit frigida: ⁊ hoc accidit ꝓpter fortem dolorem vt in colica: aut ꝓpter opilationem viarum que currunt a felle ad ĩtestina: quia tunc est necesse vt ille humor exeat per vrinam. ⁊ alie cause assignantur: sed iste sufficiãt. Sed colores compositi sicut lotura carnis significãt debilitatem virtutis epatis aut renuꝫ. Et vrina que oleo assimilatur soluꝫ in colore ossiuꝫ febrez significat: eo ꝙ pinguedinez liquefieri in membris significat excepto ꝙ hanc nigredo nõ precedat ꝙ si hoc esset casum virtutis significaret: ⁊ quidã dicũt ꝙ hec vrina in acutis febribus apparet: ⁊ fm illos materierum pinguiuꝫ signum est creticum: sed hec accidit raro.

¶ Capituluꝫ. XXIII. Quod est de significationibus vrine sumptis ex subſtantia eius.

SUbtilis vrina defectum digestionis significat eo ꝙ digestio necessario materiaꝫ ĩgrossare debet: ⁊ defectus digestionis fit ꝓpter humoꝝ cruditatẽ: aut ꝓpter defectuꝫ virtutũ aut ꝓpter cibi ⁊ potus multitudinẽ. Et ex rebus multuꝫ adiuuantibus subtilitatẽ vrine est viarũ oꝑlatio: ⁊ ꝓpterea vrine calculosorum subtiles sunt: ⁊ si post subtilitatẽ apparet grossa substantia signum est ꝙ natura ĩcipit digerere. Sed si ab ipso ꝓncipio apparuit grossa ⁊ in eadẽ grossitie mãserit significat multã humoꝝ ebullitionez a calore extraneo factam: ⁊ ꝓpter hoc est maluꝫ signuꝫ. Sed vrina grossa que post subtiliatur ⁊ iterꝫ ingrossatur q̃uis hec operatio a natura ꝓcedat pigritiaꝫ nature significat post ĩcepti operis ꝓncipiuꝫ. Et si grossicies ꝓpter motuꝫ humoꝝ fuerit hoc est bonũ signũ: qõ est: quia significat ꝙ natura digerere ĩcepit. Et quidã hoc reprehẽdere volẽtes dixerũt ꝙ nõ sunt aliq̃ signa tenenda in vrina nisi ex ope nature ĩteriozis: sed si ab aere extrĩseco fuerint tenẽda nõ erũt. Sz isti ignorãt ꝙ aer nõ opaꝫ in vrina res diuersas nisi ꝓpter ꝓparationẽ quã ab ĩteriori natura capit. Et vrina que in ꝓncipio egritudinis a parte nature apparet grossa ⁊ postea subtiliaꝫ longitudinẽ egritudinis significat. Et iam dictũ est: ꝙ puerorꝝ vrina naturaliter est grossa ⁊ iuuenuꝫ subtilis.

¶ Caplm. XXIIII. Quod est de ypostasi vrine ⁊ de eius significationibus.

YPostasis sanitatẽ denuncians debet esse in fundo ⁊ eẽ albe leuis ⁊ equalis ⁊ in forma pineata in fundo: eo ꝙ est supfluitas tertie digestionis. Et dẽ supfluitatũ est vt sint grues: alba qz mẽbra nõ nutriunt̃ ea sanguine nisi postq̃ est dealbatus ⁊ eis assimilat⁹: ⁊ ꝓpterea erit color supfluitatis sicut color nutrimẽti quando vtus nutritia segtur suũ cursum nãlem: leuis ⁊ eq̃lis ꝓpter digõnis tẽperiez: ⁊ qz h tẽpies eq̃lis est in oĩbus suis partibus dz esse pineata ꝓpterea ꝙ hec figura ꝓportionis eq̃litatẽ oĩum suarũ partiuꝫ in leuitate ⁊ grauitate oñdit: ⁊ qz actio caloris in hac forma dñatur: ⁊ etiã corpora grauia nãliter extẽduntur ⁊ dilatant̃: sz leuia in seipsis aggregantur ⁊ petũt ascensum quousq; acuantur sicut accidit flãme ignis. Sz significatio que a loco sumitur est hec. vz. qz illud qõ stat in pte superiori qõ nebula appellaꝫ significat ꝓncipiũ apitionis digestiõis dũmodo sit alba. Et ꝓp hoc dicit. Y. ꝙ si vrina nubem albã quarta die fecerit crisiꝫ in. vij. indicabit. Sed q̃ stat in medio significat digõnis cremẽtũ: ⁊ q̃ est in fundo pfectã digõnẽ significat absolute: dũmõ in hoc perseuerz conueniẽtibus diebus. Sed si modo apparet: modo vero non: significat nature debilitatem ⁊ illius impedimentũ:

¶ Et est sciendum ꝙ aliquãdo in vrina apparet hypostasis alba quando materia est flegmatica nõ cocta: ⁊ hec differt a naturali eo ꝙ ipsius partes sunt diuerse. Sed color citrinus hypostasis significat citrine colere dominiuꝫ qõ virtutem impedit digestiuaꝫ: ⁊ ob hoc signum est maluꝫ. Sed rubea solum significat materiaꝫ multam ⁊ pigritiã nature que ipsaꝫ ꝓpter sui multitudinez permutare nõ potest: ꝓpter hoc hec hypostasis longitudinez egritudinis significat. Sed est salubris nisi malum aliqõ apparuerit signum: qõ si apparuerit significat mortem longo tempore precedente: qõ est: quia hoc malum signuꝫ adiunctũ significat ꝙ hec materie multitudo virtutibus in fine dominabitur: ⁊ ipsas vltimo prosternet. Et si eidem bonum signum copulabitur cõtrarium significabit. Sed malum qõ hec hypostasis significat nõ est nisi ex parte quãtitatis ⁊ ob hoc ꝓ maiori parte est signum salutis. ¶ Sed color niger in febribus acutis est vstionis signum: ⁊ ꝓpter hoc mortez significat. ¶ Sz differentia que est inter hãc hypostasim ⁊ humorem nigrum quez expellit natura per viam crisis est ꝙ hec hypostasis est in vasis fundo. Sed humor expulsus in vrina est dispersus: ⁊ ꝓpter hoc diuersitas loci diuersam ponit intentionem hoc est: quia quando hypostasis nigra est suspensa min⁹ est mala hypostasi in fundo decumbẽte: qõ est: quia significat alicuius digestionis ꝓncipium: quãuis sit mala: ⁊ minoris est grauitatis. Sed que est in fundo malaꝫ digestionez complete significat. Et quãdo hypostasis est obscura frigiditatez nature vel caloris naturalis extinctionem significat. Et hypostasis albaginaria multitudinẽ motus humoruꝫ et defectum digestionis significat. Sed corpora hypostasium extra naturã multarum manierum sunt: quia quedam sunt que tritico fracto assimilantur: ⁊ quedam que ozobo assimilantur: ⁊ significant be membroruꝫ liquefactionẽ: aut humoruꝫ vstionem: ⁊ ꝓpterea in egritudinibus acutis sunt male: ⁊ si habuerint colorem rubeuꝫ humorẽ sanguineum vstum significãt: aut partiuꝫ epatis aut lumborum significãt adustionez. Et dicit̃ ꝙ citrinus in lumbis magis sit ꝓpriꝰ. Sed laminosuꝫ est pessimũ: qõ est: qz membroꝝ radicaliũ liquefactionẽ ⁊ icisionem significat. Sed furfureuꝫ aliquãdo fit ꝓpter scabiez vesice: ⁊ aliqñ ꝓpter liquefactionez membroruꝫ: ⁊ qõ differre facit illud qõ ex scabie vesice: aut ab alio: est ꝙ in ipo pruritꝰ in partibus virge sentitur. Et vniuersaliter quandocunque hec accidentia passioni vesice adiunguntur. ¶ Et arenosum significat aut lapidez coagulatũ: aut ĩcipientẽ coagulari. ¶ Et si fuerit rubeum lapidez in renibus significat: ⁊ si fuerit album lapidem in vesica demonstrat. ¶ Et sanioſum apostematis rupturam significat in vrine mem-

bris locati. ¶ Et sedimen habēs pilos similes capillis humiditatem grossam in renibus a caloze extraneo generatam significat. Et sanguineum coagulatum apertionē vene aut apostema in vrine vys significat. Et quod dictum est ad presens de significatis vrine sufficiens est quantuz ad nostram opinionem.

¶ Capitulum. XXV. Quod est de signis egritudinum mēbrorū ītrinsecorū ⁊ extrinsecoꝝ in generali.

DEiceps nos dicemus de signis cuiuslibz egritudinis in mēbris mānifestis ⁊ occultis. Et ꝓz ꝙ dictū est quedam egritudinuz sunt in mēbris extrīsecis: ⁊ sunt manifeste per se: ⁊ significatio in istis nō est necessaria nisi in causis. Sed egritudines que sunt in partibus intrinsecis tribus modis significatione indigent: vnus est ex parte membri patiētis. Secūdus est significatio qualitatis egritudinis. Tertius est significatio egritudinis cause. ¶ Et incipiemus a significationibus egritudinuz intrinsecaruz. Et dicemus ꝙ iam dictum est ꝙ egritudines complexionales habēt duas species. videlicz materialez ⁊ nō materialez. Et he due species aut toti coꝛpoꝛi cōmunicant aut parti. Et quādo materialis egritudo est in vno membro: aut fixa ē in vys suis aut in eius essentia: sicut apostemata ⁊ vlcerationes. Et significatio illius que est in vys est de genere significationuz extrinsecaruz vel ītrinsecaruz egritudinuz. Sed apostemata ītus ⁊ extra fieri possunt. Sed egritudinuz officialiū quedaz fiunt in partibus extrīsecis coꝛporis: sicut dilatatio ⁊ dissolutio que fiūt mānifeste sensui: ⁊ quedaz fiunt in partibus ītrinsecis coꝛporis: sicut opilatio: lenitas ⁊ asperitas mēbrorū.

¶ Capl'z. XXVI. Quod est de signis febris effimere.

ET incipiemus a mala complexione vniuersaliter totum coꝛpus ambiente que febris nuncupatur ⁊ icipiemus a febre dici. Et dicimus ꝙ ipsam semper precedit aliqua ex extrinsecis causis efficientibus: excepto ꝙ hec in ipa nō est ex signis proꝑys: qō est: quia cuz feb. diei semper ꝫ inuenitur. Sed nō conuertitur: vt semper talibus causis stātibus necessario febris adsit. Et propterea īstanduz est vt signa propria cognoscamus ⁊ etiaz cōmunia ad credulitatē fortificādaz adducamus: ⁊ etiaz quia valēt ad contrariuz remouēduz. ¶ Et huius febris signa propria sunt duo. Unū est ꝙ pulsus in hac febre varius non est: qō est: quia varietas non fit in putridis febribus nisi ꝓpter humoruz multitudinez aut malitiaz. Secunduz est ꝙ vrina suū naturale sedimen nō mutat: quia in hac feb. vrina nō mutat nisi colorem: ⁊ ypostasis non egreditur a solito: nisi ꝓpter humoruz putredinem. Et ob hoc necesse est vt in hac febre ypostasis a solito nō mutetur: ⁊ ex significationibus aliquādo erit vt in hac febre accidētia fortia nō sint ⁊ est lenti caloris non inflammantis ⁊ vtplurimum semel accidit vel forte ter aduenire potest: ⁊ dicitur ꝙ quando patiens intrat balneum ⁊ horripilationem non sentit ꝙ tunc est effimera. ¶ Et hec sufficiunt significationes in febre diei.

¶ Capl'm. XXVII. Quod est de febribus putridis ⁊ de (earuz signis.

DIcamus de putridis: haruz febrium vniuersaliter due sunt species: vna in omnibus venis fit: ⁊ alia fit in humoribus digestionis mēbrorū. ¶ Et ōria que est in his duab⁹ spēbus talis existit: qō est quia febris que fit ex materia existente ītra venas: interpolationez nō habet nec thypuz: quāuis paroxismus aliquando plus fortificetur alys diei temporibus. Sed febres quaruz materia est extra venas habent interpolationez circuitus ⁊ thypos. ¶ Et causa ꝓpter quaz habēt circuitus est quia humor qui putrefieri debet nō putrefit simul ⁊ semel: quod est quia in eo preparatio putrefactionis non est completa: sed paulatine in putrefactione procedit: ⁊ hic sequitur modus ordinationis: qō est: quia hec operatio ſm aliquē moduz est naturalis: qō est: quia natura in hoc regimē habet: eo ꝙ est putrefactio cuz digestiōe: ⁊ propterea varietas ordinationis in circuitibus signuz est malū: ⁊ nō est hec operatio attribuēda caloꝛi putredinali simpliciter: sed caloꝛi naturali: eo ꝙ in materia nō naturali operatur sicut in multis vys nature reperitur. Et ratiōes Halieni quibus conatur attribuere ordinez circuituuz substātialiter caloꝛi putredinali hic īfranguntur: ⁊ nostras radices naturales nō sequunt que super philosophiaz ⁊ metaphysicaz īscribuntur: ⁊ qui illas nō ītelligit hoc nō cōfitebitur. ¶ Et propterea mea sentētia penitus est ꝙ natura istos circuitus cuz caloꝛe ītrinseco operatur: cuius superuenerit huic caloꝛi aliquid extra naturam in quantitate aut qualitate: in eo ꝙ est agens in materia nō naturali: videlicet in humoꝛe egritudinem faciente. ¶ Et accidens ꝙ cum humoꝛe aduenit est simile in hoc accidenti qō ei aduenit cuz cibo: quod est quia incōtinēti sumpto cibo īfrigidamur. ¶ Et nō est iter hec duo differentia nisi ꝙ accidens qō aduenit ꝓpter cibuz est naturale: quia cibus est naturalis. sed qō aduenit cuz humoꝛe est ꝓeter naturā: quia caloꝛ cuz materie primo obuiat sepelitur: ⁊ postmodum assumit victoriam super ipsam: ⁊ augmentando ad suum reuertitur esse quādo ipsius digestio fuerit perfecta. ¶ Et iaz bene exposuimus omnia in tractatu quē fecimus super libꝛo de febribus Hal. Et ille ordinatiōes circuituum diuersificantur ſm naturam humoꝛum: ⁊ quātitatis facientis febrez ſm ꝙ infra dicem⁹. ¶ Et causa quare febres que sunt intra venas interpollationem nō habēt: est quia quādo in partez humoꝛis putridi caloꝛ accenditur nō potest ipsuz natura dissoluere: donec alia particula accendatur. ⁊ hoc propter solidationez vasoꝛuz cōtingit: ⁊ ꝓpter eandez causaz etiam thypus nō fit: ⁊ etiaz quia illud qō ex eo dissoluitur a mēbris sensibilibus nō sentitur. Sed putrefactio que in humoꝛe fit qui extra venas est: huic cōtraria existit: ꝓpter euaporationē que per poꝛositatez mēbroruz fit: ⁊ propterea sunt in istis circuitibus thypi ꝓpter sparsionē hūoris pungitiui super membra sensibilia aut hūoris ventosi: ꝓpterea quia thypus magis appꝛopriandus est humoꝛi mobili ventoso q̄z fixo. Et signa propria febriuz putridaruz sunt duo. vnū est ꝙ vrina in p̄ncipio hypostasim non habet: propterea quia caloꝛ est impeditus propter humoꝛis digestionē: aliud est quia pulsus est varius ⁊ diuersus. Jtez alia sunt signa istaruz febriuz a signis significātibus duas species repletionis: hoc est ſm vasa ⁊ ſm virtutez. Jsta sunt propria signa vniuersalitatis febrium putridarum.

¶ Capl'm. XXVIII. Quod est de signis febris colerice.

SEd signa propria vnicuiq; fe. sunt hec. Scias ꝙ signa fe. que fit ab humoꝛe extra venas et in febre colerica sunt thypus fortis pungitiuus. Et pulsus in p̄cipio istius fe. est paruus rarus ⁊ debilis: ⁊ hoc est propter humoꝛē quicaloꝛem obruit natural em: ⁊ propterea refrigeratur coꝛpus in principio paroxismoruz: ex eo ꝙ caloꝛ naturalis ab humoꝛe oppꝛimitur putrido. Et quando caloꝛ extraneus generat⁹ in humoꝛe putrido caloꝛi naturali admiscetur: tunc crescit et per totum coꝛpus augmentatur: ⁊ propter hoc pulsus in eodem statu non permanet: sed ꝓpter caloris crementū crescit ⁊ fortificat. ¶ Et vrina in hac fe. pro maiori parte est ignea: ⁊ patiens penit⁹ affligit sitiz: ⁊ aliqñ his iungitur amaritudo oris. Et dicitur ꝙ quando hec fe. dicitur pura ꝙ ipsi⁹ paroxismi ad plus vsq; ad duodecim

horas prelongãtur: ⁊ circuitus huius febris est tertianus: sed tamen non conuertitur quia non est necessarium q̄ omnes febres que habent circuitum hunc sint de colera. Sz possibile est vt sint due q̄rtane aut due qntane: ⁊ hoc non accidit nisi in principio egritudinum. Jsta sunt signis ꝓpria huius feb. ⁊ aliquãdo significationes iste rebus cõmunibus fortificantur. hoc est q̄ cõplexio: aer. etas: ⁊ aliõ regimẽ huic humori comparantur. Et aer cuz hoc humore comparationẽ habet modis duobus vnuz est ꝑm suuz tempus naturale: vt est estas que est calida ⁊ sicca: alius est quãdo egreditur suuz cursuz naturalem ad caliditatẽ ⁊ siccitatem: quãuis tempus per sui naturam debeat esse frigiduz. ¶ Sed febres que paroxismos non habẽt istis cõmunicant exceptis circuitibus ⁊ thypo. Et in hoc genere ĩgreditur febris que causon nũcupatur cuius materia ĩtra venas est: ⁊ maxime circa os stomaci: ⁊ epar posita ẽ: ꝓpterea in hac feb. nõ est rigor. Et sitis fortis huius feb. ꝓprium ĩgnuz est. Et peior specieruz causonis est illa que fit a colera çinaria aut prassina. Et illius paroxismus longus est propter inobedientiaz humoris illius ad digestionem recipiendam.

¶ Lapz. XXIX. Quod est de signis febris flegmatice.

ACcidentia magis propria huius febris sũt q̄ in principio extrema infrigidantur ⁊ est tempus frigoris longuz: sed paulatim innalescit. Et quãdo incipit calor apparere redit frigus ⁊ fortificatur super eũ. Et tempus paroxismi istius fe. is. occupat horas: ⁊ calor istius febris nõ est mordicatiuus nec furiosus: ⁊ ꝓpterea primitus tactui nõ manifestatur. Et huius febris pulsus rarior ⁊ minor est pulsu febris tertiane in quolibet. 4. suorum temporũ. Et vrina in hac febre ẽ subtilis ⁊ alba aut spissa ⁊ obscura ⁊ si calor putredinalis ẽ fortis ⁊ flegma purũ nõ est: tũc pole est vt vrina sit rubea ⁊ palpebre patientis tumide erunt. Et in pluribus horum patientium os stomachi est frigiduz: ⁊ si vomitus eueniet flegmaticum euoment. Et aduẽtus ipsius paroxismi omni die signum proprium non est quia due tertiane hunc eundem faciunt paroxismum. Paroxismus longus est propter ipsius humoris tarditatem: ⁊ paroxismi ipsius plus continuantur q̄z colere paroxismi: quia iste humor putrefactioni magis est appropriatus. Et adhuc propter longitudinem paroxismi aduenit humori non corrupto preparatio putrefactionis propter longam moraz caloris extranei in corpore diu permanentis: ⁊ hoc propterea accidit quia calor febris huius est temperatus ⁊ subiectuz habet humiditatis. Sed in feb. colerica quia calor extraneus cum ea accensus cito transit non est tempus preparans ad putredinem in parte non putrefacta ⁊ vniuersaliter in hac febre calor ĩtrinsecus est valde sepultus: hec enim est causa ad plus cõtinuandos in hac febre paroxismos. Et deterior harum febrium ẽ illa que ex flegmate fit vitreo. Et similiter etiam aliquãdo cognoscitur hec febris: aere: etate: ⁊ consuetudie ⁊ complexione. quia hec comparationem habent cum humore hanc faciente febrem.

¶ Lapm. XXX. Quod est de signis febris quartane.

HEc incipit cum frigore graui: ita q̄ tunc accidit patienti stridor dentiuz. Et patiens tunc sentit membrorum confractionem ⁊ hoc fit propter frigiditatem ipsius humoris ⁊ grauitatem. Et pulsus istius febris est tardus: rarus: ⁊ parvus: plusq̄z fit in flegmatica: hoc dico in p̃ncipio paroxismi: et dicitur q̄ in augmento maior est q̄z in flegmatica: quia calor in hac febre manifestatur ⁊ febris fortior existit. Et colores vrine in hac feb. variantur: nam aliquando est alba ⁊ subtilis ad viriditatem declinans: ⁊ aliquando nigra ⁊ grossa ad rubedinem declinans: ⁊ vtplurimum hec febris alias sequitur febres. Et tempus huius febris est longum: ⁊ tempus reuolutionis ipsius est dimitens duos dies: ⁊ inualescit tertiuz. Et quartane circuitus est quasi sicut proprium signũ in hac febre: propterea quia non inuenitur talis circuitus in aliqua alia febre simplici vel composita. Et maior pars hanc patientiuz sunt splenetici. Et fortificatur significatio in hac a rebus communibus ꝑm q̄ in alys dictum est: vt ab aere ⁊ ab etatibus: ⁊ a complexione: ⁊ a signis significantibus dominium istorũ humorum.

¶ Lapm. XXXI. Quod est de signis fe. que in arabico nominatur michabecha: ⁊ est sanguinea.

HEc febris typuz non habet: eo q̄ sanguis eaz faciens est in venis: excepto si fieret propter apostema nominatum flegmon: qõ in aliquo membrorum principalium esset generatum: sicut in epate ⁊ etiaz dyafragmate: quia tunc in hac febre essent paroxismi tertianary similes colere paroxismis: quia sanguis quãdo supercalescit ad naturã declinat colere: ⁊ propterea in hac febre non est differentia inter feb. colericã que habet materiam intra venas ⁊ istã nisi in magis ⁊ minus: quia non potest in corpore fieri febris de colera pura solũ: quia talis febris de colera de necessitate mortifera esset: qõ est: quia colera non est apta recipere aliquam digestionem: nisi in hoc q̄ cum sanguine est admixta: aut cum materia qua nutriũtur membra radicalia: hoc est sanguis dealbatus. ¶ Et signa que significant hanc febrem sunt signa dominium sanguinis significantia: ⁊ iam nos narrauimus ipsa. ¶ Et pulsus hanc patientis est in vltimo magnitudinis ⁊ fortitudinis. Urina est rubea ⁊ grossa ⁊ suspiria: ⁊ inquietudies sunt propria in hac egritudine ⁊ in colerica. ¶ Excepto q̄ in egritudine illa fortiora existunt. Et alienatio mentis propria est in febribus acutis. Et verba Halieni varia sunt in hac febre: quia aliquando dicit q̄ est colerica cõtinua. ⁊ aliquãdo dicit q̄ est aliud a colerica: ⁊ q̄ non debet attribui colerice: nisi quia non habet putrefactionẽ perfectam: quia natura istius febris est media inter febrem diei ⁊ febrem putridam: ⁊ sententiam meã tu iam nouisti. Jtem febris ista non habet nisi vnum periodum: ⁊ in illo aut soluitur aut occidit. Et aliquãdo incipit lenta ⁊ semper ad vltimũ fortitudinis crescit. ⁊ aliquando est contrarium: ⁊ aliquãdo in vno permanet statu. ⁊ causa hui⁹ paroxismi als per alios multotiens dicta est. ¶ Jsta sunt signa cognitionis febrium simplicium: ⁊ qui simplices cognouerit: compositas cognoscere poterit: ⁊ ista exempla nõ fuerunt data nisi per modum similitudinis: quia raro inueniunt̃. Et adhuc quia maior pars accidentiuz que in his febribus tibi narraui non verificãtur nisi in febribus que sunt de materia humorum naturalibus propinquorũ. Uerbi gratia. quia paroxism⁹ febris colerice maior. iz. occupat horas. quãdo colera naturalis est putrefacta. Sed quãdo vitellina aut zinaria putrescit: tunc longior erit paroxismus. ⁊ accidentia erunt pessima. ⁊ pauci euadũt ⁊ maxime ex zinaria: eo q̄ aptitudinẽ digestionis nõ habet: qõ est: q̄z quãdocunq̄z humor adeo contrarius est vt cõplexio corporis nõ possit agere digerendo super eum: tunc febris deteriorem exitum habet: ⁊ quandocunq̄z potentie propinquior est: tunc febris salubrior est.

¶ Lapm. XXXII. Quod est de cõpositione febrium.

ATscias q̄ cõpositio febris est a cã locali: aut a causa materiali. Jtẽ cause materiales tres habent modos. vnus est quãdo duo miscent̃ humores: ⁊ tunc mã febris fit iter illos duos hũores simplices qui singulas possũt facere

febres:ꝛ etiaꝫ accidentia tunc ex his mixta erunt. ¶ Itē alius modus est vt vna fit putrida:ꝛ alia fit ethica: terti⁹ modus est vt vnus modus faciēs febrez sit cū apostemate ꝛ alius sine. ¶ Et aliquādo ꝓponūtur due febres ꝛ miscentur earū paroxismi absqꝫ eo qꝫ materie misceantur:ꝛ hoc ꝓpter causas locales accidit: sicut possibile esset vt vna esset ītra venas:ꝛ alia esset extra:ꝛ in hoc genere locatur feb.que emitriteus nuncupatur. ¶ Et aliquando humores febrez facientes erunt vicini sed nō mixti. Et possibile est etiam vt omnes iste species adinuicem componantur. ¶ Et etiam potest vnus modus compositionis dici vt ſm magnitudinem ꝛ paruitatez:ꝛ ſm fortitudinē ꝛ debilitatem:hoc est vt causarum efficientiū vna sit fortis alia debilis.

¶ Capl'm.XXXXIII. Quod est de signis febris ethice.

HEc febris tres habet ſm qꝫ ab alys dicitur:ꝛ accidentia in hac ſm plus ꝛ minus diuersantur:ꝛ accidentia eius occulta sunt in ꝓncipio ꝛ quādocūqꝫ videbis corpus cum calore continuo lento vltra dies tres:quādo non in corpore incipit manifestari:tunc vni lente cōtinue assimilat Et si patiens eam quasi nō sentit: nec habet putridarū febriuꝫ significationē opinānduꝫ est ipsaꝫ esse ethicaꝫ. Item post horas tres ab assumptiōe cibi patiētis pulsuꝫ cōsiderare debes:ꝛ caloris quātitatē:ꝛ si calorem ītueneris augmētatuꝫ:ꝛ pulsuꝫ velocem:aut in aliqua dimensione magnificatū:tunc istaꝫ febrem ethicā iudicabis: qō est ꝓpterea quia membra malā complexionē acquirunt caliduꝫ: de natura nutribilis est sibi nutriēs assimilare necesse est vt cibus corpori aduenies calorem extraneuꝫ debeat adipisci:quāuis cibus ille frigidus sit aut nō:ꝛ ꝓpterea tunc febris fortificatur:ꝛ accidētia augmentantur:qō in putridis nō cōuenit:ꝓpterea quia calor extraneus in illis radicaliter nō est fixus in mēbris que in cibū agere debēt. Et cause que ab alys medicis dantur accidentales sunt sicut fabule cantatoꝝ:qz dicūt qꝫ cibus in talibus patientibus ꝛ corporibus est ſm similitudinē aque super calcem ꝓiecte:qz ipossibile est,vt virtus nutribilis a nutriēte tantū sit elongata vt ipsuꝫ eidez sit contrariū. Sicut aqua calci. reperitur eniꝫ quod vnūquodqꝫ istoꝝ alteruꝫ corrumpit. ¶ Et raro hec febris accidit nisi post alias febres sic̄ post effimerā in corporibus ad hanc paratis aut post aliquā ex febrib⁹ putridis. Et quādo fortificatur hec febris marcescit corpus infirmi ꝛ siccatur pellis eius:ꝛ deformat̄ facies ꝛ ꝓfundantur oculi. Et cū venerit ad vltimū gradū ethice videbis oculos eius quasi aspersos cinere sicut videt̄ in oculis eoꝝ qui tangunt puluerē ꝛ contrahuntur palpebre inferius sicut accidit patienti subeth ꝛ pellis frontis est tensa ꝛ sicca quasi coriuꝫ ꝓparatuꝫ:ꝛ timpora hz tensa:auricule ꝛ palpebre citrini fiunt coloris. Et pellis mirach ventris fit sicca ꝛ rugosa:ꝛ pulsus eius est tensus sic̄ chorda:velox ꝛ debilis ꝛ vrina est oleagina. Alia vero signa istius febris manifesta sunt ꝛ in libris spicatoꝝ plene enarrata.vñ nō est necessariuꝫ ea reiterare.

¶ Capl'm.XXXXIIII. Quod est de signis apostematuꝫ sanguineoꝝ.

DEinceps volumus loqui de signis apostematum. Et dicimus qꝫ signa apostematum sanguineoꝝ sunt rubedo coloris cum forti calore:ꝛ ruboꝛe:ꝛ dolore magno. Saluo qꝫ membrum non sit insensibile:ꝛ cum hoc extensionem habeat ꝛ hec sanguinis apostemata diuersificantur ſm magis ꝛ minus. ¶ Et scias qꝫ in apostematibus istis sanguis mundus est a putredine: sed quando putrescit generatur pustula:que dicitur pustula:ꝛ signum istius apostematis est quoniam est maioris inflammationis valde flegmone:ꝛ in his apostematibus febris est fixa:ꝛ in hoc genere sunt aꝑata q̄ fiunt in subascellis ꝛ inguinibus.

¶ Capitulum.XXXXV. Quod est de signis apostematum colericoꝝ.

ET signa colericoꝝ apostematuꝫ sunt coloris citrinitas ꝛ humoꝝ subtilitas ꝛ doloꝛ fortissimus sine extensione ꝛ formica deambulatiua huius generis est.

¶ Capl'm.XXXXVI. Quod est de signis apostematuꝫ flegmaticoꝝ.

ET signa flegmatici apostematis sunt coloris albedo cuꝫ priuatione doloris etiā si comprimuntur:ꝛ vniuersaliter ista apostemata sunt apparentia ꝛ oculis discreta:ꝛ simplicia sunt Et in cognitione non idigent forti perscrutatiōe:cōposita tamē idigent fortioꝛi:ꝛ illa per cōparationē simpliciū accidentium cognoscentur.

¶ Capituluꝫ.XXXXVII. Quod est de signis apostematum melancolicoꝝ.

SEd apostemata melancolica cuꝫ flegmaticis cōmunicant in doloris priuatione:saluo qꝫ in tactu durioꝛa:ꝛ in coloꝛe obscura:ꝛ cācri etiā in hoc genere existunt:ꝛ sic denominat̄ eo qꝫ cancroꝝ pedibus assimilat̄:eo quia vene que eos circūdāt sūt sanguīe nigro repiete. ¶ Ista sunt signa apostematum que in partibus exterioꝛib⁹ coꝛporis apparent. Sed de his que intraneis partibus coꝛporis fiūt:dicam cum egritudines membroꝛum interioꝛuꝫ enarrabo. ¶ Egritudines vero que in superficie cutis apparēt sunt sicut variole:ꝛ morbili:scabies:lepra:ꝛ morphea:ꝛ similes his:ꝛ quedā ipsarum signa habent ꝓnostica anteqꝫ fiant: qō est:quia signum ꝓnosticum lepre est raucedo vocis:et grossicies eius:ꝛ anhelit⁹ strictura:ꝛ rubedo faciei:aliquādo ad obscuritatem tendentis cū faciei inflatione:ꝛ albedinis oculoꝝ obscuritate ꝛ rotunditas etiā oculoꝝ signū est maximum denotās lepram. ¶ Sed variolaruꝫ signa ꝓnostica:sunt fe.continua ꝛ faciei inflatio:ꝛ timpoꝛum:ꝛ grossicies venaruꝫ cuꝫ rubedine:ꝛ nasi pruritus:ꝛ gule ac colli grossicies:ꝛ hec egritudo solum semel aduenit patiēti. ¶ Et scias qꝫ omnis pustula que in superficie coꝛporis fit cum febre est signū expertum qꝫ ex genere egritudinū pestilentialium manant ꝛ maxime que ex melancolico fit humoꝛe:ꝛ cum aperiuntur aduenit eis escara similis ignis combustioni.

¶ Capl'm.XXXXVIII. Quod ē de crisi in generali.

ET quia febres ꝛ vniuersaliter acute egritudines nō sanantur nisi per crisim:deinceps narranda sunt signa crisim laudabilez ꝛ inlaudabilem significantia. Et dicim⁹ qꝫ crisis cognitio quinqꝫ rebus habeꝫ. Una est cognitio siue discretio egritudinū que crisi sanant̄ ab his q̄ sine crisi sanant̄. ¶ Secūda est cognitio signoruꝫ significantiū q̄tuoꝛ egritudinuꝫ tempoꝛa:qz nō in quolibet istoꝛuꝫ tempoꝛ fit crisis laudabilis. ¶ Tertia ē cognitio speciei euacuationis illius rei que egritudinē facit:qō est: qz res que euacuant̄ quādo egritudini sunt īcōuenientes: tunc sunt inlaudabiles. Et quādo sunt cōuenientes egritudini sunt laudabiles. ¶ Quarta res ē ꝓpꝛie in essentia crisis aut in ipsius ꝓnostication̄e. ¶ Quinta est cognitio dierū in qbus crisis fit laudabilis aut īlaudabilis. ¶ Et post hoc euenit cōmemoratio bonoruꝫ ꝛ maloꝝ signoruꝫ in egritudine qualibet que cōsumit̄ per crisim vel sine crisi:ꝛ signoruꝫ bonoruꝫ significantiū super liberationez. Et dicimus qꝫ discretiones egritudinū que crisi terminant̄ ab illis que sine crisi terminant̄ sunt he que finiunt̄ dissolutione occulta aut manifesta:ꝛ habent̄ a lōgitudine egritu-

dinis aut ipsius breuitate: qō est: qz crises non fiunt manifeste nisi in egritudinib⁹ que breui tēpore finiunt. Et lō gitudo egritudinis atq; breuitas a nā eēntie egritudinis cognoscit: z similiter a rebus extrinsecis que illis similes aut dissimiles iudicant: sicut aer: clima: dieta: z exercitiū z silr ꝓlo z etas. Et aliqñ breuitatē z lōgitudinē egritudinis cognoscimus a nā mēbri patiētis sicut apata que in mēbris ꝑncipalibus generant. Et multotiens ab accidētibus cognoscimus: qō est: qz quedā accidētia breuitatē: z quedā lōgitudinē significāt. ¶ Itē maior pars accidētiū que in supfluitatibus corpoꝝ apparēt ex signis digestiōis z ꝑuationis eiusdē simili modo significāt sup egritudinū tēpora in longitudine z breuitate: z nō solū ex parte qualitatis: verū etiā ex parte quātitatis: ita ꝙ qñ erunt multa citā cōsumptionē egritudinū significabunt: z qñ erunt pauca ꝫrium denotabūt. Et egritudines que nāliter sunt breues sūt colerice aut sanguinee: siue cū apostemate mēbroꝝ ꝑncipaliuꝝ fiunt aut nō: qō est: qz tertiana pura terminū q̄ttuordecim dierū nō excedit: z aliqñ per spacium septimane vnius cōsumit: z si fuerit intra venas acutior erit: z ſm istuꝝ modū est in sanguinis febre: eo ꝙ est in vltimo acuitatis. ¶ Et scias ꝙ antiqui nō dixerūt ista nisi i egritudinibus acutis que terminant in q̄ttuordeciꝝ diebus vel infra: z hoc nō inuenit nisi in istis duob⁹ generib⁹ febriuꝝ: z in apostematib⁹ sanguineis z colericis. Sz flegmaticarū febriū tēpus est lōguꝝ: z digestionis signa in eis ante tres septimanas nō apparēt. z aliquādo ad spatium pluriuꝝ mēsiuꝝ extendunt. Et que ex cōpositione ex flegmate z colera sunt: iter has medie existunt. Et melācolice spacio septē mensiuꝝ extenduntur. z qñ res extrinsece egritudini ꝓportionant: vt cōplexio: etas: z regimē: z be sunt cause lōgitudinis z breuitatis egritudinis. ¶ Et ad huc sunt egritudines habētes ꝓprietatē ex sui nā longitudinis z breuitatis. verbi gratia: vt iuuenis habēs colericā febrē ex pura colera: z in regione calida: z tpe calido: z cuz regimine calido: z ꝓlone calida: dico ꝙ hec egritudo finiet oino ante septimū diē. Et ecōtrario in sene habēte febrem ex melācolia: z in hyeme: z regiōe frigida: z melācolice ꝓlonis: z regimē ei simile. dico ꝙ hec febris nō eradicabitur vsq; ad sex menses. Et quādo nō cōueniūt hec cū egritudine erit lōgitudo z breuitas ſm ꝓportionē multitudinis z paucitatis ab eadē. Sed accidētia significantia breuitatē egritudinis sunt fortitudo calozis z pulsus: magnitudo z velocitas: z vlr oīs fortl egritudis mot⁹ a forti ꝓuenit calore: z calozis corpis subita ꝓmutatio ad citrinitatez: vel ad rubedinē subito vel ad maciez. Sed accidētia significātia sup longitudinē sunt bis ꝫria: z mediocria significāt mediocritatē inter lōgitudinē z breuitatē. Sz signa significātia super q̄ttuor egritudinū tēpora que ꝓueniunt ad crisim aut nō: hec sunt. Scias ꝙ signa ꝑncipa egritudinis sunt qñ accidētia ſm vnū modū inueniunt z nō fortia. verbi grā: tēpora afflictionū tunc erunt equalia quēadmodū tēpora tunc q̄etis talia erūt: z de huius tēporis ꝓprietate est vt nullū digestionis signū in vrina ostendatur: vel in sputo nisi egritudo prauior efficiat. Et signū augmēti est qñ egritudinis accidētia accrescūt: z tūc tpus afflictionis ꝓlōgat z tēpus q̄etis breuiat. Sz anticipatio poxismi augmētū egritudis ñ significat si cū ꝺ lōgitudo tpis aut fortitudo nō adiūgeret: qō est: qz qñ anticipatio poxismi a fortitudine z velocitate egritudinis causat: tūc necessario sequit lōgitudo poxismi z fortitudo. Sz qñ cā anticipatiōis est digestionis aptitudo z humoꝝ subtiliatio: tūc paroxismus fortior non erit: ergo anticipatio sola augmēti signū nō est. Et signū ꝙ augmēto ꝓpriū existit est digestionis manifestatio: hoc est vt nebula suspensa in medio vrine videat: aut in superficie ipsius. Et signa stat⁹ sunt quasi similia principij signis ſm tēpus: q̄uis ſm patientis vires diuersificent: z tunc in digerēdo complet suam actionez natura: cuz in vrina completa digestio reperitur. ¶ Et scias ꝙ nō est necessariū vt in hoc tpe accidētia fortia sint: z si quesieris que sit causa quare tēpore status natura debilitata digestionē ostēdat: z in tēpore ꝑncipij virtus fortis digestionez occultet: z his cōtrariū sequi debet: qz fortitudo nature ꝺz opponi inobedientie materie. ¶ Respondemus qz est semp vna cōparatio tēporis inter agens z patiens: z sicut forma z efficiens ꝓprium z ordinatuꝝ tempus habet sibi ad agendum: similiter materia habet sibi proprium z determinatuꝝ tempus ad patiēdum: z quāuis forme veraciter tempus non attribuatur: sed materie: tamen hoc est dictum in formis abstractis: verumetiam in formis relatiuis hoc potest dici quod dictum est. ¶ Et declinationis temporis signa sunt quando accidentia alleuiantur: z natura egritudini dominat. z paroxismi abinuicem elongantur z breuiores efficiunt. Et sic̄ anticipatio sola paroxismi non est signum augmenti. sic postpositio sola non est signum declinationis: quod est: quia postpositio a paucitate materie fieri potest z a nature debilitate.

¶ Capl'm. XXXIX. Quod est de speciebus euacuationum que fiunt in crisi.

Et species euacuationū que in crisi fiunt ſm hunc moduꝝ sunt videlicꝫ per fluxuꝝ vētris. per vomitū: sudorem: vrinaꝝ: z sanguinis per nares fluxum: z fluxū emorroydaꝝ z in mulierib⁹ per mēstrua. z aliquando crisis fit per apostemata: tamen illa crisis laudabilis non est nisi fiant apostemata in ignobilibus mēbris: z aliquādo fit per pustulas iuncturaruꝝ. Et vnaqueq; species istarū euacuationum in aliqua egritudine ꝓpria est vt plus z maxime qñ crisis laudabilis est. ¶ Crisis febriuꝝ colericarū per vomitum: aut fluxuꝝ ventris: aut sudoreꝝ: aut per vrinaꝝ fit. Et sanguinearum per modū alicuius exitus sanguis fiet. z etiam aliquādo a cōmunicatione q̄ membrum patiēs cum alio habet iuuat euacuatio. Sicut apostema cerebri creticat pluries per fluxū sanguis narium quā per emorroydarū fluxū: z qō in gibbositate epatis: creticat p vrinā z qō in cōcauitate est per fluxū ventris terminat. Saluo ꝙ egritudo sanguinea nō sit: aut per emorroydas aut per mēstrua si sanguinea sit. Sz crises que sunt per apostemata aut per pustulas vtplurimū in egritudinib⁹ lōgis fiūt: q̄ quidē mortifere crises in fine sunt ꝓpter apostemata q̄ in mēbris principalibus fiunt: z ꝓpterea p̄cipit. Y. in aliq bus istarum egritudinū euacuationē in ꝑncipijs fieri: sed non digestionem expectare.

¶ Capl'm. XL. Quod ē de diebus creticis.

Et dies manifesti laudabilis crisis: sunt dies qui a ꝑncipio egritudis per quaternariā enumerant cōputationez. hoꝝ primus est quartus z scōs est. vy. eo ꝙ. iiy. hic vtriscq; cōmunicat: z post hūc. xi⁹. nō cōmunicans z post hūc. xiiy⁹. z post hūc. xvy⁹. cōmunicās ē: z post hūc. xx⁹. cōicat: z post hos. xxiiy⁹. xxvy⁹. xxxi⁹. xxxiiy⁹. xxxvy⁹. z. xxxx⁹. z vltra. xxxx⁹. sūt egritudies cronice: z quasi nō vltra apparent crises manifeste z ante vigesimū fiunt per quartana [illegible] cōputationez: z hoc fit qz fiunt in quartis. z in q̄rtis antecedētibus iudicant sicut crisis que fit in septimo q̄ iudicat in quarto bono signo in q̄rto apparēte sic̄ nebula alba suspēsa: z vndecim⁹ q̄rtūdecimū idicat: z decimus quartus decimū septimū idicat: z decimus septimus vigesimū idicat: sz post vigesimū non fit idicatio nisi p septimanas. z isti dies omnes pro maior parte laudabiles sunt: z in eis maior pars crisiuꝝ fit, Sed sunt alq qui in bonitate istis

propinqui existunt: ⁊ similiter laudabiles existũt qui non creticant ꝓpter lõgos circuitus sicut tertiꝰ: quartus ⁊ nonus: ⁊ decimus tertius: ⁊ decimus nonus: ⁊ vigesimus ꝑmꝰ. oẽs enĩ hi dies nullã habẽt vim indicatiõis crisis: ꝫ nonꝰ ꝓ maiori parte indicat vndecimũ. Sꝫ dies in quibꝰ plurimũ fit mala crisis est sicut sextus: ⁊ hic est peiꝛ oĩum: ⁊ vtplurimũ in eo fit mala crisis. Sed q̃rtus est indicatiuꝰ huius: hoc est qñ malũ apparet signũ: sicut est nebula nigra: ⁊ post illũ in malitia existit. xyꝰ. ⁊ post hũc. viyꝰ. ⁊ post hũc. xꝰ. ⁊ post hũc. xvꝰ. ⁊ post hũc. xviꝰ. ⁊ post hũc. xviyꝰ. ꝫ raro ĩ. xyº. fit crisis. ¶ Et debes scire q̃ iste crises a ꝓncipio egritudinis cõputant̃: ⁊ est qñ manifeste in opationibus lesio apparet: excepto in pariẽte: qz ab ipso partu incipere debemus q̃uis egritudo post partũ ꝓ triginta dies sensibiliꝛ extitisset: ⁊ breuiter he regule dicta. Y. sequunt̃. Et cecidit diuisio ĩter antiquos in his diebus in malicia ⁊ bonitate. Sed isti dies approbati sunt a duobꝰ viris: q̃ ꝓres in hac arte extiterũt: ⁊ sunt. Y. ⁊. H. ⁊ creditꝰ q̃ veritatez dicãt ꝓpter experiẽtiã eoꝝ multã: ⁊ causa hoꝝ ꝓ pluribus dicta est. Et qõ nobis videt̃ ex hoc declaratũ ẽ a nobis sup accusaz Alui. quã ꝓmẽtati fuimꝰ. ¶ Et scias q̃ dies isti q̃uis verificent̃ in crisi necessitatẽ nõ habẽt: ꝫ veritatẽ habẽt ꝫ plus: qz ⁊Rasis dicit q̃ exptus fuit in ifirmaria relenson in pluribꝰ decẽmiliũ hoĩuz: ⁊ in multis ipsoꝝ verificati sunt isti dies laudati: ⁊ in mult veritatis vl̃ veritatẽ liberatiõis dies reꝓbati habuerũt. al̃. repleti fuerunt ⁊ sil̃r egit. al̃. egri in malicia gaune: ⁊ hoc ꝓ parte cũ Halieno est ⁊ ꝓ parte ꝓtra: ⁊ Auençoar. al̃. ⁊ ꝓ parte ꝫria ẽ Auençoar gloriosus: vt ⁊Rasis est testificatꝰ: cui in hac scientia dꝫ cõcedi corona qui vixit. iꝫ5. annis: ⁊ in q̃dragesimo anno in hac arte operari cepit: ⁊ in bono obyt statu: ⁊ ĩ habitu sciẽtie vidit quãta videre ⁊ cognoscere potuit. ergo sui libri credẽdi sunt ⁊ ipsius testimonia. Et res q̃s iaꝫ scire possumꝰ: qz crisis est ꝓpinqua seu velocitati motus egritudinis: ⁊ furiositati ipsius. Et signa que in vrina apparent: ⁊ in sputo: ⁊ pulsus fortitudo: ⁊ egritudinis nã: ⁊ cõtraria harũ rerũ tarditatẽ crisis significãt: quẽadmoduꝫ si mediocres extiterint mediocritatẽ significãt

¶ Cap. XLI. Qõ est de signis significantibus presentez crisim.

Et signa ꝑsentez crisim significantia sunt accidẽtia fortia q̃ ꝓcedũt sicut horripilatio fortis: ⁊ ossitatio fortis: inquietudo: ⁊ alienatio: ⁊ doloris capitis fortitudo: oculoꝝ: ⁊ faciei rubedo: ⁊ anhelitꝰ strictura: ⁊ tremor cordis: ⁊ pulsus: ⁊ colli dolor: ⁊ vẽtris: ⁊ laby inferioris motus ⁊ mordicatio oris stomachi ⁊ tremoris typus: ⁊ vrine cõstrictio: ⁊ stercoris. ⁊ fortis sitis ⁊ bis silꝛia. Et hec signa si in nocte apparẽt significãt crisim in matutinis futurã: ⁊ si in die appareãt in nocte ꝓxima crisiz futurã significãt. Et spes crisis cognoscunt̃ ꝓpter humorẽ: aut ꝫ partẽ ad quã mouebiꝛ hũor: quẽadmodũ laby citatio significat vomitũ: ⁊ rubedo faciei: ⁊ nasi pruritus sanguinis fluxum significabit. Adhuc spes crisis ab indicationis specie cognoscet̃: qz species crisis speciei indicatiõis similabiꝛ ⁊ cognoscet̃ vtrũ ꝑ sanguinis fluxũ: aut ꝑ vomitũ: aut ꝑ sudorẽ: aut ꝑ similia: his q̃ gnq̃ bona crisis cogĩscit̃ causis. vna ẽ vt in statu egritudinis fiat. Itẽ post digõnẽ bonã: ⁊ vt humor q euacuaꝛ similis sit humori egritudinẽ facienti. ⁊ in die laudabili fiat: ⁊ vt sit bonis diebus indicata.

¶ Cap. XLII. Qõ est de signis ꝓnosticãtibus salutem.

Et postq̃ locuti sumus de crisibꝰ bonis ⁊ malis: ⁊ de rebus que ꝓ maiori parte significant in acutis egritudinibꝰ salutẽ vel mortẽ. Deinceps loqui volumꝰ de alys signis ꝓnosticis: ⁊ incipiemus a signis ꝓnosticantibꝰ salutez. Et ista signa sunt signa que ab opationibus sumunt̃: ⁊ ab accidẽtibꝰ que ab opationibꝰ ꝓueniũt. Et aliq̃ hec signa sumunt̃ ab egritudinibꝰ que alias egritudines sequunt̃.

¶ Pronosticatiões que ab accidẽtibꝰ sumunt̃ sunt sicut q̃ facies ifirmi ꝓpinqua est sanoꝝ facieiꝰ: ⁊ maxime faciei filꝛis sibi sano existẽti: eo q̃ sanoꝝ facies diuersificantur multũ: ⁊ si ita sit signũ est salutis: ⁊ q̃ calor equalis ẽ in toto corpore signũ est salutis. Et extẽsio itestinoꝝ absq̃ apostematibꝰ. Et vẽter mediocris ĩter grassiciẽ ⁊ maciem: ⁊ superfluitates ab eo manantes colorẽ nãlez ⁊ substantiã habẽtes significant salutẽ: ⁊ q̃ in partibus ventris nõ sit apa: ⁊ q̃ bñ se ꝓtineãt virtutes nutritiue velut stercus: vt sit eq̃le ĩter grossiciẽ ⁊ subtilitatẽ: ⁊ vt sit coloris aurei: qz tũc est signũ salutis illius egritudinis: eo q̃ stercus significat super bonitatẽ istius virtutis. Et si vrina sit citrina: ⁊ ypostasiz ĩ fũdo habẽs albã ⁊ ꝓtinuã: aut suspẽsaz signum est salutis: ⁊ maxime qñ residet in fundo: qñ talis vrina significat salutẽ in febꝛibꝰ: ⁊ in apostematibus ĩtrĩsecis. Sputum albuz mediuz ĩter grossuz ⁊ subtile malo carens odoꝛe: ⁊ qõ facile expuitur in pleuresi ⁊ ĩ peripleumonia salutem significat. Sudoꝛ in acutis febꝛibus in die cretico in caloꝛe temperatus: in toto equaliter existẽs corpoꝛe albi coloꝛis: ⁊ malo carens odoꝛe salutem significat. Fluxus sanguinis narium in febꝛibus sanguineis: in apostemate cerebꝛi: ⁊ intestinoꝝ in die cretico salutem significat. Et signa que ab operatiõibꝰ sumunt̃ sunt in egritudibꝰ acutis: bonitas ratiõis: ⁊ sensuuz claritas: bonitas decubitus: ⁊ motꝰ: anhelitus tẽperatus nõ rarus: nec spissus: nec interpolatus: ⁊ pulsus fortis ⁊ paucã habẽs pmutationez ⁊ bonus appetitꝰ sunt signa salutis: quia bonitatem omniũ virtutũ significant. Sed signa salutis que ab egritudine sumunt̃ superueniẽti sunt vt superueniens sit cõtraria causis antecedẽtis: aut vt ipsa moueat causã egritudinis preambule ad partem diuersaz. Exemplũ prime est febꝛis spasmo repletionis supueniens: ꝓpterea qz causa faciens febꝛez: vel ipsa febꝛis cause facienti spasmũ resistit. Silr febꝛis superueniens doloꝛi ventris: ⁊ stomaci: aut epatis: aut splenis ventoso a frigida cõplexione generato. Exempla mẽbꝛi scõi multa in antiquoꝝ libꝛis iueniunt̃ ⁊ dixerũt quãdo superuenerit causoni ĩ die cretico rigoꝛ est tũc signuz declinationis illius febꝛis: eo q̃ natura expellit ipm humoꝛez a partibus intrinsecis ad extrinsecas partes. Et quãdo superueniunt varices podagricis ⁊ artericis ⁊ egritudinibꝰ renuz vt nefreticis tunc liberãtur. Et quãdo emoꝛroyde melãcolicis supueniũt signuz ẽ liberationis: ⁊ qui subtiliter has res perscrutaꝛ a seipso ex his multa inueniet. Et aliquãdo accidit vt vna egritudo alteri superueniat ⁊ ꝑmam alleuiabit: puta q̃uis perfectã curationem nõ faciat. ⁊ hoc fiet quãdo causa egritudinis scõe erit ex genere causarũ ꝑme excepto q̃ sunt minoꝛes: ⁊ debiliores. exẽpluz huius est qõ dicit. Y. acetosa in disinteria eructuatio laudabilis est.

¶ Caplm. XLIII. Quod est de signis ꝓnosticis malis.

Et postq̃ locuti sumꝰ de signis salubꝛibꝰ: deinde volumus log de signis malis. Ista signa in ꝓnosticatõe hñt gradus ꝫm plus ⁊ minus. Et sumunt̃ ab operatiõibus ⁊ ab accidẽtibus que ab ipsis operatiõibus veniunt: ⁊ aliquando sumunt̃ ab egritudine precedenti. Ea que sumunt̃ ab accidẽtibus sunt hecyt facies quã dixit. Y. significãs moꝛtem. i. qz nasus est acutus oculi ꝛcaui: ⁊ aures depẽdẽtes: ⁊ cutis: faciei tensa: ⁊ coloꝛ faciei viridis: vel obscurꝰ: ⁊ oculi quasi cinerity: hec perditionẽ ꝓnosticant̃: eo q̃ ista accidunt in egritudinibus acutis: quoniaz spargiꝛ ⁊ perdiꝛ caloꝛ naturalis ab egritudine ⁊ fortificatur cõtrariũ ipsius: boc est caloꝛ extraneus: ⁊ generaliter hec sũt signa in egri

tudinibus acutis:⁊ aliquãdo a fortitudie egritudinis. Et aliquãdo accidũt hec signa in egritudibus cronicis: vt in ethica:⁊ etiã post multã euacuationẽ a fluxu vẽtris: vel a vigilia imoderata:qõ est:qz dissolutus est calor nãlis ⁊ humiditas:⁊ calor extraneus est fortificatus excepto vt nõ pcesserit vẽtris fluxus imoderatus aut imoderata vigilia:qz tũc in malo leuius signũ eẽt. Et qñ albũ oculi rubeum fuerit:⁊ ipsius vene obscure:aut nigre fuerint signuz mortis est ꝓculdubio:⁊ maxime in egritudib⁹ acutis: qõ est:qz nigredo extinctionez nãlis caloris significat: ⁊ albi rubedo repletionẽ cerebri ex humorib⁹ inflati significat.

¶Eminẽtia oculi in egritudinib⁹ acutis malũ est nisi foret ꝓpter oculi obtalmiã:aut ꝓpter vomitũ. Quãdo supciliũ:aut labiũ:aut nasus colorẽ luteũ habẽt ⁊ obscurum: mortẽ ꝓximã significat. Frigiditas extremitatũ in acutis signũ malũ est valde:eo ꝙ suffocationez caloris nãlis in partib⁹ intrinsecis:aut ꝓp apostema significat: aut ꝓpter humoꝛ frigidoꝛ abundãtiã:⁊ ꝓpriũ signũ est extinctiõis caloris nãlis:⁊ eodẽ mõ qñ hñs fe.corpus intrinsecus fuerit calidũ ⁊ extrinsecus frigidũ:mortẽ significat: eo ꝙ apa calidũ denũciat ī iteriozib⁹ eẽ:⁊ iõ calor extrinsecus vertitur itus. Et vl'r qñ calor eq̃lis nõ est in toto corpore malum est:qõ est qz significat in mẽbris ꝓncipalibus apa sic in cerebro:stomacho:⁊ epate. Quãdo lingua pustula botoralia hz cũ extremitatũ frigiditate mors ꝓxima est: qõ ẽ: qz significat in cerebro:aut in vẽtre calidũ apa ⁊ malũ. si digiti ⁊ vngues ad obscuritatẽ sunt decliues:⁊ ad viriditatem stãte pulsu debili mors vicina est. ⁊ si nigredo adsit cũ fortitudine pulsus in die cretico salutẽ significat. Et similiter quãdo sanies in illis locis fuerit aut apa salutem significat. Et quãdo in carne ꝓmo apparuerit pustula rubea:deinde ad viriditatez vel nigredinẽ cõuertit signuz est malũ: qñ iaz extinctionẽ caloris innati videt significare. Et si in egritudinibus acutis apparẽt in superficie carnis minute pustule ad similitudinẽ granoꝛ milꝛ signum est malũ:qz signũ est ꝙ mã paucã digestionẽ recipit:qz dicit. Y. yctericia veniẽs ante. 7. diẽ in acutis febrib⁹ malũ ẽ:reprobatũ ẽ expiẽtia in oĩb⁹ nr̃is terris. ⁊ si veniat in gto die laudabile multũ ẽ viua rõne: ⁊ maxie in tpib⁹ calidis ⁊ corpib⁹ calidis. Et hec ẽ sentẽtia collegioꝛ medicorum omniũ persaruz: ⁊ indie maiozis:⁊ ꝓ maiozi parte illoruz de antal'. ⁊ possibile est ꝙ istud qõ dixit locũ in grecia habuit:qz terra illa hac frigidioz existit. Et istud qõ dixit. Y. ꝙ erat signũ malũ: est ideo:qz hec est vna ex rebus ex qua ꝓuenit crisis ⁊ ois crisis veniẽs ante digestionẽ est malũ. ⁊ possibile ẽ ꝙ viderit in terris suis crises veniẽtes p yctericiã ante septimũ esse malas ⁊ sine digestione. Et significatio que sumit̃ a rebus exeũtibus a corpore hoc ẽ sicut stercus nigruz ⁊ viride ⁊ fetens: ⁊ cuz pinguedine in febribus acutis:qz hec mortẽ significãt:qõ est:qz nigrum adustionẽ: pingue mẽbroꝛ liquefactionẽ:fetẽs corruptionem humoꝛ significat. Et in acutis stercus albuz ⁊ liquiduz malũ est:eo ꝙ significat digestionis debilitatez: ⁊ qz colera ad partes supioꝛes ascendit:⁊ sil'r est in vrinis ī hac febre. Itẽ albũ stercus futurã yctericiã significat. Sz stercus habẽs colores varios:sup longitudinẽ egritudinis hz significare ⁊ sup abũdantiã diuersoꝛ humoꝛ: ⁊ si cã medicine fuerit salutẽ ꝓnũciat in q̃libet egritudie:⁊ si in ꝓncipio exierit colera nigra:siue supius vel inferius mortez significat:eo ꝙ cũ talis humor apparuerit a ꝓncipio egritudinis significat aut sup abundantiã ipsius humoris aut sup debilitatẽ virtutis:aut vtrũq;. Et disynteria ꝓueniẽs a melãcolia aut acetositate mortẽ denũciat:quãdo sterc⁹ colere pure assimilat̃ malũ est cũ appetit⁹ defectu. sil'r casus appetitus cuz sanguinis fluxu malũ. Nigra ypostasis in acutis febribus mortẽ significat. eodẽ modo yrina aq̃sa ⁊ subtilis perseuerãs in pueris mala est:qõ est:qz eoruz nãlis vrina dz esse grossa. Urina aquosa in egritudinibus acutis mortẽ denũciat:⁊ vrina turbida que non claresci mala est:eo ꝙ significat supra fortitudinẽ extranei calor aut vigiliarũ. Urina furfurea ⁊ laminosa in acutis febribus mala est si viciũ renũ aut vesice nõ affuerit: qz membroꝛ liquefactionẽ significat. Et signum discretiuũ inter vtrũq; est renũ aut vesice dolor:⁊ vomitus niger:⁊ screatus exist̃it malus:⁊ si cuz hoc fuerit fetẽs mortez hz significare. Sudoꝛ in die nõ cretico apparens ex q̃ febris alleuiationẽ nõ hz malũ est: ⁊ si cũ hoc est frigidus in ceruice ⁊ capite maluz est:⁊ si in capite solo peioꝛ: qz lõgitudinez egritudis significat:in lẽta ⁊ ī acuta significat mortẽ. Sãguis guttatim exiens de naribus paucus ⁊ niger in causone mortem significat:qõ est:qz magnitudinẽ apostematis dicit esse in cerebro. Hec sunt signa accepta ab operatione. Quãdo oculi lumen effugient ⁊ inuolũtarie lachrimauerint signuz malũ erit. Et si veloces fuerint ⁊ rubicũdi:⁊ vnus altero minoꝛ apparuerit:signũ est mortis. Et rubedo oculoꝛũ iteruz super spasmum cerebri habz significare. Et eodẽ modo quãdo labia astringunt̃:⁊ quãdo ifirmus a capite ad pedes se iactauerit mortis est signuz:quoniam intolerãtiã virtutis denũciat:⁊ vl'r quãdocũq; ifirmus non steterit ad modũ sani signum est maluz:⁊ simil'r quando vult sedere saltãdo sedet. Et eodem modo quando se adheret capiẽdo seu sustentando se vbiq; signuz est mortis. Et quando ifirmus non audit nec videt:cuz debilitate virtutis signuz est mortis ꝓxime:⁊ quãdo anhelit⁹ ĩterduz fortis:⁊ quãdoq; occultus fuerit malũ est:quoniã perturbationẽ mentis significat:qz eozum cõsuetudo est: ⁊ cum fuerit anhelitus eius intercisus:ẽ signũ malũ: quoniaz spasmuz in musculis pectoris esse denunciat. Et sõn⁹ quando lesionẽ vel dolorẽ iducit signũ est malũ. Et signa que ab egritudinib⁹ ꝑcedentibus sumunt̃ sunt sic sumenda:qz quãdo noua egritudo ꝑcedẽte fortioꝛ erit: aut ī mẽbroꝛ nobiliozi signũ est malũ:sicut si in squinãtia in quarto die humoꝛ ad pulmonẽ descẽdat:patiẽs in septimo morietur. Et similiter oĩs egritudo significans egritudinez vel fortitudinẽ cause efficientis egritudinẽ mala est: sicut repletio reumatis in capitibus ptificoꝛũ mala est ⁊ singul⁹ in egritudinib⁹ acutis:qz spasmuz significat:⁊ aliq̃ accñs superueniẽs opponit̃ egritudini precedenti: sicut ydropisis festinantibus post fe. acutas.

¶Capim. XLIIII. Quod est de signis vniuersalib⁹ ad cognoscendum mẽbra intrinseca egra.

Deinceps volum⁹ loqui de signis egritudinuz membroꝛ intrinsecoꝛũ. Et dicem⁹ qõ iaz dictuz est superius ꝙ hic tria requirunt̃: vt mẽbrum egrũ:⁊ quiditas egritudis: ⁊ causa egritudinis:⁊ causa hic itelligitur differẽtia egritudinis:hec est ipsi⁹ ꝓprietas:⁊ ea q̃ istas res significant ꝓ maiozi parte sunt accidẽtia que actionib⁹ ⁊ passiõib⁹ mẽbroꝛ superueniũt:⁊ hec apparẽt aut in corpore aut ī sis perfluitatibus corporis. Sed accidẽtia que dicta sunt ꝓ maiozi parte super egrum mẽbruz significãt:soluz quãdo illa actio aut passio mẽbro cui supueniunt est illi ꝓpria. Sicut casus appetitus egritudinẽ oris stõaci significat. Sed si illa accidẽtia illi mẽbro nõ sunt ꝓpria:quia illud mẽbrũ egrũ nõ significat: sicut priuatio mot⁹ digiti nõ significat ꝓprie egritudinẽ solũ in digito eẽ:qõ ẽ:qz põt esse pp egritudinẽ nerui ad aliud mẽbrũ veniẽtis. Itẽ possibile est vt accidens actioni mẽbri superueniẽs mẽbrũ egrũ ⁊ egritudinẽ significat:⁊ hoc accidit:qz hoc accidẽs ꝓpriũ ambobus existit:sicut dolor acutus pungitiuus pãniculosum mẽbrũ egrotare significat:ꝙ hunc dolorẽ efficit humoꝛ colericus. Et oxiremia q̃ cuz magna vẽtositate egre-

ditur significat q egritudo in ore stomachi existit ⁊ humor frigidus huius causa existit. Et membrū existens supra dorsuz corporis mēbri in cuius oppositō sentit egritudo signū est supra membrū lesuz in tēpore quo erit passio membri lesi: sicut dolor qui est sub.al'. super ypocundrys significat q egritudo est in stomacho. Et illud qō nō ē p̄priuz signū est sicut dolor yly: qui pōt esse vt sit egritudo colica: aut egritudo renū. Et exeuntia a corpore sil'r super egrū mēbrū habēt significare a parte quātitatis: ⁊ forma ipsoꝝ. A forma sicut corpuscula: pilus: ⁊ silia sup egritudinez renū: ⁊ squamosuz sup egritudinē vesice sine fe. corpe existēte. Et significant a parte q̄titatis sicut magni anuli exputi cū tussi a pulmone ꝓuenire significāt: ⁊ parui a fistulis ipsius oriri significāt. Itē exeuntia a corpore significāt ex parte loci: aut a mō exitus ipsoꝝ: sicut a sanguīe ab ano exiente: qz significat q egritudo est aut in intestinis: aut in epatis cōcauitate: ⁊ si per viā vrine egredit egritudinem in gibbo epatis: aut in renibus: aut in vesica significat. Et signō que a modo exitus sumitur ē sicut sanguis exiens cū tussi qui a pulmone cognoscit venire: ⁊ si cū rascatione egredit: a colatorio venire significat. Adhuc sil'r dolor ⁊ pulsus sup mēbrū egrū significant: q̄uis hec sint ex genere accidētiū actioni supueniētiū: saluo q illorum actōnes diuersificant fm diuersitatē regularū vl'ium ⁊ particulariuz. Et serinus pulsus significat q egritudo in mēbro est neruoso. Et vndosus significat ipsuz in mēbro carnoso. Sed qñ dolor pungitiuus: ⁊ a latere mouetur: significat morbū eē in mēbro pāniculoso. Et si est lētus significat ipsuz in mēbro carnoso. ⁊ si est pulsatiuus: tunc in mēbro arterioso ipsuz esse significat. ⁊ si est latitudinalis sine p̄ctione significat ipsuz esse in mēbro nō ossuoso nec in neruoso sicut in splene ⁊ epate. ⁊ si extendit in latitudinez significat ipsuz in neruo: aut vena eē. ⁊ si assimilat fissioni corporis grossi fixi significat q est in lūbis aut grosso intestino. ⁊ si sit frāgitiuus in mēbro ossuoso eē significat. ¶ Isti sunt modi quibus mēbrū egruz pōt cognosci. Actiones vero ꝓprie alicuius iterare hic nō oz: qz tu hoc scis in libro sanitatis. Sz qō hic ē optimū sūt aliquāte distinctiōes eoꝝ que ex corpe egrediunt: ⁊ dicim⁹ q exeuntiuz a corpe sūt due spēs. vna est cuius exit⁹ est nālis sicut vrine: stercoris: ⁊ sputi: ⁊ alia est cui⁹ exit⁹ nālis nō est: sic sanguis: ⁊ quorūdā mēbroruz partium.

¶ Cap. XLV. Qō est de his que egrediuntur a corpore que egritudines significant.

ACcidētia vero exitus eius que exitū hz naturalē nō significāt ꝓ maiori parte nisi quiditatez egritudinis vel causaz: ⁊ iaz de illis secuti sumus. Sz res que exitū nō habēt nālē significant mēbrū egrū pro maiori parte. Et qō h dicere volum⁹ ē signū exit⁹ sanguis. Et dicim⁹ q sanguis exiēs: aut exit a supiorib⁹ partib⁹ corpis: aut a partib⁹ inferiorib⁹. Et q a partib⁹ exit supiorib⁹: aut exit p os: ⁊ cum sputo: aut cū rascatiōe: ⁊ a colatorio ꝓuenit: aut a stō: ⁊ fit cū vomitu: aut a pectore vel pulmone: ⁊ fit cū tussi. Sz q a pulmone ꝓuenit ē quātitate mult⁹ ⁊ simul ⁊ semel pycit ⁊ sine dolore: ⁊ est arterialis. Sz q a pectore ꝓuenit est cū dolore: ⁊ ē paucus ⁊ simul ⁊ semel nō exit: ⁊ colorē sanguinis pulmōis nō hz: excepto q ab aliqua exeat arteria: ⁊ in eo sunt gutte coagulate. Et aliqñ a capite descendit ⁊ mouet tussiz. ⁊ autūmant aliqui vt a pulmone descēdat: sz ab eo diuersificat in substātia ⁊ colore: qz ꝓ maiori parte est sanguis coagulatus. Et adhuc significatio sumit a signis repletiōis cerebri: ⁊ aliqñ a gutture ꝓuenit ⁊ cognoscit ꝓ dolorē spatularū. Sz sanguis q a partib⁹ inferiorib⁹ corpis egredit: aliqñ ab orificys venarū ani egredit: ⁊ nā hoc vtit ꝓ viā euacuatiōis qñ nimia quātitate aut qualitate exuberat: ⁊ hoc cognoscit ab accidētib⁹ orificioꝝ ani eueniētib⁹: ⁊ hoc idē si supfluat nō ē laudabilis. Et aliqñ per eādē viā egredit sanguis ꝓpter apata: aut itestinorū vlcerationē: aut ꝓpter vtutis epatis debilitatē: aut ꝓpter malā sanguis q̄litatē quā nā bñficio mūdificatiōis expellit. Et cōicat sanguis exiēs ab itestinis: ⁊ ꝓpter debilitatē epatis in hoc: qz ambo loture carnis assimilant. Et ꝓpriū signū in itestinoꝝ vlceratiōe est dolor sensibilis i mēbro egrotāte: ⁊ q paulatiz sanguis egredit q supfluitatib⁹ est admixt⁹. Itē q ab epate ꝓuenit ab accidētib⁹ ꝓprie debilitatē epatis significātib⁹ cognoscit. ⁊ sine dolore est: sz q expellit epar ꝓpter maliciā ipsi⁹ cognoscit p colorez: qz ē sanguis niger adustus. Sz sanguis q ex vys vrine egredi tur aliqñ a vesica ꝓuenit: aliqñ a renib⁹: ⁊ aliqñ ab epatis gibbositate. Et q ex renib⁹ exit egredit ꝓp duas cās: aut ꝓpter vene apertionē: aut ꝓpter ipsoꝝ renū scissurā: sic accidit ꝓpter lapides in eis generatos: qz multotiēs i eoruz suba generat sicut dicit Hal'. ⁊ postea lacerāt lapides ipsoruz carnes ⁊ egrediunt: ⁊ qñ hoc accidit dolor incipit i loco ipso: ⁊ durat q̄uscq vt⁹ expulsiua expellit ipsos: ⁊ vt plurimū gñat in cōcauitatib⁹ ipsoꝝ ꝓp separatiue vtutis debilitatē q̄ separe nō pōt aq̄saz ptē ex q̄ renes nutriunt a ptē terrestri. Et aliquādo gen̄at ꝓpter virtutis assimilatiue debilitatem que partez ex qua mēbrum nutriri dz nō pōt assimilare: ⁊ sic ad lapidē cōuertit: ⁊ nō ad ptez renū aut vesice cōuersionē hz. Et hoc accidit propter fortem caliditatē ⁊ siccitatē: aut ꝓpter frigiditatē ⁊ siccitatē: sicut accidit in supfluitatib⁹ que in aque canalib⁹ colligūtur. Et aliquādo accidit ꝓpter grossoꝝ ciboꝝ: ⁊ terrestriū vsum ⁊ aliquādo he cause oēs in simul aggregant. Item adhuc sanguis ex renib⁹ egredit ꝓpter vtutis nutritiue debilitatē: qō est: qz nutriri nō possunt ex humiditate sanguinea in eis existēte. ¶ Sed harū passionū differētie he sunt: qz que a debilitate renū causat: ab accidētibus renibus supuenientibus cognoscit: sicut a colore qui eis accidit ꝓpter malaz cōplexionē ⁊ toti⁹ corporis maciē ⁊ coit⁹ debilitatē. Et differētia illi⁹ sanguinis qui fit ꝓpter apertionem vene ab eo q ꝓpter virtutis nutritiue fit debilitatez est: qz qui egreditur ꝓpter vene apertionez ponit vrinaz talem qualis fit sanguis ab ipso rei ꝑncipio: sed q a debilitate ꝓuenit renū loture carnis assimilat: ⁊ hoc idez in ꝑncipio valet neq̄ subito apparet. Et differētia inter sanguinē ex scissura vene ꝓueniētem: ⁊ sanguinē ex orificys exeuntē est: qz qui ex orificys egredit sine dolore est: quēadmodū sanguis ex narib⁹ exiens: ⁊ qui ex scissura exituz cū dolore hz. Item qui ex vesica ꝓuenit semp cuz dolore egreditur: qō est: qz sanguis ex hoc mēbro vtplurimū egredit ꝓpter hu. acutos ipm lacerātes. Et qui a gibbositate epatis egredit ab accidētibus debilitatē epatis denotātibus cognoscit. Sed accidēs qō fluxus vētris nominatur: q̄q̄ de eo. H. sufficiēter nō sit locutus: declaratuz tamen est in egritudinū libro: q sit ab intestinoꝝ epatis: ⁊ stomaci debilitate: ⁊ aliquādo a debilitate mēbroꝝ toti⁹ corporis: ⁊ cuz hic dico debilitatē: malā mēbroruz sine materia cōplexionē intendo. ⁊ similiter ꝓpter malaz cōplexionez materialē hec accidētia fieri possunt. hoc est ꝓpter materiam in quolibet istoꝝ mēbroꝝ: aut in plurib⁹ collectaz: ⁊ tūc hec mala cōplexio solū mēbrū egrum nō significabit: sed etiā ipsius cām denotabit. Et incipiendū est a signis q̄ quādo huic euacuatiōi cōiungunt mēbrū hoc egrū significant ꝓpter ipsoꝝ differētias. Et dicim⁹ q differētia que est inter fluxū vētris qui ab egritudīe materiali fit in aliquo mēbro vel in pluribus ⁊ inter fluxū qui ab egritudīe fit nō materiali est. qz ille qui ab egritudine fit materiali hz manifestū exituz humoris ipm faciētis cū egestiōe. ⁊ si fit sine materia nō sic mānifestat. ¶ Et debes scire q si a

stomaco ꝓuenerit.ab accidẽtibus stomaco supueniẽtibꝫ qõ manifestaꝫ stomacho habẽte ꝯplonẽ malã mãlez aut nõ mãlẽ:ꝛ cũ hoc penit⁹ cõiungiꝫ mora cibi in stomacho pauca:qõ est: qz q a stomacho ꝓuenit est ꝓpter vnã duaꝝ rerũ:aut ꝓpter virtutis expulsiue festinationẽ vt citius expellat:aut ꝓpter retẽtiue debilitatẽ vt nõ retineat. ꝛ quodcũqꝫ horꝫ fuerit necesse est vt pauca cibi in stomacho fiat mora.Et aliqñ accidit vt fluxus ab ĩtestinis ꝓueniat sicut dictũ est: ꝛ hoc ab accidẽtibꝫ intestinis supueniẽtibꝫ cognosciꝫ:ꝛ qz in stomacho causa festinantie suprà dicte nõ est in ipso cibus tẽpore nãli morariꝫ.Et qui ab epate aut venis ꝓuenit:aut ab aligbus alys mẽbris ꝓuenit: vt a capite:ꝛ his silꝫ⁹ cognosciꝫ si mãlis ẽ silr a signis significãtibꝫ dñiuꝫ humoris in mẽbro:ꝛ ab accidentibꝫ illi mẽbro ꝓprys:aut ab ipsi⁹ opationibꝫ. Auẽçoar enĩ testificaꝫ de illo qui fluxũ cromcũ patiebaꝫ ꝙ fluxus iste ĩ hora sõni fortificabaꝫ:ꝛ in hora vigiliarũ alleuiabaꝫ:ꝛ ꝓ hoc arguebat ꝙ humor hoc faciẽs eẽt in cerebro:ꝛ suã intẽtiones in curãdo cerebrũ adhibuit:ꝛ curatus est.Et ego eãdez rez isti similẽ feci in quodã fluxũ vẽtris patiẽte:ꝙ medicatus a multis medicis:ꝛ a me lõgo tpe fuit ꝛ nihil ꝓficui habebat:ita ꝙ de ipsius salute despaui: sed ipsuꝫ visitabã sicut amicũ:ꝛ qz magus erat: tandẽ percepi vnũ ex suis brachys alio frigidius ꝛ macrius:ꝛ autumaui ob hoc ꝙ fluxus ab illo brachio ortũ habuit: eo ꝙ virtutes ipsi⁹ mẽbri attractiua ꝛ digestiua depdite essent ꝓpter malaz ꝯplonẽ frigidã nõ mãlẽ sup ipsuꝫ dominãtez.Et ego intẽtionẽ meã ad illud mẽbrũ calefaciẽdũ apposui cũ fricationib⁹:balneis:ꝛ similib⁹ localib⁹ reducere bonã ꝛ nãlem humiditatẽ conatus fui:ꝛ postea mẽtẽ apposui: vt calorẽ nãlez atqꝫ humiditatẽ hãc cũ reb⁹ ꝓueniẽtibꝫ ꝓseruarez donec ipsuꝫ ad oẽs suas virtutes nãles reduxi.Nec medicinã ꝓpriã aliquã fluxui ꝓpriã facere curaui:ꝛ ꝓpter hãc rem breui tpe curat⁹ est.Sed fluxus ꝙ fit ꝓpter opilationez que fit in mesaraicis veniẽtibꝫ ab epate ad ĩtestina significaꝫ ꝓ cbilũ exeuntẽ cũ egestione: cuius tardet in stõ ꝛ intestinis tpe nãli:aut ꝓpinquo eidẽ:ꝛ qñ hoc accidit alicui fit ei macies tpe breui:ita ꝙ breuiori cꝫ alys fluxibus accidat.Sed qñ egritudines iste cõponunꝫ difficile ẽ eas cognoscere.Et scias ꝙ maior pars istoꝝ signoꝝ cõiecturabilis est:ꝛ ꝓpterea volẽs ista cognoscere idiget acuto ingenio cũ pseuerãtia pscrutationis:ꝛ qñ extimabis vnũ incipe eleuare cũ medicina leui fm egritudinẽ quã opinatus fueris:ꝛ si lucratus fueris ex hoc ꝓtinua medicinã:qz tũc scies ꝙ opinat⁹ es verũ:ꝛ si nõ:dimitte.Sicut qñ credideris ꝙ causa fluxus sit opilatio dabis res apitiuas:ꝛ si lucratus fueris teneas hãc medicinã:ꝛ credas ꝙ hec opinio est vera:ꝛ si nõ icipies cito restaurare illud qõ fecisti cum medicina illa.Et opinanꝫ quidã medicoꝝ ꝙ hec opilatio sit de genere suppositi egritudinib⁹ ꝛ causis egritudinuꝫ. ꝛ si credideris ꝙ causa egritudinis sit caliditas studebis curare cũ reb⁹ parũ frigidis:ꝛ si videris ꝙ ꝓdeũt credas ꝓ certo tuã opinionẽ:ꝛ incipe egritudinẽ leuare. Hec sũt illa ꝓpter que cognosces mẽbra lesa.Et quedã cognosces ꝓ accidẽtia mẽbroꝝ cõicantia cũ mẽbro leso sicut tussis q̃ accidit cã pleuresis:aut causa apatis epatis:aut tractione ossis trachea tracti causa apatis epatis: sed hec signa non sunt ꝑpe signa lesionis membri nisi ꝯiunganꝫ alia signa cuꝫ eis sicut tussis ꝛ rascatio que nõ significat sup pleuresim:nisi sit ibi dolor pungitiuus lateris ꝛ fe. cõtinua. Adhuc scias ꝙ in ꝙbusdã mẽbroꝝ egroꝝ est egritudo ꝓ se ꝓmo:ꝛ in ꝙbusdã ꝓpter alioꝝ mẽbroꝝ cõicationẽ fit: ꝛ cognitio egritudinis que ꝓpter colligãtiã fit mẽbroꝝ est ꝙ mẽbrũ cõpatiẽs ꝓpter augmẽtũ vel diminutionẽ egritudinis mẽbri per se egri aggrauaꝫ aut alleuiaꝫ. verbi gratia:qz vertigo ꝛ alie capitis egritudines q̃ augmentanꝫ qñ stomachus nauseat: aut qñ corruptos in se cõtinet humores:aut quãdo a cibis vacuus nõ est:tunc dicere debem⁹ ꝙ hoc nõ accidit capiti nisi ꝓpter cerebri ad stomachum colligantiaꝫ.Et adhuc hoc indiget perscrutatione: qz possibile est vt alicuius membri egritudo ꝓpter alterius mẽbri egritudinez accrescat:aut esse potest: vt in vno mẽbro sint egritudines plures:quarũ vna est sibi ꝓpria ꝛ prima ꝛ altera ꝓpter alterius membri colligãtiam. Et aliquando egritudo que ꝓpter colligantiam fit ꝓprie egritudinis augmentuꝫ recipict ꝛ crementuꝫ: ꝛ autumabit forte quis ꝙ ꝓpter colligantiã solam hoc ꝓuenire possit. Item adhuc esse potest vt due egritudines ꝓpter colligãtiam esse possint vt egritudo cerebri ꝓpter stomachuꝫ.ꝛ egritudo stomachi ꝓpter aliud membruꝫ. Et ne in hunc errorez decidat speculator:oportet vt circa hoc pluries pscrutetur:ꝛ quãdo eius opinio super aliquã istaruꝫ fuerit firmata:tunc remotionẽ ipsius cum medicina equalitati ꝓpinqua attendet.hoc est cuꝫ medicina ad aliquã extremitatũ nõ multuꝫ declinante.Et si experiẽtia hoc ipsum inuenerit ꝛ perpendat in ipso perseueret:ꝛ si non:ad aliaꝫ opinionem se conuertat.

¶ Caplm. XLVI. Quod est de signis egritudinuꝫ ꝛ causarum ipsarum in generali.

ET postq̃ nos de rebus vlibus fuimus locuti ꝓ quas mẽbra egra cognoscere possum⁹ deiceps loqui volum⁹ de reb⁹ per quas egritudines ꝛ ipsaꝝ egritudinũ cãs cognoscamus.Et dicimus ꝙ rerũ sup quas nos opz adducere signa vlr sunt:aut mala ꝯplexio mãlis aut nõ materialis. Et signa que malã cõplexionẽ mãlez significãt: vt dictuꝫ est sũt illa q̃ dominationẽ hu. significãt: aut in toto corpore:aut in vno mẽbro egro. ¶ Et adhuc silr vt dictũ est ea que ex corpore egrediunꝫ humorẽ faciẽtẽ malã cõplexionez mãlem significant sicut vomitus ꝛ egestio:aut sputũ: ꝛ hec sunt signa cõueniẽtia sup gen⁹ cause operatiue: ꝛ de his iam locuti fuim⁹. ¶ Et rascatio significat ẽt sup cãm ꝛ spẽm operantẽ:sicut rascatio rubea significat fortitudinez sanguinis:ꝛ viridis fortitudinẽ humoris cõbusti:ꝛ iõ significat in egritudinib⁹ pectoris mortez. Et rascatio bona est alba plana equalis:ꝛ que cũ facilitate expuiꝫ. ¶ Et apata significãt demõstrationẽ sup hũores operantes ea per signa significãtia sup fortitudinẽ humorum.Et dolor significat sup cãm que operaꝫ:ideo ꝙ dolor acut⁹ significat ꝙ hu. sũt calidi:sz dolor martilin⁹ ꝛ dolor silis pũctioni acus grosse nõ sũt nisi ex hu. frigidis sicut dolor colice: aut cã humoris lapideati:sicut accidit in renib⁹ cã arenularũ.Et apata simil̃r ex signis cãrum faciẽtiuꝫ manifestãtur.ꝛ qz pulsus in re apatũ signũ hz ꝓpriuꝫ:ob hoc de ipso nunc loqui disposuim⁹. ¶ Et dicim⁹ ꝙ apatũ calidorum pulsus tensus est paruus: velox:spissus: vari⁹ varietate serrina.Et tensio vero fit ꝓpter materiã organũ extẽdentẽ: paruitas vero ꝓpter duriciẽ ꝛ organi asperitatẽ fit: velocitas ꝛ spissitudo ꝓpter recõpensationẽ fortis magnitudinis fiũt quã amisit:serrinitas vero fit:qz virt⁹ organũ extẽdit:qz ꝛ nõ est organũ obediẽs ꝛ ipsius ptes nõ eq̃liter extendunꝫ:ꝛ ob hoc vna alteri resistit:ꝛ ꝓpterea ille motus serre motui assimilaꝫ. ¶ Sed apatuꝫ colericoruꝫ pulsus spissioꝝ sanguineoꝝ pulsu est:ꝓpter ipsoꝝ fortitudinẽ caloris ꝛ magis ad serrinitatez declinat eo ꝙ colere siccitas indurat mẽbrũ. ¶ Sz apostematũ flegmaticorũ pulsus paruus ꝛ rarus ꝛ tardus ẽ: ꝓpter fortitudinẽ frigiditatis ꝛ virtutis debilitatẽ:ꝛ in hoc dispositio serrina oĩo nõ exist ꝓpter humoris faciẽtis humiditatez. ¶ Sz humorum melãcolicoꝝ apostematum pulsus durus est:ꝛ asper ꝓpter humoꝝ siccitatẽ:ꝛ est tard⁹:ꝛ rarus:ꝛ ad serrinitatem manifeste declinat:ꝛ cũ his oĩb⁹ est occultus ꝛ rarus.

Et de rebus per quas cognoscuntur apostemata que fiūt in ꝑncipalibus mēbris est febris: ⁊ ideo hec est vna de rebus que ostēdūt de apostematib⁹ q̄ cōsueuerūt facere sanie: qz apostema qō nō facit sanie nō habet calorē extraneuz sicut apostemata que sunt causa ventositatis aut duriciei. Sed mēbra in ḡbus visibiliter manifestanť fūt cerebrū: epar: stomachus: ⁊ ītestina gracilia: ⁊ splen: ⁊ renes: ⁊ vulua: ⁊ vesica. Jsta sunt genera signoꝝ per que species egritudinū cognoscunť ꝑm regulā huius artis vniuersalem. Et si ego nō recolerē signa ⁊ cursuz qui currit in hac arte: hoc est dicere si ego nō ꝯsiderarē in vnoquoq; membro cōsiderationē ꝓpriā: tūc cōsideratio vlis sufficere videreť: sed volo sequi vestigiū Hal'. ad maiorē cautelaz. s. ad loquēduz de reb⁹ particularibus: eo q̄ hec est via q̄sita in hac arte. Et nos narrabim⁹ egritudines mēbroꝝ manifestorū: ⁊ narrabimus signa significātia sup ipsa cū cautela ⁊ cōplemēto verboꝝ particulariū que cū vniuersalibus dici nō possent. Et etiā qz multa signa ex his cū accipiunť particulariter nō sūt signa: eo q̄ plus apprehēdunt q̄z egritudo ipsa: vel q̄z mēbrū infirmū: ⁊ ꝓpter hoc necessariū est loqui super oīa accidētia que sunt ꝓpria vnicuiq; egritudini: verbi gratia: qz dolor pūgitiuus in latere cum fe. ⁊ tussi. ⁊ pulsu serrino signū ē apostematis dyafragmatis. Sed maior pars egritudinū mēbroꝝ ītериoꝝ que indiget demōstratione sūt apostemata: vel mala cōplō mālis: vel nō materialis. Sed ꝑm Hal'. considerationē in res particulares narrare oportet. Sed de his breuiter dicemus egritudines mēbroꝝ ꝓprias narrātes signa sup eas significantia ostēdemus a cerebro incipiētes. dicimus q̄ oēs male cōplexiones eidē supuenire possunt vt calide: fri. sic. ⁊ hu. ⁊ vniuscuiusq; istarū signa significātia dispositionez plenius ostendenť: sicut oculoꝝ rubedo ⁊ faciei: ⁊ actualis calor dominiū sanguis: aut humoris calidi significat. Et ꝓprietas male ꝯplexionis calide aut frigide est: vt eidē dolor cōiungať: tamē in cōplexione calida fortior existit: ꝫ humida vel sicca dolorē nō efficit nisi parū. Sz quādo est sola humiditas tūc sola grauitas sentiť: ⁊ humida ꝯplexio cerebri cognoscit a capitis grauitate: ⁊ a multo somno: ⁊ a sensuū capitis ebetudine. Et siccitatis signa his existunt cōtraria. Et possibile est vt cōplexio adueniens capiti sit ꝑncipaliter adueniēs ex capite. ⁊ possibile ē vt ab alio veniat mēbro: sed ꝑ maiori parte accidit causa stomachi. Et signū huius est quoniā soda ꝓmoueť quando angustiať stomachus ad vomēdū: vel q̄n a cibis vacuus existit: aut q̄n cibaria corrupta sūt in stomacho. Et istō est generale: q̄n dolor capitis augmētať q̄n augeť stomachi egritudo: ⁊ minuiť q̄n minuiť. Et possibile est q̄ accidat ex colligātia duarū venarū que noīate sunt in arabico guidez. Et sunt vene sōni: q̄n accidit in capite dolor ḡ dicit emigranea: ⁊ signū huiꝰ est signa significātia repletionē occipity. ⁊ possibile est vt accidat ex colligātia totiꝰ corpis: ⁊ signū huius est signa significātia repletionē vniuersalē. Et cerebro aduenire possunt oēs spēs apostematuz calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ. Et aliq̄n mēbrū egrū cognoscitur ⁊ egritudo a ꝓprys ipsiꝰ opationibus in ipso sicut in egritudine fixa in cerebro ꝯcomitanť alienatiōes que diu cōtinuanť cū eo: q̄ si ꝓpter colligantiā alteriꝰ mēbri existāt sicut accidit ꝓpter apostema dyafragmatis cōcomitanť alienatiōes que nō ꝯtinuanť cū eo. Jtē accidētia que sensibus aduenīūt sunt cognitionis species egritudinis mēbri ꝓprie sicut apostema colericū in cerebro factū malas ꝑbet cogitatōes: ⁊ quasi festucarū de pānis euulsionē adducit ⁊ vigiliarū multitudinē: ⁊ cū mala dispōne de sōno excitanť. Et q̄ ex sanguine fit minus vigilare facit q̄z illō q̄ de colera fit: ⁊ hz risuz ⁊ letitiā: ꝫ q̄ a colera fit: sequetur ira ⁊ furor. Sed q̄ de melācolia fit ⁊ illud alienationem sensuū ꝓmouet: excepto q̄ timor ⁊ plāctus hoc cōcomitanť. Sed q̄ ex flegmate fit corruptionē animaliū virtutū ꝑbet ⁊ nō intendit facere malū. Sed signa ꝓpria dominy humoris apostema faciētis in cerebro sunt sicut rubedo faciei ⁊ oculoꝝ: ⁊ caliditas tactus: ⁊ fortitudo pulsus: q̄n ista significāt abundātiā sanguinis: ⁊ maxime q̄n associabiť eis regimē cōueniens sicut etates: cōplexiōes: ⁊ tēpora. Et nō queras vt rememorē tibi signa multotiēs quoniā rememorari debes eoruz que tibi dixi. Et pulsus super apostemata significans habet a sua ꝓprietate varietatez tremoris: q̄ō est: qz in mēbro pāniculoso ꝓpter certamē: q̄ō est inter virtutē ⁊ orgāni extensionez. Et hoc accidens in apostematibus calidis plus manifestať. Jn apostematibus vero flegmaticis ⁊ melācolicis mollicies. Et humiditas que est in apostematib⁹ flegmaticis quasi vincit serrinā dispositionez: quam a parte membri consequi debet. Et pāniculi qui in cerebro apostemantur sunt pia mater ⁊ dura mater: ⁊ aliquādo ipsa substātia cerebri apostematur: ⁊ hoc maioris est periculi: ⁊ fortiora habet accidentia: q̄ō est: qz ex hoc consequiť paralisis aut apoplexia Et dicit q̄ aliq̄n cerebri rete apatur. ⁊ hoc segť dolor pulsatiuus ꝓp arteriaꝝ multitudinē. ⁊ ipsius ꝓpria signa sūt albi oculi: fortis rubedo: ⁊ palpebrarū grossicies: ⁊ motus difficultas. ⁊ fe. vt dictū est: ꝓpria in istis apatibus existit: sed tū in apatibus calidis est acuta ⁊ in mollib⁹ est lenta. De sunt egritudines in ḡbus necesse ē iducere demōstrationē ⁊ ꝓprie in egritudinibus cerebri. ¶ Sed epilēpsia ⁊ apoplexia ⁊ similes egritudines neruoꝝ oēs iste egritudines sunt manifeste sensui: ⁊ iā dixim⁹ eaꝝ causas in libris egritudinū. Et q̄ remanēt log sūt signa q̄ sūt ꝓpria cuiusq; cause cārū egritudinū. Et hoc inuētuz est in eis pluribꝰ ex causis. ⁊ ē inuētū in eis ex colligātia alioꝝ mēbroꝝ: sic̄ est relaxatio. qz iā declaratū ē in libro egritudinuz q̄ humor qui facit ē cā flegmatis. ⁊ pōt esse q̄ sit cā melācolie. Sed si ē ex aquositate aut vētositate: in hoc est differētia inter medicos. ⁊ si pōt eē vt sit in cerebro ꝑncipaliť ⁊ ex colligātia alioꝝ mēbroꝝ. ¶ Sed cognoscere ista signa maxime pōt sciri per ꝓterita. qz iste egritudines eueniūt pluribꝰ de causis. Ecce q̄ significāt sup ipsa sūt signa q̄ significāt sup abūdantiā hūoris. ⁊ q̄ eius qō iuenit ex colligātia alteriꝰ mēbri dicta sunt iā fit via: ꝑ quā demōstratur: ⁊ hoc est q̄ egritudo multiplicaťin mēbro ex colligantia ⁊ minuiť ex minoratōe: ⁊ iterū qz in mēbro leso nō stat fixa egritudo. ⁊ iō: qz oīa ista accidētia manifestant q̄ he egritudies nō sunt in mēbro ꝑncipali. ¶ Et scias q̄ differētia q̄ iter egritudines māles: ⁊ nō māles existit: est. qz mālis dominiuz illius hūoris ostēdit: ⁊ q̄ ꝑma essentia a non māli existit: si causa hoc efficiēs a rebꝰ exterioribꝰ causeť. hec erit malicia pauca ⁊ pseuerantia erit breuis sicut dolor capitis q̄ a calore ꝓuenit solis: ⁊ sicut egritudo q̄ nomiaťterabi: q̄ ab aere sereniſſimo q mēbra nutritiua lesit: ꝯtingit. Et q̄ mala cōplexio a scōa existit eēntia est sicut spasmꝰ aut ⁊ ethica que a nimia siccitate fit: ⁊ hec spasmi spēs ab alys spasmi speciebus diuersificať: qz paulatiz aduenit: ⁊ eiꝰ timor est magnus: hec sunt signa egritudinis.

¶ Capitulum. XLVII. Quod est de signis egritudinū oculoꝝ.

Incipiamus nūc signa egritudinis oculoruz. dicamꝰ q̄ he egritudines sensui visus manifestanť: ⁊ in hoc nō indigemꝰ nisi cognitione cause: ⁊ hūc meū sermonē cōplebo cū de oculorum medicatiōe sermonez ordinabo: ꝫ hic dicā signa q̄ cognitionē egritudinuz oculoꝝ manifestant: hec lesio est q̄ aduenit neruo per quē ad oculū spiritꝰ currit aialis: aut que eidez accidit spiritui. Et neruus qui ad oculū dirigit ledit aut mala cōplexione mali: cū apostemate vel opila-

tione:aut pp malaz cõplonẽ sine apate vel opilatione. Et signa male complonis cũ apate ī oculis sũt manifesta. sic pulsatio:rubedo ⁊ calor: ⁊ signa opilatiõis sũt sola grauitas. Et signa male complonis oculoꝝ manifestãt ꝫ ois mala complo manifestaf. Et opilatiões q̄ ī eo sũt fiũt sic egritudo q̄ noiaf abiasal:⁊ ẽ opilatio facta iter corneã ⁊ humorẽ cristallinũ: ⁊ hec opilatio apparẽs est. hãc vo egritudinẽ pcedit vapoꝝ elcuatio ad partes supiores. Et põt esse vt isti vapores ꝓpter colligãtiã stomachi ascendãt quos stomachus trãsmittit cerebro:⁊ etiã possũt a solo cerebro eleuari. Et differẽtia inter istos est: qz vapores a stomacho veniẽtes crescũt ⁊ decrescũt pp bonitatẽ digõnis stõi ⁊ malicią ipsius. Sed q̄n a cerebro fiũt in sua fixione firmanf tamẽ ⁊ in eis qui a cerebro fiũt aliqua addit malicia propter stõi maliciã. Et dicũt q vapores a stomacho ascẽdẽtes ambos oculos equaliter turbant. Sz opilatio que ꝓpter decursuz aque superiozis aduenit vtplurimũ vni soli oculo accidit.

¶ Cap. XLVIII. Qõ est de signis egritudinũ auriũ.

Et aurib⁹ etiã fit egritudo ꝓpter duas species male complonis: vt mãlẽ: ⁊ nõ mãlẽ: ⁊ fiunt ī ipsis apata: ⁊ opilatiões: ⁊ dolores: ⁊ gñaliter egritudines que sũt oibus alys mẽbris gñales: doloꝝ: ⁊ apatũ: ⁊ pustularũ: ⁊ similiũ: ⁊ hec signa sũt signa ꝓpa egritudinũ ipsarũ. Et signa calidi apatis auricularum sunt dolor infixiuus grauis: qz membruz est neruosuz ⁊ cartilaginosuz: ⁊ pulsus serrin⁹. Et scias q̄ maior pars humoꝝ faciẽtiuz talia apata est humoꝝ subtiliũ ꝓpter obtusitatẽ vel duricię subẽ ipsoꝝ mẽbroꝝ ⁊ aliq̄n cũ his apatibus fit fe. cõtinua: ⁊ maxime q̄n apa ẽ in radice loci noiati sumac. Et maior pars egritudinũ que fiunt in aure est exuflatio: ⁊ tinitus ꝓpter intus ventositatis expulsionẽ ⁊ inclusionẽ: ⁊ dicit q̄ hoc esse põt acuitate sentiendi: ⁊ demõstratio super hoc est q̄ ibi nõ est signũ superabundãtie humoruz.

¶ Cap. XLIX. Qõ ẽ de signis egritudinũ nasi.

Aso supueniũt opilatiões: ⁊ apata cũ complone mala mãli: ⁊ non mãli: ⁊ ꝓpria apata in ipso sunt que deriuata sunt a noie illius vermis q̄ ramisse noiaf. hic ẽ ille qui multos hz pedes ⁊ signa istius egritudinis ab eisdem quibus ⁊ alie egritudines cognoscunf signis.

¶ Capi. L. Qõ est de signis egritudis oris.

Gritudines vero oris oculis manifestanf. ⁊ ob hoc pscrutatione signoꝝ ipsoꝝ nõ indigemus.

¶ Cap. LI. Qõ ẽ de signis egritudinũ gule.

Et gule fiunt apata ⁊ egritudines que etiã eldaucha dicunf. i. strangulator: ⁊ perses appellant aschegz. Et cognoscunf a dolore ibi existente: ⁊ cũ cõstrictione deglutionis: ⁊ quãdo crescit ꝓstrictionẽ fac anhelitus: ⁊ põt fieri vt h extiguat spiritũ. Et causa hui⁹ a signis humoꝝ ibi dominatiũ cognoscit. Et pulsus in hoc apate est vndosus: ⁊ est qz hoc apa in mẽbro est musculoso: ⁊ diuersificat hoc apa fm magnitudinẽ ⁊ paruitatẽ: ⁊ fm hoc coꝝ termiationes al. particularia iudicanf. Et hoc ex signis bonis ẽ vt apa ī partibus exteriozibus manifestet: aut ꝓpter tumorẽ: aut aliud signũ: aut ꝓpter dolorẽ per tactũ. Et ipsoruz species fm Sal. sunt quinq. vna est que fit in meatu gule que extremitatem epiglotis attingit. Secunda est que nec foris manifestatur: ⁊ in gula non apparet: sed ex hoc patiens q̄ si strangulationez percipit. Tertia est quando gula exterior est inflata. Quarta quãdo intus ⁊ extra tumet. Quinta quando lacerti colli appodiantur: ita q̄ spondilia intus contrabuntur.

¶ Ca. LII. Qõ ẽ de signis egritudinũ pulmonis.

Et pulmoni multe egritudines fiũt quarũ q̄daz sunt cões: ⁊ quedaz ꝓprie. cões sunt sicut apata: vlceratiões ⁊ cõtinuitatis solutio: ꝓprie vo sicut tussis ⁊ egritudo que dicit bethhoꝛra. i. difficultas anhelitus. Et apa pulmonis cognoscit a forti anhelitus strictura: ⁊ a cõcussione fixa cũ ipso ꝓpter istius mẽbri ad coꝛ ppinquitatez ⁊ pectoris grauitatẽ: ⁊ a forti tinctura pomoꝝ maxillarũ: ⁊ ab oĩbus signis dñationis sanguinis cognoscit: ꝓpterea: qz vtplurimũ in hoc mẽbro apostema a sanguine conereaf: qõ est: qz colere spsio in eo ꝓpter sue substãtie mollicię cẽ nõ põt: ⁊ etiã ꝓpter multã humiditatẽ ad ipsuz transmissaz: ⁊ tamen nec etiaz ꝓpter hoc apostema flegmaticum nisi raro in ipso conficitur. Et doloꝛ in apostemate istius mẽbri signum non est: quiã hoc membrum insensibile est. Et pulsus necessario est talis q̄lis apatũ calidoꝝ: excepto: qz in eo vndositas est manifesta ꝓpter mollicię mẽbri. Et solutionis ꝯtinuitatis isti⁹ mẽbri signũ ẽ: qz sil' ⁊ sel' sanguis egredit multus rube⁹: arenosus: ⁊ cũ tussi: ⁊ hec fiunt aut ꝓpter causas extrinsecas: aut ꝓpter reuma descẽdẽs: aut ꝓpter percussiones in pectoꝛe factas. ¶ Et sputuz simil' apa pulmonis manifestat dũmõ cõiungat cũ signis predictis: qõ est: qz posset fieri ẽt in apatibus q̄ fiunt in pãniculis. al. pelliculis costarũ. Et ex signis laudabilib⁹ in apate pulmõis est sputũ albũ ⁊ equale: ⁊ qõ suauiter egreditur: quẽadmodũ illaudabile ẽ signũ in quo dñiuz aliquoꝝ humoꝝ manifestaf ⁊ maxime sputũ nigruz: ⁊ post illud ẽ citrinũ ⁊ post illud rubeũ. ¶ Et sputũ rotũdũ qõ. Y. dixit esse sũmũ malũ in pulmõis egritudine ẽ: qz significat pditionẽ sup hũiditatẽ nãlẽ: sed tussis nõ ẽ signũ nisi cãe efficientis. Et causas ipsi⁹ tu ex alys libris nouisti.

¶ Caplm. LIII. Qõ est de signis egritudinũ pectoris.

Et egritudines q̄ manifestiores sunt in pectore: sunt apata ⁊ oppilatiões. ¶ Et apostemata vtplurimũ fiunt in pellicula iteriori tegẽte costas q̄ egritudo nominaf ꝛazibera: q̄ in lingua nostra pleuresis noiaf. Et in his apostematibus ꝓpria signa sũt doloꝛ fixus extensiuus fe. acuta ⁊ tussis cũ sputo: ⁊ pulsus serrin⁹. Et aliquãdo hec apostemata fiunt in musculis qui sub pãniculo sunt: ⁊ tũc hec passio apostema lateris dicit: ⁊ tũc hec signa sũt posteriora dictis signis. Similia tamẽ ipsi⁹ accidẽtia sunt debiliora ⁊ minus timoroſa: nec doloꝛ adeo fixus est: qz nõ est in mẽbro pãniculoso nec in pulsu serrinitas sic manifestaf. Et aliq̄n apostema fit in pãniculo pectus diuidẽte. ¶ Et aliquando dyafragma apostemaf: ⁊ sequit hic sensus alienatio ⁊ inquietudo magna.

¶ Cap. LIIII. Quod est de signis egritudinũ stõi.

Et stomaco adueniũt species cõplexiõis male vt materialis: ⁊ nõ materialis ⁊ adueniũt apata ⁊ vlceratões. ¶ Sed species male cõplexiõis nõ materialis q̄n remissa est a reb⁹ extrinsecis est creata: ⁊ ille sunt illi⁹ signa demonstratiua sicut aduẽtus aeris vel cibi frigidi. Sz si fuerit intensa erit aut mala cõplexio calida ⁊ sicca q̄ ethicaz iducit: aut erit frigida ⁊ sic. ⁊ senectutis erit ethica. ¶ Et signũ ambaꝝ egritudinũ ẽ q̄ in hoc mẽbro illa signa manifestanf q̄ in ambabus egritudinib⁹ his manifestari solent: qõ est: qz mẽbrũ hoc fortiter demacraf. Et quãdo patiens supin⁹ iacet: tũc percipit stomaci dispositionẽ fouee alicui similez esse. Et stercus molle egredit ⁊ indigestũ: ⁊ vir ipsi⁹ virtutes omnes debilitanf. Sed mala ipsi⁹ mãlis cõplexio hz esse põt: aut vt ipsa sit ibibita vel in cõcauitate ipsi⁹ fixa aut ab alio mẽbro transmissa: ⁊ põt esse vt res ambe adinuicẽ cõponanf: ⁊ hoc potest: aut ab vna aut

a duabus materiebus esse. verbi gra: sicut si in ipso sit humor colericus: & ipsi humor flegmaticus trāsmittat. Et si ipse fuerit flegmaticus humor ab eo ructꝰ ꝓueniet aceto sus: & si fuerit colericꝰ fiet fumosus. Et differētia que est inter humorē fixū & trāsmissū est: qz trāsmissus per secessuz aut vomitū exit. Sed ibibitus & infixus neutrū horꝝ attē tat: sed conat̄ ad vomendū & nihil ꝓficit. Et signū appro priatū colere est tremor laby. Et humoris melācolici i ſtō signa sunt vtutis visibilis ipedimētū: & acetositas acerba in ore. Differētia vo que est inter ꝓplonē mālē & nō mālez est ꝓpter humorē ꝙ vomitū vel secessuz exeūtē. Et in pas sione stomachi vrina grossa mālē ꝓplonē peccātē significat. Sed apata fiunt aut in fundo stomachi: aut in ipsius ore. Et horꝝ quedā sunt calida: q̄daz frigida: & q̄dā ex gñe cancri: & q̄dā sunt vētosa. Et oē apa qō in stō sopozat̄ segr tur fe. & dolor fixiuus: & maxime qñ in ore stōi ozik: qō ē: qz illa pars magis neruosa exit: & ē colligātie ꝓnceps: & ob ꝫ piculosior ea que in fundo existit: & eidē syncopis: & sensus & alienatio segt̄: & frigida apata sequunt̄ dolores debiles & fe. lenta. Et apatibꝰ que in stomacho cancerosa fiūt sine dolore & fe. fiūt: & si esset ethice assimilare t̄: aut mixtis fe. Et ꝓpriū signoꝝ horꝝ apatū est ructus putridus corruptꝰ cū operationū debilitate: hoc ē qz cibꝰ egredit̄ indigestus & alia accidētia bis silia. Et vlr signa que dñiuz humoruz significāt: illa eadē sunt signa que significāt illū humorez qui ꝫ facit: & vtplurimū attestant̄ ei ꝓplo etas & regimen: & alia bis silia iuuāt ad hoc cognoscēdū. Sed vlceratio q̄ in eo fit cognoscit̄ ab ardore vel cōbustione que in eo fit: & ꝓpter paucaz mordicationē: raro tamē fit vt vlceretur stomachus: nisi sit etiā vlceratio in gula aut ore.

¶ Cap. LV. Qō est de signis egritudinū epatis.

ET epati accidūt opilatiōes & apata: & species male ꝓplonis oēs. Signū apatis epatis nō tū ꝓpriū est fe. atq; tussis & illius loci dolor: & q̄ quasi ꝓpriū ē grauitas loci qui trachea noīa tur: & maxime qñ in gibbositate epat] aposte ma existit. Et sepe signa apatis costarū cum signis apatis epatis cōmiscētur: quia sepe dolor apatis epatis peruenit ad eundez locuz ad quem dolor apostematis pellicule co stas tegentis reperit̄: & tunc hic nullū ꝓpriū signuz reperi tur: & cum his omnibus accidit tussis: tamē in epatis apo stemate non fit multuz sputuz. Et aliquādo erit sputuz in apostemate panniculi maxime quando apostema saniez facere inceperit. Et propterea sputuz in ꝓncipio signum sufficiens nō erit: nec est differentia propria inter aposte mata epatis & pleuretica nisi in qualitate dolozis: quia in pleure si est dolor fixus & extensiuus: & qui in epate est ag grauatiuus. Et in pulsu etiā differētia existit: quia in pleu resi est serrinus: in epate vero vndosus: & dicitur ꝙ aliqñ apostema fit in epatis lacerto. Et figura apostematis epa tis est lunaris. Sed figura apostematis lacerti est oblon ga: vel quadrata: & vnus angulus ipsius est grossus & al ter subtilis.

¶ Cap. LVI. Quod est de signis egritudinū splenis.

ET splenī omnes species male complexionis accidunt: & opilationes & apostemata & vento sitas inflatiua. & signa apostematis splenis sūt dolor grauis & febzis & accidēt̄ que corpori aduenium ꝓpter hō membz egritudi nes: & opilationis signa sola grauitas existit: & signa vento sitatis inflatiue solus dolor est extēsiuus. Et ex apostema te & opilatione splenis sequitur macies totius corporis. & ideo dicit. Y. quando splen crescit tunc corpus attenuat̄: & quando decrescit tūc corpus inspissatur.

¶ Capitulum. LVII. Quod est de signis egritudinum renum.

ET renibus accidit species male cōplexionis & opilationes & apostemata. Et discernuntur a vesice egritudinibus ꝓpter lapidis & arene generationē. & magis ꝓpria species male cō plexionis que renibus cōuenit est egritudo q̄ bolbarabzis nominat̄ que in latino dyabetica dicit̄: & cuz forti siti & vrine fluxu & febze. & apostematis calidi sunt sig gna: dolor aggrauatiuus in renibꝰ sentitus: & dolor in alca tim factus cū febze vrine cōstrictione. & qñ patiēs sup la tus sanū decūbit videt̄ vt alius ren super ipsuz susp̄dat̄. & hoc ꝓuenit quādo est in statu aut declinatione: & in ma iori parte in his apostematibus fiunt febzes errantes aut innecte in apostematibus frigidis & lētis: ideo qz febzis nō aduenit apatibus mēbroꝝ ꝓncipaliuz: nisi quādo apoſte mata erunt parata saniem facere. Sed signū generatiōis lapidis in renibꝰ est dolor fixus ab ipsius generatiōis ꝓn cipio quousq; natura illos abycit extra ꝫ illos qui dicūt ꝙ lapides isti in substātia renū generant̄: & ideo aliqñ cuz istis sanguinis exitus adest. Et qō verius apparet est ꝙ in concauitate renū generant̄ & dolor qui est in hac egritudi ne: & accidentia dolozis accidētibꝰ que in colica inueniun tur similant̄: ꝓpterea qz stomaci distēperantia & vomitꝰ bis duabus egritudinibꝰ cōmuniter accidūt: & casus simi liter appetitus. ¶ Et differentia ista ꝝ difficilis est maxie in egritudinū ꝓncipio: sed in fine manifeste diuersificant̄ ꝓpter in colica ventris esse cōstrictionē: & humoꝝ cogni tionē & multā ventositatē. & etiā lapides generati in reni bus arenam ostendūt in vrina. Et signū discretiuū in hoc est operatio clisterioꝝ: qz si patiens ꝓpter clistere requiez inueniet sicut accidit. H. sine dubio hic dolor colicus erit: & si ꝓpter clisteria aggrauat̄ ꝓculdubio renalis est. Causa est qz clisteria intestina replent & distensionē in eis operā tur: & tunc oppzimunt̄ renes & dolor fortificat̄. Sed signa que vlcerationes significāt ē dolor vlceratiuus sine gra uitate & extensione: cuz exitu sanguinis aut sanici. & aliqñ egrediuntur cū vrina frusta fustis carnium similia: & hoc accidit qñ in substantia renum corrosio fit.

¶ Cap. LVIII. Quod est de signis egritudinū vesice.

ET in vesica manifestiores egritudies que in ipsa generant̄ sūt lapides qui in ipsa generā tur: & apostemata & vlcerationes & strāguria & sine voluntate vrine exitus. Sed signuz la pidis in vesica ē dolor qui in vesica sentit̄ cū virge pruritu: & virge erectione: & relaxatiōes sine cā ma nifesta. & vrine cruditas: & albedo ipsius cum subtilitate: & difficultas exitus vrine: & arenarū apparentia in ipsa. Sz cōstrictio vrine fit aut ꝓpter membrū mādās ipsam: aut ꝓpter meatum qui a renibus ad vesicā tendit. Et bis duo bus vnū est cōmune accidens: & hoc est vrine difficultas.

Sed diuersificatur in ipsis vt si a renibus ibi dolor sen titur: si aūt a meatu ibi dolor adest. Et aliquādo ꝓstrictio fit vrine ab ipsa vesica: aut a meatu qui ad ipsam ꝓgredi tur vesicā: & ista duo similiter in vno accidēte cōmunicāt. hoc est qz vesica repletionē recipit similiter & meatꝰ. Sed diuersificant̄ in hoc: qz qō a vesica ꝓuenit quādo vesica premit̄ & vrina exit. Sed qō a meatu ꝓuenit non emittit vrinaz: & si vesica exprimat̄ & oppilatio istius meatus fit a lapide: aut ab humoribus grossis sanguineis vel sanguie coagulato: aut ꝓpter ꝓplexionē frigidā dominantez: aut ꝓpter apostema: aut furunculos. ¶ Et signa harū egritu dinum sunt: quoniā si fuerit ex lapillulis significat̄ ex are nulis precedentibus: & si est ex coagulatiōe sanguis signū est sanguis anticipatus. Et si ex sanie fuerit signū est apo stema qō ꝑcessit. & si ex humoribus grossis fuerit significa tur ex exitu ꝑcedentis humiditatis. & cognoscunt̄ iste di sspositiones per signa eadē cōueniētia. & si adinuicē iste di

spositiones coniungantur difficile cognoscuntur a medico: quare quiete debet medicinare considerando primaz intentionem: z si ex illa lucratus fuerit sequatur illaz: z si non: dimittat. Et si pustula aut vlceratio est in vesica: qō ab ea egreditur furfuribus aut laminibus assimilat. Sz si he egritudies fiunt in renibus: qō ab eis exierit frustis carnium assimilabitur.

¶ Capitulum. LIX. Quod est de signis egritudinum intestinorum.

IN intestinis vtplurimuz fit egritudo que dicitur colon: aposteмata: vlcerationes: z sanguinis fluxus. Sed sanguinis fluxus vlcerationem concomitatur: z iste sanguis cum fecibus egreditur a principio mixtus z aliquā do ex substantia intestinorum egreditur. Et signum huius est dolor quando euacuantur humores z feces: z quā do aposteма est in intestinis grossis hoc mō cognoscitur: quia cum patiens mordicationez sentit cogitur assellare: sed qō ab aposteмate exit cum fecibus non est admixtuz z si fuerit in subtilibus propter dolorē assellare non cogetur: z quod ab eis egredietur cuz stercore erit admixtuz propter vie longitudinem. Similiter si aposteма in subtilibus fuerit dolor circa umbilicuz sentietur: z cuz in intestinis fuerit grossis dolorem sentiet inferius. Et signa colice calide manifesta sunt z vniuersaliter ea que significant dominium humorum in omnē patientem z que propter ventositatem fiunt sunt dolor extensiuus z tortio intestinorum. Et si tortio fuerit cum rugitu grossam ventositatem significat: z que fit propter aposteма cognoscitur a fortitudine doloris: a feb. a siti: z ab accidentibus ostendentibus dominationez humoris aposteмatis facientis. Et egritudo fortissima que yliaca nominatur fortiora habet accidentia z mala ita q patiens cogitur vomere stercus.

Et vtplurimum hoc accidens est propter aposteма in subtilibus intestinis factuz: z potest fieri propter stercus putrefactum in eis: aut propter humorem grossum viscosum: aut propter herniam factam ex descensu intestinorū aut propter venenum receptuz. Et vniuersaliter hec egritudo in intestinis subtilibus est propria: z hec egritudo attribuitur virtuti expulsiue: cum suum naturalem motuz non habeat: aut debet attribui vniuersaliter opilationi. Et aliquando propter priuationem colere que ad intestina consueuerat transmitti quia per modum absterſionis adiuuat ad fecum debitam expulsionem. Et opilationes fiunt in illis propter humores aut aposteмata: aut p pter malā ꝓplonē frigidā z siccā que vias ꝓstringit: aut p pter alias res positionē eoꝝ corrūpētes sicut vētositas q ea facit tortuosa: z hernia.

¶ Capl'z. LX. Quod est de signis egritudinū vulue.

IN vulue egritudies fiūt: quibus omnes species male cōplonis cōmunicāt sicut ab his q̄ precesserūt tibi manifestuz est z sepe ipsi accidunt aposteмata. Et horum signū est dolor fixus z pulsus serrinus: eo q̄ mēbruz est neruosuz z feb. accidit eidē: eo q̄ sit mēbrū principale aliquo modo p̄ncipalitatis. Et ex egritudinib⁹ que magis in ipa ꝓprie sunt: ē egritudo q̄ mola nūcupat: q̄ difficile a p̄gnatione cognoscit: eo q̄ ablatio mēstrui z grossicies ventris cōmunicāt ambabus. Et signum discretiuuz est qz trāsit terminū motus embriōis absq̄ motu: z hoc accidit multi annis: qz portari pōt donec ab ea moriat aut absoluat: z p̄ virtutis tenorē. Et aliqñ ei accidit vt eā ferat pluribꝰ ānis: demū parit frustū carnis: z aliq̄ mouunt. Item p̄ pria ē egritudo vulue illa q̄ suffocatio dr̄ matricis que fit ꝓpter mēstrui sanguinis corruptionē in vulua: z euenit ei lincopis z difficultas in anhelitu: z p̄uatio sensus z motus z ōbiliter sentit pulsus eius: z accidit eidē duricies: z ipsi⁹ oris opilo. Et hoc accidit ex reliqs apatis diu iduratis in orificio matricis. Et spēs male ꝓplonis matricis si māles sint ab his q̄ ab ipsa egrediunt cognoscuntur: z si non sint materiales a siccitate ipsius percipiuntur. Et generaliter signa que significant complexionez sunt signa significantia complexionez matricis: z de cetero instabimus super causas que operantur putredinē. Et completus est tractatus iuxta nostraz intentionez.

¶ Explicit liber quartus: qui fuit de signis.

¶ Incipit liber quintus: qui est de cibis z medicinis z est habens capitula quinquaginta z nouez.

¶ Capitulum. I. Quod est breuiter complectens intētionē huius quinti libri.

IN primis sciendus est qd sit cibus z quid medicia: z quot sint eorum operationes z qualiter operantur z proprie medicine: eo q̄ habent multas operatiōes quas medici appellant virtutes primas scōas z tertias z ꝓprietates: z cum hoc dabim⁹ cognitionem harum istarum medicinarum que operant quālibet istarum operationum. Et postea speculabimur in operationibus earum: hoc est vtrum via qua apprehendimus est per viā syllogimi solum: aut per viaz experientie solū: aut per viam continentē vtrumq̄: z hoc totuz erit postq̄ receperimus a naturalibus qō erit recipiendū. Et quādo compleuerimus hoc recordabimur ꝓpriorum ciborum z medicinarum quorum multiplicata est scientia z experiētia in terminis naturalibus: z testificata sunt a cōmunitate medicorum aut a maiori parte. Et postea narrabimus modos compositionis z recordabimur eorum que manifestiora sunt secte cōponentium. z narrabimus nāz ꝓplonis fz viā quā nobis ostendent reguleille: z qñ cōpleuerimus hec: tūc ꝓpleta erit nostra itētio in hac particula.

¶ Capl'z. II. Quod est de quiditate cibi z medicine.

DIcamus q̄ cibus ē illud qō ponit naturales partes cibati: z hec pars ē in specie partis dissolute. Sed medicina diuersificatur ab hoc. ideo quia quāuis ipsa sit ex rebus: que ponūt naturales partes cibati: illa pars nō est in specie partis dissolute: sed habet in se rem actiuam z alterati uam. Et propterea quādo superuenit hec dispositio super dispositionem egritudinalez: que est contraria vocat illa operatio curatio. Et hec est intentio diffinitionis: qua. H. diffiniuit cibum et medicinam: dicens q̄ cibus est illud quod patitur a corpore. Et medicina est illud a quo patit corpus. Sed si nos non intelligeremus ex verbis hoc qō dictum est: non esset intellecta certitudo cibi z medicine. Et iaz opinatus est vnus ex nostris socys qui nominatur abuberti auensufu: q̄ illud qō diximus in hac diffinitiōe esset quasi ꝓriū verbis. H. z super hoc eidem multas trāsmisi epl'as quousq̄ hoc plene intellexit.

¶ Capitulum. III. Quod est de operationibus primis quas operātur medicine in corpore humano que sunt prime.

IN operationuz quas operantur medicine in corporibus humanis quedam sunt prime. sicut est caliditas. fri. sic. z hu. z quedaz earum sunt secunde: sicut maturatio: digestio: mollificatio: resolutio: z apertio: z multa alia similia istis que enarrare debemus: quādo declarabim⁹ nāz medicinaꝝ que faciūt B: z fuerūt vocate secūdarie: qz sequunt mēsurā mixtiōis priarū vtutū: z q̄daz eaꝝ sunt tertie q̄ sūt ꝓpe i certis mēbris: z sūt q̄si ōntes scōaꝝ. Et ē cōueniens in primis narrare quomō he habēt agere in cor-

poribus has operationes: & quomodo habēt pati a corporibus eaꝝ passiones: & ꝑ sciemus quādo sciuerimus perquē modū nutritur nutritus. Et dicamus iaꝝ declaratuꝫ est in naturali philosophia q̄ mēbra que p̄mo nutriuntur sunt mēbra sil'ia: ideo q̄ cibus p̄mo cōuertitur ꝓ ordinē quē hꝫ in corpore cibati in humiditatē simile humiditate fixe in mēbris cōsimilibus & miscet cū eis per eundē modū quo miscētur adinuicē res liquide: ꝓpterea q̄ non est alter modus per quē natura possit restaurare rē dissolutā oibus partibus mēbri nisi per modū mixtionis: & quādo erit permixtū ꝓ hunc modū: tunc habebit essentiā in ipo: & post hoc assimilabit illud mēbro: hoc est q̄ dat eidē vnā coagulationē stabilitatis simile stabilitati mēbri. Et est ibi declaratū q̄ hoc fit per decoctionē: & decoctio fit p calorē qui est in cibato: nō q̄ calor sit p̄mus motor in hac re sed est aīa nutritiua: propterea quia operatiōes caloris nō sunt determiate nec ordinate ad vnū finē manifestū. Et postq̄ ita est videndū est quomodo dicit cibus esse tēperatus aut medicina: & quomodo dicitur super quēlibet eoꝝ vt sint distemperati: q̄uis meli⁹ sit appropriare temperātiā cibo: sicut est melius appropriare distemperātiaꝫ medicine: propterea quia cibus qui habet propter suā virtutē & suā preparationē vt conuertatur ad humiditatem simile humiditati radicali que est in mēbro cōsimili: & calori ītrinseco simili calori qui est in cibato ita vt sint ideꝫ ꝑm oēm moduꝫ: & hoc est soluꝫ in eo qui est tēperate complexionis vel propinquus ei: & per hunc moduꝫ dicitur q̄ cibus sit temperatus sicut erat panis grani & carnes gallinaruꝫ iuuenū & similia istis: quia quātitas partiū prestitarum corpori ab istis cibis est idem cuꝫ partibus que fuerūt dissolute. Sed temperantia medicine est propinqua huic: sed diuersificantur inquātum nō hꝫ virtutes restaurandi partē equalē quantitati rei que dissoluta est ex corpore: & propterea non potest homo nutriri ex tēperata medicina: & si comedat ex ea tantū quantū comeditur ex cibo. Sed quando dicimus q̄ medicina sit temperata intelligitur eius tēperantia q̄ quādo comeditur ex ea quātitas que non est sensibilis comparando eam quantitati partium dissolutaruꝫ a corpore: quia tunc non inducit in corpus rē extraneam: quia si homo comederet ex ea quātitatem sensibileꝫ ꝑm q̄ comedisset de cibo induceret in corpus ex necessitate reꝫ extraneaꝫ: quāuis difficile sit inuenire medicinā tēperatā in operationibus oibus. ¶ Et ꝑm hoc debes itelligere q̄ quādo dicimus q̄ medicia est calida: & frigida: humida: vel sicca: & dicimus etiaꝫ de cibo nostra intentio nō est nisi equiuoca: sicut tu scis q̄ quādo dicimus de vino q̄ est calidū in secūdo gradu: & similiter crocuꝫ non intendimus vt sit ideꝫ calor. Et postq̄ declaratum est quid sit cibus temperatus & medicina temperata & qualiter operentur in corpore ex hoc potes intelligere viaꝫ per quaꝫ dicimus esse distēperatos: & hoc dicimus in qualitatibus primis: ideſt quomodo calefacit medicina: refrigerat: & būectat: & exiccat. Quia medicina que cōuertitur in chilum calidiorem temperato chilo: aut in calidiorem q̄ est pars corporis: hoc est ad partem calidam: illam medicinaꝫ dicimus calidaꝫ: quia calor dicitur q̄ sit vna reruꝫ que calefacit hominez plus debito: & qō generat ex hoc chilo est calidius debito: & sanguis qui est materia caloris naturalis est calidior debito. Similiter humiditas radicalis in quā conuertitur sanguis est calidior suo modo: & sic de necessitate calefiunt omnes corporis partes. Et sic dicitur de medicina frigida quia non refrigerat nisi quia conuertitur in locis digestionis ad diminutum calorez: magisq̄ calor corporis sit: ita q̄ chilus qui ex ea generatur est diminutus a calore corporis: & nō dicitur veraciter vt refrigeret: quia calor naturalis non habet aliquaꝫ viam generandi frigiditatem: & sic debes dicere in sanguīe & humiditatibus que sunt in membris & in humiditate & siccitate omnium partiuꝫ corporis. ¶ Et quādo medici speculantur operationes medicinarum in corpus facile est eis dicere qualiter calefaciūt: sed difficile est eis dicere qualiter refrigerant. ita q̄. H. dicit sicut fugitiuus. q̄ non fit nisi per diuisionem medicinaruꝫ in paruas partes. Et si non refrigeraret medicina nisi per diuisionem ipsius in partes minutas. ergo necessarium esset nobis dicere q̄ esset frigida in actu: sed hec medicia frigida nō est frigida in actu: neq̄ etiaꝫ calida est calida in actu: sed hec res eque bene competit medicine calide: sicut medicine frigide: quia res cōuertibiles quādo conuertuntur in partes minimas facilius conuersionem recipiunt. Et quātus medicina sit passibilis a corpore per viaꝫ quam diximus: non est impossibile vt patiatur ab ea per alium modum. Naꝫ vides q̄ cibus est passibilis a corpore: & tamē iucnis cibuꝫ qui mutat corpus ꝑm aliquem moduꝫ & ꝑm aliquā latitudinē: & si hoc inuenitur in cibo qui est appropriatus passioni & tamen vincit aliquo modoꝝ. ergo hoc maxime debet iueniri in medicia que victorie appropriat & mutationi: q̄ veraciter debemus dicere q̄ q̄uis aliqñ vincat: tñ non deserit ꝓpriā suā virtutē hoc est substantialez. Sicut dicit q̄ arbor egipti occidebat duꝫ erat in egipto: & qñ remota fuit ab inde nutriebat. Et dicit Aristo. q̄ in terra latinoꝝ sunt duo flumina ex quoruꝫ vno si oues biberēt generabunt masculos: & ex alio feminas. Et hoc nō ē nisi ꝓpterea q̄ cibus ex vna parte ē similis & ex alia dissimilis: & ex parte similitudinis est patiens: & ex parte dissimilitudinis est agens. Et hic ē modus medicinaruꝫ q̄ dicūtur calide aut frigide in potentia. hoc est propter preparationem quā habent: q̄ nō est in aliquo cōpositorum calor in actu nisi in animalibus: ꝓpter eoruꝫ perfectionem & indigent caloze extrinseco magis: & ꝓpterea non inuenitur in eis temperātia elementoꝝ sicut in animalibus. Sed res simplices q̄ non nutriūt sicut quatuor elementa nō dant corpori qñ aduenium ei intus vel extra nisi qualitatem: ideo qñ obuiant nostris corporibus mouēt corpora: ſz nō mouentur a nostris corporibus. ꝓpterea quia qualitates cum quibus operant elementa in corporibus sunt in actu sicut est calor in igne & frigus in niue. Et quando elemēta mouent corpora ipsa non mouentur. i. non conuertunt.

Et quando medici volunt de mensuris preparationum narrare q̄ sunt in medicinis: q̄ indigēt hoc in medicatione: ordinauerunt gradus per modū cōparationis corpori tēperato: & posuerunt quālibet qualitatez in quatuor gradibus. ſ. calidum in p̄mo scō tertio & q̄rto: & sic de frigido sicco: & hu. & de humido nō videt q̄ possit transire tertiuꝫ gradum. Et q̄ pertransit quartuꝫ gradum est res venenosa que corrumpit corpus: & iste sunt vie p̄maruꝫ actionum & passionum medicinarum.

¶ Capitulum. IIII. Quod est in generali considerans de operationibus secundis & tertys quas operātur medicine in corpore humano.

ET nos volumus incipere narrare de virtutibus secundis & tertys: & dicere naturas medicinaruꝫ quibus hoc operant & qualiter operātur. Et dicamus q̄ medicine que sunt cōposite ex elemētis q̄ alterant a corpore aut alterant corp⁹: q̄dā coꝝ sunt q̄ assimilant ei qō ē in eis ex vtutibus elemētoꝝ sicut sunt ille q̄ dant caliditatē: frigiditatez: ſic. & hu. ſilez in q̄litatib⁹ q̄ sunt in illis: & q̄dā actionuꝫ aut passionū q̄ nō assimilant ei qō est ex vtutib⁹ elemētorū: ſz sunt operatiōes cōsequentes p̄mas virtutes elementoꝝ: & hoc ē ꝓpter locū subiecti in quo operant: sicut ille q̄ habent indurare: mollificare: denigrare: rubificare: & si

mīlia:ꝛ locus subiecti in quo manifestanꝫ iste operatiões circa quodcunq; membrum si indeterminatus fuerit appellanꝫ iste virtutes secũde. Et qñ operabunꝫ in ꝓpriũ mẽbꝝ:tũc dicenꝫ virtutes tertie sic̃ sunt medicine q̃ puocant vrinã ꝛ que mũdificãt pulmonẽ ꝛ que generãt spmã ꝛ que frangũt lapidẽ ꝛ similes istis. ¶ Et postq̃ dictũ est de virtutibus scõis ꝛ tertys dõm est de nã operationum istaꝝ medicinaꝝ manifestioꝝ ꝛ incipiamus a scõis. Et dicamus q̃ istaꝝ medicinaꝝ quedã sunt maturatiue: hoc ẽ que faciũt saniẽ:ꝛ quedã eaꝝ sunt mollificatiue:quedã iduratiue:ꝛ quedã aperitiue:ꝛ quedã opilatiue:ꝛ quedam euaporatiue:ꝛ q̃dã petrificatiue: ꝛ quedaꝫ stiptice: ꝛ quedã lenitiue ꝛ sil̃es his. Et debes scire q̃ medicina que est appꝛopꝛiata alicui operatiõi nõ dicit̃ habere illã ꝓpꝛietatẽ nisi comparatione ad coꝛpus tempatũ vel ad ꝓpinquũ tempantie:ꝛ medicus exꝑtus in hac arte qñ cadit ad manus ipsius aliud coꝛpus distempatũ debꝫ arbitrari medicinã ꝑm mẽsurã quã videt ei esse magis iustaꝫ ꝛ magis cõuenibilẽ in virtute medicine q̃ hꝫ facere operationẽ istaꝫ in tali coꝛpoꝛe:ꝛ experiẽtie habẽt hic locũ magnũ. Uerbi gr̃a.postq̃ sciuerimus q̃ medicia maturatiua est illa cuiꝰ calor est equalis calori coꝛpoꝛis:debemus itelligere hanc ꝓpoꝛtionẽ ꝓpriã vnicuiq; coꝛpoꝛi p se ꝛ facere cõparationẽ ꝓpriaꝫ tali coꝛpoꝛi. Et hoc nõ fuit solũ in opl̃one ꝓpria vnius idiuidui:ſꝫ etiã in vnoquoq; mẽbꝛo p se:ꝓpterea qꝛ medicina que facit saniem in testiculis non facit saniẽ in aure.ꝛ nõ oꝫ q̃ medicꝰ has res tradat obliuioni: ꝛ expientia hꝫ in istis vys ꝛ arbitrys magnũ posse.

¶ Capl̃m. V. Quod est de medicinis maturatiuis.

Einceps narrãda est natura illius medicine q̃ operaꝫ operatiões supꝛadictas:ꝛ icipiẽduꝫ est a maturatiuis. Et dicamus q̃ maturatio est opatio calꝛis nãlis in subã mãe sicut dictũ est in alio loco. Et maturatio est oꝛdinata ſꝫ oꝛdinẽ quẽ hꝫ digestio in cibo:hoc est in tribus digestionibus. Et qñ spargiꝫ ad aliud mẽbꝝ mã q̃ egrediꝫ a nã in quantitate:aut q̃litate aut in vtriſq; siꝫ:ꝛ putrefit illa mã: tũc generaꝫ in illo mẽbꝛo de necessitate vnus calꝛ mixtꝰ ex nãli ꝛ extranea:ꝛ si mã illa est apta recipere digõnez fit ibi sanies ꝛ maturaꝫ. Jdeo qꝛ alba sanies est media inter digõnez ꝑfectã ꝛ diminutã: eo q̃ est alba: qꝛ mãe nõ sunt apte ad recipiendũ digõnez ꝑ maiozi parte:nisi qñ egrediunꝫ a sua nã in q̃titate. Sꝫ qñ egrediunꝫ a nã etiã in qualitate:tũc est in eis digestio difficilis:hoc est qñ tẽdunt ad malã q̃litatẽ sic̃ ad humoꝛes aduſtos ꝛ sil̃es illis.g̃ars cõueniẽs in sil̃ re ẽ ꝛfoꝛtare virtutẽ mẽbꝛi:qꝛ calꝛ nãlis est q̃si sepultus in mẽbꝛo sup qõ est sparsa hec mã: ꝛ ꝓpterea est necesse vt medicia habeat ex sui nã vt faciat digõnez: sicut medicia q̃ assimilaꝫ calꝛi ītrinseco q̃ debet esse temperata in caliditate ꝛ humiditate:vel sit declinãs aliquã tulũ ad calꝛẽ:ꝛ ꝓpterea qꝛ calꝛ ītrinsecꝰ q̃ est in mẽbꝛo põt esse refrigeratus ꝓpter multã mãm sparsaꝫ in eo:aut ꝓpter q̃litatẽ. Et qñ ꝛparamꝰ talez medicinã q̃lis est hec coꝛpoꝛi humano dicimus ipsaꝫ esse tẽperatã: ꝛ qñ ꝛaraꝫ parti dñanti in ipsa ex ꝓtibus el'oꝝ dicimꝰ q̃ est talis aut talis. Et de medicinis tempatis est aq̃ cal'a tempati calꝛis ꝛ oleũ dulce oliue qñ guttatiꝫ cadit sup ap̃a ꝛ sic̃ cataplasma factũ de farina tritici coctũ cũ aq̃ ꝛ oleo dulci. Et debes scire q̃ medicina q̃ facit saniẽ in vna opl̃one nõ facit in alia:ꝛ sil̃r in quolibꝫ mẽbꝛo coꝛpoꝛis sic̃ dictũ est superius:ꝛ ꝓpterea medicus exꝑtus oꝫ ex se ponere gradus istis medicinis, verbi gr̃a.qꝛ medicia q̃ iducit saniẽ q̃si in ꝓmo gradu est cal'a vt cataplasma supꝛadictũ: ꝛ supꝛa illã in gra.est que facta est ex pane ꝓpter salẽ q̃ ibi est ꝛ super hãc illa:q̃ facta est ex fermẽto. Et gdaꝫ dicũt q̃ medicine opilatiue sunt maturatiue: ſcã hoc est ꝑ accñs sicut cerotum factum ex cera ꝛ oleo roſato:ꝓpterea quia quando poꝛi clauduntur calefit membꝛum ꝛ materia maturatur. Et quidam dicunt q̃ medicine maturatiue maturant:ꝓpterea quia faciunt in materia rem ꝓpter quam est facile nature diuidere ipsam materiam temperando qualitatem materie aut subtiliãdo ipsam. Et potest esse vt in vna medicinarum inueniatur maturatio cum omnibus istis modis:ꝛ erit in compoſito per artificium:in ſimplici vero per naturam. Et etiam dicitur q̃ medicina maturat ꝓpterea quia rectificat in qualitate calꝛis naturalis illud quod permutatum est per calꝛem extraneuꝫ:ꝛ per hanc viam dicitur q̃ pſilium maturat apoſtemata calida:ꝛ ꝑm hunc modum q̃ res frigide maturant apoſtemata calida Et diffinitio qua diffiniuit.H.maturationem nõ verificatur nisi in apoſtematibus que sunt difficilia ad maturandum ꝓpter nimiam debilitatem calꝛis naturalis:aut ꝓpter q̃titatẽ aut ꝓpter frigiditatem.

¶ Capitulum. VI. Quod est de medicinis mollificatiuis.

Ste medicine apꝛopꝛiantur multuꝫ in hac arte medicinis que diſſoluunt apoſtemata dura dempſata lapidea quaſi hñtia insensibilitatem. Et ista apoſtemata generaliter fiunt ab humoꝛibus grossis qui sunt aut melancolici aut flegmatici grossi: aut cõpoſiti ex ambobꝰ. Et qꝛ hec apoſtemata sunt indurata ꝓpter frigiditatez: necesse ẽ vt res que ea mollificãt sint calide:qꝛ res que sunt cõgelate per frigiditatez diſſoluunt̃ per caliditatez ſi sunt reſolubiles sicut plumbum ꝛ stannum:quia ista apoſtemata cũ maturantur humectantur.ꝛ de necessitate est vt medicine que habent permutare:quãuis sint calide:vt habeant aliquã siccitatem vt vincant illam humiditatem frigidam. Et medicine que probate sunt per experientiam in hoc opere sunt calide in secundo vel tertio gradu:ꝛ sicce in ꝑmo sunt sicut armonia cum bdeliuꝫ:ſtoraxꝫ:ꝛ medulla cruris vituli:ꝛ sepuꝫ birci num ꝛ bouinum. Et est necesse vt sint mensure harum medicinarum ſcõm mensuram quã habent calꝛis ꝛ siccitatis:ideo quia medicine que sunt fortes in calꝛe ꝛ siccitate nimis habent diſſoluere:ꝛ poſſet remanere pars grossa ex materia que conuerteretur in naturam lapidis. Et est necesse sicut diximus: vt per te ponas gradum in foꝛtitudine harum medicinarum: ꝓpterea quia pinguedo est debilioꝛ armoniaco ꝛ bdelio. Et pinguedo galline debilioꝛ exiſtit pinguedine anseris ꝛ anatis:quia res iste diuersificantur secundum aliquam complexionem: aut ad aliquod membꝛum.

¶ Capl̃m. VII. Qõ ẽ de medicinis induratiuis.

Enecessitate est vt medicine ĩdurate sint frigide:ꝓpterea quia induratio cum grosſitudine non est nisi congelatio:ꝛ congelatio non fit nisi a frigiditate. Sed illud qõ dicit Hal. de humiditate in his medicinis nihil est:ꝓpterea quia humiditas non habet nisi solum humectare: ꝛ non indurare.ꝛ melius esset vt poneret siccitatem cum frigiditate:quia de illa frigiditate fit duricies cruditatis. Sed iste due qualitates sunt vtplurimũ passiue ꝛ nõ actiue:qꝛ due actiue sunt caliditas ꝛ frigiditas: quãuis earuꝫ operationes diuersificentur ſcõm humiditatem ꝛ siccitatem:ꝛ hoc declaratuꝫ est in quarto methaurorum. Et iste medicine habent latitudinem: et iste medicine sunt sicut semperuiua pſilium ꝛ poꝛtulaca: ꝛ si infrigidant ꝛ incrudant nõ faciunt hoc nisi per frigiditatez.

¶ Capi. VIII. Qõ ẽ de medicis oppilatiuis.

Ste medicine sunt ex his que claudunt poros:ꝛ natura sunt terrestres sine mozdicatione: quia mozdicatio est vna ex rebus que ci-

to faciunt medicinam egredi ex pozis:aut vt sint conglutinatiue vt gummi ⁊ terrestre quando non est conglutinatiuum sicut amidum. Et est necesse vt iste medicine sint multuz remote a mozdicatione: ⁊ propterea debent esse temperate complexionis vel declinates ad frigiditatem paruz. Et si quesieris quomõ oppilant iste medicine corpus iterius quando assumuntur. ℜespondemus q̄ hoc potes scire: per hoc qõ est dictuz superius:qz claudũt itestina propter chilum factum ex eis: ⁊ similiter epar ⁊ venas ⁊ membza ipsa. Et iste medicine opilatiue diuersificãtur ꝑm diuersitatẽ cõplexiõis membzoꝝ sicut dicit q̄ dactili opilãt epar:⁊ aperiunt opilationẽ pulmonis.

¶ Capitulum.IX. Quod est de medicinis aperitiuis ⁊ absterssiuis.

ISte medicine sunt vnius generis:⁊ iter ipas est parua diuersitas:qz medicine que absterguntsozdicies ex mẽbzo ⁊ lauant ipsuz: neq̄ habẽt posse penetrandi in pozis dicuntur absterssiue:sicut aqua mellis:⁊ aqua melonuz:⁊ farina ozdei ⁊ fabaruz:⁊ que habẽt virtutez penetrãdi ꝓpter partẽ ignẽã que est in eis dicuntur aperitiue. Et quedaz istarum medicinaruz plus operãtur extra corpus q̄z ĩtra:⁊ quedaz plus intra quaz extra: ⁊ quedaz operantur equaliter. Et que plus operantur extra sunt que habẽt ali quãtulã bauracitatẽ:nec in eis ẽ multa grossicies:⁊ ꝓpter partez subtilẽ que est in eis penetrãt ĩtus:⁊ ꝓpter largitatẽ intraneaꝝ viaꝝ penetrant cito. Et res viscose mũdificare nõ possunt:⁊ si cũ eis iungeret corpus stipticũ aliquã tuluz grossuz tunc mũdificarent:ꝓpterea quia sunt instrumentũ nature aperitiue que est in eis: quia hec stipticitas cõiuncta retinet eas in meatibus donec cõpleuerint suas operationes. Sed extra corpus non possunt ita operari ꝓpter strictura pozoꝝ ⁊ propter stipticitatẽ. Et ꝓpterea absinthium aperit opilationes epatis:⁊ non potest pozos exteriozes aperire ꝓpter stipticitatem que est in eo. Et iste medicine debẽt esse amari sapozis cum stipticitate. Sed medicine que ambas operationes faciunt sunt iter haruz naturã medie. vz. ille que habẽt aliquãtulã amaritudinẽ cũ bauracitate sine stipticitate:sicut radix lily celestis ⁊ similia eis. Et tu iaz sciuisti q̄ medicine q̄ sunt apitiue vniꝰ membzi nõ sunt aperitiue alterius. Et ꝓpter hoc dare debes vnicuiq̄ haruz reruz gradus quẽadmoduz facis reliquis medicinis ⁊ virtutibus.

¶ Capꝫ.X. Quod est de medicinis euapozatiuis.

QUia autẽ euapozatio nõ fit nisi in quãtitate mẽbzi euapozati:⁊ augmentũ ipsius quãtitatis nõ fit nisi ꝓpter calefactionẽ mẽbzi necesse est vt medicie euapozatiue sint calide. Sz earũ caloz debet esse tẽperatus: qz medicine que habẽt distempatũ calozẽ euacuãt ⁊ desiccant:nec debent habere substãtiaz grossam ⁊ iste medicine sunt sicut camomilla:malua ⁊ oleuz vetus. Et debes scire q̄ euapozatiue sunt cõtrarie opilatiuis:hoc est quia sunt frigide.ſ. opilatiue de quo dictuz est superius:quia quãdo membz refrigerat diminuitur quãtitas sua ꝓpter q̄titatẽ sui ad frigiditatez ⁊ terrestreitatẽ:quẽadmodũ augmẽtat quãtitas eius ꝓpter ꝓpinquitatem ad caliditatem ipsius nature aeris. ¶ Et scias q̄ non fit augmentum quantitatis ex his que apponunt vel eueniũt extra:nec fit diminutio ꝓpter aliquid qõ resoluatur ex eo:⁊ hoc ꝓbatum est in naturali phia. Et medicine faciẽtes hãc operationẽ sunt beedem bis que ĩdurant:sed ꝑmo inuiscant:⁊ si diu permanent in membzo indurant ipz ⁊ possibile est vt mozrificẽt ipsum:cũ diu permanẽt super illud.

¶ Capꝫm.XI. Quod est de medicinis aperientibus ozavenarum.

ISte medicie sunt calide complonis: ⁊ habẽt grossam substaz ⁊ sunt de genere medicinaruz apitiuaꝝ tñ sunt fortiozes eis. Et habẽt quasi tres gradus opationũ. ꝑmus est abstergendi.scõs ẽ apiendi.tertiꝰ ẽ elargãdi ozavenaꝝ tñ caloz istaꝝ medicinaꝝ aperitiuaꝝ nõ est conueniẽs vt sit caloz corrosiuus:qz corrosio claudit:⁊ iste medicie sunt sic aleuz ⁊ fella ⁊ ꝓprie fel bouis.

¶ Capꝫ.XII. Quod est de medicinis stipticis.

STiptice medicie q̄ stringũt ozificia venaruz sunt nã fride ⁊ terrestres:⁊ fortis siccitatis ⁊ ꝓpea fuit sapoz eaꝝ stipticus:⁊ ꝓpea claudũt ozificia vẽaꝝ:qz fritas q̄ nõ ẽ terrestris ẽ obtusis opatiõis. Et hᵉ ẽ dria q̄ ẽ iter stipticũ ⁊ opilatiuũ:qz opilatiuũ ẽ in mã q̄ tenet subtilitatẽ: ⁊ stipticũ ẽ in mã grossa:⁊ hec sunt sic galla:baluastia acatia ⁊ silia.

¶ Capꝫ.XXIII. Qõ est de medicis mitigatiuis doloꝝ.

DIcitur q̄ ꝑma via mitigandi dolozem est vt remoueat causa dolozis. Et secũda ẽ vt stupefiat membz ita vt nõ sentiat dolozẽ sic fit cũ opio. Tertia est medicia q̄ facit in mẽbzo illud quod repugnat rei q̄ ĩducit dolozem ⁊ istud est veraꝝ mitigatiuũ:qz in ꝑmo mõ cadũt multa genera medicinaꝝ:sicut medicinaꝝ purgãtiũ in eis ⁊ medicinaꝝ digestiuaꝝ. Et scõs nõ mitigat nisi per accidens qñ ꝑuat sensuz mẽbzi aut ipm ĩdurat que res nõ est faciẽda: nisi quãdo vitare nõ possumꝰ sicut dictũ est in libzo de ingenio sanitatis. Sed tertius est veraꝝ mitigatiuꝰ ꝓpterea quia ꝓstat sine medio illud qõ resistit cause dolozis. Ergo necesse est q̄ medicine q̄ hoc faciũt sint tẽperate similes calozi naturali:aut parũ calidiozes in tantũ in quãtuz caloz naturalis est refrigeratus a caloze nãli debito membzi ꝓpter resolutionẽ factam in ipso. Et ꝓpterea possunt iste medicine mitigare dolozẽ q̄ est ex causis calidis ⁊ frigidis.per eundem modũ:eo q̄ augmentãt calozem naturalem qui est istrumẽtum nature qui est medicinalis per omnẽ partem. Et tunc dominat natura super malam cõplexionem que facit dolozem ⁊ ipm remouet. Et quãtis iste medicine sint in hoc gradu necesse est vt sint subtilis substãtie penetrãtes ⁊ velociter ꝓmutabiles ad calozem naturalem:⁊ tũc adiuuabũt digestiões: ꝓpter eaꝝ subtilitatem. Et ꝓpterea appropriant iste medicine duabus virtutibus ad remouẽdum dolozẽ: vna est ad multiplicãdũ calozez naturalem:⁊ alia ad ꝓparãdum humozez ad digestionẽ qui est causa dolozis ad hoc vt sit facile permutabilis a natura. Et res magis conueniẽtes in hoc sunt pinguedines ⁊ olea:⁊ pinguedinum sicut pinguedo gallineꝫ anatis:⁊ pinguedo anseris est melioz ꝑm Hal. De oleis oleum vitelli ouozũ:⁊ oleũ dulce oliue calidum parum. Et generaliter quãdo doloz est mozdicatiuus res q̄ mitigant debẽt esse dulcozatiue:vnde medicine que habẽt q̄litatem mozdicatiuã ⁊ ꝓprie stiptice multum sunt remote a mitigatione dolozis. Et medicie frigide ⁊ oppilatiue habent augmentare dolozem:eo q̄ resistunt dissolutioni humozis. Sed medicine que in arabico nominantur muscabecha:variantur ab istis:eo q̄ substantia earuz aliquãtulum grossioz existit:⁊ cum hoc sunt aperitiue pozozum cum euapozatione membzi. Sed generaliter natura eaꝝ est ꝓpinqua nature ipsarum medicinarum ꝓdictaruz que indigent pauca absterssione.

¶ Cap.XIIII. Qõ est de medicinis generãtibus carnez.

ISte medicie idigẽt pauca absterssiõe cũ pauca exiccatione:ſz absterssio ẽ vt auferat sozdicies q̄ ẽ in vulnere:⁊ siccatio ẽ ad siccãdũ hũiditatẽ:qz ĩ digõne vniuscuiusq̄ mẽbzi ĩueniũtur iste due hũiditates:ℌ est subtilis ⁊ grossa.

¶ Capl'z.XV. Quod est de medicinis cicatriçãtibus.

ITe medicine debent esse stiptice ⁊ fortiter sicce: ꝓpterea qz cutis est illud quod fit a nã post generationẽ carnis: ⁊ cutis est siccioꝛ carne: ꝓpterea necesse est vt exiccatio ista medicinaꝝ sit fortis: sicut galle ⁊ balaustie.

¶ Capl'm.XVI. Quod est de medicinis causticis.

ITe medicine debent esse in fine caliditatis cum grossicie substantie: ⁊ tunc facient opus quod facit p̃ma. i. carbo.

¶ Capl'm.XVII. Qõ est de medicinis corrosiuis ⁊ faciẽtibus carnẽ cadere.

ITe medicine cõsumũt carnem: nõ tñ faciũt quod faciũt caustice: ⁊ hoc accidit qz habent caliditatis mi⁹ ⁊ subtiliozẽ substãtiã: ⁊ que faciũt cadere carnẽ sunt debiliozis putrefactiõis: ⁊ nõ dicũtur putrefactiue nisi ꝓpterea qz corrosio ⁊ casus carnis: non sunt nisi ꝓpter calozẽ extraneũ: ⁊ in calore extraneo est aliq̃ putrefactio de necessitate: ⁊ medicie putrefactiue sunt sic̃ auripigmẽtũ rubeũ vel citrinũ. Et vtimur medicinis faciẽtibus cadere carnez in vulneribus qñ volumus q̃ caro bona in eis nascaẽ: sicut putrefactiuis in locis corrosiuis.

¶ Capl'm.XVIII. Quod est de medicinis attractiuis.

QUedã eaꝝ operãtur p̃ma qualitate: ⁊ quedã ꝓprietate. Que operãtur per p̃mã qualitatẽ trahũt quodlibz aduenies. Sed que trahũt ꝓprietate trahũt rẽ ꝓpriã: sic̃ adamas ferrũ et gnãliter oĩs attractio quocũq̃ mõ fiat nõ fiet nisi per calorez. Et ego debeo declarare opatiões que a ꝓprietate fiũt complete. Et medicie que trahũt ꝓpter p̃mã qualitatẽ in eo q̃ est qualitas absolute: hoc est illud qõ facit caliditas inq̃tuz calitas sunt duaꝝ speciꝝ. Una est que trahit per calozẽ nãlez qui est in ea sicut radix que vocaẽ moschec almesia. i. putredo facta circa ozificiũ busꝛ apũ: ⁊ alia trahit per calozẽ putredinalẽ sic̃ fermẽtũ ⁊ stercus columboꝝ. Sz medicie que vocanẽ beçahar que curãt a venenis: quedã faciũt hoc a tota substãtia ⁊ quedã faciũt ꝓpter p̃mã qualitatẽ que est in eis: hoc est quando resistũt qualitati generate a veneno: ꝓpterea qz venenũ igreditur hãc diuisionẽ. Hoc est qz venenoꝝ quoddaz est venenũ q̃ p̃mã qualitatẽ: ⁊ quoddã ẽ a tota suba: ⁊ hãc diuisionẽ postea declarabo. ¶ Et medicie ꝑseruatiue dicunt medicine que resistũt putrefactioni: aut ꝓpterea qz tenẽt aperta loca que parata sunt opilari: aut qz resistunt putredini: aut ꝓpter vtrũq̃.

¶ Capl'm.XIX. Quod est de medicinis cõfortãtibus.

ITe medicine sunt que assimilanẽ cõplexioni mẽbri in tota substãtia. Et ꝓpterea dicũt quidã q̃ quodlibet mẽbrũ comestuz ꝯfortat simile mẽbroꝝ comedẽtis. Sz medicie que cõfortant inq̃tuz sunt medicie cõfortatiue necessario calor eaꝝ debet esse fortioꝛ parumper calore mẽbri: ⁊ similiter siccioꝛ: ꝓpterea qz mẽbra nõ terrẽtur: neq̃ debilitanẽ: nisi ꝓpter q̃litatẽ frigidã ⁊ humidã. Et hoc fz plurimũ accidit ꝓpe in mẽbris p̃ncipalibus: ⁊ gnãliter nõ debilitatur operatio mẽbri vtplurimũ nisi ꝓpter frigidita tẽ que est ꝙueniẽtioꝛ ad iducẽdã lesionẽ: hoc est qz assimilatur virtutibus dñantibus super ipsuz ex virtutibus elementoꝝ sic̃ est cerebꝝ: qz ideo q̃ super ipsuz dñatur frigiditas ⁊ humiditas lesio que superuenit ei ꝓpter has duas qualitates est maioꝛ. Et ꝓpterea est necesse q̃ natura medicine que cõfortat mẽbrũ resistat parti a qua ꝓuenit lesio mẽbri. verbi gra. qz medicie que ꝯfortãt epar necessario debẽt habere manifestã siccitatẽ: ecõtrario in medicinis cordialibus: ⁊ quedã sunt que cõfortant a tota suba: sicut aurum ⁊ margarita coꝛ. Et quedam sunt que ꝯfortãt ꝓpter q̃litates p̃mas ⁊ secũdas: sicut stipticitas ⁊ amaritudo que sunt in rosa. Et medicie odorifere sunt supreme oĩbus medicinis que ꝯfortãt p̃ncipalia mẽbra: ⁊ maxime in rebus testificatis ab experiẽtia ⁊ ꝓprie cordi. Et ꝓpterea muscus plus cõfortat iter cetera odorifera: nam eius aromaticitas preualet oĩbus aromaticis.

¶ Capitulum.XX. Quod est de operationibus tertiaꝝ virtutum.

IAm diximus naturã medicinaꝝ a quibus ꝓueniunt operatiões scõe. Deiceps debemus narrare naturã medicinarũ que faciunt tertiã operationẽ. Et dicamus q̃ istaruz medicinarũ quedã sunt que frãgunt lapidẽ: ⁊ quedã que ꝓuocãt mẽstrua: ⁊ quedã que generãt lac: ⁊ q̃dã que generãt sp̃ma: ⁊ quedã que diminuũt lac ⁊ sperma: ⁊ quedã mũdificãt pectus. ¶ Sed medicine que frãgunt lapidẽ nõ sunt multũ calide fm q̃ medici dicunt. ꝓpterea qz calor qui idurat ⁊ petrificat est fortissimus: ⁊ ꝓpter hanc viam calor extraneus indurauit lapides: ⁊ ꝓpterea est necessarius in earum fractione calor suauis ⁊ nõ fortis in quo sit aliquantula humiditas comparãdo calori qui indurabit lapides: ⁊ cum subtilitate: eo q̃ scis: quia res que idurate sunt ꝓpter calozẽ ⁊ siccitatez nõ dissoluunẽ nisi per frigiditatem ⁊ humiditatez. Et cum dico frigiditatez intelligo diminutũ calorem a caloze qui coagulauit lapidem: ⁊ sic intelligo cum dico humiditatez: ideo quia non operanẽ iste medicine in lapidibus nisi per operationẽ similem operationi alicuius decoctionis: ⁊ per viã istam diuidit euz calor naturalis ⁊ expellit. Et tales medicine sũt sicut sparagus: cicer rubeum: ⁊ amigdale que tendunt ad amaritudinez. Et nõ est remotuz vt hec operatio non fiat a tota substantia. Sed medicine que ꝓuocant vrinã debent necessario habere caliditatem cum subtilitate: quia caliditas cum subtilitate adiuuat virtutez attractiuã que est in renibus. videlicet ad trahendum illaz aquositatez: ⁊ discretiuam que est in epate etiam adiuuat in cognitione istius aquositatis calozis: ⁊ dicit q̃ medicine q̃ faciunt hoc habent conuenientiã cum membris vrine a tota substantia: sicut sunt apium: feniculuz: daucus: ⁊ similes illis. Sed medicine que lac generant sunt que habent calefacere humozes flegmaticos: ⁊ habent iuuare virtutẽ digestiuaz: que est in membro vt conuertatur ad sanguinem. Et ex generantibus lac sunt q̃daz que sunt cibi: ⁊ illa sunt conuenientioꝛa in hoc opere. Et sunt cibi ex quibus fiunt humozes tẽperati in caliditate ⁊ humiditate equalib⁹ humiditati ⁊ caliditati sanguinis. Et medicine que ꝓuocant menstrua per os sumpte sunt de genere medicinaruz que generant lac. sed necesse est vt sint calidioꝛes eis: eo q̃ habent aperire ozificia venarum ⁊ subtiliare sanguinem. Et quãdo hoc accidens est paruũ: tũc sufficiunt solum medicine que generãt lac: sed si ex toto cessaret mẽstruũ nõ sufficiunt ille: sed sunt necessaria ea q̃ sunt similia pulegio: et mẽtastro: ⁊ oppoponaco: ⁊ costo: ⁊ sgnanto: ⁊ cassie lignee: ⁊ aristologie: ⁊ similia his. Sed medicine ⁊ cibi qui generãt sperma sunt calidi: ⁊ hũidi: ⁊ vẽtosi: sic̃ faseoli rubei: cepe ⁊ nuclei pineaꝝ. Sed medicine que mũdificant pectus ⁊ pulmonẽ: ⁊ adiuuant ad excreandũ materias iclusas in ipsis sunt q̃ habẽt virtutẽ digestiõis ⁊ incisiõis sine forti caloze vt nõ indurẽt. Et quãdoq̃ adiuuãt ad excreãdum sputa medicine que habent lenitatem ⁊ viscositatẽ: quando difficultas spuendi erit ꝓpter subtilitatez materie: quia spargiẽ ⁊ circũ fluit ante aerem ⁊ educi non põt. Et medicine digestiue ⁊ huius materie abstersiue sunt sicut nuclei pinearum recentes ⁊ butirum cum melle canne ⁊ amigdalis. ¶ Et semper sis memoꝛ eoꝛum que dixi-

mus superius: hoc est quia diuersificantur opationes istarum medicinaruz per diuersitatez complexiõis alicuius mẽbri etiã plꝰ ⁊ minus: ⁊ a te pone gradus: ⁊ via cognitionis haꝫ rez vtplurimũ est experientia.

¶ Capꝫ. XXI. Quod est de medicinis opantibus a forma specifica ⁊ de oꝝia inter eas ⁊ illas que operantur p ꝑmã secũdaz ⁊ tertiã virtutem.

Deinceps volumus dare differẽtiam que est inter medicinas que operantur per ꝑmaz secundam ⁊ tertiam virtutem: ⁊ illas que operantur per ꝓprietatem quã appellant medici totam substantiam ⁊ qualiter operãtur. Et dicamus q̃ operationes medicinaruz sumuntur duobus modis: vnus est operationes que appꝛopꝛiantur pꝛopꝛijs virtutibus elemẽtoꝝ: sicut est calefacere calori ⁊ refrigerare frigori: qz huiusmodi sunt substantialia: ⁊ sequũtur eorum substantiaz: ⁊ similiter incisio: subtiliatio ⁊ alie operatiões scõe ⁊ tertie sicut dictũ est. ¶ Et ꝓpterea possumus appꝛehẽdere occasiões harũ operationuz bono arbitrio. ¶ Sz aliũ modũ medicinaꝫ operatiõis appꝛopꝛiare nõ possumus: ꝑmis virtutibꝰ elemẽtoꝝ substãtialiter vbi gr̃a. attractio quã facit adamas ī ferro: ꝓpterea quia attractio inq̃tuz est attractio q̃uis sit appꝛopꝛiata calori nõ ꝓpterea vt trahat absolute accidit vt trahat ferrum.

Sed propterea quia trahit tali attractione ꝓpꝛia: ⁊ hoc accidit ꝓpter ꝓpoꝛtionez: ⁊ conuenientiã que est iter ipm ⁊ ferrum. ¶ Et hec ꝓpoꝛtio ⁊ conuenientia non est nisi in mensuris mixtionis elementoꝝ in eis: hoc est in trahente ⁊ attracto. ¶ Et ꝓpterea est possibile inueniri in vna re ꝓprietates infinitas: ⁊ hoc est comparando entibus quasi infinitis. ¶ Et hec operatio est quasi sicut accidẽs in ipis virtutibus elementoꝝ que sunt infuse in re que habet hanc ꝓpꝛietatem ⁊ non insunt substantialiter. ¶ Et propterea est impossibile scire per arbitriuz mẽsuraz mixtionis ꝓpter quaz fit hec operatio in ipso ente sicut sciuntur operationes que proueniũt a materia que nõ sciuntur nisi per arbitriuz. Istud est esse ꝓprietatis ⁊ totius substantie. Sed complexio nõ queritur nec arbitratur in hac specie sed in alys. Et qui querunt in qua specie harum operationum operentur medicine laxatiue eis respondendum est qz habẽt hanc operationez per moduz attractionis inquãtuz est attractio ⁊ per ꝓprietatẽ. Propterea quia nos videmus q̃ quãdo reperitur vna ex istis medicinis purgantibus ipsa attrahit humorẽ ꝓpꝛiuz ei: ⁊ a quacũq; parte sit in corpore: vel q̃ sit in partibus infimis corporis aut in partibus supꝛemis: sicut scamonea que curat egritudinem formice pedis: eo q̃ mouet hunc humorẽ colericũ q̃ est in pede ad exeundum extra cum medicina: ⁊ hoc nõ fit nisi per viam attractionis. ¶ Et medicine purgatiue nõ habent hanc solam virtutem: hoc est attrahendi humorẽ ꝓpꝛiũ eis: sicut turbith flegma trahit ⁊ scamonea colerã ⁊ lapis laculi melancoliam: sed etiã trahunt ꝓpꝛium humorem ⁊ ex ꝓpꝛio membꝛo sicut faciunt gummi ⁊ ꝓpꝛie serapinum: q̃ trahit a neruis ⁊ a iuncturis humores flegmaticos grossos ⁊ viscosos. ¶ Et apparz q̃ medicina cum hac operatione attractionis habeat operationem cognoscendi humores ꝓpterea quia humores sicut scitur sunt in maiori parte in sanguine in potentia: ⁊ ipsa cognoscit eos ⁊ ipsos attrahit. Et quãdo trahuntur humores ab instrumentis ciboruz ad intestina ⁊ ventrem: tunc mouetur virtus expulsiua ad expellendum eos: nec est remotũ vt virtus expulsiua que est in hoc membꝛo in quo est humor sit iuuatrix operatiõi medicie in illo humore: hoc est qz cũ medicina ĩcipit attrahere: ⁊ natura ĩcipit expellere. Et propterea quãdo virtus expulsiua est multũ fortis fit ꝓpter hoc magna euacuatio: quãuis medicina nõ fuerit multũ fortis. ¶ Et manifestũ est q̃ attractio nõ põt fieri nisi cũ apertione oꝛificioꝝ venaꝝ: ⁊ illa apertio nõ habẽt nisi per calorẽ: ⁊ sic fit similiter attractio. Et ꝓpter hoc totũ apparz q̃ medicine purgatiue nõ operant nisi per vnũ calorez ꝓpꝛiuz: qui est in eis qui habet ꝓpꝛietatem trahendi tale humorez. ¶ Sed querẽdũ est ⁊ dicamus per exemplum. Ponamus q̃ scamonea habet ꝓpꝛietate sua trahere coleraz solum sicut habet adamas trahere ferrũ soluz. Ergo quando bibitur ex ea pluscq̃ sit eius dosis non debet alium purgare humorem: ⁊ iam certificatuz est per omnes medicos: ⁊ experiẽtia scitur: q̃ si fuerit q̃ntitas maior debito: purgata colera fortiter postea purgat flegma: post melãcoliã ⁊ sanguinem. Et sic apparet q̃ alia virtus hoc faciat ꝓpꝛietate. ¶ Ad hoc rñdere debes q̃ iste calor ꝓpꝛius quẽ habet medicia purgatiua per quẽ attrahit nõ habet ipsuz soluz in se ⁊ in actu: sicut habz adamas qui trahit ferruz ꝓpter suã formã specificã: qz medicina non acgrit illũ calorẽ nisi a corpore: ⁊ calor nõ dat illũ calorez nisi in q̃ntitate determinata in illa. Et ꝓpterea q̃ recipit aliqua q̃ntitas ideterminata nõ stabit in hac ꝓpꝛietate. ergo attractio medicine nõ est ꝓpꝛia alicui humori nisi per viaz comparatiõis ⁊ ꝓpoꝛtionis determinate in illa medicina: ⁊ nõ oĩ q̃ntitate accidente: qz q̃ egredit ab illa q̃ntitate: tũc trahit solũ illud qõ trahit per attractionẽ. Et nõ oz vt hec oĩa dicant nisi in medicina q̃ inuenta est per experientiã: vt nõ trahat nisi vnũ humorẽ ꝓpꝛium: eo q̃ inueniunt medicine que trahũt diuersos humores: sicut dr̃ de agarico. Et nõ est remotũ: qz oẽs hũores hñt ꝑpingtẽ in vno genere. Et hec ẽ ẽt cã si duplicaret q̃ntitas medicine q̃ est ꝓpꝛia vni hũori: vt purgaret aliũ hũorez. Sic dr̃ q̃ medicine q̃ trahunt melancoliã trahunt humores flegmaticos: qz conueniunt cũ ea in vna qualitate.

¶ Capꝫ. XXII. Quod est de venenis.

Venena operant in corpore q̃tuoꝝ opatiõibus virtutũ: sicut tu vides q̃ plura operant q̃litatibus ꝑmis sicut opiuz qõ ꝓuat sensum ⁊ motuz sua frigiditate: vnde si sumeretur pauca q̃ntitas postq̃ eẽt refrenata aliq̃ medicina: ꝑria eẽt medicia. Et q̃dã opant a tota suba: hꝰ ẽ qz ꝑmutãt corꝓ penitꝰ ex toto sic aurũ ꝓuersuz ī calcẽ: q̃ nõ põt aliq̃ mõ eẽ medicia. Et q̃daz ĩterficiunt fortitudie attractiõis sicut dr̃ de ellebozo nigro. al̃. albo. Et q̃dã occidũt remouẽdo calorẽ vite: ⁊ hec sunt q̃ purgant sanguinem.

¶ Capꝫ. XXIII. Quod est de bezahar.

Medicine que vocant bezahar. q̃ curant a venenis operant has passiones cõuersim: hoc ẽ qz quedã ꝑmutant sua q̃litate venenũ: qñ fũt ꝛie: ⁊ quedã hoc operant a tota suba: ⁊ q̃daz hoc faciunt sua attractiõe. Et iste medicie bedazarice: nõ curãt nisi recipiant cũ est in corpore disposito venenosa facta a veneno: ⁊ tũc dant corpori vnã vtutẽ que est contraria virtuti veneni. Et sic curatur venenum quasi per accidens: propterea quãdo illas comedit homo sanus sunt sicut venenum exceptis granis citri: ⁊ similibꝰ illis. Propterea dicunt medici q̃ medicine bedazar sunt medie inter medicinas ⁊ venenum: ⁊ nos sic non intendimus: qz mediuz ⁊ extrema sunt vnius generis ⁊ que sunt vnius generis sunt similia: ⁊ sic non est in bedazarys cum veneno: ⁊ propterea melius est dicere q̃ bedazar sit in fine contrarietatis cum veneno: quia medicatio contrarietatis semper debet attribui contrarietati. Sed causa quare bedazar occidit sanum. nõ est nisi quia non habet ꝓdesse nisi quãdo in corpore est dispositio venenosa. Et est vt iste medicine faciant duas operationes in corpore humano. Una est vt venenosa quando recipitur nõ existente in corpore dispositiõe venenosa. Et alia est iuuatrix qñ

in corpore est dispō venenosa: ⁊ sunt sicut venenū ex vna pte ⁊ medicie ex alia: nō ꝙ sint medicie ex pte ex q̄ sūt venenū. qz nō ē exīneū vt dicaī ꝙ diuersificant actiōes vni⁹ agētis diuersificati dispōib⁹ subti locoꝝ: hoc ē qō pōt dici bono arbitrio de opationib⁹ medicinaꝝ q̄liter opant.

¶ Capl̄z. XXIIII. In quo iuestigat modū cognoscendi virtutes medicinarum ⁊ ciboꝝ.

Deinceps habemus pscrutari si possunt ꝓprehendi argumēto opatōes medicinaꝝ q̄ nō sūt expte: aut sit cognitio iuētiōis eaꝝ p experientiā: aut si in hac iuētiōe cadit res q̄ ꝓtineat argumētū ⁊ experientiā: ⁊ si ceciderint vtꝝ sufficiant modi q̄ dicti sunt a medicis. Sz dicam⁹ ꝙ opatiōes medicinaꝝ fm ꝙ dcm̄ est sunt q̄ttuoꝝ pme: ⁊ scōe: ⁊ tertie: ⁊ ꝓprie. Sz cib⁹ nō hz nisi vnā opationē: hoc est qz nutrit. Et cibi nāles nō cōueniūt nobis nisi in tota suba: ꝓpterea q̄n pscrutati erimus de hoc si poterit ꝓprehendi p modus argumēti demōstratiui in hac demōstratiōe. al̄. perscrutatiōe. cadet pscrutatio in gsitōis ꝓprietatis si pōt assignari aliq̄ rō vel nō. Et dicamus ꝙ iaz dictū est in ꝑmo posteriorū ꝙ cognitio rerꝝ est duobus modis. Unus vt habeaī cognitio sui esse solū: ⁊ hec vocaī demonstratio esse. Et scōs dat nobis cognitionē cause illius esse: ⁊ hec vocaī demonstratio cause. Et q̄n sunt in vna ⁊ eadem scia differunt fm hunc modū: qz qō dat cām nō stat nisi per ꝑmā cām ꝓpinquā sine medio. Uerbi gra. si tu quereres q̄ sit cā diei: respōdemus: qz est ꝓpter lumē solis. Sz qō dat esse rei solū nō stat per ꝑmā cāz: sz stat per ꝓncipia mediata: ⁊ si nō sint mediata nō sunt ipsa ⁊ eadem cā: sz hoc scitur p ꝓuersionē equalē: aut per res magis notas apud nos. Uerbi gra. ponamus vt velimus rōnez assignare ꝙ luna sit rotūda: eo ꝙ ipsius lumē paulatiz augmentaī in figura rotunda sic arcus: qz hoc ꝓncipiū: hoc est augmētatio sui luminis paulatim nō est mediatū: ꝓpterea hoc idē nō est cā rotūditatis lune: ꝓpterea ꝙ rotūditas lune nō est ꝓpter ꝫ ꝙ augmentaī paulatiz in hac figura rotunda: sed augmentaī in hac figura qz rotūda: ⁊ est ꝓuersiue: ꝓpterea ꝙ cui⁹ rei lumē augmentaī paulatiz in hac figura est eius forma rotūda: ⁊ omnis res rotūda luminosa augmentat lumē suum in hac figura. Et etiā inuenimus ꝓncipia q̄ dant esse rei solū in hoc ꝙ nota sunt per se: ⁊ nō ꝓpterea vt sint ꝑma cā in re: sicut dicitur ꝙ stelle que nō sintillāt sunt nobis ꝓpinquiores: ⁊ hoc ꝓncipiū est notū apud nos per sensuz: ꝓpterea ꝓdest dicere ꝙ stelle errātes sunt ꝓpinquiores fixis. Et debes scire ꝙ hec ꝓncipia que nos iuuant ad sciendū esse rei solū sunt posterioza a cōplone in esse. al̄. cognitione cause. ⁊ sunt ꝑoza ei in cognitione ꝓparatiōe ad nos. Ꝓpterea qz ꝓuatio sintillationis errātiū est ꝓpter earū ꝓpinquitatē ad nos: ⁊ ꝓpingtas eaꝝ ad nos est ꝑor in natura ⁊ cognitione. Et ꝓncipiū conuersiuuz pōt nobis dare cognitionē cause rei quādo ꝓbaī per mediuz terminū ꝙ fit in vero sillo: qz in hoc ꝓbatur terminus maioz ⁊ minoz virtute medy. Qz quādo inuenitur terminus maioz in toto medio ⁊ medius in toto minozi tunc ꝓbatum est esse maiozis in mīozi: ⁊ hec demōstratio potest dare cāz esse ⁊ nominatur demōstratio cause. Sed qō dat solum esse est ꝺductio: hoc est qz scitur ex inquisitōe partiū que sunt sub illo vl̄i. qz quādo fuerit quesitū ꝓdicatū cuius esse volumus habere certitudinē vl̄r: tūc querumī oēs partes vl̄is. Et si inueniaī tunc constituet ꝙ hoc ꝓdicatū est in toto vl̄i: ⁊ hec species noīatur declaratio esse maiozis in medio virtute minozis: qz quādo inuenit maioz in toto minozi: hoc est in oībus ptibus: ⁊ totus minoz est totus medius tunc argumentatur maiozē esse in toto medio. Ergo quādo queruntur multa ex parꝯcularib⁹ in vna specie: ⁊ inueniatur vnū ꝓdicatū in oībus non opinādo vt sit aliqua ꝑs in subiecto in qua nō inueniaī hoc ꝓdicatū. ⁊ est certificatū: ꝙ nō videbitur per hoc qō videtur a partibus per hunc modū declarationis cognoscitur esse vnius ꝓdicati in tota illa specie a pte expientie in oībus suis partib⁹. Et per hāc viaz habemus cognitionē maiozis partis specieꝝ ꝓncipioꝝ artis medicine. Et ꝓncipiū qō nobis dat esse rei solū est post cōclusionē: vt nō sit cōuersiuū super mediuz terminū: ⁊ in hoc modo cadit demōstratio esse. verbi gra. sicut volumus declarare esse virtutē nutritiuā homini p vnū ꝓncipiuz qō dicet omne aial est nutribile: ⁊ fiet argumētū hoc sic. omnis homo est aīal: oē aīal est nutribile. ergo oīs homo est nutribilis: ꝓpterea qz hoc ꝓncipium non ꝓdest nobis nisi ad tribuendū virtutē nutritiuā homini: sed nō vt virtus nutritiua sit cā ꝓpinqua homini. Et qua re nō iuuat nos in dando causam rei: quia non conuertiī maior super mediuz: qz oē nutribile nō est aīal. Et in summa dico ꝙ demonstratiōes que nascunī a causis remotis vel sint affirmatiue vel negatiue sunt demōstratiōes esse ⁊ nō demōstratōes cāe: qz demōstratio cāe est ꝑma ⁊ ꝓpinqua. Et oēs iste res faciles sunt ei qui studuit in logica per aliqō tempus: ⁊ pfectius cognoscet iuuamentū qō faciūt in hoc loco ⁊ etiā necessitatē. Et postq̄z ita est sicut dictum est debem⁹ perscrutari de ꝓprietatib⁹: ⁊ dicam⁹: videndū est si possit inueniri via q̄ possim⁹ cognoscere ꝙ ꝓprietates sint p ꝓparationē alicuius alteri⁹ rei: sicut est ad cōparationē corporis hois. Et dicim⁹ ꝙ hoc non pōt sciri nisi vno duoꝝ modoꝝ. Unus est vt sit nā ꝓpter quā ꝓuenit hec opatio manifesta apud nos pfecte: aut per ꝓximos ītellectus aut per demōstrationē. Alter est vt inueniaī res ꝓprie posteri⁹ illi nāe. Et ad hec vt sint ille res ⁊ ꝓprietates cōles in vno ꝓdicato. Et etiā vt sint ille eedē res posteriores magis note apud nos q̄z ꝓprietates: ⁊ vt sint ille res ꝓpter quas possint sciri ꝓprietates absq̄ medio. Q̄n species haꝝ demōstrationū q̄uis sint ex reb⁹: q̄ sūt quasi per accidens: sunt tn̄ veraces. Et nos vellem⁹ si posset eē inuenire hoc quesitū virtute illaꝝ demōstrationū. Sed videī ꝙ iam sit sententiatū ꝙ natura qua operaī ꝓprietas nō possit sciri perfecte: qz ꝓprietas nō est nisi vna operatio existens per se transiēs ab vno ente ad aliud ꝓpter ꝓportionē mēsuraꝝ elementoꝝ quā hz vnū ens cū alio. Et hec mensura cōprehendi nō pōt p modū arbitrij: neq̄ etiam pōt sciri hoc plus q̄z fit hec cognitio: q̄ nō est pfecta. Neq̄ etiā inuenit hic aliud accidens posterius qō significat sup hanc naturā veraci significatiōe. Etiaz neq̄ est aliqua nisi ꝓprietas eadē quādo sentiī: qz tūc significat sup hanc naturā: ⁊ si est impossibile hoc scire: eodē mō est impossibile inuenire in eo ꝙ habet ꝓprietatē vnū accidens equale ꝓprietati ad hoc vt significet sup ꝓpetatē: ⁊ sit manifesti⁹ apud nos q̄z ipsa: qz nō ē cōueniēs inuenire hoc nisi q̄n inueniret vnū accūs magis notū qō significaret pfecta significatōe: sup nām pp quā fit hec ꝓprietas. Et ꝓpterea qz ꝓprietas sequiī ꝓportionē mēsuraꝝ entium pole fuit inueniri in vna re ꝓprietates q̄si īfinitas: ⁊ res q̄ est ꝓpinq̄ īfinito nō pōt sciri perfecte p arbitriū: neq̄ ēt possum⁹ inuenire signa significātia subaliter super hāc nām. Et postq̄z ita est debem⁹ perscrutari si possibile est apprehēdere primas operatiōes per viā demōstratiuā aut nō. Et dicam⁹ ꝙ via q̄ perscrutati sum⁹ sup ꝓprietates erit cadē cū via q̄ hic erim⁹ scrutati: qz si posset apprehendi arbitrio medicina tēperata aut distemperata in fine equalitatis: hoc nō esset nisi cū cognoscerem⁹ naturā que hoc opaī pfecta cognitiōe. Quia q̄n nos tractam⁹ de medicina si ē calida aut frigida: aut temperata: nos nō intelligimus hoc nisi quia habet per sui naturā ⁊ ꝓparationē permutando se a corpore humano vl̄ vt permuteī a corpore humano: ⁊ corp⁹ postmodū ab ea recipit vnā qualitatē ꝓmutatā ꝓparataz

ꝓportionatã qualitatibus nãlibus q̃ sunt in corꝓore: quã ꝓportionẽ dicimus tẽperantiã: esse aut distempantiã. Ergo vtinã ego sciꝛẽ que nã est hec ꝓpter quã ꝓparatũ ẽ corꝓus humanũ pati has passiones: ⁊ que est illa q̃ ꝓparata ẽ ad agendũ: ⁊ cui rei has debemus cõparare: hoc est cui rei debemus ꝓparare mẽsuras eloꝝ que sunt in illa. Propterea qꝛ hec comparatio. al'opatio. nõ dr̃ nisi cõparatiue ad corꝓus humanũ. Et ꝓpterea apparꝫ ꝑma fronte q̃ dꝫ fieri cõparatio iter compl'onẽ ciboꝝ ⁊ medicinaꝝ ⁊ compl'onẽꝫ boꝛs: ita q̃ mensure elementoꝝ que iueniuntur in cibo ⁊ medicina in qualitate eq̃les sint his que in hoꝛe iueniunt̃: ⁊ hoc est qõ dicitur cibus tempatus ⁊ medicina tẽperata. Et qõ egredit̃ a tempantia ad vnã extremitatum est illud qõ est augmẽtatũ aut diminutũ in illo extremo. Hec est melioꝛ rõ que possit assignari ꝓportioni ⁊ cõparationi ciboꝝ ⁊ medicinaꝝ corꝓori humano ⁊ opationibus ipsius. Sꝫ vnũ nobis obuiat q̃ si ita est nullus cib⁹ dꝫ dici tempatus homini nisi caro humana. Et forte possꝫ esse q̃ carnes gallinaꝝ per modũ silitudinis remote essent tẽperate ꝓpl'oni homis: aut ꝓpl'o carniũ edi sil'r. Sꝫ de terre nascentib⁹ nullũ tempatũ poterit iueniri: ⁊ minus debẽt esse cal'a corꝓore hũano: qꝛ corꝓora aialiuꝫ sunt cal'iora nascentib⁹ terre: ⁊ ꝓpterea nõ iuenit̃ in terre nascentib⁹ calor in actu. Et postq̃ nõ est via cognoscẽdi hãc nãꝫ pfecta cognitione ab hac parte cõparationis q̃ est iter nãꝫ corꝓoris ⁊ ꝓpl'onẽ qua opantur medicie has opationes: fortasse poterit cognosci a parte ꝓparationis ⁊ ꝓportionis mensurarũ elemẽtoꝝ: quã hꝫ medicina a seipsa hoc est qꝛ medicina in qua dominabit̃ calor in seipsa: illa dr̃ cal'a: ⁊ illa in qua dominabit̃ frigus dr̃ frigida. Et sic de sicco ⁊ humido: qꝛ medicia in cuius ptes dñabitur pars ignea illa erit cõueniens vt ex ea gñet̃ calor magis sic̃ videt̃ in sulfure ⁊ in silibus. Hec est vna via q̃ posset sustineri in pte. Sed etiã illa est corꝛupta in pluribus suis partib⁹. Ideo qꝛ iuenimus multas res q̃ sunt in suis ꝓpl'onib⁹ cal'iores. Et qñ nos ꝓparamus eas corꝓori humano: hoc est qñ eas comedit homo iueniunt̃ frigidiores sic̃ mustuꝫ ⁊ vinũ antiquũ qꝛ in eo. s. musto apparet calor manifestioꝛ. Postq̃ tu vides qꝛ bullit ⁊ ꝓparando ipꝫ corꝓori humano est fridius. Et videmus res in q̃bus frigiditas est magis manifesta ⁊ ꝓparatione ad corꝓus nostrũ sunt calidiores sic̃ vetus vinũ. Et si tu dicis h̃ ꝓuenit a virtute corꝓoris. Ergo sumus in eo qõ ꝓ⁹ eramus ⁊ nõ sumus egressi. Et q̃re volo in h̃ conari qꝛ in terre nascẽtibus ⁊ aialibus oĩbus dñat̃ calor: ⁊ si refrigidarent̃ ꝓpter dominãs in eis nõ est fridꝫ illa a parte qua sunt terre nascẽtia: aut aialia in actu. Sꝫ q̃dã eoꝝ iueniuntur calida cõparatione corꝓoris humani: ⁊ q̃dã frida: ⁊ nõ solũ frida vel etiã mortifera ꝓpter frigiditatẽ: ⁊ illud quod est mortifer nõ est mortifer ex parte qua fridũ est in actu: qꝛ vinuꝫ qõ est vitificatiuũ est frigidũ in actu. g̃ nõ ꝓuenit nisi a parte ꝓmutationis quã recipit a nostro corꝓore: ⁊ hec ꝓmutatio aut est ad magis calidũ: aut ad magis frigiduꝫ: ⁊ si ad magis cal'm g̃ calefit ⁊ nõ refrigerat: si ad plus frigidũ. g̃ in corꝓore nostro est frigiditas in actu in quarto gradu aut vltra. g̃ sunt occupati oẽs passus vel trãsitus: ⁊ est nobis necesse tẽptare nouum passuꝫ: ⁊ dicemus paꝫ de esse olei. Oleũ est ex rebus in q̃bus dñatur humiditas ⁊ caliditas: eo q̃ ptes aeree in eo sunt manifeste multũ. Et si aliq̃s quereret quõ põt esse vt in eo partes aeree dominent̃ cũ videamus q̃ ingrossat̃ ⁊ congellat̃ ⁊ inspissat̃ a frigore ⁊ dicit̃ q̃ nõ cõgelãt̃ a frigore nisi substãtie aquose. Debemus respõdere q̃ nõ cõgelatur ꝓpter fridꝫtatẽ nisi ꝓpter multam ꝓuersionẽ suaꝝ partiuꝫ ad aquã ⁊ ab illa ꝓuersione ꝓuenit hoc. ⁊ multuꝫ subtiliati sum⁹ sup eẽ olei sup 4.⁹ metauroꝝ. ⁊ ibi sunt soluta oĩa dubia: ⁊ ꝓpterea non põt hr̃i ex h̃ certitudo nisi ꝓ expientiã: ⁊ quõ nõ debes h̃ credere: qꝛ tu vides q̃ qñ ponimus in ignem multas res nõ subito alterantur: propter calorem naturalem qui est in ipsis: ⁊ quando comeduntur ab aligb⁹ aialib⁹ icõtinẽti alterãtur ꝓp calorẽ nãlem q̃ est in ipꝰs aialib⁹: sic̃ dr̃ q̃ cũ strutiõib⁹ dat̃ ad comedẽdũ aurũ ⁊ icõtinẽti exhibat̃ a stõ iuenit̃ multũ dimutũ: ⁊ h̃ est veritas: q̃uis aurũ dure patiat̃ ab igne: nec põt dici q̃ calor strutiõis sit fortioꝛ igne. nam verbũ eẽt vanũ. Ergo hec res nõ ẽ nisi illud qõ segtur a tota suba in calore strutionis: ⁊ nõ ꝓ fortitudinẽ q̃litatis caloris: ⁊ h̃ est manifestius in cibis q̃ in medicinis: ꝓpterea qꝛ cibus ẽ illud qõ hꝫ p sui nãm vt cõuertat̃ ⁊ alterẽt a cibato: ita vt sit cũ cibato idẽ in spẽ ⁊ manifestũ ẽ q̃ hec ꝓueniẽtia q̃ est iter cibũ ⁊ cibatuꝫ nõ ẽ nisi a tota suba: ⁊ ꝓpea vna ⁊ eadem res vni aiali est cibus ⁊ alteri ẽ venenũ: sic̃ elleborus coturni cibus: ⁊ napellus çaratro q̃ latine sturnelli noiantur: sed medicia eo q̃ opatur in corꝓore ꝓp ꝑmas q̃litates opinatur qdã vt illud arbitrio possit cõprehendi.

¶ Capl'z. XXV. Quod est de iuestigatiõe q̃liter sunt verificata signa rõnabilia ciboꝝ ⁊ medicinaꝝ.

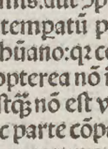

T Hal. ⁊ aly medici conati fuerunt facere regulas demõstratiuas vt ꝑbarent opationes haꝝ medicinaꝝ i corꝓoribus humanis: q̃uis nõ sint nisi signa opinatia sicut ostẽsuꝫ est superius: ⁊ vt ipm honorem⁹ dicim⁹ q̃ habent veritatẽ ꝓ maiori parte: sꝫ nõ necessario: ⁊ ẽt qꝛ mouent hoĩez ad experientiã. Et ꝓpterea dicit. H. q̃ duo istꝛa quibus hec ars fuit inuenta fuerũt ratio ⁊ experiẽtia: ⁊ ẽt cõferunt ad habendã cognitionẽ reꝝ expertarũ vtrũ sint cibales aut medicinales. Uerbi gr̃a. sint duo cibi. vn⁹ sit facilis vel leuis: alter vero grauis ⁊ durus: nos dicim⁹ q̃ facilis ⁊ leuis citius alterabit̃: eo q̃ citius recipiet diuisiõez a calore nãli ⁊ citius patit̃. Et adhuc plus si conati essem⁹ in his rebus ad accipiẽdũ per vnã viã cãm ⁊ esse simℓ: eẽt valde difficile: ⁊ qñ habebimus experiẽtiã esse facile erit nobis dare cãm per hũc modũ speculatiõis: ⁊ erit hec ars rõcinatiua. Et qñ vna medicia nõ cõplebit itentionẽ nr̃az hac rõne: poterimus ad aliã transire. Sꝫ qui nõ hr̃et nisi experientiã nõ posset hoc obtinere. Et iã dilatat⁹ ẽ Hal. in diuisiõe haꝝ duaꝝ reꝝ: nisi qꝛ demr̃atiões ⁊ sententie dicte a. H. ⁊ q̃busdã medicis veniẽtib⁹ post eũ sũt breues respectu illaꝝ q̃ hic dici possũt: eo q̃ intẽderãt ad loquẽduꝫ sup nãm medicinaꝝ ex pte sapoꝝ ⁊ odorum: ⁊ velocitate cõuertendi ab igne: ⁊ si ponerem⁹ oĩa hec eẽ signa erũt ꝓ ꝓza nãrum q̃ tenent̃ has opationes facere in corꝓore humano. ¶ Sed signa subalia necesse est vt sint eq̃lia naturis q̃ manifestant super eas: et tũc poteris ire a nouissimo ad ꝑmũ: ⁊ a ꝑmo ad nouissimũ. Et si nõ fueris perscrutat⁹ speculationes hui⁹ artis per hanc viã ignorabis nãm medicine calide inq̃ntũ absolute cal'a extitit: ⁊ frigide inq̃ntũ frigida: nec ẽt scies nãm medicine calide in eo q̃ est cal'a perfecte: nec frigide in eo q̃ frigida ẽ. Uerbi gratia. si cognitio medici in medicina calida nõ esset: nisi ꝓpterea q̃ hꝫ sapoꝛez acutũ aut amarũ aut salsum: ⁊ q̃ nã que habet calefacere facit hoc: tũc est ei⁹ speculatio in hac arte multuꝫ diminuta: ꝓpterea qꝛ multe res sunt calide: ⁊ nõ hẽnt sapoꝛẽ amarũ neq̃ acutũ: sicut carnes passerũ ⁊ columbarũ iuuenũ ⁊ similiuꝫ. Quia cibi ⁊ medicine vl'r sunt terre nascentia: aut aialia: aut mineralia: ⁊ sapoꝛes nõ dominãtur, nisi in terre nascentib⁹ aut animalib⁹. Et nobis necesse est vt istarũ rerũ arbitriũ sit rationale ad affirmandaz naturã medicinaꝝ calidaꝝ fri. sic. ⁊ humi. ⁊ postea studebimus in rebus que significant has naturas. Ergo ꝓmo considerande sunt signa quib⁹ possimus cognoscere quãtitatẽ haꝝ mensuraꝝ a compl'onibus medicinaꝝ. Et dicimus q̃ res quibus possunt sciri sunt res superuenientes

vnicuiq; qualitati rei cõplexionate: ꝓpterea q; cõplexionatũ est corpus cõsimile in partib⁹: ⁊ ista supueniẽtia sunt differẽtie que aduenĩũt ei a mẽsura mixtionũ illarũ. Et q̃daz istarũ differẽtiarũ sunt que cõtinẽt oĩa corpora ꝑsilia ⁊ sunt oẽs enumerate in ārto methauroꝝ: quarũ quedaz sũt que congelant̃: ⁊ quedã nõ: ⁊ quedã dissoluunt̃ ⁊ q̃dã nõ: ⁊ quedã sunt lenes ⁊ quedã aspe: ⁊ quedã sunt que sũt extẽsibiles ⁊ q̃dã nõ. Et q̃dã sunt q̃ sũt ꝓprie qbusdã corporibus ꝑsilib⁹: sicut odores: ⁊ sapores: ⁊ colores. Et quedam quib⁹ est dñatio manifesta vnius elementoꝝ per se qñ sentiunt̃ per tactũ calide: frí. hu. aut sic. ⁊ hoc nõ iueniũtur nisi in reb⁹ in quibus est caliditas: frigiditas: humiditas aut siccitas in actu. Sed cũ nos pscrutati fuerim⁹ cibos ⁊ medicinas: nos tẽptabimus eos in eo q; sunt partes rei cõposite: ⁊ hoc est ꝓpriũ in medicinis ⁊ cibis que sunt partes terre nascentiũ ⁊ aialiũ. Et quedã illarũ sunt q̃ iudicant̃ per earũ opationes ⁊ loca. ⁊ si sunt partes aialium iudicant̃ a regimẽto illoꝝ aialiũ: ⁊ a specie illoꝝ ciboꝝ: ⁊ gnãliter necesse est vti in aialibus cõparatis rebus quib⁹ vsi sum⁹ in cognitiõe ꝓlonis hois in opatione: regione ⁊ loco: ⁊ cũ dico hic opationẽ: intẽdo opationẽ aie: hoc ẽ nutrimẽtũ sensibilitatẽ ⁊ cõcupiscibilitatẽ: ⁊ alias opatiões aie que dicte sunt. Iste sunt vie quib⁹ possumus per hanc artẽ iudicare: ⁊ q̃uis nõ sint fortes sine eis nõ possum⁹ eẽ nec ipsas diminuere. Sed dicẽdũ est de vnaquaq; istarũ ſm q; melius eẽ poterit: nec petẽdũ est vltra illud quod dictũ est sicut dicit Arist. q; nõ debem⁹ querere a traulo sermocinari: nec a muto loqui: ⁊ in his nõ est aliud nisi vt recipiant̃ a naturali: ⁊ ab eo qõ videm⁹ q; facit natura: q; demõstratio nõ hz veracẽ viam in hac arte.

¶ Cap. XXVI. in quo docet cognoscere cõplexionẽ ciborum ⁊ medicinarũ per generales differentias corporum mixtorum.

ET dicamus q; res que sunt manifestiores a quib⁹ possum⁹ habere certitudinẽ ꝓplexiõis corpoꝝ ꝓsimiliũ ẽ cõgelatio ⁊ spissitudo: humectatio: resolutio: dissolutio: facilitas: viscositas: subtilitas: grossicies: mollificatio: duricies: cõbustibilitas: ⁊ nõ cõbustibilitas: opilatio: ⁊ apertio ⁊ quedã ꝓgelatio a calido: ⁊ quedã a frigido. Eoꝝ que cõgelant̃ a frigore: quedã sunt que inspissant̃ ꝑmo a calore: ⁊ quedã q̃ nõ sunt inspissata ꝑmo a calore: ⁊ quedã q̃ ispissant̃ ab vtroq;. Et eoꝝ que dissoluunt̃: quedã dissoluunt̃ a calido: ⁊ q̃dã a frigido. Et eoꝝ que humectant̃: quedã humectant̃ a calido ⁊ quedã a frigido. Sed q̃ ꝓgelate sũt a calore calor ⁊ siccitas sup eas dominat̃: vt est sal ⁊ species eius. Sed que ꝓgelata sunt a frigore si in ꝑmis esset inspissata a calore: ⁊ ista spissitudo eẽt ꝓpinqua spissitudini que fit a nã acrea aut aquea sic̃ spissitudo butiri hec erit necessario calida: ⁊ idẽ est de oleis gũmis ⁊ silibus: ⁊ q̃ cõgelate sunt a frigore: ⁊ nã terrestris sup eas dñat̃: si calor pus eas inspissauerit: ergo frigiditas ⁊ siccitas dñabunt̃ i eis: sicut sunt ossa: cornua: pãniculi ⁊ silia. Sz que sunt cõgelate a frigore: nec sunt ꝑus ispissate a calido nãliter hec spissitudo erit frigida ⁊ humida: sicut est argẽtũ viuũ ⁊ similia. Et que res sunt ispissate a calore ⁊ coagulate a frigore sunt ꝓpinque equalitati: sicut ẽ cachimia: ⁊ res que dissoluunt̃ a calore semp coagulant̃ a frigore: ⁊ que coagulãtur a frigore dissoluunt̃ a calore. Ideo cũ nos videm⁹ res que sũt dissolute a calore debemus inspicere si coagulate sunt a frigore: nec inspissate sunt a calore iudicam⁹ ipsas esse frigidas ⁊ hu. Et si sint inspissate a calore cũ dñio partiuz terrestriũ: iudicam⁹ ipsas eẽ frigidas ⁊ siccas: sicut ferruz ⁊ multa metalla. Et si oz hac spissitudine dominant̃ partes aeree: tũc eas iudicam⁹ humidas declinãtes ad caliditatẽ: sicut est pinguedo intestinoꝝ: ⁊ sunt res que dissoluunt̃ a frigiditate ⁊ hu. vt sunt spẽs salis. Sz res q̃ sũt inspissate a calore ꝑ maiorẽ ꝑte sũt calide ⁊ sicce: excepto q; illa spissitudo nõ sit fundata in suba aerea sic̃ spma: q; tũc illa suba erit humida aut tẽpata sic̃ lac coctũ. Sz res q̃ sũt inspissate a frigiditate ⁊ hu. si calor est in ꝑmis opatus aliquã coagl'ationẽ oz dici q; sint calide ⁊ hu. vt ẽ ius pingue. ⁊ si sint ispissate: ita q; calor in ꝑmis nullaz fecerit coagulationẽ debẽt dici vt sint frigide ⁊ hu. sic̃ lac qõ coagulat̃ multa frigiditate. Et debes scire q; põt eẽ q; opationes q̃s faciũt caliditas ⁊ frigiditas in rebus istis pñt eẽ nãles aut accidẽtales: iõ debem⁹ iudicare sup generato illarũ si est nãle: q; ꝓl'o ꝓpriã medicina ℔ facit erit nãlis sicut est spissitudo spmatis: ⁊ ꝓpl'o q̃ facit nõ nãle ẽ nõ nãlis: sz accidẽtalis sic̃ spissitudo q̃ fit i musto qñ ad ignẽ decoquit̃. Sz res q̃ ispissant̃ a calore ⁊ frigore eq̃l'r sũt aeree ⁊ aquee: ⁊ earũ ptes sũt ꝓglutinate simul sicut oleũ oliue: ⁊ alia olea q̃ possũt recipe has opatiões: q; oleũ ispissat̃ ⁊ ꝓgelat̃ a frigiditate. ꝓpterea q; ptes aeree q̃ sũt i ipso cõuertunt̃ ad aquã: ⁊ iterũ ispissant̃ a calore. ꝑea q; resoluunt̃ ptes aquee ⁊ remanẽt aeree cũ terrestrib⁹ in eo dominãtib⁹. Et res q̃ nõ ispissant̃ a calore vel a frigore sunt aquee cũ pauca terrestreitate: ⁊ calor eas ꝓsumit anteq̃ ispissent̃. Nec ẽt frigus põt eas ispissare ꝓpter paucã terrestreitatez que est in eis: eo q; nõ inspissat frigus: nisi quãdo extrahit caliditatẽ existentẽ in eis ⁊ spargit humiditatez: ⁊ tũc aduenit siccitas: ⁊ illa de causa erit coagulatio: ⁊ inspissatio: ⁊ q̃ñ due res recipiũt congelationem ⁊ inspissationẽ equali tempore: aut ꝓpter vnũ motorẽ equalem in subtilitate ⁊ grossitudine sunt in vno gradu eq̃les in caliditate ⁊ frigiditate. Sed si vna earũ plus inspissat̃ coagulatio ipsius est velocior. Et cũ motor ipsi⁹ est fortior habz inequalitatẽ ſm hoc. Sed res lenes ⁊ viscose habent dominiũ aque ⁊ terre: ⁊ ꝓpterea sunt frigide ⁊ grosse: sed lenes hñt dominiũ aereitatis cũ pauca terrestreitate: ⁊ ꝓpter hoc de facili diuidunt̃: eo q; aereitas que admixta ẽ ci est elemẽtũ hu. ⁊ ideo leuiter ab alio diuidit̃: ⁊ modica siccitas q̃ est admixta ei leuiter recipit passionẽ. Et res humide recipiũt extensionẽ ꝓpter ꝓtez humidã aqueã q̃ est in ipsis: ⁊ ꝓpter dominationẽ ꝑtis terrestris cũ aquosa sũt difficiles diuidi in duas partes: ꝓpterea res lenes vel faciles sunt ꝓpinque vt pmutent̃ digestioni ꝓpter facilẽ diuisionẽ earũ: q; calor in eis plus dominat̃: q; hec ẽ vna ex rebus q̃ adiuuat ad velocitatẽ digestiõis: q; difficultas diuisionis partiũ fatigat nãm. Et scias q; viscositas ⁊ spissitudo significãt siccitatez ꝓpter dominationẽ partiuz terrestriũ: si est medicinalis: ⁊ si est cibalis est difficilis digestionis: ideo q; forma corporis difficilẽ suã deserit nãz. Et subtilis substãtia si est aerea significat caliditatẽ ⁊ humiditatẽ: ⁊ si ignea significat calorẽ ⁊ siccitatẽ. Et mollicies significat corpus bũidũ: ⁊ ꝓpterea res molles facile permutant̃ sicut fructꝰ recẽtes ⁊ humidi: ⁊ dure significãt cõtrariũ. Et spissitudo ⁊ mollicies ⁊ subtilitas ⁊ duricies nõ significãt nisi super vtutes patiẽtes in re: hoc est humiditatez ⁊ siccitatẽ: ⁊ nõ sup agentes. Et oppilatio ⁊ euaporatio dicit̃ ſm duos modos: vn⁹ qui dz sic veraciter appellari: ⁊ est talis operatio: hoc ẽ augmẽtũ vel diminutio quãtitatis: sicut nos videm⁹ mustũ facere ex seipso euaporationem in vere clauso: ⁊ crescit quãtitas sua vltra mensuraz ꝑmam nõ existente additione sub̃e in ipso: ⁊ aliq̃ frangit vtrẽ. Et sicut videm⁹ in nebulis q̃ cõstringunt̃ ⁊ oppilant̃ in seipsis ⁊ redeunt ad paucã mensurã nihilo ex eis exeũte: ⁊ elargantur ⁊ crescũt nullã additionẽ recipiẽtib⁹: ⁊ cã in hoc ẽ: q; aer ẽ maior aqua ⁊ terra: ⁊ q̃ñ res appropinq̃t nature aeris eius q̃titas plus crescit: ⁊ quando ꝓpropinquat plus nature terre ⁊ aque diminuitur plus: ⁊ ꝓpterea res vaporabiles sunt aeree: ⁊ sunt calide ⁊ humide: ⁊ q̃ sũt

clause ⁊ opilate in seipsis sunt frigide ⁊ humide. ꝓpterea qꝛ euapoꝛatio nō est nisi dilatatio substātie aeree ⁊ nō est augmentū rei veniētis ab extra: ⁊ sic est opilatio ꝑ ẽrium. Et ꝓpterea ponit fermētū in pane: ad hoc vt faciat ipsum spongiosum ⁊ in eo dominet aereitas: ⁊ sit facilis ad digerendū: ꝓpterea qꝛ coꝛpus aereū leui⁹ est ad ꝑmutandū ꝑpter suā humiditatē: qꝛ suba sicca est dura ad ꝑmutandū ⁊ digerendū. Alter vo modus est qui dicit vapoꝛatio vel opilatio ꝓpter dispōnez coꝛpis qō hz foꝛamina larga vel stricta: qꝛ qō hz largos poꝛos dicimus esse vapoꝛosum: ⁊ qō hz strictos dicimus esse opilatū: qꝛ nāli intellect⁹ est intelligere istas res in suba coꝛpoꝛea earū: ⁊ nō ꝓpter largitatē aut strictura foꝛaminū: qꝛ hec sunt verba vulgarium q̄ꝫ etiā illud adiuuet digōnē ꝓpter facilitatē digestionis. Sz res cōbustibiles sunt de necessitate ignee sic sulfur: aut aeree sicut fenū. Et ꝓpterea velociter ꝑmutātur ab igne. Et si diceret sic in digone hoc nō ꝓueniret nisi rebus que comedunt: sed si nos itelligerem⁹ q̄ hoc eēt veraꝛ ſm Hal. nō esset necesse attribuere medicine opilationez ⁊ subtilitatē: qꝛ possibile eēt vt res eēnt grosse sube: et de facili ꝑmutarent: qꝛ haberent foꝛamina magna: ꝑ que posset ignis de facili transire: ⁊ ꝓpterea sup eas dominabitur ignis ⁊ cōburent subito: qō facere nō pōt caloꝛ naturalis: ꝓpterea qꝛ est humidus: ⁊ est debiliozis calozis q̄ꝫ ignis: qꝛ res supꝛadicte nō sunt faciles ad cōburendū nisi ꝓpter accidētia largitatis suoꝝ foꝛaminū: sicut harundines. Sz res que intendit habere vapoꝛationē ⁊ opilationez a suba sui coꝛpoꝛis: hoc ē ꝓpter raritatē suā: aut spissitudinē suā a partib⁹ sube sue: ⁊ illa habēt cōparationē cuz caloꝛe nāli qui opatur in coꝛpus nostrū. Sed res que non recipiūt cōbustionē sunt res terrestres ⁊ aquee: hoc est qō pōt dici in significationib⁹ vniuersalib⁹ superueniētibus naturis coꝛpoꝛuz cōsimilium.

¶ Cap. XXVII. Qō ē de cognitiōe medicinarū ⁊ ciboꝛum per rationem sumptam a speciali differētia mixti que est sapoꝛ.

DEinceps volum⁹ narrare de sapoꝛib⁹: odoꝛibus: ⁊ coloꝛib⁹. Et dicim⁹ q̄ spēs sapoꝝ q̄ sūt manifestioꝛes: sunt dulcis: vnctuosus: salsus: amarus: acut⁹: pōticus: stipticus: acetosus: ⁊ insipidus. Dulcis significat ꝓplonē calidā: hz caloꝛ ipsi⁹ est tēpat⁹ eq̄lr ad ꝓparationē ꝓplonis humane ſm Hal. Sz vnctuosus dict⁹ est: qꝛ ps aerea dñat super ipsum cū modica aquositate: ⁊ ꝓpterea caloꝛ ipsius est minoꝛ q̄ꝫ caloꝛ dulcis. Supra ꝓplonē salsi dñat pars sicca adusta: i q̄ mixta est pauca humiditas: ⁊ caloꝛ suus maioꝛ est caloꝛe vnctuosi. Et sup nāz amari dñat ꝓplo sicca terrestris: ⁊ hoc pōt nasci a calido ⁊ frigido. ⁊ significatio que separat vnū ab alio est q̄ significatio eius qō fit a frigoꝛe ē vt sit dulce postq̄ fuit amarū: sic sūt glādes xilocaracta: ⁊ aliq̄ ex cucurbitis. Et amaritudo q̄ fit a caloꝛe ⁊ terrestreitate reuertit ad amarū postq̄ fuit dulce. Et hoc fit ꝓpea q̄ amaritudo segt duas spēs ꝓplonis: aut calidā ⁊ siccā: aut frigidā ⁊ siccā: quēadmodū ꝓuenit coloꝛ niger ꝑ caloꝛez ⁊ frigus. Et hoc qō dixim⁹ bꝛeuiter de amaro nō senserunt medici: q nos ꝑcesserūt: ⁊ ēt Hal. nō apꝛoꝑauit ipsum nisi calido seoꝛsuz. Sz quō nō cogitāt h̄ q̄ opiū ē in fine amaritudis: ⁊ īducit paralisiz ꝓp suā frigiditatē: ⁊ q̄ꝫ nis posset dicere q̄ nō ꝓuenit amaritudo a ꝑte frigida. Nos dicemus iā ē amaritudo dñans i suo sapoꝛe: ⁊ sapoꝛ foꝛtis est i iudicio sup nāz ibi: vñ oz iudicari q̄ sit magl calidū q̄ꝫ frigidū: ꝑ q̄ea iste res accipiēde sunt a nāli. Et q̄ nos dixim⁹ de amaro ꝓuenit in libꝛo nſo: q oꝛ liber de plātis. ⁊ amaritudo q̄ ꝓuenit a caloꝛe est calidioꝛ salsedine: qꝛ admisceꝛ salsugini aliquāta humiditas. Et significat hoc aqua maris maioꝛis: qꝛ est nimis salsa: ⁊ est multū amara: ⁊ nō pōt in ea viuere aliq̄ō aīal ꝓp multā amaritudinē: ꝓpea quia amaritudo ē in vltimitate ẽrietatis nutrimēto aīaliū: ⁊ ẽriū dulci ꝓpter siccitatē solū: ⁊ ꝓpea iterficit ifantes q̄ multū ea vtunt: ꝓpea qꝛ sūt in vltio hūiditatis: ⁊ vlr nō ingredit mā amaritudis in re cibali: ꝓpea qꝛ nō ē nisi medicinalis: ⁊ dulcis īgredit in cibos ⁊ medicias. Et q̄ dñat supacutū ē mult⁹ caloꝛ cū multa siccitate ⁊ subtilitate: ⁊ ꝓpea caloꝛ illi⁹ ē foꝛtioꝛ oīb⁹ alys. Isti sūt sapoꝛes significātes sup spēs rerū calidarū: ⁊ vniuscuiusq̄ eoꝝ hz in sua specie gradus: qꝛ q̄dam dulce est calidū in gradu ꝑmo: ⁊ q̄dā caliduz in scō aut vltra: ⁊ sic de salso. Et sapoꝛes q̄ significāt in medicinis sup ꝓplonē frigidā sūt pōtici stipticī: acetosi: ⁊ insipidi. Sz insipidi magl debēt attribui insapoꝛabili q̄ꝫ sapoꝛabili. Sz dr vt sit sapoꝛ ꝓpter sensuz gustus ꝓpea qꝛ glibet sensus sentit sensatū ꝑpuz ⁊ ꝑuationē illi⁹. ⁊ stiptic⁹ ⁊ pōticus sūt vni⁹ spēi ⁊ nō diuersificant nisi ſm magis ⁊ minus: ⁊ illi significāt sup ꝓplone foꝛti siccitatis ⁊ frigiditatis: ⁊ pōticus in hoc ē foꝛtioꝛ stiptico ⁊ acetosus fit cū frigiditate mixta i parte humiditatis: ⁊ nō ē remotus a caloꝛe: ⁊ ꝓpea icidit ⁊ subtiliat: ⁊ ꝓpea subsistit pōtico ⁊ stiptico in frigiditate. Et insipidus ē aq̄sus ⁊ frīdus: et hoc ē qō pōt dici in significatiōib⁹ sapoꝝ. Et gdā sapoꝛes sunt q nō significāt pfecta significatione sup naturā rei: ⁊ hoc pōt esse in vna medicina cōposita ex pl̄ibus ptibus: quaꝝ q̄dā sunt sapoꝛabiles: quedā insapoꝛabiles: ꝓpterea qꝛ nō est necesse vt vnūqōq; mixtū sit sapoꝛitū vt ꝓbatū est in nāli pbia. Et si homo vellet iudicare totalitatē medicine nō posset iudicare per sapoꝛē sup ipaz totā: sic videmus multa ex gūmis: qꝛ sunt insipida: ⁊ tñ calida.

¶ Cap. XXVIII. Qō est de cognitōe medicinaꝝ ⁊ ciboꝛuz per rōnē sumptā a spāli dr̄ia mixti que est odoꝛ.

ET differentie odoꝝ: nō sunt manifeste nobis sicut differentie sapoꝛū. vnde nō ꝓpriū bēnt nomē sicut habēt sapoꝛes: sed dicit odoꝛ fetidus ⁊ odoꝛ aromaticus. Sed nos oꝛdinam⁹ nomia accōmodata a nomini⁹ sapoꝝ sic diceret odoꝛ acetosus: ⁊ odoꝛ acutus: ⁊ odoꝛ amarus: ⁊ ꝓptea significatio cōplexionis odoꝝ istoꝝ specialiter est eq̄lis significationi cōplexiōis sapoꝛis dominantis sup ipm. Sed odoꝛes aromatici: nō sunt nisi a cōplexiōe calida ex necessitate. Et fetidi fiunt a cōplexiōe frigida ab humiditate extranea cū caloꝛe putrefactiōis. Sed scias cum hoc toto q̄ significatio odoꝛū est multū debilis: ꝓpterea qꝛ sicut dictum est superius pot̄ est esse medicinā cōpositam ex partibus aligbus odoꝛiferis ⁊ aligbus nō odoꝛiferis: ⁊ si iudicaremus super totalitatē medicine per odoꝛez posset esse iudiciū ignoꝛātie. Ideo qꝛ de hac re nō debem⁹ iudicare de toto ꝓpter partem sicut ille qui opinatus est q̄ rosa est calida: eo q̄ esset aromatica.

¶ Capitulum. XXIX. Quod est de cognitione ciboꝛuz ⁊ medicinarum per rationem sumptam a speciali differentia mixti que est coloꝛ.

SIgnificatio coloꝛū est multū debilioꝛ significatiōe istoꝝ: ꝓpterea qꝛ coloꝛes nō sūt nisi in superficie coloꝛati: ⁊ ꝓpterea ꝓueniens ſm pl's q̄ cōplexio partis in qua est coloꝛ ē alia q̄ꝫ cōplexio totius coloꝛati: ⁊ ꝓpterea vides q̄ idē est coloꝛ in re calida ⁊ in re frigida: sicut albedo q̄ est in sale ⁊ canfoꝛa. Sed videt q̄ coloꝛ verificet plus in opatōe eoꝝ que sunt in vna specie: sic est in gallinis albis ⁊ nigris: ⁊ in cignis albis ⁊ nigris. Sz coloꝛes sunt multifoꝛmes: sz generaliter fiūt albi aut nigri aut compositi: ex his sic azurus citrin⁹ ⁊ aly. Sed viriditas ⁊ nigredo fiunt ex necessitate ex partibus siccis terrestrib⁹: quandoq; fit ex multo caloꝛe sicut nigredo in ethiopib⁹: ⁊ q̄ñq; fit ꝓpter frigiditatem sicut vinū nigrū: ⁊ hec differentia iudicat: ex eo q̄

precessit sicut alibi dictū est. Sz albedo qñ ꝓuenit a dominatiõe mixtionis partiū terrestriū cū aereis significat calorẽ aut tẽperãtiã: sic tu vides hoies habẽtes pulchrã albedinẽ. Sz que fit ꝓpter admixtionẽ partiū aquearū cū terrestrib⁹ qñ est in reb⁹ humidis significabꝫ ꝓplonẽ fri. ⁊ hu. Et iaz dictū est in libro nostro q albedo fit ex admixtione partis ignee clare cū corpe puio. Et nigredo fit a parte ignea tenebrosa cū corpe nõ puio. Sed colores rubei oẽs significãt sup calorẽ ꝓpter partẽ igneã que in eis manifestat: ⁊ citrinus est medius inter eos. Sz viriditas declinat magis ad nigredinez: sicut citrinus magis ad aliud extremū. Sed nã colorꝫ medioꝫ est cõpositа ex nã extremoꝫ. Hoc est qõ põt dici sup significatiõe vtutū medicinarū ex parte colorū supueniẽtiū corporibus ꝓsilibus.

¶ Cap. XXXX. Quod est de cognitione ciborū ⁊ medicinarū per ꝓprietates eoꝫ put sunt partes terre nascẽtiū ⁊ animaliū: ⁊ sunt hec quattuor. s. locus: tempus: ⁊ regio: ⁊ operatio.

DIceps narrãde sunt ꝓprie significatiões in illis: in co q sunt ptes terre nascẽtiũ vel partes aialiũ. Nã terre nascẽtiũ cognoscit̃ ꝗttuor rebus: vna a loco: alia a regione: alia a tpe: quarta ab opatiõibus: ⁊ nõ fortificant̃ h̃ operationes nisi pp significatiões rerũ ꝑteritarũ: ⁊ cuius nos cognoscam⁹ ab istis ꝓplonẽ medicine nos debem⁹ cognoscere etiã per viã opatiõis duarũ medicinarũ q̃ sũt in vna specie sicut dictũ est. Et dicim⁹ q terre nascẽtiũ q̃dã sunt pfecta ⁊ quedã sunt diminuta. Et diminutũ est illud in q̃ manifestat̃ dñius vni⁹ elemẽti solũ: aut elemẽti aque sic terre nascẽtia que nascunt̃ ex aqua aut elementi terre sic terre nascẽtia que nascunt̃ in locis petrosis ⁊ fortib⁹: ⁊ ꝓpterea ista terre nascẽtia sunt diminuta: hoc est qz nõ hñt flores ⁊ folia: ⁊ manifestũ est q dominãs sup ꝓplonẽ istorũ est aut frigiditas aut humiditas: sicut foliũ herbe que stat sup faciẽ aque que dr̃ thaboleb: aut frigiditas ⁊ humiditas sicut fungi. Et terre nascẽtia pfecta sunt illa que nascunt̃ in mõtib⁹: qz appet ab eminẽtia montiũ: vt debeat gnãre plura terre nascẽtia q̃ alia loca: dũmodo sint tẽperati cũ bona euaporatiõe: ⁊ cũ bona mixtiõe caloris cũ humiditate: ⁊ dz esse hoc in eis: qz habẽt ascẽsuz in aere: ⁊ sũt ꝓpinquiores influẽtie corpoꝫ supioꝫ: ⁊ illa terre nascẽtia habẽt cõplemẽtũ fructuũ floꝫ ⁊ folioꝫ. Et sunt terre nascentia que nascunt̃ in deserto: ⁊ sunt que nascunt̃ in viridarys. Nã illa habẽt plus frigiditatis ⁊ humiditat̃ de necessitate: vt sunt sicle nascẽtes in desertis ⁊ viridarys. Et significatio que ꝓuenit a regiõe ẽ q quedã terre nascẽtia sunt q̃ nascunt̃ plus in terris calidis: ⁊ quedã sunt que nascunt̃ plus in terris frigidis: ⁊ q̃ nascunt̃ in calidis ꝑ maiozi parte sunt calida: sicut que veniũt ab idia: ⁊ que nascũtur in frigidis: vt plus sunt frigida. Et põt eẽ aliqñ p accidens vt nascant̃ calida in terris frigidis: sicut pinee que nascunt̃ in sclauonia: ⁊ frigide in terris calidis: sicut sũt tamarindi qui nascunt̃ in terra arabũ. Et hoc accidit ꝓpter duas res: aut ꝓpterea qz cortex illoꝫ terre nascẽtiũ ẽ fortis ⁊ dẽpsus: aut vt sint submersa sub terra. Quia iste due res possunt dare colorẽ ⁊ frigus in oĩ regiõe: eo q calor naturalis existẽs in eis ꝺbit̃ intus ꝓpter frigiditatẽ: ⁊ similr accidit de reb⁹ frigidis in terris calidis. Et significatio tẽporis accipit̃ fm ordinẽ regionis: qz tu videbis multa terre nascẽtia calida nasci in hyeme sic rapa ⁊ napões: ⁊ q̃q medicina frigida nascit̃ in tpib⁹ calidis: ⁊ hoc accidit pp paucitatẽ sui caloris: qz ꝓpter paucã frigiditatẽ aeris ꝓsumit̃: sicut sunt olera multa tpe caloris. Et demõstratiões vegetabiliũ sũt magne valde de eo: qñ q̃dã ex vegetabilib⁹ sũt q̃ cito mouent̃ ad augmẽtũ: ⁊ q̃dã tardi⁹ crescunt Sz veloces gñal̃r significãt caliditatẽ vel subtilitatẽ: vel sup vtrũq; ⁊ q̃ tardi⁹ crescũt significãt sup ꝺriũ. Et sũt ẽt alie significatiões significãtes sup vegetabilia i velocitate ⁊ tarditate fructificãdi. Et debes scire q velocitas natiuitat̃ terre nascẽtiũ significat aut calorẽ magnũ aut frigiditatẽ. Et q̃dã sũt ex terre nascẽtib⁹ q̃ hñt folia flores ⁊ fruct⁹: ⁊ q̃dã sũt q̃ ñ hñt fruct⁹. al̃. folia: nec flores: ⁊ illa sũt grossa terrestria: aut aq̃a: ⁊ qõ hz florẽ ⁊ folia ẽ pfcẽ tẽpatuz. Et terre nascẽtia q̃ sũt spinosa ⁊ globosa vl̃r sũt terrestria: ⁊ q̃ hec nõ hñt sunt ecõuerso. Et dr̃ie significãtes super nãz aialiũ sunt multe: qz q̃dã crescũt in aqua q̃dã i deserto. Que in aq̃ crescũt sunt frigida ⁊ hu. q̃ vo in deserto sunt calida ⁊ sicca: ⁊ q̃dã sunt volatilia: ⁊ q̃dã deambulantia: ⁊ volatilia sunt magis aerea ambulatiuis. Et q̃dã sunt sanguinea: ⁊ q̃daz exanguia: ⁊ que nõ habẽt sanguinẽ sunt frigida ⁊ sicca: ⁊ q̃ habẽt sanguinẽ sũt calida ⁊ hu. ⁊ q̃dam sunt ouatilia ⁊ quedã nõ: ⁊ q̃ sunt ouatilia sũt calida ⁊ hu. ⁊ q̃ nõ frigida ⁊ sicca. ⁊ q̃dã anhelãt ⁊ q̃dã nõ: ⁊ q̃ anhelãt sunt calida: ⁊ que nõ anhelant sunt frigida. Et quedaz nascuntur in locis calidis ⁊ quedam non: ⁊ que nascuntur in locis calidis ꝓ maiozi parte sunt calida ⁊ sicca: sicut cameli ⁊ capreoli. Et diuersificantur complexiones aialiuz in vna specie ꝓpter pascua: ⁊ ꝓpter aquã: qz pisces qui nascunt̃ in loco petroso sunt subtiliozis subẽ ⁊ minozis superfluitatis alys: ⁊ tales sunt qui velociter mouent̃ ⁊ multũ laborãt: ⁊ cõplexio istoꝫ est miozis humiditatis: ⁊ qui parum laborãt sunt frigidiozis ⁊ hũidiozis cõplexionis. Et q̃dam aialia sunt q̃ incedũt sicut nascunt̃: ⁊ quedam nõ: ⁊ q̃dam sunt facientia multos filios: ⁊ illa sunt calida ⁊ hũida: ⁊ quedã que nõ faciunt nisi vnũ. Et diuersificant̃ etiã aialia fm diuersitatez ciboꝫ: qñ aialia comedentia carnes sunt calida ⁊ sicca. Et cõplexio aialiũ comedentiũ terre nascentia sunt tẽperate cõplexiõis: vt sunt pecudes boues: ⁊ his similia: ⁊ vt sunt de volatilibus galline ⁊ columbe. Itẽ diuersificant̃ aialia fm magnitudinẽ ⁊ paruitatẽ suoꝫ corpoꝫ: qz que sunt magni corporis sunt terrestria: ⁊ q̃ sunt parui corporis sunt ecõuerso: ⁊ hoc est in aialibus que nascunt̃ in terra. Sed eoꝫ que nascunt̃ in aq̃ magnitudo corporis significat multã humiditatẽ: ⁊ ꝓptera laudat̃ in piscibus pinnas: ⁊ in alys aialib⁹ duricies ossium: ⁊ multitudo corporis terrestriũ: sicut vngues: claui: ⁊ squame: ⁊ similia his: qz hec significãt q multa est in eis terrestreitas: ⁊ ꝓpterea mlte squame laudant̃ in piscib⁹: qz significãt rem cõtrariã eoꝫ cõplexiõib⁹: ⁊ etiã multe spine. Et similiter audacia cordis ⁊ pusillanimitas significãt super cõplexionẽ aialis: qz aialia audacia sunt calida: ⁊ pusillanima sunt frigida. Et differẽtie per quas cognoscuntur complexiões aialiũ sunt multe: ⁊ nostra ītentio nõ fuit nisi rememorari eoꝫ breuiter ad monẽdũ illũ qui diligit tẽptare ad hoc vt perscrutet̃ oẽs alias differẽtias: ⁊ sciat causas illaꝫ in libris nãlib⁹. Et scias q oĩa hec signa sunt accidentia q̃ adueniũt corporib⁹ cõsimilibus: ⁊ super ea significant: ⁊ nõ sunt signa illis q̃ nõ sunt cõsimilia nisi quando aggregant̃ oĩa ⁊ fit vna cõpositio inter cõtraria ⁊ iudicat̃ ꝓpter dominãs: ⁊ illud põt esse verũ iudiciũ. Hec sunt genera reꝝ qbus nos possum⁹ cognoscere operatiões medicinaꝝ ⁊ ciboꝝ. Et dicimus q possibile est cognoscere operationes scõas medicinaꝝ: tũc qñ cognoscemus cõplexionem medicinaꝝ: in caliditate ⁊ siccitate: cuius hoc nõ verificet̃ in oib⁹: qz inuenit̃ in quibusdã medicinis q earuz opatiões scõe nõ sequunt̃ ꝑmas hoc est cõplexionẽ medicinaꝝ: verbi gratia. subtilitas ⁊ incisio nõ sunt attribuẽda nisi corpori multi caloris. Et nos iuenim⁹ medicinas temperatas cũ suis cõplexionibus: tũ sunt subtiliatiue ⁊ incisiue: sicut capillus veneris squinãtũ: ⁊ similia his: ⁊ acetũ ẽ in vltimitate subtilitatis ⁊ incisionis: ⁊ est tamẽ frigiduz: ⁊ hoc accidit: qz calor qui in eo est sustentat̃ frigiditate q̃

est in eo: qz frigiditas sua cõpingit ipsuz z cõprimit ipsum ad partes intrinsecas mẽbri: z sic videt q alie medicine faciãt: hoc est vt habeãt supfluã subtilitatẽ in seipsis: aut vt eis supueneri aliq̃ res ꝓpter quã faciãt ℔: z põt eẽ vt hec res sit aliquãtulũ silis ei qõ bz aligd a tota suba. Sed opatio p cõparationẽ tertiarũ vtutũ est debilis iudicy: eo q est valde ꝓpinqua opationi q̃ fit a tota substantia. hec autẽ que dicta sunt necessaria fuerunt fm tractatus vniuersales in modo cibozum z medicinaruz.

¶ Cap. XXXXI. Qõ est de cõplexionibus ciboz quozũdam z medicinarũ spãliter fm q certificatus fuit H.

NUnc aũt memozati erim⁹ vniuscuiusq; earũ spãliter fm ꝯsuetudinẽ medicoz. Deinceps volumus narrare de simplicibus medicinis magis manifestis: que a Hal. sunt testificate: ꝓpterea qz fuit verax z legalis experimẽtatoz in hac arte: z nullus est q possit ei cõparari: nisi is qui cum clamat nõ itelligit id qõ clamat. Itẽ volo incipere a cibis qui sunt cibi absolute: z post illos dicã de illis qui sũt medy iter cibos z medicinas: z post illos dicaz de medicinis absolute. Concordati sunt medici q melioz ex cibis terre nascẽtib⁹ boĩbus nãlibus: hoc est illis q stãt in qnto clima te: aut quarto est triticũ artificialr ꝓparatũ: z hoc fit multis modis. Fit enĩ panis fermẽtat⁹: z açimus et crustella: z bucella: z ſozbitiones. gdaz sunt qui frãgũt ipsuz postq̃ est vstulatũ: z postea infundunt in aquã: z postea coquũt ipsuz sine fractiõe: z hoc noĩat sauich. Et meli⁹ ex tritico est illud qõ est frãgibile z graue. Et melioz ceteris est panis fact⁹ ex farina tritici in hũc modũ hoc est vt sit custoditũ a malis accidẽtib⁹ eidẽ venire potẽtib⁹: z vt nõ sint nimis furfures ab eo remote: siẽ sunt remote ab armach. z hoc appellat apud nos madechuni: z latini appellãt panẽ grossuz: z iste ẽ velocioz ad digerẽdũ q̃ darmach z minozis viscositatis: q̃uis darmach plus nutriat: neq̃ est tãte siccitatis sicut furfureus: neq̃ ad melãcoliã adeo cito ꝺuertit̃ vt ipsuz: qm̃ cozte⁹ vniuscuiusq; vegetabilis ẽ terrestris siccus: q̃uis furfureus citi⁹ digerat ipso darmach ꝓpter absterſionẽ existẽtẽ in suo cozticẽ: z qm̃ cõficitur ponitur de sale ꝺueniẽter: z cõficit̃ cũ multa aqua ad hoc vt sit spõgiosus: z sit fermẽtat⁹ cõpetẽter z coctus. Sz panis açimus est grossus z viscosus: eodẽ mõ nõ est bon⁹ q est minis fermẽtat⁹: qz trãsmutat̃ ad humozes putridos ꝓpter calozẽ extraneũ generatũ i eo. Et post bonitatẽ cibi ex pane est panata que vocat̃ thausu: excepto qz declinat ad frigiditatẽ z bu. ꝓpter aquã cũ qua fit: z qm̃ bulliũt frustula panis pluries in aqua fermẽti. al. feruẽti: tũc fit iste cibus in velocitate digõnis z leuitate: z maxime egris ex ꝓpõne calida. Sed sauich est etiã bon⁹ cibus: z qm̃ distẽperat̃ cũ multa aqua refrigerat: z est iuuatiuus: eo q vstulatio z infusio vapozauerũt: z subtiliauerũt: z remouerũt viscositatẽ. Confectũ cũ melle z coctũ datũ sanis calefacit z nutrit multũ. Et frumẽtũ coctũ in aqua est grossuz: viscosuz: opilatiuũ: z durũ digeri plus alia re: z est valde maluz. Et pultes sunt grossi: z qui fiũt ex frumẽto sunt peiozes z refrigerãt ꝓpter suã acetositatẽ: z sunt ꝓpinqui cozruptiõi: z ꝓpterea sunt abyciẽdi ab illis qui sunt parati egritudinibus putridis. Sz panis q fit ex ozdeo fm modũ q fit ex frumẽto sequit̃ bonitatẽ panis tritici: nisi qz pr̃ũ declĩat ad frigus. Et sauich ozdei bene digerit̃: z qm̃ bibitur distẽperatũ in aqua refrigerat: z ẽ frigiditas sua quasi in ꝓmo gradu. Et aqua ozdei plus ĩgredit̃ opus medicinarũ q̃ ciboz: z est laudabilis in egritudinib⁹ calidis z siccis laude que nõ occultat̃ ei qui ĩ hac arte studuit: qz refrigerat: humectat: tẽperat: abstergit: generat laudabilẽ humozẽ mirabiliter: nõ inflat: nõ mozat̃ ad descẽdẽdũ a stomacho: z hoc nobis totũ experiẽtia dedit. Et sic ꝺz fieri aqua ozdei Infundãtur grana ozdei in aquã integra nõ contusa: z in vna parte ozdei debẽt poni viginti aque frigide partes: z debent sic dimitti in aqua quattuoz hozis: z postea coquatur in hac aqua donec adipiscatur rubedinez quasi vinũ: z si fiat hoc modo nõ inflat: z qui frangunt vel terũt ipsuz pzius peccant: quia nõ est ab eo ꝑuata inflatio nisi ꝓpter infusionez: z grana nõ trahunt aquã: nec recipiunt infusionem: nisi ꝓpter virtutem attractiuaz que est in eis: z virtus attractiua nõ ẽ in granis quãdo seminant̃ z nascunt̃ nisi quãdo seminant̃ integra: z si frãgerent̃ pzius q̃ cẽnt seminata nõ nascerent̃: qz hec vtus attractiua est in eis sicut forma specifica in totalitate totius grani fixa: hoc est qñ partes sunt cõtinue ꝓiuncte simul: z hoc est simile calozi smaragdi: vel alterius lapidis pzecios⁹: qõ est: qz quãdo partes sue sunt simul cõiuncte in eis: z qñ separate sũt ꝑuãt̃ ab eis: z sic testificatũ ẽ amirabili ãmemarua abynçoar in libzo suo q ꝺr theisir: qz iste fuit supmus in scientia medicine a Hal. vsq; ad nr̃a tpa: z hoc ab eo habui: z re memozat errozez medicoz frangẽtiũ ipsuz. Et panis q factus est ex alys granis bz illã virtutẽ: quã habẽt illa grana ex quibus factus est. Et infra cõuenit rememozari de aqua plusq̃ hic: quia incidenter sum de ea locutus.

¶ Caplm. XXXXII. Quod est de carnibus.

MElioz caro ex volatilibus ẽ caro galline iuuenis sane z pinguis: z habet mirabilem ꝓpzietatem in tẽperando complexionẽ: z ꝓpterea bzodiũ suuz est optima medicina lepzosis. Et dicit̃ q cerebzuz galline augmentat substantiam nostri cerebzi: z acuit ingeniũ. Et post illi⁹ bonitatez ex ambulatiuis est caro edi. Et post has est caro arietũ: et hec est opinio maiozis partis medicoz: pzeter. H. qui abominat̃ carnes arietũ. Et videt̃ sibi q caro vituloz est meliozis nutrimenti arietina. Et Auicẽna dicit q melioz carniũ est caro porcina: z sentit q ista caro quasi sit nãlioz hominibus q̃ alia caro aialiũ ambulantiũ: z experiẽtia hoc docet. Et maioz pars medicoz abominatur carnes agnorum: ꝓpterea qz dominat̃ multa humiditas super eas: et laudant carnes arietũ iuuenũ. Sed ꝺueniẽs est dicere q carnes agnoz sunt post bonitatẽ carniũ edulozũ: z sic sentit rasis. Et qõ mihi videt̃ ex agnis est: qz sunt multarum supfluitatũ: excepto q in terris calidis recipiũt temperiẽ ꝓpter eaz calozem. Et qõ hoc sit verũ est: qz videmus q pilli agnozum stantiũ in terris meridionalib⁹ sunt tozti⁹ si: sicci z curti: z qui sunt in nostris nõ excedunt tñ in hoc. Et carnes vitelline sunt bone carnes: ꝓpterea qz nõ hẽnt illam viscositatẽ: frigiditatẽ: z siccitatẽ quã habẽt carnes bouine veteres: z eoruz carnes sunt magis odozifere alys carnib⁹: z q̃tũ est in hoc meliozes sũt carnibus edulinis: ꝓpterea qz in carnib⁹ edulinis manifestat̃ q̃dam mucillago qñ coquit̃. Sed carnes eduline sũt meliozes vitulinis qz generant meliozes humozes. Et ex laudabiliozib⁹ carnibus volatiliũ sunt carnes perdicũ: sed declinãt parũ ad frigiditatẽ z sic. z sunt siẽ galline deserti: z habẽt ꝓpzietatem stringẽdi ventrẽ asse z elixe. Sed turtures sunt sicut volatilia cibaria z declinãt plus ad caliditatẽ: z habẽt mirabilez ꝓpzietatem in acuendo ingeniũ. Sed colũbe sunt calide z sicce grossiozis substantie q̃ turtures z pulli ipsarum habent humiditatẽ superfluam. Et significat super hoc grauitas suozum motuũ: sicut significat calor eozum actualis z velocitas digestionis in stomacis eoz sup ipsorum calozez. Et ꝓpterea qui volunt abstergere margaritas z clarificare eas dant eis ad comedẽdũ: z incõtinenti debent occidi z extrahunt̃ purificate: z si cito nõ iterficerentur multũ minueret̃ quãtas margarita. Et caro veteris colũbi masculi mirabilẽ bz ꝓpzietatẽ in epilenticis z paraliticis. Et carnes volucrũ que assimiliant̃ colũbis:

ꝛ dicunt tudones: ꝛ in lingua arabica alchamari sunt sictiores ꝓdictis ꝛ grossiores substãtie: ꝛ habẽt aliquãtulam aromaticitatẽ. Passeres sunt oẽs calidi ꝛ sicci in fine caloris. Coturnices tẽperate sunt aliquãtulũ declinãtes ad calorẽ: ꝛ sunt subtilis sube generantes bonos humores: ꝛ boni sũt sanis ꝛ ꝓualescẽtib⁹. Et sturneli qui dicunt̃ ącuri sunt calidi ꝛ sicci: ꝛ graues ad digerẽdũ: ꝛ grosse nature.

¶ Cap. XXXIII. Qð est de piscibus.

MEliores eoꝝ sunt pisces qui degũt in locis petrosis: ꝛ qui multas habẽt squamas: ꝛ quoꝝ corpus est mediũ iter magnũ ꝛ parũ: ꝛ q sũt velocis motus: ꝛ pauce viscositatis. Et melioꝛ apud nos est piscis q dr̃ eubrina: ꝛ post illũ ille qui dicit̃ trilia: ꝛ quidã dicũt ipsuꝝ resuluꝝ. Et piscis q captꝰ est in fluminibꝰ remotis a mari necessario bonꝰ est ꝛ pauce supfluitatis: ꝓpterea qꝛ hic piscis ꝓpter sui nãm bꝫ vt petat aquã dulcẽ ꝛ frigidã: ꝛ ad hoc multũ laborat.

¶ Cap. XXXIIII. Qð est de lacte.

ET meliꝰ lac ẽ femineũ: ꝛ post illð lac asine: ꝛ post illud lac capꝛe. ꝛ iste spẽs lactis sunt subtilis substantie. Sed lac ouis est grossius: ꝛ ꝓpterea citius in stomacho caseaṫ. Sꝫ vaccinũ grossiꝰ ẽ ꝛ cũ ꝫ butirosiꝰ ꝛ pinguius.

¶ Cap. XXXV. Qð est de caseo.

CAseus recens est frigidus ꝛ humidus: grosse substantie. Uetus est calidus ꝛ siccus ꝓpter sal: ꝛ tendit ad vstionez. Et aliquis caseꝰ est bonus. medius inter nouũ ꝛ veterẽ est bonus: dũmodo sit factꝰ rõnabilr̃ ex bono lacte.

¶ Cap. XXXVI. Quod est de ouis.

OUa gallinarũ sunt melioꝛa ceteris: ꝛ vitellũ est melius albo: nec albũ est nimis malũ: nisi nimis sit coagulatũ. Et ꝓpterea qñ cõquassatur cuꝝ oleo ꝛ aceto ꝛ fiat tremulũ est valde bonũ: qꝛ res que coquit̃ cũ oleo est multũ nutritiua: dũmodo oleũ nouũ sit ꝛ dulce ꝛ oleũ oliue: qꝛ nã illius est tẽperata: declinãs parũ ad calorẽ: ꝛ ipinguat epar: ꝛ augmẽtat ipsiꝰ substam. Et gñalr̃ dico q est cõueniẽs hoi multũ ſm totã sui substam. Et ꝓpterea in terris nostris nõ coquimus carnes nisi cũ eo: qꝛ melioꝛ modus ꝛ tẽperatioꝛ comedẽdi carnes: est ille q dicit̃ athafea: hoc est vt sic fiat. Accipe oleũ ꝛ parũ ex cepe: ꝛ ponant̃ carnes frustratim in eo addẽdo paulatim aquã calidã donec sint cote. Sed panis qui decoquit̃ cũ oleo est malus. i. ipastatus cũ oleo: qñ tpe decoctiõis cõburit̃ oleuꝝ ꝛ tendit ad sulfurem.

¶ Cap. XXXVII. Quod est de fructibus.

MEliores eoꝝ sunt ficus ꝛ vue.

ET cõplexio ficuũ est calida ꝛ humida: mundificant stomachũ: laxant ventrem.

VUe calide sunt ex pauco calore: ꝛ humide tẽperate: ꝛ subito ipinguãt corpus: sed inducũt vẽtositatẽ in omnibus digestionibus: ꝛ ficus nõ dant ventositatẽ nisi in stomacho ꝛ intestinis.

VUe passe calide sũt ꝛ humide: ꝛ digestibiles: ꝓsunt epati a tota substãtia. Et operationes vini ipsarũ sunt debiliores operationibꝰ aliorũꝝ vinorum: sed põt poni loco alterius vini.

¶ Cap. XXXVIII. Quod est de aquis.

MElioꝛ aquarũ ſm. Y. est aqua fontiũ orientaliũ que scaturit ex terra que nõ bꝫ nimis grossam substatiã: nec nimis mollẽ: vel luteã: sed sit mediocris inter has: ꝛ ꝓpterea hec aqua ẽ suauioꝛ ꝛ leuioꝛ: ꝛ citius pmutaṫ a calido ꝛ frigido. Sed r̃ Rasis sentit q melioꝛ aq̃ sit fluminũ magnoꝝ ductuũ. al. dulciũ. Et. Y. dicit̃ q iste aque sunt diuersaꝝ subarũ: eo q trãseũt p diuersas terras: ꝛ ꝓpterea qꝛ ingrediunt̃ eas multi riui. Et mihi videt̃ q r̃ Rasis nõ laudauit flumia magis grossa: nisi ꝓpterea: qꝛ sol opaṫ in eis vnã opationẽ pp quã separant̃ ptes grosse a subtilibꝰ. Et ꝓpterea coquũt medici aquã illis q habẽt debilez stõm ꝛ epar. Ergo opus qð fit in aqua ẽ diuersuꝝ ab aq̃. Sꝫ qð est ispiciẽdũ in aqua est diuersitas terrarũ: qꝛ nõ põt eẽ vt in estate nõ defluãt ad flumia aque multitudo ꝛ aque pluuie. Et ꝓpea quãto plus elõgaṫ flumẽ a suo ortu est deterius. Et ꝓpea nostrũ flumẽ meliꝰ est in corduba q̃ꝫ in sibilia: ꝛ est deteriꝰ in sibilia pp cremẽtũ ꝛ decremẽtũ: ꝛ ꝓpter admixtionẽ aque salse in eo: q̃uis illud nõ sentiaṫ. Et impossibile est vt aque magnoꝝ fluuiũ nõ sint turbide: ꝛ ꝓpterea inueniemus in fundo pitarioꝝ qñ ponimus in eis aquã fluminũ multũ de sabulo ꝛ terra: ꝛ sic accidit in terra nostra: qð nõ accidit de aquis fontiuꝝ.

¶ Cap. XXXIX. Qð ẽ de granis q̃ sũt cibi medicinales.

DEinceps volumus dicere de cibis medicinalibus: qꝛ quidã eoꝝ sunt terre nascentia: ꝛ q/daꝫ aialia: ꝛ quidã supfluitates aialiuꝝ. Et ex terre nascẽtibus quedã sunt grana: ꝛ q̃dã fructus: ꝛ quedam herbe.

FAba est tempata iter frigiditatẽ ꝛ hu. aut parũ declinat ad calorem: ꝛ ꝓpea bꝫ dissoluere aꝑata pp suã abstersionẽ: ꝛ maturat: ꝛ est multe humiditatis: ꝓpterea accidit ei multa inflatio ꝛ vẽtositas: ꝛ ipsaꝝ nõ pdit ꝓpter aliquã decoctionẽ. Et dicit̃ q habet malã ꝓprietatẽ cũ virtute cogitatiua: ꝛ qui ea vtũtur multa habent suspiria. al. somnia horribilia: ꝛ falsa.

CIcera tẽperate calida ꝛ humida ꝛ habent inflationẽ: ꝛ ꝓpter tertiã eoꝝ operationem hẽnt generare sperma ꝛ ꝓuocare vrinã ꝛ sanguinem mẽstruum ꝛ frangũt lapidẽ: ſꝫ hoc faciũt plus nigra q̃ꝫ alba. Et ſi comedunt̃ recẽtia gñant in stõaco ꝛ itestiis mltas supfluitates: ꝛ ſi assẽt ẽt fabe bñt min⁹ ex supfluitatibꝰ. Sꝫ sũt durioꝝ ad digerẽdũ nisi ꝑ essent ifusa: ꝛ bñt ꝓprietatẽ faciẽdi bonũ coloreꝝ: ꝛ hoc faciũt: qꝛ acuũt caloreꝝ: ita vt gñeṫ spũs ventosus: ꝛ per hãc viam valent coitui.

LEntes sunt temperate in caloꝛe ꝛ sunt sicce ꝛ generant sanguinem melancolicum: ꝛ extinguunt inflammationem sanguinis ꝛ magis quãdo coquunt̃ in aceto. Et ea rũ virtutes tertie sunt: qꝛ ꝓuãt coitũ ꝛ obfuscant visuꝝ: ꝛ q̃ coquunt̃ in aqua pluries stringunt ventreꝝ.

LUpini sunt sici terrestres ꝛ amari: ꝛ quando coquuntur in aqua donec auferatur ipsoꝝ amaritudo est cibus tñ durus: ꝛ q̃ comedunt̃ amari occidunt pueros: ꝛ occidunt vermes q sunt in stõaco ꝛ itestiis ꝛ ꝓuocant vrinam: ꝛ aperiunt oꝛificia emoꝛroidarum.

LEugbi ideſt faseoli declinant ad caloꝛẽ ꝛ humiditatem ꝛ ipinguãt corpꝰ ꝛ ꝓuocãt vrinã ꝛ sanguinem menstruum: ꝛ laxant ventrẽ: ꝛ ꝓprie rubei: ꝛ inducunt somnia ꝛ faciunt vertiginem.

MIlium frigidum est ꝛ siccum: ventreꝝ cõstipat ꝛ est pauci nutrimenti.

ET hoc idem facit panicum.

ET spleta est ꝓpinqua huic.

RIzi sunt grosse substantie in caliditate ꝛ frigiditate ꝓpe temperantiam: ventrem stringunt: ꝛ sunt boni nutrimenti quãdo coquunt̃ cum lacte.

¶ Cap lim. XL. Quod est de fructibus arboꝝ.

PRomũ dulce ẽ temperate humiditatis: ꝛ acetosum est frigidũ ꝛ sic. ꝛ habet ꝓprietatẽ confoꝛtandi mẽbꝛa ꝑncipalia si sint distemperata in caloꝛe ꝛ maxie coꝛ cõfoꝛtat cerebrũ odorando ꝓpter suã aromaticitateꝫ: ꝛ generãt grossam vẽtositatẽ in secũda digestione ꝛ tertia. Ita q dictuꝫ est a sapientibꝰ q põt generare ptisim ꝛ ethicaꝫ: eo q

venti qui generant ex eo habēt malā ꝓprietatē ad exardendas arterias pulmonis: ⁊ sic testificatus est mirabilis amemaruā abomeron Auenzoar in theisir. Sed vinū suū nō habet hanc intentionem.

Pira cruda sunt frigida ⁊ sicca: sed matura tēperata sūt aut declināt ad paucā frigiditatē: ⁊ hoc est qz cōpōsita sunt ex acetositate dulcedine ⁊ pōticitate. ꝓpterea est eorum virtus ventrem constipare: ⁊ eorū ꝓprietas est remouere sitim.

Coctana sunt grossiozis substātie q̄ pira ⁊ maioris stipticitatis: ⁊ ꝓpterea sunt frigidioza: et in eoz odozatu est ꝓprietas contra omnes passiones cozdiales.

Malozuz granatoz quedā sūt dulcia ⁊ quedaz acetosa: ⁊ omnia humectāt. Uerum dulcia sunt calidioza ⁊ humidioza: ⁊ generatur ex eis modica ventositas nō mala. Et habent vnā nobilē ꝓprietarē: qz mirabiliter resistunt cibis ne cozrumpantur in stomacho.

Persica sunt frigida ⁊ humida: ⁊ habent generare humores cozruptos ⁊ putridos: ⁊ aliquādo colericos: ⁊ habēt mirabilē ꝓprietatē resistēdi fetozi qui ꝓuenit a stomacho: ⁊ odoz suus valet cōtra cardiacā passionē: ⁊ oleuz quod fit ex coz ossibus abstergit faciē dominarū: ⁊ valet contra difficultatez vrine: ⁊ occidit vermes.

Sed antipersica que nusmus dicuntur sunt eiusdē nature cum persicis: sed non habent illā ꝓpzietatem: ⁊ in arabico dicunt aiaz.

Prunozum due sunt species: videlicet albuz ⁊ nigrum: ⁊ ambo qñ sunt matura sunt frigida ⁊ hu. mitigāt calorē colere: ⁊ laxant vētrē: sed debilitāt paruz os stomachi.

Nuces calide sūt ⁊ sicce: ⁊ ꝓuocāt vomitū: ⁊ laxāt ventrē: ⁊ dicit ꝙ habēt malā ꝓpetatē: ita ꝙ ꝙ vtunt eis nimis faciūt eis in ligua paralesiz: ⁊ comeste cū ficub⁹ obstāt veneno loco beçabar: ⁊ multū valent senib⁹: ⁊ nocēt illis qui timent passionē calozis: ⁊ tempoze magni frigoris non sunt nociue.

Auellane in nullo differunt ab illis nisi quia non ꝓuocant vomitum.

Amigdale temperate sunt in caloze: ⁊ humide: suauis sapozis: ⁊ habēt multas bonas ꝓprietates: ⁊ dicitur ꝙ habent augmētare substantiā cerebzi: ⁊ faciunt suauiter dozmire: ⁊ abstergūt ⁊ mūdificant vias vrine: ⁊ sūt valde cōuenientes macris: ⁊ earuz oleuz est melius ꝙ possit esse spasmo sicco: ⁊ etiaz melius q̄ oleuz sisaminū ꝓpter aliquātulā stipticitatē que est in eo ꝙ oleuz sisaminū est nimis calidū: ⁊ hz malā ꝓprietatē in dādo fetozē ozi: ⁊ q vtūt sisamio loco olei amigdalaz peccāt.

Pinee calide sunt ⁊ sicce: ⁊ earum oleum curat paralisim.

Fistici calidi sunt ⁊ sicci tēperate: confortāt stomachuz ⁊ epar a tota substantia: ⁊ sunt ex illis medicinis que habent multa iuuamenta ⁊ magna.

¶ Capitulum. XLI. Quod est de herbis ⁊ oleribus.

OMnes herbe per suā nāz declināt ad humores melancolicos: ⁊ hoc etiaz faciunt a tota substantia: excepta lactuca ⁊ buglosa.

Caules sūt frigidi. al'. calidi ⁊ sicci: necessario generant humorē melācolicū: ⁊ succus eorum habet ꝓprietatez clarificādi vocem.

Cucurbite que in arabico dicunt vlla: sunt frigide ⁊ humide: ⁊ aquose: ⁊ talez humorē generant: ⁊ dicit ꝙ sūt apte recipere cozruptionez in stomacho: ⁊ habent malā alterationē: sicut fit in reb⁹ humidis nō habentibus stipticitatē terrestreitatē: nec pōticitatē: qz sunt soluz aquee: ⁊ assimilam⁹ eas mozis: nec cucurbite istius regionis sūt tales: iz sunt dure digestionis: ⁊ grossiozis nāe: ita ꝙ nō possunt rectificari nisi cū multa decoctiōe: ⁊ cuz ꝫ sunt multi mali chimi: ⁊ adhuc ifrigidāt ⁊ hūectāt: eo ꝙ nō habēt virtutē cito exeūdi cū nullā habeāt abstersionē.

Melones sunt frigidi multe humiditat: ⁊ habēt abstersionē: ⁊ ꝓuocāt vrinā: ita ꝙ dr̄ ꝙ q vtit multū brodio eorum est cautus ab egritudine arenaruz.

Cucumeres sūt frigidiozes ⁊ min⁹ hu. ⁊ minus ꝓuocant vrinā melonib⁹. iz nō cozrūpūtur ita cito vt melones.

Portulaca est frigida in tertio gradu: ⁊ humida in secundo: ⁊ est lubzicatiua: viscosa: aufert sitim: constipat vētrez: ⁊ aufert dentiuz stupozem.

Atriplices sunt frigide ⁊ humide ventrez humectāt: ꝓsunt yctericis: parate tamen sunt cozruptioni.

Spinachie valde sunt bone ⁊ temperate: valent gutturi ⁊ pulmoni ⁊ stomacho calido: ⁊ humectant ventrem: ⁊ sunt in secundo gradu frigide ⁊ humide.

Blete ꝓpinque atriplicibus sunt calidiozes ⁊ minus humide: humozes generāt grossos ⁊ flegmaticos.

Rape calide sunt ⁊ humide: generant ventositatem: mouent coitū: eo ꝙ renes calefaciunt: ⁊ habēt mirabilez ꝓpzietatem ad illuminanduz oculos.

Melongie sunt ex his ex quib⁹ nos facim⁹ ī terra nostra multa cibaria delicata: ⁊ postq̄ ꝓiecta est ꝓzima aqua suarū decoctionū: ⁊ coquunt cuz carnibus pinguibus: sunt multū delectabiles. Et ego reputo ipsuz tēperatū cibū postq̄ sic factus ē: ꝓpterea: qz ꝑs acuta q̄ est in eo remouet ꝑ ꝓmā decoctionē: ⁊ sua siccitas ⁊ stipticitas remouent ꝑ carnes decoctas in eo. Et q̄uis medici dicāt ꝙ generāt humorē melācolicū similē humori generato ex caulibus: Tamē cōsiderare debemus in cibis duas res: vna est res que secū miscet que pōt remouere maliciā si est: Et delectatio cibi: hec est secunda: ⁊ qñ ē multuz delectabilis: lesio q̄ ꝓuenit ex eo nō ē multū manifesta: ⁊ hic est vnus ex delectabilib⁹ cibis. Isti sūt cibi manifesti apō nos: in gb⁹ ē vt⁹ aliq̄ medicialis.

¶ Capl'm. XLII. Quod est de variatione virtutum medicinarum simplicium.

NUc habem⁹ log de medicinis absolute. Alchison que in latino dicit bethonica: ⁊ in persica lingua: beragues. Eius ꝑme vtutes in caloze ⁊ siccitate: sunt in quarto gradu: propterea qui est de suba terrestri adusta: ⁊ manifestat hoc: qz est in fine amaritudis: ⁊ operatiōes ei⁹ scōe sunt icisiue: dissolutiue: ⁊ aperitiue fortiter. Et est in hac virtute fortioz absinthio ꝓpter stipticitatem q̄ est in absinthio. Et vtutes ei⁹ tertie sunt: qz nocet ozi stomaci: ꝓpter amaritudinē q̄ est sine stipticitate: ⁊ vtimur ex eo extremitate ⁊ stipite. Linis suus est calidioz ⁊ sicciz eo: valz ꝫ allopiciā qñ miscet cū aligb⁹ vnguētis calidis. Et ē ēt calidioz su⁹ cinis cinere cucūz agrestiuz ⁊ cinere radicis aneti. Et ēt isti cineres ꝓsunt ventri quādo est vlceratio in eo sine apostemate.

Pentasiler dr̄ a persis arboz abzaam: ⁊ in latino dr̄ agn⁹ castus. Sua ꝓma virtus in caliditate ⁊ siccitate est in tertio gradu: ⁊ hoc est: ꝓpterea qz in sua cōplexiōe dominat suba terrestris adusta mixta cū suba terrestri ⁊ frigida: ⁊ significat hoc qz sapoz suus ē acut⁹ cū aliquātula ponticitate. Et manifestū est ꝙ scōe opatōes taliū cōplexionū q̄lis ista est sunt cū incisione ⁊ apertiōe. Et pōticitas est vna ex reb⁹ q̄ aditiāt ad hoc: ⁊ in mēbris ītrinsecis: vt in splene. al'. in pulmone ⁊ epate. Et tertia operatio est vt remoueat coitū: ⁊ ꝓpterea nūcupat in arabico granū sterilitatis: ⁊ est sic agn⁹ cast⁹. Athenienses dr̄e decū būt sup ipm in magnis festiuitatib⁹.

Et ruta est silis ei excepto ꝙ plus calefacit ⁊ dr̄siccat: nec habet stipticitatem neq; ponticitatem.

Altich ⁊ aly dicūt vigil: vir⁹ suaz radicum est tēperata in caliditate ⁊ sic, qz ꝓposituz est ex suba aquea ⁊ terre

ſtri cū pauca igneitate: ⁊ manifeſtat hoc q⁊ ē inſipidus cum modico ſtipticitatis ⁊ acuitatis: ſ⁊ herba ei⁹ eſt ſolū inſipida: ꝓpterea ipſius ꝑma virt⁹ eſt frigida ⁊ ſicca ⁊ operat̄ ſiccitatē. Et ſcōa eſt ſolidare vulnera ſordida breui tēpore. Et tertia eſt vt frāgat lapides: ⁊ ſignū h⁹ eſt: q⁊ naſcit̄ in vallibus ⁊ locis humidis.

Eluegat .i. pes colūbin⁹ eſt q̄tuor ſpecier⁊: ⁊ paruus diuerſificat̄ vna ab alia. ⁊ Hal. non poſuit ipm in gradu: ⁊ qō nobis videt̄ de ei⁹ complexiōe eſt: q⁊ eſt frigidū in primo ⁊ ſiccū in ſecūdo: ⁊ hoc eſt q⁊ dñat̄ ſup partē ipſius ſubſtātia terreſtris cū ſuba aduſta: ⁊ ꝓpterea eſt ſapor eius ſtipticus cū modica amaritudine: ⁊ ſi amaritudo eēt eq̄lis cū ſtipticitate dicerem⁹ ipſum tēperatū in ſiccitate. Sꝫ q⁊ videm⁹ q⁊ dñat̄ amaritudo parū cū ſtipticitate: iudicam⁹ q⁹ ſiccū ē in ſcōo gradu: ⁊ ꝑpea valz doloꝛib⁹ renū: ⁊ doloꝛib⁹ ſplenis: ꝓp ipſi⁹ amaritudinez: ⁊ lētiginib⁹ faciei: ⁊ moꝛphee q̄ ꝑſtatū miſceт̄ cū aceto.

Agaricū nec hāc radicē poſuit Hal. in gradu: ⁊ qō nobis videt̄ ex eo de eius cōpl̄one eſt: q⁊ eſt caliduz in ꝑmo: ⁊ ſiccū in fine ſecūdi: q⁊ cōpoſitū ē ex partibus frigidis ⁊ terreſtribus: ⁊ calidis: ⁊ igneis: ⁊ calidis: ⁊ humidis. Et ſignificat ſuper hoc: q⁊ cuz nos guſtam⁹ ꝑmo inuenim⁹ in eo dulcedinē: ⁊ poſt hāc amaritudinē: ⁊ poſt illā acuitatē cū pauca ſtipticitate: ⁊ oēs iſti ſapoꝛes ſignificāt ſuper caliditatē: excepta parte que ſuperata ⁊ ſepulta eſt a ſtipticitate: ſicut ſignificant ſup ſiccitatē: excepta parte que ſupata ⁊ ſepulta eſt a dulcedine ꝓpter tēperantiam quā ei tribuit: excepto q⁹ plus ſuperat ſtipticitas cum frigiditate: q̄z dulcedo cuz humiditate: ⁊ ꝓpterea ponum⁹ ſiccitatē maioꝛē caliditate. Et ꝓpterea q⁊ hec plāta aſſimilat̄ radici arboꝛis: apparet q⁹ terreſtreitas dominet̄ ſup eā. Et q̄uis ſit leue ⁊ poꝛoſuz: frangibile ⁊ albuz que oīa ſignificant vt habeat partē multā aereā ꝓpterea poſuimus ipſuz caliduz in ꝑmo: q̄uis habeat tres ſapoꝛes ſignificātes ſup ipſuz caloꝛē: poſuim⁹ ipſū calidū in ꝑmo: q⁊ nō ſunt foꝛtes: neq⁊ manifeſti in ipſo: ⁊ qō cōueniēs eſt in fiducia ſuoꝝ graduū eſt experientia. Sed ipſius operatiōes que nō ſunt ꝑme ſunt ad diſſoluēdū ⁊ incidēdū humoꝛes groſſos: ⁊ expilandū venas ſplenis: epatis ⁊ renū. Et habet ſua ꝓꝓrietate valere cōtra moꝛſuz venenoſoꝝ aīaliū. Et nos dicim⁹ q⁹ ℔ nō fit niſi q̄n apparēt ex illo veneno accidētia frigida. Doſis ipſi⁹ ē. ʒ. i. ⁊ ℔ ñ pōt ſic nocere ſic nocēt alie medicine q̄ attrabūt ab extremitatib⁹ coꝛpis: ⁊ h⁹ magnā ꝓꝓrietatē in mūdificādo cerebꝝ: ⁊ ꝓpterea curat epilēſiā: ⁊ ꝓdeſt curſui noue aque ad oculū. Et quātitas que de eo dꝫ ſumi ad hoc ē a. ʒ. i. vſq⁊ ad duas: nec ē neceſſe ipſuz refrenare niſi pp ſiccitatē. Et nō credas q⁹ ſubtiliatio humoꝝ groſſoꝝ ⁊ iciſio ſignificēt ſup multū calorem ſicut crediderūt errātes multi nouoꝝ medicoꝝ.

Cuſtaralbr. i. capillus veneris: dicit Hal. q⁹ hic tēperatus ē i ſuis vtutib⁹ ꝑmis: q̄uis hēat multas opatiōes ſecūdas ⁊ tertias: quarū quedā ſunt cōfoꝛtatiue ⁊ repercuſſiue: quedā diſſolutiue: ⁊ quedā faciunt naſci capillos: ⁊ quedā que diſſoluunt ſcrophulas: ⁊ quedā que frangunt lapides: ⁊ quedā que adiuuāt ad trahēdū ſputum groſſuz ex pectoꝛe ⁊ pulmōe. Et Hal. dicit q⁹ ſtringit vētrē: ⁊ noui dicūt q⁹ purgat: ⁊ talis medicina q̄lis ē hec q̄ habet tot operationes ſecūdas ⁊ tertias eſt retinenda: q⁊ cū hoc tota temperata ꝓpter ea que adhuc dicam.

Caylem. i. ſempuiua: hec eſt multarū ſpēruz: ⁊ oēs in tertio gradu frigide ſunt: q⁊ ſūt iſipide cū multa aquoſitate: ⁊ q⁊ naſcunt̄ in locis frigidis ⁊ tēpoꝛe frigido.

Acacia eſt ſuccus arboꝛis ſpinoſe q̄ abluit̄ eſt frigida in ſecūdo gradu ⁊ ſicca in tertio: ⁊ cū nō lauat̄ eſt frigida in ꝑmo: ⁊ hoc accidit: q⁊ ſuū dominās eſt ſuba terreſtri ⁊ frigida: ⁊ ꝓpterea eſt ſtiptica: ⁊ cuz eo toto ē in ea aliqd ex partibus ſubtilibus que remouent̄ q̄ abluitur.

Carinch. i. vrtica. Dicit Hal. q⁹ fructus. al'. ſuccus huius plante ⁊ folia calefaciunt caloꝛe nō foꝛti. Et hꝫ multas operationes ſecūdas ⁊ tertias. Diſſoluit apoſtemata q̄ fiunt in radicibus auriū: ⁊ adiuuat ſup ſputuz: qō fit ex humoꝛibus groſſis in pectoꝛe ⁊ pulmōe: ⁊ curat cācrū: ⁊ in ſūma valet oībus vulneribus que indigent exiccatione vl' excoriatiōe ſiue ſubtiliatione. Et hoc eſt magnū ſignū ſup debilitatē ſui caloꝛis. Sed cū hoc toto pꝛouocat vrinā: ⁊ mouet coitū: ⁊ hoc ſignificat̄ per ventoſitatem. Et ꝓꝓrietas ſui ſeminis eſt purgare flegma: ⁊ i hac ſimilitudine eſt virtus ſiccitatis: ſed foꝛtius eſt aliquātulū ſemē vrtice: ⁊ doſis eius eſt a. ʒ. iij. vſq⁊ ad quattuoꝛ. al'. a. ʒ. v. vſq⁊ ad. ℥. Et qui opinant̄ q⁹ ſit igneuz ꝓpter acumen ſue punctionis errāt: quia hec pars ignea que eſt in eius folys eſt ſubtilis: ⁊ remouetur ꝓpter ipſam fricationē: ⁊ maxime ꝓpter lotionem.

Elbadudarmel elſaray: iſte due plāte ſunt frigide ⁊ ſicce: ſed ſiccitas plus dominatur q̄z frigiditas ⁊ maxime in elſaray: ⁊ valēt ꝺ fluxū ventris ꝓpter eaz ſtipticitatē: ⁊ ꝺ paſſionem vulue: ⁊ contra emoꝛroydas: ⁊ apoſtematibus que fiūt in ano: ⁊ albadudarmel operatur radix ⁊ alſaray fructus ⁊ radix.

Ligoz. i. acoꝛus: qō accipit̄ ex hac planta eſt radix: ⁊ eſt ca. ⁊ ſic. in tertio gradu: ꝓpterea q⁊ dominās in ea eſt ſuba ignea ſubtilis: ⁊ pōt eſſe vt ſit cū ea admixta pars vna terreſtris aduſta: ⁊ ſignificat hoc q⁹ ſapoꝛ ſuus ē acut⁹ cū aliquātula amaritudine. Opatiōes ei⁹ ſcōe ſūt hē: q⁊ abſtergit: icidit: ſubtiliat: ⁊ aperit oppil'ones. Tertie ſūt q⁊ ꝓuocat vrinā: ⁊ valet ad duriciē ſplenis: ⁊ ſubtiliat groſſitiē q̄ ꝓuenit in coꝛnea: ⁊ ꝓꝓrie ſucc⁹ radicis.

Cauar. i. aloe: caliditas ſua extēdit̄ a ꝑmo gradu vſq⁊ ad ſcōm: ⁊ attingit parū ex ſcōo: ⁊ ſic ē in ſiccitate: ⁊ hoc eſt q⁊ ē cōpoſitum ex ſuba terreſtri aduſta mixta cū terreſtri frida: ⁊ illud diminuit aliq̄tulū de caloꝛe ei⁹: ⁊ ambe ſube ꝓcoꝛdāt i ſiccitate: ⁊ ſignificat h⁹ q⁹ ſapoꝛ ei⁹ ē amariſſim⁹ cū ſtipticitate: ⁊ ſupꝛa ſuā caliditatē ſignificat q⁹ naſcit̄ i terris cal'is: aut in terra arabū vel in idia: ⁊ q⁹ naſcit̄ in terris nō calidis eſt debile. Secūde ſue virtutes ſūt: q⁊ ē ſtipticū repcuſſiuū ⁊ abſterſiuū: ⁊ hec ē medicina iuuatiua ad generādā carnē. Tertie vtutes ſunt ad curandas fiſtulas: ⁊ maxie q̄ ſunt in virga ⁊ in ano: ⁊ ad repercutiēdū apata q̄ generant̄ in oꝛe narib⁹ ⁊ oculis: ⁊ purgat colerā ⁊ ſubaz ſubtilē ⁊ groſſam. Et eſt ex medicinis q̄ nullū hūt periculū: eo q⁹ nō ledit os ſtomaci ꝓpter ſuā ſtipticitatē. Et virt⁹ ſua purgatiua eſt ꝓpinqua virtuti agarici: excepto q⁊ ē debiliozis attractiōis: eo q⁹ agaricū attrahit ab extremitatib⁹ coꝛpoꝛis. Sed aloe nō attrahit niſi qō ē in extremitate ſtōaci: ⁊ venis epatis: ⁊ in illo hꝫ ꝓꝓrietatē: ⁊ doſis ei⁹ ē a. ʒ. i. vſq⁊ ad. ʒ.

Eluoꝛat: caloꝛ ⁊ ſiccitas ipſi⁹ extēditur a ꝑmo gradu vſq⁊ ad ſcōm: ⁊ ſignificat hoc q⁊ facit aliq̄tulā abſterſionē: ⁊ mūdificat renes: ⁊ aufert lentiginem. Et manifeſtioꝛ ei⁹ ꝓꝓrietas eſt: q⁊ valet ꝺ moꝛſuz canis rabidi.

Nauoca. i. carrui. al'. ameos: q⁹ plus querit̄ in hoc ē ſemen eius: ſua ꝑma virt⁹ in caloꝛe ⁊ ſiccitate ē i gradu tertio. ⁊ hoc eſt q⁊ ē cōpoſitū ex ſuba ignea terreſtri aduſta: et ſignificat hoc q⁊ hꝫ ſapoꝛē acutū mixtū cuz aliquātula amaritudine: ſcōa vtus ei⁹ eſt apertio ⁊ diſſolutio: ⁊ tertia eſt pꝛouocatio vrine.

Amigdale amare ſunt calide ⁊ ſicce in ſcōo gradu: excepto eo: q⁊ plus declināt ad caloꝛē: ⁊ minus ad ſiccitatē: ⁊ in hoc ſunt quaſi in ꝑmo gradu: q⁊ earuz vnctuoſitas manifeſtat humiditatē. Et ſcias q⁊ ꝯplexio que hāc facit operationē que eſt ꝯplexio calida habet aliquā ter-

restreitatē: ⁊ sapor earū significat super hoc. Et opationes earū tertie sunt ad aperiēdū opilationes epatis: ⁊ remouēt dolores qui sunt in ypocōdrys splene: ⁊ renibus: ⁊ adiuuāt sup sputū humorꝫ grossorꝫ viscosorꝫ qui sunt in pectore ⁊ pulmone. Et dico ꝙ maior pars operationū haruꝫ nō fit ꝓpter superfluuꝫ calorez qui ē in eis sed fit ꝓpter temperatā apertionē quā operaī in his materys ꝓpter humiditatē vnctuosaꝫ quā habēt: ⁊ ꝓpterea valent plus alys rebus omnibus in aperiendo opilationē pectoris ⁊ pulmonis: ꝓpterea quia hec mēbra ledunī vt plus ꝓpter grossos humores.

Armoniacū ē calidū ⁊ siccū ꝼm ꝙ apparet ex tertys suis operatiōib⁹: excepto qz tz parū calorīs in tertio gradu: ⁊ est siccū in ꝑmo. Sz suus calor est in hoc qō est gūmi: qz tu scis ꝙ gūmi sunt ingrossata ⁊ ispissata a calore: quia sūt superfluitates terre nascētiuꝫ. Et videī in hoc gradu calorīs esse: eo ꝙ mūdificat: ⁊ sic est gradus suus in siccitate: ꝓpterea quia siccitas est ꝓpter viscositatez suā paucaꝫ que est in eo: ⁊ hoc ē in omnibus gūmis. Et virtutes sue sunt vt mollificent ⁊ dissoluāt duriciē que est in iuncturis ⁊ splene: ⁊ dissoluant scrophulas.

Alcamena ⁊ inuenīt in frumēto: in cāpis virtus eius est sicut virtus sumac: magis desiccat ⁊ plus digerit.

Sbaachileelneemaz: ⁊ dicitur rosa regis: ⁊ dicitur calida ⁊ ficca in tertio gradu: eius ꝓprietas est quādo masticaī vt trahat flegma: ⁊ succus suus mūdificat caput ꝑ nares. Et tertia eius virt⁹ ē vt remoueat ex oculo egritudinez caducum: ⁊ valet morphee: ⁊ ꝓuocat mēstrua.

Anetū calidū ē in ꝑmo gradu: qō in arabico dicīt scenat: ⁊ attingit parū ex secūdo: ⁊ est siccū in ꝓncipio secūdi: ⁊ in fine ꝑmi. ⁊ idcirco qñ coquīt cū oleo hz dissoluere ⁊ mitigare dolorē: ⁊ maturat apata lenia: ⁊ īducit sōnuz eo ꝙ qñ decoquīt cū oleo reddit ꝓpīonē ipsi⁹ ad silitudinē medicinaꝝ maturātiū: nisi qz ē aliquātulū magis calidū ⁊ subtile: ⁊ hac de cā dissolutiuū ē: ⁊ qñ ꝓburīt ē in tertio gradu calorīs ⁊ sic. ⁊ iō valet vulnerib⁹ saniosis: ⁊ plus in illis q̄ fiūt in mēbris ꝓmatis: ⁊ recēs ē minus calidū ⁊ plus humidū: ⁊ iō istud īducit sōniū ⁊ maturat plus sicco: ⁊ siccū dissoluit plus; ꝓpterea dicit H. ꝙ g intrabāt ad potatiōes faciebāt ex eo garlādas.

Camomilla q̄ in arabico dr̄ babonog. calida est ⁊ sic. in ꝑ gra. scōe vtutes ipsi⁹ sūt vt apiat ⁊ dissoluat vapores cutis: ⁊ maturet: ⁊ hz ꝓpetatē ī mitigādo dolorē vētris.

Anisuz calidū ē ⁊ sic. in tertio gradu: iō qz suba ignea sup ipz dñaī: ⁊ significat sup B acuitas sui sapor] cū aliquātula dulcedine. Opatiōes sue scōe ⁊ tertie sūt ad carminādū vētositatē ⁊ ꝓuocat vrinā: ⁊ apit opilatiōes.

Aristologia. i. çarahunt: nō vtimur nisi radice. Et est q̄dā lōga ⁊ q̄daz rotunda: ⁊ rotunda fortior est in icisione ⁊ subtiliatiōe. ⁊ lōga plus valet absterſiōi ⁊ gnātiōi carnis. ambe calide ⁊ sicce sūt ī scōo gradu: qz sūt cōpposite ex subst̄ātia aliquātulū ignea ⁊ terrestri adusta: ⁊ significat hoc amaritudo quā habēt cū moderata acuitate Scōe eaꝝ opatiōes sūt qz subtiliāt mirabilr humores grossos: ꝓpterea remouēt opilationes que ꝓueniūt ab istis hu. ⁊ extrabūt spinas: ⁊ remouēt putrefactionē. et mūdificāt sordiciē: ⁊ faciūt gnāri bonā carnē: ⁊ iste sūt magis ꝓprie in rotūda. Et tertie opatiōes sunt abstergentes: ⁊ curāt epilēticos ⁊ podagram: ⁊ artericos.

Lingua agni. i. plātago frigida est ⁊ sic. in scōo gradu. Radix eius min⁹ ē frigida ⁊ plus sic. ⁊ cū siccaī foliū eius est sīc radix: Et hz duas q̄litates: qz ꝓpposita ē ex subst̄ātia aq̄a ⁊ terrestri: ⁊ significat B ispiditas quā hz cū stipticitate. Scōe ipsi⁹ opatiōes sūt: qz siccat ⁊ repcutit: ⁊ valz ꝫ mala apata ⁊ mās putridas: ⁊ curat fistulas: tertie ꝓprietates sīue opatiōes sunt ꝫ vulnera iteſtinorū ⁊ strīgit sanguinē coꝝ. ⁊ vlceratiōes que ꝓueniūt ex disinteria. ⁊ radix eius contra dolorem dentiū valet: ⁊ aperit opilationes epatis ⁊ renū: ⁊ hoc est qz oīs plante radix calidior est suis folys: nec illa sunt ꝑuata calore cuz ideam⁹ ꝙ abstergūt ⁊ mundificant.

Asarabachara: qō ex ea valet ē radix ⁊ virtus eius est similis virtuti acorꝰi: sed est fortior hoc.

Ebdarsian. i. cortex maligranati silueſtris est calidū in ꝑ gradu: ⁊ siccū in scōo vel tertio: qz compositū ē ex suba ignea ⁊ terrestri: ⁊ ꝓterea ē acutū ⁊ stipticū: valz sordicieb⁹ ⁊ materys discurrētib⁹ ab vno mēbro ad aliud.

Sparagus tēpatus ē aut parū declinās ad calitatē: ⁊ B significat qz hz aliquātulā amaritudinē q̄ elixatiōe rēoueī. tertie ei⁹ opatiōes sūt ad apiēdū opilatiōes q̄ sūt ī renibus: ⁊ ꝓprie radices: ⁊ semen: ⁊ multū valent ad dolorem dentium.

Poliuz mōtanū qō ī arabico dicīt andriaçabera hz duas species vel plures: ⁊ oēs sunt calide ⁊ sicce: ⁊ ꝓuocant vrinaz ⁊ mēstrua: ⁊ dictuz est ꝙ valent cōtra morsum scorpionis quādo bibīt. z. i. cuz vino calido.

Scolopendria tēperata est in calore ⁊ siccitate: ⁊ manifestum est ꝙ dissoluit duriciē splenis: ⁊ aperit opilatiōes ipsius: sicut baca lauri in opilatione epatis: ⁊ hz a sua ꝓprietate frangere lapides.

Alcanti ⁊ eam vocant hyspani abuç ex ea operatur. alcoquitur radix: ⁊ est absterſiua ⁊ dissolutiua: ⁊ quando comburitur cinis ei⁹ magis calefacit: subtiliat ⁊ dissoluit: ⁊ ꝓpter hoc curat alopiciam.

Elcratis. alī cartamū. i. semen de papaga: ex eo vtimur semine: ⁊ est ex medicinis manifestis in purgādo flegma sine aliquo timore: ⁊ ei⁹ nobilitas ē quasi sup nobilitate omniū medicinaꝝ purgātiuz. Dosis ei⁹ ē a. z. io. vsqz ad. iz. ⁊ multū senib⁹ cū ficub⁹ añ cibū comestū valet. H. dīc in ꝑmo de simplici medicina ꝙ calefacī ⁊ exiccat tpate: ⁊ in scōo libro dicit qō ē caliduz in scōo gradu qñ applicaī hoī ꝑ modū empli: ⁊ distinguēdū ē: qz in ꝑmo dixit de radice: in scōo de semine: ⁊ in alio de folio.

Absinthiū calidū ē in ꝑmo gradu: ⁊ sic. in scōo: qz cōposituz est ex suba terrestri ⁊ frigida ⁊ terrestri ignea adusta: ⁊ significat B stipticitas sua cū amaritudīe ⁊ acumine: succus ipsi⁹ ē amarior suis folys. Et tertie sue virtutes sunt: qz hz ꝫfortare stōacū: ⁊ trahere qō ē in eo amarū per modū purgatiōis: ⁊ hoc facit ꝑ vtutē attractiuā: ⁊ ꝓpter amaritudinē lauatiuā. Et aperit oppilationes epatis: ⁊ ꝓuocat vrinā. Et si ē flegma in stomaco nō ꝓdest ꝓpter stipticitatē suā. Et hz multas species: ſz melior oīum est aromaticū: ⁊ ꝓpter hoc ꝫfortat stōacuz ⁊ epar. Et in sūma manifestū ē ꝙ hz hec medicina ꝓprietatem in stomaco ⁊ epate.

Laurus: qō ex eo vtimur ē succ⁹ ⁊ oleū: ⁊ ē caliduz in ꝑmo ⁊ tāgit parū de scōo: ideo qz ē cōpositū ex suba terrestri adusta cū suba terrestri ⁊ frigida: ⁊ significat hoc sapor amar⁹ cū stipticitate: ⁊ idcirco qz cōiuncte sūt cū amaritudine aromaticitas ⁊ stipticitas: fit ex succo ipsi⁹ melius oleū qō possit eē stomaco frigido ⁊ epati: ⁊ nos nō damus eius succum nec grana: qz dicitur ꝙ qñ comeditur mouet vomitum ⁊ fluxum.

Elçunecat. i. balaustia est frigida in scōo gradu: ⁊ tāgit aliquid de tertio: ⁊ sine dubio ē sic. in tertio. Et dicim⁹ ꝙ hoc ē qz eius suba ē frigida: ⁊ siccitas in ea ē fortior frigiditate. Eius opationes sunt stipticitas ⁊ sic. ⁊ stringit sanguinē ⁊ cōsolidat: ꝓpter B ponīt hec medicīa habētib⁹ fluxū sanguīs: ⁊ hñtib⁹ excoriatiōez iteſtinoꝝ: ⁊ mulierib⁹ hñtib⁹ fluxū mēſtruoꝝ ⁊ aliaꝝ humiditatū. Et dīc H. ꝙ nll's auctor fuit ꝙ h⁹ medicine nō recordaret:

Bahalbeli: ⁊ in arabico dr̄ chiēsom: folia isti⁹ plante et ci-

me ⁊ flores ⁊ fructus oīno sunt fri. ⁊ sic. ⁊ folia sunt hūi/
dioza ꝑdictis ꝓpter aquositatez exīstentez in ipsis: ⁊ pp
b hz ꝓprietatē ad curādā egritudinē alchole: ⁊ sil'r alias
egritudines ozis. Sed fructus eius cū est īmaturus fri/
giditas ⁊ siccitas in eo dñatur ꝓpter stipticitatē īuentaz
in ipso: sz qñ dictus fructus hz completā digonez: tūc est
ꝓpinquus eq̄litati ꝓpter dulcedinē īuētā in ipso. Et flo/
rū virtus exīstit ipsius fructus: ⁊ oīa predicta ꝯferunt.

Syachilie: vtimur folys ⁊ floribus ⁊ fructib⁹: q̄z quis folia
sint humidioza valent multuz egritudinibus ozis ⁊ vul
neribus ītestinoꝝ: ⁊ fluxui ventris: ⁊ debilitati stomaci:
⁊ sputo sanguinis. Sed radix eius hz subam calaz ⁊ sub/
tilem: ⁊ ideo frāgit lapidez qui est in renibus.

Bdelliuz duas hz spēs foztiter mollificat qō in arabico dr̄
mocle. Ex eo sunt spēs due: vna cicilie: ⁊ illa est sīue bdel
liuz illud est magnū: ⁊ alia spēs sīue aliud bdelliū īuenīt̄
bic: ⁊ est arabicū. Uirtus illius ꝑma sīue secūda est mol/
lificare: ⁊ est foztissima vtus illius in h̄: ⁊ h̄ potes cogno/
scere per ꝑmā suā vtutē. Et alia. ſ. arabicū est suauioz: ⁊ ē
clarius alio: ⁊ h̄ vocaī bdelliū arabicū ⁊ est siccius alio:
sz recēs hz vtutē siciliani bdelliū arabicū. Et h̄ arabicū
frāgit lapides qui fiūt in renibus: ⁊ qñ bibīt̄ ꝓuocat vri
nā: ⁊ ꝓuocat ventositates grossas ⁊ crudas: ⁊ valet ꝺ do
lozes latez ⁊ ypocondrioz: ⁊ in sūma est ex medicinis q̄
purgāt flegma grossuz. Et hz ꝓprietatez trahendi a ner/
uis ⁊ iuncturis: ⁊ ipsum est melius inter medicinas laxa
tiuas: ⁊ dosis eius est. z. i.

Elgarçaria qō hyspani vocāt panicald: ⁊ in arabico alchar
tama: ⁊ alq secacul: ⁊ in latino yringi dr̄. H. sentit qō est
ꝯpositus ex diuersis naturis sicut nā rose: excepto qz nō
hz stipticitatē: ⁊ significat hoc qz hz insipiditatē cū aliq̄/
tula dulcedine ⁊ modico acumine: ⁊ hoc hz plus in cozti
ce: ⁊ videt̄ q̄ sit tempatū aut parū declinās ad frigidita
tē: ⁊ qō est talis ꝓplonis est multi īuamēti: operationes
sue sunt repercussiue ⁊ dissolutiue. Hz eius manifesta ꝓ
prietas est vt dissoluat apata superpositū: ⁊ etiā si suspen
dat̄ sup ipm. Et noui medici dicūt qō hz hāc ꝓprietatez
in omnibus apostematibus: ⁊ etiaz dicūt q̄ vtūtur eo in
potu aq̄ decoctionis eius. ipsa ministrat vt defendat ne
generetur apostema in partibus interiozibus.

Balsamus calidus est ⁊ siccus in scdo gradu: ⁊ oleū suū est
multū subtile: nec hz vllū calozē: qz ab hoibus credīt̄ q̄
vident qō est subtile penetratiuū. Et virt⁹ ⁊ fruct⁹ istius
est istius generis: sz minus est subtilis suo oleo. Et istud
oleū hz multas ꝓprietates ⁊ mirabiles opationes. Sue
scde opationes sunt qz dissoluit oēs egritudines flegma
ticas q̄ dure sunt ⁊ tarde ad dissoluēdū: ⁊ eradicat dolo/
res q̄ sunt ex humozibus grosīs ⁊ vētosis, al'. viscosis. Et
sue tertie opationes sunt qz frāgit lapides: ⁊ mulier ipre
gnaī q̄ defert ipm sup se q̄ nō poterat impregnari ꝓpter
opilonē matricis. Et ei⁹ ꝓprietas est: qz est magna tyria
ca venenis: ⁊ valet ꝺ opiuz bibitū: ⁊ valet ꝺ diamantez.
al'. diabetez bibitū: ⁊ ꝺ fungos venenosos: ⁊ ꝺ aquā ferri
distillati: ⁊ dosis ei⁹ est a trib⁹ ptib⁹. z. vsq; ad. i. z.

Iuniper⁹ cal's est ⁊ sicc⁹ in tertio gradu: ⁊ est multū subti
lis: qz qō magis dñat̄ sup ipm est suba ignea: ⁊ post ipsaz
suba terrestris adusta: ⁊ aliq̄tuluz suba terrestris frida.
Et significat h̄ sapoz quē hz cū fozti acumine ⁊ amaritu
dine ⁊ aliq̄tula stipticitate. Opationes sue scde sunt vt
ꝺsumat putrefactionē q̄ est in vulneribus ⁊ apatibus: q̄
loc⁹ in quo nō est putrefactio nō sustinet talē medicinaz
sz qñ ponīt̄ sup putrefactionē ⁊ saniē cū melle mundifi/
cat ipsaz. Opationes sue tertie sunt qz hz ꝓuocare vrinā
⁊ ꝓuocat mēstrua foztius alia re donec faciat mingere
sanguinē. Et facit abozsuz: ⁊ extrahit fetū moztuū: ⁊ pp
suā subtilitatē ⁊ aromaticitatē ponīt̄ qñq̄ loco cuiusdā
speciei cinamomi dozsini: ⁊ est etiā cinamomuz cū mlta
dlcedie ⁊ fozti acumie: ⁊ dz poni duplū illi⁹ loco dozsini.

Albabac: hec planta habet flozem qui assimilatur rose: et
est foztioz rosa babanach: ⁊ ꝓpter hoc magis dissoluit
illa donec liberet durissima apostemata quando misce/
tur cum cera ⁊ oleo.

Ossa vuaꝝ passarum sunt sicca in tertio. al'. secūdo gradu:
vel accedunt paruz ad secundū: ideo qz composita sunt
ex substātia terrestri frigida: ⁊ significat hoc stipticitas
⁊ hz vltimū iuuamē in fluxu ventris.

Alusne in lingua hyspanie dr̄ mulsa. h̄ nascitur sup querc⁹
⁊ nuces: ⁊ est in tertio gradu frida: ⁊ hoc significat stipti/
citas quā hz: ⁊ cū hoc hz virtutē dissoluendi ⁊ mollificā
di: ⁊ magis valet q̄ inuenīt̄ in quercu ꝓpter calitatē que
est in ipsa arboze: eo q̄ ex supfluitate ipsius nutrīt̄.

Sagtares videtur q̄ sit calm in ꝑmo gradu: vel accedit pa
rum ad secundū: iccirco q̄ ꝯpositū est ex substātia terre/
stri adusta cū suba terrestri frida: ⁊ significat hoc stipti/
citas sua cū amaritudie. ꝓprie opationes sue ⁊ secūde
sunt ad subtiliādū: aperiēdū ⁊ ꝓuocādū vrinā ⁊ similia.
Et alig dicūt qō hz vtutē purgādi: ⁊ ē vltima medicina
stomaci ꝓpter stipticitatē suā: ⁊ etiā mūdificat pp suaz
amaritudinē: ⁊ talis medicina qualis est hec: est magis
ꝓpria stomaco q̄z alia medicina: ⁊ longe plus qñ assocīa
tur secū aromaticitas sicut in absinthio.

Gentiana ponīt̄ hec medicīa ī gradu tertio cali. ⁊ sic. ⁊ hoc
manifestaī ex foztitudie sue amaritudis: ⁊ radix ipsius
foztissima est ad subtilianduz ⁊ apiendū oppil'ones.

Memite. ponim⁹ ipsam in ꝑmo gradu frigiditatis eo q̄ cu/
rat multoties oculoꝝ rubedines: qñ non sunt foztes: ⁊
eius suba cōpositā est ex suba aquosa ⁊ terrestri: que oīa
frigida sunt: excepto qz frigiditas �looks. H. nō est foztis: sz
est eius frigiditas silis aque paludum.

Alfocēg. i. mentastrū calidū est ⁊ sic. in tertio gradu: ꝓpte/
rea qz dñaī sup ipm suba ignea cū suba terrestri adusta:
⁊ habētis talē cōplexionē opationes sunt manifeste.

Liquiritia est humida in ꝑmo gradu ⁊ excedit parū in ca/
loze tēperatā ꝓplonē. H. dixit q̄ assimilaī cōplexiōi hūa
ne: ⁊ significat hoc dulcedo sui sapozis cū aliquātula sti/
pticitate: eo qz dulcedo tēperata significat caliditatē et
humiditatē: ⁊ stipticitas sua detruncat aligd ex suo calo
re ⁊ sua hūiditate: excepto q̄ ex hūiditate remouet pls:
⁊ lenit asperitatē q̄ ē in trachea arteria: ⁊ vesica ⁊ aliozū
mēbroꝝ q̄ recipiūt aspitatē. Tertie opatiōes ipsi⁹ sūt: qz
puluerizata ⁊ posita sup oculū delet maculā q̄ ē in oc'lo:
⁊ carnē supfluā q̄ ē in radicib⁹ vnguiuz: ⁊ hoc significat
qz radix ē calidioz succo: ⁊ ꝯplexiōes q̄s dixim⁹ ꝑmo sūt
in succo: ⁊ qñ radix est ver⁹ est amara: sicut ē illa q̄ nobis
apporaī: general'r succus ei⁹ humidioz ē sua radice.

Peonia. i. rosa asinoꝝ est radix calida in ꝑmo gradu: ⁊ sic.
in tertio: qz est cōpositā ex suba terrestri frigida ⁊ terre/
stri adusta: ⁊ suba ignea ⁊ aliq̄tulū aerea: ⁊ significat h̄:
qz qñ masticam⁹ ipaz ꝑmo sentim⁹ stipticitatē cū dulce
dine: ⁊ qñ diu masticam⁹ ipaz sentim⁹ acumē cū amari/
tudie: scde sue opatiōes a cōplexiōe ipsi⁹ sciunt̄: ⁊ tertie
sciunt̄ ꝛz exoppil'ones epatis ⁊ renū: ⁊ hoc accidit ꝓpter
acumē ⁊ amaritudinē: sed ꝓpter stipticitatē quā hz stri/
git vētres: ꝓprietas sua testificata est a. H. qz suspēsa ad
collū curat epil'iam in pueris: sed ab aligbus dr̄ q̄ nō sit
vez: ⁊ hoc iā expertū est ⁊ nō sic inuenīt̄.

Pastinaca duas hz spēs. siluestrez ⁊ domesticaz. siluestris
foztioz ē domestica in oib⁹: ⁊ in ambab⁹ est virtus cale/
faciendi ⁊ subtiliādi: ⁊ in radice est virt⁹ q̄ mouet coitū:
⁊ hoc etiā hz semē domestice. Sed semē siluestris ē cali
dius ⁊ sicci⁹: ⁊ iō ꝓuocat mēstrua ⁊ vrinā: ⁊ siluestris dr̄
daucus: ⁊ est caliduz ⁊ siccum in tertio gradu.

Aegarelchaar.i.lignuz lauri ⁊ fructus eius baca lauri dr. Dec arbor cū fructu suo calefacit ⁊ exiccat multū. Sed cortex arboris est debilioris caloris ⁊ fortioris amaritudinis:⁊ hz stipticitatē:⁊ ideo frangit lapidē:⁊ valet ꝺ passionē frigidā epatis:ebibitis q̄ttuor danich ⁊ medio cuz vino aromatico. Sue radices sunt calide in secūdo gradu:⁊ sicce in tertio.

Almostramesia est ex spēbus chasor:⁊ opatiões ipsius sūt eedē cū opationibus ipsius ex rebꝰ iachosor silvestris: sz est subtilior ipso. Et opationes sue tertie sunt attractio.

Glandes oēs sunt frīde ⁊ sicce:⁊ hoc cognoscit̄ ꝑ multaz stipticitatē quā hñt:sed cortex sue arboris maiorē hz stipticitatē:⁊ in ambabus est coniuncta subtilitas cum stipticitate:⁊ ꝓpterea hec ē vna ex rebus que valet multū fluxui menstruoꝝ ⁊ fluxui sanguinis vndecūq;.

Acathemi.i.altea sue secūde opatiões sunt qz dissoluit relaxat ⁊ mitigat dolorē ⁊ maturat apata dura. Et radix ⁊ semina faciūt qꝺ faciūt folia ⁊ flos donec est recens: sed maiorē habēt subtilitatē ⁊ minorē siccitatē radicibus ⁊ seminibus:⁊ sic dz eē in oībus radicibus ⁊ seminibꝰ terre nascētiū:⁊ iccirco maiorē habēt absterſionē: ita ꝙ curāt morpheā:⁊ semē frāgit lapides q̄ fiunt in renibus:et tamē in radicibus est virtus stiptica: ⁊ ꝓpterea valz aq̄ decoctionis eius excoriationi itestinoꝝ ex dissinteria:et ꝙto sanguīs:ego pono folia ⁊ flores calidos ⁊ siccos in ꝑmo gradu:⁊ radicē in ꝑncipio secundi.

Alçabit.i.oleū qꝺ trabitur ex oliuis maturis ⁊ nō salitis:⁊ quaꝝ cōplones nō sunt artificialr mutate. assimilat̄ cōploni humane:⁊ iaz rememorauimus hoc in cibis. Sed oleū factū ex oliuis non maturis hz aliquā stipticitatez ⁊ retinet ex friditate ſm ꝙ hz ex stipticitate. Et oleū vetus est calidius ⁊ subtilius tempato:⁊ ꝓpter hoc maiorē hz virtutez dissoluendi ⁊ mitigandi dolorē. Sz alia olea que trahunt̄ ab alys medicinis tenent nāz illaꝝ medicinaꝝ: sicut oleū de lilio:⁊ oleū sisaminū: ⁊ oleū amigdalarum:⁊ oleū nucū:⁊ oleū lauri: ⁊ oleū de cimino: ⁊ oleum de sinapi:⁊ oleū de mirtillis:⁊ est stipticū: ⁊ oleū de mastice:⁊ oleū de oliuis ponit̄ loco olei de lilio:⁊ econtra:et oleū de mirtillis est frigidū ⁊ stipticū: ⁊ oleū sisaminum est calm ⁊ humidū:eodē mō ⁊ oleū amigdalaꝝ dulciuz. Sed hoc tempatius est in caloꝛe:aut ꝙ hz calorē cuz humiditate mixta cū aliq̄tula stipticitate:⁊ ideo hz humectare siue calefacere:⁊ mollificare:⁊ in hoc excedit oleū sisaminū:⁊ de squinātē:⁊ oleū de mastice. Et oleū granorū viridiū est ꝺpositū virtutibus stipticis ⁊ dissolutiuis: ⁊ ꝓpterea ꝓdest stomaco ⁊ epati plus oī alia re. Sz ista olea fiunt in babylonia. Sz in nostris terris nō trabuntur ex istis rebus ꝓprie. Sed. H. dicit in libro suo ꝙ consuetū ē trahere oleū mirte ⁊ oleū masticinū: ⁊ oleū squinanti ex seipsis:⁊ bonitas istoꝝ excedit multū bonitatē factoꝝ cū oleo oliuaꝝ in opationibus ⁊ virtutibus. Sz olea que consueta sunt fieri cuz oleo oliuaꝝ dulciū quibus assuescunt antiqui ⁊ moderni: sunt sicut oleum ro.⁊ oleū citoniꝝ:⁊ oleū lilioꝝ:⁊ oleum viol.⁊ oleū nenufarinū ⁊ de alcheri. Et virtutes eoꝝ oleoꝝ sunt manifeste ex virtutibus ipsaꝝ medicinaꝝ. Et scire debes ꝙ oleuz oliue cū quo facimus dicta olea dz esse absq; alia mala qualitate. Sed eoꝝ virtus que trahit̄ cū oleo oliue nulla sunt virtuosioza nostris. Oleū in quo infundunt̄ ꝑdicte medicine dz esse suaue vt nō manifestet̄ aliqua fortis qualitas dñans in ipso:⁊ talis est rō medicine: qz debet esse patiēs ⁊ nō agēs: exceptis duobus modis: vnus est qñ itentio nostra est vt fortificemus opationē illius medicine cū qua miscetur ꝑus ⁊ accipiemꝰ oleuz in quo dominet̄ qualitas similis q̄litati medicine: secūdus est qñ intendimus facere cōtrariū illius medicine: ⁊ hoc ē qñ volumus facere frāgere ex illius vtute. verbi gratia qñ volumus ꝙ oleū ro. dissoluat nos ponimꝰ oleū vetꝰ: ⁊ qñ volumꝰ mīuere ex ea ponimꝰ īmaturꝝ: ⁊ qñ volumꝰ vt assimilet̄ vtuti rosaꝝ ifundimꝰ rosas ī oleū dulce ⁊ suaue.

Alsaran. cennula: ponimꝰ ipaz in scōo gra. ca. ⁊ sic. ⁊ manifestatur hoc qz ponimus ipsaz in loco huius qꝺ ꝓfert flati grosso iuiscato in pectore ⁊ pulmone:⁊ ꝫ facit sua siccitate. Opationes sue secūde sunt: qz rubificat ⁊ mēbra in liuiditate a frigore.

Barbacus.i.ells habet duas spēs: albū. vz. ⁊ nigrū:⁊ ambo sunt calidi et sic. in tertio gradu: secūda eoꝝ virtus ē absterſiua: et ideo valet ꝺ scabiē: ignē sacrū et similia: et nō est tutū vti eo bibito vel comesto: qz est ex genere venenoꝝ. Sed antiq vtebant̄ nigro ad euacuandā melliam. Sed est fortius in ledendo epar et pulmonē:sz noui ponūt loco eius lapidē laçuli. Sz q̄uis epithimus laudet̄ in euacuādo melancoliā: nō tñ hz tantā virtutē. Et adamas hz similē vtutē purgādi cū elleboro: excepto qz est fortioris attractionis eo: qz est talis .al. calidus lapis: ⁊ ꝓp siccitatē q̄ ē ī eo: et lapis laçuli suauior ē eo. al. senior.

Eua. i. rubea tinctoꝝ calida est in secūdo: et sicca in tertio gradu: iō qz est ꝺposita ex suba terrestri adusta et substātia terrestri frīda: ⁊ significat ꝫ sua amaritudo cū pōticitate. Opatiões sue scōe ⁊ tertie hñt aperire oppilationē splenis:⁊ epatis:⁊ ꝓpuocare vrinā ⁊ sāguinē mēstruū: ⁊ poſe est vt faciat mingere sanguinē:⁊ abstergit tēperate:⁊ ideo valet tinee qñ distēperat̄ cū aceto:⁊ supponit̄: ⁊ quidā dant bibere sciaticis cū ydromelle.

Olibarda.i.eupatoriū valde māifesta ē in fortificādo vtutē epis:⁊ aperiēdo oppilones eiꝰ: qz ꝺposita ē ex suba stiptica ⁊ amara:⁊ iō debemꝰ ponere eaz in ꝑmo gradu: qz amaritudo est manifestioꝝ in ea stipticitate sua.

Zinziber ca. ē in tertio gradu cū multa stipticitate vel humiditate:⁊ iō tardat in calefaciēdo coꝛpꝰ: qꝺ nō facit piper: qz calefactio zinziberis ē a caloꝛe coꝛporis:⁊ ꝑmutatio piperis ab eodē est sic̄ ꝑmutatio lignoꝝ viridiū et siccoꝝ ab igne. Et pip longū est sil̄e zinziberi:⁊ ꝓpterea dz poni zinziber in ꝑmo gradu humiditatis.

Epithymus est ca. sic. in tertio gradu ⁊ ē laudabilis: vt dictum est in euacuando melancoliā:⁊ dosis eiꝰ est a. z. ℈. vsq; ad. iy. ℈. ⁊ in decoctōibꝰ a. v. vsq; ad. vy. ⁊ idiget refrenantibꝰ: qz ꝰtristat ꝓpter suā siccitatē: ⁊ ideo nenufar ē vltimū suū frenū: eo ꝙ ꝓpter aromaticitatē suaz removet ipsiꝰ malitiā:⁊ ꝓpter humiditatē suā remouet ipsiꝰ siccitatē: excepto qz cū hoc diminuit suū calorez. Et medicina nō indiget refrenatiōe ab oībꝰ suis q̄litatibus vt partibꝰ nisi a parte qua purgat hoc a caloꝛe: aut a ꝑte sue euacuationis. Et si refrenaret̄ epithimus cū pomis hoc plus acceptarent excepto in febricitātibus: ⁊ similr pōt refrenari cum amigdalis: vel cū semine melonis.

Menta calida est ⁊ sicca in secundo gradu: ⁊ attingit ex tertio: ⁊ habet amaritudinem cum stipticitate: cōfortat stomacum ⁊ mouet coitum.

Haama. i. menta: hec herba ē hortiua: ⁊ ꝓpter hoc hz superfluā humiditatē:⁊ ꝓpter hoc ꝓpuocat coituz: ⁊ ipsa ē res q̄ associat̄ rebꝰ nō bñ digestiuis: ⁊ sapor ipsiꝰ amarꝰ ē cū stipticitate:⁊ ex hoc apparet ꝙ minorē hz caliditatē deliachacos:⁊ ꝓpterea ipsam ponimꝰ in caliditate ⁊ siccitate in scōo extendentē se vsq; ad tertium.

Tapsia est gūma rute silvestris: ſm quosdaz medicos: virtus eiꝰ est acute virtutis ⁊ calefacit caliditate forti: ⁊ ꝓpter hoc est in tertio gradu caliditatis ⁊ humida i ꝑmo. Et significat̄ eiꝰ humiditas ex hoc: qz cito coꝛrūpit̄ ⁊ nō recipit passionē a coꝛpoꝛe nisi ꝓst aliquātulā horā quemadmodū facit zinzi. ⁊ ꝓprietas eiꝰ est attractio ex ꝓfundo coꝛporis:⁊ resoluit qꝺ ab ipsa trahitur.

Tormos.i.lupini:qñ elixantur in aqua tãdiu q ipsorũ remoueatur amaritudo sunt medicina nutritiua:z qñ sunt amari faciunt qõ ꝓsueuerũt facere medicine amare ex abstersione z exiccatione z resolone z ex apertiõe opilonũ epatis z splenis:z ꝓuocatione menstruoꝝ:z interfectione lumbricoꝝ:z in extractiõe fetus z remouẽt morpheã:z purgãt colerã:z remouẽt offuscationes mẽbroꝝ: z dissoluunt scrofulas:z ꝓpter hoc ponimus ipsos in caliditate z siccitate i p̃ncipio terty gradus: vl in fine scõi.

Lactuca.dicit.H.q sua frigiditas est similis frĩditati riuuloꝝ:z significat hoc qz nõ curat fortẽ erisipilam sed curat debilẽ:ideo debemus ipsam ponere frigidã in ꝑmo vel i p̃ncipio secũdi gradus:z vsus sui seis ꝓsumit spma.

Alasce:qõ quidã vocãt cozrutha:calefacit z desiccat in tertio gradu:z opationes eius ꝓuocant menstrua z vrinaz: z extrahunt fetus a cozpore:z aperiũt opilationes: z mũdificant pectus z pulmonem.

Helc.i.viscus operationes eedem sunt cũ tapsia in operationibus p̃mis z secũdis:z est calidissimus cũ superflua hũiditate:z extrahit a ꝓfunditate cozporis: z lẽ agit cuz multa tarditate ꝓpter supfluã humiditatẽ in ipo exĩtẽ.

Viola frida est z humida:z iccirco dz poni in scõo gradu:iuuamẽta sua manifesta sunt apud vulgares.

Cenapalcail.i.cauda equina:z in latino dr centinodia:virtus ipsius est stiptica cũ amaritudine: z ideo desiccat in vltimo absq; ꝓforatiõe:z ꝓpter hoc sigillat vulnera magna:z ꝓfert vlceribus intestinorũ ac sputo sanguis:z fluxui menstruoꝝ:z maxime illa q̃ est rubea:z tenasmoni: z dicũt alig boies q curauerũt cũ ea vlcera vesice.

Castratus:huius vegetabilis flores z folia desiccãt desiccatione forti absq; mordicatiõe:z est manifeste plurimi iuuamenti quoniam sigillat vulnera. Et quando aduritur cortex istius arboris cinis eius desiccat desiccatione vehementi:z propter hoc confert porris seu verrucis: z maxime habentibus capita clauorum qui fixi sunt in cute:quia quando recipitur cinis eius z miscetur cum forti aceto:z superponitur eis eradicat eos. Et gummã istiꝰ arboris remouet omnia que sunt vel fiũt supra pupillaz oculi vnde obscuratur visus:eo qz ista gumma subtiliat z mundificat.

Indicum cum quo tingitur multum desiccat sine subtilitate:qz amarum est z stipticum:z est duarum manerieꝝ .s.silueſtre z domesticum:z silueſtre est fortius domestico.Operationes sue sunt vt ꝓsolidet vulnera q̃ sunt in duris membris:z etiã si sunt in extremitatibus musculoꝝ: z abscindit fluxum sanguinis:z valet multum vulneribus fistulatis:sed silueſtre est fortius in vulneribus putridis propter fortitudinez sue desiccationis:z domesticum est vtilius in apostematibus domesticis vel in medela apostematũ qz vlcerat ea:z silueſtre valet multum contra opilationem splenis:ideo debemus ipsum ponere calidum in secundo:z siccum in tertio: z domesticum calidum in primo:z siccum in secundo.

Pulegium riuuloꝝ ca.est z sic.in tertio gradu:quia est cõpositum ex substantia ignea cum aliquantula parte terrestri adusta:z significat hoc acumen ipsius cum aliquãtula amaritudine.Operationes ipsius secunde sunt dissoluriue:subtiliatiue:z desiccatiue.Tertie ad prouocandum vrinã:z dictum est q valet multuz lepr̃osis: z morsis ab animalibus venenosis:z maxime quãdo superponitur:z occidit vermes qui nascũtur in auriculis:z montanum fortius est:z plus valet.

Canella vel cinamomum.i.Recapaldereca.ca.est z sic.in secundo gradu:z in siccitate plus extenditur:z hoc est qz compositum est ex substantia terrestri cum substantia aerea equaliter:z hoc testificatur.H.z cũ hoc habet substantiam subtilem igneam a qua habet suam aromaticã tatem:z stipticitas sua cum modico acumine significat terrestrem substantiã.Et canellositas sua significat substantiam aeream super ipsam dominantem:z hoc scitur ꝓpter naturam cannarum.Iuuamenta sua manifesta sunt in stomaco z epate:qz illa est ex medicinis in quibꝰ ĩueniuntur aromaticitas z stipticitas.z acumẽ z q̃ habz tam nobilem complexionem roborat omnia membra. Et dicit.H.q pars subtilioꝝ que est in eo est minoꝝ alys: z daseni est fortioꝝ in iuuamento.

Capparis calidus est in secũdo:z sic.in tertio:quia compositus est ex substantia terrestri z frigida:z terrestri adusta:ignea z subtili:z significat hoc amaritudo dominãs: z post hoc hz ꝓprietatẽ cõtra vicia splenis:ꝓpterea quia illud qõ facẽ exire cũ stercore est sanguineũ:z tũc removet dolorẽ splenis.Et hoc idez facit in alys humoribus grossis:qz educit eos p vrinã:z ꝓuocat menstrua:z attrahit flegma ex capite quãdo masticatur: z valz ꝯ sciaticũ dolorẽ:z cõtra dolorẽ dentiũ quãdo masticatur.

Alcharf.i.nasturtiũ est ca.z sic.in q̃rto gradu: z virtus sua ẽ silis sinapis virtuti:z est medicina q̃ daf̃ loco cibi.

Cardamomum calidum est z sic.in tertio gradu: z nõ est mihi necesse manifestare operationes ipsiꝰ.qz hz similẽ cõplexionẽ nec scõas nec tertias. Sed cõueniẽs ẽ mihi dicere ꝓprietates eorum manifestiores. z hoc debuisse, mus fecisse ab ipso p̃ncipio.Sed est accõmodatio iuuamenti in his que dicta sunt:z est in hoc fructu cũ amaritudine aliquantulum calozis.

Carui in caliditate z sicc.est in tertio gradu.z propter hoc expellit ventositates z prouocat vrinam: z non soluz semen sed totum.

Calicha.i.cassia lignea ca.est z sic.in tertio gradu. qz composita est ex pauca substantia terrestri.z substãtia ignea z illa est dominans.z significat hoc acumen qõ hz cũ aliquantula stipticitate.z est ex bonis specieꝰ aromaticis. z idcirco confortat mẽbra principalia:z expopilat oppilationes epatis:z prouocat mẽstrua:z habz alias operationes quas debet facere talis complexio.

Arbor nucum est frigida z sicca in secundo gradu: z folia z rami habent aliquã stipticitatẽ:ideo ꝓpter stipticitatẽ siue complexionis ꝓfundaf̃ pars eius subtilis in substãtia stiptica que est in ipa:z ideo facit qõ possent facere q̃ essent maioris stipticitatis ipsa.z ideo decoctio eius bona medicina est vulue apostemate:z de fructu ipsius iã rememorati fuimus alibi.

Cubebe sunt substantie ignee z terrestris:z cum hoc sunt aromatice. Et tu scis operationes quas faciunt tales medicine.

Pinee calide sunt z sic.in tertio gradu:z gũmi ꝓpinquum in quarto:sua secunda virtus est putrefacere carnẽ mollez liquefaciendo.Et ꝓpterea sunt in ꝑmo gradu medicinaruz putrefactiuaꝝ:z ꝓpterea cõseruant carnẽ mortuorum a putrefactione ꝓpter suã desiccationez:z alias eoꝝ corrũpunt ꝓpter virtutes suaꝝ naturaꝝ:nõ ꝓpter humiditatẽ supfluã:z nõ conseruãt nisi dura membra. Et sunt optima medicina in aere pestilentiali:z fortissima medicina ad resistendũ ipregnatõi:z qñ mulier fert .aľ.stat super se:z quãdo inungitur virga ex eis faciunt abortuz:z occidunt vermes q sunt in ventre z serpẽtes deglutitos:z si superponanf̃ vẽtri dolorosso ꝓpter coꝛrosionez in cõtinẽti dolor mitigaf̃. Et pinguedo q̃ generatur in alchiterra.i.pars vnctuosa q̃ adunaf̃ in mutata q̃ est ei supra in p̃ncipio decoctionis subtilis:z cũ est cocta effici f̃ spissa z illa aperit vulnera z discooperit neruos. Sed illud qõ est liquidum possibile est vt curet vulnera:z hz similez virtutez picis z curat scabiem.

Centaurea habet duas spēs maiorē ⁊ minorē: ⁊ ambe hñt vnā cōplexionē: ⁊ maior habet saporē acutū cuz stipticitate ⁊ aliquantula dulcedine: ⁊ non debemus vti ea nisi radice: ⁊ de miori vtimur folys ⁊ stipite: ⁊ ideo composita ē ex substātia terrestri adusta ⁊ frigida: ⁊ aperit opilones ⁊ incidit humores grossos: ⁊ cū hoc habet virtutem pugādi eos: ⁊ ideo clisteriçantur cū ea sciatici ⁊ podagrici ⁊ abstrahit humores colericos ⁊ grossos ⁊ aliquando tantū purgat vt trahat sanguinolētos hu. ⁊ tunc fortius prodest ⁊ prouocat mēstrua fortiter ⁊ aborsire facit: ⁊ cū ꝑ hz virtutē ꝯsolidatiuā vulnerū ꝓpter suā stipticitatē.

Gummi cerasoꝝ hz proprietatē frangendi lapidē ⁊ potest esse hoc ideo qz est gūmi: quia vñans super complexionem gūmi est calor ꝯtrarius quedā sint que non sunt talia nisi comparatione ad corpus humanū sicut gummi qō nominatur karabe.

Castorion. i. betonica: complexio istius est ca. ⁊ sicca: ⁊ hoc attestatur sapor: qz in ipsa est amaritudo cū acuitate: et ideo icidit hu. grossos ⁊ frangit lapidez qui generatur in renibus ⁊ mundificat pulmonē ⁊ pectus: ⁊ aperit opilationes epatis: ⁊ ꝓuocat menstrua: ⁊ cōfert epilenticis: et sciaticis: ⁊ quando ponitur super morsum aialium venenosorū confert: ⁊ valet sciaticis etiaz quando bibitur: et eructuationi acetose: ⁊ ꝓpterea ponimus ipsaz in gradu tertio ca. ⁊ sic.

Hafas. i. galla: ⁊ acerbe sunt frigide in secundo gradu ⁊ sic. in tertio: galla est frigida in primo ⁊ sic. in tertio: ⁊ significat hoc stipticitas que est in ea cū modica ponticitate: et est repercussiua: ⁊ quando comburitur est acutior ⁊ sicciox ⁊ subtilior: ⁊ est necesse quādo vis sedare sanguinis fluxuz assare ipsam ⁊ postmodū extinguere ipsaz in aceto: aut fortissimo vino.

Almuz. i. cera citrina est temperata iter quattuor qualitates: ⁊ qz pōt applicari carni posuerunt ipsam medici materiam oībus cathaplasmatibus ⁊ vnctionibus calidis ⁊ frigidis: sicut sunt illi qui nominant cerotū: hanc cerā citrinā. al. nucritam. quassatam vel malaxatam in aqua ℌ. laudauit in egritudinibus acutis ⁊ noīat cera lota.

Et cera habet virtutem maturatiuā per modū opilationis ⁊ nō est ex medicinis quas ponimus in corpore: ⁊ hz aliquantulam virtutem dissolutiuam quaz acquisiuit a melle: ⁊ quādo remouetur citrinitas que est in ea tunc ē ꝓpria materia ⁊ cera pura.

Halberea. i. catapucia eius grana habent virtutem purgādi: ⁊ cuz hoc habent virtutem absterſiuaz ⁊ dissolutiuaz ⁊ ideo est ca. in secundo gradu ⁊ ponit in genere calidorum ⁊ siccorum.

Darseni. i. canella subtilis dulcis aromatica cal. est ⁊ sic. in tertio gradu ⁊ est supremū in omnib⁹ medicinis aromaticis q̄ resistūt putrefactōi: nec hz parē in his opatiōib⁹.

Alteradit: idest barba bircina est frida in tertio gradu et sic. in secūdo: qz dominās in ea est substantia terrestris stiptica: ⁊ radix eius fortior est folys ⁊ consolidat vulnera: ⁊ valet sordidis vulneribus ꝓpter suaz desiccationē ⁊ ad itestinorū vlcerationē ⁊ fistulis. Et in summa facit quod faciunt medicine multe. al. nō fortis stipticitatis: ⁊ confert debilitati stomaci ⁊ solutioni ventris ⁊ vlcerationibus intestinoꝝ: ⁊ fluxui menstruoꝝ.

Laudanuz est calidū in primo gradu ⁊ tangit ex secundo: ⁊ aliquantulaz habet stipticitatem ⁊ est subtilis substantie cuz acumine: dissoluit ⁊ maturat ⁊ valet passionibus matricis: ideo qz hz cuz his virtutibus virtutē stipticitatis: propterea valet ad permanentiā capilloꝝ: eo q̄ consumit humiditatē extraneā que est in eoꝝ radicibus: ⁊ stringit suā stipticitate poros in quibus oriuntur capilli. Sed nō est sufficiens in obuiatiōe alopicie: iccirco quia illa indiget medicinis magis dissolutiuis: quia generat ex humoribus grossis ⁊ viscosis.

Alibleb. i. mercurialis ca. est ⁊ sicca in ꝑmo gradu: ⁊ est cōposita ex substātys ꝺrys: hoc est stiptica: acuta ⁊ aquea ⁊ ineſt ei quādo est recens vt leuiter purget: ita q̄ ē in ꝑncipio ꝑmi gradus in medicinis purgatiuis: ⁊ ideo datur in ꝑncipio fe. ante digestionē: sicut danī cassiafistula tamarindi et his similia. Et qui biberit ex succo mediā libraz purgat colerā grossaz et flegma: et si coquaī in vino quādo recēs est cōsolidat magna vulnera et sanat vlcerationē factā ab adustiōe ignis. Et si folia ipsius coquāntur in aceto valet multū passioni splenis: et flos suus valet in hoc pl's et ex succo suo fit caput purgiū: et tūc valz ml'tū materys discurrētib⁹ antiqs ad aures ⁊ ad nares.

Haanthal. i. collogntida: est ex medicinis fortibus in purgando flegma: et est in fine gradus medicinaz purgantiū: qz attrahit a ꝓfunditate corporis ita q̄ inducit eradicationē itestinoꝝ: ꝓpterea necesse est refrenare ipsaz ml'tū cū dragagāto et amigō. et fistici sunt sufficiētes ꝑ bis duob⁹: et dos ei⁹ ē a. y. tertys. z. i. vsq; ad vnū karatē.

Halsemec ē gumma que fortiter stringit: et propter hoc intrat in medicinis eradicantibus intestina: et ꝑpe qñ non habet qualitatem acutam: ⁊ facit quemadmodum checabze. i. gummi arabicum.

Cusbera. i. coriādruz calidū est in ꝑmo gradu: ⁊ est cōpositum ex substātys ꝺtrarys: hoc est ex suba amara ⁊ suba aquea ⁊ stiptica: ⁊ scōm hoc facit diuersas operatiōes: ℌ est quia quādo cataplasmaī erisipila cū farina ordei curat ipsam: ⁊ quādo misceī cuz farina fabe dissoluit scrofulas ⁊ dicitur q̄ hz ꝓprietatez ad retinēdū cibuz in stomaco donec fuerit digestus ⁊ aromatizat carnes cū quibus coquitur. ⁊ si homo biberet ex eius succo mediaz libraz in nouilunio esset mortuus.

Costū calidū est ⁊ siccū in secūdo gradu ⁊ est cōpositus ex substantia terrestri adusta ⁊ ignea: ⁊ significat ℌ magna amaritudo eius cuz acumine. Et operatio sue cōplexionis est rubificare mēbza quibus superponitur: qz trahit sanguinez ad acutē ⁊ ꝓuocat vrinam: ⁊ sanguinem menstruū: ⁊ occidit vermes: ⁊ curat tineam.

Alcostan. i. liliuz albuz. calidū est ⁊ siccū in secūdo gradu. ⁊ hoc dicim⁹ qz est amarz. ⁊ habet aquositatē tēperataz. ⁊ ideo olcū ipsius est absq; aliqua mordicatione. ⁊ est supremū omnib⁹ reb⁹ q̄ dissoluunt res in matrice: ⁊ folia sua cocta ⁊ posita sup carnē cōbustā ab igne. ⁊ cū aq̄ feruenti cū oleo rosato mixta incōtinēti liberat. Et radix ē fortior folys: ⁊ ꝓpterea prouocat mēstrua ⁊ mollificat duricie oīum membrorum ⁊ ꝓprie matricis.

Crocus calid⁹ est in scōo gradu ⁊ sicc⁹ in ꝑmo: ē digestiu⁹ ⁊ ꝯfortatiu⁹ cordis. ⁊ hz subaz calidā stipticā ⁊ stipticitas sua est ex reb⁹ que adiuuāt ad digestionē quā facit: eo q̄ ꝓpter illaz morat in poris ⁊ stat in illis.

Halbasal. i. cepe est caliduz in quarto gradu: ⁊ hz grossam substātiaz: ⁊ ideo quādo ponit in ano aperit orificia venarum: ⁊ ꝓuocat sanguinē emorroidalē ⁊ menstruuz: ⁊ succus eius valet aque que defluit ad oculuz: sed obscurat oculos quando sunt impediti ab hūoribus grossis. ⁊ habet humiditatē supfluaz: ꝓpter quā mouet coitū.

Halcedef. frigidus in primo gradu est vel temperatus: eo quia stipticitas in suo sapore est: sed in ipso non est aligd caliditatis vel acuitatis nisi modicum: tamen in ei⁹ operatione inuenit multi iuuamenti: eo quia caliditas existens in eo facit ꝓfundare stipticitatez in profundo corporis absq; amaritudine vel mordicatione: ⁊ ob hoc ei⁹ operationes: sunt ad remouēduz ea que retenta sunt in ꝓfūdo corporis egritudinū putridaz ⁊ eradicāt ea oīo absq; ipedimento. Et est in fine tutuz a nocumentis: eo

quia natura calidarum medicinarum ⁊ siccarum ꝯ̃uis habeant naturam remouendi: Attrahunt tamen ad locum alios humores. Et propter hoc hec res cōfert omnibus maculis ⁊ vestigijs carnis: ⁊ caliditas que est in ipso est latoꝛ virtutis stiptice.

Scoadi: idest ciperi: id qō operatur ex hac herba est eius radix ⁊ ponimus ipsam in caliditate ⁊ siccitate in secundo gradu. eo quia in suo sapoꝛe non inuenitur acuitas nisi modicum stipticitatis. Et eius opationes secūde sunt quia cōferūt mirabiliter vulneribus difficilis consolidationis causa multarū humiditatum: ⁊ etiam conferunt vlceribus oꝛis: ⁊ frangunt lapides: ⁊ prouocant vrinaz ⁊ menstrua.

Alchāna: que operantur ex ista sunt folia ⁊ rami: ⁊ virtus eius composita est ex substātia frigida ⁊ calida: ⁊ ꝓpter hoc desiccat absqꝫ moꝛdicatiōe: ⁊ confert vlceribus que veniunt in oꝛe ex genere alchole: ⁊ valet etiam alchole: ⁊ decoctio illius valet adustioni ⁊ etiam apostematibus ardentibus.

Elsoc. i. iusquiamus manifestum est ꝙ est maxime frigiditatis. al'. multe humiditatis.

Magdeene. i. catapucia. Ipsius granā purgant colerā quādo diglutiuntur a decem vsqꝫ ad quindecim: ⁊ qui habent ventreꝫ foꝛtem masticent ista grana ⁊ qui habent debilem deglutiant integra.

Acetosa: virtus ipsius est composita: eo quia semē eius habet stipticitatem cuꝫ acetositate: ⁊ propter hoc valet cōtra fluxum ventris cum vlceratione intestinoꝝ.

Alçuraç est in quarto gradu caliditatis: odoꝛ eius: ⁊ sapoꝛ ⁊ virtus: assimilantur odoꝛi nasturcy: ⁊ suo sapoꝛi: excepto quia est maioꝛis desiccationis nasturtio.

Alcheiri. i. viola de romania: sunt enim in secundo gradu caliditatis: ⁊ hoc significatur ex amaritudine sui sapoꝛis ⁊ extrahunt secundinā ⁊ faciunt aboꝛsum: ⁊ semen eius est foꝛtius floꝛe: ⁊ aperiunt opilationes cerebꝛi quando odoꝛantur: ⁊ propter hoc quādo suspenduntur ad colla epilenticoꝝ liberantur.

Halausaz: idest licium: hoc est compositum ex substantia grossa ⁊ resolutiua ⁊ pertinet siccitati ⁊ est ex medicinis appꝛopꝛiatis oculis ⁊ auribus: ⁊ habet multas operationes ꝑm moduꝫ medicinarum que sunt illius cōplonis.

Lauscemacanium: hoc est manifestum nobis: eius ꝓpꝛietas est sanguinem stringere vndecunqꝫ exeat: ⁊ est complexionis frigide ⁊ sicce: ⁊ oꝛitur in ripis fluminum valde currentium.

Tbus calidum est in secundo gradu ⁊ siccum in pꝛimo: qꝛ habet amaritudinem cum stipticitate: ⁊ facit nasci carnem in coꝛpoꝛibus humidis. Et habet aliquantulaz virtutem maturatiuaz: sed coꝛtex ipsius habet manifestioꝛem stipticitatem: ita ꝙ ponitur in quarto gradu in medicinis exiccatiuis: nec habet superfluum calozem: vel acumen: ideo ponitur in medicinis que valent cōtra fluxum ⁊ sanguinis sputum ⁊ vlcerationem intestinoꝝ.

Besbese. i. macis: dicitur qō sit coꝛtex cuiusdam fructus qui appoꝛtatur de india: compositus est ex diuersis substantys magis dominans est substantia terrestris: ⁊ minus est substātia subtilis calida: ⁊ est multe stipticitatis cuꝫ aromaticitate. Sua pꝛima virtus est sicca in pꝛimo gradu. Sed caliditas vel frigiditas non sunt manifesta in eo. Sua secūda virtus est confoꝛtare ⁊ retinere: ⁊ valet contra passionem coꝛdis: ⁊ contra fluxuꝫ ventris. Et bene testificabitur per. H. ꝙ valet ꝓpter suam stipticitatem contra vlcerationem intestinoꝝ.

Scedes. i. poliuꝫ virtus eius ꝺ̃milatur virtuti spice.

Albecçi virtuteꝫ habet dissoluendi ⁊ maturandi.

Lepbaa: idest mandragoꝛa: frigida est in tertio gradu: ⁊ etiam est habens aliquantulā caliditatē: ⁊ poma ipsius habēt humiditateꝫ: ⁊ ꝓpter hoc ꝓuocant somnū: ⁊ coꝛtices suaꝝ radicū sunt sicce: sꝫ ei⁹ radix debilioꝛ existit.

Halcasmeg: idest feniculum calidum est in tertio gradu ⁊ siccum in secundo: ⁊ ꝓpter hoc pꝛouocat lac: ⁊ vrinam ⁊ menstrua: ⁊ confert descensui aque ad oculum: ⁊ sunt duarum specierum: domesticuꝫ ⁊ siluestre: ⁊ domesticū est humidius siluestri: ⁊ quia habet aliquam boꝛribilitatem habet ꝓpꝛietatē confoꝛtandi mēbꝛa vrine.

Mastix calidus est in secūdo gradu ⁊ siccus in tertio: et hꝫ stipticitateꝫ et dissolutioneꝫ: et manifestatio sui iuuamēti specialr est in stomaco: et generaliter in alys mēbꝛis.

Scaunix: idest nigella calida est et sicca in tertio gradu: et significat hoc quia est in vltimitate amaritudinis cum subtilitate: et ligata in pāno lineo valet odoꝛata ad reuma frigidum: et occidit vermes: et dissoluit inflationeꝫ et eradicat verrucas et ꝓducit cum posse menstrua et facit erigere membꝛum.

Alchelilamelec idest mellilotum: vel coꝛona regia. habet virtutem dissoluendi digerendi ⁊ repercutiendi: iō debet poni calida ⁊ sicca in pꝛimo gradu.

Alces idest mel calidū est ⁊ sic. in secūdo gradu ⁊ est multe absterſiōis ⁊ est cibus medicinalis ⁊ ꝓpꝛie in senib⁹: qꝛ cibus est in ipso multum iuuatiuus: quia in eis cōuertitur in sanguinem bonuꝫ. Sed mel cāne ꝙ etiā est mel est minoꝛis caloꝛis alio melle: ⁊ minoꝛis absterſiōis: nec habet illam moꝛdicationem quā habet mel: idcirco est maioꝛis iuuamenti alio melle mēbꝛis que nocenr̄ a nimia absterſione. ſicut ſtomacus: pulmo: ⁊ vesica. Et iste due medicine facte sunt a medicis materie electuarioꝝ ⁊ syꝛupoꝝ: eo quia natura amplectitur eas ⁊ in eis delectatur: ⁊ quando lauatur est eius operatio ꝓpinqua operationi mellis canne.

Cascasi. i. papauer. frigiduꝫ est ⁊ humidum: albuꝫ est frigidum in tertio gradu: ⁊ nigrum in quarto: albuꝫ valet cōtra tussim que fit a materys calidis: ⁊ defendit pulmonem ab vlcerationibus ipsarū: ⁊ facit suauiter doꝛmire: ⁊ nigrum est maluꝫ: qꝛ facit somnuꝫ stupiduꝫ.

Heltrog. i. pomuꝫ citrinuꝫ. Coꝛtex ipsius habet maximuꝫ iuuamentum stomaco ⁊ epati: ⁊ est temperatus aut calidus in pꝛimo gradu: ⁊ siccus in secundo: sed acumen qō habet non significat multum caloꝛem: quia paucus caloꝛ quando est cum stipticitate inducit acumen ⁊ moꝛdicationem. Et dicit. H. quando dominatur siccitas terrea adipiscitur acumen. Sed semen est calidum cuꝫ foꝛti siccitate: ⁊ est supꝛemum bezaarys venenis que occidunt a tota specie: sed pulpa ipsius est frigida ⁊ humida ⁊ generat grossos humoꝛes.

Alcarfar. i. tamariscus compositus est ex substantys ꝯpositis: quia habet stipticitatē cuꝫ dissolutione: ꝓpter quā multū valet spleni: ⁊ ideo dicit ꝙ qui bibit cū vase facto ex eo nō incurrit passionē splenis. Et suus fructus hꝫ stipticitate foꝛtem pꝛopinquā stipticitati galle.

Hes idest mirtilla multū super ipsa dominatur substātia terrestris ⁊ frigida: ⁊ significat super hoc stipticitas quā habet ⁊ constrictio quaz facit.

Halmu. qō operatur ex ista est radix: ⁊ est calida in tertio: ⁊ sic. in scō: vrinā ꝓuocat ⁊ mēstrua: ⁊ hꝫ supfluā hūiditatē: ⁊ ꝙ de ea comederit multū dolorē capitis ꝓcreat.

Harlarmel. i. cicuta calida est ⁊ sic. in tertio gradu incidit humoꝛes grossos ⁊ pꝛouocat vrinaz ⁊ menstrua: ⁊ valet doloꝛi spatularum ⁊ purgat flegma.

Sobol: idest spica: ⁊ sunt ex ea multe species ⁊ melioꝛ earū est ea que venit ex india: cali. est in pꝛimo gradu: ⁊ sic. in secundo: ⁊ hoc est ex eo quia est composita ex substantia terrestri ⁊ frigida multuz: ⁊ aliquantula ignea ⁊ aliquā-

tula terrestri adusta: ⁊ quia est composita ex his virtutibus cum aromaticitate sua est ex meliozibus rebus epati ⁊ stomaco: vel superposita vel bibita: propterea qz confortat membruz ⁊ desiccat materiaz que ibi fluit.

Halcal: idest acetuz: qō videtur ex eo est vt dominans super ipsum sit substantia frigida propter acetositatē que est in eo: quāuis habeat partem vnam igneam que indicatur propter ipsius acumen. ⁊ iam dictum est q acumen prouenit propter fortem siccitatem cuz modico calore: ⁊ multa ipsius morsio non significat super multam caliditatem: quia hoc prouenit a subtilitate: ⁊ etiam acetositas in eo q est acetositas incidit: ⁊ maxime quando associatur calori: ⁊ ideo debemus ipsum ponere frigidū in secundo. ⁊ siccum in tertio: ⁊ maxime vetustum.

Berberis fructus eius stiptice virtutis est ⁊ incidit ⁊ subtiliat ⁊ stringit omnē fluxuz oīum egritudinuz.

Lac arboruz eltif. i. asa fetida: calidius est omni alio lacte arborum ⁊ subtilius: ⁊ propter hoc dissoluit plus ceteris ⁊ eius proprietas est qz cōfert vulue qñ suspendit collo.

Halcarsena: idest orobus: siccus est in secundo gradu: ⁊ calidus in primo: ⁊ est medicina incisiua: ⁊ aperit opilationes: ⁊ si nimis comederet ex eo faceret mingere sanguinē: ⁊ generat in corpore carnē duram ⁊ membra dura.

Ihansir: idest oppoponacum: est calidum in tertio gradu: ⁊ siccuz in secundo: ⁊ habet attrahere flegma ex iuncturis: ⁊ quasi hec proprietas continet omnia gummi que purgant. dosis est. z. i.

Piper radix eius assimilatur costo: ⁊ arbor eius in principio sui ortus nominatur darfusel: ⁊ hoc est piper lōgū ⁊ est humidius alio pipere. Et aliud piper quando non est maturum est album: ⁊ quando est maturum est nigruz ⁊ ambe species sunt calide ⁊ sicce in tertio gradu: ⁊ quidam dicunt in quarto.

Besbeg: idest polipodium est quasi temperatum in p̄mis qualitatibus ⁊ significat hoc quia super ipsum dominatur dulcedo cum stipticitate: ⁊ desiccat sine mordicatione: eius proprietas est purgare melancoliaz: ⁊ est secura medicina: ⁊ est melior epithimo: quia nō habet qualitatez exeuntem ab equalitate: dosis sua est. z. ȝ.

Prassium caliduz est in secūdo gradu: versus finem ⁊ siccum in tertio: prope medium aut in fine: aperit opilationes splenis ⁊ epatis: ⁊ mundificat pectus ⁊ pulmonem: ⁊ prouocat menstrua ⁊ vrinā. Et facit omnia que faciunt medicine amare: ⁊ succus ipsius mixtus cuz melle multum valet passionibus oculorum: ⁊ positum in naribus valet ytericis: ⁊ valet contra antiquum dolorem auris quia mundificat vias neruorum aurium.

Succus qui inuenitur in alueis apuz calidus est in fine secundi gradus vel in principio terty: sua secunda virtus est mirabilis attractio.

Halacarta: idest piretrum ex eo vtimur solum radice: ⁊ habet vnam virtutem vstiuam: ⁊ ideo est calida in quarto gradu: ⁊ ideo mitigat dolorem dentium: ⁊ valet vt dicitur contra epilensiam ⁊ similes egritudines ei: ⁊ rigoribus interpolatarum febrium.

Alfagel: idest rafanus: calidus est in tertio gradu: ⁊ siccus in secundo: ⁊ semen fortius est: ⁊ valet contra serpiginez et similes: ⁊ aufert citrinitatē quibuslibet membris corporis. Et siluestris ē fortior domestico: ⁊ eius succus deglutitus subtiliat viscositatem que est in fistulis pulmonis ⁊ clarificat vocem.

Raued: idest reubarbarū: compositum est ex diuersis substantys ex substantia terrestri ⁊ frigida que significatur per stipticitatem. ⁊ ex substantia ignea que significatur per coctionez: ⁊ ex substantia aerea que datur per raritatem ⁊ spongiositatem: ⁊ est vna ex manifestioribus reb⁹ in iuuamento epatis ad aperiendas opilationes ⁊ cōfortandum ipsum: ⁊ similiter prodest stomaco. Et. H. ⁊ alij medici dicunt q constringit ventrez: ⁊ nos videmus q purgat: ⁊ est mirabilior alys medicinis purgatiuis: quia frenum suum est cum eo quoniam nulla medicinarum purgatiuarum est sine veneno aliquo in aliqua parte sui ista excepta: eo quia cōfortat omnia membra corporis: iō possumus dando ipsuz pro purgatiuo refrenare alias per ipsum medicinas.

Alcarfas: idest apium montanum calidum est ⁊ siccum in tertio gradu: eo q sapor eius est amarus ⁊ acutus: ⁊ prouocat vrinam ⁊ sanguinem menstruū: ⁊ dissoluit tumores ⁊ hortulanum debilius est eo.

Andraton: idest herbatura: in lingua hyspana: andration: qō ex hac operamur est eius radix: et est calida in tertio gradu prope finem: ⁊ desiccat in ipso: ⁊ confert egritudinibus neruoꝝ ⁊ passionibus pectoris et pulmonis quādo fiunt ex humoribus grossis: et quando suffumigant̄ homines ea reprimuntur hu. descendentes a cerebro ⁊ aperit eius opilationes: ⁊ quando ponitur super dentez dolentē et corrosum sanat illū: et succus eius in omnib⁹ p̄dictis fortior existit: et adhuc lac ipsius fortius existit.

Halsedep idest ruta siluestris cali. est ⁊ sic. in quarto gradu: sed hortulana est in tertio: ꝓpterea quia sapor suus est acutissimus ⁊ amarus: ⁊ est iuuatior in soluēdo tumorem: ⁊ carminādo ventositatez: ⁊ priuat coitum.

Ceffet idest pix ē calida ⁊ sicca in tertio gradu plus desiccat q̄ calefaciat. Sed liquida ⁊ recens plus calefacit q̄ desiccet. valet cōtra asma ⁊ empima: dosis eius est quātitas vnius. z. ⁊. 5. cuz melle: ⁊ valet contra albedinē vnguiuz ⁊ morfeam: ⁊ maturat apostemata dura: ⁊ fortior in maturando est cuz est recens ⁊ humida.

Alpelep idest castanea. frigida est ⁊ humida in primo gradu: folia sua pistata ⁊ posita super apostemata q̄ nascuntur in genibus curat. Et cortex ipsius arboris ⁊ ipse castanee habent virtutem desiccandi: ⁊ ideo quando sunt cocta in aceto valent contra dolorem dentium. Et fructus combustus superpositus valet tyrie. Et est necesse vt custodiatur quilibet a puluere qui adheret folys illius arboris: quoniam multuz nocet canne pulmonis ⁊ visui ⁊ auditui.

Virga pastoris est in secundo gradu medicinarum infrigidantiuz: quia composita est ex substantia terrestri frigida ⁊ aquea: valet contra incensionem stomaci ⁊ repercutit materias adustas: ⁊ idcirco intercipit fluxuz menstruoruz: ⁊ curat oppilationem intestinoruz: ⁊ intercipit fluxuz sanguinis a quacunq; parte veniat.

Rosa composita est ex substantia terrestri frigida: subtili: ⁊ aerea calida: ⁊ aquea: ⁊ significat hoc sapor vel odor et aquositas. Et semen ipsius stipticius est ea: ⁊ est frigida ⁊ sicca in primo gradu: ⁊ confortat stomacum ⁊ epar et alia membra.

Sumach est forte in stipticitate ⁊ siccitate frigidū in scō siccū in tertio gradu: operatiōes sue sunt manifeste.

Aspaltum: et in arabico cebeoneg. et interpretatur expellens ventositatez: illud gummi calefacit ⁊ subtiliat fm q faciunt alia gummi: ⁊ est absterſiuum ⁊ est ex meliorib⁹ medicinis que possint esse ad aquā descendentez ad oculos ⁊ ad fuscedinem visus: que fit ab humoribus grossis: ⁊ est ex medicinis purgatiuis: que trahunt flegma a neruis ⁊ iuncturis sicut bdelium oppoponacum: ⁊ anzarat: quia hoc est proprium in gummi: ⁊ bdelium est in hac re quasi in primo gradu purgationis: ⁊ post ipsuz est aspaltum ⁊ oppoponacum: ⁊ post ipsum anzarat: et dosis aspalti est a. z. i. vsq; ad mediam.

Et anzarat desiccat sine mordicatione ideo cōsolidat vul

nera facta ꝓpter percussionem.

Satirion.i.testiculi vulpis:ꝛ in arabico haldaalçabalep.calidum est cum multa humiditate:ꝛ ꝓpterea mouet coitum: ꝛ nomina sapientuꝫ euilsalic:ꝛ euosalic iurauerũt in eoꝝ animabus quia curat spasmum postreme partis quando bibitur eius succus cuꝫ vino nigro stiptico.

Alcarssas.i.apium: est tante caliditatis ꝙ ꝓuocat menstrua ꝛ vrinam:ꝛ dissoluit ventositatem ꝛ inflationem. ꝛ ꝓprie semen eius:huiusmodi est multarum speciex: ꝛ fortioꝛ omnium est que nominatur becarcalion.

Et endiuia quedam est siluestris ꝛ quedã domestica.Siluestris est frigida ꝛ sicca in ꝑmo gradu:domestica est frigidioꝛ ꝛ humidioꝛ ꝛ significat hoc eiꝰ stipticitas cũ amaritudine:ꝛ stipticitas maioꝛ est amaritudine. Iuuamen ipsius maximuꝫ est:quia confert epati a tota substantia qꝛ dictuꝫ est ꝙ sanat epar. calidum ꝛ frigiduꝫ equaliter. Sed mihi videtur ꝙ plus conferat calido ꝙ̃ frigido qꝛ amaritudo que est in ea abstergit ꝛ aperit sine multa calefactione.

Halanchat.i.cepa squilla:calida ẽ in secundo gradu: ꝛ virtutem habet incisiuaꝫ:sed non minus calefacit:ꝛ nõ vtimur ea nisi assata ꝛ cocta.

Halscia.i.abꝛotanum:est herba multe amaritudinis ꝛ nocet stomaco ꝛ interficit vermes sua amaritudine ꝛ calefacit in fine secundi gradus ꝛ desiccat in tertio.

Alscicelios.i.siseleos:hec herba ꝛ ipsius semen habet ꝓprietatem calefaciendi tantum donec ꝓuocat vrinam valida ꝓuocatione: ꝛ cum hoc subtiliat: ꝛ ꝓpter hoc confert epilenticis ꝛ cuidam egritudini noiate oꝛtomie.

Scenscani.i.fisiminum.al'.sissamum calefacit in fine ꝑmi gradus:ꝛ in principio secũdi ꝛ humectat in tertio: ꝛ eius oleuꝫ eiusdem ꝓprietatis existit.

Halgaçar.i.pastinaca ipsius sunt due species.s. domestica ꝛ siluestris.Siluestris fortioꝛ existit in ꝓuocando mẽstrua ꝛ vrinam.Et folia harum ipsarum pistata ꝛ superposita vulneribus coꝛꝛosiuis sanant ipsa.

Harcaf.i.cardus:alchi:est calidum in secundo ꝛ sic. in tertio mundificat putredinem per vrinaꝫ si in coꝛpoꝛe adsit quando coquitur in vino ꝛ datur ad bibenduꝫ.Et remouet fetoꝛem subascellarũ:ꝛ ꝙ dissoluitur ex toto coꝛpoꝛe.Et generaliter habet resistere a tota substãtia quasi putrefactiõi:ꝛ est medicina cibalis que dat sapoꝛẽ carnibus.Et iccirco vtuntur eo nobiles loco melongiaruꝫ.

Allium calidum est ꝛ siccum in tertio gradu.

Elmaar.ca.est ꝛ sic.in tertio gradu:occidit lũbꝛicos in pueris ꝛ habet absterſionem:ꝛ ꝓpterea ponitur in colirys que habent remouere vngulam ꝛ miscetur cum medicinis que dantur contra antiquaꝫ tussim ꝛ asma: ꝛ est medicina manifesta in maturãdo.Et potest esse ꝙ bonitas sue maturationis est ideo quia subtiliat materiã eo modo quo non relinquit siccitatem grossiciem nec duriciez parti remanenti.Et hec maturatio est laudabilioꝛ ceteris omnibus:quia in hac medicina nõ potest dici ꝙ maturet opilando poꝛos:eo quia abstergit. Nec potest dici ꝙ hoc faciat per similitudineꝫ complexionis cuꝫ coꝛpoꝛe humano.qꝛ calidum est ꝛ siccuꝫ in tertio gradu.

Sticados cõpositũ est ex stipticitate cũ amaritudine ꝛ aromaticitate:ꝛ ideo debet poni in ꝑmo gradu rerum que calefaciunt.Et in secundo earum que desiccant.Operationes sue secunde ꝛ tertie sunt aperitiue ꝛ absterſiue ꝛ confoꝛtatiue omnium membꝛoꝝ interioꝝ ꝛ exteꝛioꝝ:ꝛ ideo vtilioꝛ medicina est hec contra lassitudinẽ omnibus alys medicinis.Iccirco quia lassitudo non est nisi defectus virtutis ꝓpter onus humoꝝ.

Condisi.i.elleboꝛus albus calidus est in ꝙ̃rto gradu:ꝛ siccus in eodem:ꝛ cõmouet ternutationem:ꝛ est venenuꝫ quare non debet poni in coꝛpoꝛe.

Stoꝛax calamita calida est in secundo gradu.ꝛ sicca in primo: ꝛ signum huius est quia mollificat ꝛ curat tussim ꝛ valet reumati ꝛ asperitati gutturis ꝛ pectoꝛis:ꝛ ꝓuocat menstrua quando bibitur aut ex ea fit pessarium.

Ficus nos fuimus locuti de eis in eo ꝙ sunt cibus. Sed nunc dicemus in eo ꝙ sunt medicine: virtutem habent maturatiuã quãdo fit ex eis emplastrũ ꝛ ꝓprie sicce. Et sicce ꝛ virides habent laxare ventrem. Et decoctio ipsarum quando multum coquuntur assimilatur melli: sed complexio sue aꝛboꝛis est calida ꝛ subtilis: ꝛ ꝓprie lac:ꝛ ideo dixit ꝙ euellit verrucas ꝛ laxat ventreꝫ:ꝛ silueſtres sunt foꝛtioꝛes in hac re domesticis.

Selec.i.bleta habet virtutem baurachiam: ꝛ decoctio eaꝫ remouet:ꝛ est absterſiua ꝛ mollificatiua: ꝛ eius succus suppositus in naribus dissoluit superfluitates cerebꝛi:ꝛ in albis plus manifestatur hec virtus ꝙ̃ in nigris: quia nigre habent aliquantulam stipticitatem.

Halcuba:idest fenugrecum:ꝛ est calidum in secundo ꝛ sic cum in ꝑmo. Et ꝓpterea habet ꝓpriam virtutem mollificandi duritiem vulue.

Fitimallus est in fine caloꝛis ꝛ ꝓprie eius lac: ꝛ post illud semen.ꝛ post illud folia.ꝛ post illud radix. Radix cocta in aceto remouet incontinenti doloꝛem dentium:ꝛ maxime si est dens coꝛroſus:ꝛ quando cadit in aliqua parte oꝛis comburit illam.Et ꝓpterea necesse est quando volumus ipsam ponere super dentes alꝫ dentes circuꝫ tegantur quia facit cadere dentem coꝛruptuꝫ. Lac incidit pilos quando superponitur: ꝛ si multotiens superponatur euellit ꝛ ꝓriuat.Ualet etiaꝫ contra omnes verrucas ꝛ omnes fistulas:ꝛ hoc totum faciunt semina ꝛ folia:sed debilius.

Cathira idest dragagantum:virtutem habet conglutinatiuam:frangit acumen rerum acutarum:neꝙ desiccat: vt alia gummi.

Alchace.i.lactuca: hec herba substantie est humide cum modica frigiditate ꝛ substantie sicce est siluestris: ſꝫ domestica habet substantiam aquoſaꝫ:ꝛ ꝓpter hoc maturat apostemata calida:sed non frangit lapides existẽtes in renibus:ꝛ ob hoc ponimus ipsam in ꝑmo gradu.frigiditatis ꝛ temperatã inter humiditatez ꝛ siccitatem.

Hupuephatabalep.idest vua vulpis que in latino nominatur vua canina vel maruella frigida est ꝛ sic. in secundo gradu.

Haltuelep.i.mulsa:in lingua hyspana ꝛ est viriditas inuẽta super aquã:frigida ꝛ humida ẽ in gradu tertio.

Halduchal.i.dactilariũ:oẽs partes ipsius dactilary stipticitatez habent manifestã: sed fructus eius cum est maturus aliquã habet caliditatẽ:coꝛtices vero aꝛboꝛis maiozem habent stipticitatez alys partibus ipsius.

Heufericon idest ypericon nelifricon.al'.mellificon:ꝛ quidam appellant hanc herbam coꝛdiakem:eo quia assimilatur coꝛdi.calida est cum subtili substantia:ideo ꝓuocat vrinam: sed debemus vti folys ꝛ non semine:facto emplastro super combustionem ignis sanat.Siccata vero ꝛ puluerizata posita super soꝛdiciem sanat:ꝛ quidam dant ipsaꝫ contra sciaticam.

Halcufa.i.ysopus calida est ꝛ sicca in tertio gradu: cũ subtili substantia:ꝛ est ex rebus magis inuatiuis ad aperiẽdas oppilationes ꝛ ad subtiliandum humoꝛes.

Lens hꝫ frigiditatez nõ foꝛtez:ꝛ est tẽperata inter caliditatẽ ꝛ frigiditatẽ:ꝛ est sicca in scõo gradu:decoctio ipsiꝰ laxat ꝛ medulla ipsius stringit:ꝛ idcirco qui vult stringere ventrẽ debet coquere lentes pluries in aqua:ꝛ ꝓiecta ea postmodũ ponere aliaꝫ ꝛ stringunt.

Valeriana.vel fu.que bene aromatica est:equalis ẽ vtuti

spice. Sed melius valet ea in rebus pluribus: quia plus prouocat vrinam spica.

Halcherina. i. galbanus caliduz in principio terty gradus est: siccum in principio secundi: habet virtutem dissolutiuam ⁊ mollificatiuam.

Camedreos ca. est ⁊ sic. in secundo gradu: ⁊ significat hoc amaritudo cum acumine: ⁊ prouocat menstrua ⁊ icidit humores grossos ⁊ expilat membra interiora.

Bescarcoton. i. psiliũ frigidũ est in secundo gradu ⁊ mediũ inter siccuz ⁊ humidum.

Camepiteos caliduz est in secũdo: ⁊ sic. in tertio: dominãs in sapore ipsius est amaritudo cũ acumine. valet ycteritie que fit ex opilatione ⁊ ꝓuocat mẽstrua ⁊ vrinam.

Cinis reruz cõbustaz est ꝓpositus ex ꝟis rebus hoc ẽ ex partibus terrestribus ⁊ partibus propinquis nature fluxus que lotione remouet: ⁊ remanet pars terrestris desiccatiua sine mordicatiõe ⁊ cineres diuersificantur secunduz diuersitatẽ reruz ex quibus fiunt.

Fumus ois est calidus desiccatiuus. Et q̃uis fumus bẽat hanc complonem: tamẽ semper ꝑmanet in eo virtus rei ex qua est fumus. ꝓpterea vtimur in medicatiõe palpebraz inuersaz fumo thuris ad generandũ bonaz carnẽ ⁊ ad faciendu nasci pilos palpebraz: ⁊ vtimur in medicatione oculoz apostematoz ꝓpter decursum humoz. Et fumus mirre est sil̃is fumo thuris: sed fumus thuris est aliquãtulũ fortioz. Ꝙ fumus terbentine est fortioz. al̃. similis fumo picis.

¶ Capiz. XLIII. Qõ est de medicinis q̃ ex mineris sunt.

HAucq̃ locuti sumus de vna parte medicinarum terre nascentium que magis vsitate sunt in arte medicine ꝺm q̃ testificatum est a. H. ⁊ alys: ⁊ cõpendiose locuti sumus. ideo qz posuimus ea quasi exempla alys que assimilantur eis in qualitatibus supradictis: excepto in ꝓprietatib⁹. Deiceps volum⁹ log de medicis q̃ appropriant mineris.

Tbitinacruz. i. terra sigillata est frigida ⁊ sicca cuz stipticitate temperata valet contra venenum abscindit sputuz sanguinis ⁊ dissinteriã que ꝓuenit ab intestinis ⁊ epate: ⁊ desiccat parua apostemata q̃ supponiť eis.

Tbitarmin. i. bolus armen⁹ frigidus est ⁊ siccus fortis stipticitatis: valet contra fluxum ventris ⁊ sputum sanguinis desiccat apostemata pulmonis ita q̃ indurat apostemata: ⁊ sic ꝓseruat infirmum ne moziatur: ⁊ maxime quando incedit ad habitanduz regiones calidas: ⁊ valz contra egritudines pestilentiales.

Scedeneg. i. lapis emathitis: ⁊ dicitur lapis sanguinis. frigide ⁊ sicce complexionis existit: ⁊ cõfert grossitudini palpebrarũ quãdo est abluta desiccat vlceratiões oculoz.

Terra stelle. i. talcb. frigida est ⁊ sicca tẽperate ⁊ est minoris siccitatis aliarum tbit. i. terrarũ seu lutozũ.

Halmogra. i. bolus cũ quo tinguntur muri seu parietes frigide ⁊ sicce cõplexionis existit: necat lumbricos seu vermes intestinozum.

Algetin. i. gipsum: desiccat ⁊ consolidat: ⁊ confert incisioni arteriarum quando miscetur cũ albugine oui: ⁊ puluere molendini: ⁊ cũ pilis lepozis minutissime incisis: ⁊ ponitur. super incisionem.

Harsiregalroscar. i. calx plumbi ⁊ in latino ceruſa nominatur. frigida est ⁊ sicca. desiccat vlcera absq; mordicatõe.

Almura. i. calx viua dicitur ⁊ est calx lapidis fortis: existit multę calefactionis: ⁊ mortificat carnem ⁊ quãdo abluitur pluribus vicibus cuz aqua desiccat vlcera sine mordicatione: sed hec terra hic apud nos non inuenitur. Sz tamen illa cum qua nos sigillamus cartas nostras quãdo abluimus ipsam: nõ est longinqua ab operationibus dictarum terrarum.

Sanguis draconis frigidus est ⁊ siccus: valet contra grossiciem palpebraz: ⁊ lotus remouet maculã oculi.

Lapis laculi purgat melancoliam: ⁊ valet melancolicis: et est vehementis purgationis ⁊ timozose: ⁊ dosis est a. ʒ. ℈. vsq; ad vnam cuz multis refrenantibus: ⁊ puluerizatus super palpebras facit nasci pilos: quia minuit humores calidos: eo quia abstergit: ⁊ cum eadem habet stipticitatẽ: ⁊ ideo facit oziri pilos quia remouet humores calos: ⁊ reddit membruz ad pristinam complexionem.

Lapis spongie frangit lapidem solum in renibus.

Antimonium frigiditatem habet cum stipticitate: ⁊ confert caliditati ⁊ humiditati: que existit in oculo: ⁊ desiccat lachrymas: ⁊ mundificat vlcerationes oculozum: et est habens proprietatem confortandi oculum in omnibus suis qualitatibus.

Litargiriuz: ⁊ in arabico dicitur merdasengni temperatũ est inter caliditatez ⁊ frigiditatem ⁊ desiccat: ⁊ est in eo aliqua corrosio: ⁊ facit in eo generare carnem in vlceribus humidis.

Tucia fit in fornace ĩ qua depuratur es: desiccat sine mordicatione: ⁊ maxime quando abluitur ⁊ desiccat lachrymas: ⁊ abscindit materias que discurrunt ad oculos.

Climia auri ⁊ argenti ambe sunt frigide ⁊ sicce. Sed auri siccioz est ⁊ magis abstersiua: et quando comburitur et extinguiť ẽ sine mordicatiõe: ⁊ generat carnẽ ĩmaculatã oculoz ⁊ illa generaliter ẽ laudabilis que ascẽdit ex fumo quãdo dissoluitur aurum vel argentum.

Veffaf. i. ferrum est vehemẽtis siccitatis quãdo multũ teritur ⁊ infundiť in aceto pluries vel in lacte caprino acetoso valet ꝓtra limositatez stomaci. ⁊ cõtra dolorez splenis ⁊ passionẽ ani. ⁊ facit nasci carnẽ in aurib⁹ vlceratis.

Sal scõm oẽm spẽz ca. ⁊ sic. stipticitatẽ hz cũ abstersione: ⁊ baurac maiorẽ hz abstersionẽ ꝓpea pl̃s laxat ventrem.

Carnid. i. arsenicũ vl̃ auripigmẽtũ vstiuũ ẽ: ⁊ q̃ comburitur est subtilius. Et ex eo fit cõpositio q̃ remouet pilos.

Albufat. i. sulfur. hz virtutẽ attractiuã cuz cõplexiõe calida ⁊ substãtia subtili ⁊ eo resistit venenis animaliũ quãdo puluerizatur ⁊ spargiť loco morso: aut incorporaťcũ sputo oleo melle aut visco ⁊ curat scabiem.

Alceg. i. vitriolũ oẽs tres siue spẽs hñt virtutẽ cõstrictiuaz cũ stipticitate ⁊ diuersificant ĩ subtilitate ⁊ grossicie: qz grossius est rubeũ: post illud cholcotar ⁊ post illud viride: ⁊ rubeũ ⁊ viride ẽ quasi mã cholcotar. ⁊ talis cõparatio cholcotar ad viride. Et dicit. H. q̃ qñ iuit ad insulaz cãdie. i. romanoz intrauit quãdã minerã ⁊ inuenit tres venas: in infima vena ĩuenit vitriolũ rubeũ: ⁊ post illaz cholcotar: ⁊ post illam erat viride: ⁊ hec ordinatio locorũz significat super hoc qõ dixim⁹: ⁊ rubeuz est minoris mordicationis viridi ꝓpter grossiciem siue substantie: ⁊ rubeum ⁊ viride non dissoluuntur: quia rubeum est induratum indurationẽ lapidea: ⁊ viride est nimis coctũ. Sed cholcotar liquefit.

Plumbum qõ dominatur in suis partibus est substãtia frigida ⁊ humida: ꝓpterea quia frigiditas est que ipm congelauit: ⁊ ideo quando pistatur in mortario cũ aliquib⁹ liquoribus vel aliquib⁹ oleis vt oleo rosato refrigerat: ⁊ valet cõtra apostemata testiculoruz ⁊ ani ⁊ contra cancrum: ⁊ facit cessare mãs discurrẽtes ad aures ⁊ pedes. Et q̃ fit ex eo lamen ⁊ ponit super femur ꝓpter coitum: sed multum ledunt instra spermatis: ⁊ laminatũ subtiliter ⁊ superpositum neruo torto ⁊ grosso dissoluit ⁊ rectificat: ⁊ hoc qõ dissoluit significat q̃ habet virtutem dissolutiuam comparando ipsum carni hominis: q̃uis dominetur super ipsius complexionez frigiditas.

Testa vtutẽ hz abstersiuã ⁊ desiccatiuã ⁊ ꝓpe testa furni.

Arsenicũ rubeũ vel auripigmẽtũ rubeũ est eiusdẽ virtu-

tis alteri⁹ auripigmẽti:eo q⁹ hz virtutẽ mollificandi.

Alfeep.i.alumen: hec medicina est maxime stipticitatis:ꝛ ꝓpter hoc denominata est in lingua greca ab hoc:ꝛ sunt ipsius multe species:ꝛ omnes sunt multe grossitudinis: ꝛ quod subtilius est:est illud de turchia.

Calcucecaumenon.i.es vstuz habet intensuz acumen cuz stipticitate:iõ qz lauatur per remotionẽ partis fumose: tunc fiunt medicine cicatriçatiue in corporibus ꝛ membris duris:non est necessaria lotio.

Tubel.i.lamen eris subtilis. est subtiliozis substantie ere vsto:ꝛ ꝓpter hoc ipsuz in collirys ponimus:qz habet maiozem absterssionez ꝛ siccitatẽ q̃z galla.

Laçacalaap.i.cõsolidatura auri:ꝛ in arabico dicit cũbar: ꝛ sunt duarũ spẽrũ:vna est ipsi⁹ vene:vel minere:ꝛ alia fit in mortario eris:ꝛ pistello eris cũ vrina pueri:tpe calozis terẽdo vel cõquassando:ꝛ illud est melius qõ fit in mortario eris rubei:ꝛ eius virtus est dissolutiua absque graui mordicatione:ꝛ desiccat:ꝛ qõ factuz est maiozis ẽ desiccationis illo:qõ est ex vena:ꝛ minozis mordicationis:ꝛ qñ comburitur qõ est ex minera est subtilius.

Zimar.i.viride eris magnũ hz acumen:ꝛ corrodit carnez: ꝓpterea nõ debem⁹ vti eo nisi in indigẽtia diminutiõis carnis.Sed in vulneribus simplicibus non est vtendũ eo:quia nõ consolidat:nec carnem generat. ¶ Ducusq̃ diximus de mineris compẽdiose. Sed deinceps volumus dicere de carne ꝛ eius humiditate.

¶ Cap.XLIIII.Qõ est de diuersis operationibus lactis ꝼm eius diuersitatem:ꝛ de eis.

Lac dulce qõ est boni sapozis inq̃tũ est medicina valet cõtra discursuz humoꝝ acutoꝝ mozdentiũ: qz lauãdo mẽbza ꝛ adherẽdo eis phibet maloꝝ humoꝝ cõtagiũ:sicut facit etiã albumẽ ouiꝛ nõ valet lac in his que diximꝰ nisi recẽter trahat ex mamillis si eẽ põt.Jõ qz recipit citius immutationẽ oibꝰ alys rebus ab aere.sil̃r ꝓmutat in distẽperatis corpibus ex malis humozibꝰ:ꝛ acescit vel caseat ī stomacho frigido:aut fit fumosuz in stomacho calido ꝛ replet cerebrũ. Sed si corpus est mũdũ nihil est cõueniẽtius eo ad restaurãdũ:qõ dissolutũ ẽ ex mẽbris radicalibꝰ:ꝛ ꝓprie lac mulierũ.Scõo lac asinarũ:ꝛ post lac caprarum:ꝛ ideo est lac magis inuatiuuz oĩbus alys rebus ethicis: ꝛ hoc est ꝓpter ea: qz est mã similis ꝓme materie ex qua est humiditas radicalis:ꝛ ideo nutrimẽtuz bonũ corpori existit:ꝛ melius est illud qõ ẽ ꝓpe partum.i.post duos mẽses:ꝛ nõ habet in se operationez nutriendi:humectãdi:ꝛ abstergẽdi:nisi qz est cõpositus ex diuersis substãtys:hoc est suba terrestri caseata:ꝛ ꝓpter hãc stat:ꝛ suba aerea ꝓpter quã humectat ꝛ nutrit.ꝛ substantia aquea declinãte aliquãtulũ ad subtilitatẽ ꝓpter quã abstergit naturã:ꝛ nõ solũ abstergit.verũ etiã laxat vẽtrẽ bona laxatione:qz mundificat lauando superfluitates putridas:ꝛ apostemata interioza que sunt sanioſa Et quãdo extinguitur ferruz candens munduz ab erugine:vel lapides marmozei in ipsuz multotiẽs.valet cõtra fluxum ventris.sed ferruz ẽ melius ꝓpter suã stipticitatem.Et in sũma oẽs spẽs lactis valent obtalmie oculozuz que accidit ex reumate calido:ꝛ ꝓfert etiã apostematibus matricis ꝛ ani que generanꝰ ab humozibꝰ calidis mordẽtibus.Et qñ miscemꝰ ipsuz cũ medicinis mitigatiuis:sicut ẽ medicina que recepta ẽ a fornace vbi effundit es.cõfert vlceribus cancrosis.Et nocet lac vlcerationi vel canceratiõi ozis.Et gargariçatũ ꝛ retẽtum in ore cõfert:ꝛ mitigat dolozes ibi existẽtes:qz dolozem mitigat:ꝛ valet passioni amigdalarũ ꝛ vulue.al̃. vuule: qz eius substãtia est munda ab omni acumine ꝛ mordicatiõe:ꝛ ẽ supremũ iuuamẽtũ ei qui bibit cantarides.

¶ Cap.XLV.Quod est de opationibꝰ caſei. Caseus vetus est ca.ꝛ sic.ꝓpter salez ꝛ coagulũ ꝛ multũ valet cõtra dolorẽ iuncturarũ.Et emplastrũ ex eo factũ mirabilẽ habet virtutẽ maturandi apostemata dura.

¶ Cap.XLVI.Quod est de virtutibus butiri.

Butirũ hz vtutẽ maturãdi:ꝛ qõ ẽ coctũ hz maiorẽ vtutẽ ꝼz maturitatẽ ꝛ caliditatẽ in corporibꝰ duris:ꝛ ẽ ꝓpter salẽ qui ponit in eo qñ coquit.Et qõ nõ est coctũ plus maturat apata que sunt in radicibus auriũ ꝛ in locis mollibꝰ Et quãdo miscet cũ melle fit inde loboc:ꝛ cõfert screatibus existẽtibus in pectore ꝛ pulmone.

¶ Cap.XLVII.Quod est de operationibus coaguli.

Coagulũ vlr ẽ ca.ꝛ sic.ꝛ subtile:dissoluit sanguinẽ ꝛ pinguedinẽ q̃ coagulata sũt in stõ:ꝛ bibitũ ꝛstipat vẽtrẽ:ꝛ hz dari fluxu ꝓpter suã ꝓprietatem cui sunt occulte sue cause:ideo qz hec ꝓprietas est certificata si superponat coaguluz caliduz super ventrẽ puerozuz sanat:ꝛ potest esse q⁹ hec operatio fit ꝓpterea:qz coagulat humozes ꝛ indurat.

¶ Caplm.XLVIII.Qõ ẽ de operationibus ouozum.

Quia locuti sumus de bis inquantuz sunt cibi. log volumus modo de eis inquãtuz sunt medicine.Et dicimus q⁹ albugo oui galline ẽ magis mitigãs alia re in mordicatiõibꝰ:ꝛ ideo ytimur ea in dolozibus oculoꝝ: in apatibꝰ ani:in apatibus inguinũ: ꝛ admisceꝫ cũ medicis q̃ abscindunt sanguinẽ q̃ supfluit a pãniculis cerebri.Et vitellũ ẽ substãtie albuginis sile.Et ideo facimꝰ ex toto ouo medicinã postq̃z admisceꝫ oleũ rosatũ ad medicationẽ rerum supradictarũ:ꝛ maxime in medicatõe mẽbroꝝ nerusoꝝ ꝛ musculosoꝝ sicut cubitoꝝ:ꝛ iunctuꝝ:digitoꝝ: manuuz ꝛ pedũ ꝛ apatibꝰ auriũ. Et noui ponunt in hac medicatõe vitellũ sine albugine:qz nõ intendũt mitigare dolorez nisi cũ aliquãtula maturatiõe. Et oleũ vitelli est supmũ iuuamẽ sup pinguedinẽ anseris ꝛ galline in mitigatiõe dolorũ neruoꝝ ꝛ similiũ.Et qñ coquit ouuz ꝼm sui totalitatẽ cõfert multũ cõtra materias putridas q̃ discurrũt ad stomacũ ꝛ ad intestina.Et si coquit ouuz cũ alys medicinis cõstrictiuis ventris multũ fortificat eas.Et ouũ positũ sup locũ ꝺbustũ ab aq̃ feruẽti multũ valet.Et oua recẽtia cocta in aq̃ valent asperitati pectoris ꝛ pulmonis.Et cortex oui tritꝰ ꝛ ꝺbustus subtilr pulueriçatus ꝛ sup sparsus valet ꝺ albuginem oculi.

¶ Capitulum.XLIX.Quod est de fellibus.

Omnia fella calida sunt ꝛ sicca ꝛ eorũ magnitudo sequit calorẽ ꝛ siccitatez:ꝛ eoꝝ paucitas sequit bonã tẽperantiã:ꝛ longitudinem vite. Et ponunt in collirys q̃ faciũt abstersionẽ.Et ꝓprie volucruz fella. Et ẽ necesse eligere fella aĩalium que non sunt infirma. Et fella marium ꝛ qõ plus quirit in medicis est fel galli veteris.

¶ Capitulum.L.Quod est de vrinis.

Vrine omnes habent acumen baurachiuz cũ absterssiõe:ꝛ iõ soluũt sordicies antiquas.

¶ Cap.LI.Qõ ẽ de ꝓprietatibus stercoꝝ.

Stercus album canis hz ꝓpetatẽ in sgnãtia.

Stercus muris intrat in suppositoryz q̃ mouent ventrem puerozum.

Sterc⁹ bouinũ ꝛfert ydropicis in modũ ẽplr.

Stercus gallinaceũ valet ad suffocationem q̃ puenit a malis fungis comestis:iõ qz facit eos euomi:ꝛ debet ꝓpinari distemperatũ cũ aceto ꝛ aqua.

Stercus lupi valet ꝛ cõfert passioni colice bibitũ aut emplastratum:vel suspensum testiculis.

Stercus columbinum valet frigidis passionibus membrorum: sicut podagre ⁊ doloꝛi emigraneo ⁊ doloꝛi oui: ⁊ doloꝛi laterū: ⁊ ypocūdriozum: ⁊ spatularuꝫ: ⁊ iūctuꝝ raruꝫ.

¶ Cap. LII. Quod est de carne tyri.

Estificatur Hal. ⁊ aly: q̄ caro tyri curat lepꝛā: ⁊ ideo ponit in tyriaca: ⁊ p̄ma virtus istius carnis est calefacere ⁊ desiccare: ⁊ curat hāc egritudinē: ꝓpterea q̄ pellit hāc mām venenosaꝫ ad cutē coꝛpoꝛis: ⁊ ꝓpterea bibētes cadunt in passionē tyrie: hoc est excoꝛiationem cutis p̄imo postea solidātur.

¶ Cap. LIII. Quod est de pinguedine.

Quod manifestius est in ipsa est caloꝛ cuꝫ multa humiditate: q̄uis diuersificet ꝑm diuersitate aialiuꝫ. Et calidioꝛ ⁊ siccioꝛ ē pinguedo leonis. Et post illā in siccitate est piguedo bouis. Et pinguedo vituli est tēperata. Et pinguedo capꝛe bona est: ⁊ est humidioꝛ bouina. Et pinguedo anseris ⁊ galline est subtilioꝛ alys pinguedinibus: ⁊ ꝓpterea magis mitigatiua.

¶ Cap. LIIII. Quod est de medullis.

Omnes habēt virtutē mollificādi ⁊ dissoluendi duriciē lapideā que fit in membꝛis duris: ⁊ melioꝛ omnibus est medulla ossis açal: ⁊ post illam medulla vituli.

¶ Cap. LV. Quod est de p̄oꝑietatibus pluriū aliarum medicinarum.

Rodiū galloꝝ veterū ventrē laxat: ⁊ bꝛodiū iuuenis galline tēperat cōplexionē.

Cancri vsti valent moꝛsui rabidi canis ꝓpter eoꝛum p̄oꝑietatem.

Vsus carniū passerū frangit lapidem.

Spuma marina habet virtutem absterſiuā ⁊ mūdificatiuam cum qualitate calida.

Iste sunt medicine testificate a Hal. dicente q̄ expert⁹ fuit ipsaꝝ virtutes. Sed iueniunt manifeste alie medicine apud medicos que nō sunt testificate a Hal. sicut sūt mirabolanoꝝ. v. species: vt sunt citrini: chebuli: indi: bellirici: ⁊ emblici. Eoꝝ p̄me virtutes sunt frigide in p̄mo gradu ⁊ sic. in tertio: q̄ cōpositi sunt ex substantia terreſtri frigida: ⁊ suba terrestri adusta. Sed plus attinēt terreſtreitati ⁊ adustioni q̄ terreſtreitati ⁊ frigiditati: ⁊ ſignificat ꝫ stipticitas quā habēt cū amaritudine. ꝓꝓtates kebulozuꝫ ē purgare melācoliā suauiter ⁊ desiccare flegma sui qualitate: ⁊ sunt in p̄ncipio medicinarū que purgant hos humoꝛes. Et talis ꝓpietas ē indoziuꝫ: sed dicit q̄ sunt magis ꝓpoꝛ in purgādo melācoliam adustā: ⁊ ꝓpterea ponunt in passionibus capitis que veniunt a stomacho: ⁊ ideo q̄ ꝓpinantur vsu lōgo bonificāt sensus ⁊ clarificant cogitationē: ⁊ tardāt canicie. Et ꝓꝓetas citrinoꝝ ē purgare colerā suauiter. ⁊ dosis vniuſcuiuſq̄ substātie illoꝝ est a. ʒ. iiij. vſq̄ ad. vi. ⁊ in decoctionib⁹ a. vj. vſq̄ ad. x. Et medici miſcēt eos cū cassia fistula ⁊ turbith: ꝫ nesciūt modū medēdi. Sꝫ dicit q̄ bellirici suauiter purgāt colerā: sed nō dicitur ab aliquo q̄ purgent emblici. Sed verū est q̄ cōfortāt appetitū: ⁊ sedāt ꝯsuetudinē sputi: ⁊ valēt vomitui: ⁊ bonificāt mētē: ⁊ curāt emoꝛroydas: ⁊ auferūt sitim: ⁊ augmētāt coitū. ergo videt q̄ habeāt aliquātulā humiditatē.

Cheisir. i. absinthiū min⁹: vel absinthiolū: hec ē de genere virtutis absinthy: ⁊ est cōpositū ex substātia stiptica ⁊ amara. valet in fe. post digestionē factaꝫ sicut valet absinthium.

Baladoꝛ. i. anachardi calidi sūt in fine quarti gradus: ⁊ sic. in fine terty: ⁊ valent contra epilensiā ⁊ apoplexiaꝫ. restaurāt virtutē cōseruatiuā ⁊ memoꝛatiuā cerebꝛi: etiaꝫ quando p̄ostrate sunt ꝓpter multā humiditatez.

Bebenlum. i. been calidū est ⁊ humiduꝫ: stomachū calefacit: ⁊ instrumenta ſpermatis temperat: ⁊ foꝛtificat virtutem cōcupiſcibilem coitus: ⁊ p̄estat ſperma: ⁊ valet ꝫ humoꝛes melācolicos.

Terregebum. i. māna est ex speciebus antique māne q̄ ꝓuenit a partibus superioꝛibus syrie vel indie: ⁊ est ſimilis ꝯccaro in suis virtutibus calida ⁊ humida in p̄imo gradu: ⁊ eius p̄oꝑietas ē purgare suauiter colerā: ⁊ est debilioꝛ alys purgatiuis: ideo dat in passionib⁹ calidis: anteq̄ etiam appareāt ſigna digestionis.

Tamarindi frigidi sunt in tertio: ⁊ sicci in secūdo gradu: q̄ cōpositi sunt ex substātia aquea mixta cū aliquātulo caloꝛe: ⁊ tanto q̄ subtiliat partē aqueā: ⁊ est sicut instrumētū vt ipsaꝫ penetrare faciat: ꝓpterea sunt in fine acetositatis. purgāt suauiter colerā. Dosis eius ē a dragmis decez vſq̄ ad quindeciꝫ: ⁊ idcirco q̄ habēt aliquātuluꝫ ſtipticitatis: valent stomacho colerico.

Geoçhoa. i. nuꝝ muſcata. ca. est ⁊ sic. in scōo gradu mūdificat stomacū ab humoꝛib⁹ putridis ⁊ foꝛtificat ipsum et valet contra frigiditatem epatis ⁊ splenis.

Lapis de becabant est valde manifesti iuuamenti omnibus speciebus venenoꝛum: ⁊ p̄oꝑie moꝛsui scoꝛpionis: ⁊ eius dosis est quarta pars aurei vnius.

Lapis de ʒaduargar confert omni fluxui ſanguinis vndecunq̄ p̄ocedat: ⁊ quandocunq̄ ꝓpinatur venenatis ad bibendum anteq̄ venenuꝫ veniat ad coꝛ liberat. Et eius dosis est exagium vnum.

Smaragdus dr q̄ valet cōtra oīa venena: ⁊ specialiter cōtra venenū serpentū: ⁊ eius dosis est pōdus nouē granoꝝ oꝛdei: tritū ſuper lapidem ⁊ mixtuꝫ cum lacte amigdalino ⁊ aqua violarum ⁊ modico aceto. Et ſcias q̄ illis q̄ biberint in p̄incipio ſuperueniunt multa mala accidētia nō minoꝛa accidentibus veneni: ſed subito ſanabuntur postea taliter q̄ in eis non remanebit aliq̄ debilitas nec aliq̄ diſcraſia. Et abscindit fluxū antiquū cuius cā est occulta. Et nō facit tunc taꝫ foꝛtia accidentia ſicut facit venenatis: ⁊ etiā ſuſpenſuꝫ ſupꝛa stomacū valet.

Lapis bacthic. i. coꝛniola temperatus est. abscindit ſanguinem menſtruum: ⁊ facit redire dentes ad ꝓpꝛia loca in oꝛe retentus: ⁊ hoc totū est a p̄oꝑietate.

Margarite frigide sunt ⁊ ſicce: ⁊ valent multū contra paſſionem coꝛdis remouent triſtitiam ⁊ rectificant viſum impeditum ꝓpter humiditatem.

Chiarçabar. i. caſſiafiſtula vel karabe de idia: purgat colerāz adustā: extinguit acumen ſanguinis diſſoluit apata: ⁊ ſperma purgat suauiter ſicut tamarindi aut parū foꝛtius. dosis eius est ſicut de tamarindis.

Auis que dicit in arabico canabir. ⁊ est laudula capelluta q̄ cogtur ⁊ comeditur cōtinue confert passioni colice.

Vermis noiatus bꝛatim ⁊ gdaꝫ nomināt tartama piſtat⁹ ⁊ positus neruo inciſo cōfert illi mirabili iuuamēto.

¶ Cap'm. LVI. Qō ē de rebus marinis.

De rebus naſcētib⁹ in mari: quaꝝ iuuamēta sūt manifeſta: sūt h̄. ſ. cāphoza indica q̄ in arabico noiatur colfoꝛalgent calefacit ⁊ desiccat in ſecūdo gradu: ⁊ cōſolidat vulnera ignita.

Spongia marina in ea iueniť virtus desiccatiua: ⁊ ipsa est medicina bona hūiditatibus exteꝛius extractis.

Benlenizam. i. belenzan vel petroʒam calida ē ⁊ sic. in ſecundo gradu: valet ſtō humido aromatizat odoꝛez oꝛis cōfoꝛtat digestionē: foꝛtificat neruos: ingerit coitū.

Lapis de beçedar q̄ de ipso fit coliriū cōfoꝛtat viſuꝫ ⁊ cō ſeruat ipsum: ⁊ remouet offuſcationē vel tenebꝛoſitatez oculoꝝ.

Caniabar: calidū est in ſecūdo gradu: ⁊ sic. in p̄mo. abſter-

siuum exist̃it:ꝛ resoluit grossas vẽtositates:ꝛ ꝓfert mor/sui aĩaliuz venenosoꝫ:ꝛ eius ꝓprietas est resoluere vẽ/tositates matricis:ꝛ abscindit vomitũ:ꝛ folia ipsi⁹ aro/matica exist̃unt:ꝛ ponĩ loco dedarseni.

Sebestẽ calidũ est in ꝑmo gradu ꝛ humidũ in scõo:purgat suauiter supfluitates colericas:ꝛ mitigat acumẽ sangui/nis lenit asperitatẽ pulmonis:cõfert stricture anhelitus ꝛ qñ coquit donec ispissẽ:ꝛ ex aqua decoctiõis fiat em/brocatio super tyriã ꝛ alopiciã facit nasci pilos.

Sarudotes:ca.ꝛ sic.est in scõo gradu recepto fumo suo dis/soluit supfluitates cerebri:ꝛ valet ꝓtra reumata frã. ap/positũ sup obtalmiã:oculũ abstergit mirabili absterſio/ne:ꝛ valet ꝯ dolorẽ dentiũ:ꝛ ꝯ corrosionẽ gingiuarũ.

Sene calidũ est ꝛ siccũ in secũdo gradu:eius vtus ẽ purga/tiua:purgat enĩ humores aduſtos ꝛ etiã humidos suaui ter:ꝛ nõ ẽ potẽs trahere humores viscosos:ꝛ eius virt⁹ ẽ ꝑpinqua vtuti agarici:hoc ẽ in attractione. Sed agari/cum hz ꝑprietatẽ trahendi humores grossos ꝛ sene hu. aduſtos.dosis eius est a.z.i. vsqz ad.y.in decoctione a.v. vsqz ad.vy.

Scealmese.i.gallia muscata calida ẽ ꝛ sicca stiptica:ꝛ ꝓfor/tat mẽbra:ꝛ stringit ventrẽ:ꝛ curat vomitũ.

Secacul.i.iringi calidi sunt ꝛ humidi:augent sperma:ꝛ ꝑ/uocant coitum.

Sandali qõ ẽ frigidioris cõplexionis oĩuz specierũ est ru/beuz:eo ꝙ frigidũ ẽ in tertio gradu ꝛ siccũ in secundo:ſz maioris aromaticitatis ẽ citrinũ:ꝛ est frigidũ in secũdo gradu ꝛ siccũ in ꝑmo:ꝛ cõfert bibitũ magne caliditati ꝛ cardiace calide:ꝛ prodest emplastratũ stomaco calido:ꝛ apostematibus calidis.

Tabaisis.i.spodiũ:carbo est nodoꝫ arundinũ aduſtaruz indie frigidũ ẽ ꝛ siccũ in tertio gradu:ꝛ eius ꝓprietas ẽ remouere caliditatẽ ꝛ inflãmationẽ colere:ꝛ confortat stomachũ:ꝛ confert cardiace calide.

Lignũ aloes calidũ ẽ ꝛ sic.in secũdo gradu.Hal.dixit in li/bris exptis.qz hz virtutẽ darsenicã:sed aliquãtulũ plus qz hz ꝓprietatẽ exiccãdi humiditatẽ stomachi:ꝛ ꝑpter amaritudinẽ ꝛ stipticitatẽ cũ ipsius magna aromaticita te valet sup oẽs medicinas alias mẽbris ꝑncipalib⁹ ꝛ re mouet tristitiã:ꝛ cardiacã humidã:ꝛ valet cõtra oĩa ve/nena:eo ꝙ confortat oẽs vtutes:ꝛ valet contra omnia reumata frigida.

Ambra ẽ vna ex speciebus canfore que ozit in fontibus maris:ꝛ natat sup aquã maris:ꝛ melioꝛ oĩuz est illa que in arabico dicit ascap.calida ẽ ꝛ sicca in secundo gradu. cõfortat cerebrũ stomachũ ꝛ cor:ꝛ oẽs sensus: valet seni bus ꝛ in frigiditatib⁹: valet ꝓtra vẽtositatẽ intestinorũ: suppoſita neruis eos fortificat:resistit magne pestilẽtie aeris bibita:ꝛ etiam odorata.

I uiube ꝛ in arabico noĩat̃ auep.hãc medicinã noĩat Hal. tñ de ea nullã sciuit ꝓprietatẽ:sed medici de baldac di/cũt ꝙ repmũt acuitatẽ sanguinis ꝛ colere:ꝛ ferũt aspi/tati pectoris ꝛ pulmonis a tota substãtia:cõplexio ipsaꝫ est frigida in ꝑmo ꝛ humida in scõo:ꝛ ꝑpter hoc repri/munt acuitatem.

Cauffer eius virtus ẽ virtus sandaloruz: excepto quia qñ de eo potatur ab.i.aureo vsqz ad.y.laxat.

Gariofili calidi sũt ꝛ sicci in scõo gradu:ꝛ attingũt tertiũ:ꝛ isti cõfortãt oĩa mẽbra ꝑncipalia:valẽt ꝯ passiones frigi/das:ꝛ cõstipant ventrẽ.Et dicit Hal.ꝙ eoꝝ ꝓprietas est confortare virtutẽ digestiuã.

Halbabat.i.basilicon gariofilatuz: ca.ẽ ꝛ sic.i scõo gradu: aperit opilationẽ cerebri:valet cõtra cardiacã humidã ꝛ cõtra melãcoliã:ꝛ cõtra emorroydas.

Cardamomũ ca.est ꝛ sic.in scõo gradu:valet ꝓtra opilati/ones epatis:ꝯ lapides renũ:ꝛ lassitudinẽ mẽbroꝫ:ꝛ con/tra frigidos dolores:ꝛ cõfortat stõm multũ:ꝛ remouet sincopim ꝛ vomitũ qñ bibit cũ vino maloꝫ granatoꝫ.

Camphora frigida est ꝛ sicca in tertio gradu:ꝛ est subtilis substãtie:ꝛ resistit putrefactioni que fit ex materia cali/da:stringit fluxũ colericũ:ꝑuat coitũ potenter:ledit sto/machum nõ caliduz multũ.

Lacca ca.est ꝛ sic.in ꝑncipio secũdi gradus:valde est ma/nifestũ ipsius iuuamẽtũ in ꝓfortatiõe epatis:ꝛ in aptio/ne suarũ opilationũ:ꝛ valet cõtra dolorẽ renũ ꝛ vesice:ꝛ augmẽtat coitũ.dosis ei⁹ ẽ ꝛagma media vsqz ad vnã.

Muscus ca.est ꝛ sic.in fine secũdi gradus mirabilẽ hz ꝓpꝛietatẽ in cõfortãdo cor:ꝛ valet ꝓtra surditatẽ auriũ ꝛ stupefactionẽ corporis:ꝛ ꝓtra oẽs egritudines sincopis: ꝛ ꝓfert grosse ventositati intestinoꝫ:ꝛ suffocationi ma/tricis:ꝛ ꝓtra melãcoliã:ꝛ auget coituz.

Liçebalafor.i.lingua auis ꝓfert cardiace ꝛ mouet coitũ.

Gesemini.i.viola vltramarina calida est ꝛ sicca in fine se/cũdi:ꝑdest senib⁹ ꝛ refrigeratis:valet ꝓtra dolorẽ capi/tis qui fit ex humoribus frigidis ꝛ grossis.

¶Cap.LVII. Quod est de mõ cõpositiõis medicinarũ.

Hucusqz locuti sum⁹ breuiter de cibis ꝛ medi/cinis simpliciter manifestis. Deiceps volum⁹ narrare modos cõpositionis. Et dicim⁹ ꝙ ne/cessitas que nos inducit ad cõpositionẽ medi/cinaruz simpliciuz ꝑuenit a tribus reb⁹. Una est quia multotiens nõ iueniũtur in vna medicina sim/plici omnia que nobis sunt necessaria a virtutib⁹ ꝑpter quas cõpletur medicina aut dieta.aĺ.cõseruatio.Secũ/da est quia q̃uis nos inueniremus ipsaz forte nõ idige/mus ea scõz eandẽ virtutez:sed scõz plus aut min⁹.Ter tia est qz erunt in illa simplici virtutes q̃ nõ sunt nobis necessarie scõm intentionẽ nostrã: neqz per medicinam neqz per dietaz alias conseruationẽ: vel forte erunt vir/tutes q̃ nõ intrant aliquã medicinaz vel cõseruationez. Prima istarũ triũ cõsideranda est in illis locis qui non possent curari nisi qualitatibus cõtrarys vel diuersis:ꝛ hoc accidit aut ꝑpter diuersitatez cause ab egritudine: aut ꝑp diuersitatẽ nature egritudinis ab accidente:aut ꝑpter diuersitatez egritudinũ inter se:aut ꝑpter diuer/sitatez cõplexionis cãrũ cõpositaꝫ:aut ꝑpter diuersita tem egritudinis a nã mẽbri ꝑpter suam cõplexionem: aut ꝑpter suũ ꝑncipatũ:aut ꝑpter suũ locuz:aut ꝑpter suaz colligantiã.Exemplũ diuersitatis cause ab egritu/dine est sicut fe.putrida ex hũoꝛib⁹ grossis:qz illa ex par te male qualitatis calide:ꝛ sic.indiget medicina infrigi/datiua ꝛ humectatiua:ꝛ ex ꝑte humoris putridi grossi i/diget re subtiliãte vt exiccet ꝛ maturet.Et in hoc eodez genere ingredit repercussio ꝛ dissolutio q̃ necessaria est tempore augmẽti in aꝑatibus:ꝛ ꝑpterea idiget medic⁹ in talib⁹ locis:vt sciat vti istis medicinis mixtis ꝛ reper cussiuis.ꝛ resolutiuis.Et cadit dubiũ in operatiõib⁹ me dicinarũ ꝓpositaꝫ ex diuersis vtutibus:hoc est quomõ possint inueniri iste due operatiões contrarie simul in corpore humano:qz si iste vtutes sint in eis equales:tũc nõ vincet vna alterã:sed eq̃liter erunt tẽperate:ꝛ nõ fa/cient actionẽ quesitã in corpore humano. Et si vna erit fortioꝛ altera fortioꝛ faciet actionez ꝛ actio: illi dz attri/bui:ꝛ alia erit frustra. Et hoc dubiũ nõ senserũt medici nisi in scõis virtutib⁹ nõ in ꝑmis:qz ipsi opinant̃ ꝙ si mi/sceatur.z.i.camomille cũ.z.i.rosaruz:ꝙ medicina q̃ erit cõpoſita ex his erit tẽperata in ꝑmis q̃litatibus:ꝛ cũ eo toto opinant̃ ꝙ hẽat vtutẽ repcussiuã ꝛ dissolutiuaz.Et nõ opinant̃ verũ.qz necesse est vt vtutes ambarum sint vna sicut dcm̃ est.qz si diceret̃ ꝙ medicina eẽt tẽperata in ꝑmis qualitatib⁹:hoc est qz facit in corpore vnũ calo/rez tẽperatũ qui erit medius iter calorẽ ꝛ frigiditatẽ ꝑt

mi gradus. Similiter debet itelligi in secūdis virtutib⁹ hoc est vt .z.i. camomill'. ⁊ .z.i. rosarū habeāt virtutē vnā mediā inter repcussionē ⁊ dissolutionē. Et nō errauerūt in hoc medici: nisi qz nō posuerūt gradus secūdis virtutibus: qz si fecissent tūc sciuissent que eēt tēperata ⁊ non tēperata. Et debes scire q⁹ operatio quā medicīa hz cōposita ē vnū in cōmixtione artificiali: sicut in cōmixtione nāli: ⁊ nō ē pla: ita vt sit tibi neče dicere qñ q̄sitū fuerit a te quō facit vna medicīa duas opatiōes ẕrias ī vno subiecto. Respōdeas q⁹ hec res est sicut sensus ⁊ sensata eoꝝ qui patiunt' a duob⁹ ẕrys simul in eodē subiecto. verbi gra: sicut apprehēdim⁹ albū ⁊ nigrū simul ⁊ semel in humiditate cristallina: ⁊ sicut sentimus calidū ⁊ frigidu simul ⁊ semel ex cōmixtiōe aque feruētis ⁊ frigide: sicut dicit Hal'. qz hoc nō eēt sufficiēs in solutiōe hui⁹ dubij nobis ponētib⁹ q⁹ medicine ꝓpositе habēt duas operationes: quarū vna esset oppositа alteri: qz hoc nō accidit vtutibus sensibilibus cū sensatis: nisi ꝓpterea: qz nō sunt māles pmutabiles alterabiles passibiles in seipsis a sensatis passione manifesta: eo q⁹ ille nō sunt cōiuncte cū mā forti cōiunctiōe. Et causa huius reddit' in alia scientia nobiliori ista: hoc est in tertio de aīa. Sed passiōes quas recipit corpus a medicinis sunt necessario passiones māles pmutabiles in seipsis pmutatiōe manifesta. Et ideo nō est cōueniens vt inueniant' eoꝝ ẕria simul ⁊ semel in istis vno tpe in vno subiecto sicut inueniunt' in sensib⁹ ⁊ sensatis. Sed si dz dari exemplū ꝓpter aliquā similitudinē nō multū ꝓpinquā nō dz dari nisi fm q⁹ inuenit' mediū iter extremitates: hoc est fm q⁹ inuenit' albuz ⁊ nigrū in colore citrino. ⁊ si alit' diceret' vnū vinceret alterū necessario si duo essent: aut dominās faceret suā opationē: ⁊ ei attribuerēt'. ⁊ gdaz dicūt q⁹ nā cognoscit ⁊ trahit ad se illaz partē que est in eis magis necessaria. Scias tñ q⁹ īpossibile ē trahere qō inueniri nō pōt: ⁊ forte hoc secretū eidē in sōnio fuit reuelatū: iō non fuz ille qui cū eis litigare veli. Deinceps volum⁹ reuerti ad illud a quo separati fuimus: vt dem⁹ exēplū membroꝝ diuisionis quā pmisim⁹ ⁊ dicam⁹ q⁹ exēplū diuersitatis egritudinis ab accidēte est sicut fe. acuta cū sincopi: qz putrida idiget euacuatiōe: ⁊ refrigeratiōe: ⁊ sincopis indiget ecōuerso. Exēplū diuersitatis egritudinuz est sicut fe. diuersarū specierū ⁊ diuersarū materierū: et diuersoꝝ locoꝝ: sicut est fe. que dicit' emitriteus: qz ē cōposita ex colera ⁊ flegmate diuersitate cōpositionis. Cāharū est qñ sunt cōposita in vna ⁊ eadē egritudine: sicut sunt egritudines que fiunt ex plurib⁹ humozibus. Et iō necesse fuit cōponere medicinā ex reb⁹ que respōdeant plurib⁹ humozib⁹. Et hec fuit ꝑma necessitas cōpositionis medicinarū cōpositarū purgātiū. alys duab⁹. vz. cōpositarū egritudinū ⁊ ipsarū egritudinū cozrespōdet cōpositio tyriace: qz intētio in illa fuit curare multas egritudines: ⁊ ꝑseruare ab eis: ⁊ ideo fuit cōposita ex medicinis que habēt multas virtutes ramificatas diuersas: et vt a multis partib⁹ possent vincere venenū. Exēplū necessitatis ꝓpositionis ꝓpter diuersitatē nāe egritudinis ⁊ nāe mēbri ꝓpter suā ꝓplonē: est sicut stomachus ethicus: qz a parte qua est fe. ethica idiget frigiditate ⁊ humiditate: ⁊ a parte qua est stomachus idiget caliditate ⁊ siccitate: ⁊ est simile in tussi que fit ex mā viscosa in fistulis pulmonis: qz a parte q̄ est mā grossa ⁊ viscosa indiget subtiliatiuis ⁊ incisiuis: ⁊ a parte qua est pulmo indiget reb⁹ lenitiuis. Exēplū necessitatis cōpositiōis medicinarū ꝓpter diuersitatē nāe egritudinis a mēbro ꝓpter ꝓncipalitatē mēbri est sicut egritudo calida que fit in aliquo mēbro ꝓncipali sicut in cerebro: q⁹ necesse est vt nō multiplicem⁹ multū medicinas frigidas: ideo ꝓpter nō extinguamus calorē nālē: ⁊ vt nō ꝓueā a sensib⁹ ⁊ motib⁹. Et ꝓterea est necesse miscere cuz illis medicīs res que ad aromaticitatē sint declinātes: ⁊ ad calorē ⁊ ꝓfortent. Et in passione frigida que accidit epati necesse est euacuare: sicut declaratū est in libro ingeny sanitatis. ⁊ possibile ē vt sit hoc ẕriū: eo q⁹ sicut ē nobis necesse cog̃scere vtutes medicinarū necessariaruz tpe necessitatis: eodē mō idigem⁹ cognoscere modū cōpositiōis: ⁊ si non est possibile nobis medicinari nisi veniam⁹ ad partē ingeny sanitatis. g̃ icipiam⁹ hoc scire ꝑmo a libro īgeny sanitatis postq̄ ibi declaratū est. Et qz hucusq; exiuim⁹ ab intētione nostra: redeam⁹ nūc ad ipsaz: ⁊ dicamus q⁹ qñ apostema est in mēbro ꝓncipali ⁊ maximi iuuamēti necesse est vt sue medicine misceam⁹ que fortificēt virtutez ⁊ substātiā ipsi⁹: ⁊ caueam⁹ ne virtutes sue dissoluā̄tur sicut sunt sandali ⁊ rose. Et sil'r qñ erit mēbrū maximi iuuamēti: tūc necesse est nobis ꝓseruare ipsuz cū medicina stiptica. Et exēplū necessitatis ꝓpter locū mēbri est qñ volumus q⁹ medicina stiptica vadat ad pfunditatez corporis debemus secū admiscere rem que habeat subtile substantiā ꝓpter longitudinē sui loci: ad hoc vt sit vehiculū stipticitatis: q̄uis sit cōtra quesitum nostrum in aliquo. Sicut admiscemus cantarides in medicinis vesice: ⁊ crocum in medicinis corꝺis calidis. Et simili modo nos miscemus ceraz in emplastris: propterea vt sit materia faciens ea melius applicari membro. Sed exempluz necessitatis cōpositionis medicinaruz ex parte colligantie est sicut egritudo ca. q̄ fit in ore stomaci: qz in ea non debemus multiplicare medicīas frigidas: eo q⁹ cōicat cū mēbro frigido. ¶ Ista sunt .v. mēbra necessitatis cōpositiōis: ꝓpter que ꝓponunt' medicine que sunt ex diuersis virtutibus quādo nō inuenim⁹ in vna simplici quo ex virtutib⁹ indigem⁹. ¶ Sed secūda particula necessitatis ꝓpositiōis est: qz aliqñ nos inuenimus vnaz simplicez medicinā que hz fortiorez virtutem: aut debiliorez eo q⁹ q̄rimus. Et hec particula diuiditur in pla mēbra. Unuz est qz erit nobis necessaria vna ex pmis opationibus medicine: ⁊ h̄ simplex quidē habet plus aut minus q̄ queram⁹: q̄re tūc necesse ē nobis habere aliaz medicinā vt debilitem⁹ suā opationez aut vt eā fortificem⁹. Et si tu vis eā debilitare h̄ fit duobus modis. Unus ē vt misceam⁹ cū forti medicina aliā que sit contraria sue virtuti. Uerbi gratia. qñ habemus vnā medicinā que sit ca. in tertio gradu: ⁊ nō indigem⁹ nisi ea que sit ca. in secūdo: miscebim⁹ cū ea illaz que sit frigida in ꝑmo. Alter mod⁹ debilitādi est vt misceam⁹ cū forti medicina aliā que nō fit cōtraria in qualitatib⁹ ⁊ virtutibus: sed similis in vtutib⁹: sed mīn⁹ habeat altera ex eis. Uerbi gratia. si habuerim⁹ medicinā calidam in tertio gradu: ⁊ nos velimus declinare ab illo miscebimus cū ea vnā que sit calida in ꝑmo gradu solum: ⁊ habeat ꝓparationē quā dicimus vt debilitet' medicina cū suo simili in qualitate. Et q⁹ sit minoris virtutis probat .H. per ꝓmixtionē aq̄ tepide cū aqua bullieti: qz necessario videm⁹ feruentis calorē declinare. Et hic est contra dicendū: qz si videmus q⁹ homo habeat egritudinē calidaz in quarto gradu. vel etiā in tertio: ⁊ dederim⁹ rem calidā in secūdo gradu multotiens ledet ipm. Et ꝓpterea vba. H. ꝏbēt refragari ex dicta tali min⁹ cal'a supra. Dicas si dederim⁹ mel habenti causonē nōne ledet icōtinenti magna lesione: Et similiter si quis haberet magnaz lesionē frigidissimaz in capite: si tu inungas ipsum oleo rosato nōne multuz ledet: Et si sustinent Hal. puideant super hoc. Sed dicimus q⁹ si ita est sicut dicit. H. erit per hanc viā: qz medicina quā dicimus calidiorē cē est illa que habet maiorē cōparationē calozis ad frigidi

tatez q̄z illa q̄ est minus calidā. ergo erit frigiditas in ambabus per contrariū: hoc est qz in calidiozi erit frigiditas minozis cōparationis: ⁊ in frigidiozi erit maiozis comparationis. verbi gratia: qz ꝓparatio calozis ad frigus in .z.i. piperis ē maioz q̄z in .z.i. spice. ⁊ si in .z.i. piperis sint .v. partes caliditatis ⁊ vna frigiditatis. ⁊ in .z. vna spice sint due partes caliditatis: ⁊ vna frigiditatis mixtis ouab⁹ .z. simꝫ erit ꝓparatio caliditatis ad frigiditatē in hoc mixto maioz q̄z esset in pipere solo. Et qñ eris bene speculat⁹ in hoc videbis hoc fieri per hāc viā. Et iste partes medicine q̄s diximus calidas aut frigidas: q̄z uis nō sint in actu nō nocent in hoc documēto: qz sunt q̄si medie inter illā rez que est inter actū ⁊ potētiā. Et ideo est possibile in multis corꝓoribus cōsimilib⁹: vt dissoluant̄ artificialr ꝓtes ex gb⁹ cōponunt̄ sicut est lac. Et fortificat̄ hec opinio: eo q̄ medicina que hz plures partes calidas in se sine dubio est ꝑparata vt in flāmet̄ a calore nāli plus q̄z medicina que tm̄ nō hz. Sed accidit aligbus corꝓibus ꝓpter fortitudinez calozis illoz: ⁊ ꝓpter ꝑparationē corꝓoz ipsoz vt cōuertant oīa que eis aduenīūt ad subam igneā: etiā si esset minozis caliditatis q̄z illa. ⁊ pōt eē q̄ hec est occasio lesionis mellis in causone: ⁊ quō nō debz hoc facere: qz videmus q̄ aqua etiā cucumerum conuertitur in his febzibus ad colerā. Iste est modus debilitādi vtutes medicinarū per cōparationē. Sed qñ volum⁹ fortificare nō fiet hoc nisi vna via: hoc est vt misceat̄ cū ea medicia sue speciei ⁊ sit fortioz ea: ⁊ adhuc loquemur de his: ⁊ de reb⁹ que intrant in secūda particula partiū ꝑmaz sunt qñ volum⁹ silr fortificare scās vtutes ⁊ tertias medicinarū simpliciuz: aut debilitare: ⁊ hoc etiā fit duob⁹ modis. Un⁹ est vt misceatur cū forti medicina vna que habeat ꝛriā virtutē. verbi gratia: qñ habebim⁹ medicimā aperitiuā ⁊ incisiuā ī tertio gradu: ⁊ volum⁹ declinare ab illo miscebimus cū ista medicinā opilatiuā ingrossatiuā in ꝑmo gradu: ⁊ tūc redibit ꝑma ad aperiēdū in scōo gradu. Alter modus ē vt misceam⁹ cū ea similē: sed minozis virtutis: qz etiā ex ea deueniet ꝑme diminutio actionis sicut dictū est in ꝑmis q̄litatib⁹: qz cōparatio opilatiōis ad subtilitatē in hoc est maioz q̄z in ꝑma. Sed scōa via fortificādi vtutes scās ⁊ tertias est vt misceat̄ cū ea silis ⁊ sit fortioz. Et quidā dicunt q̄ virtutes scōe fortificātur miscēdo medicinā cū medicina alia simili in eodē gradu: ita vt nō sit fortioz: ⁊ dicūt q̄ expientia testificat̄ q̄ due medicine cōles in virtute ꝓiucte habebunt fortiozem operationē q̄z vna illarū singularis ⁊ per se: ⁊ hoc accidit: qñ erit quātitas vnius equalis quātitati alterius. Et potest esse q̄ causa huius est ideo qz he due medicine cōiuncte: q̄z uis videatur ab eis vt sint equales in virtutibus secundis ⁊ tertys nō potest esse vt sint equales penitus veraciter: nisi largo arbitrio: eo qz ī possibile est vt nō diuersificent̄ in subtilitate substātie et grosicie: ⁊ spissitudine ⁊ raritate: ⁊ similib⁹: ergo nec erit difficile eas inequaliter permutare ꝓpter iserrionē earū substātiarū: quia ipsa in quibus recipient ꝓmutationē nō erunt equalia: ⁊ ꝓpterea manifestabitur permutatio earum corꝓoz plus q̄z manifestetur permutatio corꝓoris in eis: hoc est quia corꝓus erit ab eis magis permutatū: ⁊ idcirco istud qō tardat permutari exire a corꝓore retinet illud qō est velox ad exeundū: vnde fortius operant̄ in corꝓore: ⁊ per hanc viaz potest esse q̄ similia adinuicē fortificantur: ⁊ similiter dicimus in ꝑmis virtutibus. Et ꝓptera vides q̄ antiqui ponūt in eoruz cōfectiōibus medicinas equales oībus virtutibus tribus. Isti duo sunt modi ꝑmarū partiū que fuerunt cause cōpositionis. Et in scōa particula īgreditur adhuc alia res: hoc est qz potest eē vt nō idigeamus oībus virtutibus medicine numero: sed q̄busdam: ⁊ hoc est duobus modis. Unus est quia nō indigebimus oībus qualitatibus ꝑmis medicine nisi vna. verbi gratia: habebimus vnaz medicinā calidaz ⁊ humidam simplicez: ⁊ nō indigemus ea nisi ꝓpter humiditatē quare tūc debemus miscere cū ea medicinā frigidā ⁊ humidā: tamen necesse est vt sit frigiditas illius equalis in comparatione calozis alterius: ad hoc vt sint temperate in caliditate ⁊ frigiditate: ⁊ vt humiditas sola dominet̄: ⁊ sic debes intelligere ynāquāq̄ istarū qualitatuz. Alter est vt ponamus q̄ indigeamus ex vna medicina secūdis virtutibus aut tertys ⁊ non ꝑmis. verbi gratia: sicut necessarium est semen apy in febzibus que fiunt ꝓpter opilationem solum: vt aperiant̄ opilationes ⁊ vt subtiliētur humozes grossi ⁊ ꝓuocetur vrina: ⁊ non est necessarius suus calor: nec sua siccitas. quare tunc cuz eo debem⁹ miscere rez frigidaz ⁊ humidā que remittat suū calorē ⁊ suā siccitatez semper considerando: vt secunda virtus ipsius non resistat secunde virtuti ꝑme: qua idigemus: hoc est apertione: verbi gratia: si necesse est nobis miscere nenufar cum semine apy: aut suuz simile debemus ponere loco nenufaris semen melonis aut citrulozuz: ad hoc vt secunda virtus illozum fortificet secundā virtutez apy: qz q̄z uis ista duo semina sint frigida habent tamē virtutem diureticā: q̄z uis. H. dicat q̄ si misceatur res debiliozis virtutis cum re que est fortis virtutis: ⁊ est vnius generis: q̄ ipsa eaz debilitat: nec est impossibile vt quādo cōiungun tur due res que sunt vnius virtutis: quāuis vna sit debiliozaltera: q̄ cōiunctuz istarum non sit fortius singulari. Sicut tu vides q̄ nos miscem⁹ medicinis calidis acetuz ꝓpter iuuamentū apertionis q̄z uis videat̄ esse frigiduz: qz si nos separamus partem calidam ab aceto nō faceret id qō facit in frangendo lapidez: ⁊ est remotuz vt faceret hoc ꝓpter partez frigidam solum: sed facit hoc ꝓpter calidam partem que est in tali substantia. Et ideo miscem⁹ ipsum cum medicinis calidis: q̄z uis sit debiliozis calozis istis. Sed cū hoc toto est aliquid in aceto: qō hanc operationem adiuuat: sicut stipticitas sua. Et idcirco dicim⁹ q̄ medicina debilis mixta cuz forti ꝓdest fortificationi fortiozis: quia operationes medicinaruz in corꝓoribus būanis non sunt nisi per viam cōparationis ⁊ assimilationis corꝓoꝛ⁹ humanis: ⁊ nō sunt nisi ex parte ipsiusmet medicine: qz tu vides multas medicinas in quibus est pauca caliditas: ⁊ cōparate humanis corꝓoribus inueniūtur calidiozes illis que videntur illis calidiozes. Et sic potest esse semen apy coniunctū cum semine melonis: ⁊ fit fortius in operatione q̄z apium solum in corꝓore humano: ⁊ quando medicus subtiliter cōsideraverit hoc non medicabitur cum simplici medicina. Et hec ꝓparatio inuenit̄ in compositionibus antiquozum: sicut in oximelle seminum: qz considerauerunt cū aceto fortificare scām operationē mellis: idcirco laudauerunt illas medicinas simplices: quarum secunde virtutes adiuuant se adinuicez: quāuis in ꝑmis sunt ꝛrie sicut de yreos: ⁊ de alys simplicibus medicinis. Et in sūma iuuamentum istius ꝓparationis: nō est nisi in secundis virtutibus ⁊ tertys. Et quāuis inueniat̄ scriptum in dictis antiquoz: nō tamen ostēderunt rationem. Sed nobiles viri fily Auenzoar testificati sunt hoc: ⁊ illi sunt quibus debet attribui scīa medicine. Tertia necessitas cōpositiōis est vt ponat̄ in medicīs purgatiuis aliquid ad refrenādū: vt nō ledant mēbra ꝑncipalia. Sed aliquādo ponuntur medicine ad dulcorandum medicinam que habet malū saporez: ⁊ ad hoc vt sit amicabiliozis nature: sicut sunt cōfectiones que fiunt cum melle ⁊ çuccaro: q̄z uis in multis locis sint cōtrarie nostre intentioni: sicut in medicinā a qua querimus frigiditatē ⁊ stipticitatē. ¶ Ducusq̄z diximus modos necessitatis cō positionis simpliciū medicinarum.

Cap. LVIII. Qō est de mensura ⁊ ꝓpoꝛtione medicinarū simpliciū cōpositas ingredientium.

DEinceps volumus dicere ꝑparationē q̄ꝫtatū simplicis medicine que ponit̄ in ꝯpōne medicine. Et hoc duob⁹ modis fit. Unus est ꝓptea: qꝛ nos nō dam⁹ ex medicīa simplici quā cūq; q̄ꝫtatē: sz q̄ꝫtatē ōtermiatā: qō facim⁹ ꝓp foꝛtitudinē medicine aut eius debilitatez. Et debem⁹ hāc eandē viā inspicere ⁊ in cōpositis: hoc est qꝛ debem⁹ ponere ex foꝛti paucā quātitatē: ⁊ ex debili multā quātitatez ꝫ qō oꝛdinatū fuit in tyriaca. Alter est qñ in vna medicina cōposita simplex medicina bz vltimū iuuamē q̄situz ⁊ alie que ponunt̄ nō ponunt̄ nisi ꝓpter ipsā: sicut sūt trocisci de lacca ⁊ alia cōposita que ab vna rerū intrātiuz nominant̄: ⁊ ponit̄ plus de illa. Et pōt esse vt nō ponat̄ in vna ꝯpositione alicuius medicine simplicis multa quātitas nisi ꝓpter iuuamētū multū: qō est in ea. Et pōt eē vt nos ponamus multū ex medicina cōposita ꝓpter remotiones mēbꝛi. Et hoc fit ꝓpter debilitatē medicine cōparatione illi mēbꝛo: ⁊ pōt eē vt iste cause foꝛtificent̄ adinuicē ⁊ pōt eē vt vna resistat alteri: sicut qñ ꝯiūgunt̄ in vna medicina res multi iuuamēti cū debilitate earū ⁊ remotiōe loci, ꝓptera si sunt ex illis que sunt multi iuuamēti debemus ponere multā quātitatē: ⁊ si sint pauci iuuamēti debemus ponere exiguā quātitatē: ⁊ maxie qñ cōiungit̄ cuz pauco iuuamento multū nocumētū. ⁊ qñ ē media iter paucuz iuuamētū ⁊ multū erit media iter multū ⁊ paucū. Sz ideo qꝛ quātitas medicinarū laxatiuarū nō pōt ferre multaz quātitatē augmēti ⁊ diminutionis: sicut ferūt alie: est nobis necesse in ꝓpositiōib⁹ earū vti duab⁹ reb⁹. Una. qꝛ debes accipe de vnaquaq; illarū vnā dosiz. Et postea dabis ex illo opationē vnius illarū ad totū: hoc est si erunt quattuoꝛ medicine dabis quartā partē. Altera ē qꝛ tu debes accipe ex dosi integra vniuscuiusq; medicine aligd ꝫ opationē vni⁹ medicinarū cōpositarū. Et iō qꝛ vna ex rebus que magis necessaria est medico in cōpositione medicinarū est vt sciat in quo gra. est medicina cōposita in p̄mis vtutibus scōis ⁊ tertys si sciri posset. de hoc volum⁹ loqui: ⁊ dicim⁹ qꝛ qñ hō vult scire gradū medicine cōposite ex q̄litatibus medicinarū simpliciuz: ꝓmo dz facere hāc distinctionē: hoc est qꝛ ipossibile est vt cuadat medicina cōposita ab vna duarū rerū: aut vt sint medicine simplices ex qbus est ꝯposita vni⁹ generis. i. vt sint oēs calide aut frigide: aut hūide: aut sicce: aut sint ex vtutib⁹ ꝯtꝛarijs: ℔ est vt quedā sint calide: quedā frigide: quedā humide: q̄daz sicce. Et etiā p̄ma particula nō cuadit ab vna duaruz rerū: hoc est aut vt sint ille medicine q̄s dixim⁹ eē vnius generis in vno gra. vtutis: que est sub vno gñe: hoc ē verbi gꝛa: vt sint in vno gra. calidi ⁊ sicci: aut vna bēat egressuz sup alterā: ita vt vna sit tēperata: ⁊ altera sit calida in p̄mo gradu: ⁊ alia in scōo: ⁊ alia in tertio: ⁊ alia in quarto. Et pars scōa etiā nō cuadit ab vna duarū rerū: aut vt ille medicine que sunt ꝯtꝛarie sint in vno gradu ꝯrietatis: aut vna habeat egressuz sup aliā in illa ꝯrietate. verbi gꝛa: q̄ vna sit calida in tertio gradu: ⁊ alia frigida in p̄mo: ⁊ alia sicca in scōo: ⁊ alia humida in p̄mo. Et aliq̄n accidit vt cōiungant̄ oīa hec q̄ttuoꝛ in vna medicina. ⁊ cognitio simplicis dabit tibi cognitionē cōpositi. Et via speculatiōis in p̄ma ꝓticula quā dixim⁹ q̄ vtutes medicinarū sunt in ea in vno gñe ⁊ in vno gradu est: vt apparet: vt eē debeat gradus cōiunctī totius in vno ⁊ eodē gradu quo est vna singulariuz per se: saluo vt nō acquiꝛat āmixtionē: ⁊ vnā foꝛmā q̄ eēt ꝑparatione coꝛpoꝛis humani calidioꝛ aut frigidioꝛ vniuscuiusq; simplicium per se: ⁊ maxime in medicinis que diu stant cōfecte anteq̄z eis vtamur: ⁊ foꝛte ero cōtētus in fine q̄ hoc accidat in plurib⁹ ꝓpositionib⁹. Sz qñ erūt medicine ꝯꝛie in vno gradu ꝯrietatis: tūc de necessitate vna vincet alterā: ⁊ erit medicina tēperata: saluo q̄ earū quātitates sint illa quātitas in qua possit esse ille gradus virtutis: qꝛ nulla medicīa que est calida in p̄ gradu: aut scōo nō est sicut in omni quātitate accidēti: quod est: quia cum mel sit caliduz in scōo gradu: ⁊ sandali sint frigidi in scōo mel vincet sandalū si ex melle comedant̄ due vncie: ⁊ ex sandalis. z. y. sed due. z. mellis nō vincent duas. z. sandalorum. Sed si medicine nō sunt ꝯꝛarie in eodē gradu contrarietatis. sed erit. gꝛa exēpli. vna frigida in p̄mo gradu: altera calida in tertio: ⁊ alia frigida in secundo: ⁊ alia calida in quarto. manifestuz est q̄ frigida remittet ex calida ꝫm q̄ est in gradu frigiditatis in vno gradu: aut in duob⁹: hoc est: quia res que est frigida in p̄imo deducet caliduz in tertiō ad calidū in secūdo. ⁊ eodē modo que est frigida in secūdo reducet calidā in quarto: ad calidaz in secūdo: ⁊ semp erit victoꝛia ꝫm vnuz gradū: quia illa que est frigida in secundo reducet illaz que est calida in tertio: ad illā que est calida in p̄mo: ⁊ totū hoc est quādo q̄ꝫtas medicinarū est equalis: ⁊ nō intēdas equale in pondere: sz eq̄lis in virtutibus. Et hec q̄ꝫtas est in p̄mo gradu graduz in quibus manifestant̄ operationes medicinaꝝ in coꝛpoꝛe humano. Et si diuersificant̄ virtutes contrarie scōm magis ⁊ minus. Et diuersificant̄ quantitates etiā ꝫm plus ⁊ minus: hoc est si quantitas medicine debilis erit multa: hoc est duplu quātitatis foꝛtis: tunc remouebit ex foꝛti gradum vnū vltra graduz quē remisit: ꝓpter qualitatez. verbi gratia. si habuerimus vnā medicinam calidā in tertio gradu: ⁊ aliaz frigidā in p̄mo: ⁊ que erit frigida in p̄mo erit duplū q̄ꝫtatis eius que est calida in tertio gradu: ex gradibus in quibus manifestaꝝ operatio illius medicine in coꝛpoꝛe: tunc remittet scōm q̄ dictū est. Sed si erit tripla in quātitate gradus operatiōis reducet ipsaz ad temperantiaz. Et si medicina calida aut frigida erit minoꝛis quātitatis quātitate p̄ma nō curamus de ea. Et si fuerit ꝯꝛariuz: hoc est si medicina foꝛtis erit ipsa que multa est in quātitate: plus q̄ꝫ sua quātitas p̄ma in gradu operationis: ⁊ debilis remanebit in sua quātitate p̄ma: tunc debilis nō remittet ex foꝛti nisi scōm cōparationē illius quātitatis. verbi gratia. si erit quātitas ex foꝛti dupla siue quātitatis p̄me in gradu operationis: ⁊ debilis remanebit in sua p̄ma quātitate: hoc est qꝛ debilis erit calida in p̄imo gradu: ⁊ foꝛtis erit frigida in tertio: tūc calida nō reducet frigidā in tertio vsq; ad scōm: sed reducet a tertio media mensura a tertia ad scōam. Et causa huius est: qꝛ quando duplicat̄ p̄ma quantitas medicine: tunc duplicat̄ etiam qualitas: ⁊ egredietur ex gradu suo in caliditate aut frigiditate ad alium gradū. Ideo quādo tu inuenis vnaz medicinam que erit frigida aut calida in tertio gradu: erit duplicata eius p̄ma quantitas in gradu operationis ipsa interficiet de necessitate sicut interficit venenū. Sed medicine q̄ sunt in vno gradu: siue in vno genere virtutū: ⁊ illarum gradus diuersificant̄ hac re illarum ꝓparatio iterum est vt medicina que est debilis virtutis remittat ex foꝛti: ⁊ iam dedimus causaz hui⁹. Sed adhuc necesse est vt intelligas hoc scōm viam quā dicem⁹: hoc est: qꝛ medicinarum que sunt contrariarū virtutuz vna non remittit vel alterat aliam nisi ꝫm q̄ habet de qualitate cōtrarietatum: qō est: qꝛ medicina q̄ est frigida in p̄mo non remittit eam que est calida in scōo nisi scōm superfluitatem quā habet: hoc est vnum graduz. Et idcirco de necessitate est q̄ ex medicinis q̄ sunt in vno genere virtutū debilis remittat ex foꝛti scōm cōparationez in medicina debili ad suum cōtrarium de maioꝛe illa que est in medicina foꝛti. verbi gratia: frigiditas que est in medicina calida in p̄mo gradu est maioꝛ cōparata in caloꝛi qui est in ea: q̄ illa que

est calida in scõo gradu. Et frigiditas q̃ est in medicia q̃ ẽ calida in tertio gradu est minoris ꝓportiõis suo calori q̃z frigiditas q̃ ẽ in calida in scõo gradu. ergo medicina tẽperata in medicinis que sunt in vno gñe vtutũ est ꝓpinqor ad remittẽdũ eã que est frigidior ea. ꝓpterea qz ꝯpositio ȝtrarietatũ in ea est ꝓpinquior compositioni tẽperãtie: ꝛ post illã illa que est in ꝑmo gradu: ideo qz vnũ ȝriorum est debilius in illa. ꝛ post illã illa que est in scõo: eo q vnũ cõtrariorꝫ est debilior eo qõ ẽ in illa que ẽ in ꝑmo gradu: ꝛ minoris ꝓportiõis. ꝛ post illã illa que est in tertio gradu. ꝓpterea qz ȝriũ qõ est in illa est minoris cõpositiõis ceteris alys. verbi gra: si miscuerim⁹ vnã medicinã tẽperatã cuz alia que sit calida in scõo gradu. nõ hz vtutẽ �› veruz. aꝫ. ꝛm nãz reducẽdi ipsaz ad ꝑmũ gradũ: ideo qz illa que hoc dz facere necessario erit frigida in ꝑmo gradu: sed hoc reducit eã ad rẽ que nõ attigit hũc gradũ. Et si miscuerim⁹ cũ illa que ẽ calida in scõo gradu medicinã calidã in ꝑmo gradu. remittet etiã ipsaz: ſz minus etiã q̃z tẽperata. ꝓpterea qz cõpositio frigiditatis ad caliditatẽ calide in primo gradu est minor cõpositiõe que est ad tẽperatã: sicut est in tẽperata minor cõpositio q̃z in illa que est frigida in ꝑmo gradu. ꝓpterea ĩpossibile est medicine tẽperate vt remittat ex ea que est calida in scõo gradu tãtũ q̃ztũ remittit illa que est frigida in ꝑmo gradu. Et etiã est ĩpossibile calide in ꝑmo gradu: vt remittat ex calida in scõo tãtũ q̃ztuz remittit tẽpata. Et sic est ipole vt remittat calida ĩ zo gradu ex cala ĩ 3o gradu tãtũ q̃ztũ calida ĩ ꝑ. Et adhuc plus tẽpata aut frigida in ꝑmo gradu. Sz qz medici nõ viderunt neq; cõsiderauerũt in his dicũt: q qñ nos miscem⁹ vnaz medicinã calidã in ꝑmo gradu cũ alia calida in tertio gradu ipsa reducit ipsaz ad caliditatẽ in scõo. ¶ O vtinã ego scirẽ de ista que est calida in tertio gradu vnã que eẽt frigida in ꝑmo: ad quẽ gradũ reducere. Si dicerẽt q reducaꝫ ad scõm gradũ: Respõde. ergo calida in ꝑmo: ꝛ frigida in ꝑmo reducẽt calidã in tertio ad vnũ gradũ: ꝛ hoc ẽ vanũ. Et si dixerint q frigida in ꝑmo gradu reducet calidaz in tertio ad calidã in ꝑmo. ergo respõdem⁹ q frigida in scõo reducet calidã in tertio ad tẽperatã. ꝛ hoc est ita ĩpossibile sicut aliud. ꝛ iste error ꝓuenit a ꝓuatiõe sciẽtie. Et posuit hunc errorẽ hõ qui dicit alkindus: qz ipse fecit vnã cõpilationẽ tractatuũ: ꝛ in illis credidit dare cognosci naturã medicinarũ cõpositarũ. Et voluit hoc demonstrare per partẽ alaachi vel algoziſmi: ꝛ musice: sicut fecit ille qui speculaꝫ res ꝑ accidẽs. Et dicit q cõpositio quattuor graduũ medicinaruz est cõpositio duplex: ita q q̃rt⁹ gradus deueniet q̃druplicatus. ꝓpterea: qz ponit primuz gradũ duplũ temperantie: ꝛ secũduz dupluz: primũ ꝛ tertiuz dupluz secũdi: ꝛ quartũ dupluz tertij. Et erat ei sufficiens dicere q secũdus esset duplũ ꝑmi: ꝛ tertius tripluz: ꝛ quartus quadruplũ. Et sic intellexerũt medici in ordine graduũ ad hoc vt essent equales: qz caliditatẽ sensibilẽ corpori posuerũt in ꝑmo gradu: ꝛ ab hac deuenerunt a medicina que est remota ab illa tantũ quãtũ fuit remota illa a temperata: ꝛ posuerunt illã in secundo gradu. Et ĩstud sine dubio est dupluz primi. Et post hũc deuenerũt a medicina que est remota a secunda tantũ quãtũ est remota secũda a ꝑma: ꝛ hãc posuerũt in tertio gradu. qz triplicata est: ꝛ sic fecerũt in quarto gradu: sed ꝛz Alexãdrũ est necesse vt ponãt secũduz gradũ in excessu super ꝑmũ dupluz excessus quã habet ꝑmus super temperatuz: ꝛ tertius super secunduz duplũ excessus quem habet secũdus super primum. ergo medicine que erunt in tertio gradu caliditatis necessario interficient: ꝛ magis que erũt in q̃rto. Et quõ possunt tolerare corpora medicinas que sunt in .xvi. gradu. Et adhuc ponamus q ita sit latitudo quarti ad tertium non est ꝓporcionalis latitudini secũdi ad temperantiã: ꝛ tales latitudines deberent poni in gradu Et similiter latitudo que est a secũdo ad tertiũ: ꝛ secundũ illos ordines graduũ nõ sunt equales. Et non posset esse maior error in hac arte q̃z iste. ideo quia res in qua intellexim⁹ in primis conseruare ordinem excessuum virtutis vnius super alteram esset occulta nobis: nec ipsam cognosceremus. Et error alchindi fuit quãdo posuit rem que est in ꝑmo gradu duplam temperata in qualitate calida aut frigida: ꝛ hec fuit causa: quia secutus fuit comparationem dupli. Et est dicenduz q illud quod intellexit Halienus in primo gradu est q habet excessuz super temperamento in vna parte vltra ipsum. ꝛ ꝛm hoc quãdo componetur compositio dupli in excessum graduuz non erit necessarium q medicina que est in quarto gradu sit dupla super medicinaz que est temperata sexdecim duplis vicibus. Et q dictum Halieni significat hoc quando dixit: ꝛ mea intentio est in primo gradu. illa res que manifestatur sensui ꝛ permutatione corporis: quia esset intẽtio Halieni q primus gradus esset duplum temperati: permutatio que manifestatur in corpore a medicina non esset ꝑncipium permutationis. Et contemplare bene hec verba si sunt veracia: ꝛ non consequeris consuetudinem populorum q sequunt consuetudines medicorꝫ nouorꝫ. Ducuſq; dixim⁹ ꝓparatiões gbus hõ põt cognoscere naturã medicinarꝫ cõpositarꝫ ꝛ cõponere eas per viã cognitiõis ꝑmarum virtutũ: qua etiam scõas ꝛ tertias gradauimus q nõ fecerunt aly medici: ꝛ est querendũ.

¶ Capm. LIX. Quod est de cognitione medicinarum compositarum per experientiam.

POstq̃ cõpositio medicinarũ est inuenta ꝛm rationem: virtus ꝑma scõa ꝛ tertia medicine cõposite scit scõz rationẽ. Querimus si experientia habet aliquã inuentionẽ in virtutib⁹ medicinarum cõpositarꝫ: sicut habet in virtutibus medicinaruz simpliciũ. Et dicimus q prime virtutes secunde ꝛ tertie nõ indigẽt experientia in composito: eo q sunt inuente ratione demõstratiua. Sed si possibile est in medicina composita facere aliquaz ꝓprietatem: ꝓpter cõmixtionem in hoc habet experientia magnã inuentionem: ꝓpterea quia quedam ꝓprietas est que habet conuenientiam cum cõpositione medicine: ꝛ quedaz non: ꝛ illa que non habet conuenientiaz inuenitur in maiori parte in complexione naturali non artificiali: quãuis non sit remotum inuenire ꝓprietates in medicinis: quarum complexio facta fuit tempore longo: propterea quia complexio magis est in illis confirmata. Et ideo dicit homo quez tu scis q maior pars operationis tyriace prouenit a proprietate cõsequente totam substantiaz: ꝛ dicit q nos non debemus mutare aliquid ex receptione quã facit andromachus. Sed nolo ei credere: sed volo addere ad tyriacam multas medicinas: que non erant note illo tempore: ꝛ de vnaquaq̃z faciam probationez: quare ipsaz addidero sicut ẽ lignũ aloes ꝛ ambra ꝛ gariofili. Et postq̃z bene declarauimus preparationes cõpositionis: loquẽdum erit de manifestioribus medicinis compositis: ꝛ ponenda est causa illarum cõpositionuz. ꝛ hoc faciemus in libro futuro. Et quãuis hoc nõ sit nobis multum necessarium: nasciꝫ tñ inde aliqua pfectio: ꝛ quẽadmodũ musici qñ dederit ꝑncipia vocum ꝛ tonorꝫ: ꝛ species compositionis illorum: loquunt postea de instrumentis musice magis manifestis: ad hoc vt eorum scientia sit magis manifesta: ita ꝛ nos faciemus. Et deus nobis consentiat peruenire ad perfectionem vltimam: que beatitudo sempiterna appellatur.

¶ Explicit liber qntus q̃ fuit de cibis ꝛ medicinis.

¶ Incipit liber sextus: qui est de regimine sanitatis. ⁊ est continens capitula decē ⁊ octo.

¶ Cap. I. Quod est de fine artis medicine.

Scias ꝙ finis penes philosophū dicitur tribꝰ modis. Unus est ad quē res necessario tēdit: ⁊ hoc absolute dicit̄ finis. Secūdus est sicut forma dicitur esse finis māe: ⁊ hic appellat̄ finis pfectionis entis inseparabilis. Tertius est vt eo existēte stant res per ipsuz ordinate. Et hic finis causarū appellat̄: sicut dicit̄ exēplariter ꝙ serra est finis vasoꝝ que per eā fiunt. Et finis artis medicine veraciter in pmo mō ⁊ tertio dicit̄. in scōo vō largo dicit̄ mō. Sed hec particula quā incipimus modo est nobilioꝝ duoꝝ finiū qui iterū in hac arte requirunt̄. Et hec adhuc in duas diuidit̄ partes: vna est qual'r sanitas oꝫ cōseruari: secūda est qualiter remoueant̄ pparationes que inducūt in corporibus egritudines futuras: ⁊ hec est pars media inter cōseruationē sanitatis: ⁊ egritudinis remotionem. Et scias ꝙ hac sentētia nō valēt nostra corpora tueri: nisi a corruptione que eis per accidēs fit. Et hoc plurimū accidit ꝓpter superfluitates ciboꝝ que in nostris corporib⁹ aggregant̄: qō ē: qz manifestū ē ꝙ nō. al'. si quolibet regimine: aut cibo quilibet hō vtat̄: corpus sanū remanebit semper. Et hoc est vnuz electuariū qō in hac reperit̄ arte ⁊ si hoc nō esset hec ars sufficiēs nō diceret̄. Et idcirco bene diffiniuit ille q ipsaz ingressaz diffiniuit. Dicens ꝙ medicina est ars operatrix: que inuēta est experimento: ⁊ rōne cōseruans quidē sanitatē: ⁊ remouēs egritudinē. ⁊ hec est veracioꝝ diffinitio que in aliquo libꝛo alicuius auctoris sit inuēta. Et q̄uis diffinitio Hal'. sit cōpleta: nō tamen est declarata: ⁊ est q̄si diminuta: qz ille nō manifestauit ex quo genere eēt: qz oēs artes ministrātes que sup nām dominant̄: aut q̄ ipsam manifestāt trib⁹ sūt modis: aut erūt sicut supsistētes absolute qui formā vel mām nō faciunt sed ꝓcipiunt: aut efficiētes absolute qui nō ꝓcipiūt sed faciunt formā in mā existēte ꝓparata: aut sunt medij: hoc ē vt sint ī ꝑte efficiētes: ⁊ ī ꝑte supsistētes efficiētes in eo ꝙ faciūt formā: supsistētes ī eo ꝙ manifestāt materiā: ⁊ ꝓcipiunt super illā. Exemplū hoꝝ triū. ꝑmus est patronus q regit nauiz: ⁊ magister qui lignamina icidit. ⁊ nauim facit. ⁊ secūdus est ⁊ tertius q cōstruit ipsaz: ⁊ ordinat: ⁊ ꝓcipit. Et hec verba optime declaraui mō in cōmēto sup secūdo physicoꝝ. Et scias ꝙ ars medicine est de genere earū que sunt efficiētes absolute: qō est: qz dat formā qua cōplent nostre opationes nāles. mā existēte ꝓparata: ⁊ hec formā dare nō pōt nisi fm aptitudinē māe: aut nāe: ⁊ hic est finis quesitus qui est ad vocādū artē vtplurimū loco cōuenibili suo subiecto. Et hic assimilat̄ regimēto Hal'. quo regi oꝫ homo tēperate cōplonis: quo homo puenit ad finē nāles sue vite: ⁊ ad sanitatē puenit nāleꝫ que ꝓpter dñationem fit frigiditatis ⁊ siccitatis sup membꝛa ꝑncipalia. Sꝫ hec ars nō oꝫ būc finē transire: ꝙ si hunc finē doceret trāsire possibile esset hoibus viuere semp: ⁊ huius ipossibilitas est manifesta. Et causa que ꝓhibet vt hec ars circa suum subiectū sanabilē finē nō cōsequat̄ est similis cause. quare etiā alie artes circa sua subiecta aliqū finē laudabilem nō habent: sicut in regimine exercitātiū ⁊ ꝛanisferentiū: ⁊ agriculture. Et Rasis assignat causaz in vno libꝛoꝝ suoꝝ ⁊ est ꝙ iste res supradicte multis indigēt medys adhūc finē: quē nobis ipossibile dare existit. ⁊ bene dixit: tamē dictuz ipsius fuit diminutū: ⁊ īdiget additione vt meli⁹ declaret̄. Et est hoc verū ꝙ hec ars aliqñ deficit in īdiuiduis ꝓpter māles ꝓparationes que sunt in ipsis: qō est: qz nō est ipossibile vt sint duo boīes vnius eiusdez tēperate cōplexionis equaliter: ⁊ vtentur vno regimine: ⁊ vnus istoꝝ deueniet ad melioꝛez finē quez consequi poterit per ipsius naturā. in alio vero in eodē regimine existēte mali generabunt̄ humoꝛes qui moꝛtez inducent. Et causa huius est: quia in eius cōplexione est mala ꝓparatio fixa q̄ est causa vt in ipso hec malicia generetur: q̄uis hanc ꝓparationem ignoꝛemus. Et causa huius ignoꝛantie est: qz in naturis tot sunt ꝓparationes fixe: vt eas per signa cognoscere nequeamus: ⁊ hoc accidit ꝓpter ꝓparationū infinitatez: sicut in naturali philosophia est declaratuz: qz ibi dicitur ꝙ quelibet materia habet accidentia ꝓpꝛia ⁊ fixa in ipsa sine accidentibus que manant a forma. Et hec accidentia que sunt in materia sunt cause multitudinis varietatuz que in naturis indiuiduoꝝuz inueniunt̄ quēadmoduz accidentia ꝓpꝛia forme sunt cause multitudinis varietatuz que in moꝛalitatibus indiuiduoꝝuz hominum cognoscuntur. Et totuz hoc est: quia in homine multe species indiuiduoꝝuz vel cōpositionuz inueniunt̄: quia est vltimū compositū: ⁊ ob hoc pꝛouenit occultatio varietatis ꝓpꝛietatuz que in naturis ⁊ moꝛalitatib⁹ indiuiduorum inueniunt̄: q̄uis in sensibilibus particularibus indiuiduoꝝ manifestis quo ad nos cōmunicēt. Ecce aliquantuluz egressi sum⁹ ordinē libꝛi nostri: nō tamē ꝓpter hoc minus sequet̄ iuuamentū: qz hic remouim⁹ vnū dubiuz qō multi sapientes scire affectant. Deinceps ad nostrum reuertemur ꝓpositū. Et dicem⁹ ꝙ illi qui dicunt ꝙ illi q̄ regunt̄ fm ꝙ. H. dicit in regimine sanitatis: penit⁹ ad bonum finē terminant̄: nesciunt quō cognoscit̄ finis huius artis aperte suoꝝ passiuoꝝ. Et isti viam medicoꝝ ignoꝛātiuz sequunt̄. Sicut illi q̄ dicūt ꝙ dies hoīum sunt numerati: qz non est ipole vt homo tēperate cōplexionis bono regimine regatur: ⁊ ꝓpter hoc diutius nō viuet alio q̄ malo regimine potietur. Tamē hoc rarissime accidit ⁊ ab accidenti remoto hanc artē incoꝛruptionē nō adducet: nec ipsius nobilitatez aliquo mō ꝓsternit: qz hoc accidēs ꝓpter sui raritatez fere adnihilat̄. Et q̄ appꝛopꝛiat egritudines rebus voluntarys ⁊ reb⁹ extrinsecis solū ipsas appꝛopꝛiat medicatis suaruz cārum: ⁊ ēt minoꝛi parti: qō ē: qz gradus harum reꝝ nō est nisi gradus causarū efficientium solū. Sed qz iste cause manifesti⁹ cernunt̄: ⁊ medici quasi oēs egritudines ipsis adaptāt. Et si aliqua accidat egritudo quā nō ꝑcesserint he cause dicunt ꝙ hec a diuina voluntate ꝓcedat. Et qz hec verba vulgarib⁹ placēt nolumus ea vituperare. Et postq̄ sufficiēter locuti sum⁹ de iuuamēto h⁹ artis: deīceps volum⁹ log de causis q̄ nobis per accidēs coꝛruptionē adducūt: q̄bus repugnare possumus per hāc artē. ⁊ solū sunt cāe efficiētes. Sed istaꝝ q̄dam tales sunt ꝙ ipsaꝝ custodiēdi modus per se manifeste pꝫ: sicut cōbustio: īcisio: ꝓcussio ⁊ similia: qz ab istis vtplurimū possumus abstinere. Sed de illis que de necessitate nos īmutant ⁊ sine nostro velle de bis est dōm. Et dicimus ꝙ cause q̄ accidental'r coꝛrumpunt sunt aeris permutatio: ⁊ in cōueniens exercitiū: sicut artiū laboꝛiosarū ⁊ cibi ⁊ potus: ⁊ accidentia aīe: ⁊ vl'r oīa q̄ adducunt malā cōplexionē mālem vel nō mālem. Et qz ab his per dietā cauere possum⁹ aut mediū eoꝝ tenendo sicut in cōseruatione sanitatis mediū reperit̄: Ob hoc dicim⁹ ꝙ ipossibile est sanitatez aliquo mō cōseruari nisi per cibos tēperati chimi ⁊ q̄ntitatis ⁊ scōm tēpus receptos ⁊ per motū ⁊ getem ⁊ per superfluitatū euacuationē ⁊ per aptū aerez cū accidentiū remotione que ad malā cōplexionē aduenium̄t. Et melioꝛ modus ciboꝝ est vt comedat̄ fm modū medicinalez. Et scias ꝙ superfluitates per modū fricatōis exercity: balnei: ⁊ medicine euacuantur. Que omnia ingrediuntur in genere differentie ꝓseruatiue ab egritudinibus futuris. Et q̄uis hoc mirabile videat̄: incipiamus a fricationis specie: ⁊ ipsius iuuamēta dicemus. Et de spe-

cieb⁹ exercity ⁊ eius iuuamẽtis ⁊ alioꝝ. Et postea reuertemur ⁊ dicemus qualr vnaquęq; maneries ꝯplexionuꝫ debeat cõseruari. Et satis in eo qõ ꝓteryt de vtutib⁹ ciborum sum⁹ locuti. Sed in hoc libꝛo dicemus qualr cũ eis debemus vti: ⁊ qualiter cum eis debet sanitas cõseruari. ¶ Et similiter etiam de virtutibus medicinaruꝫ sumus locuti. Et deinceps dicemus qualiter cum ipsis sanitas debeat effici ⁊ conseruari.

¶ Lap. II. qõ est de exercitio ⁊ modis eius.

ET ab exercitio icipiemus ⁊ dicem⁹ q; exercitiũ est vlr mẽbꝛoꝝ motus aliqua volũtate: ⁊ hoc fit ꝑprie in mẽbꝛis motũ volũtariũ bñtibus: ⁊ scõario in mẽbꝛis aialib⁹ bñtib⁹ motum: sicut sunt ꝯne ⁊ instrumẽta nutrimẽti. ¶ Et qꝛ exercitiũ est mẽbꝛoꝝ motus. ġ exercitiũ qõdã ē ꝑpriũ: qõdã est cõe. Cõmune qdē est illud qõ totũ ꝓtinet corꝑus: ⁊ iste est motus vlis abstractionis. cui oia cõmunicãt aialia. Et exercitiũ ꝑpriũ est qõ certis appꝛopꝛiatur mẽbꝛis: quẽadmodũ vox q̃ exercitiũ est pulmonis: ⁊ sedere ⁊ sup pedes stare est dorsi exercitiũ. ¶ Et docẽt in motu mẽbꝛoꝝ nouiter q; exercitiũ sit ꝑpriũ omni membꝛo. Hec est diuisio q̃ fit a ꝑte membꝛoꝝ. Sed alia fit diuisio exercity in eo q; exercitiũ est: q̃ ē. qꝛ qõdã ē exercitiuꝫ fortę: ⁊ qõdã debile: ⁊ qõdã est tẽperatũ. Fortę vero ⁊ debile qõdã aduenit ꝑpter abstractionẽ illius q; solũ sua mẽbꝛa fatigat: ⁊ in hoc ingredit exercitiũ velox ⁊ tardũ. Et aliqñ ex repugnãtia: q̃ iter ipm ⁊ aliũ motorẽ fit: vt vnus ꝑmatur ab alio: aut sicut cẽt in eleuatione magni põderis lapidei: ⁊ in hoc exercitio velocitas vel tarditas non ītrat. Et aliqñ in vno exercitio velocitas ⁊ fortitudo cõiunguntur sicut in iocãtibus cum spatis. Et iuuamẽtũ exercity tẽperati vlr est. qꝛ spũm ītrinsecum augmẽtat: ⁊ supfluitates mẽbꝛoꝝ nutrimẽti expellit aut resoluit: ⁊ subaꝫ mẽbꝛoꝝ mollificat. Et iõ in oĩbus alys reb⁹ corꝑoris est magis iuuatiuũ: qõ est. qꝛ calor ⁊ spũs augmẽtati per ipꝫ sunt files nãli calori extrinseco. Sed calor augmẽtatus ab alys extrinsecis reb⁹: quẽadmodũ ꝑ medicinas aut ꝑ alias res q̃ calefaciũt actu: sicut calor ꝑ accidens. ¶ Et qñ fit exercitium post digõnẽ iuuamẽta facit supꝛadicta. Sed si ante digestionẽ īchoet ⁊ fiat: credẽduꝫ est vt mẽbꝛa trahãt ad se cibũ idigestũ: ⁊ q; iste motus ledet retẽtiuã mẽbꝛoꝝ virtutẽ: ⁊ expellit cib⁹ idigestus. Et vlr opatio vtutis digestiue nõ cõplet nisi ꝑ getẽ sicut opatio expulsiue nõ nisi motu cõplet. Et idcirco hoc qõ dcñ est tẽpus exercitio attribuim⁹. Et hui⁹ tẽpoꝛis signũ est qñ vrina colꝛata ē colꝛe citrino vel subcitrino. Quãtitas vero exercity est quousq; hõ sudare icipiat: ⁊ anhelitus augeat: ⁊ color corꝑoris icipiat rubificari ⁊ vene igrossari. ⁊ qñ ad hunc puenerit terminũ: tũc debet sedari. qõ est: qꝛ fortę exercitiuꝫ corꝑus nimis euacuat: ⁊ debilitatem iducit: ⁊ hoc manifestatur in forti exercitio exercitantis. Exercitiũ vo debile qõ euacuãdũ est nõ euacuat: nec ꝑ ipm põt cõsumi quod ab ipso est dissolutũ. Sed tẽperatũ ꝓportionabilr dissoluit ⁊ cõsumit: ⁊ ob hoc subam mẽbꝛoꝝ augmẽtat: corꝑus ipinguat. Et vlr tẽperatũ exercitium cõseruãde sanitatis mirabilis cã existit. Et malitia que ꝑpter ꝓuationẽ exercity accidit in carceratis manifestat. qꝛ illoꝝ facies cazetice fiunt: ⁊ eoꝝ color est impurus. ⁊ oẽs ipsius opationes sunt lese: ⁊ hoc nõ solũ homini accidit. ve; etiaꝫ alys aialib⁹ calcãtibus contingit: sicut volucribus in cauernis detentis: ⁊ hoc sufficiat de exercitio.

¶ Lapĩ. III. Qõ est de fricatione ⁊ modis eius.

FRicatio silr hꝫ ꝯuentionẽ in supfluitatũ euacuatiõe tertie dꝯestiõis. Et illi⁹ spẽs simplices sunt sex. vꝫ. ꝫ. fm qualitatẽ. ⁊. ꝫ. fm quãtitatẽ. fm q̃litatẽ vt sit aspera lenis aut tẽperata: aut si vis dicere fortis debilis aut media. fm vo q̃titatem vt multa: pauca aut media. Sed opatio fortis in corꝑoribus est obturatio poꝛoꝝ ⁊ durities corꝑoꝝ. Sed debilis opatio ē poꝛoꝝ aptio: ⁊ mollicies corꝑoꝝ. Et opatio media ĩter has duas mediũ obtinet. Opatio vo multa ē causa maciei corꝑoris: ⁊ tẽperate opatio est tẽperate carnem augmẽtare. Sed pauca in augmẽto opationẽ nõ hꝫ: nisi qꝛ aliquãtulũ calefacit. ¶ Iste sunt operationes specierũ fricationis simpliciũ: ⁊ ꝑ sciẽtiã simpliciũ scientiam compositarũ cognoscem⁹. ¶ Tẽpoꝛa vo fricationi cõueniẽtia sunt eadẽ cũ tẽporib⁹ exercity. Et ego in eo qõ futurũ est spẽs exercity cũ spẽbus fricatiõis ordinabo.

¶ Lapĩ. IIII. Quod est de iuuamentis balnei.

ET qꝛ balneũ est vnũ ex his silr que supfluitates euacuãt. debemus log de vtutib⁹ partiuꝫ balnei. ¶ Et dicim⁹ q; balneũ ĩ nobis diuersas ipꝛimit opatiões. ꝑmas. vꝫ. secũdas ⁊ tertias. Nã ipm humectat ⁊ exiccat: ifrĩdat ⁊ calefacit supfluitates q̃ sunt in poꝛis. ⁊ sub cute euacuat: et aliqñ opilat: vẽtositatẽ dissoluit. ĩflationẽ remouet: ⁊ corꝑa nutrimẽto ꝑparat: ⁊ aliqñ cõmouet appetitũ: ⁊ mãꝫ de vno mẽbꝛo ad aliud spargit: ⁊ hũores fluxibiles facit: ⁊ etiã dolores mitigat: ⁊ aliqñ ipsos remouet. ¶ Et barũ ꝓprietatũ cã vna ex tribus reb⁹ existit. Una est diuersitas partiũ balnei. Alia ē diuersitas corꝑoꝝ patiẽtiũ. Tertia est diuersitas moꝛe in balneo. Partes vo balnei sunt aq̃ frĩda: calida: domus balnei: ⁊ aer ipsi⁹. ⁊ iste ecdẽ bñt gradus: qõ est: qꝛ aq̃ calida iter calm ⁊ fm tẽperata corꝑ⁹ refrigerat ⁊ hũectat: ⁊ paucã dissolutionẽ opat: ⁊ ĩ hac pauca dissolutiõe abstergit sordicie que in cuti retinet. et aer qui nãm h⁹ aque retinet ad paucũ sudorẽ corꝑus inducit. ꝑpter quẽ eũant a corꝑore superfluitates subtiles. ¶ Et hec est nã ꝑme domus: ⁊ q̃uis aer hũidioꝛ sit aq̃ sicut alibi declaratũ est: tñ nõ hũectat corꝑ⁹ sicut aq̃: eo q; nõ applicat corꝑori sicut aq̃. imo desiccat corꝑora: ⁊ fm q; calidioꝛ est plus desiccat. ¶ Aqua vo ⁊ aer calidissima calefaciũt corꝑora: ⁊ aliqñ desiccant: ⁊ supfluitates eũant: ⁊ has supfluitates cũando vẽtositates dissoluũt: ⁊ aer cum his desiccat: quẽadmodũ dictũ est. ¶ Et hę actiões nõ fiunt nisi in corꝑoꝛib⁹ mũdis: sed in corꝑoꝛib⁹ supfluitatib⁹ plenis poꝛos cutis opilat: qõ ē. qꝛ ꝑpter malitiã supfluitatuꝫ ⁊ multitudinẽ poꝛi claudunt: ⁊ ob hoc supfluitates egredi nõ possiunt. ⁊ tũc fiunt patiẽti oꝛipilatiões: ⁊ discurrunt hũores: ⁊ mouet de vno mẽbꝛo ad aliud mẽbꝛũ. Et ꝑpter ea nõ ē vtile balneũ bñtib⁹ repletiõeꝫ corꝑoris aut vni⁹ mẽbꝛi. Tertia cã mediana in his rebus adhuc fortioꝛ existit. ¶ Et balneuꝫ dolores nõ remouet: nisi illos qui sunt aspsione materie causati: sicut apata ⁊ his silia. Et in frigidatio ex balneo aliqñ fit ꝑ se: aliqñ ꝑ accñs. Sed que per accñs fit est cũ balneũ poꝛos apit: ⁊ cũ supfluitatib⁹ calorẽ ⁊ spũ cuacuat: ⁊ q̃ ꝑ se ifrigidatio fit ipsa ꝑpter aquaꝫ frĩdã que in balneo est frĩditatẽ opat. Et apponit aq̃ coꝛpoꝛi vt caliditatẽ calide aque reprimat: ⁊ mollificationeꝫ mẽbꝛoꝝ rectificet: ⁊ calorẽ nãle corꝛipiat ꝑꝫ modũ corꝛectionis fabꝛoꝝ ⁊ coquoꝝ: q vtunt frĩditate in fine ꝑpter intẽtionẽ suã. ¶ Sed scias q; nõ debemus cũ aq̃ frigida balneare nisi post superfluitatũ euacuationẽ. ¶ Et scias q; omnes partes balnei in corꝑoribus puris bonas actiones operant vna alteri non resistẽte. qꝛ dissoluũt supfluitates: ⁊ euacuãt sine lesione virtutũ: ⁊ mẽbꝛa mollificant sine neruoꝝ relaxatione: ⁊ humectant sine calefactione: ⁊ sine oppilatione refrigerant absq; inuisatione. Et hec omnia nõ nisi cũ partibus calidi ⁊ frigidi complentur: ⁊ si aliquid in eis dãni percipitur istud est in corꝑoꝛib⁹ impuris. qꝛ in puris nullũ damnũ euenire potest.

¶ Lapĩ. V. Qõ est de operationib⁹ somni ⁊ vigilie.

Operatiões somni in corporib⁹ sunt digõ ⁊ humectatio. Et vigilie opatiões sunt dissolutio ⁊ cõsumptio ⁊ attractio caloris intrinseci ad partes extrinsecas. Et cãs somni ⁊ vigilie dixi fm modũ philosophie in his que precesserunt. Sed qñ supfluit somnus calorẽ extinguit naturalẽ: ⁊ corpus iducit ad tumidã dispositionẽ. Et qñ vigilie exuberãt corpus desiccãt: ⁊ calorem dissoluũt naturalẽ: ⁊ calorem accidẽtalẽ incẽdũt. Sufficit illud qõ dixim⁹ de rebus: quarũ memoria precedere debeat.

¶ Capitulum. VI. Quod est de regimine corporum: ⁊ primo corporis temperati.

Deinceps narrãdũ est de cõseruatione sanitatis vniuscuiusqꝫ. ix. cõplexionũ. Et videt nobis vt a tẽperata icipiamus. Et dicam⁹ q̃ in illa q̃si nõ est necesse nisi arbitrari tẽperamẽtum cibo⁹ exercitio⁹: fricationũ balneorum somni ⁊ vigiliarũ ⁊ accidẽtiũ anime ⁊ circũstantiarũ: vel aerẽ tẽperatũ. Et hoc in corpore opatio appellat̃ per modum doctrine ⁊ opationis. Et hic errauerũt illi q̃ non credebãt artẽ medicine in ꝓseruatione sanitatis ꝓplexionis tẽperate habere igressum: eo q̃ credebãt ipsam eẽ operationẽ solũ in parte curatiua. Et vere ps curatiua in cõplexione tẽperata necessaria nõ est: ⁊ si casu cõtingeret: raro tñ esset. ¶ Et quãuis dicat Hal. q̃ in ꝓseruatõe sanitatis optime cõplonis medicinalib⁹ nõ idigeamus: tñ in cõseruatione eiusdẽ in lõgo tpe post natiuitatez idiuidui talis: ea que fm ipm necessaria sunt. vz. exercitiũ balneũ: ⁊ alia silia difficillima eẽ videnť: ⁊ etiã apud illũ qui opinat q̃ finis hois sit sanitas ꝓpter sollicitudinẽ tẽporaliuz gerendo⁹: ⁊ penes istũ hoc difficile eẽ videt̃: q̃to magis erit difficile penes illũ q̃ opinat q̃ hois sanitas est ipsius finis ꝓpter anime pfectionẽ. aut vt aliquã isensibilẽ beatitudinez cõsequat̃: tñ hoc certũ nõ est nisi penes paucos. Sed multi opinanť. nõ tñ sunt ex hoc certi: nec curare videnť ꝓpter victoriã partis mãlis. ¶ Sz q̃uis hoc regimẽ difficile iueniat̃: tñ volumus ab eo separari: qñ de eo breuiter loquemur. q⁹ Auicẽ. multũ de hoc dixit: ⁊ sufficienter determinauit. ¶ Dicim⁹ q̃ Hal. sentire videt̃ in regimine cõplexionis tẽperate q̃ idiuidua nascunť: vt sal tritũ sup corpus eo⁹ spargat̃: vt eo⁹ corpora ꝓpter extrinsec⁹ aduenientia idurent̃. ¶ Sed qõ mihi meli⁹ videt̃ est q̃ super eo⁹ corpora ponat̃ res non mordicatiua sicut oleum de glãdib⁹: sicut dicit Auẽzoar: ⁊ q̃si eãdẽ opationẽ facit quã Hal. dicit facere salẽ: ⁊ ẽt meli⁹: q⁹ mordicationez nõ hz. Et ꝓcipit vt alio nõ cibent̃ nisi lacte. donec ei⁹ dentes oriant̃. q⁹ dictũ est q̃ necesse est cibũ eẽ silez cibato: ⁊ nã lactis nãe pueri est silis. ⁊ ẽt q⁹ iste est cib⁹ quẽ eidẽ natura ꝓparauit. ¶ Et post dẽtiũ ortũ ꝓcipit vt grossiori cibo vtant̃ ⁊ humido. Tamẽ vt nutrix a malis abstineat cibis ⁊ vt exercitio vtat̃ temperato: ⁊ a coitu elongeť. q⁹ coitus sanguinẽ ꝓuocat mẽstruũ: ⁊ saporẽ ⁊ odorẽ lactis permutat. ⁊ vt oi die in aq̃ tepida balneeť: ⁊ in aere tẽperato: vt horripilatio tpe balnei nõ adueniat. Et Hal. sentit: vt hoc i domo balnei fiat. ⁊ ego dico q̃ si aer ẽ tẽperatus nõ opz vt hoc in caxa balnei fiat: ⁊ nõ balneeť nisi cũ venter a lacte vacu⁹ existit ad hoc vt cib⁹ ad mẽbra idigestus nõ attrahat̃. Et fiat post lõgũ somnũ: ⁊ cũne mot⁹ loco exercity existit: ⁊ a reb⁹ eis terrorẽ ⁊ tristitiã iferentib⁹ cõseruẽtur: vt eo⁹ nãe ad pigritiã non cõuertant̃. ¶ Et vt calor ipso⁹ nãlis in ipsis nõ suffoceť. ⁊ dulces cantus: ⁊ dulces soni: ⁊ omnia que ipsos letificãt sunt cõgrua. vt eo⁹ nãlis calor accrescat. ⁊ ipsorum aiales ỹtutes cõfortent̃. Et silr idigent pulchris formis ⁊ figuris. Et maior lesionuz pars que pueris accidit est: aut ꝓpter calorẽ aut frigus aut terrorẽ aut alia extrinseca: ⁊ hoc modo pueri regi debẽt donec deambulare ceperint: hoc est vsqꝫ ad annũ tertium.

¶ Et abinde exercitio oi die vtant̃. ⁊ post exercitium fricatione: ⁊ post ipsam balneo. Et plus debẽt cibari cibo in q̃titat̃ q̃ litate tẽperato. Et itez cũ cibari voluerit ista cadẽ sibi ordinent̃. Exercitiũ tñ eo⁹ excessum nõ dz habere: vt p ipm eo⁹ corpora nõ deficcent̃: ⁊ ne per hoc cis augmẽtũ ꝓhibeat̃: ⁊ in aq̃ frigida balneari non debẽt. q⁹ aq̃ frigida cremẽto resistit. Et hoc regimẽ trib⁹ septimanis ãno⁹ seruet̃. Et scias q̃ vinũ ⁊ ceruisia sunt mala. q⁹ eo⁹ capita replẽt: ⁊ malo calore calefaciũt eos: ⁊ mẽtem ipso⁹ pturbãt. In tpe vo iuuẽtutis bonum eis ⁊ vtile existit: eo q̃ tũc in eis due colere manifestant̃. vz. rubea ⁊ nigra: vna p nãm: alia vo p accñs: ⁊ vinuz atq̃ ceruisia istis duab⁹ resistũt coleris: ⁊ eas a corpore expellũt. melancolie vo a tota specie resistũt. Sed coleraz rubeã per vrinã educũt: ⁊ membra humectãt: in qbus siccitas supervenit.

¶ Uniuersaliter cibi iuuenũ subtiles esse non debẽt. Et ex meliorib⁹ carnibus quas comedere debẽt vel possunt sunt carnes pdicũ cuz medulla panis ꝓparate. Et ab herbis oibus ⁊ fructibus humidis abstinere debent: ⁊ videt̃ mihi q̃ hoes talis cõplexiõis ⁊ qui tali regimẽto regunť: sunt parati physicã sciẽtiã recipere per naturã: ⁊ vnaz extribus pfectionibus quas dixit Alexãder necessarias eẽ pho videnť bere: post vo tres septimanas eodẽ regimine regant̃. Sed post digestionẽ panis exuant̃: ⁊ cum oleo fricent̃ dulci: ⁊ fricatio sit mollis ⁊ léta ut duriciẽ nõ opet̃. ⁊ hec fricatio est necessaria vt corpus bono exercitio ꝓparet̃. Et si ante fricationẽ exercitiũ ichoarent: possibile eẽt vt ex hoc pozi opilarent̃ ꝓpter supfluitates que exitũ ꝓpararẽt. ¶ Et oleũ oliue calidũ necessariũ est: q⁹ duriciẽ remollit ⁊ supfluitates dissoluit. ¶ Mãdilia mollia eẽ debẽt: ne cõtagio carni villaz lesionẽ possint iferre. Et fricatio gdẽ a supiori debet ad inferius ⁊ ab iferiori ad supius. ⁊ ex latere ad latus: ⁊ ex trãsuerso ad transuersum. Et hoc agẽdo ab omni pte pori apiunť. Et aer in quo pãnos exuet debet eẽ silis aeri ueris: ad hoc ut supfluitatũ euacuationes mẽsurate efficiant̃. qõ est: q⁹ frigidus aer eũatõi resistit. ⁊ calidus supfluã opationẽ opat̃. Et ideo tẽperatus aer ab oibus vel a pluribus postulat̃. Et post fricationẽ supradictã debet aggredi exercitiũ mediocre iter debile ⁊ forte: ⁊ velox ⁊ tardũ: quẽadmodum est ludus pueballe. sicut dicit H. in libro quẽ de balla cõposuit: qõ ẽ: q⁹ ludus grosse balle qui cũ pedib⁹ pficit̃ nõ laudat̃. q⁹ fortis est ⁊ efficit̃ cuz timore. Et hoc exercitiũ pseuerare debet donec anhelit⁹ eleuet̃: ⁊ corpus rorari icipiat: ⁊ tumor ipsi⁹ diminui icipiat. ¶ Itẽ dicit H. q̃ hec quãtitas exercity ab exercitãtib⁹ nõ cognoscit̃ nisi scõo aut tertio die: ita q̃ errore cognito ab ipso ꝓsentit corrigere si exercitiũ supfluum fuerit vna die sequenti diminuet̃. ꝓpost hec vo anhelit⁹ retineat̃ scõm q̃ possibile est: qõ est: q⁹ retinẽdo anhelitũ nãlis calor fortificat̃: ⁊ poros apit: ⁊ per eosdem supfluitates expellit: quẽadmodũ illi faciũt qui foramia dilatare itẽdũt: q⁹ exufflãdo foramẽ apiť: ⁊ dz cõstrictio esse cũ extẽsione musculi pectoris ac dyafragmatis. Sz extẽsio musculi nẽtris pua dz eẽ. qõ est: q⁹ p hãc extẽsionẽ supfluitates pectoris ⁊ pulmonis ad mẽbra nutritiua expellunť: ⁊ pp extẽsionẽ musculi ventris supfluitates q̃ in ipsis sunt: ⁊ q̃ ab illis trãsmisse sunt iferi⁹ expellunť: ⁊ q̃ hz diafragma obile a ꝓstrictõe anhelit⁹ penit⁹ abstineat. q⁹ tũc supfluitates ad cerebrũ mitterent̃: sic videm⁹ i sufflatib⁹ in istris: q⁹ ipo⁹ vene iflantur in facie: ⁊ ipe facies rubedinẽ adipiscunť: ⁊ hoc accidit ꝓpter humoruz ⁊ spirituũ ascẽsuz ad caput. Hoc facto fricatio fieri dz que eldalich dicit. Et hec fricatio multa debet eẽ: ⁊ ad asperitatem declinãs ꝓpter duas itentiões. Una est vt superfluitates subcutanee emũdent̃ que ab exercitio sũt trãsmis/

se:ꝛ alia est vt corpus solidetur:ꝛ vapores boni retineant̃ vt ab his q̃ ab exercitio accidũt:nõ alterent̃. Iste quidez opationes que circa corpus exercent̃ interpolatione̅ requirunt ꝛ getem. Sed fricatio simul ac velociter fieri debet sicut dicit Hal. qz si totũ corp⁹ mãdilib⁹ simul ꝛ semel fricari posset vtilius eẽt vt supfluitates simul ꝛ semel a corpore exalarẽt:ꝛ hec fricatio vt dicñ est cũ oleo dulci debz fieri. ¶ Iuuenes aũt q bãc habẽt cõplexiones qñ puenerint ad quartã septimanã ãnoꝝ in aq̃ frigida balneari debent ꝓpter solidationẽ raritatis in eoꝝ mẽbris ab exercitio derelicte:vt calor ꝓpter exercitiũ sparsus aggregẽt:ꝛ ad suũ ꝓpriũ tenorẽ reuertat̃ opatiões suas itegre adimplendo:ꝛ eodez modo hic aqua queriť frigida quẽadmodũ in exeũtib⁹ a balneo ponitur.aq̃ vo ista nimiã frigiditatem nõ habeat:nec etiã in ipsa tẽperantia adesse dz: qõ est:qz frigida vt nix mẽbra ledit:ꝛ remisse frigida nostraz itentionẽ nõ bz:ꝛ hec balneatio subita dz eẽ. Sed in balneatione vel ablutione capitis aq̃ frigida indigemus speculatiõe. Et qñ Ha. fuit de ea locut⁹ nõ posuit sufficientes cõditiones:nec de ea ego dubito:nisi qz caput est mẽbruz frigidũ per nãz:ꝛ in summa vtrũ debeat balneari aut nõ: dico ꝙ nõ. Et post hec oia cibari dz laudabili cibo sic carnibus galline:ꝛ pane pfecto vt dicñ est ꝑparato:ꝛ carnib⁹ edinis:ꝛ anualis agni ꝛ vituli lactẽtis. ¶ Hora vo ciba̅di erit cũ oẽs digões fuerint celebrate. Et fm sniaz dicẽtis ꝙ homo bis in die cibet̃.erit necessariũ:vt bis exerciter:ꝛ bis balneet̃. Et Hal. dicit ꝙ quidaz medici dicũt ꝙ hec debẽt ter in die celebrari.ꝛ hoc eidẽ placere videt̃ de quo nõ modicũ ammiror:qõ est.qz si hoc fiat ter:ꝛ hore cibi tertiã sectionẽ habebũt.qõ est:qz cũ corpus iuuenis ꝑ regimine vtentis sit fortis nãe:ꝛ bone digõnis nõ indiget vt ipsius cib⁹ tertia digõne diuidat̃:ꝛ hec partitio non cõuenit nisi senibus ꝛ debilibus nã:vt idez ipse Hal. refert. Et si aligs diceret ꝙ huius partitionis necessitas ꝓpriaz necessitatẽ sequeret̃:inde error ꝓuenit: qz contrariuz bz verũ:qõ est.qz necessitas partitiõis horarũ exercity ꝛ balneoꝝ sequit̃ necessitatẽ ptitionis horaruz cibozꝝ. Tñ noui medici sentiũt ꝙ cõueniẽtia tẽpora comedẽdi tẽpatis ꝙplonib⁹ sunt vt trib⁹ vicib⁹ duobus celebret̃ diebus. Et silr exercitiũ ꝛ balneũ debẽt fieri trib⁹ vicib⁹ duob⁹ dieb⁹ ꝛ isti mihi videnť veritati magis appropinquare:ꝛ ẽt mirabilis Auẽzoar huic assentire videtur.

¶ Capituluz. VII. Quod est de regimine corporis temperati per coitum.

ET coitus huic moderato vsu ꝓueniẽs existit ita vt per hoc eidẽ nihil accidat ex eis que ꝑter nãm sunt:ꝛ hoc nõ ꝓcedimus:nisi qz sperma est vna supfluitas ꝑparata a nã. vt expellat̃ sicut alie supfluitates:excepto ꝙ in se bona est:ꝛ ideo propter paruũ errorẽ euacuationis ipsius fit magnũ nocumẽtũ:ꝛ plurimi sapiẽtũ ꝓhibent vsuz coitus in cõseruatione sanitatis. Itẽ si exercitium est aliquo modoꝝ conueniẽs post coitũ illud est nocumẽtum coitui repugnans. Et qz coitus desiccat corpora ꝛ virtutes debilitat:ꝛ euaporat corpus:necesse est vt fricatio que post coitum fit hec nocumẽta coitus recõpenset. Et necesse ẽ: vt hec fricatio habeat asperitatem vt poros constipet ꝛ mẽbra confortet:ꝛ fiat cum oleo multo.

¶ Cap. VIII. Qõ ẽ de regimine ei⁹ ꝙ somnũ ꝛ vigiliam.

ET somn⁹ ipsi⁹ necesse est etiaz vt sit tẽperat⁹ fm exigẽtiã nãe:ꝛ vltra hoc in somno vel vigilia nõ cogat nãm. Et hec oia obseruari debẽt nisi in ipsi⁹ regimẽto cõmiserit pctm̃:aut aliud extrinsecuz ei nõ supueneri t. Sed si in ipsi⁹ regimento peccauerit idiget correctiõe vt repugnet huic per ꝛriũ. vbi gra. si comedat aliq̃ stiptica:ꝛ ex hoc vẽtrem habeat cõstipatũ:necesse est vt reb⁹ pinguib⁹ vtat̃. Et si hoc accidat cibi paucitate:ꝛ tẽporis longitudine per ꝛrium corrigat̃.qz plurimũ ẽt cã cõstrictõis supfluitatuz est ꝓpter rerũ extrinsecarũ malã ꝙplonẽ:hoc est caliditatis ꝛ frigiditatis. ob hoc.qz ꝓseruari ab istis difficile est:ꝛ cũ dico hic supfluitatũ ꝓstrictionẽ nõ solũ stercoris ꝛ vrine itendo:ſz totius corporis supfluitates q̃ ex eo manant sicut ex meatu q iter epar ꝛ fel existit:ꝛ iter epar ꝛ splenẽ: ꝛ q ꝓuenit ad palatũ ꝛ nasuz:ꝛ vlr qñ hec mẽbra regimẽ dimittũt idigẽt medicinis has supfluitates euacuantib⁹ Et scias ꝙ exercitiuz est vna ex reb⁹ q̃ indigẽt correctiõe si in ipso delinquitur:ꝛ peccatũ qõ maxime in exercitio cõmittiť est illud qõ noiat̃ labagi.i.sicut pigritia aut lassitudo que post exercitiũ accidit. Et iam diximus in his q̃ preterierunt ꝙ labaget qõ ꝓuenit a rebus extrinsecis sunt.z. spẽs simplices.vna est vlceratiua.scõa est extẽsiua. tertia est apostemosa:ꝛ vlceratiua est illa que fit ab hũore calido:ꝛ fit etiã ꝓpter retẽtas superfluitates non dissolutas. per exercitiũ.aut ꝓpter hũiditates liquefactas ex pĩguedine ꝛ carne ꝓpter ĩmoderatũ exercitiũ. Unde necesse ẽ vt medicine adhibeant̃: vt bas superfluitates euacuent ꝛ dissoluant:ꝛ hoc fiat fricatiõe leui ꝛ multa:qz hec fricatio ꝓpter sui leuitatez nõ opilat. imo dissoluit:ꝛ qz multa euacuat:ꝛ debz etiã fieri cũ oleo calido veteri stipticitate carẽte. Ex balneo vo magis necessariũ est aereuz:deinde tepidũ aqueũ:ꝛ cibent̃ cibis subtiliorib⁹:humidiorib⁹ atq; frigidiorib⁹ solito:ꝛ pauciorib⁹ q̃ntitate. Et correctio extẽsiue debet fieri mollificatiõe:ꝛ idcirco debz fieri fricatio lenis cuz oleo calefacto in sole:cũ oleo anetino:ꝛ cũ oleo camomellino inutile nõ est:ꝛ est necesse mozari i balneo tẽperato:ꝛ mozaz in ipso trabere. ¶ Correctio aꝑose que cũ extẽsione fit:ꝛ lesionis sensibilitate:ꝛ q̃titatis mẽbri augmẽtatiõe tribus efficit̃ modis. Eũone. vz. repcussione:ĩfridatione ꝛ mollificatiõe:ꝓterea idiget fricatõe subtili leui ꝛ multa:ꝛ debet multã attrahere mozã in aq̃ cal'a vl' tepida:ꝛ inũgi multo oleo tepido:ſz in estate oleũ debefasceg.i. violaceũ vtilius existit. Et cibus paucitatis istius spẽi pauciz debet esse cibo aliarũ spẽrum paucitatis ꝛ frigidioꝝ. Hoc est regimẽ temperate complexiõis in etate iuuentutis vsq; ad. xxxv. annum.

¶ Cap̃m. IX. Quod est de diminutione cibi.

POst hec vo exercitiũ diminui ꝛ cib⁹ subtiliari est necesse:ꝛ cibi sint humidi aliq̃tuluz ad calorẽ declinãtes:ꝛ in seny etate exercitium fiat eq̃le sicut itineris suauis:ꝛ calidis et humidis idigẽt cibis:ꝛ hoc regimẽ latitudinez habet fm magis ꝛ minus in pluralitate ꝛ diminutiõe annoꝝ:ꝛ tales in vnoquoq; die cibent̃: ꝛ supradictũ exercitiũ cisdẽ ꝑcipiat̃:ꝛ balneũ ꝛ fricatio. Et qz in corporib⁹ senũ vtplurimũ supfluitates generant̃:ꝛ nõ sufficit exercitatio illas supfluitates eũare potẽter. necessario oz in cõseruatiõe sanitatis vt cibis medicinalib⁹ aut medicis potiant̃. Et ꝓpter hoc in ꝓncipio suarũ comestionũ oz vt rebus hũidis reficiant̃: vt bletis elixis:paratis cuz almuri: oleo ꝛ sale:aut in alys silr ꝑparatis. Clistere vo lenitiuum vltimũ eis existit:ꝛ vti debẽt ficubus cum semie vrtice ꝛ croco:ꝛ silibus ante cibũ:ꝛ aqua mellis existit vtilis maxime istis qui neq; vinũ neq; cerusiã bibũt:sed vinũ vtilius põt existere iter alios potus. cerusiarũ que fiunt ex passulis:meliores ille existũt que ex passulis carẽtib⁹ nucleis fiunt. Et hoc ideo qz res q̃ nobiliores sunt senib⁹ sũt ille in gbus vtus stiptica nõ reperit:eo ꝙ resistũt ambabus suis qualitatib⁹ ei qõ queriť in eis:ꝛ debet esse vet⁹ cerusia vsq; ad finẽ sue pfectiõis:ꝛ color suus sicut color vini. Et cerusia que in nostra fit terra vetus nõ appellat̃ nisi spacio sex mẽsiũ trãscẽdat. Et in minori tpe nõ est cõ-

ueniēs cōseruationi sanitatis:ꝛ etiā vinū terre nostre nō appellaꝫ vinū vetus nisi cōsequaꝫ spatiū vnius anni aut medij. Et si in senib⁹ sunt mēbra lesa ꝓ nām:exercitiū eis cōueniēs nō erit. qz senex cui exercitiū ordinaꝫ:est ille in quo nālis lesio mēbrorum nō est. Et senib⁹ necessariū est balneū ter in mēse:aut quater. Et iā dixim⁹ q⁹ iuuenes istius cōplexionis nō idigent balneo ad regimē sanitatis: sed senes idigēt eo ppter eoꝝ exercitioꝝ paucitatē.qz regimē senū cōpositū est ex cōseruatiuo ꝛ ꝓseruatiuo. Et differētia istoꝝ duoꝝ regiminū est in hoc q⁹ vnū ꝓ sīle aliō per dissimile fit. Et est necessariū senib⁹ vitare cibos grossos iter alias res. Et si cōtingat eos aliq̄ comedere associes eos reb⁹ subtiliatiuis. Sed lac bonū est senib⁹ venas hūtib⁹ largas:sed necessariū est vt cū melle vtantur. Senes vo frigide cōplonis per nām ꝛ venas hūtes strictas lacti nō approximēt. ¶ Ducusq̄ locuti sumus de regimīe temperate cōplonis qualr regēda sunt corpora ab infantia vsq; ad senectutē:ꝛ q̄uis ista regimina sint lōginq̄ a possibilitate isti⁹ cōseruatiōis:tñ regule sunt ordinate volenti suam sanitatez conseruare:ꝛ si in hoc deficit:corrigere dz cū euacuātib⁹ superfluitates:ꝛ cū medicinis opilatiōes aperientibus:ꝛ putrefactioni ꝛ apostematib⁹ resistētibus.

¶ Capitulum.X.Qō est de regimine corpoꝝ habentiū distemperantiam compositam.

DE hinc volum⁹ loq de regimine aliarū cōplexionū. Et dicim⁹ q⁹ istoꝝ corporum due sunt spēs. vna est sup cuius mēbra oīa dominaꝫ mala cōplo distēperata ex loco ꝛ cōplonib⁹ distēperatis:ꝛ alia est sup cui⁹ mēbra mala cōplexio dominaꝫ:que in ipsis recipit diuersitatez. vbi gra. sicut cerebꝝ calidū ꝛ stomac⁹ frigidus:ꝛ hec spēs ꝑz Hal. est deterior ꝑma.ꝛ maxīe q̄ talis cōplexio in mēbris radicalib⁹ fita est. Et regimē istoꝝ magis est ꝓpinquū ꝑseruatiue q̄ cōseruatiue maxime in illis q⁹ mēbra ꝑncipalia in suis cōplexionib⁹ sunt discrasiata:ꝛ hoc regimē ē q̄si mediū iter regimē corpoꝝ q̄ nō sunt lesa:ꝛ ꝺdictionē aptitudinis que egritudinē adducit corpoꝛib⁹ in q⁹ est vnuz signū aut plura sanis existētib⁹ que egritudinē ꝓnosticantur:ꝛ ego narrabo in hac parte: in eo q̄ futurum est.

¶ Capl'm.XI.Qō est de regimine corpoꝝ calidorum.

DEinceps volum⁹ narrare de mala complexione simplici:ꝛ incipiemus a calida. Et dicim⁹ q⁹ in cōplone istoꝝ nō apparet in ꝑncipio multa lesio:sed cuz iueterat ipsam siccitas comitaꝫ:ꝛ sup corpora taliū colera citrina dominaꝫ:ꝛ ideo dz vt eoꝝ exercitiū sit facile ꝛ suaue cū suaui deambulatiōe ꝛ getatiōe. Sz q⁹ dicit hyp.q⁹ corpora calida debēt quiescere ꝛ nō exercitari:nō dz itelligi nisi remisse:qō ē qz oīmoda ges corpis nō īgrediꝫ viā sanitatis. Et ob hoc necesse est vt exercitiū sit cū suaui fricatiōe tēperata:que qdē fricatio cremētū efficit in carne.ꝛ ipsi fricationi associetur aliqua ex oleis iunctio ex oleis frigidis:vt oleo violato:ꝛ sīlib⁹. Et balneenꝫ in aq̄ tepida ad hoc vt ex corporibus eoꝝ superfluitates fumose resoluantur. Sed aer balnei eis vtilis nō est:et si postea balneanꝫ in aq̄ frigida ꝓdest vt corrigaꝫ damnum si qō aq̄ calida faci:ꝛ eoꝝ refectiq̄ sit bina in die:etsi siccitas in eis multū manifestareꝫ tertia refectōe vtanꝫ. Sed spēs ciboꝝ ꝑm q⁹ dicūt medici dz eē ꝑm similitudinē in sanitate ꝑsentis ꝓseruationis: ꝛ isti cibi debēt esse calidi:aut calidi ꝛ sic.ꝛ si volūt eoruz cōplones alterare dz fieri per ꝺriū:tñ paulatim ad hoc regimē accedāt. Sed dico qz iste cōplones que exeūt a tēperamēto ad vnā extremitatū ipse sunt ꝓxime illi parti vt īcidant egritudines ex genere illius cōplexiōis.ꝛ hoc fit cū supuenit aliq̄ causa extrinseca:ꝛ ppter hāc aptitudinē que in eis est iueta.dico q⁹ eoꝝ regimē ꝓ sīle ex toto fieri nō debet:ꝓpterea qz tales cōplexiones q̄les iste sunt ꝑm vnū modū nō ꝑseuerāt.imo sunt mobiles vsus egritudinem cōplexionalē.Et ppter hāc cām itelligere non debemus in regimēto suoꝝ ciboꝝ cōseruationē:imo ꝛ ꝓseruationem ad resistendū ei qō accidere eis posset ex pte suarum ꝓparationū malarū.Et ppter hoc totū est necesse vt in cibis sit aliq̄ contrarium cōplexionibus eoꝝ:ꝛ hoc est ppter timorem occasionum extrinsecarū. Nam ex parte complexionis solius nō est timendū vti simil⁹ in toto:ꝛ hec est sentētia illoꝝ q⁹ sentētiā istam seruāt:q̄uis ex toto hoc nō declarēt.tñ istud regimē nō sufficit nisi euacuetur humor qui hāc fouet cōplexionē ꝓ vomitū aut per fluxuz vētris:ꝛ debes itendere euacuare illū humorē per locuz cōsuetum a natura.ita q⁹ si ꝑ vomitum:per vomitum.ꝛ si per fluxū ventris:per fluxū.ꝛ melius est per fluxū.qz talis euacuatio est magis nāe manifesta. Et mihi videꝫ sufficere:vt habēs hanc cōplonē calidā: vel calidā ꝛ siccam: purgeꝫ cuz tamarindis:violis ꝛ mirab.citrinis:ꝛ alubleb .i.corriziola ꝛ similibus.ꝛ iste complexiōes calide aut calide ꝛ sicce ꝑm plurimū sunt vapoꝛose ꝛ fumose:ꝛ ob hoc balneatiōe indigēt ne cito effimerā incidāt:ꝛ sīlr si tenui dieta lōgo vsi fuerit tēpore. Et bonū est istis aliq̄ post cibū balneari vt eoꝝ corpora īpinguenꝫ:sed q⁹ in dextro latere sentiet grauitatez hoc vitare dz:ꝛ ē necesse vt rebus vtaꝫ expilatiuis. Neq; istis est ꝓueniēs potatio vini:ꝛ si bibāt vinū bibere debēt aquosuz. Et vlr dico q⁹ regimen cōplonuz calidarū ꝛ sic.ꝛ calidarū simpliciū nō diuersificaꝫ in fine nisi ꝑm plus ꝛ minus:qz ipossibile est vt caliditas ī fine nō deueniat ad siccitatē:ꝛ vtile ē istis oxizacara in tēporibus calidis frīda cuz aliqbus semīb⁹ ꝛ herbis que hūt vtutē aperitiuā ꝛ ꝓuocatiuā sine caliditate:sicut est semē scariole ꝛ capillus veneris:ꝛ etiaz semē apy:cui⁹ sit sua vtus reꝑssa in q̄titate cuz semīb⁹ melonis:ꝛ cucumeris:aut cū alia re q̄ habeat tēperare calitatez ꝛ sic.materierū dictaruz:quēadmodū ē stipes scariole ꝛ viole. Et mirabilis Auēzoar dicit q⁹ in oībus locis in q⁹ vtimur oxizacara debemus vti floꝛe nenufaris:ꝛ maxime calido tpe. Et dicit ꝑ experientiā q⁹ nenufar habz sua ꝓprietate ꝑseruare tales a febꝛe. Itē dicit q⁹ semp cū oxizacara debemus vti reb⁹ q̄ os stomaci fortificant sicut aqua mastices:aut cinamomū aut spica:qz acetū inq̄ctuz est acetū os stomaci ledit. Et mihi videꝫ q⁹ aqua ordei tpe calo sit regimē ꝓueniēs:dūmodo cū ipsa sit aliqd qō repmat nocumētū oris stomaci ex ea. Et qui hūt cōplonē siccā necesse hūt eoꝝ corpora hūectare:ne in eis acceleret senectus:ꝛ hoc dz facere cū cibis hūidis laudabilis chimi:sicut ē caro pulloꝝ iuuenū:ꝛ vti balneo aque dulcis tepide.ꝛ fugere laborē ꝛ vigiliā:ꝛ oīa accītia aīe que corpori faciūt acq rere caliditatez:sicut furoꝛ ꝛ ira:ꝛ eoꝝ sīlia:ꝛ assuefacere ea que corpori adducūt delectationē ꝛ gaudiū:ꝛ vt extrīseca q̄ eis ītēdimus facere sint ꝺria sue cōplōni:ꝛ folia salicis ꝛ vitis ꝛ aque frīde:excepto gaudio tēperato:aere tēperato:ꝛ mobilib⁹ lectis:ꝛ audire sonos amenos eis ꝓueniēs est. ¶ Sed cōplonibus calidis ꝛ hūidis supueniunt egritudies putride ꝛ discursus superfluitatū:ꝛ maxīe tēporе iuuētutis. Et idcirco necesse ē vt exercitenꝫ forti exercitio ꝛ veloci:ꝛ vtanꝫ fricatiōe multa ꝛ forti:ꝛ q⁹ etiā balneenꝫ añ cibū:ꝛ oz vlr stomacū taliū ītueri.nā si ipius cōplexio ad malā cōplonē ꝓuertereꝫ hūores toti⁹ corpis ad idē declinarēt:ꝛ tūc cib⁹ eoꝝ declinaret ad frīditatē ꝛ sicitatē. Et ista cōplo nō est tēperata sicut opinat⁹ est H. Et antiq dixerūt q⁹ cōplo nālis ē calida ꝛ hūida:qz cū ꝓparamus cōplonē nālē inq̄ctū est media extremitatib⁹ tūc dicimus q⁹ est tēperata eq̄lis ꝛ extremitates itelliguntꝫ hic viij.complones. Et qñ ipsam cōparamus dominio superfluitatis elemētoꝝ que sunt in ipsa,nos dicimus q⁹ sit ca-

lida ⁊ humida:eo q̄ caliditas ⁊ humiditas plus dominā/tur in ipsa q̄z frigiditas ⁊ siccitas:⁊ nō dicimus hic cōple/xionem temperatā hāc de qua logmur hic q̄ sit calida ⁊ humida nisi cōparatione ad naturalē.ergo cū dicim⁹ cali dam ⁊ hu.esse tēperatā nisi equoce dicit̄.Et Hal'.met dic̄ q̄ nālis dr̄ respectu extremoꝝ:⁊ calida ⁊ hu.comparatio ne tēperātie dicit̄:⁊ ideo dubitat̄ ꝼm hoc tempus q̄ hec temperata complexio non iueniatur.

¶Cap.XII.Qō est de euacuatione cozpoꝝ calidozum.

DEiceps reuertamur ad id a quo separati fui/mus:⁊ dicam⁹ q̄ nō opz appropriare conser/uationē sanitatis solū sup exercitiuz balnea/tionem ⁊ cibos hūtibus hāc complexionez: verū opz cū hoc euacuare supfluitates cum medicinis laxatiuis a capite per viā sternutationis:⁊ gar garizando oze masticē ⁊ grana stafisagrie:⁊ ēt ꝓuocando vrinam:⁊ medicine cōueniētes ad purgādū habētes hāc cōplexionē sunt medicine leues sicut agaricus turbith:⁊ cartamū.Et opz q̄ isti multuz ab opi'onibus sibi cauere debeant:⁊ iter ceteras causas putrefactionis huic resiste re debēt euacuādo humozē qui putrefieri consueuerat:⁊ cū medicinis resistentib⁹ putrefactioni suis qualitatibus ⁊ suis ꝓprietatib⁹.q̄ qz nā putrefactionis stat per extra/neum calozē cum humiditate supflua fetida sicut sunt ei medicine odozifere in vltimo cōtrarietatis. Et si tu feceris vnā cōpositionē in qua oēs iste vtutes aggregent̄ erit vltima medicina ad cōseruationē sanitatis ipsoꝝ dūmo/do repzesse sint in illis eius vtutes q̄bus nō idigēt.Sz cō/plexio frigida debet cōseruari cū reb⁹ calidis sine hume/ctatione.vz.exercitio balneis siccis cibis ⁊ his similibus. Sed cōplexio frigida ⁊ hu.dz regi cū regimine calefaciē/te ⁊ exiccāte:⁊ cum multiplicatione exercity:⁊ idiget eua cuatione ꝓpter superfluitates que a tali ꝓplexione gene/rantur.Sed cōplexiones frigide ⁊ sicce ceteris sunt dete riozes:⁊ idigent in earū regimine calefaciētibus ⁊ hume ctantibus:⁊ leui fricatione:⁊ dulcis aque balneo:⁊ exerci tio tēperato ⁊ somno lōgo.Et vniuersal'r cōplexionis hu/mide idigent iter refectionē ⁊ refectionē moza lōga:quē/admodū sicce idigent breui.⁊ cōplexiones frigide ⁊ sicce idigent supfluitatū euacuatione vt humozis melācolici. Et medicine ad hoc valētes sunt mirab.idi.⁊ polipodiū. Et vina aromatica sunt conueniētia valde huic comple/xioni.Et coitus nocet plus ceteris oībus complexionib⁹ maxime frigidis ⁊ sic.Et inter complexiones calida ⁊ hu mida superfluum tolerare pōt leuius:⁊ que peiozes sunt frigide ⁊ sic.existūt.humide vero medio modo se habent circa illud. Jsta sunt regimina complexionū distempera/tarum in qualitatib⁹ actiuis ⁊ passiuis.Sed cōplexiones distēperate solū in passiuis tantam non recipiūt lesionē: quātam distemperate in vtrisq̄ aut in actiuis.

¶Cap'm.XIII.Qō est de resumptione extenuatoꝝ.

SEd regimē cozpoꝝ extenuatoꝝ dz eē per cō trariū causarū extenuatiōis:vt si fuerit hui⁹ causa caliditas cum siccitate membrozuz va lebit frigida ⁊ hūida dieta:⁊ si causa extenua tionis fuerit ꝓpter debilitatē attractiue que est in mēbris: inunctio olei oliue affert iuuamētuz: dum/modo solū stet sup mēbra donec trahāt cibum ⁊ nō plus: ⁊ si mozā contraxerit nimiū dissoluet.⁊ alterabit:⁊ si cau sa exiccationis erit super virtutē digestiuā frigiditas ad/ministrent̄ ea que cōfortent digestiuam.sicut vinum ⁊ ea que scis:⁊ vniuersal'r extenuatio siccitati associat̄. ¶Sz siccitas aliqñ ꝓuenit ꝓpter dissolutionez multā.⁊ aliqñ ꝓpter paucitatē digestionis:⁊ aliqñ ꝓpter vsum cibozuz siccoꝝ.Et rectificatio istoꝝ ē facilis:⁊ extenuatio cozpo/rum pinguiū fit per cōtrariū:ꝼm q̄ tu scis.

¶Capitulum.XIIII.Qō est de conseruatione cozporis cuius membrum est distemperatum.

AUcuiscq̄ narrauimus regimen distēperate cō plexionis vl'r.Deinceps narrare volum⁹ ō re gimine distēperate in singulis mēbris.Et di/cim⁹ q̄ regimē istarū ꝓpl'onū plus īgredit̄ ge nus ꝑseruatiōis q̄z regimē ꝓpl'onis distēpate cōis.Et ītētio nostra in tali ꝓpl'one q̄lis est ista: ē vt vtus illi⁹ mēbri fortificet suā ꝓpl'onē tēpando ⁊ euacuādo sup/fluitates q̄ in eo generant̄:⁊ remouere cām que illā gene rat supfluitatē ꝓsiderādo vtrum sit lesum in se aut ꝑ alte rius mēbri cōpassionē quēadmodū stomac⁹ in aligb⁹ ho/minib⁹ ē lesus ꝑ se:⁊ in alys ꝑ cōpassionē cerebri:⁊ mēbra q̄⁹ magl dānificant̄ alys sūt mēbra p̄ncipalia:cū ꝓpl'o erit alteri ꝓria.vbi gr̄a.cū epar est cal'm:⁊ stōus frigidus:⁊ cor pus est extenuatū:⁊ lūbi in arenis abūdāt:vl' vt in corpe extenuato testiculi multū generāt spma:i talib⁹ idigem⁹ regimine mixto:⁊ plus īstare distēpantie piculosioꝝ.i. ita q̄ aliud obliuioni nō tradat̄:⁊ hoc īgredit̄ doctrinā de in genio sanitatis:⁊ ob hoc nō plura his dicem⁹.Sz regimē ꝑseruatiuū est de genere curatiui sicut dicem⁹ postea. Et scias q̄ deterioꝝ haꝝ ꝓpl'onū ē illa q̄ ē in cerebzo declinā te multū ad caliditatē aut frigiditatez. iō q̄ qñ cōplexio cerebri est ad malitiaz cōuersa est cā aduētus mali multi ⁊ magni:quēadmodū sunt apata colli:⁊ squinantia:⁊ oris pustulationes:⁊ apata vulue:⁊ raucedo:⁊ ptisis:⁊ tussis:⁊ dissinteria:⁊ alia istis silia:⁊ aliqñ currūt supfluitates iste ad stōm:⁊ cozrūpūt ipm:ita q̄ si fluxus fuerit fridus con/uertet ipm ad fridītatē:⁊ cōpl'o totius cozporis cozrūpet̄: ⁊ cū hoc patiēs eructuatiōes emittet acetosas:vt mihi tē poze iuuētutis accidit:qz meus stomacus ꝓpter malitiaz regimis malā acq̄siuit cōpl'onē:⁊ medicus meus ignozās eā dixit q̄ tal'r fuit ꝓfirmata q̄ ipsā remouere nō potuit. ⁊ ego ignozās oīno erā scīe medicine:⁊ ab hac oēs distēpe rātie mee oztum hūt.Et qñ distēperātia fuerit calida flu xus hūozū in aliqbus erit calidus.rememoratio vo oīum barū in caplo de īgenio sanitatis cōtinet̄. ¶Sed conser uatio cōpl'onis cerebri vt nō discrasiet̄ est vt si est fridus supponant̄ ei res exiccatiue hūtes caliditatē cū aromati/citate:sicut mac̄.⁊ gariofoli puluerizati.post q̄z cum vino fuerit ablutū:⁊ eūent̄ supfluitates q̄ in ipo ꝓtinue gñant̄ cū sternutatiōe ⁊ fricatiōe q̄ fiunt cū radice nucis:⁊ etiaz gingiuarū fricatio ꝓfert. Et crebra masticatio masticis:⁊ vti medicis q̄ eūant hūozes in eo abūdantes tpibus con/gruis:⁊ maxime in vere ⁊ autūno. ¶Sed cerebruz distē peratū in caliditate in quo supfluitates cal'e gñant̄ ꝑ con trariū h⁹ ꝓseruat̄:⁊ hoc fit inūgēdo caput eius oleo ros.et euacuādo hūozē cōtristātē ꝼm q̄ melius videt̄ cōuenire. Et vl'r cerebrū magis alterat̄ fridītate q̄z caliditate:⁊ ꝑ pter hoc oz ipm a frigoze ꝓseruare ꝓseruatiōe vltima.Sz regimē illozū quoꝝ ipossibile ē regere ipsos isto regimīe: necesse ē cōseruare eoꝝ q̄litates:qñ sicut est eq̄lis cōpl'o nis a sua natiuitate videt̄ mihi vt egritudies eisdē supue niētes sint ex repletiōe:⁊ ob hoc idigent eūone vl'i.vz.flo botomia:⁊ maxime si in eo apparuerit signa repletiōis.⁊ oz cū hoc vt abstineāt a cibis multi nutrimēti. Sed q̄ nō habet cōpl'onē tēperatā maioꝝ pars suarū egritudinuz a malis hūozibus bz ꝓuenire:⁊ ob hoc oz ipsos abstinere:⁊ scire illos euacuare cōsiderando semꝑ q̄titatē eūonis vt nō sit supflua nec diminuta:eo q̄ tales sunt q̄⁹ vna eūo sufficere nō videt̄ in vere:⁊ tales sunt q̄ idigēt duab⁹:vna .s.in vere:⁊ alia in autūno. Et ego dico q̄ illi q̄ vtunt̄ po/tionib⁹ in septimanis annoꝝ:aut in medietatib⁹ eorū re/ctius faciūt q̄z illi q̄ oī anno purgatiōes exercēt:qz nos vi demus q̄ egritudies vtplurimū nō accidūt hoib⁹ nisi cir/cuitib⁹ termīatis aut circa ipos.Et iō circa vnūq̄dq̄ indi

iuduū hoc ē cōsiderādū: qm̄ spero q cū hoc regimīe multi poterūt euadere ab egritudinibus eis accidentaliter euenientib⁹: z cōuenit etiā vt qui volūt mutare cōsuetudinē malā: vt mutāt ipsaz suo posse paulatī ne terreāt subito.

¶ Caplm. XV. Qō est de cōseruatione corpoz que preparata sunt in egritudines cadere.

Einceps volum⁹ tractare de corporib⁹ q̄ propinqua sunt: vt in egritudinē cadāt: vt eorum malis aptitudinib⁹ obuiemus. ¶ Et vl'r dicimus q gen⁹ pseruationis futurarū egritudinū fieri oz qm̄ aliqō signū manifestat: tūc recte est ex genere cure egrotantis in pūti. vbi gra. resistere lepre vt nō fiat est idē cū reb⁹ qbus curat qm̄ ē: illud idez dicim⁹ in alys egritudinib⁹. Malaz vo aptitudinū z manifestioz est illa q̄ oī spōtaneus labor: nā qm̄ hic corporib⁹ adest apta z acceptata sunt in ifirmitatib⁹ multis: z ob h̄ de isto vl'em sermonē faciemus q nō erit sil'e alys malis aptitudinib⁹ ppzys in oī egritudine: eo q modus obuiādi illis aptitudinib⁹ malis est vn⁹ z idē modus cum cura egritudinum ipsaruz. z idcirco id nō ē recitādus. Et scias q nō obliti sum⁹ de cōseruationib⁹ corpoz tpe corruptionis aeris: sed in posteruz dicem⁹. ¶ Sed icipiem⁹ log de labore. z dicem⁹ qō iā dictū ē in libro egritudinuz q pōt ee trib⁹ modis. Un⁹ est labor vlceratiu⁹: z hec spēs fit ab hūozib⁹ colericis q hoc mouēt: z de hac spē ad psens intendim⁹ log. Alia spēs oī extēsiu⁹: z hec ex sanguinis multitudine fit: z p̄m aliquos oī vētosus. Tertia spēs oī apostemosus z cōpositus ex extēsiuo z vlceratiuo: z de ei⁹ ppzietate ē vt supueniat oīb⁹ mēbris appitio cremēti circa oīa extrema. Et volum⁹ icipere a cura oēs has spēs cōtinēte: postea vo de vnaquaq spē loquemur p se. Et dicimus q cā efficiēs est mala pplo mālis. ergo medicīa cōmunicās istis spēbus erit aut alteratiua aut euacuatiua. Et alterationē z eūationē facit nā cū cibis z medicinis que habēt disponere hūores ad hūc finē: z aliqñ adiuuant ad hoc somnus qes z fames. Et eūatio fit cū medicinis q̄ puocant vrinā z sudorē z vētū: z est cū exercitio: z hec fiunt: qz ars segtur cursuz nāe: z iste sunt medicine cōicātes oībus speciebus supradictis: verū de ppria vniuscuiusq istaruz volum⁹ dicere: eo q nō eūat vnaquaq istaruz specierū vna specie euacuationis: nec alteratur vnaquaq istarum specierum vna specie alterationis.

¶ Capitulum. XVI. Quod est de remotione z preseruatione corporum a labore vlceratiuo.

Neipiam⁹ nūc a labore vlceratiuo: z dicam⁹ q cā efficiēs istius est hūor acutus mordicatiuus: z tu scis q hūor mordicatiu⁹ est coleric⁹. aut melācolic⁹: aut flegmatic⁹ salsus. ideo qz vnusq̄q istoz est mordicatiu⁹. Sz colera est acuta ppter suū acumē: z melīa ppter suā acetositatez: z flegma salsuz ppter suā salsuginē: z hic accidūt aliq̄ distinctōes: qō ē. qz isti hūores nō effugiūt: qm̄ aut sub cute solū sūt locati aut pfūdati i musculo aut sūt i musculo z venis ex via q̄ ueniūt i sanguīe paterno ppinq̄. Adhuc nō ē lōginquū. qn sint cū istis hūorib⁹ alij hūores mucilaginosi: z forte nō sūt: z si sūt nō effugiūt qn aut sint i spōgiositate carnis aut in venis. z si sūt in venis. aut sunt cū paucitate sanguinis aut cū ei⁹ multitudine. Et nō est mult⁹ sanguis in venis: nisi cū isti hūores sunt pauci: z nō sūt multū elōgati a pplone sanguinis: eo q uētio quozūdā in actu non fit nisi ante uersionē ipsoz in sanguinē: z alig post uersionē in eūdē: vt ē col'a z melīa: z alig cito cōuertunt: z alii qui tarde. qm̄ qm̄ multū elōgati sunt a sanguine lōga indiget uersiōe: z q ppinq̄ sunt in breui uertunt: z hoc ē qō pōt dici ō hoc labore: z vnusq̄q istoz ppaz hz medicinā. Et dicim⁹ q qm̄ isti hūores efficiūt laborē: z sub cute sunt locati forte exercitiū z fortis fricatio erit sufficiens medicina cuz balneo z cibo subtili: aut aq̄ ordei z sgnzibin z similia. Et qm̄ isti hūores in poris sūt locati nō idiget exercitio: sed q̄te z somno z abstinere a cibo: eo q̄ ista adducūt digōnē: z sero balneent in aq̄ tepida: z cibis subtilibus cibent post assumptionē sgnzibin: eo q̄ squinzibin euacuat per vrinā z sudorē illū hūorē qui pōt moueri a nā. Et si h̄ accīs sedabit: p hoc tūc plene cām hui⁹ cognoscimus: z si nō sedat: z somn⁹ patiētis fuerit debilis z vari⁹: tūc nō est hūor in carne z musculis solū: sz ēt in venis. Et tūc considerādū est si cū istis hūorib⁹ q faciūt hūc laborē sunt humores mucillaginosi aut nō. z dicimus q si non sunt humores mucillaginosi z humores facientes laborem sunt in pozositatibus aut venis: z tunc attendendū est si cum eis est sanguis multus aut pauc⁹: aut si illi humores sunt remoti a substantia sanguinis aut propinqui. Et si pauc⁹ est sanguis z hūores sunt remoti a substantia ipsius. tunc humor iste faciens laborez debet euacuari per farmaciā z nō per flebotomiam secūdum spēm illius humoris faciētis laborē: sīue fuerit colericus sīue melīcus sīue flaticus salsus: qm̄ qm̄ isti hūores exeūt a natura in q̄litate: tūc indiget eūone cū medicina attractiua: q̄ ppzie habeat respicere illū hūorē: eo q̄ q̄litate peccāt. Sed si peccāt q̄titate tūc faciēda ē flobotomia: sicut dixim⁹ in libro de igenio sanitatis. Et si isti hūores sint cū multo sāguine: z nō multū remoti a sanguīs suba: tūc in p̄mis debēt eūari per flobotomiā: z postmodū p farmaciā: hoc est si non adsint hūores mucillaginosi: qō est: qz si cū istis apparēt hūores mucillaginosi: tūc cōsiderādū est si hūores fuerint in venis cū multo sāguīe: z nō erūt multū ab ipsius suba remoti: tūc sil'r debēt eūari cū flobotomia: z tū farmacia difficilis ee debz. Et si hūores mucillaginosi fuerint in venis multi cū sanguīe pauco: z hūores laborē inferētes a suba sāguis fuerit remoti: tūc nō est flobotomādū nec farmacandū: eo q̄ flobotomia pnecabilis esset: nec in farmacia pposītū secuti essemus: qz ppter eoz grossitiē humores obediētes nō eēnt. Sed plus fluerēt: z etiā vene clauderent: z hic iterponēda est ges medicinalis: z subtiles cibi z icisiui sine multa caliditate ad hoc vt multa in mēbris illoz spīo nō fiat: z ꝓueniētius in h̄ casu ē squinzibim deinde: cui⁹ siccitas sit repressa cū radice lily z viol'. Et aq̄ ordei ꝓueniēs hic est: z maxime in iuuenib⁹ cuz radice feniculi. z ydromel etiā. Et qz in corporib⁹ istoz vētositas grossa z iflatiua gñat. ꝑcipit H. dari dyapipereon z dyaciminū. Sz in nostro climate hoc ē vitādū: qz posset febrez incitare. Et ipse H. his nō vtebat nisi in tpe frīdo: z frīda cōplone: z medicine subtiles mēbra itrīseca ꝓfortātes cū remisso calore vtiles sunt sicut darsiue: z assaz: z cinamomū: z ambra: z cassialignea: z in arabico icbalicha z gario foli: z sil'ia aromatica. ¶ Et si Halienus aliquā istarū repudiet facit hoc ppter suā stipticitatē: z si cū alys composueris bona erit cōfectio ob hoc: qz mēbra p̄ncipalia sunt in vltimo debilitatis: z maxime os stomaci i hac cōpone mastix nō obmittat. Sed rosa nō ē hic cōmēdāda ppter sui friditatē z sic. q̄uis sit ꝓfortatiua. Sed sticados est vltimū in hac cōpone q̄litate z ppzietate. z quēadmodū in hoc casu flobotomia inhibet: z vomit⁹ rōne eadē. Sz qm̄ hūores mucillaginosi sunt in musculis z sāguis venaruz est mūdus: tūc nō timēde sunt res multū calide z vrinaz puocātes: ppterea qz tūc nō est timēdū vt humor in mēbris spargat. Et H. hic vtit medicīa ex pulegio facta: z mihi multū placet illa aut ei similis. ¶ Et scias q mihi non fuit necesse narrare hec signa significantia dominiuz humorum istoz: nec signa significātia quātitatem nec locū. ideo qz oīa sunt tibi nota in libro signoz. Et tu debes confidere in vrina in cognitione generū humoz qui iter mu

culos sunt quãtitatẽ debes sumere a regimine antecedẽte a complexione a tempore ⁊ etate: ⁊ alys rebus in libro signorum dictis.

¶ Capitulum. XVII. Qõ est de remotione ⁊ ꝑseruatione corporꝫ a labore apostemoso ⁊ extensiuo.

SEd labor apostemosus ⁊ extensiu⁹ de necessitate ꝓueniunt a sanguine multo: ideo conueniens est patiẽtez ꝑmittus flobotomare: ⁊ autumãdo quãtitates ꝟm tẽpus ⁊ etatẽ ⁊ complexionẽ sicut in libro de ĩgenio sanitatis docetur. Et sunt distinguẽda mẽbra in cũatione istius laboris. ita ꝙ si in capite grauitas affuerit cephalicã flobotomare debes: ⁊ si in mẽbris medys basilicã: ⁊ cum ambas continuerit partes mediana erit flobotomanda.

¶ Capitulum. XVIII. Qõ est de conseruatione corporum tempore pestilentie aeris.

IN hac particula adhuc narrare remãsit corporũ ꝑseruationẽ ab egritudinib⁹ ab aere ꝑ ter nãm. ¶ Et dicimus breuiter ꝙ aer vt alibi dictuꝫ est permutat̃ aliqñ in q̃litate: ⁊ aliquãdo in suba sua: ſz cũ sit ĩ vno aut alio: tũc ꝑparata sunt corpora recipere egritudines sil̃es illi ꝓpłoni: tñ oĩa corpora ab istis dispositionib⁹ nõ ledunt̃: ſz solũ nocent̃ corpora ꝑparata: nã si eẽt hoc oĩb⁹ cõe egrotarent oẽs in aere supradicto. Idcirco confidere debem⁹ in regimine vłi oẽs has cõtinẽti ꝑmutatiões: hoc ẽ in apertione opilationũ: ⁊ in resistendo causis putrefactionis ex toto: ⁊ cũ dico ꝙ oẽs has ꝑmutationes cõtineãt. ĩtendo ꝑmutationes que in suba sunt. Sed ꝑmutatio q̃ in q̃litate existit in vna. vz. aut in plurib⁹ regimẽ ipsis q̃litatib⁹ ꝓtrariũ eẽ debet: ⁊ hoc regimẽ particulare est. vbi gr̃a. si ẽ distẽperatus in caliditate ⁊ sic. cuꝫ frigidis ⁊ hu. regi dz: ⁊ degere in septẽtrionalib⁹ locis in gbus adhuc aer reprimat̃ rorationeaque ⁊ folys aromaticis hũidis. sic oĩb⁹ alys q̃litatib⁹ excedẽtib⁹ ꝓrium apponat̃. Et si magna caliditas nõ obstaret leuiter euacuãde eẽnt supfluitates q̃ in tẽpozib⁹ illis eẽnt generate. Sz aeri corrupto in suba sil̃r resistendũ est eũationib⁹ vłib⁹: ⁊ cũ resistẽtib⁹ epidimie a tota spẽ: ⁊ vtant̃ cibis frigidis ⁊ sic. a putrefactiõe remotis sicut aceto ⁊ lẽtib⁹: ⁊ aromatizare aerẽ cũ reb⁹ resistẽtib⁹ putrefactioni sicut cũ costo: ⁊ storace ⁊ galbano. Et terbẽtine iest ꝓprietas ĩ hoc casu. ⁊ tyriaca maior isti tẽpori epidimiali multũ resistit sumẽdo ab vno characte vsqꝫ ad. ʒ. i. ⁊ post nõ dz comedere nisi celebrata in oĩb⁹ mẽbris digõne: ⁊ ẞ fit spacio. 6. horarũ. Bolus armenus ⁊ terra sigillata ĩ aere pestilẽtiali magnũ ꝑstat iuuamẽtũ. ⁊ p nomẽ Auẽzoar odor vrine ircoꝫ ꝓfert multũ: ⁊ dr̃ ꝙ ex aloes duas ptes croci ⁊ mirre partẽ. i. de quo sumat̃ oĩ die põdus. xy. caratorum: cũ. z. i. vini aq̃ mixti iuuat multum: ⁊ nõ est iuẽtus adhuc aliqs q hac medicina sit vsus q a pestilẽtia nõ securetur. Sz in corrũptione tẽporis calidi debẽt eligi loca alta in gb⁹ regnet vẽtus septẽtrionalis aerẽ mũdificãs. Sz si sit corruptio ĩ suba tota: habitãdũ ẽ ĩ domib⁹ terraneis: ⁊ cauernosis ⁊ loca alta vitare: ⁊ vitare oẽs fruct⁹ hũidos: ⁊ tũc necesse ẽ vt oẽs pisces tũc tpis penit⁹ sint nociui: ob hoc: qr sanguis ex istis reb⁹ generat⁹ est cite corruptionis Et sil̃r oẽs carnes exceptis volucrib⁹ montanis: sicut pdices ⁊ similes istis. ⁊ vniuersal̃r res ventrẽ lenificãtes hoc tempore optime sunt: quẽadmoduꝫ tamarindi: viole: cassia ⁊ mãna: ⁊ qõ dictum est in hac particula secundum nostram ĩtentionem sufficiens est.

¶ Explicit liber sextus colliget.

¶ Incipit liber septimus qui est de curatiõe egritudinũ siue de ĩgenio sanitatis: ⁊ ꝓtinẽs capła trigintanouẽ.

¶ Capitulũ. I. Quod est de modo euacuationis male cõplexionis materialis ⁊ non materialis.

LIber medicatiõis qui de ĩgenio sanitatis ĩtitulat̃: dicim⁹: ꝙ ob hoc ꝙ rerũ cõtra naturã sunt due spẽs vz. egritudines ⁊ accidẽtia consequẽtia egritudies. ⁊ iterũ egritudinũ sunt due spẽs. vz. egritudines ꝓprie ⁊ ꝑme consimiles ⁊ cõpositе seruatio: vt sunt a malitia octo specierũ male cõplexionis materialis ⁊ nõ materialis: ⁊ sunt egritudines ꝓprie membris officialib⁹. Uidetur nobis vt narremus ĩcipiendo prius a via de ĩgenio sanitatis a remotione egritudinum ꝓpriarum mẽbrorũ cõsimilium si sint materiales aut nõ materiales: ⁊ postea ĩgenium remotionis egritudinũ mẽbrorum officialiuꝫ: ⁊ vltimo curatione accidentiuꝫ ꝑcurremus: cuius in medicatione egritudinũ ꝓtineatur. qr per remotionẽ egritudinis accidẽtia remouent̃. ¶ Et volum⁹ ꝑmo narrare egritudinũ mẽbrorꝫ cõsimiliũ curationẽ materialium ⁊ non materialiũ: ⁊ postea vnãquãq; spẽm intendimus pertractare: ⁊ hec nobis videt̃ ordinata distictio. Et dicimus ꝙ intẽtio in male cõplone nõ mãli est vnica sola: hoc est vt ad suã reuertat̃ naturaꝫ: ⁊ hoc non fit ꝑmo ⁊ subał̃r nisi ꝑ ꝓrium: per qõ male cõplonis remouent̃ spẽs: ⁊ sunt cibi ⁊ medicie ꝟm plus male cõplonis egritudinali sua ꝑma vtute resistẽtes. vbi gr̃a. si mala cõplo sit calida ⁊ sic. remouetur ꝑ cibos frigidos humidos ⁊ medicinas. Et qr diximus ꝙ remotio male cõplonis non mãlis ꝑmo ⁊ subał̃r a ꝓrio remouet̃. Dicimus qr conuenit aliqñ vt a sil̃ ꝑ accñs sil̃r remoueat̃: sicut aqua frigida mala remouet cõplonẽ frigidã: eo ꝙ claudit poros: etiã ispissat cutim: ⁊ sic calorẽ ĩtrinsecũ fortificat: ⁊ hec medicia multũ est timẽda: ⁊ nõ debz fieri nisi in necessitatis tpe: ⁊ maior pars medicoꝫ qui ea vtunt̃ errãt vt postea ostẽdemus. Sed ĩtẽtio remotionis male cõplonis mãlis duab⁹ rebus existit: vna ẽ vt malus humor eũet̃. alia est vt mala cõplo mẽbri rectificet̃ q̃ relicta est a mala materie sparsione in mẽbris. Eũo duob⁹ fit modis: vn⁹ fit cũ flobotomia: ⁊ alius fit ꝑ farmaciã secessiuam aut vomitiuã aut vrine ꝓuocatiuã: ⁊ ꝑ clisteria ⁊ suppositorẽ: quas oẽs opatiões opant̃ medicine cuz suis vtutib⁹ secundis ⁊ tertys ⁊ ꝓprietatib⁹: quẽadmodũ mala cõplo ꝓma remouet̃ vtutibus ꝓmis: ⁊ aliqñ fit eũo ꝑ ieiunium exercitiũ: balneũ: ⁊ fricationẽ. Sed eũonẽ ꝑ flobotomiaz rõne ⁊ expimẽto cognoscere possumus: ⁊ iuuamẽtum ab expiẽtia cognitũ manifestũ est. Sz iuuamẽtũ rõne cognitũ duob⁹ existit modis: vn⁹ modus est: qr oñsuz est ꝙ medicus semp seq dz viã nature: ſz dicimus ꝙ natura sanat ꝑ fluxũ sanguis egritudies sanguineas multas: ⁊ eadẽ rõne ĩuenim⁹ iuuamẽtũ medicinarũ laxatiuarũ. Scõs modus ẽ ꝙ ipossibile ẽ vt aliqñ cibus ⁊ pot⁹ supflue nõ sumãtur: ita ꝙ ĩ corpe sanguis supfluus aggregẽt̃: aut alter humor: ⁊ supflua indiget euõne: q̃ necessaria fłomia aut farmacia aut euõ alia. Sed ieiuniũ ⁊ exercitium in hoc casu sufficiẽtiã nõ hñt qr nimis minuũt paulatiue cõparatiõe habita ad hãc repletionẽ que est ꝟm vasa. Nam accidere posset sicut accidit illi qui somniabat ĩ balneo sanguineo balneari: vt dictũ est supius in libro signoꝫ sicut dicit. H. vñ cognouit sanguinẽ in sua cõplexione abundare: ⁊ ideo flobotomiã sibi fieri impauit: ⁊ ꝙ siliũ hñs ab alys medicis sequẽtib⁹ viam erasistratis ei ꝓhibuerãt minutionẽ: ⁊ iniũxerũt sibi abstinẽtiã: ⁊ abstinẽdo facta fuit dissolutio humoꝫ: ⁊ ide duplicat⁹ fuit calor ⁊ extinct⁹ fuit sicut extinguit̃ lampas ex multitudine olei q̃n supabũdat. Sed q̃n debet quelibet istarũ euõnũ fieri aut vna plus altera hoc volumus determiare in ꝑmis: ⁊ postea redibimus ad curationem vniuscuiusq; speciei singulariter male complexionis post narrationem rerum significãtium manifeste faciẽdi vel nõ faciẽdi ꝟm quãtitatẽ euõnis ⁊ rectificatio-

nem male complexionis:⁊ hec sunt natura egritudinis:⁊ vt⁹ ⁊ cõplexio ⁊ etas ⁊ tps ⁊ alia que rememorari debẽt. Et dicimus vniuersal⁹ q⁹ euacuatio nõ debet fieri nisi cũ humores cursuz nature egrediunt̃ in toto corpore aut in vno mẽbro:⁊ hoc aut qualitate aut q̃titate aut ambab⁹ A quãtitate vo puenit spes laboris extẽsiui que est repletio ſm vasa. Sed repletio ſm vtutẽ a q̃titate ⁊ qualitate puenit:ita q⁹ vtutes nutritiue ⁊ motiue aggregant̃:⁊ vniuersal⁹ oẽs vtutes opatiue:nã qñ debilitant̃ vtutes tunc opationes in humorib⁹ nãles non fiunt:⁊ ſm plus hãc repletionẽ sequit̃ labor vlceratiuus ꝓpter humoꝝ malitiã qui in hac specie repletionis existũt. Isti sunt euõnis modi supfluitatuz que in toto sunt corpe aut in vno mẽbro. Sed locus in quo flobotomia debet anticipare in quãtitate qñ oẽs humores in quãtitate extra cursum naturalẽ augmẽtant̃:⁊ hoc non ꝓuenit nisi cũ augmẽto sanguinis quãtitatiuo ob hoc q⁹ humores in ipso sunt in potentia:⁊ ista augmẽtatio ſm plus laborẽ ꝑstat extensiuũ. ¶ Sed loc⁹ cui minus necessaria est euacuatio flobotomie est qñ humores extra cursum nature in quantitate:⁊ qualitate egrediunt̃. ¶ Et maxime hic ꝓcedit̃ flobotomia qñ humoꝝ q̃litates qualitati sanguinis nõ repugnãt:neqꝫ etiã a substãtia sanguis elõgant̃:hoc est qz nõ sint crudi ⁊ mucillaginosi. Et aliquãdo flobotomia per accidẽs fit sicut fit per fluxũ sanguinis nariũ:⁊ fluxũ emoꝝroydarũ ⁊ siẽ. Sed hoc quantũ possumus vitare debemus:⁊ aliqñ hec spes euõnis fit ꝓpter attractionẽ materie de membro ad mẽbꝝ sine intẽtione euõnis ipsius ex corpe:⁊ vtplurimũ hoc fit qñ sanguis est paucus: ſz tñ maliciosus existit. Et aliqñ in hoc ambe intentiones aggregant̃: hoc est ut euacuet̃ ⁊ subtrahat̃:⁊ tũc ꝓpter hoc istud facim⁹ ut euacuemus materiã egritudinẽ faciẽtẽ:⁊ ꝑseruemus ne augmẽtet̃. Et scias q⁹ qñ intẽdimus solã euõnem tũc a ꝓpinqua parte mẽbri euacuamus:sed qñ subtractionẽ ad diuersaz ĩtẽdimus partẽ tũc a remotiori trahimus parte. Sed qñ ad ambas partes intendere debemus aut ad vnã magis q̃ ad aliã hoc in subsequentibus dicẽt. Et ꝓpter hanc diuersitatem intẽtionis diuersa sunt loca venarũ in flobotomia. Et ꝓpterea in quibusdã egritudinibus intẽdimus flobotomare basilicã:⁊ aliqñ cefalicã:⁊ in q̃busdã mediana:⁊ aliqñ flobotomamus dextrã ⁊ aliqñ sinistrã:sicut declarabimus:⁊ hec sunt loca ex q̃b⁹ euacuatur sanguis. Sed locus in quo farmacare cõuenit in ꝓmis est quãdo humores exuberãt sola qualitate:hoc conseruato ne sint de natura ꝓius dicta:vt nõ sint crudi aut mucillaginosi. nam tũc icisio ⁊ digestio ꝓcedere debent. Et ꝓpter hoc in anticipatione flobotomie ⁊ farmacie est considerandus. ¶ Rasis dicit q⁹ experiẽtia multotiẽs vidit in matrestũ .i. in hospitali pleureticos flobotomatos ante farmaciaz: ⁊ mortui fuerũt:⁊ mihi videt̃ q⁹ hoc fuit ꝓpterea qz mala materia in ꝓfundo corporis in multa erat quãtitate: ⁊ quãdo detecta fuit ad actũ ꝓducta perdidit patientem. ¶ Et aliquando necesse est anticipare flobotomiam ꝓpter multam necessitatem eo q⁹ ĩcontinenti liberantur. Et est sciendũ q⁹ debemus ĩcipere ab eo quod magis necessariũ esse videt̃:⁊ noster carissimus Albumeron Auenzoar. dicit q⁹ nõ debet fieri flobotomia nisi post corporis mũdificationẽ. Et hoc est:qz quãdo vene a sanguine sunt euacuate sugũt superfluitates malas ad nutriẽdũ ĩeptas ⁊ ab his malã acquirũt complexionẽ:⁊ intantum erit flobotomia causa maioris constipationis ventris.qz mẽbra euacuata sugẽdo supfluitates feculẽtas magis exiccant. ¶ Et scias q⁹ est differẽtia ĩter medicinã mollificatiuã ⁊ laxatiuã:eo q⁹ attractiua est cũ attractiõe.⁊ mollitiua cũ mollificatione:⁊ silia hui⁹ sunt q̃ expellũt feces solum: ſz qñ hũores q̃litate peccãt.ſ.vt sint grossi vel viscosi: tunc nõ ẽ cõueniẽs flobotomia neqꝫ farmacia: de flobotomia manifestũ est. Sz de purgatõe:qz hũores si sunt viscosi ⁊ grossi sunt ĩobediẽtes:et iõ medicina trahet bonos: mali aũt remanebũt. Et Ha.qñ eũare volebat ante aduẽtũ febris cũ medicis calefactiuis ⁊ ĩcisiuis eũabat:⁊ qñ febricitabat faciebat hoc cuz fricatione et medicinis subtiliatiuis habẽtib⁹ calorẽ modicũ:et hoc iam declaratũ est in libro cõseruationis sanitatis:et q⁹ fit cũ febre declarabit̃ in libro febriũ. ¶ Preterea farmacia per accidẽs fit aliquando quẽadmodũ flobotomia:sicut qñ damus farmaciam vt humorẽ trahamus qui causa fluxus existit:⁊ hoc quãuis resistat cause:egritudinez tñ augmẽtat. Et ego in sequentibus explicabo vtrũ p siẽ sit aut p ꝺriũm. ¶ Clisterys vtimur qñ supfluitates solũ ex iteſtinis trahere ĩtendim⁹ aut p viã trahẽdi mãm ad oppositã partẽ:⁊ sicut aliqui laudãt vomitũ in egritudinib⁹ partiũ iferioꝝ:sic ⁊ farmacia in egritudinibus partiũ superioꝝ laudat̃:⁊ alig sunt faciẽtes clisteria qñ nõ possunt recipere medicinam laxatiuam:vel qñ ipsam ifirmus deglutire nõ põt:aut ꝓpter lesionẽ ipsius epatis vel stomaci.qz ledunt̃ ex transitu eoꝝ. ¶ Et balneũ vtplurimuz humores subtiles euacuat:⁊ ꝓpterea in passionib⁹ ex grossis humozib⁹ fieri nõ debet nisi ꝑcedat digõ:qz ex hoc iflãmatio toti⁹ corporis sequet̃:⁊ forsaz ꝓncipaliuz mẽbroꝝ ⁊ fames ẽ vna ex speciebus euacuatiõis:⁊ maxime in egritudinib⁹ in q̃bus status ⁊ crisis sunt ꝓpinqua. ¶ Isti sunt modi eũatiõis male cõplexionis materialis ⁊ non materialis.

¶ Cap. II. Qõ ẽ de modo:⁊ qñ fieri dz eũatio ⁊ curatio.

Deinceps dicẽdũ est qual⁹ in supradictis agẽduz sit ſm magis ⁊ min⁹:aut qñ nihil fieri dz ⁊ maxime in eũationib⁹ ⁊ curationib⁹ q̃ fiunt per ꝺriũm:naz in plurib⁹ locis euacuatio ⁊ alie ꝺrietates nõ cõpetũt:q̃uis nã egritudinis illud regrat:⁊ dicim⁹ q⁹ nostra ĩtentio in remotiõe male cõplexionis nõ mãlis est vt rectificet̃:⁊ hoc fieri nõ põt nisi per cõtrarietatẽ curãtis in gradu exit⁹ illi⁹ ꝺrietatis a tẽperamẽto. Sciendũ est q⁹ vt cognoscat̃ mensura distẽperãtie illius corporis oz:⁊ hoc cognosci non poterit:nisi qñ illi⁹ corporis ꝓpꝛia cognita fuerit sana:etas:clima:tps ãni: regimẽ ⁊ ꝓsuetudo.sil⁹ vtus:causa ⁊ accñs: ꝓpterea qz in multis locis nõ attẽdit̃ cause nec vtuti:nisi qñ cã male cõplexiõis mãlis existit. Sed qñ mala cõplexio nõ mãlis ẽ in aliquo singulari mẽbro:tũc mẽsura curationis p ꝺriuz sumit̃ a mẽbro cõplexione:⁊ ab ipsius iuuamẽto:⁊ a colligãtia ipsi⁹:⁊ a situ ipsius:⁊ ab ipsi⁹ sensibilitate:⁊ alys cognitis reb⁹. Sed modi curatiõis male ꝓpꝛionis mãlis ob hoc.qz ĩtẽtio sola est in supflui euacuatione:⁊ in alio non: vt recte ꝑcedat. Sciende sunt cause que illas generãt superfluitates:⁊ si a nã cõplexionis corporis ꝓueniunt aut nõ.qz in aligbus corporib⁹ hũores supfluũt ab eoꝝ naturis:⁊ in q̃busdã ab etate.tẽpore ãni aere ⁊ nutrimẽto:⁊ regimine:⁊ a purgatione eoꝝ.q̃ ex corpore purgari solebãt: vt sunt sanguis emoꝝroidarũ ⁊ menstruus ⁊ ꝓuatio ꝓsueti exercity:⁊ negligẽtia eũationũ:⁊ etiã vtus opat̃ in hoc genere multũ:eo q⁹ in maiori parte nã egritudinis ꝺriat̃ eũationi. Per vtutẽ itelligo vtutes opatiuas:sicut virtus expulsiua:⁊ vtus nutritiua:⁊ vtus motiua. Et aliqñ mot⁹ eũationis vꝛis accipit̃ a mẽbris ifirmis.⁊ maxime a ꝓncipalibus:⁊ opatiões habẽtibus ꝓncipales sicut ab illo qui flobotomia idiget:⁊ oris stomaci debilitatez habet:⁊ etiã quãdo intẽdimus euacuare aliud membrũ ex membris corporis aliqua sunt recipientia demonstrationẽ a locis suorum subiectoꝝ:⁊ suarũ cõmunicationũ ⁊ iuuamẽtoꝝ ⁊ suarũ sensibilitatũ:⁊ forme dispõnis:⁊ modi mẽbroruz totius corporis:eo qz possibile est vt corpus demõstret̃ sit per eũone:⁊ forsan q⁹ nõ:⁊ hoc qñ in corpe nõ inuenit̃ re-

pletio vniuersalis nisi in vno membro solũ. Et impregnatio in mulieribꝰ est exꝛ rebꝰ ſignificãtibus eũonẽ vel ipsiꝰ ꝓuatõez: ꝛ hec sunt q̃ ſignificant in ꝛrietate faciẽdi medicinã vel nõ: ꝛ si purgatio fieri ꝺz vel nõ. Et nunc ꝺcenda est ſignificatio q̃ ſumit̃ a ꝺuabus rebus ſupꝛa ꝺictis. i. ab eũone ꝛ curatõe sine attractõe p ꝛriuz q̃liter ꝺebẽt fieri. Et icipiamus a curatõe per ꝛriũ: ꝛ ꝺicamus ꝙ a medicis ꝺciñ est ꝙ qñ ꝙlo aer tꝑs anni: ꝛ ſimilia cum egritudine ꝓueniũt: tunc nõ est egressa ꝙlo a natura ꝓꝓria nimio exitu. vbi gꝛa. iuuenis calide ꝙplexionis in regiõe calida: ꝛ tpe anni calido ꝛ ꝺieta calida cui ſupꝛueneꝛit causon: nõ erit iste a suo naturali ordine multũ ꝑmutatus: curãdus tñ erit cũ rebꝰ in friditate remissis. Et qñ huius cõtrariũ accidit: tunc multa facta est ẽlõgatio: ꝛ ideo huic resistendũ erit maiori ꝓtrarietate. verbi gꝛa. ſit homo senex frigide ꝙplonis in regione frigida cui ſupꝛueniat causon: ſm illos ĩdigebit re multũ in friditate ꝺisteꝑata. Et ego ꝺico ꝙ maxime apꝑaꝛet ꝙ nõ vez ꝺicunt: qõ manifeste videmus p ſenſibile argumentũ: qꝛ iuuenis ſupꝛadictus q causonẽ patiẽ curari nõ poterit nisi cũ rebus habentibus in fine vel intẽſam friggiditatẽ ſicut cum aqua cucumerũ ꝛ canforꝛe. Et ſeni ſupꝛadicto ſi talia ꝑpinẽtur calor naturalis ipsius extinguet̃ ꝛ morieꝛ. Et ꝺico ꝙ illud quod ad hũc errorẽ ꝺeducit eos est vna regula generalis quã posuerunt ſine ꝺiſcretõe pꝛecisa in gradu elõgatiõis ſenis a ſuo calorꝛe naturali ad extraneũ calorẽ cũ equalez portionem posuerunt cũ elongatõe caloꝛis iuuenis a ſuo coloꝛe naturali ad extraneum. Et maxime qñ ꝺixerũt ꝙ maioꝛ est elõgatio. nã hoc impoſſe est. naz tu ſcis ꝙ calor exneus a nãli ramificatus est: ꝛ si poſſe esset vt equalis esset elongatio: tunc vere necessario ſm viã curatõis per ꝙplonem essent refrigerantia multũ fortioꝛa in coꝛpoꝛe senis quasi ad tertiũ gradũ: sed hoc in ſe ipso veritatem nõ hz. Ob hoc ponamus iuuenẽ colericũ calide ꝙplonis in ꝑmo gradu ꝛ ſupꝛueniat ei febꝛis q̃ ipsum transferat ad zm graduz caloꝛis: tunc iſte nõ est elõgatus a ꝓꝓꝛio caloꝛe vel ꝙplone: nisi ad vnũ gradũ: tñ cum rebꝰ in ſecũdo gradu fridis curari nõ poterit: ꝛ hoc ẽ ꝓpter fortẽ ꝑmutatõez quã medicine ꝓcipiũt ĩ coꝛpoꝛe iuniorꝛis ad ſubam igneã: eo ꝙ elõgatus est a ſuo tẽperamẽto ꝓpter fortitudinẽ caloꝛis extranei. Sz si ſeni ſupꝛadicto frido in ꝑmo gradu ſupꝛueneꝛit egritudo ipm ꝓducens ad zm gradũ caloꝛis: iaz elõgatus est a ſua ꝙplone naturali magis q̃ iuuenis ꝑnominatus: qꝛ iuuenis est elõgatus p vnũ gradũ: ſed ſenis elõgatio est duoꝝ graduũ aut pluriũ. Et ꝓpter hoc si possibile esset cõcederemus ſm elongatõez fieri ꝓtrariũ nociuũ reſpectu ꝺiſideratõis finis ꝛz diuerſitatẽ ſubi: ꝓpterea qꝛ quasi impoſſe est senẽ ad illũ graduz ꝓuenire: ꝛ si ꝓueniꝛe ĩchoaret anteq̃ ad terminũ illũ attingeret moꝛiretur: ꝛ si sanaꝛ ſm elõgatõez ſupꝛa ꝺictã bonũ finẽ nõ ꝺsequeꝛet̃ q̃uis aliq̃tulũ viuere possit: qꝛ medicie eidẽ ꝓueniẽtes ꝙplonẽ mẽbꝛoꝝ suoꝝ radicaliuz ꝓpter ipsaꝝ frigiditatẽ lederẽt: ꝛ sic a temperãtia magis elõgarenꝛ: ꝛ multa elõgatio tẽperãtie causa mortis ẽ aut egritudis. ꝓterea ſm eoꝝ ꝺciñ medicine iuuenis ꝛ senis fride debẽt esse in eodẽ: qꝛ si vnũ coꝛpꝰ calm est ſupercalefactuz vſq̃ ad zm gradũ ꝛ coꝛpꝰ frigidũ est ſupcalefactũ vſq̃ ad zm graduz ꝛ vnũ coꝛpꝰ calidius alio nõ est. Sz scire debes ꝙ si iuueni medicie fride adhibeanꝛ vltra ſuã ꝙplonẽ naturalez: qꝛ ei nõ nocet: imo ꝑsunt: eo ꝙ ipsiꝰ virtꝰ fortis existit ad eas ꝑmutãdas: ob hoc ad gradũ coꝛrũpẽdi nãm nõ ꝓueniunt: ſed ipsam ad tẽperantiã reducunt: qõ seni non accidit ꝓpter ipsiꝰ mẽbꝛoꝝ radicaliũ frigiditatez: ꝓpter hoc ſufficit seni qui febꝛẽ calidiſſimã habet medicina frigida in ſecũdo gradu per rõnes ſupꝛadictas: ꝛ etiaz qꝛ coꝛpus senis potentiã non habet cõuertendi medicinas ad ſubſtantiam igneã quẽadmodũ iuuenis coꝛpus. Et ſi queratur quomõ possit seni tãta febꝛis caliditas aduenire. Reſpõdemus ꝙ fieri põt ꝓpter ꝺiete siue inoꝛdinatõez. Nã ſi ꝺieta cõuenienti vteret̃ impoſſibile esset vt talẽ incideret febrẽ: ob hoc qꝛ egritudines vt ꝺictuz est in libꝛo egritudinũ: non nisi ꝺuabus fiunt causis: aut a ꝓꝓria ꝙplone membꝛi mala: aut a rebus aduenientibus ab extrinseco. Et qñ ꝙplexio ꝛ aer ꝛ regio ꝛ etas ꝛria erũt egritudini senis: tũc nõ remãebit eiꝰ causa nisi regimẽ ꝛ ꝺieta: ꝛ qõ ex parte tpis anni cõſideraꝛ itelligiꝛ a natura partiũ tpis anni. Et vlr qñ aer ꝛrius est egritudini tũc bonũ est infirmo ꝛ gaudiũ medico: ꝛ si aer p ſe talis nõ exiſtit: tunc medicus artificialẽ facere ꝺz. Et modus medicatiõis qui ſumitur a cõſuetudine in re vtrũ fieri ꝺebeat aut nõ aut quãtum fieri ꝺz est ſicut potus aque frigide in igne ardẽti. nam si infirmus aſſueueꝛat potuz aque frigide in tpe sue ſanitatis ſine leſiõe secure possumus ꝺare tpe egritudinis quãuis epar ꝛ os ſtomaci habeat frigidũ: ꝛ si hac aſſuetus nõ fuerit aqua frigida eidẽ nullo mõ ꝓpinet̃: ꝙ si neceſſitas nos ad hoc cogeret ad hãc ꝺandã: tunc minoꝛe ꝺabimus q̃titatẽ ꝛ minus frideꝛ: eo ꝙ cõſuetudo cõplexionẽ in ſimile ꝓuertit paulatiz: ꝛ lõgo tpe banc ꝙſuetudinẽ acgrendo. Sed qñ ꝓtrariũ ſubito fit ꝛ ſm multũ naturã coꝛrũpit. Et ꝟ est qꝛ vna vꝛ ꝓpter quã natura ĩtellexit gradatim per tpa anni de vno ꝛrio ad ꝛriũ transire: qꝛ si ſubito de calido ad frigidũ de frigido ad calidũ trãſiret natura: tolerare non posset: ꝛ ꝓpter ꝙſuetudinẽ ꝺictũ est a ꝙbuſdam ꝙ gdã paulatim ſumpſerũt venenuz ac gradatim: ꝛ cõuerſum fuit in eis ad cibũ ꝛ in habitu ſine nocumẽto. q̃uis ita ꝺicãt: tñ ego nõ ꝓcedo: imo argumẽto demõſtratiuo: ꝛ ĩ epl̃a tyriace ꝛ ueneni repꝛobaui quã ad glauconẽ trãſmiſi. Sed qõ ꝺicũt ꝓcedo ꝙ medicus de vna medicina ad aliã ꝑmutare ꝺebet qꝛ si ſolũ vna uteret̃ medicina poſſet ꝙ natura in habitũ ꝓuerteret̃: ꝛ in coꝛpe debitã nõ faceret opationẽ: ſed vtus ꝙſiderãda est in eo qõ fieri debet in eũone ꝛ in medicatione: que per ꝛriũ fit. Sed in eũone manifeſtũ est ꝙ tenoꝛ virtutis ꝺebet attẽdi. ſed in alteratione est ſicut balneatio aq̃ frigide in etbicis ꝙ ꝑdeſt. Sed si diu aſſuefiãt mẽbꝛa ledet ꝑncipalia: ꝛ mortẽ inducet: ſicut ꝺicit. H. ꝙ vni accidit iuueni malã cõplexionẽ non mãlẽ bũti in ſtomaco cui medici aquã vitabant: ꝛ ipse ꝓpter nimiã aque auiditatẽ magis elegit mortẽ q̃ vitã: ꝛ multã aquã frigidã bibẽs ſubito a mala cõplone ſtomaci euaſit: ſed ꝓpter aque frigiditatẽ remãſit ei iſenſibilitas quedã ipz ĩ trãſglutiẽdo ipediẽs: ꝛ sic mortuus fuit.

¶ Sed male cõplexioni que est cum materia necesse est duas ſpes medicatiõis aggregare: ꝛ aliq̃ ſignificatio ſumit̃ ab alteratione male cõplexionis ꝛria ſignificationi que ſumit̃ a materia: vbi gꝛa. febꝛes putride: ꝛ maxime q̃ de materia cruda ꝛ groſſa in q̃tuz sunt de mala cõplone calida ꝛ ſicca indigẽt humectatione ꝛ refrigeratione. Sz ꝙſideratione coctionis malũ nocumẽtũ ipoꝛtabũt: ꝛ hic bona medici ꝺiſcretio neceſſaria exiſtit: circa quã plus inſiſtere ꝺebet. vbi gratia. qñ illõ qõ plus neceſſariuz febꝛi flematice exiſtit est euõ materiei: ꝛ in febꝛibus colericis est accidẽtibus obuiare: ꝛ qñ ambo equales in ꝺubitatione exiſtunt: tũc ambo equaliter curare ꝺebes. Sed quando accidens non timeꝛ tunc ſtudeas causam totaliter remouere: qñ taliter ipsam curabis complete ſimili ratione in egritudine: ꝛ accidentibus egritudini contrarys: ſicut est febꝛis ꝛ ſincopis: qa tu ſcis qualiter curari ꝺebẽt: eo ꝙ in febꝛe neceſſe est infrigidare ꝛ in ſincopi caleface re: ꝛ ſincopis indiget nutritione ꝛ febꝛis euacuatione indiget ſicut ꝺicturi ſumus. Et hic scire ꝺebes ꝙ accidens quod egritudini contrariatur non ſequitur nisi egritudinem que contraria est pꝛime egritudini ut est ſincopis ex

inanitõe que cõtraria existit. Sed qñ causa male complexionis nõ est mãlis: hec manifestatio ibidem non reperit vt in effimera. ⁊ etiam qñ accidit mala cõplo ab extrinseco: qz tu scis qualiter curari dz. De sunt significationes q̃ sumuntur a mala ꝓplone totius cozpozis. Sz qñ in vno mẽbzo egritudo singularis existit: tũc significatio sumit vt dcm̃ est a mẽbzi ꝓplone. vbi gra. qñ cerebzo euenit mala ꝓplo frigida signũ est q̃ hec egritudo est leuis: qz pauca ⁊ leuis facta est elongatio a sua ꝓplone naturali: ⁊ tũc debet curari cũ medicinis debilẽ calozẽ hñtibus: qz tunc alia mẽbza sunt ifrigidãda: ⁊ nõ ipm cerebzũ: ⁊ hec est cõparatio iuuenis ⁊ senis: quẽadmodũ supza diximus: ⁊ qñ indiges calefactione cerebzi: tunc calefac ipm sine timoze. ⁊ si vis infrigidare illud facias cum timoze. Sed alia membza frida sicut sunt nerui ⁊ similia: si ifrigidant̃ calefac ipsa sine timoze: ⁊ qñ sunt refrigerãda non calefacias itez nisi cũ timoze ad hoc vt non trahas ipm de sua complexiõe. Et sicut diximus de his eodẽ modo facias de siccis ⁊ humidis: qz cozpozib⁹ nõ accidit nocumentũ: nisi ex parte el'ti dominatis sup ipsa. Et qñ sciueris q̃ iuuamentum mẽbzi magnũ est in cozpoze: ⁊ erat. s. mẽbzuz ex p̃ncipalib⁹ que magnã hñt opatõez: arguas augere virtutem ipsi⁹ sup oĩa: ⁊ hoc nõ dico nisi ꝓptercõicatõez membzoruz p̃ncipaliũ quã hñt cuz cozde: qõ est fons calozis ⁊ minera vite. ⁊ ideo nõ opz multiplicari ꝓtrarietatẽ in talib⁹ membzis: ⁊ propzie q̃litatẽ frigidã. Et ꝓpter hoc est timẽdũ qñ accidit epati cõplexio calida refrigerare ipm cum reb⁹ que sunt in vltima frigiditate: quãuis manifestet̃ necessitas refrigeratiõis vltime: ⁊ hoc dico ꝓpter p̃ncipalitatẽ huius mẽbzi. Sed vez dicimus ex colligantia isto⁹ membzoz recipit̃ demõstratio ipsoz: verbi gra. nõ debemus refrigerare os stomaci maxima refrigeratõe: qz est colligatũ cũ cerebzo frigido: ⁊ quãuis sit calide ꝓplonis. Et nõ debemus itez refrigerare multũ epar: qz est colligatũ cuz cozde. Et summa huius est q̃ qñ volumus facere ꝓtradictõez mẽbzoz p̃ncipaliũ in calozе adhibeas curã de cozde: eo q̃ ipm est colligatũ cuz his mẽbzis. s. p̃ncipalib⁹. ideo qz coz est oĩbus his in potentia q̃uis sit vnuz in actu: sicut declaratũ est in libzo sanitatis: ⁊ tpe quo erit epar male ꝓplonis calide intẽdas ĩ refrigerãdo coz cum medicinis facientibus hoc: qz pole esset q̃ coz esset causa male ꝓplonis epatis: ⁊ tũc rediret ad malignanduz coz. ⁊ ꝓpter hoc nõ opz relinquere coz inter alia mẽbza. Et nõ opz solũ curare sup hoc. s. in refrigerãdo ⁊ calefaciendo ⁊ exiccãdo ⁊ humectãdo: sed ẽt in oĩbus opatõibus fortib⁹. s. in opatõibus secũdis ⁊ tertys. Sed demõstratio huius loci subiecti: ⁊ hic est manifesta: qz qñ erit mala ꝓplo sup cozpus. i. in supficie cozpozis non eges medicis fortis q̃litatis: sed qñ est in cozpus opz te vti medicinis fortib⁹: eo q̃ debilitat̃ virtus ipsa z̃ ꝓpter trãsitum quẽ faciunt per alia membza: verbi gratia. sicut est pulmo.

¶ Caplm. III. Quod est de speciebus euacuationis scilicet de flobotomia ⁊ farmacia.

Ucusq̃ diximus de demõstratõe medicinaruz p̃ viã ẽrietatis: nũc vo loq̃mur de demõstratõe specie z̃ eũonis: ⁊ ꝓprie duaz̃ specierum. s. flobotomie ⁊ farmacie. Dico itaq̃ q̃ qñ natura egritudinis significat sup necessitatem flobotomie necesse est vt ꝓuideat̃ etas: ⁊ virtus: et aer: ⁊ regimẽ: ⁊ ꝓsuetudo: ⁊ si oĩa ista significant super necessitatẽ flobotomie: tũc secure minuas sine timoze: ⁊ attendas q̃ nõ sit in cozpoze aliq̃ mẽbzũ lesuz qõ deneget flobotomiã. vbi gratia. sicut est os stomaci frigidũ qõ patit̃ nauseã: ⁊ etiã q̃ eger nõ diu egrotauerit: ꝓpter qõ pdiderit virtutẽ. Etas aũt q̃ est cõueniens minutioni est iuuentus ⁊ etas in q̃ minuit̃ ꝓter iuuẽtutẽ est p̃ncipiũ septimane sexte vsq̃ ad septuagesimũ annum. Uez minuere debemus de q̃titate sanguis. i. minus ex̃bere de sanguĩe quãuis sint hoies q̃ tolerẽt flobotomiã vsq̃ ad octuaginta ãnos. Sed nõ debemus minuere vsq̃ ad duas ãnozuz septimanas ẽm. H. q̃uis natura egritudinis hoc requirat manifeste. Et dixit Abomozõ Auẽzoar: ego minui vnum meũ filiũ triũ annozũ ⁊ euasit a mozte. Et virtus q̃do est multũ debilis nõ sufficit vt solũ minuamus de quãtitate sanguis: sz ẽt opz vt ꝓhibeamus flobotomiã oĩno: ⁊ si viderim⁹ q̃ patiẽs non potest viuere sine minutõe: sicut accidit in egritudinib⁹ senũ facias cũ timoze tñ. Tps autez cõueniẽs flobotomie est ver: ⁊ tps estatis ꝓhibz flobotomiã: ꝓpter debilitatẽ virtutis in illo tpe: ⁊ pp resolutiõez spũum. Uez si regrat nã egritudinis facias eũonez: sz in parua q̃titate: tps vo hyemis ꝓhibet flobotomiaz ꝓpter coagulatõez sanguinis: ⁊ ꝓpter grossiciez quã hz isto tpe. Tps aũt autũni: qz est ꝓpinquũ estati in sua tẽperãtia sicitatis ⁊ caliditatis nõ est cõueniẽs ad flobotomiã pp siccitatẽ ipsius: ⁊ pp turbatõez vento z̃: ⁊ pp debilitatẽ opationũ: ⁊ pp tps calm qõ ꝓcessit. Nec ita ꝓuat̃ flobotomia oĩno. s. qñ nã egritudis regrat: sed minu ẽduz est ex quantitate. Et qñ intẽdimus flobotomare aliq̃ membzũ cozpozis: ⁊ repletio solum fuerit in illo membzo: tunc significat super diminutione quãtitatis sanguinis: ⁊ ideo necesse est vt trahamus ẽm quantitatem illius loci in duabus vicibus aut tribus: ad hoc vt non reciperet damnũ illud membzum si egrederetur totum simul.

¶ Caplm. IIII. Quod est de farmacia.

Bere vo medicinas laxatiuas: etiã h̃ significat sup q̃titatẽ eũonis: ⁊ ifans nõ debz eũari aliquo mõ: neq̃ decrepit⁹ etiã: neq̃ debz cũari tpe estatis nisi ducat ad hoc necessitas magna ꝓpter siccitatẽ magnã tpis ⁊ caliditatez ipsius: ⁊ qz acq̃siuit egritudini cõplonẽ similẽ cõplonі ei⁹: neq̃ sumẽda est medicina tpe hyemis: eo q̃ hũozes sunt duri illo tpe. Et medici laudauerũt farmaciã vere ⁊ autũno: qz hũozes nõ egrediunt̃: vtplurimũ tpe autũni a natura nisi in q̃litate solũ. ¶ Noĩs vo quos nõ cogit ad sumẽdã medicinã nisi ꝓseruatio sanitatis sumere debẽt post q̃ pluerit: eo q̃ pluuie frãgunt siccitatẽ illius tpis. Uerũ est si cõmotio cõplonis sup eũonẽ medicine: est tpe in quo ẽ hũoz in cõparatione cõplonis: tũc nõ debz eũari nisi cũ timoze: sed cũ erit ẽriũ minuas ex q̃titate. i. qñ aliqs hũoz supabũdauerit. Et ꝓsuetudo qdẽ opat̃ in hoc: quẽadmodũ in alys. Qñ aũt erit intẽtio eũandi aliq̃ mẽbzozũ cozpozis significat sup eũonẽ ipsius sicut diximus locus subiecti ⁊ colligãtia mẽbzi: vbi gra. qñ voluerimus eũare cerebzuz p̃ viã flobotomie minuemus cefalicã: qz ꝓpter maiozẽ colligãtiã cerebzi cuz cefalica q̃ cũ basilica: ⁊ etiã qz colligãtia adiuuat in eũone: ⁊ cum intẽdimus trahere ad ẽria. vbi gra. cuz nimis abũdãt mẽstrua apponimus ventosas ad mamillas: ⁊ cuz erit decursus supfluus ex parte sinistra nasi apponemus vẽtosaz sup splenẽ: qñ vo erit ex parte dextra apponemus epati. ¶ De loco vo appositõis si est mẽbzuz qõ intẽdim⁹ eũare in alto cozpozis fiat euacuatio in ifimo cozpozis: ⁊ hoc est melius: eo q̃ coadunatur hic eũo ⁊ attractio: ⁊ ideo laudat̃ vomitus in egritudinibus exñtibus in iferiozib⁹ cozpozis: ⁊ farmacia in superiozibus. forma vo mẽbzi ⁊ creatio ipsius demõstrãt iterũ sup euacuationẽ ipsius: verbi gratia. nos scimus de curatione stomaci q̃ possumus euacuare ipsuz per vomitũ ⁊ solutionem ventris: ⁊ scimus etiam de curatiõe epatis q̃ euacuamus ex gibbositate per ꝓuocationẽ vrine: ⁊ ex cõcauitate p egõnez. Et ꝓterea figura membzi est considerada in transitu medicine: eo q̃ non est conueniens apostemata ipsoz per ipsa euacuare per transituz medi-

cine fortis ꝑ membra ipa nec gule apata per gargarisma. Itez nobilitas membri ꝛ ipsius iuuamẽtum similiter ad cõseruandã suã naturaz nos iducit: ꝓpterea qz tale membrum cũ corde maiorẽ colligãtiaz habet. verbi gratia. qñ epatis apa in statu fuerit: ꝛ tunc de iure resolutiue essent ꝓpinãde iquantũ apa existit: sz inquãtũ est in mẽbro tali medicĩa a rebus habẽtibus aromaticitatez nõ debet denudari: ꝓpterea qz mẽbrũ multe sensibilitatis fortes nõ sustinet medicias. Sed de mala ꝯplone in seipsa a qbusdam creditꝫ qõ ꝛ ipsa neget euacuatiõez materiei facientis ipsaz. ꝛ hoc nõ est nisi in cũone que fit ꝑ medicinaz laxatiuã solũ: eo ꝙ facit malã complexionez abundare. Et iterum dicũt medici ꝙ nõ debemus eũare cũ medicĩa laxatiua in ꝓncipio febriũ ꝓpter duritiẽ humoꝝ in illo tpe ꝛ ego declarabo hoc inferi⁹. dicit Dypo. mulier pregnãs nõ debet flobotomari: nisi quãdo embriõis virtus fuerit fortis: hoc est a q̃rto mẽse vsqꝫ ad septimũ: nisi humores fuerit furiosi: ꝛ farmaciã ꝓcedit tunc. Ego aũt dico ꝙ flobotomia qñ adest repletio qua embrio nõ indiget nõ est mala: sed farmaciam nõ credo ad bonuz puenire finẽ: immo necessario ledit embrionẽ: eo ꝙ in se substãtiã habet venenosã ꝛ fortasse faciet malos humores fluere ad embrionẽ vt ipsuz ledant: ꝓpterea medicine purgãtes sunt medicine ꝓuocãtes vrinã: ꝛ qõ prouocat vrinã est de genere ꝓuocantiũ mẽstrua: ꝛ qõ menstrua ꝓuocat aborrire facit. ꝛ iste regule vles medicationis male ꝯplonis materialis ꝛ non materialis sũt sicut ꝓncipia ꝛ elta ad illud qõ breuiter dicere volumus in q̃libet istaꝝ specieꝝ. Et nũc incipiã in curis vniuscuiusqꝫ spẽrũ istaꝝ: ꝛ diuidã hoc modo: q̃uis isto mõ non ꝓcesserim in libro egritudinũ: eo ꝙ hec via hic vtilis existit. Et dicamus ꝙ mala ꝯplo materialis aut nõ materialis aut ẽ vlis toto corpori ꝛ q̃ magis est manifesta ẽ febris: aut existit ꝓticularis vni mẽbro soluz. Et q̃ mãlis existit sunt due species: qñ aut in ꝓcauitate mẽbri exñs aut in ipsius suba imbibita reperiet absqꝫ aliqua grossitudine vel tumore in nãli mẽbro euenienti: aut accidet mẽbro grossicies mala q̃ apa nominaꝫ ꝛ incipiemus in mala cõplexione vli. ꝛ post hoc de mala cõplexione loquemur particulari in quolibꝫ membro: ꝛ post illud de apostematibus que illa sequunt̃: ꝛ principiuz in febribus ab effimera faciemus.

¶ Cap. V. Qõ est de cura febris effimere in generali.

Et dicimus ꝙ intẽtio medicatiõis in illa due res existũt: vna ad remouẽdum calidã ꝛ sic. malã ꝯplonẽ q̃ est in ipsi⁹ suba: ꝛ hoc fieri dz infrigidãdo ꝛ humectando. Et alia vt cause extrĩsece febrẽ faciẽti resistaꝫ: ob hoc qz hec fe. nihil aliud est: nisi mala ꝯplo nõ materialis q̃ vt plus a causis extrinsecis causaꝫ. Et mẽsura infrigidatõis ꝛ humectatõis in hac fe. est ꝑm mensurã reꝝ particulariuz: sicut est complexio aer: etas: ꝯsuetudo: ꝛ regio: ꝛ cause ipaz facientes. Et scias ꝙ refrigeratio in febribus per se ꝛ per accidens fit. per se sicut ꝑ medicinas ꝛ cibos frigidos per accidens vero sicut balneari in aqua calida aut tepida: ꝛ maxime in hac feb. fit: eo ꝙ per ipsam in spiritualibus vapores dissoluuntur qui nisi resoluerent̃ corpus nimis inflãmaretur: ꝛ fortasse ad putridã conuerteretur: ꝛ propter hoc balneũ est omnibus cura vniuersalis. Sed iter aquã existit diuersificatio secundũ diuersitatẽ causaruz facientium feb. ꝛ hec fe. secũdum plurimũ accidit ꝓpter cutis densationem qõ pluries accidit ꝓpter frigus: aut ꝓpter in aquis stipticis balneationez: aut ꝓpter necessariam balnei negligentiam: aut ꝓpter totius corporis siccitatez: sicut illis accidit qui in aere calidissimo degũt. Et vere plurimum hec feb. accidit habentibus complexionem calidam et siccam.

¶ Cap. VI. Quod est de cura febris effimere in spãli.

Et de hac prima loqui volumus. ꝛ postea de complexiõe ca. ꝛ hu. ꝛ vltimo de cal. solũ. Et dicimus ꝙ quãdo accidit ꝓpter cutis inspissationez: aut ꝓpter aquaꝝ stipticaꝝ balneationẽ medicatio per contrariũ illis erit balneatio in cala aut tepida aqua post declinatiõez poxismi: ꝛ fricatio vtilis existit ĩ exitu balnei cũ oleo tepido ĩ quo nulla stipticitas repiaꝫ: nõ est necessariũ balneuz reiterare vltra semel sicut. H. faciebat: qui infirmũ faciebat intrare bis ꝛ ter: eo ꝙ hoc regimẽ nõ conuenit: nisi hominibus assuetis multũ balneari: sed embrocatio post balneũ cũ aqua frigida vt mihi videtur iterata conclusionẽ faceret pozoꝝ: nisi pori nimiũ fozent aperti aut corpus eẽt nimis calefactum. Et melioꝛ cibus qui post balneũ est ꝓpinandus si erit complexionis calide ꝛ sic. ꝛ tempus fuerit ca. est ptisana ozdei: eo ꝙ infrigidat ꝛ bũectat: ꝛ adiuuat ad expellẽduz superfluitates per omnes suas vias: ꝛ post huius digestionem dandi sunt pisces petrosi: carnes perdicuz ꝛ similiũ. Et si aliũ fecerit paroxismũ balneũ ꝛ dietam hãc reiterare debes. Et aliquãdo ꝓpter nimiã tristitiam ꝛ multã irã fit: ꝛ propter multam in sole mozam. Et que ꝓpter iram accidit maiori indiget refrigeratione q̃ illa que ꝓpter vigilias aut ꝓpter tristitiam ꝓuenit: ꝛ nulla istaruz indiget fricatione: sed balneo soluz. Et que ꝓpter vigilias ꝛ tristitiam fit maiori indiget humectatione somno ꝛ gaudio. Et que ꝓpter mozam plurimã in sole accidit indiget refrigeratione: ꝛ vt longã in aqua calida cõtrahat mozã: ꝛ facta fricatione cum oleis frigidis ꝛ inungaꝫ cum oleo viol. ꝛ similibus. Et quando ꝓpter multaz accidit frigiditatem balneum intret caliduz: ꝛ balnei calidus aer vtilioꝛ existit balneo aque. Et cibi temperati eẽ debent aut ad caliditatem declinantes vt turtures coturnices ꝛ similes: ꝛ aqua mellis valde vtilis est: caput vo talium oleo ro. inungatur: ꝛ alys actu calidis: quẽadmoduz alys frigidis in actu inungi debent. ¶ Et scias ꝙ vniuersalis medicina omnibus patientibus effimerã existit balneum exceptis patientibus reuma ꝓpter frigus. Et in effimera ab apostematibus inguinum aut subascellaruz causata: et si causa reumatis calida fuerit. Dicit. H. ꝙ balneum intrare debet: ꝛ hoc non dicit nisi quia sufficiẽs est in humorum subtilium digestione: sed grossos disperget per totum corpus: nec balneari debet nisi post digestiõis complemẽtuz. Et vina aquosa alba aromatica omnibus istis vtilia sunt si bibere assueti fuerit: ita ꝙ post digestionem bibantur: nam plura habent iuuamenta q̃ aqua. nã vinum natationem cibi in stomaco vetat: ventositatẽ resoluit: vrinam prouocat ꝛ sudorem: animaz letificat ꝛ adiuuat naturam ad expellenduz superfluitates quãdo patientes hanc feb. debilitatem incurrũt digestionis: ꝛ maxime habẽtes ipsam ex vigilia vel tristitia. ¶ Sed que a fessitudine est tantũ in sua curatiõe indiget dieta versus frigiditatem tendente: ꝛ vt cibetur quantitate tali q̃ nauseam non inducat. ¶ Sed illi qui hanc feb. patitur ex fame ꝓpinanda sunt cibaria valde ꝛ cito digestibilia tendentia ad frigiditatem ꝛ humiditatem: ꝛ ꝓpter boc si cibaueris tales in principio paroxismi non febricitabunt. ¶ Sed si ꝓpter cutis fuerit cõstrictionẽ in primis trib⁹ diebꝰ erit sufficiẽs fricatio: sicut cũ semine melonũ. milꝫ aut ozdei farina: aut fabe vel ozobi: ꝛ que appropriant̃ ꝑpina sicut squinzibi cũ aqua ireos. ꝛ capill. vene: ꝛ viol. et si hec sufficere nõ videnꝫ: ꝛ fe. tertiũ transierit die: aut tu arbitratus fueris a ꝓncipio vt tãta fuerit in corpore repletio vt ꝓpter fricationẽ ꝛ aptionẽ sine vli eũone egrum ledere posses. ob hoc qz tale medicamen in corporibus plenis plus opilat q̃ aperiat: tunc medicatio talium media

inter effimerā ⁊ putridaz esse dz. hoc est in flobotomia ⁊ corporis mollificatiõe. ⁊ hoc facias ꝑm excessum a signis ꝓsideratum. ⁊ ꝑm q̄ ab experiẽtia ⁊ bonitate extimatiue poteris pscrutari: qz ꝓpter solã doctrinam certificari nõ posses q̄ in vnoquoq; idiuiduo faciendũ sit in q̃titate ⁊ qualitate i hac arte. ⁊ necessaria est in hac arte ꝓter vniuersaliũ reruz cognitõez experiẽtia: ꝓpter quã particularia ꝓncipia habeant. in eo qõ in vnoquoq; idiuiduo fieri debet. Et scias q̄ ista ꝓncipia scribi nõ possunt omnia: qz sunt infinita. ⁊ ista pars scientie medicinalis nobis vetat pfectiõez habere in hac arte: eo q̄ magis est appropriata experiẽtie q̃ rõi. ⁊ ꝓpter hoc dixit ꝟypo. ars lõga ⁊ vita breuis. Et egomet nõ studui i hac sciẽtia vt videat mihi vt sim sufficiẽs: sicut videt multis medicis nostri temporis: q̄ multũ elõgati sunt ab eoz intentiõe: exceptis filys Auenzoar ⁊ maxime aboaly ⁊ filio ei⁹ abenariaz: cui de⁹ ꝓseruet vitã. nã isti veri magistri sunt in sciẽtia medicinali. ¶ Reuertamur ad dcm̃ nostrũ ⁊ dicamus q̄ maioz pars istius fe. a stipticitate ꝓuenit ⁊ siccitate. ⁊ maxime in complexionibus calidis ⁊ complexiões siccas habẽtibus. Et hec eis nõ ꝓuenit: nisi qz cibi permutantur in eoz stomacis ad fumositatẽ: ⁊ quibus superuenit eis fluxus ventris ⁊ pluribus eorum quibus hoc accidit: accidit propter corruptionem ciboz; ⁊ ipsoz mozdicationẽ. Et aliquando accidit illis ventris cõstipatio. qõ ꝓnuum existit. ⁊ constipatio hec accidit ꝓpter caliditatẽ ⁊ siccitatem. ⁊ virtutis expulsiue debilitatem: ⁊ sic dicendum est de medicatione vniuscuiusq; istoz per se.

¶ Caplm. VII. Quod est de cura febris effimere quando est cum fluxu ventris.

Et dico q̄ illi cui accidit flux⁹ vẽtris in ipsi⁹ curatione cõsideratio est habẽda. Ita q̄ si hũoz eductus ẽ ⁊ fluxus cessauit: faciẽ ingredi balneũ: ⁊ ipm ciba cũ ꝓfortantibus stomacũ: ⁊ ipm stõm cũ vnguẽtis ꝓfortantibus vnge. Sz cũ fluxus ẽ in statu meli⁹ est vt in balneũ ipsos ire nõ ꝑmittas. hoc H. dicit: ſz noui medici medicant fortẽ fluxũ cũ balneo: qz dicũt q̄ attractõez facit ad oppositã partẽ. ⁊ q̃uis ita sit nõ ẽ ꝓpria medicia: sed ẽ p accns. ⁊ iõ qz est p similitudis viã. Et tu scis q̄ ꝓriũ dz expelli per suũ ꝓriũ. vñ hoc qñ possumus ẽ dimittendũ. Sz patiẽs ẽ cibãdus absq; positõe ipsius i balneo: ĩmo debes ꝓseruare vt rectifices ipsi⁹ stõm euacuatõe cessante cũ lana ifusa i oleo absinthy ⁊ oleo ro. ⁊ si masticẽ ꝓtritum accepis ⁊ cũ oleo ro. miscueris: ⁊ ꝑdicte lane ifuderis: multo forti⁹ opabit. Et vl'r scias q̄ in mẽbris ꝓncipalibus nõ est supponẽda medicina actual'r frida. q̃uis potentialiter frida existat. Et si fuerit multa inflammatio in oze stomaci misceas cũ istis oleis succũ extremoz vitiũ ⁊ succuz citoniorũ. ⁊ alig apponũt cerã ⁊ faciũt ide cerotũ. Et alig ex hac medicina miranť: ⁊ dñt. cũ eger os stomaci habeat mala ꝓplone calida viciatũ. cur. H. ponit masticẽ cuz oleo ro. ⁊ nos rñdemus q̄ significatio hec recepta a mala cõplone sola est alia a significatõe recepta a ꝓplone mẽbri. Ob ꝟ qz intẽtio medicatõis isti⁹ mẽbri est vt fortificet cũ medicinis hũtib⁹ aliqd stipticitatis cuz amaritudine ⁊ aromaticitate. Et ꝓp hoc ꝑmi exꝑimẽtatozes nõ curabant debilitatẽ stomaci: nisi cuz his supradictis. Et pole est vt multis hoibus nocebãt: eo q̄ malã ꝓplonez non ꝓsiderabãt. sicut dicit. H. vni accidit q malã ꝓplonem habebat in stomaco calidã ⁊ sic. Multum ergo ꝓsiderandũ est si mala ꝓplo est tãta vt ipsaz nimiũ timeamus: studebimus solũ in ozis stomaci ꝓfortatõe. ⁊ si nõ admiscebimus cum his frigidas medicinas obseruato vt sint illis sile's in stipticitate. ⁊ tales medicie sunt multe. Sz si fluxus nõ cessauerit nõ desistas ipm cibare cũ rebus stipticitatez hũtibus. ⁊ ꝑm q̃titatem fluxus ipm rege. Naz si paucus sit fluxus sufficit panis biscoctus cũ zuccaro vel succo ro. cõfectus: aut citonioꝝ succo. Et si multus sit fortioribus vtere vel pane biscocto ordei cũ succo citonioꝝ: ⁊ vinũ pomoꝝ granatoꝝ est bonus cib⁹ ꝑm. H. Sed si cessauerit fluxus mica panis ꝓueniẽs est. Et si supuenerit casus appetitus sumat electuariũ citonioꝝ cũ aliquãtulo mastice cuz succo extremoꝝ vitis. Et. H. vtit hoc electuario citoniozuz qõ cõposuit in fine regimis sanitatis. Sz medicina in q̄ intrat pip aut res calide tũc est vitãda: ⁊ maxime in climate nostro tempore calido ⁊ calida ꝓplone. Et quãdo istis accidit ventris constipatio: tunc ꝓsiderandũ est in quo loco fit cibi retẽtio. vtrũ in stomaco aut in itestinis. si est in stomaco. H. precipit dari cõfectionẽ triuz pipeꝝ: sed non de fozti in qua intrant medicine: sed de debili quã posuit in libzo de ingenio sanitatis. Et hec medicina non est conueniens: nisi illi in quo cibus permutatur in stomaco ad acetositatem: quia stomacis calidis ⁊ nauseaz ex caliditate habentibus hec nõ erit vtilis medicina. Et est dictum H. qõ iam declaratum est in egritudinum libzo q̄ virtus membzoz̃ eque debilitatur per complexiõem calidam malam sicut per frigidaz: quia aliquod membzoz̃ non habet sua accidẽtia nisi p mẽsuratum calorẽ. Et si debilitat p cõplonẽ fridã est hoc snbale. eo q̄ est ei necessariuz. Et ꝓpter cõplonẽ calidã erit per accidens sicut sol fortis qui extinguit ignẽ. ⁊ calor fortis fornacis extinguit cãdelam. Sil'r põt dici ꝑm H. de debilitate stomaci que fit ꝓpter cãs calidas ⁊ nauseas calidas. ergo H. nõ respexit nisi ad frigiditatẽ que stomaco accidit per accidens in hac arte: et hoc curare intendebat. ¶ Sed prouidendum est super complexionẽ malam: ⁊ sic medicine misceri debẽt. Sed credo q̄ clima suuz ipsum in hoc sustentauit. ¶ Et mihi videtur q̄ electuarium citoniozum mixtum cum ligno aloes: mastice: gar. multum valet si sit taliter compositum vt frigiditas citoniozuz vincat ipsozum caliditatẽ. Et non est tradendum obliuioni de modis compositiõis harum compositionum: quoniam si voluerimus frangere virtutes ipsarum medicinarũ absq; citonys potes hoc facere cũ extremitatibus vitiũ: vel cũ alijs reb⁹ frigidis: ⁊ stipticis: ⁊ medicus in hoc prouisoz esse debet vt resistat ei qõ plus est timendum. ¶ Et melius est q̄ calor qui ex hac prouenit mixtione sit in primo gradu. ⁊ quando fuerit necesse frigiditatem stomaci remouere diminuat res frigidas: sicut nos diminuimus in aliquibus quantitatẽ calidarum quando non oportet complexionem calidam procurare. ⁊ Halienus precepit embzocari ventrem istorum cum aqua calida: ⁊ intendit per hoc ventrem mollificare: ſz quia mollificatio nocet stomaco: oportet q̄ fiat cum timoze: ⁊ q̃uis mollificatio sit huic congrua egritudini nature membri contraria existit. Ob hoc est necesse has duas res miscere aut semper rem conuenientem ordinare. ¶ Sed cum cibus ex stomacho descendit: tunc embzocatio valde vtilis existit: hoc obseruato ne cibus ĩdigestus ad membza trabat embzocata: ⁊ hic clistere melius est omnibus que fieri possunt: ⁊ si nõ est mozdicatio aut vẽtositas tunc sufficit clistere factum ex melle oleo: ⁊ aliquantulo sale: ⁊ si mozdicatio fuerit: tunc admisceantur pinguedines anseris ⁊ galline. Et si ventositas affuerit necesse est vt in oleo coquatur parum rute: et semina resoluẽtia ventositatẽ: sicut semẽ apy ⁊ cimini ⁊ similiuz. Et vẽtositas cũ nausea in hoc loco significat q̄ naturalis calor debilis est: ⁊ ꝓpter hoc nõ est calefaciendum nec refrigerãdum: sed vtrisq; vtenduz erit: ⁊ aliquando hec febris tribus diebus perdurat: sed non timeas ⁊ rege ipsos post exitum paroxisimi: et post euacuationem ventris ponendo ipsos in balneo; et cꝫa ipsos cibis conuenienti-

bus. Sed ex nausea acetosa hec fe. non fit ob hoc: qz ex illis suba fumosa nō generaī que spūm inflāmet. Et scias q̄ in cōplexiōibus frigidis ꝛ humidis raro hec febris accidit. similr̄ neq; in fridis ꝛ siccis. Sed calida ꝛ sic. oībus paratior ad hoc existit. ꝛ ꝓpter hoc illud qō plus nocet corporibus sic dispositis est fames. ꝛ exercitiuz temperamentum excedēs ꝛ negligentia balnei. Sed qui febricitant feb. que fit ꝓpter bubonicum apostema quod fit in subascellis ꝛ inguinibus vltimū medicamē illius apostematis est curatio. Et si ꝓpter reuma hoc accidit medicine purgantes necessarie existunt. Et si fuerit ꝓpter sanguinis abundantiam minutiōe indiget: qz hec ꝓseruat ne in vlteriores egritudines cadat. Et. H. precipit vt bas febres patientes ponantur in balneum: sed mihi non placet vt fiat nisi in declinatiōe. Et hoc sufficit in medicatione effimerarum: coniuncto tamen hoc causis exterminatis in libro egritudinum.

¶ Cap. VIII. Qō est de curatōe febriū acutaꝝ arsiuaꝝ.

INceps volumus log de febrib⁹ arsiuis vel acutis q̄ dicunt arsiue. ideo qz iste febres sūt medie iter putridas ꝛ effimeras. Et dicimus q̄ iam dcm̄ est in libro egritudinū: q̄ hec febris fit ex multo sanguine: ꝛ sunt species due: vna est dū sanguis nō est putrefactus: ꝛ alia est: dum sanguis iaz putrefieri incipit. Et vnaqueq; istaꝝ trino dispo netur modo. Unus est vt homotenus cōtinue affligatur a principio vsq; ad finē equaliter. ꝛ hoc fit ꝓpterea: qz idē qō dissoluit est equale ei qō resoluit. Secūdus modus ē vt a p̄ncipio augmētetur vsq; ad finem. ꝛ hoc accidit ꝓpterea: qz illud qō dissoluit est plus eo qō resoluitur. Tertius modus est vt a p̄ncipio vsq; ad finez decrescat: ꝛ hoc fit ideo qz illud qō dissoluitur minus est eo qō resoluit. Et qz hec febris fit ꝓpter oppilationem f̄m vasa: medicatio ipsius erit per flobotomiaz: ꝛ maxime cū nō est sanguis putrefactus. Et. H. hic dicit q̄ quando natura fortis est extrahamus vsq; ad syncopiz. ꝛ dicit q̄ ꝓpter hoc corpus refrigeratiōnē habebit. ꝛ possibile erit vt colera abyciat̄ per partem superiorē aut inferiorē. Et dicit banc medicationē in hac fe. eē necessariā. Et ego dico q̄ hec quātitas euacuationis artificialiter nō existit: īmo valde est erronea: eo q̄ hec ars imitat naturā: ꝛ nunq; fit crisis laudabilis p euacuatōez sanguinis vsq; ad syncopiz pducentem: īmo hec ꝓuenit a crisib⁹ malis: in q̄bus virtus expulsiua plusq; conueniens est: expellit. Adhuc nō est intētio euacuationis inquātū est euacuatio: nisi ad remotionem supflui sanguinis peccātis quātitate: ꝛ ad cōseruationem quātitatis naturalis. ergo quomodo pōt sanguis euacuari vsq; ad syncopim: nisi cum detrimēto sanguinis naturalis: hoc impossibile esse videt. Et. H. nō intellexit per hoc nisi subitā corporis refrigeratōem. ergo hec medicina accidētalis est piculosa. vnde melius est vt aliquātulum ex calore remaneat extraneo: q̄z calor naturalis diminuatur. Adhuc nō est credēdū vt in tali corpore quale ē istud non sit putrefactiōis alicuius humoris ꝓparatio. ergo si diminuis calorē naturalez corrumpet humor ꝛ virtus diminuet: ꝛ nō erit qui huius erroris faciat correctionē. Signa ergo p que cognoscimus febrē esse a putrefactiōe exemptā: sunt signa cōmutatiua ꝛ nō fixa. Cōsidera ergo quot in hoc loco eminēt picula. Et cum in hac febre apparent signa putrefactiōis per vrinā aut pulsuz flobotomia non fiat vsq; ad syncopim pducens: qz impossibile est vt post minutōez nō remaneat putrefactio vsq; ad septimū diez: ꝛ ꝓpter hoc est necesse vt remaneat virtus sufficiēs digestioni. Et dicit. H. q̄ qñ medicabis hāc febrē sanguis cuz putredine: tūc nō est expectādū vsq; ad digōnez materie. Et ex hoc intelligere debemus q̄ in principio flobotomare debemus. ꝛ demum potare aquā frigidam in nive frigidatā tādiu donec corpus ipsius ad friditatē deueniat. Et hoc fieri dz ꝑsideratis certis ꝑsideratōibus. ꝓprima est vt egritudo sit digesta. ꝛ vt ī viscerib⁹ nō sit apostema: ꝛ vt in ore stomaci non sit debilitas neq; friditas: nec quādo infirmus nō est assuetus aquā frigidā bibere: ꝛ sic esse debet: qñ illud qō hic inducit ad malam complexionem contrariū existit eiusdē rei que causam habet remouere: qñ aqua frigida humorez incrudat ꝛ impedit digestionem. Et impossibile est hāc febrez integre remouere donec causa ipsaz faciēs in corpore repiatur: ergo quomō potabit aquā frigidā habēs stomacū debilē ꝛ frigidū q̄n ei accidat timor ꝛ stupefactio ꝛ cōsimiles egritudines ex mala cōplone frigida. Et iaz iuenti sunt homines q̄ biberunt aquā frigidā semel in quātitate multa: ꝛ ide ad constrictionē anhelitus deuenerūt ꝓpter friditatez musculi vel nerui ꝛ dyafragmatis. ꝛ taliter q̄ nō potuerūt aliqd deglutire: ꝛ q̄ ipsam bibūt iam facta digōne: tunc naturā optime adiuuant: eo q̄ tunc ibi iam aliud nō remansit: nisi mala complexio calida: ꝛ illa tunc remouetur ab aque frigide bibitione: ꝛ sic natura meliorem facit operatiōez in humore tali. ſ. perficiendo digestionem ꝛ malam materiā expellēdo: qñ ipsa mala cōplexio hoc facere ꝓhibebat: ꝛ hic est tractatus H. in potatione aque frigide in hac egritudine. ¶ Et debes scire q̄ hec febris latitudinē habet magnā in suo calore f̄m magis et minus: ꝛ ꝓpter hoc que fortiozis calozis est dī arsiua. i. causon. ¶ Et hec latitudo diuersificat̄ f̄m climata. Et qñ oīa particularia concordant cum febre que est arsiua. ꝛ ifirmus multuz desiderat aquā frīdā: non in hac est digō expectanda: qz eger ante digestionē cōsumetur: ꝛ si feceris ipsum pati vsq; ad digestionis apitionez: tunc erit ipsius digestio mala: quēadmodum est nebula nigra aut hypostasis nigra ꝓpter nimietatem combustiōis: ꝛ tūc aque frigide exhibitio nō valebit. ¶ Et propterea melius est in principio sine etiā digestionis signoruz apparitiōe exhibere ꝛ nō curare: ex dictis aliquoruz: quoniam hec res est veracissime probata. nam materia que talem facit febrem qualis ista est cū sit in vltimo caliditatis non est ꝓuiata digestione nisi ꝓpter malam qualitatē acutam: nō ꝓpter grossitiem nec ꝓpter viscositatem: ꝛ quādo banc infrigidabis: tunc statim erit materia digesta: ꝛ melius est vt cōuertas talez febrem ad febrem lentam et longam que curari potest: q̄z eger subito moriatur. nam error qui fit in alteratione cōplexionis febriū facilior est q̄z moꝛs. Et ego credo q̄ illi quibus digestio debz expectari si detur aqua frigida citius curarētur si eius virtus extitit fortis: q̄uis egritudo fuerit longa. Dicit enim Rasis q̄ duo iuuenes in diebus canicularibus iter agebant: quoruz vnus erat dominus ꝛ alter seruus: ꝛ ambo banc incideruntfebrem: ꝛ medicus domino aquaz ꝓbuit frigidam ꝛ seruo non ꝓpinauit. domin⁹ euasit: ꝛ seruus mortuus fuit. Et terre iste nostre medie sunt iter terras. H. ꝛ Rasis in tēperamēto. ꝛ egressi sum⁹ ex eo qō nostre intētōis erat. ꝛ ꝓpterea q̄ tractat⁹ curatōis isti⁹ febris ē vna ptiū tractat⁹ feb. putridaz: ꝛ ꝓp ꝑ bonū fuit narrare medicamētū qō vtrisq; cōe existat.

¶ Capitulum. IX. Quod est de cura febrium putridarū: ꝛ ꝓimo de eis in generali.

SEd dico q̄ febriū q̄ sunt ex mala cōplone materiali: ꝑma illarū intētio duas ꝑsiderat res: hoc ē vt malā remoueat cplonē: ꝛ malā euacuet materiam. Et quia mā est cuz calore putredinali accidit hic tertia intentio. hoc est vt remoueantur cause iuuantes ad faciendum putrefactionem: et est superflui diminutio ꝛ porozum apertio oppilatiōis. Et pororū oppilatio accidit ꝓpter res stipticas

aut frigidas aut desiccatiuas: aut ꝓpter humoꝝ grossiciem aut viscositatē: ⁊ aliqñ hec omnia aggregātur. ergo tertia intētio est. vt vnūquodqꝫ istoꝝ remoueaī per ipsi⁹ cōtrariū. Ergo vtplurimū accidit vt cōtrarientur hec accidentia medicationi. ⁊ maxime quando superuenit accidens qō est cōtrariuꝫ significationi medicationis febris. Sed quādo fuerit significatio recepta ab essentia febris ⁊ causis ipsius: ⁊ vnū erit ⁊trariū alteri: tunc opꝫ medicū considerare super accidētia si fortissima sint. Et si nō cogatur medicus a fe. vel accidentibus: tūc instare debꝫ remotōi cause: ⁊ per hāc viam remouebiī febris sicut est in febribus de frigida causa: vt est fe. melancolie ⁊ flegmatis. Et si fe. fortioꝝ causa fuerit: tūc opponat se febri: saluo vt cause nō obliuiscatur: ⁊ possibile erit vt cogātur ambo cōsiderare equaliter. Et nos volumus in primis narrare febres que nō habent accidētia resistētia eorum medicationi. ⁊ postea narrabimus illas que habēt accidētia contraria: eo q̄ tractatus resistentie accidētium est ali⁹ a medicatione egritudinū: ⁊ etiam alius a medicatiōe accidētium: qō est: qz eoꝝ medicatio est per remotionē causarū sicut in egritudinibus. Sed resistere accidētibus fit cuꝫ rebus que cito ea remouēt: ⁊ subito per cōtrariū: quāuis vt aliquādo augmētant accidentiū casus sicut opium in sūmis doloribus. Dicimus q̄ frigiditas ⁊ humiditas in omnibus febrib⁹ ingressum habēt per modū medicine ⁊ cibi. ⁊ hoc in rebus assumptis in corpus. ⁊ hoc fit ꝑ ꝑmas ipsaruꝫ virtutes solū. ⁊ aliquando fit vt aerem infrigidemus. ⁊ aliquādo vt ipsum calefaciamus: ⁊ aliquādo egrū remoueamus de vno climate ad aliud: sicut fit in periplemonico cui prestamus vt vadat in ethiopiam vel ad arabiam. Sed euacuationes in febrib⁹ per flobotomiaꝫ vel farmaciaꝫ fiunt ꝑ virtutes secūdas aut tertias: aut ꝑ proprietates. ⁊ aliquādo fiunt ꝑ balnea aut fricatiōes. Sed euacuationes per exercitiū in febribus nō fiunt: ⁊ est considerandum in quo sit vnūquodqꝫ istoꝝ faciendū aut plus vno. ⁊ in quo tēpore: eo q̄ tps est vna ex rebus valde necessarys in hac arte. ⁊ ꝓpterea dixit Hyp. q̄ tps sit acutum: hoc est q̄ tēpus medicine latitudinē paucā habꝫ. Et dicimus q̄ flobotomia fieri nō debꝫ: nisi signa multi sanguinis apparebūt: sed melius est vt fiat quādo nō est malicia: nisi quātitatiua sicut superius dictū est. Et temp⁹ faciendi sequiī fortitudo: qz ꝑm plurimum fortitudo virtutis plus est in principys egritudinū: ꝓpterr hoc ordinauerunt quidā fieri flobotomiā in principys egritudinum. ⁊ multi sunt egroꝝ qui flobotomiā patiūtur vsqꝫ ad vltra. 7. diem. Et ad remouēduꝫ illoꝝ erroꝝ dicit. H. q̄ debilitateꝫ virtutis aut fortitudinē non sequitur numerus dierum. Et quātitas flobotomatiōis recipiī a fortitudie egritudinis: ⁊ a complexiōe ⁊ ab etate: ⁊ tēpore anni: consuetudine: dieta ⁊ conditiōibus alys. Sed bonitas virtutis ⁊ eius malitia sequiī malitiā complexiōis ⁊ eius bonitatem. ⁊ ꝓpter hoc ponitur a medico in vno genere. Sed euacuatio que fit aperiendo oppilatiōes fit incidēdo humores ⁊ subtiliando ipsos ⁊ digerēdo ipsos ⁊ rectificādo illud quod potest rectificationē accipere: ⁊ expellendo illud qō nō potest rectificari: ⁊ hoc fit in omnibus febrib⁹ ⁊ maxime in illis que nō sunt incensiue: ⁊ etiā in omnib⁹ horis seu tēporib⁹ egritudinis: eo q̄ materia putrida non rectificaī: nisi his duabus rebus. s. expellēdo illud qō rectificari non potest. ⁊ rectificando quod potest rectificari quēadmodū fit ab hominibus volentibus putrefactioni obuiare. Et necesse est regere naturā cōtinue in prouocando vrinā. Sed qz maioꝝ pars haꝫ medicinaꝫ est calide ⁊ sic. cōplexionis vt est semen apij ⁊ feniculi ⁊ similiū. ⁊ possibile est vt ex tali opatiōe febris augmētet. ⁊ ꝓpter hoc necesse est vt frangātur eaꝫ virtutes prime cuꝫ rebꝰ frigidis ex naturā sui adiuuantibus illā operationeꝫ. ⁊ talia sunt semina melonis cucumeris ⁊ hoꝝ similiuꝫ: ⁊ sunt etiā ex medicinis haꝫ opationum que sunt tēperate vel pauce caliditatis: quas damus febricitātibus: sicut capillus veneris ⁊ endiuia ⁊ similia. Et i summa itelligere debemus q̄ quando operari volumus medicinas calidas q̄ frāgere debemus eaꝫ virtutes: ⁊ in his predictis medicinis inueniūtur due res. s. incisio ⁊ subtiliatio. Et scias q̄ euacuatio per vrinā est ex medicinis magis mānifestis in febribus. Et he medicine aliquādo īducunt angustiaꝫ ⁊ inquietudinē ⁊ corruptiōeꝫ stomaci ⁊ epatis: ⁊ ꝓprie in fine febriū cronicaꝝ: ⁊ ꝓpter hoc ꝓuenit vt eis admisceātur ea que habēt confortare membra ꝑncipalia sicut bulliendo in aqua predictaꝝ aliqd masticis. vel vt bibāt aq̄ illam cum zuccaro ro. ⁊ in his cōuenit nobis magna exercere. s. in cōfortando: subtiliando: ⁊ incidendo. Et si materia huius febris fuerit humoꝝ frigidus ⁊ sic. opꝫ vt abstineat ab his. s. calidis ⁊ sic. eo q̄ ista sicca non debes quartanarys exhibere. ⁊ si vis ei propinare debes hoc facere frangendo siccitatē earum cum radice liquiricie ⁊ zuccaro viol. Sed qz zuccarum viol. habet virtutem relaxatiuam ꝓhibere poteris cum passulis: qñ optime existunt in hoc casu: ⁊ sunt necessarie: scilꝫ passule in remouendo siccitatē superfluā squinzibi. s. syrupi acetosi: eo q̄ habet mordicare membra neruosa. s. ysophagum seu meri ⁊ stomacuꝫ ⁊ cannā pulmonis: ⁊ aqua ciceris cōfert in maiori parte febrium. ¶ Et q̄uis aqua ordei sit frigida ⁊ humida habet mūdificare vias a superfluitatibus: ⁊ abstergit ⁊ lauat vias absq̄ inflāmatione: ⁊ est ex medicinis laudabilis valde in hoc casu. Et ꝓpter hoc squinzibī ⁊ aqua ordei laudata sunt in curis febriū. Sed aqua ordei interdū ori stomaci habet inducere nocumentū: ⁊ ꝓpter hoc indiget rectificatione. s. ponēdo in rotulo dimidio aque ordei characterem vnū ex mastice. s. pondus. 4. granorum ordei: ⁊ hec omnia indigēt cōsideratione. s. opponēdo se periculosiori ⁊ fortiori ꝑm plus ⁊ minus. ¶ Medicine enī laudate in relaxatiōe nature sunt que habent has secundas virtutes. s. relaxare ⁊ qualitati febrili obuiare: ⁊ tales sunt tamarindi et benefeg. i. viole ⁊ tereniabin seu mānā ⁊ medulla bathee. Sed opꝫ vt vitemus dare mirabolanos ante digōnē ꝓpter stipticitatem ipsoꝝ: sed alublep. i. corrigiola optima est in principio febris: q̄uis aliquā habeat caliditatem. ¶ Ordo autē medicinaruꝫ in mollificando naturā est quaꝫ dicturus sum. s. tereniabin primo. scōo benefeg. i. viol. tertio tamarindi: postea alublep: medulla cucumeris saracenici. s. anguine: ⁊ postea karsabar. s. cassia fistula: deinde mirabol. ⁊ conueniens est omnib⁹ febribus vti contrarys a tota specie putredinis febrilis. Sed qz he medicine ꝓ maiori parte calide existūt sicut sunt species: ideo in modica quātitate de ipsis ponere debemus: ⁊ frangere debemus earū virtutes primas. Sed medicinis que hanc exercent operationem absq̄ calefactione vti debemus in hoc loco: sicut est vinum pomorū granatorum: ⁊ sandali albi ⁊ rubei: ⁊ tabazir. i. spodium. Sed in sandalis aliqua existit opilatio: ⁊ cum rectificata fuerit medicina materia vtilis existit. ¶ Sed medicine que hūt infrigidare ⁊ hūectare sunt diuerse vel varie vel multe ꝑm diuersitatē ⁊ multitudinē febriuꝫ in quātitate calidarū ⁊ paucitate earūdeꝫ. ¶ Et ordo harum medicinaruꝫ est talis: qz primo danda est aqua ordei: ⁊ postea syrupus iulep: ⁊ est syrupus ꝑm quosdam factus ex aqua rose ⁊ zuccaro solum: sicut laudauerūt aliqui noui. Sed ꝓpter siccitatem aque rosare ponendum est tantundem aque simplicis. et plus et minus scōm q̄ videtur conuenire. et qui magis fortis existit est syrupus factus ex sucis frigidis et humidis: sicut est succus cucurbite: et cu-

cumeris saracenici:⁊ citrulozum ⁊ melonum:⁊ sunt exterius colozis citrini:et interius sunt cõtinui et albi: sed qõ fozt̃ius existit est bibere succuz predictozum absq; zuccaro,⁊ maxime succũ anguine.ſ.cucumeris saracẽici. eo q; ptrariatur colere a tota suba sua. Sed tempus in quo de necessitate debemus purgare materiã peccantem cũ medicia attractiua est hoza in qua exuberat malicia hũozis exeuntis in qualitate.⁊ iam declarauimus superi⁹. ⁊ hoc facere debemus fozti existente virtute.⁊ tunc est certum quãdo signa digestionis apparẽt:quoniã eo tempoze collaudaf̃ euacuatio facta a natura: eo q; virtus expulsiua nõ mouetur ad expellẽdum superfluitates per viam naturalem nisi facta digestione: ⁊ in hac arte imitari debemus opera nature toto posse. Et scire debes q; facta digestione fit descẽsio ⁊ expulsio absq; aliquo impedimento grossitudinis vel viscositatis vel oppilationis. Sed quãdo non apparet digestio.tũc dissensio inter medicos repitur: eo q;.H.⁊ maioz pars medicoz dicũt q; minime purgare debemus nisi materia sit digesta: nisi egritudo fuerit in vltimo acuitatis.Et hoc intelligere possumus ex dictis hypocratis:quoniã quãdo egritudo est ī vltimo acuitatis:tũc humozes sunt in vltima furiositate:⁊ non est securitas quin descẽdant ad quedam membza principalia ⁊ ledant ipsa nisi sint euacuati in p̃ncipio egritudinis: eo qz humozes qui acutissimi existunt sunt subtiles:⁊ qz ibi nõ est grossicies nec viscositas que ꝓhibeat operationez medicine laxatiue.Et nõ potest inde ꝓuenire nisi vnũ solum nocumentuz: qõ est:qz medicine laxatiue suis qualitatibus p̃mis augmẽtant febzez.⁊ illud potest remoueri miscẽdo cũ eis frigida ⁊ humida ſm q; cõuenit. Sed qñ egritudo nõ est peracuta valde:sed est quieta: tunc expectanda est digestio.Et scire debes q; egritudines que acute sunt in terris ꝟypo.in terris nr̃is peracute sunt: ⁊ hoc manifestaf̃:qz hyp.non curabat egritudines acutas nisi cũ aqua ozdei ⁊ melicrate. ⁊ postq; ita est: egritudies acute nostre regiõis ⁊ aliaz calidaz terraz medicande sunt cuz medicinis attractiuis vel laxatiuis in p̃ncipio egritudinis.Et in egritudinibus peracutis ꝑ maiozi parte hũores cozrumpũtur circa ozificium stomaci.⁊ ꝓpter hoc qñ apparet abundãtia sanguinis.lz nõ sit superflua euacuare debemus:quoniam inde magnũ ꝓuenit iuuamẽtum: ⁊ in continẽti quiescit valitudo egritudinis:nisi sit qõ ꝓhibeat ex rebus supza dictis.Sed quãdo egritudines nõ sunt acute:sed sunt ex humozibus mucillaginosis ⁊ viscosis ⁊ indigestis ipsas euacuare ⁊ purgare debemus post subtiliatõez ⁊ incisionez:⁊ hec est digestio eoz:aliogn nõ opz cũ medicina purgari.Sed egritudines que non sunt acute ⁊ sunt ex humozib⁹ subtilib⁹:sicut est vera tertiana que nõ transit vltra.7.peryodos:dicit Auicẽ.q; expectare debemus digestionez:eo q; digestio hũozis subtilis est eius ingrossatio ⁊ grossi est ei⁹ subtiliatio: ⁊ sicut difficile est virtuti expulsiue expellere humozes grossos ꝓpter sui grossiciẽ:sic difficile ẽ virtuti expulsiue expellere subtilẽ:qz disrũpit̃ ⁊ dispergitur ꝓpter sui subtilitatẽ. quare difficile existit nature expellere hũozes grossos: eo q; oppilant meatus ⁊ trãsitus:⁊ subtiles: qz disrũpũtur ⁊ sparguntur ⁊ imbibunt̃.tamẽ medicine laxatiue citius expellunt ⁊ facilius humozes subtiles q; grossos. Et ꝓptera quidam medici dixerũt q; nunq; dederunt aliquã medicinã laxatiuam ad purgãdum aliquem humozẽ quin colera ꝑus purgaret̃ ꝓpter sui leuitatem ⁊ subtilitatem:⁊ adhuc magis q; quando dantur medicine laxatiue q̃ trahere ⁊ purgare debẽt melãcoliam:aut flegma grossum ⁊ viscosuz a ꝓpzietate ⁊ sui natura ꝓius ille eedẽ trabũt coleram ⁊ expellunt.Et hoc idem manifestat intellectus q; subtiles humozes babiliozes sunt ad purgãdum ⁊ expellendum grossis:quanuis hoc non fit ex opere nature: quoniaz si sic faceret natura:illud qõ ꝓius exiret in egritudinibus acutis esset colera:eo q; tales egritudines ꝓmaiozi parte fiũt ex humozibus subtilibus: ⁊ quãto sunt subtiliozes tanto difficilius a natura expelluntur. Et ꝓpter hoc dicimus q; minime tardare debemus in peracutis exhibere purgationes:neq; expectare ad perfectã digestionẽ:qz nõ est tutuz quin mala qualitas predominet̃ nature:⁊ tunc erit mala digestio expectanda cum diffidu cia liberationis.Et postq̃ ita est q; purgare debes non facias illud nisi ꝓmo frangas suaz caliditatem ⁊ siccitatẽ. Sed in febzibus flegmaticis ⁊ melãcolicis Rasis in p̃ncipio earum purgabat:⁊ hec erat eius opinio oĩno.ſ. purgare in ꝓncipio febzis.tamen.H.dicit contrarium manifeste.ſ.q; minime debemus in ꝓncipio febzium melãcolicarum.⁊ illud idem dicit in epistola ad glauconez.Et illud est quia finis haruz egritudinum est securus: nec expectaf̃ digestio mala:sed flegmatica est male determinationis.⁊ ꝓpter hoc necessarium existit vt infirmus euacuetur ꝓter q̃ expectet̃ digestio perfecta: ⁊ ꝓpter hoc medicus ꝓius incipere debet a medicinis subtiliatiuis ⁊ incisiuis per hebdomadam vnam:quia non timemus calozem huius febzis cum sit debilis vt magnum inferat nocumentum: et cum hoc fecerit tunc medicus purgare incipere debet.Et demonstratio huius est illud qõ videsfieri in apoplexia:⁊ etiã in silibus egritudinib⁹ timozosis frĩdis:qz ĩcipimus in talibus ab eũatiõe ponẽdo in medicinis laxatiuis incisiua ⁊ subtiliatiua. ¶ Et mihi videtur impossibile recipiẽdo syrupũ squinzibim ꝙ hebdomadaz vnã factũ ex decoctiõe radicũ lily celestis:⁊ semis apy:⁊ liquiritie quin ꝑparet hũozes:⁊ digerat:⁊ leuiozem faciat exitũ a cozpoze:⁊ q̃uis tot⁹ humoz non eũet̃ a cozpoze:tñ natura ĩde alleuiationẽ suscipiet oĩno.Et inde redire debes ad ĩcidẽduz ⁊ subtiliãdum per aliam hebdomadam: quẽadmodum diximus:⁊ postea purgare:qz taliter opando hũozes babiles reperiunt̃ ad expellẽdũ.Et simile hoc est homini ferẽti graue põdus:qñ qñ ferre non põt ipz:⁊ diuidit ipm in partes facilius tolerat ipsas:⁊ postq̃ natura fuerit alleuiata:tũc digestio laudabilis apparebit:⁊ rectificabitur dño cõcedente. ¶ Et hoc melius existit valde q̃ infirmuz dimittere egritudini ⁊ nature.ſ.si videbis naturã egritudini ꝓualere:tunc dietã ⁊ regimen infirmo iubebis:⁊ hoc ī arte mime collaudaf̃:qñ nisi nature violentiã feceris vel adiuuando ipsam nihil boni ei feceris: nisi q; verba ei dederis retinẽdo ipsum.Et istud idem regimen facere poteris in febzibus melancolicis:⁊ sic facimus hominibus sanis quando volumus ipsos purgare.ſ. qz ipsis digestiuuz ꝓpinamus p̃mo ad subtiliandũ humores ⁊ vias aperiẽdo:sic ⁊ in egritudinib⁹ oz facere:tamen in egritudinibus maioz diligẽtia est adhibẽda:eo q; earũ humores difficilius recipiũt digõez.Et hoc manifestaf̃ in opere H.in labore spontaneo febzi propinquo:quoniã ipse purgabat omnes humozes facientes hunc laborem ꝓter humozes viscosos mucillaginosos:eo q; omnes cõcozdare videntur q; tales non sunt purgandi. H.autẽ videtur q; euacuare debemus habentes hanc febzem per fricationem solum.Ego autem affirmo q; climata in hoc multuz sunt consideranda:ꝓpter hoc non est danda regula generalis:quoniam mihi videtur q; etiam humozes viscosi et mucillaginosi purgari possunt in his nostris regionibus:facta tamen incisione ⁊ subtiliatione per longũ tẽpus:⁊ tunc tẽpus digestionis abbzeuiabis:⁊ natura ĩde alleuiabit̃:⁊ ex tunc videbis digestionẽ laudabilẽ. ¶ Et te opz bas res multotiens experiri:qz experiẽtia in bis rebus non modicã virtutez babere videtur.qõ scripsimus de boc in boc loco sufficiat.

¶ Caplm. X. Quod est de cibatione ⁊ fricatiõe ⁊ balneatione febricitantium.

Dico q̄ cibus dari nõ deberet febricitãtibus vsq; ad statũ egritudis. ⁊ hoc vt natura tempus habeat digerẽdi hũores faciẽtes egritudinẽ ⁊ ipsos expellẽdi: sed q̄ virtus nõ ẽ sufficiẽs oĩbus: te oꝛ ꝓsiderare egritudines: q̃m si fuerit ex egritudinib⁹ peracutis: cuius status est ꝓpinquus ⁊ crisis debet esse in septimo: ⁊ natura fortis existit: tunc illud facere debes: ⁊ si virtus debilis fuerit nullatenus facere debes. Sed si virtus mediocris fuerit: ⁊ etas fuerit iuuentutis cibabis ipsum aqua ordei: ⁊ mica panis lota etiã cum aqua calida ad quãtitatẽ. ʒ. y. vel. y. ponderis. ⁊ istud est subtilius regimẽ in nostro climate ꝑm consuetudinẽ nostram. Sed regimen antiquũ subtilius erat nihil dare p̄ hebdomadam vnam: ⁊ quãdo volebant ingrossare dabant aquam mellis solũ. Sed hoc ferre non possunt illi qui sunt nostri climatis ꝓpter complexiones aeris ⁊ consuetudinem. Sed in climate illoꝝ coꝛpoꝛa habent minoꝛem resolutionẽ: ⁊ cum hoc bibunt vinũ non in modica quãtitate ⁊ comedunt carnes poꝛcinas: q̃ duo sunt plurimi nutrimenti. Et generaliter cõsideranda est consuetudo: quoniã qui cõsueti sunt comedere ter in die non possunt predicta sustinere: ⁊ maxime habentes complexiones calidas ⁊ resolubiles. Et si cognoueris statum egritudinis esse longuꝫ ⁊ virtus infirmi fuerit debilis cibandus est pluſq; diximus in principio: ⁊ cũ status appꝛopinquabit minuendus erit: ⁊ totũ hoc est intelligendum foꝛti existente virtute: ⁊ foꝛtitudo virtutis existit in complexione foꝛti. Sed qui habẽt complexiões calidas ⁊ siccas pauci ex his famẽ possunt sustinere: ⁊ maxime in egritudinibus sibi cõsimilibus ⁊ in tempoꝛibus calidis: eo q̄ quando talibus pati famez fecerimus: febꝛes eoꝝ ad incensiuas declinare faciemus: quãuis debiles existant in radice vel ad ethicam: q̄ in complexionibus consimilib⁹ multiplicãtur qualitates male sui natura: ⁊ magis quando eis facimus sustinere famem multiplicant̃ ⁊ adurũtur humoꝛes. Et hoꝛa cibandi eos est in declinatõe paroxismi p̄mi. ⁊ ante principiũ secũdi vt natura habeat ſpaciũ digerendi humoꝛẽ in tempoꝛe paroxismi: ⁊ hoc melius existit. ſ. confoꝛtare virtutẽ ne ei accidat accidens periculosum: cui necessarium sit cibũ ꝓpinare vt in sincopi ex resolutionc. Sed si timuerimus aliquod ex his cibabimus eos in p̄ncipio paroxismoꝝ: quoniã inde eos a sincopi taliter liberabimus quẽadmodum recitat Halie. de puero qui p̄cepto medicoꝝ sustinuerat famem tribus diebus. Et aliquando conamur cibare ipsos in medio paroxismoꝝ. In febꝛibus autem cõtinuis hoꝛã cibandi eligere debemus in qua maioꝛis existũt quietis: cõsiderando tamen consuetudinem. Et ex hoꝛis diei meliozes sunt frigide. ſ. mane ⁊ sero. Et scias q̄ balneum in declinatiõe febꝛium collaudat̃: quoniã superfluitates euacuat subtiles. In principys vero minime: q̄ rigoꝛes habz ꝓuocare: ⁊ dissoluit humoꝛes ⁊ multiplicat opilationes: ⁊ spargit superfluitates p̄ coꝛpus totũ: ⁊ nõ est tutũ quin inde ꝓueniat apostema in aliquo p̄ncipali membꝛo. ⁊ quãuis humoꝛes euacuet: multiplicat tamẽ caliditatem ⁊ siccitatẽ febꝛilez: siue fuerit ex aqua calida factũ: siue ex aere calido. Et necesse est vt coꝛpoꝛa taliũ non tangant̃ aqua frigida: quoniã humoꝛes efficit crudos. ⁊ ꝓpter hoc balneum fieri nõ debet nisi post factã declinationez: ⁊ in febꝛibus que nõ sunt acute. Uina quoq; aromatica ⁊ lenia q̃ modicam aquã sustinere possunt flegmatice ⁊ melancolice exhibere possumus: sed in incensiuis a vino omnino elõgare debemus. Halie. quoq; curabat febꝛes que erãt ex humoꝛibus mucilaginosis cuz fricatione ⁊ hoc indiget consideratione: quoniam nõ est tutũ quin humoꝛes spargantur ex fricatiõe per totũ coꝛpus. Et ipsemet p̄cipit in libꝛo de conseruatione sanitatis q̄ ille qui habet laxitudinem coꝛpoꝛis eius fuerit plectoꝛicum vel plenum humoꝛibus mucillaginosis vt minime moueatur vel exerceatur: neq; balneũ intret neq; faciat fricationẽ ⁊ similia: eo q̄ fricatio nõ euacuat ex humoꝛibus nisi q̄ sunt subcutanei ⁊ inter musculos. qui autez sunt in venis nullatenus euacuari possunt nisi cũ medicinis laxatiuis. Et etiam vides q̄ si sanus faceret fricatõez p̄ceptaz ab ipso in laxitudine. ſ. ita magna: de necessitate cutis apostemaret̃: eo q̄ fricatio hec in vltimo grauitatis existit. ⁊ illis maxime q̄ hãc patiunt̃ egritudinẽ cũ in laxitudine semp videant̃ esse. ¶ Jaz ḡ sufficienter scꝛipsimus sicut nobis videtur generaliter curas febꝛium putridaꝝ. nũc aũt redibimus ad curam vniuscuiusq; particulariter.

¶ Caplm. XI. Quod est de cura febꝛium colericarum. ⁊ p̄imo de cura tertiane.

Hec febꝛis si fuerit pura tertiana erit secura absq; periculo. Et scimus certissime q̄ natura habebit dominiũ sup̄ hunc humoꝛẽ. ⁊ ꝓpter hoc nõ debemus eũ mouere cũ medicinis attractiuis sicut est scamonea: eo q̄ rectificãdo eam q̃tum plus possumus semp mẽbꝛis p̄ncipalibus habet inducere nocumẽtuz. ⁊ ꝓpter hoc virtutem debilitat: ⁊ anget etiã caliditatẽ febꝛilẽ ⁊ siccitatẽ suam: ⁊ si aliud nõ induceret nocumentũ nisi conamen surgendi ⁊ decũbẽdi modicũ nõ inueniret̃: q̄ cõplexio inde supcalefit ⁊ debilitat̃. Sed apparẽte signo digõnis non est maluz dare aliquã medicinã attractiuã in hunc modum. ſ. q̄ p̄imo dare debes ea que p̄mo hñt lenire mãm ⁊ hũectare sicut syrupum viol̃. ⁊ tamarindi. ⁊ ad repꝛimẽdũ nocumẽtuz stomachi adde aliquid ex mastice: ⁊ reubarbarum in hoc loco optimũ existit: q̃m repꝛimẽdo nocumẽtuz predictarũ laxat. Et quantitas quã dare debes ex reubarbaro est a duabus. ʒ. vsq; ad tres miscendo ei syrupũ iulep ⁊ squinzibin ana. ʒ. i. cuz. y. partibus aque frigide: ⁊ ifra diẽ potabis cuz aqua ordei: ⁊ hoc faciẽdũ est omni die nisi natura moueret̃ bis in die ad assellaz: sicut ꝓuenit: ⁊ si natura moueretur ex hac medicina vltra q̃titatez minue ꝑm portionẽ ex ea. Et sumus ꝓtenti in hac febꝛe ex infrigidatione ⁊ humectatione cum aqua ordei ⁊ syrupo iulep. eo q̄ hec febꝛis non existit intẽse caliditatis cũ sit ex colera naturali. Et sumus ꝓtenti oppilationes ipsius remouere cũ aqua ordei ⁊ squinzibin solũ cum modica in ea repiat̃ oppilatio ⁊ foꝛsitan nihil. Et facta digestione si sufficit dare mirabolanos citrinos bene gdẽ: sin aũt ꝓpina ifirmo ex scamonea charateres. y. cũ tãtũdez masticis: ⁊ cuz. ʒ. i. syrupi de nenufare. ⁊ ʒ. media syrupi maloꝝ. Syrup⁹ de nenufare. q̄ frãgit qualitates ipsi⁹ scamonee ꝑmas. ſ. ci⁹ caliditatẽ ⁊ siccitatẽ: et cũ hoc ꝓfoꝛtat aromaticitate sua mẽbꝛa p̄ncipalia. Et syrupus pomoꝝ: eo q̄ frãgit eius siccitatẽ: ⁊ remouet nocumẽtũ p̄ncipaliũ mẽbꝛoꝝ ab ipsa: ⁊ mastix q̄ ꝓfoꝛtat ⁊ remouet nocumẽtũ p̄ncipaliũ mẽbꝛoruz: ⁊ medici iam ipsis vsi fuerũt ad occultãdũ malitiam scamonee. Et si timebis debilitatẽ infirmi cibabis ipsuz mica panis lota. ⁊ iam testificauit. Y. q̄ nisi fuerit ex errore q̄ hec fe. nõ trãsit. i 4. diẽ etiã si foꝛtissima fuerit. Sed si hec febꝛis nõ fuerit ex pura colera sed erit ex vitellina vel prassina vel eruginosa non euadit hic absq; periculo magno: ⁊ maxime q̃n fuerit ex prassina vl̃ eruginosa: ⁊ mihi videt̃ impossibile q̄ aliquis ab eruginosa euadere posset. Et he febꝛes longos habent poxismos ⁊ pessima accidentia. ⁊ ꝓpter hoc indigent purgatione cũ medicina attractiua quam supꝛascripsimus. ꝓius ablata caliditate ⁊ sicci. ipsius. Et non est malũ vt misceas ipsi medicine ali-

quid ō polipodio qō arabice dr̄ belbeg: eo q̄ purgat colerā aduſtā ⁊ groſſā ⁊ melancoliā. poſtq̄ fregeris ſiccitatē ei⁹ cū oleo amigdalā ⁊ dulciū. ⁊ apire opillatiōes ī hac febre ꝑpriū exiſtit niſi fuerit excedētis calitat̄: qō ſi fuerit: tūc intēdere debes ſolū ad ifrigidādū ⁊ hūectāduz.

¶ Cap'm. XII. Quod eſt de cura cauſonidis.

Hec febris eſt intēſi caloris ⁊ prauoꝝ accidētiū. ⁊ dr̄ incenſiua: ⁊ impoſſibile eſt q̄ hec ex colera naturali generet̄. Et in iſta ꝓueniens exiſtit purgare cū medicina attractiua a prīcipio ipſi⁹. ⁊ minuere ex ſanguine ſi ſigna ſanguinis apparebūt dādo ei omni die decem aureos tamarindoꝝ infuſoꝝ in aq̄ ſimplici abſq̄ ſyrupo ⁊ aliqua alia re dulci: ⁊ poſt dabis ei bibere aquā ordei: ⁊ poſtea p totū diē potabis eū aqua angurie. ⁊ hoc regimen ꝑpriū exiſtit omnibus febrib⁹ que ſunt ī vltima caliditate: ⁊ nō dimittas aquā angurie ⁊ aquā ſup niuē infrigidatā: qm̄ ſi ꝓueteris hanc febrē in lentā ⁊ cronicā melius longe exiſtit q̄ vt eger moriat̄. Et hoc etiaz dixit Abumeron Auenzoar de quodaz puero qué ipſe medicauit: cui dabat omni die aquā angurie: ⁊ quottidie colerā vomebat. ⁊ tamē taliter fuit opatus donec illa febris conuerſa fuit ad cronicaz: ⁊ inde liberatus fuit. Et mihi videt̄ q̄ aqua angurie longe melioꝝ exiſtit q̄ aqua in niue īfrigidata in hoc caſu: eo q̄ aqua in niue īfrigidata q̄uis ſit in vltima frigiditate velociter tū recipit caliditatē ⁊ adhuc magis: qz aqua cū ſit ſimplex nihil reſtaurat neq̄ p̄ſtat corpori niſi frigidā q̄litatē ſolum: ſz aq̄ angurie reſtaurat ⁊ addit ī ſanguinē faciēdo frigidā ſubam ⁊ qualitatē. Sz quādo febres erunt lente ⁊ lōgi erūt poriſmi: ⁊ certus eris q̄ nō ex colera pura erunt: ſed erit ex vitellina que nāli frigidioꝝ exiſtit: tūc ſtudere debes plus in aperiēdo oppilationes q̄ in infrigidādo contrarium eius qō fieri dz in illa q̄ fuerit ex colera pura: q̄uis raro tales ꝓueniant̄. Et laudabiles medicine in hac ꝑte ſunt q̄ hñt virtutē apitiuā abſq̄ fortī caliditate ſicut capillus veneris. ⁊ radix apy. ⁊ ſemē feniculi frangēdo ſiccitatē eoꝝ cū radice ligricie. ⁊ caliditatē cuz violis. ⁊ floze nenufaris. ⁊ ſemib⁹ cōibus. Et ſtudeas ponere in medicis res q̄ hñt mēbra p̄ncipalia cōfortare. ſic̄ eſt maſtix ⁊ ſpica nardi ꝓponēdo iſta cū ſyrupo ſgnzibin. Et eſto ſtudioſus ponere in medicis ſolutiuis q̄ hñt coleram euacuare cū q̄ſtitate flegmatis ſicut ē ſemen bzuli. i. ſemen chartami. frangēdo tamē caliditatem ⁊ ſiccitatez eoꝝ. Et hec eſt cura omniū febziū colericaꝝ.

¶ Cap. XIII. Qō eſt de cura febris flegmatice.

Hec febris cum fuerit ex flegmate ſimplici ⁊ naturali: ⁊ de hoc fueris certus: tunc ſtudioſus eſſe debes in īcidēdo humozes: ⁊ ī ſubtiliando ⁊ oppilationes apiēdo pluſq̄ in frigidando ⁊ humectādo: ⁊ ſufficit tibi in hac ītētione ſquinzibin cū iure cicerū occultādo ſiccitatem eoꝝ cū radice liquiricie. Et adde huic cōpōi aligd ex ſpica ⁊ maſtice qm̄ in hac febre ſtomacus debilis repit̄. ⁊ conueniencioꝝ opatio in p̄ncipio h⁹ febris ē lenire nām cū ſemine cartāi ⁊ ſemīe barūliz fracta ſiccitate eoꝝ p̄us cū tereniabin. Et ſeruato hoc regimine p hebdomadā vnā. ꝑpinabis ei medicinā laxatiuā q̄ bēat illū būozez euacuare. ⁊ melioꝝ illarū medicinarū eſt turbit. qz a. ꝑprietate habz trahere ⁊ expellere humiditatez que in oze ſtomachi eſt: ⁊ agaricus etiā cū eo: qz eradicat humozē groſſuz ⁊ apit oppilationes. ⁊ ſi addideris aliud ex ierapigra nō eſt maluz confidēdo magis in agarico ⁊ turbit: ⁊ aliq̄ occultādo ⁊ frāgēdo ſiccitatē eoꝝ cū oleo amigdal̄. dulcium. ¶ Colo quintida aūt in tuis medicinis euitabis ponere q̄ſtū plus poteris. Et ſi appuerit tibi q̄ humoꝝ ſit tante duriciei q̄ nō poſſūt euacuari abſq̄ ea. adde ex ea aliquid in p̄dicta cōpōne occultādo malitiā eius cū cubachina: ⁊ credo q̄ ſit dragātū ⁊ cum amigdalis. Et doſis eius eſt. ſ. pars aurei: ⁊ tales purgādi ſunt bis qm̄ in vna vice nō poſſunt purgari ꝓpter groſſiciem humoris: ⁊ hoc non facias niſi virt⁹ fuerit fortis ꝓſideratis alys ꝓditionibus ſupra dictis: medicina vō facta ex turbit in p̄ncipio huius febris non eſt mala. ¶ Cibus vō in p̄ncipio huius febris ſit pulla parua ſecure: eo q̄ ſtatus eius non eſt minoꝝ triū ſeptimanaruz: ⁊ eſt poſſibile vt ipſa duret uſq̄ ad. 40. dies ⁊ vltra. Raſis aūt dicit q̄ trāſacta ſeptimana quarta non eſt malū infirmo exhibere trociſcos de roſis cōpletos cuz aqua cicerū: eo q̄ hāc febrem patiētes in fine leuiter deueniūt ad debilitatem ſtomachi ⁊ epatis: ⁊ cadūt de facili in ydropiſim ¶ Et ego meo tempore vidi quoſdam habentes febres cronicas quibus medici noſtri ꝓpinabāt eis ſyrupum ſquinzibin ſolū: ⁊ ceciderunt in ydropiſim: ⁊ mortui ſunt. Et qō dico de trociſcis de roſis in hoc loco nō dico niſi cā exēpli ⁊ ſilitudinis: tñ tu debes dare ex ſilib⁹ medicinis ſm plus ⁊ minus. ꝑput tibi meli⁹ videbit̄ ꝓuenire: etiam q̄ ſile huic intetioni repit̄ eſt zucharū roſatū p̄terq̄ frigiditati magis videt̄ ꝓtinere q̄ trociſci dicti. Et ſi videbit̄ tibi ꝓueniēs miſcere cū iure cicerū ſyrupū ſquinzibin facit illud: ⁊ ſi iflatio in pedibus aut in palpebris apparebit tibi: caueas a ſyrupo ſquinzibin: qm̄ hz ꝓducere ad hidropiſim quēadmodū diximus. ¶ In febribus vō flegmaticis nō recipiētib⁹ digeſtionē: q̄z facies ⁊ vēter tumeſcūt: ⁊ colozes eoruz plūbei videbunt̄: Hal'. videt̄ q̄ tales ſunt eūandi per fricationē donec vigilāt diuidēdo tp̄s eoꝝ ita q̄ dimidiū tp̄s eoꝝ ſit fricādo: ⁊ dimidiū ſit dozmiendo. Et dabim⁹ ei bibere aquā mellis cū yſopo ⁊ ligritia. Sed H. potabat eos aq̄ ordei: ſed eā ego nō laudo in h̄ caſu: eo qz nocet ſtomaco: ⁊ facit ozripilationē: niſi cū ea fuerit parum maſticis et piperis ⁊ radicū feniculi: ⁊ nō debemus eos diu dimittere abſq̄ cibo. qz īde recipiūt nocumētuz: quāuis leuiter pati famē poſſint. qm̄ quādo iſte būor multicillaginoſus multiplicat̄ in corpore: talis humor cuz difficultate maxima pōt ad ſanguinē cōuerti: ⁊ ꝓpter hoc virtutes eoꝝ debilitant̄ donec ad ſincopim hñt ꝓuenire. et ideo eis dare debem⁹ micā panis lotam cū aq̄ mellis: vel cum vino aromatico. Et hic eſt modus fricationis qui p̄ceptus eſt a Halie. in hoc caſu. ſ. q̄ habere debes gauſapia aliquātulū groſſa ⁊ vetuſta: ⁊ in p̄mis īcipere debes a ſuperiozi cruriuz deſcēdēdo iferius ad pedes: ⁊ poſtea frica genua: ⁊ poſtea ſuperioza coxarum deſcēdēdo ad genua. ¶ Et poſtea īcipies fricationez ab humeris vel ſpatulis deſcēdendo per brachia ad man⁹. deinde fricabis dorſuz īcipiēdo a ſūmitate eius veniēdo vſq̄ ad pedes: et ſic fiat per totū diem. Et ſi īfirmus ſenſerit laxitudinez inunge cum oleo nō habēte ſtipticitatē. ſicut oleum camomellinum ⁊ anetinū: q̄ñ eſt bonum. Et dicit Hal'. q̄ poſtea abſtergere debes oleum: eo q̄ anguſtiā p̄ſtat: et hoc eſt qō Hal'. videt̄ dicere de huius egritudinis regimine. Et quia in hac febre accidens ſincopis conſueuit peruenire. ideo memoratus ero eius curam vbi tractabo de curis accidētium obmittendo eozum cauſas.

¶ Cap. XIIII. Qō eſt de cura febris quartane.

Illud aūt quo plus idigemus in hac febre ē aperire: icidere: et ſubtiliare: et modicū ī ipſa idigemus fricatiōe: īfrigidatiōe et humectatione q̄ſi nihil: et cura hui⁹ febris q̄ſi ꝺria exiſtit cure cauſonidis eo q̄ in cauſonib⁹ attēdimus ad febrem ſolū: et in hac cauſe. Et ꝓpter hoc eligere debem⁹ medicinas iciſiuas: ſubtiliatiuas et ſpleni appropriatas ſicut radix capparis: et ſcolopēdria et tamariſcus eo q̄ iſtud mēbz potēs eſt ferre medicinas fortes et aperitiuas abſq̄ nocumēto. Et potes ꝓficere has medicinas

cū syrupo squinzibin facto ex vua passa. Et oz in pncipio te euacuare materiā cuz belbeg.i.polipodio extracta virtute ei⁹ in iure galli veteris:ꝛ oleo amigd.ꝛ si vis digestionem expectare in hac febre potes facere ꝑpter ipsius modicum periculū qō ferre pōt. ¶ Et si vis purgare ante pfectā digestionē poteris facere facta īcisione cum syrupo pdicto per duas septimanas vel tres. Et medicine q̄ hūt trabere hūc humorem:ꝛ purgare sunt iam manifeste ꝛ ēt habēt gradus:ꝛ que in pmo gradu reperiunt̄ sunt mirab. indi ꝛ emblici:ꝛ postea polipodiū:ꝛ tales. sunt q dimittūt mirabolanos ꝑpter eoꝝ stipticitatē:ꝛ post polipodiū est epithimū. Et operatio istius fortioz est opatiōe polipody ꝛ maiorē corpori ifert āgustiā:ꝛ hac de causa īdiget occultatione illarū duarum rerū.s.remittendo ipsius q̄litates pmas:ꝛ eius remittēdo malitiam:ꝛ ꝑpter hoc nō est malum miscere isti medicine medicinā que faciat ipsam velociter festinare sicut ponēdo cum pdicta medicina ḳaraeta duo scamonee vel tria cū tertia parte vnius aurei de maiorana:ꝛ hoc nō facimus causa expellēdi ipsum humorem:sed ꝑpter debilitatē ꝛ tarditatem ipsarū medicinarum ordinamus dictā additionē vt recipiat inde pncipiū expellendi.post epithimū ē lapis lazuli. Sed ab elleboro nigro cauere debes toto posse:cōpleta aūt digestione huius febris a Hal.tyriaca collaudaī:ꝛ ante digestionē recepta posset ipsam ad causonidē cōuertere. Sed si tempus fuerit frigidum:ꝛ etas senectutis existeret dyatrion piperon facta digestione mirabiliter cōfert:ꝛ maxime in frigidis regionibus. Et īdiges in hac febre circa splenez studere.s.emplastrādo ipsum cum reb⁹ remouentib⁹ ipsius tumorem ꝛ eius duritiē resoluentibus quēadmodum in colerica solliciti cē debemus circa epar:ꝛ in flegmaticis in orificio stomaci:quoniā membꝝ istud in quo maxime talis humor putrefit ꝛ ardet sicut ignis in hac febre melancolica est splen:ꝛ in colericis est epar:ꝛ maxime continuas ex colera patientes:ꝛ in flegmaticis circa stōm existit: quare in istis tribus generibus febrium conueniens est dicta mēbra cōfortare ꝛ humorē digerere ꝛ rectificare. Et si cognoueris in pdictis sanguinē exuberare in pncipio eos minuere debes. ¶ In flegmatica vo mihi videt̄ q cū timore magno flobotomia sit faciēda.qz in ea multa q̄titas humoꝝ crudorum reperitur: In febre autem acuta que dicitur mutbabecca:ꝛ in latio sinoca vocatur: scire debes q quādo putredo ꝑualuerit:tūc purgatio existit melioꝛ flobotomia:ꝛ si q̄titas sanguinis plus ipsa putredine repitur: tūc melius est flobotomare q̄ purgare. Et sic iam finitus est tractatus oīum febrium putridaꝝ generaliter ꝛ spāliter. Et postq̄ curas simpliciū cognoueris perfecte ex ipsis scire debes leuiter curas compositarum velut emitriteoꝝ ꝛ suaꝝ similium.

¶ Caplm. XV. Quod est de cura ethice.

NUnc aūt mihi remanet de ethica determiare. Hec febris cū sit de mala ꝓplone sine materia calꝫ ꝛ sicca:ideo intentio curatōis vna existit.s.infrigidare ꝛ humectare ꝛ plus indigemus in hac hūectatione q̄ infrigidatiōe. q̄re infrigidare debes ꝛ humectare cuz omnibus rebus quibus potes. Et hoc duplr fieri pōt:vno modo cū rebus intrinsecis ꝛ alio cum extrīsecis sicut cuz balneo vnctionib⁹ ꝛ emplastris. Hec quidē febris tres gradus habere videt̄ qui variant̄ ꝟm plus ꝛ minus:quoꝝ quidē primus leuiter curari potest:secundus difficilis existit:tertius vero minime curari potest. Et cura quidez ꝑmi gradus ꝛ secundi eadez existit:nisi qz diuersificat ꝟm plus ꝛ minus. Cibus autem qui maxime cōuenit in hac egritudine est lac:ꝛ melius ex eo est lac mulieris:ꝛ post ipsum est lac asine.ꝛ post illud est lac capre;ꝛ est necesse ea a quibus recipitur lac nutrire cibis optimis secundū suam naturam ꝛ facientibus digestionē laudabilem:ꝛ ipm in ieiunio dare debemus in ea quātitate qua digeri possit. ꝛ cōuenit tibi studere vt bene digerat:eo q lac in stomaco de facili caseari cōsuevit:quare incipe debes a modico dando ei primo.z.i.ꝛ sic addēdo donec deuenias ad dimidiū rotulū. Aqua quidem ordei eis magnā habet necessitatē:ꝛ quāuis corpora eoꝝ maiori indigent nutrimento ceteris corporibus:ideo quia virtus eoruz nutritiua debilis existit: conueniēs est studiū adhibere in prebēdo eis cibaria digestibilia ꝛ boni chimi. Quare de carnib⁹ laudabiliores que eis existūt sunt pulle gallinaꝝ que nutrite sūt ex frumento. Et vitellū oui similiter eis est optimū nutrimentū capones nutriti ex amigdalis ꝛ frumēto eis collaudātur optime. Et si in corporibus eoꝝ calor fortis repit̄ nō est malū eis ꝑpinare aliqd ex oleribus aliqbus frigidis:ꝛ q̄ ex eis magis laudabiliores existūt sunt lactuce: quia somnū ꝓuocant:ꝛ ipsi indigent ipo plus ceteris hoībus:ꝛ qz vtutes eoꝝ sunt debiles:ideo cibaria eoruz debemus diuidere in vicibus pluribus sicut in sequenti dicturi sumus. Sed in balneādo eos debemus magnaz hēre ꝓsideratiōnē:eo q isti nō videnī hēre necessitatē calefaciendi resoluēdi nec euacuādi:qd enim pficies ex īfrigidatione accidētali acqsita ex balneo:cum humores inde euacuentur:ꝛ hoc non confert nisi in mala cōplexione materiali. ¶ Et postq̄ ita est mihi videt̄ q ipsi non idigeāt aliquo ex aere balnei ꝛ q̄uis aqua calida habeat humectare cuz hoc tamen facit resolutionē. ¶ Sed balneum aque frigide mihi videtur esse melius si possit ipsum conuenienter sustinere. ¶ Et scias q Halienus manifeste dicit q ipsi non indigēt balneo nisi causa ꝑparationis suoꝝ corporuz vt aquā frigidā valeāt sustinere cum qua balneari debēt in fine balnei. Et balneum ꝟm ipsum taliter debet ꝓparari scilicet q infirmum ferre debemus cuz lecto suo ibi ꝛ cum fuerit in camera prima ipsius balnei extendere debemus plumarium paruum ꝛ eum superponere ibi debemus:ꝛ si illa prima camera tepida esse reperitur ibi eum a pannis expoliare debes:ꝛ ordinare debes q a quatuor hoībus capiēdo a quatuor angulis plumary ferāt̄ ad cameram secūdam:ꝛ ibi ipsum reponāt̄ nudū. Sed tēperātia cameraruz balnei vna alteri comparari debet.s.q eadem ꝑportio esse debet secūde ad tertiā que prime ad secūdā: ꝛ cum fuerit in camera secūda inungi debz oleo tepido:ꝛ postea ponēdus est ī camera tertia:ꝛ ibi ponēdus est in balneo vel tina aut pila: qō idē est. Et in vnaquaq̄ camerarum tātū morari debet quātuz ipe infirmus posset incedere suauiter ab vno capite earuz ad aliud. Et ex tunc ipse infirmus debet poni in balneo vel tina seu pila aque tepide plena:ꝛ illic morari debet tēperate:ꝛ postea balneādus est aqua frigida:ꝛ istud est regimē qō aperuit H.in hoc casu de balneo. Sed rasis sentire videtur q tales infirmi non indigeant nisi balneatione aque tepide. Sed quia impossibile est ut tales quando expolianturvt eis non cueniāt horripilationes:ꝛ spāliter in exitu ab aq̄ calꝫ:ideo necesse est vt tina vel balneuz eoꝝ sit in camera temperata que non excedat in caliditate vel frigiditate:ꝛ aqua similiter temperata esse debet:ꝛ sic videt̄ ei vt inde aliquod iuuamentū recipere debeāt. ¶ Sed iuuamentum appositionis fecis picis est eo q virtus istorum attractiua debilis esse reperitur:ꝛ ꝓpter hoc ponendi sunt primo in aquam calidam:eo q in illa principium attractionis esse reperit̄:ꝛ in eadem tm̄ morari debēt quousq̄ membra eorum vndiq̄ tumescere videantur.ꝛ pori per totum aperiantur:ꝛ deinde pix est apponenda.ꝛ hec oia recitat Hal.vbi logtur de cura malitie complexionis calide ꝛ sicce stomaci. Abumeron Auenzoar aūt velle vi

dẽtur q̄ nos eos in tina aque tepide solũ ponere debem⁹ absq; ītratione stupbe:ꝛ in exitu tine ꝓpinādũ est eis lac: ꝛ cum digestũ fuerit iterum ponēdi sunt in tina:ꝛ postea dabis eis aquaz ordei:ꝛ facta digestione ipsius dabis eis micã panis lotã cũ rebus ꝑdictis. ¶ Sed ex reb⁹ que exterius fiũt sunt balneũ:ꝛ balneatio ꝑm q̄ diximus:ꝛ etiã aer:q̄ si fuerit calidus:debemus euz ifrigidare abstergẽdo domũ:ꝛ substernẽdo in ipsa folia frigida:sicut sunt rose:ꝛ folia salicis:ꝛ flores nenufaris:ꝛ folia vitis cũ suis floribus:studẽdo vel igeniando:vt aq̄ frigida a supioꝛib⁹ ad īferioꝛa descẽdat. Et vt domus septẽtrionalis existat. Et q̄ ille feneſtre sint apte vnde sol mīme possit penetrare: ꝛ ille claudant vnde pōt ītrare. Et qñ aer fuerit frigidus non idigebunt ꝑdictis:nisi vt ipm trahāt sicut est:ꝛ maxime qñ principiũ male cōplexionis fuerit a stomaco vel a pectoꝛe vel ab iteſtino ieiuno vel a renibus:ꝛ ab istis ipsa mala ꝯplexio deinde deriuatur:ꝛ possibile est etiã q̄ illa mala cōplexio icipiat a coꝛde:ꝛ ide ad ꝑdicta ꝛ ad totum coꝛpus deriuetur. Quare studere debes ad sciendũ vnde habeat ꝓuenire febꝛis ipsa:ꝛ cum sciueris mẽbꝛuz a quo ꝑmo ꝓcedit hec mala qualitas febꝛilis studeas ipm infrigidare ꝛ humectare absq; trahẽdo ipm a sua nãli ꝯplone ꝛ specialr si mẽbꝛum fuerit maximi iuuamẽti. Et emplastra ꝓueniẽtia bis membꝛis sunt emplastra facta cũ rosis ꝛ sandalis ꝛ herbis frigidis aromaticis:vel cuz cera sicut dicit Hal. Et cum infrigidare volueris principalia addas aromatica ꝛ stiptica. Et istud est regimeu ethice cum fuerit in vltimo: sed quando fuerit in principio cum leuioꝛibus curari poterit.

¶ Capitulum. XVI. Quod est de sincopi ꝛ suis particulis: et omnibus accidentibus impedientibus curationem febꝛis.

ET postq̄ locuti sumus de febꝛibus absq; accidentibus ꝓhibentibus curationes earum nũc tractare volumus de febꝛibus secuz habentibus accidẽtia. Dicamus ergo q̄ ista accidentia generalr ꝓueniunt ex omni re dissoluente virtutem:ꝛ hec resolutio sincopis nominatur:ꝛ ꝓuenit necessario a mala cōplexione coꝛdis calida vel frigida. Complexio autem mala calida aut ꝓuenit ex rebus extrinsecis:sicut ex aere calido: vt sepe contingit diu moꝛanti in balneo calido: aut ex rebus intrinsecis sicut ex mala complexione totius calida coꝛporis vt contingit in causone. Frigida vo cõtingit aut ex rebus extrinsecis:sicut accidit ambulãtibus per loca frigidissima:aut ex complexione frigida membꝛoꝝ intrinseca plurimi iuuamenti:sicut accidit ex oze stomaci ꝛ ex suffocatiõe matricis. Aut ex mala complexione totius coꝛporis frigida vt contingit in febꝛibus putridis que fiunt ex humoꝛib⁹ grossis ꝛ viscosis ꝛ mucillaginosis:ꝛ hec cõplexio frigida quãdoq; acgritur ex supflua euacuatione diminuẽte calorem naturalem. qñ quando caloꝛ naturalis supflue diminuit: impossibile est vt possit regere coꝛpus:ꝛ oẽs operationes frigidioꝛes debito existunt. quare ꝓuenit sincopis. Non dico tñ q̄ ipsamet diminutio quãtitatis ĩducat sincopim. sed ineq̄litas q̄litatuz:eo q̄ cuiuslibet generabilis ꝛ coꝛruptibilis causa est ꝓpoꝛtio q̄tuoꝛ qualitatũ:scilicet calitatis friditatis hũiditatis ꝛ siccitatis:quẽadmodum in libꝛis naturalibus declarauimus. Spẽs aũt euacuationũ que aliquãdo ꝑabũdare cõsueuerunt sunt sicut supfluus fluxus vẽtris ꝛ vomitus:ꝛ supfluus fluxus sanguinis narium ꝛ emoroydarũ ꝛ alioꝝ membꝛoꝝ:ꝛ in mulieribus superfluus fluxus mestruoꝝ:ꝛ etiam quando in partu superflue exuberant. ¶ Et pōt etiam sincopis ꝓuenire ex ruptura seu rrepatura:ul ex aptura magni apostematis subito:ꝛ vigilie simr ter hoc facere possunt. Et etiam accidentia anime sicut excedens gaudium ꝛ tristitia:quoniam hec faciũt spiritus exalare superflue dilatãdo ꝛ constringendo:ꝛ inde in substantia membꝛoꝝ anbelitus spiritus malam acgrit complexionem. Et etiam foꝛtis doloꝛ est vna ex rebus que ducunt ad sincopim:ꝛ hoc accidit aut ex mala complexione acgsita ex doloꝛe aut superfluitate motus vtutis expulsiue facientis doloꝛem:sicut dicit H. Hec autem que dicta sunt:sunt omnia accidẽtia que habent sincopim facere ꝛ ꝓmouere. Et summarie scire debes q̄ quãdo sincopis fuerit cum febꝛe:studẽdum est tunc in remouẽdo ꝛ rectificando seu curãdo sincopim:quãuis contrarium fe. videatur. ¶ Et nos dicturi sumus modum eius cum ipsius curã tractabimus. ¶ Et nunc incipere intẽdimus tractare de sincopi ꝓcedẽte ex causa crudoꝝ humoꝝ. Dicimus itaq; q̄ curatio huius est regimen ꝓdictum in curatione harum febꝛium. quare si ex negligentia:vel defectu ipsius in sincopim incideꝛint:iuuabimus eos in primis ꝓpinando cibũ:etiaz si in medio fuerint paroxismi: quãuis nostre intentioni contrarium videatur:cum intendamus q̄ natura egritudini debeat ꝓualere:ꝛ in hoc casu nibil vino melius reperitur. quare dico q̄ quãuis vinum sarracenis bibere licitum non sit:tamen in hoc loco ita licitum esse videt vinum bibere:quẽadmodum eis licitum est comedere carnes moꝛticinas scilicet que per se moꝛiuntur vel suffocãtur habentibus necessitatem:quare icipere debemus eis dare micam panis infusam vino. Et vinum qõ melius reperitur est aromaticum:cuius caliditas penetrare potest per totum coꝛpus:qõ sit sine amaritudine ꝛ stipticitate:ꝛ est illud vinum qõ est vinosum pungitiuum in p̄ncipio:ꝛ post delectabile sine aliqua amaritudine ꝛ põticitate. Et mihi non placẽt vina in nostris partib⁹ assueta sicut sunt vina picis:ideo quia sunt vina medicinalia ꝛ non nutribilia:ꝛ nocent principalibus membꝛis sua siccitate ꝛ acuitate. Diamus cum autem in talibus ꝓpinatum cum vino non nocet:ꝛ in principio sincopis rorare faciem ꝛ aspergere cum aqua ro. uel saltem conueniens est cuz frigida:ꝛ si sincopizans habuerit apostema epatis vl stomaci vl similium membꝛorum:non speres eum curare cuz exhibitione cibi:quia cib⁹ plus multiplicat apostema q̄z foꝛtificet virtutem. ꝛ fricare extrema in hora sincopis conueniens existit. Illis vo quibus ꝓuenit sincopis ex caliditate vl acumine renuz:qõ scire poteris ex signis dictis ab. Y. que sunt nares acute:oculi concaui: timpoꝛa plana:ꝛ similia: cura illoꝝ est contraria supꝛadicte:quia ad cõseruationem illoꝝ non indigemus abstinentia cibi nec respicere diem creticam neq; statum egritudinis aliquo modo. Et ex cibis conuenientioꝛibus omnibus est mica panis vel kist ordei cuz granis granatoꝝum:quia in granis granatoꝝum ꝓpꝛietas reperitur resistendi putrefactioni:ꝛ vt cibus in fumositatibus malis cõuerti minime possit. ꝛ ex cibis etiam qui ipsos habent confoꝛtare sunt vitella ouoꝝum:ꝛ testiculi gallozum:ꝛ pulle parue. ¶ Et si sincopis fuerit ex erroꝛe cibi cibandus est ex pane infuso in vino:ꝛ sit vinum aquosum lene:odoꝛiferum:albuz sicut dicit. Y. ꝛ linfatuz sit cum aqua frigida:q̄ si sincopis ꝓuenit ex humoꝛibus viscosis mucillaginosis vinum linfatum esse debet cum aqua calida:quoniam aqua frigida illis magnum infert nocumentum. ¶ Et tu scis q̄ syrupus pomoꝝum ꝛ citonioꝝum cum medicinis muscatis cõferunt sincopi:sed non iuuamento vini: quia natura necessario dominari debet super ipsas ad ipsarum conuersionem. Vinum autem digestioni citius ꝓparaꝛ omnibus alys cibis et medicinis: ita q̄ dicitur q̄ in stomaco non moꝛatur ad digerendum nisi in epate solum: ꝛ in talibus tantũ idigemus restauratione ꝛ nutritione: q̄ si in-

ueniri posset aliquid qđ nutrire posset absq; digestiõe illud melius ceteris diceretur: ⁊ vtilius ꝓpter eozum debilitatem: ⁊ qz intendimus ipsos citius iuuare q̃ esse potest. aer aũt in quo ifirm⁹ iuuari debet frigidus ⁊ stipticus debet esse: ⁊ generaliꝛ tibi necessariuz existit: vt talibus ozdines oĩa que habent resolutioni obuiare: ⁊ emplastrando super vẽtres eozũ ⁊ stomacos res stipticas ⁊ aromaticas: ⁊ si calor in talibus esse fortis reperitur: ꝓpinabis eis res stipticas ⁊ aromaticas. Et habens sincopim causa apostematis aliquozum membrozũ ꝑncipalium nullatenus de ipsius liberatione confidere debemus.

¶ Cap. XVII. Qđ est de sincopi ꝓueniẽte causa stõaci.

Sincopis qdem ex stomaco ꝓcedens si ex colera que in oze stomaci abũdauerit fuerit in ꝑmis vomituz ꝓuocare debemus: ponendo pennã eis in oze: ⁊ si cũ hoc eycere nõ poterit naturam tũc mollificare debes. Et Ha. videtur vt talibus in hoc casu oleuz tepidum dare debemus: quoniã si vomitum nõ habuerit ab eo saltez natura mollificabitur inde. Sed qz he medicine que habẽt vomitũ ꝓuocare de sui natura est ⁊ ꝓprietate stimulare virtutez plus eo qđ facit humor efficies sincopim: ⁊ addit in eadez egritudine: ⁊ ꝓpter hoc dico q̃ longe melius est cõfortare eozum stomacos cum mastice ⁊ spica nardi: ⁊ succo citoniozum ⁊ folioꝝ vitis: qz taliter virtus eozũ expulsiua cõfortatur ⁊ humozem expellit: ⁊ si vomitus a se ꝓuenerit in hoc casu valde laudabilis existit. in sincopi qdez facta ab humozibus frigidis dabis de electuario dyatrion pipereon: studẽdo extrahere humozes quẽadmodum dicturus sum in curis cuiusq; membri.

¶ Capitulũ. XVIII. Quod est de sincopi accidente causa doloris.

Dico q̃ si potes remouere dolorẽ remouẽdo causas ipsius nõ intendas curare cuz rebus existẽtibus cõtrarys egritudini: ⁊ banc curã inuenies in curis male complexionis que accidit in vnoquoq; mẽbro: eo q̃ dolor aliquando ꝓcedit a mala cõplexione cala vel frigida: mãli vel nõ mãli: ⁊ accidit aliqñ a mala ꝓpõne sicca absq; mã sic accidit dolor in spasmo sicco. Sed quãdo dolor intãtuz fortificatur q̃ nõ est tempus expectandi: tunc curare debemus etiã cum rebus augmentantibus causam. s. stupefaciendo mẽbruz dolorosum: ⁊ hec cura nõ confert nisi per accidẽs. s. ꝓiuando sensum illius mẽbri in quo mala complexio reperitur causa humoris ibi existẽtis: ⁊ inde diminuit̃ motus eius expulsiuus. s. eius vtus expulsiua: absq; tamen resolutione spirituum aliqua. Quando aũt sensus superfluus mẽbri esse reperitur: tũc certissime superfluitas resolutionis spũum reperit̃. Et quãdo facimus banc spẽm curationis in doloribus a causa frigida ꝓuenientibus in fine: tũc sequitur magnũ nocumentuz. Sed si causa fuerit calida: tũc non tantum sequitur nocumẽtũ: neq; operari debes illam curaz in causa frigida: nisi cum infirmus in articulo mortis eẽ reperitur causa doloris. ¶ Et ex huiusmodi medicinis que in hoc casu magnam habẽt ꝓprietatẽ est filonium: ⁊ est rationabile ꝓpter opium receptũ in ipso. Et hec cura generaliter in oĩbus doloribus acutissimis operatur: ⁊ in quibus magis necessaria existit est in doloribus oculozum: auris ⁊ dentiũ ⁊ intestinozuz. Et Haꝛ. precipit q̃ minime exercere debes hanc curã nisi postq; ꝓnosticatus fueris infirmo q̃ in fine ex ea lesionem habere debet: tamẽ conari debes in remittendo nocumentum q̃ ex eo cognoueris esse futurũ: ⁊ in partibus nostris quãdo volunt opium operari non faciunt nisi miscendo cuz alys medicinis: sicut est in filonio. Et melius filonium est illud qđ non est vetustum superflue: qz in eo vtus opꝝ est consumpta non recens nimis. qz in eo vtus opꝝ superflue abundare reperitur. Cura vo cum tyriaca in doloribus remouẽdis est cura cause remotionis: quẽadmodum faciunt illa que habent remouere malã complexionem facientem dolorem: ⁊ ꝓpter hoc in illo casu opus tyriace laudabilius existit opere filony. ¶ Et cum volueris remouere dolorem remouendo causam ipsius considerare ꝑus debes quis humor est in causa: quoniaz si ex humore calido fuerit sicut dicit Haꝛ. de illo qui patiebatur dolorem ventris: ⁊ extimabatur q̃ causa illius esset ex humoꝛib⁹ frigidis: sicut ꝓ maiori parte accidere consuevit. ¶ Et quandocunq; dabantur ei calida per os aut clisteria ponebantur: dolor in eo semper augmentabatur: ⁊ sic cognitum fuit q̃ dolor erat ex humore calido colerico imbibito in pelliculis ĩtestinozuz: ⁊ tunc cibatus fuit cibis non facilis conuersionis: ⁊ bis eidez ꝓpinata fuit medicina facta cũ oleo: ⁊ sic fuit liberatus ab ipso. ¶ Sed si fuerit dolor ex humozibus frigidis: tunc curabis eum euacuando humozem dictum sicut fecit Hal. in scipso cuz clisteri: cum extraxit humozem vitreum: ⁊ ide liberatus fuit. Et quandoq; etiam fit dolor causa ventositatis fumose que resoluit̃ ex corpe ipsius humoris. ⁊ talis dolor non est curandus cũ medicinis vltime calitatis eo q̃ q̃uis resoluãt ipsam faciũt oziri iterũ ex ipso humore aliam fumositatẽ: quare cura istius doloris esse debet cũ medicinis modice caliditatis: ⁊ que cũ hoc habeãt virtutem digerẽdi: ⁊ tyriaca etiam in hoc casu magni existit iuuamenti. ¶ Ducusq; iam elongatus sum ab intentione materie: eo q̃ curam remotionis cause memoraꝛ⁹ ero cum tractabo de curis remotionum accidentium: ⁊ nunc redire intendo ad illud qđ ꝑtermisi de mea prescripta intentione superius. Dico ergo q̃ in doloribus aliquãdo fiũt localia remedia: sicut cum pinguedine anseris ⁊ galline ⁊ anatis: ⁊ aliquãdo fiũt cum embrocatione aque calide ⁊ olei ⁊ ponendo eos in balneo ⁊ cum bis similibus. ¶ In doloribus vo factis ex vapozibus calidis soluz apponimus ventosas cum igne: ⁊ hoc tandiu est faciendum donec medicus tempus vel spacium habeat causam remouendi: eo q̃ maioꝛ pars illoꝝ doloꝝ qui ex vẽtosis remouentur redire ꝓsueuerũt: nisi medicus tpis spacy fuerit studiosus ad remotionẽ ipsius cause: qz vix eẽ poterit quin error cadat in regimine ipsius infirmi: ⁊ inde videbitur recidiuare: ⁊ sic rõnabiliter esse debet qñ vapozes istius humoris semper faciunt paroxismum donec ex toto sit resolutus vel ex toto euacuatus.

¶ Cap'm. XIX. Quod est de sincopi ꝓueniente ex superflua euacuatione.

Scias q̃ cura istius sincopis fit pluribus modis. Primus est vꝝ fit trahẽdo materiam ad partẽ oppositã. Secũdus fit confortando illud membrum vnde fluit materia ne ipsam superflue spargere possit. Tertius modus fit stringẽdo vias vnde fluunt humozes ad locum. Quart⁹ modus fit impediẽdo virtutem expulsiuam quãdo superflue expellit sicut fit in illa passiõe que colerica nominatur ⁊ in arabico dicit̃ almayda in qua vomitus ⁊ secessus simul fiunt: que curatur stringẽdo ⁊ ligando crura ⁊ brachia: ⁊ ponendo eos in balneo: ⁊ cum hoc etiam in eadem necessitate habemus ponẽdi stiptica ĩtus ⁊ extra. Sed qz balneũ superflue habet soluere ⁊ euacuare: ideo cũ timore magno tales in balneo ponẽdi sunt: etiã exhibẽdo eis stiptica: ⁊ etiam de istis adhuc locuti erimus quãdo tractabimus de cura male complexionis materialis dum euacuat̃ de membro ad membꝝ.

¶ Cap. XX. Qđ est de sincopi supueniẽte ex supfluo fluxu sanguinis nariũ vel aliozꝝ membrozꝝ.

Cura sanguinis nariū si fuerit ex nare dextra ponende sunt vētose ypocundrio dextro sup epar: ⁊ si fuerit ex sinistra ponēde sūt sup splenē: ⁊ silr si ex mēstruis supflue fluxerit ponim⁹ vētosas sup mamillis: ⁊ cū hꝫ ppiēda sūt stiptica q̄ hñt ꝓstringere orificia venarum.

¶ Capituluz. XXI. Quod est de sincopi proueniente ex superflua vigilia.

Vigilys subuenim⁹ cū cibis q̄rū ꝑpetates sūt iducere somnū: ⁊ cū vnctionib⁹ ꝓuocātibus somnū: sic ē olz nenufarinū ⁊ viol'. ⁊ oleū de seib⁹ cucurbitaꝝ: ⁊ cuz odozatiuis iducētib⁹ somnū: ⁊ ēt debem⁹ dare eis vinū linfatū si fuerit sine febre. ¶ Hec āt oīa supradcā dixim⁹ ad rectificationē seu curationē prauoꝝ ⁊ piculosoꝝ accītiū febrib⁹ supuenientiū. Cura āt remotōis cāe rememozatus ero q̄ tractabo de curis accītiū ⁊ malozū apostematum.

¶ Caplm. XXII. Quod est de curatione male complexionis spiritualium membrozum.

Et postq̄z narrauim⁹ breuiter curationē male ꝓplonis vlis: narrāda ē curatio male ꝓplonis ꝑticularis. Sz q̄n mala ꝓplo ē imālis cura eē dz p ordiū: ⁊ q̄n fuerit mālis cura esse dz p eūonē ⁊ p ordiū silr. Sz i eūone ⁊ in resistēdo p ordiū ꝓsiderāda ē etas: ⁊ ꝓplo: ⁊ ꝓsuetudo: ⁊ tps: ⁊ ēt attendere debes ꝓplonē mēbri ⁊ formā ipsi⁹ ⁊ positionē ei⁹ ⁊ colligātiā suā ⁊ sensibilitatē ⁊ suū iuuamētū: hꝫ ē q̄ alicui mēbro supuenit solo sine apate: ⁊ postea de apatib⁹ loq̄mur. Et dicam⁹ q̄ modus: vel vsus medicamīs male cōplonis ꝑticularis ē vn⁹. Sz diuersificat i aliq̄ ꝑpetate quēadmodū cōplutio ꝑpe ꝓplonis illi⁹ mēbri ⁊ figure ipsi⁹ ⁊ positionis ⁊ cōpassionis vel colligantie subtilitatis ⁊ sui iuuamēti: ⁊ hoc dictum est in his que precesserunt: sed est necesse vt hanc considerationem semper habeamus ꝓpter illa que hic narrare intendimus.

¶ Caplm. XXIII. Quod est de cura male complexiōis sicce stomaci sine materia.

Si stō mala accidat ꝓplo sicca solū non mālis dicimus q̄ modus medēdi illaz ē vn⁹: ⁊ idez modus cū mō medēdi malā ꝓplonē toti⁹ cozpozis siccaz. Sz diuersificat in hoc: quia dissimilis est cōplexio nālis stomaci a complexione totius cozpozis. Ergo incipere debemus ponendo ipm in balneo tēpato: ⁊ post balneū lac bibat tēpatū asine: aut capze cū aliquātulo ȝuccaro. Et q̄n cognoscemus eū digessisse lac p signa ruct⁹ ⁊ tūozis stōi: iterū ipsuz i balneo ponem⁹. spacio tñ iterueniēte iter vnā ⁊ aliā balneationē q̄ttuoz hozarū aut q̄nq̄: ⁊ semp in exitu balnei dz iungi cū oleo viol'. vel cōi: eo q̄ ipsuz humectabit: ⁊ cauebit ei a multa dissolutiōe: ⁊ in quolibet exitu balnei ꝓpinet lac supradictū si ipsuz affectauerit. Sin autē aq̄ ozdei ꝓpinet: ⁊ boza prādy det panis mūdus bñ coctus: et bñ fermētatus cū pullis galinarū: ⁊ caponib⁹ ipinguatis cū lacte amigdalino: ⁊ pisces petrosi ad hoc sūt vtiles: carnes pdicū ⁊ fasanarū: coturnicū etiā vtiles sunt: ⁊ cib⁹ cōueniētioz est ille q̄ velocis digōnis est ⁊ multi nutrimēti: q̄uis tales cibi aliq̄n videant ꝛzy: ⁊ vinū taliū dz eē aromaticū cū aq̄ mixtū: ⁊ talis quātitas vt cibū in stō natare nō faciat: nec extēsionē aut grauedinē iferat: ⁊ cū hec passio fuerit sedata paulati ad illi⁹ ꝓsueta parū ꝑ deducem⁹.

¶ Cap. XXIIII. Qō ē de cura calitat⁹ ⁊ sic. stomachi.

Sed q̄n cū siccitate ꝓiūgef calliditas: tūc cū hꝫ regimine res frigide sunt admiscēde: sic aqua ordei: sirupus de nenufare: ⁊ sirupus de viol'. ⁊ vinū magis tēperef cū aq̄ frigida: ⁊ istis aq̄ frigida ꝓueniēs existit. Et si siccitas multum fortꝫ fuerit: tūc aqua frigida est timorosa ne os stōi ledat. ⁊ vngēdus est cū oleo amigdalino: ⁊ inquātū egritudo in caliditate ⁊ siccitate excedit: in tantū indiget reb⁹ infrigidantibus ⁊ humectantibus: sz in eo q̄ ē stomatica idiget rebus habentibus aliquid caliditatis cū stipticitate ⁊ aromaticitate: ⁊ ꝓpterea nō est maluz cū bis addere aliquātulum masticis.

¶ Cap. XXV. Qō ē de cura friditatis ⁊ sic. stomachi.

Sed q̄n cū frigiditate siccitas ꝓiungef: tūc cū lacte aliquātulū mellis est ponendū cū boni sit odozis atq̄z sapozis: ⁊ aqua ordei dimittaf si fortis frigiditas affuerit: ⁊ tali stō suppona tur puluis mastic] cū olo rosato extēsus super lanā: ⁊ oleū amigdalinū ē cū istis iuuatiuū valō: ⁊ emplastrū picis iter cetera iuuatiuū existit q̄n rōnabilr fit: hꝫ est vt ponaf sup mēbrū: ⁊ nō ibi diuti⁹ imozef: nisi vt pozos apiat: ⁊ postea auferaf. Et scias q̄ siccitas difficilioz ē ad humectādū q̄z būiditas ad exiccāduz: quēadmodū fride difficilioꝛes sunt ad recipiendum caliditatem: q̄z calide ad recipiendū frigiditatez ob hoc. qz difficilius qō in bis esse possit est curare frigiditatem ⁊ siccitatem: qz est egritudo similis. calida namq̄ cozpoza debēt custodiri ne ad habitum veniant senectutis.

¶ Caplm. XXVI. Quod est de cura male complexionis calide stomaci.

Mala aūt ꝓplexio calida sola videf: vt curari debeat cū reb⁹ frigidis solū. Sz tamen hoc membruz infrigidari nō debet ex toto: ꝓpterea qz super hoc mēbrum dominatur frigiditas: qz scōm plurimū vnaquēq̄z res que alterationē recipit potius illā recipit ad quā sua cōplexio declinat naturaliter: ⁊ ideo egritudines istius mēbri a frigiditate causantur ⁊plurimū. Et experimētatoꝛes nostri temporis in passionibus stomaci multū errant: eo q̄ non intendunt calidū stomacū alterare: nisi cuz frigidissimis rebus: ⁊ tamen cū medicus percipit q̄ aqua sit danda: et hoc vetat erit magnus erroz sicut recitat. H. de quodam qui in stomaco suo babebat cōplexionē malā calidā fortem ⁊ medic⁹ eidē aquā frigidaz bibere ibibebat: ⁊ H. ei aquā frigidā ꝓbuit ⁊ curasit. Et ꝓpter aliam cām infrigidationem istius membri vitare debemus: eo q̄ habet operationem toti cozpozi cōmunicantē: vnde ꝑnceps cōmunicans appellatur: ⁊ mēbra que tale officium habent infrigidari nimis non debēt: vt virtutes eozū non ledantur. ¶ Et ꝓpter hoc ꝓceptū habemus. vt supra stomacū oleum nō ponam⁹ actu frigidū: ⁊ si sit frigidū in potētia. ⁊ hoc est simile ei qō facim⁹ in eūone: qz cū celeriter purgantibus miscemus stipticas medicinas: alr ꝓcessus cōueniens nō esset. Et quādo H. dicit q̄ in lesione operationis mēbri maioz cadit timoz in euacuando q̄z in alterando: nō sane loquiť: sed errat: qz sicut timenda est euacuatio: vt virtutē non ledamus sic in alteratione: ⁊ maxie in alteratione frigiditatis. naz ille modus est maioris dāni in membris nutritiuis. ¶ Et regula medicatiōis in ꝑncipalibus membris nō accipitur nisi a colligantia cozdis cū ipsis. Et quare vituperat. H. archigenē cū dicit q̄ virtus regitiua in cozde existit cum ipse mediceť cor: ⁊ licet egrotet cerebrū: ⁊ ꝓpterea qz archigenes cozdi nō subueniebat. H. ipm vituperabat. ergo fm archigenez in medicando ꝓcedebat ⁊ causam medicationis ignozabat.

¶ Capitulum. XXVII. Quod est de cura frigiditatis ⁊ humiditatis stomaci.

Sed mala cōplexio frigida ⁊ humida est calefaciēda ⁊ exiccanda: sicut cum electuario triū piperū. Et q̄ dicim⁹ in medicatōe male cōplexionis nō materialis in stomacho: illō

idem oz intelligi in alys membris: z maxime qñ fuerint cã dandi malam complonez toti cozpozi sicut aliquibus membris: q si mala cõplo cala z sicca aduenerit: erit causa dandi toti cozpozi ipsaz: z in ethicã poterit puenire: z ꝑ erit qñ illa mala complo vsqz ad coz deducetur.

¶ Caplm. XXVIII. Qõ est de egritudinibus stomaci z alioz membroz pncipaliũ cũ materia.

IT postqz sumus locuti de mala ꝯplone non mãli: loquemur deinceps de mala cõplexione materiali que põt alicui supuenire membro. Et dicimus q itẽtio sunt due res z sunt vt euitetur superfluitas z rectificetur mala cõplexio relicta a superfluitate: z significatio harũ rez habeẽ ex operationibus z ex positiõe membri z eius forma: z ex colligantia eiusdem: z ex suo iuuamento: z ex sua sensibilitate: z ex demõstratiõe nãe egritudinis: z eius cause z accidentis. Et tu scis qz superfluitatũ quedã sunt que generãtur in membro: quedã sunt que ab alys fluũt mẽbris: qõ est qz cõsuetudo est q forte membz suas superfluitates ad debile expellat: z maxie si ad hoc adiuuat locus z vie que cõfluũt ad ipm sicut est cerebz cuz stomaco: z hoc in medicatiõe membroz est sicut efficiẽs cã. Et est perscrutandũ in rectificatione illius membri z in rectificatione siue cõplonis si est sufficiens aut si necesse est totuz eũare cozpus: z in hoc est necesse anticipare in fortificando mẽbrũ cũ stipticis medicinis vt mã ad illud non trahatur si cozpus nõ sit plenũ vt attrahimus mãm ad ɔriam partẽ ad ignobiliꝰ mẽbrũ: z postmodũ medicamen cõueniens adhibemus. Et viã medicationis membroz accipimus a forma membri z a loco: sicut stomacus vtplurimũ per vomitũ debet eũari: z per farmaciã vt minus: z epar cũ ambobus eũari potest: quibus etiã puocatio iungitur vrine. sed itestina solũ farmacia z clisterys. Sz si humoz fuerit fixus in suba mẽbri tunc est necessaria fortioz medicia vt trahatur. Et aliqñ erit cõpositio in eo: qz in ipso est humoz ppius z est alter trãsmissus: z sic est necesse duobus modis puidere. Unus est in periculosioz: alius est in eũone alteriꝰ sine cuius remotiõe curatio fieri nõ posset: sicut verbi gratia vt in essentia stomaci sit humoz vnꝰ acutus z in ɔcauitate alter humoz sit locatꝰ tunc nõ est purgandus vel nõ poterimus ipm humoꝛẽ purgare qui est in essentia donec nõ trahet qui in cõcauitate existit: sz si humoz qui est in essentia esset sincopim iducens tunc puidendũ est: sz si res nõ existat periculosa: tunc in medicatiõe ordo est seruandus hoc est vt puideatur egritudini que currit per viã cãe: z postmodũ occasionẽ remouere. Et silr egritudo que non curatur nisi per eũones alterius que non est ipsiꝰ causa. verbi gra. qñ in stomaco vnus humoz fixus in eius suba: z alter est in ɔcauitate qui sparsus est a cerebro: dicimus q pmitus puidenduz est cerebro: z postea de humore qui effusus est in stomaco: vltimo vo de illo qui in substantia est imbibitus. Et hic inueniunt medicine ppie in eũone propꝛy membri z propꝛie in fortificatione membri ad hoc vt superfluitates recipere nõ possit: verbi gratia. qñ in substantia stomaci fixus fuerit humoz acutus: tunc yera aloes vtilioz est ad ipm extrahendũ qz alia medicia eo q aloes nõ nisi a stomaco trahit. Sed alie medicine que istũ trahunt humoꝛẽ qz̃uis trahant a stomaco ppter suaz fortitudinẽ etiã ad stomacũ trahunt. Sz qñ humoz est in ɔcauitate sufficit in abstractione ipsius absinthiũ cũ melle z mirabolani citrini. Sed si iste humoz est flegmaticus aut subtilis: aliqñ sufficit vomitus cũ aq̃ ordei z melle qñ fuerit diuisus cuz oximelle cõposito: z postea studere debes in extrahendo ipm cũ medicinis ppꝛys huic sicut est agaricũ: z cologntida: z cũ gũmis laxatiuis si necesse fuerit. Et silr humoz melancolicus est euacuandus post ipsi cisionẽ cũ medicinis sibi ppꝛys. Et studiosus esse debes in opationibus tertys ex ppꝛietatibꝰ medicinarũ in vnoquoqz membro: z q vnicuiqz mẽbro sibi ppꝛie medicine a tota spẽ reperiunt. Sz icisio hec est necia si humoz fuerit grossus z post ipsaz scõz ɔueniẽtiã purgatio vlr h̃ sunt ɔsideraãde tertie vtutes medicinaꝝ: eo q sunt ppꝛie vnicuiqz mẽbro: z iccirco vr mihi q narratio medicinaꝝ valẽtiũ vnicuiqz mẽbro cũ narratiõe egritudinũ est via ɔpleti ua in hac sũma. Et ꝓpterea vna exꝰ ɔditiõibꝰ q̃ oꝛ in hoibꝰ pfectis in artibꝰ est vt sit dñs artis ex se ita vt cognoscat res necarias pfecte cũ inspexerit rez diuersitatẽ.

¶ Caplm. XXIX. Quod est de inflatione membroz z apostematibus in generali.

DIceps volumꝰ narrare egritudines q̃ sunt cũ apate. Et dicimus q pma itẽtio apatis in eo q est apa diuidit in duas ptes: vna ẽ eũatio materiei faciẽtis apa: alia ẽ remotio male ɔplonis. Et aliqñ minoz cadit cõsideratio in vna istaruz qz in alia: z aliqñ ɔsideratio in vtrisqz eq̃liter currit. Euacuatio plus considerari oz in apate sanguineo sed alteratio plus in erisipilla est cõsideranda qz euacuatio. Sed compositio istoꝝ duoꝝ humorũ equaliter considerationẽ ꝓbebet: z iste due intentiones nõ ɔsiderãtur nisi facto apostemate. Sed qñ ẽ in fieri tertia adiungitur intẽtio: z hoc est ad remotionẽ cause. Et hoc fit resistẽdo sparsioni materie ad mẽbrũ que puenit: aut ppter totius cozpozis repletionẽ: aut ppter alicuius mẽbri repulsionem: aut pluriũ: eo q fortiꝰ mẽbrum ad debile expellit superfluitates suas: z ad hoc adiuuat cõmunicatio mẽbroz z habilitatio viarũ. Et aliquando causa istiꝰ attractionis est mala cõplexio calida istius eiusdẽ membri z aliquando existit causa doloꝛ fortissimus mẽbri. nã manifestum est q cõplexio calida trahit. nã calozis ppꝛium est attrahere. Sed doloꝛ hoc facit: aut ppter malaz cõplexionem que generat doloꝛez: aut ppter malaz cõplexionem q̃ fit ppter superfluitatez motus virtutis expulsiue cũ superfluitates expellit: aut ppter istas res ambas. Sed mala ɔplexio calida que causa existit attractionis: aliquando accidit ppter extrinsecas causas: sicut ppter mozsurã. percussionẽ. z similia. z aliqñ ꝓpter ẽtrinsecas accidit causas: sicut ppter humoꝛez mozdicatiuũ z similia: aut ventositatem extensiuã: aut ppter superfluaz repletionem que grauat membrũ. Et he tres intentiones curationis apatũ sunt: quarũ quedã sunt q̃ sic se habẽt q vna aliquando cõtrariat alteri: z quedã nõ: z iaz diximꝰ cui magis intendere debemus. Et deinceps narranda sunt illa quibꝰ cõpetunt he tres intentiões in medicatione apostematũ: z incipiemꝰ a resistentia cause efficiẽtis. Et dicamus si causa attractionis ad membrũ ppter resolutionẽ existit: est facienda tũc euacuatio vniuersalis: sic flobotomia: si ppter multitudinẽ fuerit sanguinis: aut p farmaciaz z vomitum: si ppter malitiaz fuerit humoꝛũ: aut cum vtrisqz si adest vtrũqz. Et est necesse vt ista euacuatio fiat sicut dictũ ẽ per attractionẽ materie ad partem oppositã per vias apatis ppinquas sicut incedit natura. qz apa epatis vtplurimũ creticatur per fluxuz sanguinis nariũ. Et ista eadẽ via intelligẽda est i euacuatione humoꝛ. nã si materia fuerit in superioꝛibꝰ: tũc farmacare z clisterizare debemꝰ. z si i iferioꝛibꝰ educere debemus p vomitũ. Et si causa q̃ facit effusionẽ materie erit in vno membro: tunc illud euacuãdũ erit: sicut est cũ fricatione. Uerbi gratia. si materia que obtalmiã habz iducere effundit per oculos z puenit a cerebro solũ: tunc vẽtose in fontanella colli vtiles sunt: propterea qz hec euacuatio duas aggregat intentiones cõueniẽtes in hoc casu: qz euacuat membruz apostematũ: z materiam trahit

ad oppositã partem. Ẽuo vero q̃ fit ex mẽbro apostemato corpore exñte pleno est ex rebus ledẽtibus multũ. vnde si hoc pcm̃ effugere voluerim⁹ oz nos totũ eũare corpus: ⁊ postea redire habemus ad p̃mũ mẽbrũ eũandũ. Et q̃ vnũqõq; mẽbrũ ꝑ maiozi pte reperit͂ hr̃e ꝑuias vias: ꝑ quas eũationẽ recipere põt: ideo per easdẽ vnũqõq; cũ idiguerit debemus euacuare: sicut cerebrũ qõ potest euacuari per sternutationẽ ⁊ gargarisma. Et si feceris ista corpore exñte pletozico lesionẽ inde habebit ifirmus. Et aliquando huic intentioni euacuandi mãm ante dictaz alia adiungitur ītentio scõz q̃ ante dictũ est vt est fortificare membr̃ cũ stipticis ⁊ frigidis vt supfluitates nõ recipiat: ⁊ hoc fiat corpore vacuo existente. ⁊ si hoc nõ feceris non erit tutũ q̃n mã nõ redeat de mẽbro ignobili ad nobile: ⁊ hec est vna ex rebus ex quibus ap̃ata curantur in p̃ncipio. Et si causa ifusionis membri fuit ipsius caliditas ītẽdenduz est tũc vt remoueat͂ mala ꝓplo ipsius: remota vero ꝓplexione mala membruz oz cõfortari: ⁊ si remota nõ fuerit causa: quẽadmoduz illa que ꝑpter morsurã alicui⁹ animalis venenosi fit tunc p̃us euacuandũ est illud venenũ cũ medicinis attractiuis aut vẽtosis: ⁊ si humor affuerit euacuetur. Et aliq̃n significatio sumpta ab istis est secunde ītentioni ꝟia: hoc est ap̃atis eũatio: ⁊ quãdoq; non est cõtraria. Exemplum cõtrarie est. vz. q̃n remotio ꝓplonis calide fit cũ medicinis frigidis: q̃ euacuatio nõ fit nisi cũ medicinis resolutiuis. Exemplũ nõ ꝓtrarie est vt q̃n causa fuerit humor grossus in mẽbro: tunc due ītẽtiones fient vna: eo q̃ fient solũ cũ medicinis resolutiuis. Sed medicatio doloris scõz q̃ dictũ est aut fit ꝑpter remotionẽ sue cause aut dando mẽbro complonem cõtrariã dolorose: ⁊ hec fiunt cuz medicinis q̃ ꝑprie sunt in mitigando dolorẽ sicut est pinguedo anatis ⁊ galline ⁊ oleum vitelli ouoz̃ ⁊ similia. Et aliq̃n remouereť dolor ꝑ membri stupefactionẽ. Hec est regula ista z̃ triũ ītẽtionũ supius narrata z̃. Sz fit ꝼm ordinez̃ tempoz̃ ap̃atuz: q̃ ꝼm plurimũ medicatio ap̃atis in p̃mis fit eũone ⁊ repercussione supponendo fridas ⁊ stipticas medicias sup ap̃a. ⁊ illud qõ magis necesse est vt causa efficiẽs remoueat͂ est in ap̃atibus citi aduẽtus: fiẽ in ap̃atibus acutis que ex colera ⁊ sanguine ꝓueniũt. Sz secũda ītentio est q̃ ipsius ap̃atis post statũ eũatio fieri oz: ⁊ p̃ncipiũ oz esse cũ medicinis maturatiuis. Et si eũatio nõ est sufficiens cũ rebus resolutiuis tũc aperiat͂ cũ medicinis corrosiuis aut cuz ferro. Et manifestum est q̃ si euacuatio fiet cũ medicinis dissolutiuis duz materia est in cursu: plus ad membr̃ ap̃atuz traheret͂ q̃z posset eũari. ꝓpterea necesse est vt post eũonez̃ apponantur medicine repercussiue mixte cũ paucis resolutiuis: eo q̃ stiptice ꝓmittent dolorẽ. Et q̃n fuerit in statu tunc medicari debz cũ medicinis resolutiuis solũ: ⁊ intra ista duo tẽpora vtendũ est medicinis ex bis duobus mixtis: ⁊ iste medicine scientur in libro simplicis medicine. Regimen vo in ap̃ate calido male ꝓplonis in p̃mis est refrigeratio: eo q̃ cũ ifrigidatione est etiaz repercussio: ⁊ etiã q̃ ꝑpter mitigationem calozis cursus mãe destruitur. Apostemata vero frigida curari nõ debẽt cũ reb⁹ frigidis nisi transacto tpe augmẽti. q̃ caliditas non resistit resoloni hec est intentio medicationis apostematũ inq̃tũ sunt ap̃ata. Deinceps loquemur de ap̃atibus ꝼm q̃ sunt alicui membro appropriata ⁊ ab ap̃atibus calidis p̃ncipiuz faciemus que in membris fiunt ītrinsecis ⁊ extrinsecis. ⁊ cũ dico calida intelligo etiã illa que ad saniẽ deducuntur. Et q̃n fiunt in p̃ncipalibus membris febris cũ ipsis oritur: siue ap̃a fuerit sanguineũ vel colericũ vel flegmaticũ vel melicũ. Sz flegmatica q̃ ad saniẽ nõ puueniũt sunt sicut tumores qui dicunt͂ nascẽtie. Et melancolica q̃ ad saniẽ nõ perueniũt dicuntur sclirotica ⁊ cancrosa ⁊ raro fiunt in membris intrinsecis ⁊ quãdo fiunt ĩcurabilia sunt: eo q̃ idigent fortibus medicinis quas intrinseca membra tolerare nõ possunt: eo q̃ horum cura non fit nisi cum ferro: quoniã talia apostemata non resoluuntur nisi post longitudinẽ temporis: ⁊ tunc virtus infirmi iam defecta esse reperitur: ⁊ propter hoc he curationes non fiunt nisi cũ fuerint in membris extrinsecis. Et dicamus q̃ apostemata inq̃tum sunt apostemata requirunt cũ suis medelis ītentiones tres supradictas. Sed diuersificantur in bis tribus suis spẽbus ꝼz magis ⁊ minus. Nã ap̃ata colerica in p̃mis egent refrigeratione multa cũ viol. ⁊ cuz viriditate illa q̃ supra aq̃s reperitur: ⁊ cum vua canina: ⁊ cum cera infusa ⁊ malaxata cum frigidis siccis ⁊ humidis ⁊ bis similibus. Sed sanguinea cuz refrigeratione stipticis egent nisi adsit dolor. ⁊ si dolor adest sunt miscẽda mitigãtia. Sz fl'atica ⁊ melica modica idigẽt refrigeratiõe ⁊ repcussiõe q̃ debilẽ motũ hñt. Intentiones cõiuncte in ap̃atib⁹ gr̃a membroz̃ in quibus sunt: sunt hic narrãde: eo q̃ in his maxime cadit ꝓuisio. Et maxie si fuerit in mẽbro p̃ncipali. Et dicimus q̃ euacuatio q̃ per flobotomiaz fit ꝑpter apostema alic⁹ mẽbri intrinseci oz recipi a colligãtia mẽbri ⁊ a loco suo: eo q̃ quãdo nõ poterit fieri euacuatio in mẽbro leso: tũc debet fieri per mẽbrũ cõmunicãs ei ⁊ magis ꝓpinquũ: ⁊ sint meatus de vno ad aliud recti: aut rectioni ꝓpinqui: sicut in mẽbris iferiozibus flobotomia basilice valz. ⁊ in ap̃atib⁹ capitis pectozis ⁊ pulmonis cefalice valet flobotomia mediane oĩb⁹ valet mẽbris. Et si idiget fl'omia ꝑ epatis ap̃a in apertõe basilice dextre cadit ꝓsideratio. q̃. H. dicit in libro de ĩgenio sanitatis q̃ dextra ĩ ap̃ate epatis flobotomet͂: ⁊ sinistra in ap̃ate splenis. ⁊ in sermonib⁹ suis vniuersalib⁹ ꝟrium ponit. Et tu scis q̃ in euacuatione ap̃atũ due res intendunt͂. vna est euacuatio materiei mẽbroz̃ cũ ipso cõmunicãtiuz: alia est vt fiat declinatio hũozũ ad partẽ oppositã sicut nã facit q̃n creticat apostema epatis per fluxũ sãguis ex nare dextra: eo q̃ illa euacuatio cõprehẽdit oppositionẽ ⁊ cõicationẽ. Sz in flobotomia basilice in ap̃ate epatis ex dextro latere nõ ẽ nisi vna intentio: hoc est cõmunicãtiũ euacuatio. ꝓpterea q̃ est ꝼm dimẽsionẽ cozpozis que ꝼm latitudinez̃ existit: eo q̃ dimẽsiones opposite sunt sex: videlicet due latitudinales: ⁊ est ꝼm dextrũ ⁊ sinistrũ: ⁊ due lõgitudiales vt superius ⁊ inferius. ⁊ due ꝑfunditatis vt ante ⁊ retro. Et hoc idẽ faciendũ est in apostematibus splenis ⁊ pectozis: q̃n q̃n apostema fuerit in parte dextra flobotomam⁹ basilicaz ex pte sinistra. ⁊ si fuerit in sinistra flobotomam⁹ ecõtrario. Epar vero cũ sit in vna dimẽsione vel extremitate dimẽsionis latitudinalis. ergo necessariũ esset vt flobotomia fieret per aliã ptez. ⁊ hic basilice lateris sinistri: q̃ in ea cõtinuet͂ cõicatio ⁊ oppositio: ⁊ q̃n nos ītendim⁹ facere euacuationẽ: cõicationẽ: ⁊ oppositionẽ cõtinentẽ: tũc iuuat⁹ est ꝑ oppositũ trahere mãz q̃ q̃n vnũ intẽdimus solũ. ergo cũ fuerit necesse totuz euacuare corpus: ꝑpter huius necessitatẽ: tũc est necesse habere ambas ītẽtiones. Sed quãdo nobis sufficiet solũ mẽbrũ ap̃atũ euacuare: tũc nobis vna sola sufficiet intẽtio. ideo in maiozi pte: q̃n intentionẽ habuim⁹ in talibus locis faciem⁹ attractionẽ sine euacuatione remouentẽ: ⁊ tũc poterit fieri cũ membrũ euacuatione idiget: ⁊ nõ totũ corpus. Et põt aliquando esse: vt p̃ma intentio sufficiens sit sil'r in aliquo loco: ⁊ fiet hoc soluz tpe status apostematis sicut minuit͂ ex vena lingue in squinãtia facta. naz si possemus mẽbrũ proprium flobotomare cõueniẽs esset: eo q̃ nõ sit timendus materie cursus. Sed tempus augmenti aggregat res ambas: quia si nõ curaremus nisi ꝓmunicationẽ ⁊ nõ oppositionẽ plus trahemus ad ap̃ata q̃z euacuaret͂ sicut in eo q̃ medicinis ytitur dissolutiuis aperitiuis ante euacuatio-

nē: qz trahitur de sanguīe ad membz plusq̄ dissoluatur. Et similiter due cōsiderantur intētiones in passione vulue quādo diminuimus de saphena: cuius ibi nō sit oppositio nisi p longitudinez leui dimensione. Et similiter cum uentosis in egritudinibus oculoz in fontanella colli: z in fronte in passionibus occipity capitis. Sz minutio vene que vocatur scylos in egritudine splenis a parte sinistra non comprehendit nisi communicationem: z si volumus materiam deriuare ad partem oppositam fit illud in apostematibus pectoris z stomaci z occipity capitis ligando extremitates pedum z manuum. Et ꝓpterea prohibetur in apostematibus vulue omnino euacuare cum ꝓuocantibus menstrua. Et similiter in apostematibus epatis cū ꝓuocantibus vrinam: z cū medicinis laxatiuis: qñ cū talibus nō fit deriuatio ad oppositā: z qz impossibile videt esse q̄ quādo tales medicine trāseūt sup apostematibus quin eis relinquāt lesionē: z iaz diximus q̄ hec est vna ex rebus augmētantibus apostemata: z similiter ꝓhibitum est euacuare apostema stomaci cū medicinis laxatiuis: et gargarismuz in apostematibus gule: oris: z palati: z eodez modo omnino ꝓhibituz est ꝓuocare vrinaz in apostematibus renuz z vesice. z ꝫ omnia non sunt prohibita nisi donec ipsa apostemata fuerint in augmento. Sz quādo fuerint in statu non est maluz vti talibus quoniaz habent vigozare euacuationez mēbri apostemati: cuius noui practici faciant talia absq; alia ꝓuisione z deliberatione. Propterea ꝓsiderādū est in apostematibus auriū partis dextre z sinistre in quo latere flebotomia sit facienda: qz manifestuz est q̄ cefalica in ꝑmo illo apostemate flebotomari dz. Et videtur q̄ si est apostema in aure dextra nō debet minui de manu sinistra: qz cefalica dextra aggregat cōmunicationez cuz attractione ad contrariaz partez: qz est infra longitudinis extremitatē: nā mediuz non est extremitas: quia nō est credenduz. z maxime in cozpozibus plenis vt sanguis non ad auré dextraz trahatur ab extremitate dimēsionis latitudinis oppositē: z quādo euacuamus cefalicaz ob hoc esset melius vt flebotomia fieret in parte sinistra: quia he due res aggregantur: vna est cōmunicatio: alia est oppositio ꝼm duas dimēsiones: eo q̄ iste operationes opponunt ꝼm longitudinē z latitudinez: z si possibile esset desideraremus vt qñ attrahere volumus vt ibi omnes existerent opationes: z maxime quando est repletio secundum vasa.

¶ Capitulū. XXX. Quod est de euacuatione membzorum principalium.

ET debes scire q̄ in euacuatiōe membzozum ꝑncipaliū penit⁹ necessarie sunt due euacuatiōes: vna est flōmia: alia est farmacia ob hoc qz illa apostemata ꝼm plm nō sunt vnius bumoris: sz in illis aggregatur malicia q̄titatis cū malicia q̄litatis. Sed tū in euacuatiōe tu debes superhumorē dominantē prenidere. Et ¶Rasis testificatus est qz medici sui tempozis faciebant pleureticis soluz minutionez z moziebantur. Sed significatio secūde intētionis ex apostematibus habita scōz membza in quibus sunt facilenon est z maxime quando refrigeratione indiguerit: ꝓpterea qz apostemata epatis z oris stomaci nō cōueniēter medicinas actu frigidas recipiunt: īmo necesse est vt actu sint calide: cuius frigide potentia existant: sicut oleū citonioz z oleuz mirtinuz: z aliquando eis potentia calidis vtemur: sicut oleū masticis z absinthy: z hoc facimus vt virtutē conseruemus istozuz membzoz ꝓpter necessitatē cozpozis ex istis membzis. Et cerebzuz etiā non sustinet medicinā multū actu frigidaz: z quādo inducit necessitas rei ad vtendū ea miscendum est cuz ea medicina vt ipsam ad ꝓfunduz ducat: sicut facimus miscendo acetuz cū oleo ro. z hoc nō fit causa cerebzi cuz sit frigiduz: sz vt facilius per craneū z suas ꝓmissuras ad medulā cerebzi peruenire possit: z hoc nō regritur ꝓpter ꝑmā qualitatez sed ꝓpter secūdā. Silr z oculi ꝓpter sensibilitatē multā quā habent debēt ꝑseruari a rebus fortissimis z mozdicatiuis: z albumē oui supponitur: eo q̄ res multas bonas in se habet aggregatas. nā remotū est ab omni mozdicatōe: z lippitudinē abstergit: z tēperate frigidū existit: z figitur supza ꝓpter ipsi⁹ viscositatē: z lac nouiter a mamillis mulsuz aliquas ex istis virtutibus bz: z sup hoc bz virtutez digestiuā. Et aliqñ considerant apostemata ex parte mēbzi in quo sunt p aliuz modū vt nihil repercussiuū vel refrigeratiuū sup membz ponatur hoc est qñ apata fiūt in locis membzoz ꝑncipaliuz purgatinis vt qñ fit post aures aut sub ascellis: aut inguinibz qñ qñ ista apostemata generantur in his locis z ipsa refrigerabis timenduz est ne ad mēbz redeant ꝑncipale: quēadmodū illud qō fit post aures ad cerebzū: z illud quod sub ascellis ad coz. z maxime illa apostemata que procreantur per viā crisis omnino ab infrigidatione ipsius abstinere debemus: eo q̄ propter has actiones materia redire posset ad membza principalia quemadmodum fugimus repercussionem apostematis pulmonis: eo q̄ cozdi vicinus existit. Iste aūt sunt demōstratiōes recepte a mēbzis: ꝼm ꝑdictas duas intentiones in curatōe apatū. s. remouere cām z ifrigidare mala cōplexionē ꝓuenientē ab eadez: cuius intentio scōa colligantiā habeat cū ꝑma: eo q̄ frigida sunt repcussiua. Et qō dictū est semp meminisse opz hoc est vt apostematibus mēbzoz ꝑncipaliū q̄ sunt sicut epar stomacū cerebzū z splen. eo q̄ ista mēbza operationē faciunt cōez toti cozpozi: z habent colligātiā cū cozde: z ꝓpter hoc eoz virtutes cōseruare debem⁹ miscendo semp stiptica z aromatica cum resolutiuis. Et dissolutiua sunt sicut emplastra q̄ fiunt cuz medula panis: oleo oliue z melle. stiptica vo cuz aromaticitate sunt sicut absinthiū mastix z citonia. Et dictū est cuius a me nō sit bene cōcessuz q̄ qñ apostema in gibbositate epatis existit: q̄ euacuari dz p ꝓuocantia vrinā. z qñ in cōcauitate existit per farmaciā: z ista medicamenta a cōmunicatiōe mēbzozū accipiunt. Et scias q̄ medicine vrinā ꝓuocātes foztes esse debēt: z ꝓpter loci remotionē inueniēdo debilitant: eo q̄ in eē alterant sed que euacuant per cōcauitatē posse tantū nō opz q̄ habeant. Et iste mod⁹ credēdus est in oīb⁹ mēbzis ad q̄ veniunt medicine cū multa digestiōe sicut est pulmo cui casus iste seruat. ista significatio est sumpta a loco mēbzi. Et medicine ꝓuocātes vrinā in egritudib⁹ epis oppilatiōes apiūt: sic est absinthiū z eupatoziū. nā ille due ꝓpetatē hnt in epate quēadmodū scolopēdria in splene: z coz tex capparis. Medicine vero q̄ faciliter soluunt vētrem in apatibus cōcauitatis epis sunt sic aq̄ Alubleb z cartami. Sed euacuatio splenis per farmaciā existit. Et si apata ista inueterant: tūc foztiozib⁹ indigem⁹ medicis soluziuis: eo q̄ mēbzoz istoz natura est vt in fine īdurent in eis apata: z maxie calida: z ꝫ maxie accidit epati: ꝓpter viscosaz z spissaz subam. z ēt in renibus apata indurant ꝓp duritiē sue substātie. z in splene ꝓp grossiciez sui nutrimenti: sed splen ipse rare subst̄atie est. Sed medicie que sunt foztis resolutionis in ꝑdictis apostematibus sunt sicut radix lily celestis. ysopus: centaurea. z aristologia rotunda. z his similia: z hoc fieri debet post fractionē cozū siccitatis cum radice liquiritie. z his similibus. Et scias q̄ necesse est vt q̄tum esse potest vites ne istozū mēbzorum apa ad saniē perducas: z maxie apostema pulmōis: ob hoc qz si peraucis ipsuz a sanie pfectā curationez nō habebit: qz aut indurabitur aut eger perdetur: z medicatio apostematū quando cū sanie aperiuntur ingredit oz

dinem medicationis vlcerū. Propterea scias vnū q̄ pro/priū est mēbris apatis subtilē cutē babētib⁹: q̄ ab ipsoz̄ p̄ncipio penit⁹ sanies resudat ex eis: ꝛ ꝓpterea ꝓueniēs ē ab ipsoz̄ p̄ncipio in suis medicationib⁹ adhibere absterſi/ua vt mūdificent̄ meat⁹: ꝛ si in sanie ipsa grossicies fuerit miscēde sunt res icisiue: ꝛ talia mēbra sunt sicut pectus: ꝛ pulmo: epar: stomachus. ꝓpea necesse est vt ista absterſi/ua ab oī medicatione sint exēpta: ꝛ iste res sunt sicut aq̄ ordei: ꝛ pultes furfurū cōdita cū amigdalis amaris: ꝛ se/mine melonis: ꝛ cū atriplicis cū oxiçacara. in apate epa/tis ꝓpriū existit. scariole q̄dez loco atriplicis poni p̄nt. In ap̄atib⁹ vo pectoris ꝛ pulmonis res in q̄bus ponit acetū sunt fugiēde: vt multū nociue. Et medicine q̄ eis ꝓueniē/tes existunt sunt capilli veneris ꝛ ligritie: ꝛ syrupus viol. ꝛ etiā semina melonis sunt optima in isto casu: ſz medica/tio ap̄atū q̄ in istis sunt mēbris est alia inc̄ztū sunt in tali/bus mēbris q̄z inc̄ztū ap̄ata existūt: ꝓpter hoc: q̄ ēt declinatiōis tpe eoz̄ medicine ab aliqua ſtipticitate nō denu/dant̄: ꝛ in p̄ncipio absterſiuis. Et q̄n ap̄ata fiunt in inferi/oribus intestinis ſm nostrā itentionē clisteria sunt meli/ora: quēadmodū si in partib⁹ ſupioribus fuerint exhibi/te res per os ꝓueniētes esse vident̄: ꝛ hec significatio su/mitur ab intētione loci. Sed in ap̄atib⁹ gule oīno vtimur medicinis resolutiuis ꝛ ꝯglutinatiuis vt adhereāt locis ī suo trāsitu: ꝛ etiā ponēda sunt narcotica transglutiēdo ea paulatine: vt diu in trāsitu habeāt ꝑmanere. In ap̄atibus vero cerebri in declinatiōe necessarie sunt fortes medici/ne: ꝛ maxime q̄n sunt de nā declinantes ad frigiditatem. quēadmodū sunt flegmatica: ꝛ tales medicine sunt sicut oleū de castoreo ꝛ silia: ꝛ hoc nō requirit̄ nisi ꝓpter regi/men mēbri: q̄z est p se humidū ꝛ passiuū: ꝛ q̄dāz euacuant māz huius ap̄atis cū vētosis positis in parte cerebri poste/riori. sed talis euacuatio est timēda: eo q̄ fortitā in cor/pore existit supfluitas que p ventosaz ad mēbrū ap̄atū pote/rit ꝙuenire. ꝓpter hoc talis cura nō est faciēda nisi cuz se/curitate habebim⁹ q̄ humores nullaten⁹ ad locū discur/rere possint inde. Sed hec medicatio in p̄ncipalib⁹ mem/bris ē piculosa. ¶ Ducusq̄z docui breuiter medicationez mēbroz̄ ap̄atoz̄ inc̄ztū ap̄ata sunt in talibus mēbris ad/iuncta cū medicatiōe inc̄ztū sūt ap̄ata: ob hoc q̄z medica/tio ap̄atū inc̄ztū in mēbris officialib⁹ existūt: nō nisi istis modis cōplet̄: q̄z medicatio que in carne ſimplici existit nō est necessarie vt agat: nisi inc̄ztū sunt ap̄ata. Sz in mul/tis istoz̄ ap̄atū nō idigemus cōsideratione in causis effi/ciētibus ipsa: sicut sūt ap̄ata facta in carne molli causa re/ruz extrinsecarū: ꝛ corpus mūdū extiterit: sufficit in cura ipsoz̄ apostematū oleū calidum solūz.

¶ Cap. XXXI. Quod est de cura apostematuz frigido/rum: ꝛ aliozum apostematū specialium.

Et deinceps volum⁹ loqui de apostematib⁹ frigidis que saniē nō faciūt: ꝛ de formica de/ambulatiua: ꝛ de carbūculis que fiunt in ae/re pestilētiali. Et dicamus q̄ ap̄ata mollia q̄ fiūt de flegmate nō multū grosso multotiēs ex epatis errore fiūt: sicut illa q̄ fiūt in extremis in yposar/ca. Et hoz̄ medicatio ꝓcedit ſz modū medicatiōis eius a quo generant̄: ꝛ sufficit vt vngant̄ oleo rosato cū aceto ꝛ sale. Et si multa illic spḡat mā ꝑdest euacuare mēbrū ab illa mā. ꝛ vti reb⁹ calefactiuis ꝛ desiccatiuis: ꝛ euacuatio/ne cū expſſiōe mēbri: hoz̄ medicatio nō facilis est. Et suf/ficit spōgia infusa in aceto ꝛ aqua salsa: q̄z spōgia hz ſicca/re: ꝛ ſtipticitatē facere: eo q̄ sapit nām maris: ꝛ acetū de/siccatiuū ꝛ incisiuū existit. Que vo sunt de grosso flegma/te embrocari debēt cū spōgia in aceto infusa: mixto cū alu/mine: cinere: ꝛ sale: ꝛ hz spōgia ligari sup mēbz̄: quēadmo/duz fiūt ligature sup mēbrū fractū. Sed ap̄ata dura que ex humore fiunt grosso debēt emplastrari cū medicinis mollificātibus: sicut cū medulla cruris arietū: aut vituli cū modico armoniaco: ꝛ ista ꝛ similia vtilia sunt: q̄z medi/cine multū resolutiue resoluunt subtile: ꝛ grossuz petrifi/cant: ꝛ querit̄ h̄ cōpositio in qua sunt resolutiua ꝛ ꝑpara/tiua ad resoluendū: eo q̄ oēs partes ap̄atis nō recipiūt reso/lutionē equaliter ſm vnū modū. ꝛ aliq̄n cū istis medicis misceñ medicine fortis resolutiōis: ꝛ meli⁹ oīuz est ace/tum: q̄n cuz istis medicinis miscetur: ꝛ hoc fit raro: q̄z in/durant̄ apostemata. Et Hal. hic laudat fumigationē lapi/dis marcasite vel molaris supsparso aceto: ꝛ maxime in ap̄atibus q̄ fiūt p neruos ꝛ chordas ad mēbra p̄ncipalia. Ego vero dico q̄ H. hāc medicinā nō laudat nisi q̄n vtus aceti equal⁹ perdat calorē in ipsuz mēbrū: eo q̄ est in sub/stantia aerea: ꝛ mēbra recipiūt ab ea: quēadmodū recipi/unt res que maturāt̄ ī medio aere: que equalē habēt ma/turationē. Si autē querat̄ a H. vapor iste fit a calore im/presso in lapidib⁹ istis: ꝛ q̄re ꝓpter nām lapidis eidē con/uertat̄. ergo quare lapides nō terunt̄ ꝛ ponunt̄ cuz aceto calido sup apostema iduratū. Et q̄z cū fuerit in ſplene ace/tuz suppositū in oīb⁹ suis medicinis semp laudabile exi/stit. ꝓpterea q̄z hoc membrū est rarū: ꝛ non accidit ei du/ricies nisi gr̄a grossi nutrimēti ex quo nutrit̄. Et acetum assimilat̄ huic mēbro in tota sui substātia: eo q̄ suū nutri/mētū ꝙplexiōi aceti assimilat̄. ꝛ hec est melācolia. ꝛ ideo potiones q̄ in purgatiōe ſplenis dant̄ nō debēt ab aceto ꝑuari. q̄z ipm̄ est ei cibus ꝛ medicina. Et nō sufficit ī ap̄a/tibus duris q̄ fiunt in ſplene emplastrare de fortis soluz. sed indigēt ēt per os recipere q̄ habēt resoluere duricies eius ꝛ ipſius oppilationē aperire: sicut ē radix capparis ꝛ scolopēdria cū aligbus spēbus aromaticis. Sz ap̄ati/bus in epate duris acetū ꝓpinari non dz: eo q̄ paratuz ē duriciē magnā recipere: ſz cura eius ē cum reubarbaro. spica nardi. ꝛ assara bacara. costo. ꝛ squinānto. ꝛ ſimilibus. Et dura apostemata epatis ad curādum multū difficilia sunt. ꝛ maxie si fuerit multū inueterata. ꝛ vl'r in ydropi/ſim iducunt. Sed scrofule sūt ap̄ata dura in carne molli generata: q̄ ex eis fiūt ex flegmate subtili curari debēt cū medicis dissolutiuis ꝛ mollificatiuis. ꝛ q̄ fiunt ex flegma/te grosso cū medicis purgatiuis: ꝛ cū aperitiuis ꝛ cū ferro icidi. sed hoc fieri dz magna ꝓmeditatōe ꝛ timore. Et sil'r verruce ꝛ nodositates trib⁹ curant̄ modis: aut dissolutio/ne: aut putrefactiōe: aut icisiōe ꝛ gbusdā necessarie sunt oēs tres: ꝛ gbusdā vna: ꝛ quibusdā due. Sz q̄ intus in cor/pore oriunt̄ curāt̄ cuz medicis aromaticis mixtis cū ape/ritiuis ꝛ mollificatiuis: ꝛ sūt oīo difficilis curatiōis. Eo/mice vo due sūt spēs ambulatiue. vna cutē corrodit ꝛ ice/dit interi⁹: ꝛ talia vesiculas hz quas q̄ milio assimilant̄: ꝛ ꝓpterea miliaris appellat̄. Sz ambulatiua q̄ fit ex hūo/re colerico subtili dz curari cū medicis illū hūorē eūanti/bus sic̄ scamonea cū sero caprino ꝛ supponēde sūt superi⁹ medicine q̄ desiccēt sine mordicatiōe ꝛ refrigeratiōe fiē/ solatrū ꝛ memite ꝛ similia. Sed miliaris eo q̄ fit ex ad/mixtione flatis cū colera: ꝛ ꝓptera eius mā deberet eua/cuari cū medicis illos hūores purgātib⁹. Carbūculus vo eo q̄ p maiori pte fit in aere pestilētiali ebulit sanguis ꝛ putrefit: ꝛ ꝓpterea de necessitate iducit febres pestilētia/les. Medicatio vo illaz fieri dz cū ambab⁹ spēb⁹ eūonis vt flobotomia ꝛ farmacia. Et in hac febre nō sufficit me/dicina vnū tantum purgans humores: sed medicina oēs purgans humores sicut pillule chochie rasis in qb⁹ ītrāt sticados: ꝛ mastix: ꝛ scamonea ꝑparata: ꝛ collogntida ēt ꝑparata esse debet eo q̄ corpora taliū recipiunt putredi/nē in oīb⁹ hūoribus: ꝛ talia in hac egritudine multū vtilia existūt. Et supponēde sunt oēs res que sine mordicatiōe exiccēt ꝛ vt corrosioni resistāt: quēadmodū ē emplastrū

factum ex farina ordei:& indico:& lingua arietis que plantago noiat. Et dabis ei etiã aliquãtulũ de tyriaca magna que arabice dr alferuch.& oĩa emplastra q̃ supponunt debent cõfici cũ aqua ro. Et H. cõmẽdat trociscos andaracoron sup ipsos more emplastri.& sil'r oẽs trociscos habẽtes stipticitatẽ. Et h̃ nõ sunt res repcussiue supponẽde:ne mã rcuertat ad mẽbra p̃ncipalia: nec apitiue: ne pntrefactiones inducãt:sz cãcerositates multotiẽs euacuari debẽt ex humore ipso generãte.& supponẽde sunt medicine desiccatiue sine mordicatõe:quẽadmodũ mineralia existũt: vt est calx:plũbũ:& cachie auri:& hoz silia. Propterea qz ppter malã q̃litatẽ quã habẽt ppter paucã mordicationez cito corruptionẽ recipiũt ob hoc qz fiũt ex colera adusta q̃ sup terrã spsa ad modũ aceti bullit. Et hec passio sanationẽ nõ recipit nisi a p̃ncipio.sed si iueterabit incurabilis efficiet.ppea qz medicine locales sufficiẽtes nõ sunt & incisio polis nõ est:qz neruos ptinet & arterias:& si inciduñt ista mẽbra nõ est tutũ qn corpus pdat. Et ipole sil'r existit ista apata cum corrosiuis remouere:& si fuerit tale apostema in membris p̃ncipalib⁹ eius cura ipolis existit. De sunt curatiões male pplonis mãlis & nõ mãlis. Et scias q apata que fiunt in mẽbris p̃ncipalib⁹:& febris aliqñ sine medicatiõe sanant:& sufficit in hoc opus nãc .& ppea multos iueniespplones habẽtes dempsas: q ex fortibus egritudinib⁹ euadũt sine medico & medicina:sicut barbari & arabes:& qui in deserto habitãt.& hoc fit:qz aliquãtuluz cũ brutis assilationẽ habẽt:& p maiozi parte hoc accidit illis qui pplonẽ habẽt effrenẽ. Sed qñ medicine ponunt fm auctoz dicta:tũc adiuuãt nãz tpe breui:& bonũ finẽ psequunt:qz bonã habẽt determinationẽ & minime violẽtã. Sz qui solũ p nãm ex fortib⁹ egritudinib⁹ curantur in fine remanẽt in egritudinib⁹ que tẽporanee dicuntur:sicut mihi accidit qñ egrotaui cum febre fortissima:& creticaui ex illa per apa in testiculis:eo q mihi necessaria administrata nõ fuerũt: quare remansi arteticus & podagricus & adhuc suz. Et sũt egritudines quarũ corrептio nõ sufficit a nã nisi p medicinas iuuent:& in hoc medicie potẽtia declarat. Et sũt aliq egritudies sic sũt febres & apata qbus nã & medicine sufficiẽtes nõ existũt: sz si euadũt per accñs euadũt sic in reb⁹ nãlib⁹ aliqñ extremitates fiũt:tñ de raro ptingẽtib⁹ hoc existit: sicut vlceratio pulmonis & siles. Sic g̃ finis istius sciẽtie in ppositio habẽdus est fm plus:hoc est fm egritudines plurimas:& plura idiuidua:& plura tpa: sic hoc idẽ accidit hoib⁹ in mechanicis artib⁹ qz aliqñ sequit artifex intẽtione:& aliqñ ab ea puat.& causa illoz sunt media que in illa arte cadunt:sicut maris nauigiũ:agricultura. Et ppterea dixi in diffinitiõe:qz medicina est ars mechanica:& multi ex hoc mirabant:& ipsi tg̃rauerũt quid dixerim sup scõo phisicoz. de mechanicis artibus. Dic completus est sermo de mala complexione materiali & non materiali.

¶ Cap. XXXII. Qõ est de solutiõe cõtinuitatis.

Einceps volumus loqui de egritudine solutiõis cõtinuitatis. Et dicim⁹ q ptinuitatis solutio põt accidere vnicuiq̃ sili mẽbro: qñ vero fit in carne dicit incisio:& qñ in osse dicitur fractura:in neruo pũctura:& que in arteryis dicit scissura. Et idicatio istius spẽi egritudinis significationẽ hz vlem & particularẽ fm mẽbroz cõditiões:& nos ab vniuersali intẽtione sermonẽ incipiemus. Et dicimus q ptinuitatis solutio in eo q solutio ptinuitatis existit simplex absq̃ alicui⁹ alteri⁹ egritudinis societate eget solũ vna intẽtione:& in plurib⁹ hec solũ ligatura curat:& aliqñ cũ ligatura & alys sustentamentis:sicut in fractura ossiũ fit:& in multis mẽbris.& quedã fractura indiget sutura:sicut in laceratione miracb fit quãdo girbuz ẽ egressum. nam necesse est vt girbus reducat:nisi sit corruptus: q si sit corruptus oportet vt incidatur:ob hoc qz nõ ẽ mẽbruz necessariũ:sed iuuatiuuz. Sed qz habet neruos & arterias ob hoc ipsas p̃mo ligare debemus radicitus:& postea qz corruptuz est incidere debes:& aliquãdo inflat ppter frigiditatẽ aeris:ita q tunc intus reuerti nõ potest:& tunc spongia in aqua calida infusa in manibus expressa & optime tẽperata est superponẽda. Et H. dicit q quãdo feceris hoc & nõ profeceris:tunc de cute aliquid icidere debes.sed maioz pars hui⁹ artis perdita est in hoc nostro tẽpore. Sed aliquibus vulneribus non sufficit labioz vulneris aggregatio vel sutura:sed est necesse vt ponant medicine desiccatiue que desiccẽt vel sugent saniẽ q̃ in partibus vulneris est locata. Sed si cõiuncte fuerint partes hac non indigemus:sed tunc medicine stiptice & exiccatiue sunt necessarie . desiccatiue enim propter exiccationẽ saniei:& stiptice propter coniunctionẽ labiozuz vulneris. Et scire debes q multa mẽbra reperiunt: quoz solutiones ptinuitatis minime solidationẽ recipe possunt:sicut sunt itestina gracilia & dyafragma:& oĩa mẽbra q̃ sũt in vltima siccitate. Qñ vero substãtie carnis facta ẽ depditio due cadũt intẽtiones:vna est diminute carnis restauratio:& alia est cicatricis creatio. p̃ma intẽtio cõplet qñ mã ad mẽbrũ veniens in q̃titate & q̃litate existit perfecta:h̃ est sãguinis:& in ipso mẽbro cõplexio sit fm suã cõueniẽtiaz tẽperata:& nã suo beneficio sufficiẽs est ad hoc perficiendũ absq̃ medicinarũ ãminiculo. Sed qz circa hoz fines digestiõis ad cõlibet mẽbrũ currũt due superfluitates: quaz vna ẽ subtilis & alia grossa.& fluz⁹ haz supfluitatũ sepe generatiõi carnis resistit. ob hoc indiget nã auxilio medicinarũ ad illã bũiditatez desiccãdã ad hoc vt noua caro in vulnere nõ liquefiat:& tales medicie sunt carnis generatiue:& harũ nũerus est multus sicut thus: farina orobi:& fabe:& yreos:oppoponacũ:& thutia:& istis medicinis vtimur fm magis & min⁹:nã thus:& farina orobi:& fabe sunt in gradu p̃mo generatiõis carnis:& post ista farina orobi:& yreos:& post ista aristologia:& oppoponacuz:nam ista i tertio gradu q̃si existũt. Et haz medicinaz q̃titas & modus a cõplexione mẽbri: loco sensibilitate & ipsi⁹ nobilitate sumunt: qz mẽbro bũido medicina carnis generatiua est thus:& cõplexioni feminaz & pueroz: qñ vero sicca cõplexio est thus sufficiens nõ est:sz necesse ẽ vt fortior apponat:& orobũ & alia.qz in mẽbris fortis siccitatis caro nõ generat nisi multũ p siccas medicinas. nã auriũ vulnera cũ parua existũt sanant cuz memite & aceto.& si magna fuerit:tunc trociscі andaracharon vtiles existũt. & si nõ sufficiunt tũc necessaria ẽ scoria ferri cũ aceto.& simile est vulneri⁹ gule. Et. H. ppter hoc dic q cũ mẽbz nãliter siccũ ad bũiditatẽ puenit mẽbri a sua natura mltuz est elõgatũ:& ppterea eget reb⁹ exiccatiuis in eo gradu ad quẽ puenit mẽbz istud versus bũiditatẽ. nã medicine nõ sanant nisi qñ sũt in 3rio distẽperate in eodẽ gradu in quo mẽbrũ est distẽperatũ. ita q si distẽperatũ fuerit in scõo gradu.bũiditatis necesse est vt medicina distẽperata sit in 2o gradu siccitatis:& nõ sũt bũectãda vulnera q̃ sũt in mẽbris siccis eq̃li bũectatiõe eius qõ i mẽbris bũidis existit. Sed est necesse fm plurimuz: vt p cõparationem existat. ppterea qz corruptio & putrefactio siccis mẽbris accidit anteq̃z bũectationẽ bũidis mẽbris eq̃lez recipiãt. ergo fm nãlẽ pbiam: dicim⁹ q cã hui⁹ nõ ẽ nisi difficultas mẽbri sicci:& grossa supfluitas que i eo existit: sicut q dictũ ẽ q siccitas est difficile passibilis. Et huius rõ similis ẽ rõni iuuenis & senis sic superi⁹ õtermiauim⁹. Et via qua cognoscit medicus q medicina in mũdificatione vlceris debilis existit ex multe sordiciei i vlcere abũdantia:quemadmoduz cognoscit q medicina nimis est

abstersiua ꝑ rubedinē vulneris labioꝝ ⁊ ipsi⁹ ꝓfundita tez. Et aliqñ medicīa corrosiua auget in vulnere sordiciē ⁊ in hoc errare pōt medic⁹: qz si ꝑ medicinaz hec accidit rubedo ⁊ caliditas in labys vulneris existit: ⁊ in vulnere ꝓfunditas: ⁊ si ℔ a loco ꝓuenit hoc ē manifestū. nā si vulnera fuerint in mēbro expōsito ꝓtactui mediciarū: aut in supficie posītū: ita ꝙ in trāsitu mutationē nō recipiat medicine: tūc nocie sūt debiles sīc ī vlceratiōib⁹ sufficit stōi: ⁊ si in grossis itestinis vlcera fuerit debēt clisteriçari. ⁊ si in subtilib⁹ farmacari. Jn mēbris vo ꝓfundis medicine exigunt fortiores: sicut in vlcerib⁹ pulmōis: ⁊ in mēbris musculosis q̄ ꝓfunditate corpis sūt remota: ⁊ ꝓpter hāc loci cōsideratiōnē hūti sil⁹ ī gutture vlcerationē in pōne medicine ipsuz stare ꝓcipim⁹ erectuz: ⁊ paulatiz medicinā oz solutiuā trāsglutire: ⁊ habēt ib⁹ passionē meri medicinā labitiuā dari ꝓcipimus: ⁊ ei admiscemus viscosaz medicinā ipsaz in meatib⁹ morari faciētē. ꝓpea vulnerū diuersa est medicatio. nā q̄dā orcten⁹ curant: ⁊ q̄dā cū localib⁹ medicant: ⁊ q̄dā cū ambob⁹. Adhuc ordinata sunt ꝓp locū ⁊ figurā ꝓuenientia istīa: vt medicamīa in ipsis debite ꝓpyciātur: sīc syringa: pessara: ⁊ silia: qō vo a sensibilitate sumit mēbri manifestū ē. nā mēbruz valde sensibile medicinas fortissimas sustinere non pōt. sil⁹ ⁊ mēbrū multi inuamēti. Sz vulnerib⁹ q̄ in supficie corpis fiūt: in ꝓcauitatib⁹ q̄ruz carnis gnatio existit nocia: ⁊ in gbus cicatrix silis cuti fieri oz nocie his sūt medicine desiccatiue final⁹: sīc galla balaustia ⁊ silia. ⁊ est nocie vt earū exiccatio ꝙglutinatiuā opationē excedat. ⁊ in gbus caro supflua gnat nocie sunt medicine corrosiue: q̄ fortiores gnantib⁹ existāt: ⁊ sūt vt colcotar ⁊ viride es ⁊ silia. Et ꝓpea nō ē ipole vt in aliquibus corpib⁹ viride es iā sit carnis gnatiuū. Et scias ꝙ corrosio carnis supflue opatiōib⁹ nāe approꝓata nō ē sicut ē carnis gnatio: sz ē res q̄ approꝓata est opationibus artis. Sufficit qō breuiter dictū ē de vulnerib⁹ que ītus ⁊ exit in carne fiūt cū gbus mala ꝙplo nō ē associata. Sed si mala ꝙplo ē approꝓata est sīc cā vulneri ⁊ curari nō pōt: nisi vt remoueat: sicut accidit qñ euenit apati. Et qz medicatiōnē male ꝙplonis iā nouisti: cū hoc etiā hic reiterare expedit. Et dicam⁹ ꝙ mala ꝙplo q̄ in vulnerib⁹ fit ē ꝑ sanguinē q illuc currit: ꝙ in q̄litate aut q̄ntitate distēpar⁹ existit: aut in ābob⁹: ⁊ ℔ aut a toto corpe ꝓuenit: aut a mēbro vulnerato: aut ab ābob⁹: ⁊ si a toto ꝓuenit corpe: aut a mēbro vulnerato: aut ābob⁹: pscrutādū ē vtrū ꝑ q̄ntitatē aut q̄litatē ꝓueniat. si ꝑ q̄ntitatē solūmō ꝓpetit flōmia. ⁊ si solū ꝑ q̄litatē: tūc nocia ē farmacia. si aūt ab vtrisq; ꝓuenit: ⁊ vtrūq; faciēdū ē. Et si fuerit ī singulari mēbro ex mēbris corpis: tūc ipsuz oz eūare. Et si fuerit ipsuz mēbrū vulneratū sīc renes ⁊ silia: tē totū corp⁹ eūandū ē. Et si a toto ꝓuenit corpe repcussiua nocia sūt oibus repcussiōis modis Ꝁz ꝙ dixim⁹. ⁊ deide mēbrū ꝓfortare debes: ⁊ trahere materiā toto posse ad oppōsita. Et si mala ꝙplo fuerit in mēbro vlcerato: tūc ꝓuidēdū erit in suis q̄litatib⁹ malis: qñ si vuln⁹ fuerit siccū ipm humectare debes cū aq̄ cala: ⁊ si fuerit humidū ipm debes exiccare cū fortib⁹ exiccatiuis. Et sil⁹ facere debes ī distēpantia calitat⁹ ⁊ friditat⁹. ⁊ si ī vulnere caro addita fuerit ⁊ idurata valde icidēda est cū ferro: ⁊ postea appōere debes ea q̄ hīt gnare ⁊ ꝙsolidare. Et si ibi fuerit apa nō ē via sanatiōis mēbri: nisi apate remoto: q̄uis medicie q̄ curāt apata ꝓie vulnerib⁹ existāt. ⁊ si due aggregāt res in mēbro velut mala ꝙplo ꝓpa mēbri ⁊ corruptio sanguīs illuc aduenientis i his ꝓsiderādū ē. Et scias ꝙ qñ vlcera nō sananť ꝑ adhibitas medicīas illud fit vna triū rez: vna ē ꝑ medicīas q̄ ꝙplōni mēbri cōuenientes nō existūt: aut qz m⁹ trāsmissa nō ē ꝓuenibilis: aut qz in mēbro ꝙplo lesa ē p̄ma: eo ꝙ ibi vna spēs male ꝙplonis: aut plures sūt. q̄ scire debes ꝙ sanatio vulneris fit aut ꝑ corpis eūonē: ⁊ cū tēpantia ꝙplonis: ⁊ cū plage desiccatiōe: ⁊ aliqñ vtimur tyriaca ⁊ silib⁹. Sufficit qō dcm̄ est in cura solutiōis ꝓtinuitatis simpl⁹ mālis ⁊ nō mālis.

¶ Cap. XXXIII. Quod est de solutiōe cōtinuitatis venarum ⁊ arteriarū.

Sincepsvolum⁹ log de cura solutōis ꝓtinuitatis ī venis ⁊ arterys. Et dicimus ꝙ solutio ꝓtinuitat⁹ ī venis facilis ē ꝙsolidatiōis: sz q̄ ē ī arterys illa ē difficilis excepto corpib⁹ puerorꝝ. ⁊ ꝓpea ꝙ solutio ꝓtinuitatis istoꝝ nos adducit ī aliā rē multū timēdā: ℔ ē sanguīs fluxū: nece ē vt in ℔ ꝼmonē faciam⁹. Ꝗluxꝰ vo sanguīs m⁹ fit modis: aliqñ fit ꝑ venę icisionē vl⁹ vlcerationē: ⁊ ℔ fit aut ꝑ cāz itrinsecā: aut extrisecā. si ꝑ extrisecā: aut icisiōe: aut extēsiōe: aut pcussione. ꝑ ītrinsecā: aut ꝑ hūores acutos corrosiuos: aut extēsiuos: ita vt apiāt venas: ⁊ aliqñ currit sanguis ex ozificys venarū: ⁊ aliqñ stillat. Et icipiem⁹ a sanguine decurrēte ꝑ vēaꝝ laceratiōnē: eo ꝙ piculosioz existit. Et dicem⁹ ꝙ qñ dilacerat vena ī corpis supficie sanguis duobus mōis ꝑt restrīgi: vno⁹ vt subtrahat illi⁹ mēbri mā: qñ ꝑ multā fit q̄ntitatē. alio⁹ vt digito oppileť si fuerit pua. naz ꝑ ℔ coagulabit in ozificio sāguis: ⁊ stabit aut ꝑ ligamētū: aut ꝑ cauteriū: eo ꝙ cauteriū crustaz ꝓparat sup plagaz: aut ꝑ medicīas stipticas corrugatiuas: sicut medicina facta de visco cocto ⁊ tritici farina: ⁊ silib⁹. Et. H. ꝓmēdat ℨ fluxū sanguīs arterie aloe: ⁊ thus: ⁊ albumē ouī: ⁊ pilos lepozis: ⁊ hec medicīa retinet sanguinē ⁊ generat carnē. Sz cauteriū sufficiēs nō est. qz crusta cadere pōt ⁊ sāguis itez fluet: ꝓterea cauteriuz minuit de suba mēbri ⁊ nobis nō est necesse minuere de suba mēbri: sed potiꝰ laborare vt crescat: ⁊ nō laudat cauteriū nisi qñ fluxus fuerit ꝑ vene corrosionē: qz tūc cauteriū suppositū est locorei q̄ remouet cāz faciētē corrosionē. Et aliqñ ponim⁹ frigida repcussiua sup mēbrū: qñ fluxꝰ fuerit ex caliditate. Sz aliqñ pdcā oia debilia eē dñr ⁊ isufficientia: q̄re tunc necariū existit venā vel arteriā final⁹ īcidere: habita tñ hic cautela. vt ꝑus liges strīgēdo fortiter caput ipsi⁹ venę q̄ est vsus cor ⁊ postea īcide. Sed subtractio sāguis ex loco illo fit vt ꝓpareť mēbrū ⁊ oziat vt ozificiū aptū superius adapteť. Sz ōbes tūc māz trahere ad oppositā ptēvñ sanguis tūc fluebat: aut ad ꝓximioreꝝ locū sīc de ore ad nasuz: ⁊ ō vesica ad mīcē: ⁊ attractio ad ptē oppositā fit: sīc qñ ꝑ fluxū sāguis nariū vētosas sup epar poni iubem⁹: aut sup splenē si fuerit ex pte sinistra. Et vētose ēt posite sup occipitiū strīgūt sāguinē nariū trahēdo ad oppositā: aut sup mamillaꝝ radices ꝑ mēstruuz. Et aliqñ fit attractio ad ptē oppositā: ꝑ ligationez mēbri: aut ꝑ medicīas mēstruoꝝ sāguinē ꝓuocantes. Sed flomia in sanguīs mēstrui fluxu est medicīa ꝑ accīs: ꝓpterea quia hec medicatio in suo gñe solū existit. vñ timēda est. ⁊ aliquādo ē nālis qñ fluxꝰ ꝑ multitudinē sanguīs fuerit.

¶ Capituluz. XXXIIII. Quod est de fluxu sanguinis qui a mēbris ꝓuenit intrinsecis.

Sed sanguis fluxꝰ q̄ in partib⁹ ītrisecis existit nō hz viā vt retineat nisi a medicīs stipticis: aut cibis grossis. Et medicine stiptice ī hoc sunt sīc balaustie ⁊ succ⁹ rubi: ⁊ galla ⁊ silia. Et que sunt nimis stiptica sūt sicut bolus armen⁹: ⁊ tegula pistata ⁊ plātago ⁊ solatrū. Et. H. multū succū plātagis ꝓmēdat in passiōib⁹ vulne: ꝑ corrosionē ibi fientem. Et ex fortib⁹ laceratiōnibus venaꝝ q̄ in mēbris fiunt sūt ille q̄ in pectore fiūt: ⁊ fortiores illis sunt que in venis fiūt pulmonis: ⁊ ita ꝙ alig dixerunt ꝙ nunq̄ cōsolidant: sed qñ ad saniē deducunt pfecte nō curant: sed cuz bono regimine si inueniri pōt eorum ꝓlongabitur vita. Et sunt aliqui q ex hac infirmitate mīme moziuntur: ⁊ hoc dico

qō per aīaz meā ꝓbari pōt ex dictis Hal: cuius illud nō dicat manifeste: sz multi ex modernis hoc testificati fuerūt ⁊ dicit Auic. q vidit mulierē q̄ vixit. xo. annis post lacerationē venarū plmōis: sz illa semp comedebat cuccarū rosatū cū pane facto cū coziandro: Et ego assentio qō dixit: eo q filij Auēçoar mihi sile rettulerūt. s. q in plib⁹ hoib⁹ hoc idē viderūt. Jn ꝑn⁹ vo hui⁹ diſpōnis si sit ꝓp pcussionez: aut ꝓp aliā ex reb⁹ extrisecis oz flōmari ex vena cōi: si multa fuerit replo: ⁊ si nō fuerit multa replo de basilica minuēdus erit: ⁊ sanguis duab⁹ vicib⁹ extrahat: ⁊ tpe flebotomie testiculi ⁊ brachia ligent: ⁊ a tussi abstineat q̄tum plus pōt. Hal. ꝑcipit dare acetū cū aq̄ mixtū si medic⁹ viderit q ī pulmōe sanguis fuerit coagulat⁹: ⁊ hec medicīa est ꝓpria iuuamēto cāe ⁊ accītī: ppea qz aceto ieſt ꝑ nāz vt moueat tussiz: ⁊ tussis prauū ē accūs: ⁊ hoc timēdū: ⁊ acetū cū sit pūgitiuū vulneri nocet: ⁊ sanguinē subtiliat ⁊ aperit: ⁊ fluere facit: ⁊ ꝓp hoc acetū dimittēdū ē. Et medicīe dāde sunt habētes repcussionē: ⁊ stipticitatē: ⁊ eligēda sūt stiptica q⁹ subtilitas sit admixta ꝓp mēbri ꝓfundatiōez ⁊ q mihi videt hic meli⁹ oib⁹ alys reb⁹ est cuccarū roxatū cū aqua ī q̄ cocte sunt glādes ⁊ nuces eq̄lr: ⁊ cauda caballina. Et mirabilis Abumeron Auēçoar mihi īdicat q hec aq̄ oz eē illa in q̄ ferrū multū sit extinctū: ita q ꝓp ꝑ a sua quātitate decrescat: ⁊ postea ī ea res bulliāt: ⁊ ꝑ hāc viā pole est glutinationē sanguis fieri: ⁊ ꝓsolidari plagaz. Et q multū necessariū hic existit ē cibi diminutio: ⁊ sufficit aq̄ ordei cū nucleis assis: granoꝝ mali granati in pzandio: aut pltes ossiū ordei: ⁊ sero. z. y. panis cū testiculis gallorꝝ. Et si cā fracture vene fuerit reuma q̄ illuc cōcurrerit: ⁊ cōmouerit tussim: ⁊ ꝓp hoc vena sit apta: aut ꝓpter humorē acutū q subaz corrosit pulmōis: tūc farmacia flobotomie est admiscēda: ⁊ supponere capiti res desiccatiuas. sz si cā reumat[ica] ffa fuerit supponam⁹ capiti puluerē gariofilorꝝ: pipis: pulegy. ⁊ si cā remisse calida fuerit sufficit puluis macis: ⁊ nucis muscati: ⁊ corticis pomoꝝ citonioꝝ: ⁊ oīa q̄ habēt vtutē calefaciēdi modicū: ⁊ cuz modica siccitate sūt cā solidatiōis vulneris. Et qz in breui tpe vuln⁹ ad saniē pōt puenire. iō studere debem⁹ in remouēdo cāz q̄tū possum⁹: ⁊ ꝑ fit exiccādo corp⁹ modis oib⁹ q̄bus possum⁹: ⁊ ꝓp hoc tyriaca in hoc loco iuuatiua existit ⁊ maxīe nouiter ꝓfecta: ⁊ ꝓpetatē hz retinēdi sanguinez:: quēadmodū hz ībibēdi fluxū: ⁊ postq̄z ita ē hic cura ꝓueniēs existit duab⁹ spēb⁹ sputi sanguis: siue fuerit ex cā intrinseca vel extrinseca: ⁊ Hal. cōmendat hic trociscos andracharon. Qū vo factū fuerit vulnus sanioſuz. H. dicit q causa sue incurabilitatis est: qm̄ sine tussi mundificari nō pōt: ⁊ tussis tumorē augmentat ⁊ aperit vulnus: ⁊ grossicies tumoris augmētat saniē. Adhuc mihi vī q cā sue incurabilitatis sit qz cū ꝑ mēbꝝ apat vuln⁹ ipsi⁹ induratꝝ ⁊ sanationē recipe nō pōt: sz tū lōgo tpe viuere pōt. Et hūti saniē in pulmone debem⁹ ꝓpinare medicias ⁊ cibos qui hūt aliqd absterſionis cū aspersione ⁊ ꝓfortatiōe: sīc capillis ve. ⁊ cortex citri: ⁊ mastix: ⁊ radicē lily: ⁊ panē comedat cū cuccaro ro. ⁊ vuas passas pingues: ⁊ bibere lac ꝑ lauda bile existit: ⁊ bibere aquā ordei: ⁊ terras hītare siccas ⁊ simile huic faciat q toto tpe in reumate ffo pseuerat. Et si vlceratio ē in cāna meli⁹ curari pōt ⁊ ꝑ fit cū reb⁹ exiccatiuis desiccātib⁹ vlcera pulmōis: ⁊ ꝓcipiēdo īfirmo vt in ore teneat medicinas desiccatiuas: ⁊ absterſiuas mixtas cū lenitiuis: ⁊ vt iaceat supin⁹ vt facili⁹ medicamina trāsire possint discurrēdo ꝑ vulnera quēadmodū ros discurrēdo ꝑ pietes ⁊ muros ꝑ terrā: q si cā fluxꝰ sanguis fuerit ex apitiōe orificioꝝ venaꝝ cura ei⁹ erit cū medicīs leuib⁹ stipticis. Sz si cā aptionis vene subtilitas sanguis fuerit ipsi⁹ sanatio ē cū cibis grossis ꝓglutinatiuis. Suffic nobis bucusq̄z dixisse ō solone ꝓtinuitat[is] arteriarū ⁊ venaꝝ.

¶ Cap'm. XXXV. Quod est de cura solutionis continuitatis in neruis ⁊ lacertis.

NUnc vero volumus dicere de solone ꝓtinuitatis q̄ in neruis ⁊ lacertis accidit. Et dicim⁹ q qñ solo cōtinuitatis in his mēbris accidit tūc nece est cozp⁹ cū flōmia ⁊ farmacia eūare ⁊ studiose pspicere vt ī vulnere aliqd saniei nō fiat ne dolorē spasmosuz īducat: ⁊ iō qz neruus est mēbrū ꝓfundū viscosuz nō suffic ī mūdificatiōe saniei medicīa ꝓsolidatiua: sz necia est medicina que cū calefactione habeat succionē vt saniē trahat sine mordicatione. ⁊ iō in ꝓncipio necesse est hoc vulnus aperire. Et medicine he vtiles sunt sicut viscus alboā ⁊ q fortius existit est qñ aliquid addimus de euforbio: ⁊ maxime si cozpora humida fuerint ꝓfert valde. Sz in cozporibus dure ꝓplonis ⁊ siccis valet oppoponacū: ⁊ assa fetida: ⁊ sulfur crudum oleo oliue mixtū in his multū valet: ⁊ gūmi pini in his virtuti visci ⁊ glādiū ꝓxima ē. Et qñ icidit vel scindit neru⁹ ⁊ cutis desup fuerit eleuata: tunc bas nō posset medicinas sustinere: sz erit sufficiēs abluere ipz cū oleo oliue: ⁊ ponere desup tutiā ablutā. Et si cozp⁹ duruz extiterit trocisci andaracaron erunt sufficientes. Et si neruus ex transuerso ⁊ ex toto non est icisus: tunc vulnus periculosius est q̄z si incisus in longitudine traheret: ⁊ hic ē timor spasmi: ⁊ ob hoc regimē istud totaliter ē adhibēdū vt pudus sis ī resistendo spasmo. Sz res q̄ mitigāt dolorē nerui ipso non existēte discooperto est oleū oliue calidū: ꝓpterea qz resistit oib⁹ passiōib⁹ nerui: sed qñ discoopertū est: tūc ꝓriuz existit: ⁊ nō est ponēdū nisi doloris fortitudo nos ipellat. Et necesse ē vt medicine q̄ neruo supponunt sint actu calide. iō qz hoc mēbrū ꝑ maiozi pte a frigore ledit. Et qñ apostemat neruus: ⁊ ex eo timēd⁹ est spasm⁹: tūc ex toto incidēdus est. qz ex hoc securabit a morte: cuius mēbruz adducam⁹ ad ꝓpationē sensus ⁊ motus. Ligamēta vero fortiozes medicias patiūt q̄z nerui: ⁊ siliter chorde: cuius viciniozes sint neruis. Sed ligamēta que cū lacertis sūt coniuncta medicationē silem medicationi neruoꝝ recipiunt. Sz q̄ ossib⁹ ꝓtinuant fortiozes recipiūt medicias.

¶ Cap. XXXVI. Qō ē de cura fracture ossium.

DEinceps log volum⁹ de solone facta cōtinuitatis in ossibus q̄ ruptura nūcupat. Et dicimus q qñ ruptura fuerit in osse ex transuerso: tunc necesse est vt pltes ad sua ꝓpria loca reducamus: ⁊ ad hoc vnā quāqz ptē trahere cum instrumento ad hoc solito: aut manu donec suo musculo vniat: ⁊ quere q sit equādum: ⁊ postea ligat fm q ꝓcipit. Y. Et est vt due fascie accipiant: ⁊ cū vna incipere a loco fracture superius ascendēdo. ⁊. Y. hoc laudat ligamentū: qz per hoc cursui materiei resistit ne sanietur: qō nō accideret si superius ligādo ibi inciperet ⁊ vsq̄ ad rupture locū perueniret: ⁊ ꝑcepit. Y. vt sic ligatum stet vsq̄ ad. vij. dies ꝓpter apatis metū: ꝓpterea precipit si dolor membro superuenerit vt super mēbrū ponant medicine mitigatiue: ⁊ si pruritus adfuerit embrocet aqua calida ad hoc vt pustule nō oriant: ⁊ hoc ꝑma septimana: ꝓptea si securi sumus ab apate: tunc nō solū nō sufficiūt fascie: imo astelle erunt adiungēde. Dicit Rasis qui medētur hoc nostro tēpore fracturis in ꝑma septimana astellas ponunt ⁊. Y. hoc apatis metu vetat. Et etiā qz ꝑma septimana nō timem⁹ q mēbrū fiat tortū: sed apata tantum timemus. Jtē Rasis dicit q fractis ossibus nostri temporis medici in ꝓncipio ponūt astellas in extremitatibus medicinarum quib⁹ mēbra ligant cū farina ordei ⁊ albumine ouī: ⁊ sic dimittant donec qualescāt. Et mihi videtur q ille qui per hunc modū curatur ille casualiter euadit ⁊ melius est dissoluere fasciā: ⁊ sic fiat omni septi-

mana ⁊ videre poꝛ sarcoydē:⁊ est illud qō dicimus in latino supaosso:qui si nimis fuerit grossus superponende sunt medicie multū desiccatiue:⁊ fascia bñ ꝓstringat. Et si nimis fuerit subtilis embꝛoceť spongia ⁊ aq̄ ca.⁊ fascia elargeť. Et si fuerit repletio medicet flomia ⁊ farmacia:⁊ ipsi⁹ cib⁹ subtilieť multū:⁊ qñ trāsiuit pmā septimanam dꝫ cibari cibis similib⁹ illi subē quā volumus gnāre:vt cibis grossis ⁊ viscosis:⁊ si fractura cuꝫ vulnere carnis existit neče est vt oꝛificiū vulneris remaneat aptū. Et si os i lōgitudie scissurā patiať ligatura sola cū bono regimie sanat.⁊ si fractura sit i osse cranei vt penetret vsq̄ ad telaꝫ: tūc neče est vt circa scissurā os remoueať: vt mūdificari possit a sanie tela ne telā coꝛrūpat:⁊ si sic nō fieret sanari nō posset:sꝫ ℔ in loco nr̄o nō iueniť q̄ boc facere sciat. Et sufficiat ℔ in oībus spēbus male ꝑpl̄onis ⁊ solutōis cōtinuitatis ⁊ primo in membris consimilibus.

¶ Lap.XXXVII. Qō ē de cura officialiū egritudinū.

DIcamus q⁹ egritudies mēbris officialib⁹ appꝛopriate q̄dā sunt q̄ sūt egritudies ꝑm numeꝛ magis ⁊ min⁹. ⁊ q̄dā sunt q̄ sunt egritudines creatiōis sic figura oppilatio ⁊ aptio: aspitas ⁊ lenitas. ⁊ q̄dā sunt egritudies positiōis. Sꝫ egritudies nūeri q̄dā sunt nāles sic digit⁹ sext⁹: ⁊ q̄si ars medicine ℔ nō ꝑsiderat: ⁊ q̄dā sunt nō nāles sic lapis q nascit in vesica:⁊ lūbrici q in coꝛpe nascunt:⁊ veruce:⁊ aq̄ in oculū descēdēs:⁊ vngula:⁊ añcedēs cā istoꝛ est mā distēpata in q̄ℓitate ⁊ q̄ℓitate: ⁊ si iste egritudines sint i fieri causa efficiēs remoueri dꝫ cū cūone vl̄i ⁊ postmodū mēbra supflua erūt remouēda. Et si facta fuerint qō fcm̄ ē erit remouendū. Et medicinas ꝓpꝛias vniuscuiusq̄ illaꝛ reꝛ tu scis i multis ꝑticularib⁹ libꝛis. Sꝫ q̄ lapidē expellūt ⁊ arenā sunt medicine appꝛopriate illi opatiōi sic dixim⁹. Lūbrici vo ⁊ ascarides occidunť cū medicinis amaris sic ē absinthiū ⁊ centonicū. Sꝫ cucurbitini foꝛtiozib⁹ idigēt medicinis. verrucas vo eradicam⁹ cū ferro vel cuꝫ pēna ponēdo verrucā in cōcauitate pēne:⁊ circūgirando violēter extirpare:⁊ que huic opationi vtiles existunt sunt pēne aquilaꝛ ⁊ gallozum.

¶ Lap̄m.XXXVIII. Qō est de curā aquaꝛ ⁊ sanieꝛ in oculis generatarum.

DEagis ⁊ saniebus q̄ in oculis aggregant̄:dicit Hal.de qbusdā medicis oculoꝛ q ifirmū ponebāt sup scamnū ⁊ caput iferi⁹ squassabant donec videbāt saniē ab ocl̄o descēdentē:⁊ ℔ in aq̄ oculi fieri non posset:eo q⁹ nebule assimilant̄.ita q⁹ qñ ipaꝫ descēdere facimus reuertiť supi⁹:ꝓpterea nō valet aliter:nisi iferi⁹ cū instr̄o trahať. Et colliria felliū seni bus valēt ⁊ aqs q̄ ad oculū descēdūt. Et alig sunt q curāt eas apiēdo. Ungula aūt qñ ē magna curať cuꝫ ferro:⁊ si pua fuerit curať cū medicīs. Sꝫ mollā remouem⁹ cū medicinis ꝓuocātib⁹ mēstrua. ⁊ cū aboꝛsum faciētib⁹. Sed egritudies diminutōis nūeri sūt sic caluiciū pp alopiciā. Et tu scis q⁹ piloꝛ gnātio ex supfluitatib⁹ fit laudabilib⁹ ⁊ ilaudabilib⁹. Ergo casus eoꝛ ē pp defect⁹ illaꝛ supfluitatū aut ex coꝛruptōe dictaꝛ supfluitatū q̄ egresse sunt a sui nāt̄ q̄litatib⁹ mal⁹:⁊ pp ℔ neče ē vt expellam⁹ ipsas supfluitates ꝑ farmaciaꝫ. Dimīutio vo carnis dcm̄ ē q̄liter debeat restaurari. Sꝫ egritudies i creatōe ex q⁹ vna in figura existit vtplurimū sunt nāles. Et iō i curatōe medicina igressuꝫ nō bꝫ. Et si ēt tpe part⁹ vsq̄ ad finē augmēti ad bonas ꝓuertant̄ foꝛmas rectificari pūt. Et ēt lenitas ⁊ aspitas egritudies foꝛme existūt. Et aspitatis cā est būoꝛ coleric⁹ acutus:aut flegmatic⁹ salsus ⁊ sanatio isti⁹ est supfluitatis isti⁹ eūo:⁊ mēbroꝛ ꝓꝛtatio cuꝫ reb⁹ stipticis. Ne bꝫ mā vlteri⁹ spgať. Et postmodū cū medicīs lenitiuis aspitas remoueať. Sꝫ lenitas ab humoꝛe fit leui ⁊ lubꝛicatiuo:⁊ huius sanatio est illū humoꝛē remouere:⁊ fꝫ q⁹ dcm̄ est in alio boc erit faciēdū. Et sub boc genere oppilatōis egritudines ꝓtinētur:⁊ si in fieri fuerit humoꝛē faciētem euacuamus cū vsu medicinaꝛ apitiuarū que illas apiant oppilatōes. Et si facte fuerint:⁊ nō adsit repletio apitiue medicine sufficiētiā bñt. Et aptōi viaꝛ q̄ clause sunt medicatio erit ꝓtrariū:sicut sunt medicie stipticе ⁊ ꝓꝛtatiue. Et aliqñ curať bec passio cū medicinis stipticis ⁊ stupefactiuis:⁊ ℔ fit qñ virt⁹ supat expulsiua.

¶ Lap̄m.XXXIX. Qō est de cura positionis ⁊ situs.

TPositiōis egritudo hernia manifestioꝛ existit:sic q̄ i vētre ⁊ testiculis fit:⁊ q̄ in vētre fit sanať vt eger sup cerulicē ponať:⁊ q⁹ egressuꝫ fuerat reducať. ¶ Et fractura stipticis sanatur sic cū nucib⁹ cipssi:⁊ gūma glādiū ⁊ silib⁹: ⁊ si tūoꝛ fuerit q reductiōi resistit remouere illū debem⁹ cū reb⁹ remouētib⁹ vētositatē. Hernie vo q̄ in ītestīs descēdit curatio est vt qō egressū fuerit reducať:⁊ exercitiū ībibeať. Et bec egritudo difficilis est ad sanādū. Ex egritudinib⁹ pōnis gibbositas existit. Et bui⁹ curatio ē būoꝛē grossuꝫ viscosum eūare ⁊ exbibere medicinas vaporabiles q̄ vētositatē diminuūt grossam. Et bui⁹ egritudinū est dislocatio:⁊ ℔ reductionē mēbꝛi ad ꝓpꝛiū locū cureť antеq̄ apemeť. Et q⁹ qōlibet mēbꝛ qō dislocať ei⁹ positio lesionez recipit excepta bꝛachy ⁊ spatule dislocatione tū bui⁹ scie artifices cognoscūt eā. Sufficit tibi ⁊ illis qui tibi assilant̄ qō bꝛeuiter de gñib⁹ egritudinū dcm̄ est. Quia būc libꝛ nō cōposui nisi ꝑ illos q tibi in ꝓfectiōe assilant̄: qꝛ illi cōpbēdēt qō dictū est ab eo qō est dictū pp fundamēta ⁊ ꝓncipia q̄ bēbūt. Nā tu scis q⁹ oēs scie ꝓncipiū sumunt duob⁹ modis aut a reb⁹ per se notis:aut ab alia scia.

¶ Et maxīe tibi sufficit q⁹ in bac scia multas bēs doctrinas ⁊ ꝓncipia. Et scias q⁹ ille q a te elōgabiť būc libꝛ vitabit. Sed debuissem cōpleuisse ꝑmonē meū in sanatiōe accidētiū vnicuiq̄ mēbꝛo supueniētiuꝫ. ꝓpterea qꝛ ēt accūtia ꝑm aliquē modū egritudines dicunt̄. Et meli⁹ in declaratiōe rerū vniuersaliū existit vt ipa vniuersalia ad ꝑticularia reducant̄. Sed ad pūs mihi comoditas nō respōdet:qꝛ in alia re vel arte bac nobiliore studere ītēdo. Unicuiq̄ volēti ad hꝫ ꝑclaritatis sciaꝫ puenire:bonū est vt libꝛos Abumerō Auēzoar studiose legat. Nā illic medicine thesaurus patet manifeste. Et deus nos ab errore exuat:⁊ ex ipsi⁹ lumine nr̄os oculos illuminare dignet.

¶ Explicit coliget Auerroys coꝛrectus atq̄ emendatus per excellētē artiū ⁊ medicine doctoꝛē magr̄m Pieroný mum Surianū filiū dñi magri Jacobi Suriani de arimino phylici omnium bac erat ꝑclarissimi. Impēsis nobilis Uiri dñi Octauiani scoti ciuis Modoetiensis. Arte aūt Boneti Locatelli Bergomēsis Uenetys ducāte felicissimo ꝓncipe Augustino barbadico.1496. Ultimo May.

Tabula

¶ Registrum tractatuum ⁊ capl'oꝝ coliget Auerroys.

¶ Hec sunt capla primi tractat⁹ q est de anotomia. ⁊ sunt. 35.

Aplm p̃m. De diffone medicie ⁊ distictõe. folio. 45

zm. De anotomia mẽbrorum in vli. 46.

3. De anotomia ossiũ capitis. 46.
4. De anotomia dentium ⁊ omniũ. ossium totius corporis. 46.
5. De anotõia venaꝝ pl'satiliũ. 46.
6. De anotõia vẽaꝝ ñ pl'satiliũ. 46
7. De anotomia neruoꝝ. 47.
8. De ligamentis. 47.
9. De chordis. 47.
10. De carne. 48.
11. De villis. 48.
12 De humoribus. 48.
13. De membris simplicibus. 48.
14. De spiritibus. 48.
15. De lacertis. 48.
16. De anotomia capitis. 48.
17. De anotomia oculorum. 48.
18. De anotomia nasi. 48.
19. De anotomia auris. 48.
20. De anotomia lingue. 48.
21. De anotõia extremitat] or]. 48.
22. De anotomia toti⁹ vẽtris. 48.
23. De anoto⁹ plmõis ⁊ carne ei⁹. 48
24. De anotomia cordis. 48.
25. De anotõia stomaci ⁊ meri. 48.
26. De anotomia intestinoꝝ. 49.
27. De anotomia epatis. 49.
28. De anotomia splenis. 49.
29. De anotomia fellis. 49.
30. De anotomia renum. 49.
31. De anotomia vesice. 49.
32. De anotõia mirach ⁊ girbi. 49.
33. De anotõia vẽtr] ⁊ testicloꝝ. 49
34. De anotomia mãmillaruꝫ. 49.
35. De anotomia vulue. 49.

¶ Hec sunt capitula secundi tractatus q est de sanitate. ⁊ sunt. zz.

¶ Capꝫ p̃m. De qditate sanitatis. 49
2. De ꝓpl'onib⁹ mẽbroꝝ ꝓsil'iũ. 50.
3. De p̃nib⁹ mẽbroꝝ officialiũ. 50.
4. De ꝓpl'one tempata ⁊ distempata totius corporis. 50.
5. De sanitate mẽbroꝝ officialiuꝫ ⁊ eius speciebus. 50.
6. De sanitate aliqualiter in membris consimilibus. 50.
7. De actõib⁹ ⁊ passiõib⁹ mbroꝝ. 50
8. De iuuamtis mẽbroꝝ ꝓsil'iũ. 51.
9. De iuuam̃t] mbroꝝ officialiũ. 52
10. De iuuamẽtis membrorum virtutis generatiue. 53.
11. De iuuam̃to instroꝝ sensus. 53.
12. De iuuamento fili spine. 54.
13. De instruñto sensus tactus. 54.
14. De instrumento lingue. 54.
15. De iuuam̃to oclꝝ ⁊ ptiũ eoꝝ. 54
16. De iuuam̃to instri auditus. 54.
17. De iuuam̃to instri odorat⁹. 54.
18. De iuuamento membrorum voluntary motus. 54.
19. De iuuamẽto ãhelit⁹ ⁊ membrorum eius. 55.
20. De iuuam̃to cerebri ⁊ ptiũ ei⁹. 56
21. De somno. 56.
22. De ꝓpl'onibus temporum. 57.

¶ Hec sunt capitula tertij tractatus q est de egritudinibus. ⁊ sunt. 41.

¶ Cap. p̃m. De qditate egritudis. 57.
2. De causis egritudis in gnãli. 57.
3. De causis egritudinum materialium calidarum ⁊ siccarũ. 57.
4. De gnãtione febris colerice. 58.
5. De febrib⁹ colericis localib⁹. 58.
6. De egritudinibus frigidis ⁊ hũidis materialibus. 58.
7. De egritudinibus frigidis ⁊ siccis materialibus. 58.
8. De egritudinibus calidis ⁊ hũidis materialibus. 58.
9. De egritudĩb⁹ ꝓpositi] mãlib⁹. 58
10. De egritudĩbus nõ mãlib⁹. 59.
11. De egritudinib⁹ calidis ⁊ siccis non materialibus. 59.
12. De egritudinibus frigidis ⁊ siccis non materialibus. 59.
13. De egritudinibus membrorum officialium. 59.
14. De egritudinibus solutionis cõtinuitatis. 59.
15. De cãis egritudinũ officialiũ. 59.
16. De accñtib⁹ supueniẽtib⁹ virtuti nutritiue in gnãli. 59.
17. De accñtib⁹ ⁊ egritudinib⁹ supueniẽtib⁹ virtuti retẽtiue. 60.
18. De accidentibus virtuti expulsiue superuenientibus. 60.
19. De accidẽtibus virtuti attractiue superuenientibus. 60.
20. De accidentibus virtuti nutriti ue iteſtinoꝝ supueniẽtib⁹. 60.
21. De accidentibus virtutib⁹ epatis superuenientibus. 60.
22. De accidẽtibus degestiue venarum superuenientibus. 61.
23. De accidentibus virtuti nutriti ue mẽbroꝝ supueniẽtib⁹. 61.
24. De accidentibus digestionez cerebri impedientibus. 61.
25. De accidentibus virtuti nutritiue cordis supuenientibus. 61.
26. De accidentibus splenis. 61.
27. De accidentibus virtutibus renum superuenientibus. 61.
28. De accidentibus opa vesice impedientibus. 61.
29. De accidẽtibus membris generatõis sic̃vulue testiculis ⁊ virge ⁊ mãmill' supueniẽtib⁹. 61.
30. De expl'siua pluriũ mẽbroꝝ. 62.
31. De accidentibus virtuti sensibili superuenientibus. 62.
32. De accidentibus superuenientibus virtuti appetitiue. 63.
33. De accidentibus motui volũtario superuenientibus. 63.
34. De nã gust⁹ ⁊ sapozũ ĩ gnãli. 63.
35. De accidentibus sensui gustus superuenientibus. 64.
36. De sensu odoratus ⁊ accidentibus eidẽ superueniẽtib⁹. 64.
37. De sensu auditus ⁊ accidẽtibus eidem superuenientibus. 64.
38. De sensu visus ⁊ accidẽtibus eidem superuenientibus. 64.
39. De accñtib⁹ mẽbris anhelit⁹. 65.
40. De accidentibus tribus virtuti b⁹ imagiatiue cogitatiue ⁊ memoratiue superueniẽtib⁹. 65.
41. De accñtib⁹ somni ⁊ vigiliaꝝ. 65

¶ Hec sũt capla q̃rti tractat⁹ q ẽ ꝺ ꝓnosticis ⁊ signis sanitatuꝫ ⁊ egritudinum. ⁊ sunt. 60.

¶ Capitulum p̃m. De signis sanitatis ⁊ egritudinis in generali. 66.
2. De signis sanitatis cordis. 66.
3. De signis cerebri. 67.
4. De signis epatis. 67.
5. De signis membroꝝ seruientiũ cordi: ⁊ p̃mo de pulmone. 67.
6. De signis sanitatis stõi. 68.
7. De signis sanitat] testiculoꝝ. 68.
8. De signis sãitat] toti⁹ corpis. 68.
9. De signis significantib⁹ sup egritudines in generali. 68.
10. De signis abũdãtie sanguis. 68.
11. De signis abũdãtie colere. 68.
12. De signis abũdãtie melie. 68.
13. De signis abũdãtie flatis. 68.
14. De signis egritudinũ futuraꝝ. ⁊ p̃mo p aerẽ ⁊ tẽpora. 68.
15. De signis egritudinũ futurarum per egritudines paruas. 69.
16. De signis egritudinum p̃sentiuꝫ in speciali. 69.
17. De pulsu ⁊ ꝺ gnib⁹ ⁊ spẽb⁹ ei⁹. 69.
18. De causis pulsuum. 70.
19. De diuersitatib⁹ pulsuum p res intrinsecas. 70.
20. De causis permutãtibus pulsuꝫ ab extrinseco. 70.
21. De vrinis in generali. 70.
22. De coloribus vrine. 70.
23. De signis vrine ex suba ei⁹. 71.
24. De significatõib⁹ ꝓpostaꝝ vrie. 71
25. De signis egritudinũ cuiuslibet mẽbri in generali. 71.
26. De signis fe. ⁊ p̃ de effimera. 71.
27. De signis fe. putridarum. 71.
28. De febre colerica. 71.
29. De signis febris flegmatice. 72.
30. De signis fe. quartane. 72.
31. De signis feb. q̃ in arabico noiaꝫ michabecha: ⁊ ẽ fe. fãguis. 72.
32. De cõpositione febrium. 72.
33. De signis febris ethice. 72.
34. De signis apostematum. 72.
35. De signis apatũ colericoꝝ. 72.
36. De signis apatũ flaticoꝝ. 72.
37. De signis apatũ melicoꝝ. 72.
38. De crisi in generali. 72.
39. De speciebus crisis. 73.
40. De diebus creticis. 73.
41. De signis significãtibus presentem crisim. 73.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu UAM im. A. Mickiewicza

42. De signis ꝓnosticãtib⁹ salutẽ. 73
43. De signis ꝓnosticis malis. 73.
44. De reb⁹ vtib⁹ ad cognoscendus mẽbra ītrinseca egra. 74.
45. De bis q̃ egrediunt a corpore q̃ egritudines significant. 74.
46. De signis egri ⁊ ipsaꝝ cãꝝ. 75.
47. De signis egritudinũ ocloꝝ. 75.
48. De signis egritudinũ auriũ. 76.
49. De signis egritudinũ nasi. 76.
50. De signis egritudinũ oris. 76.
51. De signis egritudinũ gule. 76.
52. De signis egritudinũ plmõis. 76
53. De signis egritudinũ pctor]. 76
54. De signis egritudinũ stõi. 76.
55. De signis egritudinũ epatis. 76.
56. De signis egritudinũ splenis. 76.
57. De signis egritudinũ renũ. 76.
58. De signis egri. vesice. 76.
59. De sign] egritudi⁹ itestioꝝ. 77.
60. De signis egritudinũ vulue. 77.
¶ Hec sunt capla qnti tractat⁹ q de cibis ⁊ medicis iscribit̃: ⁊ sunt. 59.
¶ Cap. ꝑm Cõplectit̃ breuiter itẽtionem huius qnti libri. 77.
2. De qditate cibi ⁊ medicine. 77.
3. De opatõib⁹ q̃s opant̃ medicie i corpe bũano q̃ sũt ꝑme. 77.
4. De vtutibus medicinaruꝫ secundis ⁊ tertys. 77.
5. De medicis maturatiuis. 78.
6. De medicinis mollificatiuis. 78
7. De medicinis iduratiuis. 78.
8. De medicinis opilatiuis. 78.
9. De medicinis aperitiuis. 78.
10. De medicinis euaporatiuis. 78.
11. De medicinis aperientibus ora venarum. 78.
12. De medicinis stipticis. 78.
13. De medicinis mitigatiuis. 78.
14. De medicis gnãntib⁹ carnẽ. 78.
15. De medicinis cicatrizantib⁹. 79.
16. De medicinis causticis. 79.
17. De medicinis corrosiuis ⁊ facietibus carnem cadere. 79.
18. De medicinis attractiuis. 79.
19. De medicinis ꝙfortantibus. 79.
20. De opatiõib⁹ tertiarũ vtutũ. 79.
21. De medicinis que opantur a forma specifica. 79.
22. De venenis. 79.
23. De bezebaridis. 79.
24. De modo cognoscẽdi vtutes medicinarum ⁊ cibozum. 80.
25. De ĩuestigatiõe q̃lr sũt vificata signa rõnabilia ciboꝝ ⁊ medicinarum. 80.
26. De mõ cognoscẽdi ꝙpõnẽ ciboꝝ per generales differẽtias corpozum mixtozum. 81.
27. De cognitiõe medicinaꝝ ciboꝝ p rõnẽ sumptã a spãli dria mixti que est sapoꝝ. 81.
28. De cognitõe medicinaꝝ ⁊ ciboꝝ p rõnẽ sumptã a spãli dria mixti que est odozum. 81.
29. De cognitõe medicinaꝝ ⁊ ciboꝝ p rõnẽ sumptã a spãli dria mixti que est colozum. 81.
30. De cognitiõe ciboꝝ ⁊ medicinarũ ꝓut sunt ptes terre nascẽtiũ: ⁊ sũt locꝰ tps ⁊ regio ⁊ opõ. 82.
31. De opõnib⁹ ciboꝝ ⁊ medicinarũ spãlr ꝓz q⁹ certificat⁹ fuit H. 82
32. De carnibus. 82.
33. De piscib⁹. 83. 34. De lacte. 83.
35. De caseo. 83. 36. De ouis. 83.
37. De fructib⁹. 83 38. De ags. 83.
39. De granis q̃ sũt cibi medicinales. 83
40. De fructibus arbozum. 83.
41. De herbis ⁊ oleribus. 83.
42. De variatione virtutum medicinarum simplicium. 83.
43. De medicis q̃ ex mieris fiũt. 88.
44. De diuersis opatõib⁹ lact] ꝓz ei⁹ diuersitatẽ: ⁊ de eis. 89.
45. De opationibus casei. 89.
46. De vtutibus butiri. 89.
47. De virtutib⁹ coaguli. 89.
48. De opationibus ouoꝝ. 89.
49. De fellibus. 89.
50. De vrinis. 89.
51. De ꝓprietatibus stercoꝝ. 89.
52. De carne Tiri. 89.
53. De pinguedine. 89.
54. De medulis. 89.
55. De brodys ⁊ de plurib⁹ alys medicinis. 89.
56. De rebus marinis. 89.
57. De mõ ꝙpõnis medicinarũ. 90.
58. De mẽsura ⁊ ꝓpoztione medicinarum simplicium ingredientium compositas. 91.
59. De cognitione medicinarũ compositarũ per experiẽtiam. 92.
¶ Hec sunt capla sexti tractat⁹ q est de regimine sanitatis. ⁊ sunt. 18.
¶ Cap. ꝑm. De fine art] medicie. 92.
2. De exercitio ⁊ modis eius. 93.
3. De fricatione ⁊ modis ei⁹. 93.
4. De iuuamẽtis balnei. 93.
5. De opationib⁹ sõni ⁊ vigilie. 93.
6. De regimĩe corpis tẽperati. 93.
7. De regimĩe eiusdẽ p coitũ. 94.
8. De regimine eiusdez per somnũ ⁊ vigiliam. 94.
9. De diminutione cibi 94.
10. De regimĩe corpoꝝ bñtiũ distẽperãtiã compositam. 94.
11. De regimĩe corpoꝝ calozũ. 94.
12. De eũone corpoꝝ calidoꝝ. 95.
13. De resumptiõe extenuatozũ. 95.
14. De ꝙseruatiõe corpoꝝ: cui⁹ mẽbrum est distẽperatũ. 95.
15. De ꝙseruatiõe corpozũ q̃ ꝓparata sunt ĩ egritudies cadere. 95.
16. De remotione ⁊ ꝓseruatione corpoꝝ a laboze vlceratiuo. 95.
17. De remotõe ⁊ ꝓseruatõe corpoꝝ a laboze aꝑoso ⁊ extẽsiuo. 96.
18. De conseruatione corpozuꝫ tempoze pestilentie. 96.
¶ Hec sunt capla septimi tractat⁹ q est de curatione morboꝝ: siue de ingenio sanitatis: ⁊ sunt. 39.
¶ Cap. ꝑmũ. Que ẽ itẽtio in mala cõplexione mãli ⁊ non mãli. 96.
2. Quomodo ⁊ qñ debeat fieri euõ ⁊ curatio. 96.
3. De spẽbus euacuationis. ſ. de flobotomia ⁊ farmacia. 97.
4. De farmacia. 97.
5. De cura fe. effi. in generali. 98.
6. De cura fe. effi. in spãli. 98.
7. De cura febris effimere que est cum fluxu ventris. 98.
8. De curatione febrium arsiuarũ acutarum. 99.
9. De curatione febrium putridaꝝ in generali. 99.
10. De cibatione ⁊ fricatione ⁊ balneatione febricitantiũ. 100.
11. De cura fe. tertiane. 100.
12. De cura causonidis. 101.
13. De cura febris flegmatice. 101.
14. De cura febris quartane. 101.
15. De cura febris ethice. 101.
16. De sincopis ⁊ suis pticulis ⁊ oĩb⁹ accidẽtib⁹ impedientib⁹ curationem febris. 102.
17. De sincopi ꝓueniẽte cã stõi. 102.
18. De sincopi accñte cã dolor]. 102.
19. De sincopi ꝓueniente ex supflua euacuatione. 102.
20. De sincopi supueniẽte ex superfluo fluxu sanguinis nariũ vl alioꝝ membroꝝ. 103.
21. De sincopi ꝓueniẽte ex supflua vigilia. 103.
22. De curatione male ꝙpõnis specialium membrozum. 103.
23. De cura male complexionis sicce stomaci sine materia. 103.
24. De cura caliditatis ⁊ siccitatis stomaci. 103.
25. De frĩditate ⁊ siccitate stõi. 103.
26. De cura male complexionis calide stomaci. 103.
27. De cura frĩdi. ⁊ bũidi. stõi. 103.
28. De egritudinibus stomaci ⁊ aliorum membrozum. 103.
29. De iflatõe mbroꝝ ⁊ aꝑatib⁹. 103.
30. De eũone mbroꝝ ꝓncipaliũ. 104
31. De cura apostematum frigidoꝝ ⁊ alioꝝ aꝑatũ spãlium. 105.
32. De solutione continuitatis. 105.
33. De solutione continuitatis venarum ⁊ arteriarum. 106.
34. De fluxu sanguinis: ga mẽbris ꝓuenit intrinsecis. 106.
35. De cura solutionis cõtinuitatis in venis ⁊ lacertis. 106.
36. De cura fracture ossium. 106.
37. ℔ cura officialiũ egritudinũ. 107.
38. De cura aquarum ⁊ sanierum in oculis generatarum. 107.
39. De cura põnis ⁊ situs. 107.
¶ Explĩt tabula colligeti Auerroys.

Registrum.

4 4 4 4 3 3 4 4 4 4 4 4 4 4
a b c d e f g h i k l m n o

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
UAM im. A. Mickiewicza

M 4722

Ne 6350
4°

Medicina
Operum
(Arabicum)

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 187 Q.
INKUNABUŁY